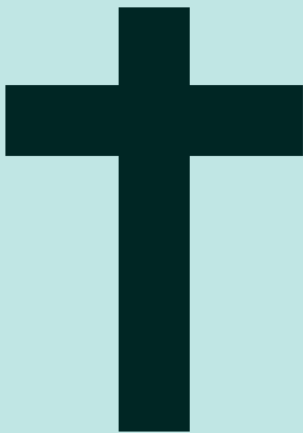

Bag-o nga Kasugtanan

Romblomanon: Bag-o nga Kasugtanan (New Testament)

Bag-o nga Kasugtanan

Romblomanon: Bag-o nga Kasugtanan (New Testament)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Romblomanon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4de624ce-34e7-5a8f-a597-674e8f806461

Contents

Mateo	1
Marcos	64
Lucas	103
Juan	166
Ginghuman	214
Roma	270
1 Corinto	298
2 Corinto	324
Galacia	342
Efeso	352
Filipos	361
Colosas	368
1 Tesalonica	375
2 Tesalonica	381
1 Timoteo	385
2 Timoteo	393
Tito	399
Filemon	403
Hebreo	405
Santiago	426
1 Pedro	433
2 Pedro	441
1 Juan	446
2 Juan	454
3 Juan	456
Judas	458
Pahayag	461

Ang Maayong Balità parti kay Hesu-Kristo nga Gingsulat ni **MATEO** Pasayod

Ini nga Maayong Balità hay gingsulat ni Mateo, nga ginatawag da nga Levi, isa sa dose nga apostoles ni Hesu-Kristo. Siya hay isa ka Judio kag dati nga miyugsukot ning buhis ng Romano.

Gingsulat ini ni Mateo para sa mga Judio. Gingsambit niya ang mga 40 ka teksto halin sa Lumà nga Kasugtanang agud pamatuuran nga ang mga propesiya kag mga promisa ng Dios sa mga Judio hay natuman na paagi kay Hesu-Kristo.

Ginapasayod diri ni Mateo nga si Hesus ang Kristo nga gingtaw-an ning gahom nga maghari. Kag siya da ang mayad gid nga Manunudlò nga gingpadaya ng Dios, ngani igwa gid siya ning otoridad nga mag-isplikar parti sa Kasuguan ng Dios kag magtudlò parti sa iya gingharian. Kag ginapasayod da ni Mateo nga si Hesus lang gid ang Manluluwas ng mga Judio kag ng tanan da nga magtuo sa iya (10:5-6; 15:24; 28:18-19).

Ang mga Kalulo-lulohan ni Hesu-Kristo *Lucas 3:23-38*

¹ Imaw ini ang listahan ng mga kalulo-lulohan ni Hesu-Kristo nga inapo ni David. Si David hay inapo ni Abraham.

² Si Abraham hay tatay ni Isaac, si Isaac hay tatay ni Jacob kag si Jacob hay tatay ni Juda kag ng iya mga hali nga lyaki. ³ Si Juda ang tatay ni Perez kag ni Zera kag si Tamar ang inda nanay. Si Perez hay tatay ni Hezron kag si Hezron hay tatay ni Aram. ⁴ Si Aram hay tatay ni Aminadab, si Aminadab hay tatay ni Nashon kag si Nashon hay tatay ni Salmon. ⁵ Si Salmon nakapangasawa kay Rahab kag ang inda ungà hay si Boaz. Si Boaz nakapangasawa kay Ruth kag ang inda ungà hay si Obed. Si Obed hay tatay ni Jesse, ⁶ kag si Jesse hay tatay ni Haring David.

Si Haring David hay tatay ni Solomon. Ang nanay ni Solomon hay asawa ni Uria nga namatay na. ⁷ Si Solomon hay tatay ni Rehoboam, Si Rehoboam hay tatay ni Abia kag si Abia hay tatay ni Asa. ⁸ Si Asa hay tatay ni Jehoshafat, si Jehoshafat hay tatay ni Joram kag si Joram hay tatay ni Uzias. ⁹ Si Uzias hay tatay ni Jotam, si Jotam hay tatay ni Ahaz kag si Ahaz hay tatay ni Hezekia. ¹⁰ Si Hezekia hay tatay ni Manase, si Manase hay tatay ni Amos, si Amos hay tatay ni Josias, ¹¹ kag si Josias hay tatay ni Jeconia kag ng iya mga manghod nga lyaki. Nang adto nga tyempo, gingbihag ang mga Israelita pakadto sa Babilonia.

¹² Imaw ini ang mga kalulo-lulohan ni Hesus pagkatapos nga gingbihag ang mga Israelita pakadto sa Babilonia: Si Jeconia hay tatay ni Salatiel, si Salatiel hay tatay ni Zerubabel*, ¹³ kag si Zerubabel hay tatay ni Abiud. Si Abiud hay tatay ni Eliakim, si Eliakim hay tatay ni Azor, ¹⁴ kag si Azor hay tatay ni Zadok. Si Zadok hay tatay ni Akim kag si Akim hay tatay ni Eliud. ¹⁵ Si Eliud hay tatay ni Eleazar, si Eleazar hay tatay ni Matan, si Matan hay tatay ni Jacob, ¹⁶ si Jacob hay tatay ni Jose nga asawa ni Maria. Si Maria ang nanay ni Hesus nga ginatawag nga Kristo*. ¹⁷ Ngani may

14 ka henerasyon halin kay Abraham hasta kay David. Kag may 14 da ka henerasyon halin kay David hasta sa pagkabihag ng mga Israelita sa Babilonia. Halin sa adto nga pagkabihag, may 14 pa ka henerasyon hasta sa pag-ungà kay Kristo.

Ang Pag-ungà kay Hesu-Kristo

Lucas 2:1-7

¹⁸ Imaw ini ang natabò nang pag-ungà kay Hesu-Kristo. Si Maria nga iya nanay hay kyasayon na kay Jose. Pero bago pa sinda makasay, nasayuran ni Maria nga nabdos na siya paagi sa gahom ng Espiritu Santo. ¹⁹ Niyan, si Jose nga magiging asawa niya hay matarong nga tawo kag indì niya gusto nga mahuy-an si Maria. Ngani nagdesisyon siya nga buyagan* si Maria ning pasikreto lang. ²⁰ Mintras ginahunahunà ni Jose ang iya humanon, nagpakità sa iya sa pananamgo ang anghel ng Ginoo nga naghambay, "Jose, inapo ni David, ayaw mahadlok nga pakasayan si Maria, kay ang iya ginanabdos hay paagi sa gahom ng Espiritu Santo. ²¹ Magaungà siya ning lyaki kag pangayanan mo siya nga Hesus kay luwason niya ang mga tawo nga sakop sa inda mga salà." ²² Natabò ini para matuman ang ginghambay ng Ginoo paagi sa propeta*, ²³ "Maganabdos ang isa ka birhen kag magaungà ning lyaki. Kag ini nga ungà pagatawagong, Emmanuel (ang gusto hambayon kaibahan naton ang Dios)."†

²⁴ Ngani pagbati ni Jose, gingtuman niya ang ginghambay ng anghel ng Ginoo kag gingpakasayan niya si Maria. ²⁵ Pero wayà niya gingtandoga si Maria hasta nga nag-ungà siya ng iya panganay nga lyaki. Kag gingpangayanan ni Jose nga Hesus ang ungà.

2

Ang Pagbisita kay Hesus

¹ Ging-ungà si Hesus sa Betlehem nga sakop ng Judea nang tyempo nga si Herodes ang hari didto. May nag-abot nga mga kamayad nga tawo* sa Jerusalem halin sa este. ² Nagpangutana sinda, "Diin baya ging-ungà ang hari ng mga Judio? Nakità namon ang iya bituon sa este, ngani nagkari kami para magsamba sa iya."

³ Nang mabatian ini ni Haring Herodes, nalibugan gid siya kag imaw da ang tanan nga mga tawo sa Jerusalem. ⁴ Ngani gingpatawag niya ang tanan nga pinunò nga pari kag mga eskriba* kag nagpangutana sa inda kung diin iungà ang Kristo. ⁵ Nagsabat sinda, "Didto sa Betlehem nga sakop ng Judea, kay imaw ini ang gingsulat ng isa ka propeta:

⁶ 'Kamo nga taga-Betlehem nga sakop ng Juda,
ang indo banwa hay magiging pinakaimportante na sa mga banwa ng
Juda;
kay dirà sa indo magahalin ang pinunò
nga magadumaya sa akon mga tawo nga Israelita.' "†

* **1:19** 1:19 Ang patakaran ng mga Judio hay tiyad ini: kung kyasayon na ang lyaki sa dalaga, ginakabig na niya ang babayi nga asawa niya. Pero indì pa sinda mag-iba hasta wayà pa sinda nakasay. Kung matabò nga nagdesisyon ang lyaki nga indì padayunon ang pagpakasay, kahinangyan taw-an niya ang dalaga ning kasulatan ng pagbuyag kag may duha nga testigo.

† **1:23** 1:23 Isaias 7:14 * **2:1** 2:1 Kamayad nga tawo: sa Griego: magos. Bukon sigurado kung ano ang gusto hambayon ng magos. Pero sinda hay nagaistudyong ng mga bituon para masayuran kung ano ang matatabò sa ulihi nga mga adlaw. † **2:6** 2:6 Micas 5:2

⁷ Nang masayuran ini ni Herodes, gingpatawag niya ning sikreto adto nga mga tawo nga halin sa este kag gingpangutana kung kasan-o gid nagpakità ang bituon nga inda nakità. ⁸ Pagkatapos gingpakadto niya sinda sa Betlehem kag ginghambay, “Panaw na kamo kag pangitaon nindo ang ungà. Kag kung makità nindo siya, pasayura ako, para makakadto da ako kag makasamba sa iya.” ⁹ Pagkahambay ini ng hari, nagpanaw na sinda. Mintras nagapanaw sinda nakità ninda liwat ang bituon nga inda nakità sa este. Nag-una ini sa inda kag nagduyog sa bayay nga yadto ang ungà. ¹⁰ Nalipay gid sinda nang makità ang bituon. ¹¹ Pagsuyod ninda sa bayay, nakità ninda ang ungà kag ang iya nanay nga si Maria. Nagluhod sinda kag nagsamba sa ungà. Kag gingbuksan ninda ang inda mga daya kag ginghalad sa ungà ang inda mga regalo nga bulawan, insenso kag mira*.

¹² Pagbalik ninda, nag-agi sinda sa iban nga dayan kay gingpaandaman sinda sa pananamgo nga indi na sinda magbalik kay Herodes.

Ang Paglikaw nina Jose kay Herodes

¹³ Nang wayà na adto nga mga tawo, nagpakità ang anghel ng Ginoo kay Jose sa pananamgo kag naghambay, “Bangon na, day-a ang ungà kag ang iya nanay kag maglikaw kamo pakadto sa Egipto. Didto lang anay kamo hasta nga maghambay ako nga puydi na kamo makabalik, kay papangitaon na ni Herodes ang ungà para ipapatay.”

¹⁴ Ngani adto nga daan, nagbangon si Jose kag gingdaya ang ungà kag ang iya nanay sa Egipto. ¹⁵ Nagtinir sinda didto hasta nga namatay si Herodes. Natabò ini para matuman ang ginghambay ng Ginoo paagi sa propeta, “Gingtawag ko ang akon ungà halin sa Egipto.”†

Ang Pagpatay sa mga Ungà

¹⁶ Nang masayuran ni Herodes nga gingluko siya ng mga kamayad nga tawo, nahangit gid siya. Nagsugò siya nga patyon ang tanan nga ungà nga lyaki sa Betlehem kag sa palibot nga mga lugar nga nagaedad ning duha ka tuig paubos. Nasayuran niya ang edad ng ungà sa ginghambay ng mga tawo halin sa este nga duha na ka tuig ang nakaligad tunà nang inda makità ang bituon.

¹⁷ Sa ini nga pagpamatay sa mga ungà, natuman ang gingpropesiya ni Propeta Jeremias:

¹⁸ “May nabatian nga pag-inuwang kag tudo gid nga pagdinanguyngoy sa banwa ng Rama.

Nagainuwang si Raquel sa iya mga ungà;
kag indi gid siya mapalipay
kay nagkamatay na sinda.”†

Ang Pagbalik nina Jose halin sa Egipto

¹⁹ Nang patay na si Herodes, nagpakità ang anghel ng Ginoo kay Jose sa pananamgo didto sa Egipto. ²⁰ Naghambay siya, “Bangon na, day-a ang ungà kag ang iya nanay pabalik sa Israel, kay namatay na ang mga nagplano nga patyon ang ungà.” ²¹ Ngani nagbangon si Jose kag gingdaya niya ang ungà kag ang iya nanay pabalik sa Israel.

²² Pero nang masayuran ni Jose nga si Arkelaus ang nagahari sa Judea kabaylo ng iya tatay nga si Herodes, nahadlok siya nga magbalik didto. Kag

† 2:15 2:15 Hosea 11:1 † 2:18 2:18 Jeremias 31:15

nang gingpaandaman pa gid siya ng Dios paagi sa pananamgo, nagderitso siya kaibahan ang iya pamilya sa probinsya ng Galilea. ²³ Didto sinda nag-istar sa banwa ng Nazaret. Ngani natuman ang ginghambay ng propeta nang una, "Pagatawagong siya nga Nazareno."[†]

3

Ang Pagwali ni Juan nga Miyugbawtismo *Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*

¹ Nang adto nga tyempo nga nagaistar pa sina Hesus sa Nazaret, nagtuna si Juan nga Miyugbawtismo sa pagwali sa tiway nga lugar ng Judea.

² Hambay niya, "Talikuri nindo ang indo mga kasal-anan, kay malapit na ang oras nga magahari ang Dios."³ Si Juan imaw ang ginghambay ni Propeta Isaias nang naghambay siya:

"May magasinggit sa tiway nga lugar. Magahambay siya sa mga tawo, 'Ipreparar nindo ang agihan para sa Ginoo, tatlunga ang dayan nga iya pagaagihan!' "[†]

⁴ Ang barò ni Juan* hay himò sa buyboy ng kamelyo kag ang iya sinturon hay panit ng hayop. Ang iya pagkaon hay apan kag dugos.[†] ⁵ Madamò nga tawo ang nagkadto sa iya halin sa Jerusalem, sa tanan nga banwa nga sakop ng Judea kag sa tanan nga lugar sa palibot ng Subà ng Jordan. ⁶ Ging-akò ninda ang inda mga salà kag gingbawtismuhan niya sinda sa Subà ng Jordan.

⁷ Pero nang makità ni Juan nga kadamò nga Pariseo* kag Saduceo* ang nagakadto sa iya para magpabawtismo, naghambay siya sa inda, "Mga inapo kamo ng sawa! Sin-o ang naghambay sa indo nga makalikaw kamo sa paabuton nga parusa ng Dios? ⁸ Kung matuod nga ginatalikuran nindo ang indo kasal-anan, pamatuuri ini paagi sa indo paghuman ning maayo. ⁹ Kag ayaw maghambay nga mga inapo kamo ni Abraham, makalikaw kamo sa parusa. Pero matuod ang akon ginahambay sa indo nga aber ang mga bato nga yari diri puydi humanon ng Dios nga mga inapo ni Abraham. ¹⁰ Tandai nindo ini: ang wasay hay preparado na sa pagpukan ng mga kahoy. Ngani ang kada kahoy nga wayà nagapamunga ning maayo hay pagapukanon kag ipilak sa kalayo.

¹¹ "Nagabawtismo ako sa indo sa tubi nga nagapakilaya nga nagatalikod na kamo sa indo mga salà, pero may maabot nga masunod sa akon nga mas makagagahom pa kaysa sa akon kag indi gid ako angay aber magbitbit ng iya nga sandalyas. Siya ang magabawtismo sa indo sa Espiritu Santo kag sa kalayo. ¹² Pareho siya sa miyug-ani nga nagapapalid ng iya inani para lainon ang matinggas sa upa. Ang matinggas tipunon niya kag ibutang sa kamalig, pero ang upa hay sunungon niya sa kalayo nga indi gid mamatay."

Ang Pagbawtismo kay Hesus *Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*

¹³ Niyan, naghalin si Hesus sa probinsya ng Galilea kag nagkadto sa Subà ng Jordan kay Juan para magpabawtismo. ¹⁴ Indi kuntà magbawtismo si Juan sa iya. Hambay niya, "Basi magpabawtismo ka sa akon? Ako ngani ang kahinangyan nga magpabawtismo sa imo."¹⁵ Pero nagsabat si

[†] **2:23** 2:23 Marcos 1:24; Lucas 2:39; Juan 1:45   [†] **3:3** 3:3 Isaias 40:3   * **3:4** 3:4 Si Juan imaw si Propeta Elias. Ini hay para matuman ang propesiya nga si Elias hay mabalik diri bago mag-abot si Kristo. Basaha ang Mateo 11:11-14.   [†] **3:4** 3:4 2 Hari 1:8

Hesus sa iya, “Sige lang tuo, kay imaw ini ang dapat naton humanon para matuman ang tanan nga kabubut-on ng Dios.” Ngani nagsugot si Juan nga bawtismuhan si Hesus. ¹⁶ Nang mabawtismuhan na si Hesus, naghaw-as nga daan siya sa tubi. Niyan, gulpi lang nga nag-abri ang langit kag nakita niya ang Espiritu ng Dios nga daw salampati hay nagababà kag naghuyon sa iya. ¹⁷ Kag igwa ning boses nga nabatian halin sa langit nga naghambay, “Ini ang akon pinalanggà nga Ungà, nalilipay gid ako sa iya.”

4

Ang Pagtintar kay Hesus

Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13

¹ Pagkatapos adto, gingtuytuyan si Hesus ng Espiritu Santo sa tiway nga lugar para tintaron ng diyablo.† ² Sa suyod ng 40 ka adlaw kag gab-i nagpuasa si Hesus, ngani ginggutom gid siya. ³ Nagpalapit sa iya si Satanas kag naghambay, “Kung ikaw ang Ungà ng Dios, himua ining mga bato nga maging tinapay.” ⁴ Pero nagsabat si Hesus, “Ginahambay ng Kasulatan, ‘Bukon lang sa pagkaon nabubuhi ang tawo, kundi sa kada hambay ng Dios.’”†

⁵ Pagkatapos gingdaya si Hesus ng diyablo sa balaan nga syudad,* kag gingpatindog siya sa pinakamataas nga parte ng templo. ⁶ Kag hambay niya, “Kung ikaw ang Ungà ng Dios, maglumpat ka. Kay ginahambay ng Kasulatan, ‘Susuguon ng Dios ang iya mga anghel nga magbantay sa imo kag hahawiran ka ninda ng inda mga kamot, para indi mabunggò ang imo siki sa bato.’”†

⁷ Pero naghambay si Hesus, “Nagahambay da ang Kasulatan, ‘Ayaw pagtintara ang Ginoo nga imo Dios.’”†

⁸ Pagkatapos gingdaya siya ng diyablo sa mataas gid nga bukid kag gingpakità sa iya ang tanan nga gingharian ng kalibutan kag ang inda manggad. ⁹ Naghambay si Satanas sa iya, “Ini tanan itatao ko sa imo, kung maghapà ka kag magsamba sa akon.” ¹⁰ Tapos naghambay si Hesus, “Lumayas ka, Satanas! Kay ginahambay ng Kasulatan, ‘Sambahon mo ang Ginoo nga imo Dios kag siya lang gid ang imo serbisyuhan.’”†

¹¹ Pagkatapos adto, gingbayaan siya ng diyablo. Kag nag-abot ang mga anghel kag gingserbisyuhan siya.

Ang Pagtunà ng Pagwali ni Hesus

Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15

¹² Niyan, nang mabatian ni Hesus nga napriso si Juan nga Miyug-bawtismo, nagbalik siya sa Galilea. ¹³ Pero wayà na siya nagaistar sa Nazaret kundi didto na sa banwa ng Capernaum*. Ini nga banwa hay sa alihid ng Lawà ng Galilea* nga sakop ng lugar ng mga tribo ni Zebulun kag ni Naftali. ¹⁴ Natabò ini para matuman ang gingpropesiya ni Propeta Isaias:

¹⁵ “Ang mga dutà nga panublion ng mga tribo ni Zebulun kag ni Naftali, hay malapit sa dagat kag yadto sa kabuak ng Subà ng Jordan. Ini nga mga lugar hay sakop ng Galilea kag ginaistaran ng mga bukon Judio*.”

¹⁶ Pero aber ang mga tawo sa ini nga mga lugar hay yarà sa maduyom,

† **4:1** 4:1 Hebreo 2:18, 4:15 † **4:4** 4:4 Deuteronomio 8:3 * **4:5** 4:5 Ini hay ang syudad ng Jerusalem. † **4:6** 4:6 Salmo 91:11-12 † **4:7** 4:7 Deuteronomio 6:16 † **4:10** 4:10 Deuteronomio 6:13

makakakità na sinda ng kahayag.

Kag ang yarà sa maduyom nga nahahadlok sa kamatayon, mahahayagan na sinda.”†

¹⁷ Nang yadto nagaistar si Hesus sa Galilea, nagtunà na siya magwali. Hambay niya, “Talikuri nindo ang indo mga kasal-anan, kay malapit na ang paghaharì ng Dios.”†

Ang Pagtawag ni Hesus sa Upat nga Miyugpangisdà
Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11

¹⁸ Nang nagapanaw si Hesus sa alihid ng Lawà ng Galilea, nakità niya didto ang duha ka magmanghod nga sina Simon kag Andres nga nagataktak ng pukot kay sinda hay miyugpangisdà. Si Simon hay ginatawag da nga Pedro. ¹⁹ Naghambay si Hesus sa inda, “Nunot kamo sa akon kay tudluan ta kamo sa pagpangisdà ng mga tawo.” ²⁰ Adto nga daan gingbayaan ninda ang inda mga pukot kag nagnunot sa iya.

²¹ Mintras nagapadayon pa si Hesus sa pagpanaw, nakità niya ang duha ka magmanghod nga sina Santiago* kag Juan nga mga ungà ni Zebedee. Sinda hay yadto sa dyapang* nga nagahukot ng inda mga pukot kaibahan ng inda tatay. Ging-agda sinda ni Hesus, ²² kag adto nga daan gingbayaan ninda ang dyapang kag ang inda tatay kag nagnunot sinda sa iya.

Ang Pagpanudlò kag Pagpang-ayo ni Hesus
Lucas 6:17-19

²³ Niyan naglibot si Hesus sa bilog nga Galilea para magtudlò sa inda mga sinagoga*, magwali ng Maayong Balità* parti sa paghaharì ng Dios kag magpang-ayo ng tanan nga klasi ng sakit sa mga tawo. ²⁴ Naging bantog siya sa bilog nga Syria, ngani gingdaya sa iya ng mga tawo ang tanan nga may sarisari nga sakit, ang mga ginaspian ng demonyo, ang mga may epilepsi kag ang mga paralisado. Gingpang-ayo sinda tanan ni Hesus. ²⁵ Ngani nagsunod kay Hesus ang kadamò nga tawo halin sa Galilea, Decapolis‡, Jerusalem, Judea kag sa mga lugar sa kabuak ng Subà ng Jordan.

5

Ang mga Bulahan

¹ Nang makità ni Hesus ang kadamò nga tawo, nagtukad siya sa bukid. Pagkapungkò niya, nagpalapit sa iya ang mga disipulo, ² kag gingtudluan niya sinda. Hambay niya:

³ “Bulahan ang mga tawo nga nagakilaya nga maluya ang inda pagtuo; kay makapasakop sinda sa paghaharì ng Dios.

⁴ Bulahan ang mga tawo nga nagakalisod sa kasal-anan; kay pagalipayon sinda ng Dios.†

⁵ Bulahan ang mga tawo nga mapainubuson; kay sinda ang magapanubli ng kalibutan.†

⁶ Bulahan ang mga tawo nga daw ginagutom kag ginauhaw nga maghومان ng kabubut-on ng Dios; kay buligan sinda ng Dios sa pagtuman ng inda ginahandom.

† **4:16** 4:15-16 Isaias 9:1-2 † **4:17** 4:17 Mateo 3:2 † **4:19** 4:19 Pagpangisdà ng mga tawo: Ang gusto nga hambayon ni Hesus hay day-on ang mga tawo para magsunod sinda sa Dios. ‡ **4:25** 4:25 Decapolis: Ang gusto hambayon hay napuyò nga banwa. † **5:4** 5:4 Isaias 61:2 † **5:5** 5:5 Salmo 37:11

- 7 Bulahan ang mga tawo nga maluluy-on;
kay kaluy-an sinda ng Dios.
- 8 Bulahan ang mga tawo nga malimpyo ang inda tagipusuon;
kay makikità ninda ang Dios.†
- 9 Bulahan ang mga tawo nga nagabulig para magaaayo ang relasyon ng isa
kag isa;
kay pagakabigon sinda nga mga ungà ng Dios.
- 10 Bulahan ang mga tawo nga ginahingabot tungod sa inda pagsunod sa
kabubut-on ng Dios;†
kay makapasakop sinda sa paghahari ng Dios.
- 11 “Bulahan kamo kung insultuhon kamo ng mga tawo, pasakitan kag
akusahan ning tanan nga kalainan nga bukon matuod, tungod sa indo
pagsunod sa akon.† 12 Imaw da ini ang inda ginghuman sa mga propeta
nang una. Ngani magkalipay gid kamo kay mababaton nindo ang kadakò
gid nga premyo sa langit.”†

Ang Asin kag Iwag

Marcos 9:50; Lucas 14:34-35

13 “Kamo nga nagasunod sa akon hay pareho ng asin sa kalibutan. Pero
kung maduyà na ang sabor ng asin, pauno pa mapabalik ang iya kaasin?
Ngani indi na ini mapuslan kundì ginapilak na lang kag ginatimak-timakan
ng mga tawo.

14 “Pareho kamo ng iwag nga nagatao ning kahayag sa mga tawo sa
kalibutan. Kag ini hay makikità gid pareho sa syudad nga gingpatindog
sa ibabaw ng bukid nga indi matagò. 15 Wayà ning tawo nga nagasugà
ning iwagan kag ginatakyuban, kundì ginabutang niya ini sa tungtungan
para mahayagan ang tanan sa suyod ng bayay. 16 Ngani imaw da ang indo
humanon. Pasigaha nindo ang indo iwag sa mga tawo, para makità ninda
ang indo maayo nga mga ginahuman kag para dayawon ninda ang indo
Amay sa langit.”†

Ang Pagpanudlò parti sa Kasuguan

17 “Ayaw kamo maghunahunà nga nagkari ako diri para duyaon ang
Kasuguan kag ang mga gingsulat ng mga propeta. Nagkari ako diri para
tumanon ini. 18 Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, maduduyà ang
langit kag dutà, pero ang aber pinakamaisot nga litra o parte ng litra sa
Kasuguan hay indi gid maduduyà mintras wayà ini natatabò. 19 Ngani
ang aber sin-o nga magsuway sa pinakamaisot nga sugò ng Dios kag
magtudlò sa iban nga magsuway da, siya ang kabigon nga pinakamababà
sa gingharian ng Dios. Pero ang aber sin-o nga magtuman diri kag
magtudlò sa iban, siya ang kabigon nga importante sa gingharian ng Dios.
20 Ngani ginahambay ko sa indo, dapat gid nga ang indo pagtuman sa
kabubut-on ng Dios hay mas maayo pa gid kaysa sa mga eskriba kag sa
mga Pariseo. Kay kung indi, indi gid kamo makasuyod sa gingharian ng
Dios.”

Ang Pagpanudlò parti sa Kahangit

Lucas 12:57-59

21 “Nabatian nindo ang ginghambay sa aton mga kalulo-lulohan, ‘Ayaw
magpamatay, kay ang aber sin-o nga magpatay hay pagaparusahan.’†

† 5:8 5:8 Salmo 24:3-4 † 5:10 5:10 1 Pedro 3:14 † 5:11 5:11 1 Pedro 4:14 † 5:12 5:12 2 Cronica
36:16; Ginghuman 7:52 † 5:16 5:16 1 Pedro 2:12 † 5:21 5:21 Exodus 20:13; Deuteronomio 5:17

²² Pero niyan ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga nahahangit sa iya utod hay pagaparusahan. Kag ang aber sin-o nga nagainsulto sa iya utod nga nagahambay, 'Wayà ka ning puyos', hay pagaday-on sa Korte. Kag ang aber sin-o nga maghambay sa iya utod, 'Buang', hay parusahan sa impyerno. ²³ Ngani kung yarà ka na sa altar* nga nagadaya ng imo halad sa Dios kag nadumduman mo nga ang imo utod may malain nga buot sa imo tungod nga nakasalà ka sa iya, ²⁴ ibilin mo anay ang imo halad malapit sa altar kag kadtuoan mo nga daan siya kag magpakighusay. Pagkatapos magbalik ka sa altar kag maghalad ka sa Dios."

²⁵ "Kung may mag-akusar sa imo, magpakighusay ka sa iya mintras wayà pa kamo makaabot sa korte. Kay basi kung itugyan ka niya sa husgado kag itugyan ka naman ng husgado sa gwardya para prisuhon ka. ²⁶ Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, indi ka gid makaluwas sa prisuhan hasta indi mo mabayaran ang tanan nga bayaran."

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpangawatan

²⁷ "Nabatian nindo ang ginghambay nang una, 'Ayaw kamo magpangawatan.'† ²⁸ Pero niyan ginahambay ko sa indo, kung ang lyaki magsirò sa babayi nga may lawasnon nga handom, nakasalà na siya ng pagpangawatan. ²⁹ Ngani kung ang imo tuo nga mata ang kabangdanan nga nagakasalà ka, lukata inà kag ipilak. Kay mas maayo pa nga maduyà ang isa ka parte ng imo lawas kaysa sa kumpleto ini pero ipilak ka naman sa impyerno. ³⁰ Kag kung ang imo tuo nga kamot ang kabangdanan nga nagakasalà ka, utura inà kag ipilak! Kay mas maayo pa nga maduyà ang isa ka parte ng imo lawas kaysa sa kumpleto ini pero ipilak ka naman sa impyerno."

Ang Pagpanudlò parti sa Pagbinuyagan ng Mag-asawa

Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18

³¹ "Ginghambay da nang una, 'Kung ang lyaki gusto magbuyag sa iya asawa, kahinangyan taw-an niya ini ning papeles bilang katibayan ng inda pagbinuyagan.'† ³² Pero niyan ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga lyaki nga magbuyag sa iya asawa sa aber ano nga kabangdanan puyra lang sa pagpangawatan, siya mismo ang kabangdanan nga magpangawatan ang iya asawa kung mag-asawa siya liwat. Kag ang aber sin-o nga mag-asawa sa babayi nga gingbuyagan hay nagapangawatan da."†

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpangakò

³³ "Nabatian da nindo nga may ginghambay nang una sa aton kalululohan, 'Kung ang tawo may gingpangakò kag gingsumpa pa niya sa pangayan ng Ginoo, kahinangyan gid niya ini tumanon.'† ³⁴ Pero niyan ginahambay ko sa indo, kung magpangakò kamo ayaw kamo magsumpà. Ayaw kamo maghambay, 'Testigo ko ang langit' kay imaw ini ang trono ng Dios,† ³⁵ o 'Testigo ko ang dutà' kay imaw ini ang ginatungtungan ng iya siki. Ayaw da kamo maggamit ng pangayan ng Jerusalem sa indo pagsumpà kay imaw ini ang syudad ng pinakamataas nga Hari.† ³⁶ Kag ayaw da kamo maghambay, 'Aber mamatay pa ako' kay indi ka makapaputi o makapaitom ng aber isa nga buhok. ³⁷ Maghambay ka lang,

† **5:27** 5:27 Exodus 20:14; Deuteronomio 5:18 † **5:31** 5:31 Deuteronomio 24:1 † **5:32** 5:32 1 Corinto 7:10-11 † **5:33** 5:33 Levitico 19:12; Mga Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21 † **5:34** 5:34 Santiago 5:12; Isaias 66:1; Mateo 23:22 † **5:35** 5:35 Isaias 66:1; Salmo 48:2

'Huo' kung huo kag 'Indi' kung indì. Kay kung magsumpà pa kamo halin na inà kay Satanas."

Ang Pagpanudlò parti sa Pagbayos sa Isigkatawo
Lucas 6:29-30

³⁸ "Nabatian nindo ang ginghambay nang una, 'Ang maglukat ng mata ng iya isigkatawo hay lukaton da ang iya mata kag ang magbingaw ng ngipon ng iya isigkatawo hay pagabingawon da.'† ³⁹ Pero niyan ginahambay ko sa indo, ayaw kamo magbayos ning malain sa nagahuman ning malain sa indo. Kung tampaon ka sa tuo nga pisngi, ipatampà mo pa ang kabuak. ⁴⁰ Kung may magkiha sa imo kag buy-on ang imo kamisita, taw-an pa sa iya aber ang imo pangsuy-ob. ⁴¹ Kag kung may sundalo nga magpilit sa imo magpas-an ng iya daya ng isa ka kilometro, pas-ana ini ning duha ka kilometro. ⁴² Taw-i ang nagapangayò sa imo; kag kung may manghuyam sa imo, pahuyama."

Ang Pagpanudlò parti sa Paghigumà sa Kaaway
Lucas 6:27-28, 32-36

⁴³ "Nabatian nindo ang ginahambay nang una, 'Higugmaon nindo ang indo isigkatawo kag hangiti ang indo kaaway.'† ⁴⁴ Pero niyan ginahambay ko sa indo, higugmaon nindo ang indo mga kaaway kag ipangamuyò ang mga nagahingabot sa indo. ⁴⁵ Kag kung humanon nindo ini, magiging matuod kamo nga mga ungà ng indo Amay sa langit. Kay pareho kamo sa iya nga maayo ang pagtratar sa tanan. Kay ginapasilak niya ang adlaw sa mga maayo kag sa malain nga mga tawo. Kag ginapauyan niya bukon lang sa mga matarong kundì imaw da sa mga bukon matarong. ⁴⁶ Kung ang ginahigumà lang nindo hay ang nagahigumà sa indo, mababaton ba nindo ang premyo halin sa Dios? Indi! Kay di ba imaw da inà ang ginahuman ng miyugsukot ning buhis? ⁴⁷ Kag kung ang ginalihok nindo hay ang indo lang mga amigo, ano ang kaibahan nindo sa iban? Di ba imaw da inà ang ginahuman ng mga tawo nga wayà nagakilaya sa Dios? ⁴⁸ Ngani dapat maayo ang indo pagtratar sa indo isigkatawo pareho ng ginahuman ng indo Amay sa langit."

6

Ang Pagpanudlò parti sa Pagbulig

¹ "Mag-andam kamo kay basi kung ang indo pagkadiosnanon hay pagpadayaw lang sa tawo. Kay kung tiyad inà ang indo ginahuman, wayà kamo ning may mababaton nga premyo halin sa indo Amay sa langit.†

² "Ngani kung nagabulig kamo, ayaw nindo pagpamalitaan pareho ng ginahuman ng mga hipokrito sa mga sinagoga kag sa mga dayan. Ginahuman ninda inà para dayawon sinda ng mga tawo. Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, nabaton na ninda ang indo premyo. ³ Pero kung nagabulig kamo, ayaw nindo pagpasayura aber sa indo pinakamalapit nga amigo, ⁴ para sikreto ang indo pagbulig. Kag ang indo Amay nga nakakakità sa indo ginahuman hay imaw ang magapremyo sa indo."

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpangamuyò
Lucas 11:2-4

† 5:38 5:38 Exodus 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21 † 5:43 5:43 Levitico 19:18 † 6:1 6:1 Mateo 23:5

⁵ “Kung magpangamuyò kamo, ayaw nindo pagpatuyari ang ginahuman ng mga hipokrito. Gusto ninda magpangamuyò nga nagatindog sa mga sinagoga kag sa mga kanto ng karsada para ipakità sa mga tawo nga sinda hay diosnanon. Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, nabaton na ninda ang inda premyo.† ⁶ Pero kung magpangamuyò kamo, magsuyod kamo sa kwarto kag sarhan ang pwertahan. Didto kamo magpangamuyò sa indo Amay ning sikreto. Kag ang indo Amay nga nakakità ng indo ginahuman imaw ang magapremyo sa indo.

⁷ “Kung magpangamuyò kamo, ayaw kamo maggamit ning kadamò-damò nga hambay nga wayà ning puyos. Imaw inà ang ginahuman ng mga tawo nga wayà nakakakilaya sa Dios. Kay ang kagasi ninda ginapamatian sinda ng Dios kung mahabà ang inda mga pangamuyò. ⁸ Ayaw kamo magpatuyad sa inda ginahuman. Kay sayod na ng indo Amay ang indo mga kahinangyanon bago pa kamo magpangayò. ⁹ Ngani tiyad ini kung magpangamuyò kamo:

‘Amay namon nga yarà sa langit,
kabay pa nga tahuron ang imo balaan nga pangayan.

¹⁰ Kabay pa nga maghari ka sa amon.

Kag kabay nga matuman ang imo kabubut-on diri sa dutà pareho ng sa langit.

¹¹ Taw-i kami ng amon kahinangyanon nga pagkaon sa ini nga adlaw.

¹² Patawara kami sa amon mga salà,
pareho ng pagpatawad namon sa mga nagkasalà sa amon.

¹³ Kag ayaw kami pagtuguti nga matintar,
kundi luwasa kami kay Satanas.’

[Kay ikaw ang Hari, ang makagagahom kag Dios nga ginadayaw ng mga tawo hasta sa wayà katapusan. Kabay pa.]

¹⁴ Kung ginapatawad nindo ang mga nagakasalà sa indo, pagapatawaron da kamo ng indo Amay sa langit. ¹⁵ Pero kung wayà kamo nagapatawad sa iban, indi da patawaron ang indo mga salà ng indo Amay.”†

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpuasa

¹⁶ “Kung magpuasa kamo, ayaw nindo pagpatuyari ang mga hipokrito nga nagapadayaw lang nga malisod ang inda hitsura. Kay ginahungod ninda nga indi sinda mag-ayos para masayuran ng iban nga nagapauasa sinda. Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, nabaton na ninda ang inda premyo. ¹⁷ Pero kung magpuasa kamo, magpanglam-os kamo kag mag-ayos, ¹⁸ para wayà ning may makasayod nga nagapauasa kamo puyra lang ang indo Amay nga indi makità. Kag siya nga nakakakità ng indo mga ginahuman nga sikreto, imaw ang magapremyo sa indo.”

Ang Manggad sa Langit

Lucas 12:33-34

¹⁹ “Ayaw kamo magtipon ning manggad para sa indo kaugalingon diri sa dutà kay siraon ini ng ititit kag tuktuk. O kundi man hay sudlon ng mga miyugpangawat ang indo bayay kag kawaton ini.† ²⁰ Kundi, magtipon kamo ng indo manggad sa langit, kay didto wayà ning ititit kag tuktuk nga makasirà kag wayà da ning miyugpangawat nga makasuyod. ²¹ Kay kung sa diin ang indo manggad, yadto da ang indo tagipusuon.”

† 6:5 6:5 Lucas 18:10-14 † 6:15 6:14-15 Marcos 11:25-26 † 6:19 6:19 Santiago 5:2-3

Ang Mata hay pareho ng Iwag

Lucas 11:34-36

²² “Ang mata hay daw iwag nga nagatao ning kahayag sa lawas. Ngani kung mahayag ang indo mata, mahayagan gid ang indo bilog nga lawas. ²³ Pero kung maduyom ang indo mata maduyuman da ang indo bilog nga lawas. Ngani kung ang iwag nga yarà sa indo, wayà na nagatao ning kahayag, magiging kaduyom-duyom gid ang indo kamutangan.”

Ang Dios kag ang Manggad

Lucas 16:13, 12:22-31

²⁴ “Wayà ning tawo nga nagaserbisyo sa duha ka amo, kay hangitan niya ang isa kag higugmaon niya ang isa. O kundi hay magiging matutom siya sa isa kag baliwayaon niya ang isa. Indi kamo makaserbisyo ning dungan sa Dios kag sa manggad.

²⁵ “Ngani ginahambay ko sa indo, ayaw kamo magkalibog kung pauno kamo mabuhì, kung ano ang indo kaunon o inumon kag kung ano ang indo isuksok. Kay ang kabuhì hay mas importante kaysa sa pagkaon kag ang lawas kaysa sa mga barò. ²⁶ Tan-awa nindo ang mga pispis nga nagalupad. Wayà sinda nagatanom, wayà nagaani kag wayà da nagatipon ning pagkaon sa kamalig, pero ginapakaon sinda ng indo Amay sa langit. Di ba mas importante pa kamo kaysa sa mga pispis? ²⁷ Kag sin-o sa indo ang makadugang ning aber isa ka oras lang ng indo kabuhì paagi sa pagpangalibog? Wayà gid!

²⁸ “Kag basi nagapangalibog kamo parti sa indo barò? Tan-awa ang mga buyak kung pauno sinda nagatubò sa bukid. Wayà sinda nagapangabudlay o nagatahi. ²⁹ Pero ginahambay ko sa indo, aber si Haring Solomon nga bantog kag manggaranon hay wayà nakabarò ning mas maayo pa kaysa sa isa sa ini nga mga buyak.† ³⁰ Kung ginabaruan ng Dios ang mga gunahon sa bukid nga buhì niyan pero sa masunod nga adlaw hay ginapilak lang sa kalayo, kamo pa arà indi niya pabaruan? Kaisot-isot ang indo pagtuo! ³¹ Ngani ayaw kamo magpangalibog kung ano ang indo kaunon kag inumon kag kung ano ang indo isuksok. ³² Kay imaw ini ang ginapangalibugan ng mga tawo nga wayà nagakilaya sa Dios. Pero sayod ng indo Amay sa langit nga kahinangyan nindo inà tanan nga mga butang. ³³ Ngani unaha nindo ang pagpasakop sa paghahari ng Dios kag tumana ang iya kabubut-on kag itatao gid niya sa indo ang tanan nindo nga mga kahinangyan. ³⁴ Ngani ayaw kamo magkabayaka parti sa kung ano ang maabot buwas, kay ang buwas may kaugalingon nga kabayak-on. Tamà na ang mga kabayak-on nga nagaabot sa kada adlaw.”

7

Ang Paghusga sa Iban

Lucas 6:37-38, 41-42

¹ “Ayaw nindo paghusgahi ang iban para indi da kamo paghusgahan ng Dios. ² Kay kung pauno kamo maghusga sa iban, imaw da ang paghusga ng Dios sa indo. Ang pangasukoy nga ginagamit nindo sa iban hay imaw da ang pangasukoy nga gagamiton sa indo. ³ Basi nakikità mo gid ang puling sa mata ng imo isigkatawo, pero ikaw wayà mo makità ang daw mabahoy nga kahoy nga yarà sa imo mata? ⁴ Basi nagahambay ka pa sa imo isigkatawo,

† 6:29 6:29 1 Hari 10:4-7; 2 Cronica 9:3-6

'Abi, buy-on ko ang maisot nga puling sa imo mata,' mintras ang yarà sa imo mata hay daw mabahoy nga kahoy? ⁵ Hipokrito! Buy-on mo anay ang daw mabahoy nga kahoy sa imo mata para makakità ka ning maayo, agud mabubuoy mo ang maisot nga puling sa mata ng imo isigkatawo.

⁶ "Ayaw nindo pagpilakan sa mga ayam ang mga butang nga balaan. Kay basi kung balikan kamo kag kagton. Kag ayaw nindo pagpilakan ang indo mga perlas sa mga baboy, kay basi kung timak-timakan lang inà ninda."

Magpangayò, Magpangità kag Magpanuktok

Lucas 11:9-13

⁷ "Magpangayò kamo sa Dios, kag taw-an kamo. Magpangità kamo, kag makakità kamo. Magpanuktok kamo, kag buksan ang pwertahan para sa indo. ⁸ Kay ang tanan nga nagapangayò hay makakabaton; kag ang tanan nga nagapangità hay makakakità; kag ang tanan nga nagapanuktok hay pagabuksan. ⁹ Kamo nga mga tatay, kung magpangayò ang indo ungà ning tinapay, taw-an ba nindo ning bato? ¹⁰ Kung magpangayò siya ning isdà, taw-an ba nindo ning sawa? Syempre indì! ¹¹ Kung kamo ngani nga malain hay antigo magtao ning mga maayo nga regalo sa indo mga ungà, mas lalò pa gid ang indo Amay sa langit itatao gid niya ang mga maayo sa mga nagapangayò sa iya!

¹² "Ngani humana nindo sa indo isigkatawo kung ano ang gusto nindo nga humanon ninda sa indo. Kay imaw gid ini ang gusto hambayon ng Kasuguan ni Moises kag ng mga gingsulat ng mga propeta."†

Ang Makitid nga Pwertahan

Lucas 13:24

¹³ "Magsuyod kamo sa makitid nga pwertahan, kay malapad ang pwertahan kag malupos ang dayan nga pakadto sa impyerno kag didto kadamò ang nagasuyod. ¹⁴ Pero makitid ang pwertahan kag mahugà ang dayan pakadto sa kabuhì nga wayà katapusan kag malakà lang ang nagaagi didto."

Ang Kahoy kag ang iya Bunga

Lucas 6:43-44

¹⁵ "Mag-andam kamo sa bukon matuod nga mga propeta. Nagapalapit sinda sa indo nga daw mabuot nga karnero, pero ang matuod pareho sinda sa mapintas nga mga hayop. ¹⁶ Makikilaya nindo sinda paagi sa inda nga hinimuan. Pareho sinda ng tanom nga tunukon nga wayà nagapamunga ning igos* o ubas*. ¹⁷ Ang maayo nga kahoy nagapamunga ning maayo. Pero ang malain nga kahoy nagapamunga ning malain. ¹⁸ Kay ang maayo nga kahoy indì makapamunga ning malain kag ang malain nga kahoy indì makapamunga ning maayo. ¹⁹ Ang kada kahoy nga wayà nagapamunga ning maayo hay uturon kag ipilak sa kalayo.† ²⁰ Ngani makikilaya nindo ang bukon matuod nga mga propeta paagi sa inda nga hinimuan."

Ang indì Kilayahon ng Dios

Lucas 13:25-27

²¹ "Bukon tanan nga nagatawag sa akon, 'Ginoo, Ginoo' hay makaka-suyod sa gingharian ng Dios. Ang mga tawo lang nga nagatuman sa kabubut-on ng akon Amay sa langit, imaw lang ang makakasuyod sa gingharian ng Dios. ²² Sa adlaw ng paghusga kadamò ang magahambay sa

† **7:12** 7:12 Lucas 6:31 † **7:19** 7:19 Mateo 3:10; Lucas 3:9

akon, 'Ginoo, Ginoo, di ba sa imo pangayan nagpropesiya kami, nagpalayas ng mga demonyo kag naghuman ning kadamò nga milagro?' ²³ Pero hambayon ko sinda, 'Wayà ko kamo nakikilaya. Palayò kamo sa akon, kamo nga mga nagahuman ning malain!' [†]

Ang Pagpatindog ng Bayay ng Duha ka Tawo

Lucas 6:47-49

²⁴ "Nгани ang aber sin-o nga nagapamati kag nagatuman ng akon mga ginatudlò, pareho siya sa mayad nga tawo nga nag-ugdok ng iya bayay sa pundasyon nga bato. ²⁵ Kag nang mag-uyan ning kadakò kag magpamahà kag maghuyop ang makusog nga hangin sa bayay, wayà ini nagubà kay ging-ugdok ini sa pundasyon nga bato. ²⁶ Pero ang aber sin-o nga nagapamati ng akon mga ginatudlò pero wayà nagatuman, pareho siya sa tawo nga buroy nga nag-ugdok ng iya bayay sa baybay. ²⁷ Kag nang mag-uyan ning kadakò kag magpamahà kag maghuyop ang makusog nga hangin sa bayay, matumba ini kag magubà gid."

Ang Otoridad ni Hesus

²⁸ Pagkatapos ng paghambay ni Hesus, natingaya gid ang mga tawo sa iya pagpanudlò, ²⁹ kay nagatudlò siya nga may otoridad kag bukon pareho ng inda nga eskriba. [†]

8

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Kitungon

Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16

¹ Pagkatapos nagtugbong si Hesus halin sa bukid kag kadamò-damò gid nga tawo ang nagsunod sa iya. ² May isa ka tawo nga kitungon* ang nagpalapit sa iya. Nagluhod siya sa iya atubangan kag naghambay, "Ginoo, kung gusto mo, paayuhon mo ako sa akon sakit nga kitong." ³ Ging-unat ni Hesus ang iya kamot kag ginghawiran ang tawo kag ginghambay niya, "Gusto ko. Mag-ayo ka!" Adto nga daan naduyà ang kitong kag nalimpyo siya. ⁴ Pagkatapos naghambay si Hesus sa iya, "Ayaw gid magpamalità aber kanin-o, kundi magderitso ka sa pari kag magpasirò. Kag maghalad ka ng gingsugò ni Moises para magpamatuod sa mga tawo nga nalimpyo ka na." [†]

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Suluguon ng Kapitan

Lucas 7:1-10

⁵ Niyan, nang nagapasuyod si Hesus sa banwa ng Capernaum, gingsugat siya ng isa ka kapitan ng mga sundalo ng Roma. Nagpakitluoy siya nga ang hambay, ⁶ "Ginoo, ang akon suluguon may sakit didto sa bayay. Indi na siya makahukay kag ginahugaan na gid siya." ⁷ Naghambay si Hesus sa iya, "Sige, makadto ako kag ayuhon siya." ⁸ Pero nagsabat ang kapitan, "Ginoo, bukon ako angay nga magpasuyod sa imo sa akon bayay. Maghambay ka lang kag magaayo ang akon ulipon. ⁹ Kay ako hay sakop ng may mataas nga rangko kag igwa da mga sundalo nga nasasakupan ko. Kung nagasugò ako sa isa 'Kadto didto,' nagakadto siya kag sa isa, 'Kari diri,' nagapalapit siya kag kung nagasugò ako sa akon ulipon, 'Humana ini,' ginahuman

[†] 7:23 7:23 Salmo 6:8   [†] 7:29 7:28-29 Marcos 1:22; Lucas 4:32   * 8:2 8:2 Sa mga Judio, ang may tiyad ini nga sakit hay ginakabig nga mahigkò kag ginabawal magsuyod sa templo.   [†] 8:4 8:4 Levitico 14:1-32

niya.”¹⁰ Nang mabatian ini ni Hesus, natingaya gid siya. Kag naghambay siya sa mga nagasunod sa iya, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, waya pa gid ako nakakità ning tawo aber diri sa Israel nga igwa ning pagtuo pareho ng ini nga bukun taga-Israel.”¹¹ Ngani ginahambay ko ini sa indo: kadamò ang mga tawo halin sa iba-iba nga parte ng kalibutan ang magapungkò sa punsyon kaibahan nina Abraham, Isaac kag Jacob sa gingharian ng Dios.[†]¹² Pero kadamò ang mga Judio nga imaw kuntà ang makakaibahan sa gingharian ng Dios ang palayason sa luwas, didto sa kaduyong kung sa diin magadinanguyngoy kag magapinagot ang inda ngipon.”[†]¹³ Pagkatapos naghambay si Hesus sa kapitan, “Balik na sa indo. Matatabò ang imo ginatuuhan.”

Kag adto gid nga oras, nag-ayo ang suluguon ng kapitan.

Ang Pagpang-ayo ni Hesus sa Madamò nga Tawo
Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41

¹⁴ Isa ka adlaw, nagkadto si Hesus sa bayay ni Pedro. Pag-abot niya didto, nakità niya nga ang panugangan nga babayi ni Pedro hay nagahigdà kay may sagnat.¹⁵ Ginghawiran ni Hesus ang iya kamot kag nahuwasan siya sa iya sagnat. Nagbangon siya kag gingserbisyuhan si Hesus.

¹⁶ Nang manayumsom na, kadamò ang tawo nga ginaspian ng mga demonyo ang gingdaya kay Hesus. Sa isa lang ka hambay, gingpalayas niya ang malain nga mga espiritu kag gingpang-ayo niya ang tanan nga may sakit.¹⁷ Ginghuman niya ini para matuman ang gingpropesiya ni Propeta Isaias,

“Siya gid ang nagbuoy ng aton mga sakit
 kag nag-ayo ng aton mga ginapamatyagan.”[†]

Ang Pagsunod kay Hesus
Lucas 9:57-62

¹⁸ Isa ka adlaw, nang makità ni Hesus ang kadamò nga tawo nga nagatipon palibot sa iya, gingsugò niya ang iya mga disipulo nga magtabok sa kabuak.¹⁹ Pero bago sinda naghalin, may nagpalapit kay Hesus nga eskriba kag naghambay, “Maestro, masunod ako sa imo aber diin ka magkadto.”

²⁰ Nagsabat si Hesus sa iya, “Ang mga singgayong hay may mga buhò nga ginaistaran kag ang mga pispis hay may mga pugad, pero ako nga Ungà ng Tawo* hay wayà gid ning bayay nga akon mapahuwayan.”

²¹ May isa naman ka disipulo ang naghambay, “Ginoo, mabalik anay ako kay ipalubong ko ang akon tatay.”

²² Pero nagsabat si Hesus, “Magsunod ka sa akon kag pabay-i ang mga patay nga maglubong sa inda mga patay.”[†]

Ang Pagpakalma ni Hesus sa Makusog nga Hangin
Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25

²³ Pagkatapos nagsakay si Hesus sa dyapang kag nagsunod sa iya ang iya mga disipulo.²⁴ Nang nagabyahe na sinda, gulpi lang nga nagkusog ang hangin sa lawod kag nagdagkò ang humbak hasta nga nagsuyod sa dyapang. Pero si Hesus hay nagakatuyog.²⁵ Ngani gingpalapitan siya ng iya mga disipulo kag gingpukaw nga ang hambay, “Ginoo, tabangi kami! Malulunod na kita!”

[†] **8:11** 8:11 Lucas 13:29   [†] **8:12** 8:12 Mateo 22:13, 25:30; Lucas 13:28   [†] **8:17** 8:17 Isaias 53:4

[†] **8:22** 8:22 Roma 6:23; Efeso 2:1

²⁶ Naghambay si Hesus sa inda, “Basi nahadlok kamo? Kaisot ang indo pagtuo!” Pagkatapos nagbangon siya kag gingsabyaw niya nga magpara ang hangin kag humbak. Kag nagkalma gid.

²⁷ Natingaya gid ang mga disipulo kag naghambay sinda, “Sin-o gid baya ini? Aber ang hangin kag ang humbak nagatuman sa iya!”

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Duha ka Tawo nga Ginasapian ng mga Demonyo
Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39

²⁸ Pag-abot ninda sa kabuak, sa lugar ng mga Gadareno[†], gingsumpung si Hesus ng duha ka lyaki nga halin sa mga lubungan. Ining duha hay ginasapian ning mga demonyo. Kaisog gid sinda ngani nahadlok ang mga tawo nga mag-agi didto. ²⁹ Pagkakita ninda kay Hesus, nagsinggit sinda, “Ikaw nga Ungà ng Dios, ano ang imo labot sa amon? Nagkari ka ba diri para pahugaan kami aber bukon pa ang tamà nga oras?”

³⁰ Didto sa unahan may kadamò nga baboy nga nagapangibok. ³¹ Nagpakitluoy ang mga demonyo nga ang hambay, “Kung palayason mo kami, tuguti na lang kami nga magsuyod didto sa mga baboy.”

³² Naghambay si Hesus, “Sige, kadto kamo!” Ngani nagpangluwas sinda kag nagpangsuyod sa mga baboy. Gulpi nga nagdinaguso ang tanan nga baboy sa pangpang hasta sa nagkahuyog sa dagat kag nagkalumos.

³³ Nagdyagan ang mga miyug-alilà ng mga baboy sa banwa kag gingpinamalità ninda ang tanan nga natabò sa mga baboy kag sa duha ka lyaki nga ginasapian ng mga demonyo. ³⁴ Ngani ang tanan nga tawo sa banwa hay nagkadto kay Hesus. Nang makità ninda siya, nagpakitluoy sinda kay Hesus nga maghalin sa inda lugar.

9

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Paralisado
Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26

¹ Pagkatapos nagsakay si Hesus kag ang iya mga kaibahan sa dyapang pabalik sa kabuak. Pag-abot ninda didto nagbalik si Hesus sa iya banwa.

² Nang yadto na siya, may nag-abot nga mga tawo nga ginabayawan ang isa ka paralisado sa banig. Nang makità ni Hesus ang inda pagtuo, naghambay siya sa paralisado, “Amigo, ayaw mahadlok, kay napatawad na ang imo mga salà.” ³ Nang mabatian ini ng mga eskriba, naghambay sinda sa inda kaugalingon, “Basi kung nagahambay siya hay daw kapareho gid niya ang Dios?”

⁴ Pero nasayuran ni Hesus ang inda ginahunahunà, ngani nagpangutana siya sa inda, “Basi malain ang indo ginahunahunà? ⁵ Diin baya ang mas malupos nga hambayon? ‘Napatawad na ang imo mga salà,’ o ‘Bangon kag pumanaw!’ ⁶ Niyan, pamatuuran ko sa indo nga ako nga Ungà ng Tawo hay may otoridad sa kalibutan nga magpatawad ng mga salà.” Tapos hambay niya sa paralisado, “Bangon, lukuta ang imo banig kag umuli na!”

⁷ Kag nagtindog ang paralisado kag nag-uli sa inda. ⁸ Nang makità ini ng kadamò nga tawo, hinadlukan gid sinda kag gingdayaw ninda ang Dios kay gingtao niya sa mga tawo ang tiyad ini nga otoridad.

Ang Pagtawag ni Hesus kay Mateo
Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32

[†] **8:28** 8:28 Gadareno: Sa iban nga mga kopya ng Griego, hay Geraseno pareho sa Marcos 5:1 kag Lucas 8:26.

⁹ Nang nagapanaw na si Hesus halin didto, nakità niya si Mateo nga nagapungkò sa ginabayaran ning buhis. Naghambay si Hesus sa iya, “Magsunod ka sa akon.” Nagtindog siya kag nagsunod kay Hesus.

¹⁰ Niyan, mintras nagakaon si Hesus kag ang iya mga disipulo sa bayay ni Mateo, kadamò ang miyugsukot ning buhis kag iban pa nga ginakabig nga mga makasasalà ang nag-abot kag nagdungan sa inda pagkaon. ¹¹ Nakità ini ng mga Pariseo kag nagpangutana sinda sa iya mga disipulo, “Basi nagakaon ang indo maestro kaibahan ang mga miyugsukot ning buhis kag mga makasasalà?”[†] ¹² Nabatian ini ni Hesus kag gingsabat niya sinda, “Wayà nagakahinangyan ning doktor ang mga tawo nga maayo ang lawas, kundi ang mga may sakit lang. ¹³ Isipa nindo ning maayo kung ano ang gusto hambayon ng ining ginahambay ng Kasulatan, ‘Bukon ang indo mga halad ang akon gusto, kundi ang kaluoy sa indo isigkatawo.’ Wayà ako nagkari diri para pagatawagang ang mga nakakasayod nga sinda hay matarong, kundi ang mga makasasalà.”[†]

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpuasa
Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39

¹⁴ May mga disipulo si Juan nga Miyugbawtismo nga nagpalapit kay Hesus kag nagpangutana, “Kami kag ang mga Pariseo hay permi nagapuasa, pero basi ang imo mga disipulo hay wayà?” ¹⁵ Nagsabat si Hesus sa inda, “Puydi ba nga magkalisod ang mga bisita sa kasay* mintras kaibahan pa ninda ang kyasayon nga lyaki? Syempre indì! Pero magaabot ang adlaw, pag buy-on ang kyasayon nga lyaki sa inda, imaw na inà ang inda pagpuasa.”

¹⁶ Naghambay pa gid si Hesus, “Wayà ning tawo nga nagahakyop ning bag-o nga tela sa lumà nga barò, kay magigisi ang lumà nga barò kag magapakabahoy pa ang gisi. ¹⁷ Wayà da ning tawo nga nagabutang ning bag-o nga ilimnon sa lumà nga butangan nga panit ng hayop, kay malupok ang butangan kag mauuyak ang ilimnon kag masisirà ang butangan. Pero ang bag-o nga ilimnon dapat ibutang sa bag-o nga butangan nga panit, para ining duha hay magadugay.”

Ang Ungà ng Opisyal kag ang Babayi nga Ginadugò
Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56

¹⁸ Mintras nagahambay pa si Hesus, nag-abot ang isa ka opisyal ng sinagoga. Nagluhod siya sa atubangan ni Hesus kag nagpakitluoy nga naghambay, “Ang akon ungà nga babayi hay bag-o lang gid namatay, pero kung magkadto ka kag itungtong mo ang imo kamot sa iya, mabubuhi siya liwat.”

¹⁹ Ngani nagtindog si Hesus kag nagnunot sa iya, kaibahan da ang iya mga disipulo. ²⁰ Mintras nagapanaw sinda, may babayi nga nagpalapit sa likod ni Hesus. Ini nga babayi hay ginadinugò sa suyod ng dose ka tuig. Gingtandog niya ang gayad ng barò ni Hesus, ²¹ kay nagahunahunà siya sa iya kaugalingon, “Kung matandog ko lang ang barò niya magaayo gid ako.”

²² Naglingig si Hesus kag pagkakità niya sa babayi naghambay siya, “Manang, pakusuga ang imo buot, nag-ayo ka tungod sa imo pagtuo.” Adto nga daan, nag-ayo siya.

[†] **9:11** 9:10-11 Lucas 15:1-2   [†] **9:13** 9:13 Mateo 12:7; Hosea 6:6

²³ Pag-abot ni Hesus sa bayay ng opisyal, nakità niya ang mga musikero para sa lubong kag ang mga tawo nga nagakinagulo. ²⁴ Ngani naghambay siya sa mga tawo, "Luwas anay kamo! Kay ining dalagita hay bukon patay kundi nagakatuyog lang." Gingngitlan ninda si Hesus. ²⁵ Nang nagluwas na ang mga tawo, nagsuyod si Hesus sa kwarto. Ginhawiran niya ang kamot kag nagbangon ini. ²⁶ Kag ang balità parti diri hay nagkayat sa tanan nga banwa.

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Duha ka Buta

²⁷ Paghalin ni Hesus sa adto nga lugar, may duha ka buta ang nagsunod sa iya nga nagasinggit, "Inapo ni David, kaluy-i kami!" ²⁸ Pag-abot ni Hesus sa bayay nga iya ginadayunan, nagpalapit ang duha ka buta. Gingpangutana sinda ni Hesus, "Nagatuo ba kamo nga kaya ko kamo ayuhon?"

Nagsabat sinda, "Huo, Ginoo, nagatuo kami."

²⁹ Pagkatapos gingtandog ni Hesus ang inda mga mata kag naghambay, "Matabò gid ini tungod sa indo pagtuo." ³⁰ Kag nag-ayo ang inda mata kag nakakità na sinda. Gingsugò sinda ni Hesus nga indì gid magbalità aber kanin-o. ³¹ Pero nagpanaw sinda kag gingpinamalità ninda sa bilog nga lugar kung ano ang ginghuman ni Hesus sa inda.

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Apà

³² Mintras nagahalin na ang duha, may gingdaya kay Hesus nga apà kay ginasapian siya ning demonyo. ³³ Kag nang napalayas na ni Hesus ang demonyo, nakahambay na ang apà. Natingaya ang kadamò nga tawo didto kag naghambay sinda, "Wayà pa gid ning may nakakità nga tiyad ini sa bilog nga Israel!"

³⁴ Pero naghambay ang mga Pariseo, "Paagi sa gahom ng pinunò ng mga demonyo ginapalayas niya ang mga demonyo."[†]

Ang Kaluoy ni Hesus sa mga Tawo

³⁵ Naglibot si Hesus sa mga banwa kag mga baryo kag nagtudlò sa inda mga sinagoga. Gingwali niya ang Maayong Balità parti sa paghahari ng Dios kag gingpang-ayo niya ang mga tawo sa tanan ninda nga mga sakit.[†]

³⁶ Nang makità niya ang kadamò nga tawo, naluoy gid siya sa inda kay ginahugaan gid sinda pero wayà ning may nagabulig. Daw pareho sinda sa mga karnero nga wayà ning pastor*.[†] ³⁷ Ngani naghambay siya sa mga disipulo, "Kadakò-dakò ang anihon pero kalakà lang ang mga miyug-ani.

³⁸ Ngani magpangamuyò kamo sa Ginoo nga tag-iya ng anihon para suguon niya ang mga miyug-ani sa iya anihon."[†]

10

Ang Dose ka Apostoles

Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16

¹ Pagkatapos gingtawag ni Hesus ang iya dose nga disipulo kag gingtaw-an niya sinda ning otoridad para magpalayas ng malain nga mga espiritu. Gingtaw-an da niya sinda ning gahom para magpang-ayo ng aber ano nga klasi ng sakit. ² Imaw ini ang pangayan ng dose ka apostoles: si Simon (nga ginatawag Pedro), si Andres nga iya manghod, si Santiago kag si Juan

[†] **9:34** 9:34 Mateo 10:25, 12:24; Marcos 3:22; Lucas 11:15   [†] **9:35** 9:35 Mateo 4:23; Marcos 1:39; Lucas 4:44   [†] **9:36** 9:36 Mga Bilang 27:17; Marcos 6:34   [†] **9:38** 9:37-38 Lucas 10:2

nga mga ungà ni Zebedee, ³ si Felipe, si Bartolome, si Tomas kag si Mateo (nga miyugsukot ning buhis), si Santiago nga ungà ni Alfeus, si Tadeus, ⁴ si Simon nga dati hay nagrebelde sa gobyerno ng Roma kag si Judas Iscariote nga imaw ang nagtraidor kay Hesus.

Ang Pagsugò ni Hesus sa Dose ka Apostoles

Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6

⁵ Bago gingpapanaw ni Hesus ang dose nga apostoles, gingsugò niya sinda, “Ayaw kamo magkadto sa mga lugar ng mga bukon Judio o sa mga banwa ng mga taga-Samaria, ⁶ kundì magkadto kamo sa mga inapo ni Israel. Pareho sinda sa karnero nga nagtayang. ⁷ Ibalità sa inda nga malapit na mag-abot ang paghahari ng Dios.† ⁸ Ayuha ang mga may sakit, buhià liwat ang mga patay, ayuha ang mga tawo nga may sakit nga kitong kag palayasa ang mga demonyo. Nakabaton kamo ning gahom nga wayà nindo gingbayari, ngani magtao da kamo ning bulig nga wayà ning bayad. ⁹ Ayaw kamo magbayon ning kwarta, ¹⁰ o magdaya ning bag, o ilislan nga barò, o sandalyas, o sungkod, kay ang nagapangabudlay hay angay gid nga taw-an ng iya mga kahinnganyanon.†

¹¹ “Kung magsuyod kamo sa isa ka banwa o sa isa ka baryo, magpangità kamo ning tawo nga may kalipay nga nagabaton sa indo. Kag didto kamo magdayon hasta maghalin kamo sa inda lugar. ¹² Sa indo pagsuyod sa bayay nga magabaton sa indo, bendisyuni nindo ang mga nagaistar didto. ¹³ Kung ginabaton gid kamo ng pamilya, magakaigwa gid sinda ning katawhayan* nga indo gingpangabay sa Dios. Pero kung indi, ang indo gingpangabay nga katawhayan hay magabalik sa indo. ¹⁴ Kung may mga panimayay o banwa nga indi gid magbaton sa indo kag indi gid magpamati, bayai nindo sinda. Paghalin nindo, pagpaga ang dapodapo sa indo siki.† ¹⁵ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang inda parusa sa adlaw ng paghusga hay mas sobra kaysa sa parusa nga nabaton ng mga taga-Sodom kag mga taga-Gomora.”†

Ang Paabuton nga Kahugaan

Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17

¹⁶ “Tandai nindo ini! Pareho kamo sa mga karnero nga akon ginasugò sa mapintas nga mga hayop. Ngani maging mayad kamo pareho ng mga sawa, o pareho ng mga salampati nga ignorante kung parti sa paghuman ng malain.† ¹⁷ Mag-andam kamo sa mga tawo, kay dakpon ninda kamo kag itugyan sa mga husgado kag latiguhon ninda kamo sa inda mga sinagoga. ¹⁸ Day-on ninda kamo sa mga gobernador kag mga hari tungod sa indo pagtuman sa akon kag didto magapamatuod kamo sa inda kag sa mga bukon Judio parti sa akon. ¹⁹ Kung itugyan na kamo para imbistigahan, ayaw kamo magkabayaka kung pauno kamo magsabat o ano ang indo ihambay. Kay sa adto gid nga oras, ang Espiritu Santo imaw ang matudlò sa indo kung ano ang indo isabat. ²⁰ Kay bukon kamo ang magahambay kundì ang Espiritu ng indo Amay. Siya ang magahambay paagi sa indo.”†

²¹ “Sa adto nga tyempo, may mga tawo nga ipapatay ang inda mga maguyáng kag manghod. May mga tatay nga ipapatay ang inda ungà. Kag may mga ungà nga magabatò sa inda mga ginikanan kag ipapatay sinda.†

† **10:7** 10:7-15 Lucas 10:4-12 † **10:10** 10:10 1 Corinto 9:14; 1 Timoteo 5:18 † **10:14** 10:14 Ginghamman 13:51 † **10:15** 10:15 Mateo 11:24; Gingtunaan 19:24-28 † **10:16** 10:16 Lucas 10:3 † **10:20** 10:17-20 Marcos 13:9-11; Lucas 12:11-12, 21:12-15 † **10:21** 10:21 Marcos 13:12; Lucas 21:16

²² Mahahangit gid sa indo ang tanan nga tawo tungod sa indo pagtuman sa akon. Pero ang nagatiis nga magtuman sa akon hasta sa katapusan imaw ang maluwas.† ²³ Kung hingabuton kamo sa isa ka banwa, maglikaw kamo kag magkadto sa iban nga banwa. Kay sa matuod lang ginahambay ko sa indo, wayà pa nindo nakakadtui ang tanan nga banwa ng Israel, mabalik na ako nga Ungà ng Tawo.

²⁴ “Wayà ning disipulo nga mas labaw kaysa sa iya maestro kag wayà ning ulipon nga mas mataas kaysa sa iya amo.† ²⁵ Ngani tamà lang sa disipulo nga maging pareho sa iya maestro kag sa ulipon nga maging pareho sa iya amo. Kung ako nga nagapamunò sa indo ginatawag ninda nga Satanas* mas malain pa gid ang inda itawag sa indo nga akon mga disipulo.”†

Ang dapat Kahadlukan Lucas 12:2-7

²⁶ “Ngani ayaw kamo mahadlok sa mga tawo. Kay wayà ning may ginatagò nga indi makikità kag wayà ning sikreto nga indi masasayuran.† ²⁷ Ang aber ano nga ginahambay ko sa indo sa kaduyom, ihambay nindo sa tanan. Kag ang aber ano nga akon ginahutik sa indo, isinggit nindo sa lugar nga kadamò ang makakabati. ²⁸ Ayaw kamo mahadlok sa mga tawo nga makapatay ng indo lawas pero indi makapatay sa indo kalag. Ang Dios lang ang dapat nindo kahadlukan, kay siya ang magaparusa ng indo lawas kag ng indo kalag sa impyerno. ²⁹ Di ba ginabaligyà ang duha ka maya sa barato lang nga kantidad? Pero wayà ning aber isa sa inda nga nahuhuyog sa dutà nga bukon pagbuot ng indo Amay. ³⁰ Mas lalò na kamo, kay aber pa ang indo buhok sa uyo hay sayod niya kung pila ka bilog. ³¹ Ngani ayaw kamo mahadlok, kay kamo hay mas importante kaysa sa madamò nga pispis nga maya.”

Ang Pagkilaya kay Hesus Lucas 12:8-9

³² “Ang aber sin-o nga nagakilaya sa akon sa atubangan ng mga tawo nga ako ang iya Ginoo, kilayahon ko da siya sa atubangan ng akon Amay sa langit. ³³ Pero ang aber sin-o nga wayà nagakilaya sa akon sa atubangan ng mga tawo, indi ko da siya kilayahon sa atubangan ng akon Amay sa langit.”†

Ang Pagkinontraan tungod kay Kristo Lucas 12:51-53, 14:26-27

³⁴ “Ayaw kamo maghunahunà nga nagkari ako sa kalibutan para magtao ning katawhayan sa mga tawo. Nagkari ako diri para paawayon sinda. ³⁵ Tungod sa akon, magakontra ang mga ungà nga lyaki sa inda mga tatay, ang mga ungà nga babayi sa inda mga nanay kag ang mga umagad nga babayi sa inda mga panugangan nga babayi. ³⁶ Ang magiging kalaban nindo imaw mismo ang indo kaugalingon nga mga pamilya.† ³⁷ “Pero ang aber sin-o nga mas nagahigugmà sa iya tatay o nanay kaysa sa akon, indi angay nga maging disipulo ko. Kag ang aber sin-o

† **10:22** 10:22 Mateo 24:9, 13; Marcos 13:13; Lucas 21:17 † **10:24** 10:24 Lucas 6:40; Juan 13:16, 15:20 * **10:25** 10:25 Satanas: sa Griego Beelzebul. † **10:25** 10:25 Mateo 9:34, 12:24; Marcos 3:22; Lucas 11:15 † **10:26** 10:26 Marcos 4:22; Lucas 8:17 † **10:29** 10:29 Sa barato lang nga kantidad: sa literal, sa isa ka assarion*. † **10:33** 10:33 2 Timoteo 2:12 † **10:36** 10:35-36 Micas 7:6

nga mas nagahigugmà sa iya mga ungà kaysa sa akon, indi angay nga maging disipulo ko. ³⁸ Ang aber sin-o nga indi magpas-an ng iya krus kag magsunod sa akon, indi siya angay nga maging disipulo ko.† ³⁹ Ang nagapalabi ng iya kabuhi hay maduduya-an ini; pero ang nagahalad ng iya kabuhi tungod sa akon, makakabaton siya ning kabuhi nga waya katapusan.”†

May Premyo sa Nagabaton sa mga Nagatuo

Marcos 9:41

⁴⁰ “Ang nagabaton sa indo hay nagabaton sa akon; kag ang nagabaton sa akon nagabaton da sa nagsugò sa akon.† ⁴¹ Ang aber sin-o nga nagabaton sa propeta* tungod siya hay propeta, magabaton ning premyo halin sa Dios pareho ng pagabatunon ng propeta. Kag ang aber sin-o nga nagabaton sa matarong nga tawo tungod siya hay matarong, magabaton ng premyo halin sa Dios pareho ng pagabatunon ng matarong. ⁴² Kag ang aber sin-o nga magatao ning aber isa lang ka baso nga tubi sa isa sa akon pinakamababà nga disipulo tungod siya hay akon disipulo, inà nga tawo magabaton gid ning premyo.”

11

Si Hesus kag si Juan nga Miyugbawtismo

Lucas 7:18-35

¹ Pagkatapos tugon ni Hesus sa iya dose nga disipulo, nagkadto siya sa palibot nga mga banwa para magtudlò kag magwali sa mga tawo didto.

² Nang yadto pa si Juan nga Miyugbawtismo sa prisuhan, nabatian niya ang parti sa mga ginahuman ni Kristo. Ngani gingpakadto niya kay Kristo ang iya mga disipulo para mangutana. ³ Kag nagpangutana sinda kay Hesus, “Balitai kami, ikaw ba ang amon ginapaabot o mahuyat pa kami sa iban?”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Magbalik kamo kay Juan kag balitai siya ng indo nakità kag nabatian. ⁵ Hambaya nindo siya nga ang mga buta nakakità, ang mga pakì nakapanaw, ang mga may sakit nga kitong nag-ayo, ang mga bungoy nakabati, ang mga patay nabanhaw kag ang Maayong Balità ginawali sa mga pobre.† ⁶ Bulahan ang mga tawo nga waya nagaduha-duha sa akon.”

⁷ Nang nagpanaw na ang mga disipulo ni Juan, nagpangutana si Hesus sa mga tawo, “Sa indo pagkadto kay Juan sa tiway nga lugar, ano ang indo ginaasahan nga makità? Nagkadto ba kamo didto para makità ang tawo nga pareho sa kugon nga ginahapay-hapay pag ginahuyop ng hangin? ⁸ O para makità nindo ang tawo nga nakasuksok ning mamahayon nga barò? Pero ang nagasuksok ning mamahayon nagaistar sa mga palasyo. ⁹ Abi isipon nindo, basi nagkadto kamo didto? Di ba para makità ang propeta? Huo kag ginahambay ko sa indo, mas sobra pa gid siya kaysa sa propeta. ¹⁰ Kay siya imaw nga ginahambay ng Dios sa Kasulatan, ‘Ipapadaya ko ang akon mensahero nga mauna sa imo para magpreparar ng dayan bago ang imo pag-abot.’ ”† ¹¹ Naghambay pa gid si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, waya ning aber sin-o nga natawo sa kalibutan nga mas labaw pa kaysa kay Juan nga Miyugbawtismo. Pero ang tawo

† **10:38** 10:38 Mateo 16:24; Marcos 8:34; Lucas 9:23 † **10:39** 10:39 Mateo 16:25; Marcos 8:35; Lucas 9:24, 17:33; Juan 12:25 † **10:40** 10:40 Marcos 9:37; Lucas 9:48, 10:16; Juan 13:20 † **11:5** 11:5 Isaias 35:5-6, 61:1 † **11:10** 11:10 Malakias 3:1

nga pinakamababà sa gingharian ng Dios hay mas labaw pa kaysa kay Juan. ¹² Tunà nang pagwali ni Juan hasta niyan, nagapamilit ang mga tawo nga magpasakop sinda sa paghahari ng Dios. ¹³ Kay nang wayà pa nag-abot si Juan, gingtudlò ng tanan nga mga propeta kag ng Kasuguan ang parti sa paghahari ng Dios.† ¹⁴ Kag kung patihan nindo ang inda mga mensahe, si Juan imaw si Elias nga gingpropesiya nga magaabot.† ¹⁵ Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababatian.

¹⁶ “Niyan, sa diin ko baya ikumpara ang mga tawo sa ini nga henerasyon? Pareho kamo sa mga ungà nga nagapungkò sa plasa kag nagahambay sa isa kag isa,

¹⁷ ‘Nagpasunata kami para sa kasay pero wayà kamo nagsaot; nagkanta kami para sa lamay ng patay pero wayà kamo nagtangis.’ ¹⁸ Kamo nga mga tawo sa ini nga henerasyon hay pareho da sa inda, kay nang pag-abot ni Juan, nakità nindo nga nagapuasa siya kag wayà nagainom ning ilimnon, ngani nagahambay kamo nga ginaspian siya ng demonyo. ¹⁹ Nag-abot ako nga Ungà ng Tawo, nakità nindo nga nagakaon kag nagainom ngani nagahambay kamo, ‘Hala, sirua ang tawo nga ini! Makagod siya kag buratso kag amigo ng mga miyugsukot ning buhis kag iban pa nga makasasalà.’ Pero pabay-i lang, ang kabubut-on ng Dios hay ginapamatuuran sa kabuhì ng tawo nga nagabaton sa iya ginapanudlò paagi sa amon.”

Ang mga Tawo nga Nagsikway kay Hesus
Lucas 10:13-15

²⁰ Tapos nagahambay si Hesus kontra sa mga nagaistar sa mga banwa kung sa diin naghuman siya ning kadamò nga milagro, tungod wayà sinda nagtalikod sa inda mga salà. ²¹ Nagahambay siya, “Makaluluoy kamo, mga taga-Corazin! Imaw da kamo, mga taga-Betsaida! Kay kung ang mga milagro nga akon ginghuman sa indo, ginghuman ko sa mga tawo sa Tyre kag Sidon, kadugay na kuntà sinda nagsuksok ning kustal* kag nagbutang ning abo sa inda mga uyo para ipakità nga nagatalikod na sinda sa inda mga salà.† ²² Pero matuod ang akon hambay sa indo nga sa adlaw ng paghusga, ang parusa nga para sa indo sobra pa sa parusa nga para sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon. ²³ Kamo mga taga-Capernaum! Ang kalaom ba nindo pagadayawon gid kamo? Ihuhuyog gid kamo sa impyerno! Kadamò ang mga milagro nga akon ginghuman sa indo banwa, pero wayà kamo naghinuysoy. Kung sa Sodom ginghuman ko ini nga mga milagro, hay naghinuysoy na sinda kag yari pa kuntà sinda hasta niyan! ²⁴ Ngani matuod ang akon hambay sa indo nga sa adlaw ng paghusga ng Dios, ang parusa nga indo mababaton hay mas sobra pa kaysa sa parusa nga para sa mga taga-Sodom.”†

Ang Kapahuwayan halin kay Hesus
Lucas 10:21-22

²⁵ Adto nga oras, nagpangamuyò si Hesus, “Amay nga Ginoo ng langit kag dutà, ginadayaw ko ikaw kay ang kamatuuran hay imo gingtagò sa

† **11:13** 11:12-13 Lucas 16:16 † **11:14** 11:14 Malakias 4:5; Mateo 17:10-13; Marcos 9:11-13

* **11:21** 11:21 Ini nga kustal hay himò sa tela nga masapya halin sa buyboy ng kambing o kamelyo. Ginuksok ninda ini kung nagalamay sa patay o kung naghinuysoy sa mga salà. † **11:21** 11:21 Isaias 23:1-18; Ezekiel 26:1-28:26; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zacarias 9:2-4 † **11:24** 11:24 Mateo 10:15; Lucas 10:12

mga tawo nga ang kalaom ninda hay kamayad sinda kag may tinun-an; kag imo ini gingpasayod sa mga mapainubuson pareho ng ungà nga kaisot.
²⁶ Amay, dayawon ka, kay imaw ini ang ginakalipay mo.”

²⁷ Pagkatapos adto, naghambay si Hesus sa mga tawo didto, “Gingtao na ang tanan sa akon ng akon Amay. Wayà ning may nakakakilaya sa akon nga iya Ungà kundi ang Amay; kag wayà ning may nakakakilaya sa Amay kundi ang iya Ungà kag ang mga tawo nga gingpili ng Ungà nga maipakilaya ang Amay.†

²⁸ “Magpalapit kamo tanan sa akon, kamo nga ginabudlayan kag ginabug-atan kag papahuwayon ko kamo. ²⁹ Magtuman kamo sa akon mga sugò kag magpatudlò sa akon kay mabuot ako kag mapinaubuson. Magakaigwa kamo ning matawhay nga hunahunà,† ³⁰ kay ang akon mga sugò hay bukon mahugà nga sunuron kag ang akon ginapahaman hay bukon gid mabug-at.”

12

Parti sa Adlaw nga Inugpahuway

Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5

¹ Isa ka adlaw, nag-agi sina Hesus sa uma ng trigo kag adto hay Adlaw nga Inugpahuway*. Ginggutom ang iya mga disipulo kag nagpinamuksi sinda ning mga uhay ng trigo kag gingkukot ini.† ² Nang makità adto ng mga Pariseo*, naghambay sinda kay Hesus, “Tan-awa ang ginahuman ng imo mga disipulo! Ginahuman ninda ang ginabawal ng Kasuguan sa Adlaw nga Inugpahuway!”

³ Nagsabat si Hesus sa inda, “Wayà ba nindo nabasahi sa Kasulatan ang ginghuman ni David nang siya kag ang iya mga kaibahan hay nagutom?†

⁴ Nagsuyod siya sa tolda ng Dios kag gingkaon niya kag ng iya mga kaibahan ang tinapay nga ginghalad sa Dios. Pero aber ginabawal ng Kasuguan nga kaunon adtong tinapay puyra lang ng mga pari, ang ginghuman nina David hay wayà gingkunsidera nga kasal-anan.†

⁵ “Kag isa pa, wayà da ba nindo nabasahi sa mga gingsulat ni Moises nga ang mga pari mismo sa templo hay nagatrabaho sa Adlaw nga Inugpahuway? Pero wayà sinda nagakasalà.† ⁶ Ginahambay ko sa indo, yari na niyan ang mas importante kaysa sa templo. ⁷ Ang ginahambay ng Kasulatan hay imaw ini: ‘Bukon ang indo mga halad ang akon gusto kundi ang indo kaluoy sa indo isigkatawo.’ Kung naintindihan gid nindo ini, wayà kuntà nindo paghugahi ang mga tawo nga wayà ning salà.†

⁸ Kay ako nga Ungà ng Tawo* hay may otoridad sa paghambay kung ano ang puydi nga humanon sa Adlaw nga Inugpahuway.”

Ang Pag-ayo sa Paralisado ang Kamot

Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11

⁹ Pagkatapos, naghalin didto si Hesus kag nagkadto sa inda sinagoga. ¹⁰ May tawo didto nga paralisado ang iya kamot. Kag may mga Pariseo da didto nga nagapangità gid kung ano ang iakusar kay Hesus. Ngani nagpangutana sinda sa iya, “Ginatugot ba ng Kasuguan ang pag-ayo ng may sakit sa Adlaw nga Inugpahuway?” ¹¹ Nagsabat si Hesus,

† **11:27** 11:27 Juan 1:18, 3:35, 10:15 † **11:29** 11:29 Jeremias 6:16 † **12:1** 12:1 Deuteronomio 23:25 † **12:3** 12:3-4 1 Samuel 21:1-6 † **12:4** 12:4 Levitico 24:9 † **12:5** 12:5 Mga Bilang 28:9-10

† **12:7** 12:7 Mateo 9:13; Hosea 6:6

“Halimbawà, igwa kamo ning karnero nga nahuyog sa buhò sa Adlaw nga Inugpahuway. Ano, pabay-an lang ba nindo kay Adlaw nga Inugpahuway? Syempre indi! Hahaw-ason nindo ini nga daan.† 12 Pero ang tawo hay mas importante pa kaysa sa karnero. Ngani ginatugot ng Kasuguan kung nagahaman kita ning maayo sa mga tawo aber pa sa Adlaw nga Inugpahuway.” 13 Pagkatapos naghambay si Hesus sa tawo nga paralisado, “Unata ang imo kamot.” Ging-unat niya ang kamot kag nag-ayo ini, pareho ng isa niya nga kamot. 14 Pagkatapos nagluwas ang mga Pariseo kag nagplano sinda kung pauno ninda patyon si Hesus.

Ang Miyugserbisyo nga Gingpili ng Dios

15 Nang masayuran ni Hesus ang plano ng mga Pariseo, naghalin siya didto. Kadamò nga tawo ang nagsunod sa iya kag ging-ayo niya ang tanan nga mga may sakit. 16 Gingbawalan niya sinda nga magpasayod sa iban kung sin-o siya. 17 Natuman ang ginghambay ng Dios paagi kay Propeta Isaias:

18 “Imaw ini ang akon gingpili nga miyugserbisyo.

Pinalanggà ko gid siya kag nalilipay gid ako sa iya.

Itatao ko sa iya ang akon Espiritu.

Iwali niya sa tanan nga mga nasyon ang hustisya.

19 Indi siya magpakigdiskusyon sa mga tawo o magsinggit, ang iya boses hay indi mababatian sa mga dayan.

20 Indi niya pagpasakitan ang mga maluya sa pagtuo, o pagduyaon ang paglaom ng mga nagaduha-duha.

Indi siya magpara hasta nga matuman gid ang kabubut-on ng Dios.

21 Kag ang mga tawo sa tanan nga nasyon hay magasalig sa iya.”†

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Tawo nga Buta kag Apà

22 Niyan may gingdaya kay Hesus nga tawo nga buta kag apà kay ginaspian siya ning demonyo. Ging-ayo siya ni Hesus, ngani nakahambay na siya kag nakakità. 23 Natingaya ang tanan nga tawo didto kag naghambay sinda, “Siya ba ang inapo ni Haring David nga aton ginapaabot?”

Si Hesus kag si Satanas

Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23, 12:10

24 Pero nang mabatian ini ng mga Pariseo, nagsabat sinda, “Bukon! Paagi sa gahom ni Beelzebul nga pinunò ng mga demonyo, gingpalayas niya ang mga demonyo.”†

25 Pero sayod ni Hesus ang inda ginahunahunà, ngani naghambay siya sa inda, “Kung ang mga pinunò ng isa ka gingharian hay mag-iniyaiya kag mag-ininaway, inà nga gingharian hay maduduyà. Imaw da ang matatabò sa aber ano nga banwa o pamilya kung ang inda mga sakop hay mag-iniyaiya kag mag-ininaway. 26 Ngani kung nagapalayas si Satanas ng iya gingsakupan, pauno makapadayon ang iya gingharian? 27 Kung matuod nga si Satanas ang nagatao sa akon ning gahom para magpalayas ng mga demonyo, sin-o naman ang nagatao ning gahom sa indo mga tagasunod para magpalayas da ng demonyo? Sinda da ang nagapamatuod nga salà kamo! 28 Sa matuod lang, ang Espiritu ng Dios ang nagatao sa akon ning gahom para palayason ang mga demonyo. Ini hay nagapamatuod nga ang paghahari ng Dios hay nag-abot na sa indo. 29 Wayà ning aber sin-o nga

† 12:11 12:11 Lucas 14:5 † 12:21 12:18-21 Isaias 42:1-4 † 12:24 12:24 Mateo 9:34, 10:25

makasuyod sa bayay ng makusog nga tawo kag magpangawat ning mga butang kung indi anay niya gapuson adtong makusog nga tawo. Tapos makabuoy na siya ning mga pagkabutang sa adto nga bayay.”*

³⁰ “Ang wayà nagaapin sa akon, kontra sa akon. Kag ang wayà nagabulig sa akon pagtipon sa mga tawo hay imaw ang kabangdanan ng pagkawatakwatak.† ³¹ Ngani ginahambay ko sa indo, ang aber ano nga salà, aber pa ang paghambay ning malain kontra sa Dios, mapapatawad. Pero ang paghambay ning malain kontra sa Espiritu Santo indi gid mapatawad. ³² Ang aber sin-o nga maghambay kontra sa akon nga Ungà ng Tawo hay mapapatawad; pero ang aber sin-o nga maghambay kontra sa Espiritu Santo indi gid mapatawad hasta san-o.”†

Ang Kahoy Makikilaya sa iya Bunga

Lucas 6:43-45

³³ “Kung maayo ang kahoy, maayo da ang bunga kag kung malain ang kahoy, malain da ang bunga. Ngani makikilaya ang kahoy sa iya bunga.† ³⁴ Pareho kamo sa inapo ng mga sawa! Kag tungod malain kamo, pauno kamo makahambay ning maayo? Kay kung ano gid ang yarà sa hunahunà imaw da ang nagaluwas sa bàbà.† ³⁵ Ang maayo nga tawo nagahambay ning maayo kay maayo ang iya hunahunà. Pero ang malain nga tawo nagahambay ning malain kay malain ang iya hunahunà.

³⁶ “Ginahambay ko sa indo, sa adlaw ng paghusga, ang kada isa magapanabat sa Dios sa iya mga ginahambay nga wayà ning puyos. ³⁷ Kay dependi sa imo mga ginahambay kung parusahan ka o indi.”

Nagpangayò ning Milagro kay Hesus

Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32

³⁸ Niyan, may pila ka mga eskriba* kag mga Pariseo ang naghambay kay Hesus, “Maestro, pakitai kami ning milagro halin sa langit.”†

³⁹ Pero gingsabat sinda ni Hesus, “Ang mga tawo sa ini nga henerasyon hay sobra gid nga kalain kag wayà na nagasunod sa kabubut-on ng Dios. Nagapangayò kamo ning milagro, pero wayà ning milagro nga ipakità sa indo puyra lang ang milagro nga natabò kay Propeta Jonas.† ⁴⁰ Kay pareho sa natabò kay Jonas nga tuyo ka adlaw kag tuyo ka gab-i sa tiyan ng isdà, imaw da ang matatabò sa akon nga Ungà ng Tawo kay magapabilin ako sa suyod ng tuyo ka adlaw kag tuyo ka gab-i sa idayom ng dutà.† ⁴¹ Sa adlaw ng paghusga, mababanhaw ang mga taga-Nineve kaibahan ng mga tawo sa ini nga henerasyon kag husgahan ninda kamo. Kay nang mabatian ninda ang gingwali ni Jonas, nagtalikod sinda sa inda mga salà. Niyan yari diri ang mas importante pa kay Jonas, pero wayà kamo nagabaton ng iya ginawali.† ⁴² Sa adlaw ng paghusga, mababanhaw da ang Rayna† sa sur kaibahan nindo nga mga tawo sa ini nga henerasyon kag husgahan niya kamo. Kay nang una naghalin pa siya sa malayò gid nga lugar para magpamati ng kamayad ni Haring Solomon. Niyan, yari diri ang

* **12:29** 12:29 Ang gusto hambayon ni Hesus, naperdi na niya si Satanás. Ngani nakapalayas siya ng mga sakop niya. † **12:30** 12:30 Marcos 9:40 † **12:32** 12:32 Lucas 12:10 † **12:33** 12:33 Mateo 7:20; Lucas 6:44 † **12:34** 12:34 Mateo 3:7, 15:18, 23:33; Lucas 3:7, 6:45 † **12:38** 12:38 Mateo 16:1; Marcos 8:11; Lucas 11:16 † **12:39** 12:39 Mateo 16:4; Marcos 8:12 † **12:40** 12:40 Jonas 1:17 † **12:41** 12:41 Jonas 3:5 † **12:42** 12:42 Siya ang Rayna ng Seba, sa lugar ng Arabia sa sur.

mas importante kaysa kay Solomon, pero wayà kamo nagabaton ng iya ginatudlò!"†

Ang Pagbalik ng Malain nga Espiritu

Lucas 11:24-26

⁴³ “Pag magluwas ang malain nga espiritu sa isa ka tawo nga iya ginaspian, nagalibot siya sa mga lugar nga wayà ning tubì kay nagapangità siya ning lugar nga iya mapahuwayan. Pero pag wayà siya ning may makità, ⁴⁴ ngani mahambay siya, ‘Mabalik ako sa tawo nga akon dati ginghalinan.’ Kag pagbalik niya, makikità niya nga wayà ning may nagaistar, malimpyo kag maayo na ang tanan. ⁴⁵ Tapos mapanaw siya kag madaya pa ning pito ka espiritu nga mas malain pa kaysa sa iya. Masuyod sinda sa adto nga tawo kag didto matinir. Kag ang kamutangan niya hay magiging mas sobra pa gid kaysa sa dati. Imaw da ini ang matatabò sa malain nga mga tawo sa ini nga henerasyon, indì kamo magpati sa akon ginapanudlò ngani ang indo sitwasyon hay magiging malain gid.”

Ang Nanay kag mga Manghod ni Hesus

Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21

⁴⁶ Mintras nagahambay pa si Hesus, nag-abot ang iya nanay kag mga manghod nga lyaki. Nagatindog sinda didto sa luwas kay may ihambay kuntà sinda sa iya. ⁴⁷ May naghambay kay Hesus, “Yarà sa luwas ang imo nanay kag mga manghod. Gusto ninda magpakig-istorya sa imo.”

⁴⁸ Nagsabat si Hesus sa iya, “Sayod ba nindo kung sin-o ang akon nanay kag mga manghod?” ⁴⁹ Tapos gingtudlò niya ang iya mga disipulo kag naghambay, “Imaw ini ang akon nanay kag mga manghod! ⁵⁰ Kay ang aber sin-o nga nagahuman ng kabubut-on ng akon Amay sa langit, imaw ang akon mga manghod kag nanay.”

13

Ang Parabola parti sa Pagsabwag ning Binhi

Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8

¹ Adto da nga adlaw, nagluwas si Hesus sa bayay kag nagkadto sa alihid ng dagat kag nagpungkò didto. ² Kadamò gid nga tawo ang nagpalibot sa iya, ngani nagsakay siya sa dyapang kag didto siya nagpungkò kag nagtudlò. Ang mga tawo naman hay yadto sa alihid ng dagat nga nagapamati sa iya.† ³ Madamò ang iya gingtudlò sa inda paagi sa mga parabola*. Naghambay siya:

“May isa ka mangunguma ang nagkadto sa iya uma para magsabwag ning mga binhi. ⁴ Sa iya pagsabwag, ang iban nagtupà sa alihid ng dayan kag gingpantukà ini ng mga pispis. ⁵ Ang iban nga binhi nagtupà sa kabatuhan. Manipis lang ang dutà didto, ngani nagtubò nga daan ang mga binhi kay mababaw lang ang dutà. ⁶ Pero nalayà ini nang nainitan ng adlaw, kay matag-od lang ang gamot. ⁷ Ang iban nga binhi nagtupà kag nagtubò sa dutà nga may mga bayagon nga tunukon, pero paglabog ng mga bayagon gingkamangan ang tanom. ⁸ Ang iban pa gid nga binhi nagtupà sa maayo nga dutà, nagtubò ini kag nagpamunga. Ang iban hay kadamò-damò gid ang bunga, ang iban naman hay kadamò da kag ang

† 12:42 12:42 1 Hari 10:1-10; 2 Cronica 9:1-12 † 13:2 13:2 Lucas 5:1-3

iban hay tamà-tamà lang* 9 Dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababhatian.”

Basi Ginggamit ang mga Parabola

Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10

10 Pagkatapos nagpalapit kay Hesus ang mga disipulo kag nagpangutana, “Basi nagahambay ka sa mga tawo paagi sa mga parabola?” 11 Nagsabat si Hesus sa inda, “Sa indo lang gingtao ng Dios ang pang-intindi ng mga sikreto parti sa iya paghahari, pero wayà ginataw-an sa iban. 12 Kay ang tawo nga igwa ning nabaton nga kamatuuran, taw-an pa gid ning pang-intindi kag madamò pa ang idudugang sa iya. Pero ang tawo nga wayà ning nabaton nga kamatuuran, aber ang iya naintindihan hay buy-on pa sa iya.† 13 Ngani nagahambay ako sa inda paagi sa mga parabola* kay nagasirò man sinda, pero indì makakità; kag nagapamati man sinda, pero indì makabati o makaintindi. 14 Ngani natuman sa inda ang gingpropesiya ni Propeta Isaias,

‘Magapinamati lang kamo nga magapinamati,
pero indì kamo makaintindi;
magasinirò lang kamo nga magasinirò,
pero indì kamo makakità.

15 Kay matugas ang uyo ng ini nga mga tawo,
gingtabunan ninda ang inda mga talinga kag gingpiyong ang inda mga mata.

Kay basi kung makakità sinda, makabati kag makaintindi ang inda mga hunahunà,
kag makabalik sa akon para paayuhon ko sinda.†

16 “Pero bulahan kamo nga nagasunod sa akon, kay nakakakità kamo kag nakakabati. 17 Kay sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kadamò nga propeta kag matarong nga mga tawo nang una ang gusto nga makakità ng indo nakikità, pero wayà sinda nakakità; kag gusto da ninda makapamati ng indo nababhatian, pero wayà sinda nakapamati.”†

Ang Gusto Hambayon ng Parabola ng Binhi

Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15

18 “Ngani, pamatii nindo kag intindihon kung ano ang gusto hambayon ng parabola parti sa miyugsabwag. 19 Ang alihid ng dayan nga gingtupaan ng mga binhi imaw ang tawo nga nakabati ng hambay parti sa paghahari ng Dios pero wayà nakaintindi. Nag-abot si Satanas kag ging-agaw niya ang hambay ng Dios sa iya tagipusuon. 20 Ang kabatuhan nga gingtupaan ng mga binhi, imaw ang tawo nga nakabati ng hambay ng Dios kag gingbaton niya ini nga daan nga may kalipay. 21 Pero bukon hugot sa iya tagipusuon ang pagbaton sa hambay ng Dios. Ngani wayà magdugay ang iya pagtuo. Pag-abot ng mga kahugaan o paghingabot tungod sa hambay ng Dios nga iya gingbaton, wayà siya nagpadayon sa iya pagtuo. 22 Ang dutà nga may mga bayagon nga tunukon nga gingtupaan ng mga binhi, imaw ang tawo nga nagpamati ng hambay ng Dios. Pero tungod sa mga kabayak-on sa pangabuhì kag sa pagtinguhà nga magmanggaranon, nalimutan niya ang hambay ng Dios nga iya nabatian kag wayà ini

* 13:8 13:8 Sa literal: ang tanom nagbunga ning 100, 60 kag 30 ka doble. Pareho sa bersikulo 23. † 13:12 13:12 Mateo 25:29; Marcos 4:25; Lucas 8:18, 19:26 † 13:15 13:14-15 Isaias 6:9-10 † 13:17 13:16-17 Lucas 10:23-24

nakapamunga sa iya kabuhi. ²³ Pero ang maayo nga dutà nga gingtupaan ng mga binhi, imaw ang tawo nga nagpamati gid kag nakaintindi ng hambay ng Dios. Ngani nakapamunga ini sa iya kabuhi. Ang iban hay kadamò-damò gid ang bunga, ang iban naman hay kadamò da kag ang iban tamà-tamà lang.”

Ang Parabola parti sa Humay-humay

²⁴ Nagpadayon si Hesus sa iya pagtudlò paagi sa parabola. Naghambay siya, “Ang paghahari ng Dios hay pareho sa ini nga istorya: May tawo nga nagsabwag ning maayo nga binhi ng humay sa iya dutà. ²⁵ Mintras nagakatuyog ang mga tawo, ang iya kaaway hay nagkadto sa uma kag nagsabwag da ning binhi ng humay-humay sa tungà ng maayo nga binhi. ²⁶ Nagtubò ang mga tanom kag nang nagabunga na nakità nga may mga humay-humay da didto. ²⁷ Ngani nagkadto sa iya ang iya mga ulipon kag nagpangutana, ‘Nong, di ba maayo nga binhi ang aton gingsabwag sa imo dutà? Diin naghalin ang mga humay-humay?’ ²⁸ Nagsabat ang inda amo, ‘Igwa kita ning kaaway kag imaw ang naghuman ini.’ Ngani nagpangutana ang iya mga ulipon, ‘Gabuton ba namon ang mga humay-humay?’ ²⁹ Nagsabat ang inda amo, ‘Ayaw lang, kay basi kung magabot da nindo ang humay. ³⁰ Pabay-i lang nindo hasta mag-abot ang tig-aani. Sa adto nga tyempo, suguon ko ang mga miyug-ani nga gabuton anay ang humay-humay kag bugkuson para sunugon. Pagkatapos, anihon ninda ang humay kag day-on sa akon kamalig.’”

Ang Parabola parti sa Busoy ng Mustasa *Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19*

³¹ Nagtudlò pa gid si Hesus paagi sa ini nga parabola: “Ang paghahari ng Dios hay pareho sa busoy ng mustasa* nga gingtanom ng isa ka tawo sa iya uma. ³² Ini hay pinakamaisot sa tanan nga busoy, pero pag nagtubò na, imaw ang pinakamabahoy sa tanan nga utanon kag magabahoy pa gid inà hasta ang iya kataas hay pareho na sa kahoy. Aber ang mga pispis puydi makapugad sa iya mga sanga.”

Ang Parabola parti sa Pampaalsa ng Tinapay *Lucas 13:20-21*

³³ Nagtudlò pa gid si Hesus paagi sa ini nga parabola: “Ang paghahari ng Dios hay pareho sa pampaalsa nga ginghalò ng isa ka babayi sa kadakò nga arina nga iya pagamasahan, hasta mag-alsa gid ang bilog nga minasa.”

³⁴ Tanan nga gingtudlò ni Hesus sa mga tawo parti sa paghahari ng Dios hay paagi sa mga parabola. Wayà siya nagatudlò sa inda nga bukun paagi sa mga parabola. ³⁵ Ngani natuman ang ginghambay ng Dios paagi sa iya propeta:†

“Magahambay ako paagi sa mga parabola.

Ipasayod ko ang mga butang nga wayà pa gid nasasayuri tunà pa nang pagtuga ng kalibutan.”

Ang Gusto Hambayon ng Parabola ng Humay-humay

³⁶ Niyan gingbayaan ni Hesus ang mga tawo kag nagsuyod sa bayay. Nagpalapit ang iya mga disipulo kag naghambay, “Iisplikar mo abi sa amon kung ano ang gusto hambayon ng parabola parti sa humay-humay sa uma.”

† 13:35 13:35 Salmo 78:2

³⁷ Nagsabat si Hesus, “Ang tawo nga nagsabwag ng maayo nga binhi hay ako nga Ungà ng Tawo. ³⁸ Ang uma hay ang kalibutan. Ang maayo nga binhi hay ang mga tawo nga nagapasakop sa paghahari ng Dios. Kag ang humay-humay hay ang mga tawo nga nagapasakop sa diyablo. ³⁹ Ang kaaway nga nagsabwag ng humay-humay hay ang diyablo. Ang tig-aani hay ang katapusan ng kalibutan kag ang mga miyug-ani hay ang mga anghel. ⁴⁰ Kung pauno ginggabot ang humay-humay kag gingsunog, imaw da ang matatabò sa katapusan ng kalibutan. ⁴¹ Ako nga Ungà ng Tawo hay magapadaya ng akon mga anghel para tipunon kag paluwason halin sa akon gingharian ang tanan nga nagahuman ning malain nga sinda ang kabangdanan kung basi nagakasala da ang iban. ⁴² Pagkatapos ipilak sinda sa impyerno kung sa diin magadinanguyngoy sinda kag magapinagot ang inda ngipon. ⁴³ Tapos ang mga matarong hay magahayag pareho ng adlaw sa paghahari ng inda Amay. Dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababatan.”

Ang Parabola parti sa Manggad nga Nakutkot

⁴⁴ “Ang paghahari ng Dios pareho da sa manggad nga nakalubong sa dutà. Nakutkot ini ng isa ka tawo kag pagkatapos gingtambakan niya liwat kag nag-uli siya nga may kalipay. Pagkatapos gingbaligyà niya ang tanan niya nga pagkabutang kag gingbakay niya adto nga dutà.”

Ang Parabola parti sa Perlas

⁴⁵ “Ang paghahari ng Dios hay pareho da sa negosyante nga nagapangità ning mga perlas. ⁴⁶ Nang makità niya ang mamahayon gid nga perlas, nag-uli siya kag gingbaligyà ang tanan niya nga pagkabutang kag pagkatapos gingbakay niya adto nga perlas.”

Ang Parabola parti sa Pukot

⁴⁷ “Ang paghahari ng Dios pareho da sa pukot nga gingtaktak sa dagat kag iba-iba nga mga isdà ang nabuoy. ⁴⁸ Nang kadamò na ang mga isdà sa pukot, gingbira ini pabaybay. Pagkatapos nagpungkò ang mga miyugpangisdà para pilion ang mga isdà. Ang maayo nga mga isdà gingbutang ninda sa mga basket, pero ang mga malain gingpamilak ninda. ⁴⁹ Imaw da ini ang matatabò sa katapusan ng kalibutan. Magaabot diri ang mga anghel para buyagon ang mga tawo nga malain sa mga tawo nga matarong. ⁵⁰ Kag ang mga tawo nga malain ipilak sa nagadabadaba nga kalayo. Magadanguyngoy sinda kag magapinagot ang inda ngipon didto.”

⁵¹ Nagpangutana si Hesus sa inda, “Naintindihan ba nindo ang tanan ko nga gingtudlò?” Nagsabat sinda, “Huo.” ⁵² Kag naghambay si Hesus, “Ngani ang kada eskriba nga nakatuon sa gingtudlò parti sa paghahari ng Dios hay pareho sa tagbayay nga may mga manggad. Bukon lang ang lumà nga mga butang ang iya ginapaluwas sa bayay para gamiton kundi ang mga bag-o da.”

Ang Pagsikway kay Hesus sa Nazaret

Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30

⁵³ Pagkatapos ng pagtudlò ni Hesus ng ining mga parabola, naghalin siya didto. ⁵⁴ Nagkadto siya sa iya kaugalingon nga banwa kag nagtudlò sa sinagoga. Natingaya ang mga tawo nga nakabati sa iya kag nagpangutana sinda, “Sa diin baya siya nakabuoy ning tiyad inà nga kamayad kag gahom para maghuman ning mga milagro? ⁵⁵ Bukon ba imaw ini ang ungà ng

karpentero? Di ba si Maria ang iya nanay kag ang mga manghod niya hay sina Santiago, Jose, Simon kag Judas? ⁵⁶ Kag di ba ang tanan niya nga manghod nga babayi hay kaibahan naton? Diin baya ini niya nabuoy?" ⁵⁷ Ngani wayà gid siya ninda gingbatuna.† Pero naghambay si Hesus sa inda, "Ang propeta hay ginatahod ng mga tawo aber diin nga lugar puyra lang sa kaugalingon niya nga banwa kag sa iya pamilya." ⁵⁸ Ngani wayà nakahaman si Hesus ning kadamò nga milagro sa lugar ng Nazaret kay wayà sinda magtuo sa iya.

14

Ang Pagpatay kay Juan nga Miyugbawtismo *Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9*

¹ Nang adto nga tyempo, nabatian ni Herodes* nga gobernador ng Galilea ang mga balitâ parti kay Hesus. ² Ngani naghambay siya sa iya mga opisyaes, "Si Hesus imaw si Juan nga Miyugbawtismo. Nabanhaw siya! Imaw inà ang rason nga may gahom siya sa paghuman ning mga milagro." ³⁻⁴ Tiyad ini ang ginghambay ni Herodes parti sa dati nga natabò: Ging-asawa ni Herodes si Herodias, aber ini hay asawa ng iya hali nga si Felipe. Ngani permi lang siya ginahambayan ni Juan, "Bawal sa Kasugan nga asawahon mo ang asawa ng imo hali."† Ngani para lang kay Herodias, gingpadakop ni Herodes si Juan tapos gingpagapos kag gingpaprisko. ⁵ Gusto ni Herodes nga ipapatay si Juan, pero nahadlok siya sa mga Judio kay ginakilaya ninda nga propeta siya.

⁶ Pag-abot ng silibrasyon ng pag-ungà kay Herodes, nagsaot ang dalaga nga ungà ni Herodias para sa mga bisita nga nagakatipon didto kag nalipay gid si Herodes. ⁷ Ngani nagsumpâ siya nga itao sa dalaga ang aber ano nga iya pangayuon.

⁸ Gingsugò ng iya nanay ang dalaga nga ihambay kay Herodes, "Itao mo sa akon arinyan ang uyo ni Juan nga Miyugbawtismo nga nakabutang sa plangganita." ⁹ Pagkabati adto ni Herodes, nalisod siya. Pero tungod nga nakasumpâ na busà siya kag nabatian da ini ng mga bisita, nagsugò siya nga humanon ang gingpangayò ng dalaga. ¹⁰ Gingpapugutan niya si Juan didto sa prisuhan. ¹¹ Pagkatapos gingbutang niya ang uyo sa plangganita kag gingtao sa dalaga nga gingdaya naman sa iya nanay. ¹² Nagkadto ang mga disipulo ni Juan kag gingbuoy ninda ang lawas kag ginglubong. Pagkatapos, nagkadto sinda kay Hesus kag gingbalitâ sa iya ang natabò.

Ang Pagpakaon ni Hesus sa 5,000 ka Tawo *Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14*

¹³ Nang mabatian ini ni Hesus, naghaling siya kag nagsakay sa dyapang* pakadto sa tiway nga lugar. Pero nang masayuran ini ng kadamò nga tawo, naghaling sinda sa inda mga banwa kag nag-apas sinda nga nagabaktas. ¹⁴ Pagsalta ni Hesus sa dyapang, nakità niya ang madamò gid nga tawo nga nagatipon didto kag naluoy gid siya sa inda, ngani gingpang-ayo niya ang mga may sakit.

¹⁵ Nang manayumsom na, nagpalapit ang mga disipulo kay Hesus. Hambay ninda, "Manayumsom na kag yari pa kita diri sa tiway nga lugar.

† **13:57** 13:57 Juan 4:44 * **14:1** 14:1 Herodes: Ini hay si Herodes Antipas. Ungà siya ni Herodes nga mababasa sa Mateo 2:1 kag Lucas 1:5. † **14:3-4** 14:3, 4 Levitico 18:16, 20:21

Pakadtua na ang mga tawo sa mga baryo agud makabakay sinda ning pagkaon.”

¹⁶ Naghambay si Hesus, “Indi na sinda kahinangyan nga pahalidon pa. Kamo mismo ang magtao ning pagkaon sa inda.”

¹⁷ Naghambay sinda, “Pero lima lang ka bilog ang aton tinapay kag duha ka bilog nga isda.”

¹⁸ Naghambay si Hesus, “Abi day-a nindo diri sa akon.” ¹⁹ Gingsugò niya ang mga tawo nga magpungkò sa gunahon. Ginguoy niya ang lima ka bilog nga tinapay kag duha ka bilog nga isda, naghagad siya sa langit kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos ginguak-buak niya ang tinapay kag gingtao sa iya mga disipulo kag gingpanao naman ninda ini sa mga tawo. ²⁰ Nakakaon sinda tanan kag nabusog gid. Pagkatapos gingtipon ninda ang nabilin kag napunò pa ang dose ka ayat*. ²¹ Mga 5,000 ang iyaki nga nakakaon, puyra ang mga babayi kag mga ungà.

Ang Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw ng Dagat
Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21

²² Pagkatapos adto, gingsugò ni Hesus ang iya mga disipulo nga magsakay sa dyapang kag mag-una sa kabuak mintras ginapauli niya ang mga tawo. ²³ Nang makahalin na ang mga tawo, nagtukad siya sa bakuyod para magpangamuyò. Nang gab-i na, yadto pa si Hesus nga siya lang mag-isa. ²⁴ Pero sa adto da nga oras ang dyapang nga gingsakyan ng iya mga disipulo hay yadto na sa lawod kag ginatuyod-tuyod ng dagkò nga humbak kay sungsongon sa hangin.

²⁵ Nang aga-aga na, nagkadto si Hesus didto sa inda nga nagapanaw sa ibabaw ng dagat. ²⁶ Pero nang makità ng iya mga disipulo nga nagapanaw siya sa ibabaw ng dagat, hinadlukan gid sinda kag nagsinggit, “Muयोto!”

²⁷ Pero naghambay nga daan si Hesus sa inda, “Paisuga ang indo buot, ako ini! Ayaw kamo mahadlok.”

²⁸ Pagkatapos naghambay si Pedro, “Ginoo, kung ikaw inà, pakaraa ako nga nagapanaw da sa ibabaw ng tubi.”

²⁹ Nagsabat si Hesus, “Kari!” Ngani nagpanaog si Pedro sa dyapang kag nagpanaw sa ibabaw ng tubi pakadto kay Hesus. ³⁰ Pero nang namangnuhan ni Pedro nga makusog ang hangin, hinadlukan siya kag painot-inot nga naglugdang. Ngani nagsinggit siya, “Ginoo, tabangi ako!”

³¹ Adto nga daan gingdawat ni Hesus ang iya kamot kag ginhawiran siya. Naghambay si Hesus sa iya, “Kaisot ang imo pagtuo! Basi nagaduha-duha ka?”

³² Pagkasakay ninda sa dyapang nagduyog ang makusog nga hangin.

³³ Gingsamba siya ng mga disipulo sa dyapang nga nagahambay, “Matuod gid nga ikaw ang Ungà ng Dios.”

Ang Pagpang-ayo ni Hesus sa mga may Sakit
Marcos 6:53-56

³⁴ Pag-abot ninda sa kabuak, nagdunggò sinda sa banwa ng Genesaret.

³⁵ Nakilaya ng mga tawo didto si Hesus kag gingpasayod ninda sa palibot nga mga lugar nga yarà na siya. Ngani gingpangdaya ninda ang tanan nga may sakit sa iya. ³⁶ Nagpakitluoy sinda kay Hesus nga tugutan niya ang mga may sakit nga makatandog aber lang sa gayad ng iya barò. Kag ang tanan nga nakatandog hay nag-ayo.

15

*Ang mga Tradisyon ng mga Judio**Marcos 7:1-13*

1 Pagkatapos adto, nagpalapit kay Hesus ang mga Pariseo kag mga eskriba halin sa Jerusalem kag nagpangutana, ² “Basi ang imo mga disipulo hay wayà nagatuman ng mga tradisyon ng aton mga kalulo-lulohan? Wayà sinda nagapanghinaw ng inda mga kamot bago magkaon.”

³ Nagsabat si Hesus, “Kamo da, basi ginasuway nindo ang sugò ng Dios tungod sa pagsunod sa inda mga tradisyon?” ⁴ Kay gingsugò ng Dios, ‘Tahura ang imo tatay kag nanay,’ kag ‘Ang nagahambay ning malain sa iya tatay o nanay, dapat gid patyon.’[†] ⁵ Pero kamo nagatudlò nga kung ang tawo may ikakabulig sa iya tatay o nanay kag nagahambay siya sa inda, ‘Inughalad* ini sa Dios,’ indì na siya kahinangyan nga magbulig sa iya mga ginikanan. ⁶ Tungod sa inda tradisyon, ginghuman nindo nga wayà ning puyos ang hambay ng Dios. ⁷ Mga hipokrito! Tamà gid ang gingpropesiya ni Isaias:

⁸ ‘Ini nga mga tawo hay nagatahod sa akon sa bàbà lang, pero ang inda tagipusuon malayò sa akon.

⁹ Wayà puyos ang inda pagsamba sa akon, kay ang inda mga ginatudlò hay mga tradisyon nga ginghuman lang ng mga tawo.’[†] ”

*Ang Nagapahigkò sa Tawo**Marcos 7:14-23*

¹⁰ Pagkatapos gingtawag ni Hesus ang mga tawo kag hambay niya, “Pamatì kamo kag intindihon nindo ang akon ihambay. ¹¹ Wayà ning butang nga nagasuyod sa bàbà ng tawo nga nagapahigkò* sa iya kundi ang nagaluwas sa iya bàbà.”

¹² Pagkatapos nagpalapit sa iya ang mga disipulo kag naghambay, “Sayod mo ba nga naglain ang buot ng mga Pariseo sa adto nga mga ginghambay mo?”

¹³ Nagsabat si Hesus, “Ang kada tanom nga wayà gingtanuman ng akon Amay sa langit pagagabuton. ¹⁴ Pabay-i lang nindo sinda. Mga buta sinda nga miyugtuytoy. Kag kung magaagbay ang buta sa buta, pareho sinda nga mahuhuyog sa buhò.’[†] ”

¹⁵ Naghambay si Pedro kay Hesus, “Puydi ba iisplikar mo sa amon kung ano ang gusto hambayon ng adto nga hambayanon?”

¹⁶ Naghambay si Hesus sa inda, “Wayà pa ba gihapon kamo makakaintindi? ¹⁷ Wayà ba kamo makakasayod nga ang aber ano nga nagasuyod sa bàbà hay nagaderitso sa tiyan kag sa ulihi nagaluwas sa lawas? ¹⁸ Pero ang nagaluwas sa bàbà hay nagahalin sa tagipusuon kag imaw ini ang nagapahigkò sa tawo.’[†] ¹⁹ Kay sa tagipusuon ng tawo nagahalin ang malain nga mga panghunahunà nga imaw ang nagatuyod sa iya sa pagpatay, pagpangawatan, pagpakig-relasyon ning imoral, pagpangawat, pagtestigo ning pinusong kag pagpanirà sa iya

[†] **15:4** 15:4 Exodus 20:12, 21:17; Deuteronomio 5:16; Levitico 20:9   [†] **15:9** 15:8-9 Isaias 29:13

* **15:11** 15:11 Ang ginatukoy diri ni Hesus hay ang mga layi ng mga Judio kung ano ang mga pagkaon nga ginabawal ninda kaunon. Ang mga Pariseo hay istrikto gid sa pagsunod ng ini nga mga layi.   [†] **15:14** 15:14 Lucas 6:39   [†] **15:18** 15:18 Mateo 12:34

isigkatawo. ²⁰ Imaw ini ang mga nagapahigkò sa tawo. Pero ang magkaon nga wayà nagapanghinaw hay indì makapahigkò sa tawo.”

Ang Pagtuo ng Babayi nga Taga-Canaan

Marcos 7:24-30

²¹ Naghalin si Hesus didto kag nagkadto sa mga lugar ng Tyre kag Sidon. ²² Igwa ning isa ka babayi nga taga-Canaan nga nagaistar didto. Nagpalapit siya kay Hesus kag nagsinggit, “Ginoo, inapo ni David, kaluy-i ako! Ang akon ungà nga babayi ginasapian ng demonyo kag ginapahugaan gid!” ²³ Pero wayà nagsabat si Hesus sa iya. Ang iya mga disipulo nagpalapit sa iya kag nagpangabay nga nagahambay, “Pahalina inang babayi, kay nagasinunod siya sa aton kag naganilingaw.” ²⁴ Pagkatapos nagsabat si Hesus, “Gingsugò ako diri para magbulig sa mga Israelita nga daw sa mga karnero nga nagkaduyà.” ²⁵ Pero nagpalapit pa gid ang babayi kag nagsamba sa iya atubangan kag naghambay, “Ginoo, buligi ako!” ²⁶ Nagsabat si Hesus sa iya, “Bukon maayo nga buy-on ang pagkaon ng mga ungà kag ipilak sa mga ayam.” ²⁷ Nagsabat ang babayi, “Huo Ginoo, pero aber pa ang mga ayam hay nagakaon ning muhmo nga nagakahuyog sa lamisa ng inda amo.” ²⁸ Pagkatapos naghambay si Hesus sa iya, “Manang, kadakò ang imo pagtuo! Ngani mababaton mo ang imo ginapangayò sa akon.” Kag adto nga daan, nag-ayo ang iya ungà.

Ang Pagpang-ayo ni Hesus sa Kadamò nga Tawo

²⁹ Naghalin didto si Hesus kag nag-agi sa alihid ng Lawà ng Galilea*. Tapos nagtukad siya sa bakuyod kag nagpungkò didto. ³⁰ Kadamò nga tawo ang nagpalapit sa iya. Gingdaya ninda ang mga paki, pingkaw, buta, apà kag kadamò pa gid nga may sakit. Gingbutang ini ninda sa atubangan ni Hesus kag gingpang-ayo niya sinda tanan. ³¹ Natingaya gid ang mga tawo kay nakità ninda ang mga apà hay nakahambay, maayo na ang kamot ng mga pingkaw, ang mga paki hay nakapanaw kag ang mga buta hay nakakità. Kag gingdayaw ninda ang Dios ng Israel.

Ang Pagpakaon ni Hesus sa 4,000 ka Tawo

Marcos 8:1-10

³² Niyan gingtawag ni Hesus ang iya mga disipulo kag naghambay sa inda, “Naluluoy gid ako sa ini nga mga tawo. Kay tuyo na ka adlaw nga kaibahan ninda ako kag naubos na ang inda pagkaon. Indì ko gusto nga pabalikon sinda nga gutom kay basi kung malipungan sinda sa dayan.”

³³ Nagpangutana ang mga disipulo sa iya, “Sa diin baya kita makabuoy ning pagkaon diri sa tiway nga lugar para ipakaon sa tiyad inà kadamò nga tawo?”

³⁴ Pero nagpangutana si Hesus sa inda, “Pila ka bilog ang indo tinapay dirà?”

Nagsabat sinda, “Pito ka bilog kag pila lang ka maintik nga isdà.”

³⁵ Niyan gingpapungkò ni Hesus ang mga tawo sa dutà. ³⁶ Gingbuoy niya ang pito ka bilog nga tinapay kag ang isdà kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos gingbuak-buak niya ang tinapay kag gingtao sa mga disipulo. Kag gingpanao ninda sa mga tawo. ³⁷ Nakakaon sinda tanan kag nabusog gid. Pagkatapos, gingtipon ninda ang nabilin kag napunò pa ang pito ka bangkat*. ³⁸ Mga 4,000 nga lyaki ang nakakaon, puyra pa ang mga babayi kag mga ungà.

³⁹ Pagkatapos adto gingpabalik ni Hesus ang mga tawo kag nagsakay siya sa dyapang kag nagtabok pakadto sa lugar ng Magadan.

16

Nagpangayò ning Milagro kay Hesus

Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56

¹ May pila ka Pariseo* kag Saduceo* ang nagpalapit kay Hesus. Gusto ninda nga tistingon siya, ngani nagpangayò sinda sa iya ning milagro halin sa langit para pamatuuran nga gingsugò siya ng Dios.[†] ² Pero nagsabat si Hesus, “Pag nagatunod na ang adlaw kag ang langit hay mapuya, nagahambay kamo, ‘Maayo ang tyempo buwas.’ ³ Kag kung aga pa kag ang langit hay nagapuya kag nagakunom, nagahambay kamo, ‘Mauyan ini nga adlaw.’ Antigo kamo magsirò sa langit para masayuran nindo kung magainit o magauyan, pero indì kamo makaintindi kung ano ang gusto hambayon ng mga tandà parti sa ini nga tyempo. ⁴ Ang mga tawo niyan hay sobra gid kalain kag wayà na nagasunod sa kabubut-on ng Dios. Nagapangayò sinda ning milagro, pero wayà ning milagro nga ipakità sa inda puyra lang ang milagro nga natabò kay Propeta Jonas.”[†]

Pagkatapos naghalin si Hesus didto.

Ang Paandam parti sa mga Pariseo kag mga Saduceo

Marcos 8:14-21

⁵ Nang nagtabok si Hesus kag ang iya mga disipulo sa kabuak, nalimutan ng iya mga kaibahan magdaya ning tinapay. ⁶ Naghambay si Hesus sa inda, “Mag-andam gid kamo sa pampaalsa ng mga Pariseo kag mga Saduceo.”

⁷ Nang mabatian ini ng iya mga disipulo, naghambay sinda sa isa kag isa, “Siguro ginghambay niya ini kay wayà kita nakadaya ning tinapay.”

⁸ Nasayuran ni Hesus kung ano ang inda ginainistorya, ngani naghambay siya, “Kaisot ang indo pagtuo! Basi nagainistorya kamo nga wayà kamo tinapay? ⁹ Wayà pa gid ba kamo makaintindi? Wayà ba nindo madumdumi ang lima ka bilog nga tinapay nga gingpakaon ko sa 5,000 ka tawo kag pila pa ka bangkat ang napunò?[†] ¹⁰ Wayà ba nindo nadumdumi ang pito ka bilog nga tinapay nga gingpakaon ko sa 4,000 ka tawo kag pila pa ka bangkat ang napunò?[†] ¹¹ Wayà ba kamo makaintindi nga bukon tinapay ang akon gusto hambayon kaina? Mag-andam gid kamo sa pampaalsa ng mga Pariseo kag Saduceo!”

¹² Ngani naintindihan ninda nga bukon gali ang pampaalsa ng tinapay ang inda dapat andaman kundi ang ginatudlò ng mga Pariseo kag mga Saduceo.

Ang Pagdiklara ni Pedro nga si Hesus ang Kristo

Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21

¹³ Nang mag-abot sina Hesus sa lugar ng Cesarea Filipos, nagpangutana siya sa iya mga disipulo, “Sin-o kuno ako nga Ungà ng Tawo*, sunò sa hambay ng mga tawo?”

¹⁴ Nagsabat sinda, “May mga nagahambay nga ikaw si Juan nga Miyugbawtismo. Ang iban naman nagahambay nga ikaw hay si Elias. Ang iban pa gid nagahambay, ikaw hay si Jeremias o isa sa mga propeta.”[†]

[†] **16:1** 16:1 Mateo 12:38; Lucas 11:16   [†] **16:4** 16:4 Mateo 12:39; Lucas 11:29   [†] **16:9** 16:9 Mateo 14:17-21   [†] **16:10** 16:10 Mateo 15:34-38   [†] **16:14** 16:14 Mateo 14:1-2; Marcos 6:14-15; Lucas 9:7-8

¹⁵ Naghambay si Hesus sa inda, “Hay kamo, ano ang indo mahahambay, sin-o ako?”

¹⁶ Nagsabat si Simon Pedro, “Ikaw imaw ang Kristo, ang Ungà ng Dios nga buhì!”

¹⁷ Nagsabat si Hesus, “Simon nga ungà ni Jonas, bulahan ka! Kay ang nagpasayod sa imo sa ini nga butang bukon tawo kundì ang akon Amay sa langit. ¹⁸ Kag imaw ini ang akon hambay sa imo: ginapangayanan ko ikaw nga Pedro* kag sa ini nga bato patindugon ko ang akon iglesya†. Kag aber ang gahom ng kamatayon indì makaperdi diri. ¹⁹ Itao ko sa imo ang mga lyabi‡ sa gingharian ng Dios. Ngani ang aber ano nga indì mo itugot sa dutà, indì da itugot ng Dios sa langit kag ang aber ano nga itugot mo sa dutà, itugot da ng Dios sa langit.”†

²⁰ Pagkatapos gingpaandaman ni Hesus ang iya mga disipulo nga indì gid magbalità aber kanin-o nga siya ang Kristo.

*Ang Propesiya ni Hesus sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw
Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27*

²¹ Tunà adto, gingpasayod na ni Hesus sa iya mga disipulo kung ano ang matatabò sa iya. Hambay niya, “Dapat gid ako magkadto sa Jerusalem kag mag-agì ning sobra nga mga kahugaan nga humanon sa akon ng mga miyugdumaya ng Judio, mga pinunò nga pari kag mga eskriba. Ipatatay ninda ako, pero sa ikatuyo ka adlaw mababanhaw ako.”

²² Pagkabati adto ni Pedro, gingdaya niya si Hesus sa alihiid kag gingsabyaw, “Ginoo, kabay pa nga indì inà itugot ng Dios! Indì dapat matabò inà sa imo!”

²³ Naglingig si Hesus sa iya kag naghambay, “Lumayas ka, Satanas! Ginapunggan mo ako sa paghuman ng kabubut-on ng Dios! Ang imo ginahunahunà hay bukon halin sa Dios kundì sa tawo.”

²⁴ Pagkatapos, naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Ang aber sin-o nga gusto magsunod sa akon, dapat indì niya palabihon ang iya kaugalingon, kundì pas-anon niya ang iya krus§ kag magsunod sa akon. ²⁵ Kay ang aber sin-o nga nagapalabi ng iya kabuhì hay maduduyaanan ini; pero ang aber sin-o nga nagahalad ng iya kabuhì tungod sa akon, makakabaton siya ning kabuhì nga wayà katapusan.† ²⁶ Kay ano gid baya ang mapupuslan ng tawo kung maangkon man niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawad-an naman siya ning kabuhì? Wayà gid! Kay wayà gid ning butang nga puydi niya itao agud mapapabalik niya ang iya kabuhì. ²⁷ Kay ako nga Ungà ng Tawo, magabalik sa kalibutan nga may kasilaw nga gahom ng akon Amay kag kaibahan ko ang akon mga anghel. Adto nga adlaw, taw-an ko ning premyo ang kada isa sunò sa inda nga hinimuan.† ²⁸ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, may mga tawo diri nga indì pa mamatay hasta nga makità ninda ako nga Ungà ng Tawo nga magabalik diri bilang hari.”

* **16:18** 16:18 Pedro: Ang gusto hambayon hay bato. † **16:18** 16:18 Iglesya: Ang gusto hambayon hay mga nagatuo kay Hesu-Kristo. ‡ **16:19** 16:19 Lyabi: Ang gusto hambayon ini hay otoridad.

† **16:19** 16:19 Mateo 18:18; Juan 20:23 § **16:24** 16:24 Ang gusto hambayon dapat magtuman siya aber pa hasta sa kamatayon. † **16:25** 16:25 Mateo 10:39; Lucas 17:33; Juan 12:25 † **16:27** 16:27 Mateo 25:31; Salmo 62:12; Roma 2:6

17

*Ang Pagbaylo ng Hitsura ni Hesus**Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36*

¹ Pagkaligad ng unom ka adlaw, gingdaya ni Hesus si Pedro kag ang magmanghod nga sina Santiago kag Juan sa mataas nga bakuyod nga sinda lang didto.[†] ² Kag gulpi lang nagbaylo ang hitsura ni Hesus sa inda atubangan nga daw adlaw nga kasilaw-silaw kag ang iya barò hay kaputi-puti gid. ³ Pagkatapos nagpakità sa inda sina Moises kag Elias nga nagapakig-istorya kay Hesus. ⁴ Naghambay si Pedro kay Hesus, “Ginoo, maayo kay yari na kita diri. Kung gusto mo, mahuman ako diri ning tuyo ka bayay-bayay, ang isa para sa imo, ang isa kay Moises kag ang isa pa kay Elias.” ⁵ Mintras nagahambay pa si Pedro, may nag-abot nga masilaw nga panganod kag gingtabunan sinda. Kag may nabatian sinda nga boses halin sa panganod nga nagahambay, “Imaw ini ang akon pinalanggà nga Ungà. Nalilipay gid ako sa iya. Pamatii nindo siya!”[†] ⁶ Nang mabatian ini ng iya mga disipulo, naghapà sinda sa sobra nga kahadlok. ⁷ Pero gingpalapitan sinda ni Hesus kag ginghawiran. Naghambay siya, “Tindog kamo! Ayaw kamo mahadlok!” ⁸ Paghangad ninda, wayà na sinda ning may nakità kundi si Hesus lang.

⁹ Nang nagapatugbong na sinda sa bakuyod, gingbilinan sinda ni Hesus, “Ayaw kamo magpamalità aber kanin-o parti sa indo nakità hasta ako nga Ungà ng Tawo hay mabanhaw.” ¹⁰ Pagkatapos, nagpangutana sa iya ang mga disipulo, “Basi nagahambay ang mga eskriba nga kahinangyan mag-abot anay si Elias bago mag-abot ang Kristo?” ¹¹ Nagsabat si Hesus, “Tamà inà, dapat mag-abot anay si Elias para ipreparar niya ang tanan nga butang. ¹² Pero ginahambay ko sa indo, si Elias hay nag-abot na. Ugaling wayà lang siya nakilaya ng mga tawo, ngani ginghuman ninda sa iya ang inda gusto. Kag imaw da ang inda humanon sa akon nga Ungà ng Tawo. Pahaagaan da ninda ako.”[†] ¹³ Kag naintindihan ng iya mga disipulo nga si Juan nga Miyugbawtismo ang iya ginatukoy.

*Ang Pag-ayo ni Hesus sa Ungà nga may Malain nga Espiritu**Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43*

¹⁴ Nang nagtugbong sina Hesus halin sa bakuyod, gingsugat sinda ng kadamò nga tawo. May isa ka lyaki nga nagpalapit sa iya kag nagluhod nga naghambay, ¹⁵ “Ginoo, kaluy-i ang akon ungà nga lyaki kay may epilepsi siya kag kung ginaabot hay ginahugaan gid siya. Permi siya natutumba sa kalayo kag permi nahuhuyog sa tubi. ¹⁶ Gingdaya ko siya sa imo mga disipulo, pero indi sinda makapaayo sa iya.”

¹⁷ Nagsabat si Hesus, “Kamo nga mga tawo niyan, wayà gid ning pagtuo kag salà gid ang indo panghunahunà. Hasta san-o pa baya ang akon pag-antos sa indo? Day-a diri sa akon ang ungà.” ¹⁸ Gingsabyaw ni Hesus ang demonyo kag nagluwas ini. Adto gid nga oras, nag-ayo ang ungà.

¹⁹ Gingpangutana si Hesus ng iya mga disipulo nang sinda na lang, “Basi baya indi namon mapalayas ang malain nga espiritu?”

²⁰ Nagsabat si Hesus sa inda, “Kay kuyang ang indo pagtuo. Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung igwa kamo ning pagtuo aber pareho lang sa maisot nga busoy ng mustasa*, puydi kamo maghambay sa ini

[†] **17:1** 17:1-5 ² Pedro 1:17-18 [†] **17:5** 17:5 Gingtunaan 22:2; Deuteronomio 18:15; Salmo 2:7; Isaias 42:1; Mateo 3:17, 12:18; Marcos 1:11; Lucas 3:22 [†] **17:12** 17:12 Mateo 11:14

nga bukid, 'Magsaylo ka didto!' Kag ang bukid magasaylo. Wayà gid ning butang nga indì nindo mahuman."^{† 21} [Pero ini nga klasi ng malain nga espiritu, indì nindo mapalayas kung indì kamo magpangamuyò kag magpuasa.]

Ang Paghambay liwat ni Hesus parti sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45

²² Mintras nagatipon ang mga disipulo ni Hesus sa Galilea, naghambay siya sa inda, "Ako nga Ungà ng Tawo hay malapit na itugyan sa mga tawo ²³ nga magapatay sa akon. Pero sa ikatuyo ka adlaw mababanhaw ako."

Nalisod gid ang iya mga disipulo sa iya ginghambay.

Ang Pagbayad ng Buhis para sa Templo

²⁴ Nang mag-abot sina Hesus sa Capernaum*, gingpalapitan si Pedro ng mga miyugsukot ning buhis sa templo kag gingpangutana, "Nagabayad ba ang indo maestro ning buhis para sa templo?"^{† 25} Nagsabat si Pedro, "Huo, nagabayad siya."

Pag-abot ni Pedro sa bayay nga ginaistaran ni Hesus, si Hesus gid ang una nga naghambay sa iya, "Ano sa isip mo, Simon? Sin-o ang ginapabayad ng mga hari sa kalibutan ning buhis? Ang inda ba mga pumuluyò o ang iban?" ²⁶ Nagsabat si Pedro, "Ang iban." Tapos naghambay si Hesus, "Kung tiyad inà, ang mga ungà ng Dios indì kahinangyan magbayad ning buhis sa templo ng Dios. ²⁷ Pero kung indì kita magbayad, basi kung magalain ang inda buot sa aton. Ngani magkadto ka sa dagat kag magpamunit. Bukaa ang bàbà ng una nga isdà nga imo mabunit kag makikità mo didto ang bilog nga stater*. Buy-a adto kag bayari ang mga nagasukot ning buhis para sa aton nga duha."

18

Sin-o ang Labaw sa Tanan

Marcos 9:33-36; Lucas 9:46-48

¹ Adto da nga adlaw, nagpalapit kay Hesus ang iya mga disipulo kag nagpangutana, "Sin-o gid ang labaw sa tanan nga sakop sa paghahari ng Dios?"[†]

² Gingtawag ni Hesus ang isa ka ungà kag gingpatindog niya sa inda tungà. ³ Tapos naghambay siya, "Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung indì kamo magbag-o kag maging pareho ng ungà, indì gid kamo makasuyod sa ingharian ng Dios.[†] ⁴ Kay ang aber sin-o nga mapainubuson pareho sa ini nga ungà, imaw ang labaw sa tanan nga sakop sa paghahari ng Dios. ⁵ Kag ang aber sin-o nga nagabaton sa tawo nga mapinaubuson pareho sa ungà nga tiyad ini tungod sa iya pagtuo sa akon nagabaton da sa akon."

Ang mga Pagtintar

Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2

⁶ "Ang aber sin-o nga maging kabangdanan nga makasalà ang isa sa ining bag-o nga nagatuo sa akon, mas maayo pa sa iya nga higutan ning mabahoy nga galingan nga bato ang iya liog kag itagbong sa madayom nga dagat.

[†] **17:20** 17:20 Mateo 21:21; Marcos 11:23; 1 Corinto 13:2   [†] **17:24** 17:24 Exodus 30:13, 38:26

[†] **18:1** 18:1 Lucas 22:24   [†] **18:3** 18:3 Marcos 10:15; Lucas 18:17

7 “Makaluluoy ang mga tawo sa kalibutan kay ang mga pagtintar hay sigurado nga magaabot. Pero makaluluoy gid ang mga tawo nga imaw ang nagapangtintar sa inda isigkatawo!

8 “Kung ang imo kamot o siki ang kabangdanan nga nagakasalà ka, utura inà kag ipilak! Mas maayo pa nga may kabuhi ka nga wayà katapusan nga isa lang ang imo kamot o siki, kaysa sa duha ang imo kamot kag siki, pero ipilak ka naman sa kalayo nga indi gid mamatay.† 9 Kag kung ang imo mata imaw ang kabangdanan nga nagakasalà ka, lukata inà kag ipilak! Mas maayo pa nga may kabuhi ka nga wayà katapusan nga isa lang ang imo mata, kaysa sa duha ang imo mata pero ipilak ka naman sa impyerno nga nagadabadaba.”†

Ang Parabola parti sa Karnero nga Naduyà

Lucas 15:3-7

10 “Mag-andam kamo, ayaw gid nindo pagkabiga nga bukon importante aber ang isa sa ini nga maisot nga mga ungà. Ginahambay ko sa indo, ang mga anghel ng Dios nga nagabantay sa inda hay yadto permi sa atubangan ng akon Amay sa langit. 11 [Kay ang Ungà ng Tawo, nagkari sa kalibutan para pangitaon ang mga tawo nga naduyà.]

12 “Kung ang isa ka tawo hay igwa ning 100 ka karnero kag naduyà ang isa, ano ang iya humanon? Syempre bayaan niya ang 99 sa mga kabukiran kag pangitaon niya ang naduyà. 13 Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung iya ini makità malilipay gid siya kag mas dakò ang iya kalipay sa isa, kaysa sa 99 nga wayà naduyà. 14 Tiyad da ini ang kabubut-on ng indo Amay sa langit. Indi gid niya gusto nga maduyà ang aber isa lang ka maisot nga ungà.”

Ang Pagpakighusay sa Kauturan nga Nakasalà

15 “Kung ang imo utod hay nakasalà sa imo, kadtui siya kag hambayi ng iya ginghuman nga salà. Humanon mo ini nga kamo lang. Kung magpamati siya sa imo, magakaayos kamo liwat kag mapabalik mo siya sa Dios.† 16 Pero kung indi siya magpamati sa imo, magdaya ka ning isa o duha ka mga kauturan para ang mga butang nga indo maistoryahan hay mapamatuuran ng duha o tuyo nga testigo.† 17 Pero kung indi pa gid siya magpamati, ipasayod mo ini sa kongregasyon. Kag kung indi gihapon siya magpamati, kabiga siya nga daw wayà nakakilaya sa Dios o pareho sa mga miyugsukot ning buhis.

18 “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber ano nga indi nindo itugot diri sa dutà imaw da ang indi itugot ng Dios sa langit kag ang aber ano nga itugot nindo diri sa dutà imaw da ang itugot ng Dios sa langit.†

19 “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung ang duha sa indo diri sa kalibutan, magkasugot parti sa aber ano nga indo pangayuan sa pangamuyò, humanon inà sa indo ng akon Amay sa langit. 20 Kay kung diin may duha o tuyo nga nagatipon sa akon pangayan, yadto ako sa inda tungà.”

Ang Parabola parti sa Ulipon nga indi Magpatawad

† 18:8 18:8 Mateo 5:30 † 18:9 18:9 Mateo 5:29 † 18:15 18:15 Lucas 17:3 † 18:16 18:16 Deuteronomio 19:15 † 18:18 18:18 Mateo 16:19; Juan 20:23

²¹ Pagkatapos nagpalapit si Pedro kay Hesus kag nagpangutana, “Ginoo, kung ang akon utod permi nagakasalà sa akon, makapila ko siya patawaron? Makapito ba?”

²² Nagsabat si Hesus, “Bukon lang makapito, kundi 70 ka pito.† ²³ Kay ang paghahari ng Dios hay pareho sa ini nga istorya: May isa ka hari nga gusto na magpanukot ng mga utang ng iya mga ulipon. ²⁴ Mintras nagapanukot siya ng iya mga pautang, may gingdaya sa iya nga ulipon nga ang iya utang hay milyones. ²⁵ Kay indi siya makabayad, nagsugò ang hari nga ibaligyà siya kaibahan ang iya asawa kag ang iya mga ungà. Kag ibaligyà da ang tanan niya nga propidad para mabayaran ang iya utang. ²⁶ Ngani nagluhod ang ulipon sa hari kag nagpakitluoy nga ang hambay, ‘Pasensyaha lang anay ako, bayaran ta da ikaw!’ ²⁷ Naluoy ang hari sa iya, ngani gingpatawad siya kag wayà na pagpabayara sa iya utang.

²⁸ “Pagkaluwas ng adto nga ulipon, nasumpung niya ang kapareho niya nga ulipon nga may utang sa iya ning isa ka gatos nga denarius*. Gingluok niya ini kag ginghambayan, ‘Bayari ako ng imo utang!’ ²⁹ Nagluhod sa iya ang ulipon nga nagapakitluoy, ‘Pasensyaha lang anay ako kay bayaran ta da ikaw!’ ³⁰ Pero wayà gid siya nagpasugot. Gingpapriso niya adtong ulipon hasta nga makabayad siya. ³¹ Nang makità ng iban nga mga ulipon ang iya ginghuman, naglain ang inda buot, ngani nagkadto sinda sa hari kag gingbalità ang tanan nga natabò. ³² Gingpatawag ng hari ang ulipon kag naghambay, ‘Masyado ka nga ulipon! Gingpatawad ta ikaw sa imo utang kay nagpakitluoy ka. ³³ Basi wayà mo pagkaluy-i ang imo kapareho, pareho ng akon pagkaluoy sa imo?’ ³⁴ Sa tudo nga kahangit ng hari, gingpapriso niya adtong ulipon hasta mabayaran ang tanan niya nga utang.”

³⁵ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda, “Imaw da ini ang humanon sa indo ng akon Amay sa langit kung indi kamo magpatawad sa indo isigkatawo ning hugot sa indo tagipusuon.”

19

Ang Pagpanudlò parti sa Pagbinuyagan ng Mag-asawa Marcos 10:1-12

¹ Pagkahambay ni Hesus ini nga mga butang, naghalin siya sa Galilea kag nagkadto sa mga lugar nga sakop ng Judea kag nagtabok sa Subà ng Jordan.

² Kadamò nga tawo ang nagsunod sa iya kag gingpang-ayo niya sinda sa inda mga sakit.

³ Niyan may mga Pariseo nga nagkadto sa iya. Nagapangità sinda ning paagi para tistingon siya. Ngani nagpangutana sinda kay Hesus, “Ginatugutan ba ng Kasuguan nga buyagan ng lyaki ang iya asawa sa aber ano nga rason?”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Wayà ba kamo makabasa sa Kasulatan, nang gingtuga ng Dios ang tawo, ginghuman niya sinda nga lyaki kag babayi?† ⁵ Kag naghambay ang Dios, ‘Imaw ini ang rason nga bayaan ng lyaki ang iya tatay kag nanay kag magaiba sa iya asawa kag sinda nga duha maging isa ka lawas.’† ⁶ Bukon na sinda duha kundi isa. Ngani indi dapat buyagon ng tawo ang ging-isa na ng Dios.”

⁷ Nagpangutana pa gid ang mga Pariseo, “Kung tiyad inà, basi nagsugò si Moises nga puydi buyagan ng lyaki ang iya asawa, basta taw-an lang niya ning papeles ng pagbinuyagan, pagkatapos puydi na niya mabuyagan ang iya asawa?”†

⁸ Nagsabat si Hesus sa inda, “Gingtugutan ni Moises nga buyagan nindo ang indo asawa kay matugas ang indo uyo. Pero bukon tiyad inà ang plano ng Dios nang una. ⁹ Ngani imaw ini ang ginahambay ko sa indo. Ang aber sin-o nga lyaki nga magbuyag sa iya asawa sa aber ano nga rason puyra lang sa pagpangawatan kag mag-asawa ning iban hay nagapangawatan da.”†

¹⁰ Pagkatapos naghambay ang iya mga disipulo kay Hesus, “Kung tiyad gali inà ang sitwasyon sa pag-asawa, maayo pa nga indì na lang mag-asawa.”

¹¹ Pero nagsabat si Hesus, “Bukon tanan nga tawo hay makabaton ng ini nga pagpanudlò, kundi adto lang ang mga tawo nga gingtaw-an ng Dios. ¹² May iba-iba nga rason kung basi may mga lyaki nga indì makaasawa. May mga natawo nga indì gid makaasawa kay may deperensya na sinda. Ang iban indì makaasawa kay mga yunuko*, kag ang iban naman indì makaasawa kay gingpalabi ninda ang paghahari ng Dios. Kung sin-o ang makabaton ng ini nga pagpanudlò, batunon lang.”

Ang Pagbendisyon ni Hesus sa mga Ungà
Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17

¹³ Pagkatapos, may mga tawo nga nagdaya ng mga ungà kay Hesus para itungtong ang iya kamot sa inda kag ipangamuyò. Pero gingsabyaw ng iya mga disipulo ang mga nagdaya sa inda. ¹⁴ Ngani naghambay si Hesus sa inda, “Pabay-i lang nindo ang mga ungà nga magpalapit sa akon. Ayaw nindo sinda pagpunggi, kay ang mga kapareho ninda hay imaw ang nagapasakop sa paghahari ng Dios.”

¹⁵ Tapos gingtungtong ni Hesus ang iya kamot sa mga ungà. Pagkatapos naghaling siya didto.

Ang Lyaki nga Manggaranon
Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30

¹⁶ May isa ka lyaki nga nagpalapit kay Hesus kag nagpangutana, “Maestro, ano ang maayo ko nga humanon agud magkaigwa ako ning kabuhì nga wayà katapusan?” ¹⁷ Nagsabat si Hesus sa iya, “Basi nagapangutana ka sa akon kung ano ang maayo? Isa lang ang maayo kag wayà na ning iban kundi ang Dios. Kung gusto mo magkaigwa ning kabuhì nga wayà katapusan, tumana ang mga sugò.”

¹⁸ Nagpangutana siya liwat, “Diin didto nga mga sugò?” Naghambay si Hesus, “Ayaw magpamatay; ayaw magpangawatan; ayaw magpangawat; ayaw magtestigo ning pinusong;† ¹⁹ tahura ang imo tatay kag nanay; kag higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugmà mo sa imo kaugalingon.”†

²⁰ Nagsabat ang soltero, “Ini tanan hay natuman ko na. Ano pa ang kuyang ko?”

† **19:7** 19:7 Deuteronomio 24:1-4; Mateo 5:31 † **19:9** 19:9 Mateo 5:32; 1 Corinto 7:10-11 * **19:12** 19:12 Yunuko: Sinda hay gingbuy-an ng inda pagkalyaki. † **19:18** 19:18 Exodus 20:13-16; Deuteronomio 5:17-20 † **19:19** 19:19 Exodus 20:12; Deuteronomio 5:16; Levitico 19:18

²¹ Nagsabat si Hesus, “Kung gusto mo nga wayà ka na gid ning kuyang sa panirò ng Dios, mag-uli ka kag ibaligyà ang imo mga propidad kag ipanao ang kwarta sa mga pobre para magkaigwa ka na ning manggad sa langit. Pagkatapos balik diri kag magsunod sa akon.”

²² Nang mabatian adto ng soltero, naghaling siya nga malisod kay madamò ang iya manggad.

²³ Ngani naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, mahugà gid para sa isa ka manggaranon ang makasuyod sa gingharian ng Dios. ²⁴ Ginahambay ko sa indo, mas malupos pa nga mag-agi ang kamelyo sa buhò ng dayom kaysa sa magsuyod ang manggaranon sa gingharian ng Dios.”

²⁵ Nang mabatian adto ng iya mga disipulo, natingaya gid sinda kag nagpangutana sa iya, “Kung tiyad inà, sin-o na lang ang maluwas?”

²⁶ Gingsirò sinda ni Hesus kag naghambay, “Kung sa mga tawo lang imposible gid ini, pero sa Dios ang tanan nga butang hay posible.”

²⁷ Pagkatapos nagpangutana si Pedro sa iya, “Hay pauno kami? Gingbayaan namon ang tanan kag nagnunot sa imo? Ano naman ang para sa amon?”

²⁸ Naghambay si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, magaabot ang adlaw nga bag-uhon ng Dios ini nga kalibutan kag ako nga Ungà ng Tawo magapungkò sa akon trono para maghari. Adto nga adlaw, kamo nga nagasunod sa akon magapungkò da sa dose ka trono para husgahan ang dose ka tribo ng Israel.† ²⁹ Kag ang aber sin-o nga nagabayà ng iya mga bayay, mga maguyáng kag mga manghod, tatay kag nanay, mga ungà, o mga dutà para magsunod sa akon, magabaton ning ginatos ka doble nga bayos kag magapanubli ning kabuhi nga wayà katapusan. ³⁰ Pero madamò nga tawo ang nauuna nga mauulihi kag nauulihi nga mauuna.”†

20

Ang Parabola parti sa Tanuman ng Ubas

¹ Nagpadayon si Hesus sa iya paghambay, “Ang paghahari ng Dios hay tiyad ini. May isa ka tawo nga nagluwas ning aga pa gid para magpangitá ning mga trabahador sa iya ubasan. ² Nagkasugot sinda nga ang suhoy hay isa ka denarius ang isa ka adlaw. Ang mga trabahador hay gingpakadto niya sa iya tanuman. ³ Nang mga alas nuwebe ng aga, nagkadto siya liwat sa merkado kag may iban naman siya nga nakità nga nagaistambay. ⁴ Naghambay siya sa inda, ‘Kadto kamo sa akon ubasan, kay suhuyan ta kamo ning tamà.’ ⁵ Ngani nagkadto sinda kag nagtrabaho. Nang mga alas dose na, nagkadto siya liwat sa merkado, imaw da ang iya ginghuman pag-abot nang mga alas tres ng hapon. ⁶ Nang mga alas singko na, nagkadto siya liwat sa merkado kag may nakità pa gid siya nga mga nagaistambay. Hambay niya sa inda, ‘Basi nagaistambay lang kamo diri sa bilog nga adlaw?’ ⁷ Nagsabat sinda, ‘Kay wayà busà may nagapatrabaho sa amon.’ Naghambay ang tag-iya sa inda, ‘Kadto kamo sa akon ubasan kag magtrabaho.’

⁸ “Nang manayumsom na, naghambay ang tag-iya sa iya katiwalà, ‘Tawaga ang mga nagatrabaho kag suhuyan. Unaha ang naulihi hasta

sa nauna.† 9 Ang mga nagtrabaho nang alas singko hay gingsuhuyan ning isa ka denarius. 10 Nang magpalapit na ang mga nauna, ang kalaom ninda hay mas dakò ang inda mababaton kaysa sa mga ulihi nagtrabaho. Pero ang kada isa sa inda hay gingsuhuyan da ning tig-isa ka denarius. 11 Pagkabaton ninda ng suhoy, nagreklamo sinda sa tag-iya. 12 Naghambay sinda, 'Ang mga naulihi, isa lang ka oras ang inda trabaho, pero kami hay isa gid ka adlaw ang amon pag-antos sa init, pero basi pareho lang ang imo gingsuhoy sa amon?' 13 Pero nagsabat ang tag-iya sa isa sa inda, 'Amigo, waya ta ikaw pagdayaa. Di ba nagkasugot kita nga isa ka denarius ang adlaw? 14 Batuna ang imo suhoy kag mag-uli ka na. Kay ang ini kagustuhan nga ang itao nga suhoy sa naulihi, imaw da ang itao ko sa imo! 15 Di ba pagusto ako sa akon kwarta kung unhon ko kay akon ini? Naili ka lang baya kay maatag ako sa inda.' "

16 Pagkatapos naghambay si Hesus, "Imaw da inà ang matatabò sa katapusan nga mga adlaw. Ang mga naulihi niyan hay mauuna kag ang mga nauna niyan hay mauulihì."†

Ang Ikatuyo nga Paghambay ni Hesus parti sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34

17 Mintras nagatukad sina Hesus pa Jerusalem, gingbuyag niya ang iya dose nga disipulo sa mga tawo. 18 Nang nagapanaw sinda, naghambay siya, "Pamati kamo! Nagapatukad kita sa Jerusalem kag didto itugyan ako nga Ungà ng Tawo* sa mga pinunò nga pari kag mga eskriba kag husgahan ninda ako nga patyon. 19 Kag itugyan ninda ako sa mga bukong Judio para insultuhon, latiguhon kag ilangsang sa krus. Pero sa ikatuyo ka adlaw mabanhaw ako."

Ang Pangabay ng Nanay nina Santiago kag Juan

Marcos 10:35-45

20 Pagkatapos nagpalapit kay Hesus ang asawa ni Zebedee kaibahan ang iya duha ka ungà nga lyaki. Nagluhod siya sa atubangan ni Hesus para mangabay. 21 Gingpangutana siya ni Hesus, "Ano ang imo gusto?" Nagsabat siya, "Kung puydi, pag maghari ka na sa imo gingharian, papungkua ang akon duha ka ungà sa imo alihid, ang isa sa imo tuo kag ang isa hay sa imo waya." 22 Pero nagsabat si Hesus sa inda, "Wayà nindo nasasayuri kung ano ang indo ginapangayò. Maagihan ba nindo ang mga kahugaan nga akon maagihan?" Nagsabat sinda, "Huo, kaya namon." 23 Naghambay si Hesus sa inda, "Matuod gid nga maagihan nindo ang kahugaan nga akon aagihan. Pero bukong ako ang magapili kung sin-o ang papungkuon sa akon tuo kag waya. Kay may mga gingtagan-an na ang akon Amay para magpungkò didto."

24 Nang mabatian ng napuyò ka disipulo kung ano ang inda gingpan-gayò, nanghit gid sinda sa duha nga magmanghod. 25 Ngani gingtawag sinda tanan ni Hesus kag ginghambayan, "Sayod nindo nga ang mga miyugdumaya ng mga bukong Judio sa ini nga kalibutan hay may otoridad sa inda mga sinakupan kag pagusto lang sinda kung ano ang humanon sa inda. 26 Pero bukong tiyad inà sa indo. Kay kung sin-o sa indo ang gusto nga maging labaw sa tanan, dapat maging suluguon nindo.† 27 Kag kung

† 20:8 20:8 Levitico 19:13; Deuteronomio 24:15 † 20:16 20:16 Mateo 19:30; Marcos 10:31; Lucas 13:30 † 20:26 20:25-26 Lucas 22:25-26

sin-o sa indo ang gusto maging pinunò, dapat maging ulipon ng iban.†
 28 Aber ngani ako nga Ungà ng Tawo hay wayà nagkari diri sa kalibutan para magpaserbisyo kundi magserbisyo kag magtao ng akon kabuhì agud matubos ang madamò nga tawo.”

Ang Pag-ayo sa Duha ka Buta sa Jerico

Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43

29 Mintras nagapaluwas sina Hesus sa Jerico, kadamò nga tawo ang nagasunod sa iya. 30 Niyan, may duha ka buta didto nga nagapungkò sa alihid ng karsada. Pagkabatì ninda nga nagaagi si Hesus, nagsinggit sinda, “Ginoo! Inapo ni David, kaluy-i kami!”

31 Gingsabyaw sinda ng mga tawo nga maghipos. Pero gingkusugan pa gid ninda ang pagsinngit, “Ginoo! Inapo ni David, kaluy-i kami!” 32 Nagduyog si Hesus, gingtawag sinda kag ginpangutana, “Ano ang gusto nindo nga humanon ko para sa indo?” 33 Nagsabat sinda, “Ginoo, gusto namon makakità!” 34 Naluoy gid si Hesus sa inda, ngani gingtandog niya ang inda mga mata. Kag adto nga daan nakakità na sinda kag nagnunot sa iya.

21

Ang Madinaugon nga Pagsuyod ni Hesus sa Jerusalem

Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

1 Nang malapit na sina Hesus sa Jerusalem kag nag-abot sa baryo ng Betfage, sa Bukid ng mga Olibo*, gingpauna ni Hesus ang iya duha ka disipulo. 2 Naghambay siya sa inda, “Mag-una kamo didto sa masunod nga baryo. Pagsuyod nindo didto, makikità nga daan nindo ang asno nga nakahigot kaibahan ang iya pitò. Hubara ang inda higot kag day-a sinda diri sa akon. 3 Kung may magpangutana sa indo, sabata nindo, ‘Kahinangyan ini ng Ginoo’ kag tugutan niya kamo nga daan.”

4 Ini hay natabò para matuman ang ginghambay ng propeta*.

5 “Hambayon nindo ang mga taga-Zion, pakarion na ang indo hari. Mapinaubuson siya kag nagasakay sa asno, sa batà nga asno.”†

6 Ngani nagpanaw ang duha ka disipulo kag gingtuman ninda ang gingbilin ni Hesus. 7 Pagkatapos adto gingdaya ninda kay Hesus ang asno kaibahan ang iya pitò. Pag-abot didto, ginghapinan ninda ini ng inda mga barò nga pangsuy-ob kag nagsakay si Hesus. 8 Madamò nga tawo ang naglatag ng inda mga pangsuy-ob sa karsada. Ang iban naman nagbutang ning mga sanga ng kahoy nga inda ging-utod. 9 Ang mga tawo nga nagauna kay Hesus kag ang nagasunod hay nagasinggit,

“Hosana!* Dayawon ang inapo ni David!

Ginapakamaayo ng Ginoo ang iya gingsugò!

Hosana! Dayawon ang Dios nga pinakamataas gid sa tanan!”†

10 Pagsuyod ni Hesus sa Jerusalem, nagkinagulo ang tanan nga tawo didto. Nagpangutana sinda, “Sin-o inà nga tawo?”

† 20:27 20:26-27 Mateo 23:11; Marcos 9:35; Lucas 22:26 † 21:5 21:5 Zacarias 9:9 * 21:9 21:9 Hosana: Ang gusto hambayon, ‘dayawon ang Dios’, pero sa literal, ‘luwasa kami niyan.’ † 21:9 21:9 Salmo 118:25, 26

11 Nagsabat ang kadamuan, "Siya ang propeta nga si Hesus, taga-Nazaret nga sakop ng Galilea."

Ang Pagpalayas ni Hesus sa mga Miyugbaligya sa Templo
Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

12 Pag-abot nina Hesus sa Jerusalem, nagsuyod siya sa templo kag gingpalayas niya didto ang mga miyugbaligya kag nagapamakay sa suyod ng templo. Gingpamaliskad niya ang mga lamisa ng mga miyugbaylo ning kwarta* kag ang mga pungkuan ng mga miyugbaligya ning mga salampati nga panghalad. 13 Hambay niya, "Ginahambay ng Kasulatan, 'Tawagon ang akon bayay nga bayay nga pangamuyuan.' Pero kamo! Ginahuman nindo nga panaganan ng mga tulisan!"†

14 May mga buta kag mga paki nga nagpalapit sa iya didto sa templo kag sinda hay gingpang-ayo niya. 15 Nahangit ang mga pinunò nga pari kag ang mga eskriba nang makità ninda ang mga makatitingaya nga butang nga iya ginahuman kag nang mabatian ninda ang ginasinggit ng mga kaungaan, "Dayawon ang inapo ni David!" 16 Ngani naghambay sinda kay Hesus, "Nabatian mo ba ang inda ginahambay?"†

Nagsabat si Hesus, "Huo. Wayà ba nindo nabasahi ang ginahambay ng Kasulatan, 'Ginatudluan mo ang mga ungà kag mga lapsag nga magdayaw ning maayo sa imo'?"

17 Pagkatapos gingbayaan sinda ni Hesus. Tapos nagluwas siya sa syudad ng Jerusalem kag nagkadto sa Betania kag didto siya nagpaligad ning gab-i.

Ang Pagsumpà ni Hesus sa Kahoy nga Igos
Marcos 11:12-14, 20-24

18 Pagkaaga, nang pabalik si Hesus sa Jerusalem, nagutom siya. 19 May nakità siya nga kahoy nga igos* sa alihid ng dayan. Gingpalapitan niya ini kung may bunga. Pero wayà siya ning may makità nga bunga kundì puro lang dahon. Naghambay siya sa kahoy, "Tunà niyan, indì ka na makapamunga!" Kag adto nga daan nalayà ang kahoy. 20 Nang makità ini ng iya mga disipulo, natingaya gid sinda. Hambay ninda, "Basi nalayà nga daan ining kahoy nga igos?" 21 Nagsabat si Hesus sa inda, "Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung may pagtuo kamo kag wayà nagapangduha-duha, mahuhuman da nindo ang ginghuman ko sa kahoy. Kag bukon lang inà kundì makahambay kamo aber pa sa ini nga bukid, 'Maghalin ka diri kag maglukso sa dagat,' kag inà hay matatabò.† 22 Kag kung nagtuo kamo, aber ano ang indo pangayon sa pangamuyò, mababaton gid nindo."

Ang Otoridad ni Hesus
Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8

23 Nagsuyod liwat si Hesus sa templo. Mintras nagatudlò siya sa mga tawo, may mga pinunò nga pari kag mga miyugdumaya ng Judio didto nga nagpalapit sa iya kag nagpangutana, "Ano ba ang imo otoridad para humanon ini nga mga butang? Kag sin-o ang nagtao sa imo ng ini nga otoridad?"

24 Nagsabat si Hesus, "May ipangutana da ako sa indo. Sabata anay nindo ako, pagkatapos sabaton ko da kamo kung ano ang akon otoridad para humanon ini nga mga butang. 25 Kay sin-o naghaling ang otoridad ni Juan para magbawtismo, sa Dios ba o sa tawo?"

† 21:13 21:13 Isaias 56:7; Jeremias 7:11 † 21:16 21:16 Salmo 8:2 † 21:21 21:21 Mateo 17:20; 1 Corinto 13:2

Kag nag-inistoryahan sinda kung ano ang inda isabat, “Kung magsabat kita, ‘Halin sa Dios’, mangutana naman siya sa aton, ‘Basi wayà kamo nagpati kay Juan?’”²⁶ Pero kung maghambay kita, ‘Halin sa tawo’, mahahangit sa aton ang mga tawo. Nahadlok kita sa mga tawo kay madamò ang nagapati nga si Juan hay propeta.”²⁷ Ngani nagsabat sinda kay Hesus, “Wayà kami makasayod.” Naghambay naman si Hesus sa inda, “Indi ko da kamo pagbalitaan kung sin-o ang nagtao sa akon ning otoridad paghuman ng ini nga mga butang.”

Ang Parabola parti sa Duha nga Magmanghod

²⁸ Pagkatapos naghambay pa gid si Hesus sa inda, “Ano sa indo isip ang gusto hambayon ng ini nga istorya? May isa ka tawo nga may duha ka ungà nga lyaki. Nagpalapit siya sa maguyáng kag naghambay, ‘Nonò, magkadto ka arinyan sa ubasan kag magtrabaho.’”²⁹ Nagsabat siya, ‘Indi akol!’ Pero nang ulihi nagbag-o ang iya isip kag nagkadto da siya sa ubasan kag nagtrabaho.³⁰ Nagpalapit ang tatay sa manghod kag imaw da ang iya ginghambay. Nagsabat ang manghod, ‘Huo, Tay,’ pero wayà siya nagkadto.³¹ Diin sa duha ang nagtuman sa sugò ng inda tatay?” Nagsabat sinda, “Ang panganay.” Naghambay si Hesus sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, nauna pa sa indo magpasakop sa paghahari ng Dios ang mga miyugsukot ning buhis kag ang mga babayi nga nagapabayad.”³² Kay si Juan nga Miyugbawtismo nagkari diri kag nagtudlò sa indo ng tamà nga paagi para maging matarong kamo, pero wayà kamo nagpati sa iya. Ang mga miyugsukot ning buhis kag ang mga babayi nga nagapabayad imaw ang nagpati sa iya. Kag aber nakità na nindo ini, wayà gihapon nagbag-o ang indo isip kag magpati sa iya.”†

Ang Parabola parti sa mga Bantay ng Ubasan Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19

³³ Naghambay si Hesus sa inda, “Pamatii nindo ang isa pa gid nga parabola*. May isa ka tawo nga nagpatanom ning ubas sa iya dutà. Gingpakurayan niya ini palibot kag nagpahuman siya ning buhò sa mabahoy nga bato para pugaan ning ubas*. Nagpaugdok da siya ning isa ka lantawan. Pagkatapos gingpabantayan niya ang ubasan kag nagkadto siya sa malayò nga lugar.†³⁴ Nang tyempo na ng tigpamupò ning ubas, gingsugò niya ang iya mga ulipon sa mga bantay para magbuoy ng iya parte.”³⁵ Pero pag-abot didto ng mga ulipon, gingdakop sinda ng mga miyugbantay. Gingsinumbag ninda ang isa, gingpatay ang isa pa kag gingbugoy pa gid ninda ang isa.³⁶ Pagkatapos gingsugò ng tag-ya ang mas kadamò pa gid nga ulipon kaysa sa una. Pero imaw da gihapon ang ginghuman sa inda.³⁷ Nang ulihi gingsugò niya ang iya ungà nga lyaki kay nagahunahuna siya, ‘Tahuron ninda ang akon ungà.’³⁸ Pero nang makità ng mga bantay ang iya ungà, naghambay sinda sa isa kag isa, ‘Yari na ang miyugpanubli. Kari, patyon ta para maging aton na ang iya panublion.’³⁹ Ngani gingdakop ninda siya kag gingpilak didto sa luwas ng ubasan kag gingpatay.”

⁴⁰ Pagkatapos nagpangutana si Hesus, “Kung magbalik ang tag-ya ng ubasan, ano baya ang iya humanon sa adto nga mga bantay?”

⁴¹ Nagsabat sinda, “Patyon gid niya adtong malain nga mga bantay kag indi gid niya pagkaluy-an. Pagkatapos pabantayan niya ang iya ubasan sa iban nga mga bantay nga magatao ng iya parte sa kada ani.”

⁴² Naghambay pa si Hesus sa inda, “Wayà ba nindo nabasahi ang ginahambay ng Kasulatan?†

‘Ang bato nga gingpilak ng mga panday,
imaw gid ang naging pinakaimportante nga bato sa pundasyon;
ini hay ginghuman ng Ginoo kag makatitingaya ini sa aton!’ ”

⁴³ Naghambay pa gid si Hesus, “Ngani ginahambay ko sa indo, indi na kamo pagaharian ng Dios kundi ang mga tawo nga nagatuman sa iya mga ginapahaman. ⁴⁴ Ang aber sin-o nga mahuyog sa ini nga bato hay mababalian kag ang aber sin-o nga mahuyugan ng ini nga bato hay matutumok.”

⁴⁵ Nang mabatian ng mga pinunò nga pari kag mga Pariseo ang mga parabola ni Hesus, nasayuran ninda nga sinda ang ginapatamaan. ⁴⁶ Ngani gusto ninda nga dakpon si Hesus, pero nahadlok sinda sa mga tawo kay nagapati gid sinda nga propeta si Hesus.

22

Ang Parabola parti sa Kasayan

Lucas 14:15-24

¹ Nagtudlò liwat si Hesus sa inda paagi sa parabola. ² Hambay niya, “Ang paghahari ng Dios puydi ikumpara sa isa ka hari nga nagpreparar ng punsyon para sa kasay ng iya ungà nga lyaki. ³ Gingsugò niya ang iya mga ulipon nga agdahon na ang mga tawo nga iya gingpang-imbitar. Pero wayà nagkadto ang mga imbitado. ⁴ Gingsugò niya liwat ang iban pa nga mga ulipon. Naghambay siya, ‘Hambaya nindo ang mga ging-imbitar nga naihaw ko na ang mga baka kag ang iban nga mga hayop nga akon gingpatambok kag preparado na ang pagkaon. Ngani magkari na kamo diri sa punsyon.’ ⁵ Pero ang mga imbitado hay wayà nagpanginano. Ang isa nagkadto sa iya uma kag ang isa sa iya negosyo. ⁶ Ang iban naman hay gingdakop ang mga gingsugò ng hari, gingsakit ninda kag gingpatay. ⁷ Ngani nahangit gid ang hari. Gingsugò niya ang iya mga sundalo nga patyon ang nagpatay ng iya mga ulipon kag sunugon ang inda syudad. ⁸ Pagkatapos gingtawag niya ang iya mga ulipon kag naghambay, ‘Ang punsyon sa kasay ng akon ungà hay preparado na, ugaling bukon angay ang mga ging-agda. ⁹ Ngani kadto na lang kamo sa mga karsada nga may kadamò nga nagaagi kag imbitaron nindo ang tanan nga indo masumpong.’ ¹⁰ Nagkadto ang mga ulipon sa mga karsada kag ang tanan nga inda nasumpong, maayo man o malain, hay gingpang-imbitar ninda. Kag napunò ng tawo ang lugar para sa kasayan. ¹¹ Malagat-lagat, nagsuyod ang hari kay gusto niya nga makità ang mga bisita. May nakità siya didto nga isa ka tawo nga wayà nakasuksok ning barò pangkasay. ¹² Ngani nagpangutana ang hari sa iya, ‘Amigo, basì nakasuyod ka diri nga wayà nakabarò ning pangkasay?’ Pero adtong tawo hay wayà gid ning may naisabat. ¹³ Ngani naghambay ang hari sa iya mga suluguon, ‘Gapusa nindo ang iya kamot kag siki kag ipilak sa luwas, didto sa kaduyom-duyom kung sa diin magadinanguyngoy siya kag magapinagot ang iya ngipon.’ ”†

† **21:42** 21:42 Salmo 118:22-23 † **22:13** 22:13 Mateo 8:12, 25:30; Lucas 13:28

14 Pagkatapos, naghambay si Hesus, “Kadamò ang ginatawag ng Dios, pero kalakà lang ang gingpili.”

Ang Pangutana parti sa Pagbayad ng Buhis
Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26

15 Pagkatapos naghaling ang mga Pariseo kag nagplano sinda kung pauno ninda maakusar si Hesus paagi sa iya ginapanghambay. 16 Ngani gingpakadto ninda kay Hesus ang inda mga disipulo kaibahan ang mga miyembro ng grupo ni Herodes. Nagpangutana sinda sa iya, “Maestro, nasayuran namon nga matuod ang imo ginahambay. Wayà ka nagapadaya-daya sa mga tawo aber sin-o pa sinda, kay wayà ka ning may ginapalabi. Kung ano ang kamatuuran parti sa kabubut-on ng Dios sa mga tawo imaw gid ang imo ginatudlò. 17 Ano baya sa imo, ginatugutan ba ng Kasuguan nga kita nga mga Judio hay magbayad ning buhis sa Emperador ng Roma o indì?”

18 Pero sayod ni Hesus ang inda malain nga hunahunà. Ngani naghambay siya sa inda, “Mga hipokrito! Basi baya ginatistingan nindo ako? 19 Pakitaan sa akon ang isa ka denarius nga pambayad sa buhis.” Kag gingday-an siya ning isa ka bilog. 20 Pagkatapos nagpangutana siya sa inda, “Kanin-o hitsura kag pangayan ang makikità diri?”

21 Nagsabat sinda, “Sa Emperador.” Naghambay si Hesus sa inda, “Kung tiyad inà, itao nindo sa Emperador ang sa Emperador kag sa Dios ang sa Dios.” 22 Nang mabatian ninda ang sabat ni Hesus, natingaya gid sinda. Ngani naghaling na lang sinda.

Ang Pangutana parti sa Pagkabanhaw
Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40

23 Nang adto nga adlaw, may mga Saduceo* ang nagpalapit kay Hesus. Ini nga mga tawo hay wayà nagapati nga may pagkabanhaw.†

24 Nagpangutana sinda, “Maestro, gingtudlò ni Moises nga kung mamatay ang lyaki nga wayà makaungà, dapat ang iya manghod nga lyaki ang mag-asawa sa bayo agud makaungà siya para sa iya maguyáng nga namatay.†

25 Niyan, igwa ning pito ka magmanghod nga lyaki. Nag-asawa ang kamaguyangan kag namatay nga wayà ning ungà. Ngani ging-asawa ang bayo ng masunod nga manghod. 26 Pero imaw da ang natabò sa ikaduha kag ikatuyo nga magmanghod, hasta sa ikapito. Namatay sinda tanan nga wayà gid makaungà. 27 Nang ulihi namatay da ang babayi. 28 Niyan, kung mag-abot na ang pagkabanhaw, sin-o gid sa pito ang iya asawa? Kay sinda tanan hay naasawa niya.”

29 Pero nagsabat si Hesus sa inda, “Salà gid kamo, kay wayà kamo nakakaintindi ng Kasulatan kag ng gahom ng Dios. 30 Kay pag banhawon ang mga tawo, indì na sinda mag-asawa kundi pareho na sinda ng mga anghel sa langit. 31 Kung parti sa pagkabanhaw, wayà ba nindo nabasahi sa Kasulatan ang ginghambay ng Dios sa indo? 32 Hambay niya, ‘Ako ang Dios ni Abraham, ang Dios ni Isaac kag ang Dios ni Jacob.’ Ang Dios hay bukon Dios ng mga patay, kundi Dios ng mga buhì.”† 33 Nang mabatian adto ng mga tawo natingaya gid sinda sa iya ginatudlò.

Ang Pinakaimportante nga Sugò
Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28

† 22:23 22:23 Ginghamnan 23:8 † 22:24 22:24 Deuteronomio 25:5 † 22:32 22:32 Exodus 3:6

³⁴ Nang mabatian ng mga Pariseo nga napahipon ni Hesus ang mga Saduceo, nagtipon sinda liwat kag nagpalapit sa iya. ³⁵ Ang isa sa inda nga miyugtulo ng Kasuguan hay nagpangutana kay Hesus para tistingon siya. ³⁶ Naghambay siya, “Maestro, ano gid baya ang pinakaimportante nga sugò sa Kasuguan?”

³⁷ Nagsabat si Hesus sa iya, “ ‘Higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bilog mo nga tagipusuon, sa bilog mo nga kabubut-on kag sa tanan mo nga hunahunà.’† ³⁸ Imaw ini ang pinakaimportante kag una nga sugò. ³⁹ Kag ang ikaduha hay imaw ini, ‘Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugmà mo sa imo kaugalingon.’† ⁴⁰ Ang bilog nga Kasuguan ni Moises kag ang mga gingsulat ng mga propeta hay nakadepende sa ini nga duha ka sugò.”

Ang Pangutana kung Sin-o si Kristo
Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44

⁴¹ Mintras nagatipon-tipon ang mga Pariseo didto, nagpangutana si Hesus sa inda, ⁴² “Ano ang indo pagkakilaya kay Kristo? Kay sin-o siya inapo?”

Nagsabat sinda, “Kay David.”

⁴³ Naghambay si Hesus, “Kung tiyad inà, basì si David nga ginatuytuyan ng Espiritu Santo hay nagtawag sa iya nga Ginoo? Tiyad ini ang iya hambay,†

⁴⁴ ‘Naghambay ang GINOO* sa akon Ginoo, Pungkò diri sa akon tuo hasta nga maperdi ko kag mapakahuy-an ang imo mga kaaway.’

⁴⁵ Niyan, kung ginatawag siya ni David nga iya Ginoo, pauno baya nga siya hay inapo lang ni David*?” ⁴⁶ Ngani wayà gid ning may nakasabat sa iya pangutana. Tunà adto, wayà na gid ning may nagpangahas nga magpangutana kay Hesus.

23

Ang Paandam sa mga Eskriba kag mga Pariseo
Marcos 12:38-39; Lucas 11:43, 46, 20:45-46

¹ Pagkatapos naghambay si Hesus sa mga tawo kag sa iya mga disipulo, ² “Ang mga eskriba* kag mga Pariseo hay ginasaligan nga mag-isplikar ng Kasuguan ni Moises. ³ Ngani tumana nindo ang inda ginatuldò sa indo, pero ayaw nindo pagsunura ang inda ginahaman kay wayà da ninda ginasunura ang inda ginatuldò. ⁴ Ginapapas-an ninda ang mga tawo ning mabug-at nga mga kasuguan, pero wayà gid sinda may ginahaman para buligan ang mga tawo agud magagaan ang inda ginapas-an. ⁵ Ang tanan nga ginahaman ninda hay pakità-kità lang sa mga tawo. Ginapalapad ninda ang mga butangan ng hambay ng Dios halin sa Kasulatan sa inda agtang kag braso. Kag gingpahabà ninda ang mga pabitin sa gayad ng inda barò para hambayon nga sinda hay mga diosnanon.† ⁶ Sa mga punsyunan kag sa mga sinagoga*, gusto gid ninda magpungkò sa mga pungkuan nga para sa mga importante nga tawo. ⁷ Kag sa mga merkado, gusto gid ninda nga abi-abihon kag tauron sinda kag tawagon nga mga maestro. ⁸ Pero

† **22:37** 22:37 Deuteronomio 6:5 † **22:39** 22:39 Levitico 19:18 † **22:43** 22:43 Salmo 110:1

* **22:44** 22:44 GINOO: May impormasyon sa Pasayod kung basì tiyad ini ang pagkasulat. † **23:5** 23:5 Mateo 6:1; Mga Bilang 15:38; Deuteronomio 6:8

kamo, ayaw kamo magpatawag nga maestro, kay mag-utod kamo kag isa lang ang indo Maestro. ⁹ Ayaw da nindo pagtawaga nga amay ang aber sin-o diri sa dutà, kay isa lang gid ang indo Amay, ang Amay nga yadto sa langit. ¹⁰ Kag ayaw da kamo magpatawag nga maestro, kay isa lang ang indo Maestro, ang Kristo. ¹¹ Ang nagaserbisyo sa iya mga utod, siya ang labaw sa tanan.† ¹² Ang aber sin-o nga nagapakataas ng iya kaugalingon hay ginapaubos, pero ang aber sin-o nga nagapaubos ng iya kaugalingon hay ginapataas.”

Ang Paandam sa mga Hipokrito

Marcos 12:40; Lucas 11:39-42, 44, 52, 20:47

¹³ “Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Gingsarhan nindo ang pwertahan kung sa diin makasuyod kuntà ang mga tawo sa gingharian ng Dios. Kamo mismo hay indi magsuyod, tapos ginaharangan pa nindo ang mga nagatinguhà nga makasuyod.

¹⁴ [“Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Ginaubos nindo buoy ang mga propidad ng mga bayo kag indo lang ginatabon-tabunan ang indo malain nga ginahuman paagi sa mahabà nga mga pangamuyò. Ngani mas dakò ang parusa nga indo mababaton!]

¹⁵ “Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Nagatabok kamo sa dagat kag nagakadto sa mga lugar para makakumbinsi kamo ning aber isa lang ka tawo nga maging indo tagasunod. Pero ginghuman nindo sinda nga tagasunod nindo nga sobra pa kalain kaysa sa indo kag angay gid nga parusahan sa impyerno.

¹⁶ “Makaluluoy kamo nga mga buta nga miyugtuytoy! Nagatudlò kamo nga kung ang tawo manumpà paagi sa templo, indi na niya kahinangyan magtuman sa iya gingsumpaanan. Pero kung manumpà siya paagi sa bulawan ng templo, kahinangyan tumanon gid niya ang iya gingsumpaanan.

¹⁷ Mga buang-buang kamo kag buta! Diin ang mas importante, ang bulawan o ang templo nga nagapabalaan sa bulawan? ¹⁸ Nagatudlò da kamo nga kung ang tawo manumpà sa altar*, indi na kahinangyan nga tumanon niya ang iya gingsumpaanan. Pero kung manumpà siya paagi sa ginghalad nga yarà sa altar kahinangyan tumanon gid niya ang iya gingsumpaanan. ¹⁹ Mga buta gid kamo! Diin ang mas importante, ang ginahalad o ang altar nga nagapabalaan sa halad? ²⁰ Ang altar syempre! Ngani kung ang tawo manumpà paagi sa altar, nagapanumpà siya sa altar kag sa tanan nga halad didto. ²¹ Kag kung ang tawo manumpà paagi sa templo, nagapanumpà siya bukon lang sa templo kundì sa Dios da nga nagaistar didto. ²² Kag kung ang tawo manumpà sa langit, nagapanumpà siya sa trono ng Dios kag sa Dios nga nagapungkò didto.†

²³ “Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Ginatao nindo sa Dios ang ikanapuyò aber ang mga panabyà, pero gingpabay-an nindo ang mas importante nga mga sugò parti sa matarong nga pagkabuhi, pagkamaluluy-on kag pagkamatutom. Dapat nga tiyad ini ang indo ginahuman, pero ayaw da nindo pagpabay-i ang iban nga mga sugò.† ²⁴ Buta gid kamo nga mga miyugtuytoy! Kamo hay pareho sa tawo nga nagasayà ng sapat-sapat sa iya ginainom pero ginatuyon naman niya ang kabahoy nga sapat pareho sa kamelyo.

† **23:11** 23:11 Mateo 20:26-27; Marcos 9:35, 10:43-44; Lucas 22:26 † **23:22** 23:22 Isaias 66:1

† **23:23** 23:23 Levitico 27:30

²⁵ “Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Ginahugasan lang nindo ang luwas ng tasa kag pinggan para masunod ang indo patakarán, pero sa suyod ng indo tagipusuon hay punò ning pagkahakog kag pagkamakasarihi. ²⁶ Buta kamo nga mga Pariseo! Hugasi anay ang suyod nga parte ng indo tasa kag pinggan, agud ang luwas hay maging malimpyo da.*

²⁷ “Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Pareho kamo sa mga lubungan nga napinturahan ning puti kag maayo siruon sa luwas, pero sa suyod hay kahigkò kag puro lang tuy-an. ²⁸ Tiyad inà kamo, kay sa sirò ng mga tawo daw mga matarong kamo, pero ang matuod, puro pakità-kità lang sa mga tawo kay sa suyod ng indo tagipusuon malain gid kamo.”

Ang Parusa sa mga Hipokrito

Lucas 11:47-51

²⁹ “Makaluluoy kamo, mga eskriba kag mga Pariseo! Mga hipokrito! Nagahuman kamo ning mga lubungan ng mga propeta kag mga matarong kag ginapakaayo gid nindo ini. ³⁰ Nagahambay kamo, ‘Kung buhi lang kami nang tyempong ng amon mga kalulo-lulohan, indì namon patyon ang mga propeta pareho ng inda ginghuman.’ ³¹ Sa inà nindo nga ginahambay, ginaakò na nindo nga kamo ang mga inapo ng mga miyugpamatay sa mga propeta.† ³² Sige, tapusa nindo ang gingtunaan ng indo kalulo-lulohan! ³³ Pareho kamo sa mga sawa! Indì gid kamo makalikaw sa parusa sa impyerno! ³⁴ Ngani magpamati kamo! Pakaraon ko sa indo ang mga propeta kag mayad nga mga tawo kag mga manunudlò. Ang iban sa inda hay patyon nindo kag ipalangsang sa krus. Ang iban latiguhon sa indo mga sinagoga kag aber diin sinda magkadto pasakitan nindo sinda. ³⁵ Ngani kamo ang magapanabat ng kamatayon ng tanan nga tawo nga matarong magtunà kay Abel hasta kay Zacarias nga ungà ni Berekia. Gingpatay nindo siya didto sa tungà ng templo kag ng altar.† ³⁶ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang parusa sa adto tanan nga pagpatay hay mababaton ng ini nga henerasyon.”

Ang Paghigugmà ni Hesus sa mga Taga-Jerusalem

Lucas 13:34-35

³⁷ “Kamo nga mga taga-Jerusalem! Ginapatay nindo kag ginapambugoy hasta mamatay ang mga propeta nga gingsugò ng Dios sa indo. Madamò ka beses nga gusto ko kuntà tipunon kamo kag diparahon nga daw sa mungà nga ginakuuban ang iya mga isiw sa idayom ng iya pakpak, pero indì nindo gusto! ³⁸ Niyan, pabay-an na kamo ng Dios.† ³⁹ Tandai nindo ini, indì na gid nindo ako makikità liwat hasta sa pag-abot ng adlaw nga magahambay kamo, ‘Malipayon ang gingpakari diri ng Ginoo.’ †

24

Ang parti sa Pagkawasak ng Templo

Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6

* **23:26** 23:26 Hugasi... malimpyo da: Ang gusto hambayon, dapat maging malimpyo ang indo mga hunahunà kag maging malimpyo da ang indo mga ginahuman kag ginahambay. † **23:31** 23:31 Sa isip ng mga Judio, nagapanubli ng batasan ang ungà sa iya tatay. Ngani kung ang tatay hay miyugpatay, magiging pareho da niya ang ungà. † **23:35** 23:35 Gingtunaan 4:8; 2 Cronica 24:20-21 † **23:38** 23:38 Jeremias 22:5 † **23:39** 23:39 Salmo 118:26

¹ Nagluwas si Hesus sa templo kag nang pahalinon na siya, nagpalapit sa iya ang mga disipulo kag gingtudlò sa iya ang iba-iba nga parte ng templo. ² Naghambay si Hesus sa inda, “Nakikità ba nindo inà tanan? Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, inà nga mga bato hay pagatumpagon kag wayà gid ning may mabibilin nga mga bato nga nagapamagtumbaw.”

Ang Paabuton nga mga Paghingabot

Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19

³ Mintras nagapungkò si Hesus didto sa Bukid ng mga Olibo, nagpalapit sa iya ang mga disipulo nang sinda na lang. Nagpangutana sinda, “Balitai kami kung san-o matabò ang mga butang nga imo ginghambay. Kag ano ang tandà nga ikaw hay madali na lang magbalik diri kag matatapos na ini nga tyempo?”

⁴ Nagsabat si Hesus sa inda, “Mag-andam kamo nga wayà ning may makapatayang sa indo. ⁵ Kay kadamò ang magaabot kag magahambay sinda, ‘Ako imaw ang Kristo,’ kag kadamò ang inda mapapatayang. ⁶ Makakabati kamo nga may mga gira malapit sa indo kag makakasayod kamo nga sa iban nga nasyon nagagira da, pero ayaw kamo mahadlok. Dapat gid ini tanan hay matabò, pero bukan pa ini ang katapusan ng kalibutan. ⁷ Magaininaway ang mga nasyon kag imaw da ang mga gingharian. May magaabot nga mga taggutom kag mga linog sa iba-iba nga lugar. ⁸ Ini tanan hay daw pareho ng una nga kasakit nga nababatyagan ng babayi nga tig-uungà na gid.

⁹ “Sa adto nga tyempo, mahahangit gid sa indo ang mga tawo sa tanan nga mga nasyon tungod sa indo pagtuman sa akon. Dakpon ninda kamo kag itugyan sa mga tawo para parusahan kag ang iban sa indo hay pagapatyon. ¹⁰ Kag kung mag-abot na ang mga paghingabot, kadamò ang magatalikod sa inda pagtuo. Dumtan ninda kag traiduron ang inda mga kauturan. ¹¹ Kadamò ang magapakunukuno nga mga propeta kag kadamò ang inda mapapatayang. ¹² Kag tungod sa pagdamò ng sobra nga kalainan, magapanglamig ang paghigugmà ng kadamuan. ¹³ Pero ang nagatiis nga magtuman sa akon hasta sa katapusan imaw ang maluluwas. ¹⁴ Kag ang Maayong Balità parti sa paghahari ng Dios hay iwali sa bilog nga kalibutan para makasayod ang tanan nga mga tawo, bago mag-abot ang katapusan.”

Ang Kalain-lain nga Matatabò sa Balaan nga Lugar

Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24

¹⁵ Naghambay pa gid si Hesus, “Pag makità nindo nga ginapatindog na sa balaan nga lugar ang kalain-lain gid nga butang nga gingpropesiya ni Propeta Daniel (kamo nga nagabasa, intindihon gid nindo kung ano ang gusto hambayon ini),[†] ¹⁶ ang yadto sa Judea dapat magbakwit na pakadto sa kabukiran. ¹⁷ Ang matabuan nga yarà sa luwas ng iya bayay* hay indi na dapat magsuyod para magbuoy ning aber ano. ¹⁸ Ang matabuan nga yadto sa uma hay indi na dapat magbalik para magbuoy ng iya pangsuy-ob. ¹⁹ Sa adto nga tyempo, makaluluoy ang mga nabdos kag ang mga nagapasuso kay mahuhugaan gid sinda magbakwit! ²⁰ Magpangamuyò kamo nga ang indo pagbakwit hay indi matabò sa tiglalamig o sa Adlaw nga Inugpahuway*. ²¹ Kay sa adto nga tyempo, magaabot ang sobra nga kahugaan nga wayà pa gid natabò magtunà nang gingtuga ang kalibutan

[†] **24:15** 24:15 Daniel 9:27, 11:31, 12:11   * **24:17** 24:17 Sa literal: sa bubong ng iya bayay. Ini hay pantay kag didto nagapahuway ang mga tawo.

hasta niyan kag indì na matatabò pa hasta san-o.† 22 Kung indì patag-uron ng Dios adto nga tyempo, wayà gid ning may maluwas. Pero tungod sa kaluoy niya sa iya mga gingpili, patag-uron niya adto nga tyempo.

23 “Ngani kung may maghambay sa indo, ‘Yari ang Kristo!’ o ‘Yadto siya didto!’, ayaw kamo magpati. 24 Kay may magaabot nga bukon matuod nga mga kristo kag bukon matuod nga mga propeta. Magahaman sinda ning mga milagro kag makatitingaya nga butang para patayangon, kung puydi, aber pa ang mga gingpili ng Dios. 25 Ngani tandai nindo, ginahambay ko na ini nga daan sa indo bago pa matabò.

26 “Ngani kung may maghambay sa indo, ‘Si Kristo hay yadto sa tiway nga lugar!’ ayaw kamo magkadto. Kag kung may maghambay, ‘Yadto siya sa tagò nga lugar,’ ayaw gid kamo magpati. 27 Kay ang pagbalik ko nga Ungà ng Tawo hay makikità ng tanan kay pareho ini sa kilat nga ang iya kahayag hay makità magtunà sa este hasta sa weste. 28 May hambayanon nga tiyad ini, ‘Kung diin ang may patay nga lawas, didto nagatipon ang mga buwitri.’ ”†

Ang Pagbalik ni Hesus

Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28

29 “Pagkatapos ng mga kahugaan sa adto nga tyempo, sa nga daan magaduyom ang adlaw, indì na magahayag ang bulan kag magakahuyog ang mga bituon. Ang mga butang‡ sa kalangitan hay magatayang sa inda dati nga mga pwesto.† 30 Pagkatapos makikità sa langit ang tandà ng Ungà ng Tawo kag magadinanguyngoy ang tanan nga mga tawo sa bilog nga kalibutan. Makikità ninda ako nga Ungà ng Tawo sa mga panganon nga nagabalik sa kalibutan nga may gahom kag may sobra nga kasilaw.† 31 Pagkatapos may mababatan nga makusog nga tunog ng trumpeta kag susuguon ko ang akon mga anghel para tipunon ang akon mga gingpili halin sa tanan nga lugar ng kalibutan.”

Ang Leksyon sa Kahoy nga Igos

Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33

32 “Magtuon kamo ng leksyon parti sa kahoy nga igos*. Kung nagapanaybos ang iya nga sanga, sayod na nindo nga malapit na ang tag-init. 33 Imaw da, kung makità nindo nga nagakatabò na ini tanan ang akon ginahambay, masasayuran nindo nga madali na lang ako mag-abot. 34 Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, magakatabò ini tanan bago mamatay ang mga tawo sa ini nga henerasyon. 35 Maduduyà ang langit kag ang dutà, pero ang akon mga hambay hay indì maduyà kundì matutuman gid ini.”

Wayà may Nakakasayod sa Pagbalik ni Hesus

Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36

36 “Kung parti sa adlaw kag oras ng akon pag-abot, wayà gid ning may nakakasayod aber ang mga anghel sa langit o ako nga Ungà ng Dios, kundì ang Amay lang gid. 37 Kung ano ang natabò nang tyempo ni Noe, imaw da ang matatabò sa mga adlaw ng pagbalik ko nga Ungà ng Tawo.†

† 24:21 24:21 Daniel 12:1; Pahayag 7:14 † 24:28 24:28 Ang gusto hambayon ng ini nga hambayanon: Ang buwitri nakakasayod kung sa diin ang mga patay nga lawas. Ngani ginakumpara sinda sa tawo nga nakakasayod kung malapit na mag-abot si Hesu-Kristo. ‡ 24:29 24:29 Sa literal: gahom. † 24:29 24:29 Isaias 13:10, 34:4; Ezekiel 32:7; Joel 2:10, 31, 3:15; Pahayag 6:12-13 † 24:30 24:30 Daniel 7:13; Zacarias 12:10-14; Pahayag 1:7 † 24:37 24:37 Gingtunaan 6:5-8

³⁸ Nang adto nga tyempo, bago nagbahà sa kalibutan, ang mga tawo hay nagakinaon, nagaininom kag nagainasawa hasta sa adlaw nga nagsuyod si Noe sa arka. ³⁹ Wayà gid sinda kamalay-malay kung ano ang matatabò hasta nag-abot ang bahà kag nagkalumos sinda tanan. Imaw da ini ang matatabò pag ako nga Ungà ng Tawo mag-abot.† ⁴⁰ Adto nga adlaw, may duha ka lyaki nga nagatrabaho sa tanuman, ang isa hay pagabuy-on kag ang isa ibilin. ⁴¹ Igwa ning duha ka babayi nga nagabayo, ang isa hay pagabuy-on kag ang isa ibilin. ⁴² Ngani magbantay kamo, kay wayà kamo makakasayod kung ano nga adlaw magaabot ang indo Ginoo. ⁴³ Tandai nindo ini, kung sayod lang ng tag-iya ng bayay kung ano nga oras sa gab-i maabot ang miyugpangawat, babantayan gid niya ang iya bayay para indi ini masuyod. ⁴⁴ Ngani kamo da hay dapat magpreparar kay magaabot ang Ungà ng Tawo sa oras nga wayà nindo ginapaabot.”

Ang Masaligan kag indi Masaligan nga Ulipon

Lucas 12:41-48

⁴⁵ “Ang masaligan kag kamayad nga ulipon imaw ang ginapili ng amo agud magdumaya sa iban nga mga suluguon sa bayay. Siya ang nagatao sa inda ning pagkaon kada adlaw. ⁴⁶ Bulahan adto nga ulipon pag maabutan siya ng iya amo nga nagahuman ng iya trabaho. ⁴⁷ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, padumayahon siya ng iya amo sa tanan niya nga propidad. ⁴⁸ Pero kung malain adto nga ulipon, mahambay siya sa iya kaugalingon, ‘Madugay pa ang pagbalik ng akon amo.’ ⁴⁹ Tapos pagapintasan niya ang iya mga kapareho nga ulipon kag magakinaon siya, magaininom kaibahan ng mga buratso. ⁵⁰ Magaabot ang iya amo sa adlaw nga wayà niya ginapaabota kag sa oras nga wayà niya masasayuri, ⁵¹ kag parusahan gid siya ning sobra ng iya amo. Tapos ilalakot siya sa mga hipokrito kag didto sinda hay magadinanguyngoy kag magapinagot ang inda ngipon.”

25

Ang Parabola parti sa Napuyò ka Dalaga

¹ Nagpadayon si Hesus sa iya paghambay, “Ang paghahari ng Dios hay puydi ikumpara sa ini nga parabola. May napuyò ka dalaga nga nagdaya ng inda mga iwagan para magsugat sa isa ka lyaki nga kyasayon. ² Ang lima sa inda hay kaburoy kag ang lima hay kamayad. ³ Ang lima nga buroy, nagdaya ng inda iwagan, ugaling wayà sinda nagdaya ning reserba nga lana. ⁴ Ang mga dalaga nga mayad, nagdaya da ng inda mga iwagan kag igwa pa gid sinda ning reserba nga lana. ⁵ Kag tungod naatraso ang kyasayon nga lyaki pinilaw sinda ngani nakakatuyog.

⁶ “Nang tungang gab-i na may nagsinggit, ‘Yari na ang kyasayon! Luwas na kamo kag sugata nindo!’ ⁷ Nagbati ang napuyò ka dalaga kag gingpreparar ninda ang inda mga iwagan. ⁸ Pagkatapos ang mga dalaga nga buroy naghambay sa mga mayad, ‘Taw-i abi kami ng indo lana kay nagaandap-andap na ang amon iwagan.’ ⁹ Pero nagsabat sinda, ‘Indi puydi, kay kung taw-an namon kamo pareho kita nga kukuyangon. Kadto na lang kamo sa mga tindahan kag magbakay ng para sa indo.’ ¹⁰ Ngani

nagpanaw sinda para magbakay kag imaw da adto ang oras nga nag-abot ang kyasayon. Ang lima nga nakapreparar hay nakaibahan sa iya sa punsyon. Pagsuyod ninda didto, gingsarhan na ang pwertahan.

¹¹ “Wayà madugay, nag-abot naman ang lima ka dalaga nga nagbakay ning lana kag nagpanawag, ‘Ginoo, Ginoo, pasuyura kami!’ ¹² Pero nagsabat siya, ‘Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, wayà ko kamo nakikilaya.’”

¹³ Pagkatapos naghambay si Hesus, “Ngani magbantay gid kamo kay wayà kamo makakasayod kung ano nga adlaw o oras ako maabot.”

Ang Parabola parti sa Tuyo ka Ulipon

Lucas 19:11-27

¹⁴ Naghambay pa gid si Hesus, “Ang paghahari ng Dios puydi ikumpara sa isa ka tawo nga mabyahe sa iban nga lugar. Bago siya naghaling, gingtawag niya ang iya mga ulipon kag gingbiling sa inda ang iya kwarta para inegosyo ninda. ¹⁵ Ang kada isa sa inda hay gingtaw-an kumpormi sa inda abilidad. Ang isa hay gingtaw-an niya ning 5,000. Ang isa hay 2,000. Kag ang isa pa gid hay gingtaw-an niya ning 1,000. Pagkatapos nagpanaw na siya. ¹⁶ Ang ulipon nga nakabaton ning 5,000 nagnegosyo nga daan kag nakaganansya siya ning 5,000. ¹⁷ Imaw da ang ginghuman ng nakabaton ning 2,000 kag nakaganansya da siya ning 2,000. ¹⁸ Pero ang nakabaton ning 1,000 hay nagluwas kag nagkutkot sa dutà kag ginglubong ang kwarta nga gingbiling ng iya amo.

¹⁹ “Pagkaligad ng mahabà nga tyempo, nagbalik ang inda amo kag gingtawag niya ang iya mga ulipon para pangutan-on kung pila na ang inda naganansya. ²⁰ Ang ulipon nga nakabaton ning 5,000 hay nagpalapit kag gingtao niya sa iya amo ang 5,000 nga kapital kag ang 5,000 nga iya ganansya. Naghambay siya, ‘Nong, yari ang 5,000 nga gingbiling mo sa akon kag yari da ang ganansya ko nga 5,000.’ ²¹ Naghambay ang iya amo sa iya, ‘Maayo ka nga ulipon! Masaligan ka! Tungod masaligan ka sa maisot nga kantidad, niyan itugyan ko sa imo ang mas dakò pa gid nga kantidad. Kari na masilibrar kita!’ ²² Ang ulipon nga nakabaton ning 2,000 hay nagpalapit da. Naghambay siya, ‘Nong, yari ang 2,000 nga gingbiling mo sa akon kag yari da ang ganansya ko nga 2,000.’ ²³ Naghambay ang iya amo sa iya, ‘Maayo ka nga ulipon! Masaligan ka! Tungod masaligan ka sa maisot nga kantidad, niyan itugyan ko sa imo ang mas dakò pa gid nga kantidad. Kari na masilibrar kita!’ ²⁴ Nagpalapit da ang ulipon nga nakabaton ning 1,000. Naghambay siya, ‘Nong, sayod ko nga istriktò ka kag wayà ning kaluoy. Ginaani mo ang patubas aber bukon ikaw ang nagtanom kag ginabuoy mo da ang ganansya ng pinangabudlayan ng iban. ²⁵ Hinadlukan ako ngani ginglubong ko na lang sa dutà ang imo kwarta. Yari na ang gingbiling mo nga kwarta sa akon.’ ²⁶ Pero naghambay ang iya amo, ‘Malain ka kag matamad nga ulipon! Sayod mo gali nga ginaani ko ang patubas aber bukon ako ang nagtanom kag ginabuoy ko da ang ganansya ng pinangabudlayan ng iban. ²⁷ Basi wayà mo ginghuyog ang akon kwarta sa bangko para sa akon pagbalik, mabubuoy ko ang akon kwarta nga may tubò?’ ²⁸ Pagkatapos naghambay siya sa iban nga mga ulipon, ‘Buy-a sa iya ang kwarta kag itao sa ulipon nga may 10,000. ²⁹ Kay ang masaligan taw-an pa gid kag madamò pa ang idudugang sa iya; pero ang indi masaligan, aber ang maisot nga yarà sa iya hay buy-on pa. ³⁰ Ang

ulipon nga wayà ning puyos hay ipilak sa luwas kag didto sa kaduyom-duyom hay magadinanguyngoy siya kag magapinagot ang iya ngipon.' ”

Ang Paghusga

³¹ “Pag-abot ko nga Ungà ng Tawo nga may gahom bilang hari, kaibahan ang tanan nga mga anghel, magapungkò ako sa akon trono. ³² Ang tanan nga tawo sa kalibutan pagatipunon sa akon atubangan. Pagkatapos lainon ko sinda pareho ng paglain ng pastor* sa iya mga karnero kag mga kambing. ³³ Ang mga matarong nga pareho sa mga karnero hay ibubutang ko sa akon tuo kag ang mga malain nga pareho sa mga kambing hay ibubutang ko sa akon waya. ³⁴ Pagkatapos bilang Hari, magahambay ako sa mga tawo sa akon tuo, ‘Kari kamo nga gingpakamaayo ng akon Amay, batuna nindo ang indo panublion sa gingharian ng Dios nga gingpreparar niya para sa indo tunà pa nang gingtuga ang kalibutan. ³⁵ Kay nang ginggutom ako, gingpakaon nindo; nang ging-uhaw ako gingpainom nindo. Nang naging istranghero ako, gingpadayon nindo; ³⁶ nang wayà ako may gingbarò, gingbaruan nindo. Nang nagmasakit ako, ging-atamanan nindo; nang gingpriso ako, gingbisita nindo ako.’ ³⁷ Pagkatapos magahambay ang mga matarong, ‘Ginoo, kasan-o ka namon nakità nga ginggutom kag gingpakaon ka namon, o ging-uhaw kag gingpainom? ³⁸ Kasan-o ka namon nakità nga naging istranghero kag gingpadayon, o wayà may gingbarò kag gingbaruan? ³⁹ Kag kasan-o ka namon nakità nga nagmasakit o gingpriso kag gingbisita ka namon?’ ⁴⁰ Magasabat ang Hari, ‘Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung ginghuman nindo ini sa isa sa kauturan ko, aber siya ang pinakapobre, ginghuman da nindo ini sa akon.’

⁴¹ “Pagkatapos magahambay naman ako sa mga tawo sa akon waya, ‘Palayò kamo sa akon! Gingsumpà kamo para sa kalayo nga nagadabadaba nga wayà katapusan nga gingpreparar para sa diyablo kag sa iya mga anghel. ⁴² Kay ginggutom ako, pero wayà nindo ako gingpakaon, ging-uhaw ako, pero wayà nindo ako gingpainom. ⁴³ Nang naging istranghero ako, wayà nindo ako gingpadayuna; nang wayà ako may gingbarò, wayà nindo ako gingbarui; nang nagmasakit ako kag gingpriso, wayà nindo ako ging-atamani.’ ⁴⁴ Pagkatapos magasabat sinda, ‘Ginoo, kasan-o ka namon nakità nga ginggutom o ging-uhaw, naging istranghero o wayà may gingbarò, nagmasakit o gingpriso nga wayà ka namon gingbuligi?’ ⁴⁵ Kag magasabat ang Hari, ‘Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, kung wayà nindo pagbuligi ang isa sa mga kauturan ko, aber siya ang pinakapobre, ako da ang wayà nindo gingbuligi.’ ⁴⁶ Kag sinda hay pagapalayason kag pagaparusahan sa wayà katapusan. Pero ang mga matarong hay taw-an ning kabuhì nga wayà katapusan.”†

26

Ang Plano nga Pagpatay kay Hesus *Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*

¹ Pagkatapos ng pagtudlò ni Hesus ng adto nga mga butang, naghambay siya sa iya mga disipulo, ² “Sayod nindo nga duha na lang ka adlaw bago mag-abot ang Pyesta ng Pagligad ng Anghel* kag ako nga Ungà ng Tawo hay itugyan sa mga tawo para ilangsang sa krus.”†

† 25:46 25:46 Daniel 12:2 † 26:2 26:2 Exodus 12:1-27

³ Adto nga oras didto sa palasyo ni Caifas nga Pinakamataas nga Pari, nagtipon ang mga pinunò nga pari kag ang mga miyugdumaya ng Judio. ⁴ Nagplano sinda kung pauno ninda dakpon si Hesus nga indi masayuran ng mga tawo kag pagkatapos hay patyon. ⁵ Naghambay sinda, “Indi lang naton itamà sa pyesta kay basi kung magkagulo ang mga tawo.”

Ang Pagbubò ning Pahumot kay Hesus

Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8

⁶ Nang yadto si Hesus sa banwa ng Betania, sa bayay ni Simon nga kitungon* dati, ⁷ may isa ka babayi ang nagpalapit sa iya. May daya siya nga maisot nga tibod nga himò sa alabastro*, nga may suyod nga mamahayon gid nga pahumot. Mintras nagakaon si Hesus, gingbubuan niya ning pahumot ang iya uyo.† ⁸ Nang makità adto ng iya mga disipulo, nahangit sinda kag naghambay, “Taya! Basi baya ginauyakan lang niya inà? ⁹ Puydi kuntà inà ibaligya sa dakò nga kantidad kag itao ang kwarta sa mga pobre!”

¹⁰ Pero sayod ni Hesus kung ano ang inda ginahambay, ngani naghambay siya sa inda, “Basi ginagulo nindo ang babayi? Maayo ini ang iya ginahuman sa akon. ¹¹ Ang mga pobre hay permi nindo kaibahan, pero ako hay indi nindo permi makaibahan.† ¹² Gingbubuan niya ang akon lawas ning pahumot para ipreparar sa akon paglubong. ¹³ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, aber diin iwali ining Maayong Balità sa bilog nga kalibutan, ang iya ginghuman sa akon hay ipamalità da para madumduman siya.”

Ang Pagtraidor ni Judas kay Hesus

Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6

¹⁴ Niyan, ang isa sa dose nga disipulo nga ang pangayan hay Judas Iscariote, hay nagkadto sa mga pinunò nga pari. ¹⁵ Nagpangutana siya sa inda, “Pila ang indo ibayag kung itugyan ko si Hesus sa indo?” Pagkatapos nagbayag sinda kay Judas ning 30 ka bilog nga pilak.† ¹⁶ Tunà adto, nagapangità siya ning paagi kung pauno niya itugyan si Hesus sa inda.

Ang Pagpreparar sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel

Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30

¹⁷ Sa una nga adlaw ng Pyesta ng Tinapay nga wayà ning Pampaalsa*, nagpalapit kay Hesus ang iya mga disipulo kag nagpangutana, “Sa diin mo gusto kami magpreparar ning ihapon para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel?” ¹⁸ Nagsabat si Hesus, “Kadto kamo sa isa ka tawo sa syudad ng Jerusalem kag hambaya siya, ‘Ginapahambay ng amon Maestro nga nag-abot na ang oras nga pagapatyon siya. Masilibrar siya ng Pyesta ng Pagligad ng Anghel diri sa imo bayay kaibahan ang iya mga disipulo.’” ¹⁹ Nagtuman ang iya mga disipulo kag didto ninda gingpreparar ang ihapon para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel.

²⁰ Nang manayumsom na, nagpungkò si Hesus kaibahan ang iya dose nga disipulo para mag-ihapon. ²¹ Mintras nagakaon sinda, naghambay si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, isa sa indo ang magatraidor sa akon.” ²² Nang mabatian ini ng iya mga disipulo, nalisod gid sinda kag kada isa sa inda hay nagpangutana sa iya, “Ginoò, bukon

* **26:7** 26:7 Alabastro: Ini hay isa ka klasi nga bato nga mayutà. † **26:7** 26:7 Lucas 7:37-38

† **26:11** 26:11 Deuteronomio 15:11 † **26:15** 26:15 Zacarias 11:12

ako, di ba?" ²³ Nagsabat si Hesus, "Ang magasawsaw ning tinapay sa hambawan kaibahan ko, imaw ang magatraidor sa akon.† ²⁴ Ako nga Ungà ng Tawo hay pagapatyon sunò sa ginahambay ng Kasulatan, pero makaluluoy gid ang tawo nga magatraidor sa akon nga Ungà ng Tawo. Maayo pa sa iya nga wayà ging-ungà." ²⁵ Pagkatapos naghambay si Judas nga imaw ang magatraidor, "Maestro, bukun ako, di ba?" Nagsabat si Hesus sa iya, "Ikaw ang naghambay inà."

Ang Ulihi nga Ihapon ng Ginoo

Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

²⁶ Mintras nagakaon sinda, nagbuoy si Hesus ning tinapay. Gingpasalaman niya ini sa Dios kag gingbuak-buak. Pagkatapos gingtao niya ini sa iya mga disipulo kag naghambay, "Buy-a nindo ini kag kaunon, imaw ini ang akon lawas." ²⁷ Pagkatapos nagbuoy siya ning tasa nga may ilimnon, nagpasalamat sa Dios kag gingtao sa inda nga nagahambay, "Tanan kamo mag-inom ini, ²⁸ kay ini ang akon dugò nga ibubò para mapalig-on ang kasugtanan agud mapatawad ang mga salà ng madamò nga tawo.† ²⁹ Ginahambay ko sa indo, indi na ako ini mag-inom liwat nga ilimnon halin sa ubas hasta sa adlaw nga magainom ako ning bag-o nga klasi ng ilimnon kaibahan nindo sa gingharian ng akon Amay."

³⁰ Nagkanta sinda ning pagdayaw sa Dios, pagkatapos nagkadto sinda sa Bukid ng mga Olibo.

Ang Propesiya ni Hesus nga indi siya Pagkilay-on ni Pedro

Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

³¹ Naghambay si Hesus sa inda, "Ini gid nga gab-i, bayaan nindo ako tanan, kay ginahambay ng Kasulatan, 'Patyon ko ang pastor kag magkabuyag-buyag ang mga karnero.'† ³² Pero pagkatapos nga mabanhaw ako, mauna ako sa indo didto sa Galilea."

³³ Naghambay si Pedro, "Aber bayaan ka ninda tanan, ako indi gid!" ³⁴ Naghambay si Hesus sa iya, "Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, sa ini gid nga gab-i bago magtuktuyaok ang suyog, indi mo ako pagkilay-on ning tuyo ka beses." ³⁵ Pero naghambay si Pedro, "Indi gid ako maghambay nga wayà ta ikaw makilaya, aber patyon pa ako kaibahan ka!" Imaw da ang ginghambay ng tanan nga disipulo.

Ang Pangamuyò ni Hesus sa Getsemane

Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46

³⁶ Pagkatapos nagkadto sinda sa lugar nga ginatawag Getsemane. Pag-abot ninda didto, naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, "Pungkò kamo diri mintras nagapangamuyò ako didto sa una-unahan." ³⁷ Pero gingdaya niya sina Pedro kag ang duha nga ungà ni Zebedee. Pagkatapos nagtunà siya magpangalisod kag naglain ang iya pamatyag. ³⁸ Ngani naghambay siya sa inda, "Daw mamatay ako kay dakò gid ang akon kalisod. Pabilin kamo diri kag magpamuyaw kaibahan ko."

³⁹ Pagkatapos nagkadto pa gid siya sa una-unahan, nagluhod kag nagpangamuyò. Hambay niya, "Amay, kung puydi lang palayuan ini nga kahugaan nga maabot sa akon. Pero bukun ang akon kabubut-on, kundi ang imo ang dapat matuman."

† **26:23** 26:23 Salmo 41:9 † **26:28** 26:28 Exodus 24:8; Jeremias 31:31-34 † **26:31** 26:31 Zacarias 13:7

⁴⁰ Pagbalik niya sa iya tuyo nga disipulo naabutan niya sinda nga nagakatuyog. Naghambay siya kay Pedro, “Indi ba kamo makapamuyaw kaibahan ko aber isa lang ka oras? ⁴¹ Magpamuyaw kamo kag magpangamuyò para indi kamo madaog ng pagtintar. Gusto ng indo espiritu nga magtuman ng akon gingbilin sa indo, ugaling maluya ang indo lawas.”

⁴² Nagkadto liwat si Hesus sa una-unahan kag nagpangamuyò. Hambay niya, “Amay, kung indi gid puydi nga ilayò ini nga kahugaan kag kahinangyan nga tiison ko gid, ang imo kabubut-on ang matuman.”

⁴³ Pagkatapos nagbalik siya liwat sa iya mga disipulo kag naabutan na naman niya sinda nga nagakatuyog, kay ginapilaw gid sinda.

⁴⁴ Gingbayaan sinda liwat ni Hesus kag nagkadto sa una-unahan kag nagpangamuyò. Ikatuyo na niya ini nga pagpangamuyò kag imaw da gihapon ang iya ginghambay. ⁴⁵ Pagkatapos nagbalik siya sa iya mga disipulo kag naghambay, “Nagakatuyog pa ba gihapon kamo kag nagapahuway? Sirua, malapit na ang oras nga ako nga Ungà ng Tawo itugyan sa mga makasasalà! ⁴⁶ Bangon na kamo! Sirua, yari na ang tawo nga nagatraidor sa akon!”

Ang Pagdakop kay Hesus

Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴⁷ Mintras naghambay pa si Hesus, nag-abot si Judas nga isa sa dose nga disipulo. Kaibahan niya ang kadamo gid nga tawo nga may daya nga mga sundang kag mga pamakang. Gingsugò sinda didto ng mga pinunò nga pari kag mga miyugdumaya ng Judio. ⁴⁸ Bago sinda nag-abot, gingbilinan na ng traidor ang mga madakop kung ano ang iya isinyas. Hambay niya “Ang tawo nga akon haruan imaw ang indo ginapangità. Dakpon nindo siya.” ⁴⁹ Ngani pag-abot ni Judas, nagpalapit nga daan siya kay Hesus kag naghambay, “Maestro, maayo nga gab-i.” Kag gingharuan niya siya. ⁵⁰ Naghambay si Hesus sa iya, “Amigo, himua na kung ano ang imo gingkari.” Gingpalapitan ninda si Hesus kag gingdakop. ⁵¹ Adto nga daan ang isa sa mga kaibahan ni Hesus hay naggabot ng iya sundang kag ginglabò ang ulipon ng Pinakamataas nga Pari kag nautod ang iya talinga. ⁵² Naghambay si Hesus sa iya, “Balikan sa tagob ang imo sundang! Ang nagagamit ng sundang hay sa sundang da mamamatay. ⁵³ Wayà ka ba makakasayod nga kung magpangayò ako ning bulig sa akon Amay, sa nga daan paday-an niya ako ning dose ka batalyon† nga mga anghel? ⁵⁴ Pero kung humanon ko ini, pauno matuman ang ginghambay ng Kasulatan nga imaw ini ang dapat matabò?”

⁵⁵ Pagkatapos naghambay si Hesus sa mga tawo, “Tulisan ba ako nga kahinangyan gid magdaya pa kamo ning mga sundang kag mga pamakang para dakpon ako? Adlaw-adlaw yadto ako sa templo nagatudlò, basi wayà nindo ako pagdakpa? ⁵⁶ Pero ini tanan hay natatabò para matuman ang gingsulat ng mga propeta sa Kasulatan.” Pagkatapos gingbayaan siya ng tanan niya nga disipulo kag nagpangdyagan sinda palayò.

Ang Pag-imbistigar kay Hesus sa Korte

Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24

⁵⁷ Gingdaya si Hesus ng mga nagdakop kay Caifas nga Pinakamataas nga Pari. Didto nagatipon ang mga eskriba kag ang mga miyugdumaya

† 26:53 26:53 Batalyon: Sa tyempo ni Hesus, ang isa ka batalyon hay may 600 nga sundalo.

ng Judio. ⁵⁸ Si Pedro hay nagsunod da pero malayò kay Hesus. Nagsuyod siya sa dyaag kag nagpungkò didto kaibahan ng mga gwardya. Gusto niya makità kung ano ang matatabò. ⁵⁹ Ang mga pinunò nga pari kag ang tanan nga miyembro ng Korte ng mga Judio* hay nagpangità ning mga ebidensya nga bukon matuod kontra kay Hesus para ipapatay siya. ⁶⁰ Pero aber kadamò ang nagpalapit kag nagtestigo ning pinusong kontra kay Hesus, wayà sinda ning may nakità nga ebidensya para ipapatay siya. Nang ulihi, may duha ka tawo nga nagpalapit. ⁶¹ Naghambay sinda, “Nabatian namon ini nga tawo nga naghambay, ‘Kaya kuno niya gubaon ang templo ng Dios kag sa suyod ng tuyo ka adlaw patindugon niya ini liwat!’ ”

⁶² Ngani nagtindog ang Pinakamataas nga Pari kag nagpangutana kay Hesus, “Wayà ka ba ning maisasabat sa ini nga mga akusasyon kontra sa imo?” ⁶³ Pero wayà gid nagsabat si Hesus. Ngani gingpangutana siya liwat ng Pinakamataas nga Pari, “Ginapasumpà ko ikaw sa pangayan ng buhì nga Dios, balitai kami kung ikaw ba ang Kristo nga Ungà ng Dios?” ⁶⁴ Nagsabat si Hesus sa iya, “Ikaw ang naghambay inà. Ginahambay ko sa indo tanan, tunà arinyan, makikità nindo ako nga Ungà ng Tawo nga nagapungkò hampig sa tuo ng Makagagahom nga Dios kag makikità da nindo ako sa mga panganod halin sa langit nga magaabot sa kalibutan.”†

⁶⁵ Nang mabatian adto ng Pinakamataas nga Pari ginggisi niya ang iya barò sa kahangit kag naghambay, “Naghambay siya ning malain kontra sa Dios! Indi na kahinangyan ng mga testigo! Nabatian na nindo ang iya paghambay ning malain kontra sa Dios. ⁶⁶ Ano ang indo desisyon?” Nagsabat sinda, “Angay gid siya nga patyon!”† ⁶⁷ Pagkatapos gingpil-an ninda siya sa hitsura kag gingsumbag kag ang iban nga nagtampà† sa iya ⁶⁸ naghambay, “Kung ikaw ang Kristo, balitai kami kung sin-o ang nagtampà sa imo!”

Wayà Pagkilay-a ni Pedro si Hesus

Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Mintras yadto pa si Pedro nagapungkò sa dyaag, may nagpalapit sa iya nga ulipon nga babayi ng Pinakamataas nga Pari kag naghambay, “Kaibahan ka da ni Hesus nga taga-Galilea!” ⁷⁰ Pero nagbalibad si Pedro sa atubangan ng tanan. Hambay niya, “Wayà ko masasayuri kung ano ang imo ginahambay.” ⁷¹ Tapos nagkadto siya sa pwertahan paluwas. Nakità siya ng isa pa ka ulipon nga babayi kag naghambay siya sa mga tawo didto, “Ini nga lyaki hay kaibahan ni Hesus nga taga-Nazaret!” ⁷² Pero nagbalibad liwat si Pedro kag nagsumpà, “Wayà ko gid nakikilaya ang tawo nga indo ginahambay!” ⁷³ Malagat-lagat nagpalapit kay Pedro ang mga tawo didto kag naghambay, “Sigurado gid, ikaw hay isa sa iya mga kaibahan kay ang imo paghambay pareho sa iya.” ⁷⁴ Pero nagsumpà gid si Pedro kag naghambay, “Aber mamatay pa ako, wayà ko gid nakikilaya inà nga tawo!” Kag adto nga daan nagtuktuyaok ang suyog.

⁷⁵ Kag nadumduman ni Pedro ang ginghambay ni Hesus, “Bago magtuktuyaok ang suyog, indi mo ako pagkilay-on ning tuyo ka beses.” Ngani nagluwas siya kag nagtinangis gid ning tudo.

† 26:64 26:64 Daniel 7:13 † 26:66 26:65-66 Levitico 24:16 † 26:67 26:67 Isaias 50:6

27

*Ang Pagdaya kay Pilato**Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*

¹ Pagkaaga, nagtipon ang tanan nga pinunò nga pari kag mga miyugdumaya ng Judio para magplano kung pauno ipapatay si Hesus. ² Ginggapos ninda siya kag gingdaya agud itugyan kay Gobernador Pilato.

*Ang Kamatayon ni Judas**Ginghuman 1:18-19*

³ Nang masayuran ni Judas nga imaw ang nagtraidor kay Hesus nga gingparusahan na siya nga patyon, gingbasoy niya ang iya kaugalingon. Nagkadto siya sa mga pinunò nga pari kag mga miyugdumaya ng Judio para ibalik ang 30 ka bilog nga pilak. ⁴ Naghambay siya, “Nakasalà ako kay gingtugyan ko sa indo ang tawo nga wayà ning salà.” Nagsabat sinda, “Anong labot namon? Bahayà ka sa kabuhì mo!” ⁵ Gingpilak ni Judas ang kwarta didto sa suydong ng templo. Pagkatapos nagluwas siya kag nagbikti.

⁶ Gingpuyot ng mga pinunò nga pari ang kwarta kag naghambay, “Ini nga kwarta hay indì puydi ibutang sa tipunan ng kwarta ng templo kay kontra ini sa aton kasuguan kay ini nga kwarta hay gingbayad para patyon ang isa ka tawo.” ⁷ Nagkasugot sinda nga ang kwarta hay gamiton para ibakay ning dutà ng miyughuman ning kuyon para humanon nga lubungan ng mga taga-iban nga lugar. ⁸ Ngani adto nga bukid hay ginatawag hasta arinyan, Dutà ng Dugò.

⁹ Sa adto nga natabò natuman ang ginghambay ni Propeta Jeremias, “Gingbuoy ninda ang 30 ka bilog nga pilak nga gingkasugtanan ng mga inapo ni Israel nga ibakay sa iya. ¹⁰ Kag ginggamit ninda ang kwarta para ibakay ning dutà ng miyughuman ning kuyon kumpormi sa gingsugò sa akon ng Ginoo.”†

*Ang Pag-imbistigar ni Pilato kay Hesus**Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38*

¹¹ Niyan, nang yadto na si Hesus kay Pilato, gingpangutana siya, “Ikaw ba ang hari ng mga Judio?” Nagsabat si Hesus, “Ikaw ang naghambay inà.” ¹² Pero aber ginaakusar siya ng mga pinunò nga pari kag ng mga miyugdumaya ng Judio, wayà siya nagsabat. ¹³ Ngani naghambay si Pilato sa iya, “Basì wayà ka nagasabat sa inda mga akusasyon kontra sa imo?” ¹⁴ Pero wayà gid nagsabat si Hesus aber isa, ngani natingaya gid ang gobernador.

*Ang Pagsentensya kay Hesus**Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16*

¹⁵ Kada Pyesta ng Pagligad ng Anghel ang ginahuman ng gobernador hay nagapaluwas ning isa ka priso nga gusto ng mga tawo paluwason. ¹⁶ May isa ka bantog nga priso nga ang pangayan hay Barabas. ¹⁷ Ngani nang nagtipon ang mga tawo, nagpangutana si Pilato sa inda, “Sin-o ang gusto nindo nga akon paluwason, si Barabas ba o si Hesus nga ginatawag nga Kristo?” ¹⁸ Sayod ni Pilato nga naiili ang mga pinunò nga pari kay Hesus, ngani gingtugyan ninda siya sa iya.

¹⁹ Mintras nagapungkò si Pilato sa lugar nga ginahusgahan, nagpadaya ang iya asawa ning mensahe sa iya, “Ayaw pagpasinlabot sa inà nga tawo

† 27:10 27:9-10 Zacarias 11:12-13

nga wayà ning salà. Kay kagab-i nahugaan gid ako sa akon pananamgo parti sa iya.”

²⁰ Pero gingsuysugan ng mga pinunò nga pari kag ng mga miyugdumaya ng Judio ang mga tawo nga si Barabas ang inda pangayuon nga paluwason kag si Hesus ang ipapatay. ²¹ Ngani nagpangutana liwat si Pilato sa inda, “Sin-o sa inda nga duha ang indo gusto nga akon paluwason para sa indo?” Nagsabat sinda, “Si Barabas!” ²² Nagpangutana si Pilato, “Hay ano ang akon humanon kay Hesus nga ginatawag nga Kristo?” Nagsabat sinda tanan, “Ilangang siya sa krus!” ²³ Pero nagpangutana si Pilato, “Basi, ano ba ang salà nga iya nahuman?” Pero gingtuduhan pa gid ninda ang pagsinggit, “Ilangang siya sa krus!”

²⁴ Nang makità ni Pilato nga wayà na siya ning may mahuhuman kag basi kung magkinagulo ang mga tawo, nagpabuoy siya ning tubì kag nagpanghinaw sa atubangan ng mga tawo. Naghambay siya, “Wayà ako ning labot sa kamatayon ng ini nga tawo. Indo inà sabaton! Limpyo ang akon kamot.”† ²⁵ Nagsabat ang tanan nga mga tawo, “Kami kag ang amon nga ungà ang magapanabat ng iya kamatayon!” ²⁶ Pagkatapos gingpaluwas ni Pilato si Barabas para sa inda. Pero si Hesus hay iya gingpalatigo kag gingtugyan sa iya mga sundalo agud ilangang sa krus.

Ang Pag-insulto kay Hesus ng mga Sundalo

Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3

²⁷ Gingdaya ng mga sundalo si Hesus sa suyod ng palasyo ng gobernador kag nagtipon didto ang tanan nga batalyon ng mga sundalo nga nagapalibot sa iya. ²⁸ Ging-ubahan ninda siya kag gingbutangan ning kapa nga puya. ²⁹ Ginghamanan ninda ning korona nga tunukon kag gingsuksok ini sa iya uyo. Kag gingpahawid ninda sa iya tuo nga kamot ang daw baston. Pagkatapos gingluhod-luhuran ninda siya nga ginaininsulto. Hambay ninda, “Mabuhay, ang Hari ng mga Judio!” ³⁰ Gingpil-an ninda siya kag gingbuoy ang baston kag gingpinukoy siya sa uyo. ³¹ Pagkatapos ng inda pag-ininsulto, ging-uba ninda ang kapa kag gingsuksukan siya liwat ng iya barò. Tapos gingdaya ninda siya sa luwas para ilangang sa krus.

Ang Paglangsang kay Hesus sa Krus

Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

³² Mintras nagapanaw sinda paluwas, nasumpong ninda ang isa ka tawo nga taga-Cyrene. Ang iya pangayan hay si Simon. Gingpilit ninda siya nga magpas-an ng krus ni Hesus. ³³ Pag-abot ninda sa lugar nga ginatawag, Golgota (ang gusto hambayon, Lugar ng Bungò), ³⁴ gingtaw-an ninda si Hesus ning ilimnon nga may halò nga mapait. Pero nang gingtilawan niya adto, wayà siya mag-inom.†

³⁵ Pagkalangang ng mga sundalo sa iya sa krus, gingparte-parte ninda ang iya mga barò paagi sa palabunutan.† ³⁶ Pagkatapos nagpungkò sinda kag nagbantay sa iya. ³⁷ Hampig sa ibabaw ng iya uyo nagbutang sinda ning karatula. Gingsulat ninda didto ang akusasyon kontra sa iya, “Ini si Hesus nga Hari ng mga Judio.” ³⁸ May duha didto ka tulisan nga inda da ginglangang sa krus, ang isa sa iya tuo kag ang isa sa waya.

† **27:24** 27:24 Deuteronomio 21:6-9 † **27:34** 27:34 Salmo 69:21 † **27:35** 27:35 Salmo 22:18

³⁹ Ang mga tawo nga nagapang-agi didto hay nagaliong-liong nga ginainsulto si Hesus.† ⁴⁰ Hambay ninda, “Ikaw nga nagahambay nga gubaon mo ang templo kag sa suyod ng tuyo ka adlaw patindugon mo liwat, luwasa ang imo kaugalingon! Kung ikaw ang Ungà ng Dios, panaog dirà sa krus!” ⁴¹ Ginainsulto da siya ng mga pinuno nga pari, mga eskriba kag mga miyugdumaya ng Judio. ⁴² Naghambay sinda, “Gingtabangan niya ang iban, pero indì niya kaya tabangan ang iya kaugalingon! Dì ba hari kuno siya ng Israel? Kung makapanaog siya dirà sa krus, mapati kita sa iya. ⁴³ Nagasalig kuno siya sa Dios. Siruon ta abi kung luwason siya ng Dios, kay nagahambay siya nga Ungà siya ng Dios!”†

⁴⁴ Pati ang mga tulisan nga ginglangsang kaibahan niya hay nagainsulto da sa iya.

Ang Pagkamatay ni Hesus

Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30

⁴⁵ Magtunà nang alas dose ng adlaw, nagduyom ang bilog nga lugar hasta alas tres ng hapon. ⁴⁶ Nang alas tres na ng hapon, nagsinggit si Hesus ning makusog, “Eli, Eli, lema sabachtani?” Ang gusto hambayon hay, “Dios ko, Dios ko, basi gingpabay-an mo ako?”† ⁴⁷ Ang iban nga nagatindog didto nga nakabati ng iya gingsinggit naghambay, “Ginatawag ng ini nga tawo si Elias!” ⁴⁸ Adto nga daan, ang isa sa mga tawo didto nagdyagan kag nagbuoy ning espongha kag gingsawsaw ini sa maaslom nga ilimnon. Gingtakod niya ini sa punta ng kuhit kag gingpalapit kay Hesus para supsupon niya.† ⁴⁹ Pero ang iban naghambay, “Pabay-i siya! Siruon ta abi kung maabot si Elias para luwason siya.” ⁵⁰ Nagsinggit liwat si Hesus ning makusog kag nabugtuan siya ning ginhawa.

⁵¹ Adto gid nga oras, nagisi sa tungà ning duha kaparte ang kurtina ng templo halin sa ibabaw paubos. Naglinog kag ang madagkò nga mga bato hay nagkabuak.† ⁵² Nabuksan ang mga lubungan kag kadamò nga balaan nga tawo ng Dios nga namatay na hay nabanhaw. ⁵³ Nagluwas sinda sa mga lubungan. Pagkatapos mabanhaw si Hesus, nagsuyod sinda sa balaan nga syudad ng Jerusalem kag kadamò nga tawo ang nakakità sa inda.

⁵⁴ Nang mabatyagan ng kapitan kag ng mga sundalo nga nagabantay kay Hesus ang paglinog kag nang makità ninda ang mga natabò, hinadlukan gid sinda. Naghambay sinda, “Matuod gid ini nga tawo hay Ungà ng Dios!” ⁵⁵ Sa malayò-layò may mga babayi da nga nagatan-aw sa nagakatabò. Sinda ang nagasunod kag nagaserbisyo kay Hesus halin sa Galilea. ⁵⁶ Kaibahan ninda si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga nanay nina Santiago kag Jose kag ang asawa ni Zebedee.

Ang Paglubong kay Hesus

Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42

⁵⁷ Nang manayumsom na, nag-abot ang isa ka manggaranon nga tawo nga taga-Arimatea. Ang iya pangayan hay Jose kag isa da siya nga disipulo ni Hesus. ⁵⁸ Nagkadto siya kay Pilato para pangayuon ang lawas ni Hesus. Pagkatapos nagsugò si Pilato nga itao sa iya. ⁵⁹ Ngani gingpabuoy ni Jose ang lawas kag gingpapatos ning bag-o nga tela nga mahay kag maayo nga klasi. ⁶⁰ Gingpabutang niya ini sa iya bag-o nga lubungan nga iya gingpakutkot sa alihid ng bakuyod. Kag gingpapaligid

† **27:39** 27:39 Salmo 22:7, 109:25 † **27:43** 27:43 Salmo 22:8 † **27:46** 27:46 Salmo 22:1 † **27:48** 27:48 Salmo 69:21 † **27:51** 27:51 Exodus 26:31-33

niya ang mabahoy nga bato para masarhan ang pwertahan ng lubungan. Pagkatapos naghalin na siya. ⁶¹ Nagpabilin didto si Maria nga taga-Magdala kag ang isa pa gid nga Maria*. Nagapungkò sinda sa atubangan ng lubungan.

Ang Pagpabantay sa Lubungan

⁶² Pagkaaga, pagkatapos ng adlaw ng Pagpreparar, nagkadto ang mga pinunò nga parì kag ang mga Pariseo kay Pilato. ⁶³ Naghambay sinda, “Nadumduman namon nang buhi pa adto nga miyugpanluko, naghambay siya nga mabanhaw kuno siya pagkaligad ng tuyo ka adlaw. ⁶⁴ Ngani maayo siguro pabantayan mo ang lubungan niya sa suyod ng tuyo ka adlaw, kay basì kung ang iya patay nga lawas hay kawaton ng iya mga disipulo kag maghambay sinda sa mga tawo nga nabanhaw siya. Kung matabò ini nga kalukuhan, magiging mas malain pa ini kaysa sa una.” ⁶⁵ Naghambay si Pilato sa inda, “Day-a nindo didto ang mga gwardya. Kamo mismo ang magpabantay, bahayà na kamo.” ⁶⁶ Ngani nagkadto sinda sa lubungan kag gingsilyuhan ninda ang bato nga nagasara sa lubungan. Pagkatapos gingbilin ninda didto ang mga gwardya.

28

Ang Pagkabanhaw ni Hesus

Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

¹ Pagkatapos ng Adlaw nga Inugpahuway*, aga pa gid ng una nga adlaw ng simana*, nagkadto si Maria nga taga-Magdala kag ang isa pa nga Maria didto sa lubungan kay gusto ninda magsirò. ² Niyan, gulpi lang nga naglinog ning makusog kag nagbabà ang anghel ng Ginoo halin sa langit. Gingpaligid niya ang bato nga nagasara sa pwertahan ng lubungan kag gingpungkuan niya ini. ³ Ang iya hitsura hay sobra gid kasilaw nga daw sa kilat kag ang iya barò hay kaputi-puti gid. ⁴ Ang mga gwardya nga nagabantay sa lubungan hay nagpangurog sa kahadlok kag nabuy-an ning animo.

⁵ Naghambay ang anghel sa mga babayi, “Ayaw kamo mahadlok. Sayod ko nga ginapangitá nindo si Hesus nga ginglangsang sa krus. ⁶ Wayà na siya diri kay nabanhaw na siya sunò sa iya ginghambay sa indo. Kari kag sirua nindo ang gingbutangan sa iya.” ⁷ Pagkatapos adto naghambay ang anghel sa inda, “Kadto kamo nga daan kag balitai nindo ang iya mga disipulo nga nabanhaw na siya kag nauna na siya sa indo sa Galilea. Didto nindo siya makikitá. Ayaw nindo paglimuti ang akon ginghambay sa indo.” ⁸ Ngani dali-dali sinda nga naghalin sa lubungan. Aber ginahadlukan, nalipay gid sinda kag nagdyagan para ibalitá ini sa mga disipulo.

⁹ Malagat-lagat nasumpong ninda si Hesus. Naghambay siya sa inda, “Kamusta kamo?” Pagkatapos nagpalapit sinda kay Hesus. Ginhawiran ninda ang iya mga siki kag gingsamba siya. ¹⁰ Hambay ni Hesus sa inda, “Ayaw kamo mahadlok. Kadto kamo sa akon mga manghod kag hambaya sinda nga magkadto didto sa Galilea. Didto ninda ako makikitá.”

Ang Balitá ng mga Gwardya

* **27:61** 27:61 Maria: Siya ang nga nanay ni Santiago kag ni Jose.

* **28:1** 28:1 Ang una nga adlaw ng simana sa inda hay Dominggo sa aton.

¹¹ Mintras nagapanaw ang mga babayi halin sa lubungan, ang iban nga mga gwardya nagkadto sa syudad kag gingbalitâ ninda sa mga pinunò nga parì ang tanan nga natabò ditto sa lubungan. ¹² Ngani nagtipon ang mga pinunò nga parì kaibahan ng mga miyugdumaya ng Judio. Nagkasugot sinda nga taw-an ninda ning kadakò nga kwarta ang mga sundalo para indi sinda magpamalitâ kung ano gid ang matuod nga natabò. ¹³ Gingtudluan ninda ang mga sundalo kung ano ang inda ihambay sa mga tawo. Naghambay sinda, “Balitai nindo ang mga tawo nga mintras nagakatuyog kamo kagab-i, nag-abot ang iya mga disipulo kag gingbuoy ninda ang lawas ni Hesus. ¹⁴ Kung mabatian ini ng gobernador, kami ang mahambay sa iya para indi kamo mauno.” ¹⁵ Ngani gingbaton ninda ang kwarta kag gingtuman ninda ang ginhambay sa inda. Kag hasta niyan, imaw ini ang istorya nga ginapakayat ng mga Judio.

Ang Pagpakitâ ni Hesus sa mga Disipulo

Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginghamman 1:6-8

¹⁶ Niyan, nagkadto ang onse nga disipulo ni Hesus sa Galilea, sa bukid nga iya gingtudlò sa inda. ¹⁷ Nang makitâ ninda si Hesus gingsamba ninda siya, pero ang iban nagduha-duha. ¹⁸ Nagpalapit si Hesus sa inda kag naghambay, “Ang tanan nga otoridad sa langit kag sa dutâ hay gingtao na sa akon. ¹⁹ Ngani magkadto kamo sa tanan nga tawo sa bilog nga kalibutan kag humana sinda nga akon mga disipulo. Bawtismuhi sinda sa pangayan ng Amay, ng Ungâ kag ng Espiritu Santo.† ²⁰ Tudlui nindo sinda nga tumanon ang tanan nga akon gingsugò sa indo. Tandai nindo, kaibahan nindo ako permi hasta sa katapusan ng kalibutan.”

---

† 28:19 28:19 Ginghamman 1:8

Ang Maayong Balità parti kay Hesu-Kristo nga Gingsulat ni **MARCOS** Pasayod

Ini nga Maayong Balità hay gingsulat ni Marcos nga ungà ni Maria nga taga-Jerusalem. Ginatawag da siya nga Juan Marcos kag pakaisa siya ni Bernabe. Nakaibahan siya nina Bernabe kag Pablo sa matag-od lang nga tyempo sa primero ninda nga misyon nga magwali ng Maayong Balità. Pagkatapos nakaibahan naman siya ni Pedro kag maayo gid ang inda relasyon sa isa kag isa, ngani gingtawag siya ni Pedro nga iya ungà. Ngani may posibilidad nga ang mga impormasyon nga iya gingsulat diri hay halin kay Pedro.

Gingsulat ini ni Marcos para sa mga bukon Judio, ngani ginaisplika niya ang parti sa mga tradisyon, patakaran kag kultura ng mga Judio.

Ginapakilaya diri ni Marcos si Hesus bilang Ungà ng Dios. Gingsulat niya diri ang mga 20 ka milagro ni Hesus kag tuyo lang sa iya mga pagpanudlò. Ginapaintindi da niya ang ginghambay ni Hesus, "...ako nga Ungà ng Tawo hay wayà nagkari diri sa kalibutan para magpaserbisyo kundi magserbisyo..." (10:45).

Ang Pagwali ni Juan nga Miyugbawtismo *Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*

¹ Imaw ini ang Maayong Balità* parti kay Hesu-Kristo nga Ungà ng Dios. ² Nagtunà ini nang matuman ang gingsulat ni Propeta* Isaias parti sa ginghambay ng Dios sa iya Ungà, "Ipadaya ko ang akon mensahero nga mauna sa imo para magpreparar ng imo dayan. ³ Ini nga mensahero hay magasinggit sa tiway nga lugar. Magahambay siya sa mga tawo, 'Ipreparar nindo ang agihan para sa Ginoo, tadlunga ang dayan nga iya pagaagihan.'"

⁴ Ngani natabò ini nang mag-abot si Juan nga Miyugbawtismo sa tiway nga lugar. Nagawali siya sa inda nga nagahambay, "Talikuri nindo ang indo mga kasal-anan kag magpabawtismo para patawaron kamo ng Dios."

⁵ Madamò gid nga tawo ang nagkadto sa iya halin sa tanan nga banwa nga sakop ng Judea kag sa Jerusalem. Ging-akò ninda ang inda mga salà kag gingbawtismuhan niya sinda sa Subà ng Jordan.

⁶ Ang barò ni Juan hay himò sa buyboy ng kamelyo kag ang iya sinturon hay panit ng hayop. Ang iya pagkaon hay apan kag dugos. ⁷ Imaw ini ang iya ginawali, "May maabot nga masunod sa akon nga mas makagagahom pa kaysa sa akon kag indi gid ako angay aber magdukò para magbaskad ng higot ng iya sandalyas. ⁸ Nagabawtismo ako sa indo sa tubì, pero siya ang magabawtismo sa indo sa Espiritu Santo."

Ang Pagbawtismo kay Hesus *Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22*

⁹ Nang adto nga tyempo naghalin si Hesus sa Nazaret nga sakop ng probinsya ng Galilea kag nagpabawtismo kay Juan sa Subà ng Jordan.

¹⁰ Paghaw-as ni Hesus sa tubì, nakità nga daan niya nga nag-abri ang langit kag ang Espiritu Santo nga daw salampati hay nagababà pakadto sa

iya. ¹¹ Kag igwa ning boses nga nabatian halin sa langit nga naghambay, “Ikaw ang akon pinalanggà nga Ungà; nalilipay gid ako sa imo.”

*Ang Pagtintar kay Hesus
Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13*

¹² Adto nga daan gingpakadto si Hesus ng Espiritu Santo sa tiway nga lugar. ¹³ Kag didto siya nagtinar sa suyod ng 40 ka adlaw nga ginatinintar ni Satanas kag may mapintas nga mga sapat didto, pero gingserbisuhan siya ng mga anghel.

*Ang Pagtawag ni Hesus sa Upat nga Miyugpangisdà
Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15, 5:1-11*

¹⁴ Nang mapriso† si Juan nga Miyugbawtismo, nagkadto si Hesus sa Galilea kag nagwali ng Maayong Balità halin sa Dios. ¹⁵ Hambay niya, “Nag-abot na ang tamà nga oras kag malapit na nga magaharì ang Dios. Ngani talikuran nindo ang indo mga kasal-anan kag magpati sa Maayong Balità.”

¹⁶ Isa ka adlaw mintras nagapanaw si Hesus sa alihid ng Lawà ng Galilea*, nakità niya didto ang magmanghod nga sina Simon kag Andres nga nagataktak ng pukot kay sinda hay miyugpangisdà. ¹⁷ Naghambay si Hesus sa inda, “Nunot kamo sa akon kay tudluan ta kamo sa pagpangisdà ng mga tawo.”* ¹⁸ Adto nga daan gingbayaan ninda ang inda mga pukot kag nagnunot sa iya.

¹⁹ Mintras nagapadayon pa si Hesus sa pagpanaw, nakità niya ang magmanghod nga sina Santiago* kag Juan nga mga ungà ni Zebedee. Yadto sinda sa inda dyapang* nga nagahukot ng mga pukot, ²⁰ kag ging-agda nga daan sinda ni Hesus. Gingbayaan ninda sa dyapang ang inda tatay kaibahan ang mga ginahuhuyan kag nagnunot sinda sa iya.

*Ang Pagpalayas ni Hesus sa Malain nga Espiritu
Lucas 4:31-37*

²¹ Niyan, nagkadto si Hesus kag ang iya mga kaibahan sa banwa ng Capernaum*. Pag-abot ng Adlaw nga Inugpahuway*, nagsuyod nga daan siya sa sinagoga* kag nagtunà sa pagpanudlò. ²² Natingaya gid sa iya pagpanudlò ang mga tawo nga nakabati, kay nagtudlò siya nga may otoridad kag bukon pareho ng mga eskriba*.

²³ Adto nga daan may isa ka tawo nga ginaspian ng malain nga espiritu ang nagsuyod sa sinagoga kag nagsinggit, ²⁴ “Hesus nga taga-Nazaret, ano ang humanon mo sa amon? Nagkari ka ba para parusahan kami? Kilaya ko kung sin-o ka: ikaw ang Balaan nga gingsugò ng Dios!”

²⁵ Pero gingsabyaw ni Hesus ang malain nga espiritu, “Maghipos ka kag magluwas sa iya!”

²⁶ Gingpakurog ng malain nga espiritu ang tawo kag nagasinggit ning tudo mintras nagluwas sa iya. ²⁷ Natingaya gid ang tanan nga tawo ngani nagpangutana sinda sa isa kag isa, “Ano baya ini? Bag-o ini nga pagpanudlò! May otoridad siya sa pagsugò aber sa malain nga mga espiritu kag nagatuman sinda sa iya.”

²⁸ Ngani nabantog nga daan ang balità parti kay Hesus sa bilog nga probinsya ng Galilea.

---

† **1:14** 1:14 6:17-29 * **1:17** 1:17 Ang gusto nga hambayon hay day-on ang mga tawo para magsumod sinda sa Dios.

Ang Pagpang-ayo ni Hesus sa Madamò nga Tawo

Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41

²⁹ Nagluwas si Hesus kag ang iya mga kaibahan sa sinagoga kag nagkadto sa bayay nina Simon kag Andres, kaibahan da sina Santiago kag Juan.

³⁰ Niyang, nagahigdà ang panugangan nga babayi ni Simon kay may sagnat siya. Kag adto nga daan gingpasayod ninda ini kay Hesus. ³¹ Ngani gingpalapitan siya ni Hesus kag ginghawiran sa kamot kag gingpabangon. Nahuwasan siya sa iya sagnat kag gingserbisyuhan niya sina Hesus.

³² Nang manayumsom na kag nagtunod na ang adlaw, gingdaya ng mga tawo kay Hesus ang tanan nga may sakit kag ang ginaspian ng mga demonyo. ³³ Tanan nga tawo sa banwa hay nagtipon sa atubangan ng bayay. ³⁴ Gingpang-ayo ni Hesus ang madamò nga may sarisari nga sakit kag gingpalayas ang madamò nga demonyo. Wayà niya pagtuguti nga maghambay sinda kay sayod ninda kung sin-o siya.

Ang Pagwali ni Hesus sa Galilea

Lucas 4:42-44

³⁵ Nang masunod nga adlaw, maduyom pa, nagbangon si Hesus kag nagkadto sa tiway nga lugar kag nagpangamuyò. ³⁶ Gingpangità siya ni Simon kag ng iya mga kaibahan. ³⁷ Pagkakità ninda kay Hesus naghambay sinda, "Ginapinangità ka ng tanan nga tawo."

³⁸ Pero nagsabat si Hesus sa inda, "Makadto na kita sa malapit nga mga banwa para makawali ako didto kay imaw ini ang akon gingkari sa kalibutan."

³⁹ Ngani naglibot si Hesus sa bilog nga Galilea para magwali sa mga sinagoga kag magpalayas ning mga demonyo.

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Kitungon

Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16

⁴⁰ May isa ka tawo nga kitungon* nga nagpalapit kay Hesus. Nagluhod siya kag nagpakitluoy nga buligan siya. Hambay niya, "Kung gusto mo, paayuha ako sa akon sakit nga kitong."

⁴¹ Naluoy gid si Hesus sa iya. Ngani ging-unat niya ang iya kamot kag ginghawiran siya. Hambay niya, "Gusto ko. Mag-ayo ka!" ⁴² Adto nga daan naduyà ang iya kitong kag nalimpyo siya†. ⁴³⁻⁴⁴ Pagkatapos gingpaandaman siya ni Hesus, "Ayaw gid magpamalità aber kanin-o, kundì magderitso ka sa pari kag magpasirò sa iya. Kag maghalad* ka sunò sa gingsugò ni Moises para magpamatuod sa mga tawo nga nalimpyo ka na." Pagkatapos, gingpapanaw nga daan siya ni Hesus.

⁴⁵ Kag nagpanaw adto nga tawo pero nagpinamalità parti sa natabò sa iya. Ngani nabantog ang balità sa tanan nga lugar sa Galilea kag indi na makasuyod si Hesus sa mga banwa ning lantaran. Didto na lang siya nagtinir sa tiway nga lugar. Pero sige pa gihapon ang pagkadto ng mga tawo sa iya halin sa tanan nga lugar.

2

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Paralisado

Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26

¹ Pagkaligad ng pila ka adlaw, nagbalik si Hesus sa Capernaum. Nabalitaan ng mga tawo nga yadto na siya sa bayay. ² Ngani kadamò

† 1:42 1:42 Nalimpyo siya: ang gusto nga hambayon hay wayà na ang iya kitong kag malimpyo da siya sunò sa seremonya ng mga Judio.

ang tawo nga nagtipon didto kag napunò ang bayay hasta sa pwertahan. Gingwali ni Hesus sa inda ang mensahe ng Dios. ³ Niyang, may nag-abot nga upat ka tawo nga ginabayawan ang isa ka paralisado. ⁴ Pero sa kadamò ng tawo, indi sinda makapalapit kay Hesus. Ngani nagsakà sinda sa pantay nga bubong kag gingbuhuan ang bubong sa tungod ni Hesus. Kag nang nabuhuan na, gingtunton ninda ang paralisado nga nagahigdà sa banig. ⁵ Nang makità ni Hesus ang inda pagtuo, naghambay siya sa paralisado, “Nonò, napatawad na ang imo mga salà!”

⁶ Nang mabatian ini ng mga eskriba nga nagapungkò didto, naghunahunà sinda sa inda kaugalingon, ⁷ “Basi tiyad inà? Basi kung nagahambay siya hay daw pareho gid siya ng Dios? Wayà ning aber sin-og nga makapatawad ng mga salà kundì ang Dios lang!”

⁸ Nasayuran nga daan ni Hesus ang inda ginahunahunà, ngani nagpangutana siya sa inda, “Basi tiyad inà ang indo ginahunahunà? ⁹ Diin baya ang mas malupos nga hambayon sa ini nga paralisado, ‘Napatawad na ang imo mga salà,’ o ‘Bangon, lukuta ang imo banig kag pumanaw’? ¹⁰ Niyang pamatuuran ko sa indo nga ako nga Ungà ng Tawo* hay may otoridad diri sa kalibutan nga magpatawad ng mga salà.” Tapos hambay niya sa paralisado, ¹¹ “Ginahambay ko sa imo, ‘Bangon, lukuta ang imo banig kag bumalik na!’ ”

¹² Nagtindog ang paralisado, ginglukot nga daan niya ang iya banig kag nag-agi sa inda atubangan paluwas. Ngani natingaya gid ang tanan nga tawo kag gingdayaw ninda ang Dios nga nagahambay, “Wayà pa kami ning may nakità nga tiyad ini!”

Ang Pagtawag ni Hesus kay Levi
Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32

¹³ Pagkatapos, nagbalik si Hesus sa alihid ng Lawà ng Galilea. Madamò nga tawo ang nagpalapit sa iya, ngani gingtudluan niya sinda. ¹⁴ Mintras nagapanaw siya, nakità niya ang miyugsukot ning buhis nga si Levi* nga ungang ni Alfeus. Nagapungkò siya sa ginabayaran ning buhis. Naghambay si Hesus sa iya, “Magsunod ka sa akon.” Nagtindog si Levi kag nagsunod sa iya.

¹⁵ Niyang, mintras nagakaon si Hesus kag ang iya mga disipulo sa bayay ni Levi, madamò da nga miyugsukot ning buhis kag iban pa nga sayod nga mga makasasalà ang nagdungan sa inda pagkaon kay madamò na gid ang nagasunod sa iya. ¹⁶ Nang makità ng mga eskriba sa grupo ng mga Pariseo* si Hesus nga nagakaon kaibahan ng mga makasasalà kag ng mga miyugsukot ning buhis, nagpangutana sinda sa iya mga disipulo, “Basi nagakaon siya kaibahan ang mga miyugsukot ning buhis kag mga makasasalà?”

¹⁷ Nabatian ni Hesus ang inda pangutana, ngani gingsabat niya sinda, “Wayà nagakahinangyan ning doktor ang mga tawo nga maayo ang lawas, kundì ang mga may sakit lang. Wayà ako nagkari para tawagon ang mga nakakasayod nga sinda hay matarong, kundì ang mga makasasalà.”

Ang Pangutana parti sa Pagpuasa
Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39

* **2:14** 2:14 Sa Marcos 3:18, si Levi ginatawag da nga Mateo.

¹⁸ Isa ka adlaw, ang mga disipulo ni Juan nga Miyugbawtismo kag ang mga Pariseo hay nagapuasa[†]. May mga tawo nga nagpalapit kay Hesus kag nagpangutana, “Basi ang mga disipulo ni Juan kag ang mga disipulo ng mga Pariseo hay nagapuasa, pero ang imo mga disipulo hay wayà?”

¹⁹ Nagsabat si Hesus sa inda, “Puydi ba arà nga indì pagpakaunon ang mga bisita sa kasay* mintras kaibahan pa ninda ang kyasayon nga lyaki? Syempre, indì gid puydi nga magpuasa sinda mintras kaibahan pa ang kyasayon nga lyaki. ²⁰ Pero magaabot ang adlaw, pag buy-on ang kyasayon nga lyaki sa inda kag imaw na inà ang inda pagpuasa.”

²¹ Naghambay pa gid si Hesus, “Wayà ning tawo nga nagahakyop ning bag-o nga tela nga wayà pa mag-ukyo sa lumà nga barò. Kay kung ihakyop ang bag-o nga tela, magigisì ang lumà nga barò kag magapakabahoy pa ang gisi. ²² Kag wayà da ning tawo nga nagabutang ning bag-o nga ilimnon sa lumà nga butangan nga panit ng hayop kay malupok ang butangan kag mauuyak ang ilimnon kag masisirà ang butangan. Pero ang bag-o nga ilimnon dapat ibutang sa bag-o nga butangan nga panit.”[‡]

Ang Pangutana parti sa Adlaw nga Inugpahuway

Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5

²³ Isa ka Adlaw nga Inugpahuway*, mintras nagaagi sina Hesus sa uma ng trigo, nagpinamuksi ang iya mga disipulo ning mga uhay ng trigo. ²⁴ Ngani naghambay ang mga Pariseo kay Hesus, “Tan-awa ang imo mga disipulo! Basi ginahuman ninda ang ginabawal ng Kasuguan sa Adlaw nga Inugpahuway?”

²⁵ Nagsabat si Hesus sa inda, “Wayà ba nindo nabasahi sa Kasulatan ang ginghuman ni David nang siya kag ang iya mga kaibahan hay nagkahinangyan ning pagkaon kay nagutom sinda? ²⁶ Nang si Abiatar imaw ang Pinakamataas nga Pari, nagsuyod si David sa tolda ng Dios kag gingkaon niya ang tinapay nga ginghalad sa Dios kag gingtaw-an da ang iya mga kaibahan. Pero wayà sinda nakasalà aber pa nga ginabawal ini ng Kasuguan kay ang mga pari lang ang puydi magkaon adto.”

²⁷ Kag naghambay pa gid si Hesus, “Ginghuman ang Adlaw nga Inugpahuway para sa kaayuhan ng tawo. Wayà ginghuman ang tawo para sa kaayuhan ng Adlaw nga Inugpahuway. ²⁸ Ngani ako nga Ungà ng Tawo hay may otoridad sa paghambay kung ano ang puydi nga humanon aber sa Adlaw nga Inugpahuway.”

3

Ang Pag-ayo sa Paralisado ang Kamot

Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11

¹ Nagkadto liwat si Hesus sa sinagoga* kag didto, may tawo nga paralisado ang iya kamot. ² May mga Pariseo didto nga nagapangità gid kung pauno ang pag-akusar kay Hesus. Ngani ginabantayan ninda kung paayuhon niya adto nga tawo sa Adlaw nga Inugpahuway. ³ Naghambay si Hesus sa tawo nga paralisado ang kamot, “Kari diri sa atubangan ko.”

⁴ Pagkatapos, nagpangutana siya sa inda, “Ano ang ginatugot ng Kasuguan

[†] **2:18** 2:18 Nagapuasa: sunò sa ginatudlò ng mga Judio. [‡] **2:22** 2:21-22 Ginggamit ni Hesus ini nga mga parabola para itudlò sa inda nga indì puydi nga pinsanon ang iya mga pagpanudlò kag ang lumà nga mga pagpanudlò ng mga Judio.

sa Adlaw nga Inugpahuway, ang paghuman ning maayo sa mga tawo o ang paghuman ning malain? Ang pagluwas ng kabuhi o ang pagpatay?”

Pero wayà gid ning may nagsabat. ⁵ Gingsirò sinda ni Hesus nga may kahangit kag nalisod siya kay matugas gid ang inda uyo. Pagkatapos, naghambay siya sa tawo nga paralisado, “Unata ang imo kamot!” Ging-unat niya ang iya kamot kag nag-ayo gid ini. ⁶ Pagkatapos adto nagluwas ang mga Pariseo kag nagpakigkità nga daan sa mga miyembro ng grupo ni Herodes. Nagplano sinda kung pauno ninda patyon si Hesus.

Ang Madamò nga Tawo nga Nagsunod kay Hesus

⁷ Nagkadto si Hesus kag ang iya mga disipulo sa alihid ng dagat. Nagsunod sa inda ang madamò nga tawo halin sa probinsya ng Galilea kag Judea. ⁸ Madamò da ang naghalin sa syudad ng Jerusalem, sa rehiyon ng Idumea, sa kabuak ng Subà ng Jordan kag sa palibot ng syudad ng Tyre kag Sidon, kay nabatian ninda ang iya ginapanghuman. ⁹ Agud indì siya maipit, gingsugò niya ang mga disipulo nga magpreparar ning dyapang para masakyan niya kay madamò gid nga tawo ang nagadinagusò sa iya. ¹⁰ Madamò ang iya gingpang-ayo, ngani ang tanan nga may sakit hay nagatinuyuran para makatandog sa iya. ¹¹ Kag kung makità siya ng mga tawo nga ginaspian ng malain nga espiritu, nagahapà sinda sa iya atubangan kag nagasinggit, “Ikaw ang Ungà ng Dios!”

¹² Pero gingbawalan gid niya sinda nga indì magpasayod sa iban kung sin-o siya.

Ang Dose nga Apostoles

Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16

¹³ Pagkatapos adto, nagtukad si Hesus sa bakuyod kag gingtawag niya ang gusto niya nga makaibahan. Ngani nagpalapit sinda sa iya. ¹⁴ Gingpili niya ang dose nga iya gusto makaibahan nga gingtawag niya nga mga apostoles, agud iya suguon para magwali. ¹⁵ Gingtaw-an niya sinda ning otoridad agud magpalayas ning mga demonyo.

¹⁶ Imaw ini ang dose nga iya gingpili: si Simon (nga gingpangayanan niya nga Pedro), ¹⁷ sina Santiago kag Juan nga mga ungà ni Zebedee (nga gingpangayanan niya nga Boanerges nga ang gusto hambayon, mga Ungà ng Dayugdog)*, ¹⁸ sina Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago nga ungà ni Alfeus, Tadeus, Simon (nga dati hay nagrebelde sa gobyerno ng Roma), ¹⁹ kag si Judas Iscariote nga sa ulihi imaw ang magtraidor kay Hesus.

Si Hesus kag si Beelzebul

Mateo 12:24-32; Lucas 11:14-23, 12:10

²⁰ Pagkatapos nagbalik sina Hesus kag nagtipon liwat ang mga tawo didto, ngani si Hesus kag ang iya mga disipulo hay wayà na ning oras aber magkaon. ²¹ Nang masayuran ng iya pamilya ang parti sa mga ginahuman ni Hesus, nagkadto sinda didto agud sugaton siya kay naghambay ang mga tawo, “Nasiraan siya ning uyo!”

²² Naghambay ang mga eskriba nga nag-abot halin sa syudad ng Jerusalem, “Ginaspian siya ni Beelzebul†. Ngani paagi sa gahom ng pinunò ng mga demonyo, ginapalayas niya ang mga demonyo.”

* **3:17** 3:17 Ang gusto hambayon hay ang tawo nga madali mahangit. † **3:22** 3:22 Beelzebul: Ini hay pangayan ni Satanas sa Griego.

²³ Ngani gingtawag ni Hesus ang mga tawo nga magpalapit sa iya. Kag nagtudlò siya sa inda paagi sa ini nga mga parabola*, “Pauno nga magpalayas si Satanas ng iya gingsakupan? Indi gid inà matabò! ²⁴ Kung ang mga pinunò ng isa ka gingharian mag-iniyaiya kag mag-inaway, inà nga gingharian hay maduduyà. ²⁵ Imaw da ang matatabò sa pamilya, kung ang mga miyembro sa pamilya hay mag-iniyaiya kag mag-inaway, magakabuyag-buyag ini. ²⁶ Ngani kung si Satanas kag ang iya mga grupo hay mag-iniyaiya kag mag-inaway, ang iya gingharian hay indi makapadayon kag maduduyà.

²⁷ “Wayà ning aber sin-o nga makasuyod sa bayay ng makusog nga tawo kag magpangawat ning mga butang kundi gapuson anay niya adtong makusog nga tawo. Pagkatapos makabuoy na siya ning mga pagkabutang sa adto nga bayay.†

²⁸ “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber ano nga salà, aber pa ang maghambay kontra sa Dios, mapapatawad. ²⁹ Pero ang aber sin-o nga maghambay ning malain kontra sa Espiritu Santo, indi gid mapatawad. Ini nga salà hay wayà gid ning kapatawaran hasta san-o.” ³⁰ Ginghambay ini ni Hesus kay nagahambay ang mga eskriba nga may malain siya nga espiritu.

Ang Nanay kag mga Manghod ni Hesus

Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21

³¹ Niyan, nag-abot ang nanay kag mga manghod nga lyaki ni Hesus. Mintras nagatindog sinda didto sa luwas, gingpatawag ninda siya. ³² Madamò nga tawo didto ang nagapungkò palibot kay Hesus. Hambay ng mga tawo sa iya, “Yarà sa luwas ang imò nanay kag mga manghod, ginapatawag ka ninda.”

³³ Nagsabat siya, “Sayod ba nindo kung sin-o ang akon nanay kag mga manghod?” ³⁴ Nagsirò siya sa mga tawo nga nagapungkò sa iya palibot kag naghambay, “Imaw ini ang akon nanay kag mga manghod! ³⁵ Ang aber sin-o nga nagahaman ng kabubut-on ng Dios, imaw ang akon mga manghod kag nanay.”

4

Ang Parabola parti sa Pagsabwag ning Binhi

Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8

¹ Nagpanudlò liwat si Hesus sa alihid ng dagat. Kadamò gid nga tawo ang nagtipon sa iya palibot, ngani nagsakay siya sa dyapang nga yadto sa bibi ng dagat kag didto siya nagpungkò. Kag ang mga tawo naman hay nagpabilin sa baybay. ² Madamò ang iya gingtudlò sa inda paagi sa mga parabola.

³ Hambay niya, “Pamati kamo! May isa ka mangunguma nga nagkadto sa iya uma para magsabwag ning binhi. ⁴ Sa iya pagsabwag, ang iban nagtupa sa alihid ng dayan kag gingpantukà ini ng mga pispis. ⁵ Ang iban nga binhi nagtupa sa kabatuhan. Manipis lang ang dutà diri, ngani nagtubò nga daan ang binhi kay mababaw lang ang dutà. ⁶ Pero nalayà ini nang nainitan ng adlaw kay matag-od lang ang gamot. ⁷ Ang iban nga binhi nagtupa kag nagtubò sa dutà nga may mga bayagon nga tunukon,

† **3:27** 3:27 Ang gusto hambayon ni Hesus, naperdi na niya si Satanas. Ngani nakapalayas siya ng mga sakop niya.

pero paglabog ng mga bayagon gingkamangan ang tanom, ngani wayà nakapamunga. ⁸ Ang iban pa gid nga binhi nagtupà sa maayo nga dutà, nagtubò ini kag nagpamunga. Ang iban tamà-tamà lang ang bunga, ang iban kadamò kag ang iban hay kadamò-damò gid.”*

⁹ Hambay pa ni Hesus sa inda, “Dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababatian.”

Basi Ginggamit ang mga Parabola

Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10

¹⁰ Paghalin ng mga tawo, nagpangabay ang dose nga disipulo kag ang iban pa gid nga yadto sa palibot ni Hesus nga iisplikar niya ang mga parabola. ¹¹ Naghambay siya sa inda, “Sa indo lang gingtao ng Dios ang pang-intindi ng mga sikreto parti sa iya paghahari, pero sa iban, ang tanan nga butang ginahambay sa inda paagi sa mga parabola, ¹² agud, ‘Magsinirò man sinda, pero indi makakità; kag magpinamati man sinda, pero indi makaintindi. Kay kung makaintindi sinda, magatalikod sinda sa inda mga salà kag pagapatawaron sinda ng Dios.’”†

Ang Parabola parti sa Pagsabwag ning Binhi

Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15

¹³ Nagpangutana si Hesus sa inda, “Kung indi kamo makaintindi ini nga parabola, pauno nindo maintindihan ang iban pa nga mga parabola?” ¹⁴ Imaw ini ang gusto hambayon ng parabola: Ang gingsabwag ng mangunguma hay wayà ning iban kundi ang hambay ng Dios. ¹⁵ Ang alihid ng dayan nga gingtupaan ng binhi imaw ang mga tawo nga pagkabati ng hambay ng Dios, nag-abot da nga daan si Satanas kag ging-agaw niya ang hambay sa inda tagipusuon. ¹⁶ Ang kabatuhan nga gingtupaan ng binhi imaw ang mga tawo nga pagkabati ninda ng hambay ng Dios, gingbaton ninda nga daan ini nga may kalipay, ¹⁷ pero bukon hugot sa inda tagipusuon ang hambay ng Dios. Ngani wayà magdugay ang inda pagtuo. Pag-abot ng mga kahugaan o mga paghingabot tungod sa hambay ng Dios nga inda gingbaton, nagtalikod nga daan sinda sa inda pagtuo. ¹⁸ Ang dutà nga may mga bayagon nga tunukon nga gingtupaan ng binhi, imaw ang mga tawo nga nagpamati ng hambay ng Dios, ¹⁹ pero tungod sa mga kabayak-on sa pangabuhì, sa pagtinguhà nga magmanggaranon kag sa sobra nga handom ng iban nga mga butang, ngani nalimutan ninda ang hambay ng Dios kag wayà ini nakapamunga sa inda kabuhì. ²⁰ Pero ang maayo nga dutà nga gingtupaan ng binhi, imaw ang mga tawo nga nagpamati ng hambay ng Dios kag gingbaton ninda sa inda tagipusuon. Ngani nakapamunga ini sa inda kabuhì. Ang iban tamà-tamà lang ang bunga, ang iban hay kadamò kag ang iban hay kadamò-damò gid.”

Ang Parabola parti sa Iwagan

Lucas 8:16-18

²¹ Naghambay pa gid si Hesus, “Kung ang tawo magsugà ning iwagan, wayà niya ginatakyubi sa basket o ginabutangan sa idayom ng katri, kundi ginabutang niya ini sa tungtungan. ²² Kay wayà gid ning may ginatagò nga indi makikità sa ulhi kag wayà ning sikreto nga indi masasayuran. ²³ Dapat intindihon gid nindo ning maayo ang indo nababatian.”

* **4:8** 4:8 Sa literal: ang tanom nagbunga ning 30, 60 kag 100 ka doble. Pareho sa bersikulo 20.

† **4:12** 4:12 Isaias 6:9-10

²⁴ Naghambay pa gid siya, “Pamati kamo ning maayo! Ang pangasukoy nga ginggamit nindo sa iban hay imaw da ang pangasukoy nga gamiton sa indo kag sobra pa. ²⁵ Kay ang tawo nga igwa ning nabaton nga kamatuuran, taw-an pa gid ning pang-intindi. Pero ang tawo nga wayà ning nabaton nga kamatuuran, aber ang iya naintindihan hay buy-on pa sa iya.”

Ang Parabola parti sa Binhi nga Nagatubò

²⁶ Hambay pa gid ni Hesus, “Ang paghahari ng Dios hay pareho ng tawo nga nagsabwag ng binhi sa dutà. ²⁷ Mintras siya nagatrabaho kada adlaw kag nagakatuyog kada gab-i, ang binhi nga iya gingsabwag nagatubò aber wayà niya masayuri kung pauno. ²⁸ Ang dutà mismo imaw ang nagapatubò kag nagapauhay ng mga tanom: nauna ang pungango, tapos ang uhay kag sa ulihi ang madamò nga bunga. ²⁹ Kag kung hinog na, ginaani ng tag-iya kay anihon na.”

Ang Parabola parti sa Busoy ng Mustasa

Mateo 13:31-32, 34; Lucas 13:18-19

³⁰ Nagpangutana si Hesus sa inda, “Sa ano naton ikumpara ang paghahari ng Dios? Ano nga parabola* ang aton gamiton agud maisplikar ini?” Naghambay pa gid siya, ³¹ “Pareho ini sa busoy ng mustasa*. Ini hay pinakamaisot sa tanan nga busoy sa kalibutan, ³² pero pag natanom na ini, magatubò kag maging pinakamabahoy sa tanan nga utanon kag aber ang mga pispis puydi makapugad sa iya mabahoy nga mga sanga.”

³³ Madamò pa gid nga parabola ang ginggamit ni Hesus sa iya pagpanudlò, kumpormi sa inda pang-intindi. ³⁴ Wayà siya nagatudlò sa inda nga wayà nagagamit ning parabola, pero ginaisplikar niya ini tanan sa iya mga disipulo kung sinda na lang.

Ang Pagpakalma ni Hesus sa Mabaskog nga Hangin

Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25

³⁵ Nang adto nga adlaw, manayumsom na, naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Mos, matabok kita sa kabuak.” ³⁶ Ngani gingbayaan ng iya mga disipulo ang madamò nga tawo kag nagsakay sa dyapang nga ginasakyan ni Hesus kag naglarga sinda. May mga dyapang da didto nga nagdungan sa inda. ³⁷ Kag mintras nagabyahe sinda, gulpi lang nga nagbaskog. Nagbasyada ang humbak sa dyapang kag malapit na mapunò ang inda ginasakyan. ³⁸ Pero si Hesus hay nagakatuyog nga may uyunan didto sa ulihi ng dyapang. Gingpukaw ninda siya kag naghambay sinda, “Maestro, basi daw wayà ka nagakabayaka nga malulunod na kita?” ³⁹ Ngani nagbangon siya kag gingsabyaw niya ang hangin kag ginghambayan niya ang humbak, “Kalma! Ayaw maghuyop!” Nagduyog ang hangin kag nagkalma gid. ⁴⁰ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda, “Basi nahadlok kamo? Wayà pa ba kamo pagtuo sa akon?”

⁴¹ Sobra gid ang inda katingaya sa iya kag nagpinangutan-an sinda, “Sino gid baya ini nga aber ang hangin kag ang humbak nagatuman sa iya?”

5

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Tawo nga Ginasapian ng mga Malain nga Espiritu

Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39

1 Pagkatapos adto, nag-abot sinda sa kabuak, sa lugar ng Geraseno*.
 2 Nang nakasalta na si Hesus sa dyapang, gingsumpong siya ng isa ka tawo nga halin sa mga lubungan. Siya hay ginasapian ning malain nga espiritu.
 3 Kag nagaistar siya sa mga lubungan. Indì na gid siya maigapos, aber kadina pa ang gamiton. 4 Kay madamò na ka beses ginggapos ang iya mga siki kag kamot, pero ginapangbugtò lang niya ang mga kadina. Wayà gid ning may makapugong sa iya. 5 Adlaw kag gab-i, sa mga lubungan o sa mga bakuyod, permi siya nagasinggit kag ginapinilas niya ang iya lawas ning bato.

6 Pagkalantaw niya kay Hesus sa malayò, nagdyagan siya palapit kag nagahapà sa atubangan ni Hesus. 7 Tapos nagsinggit siya ning makusog, “Hesus, Ungà ng Pinakamataas nga Dios, ano ang imo labot sa akon? Nagapakitluoy ako sa imo sa pangayan ng Dios, ayaw ako pagpahugai!”
 8 Ginghambay niya ini kay gingsugò siya ni Hesus, “Ikaw malain nga espiritu, luwas sa inà nga tawo!”

9 Gingpangutana siya ni Hesus, “Ano ang imo pangayan?”
 Nagsabat siya, “Batalyon kay kadamò-damò kami.” 10 Kag nagap-inakitluoy niya kay Hesus nga indì sinda palayason didto nga lugar.

11 Malapit didto, may kadamò-damò nga baboy nga nagapangibok sa alihid ng bakuyod. 12 Nagpakitluoy ang malain nga mga espiritu kay Hesus kag naghambay, “Tuguti kami nga magsuyod sa mga baboy.” 13 Kag gingtugutan niya sinda. Nagpangluwas ang malain nga mga espiritu kag nagpangsuoyod sa mga baboy. Pagkatapos ang tanan nga baboy nga may mga 2,000 hay nagdinaguso sa pangpang hasta sa nagkahuyog sa dagat kag nagkalumos.

14 Nagdyagan ang mga miyug-alilà ng mga baboy kag gingpinamalità ini sa mga tawo sa banwa kag sa mga baryo. Ngani nagkadto ang mga tawo didto kay Hesus agud siruon kung ano ang natabò. 15 Pag-abot ninda didto, nakità ninda ang tawo nga dati anay gingsapian ng mga demonyo nga nagapungkò nga nakabarò kag maayo na ang iya isip. Ngani hinadlukan gid sinda. 16 Ang mga nakakità mismo ang nagbalità parti sa tawo nga dati anay hay may mga demonyo kag sa natabò sa mga baboy.

17 Tungod diri, nagpakitluoy sinda kay Hesus nga maghalin sa inda lugar.
 18 Nang pasakayon na si Hesus sa dyapang, ang tawo nga dati anay gingsapian ng mga demonyo hay nagpangabay nga kung puydi siya magnunot.

19 Pero wayà siya pagtuguti ni Hesus kundi ang hambay sa iya, “Magbalik ka sa indo bayay kag ibalità sa imo mga kahalihan kung ano ang ginghuman ng Ginoo sa imo kag kung pauno siya naluoy sa imo dati nga kamutangan.”

20 Ngani nagpanaw ang tawo kag nagkadto sa Decapolis†. Kag didto, gingpinamalità niya kung ano ang ginghuman ni Hesus sa iya. Natingaya gid ang tanan nga nakabati.

Ang Ungà ni Jairus kag ang Babayi nga Ginadugò
Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56

21 Pagtabok liwat ni Hesus sa kabuak sakay ng dyapang, madamò gid nga tawo ang nagtipon sa iya sa alihid ng dagat. 22 Nag-abot da didto ang

* 5:1 Geraseno: Sa iban nga mga kopya ng Griego hay Gadareno, pareho sa Mateo 8:28. † 5:20 5:20 Decapolis: Ang gusto hambayon hay napuyò nga banwa, imaw da sa 7:31.

isa ka opisyal ng sinagoga nga ang pangayan hay Jairus. Pagkakità niya kay Hesus, naghapà siya sa atubangan ni Hesus ²³ kag nagpakitluoy gid, “Ang akon ungà nga dalagita hay nagaagunisar na didto sa bayay. Kung puydi kadtua anay kag itungtong ang imo kamot sa iya agud magaayo siya kag mabuhì!”

²⁴ Ngani nagnunot si Hesus sa iya. Kag madamò da nga tawo ang nagsunod nga nagadinagusò sa iya.

²⁵ May isa da ka babayi didto nga dose na ka tuig nga ginadinugò. ²⁶ Dakò na gid ang nagastos niya sa pagpinabuyong sa sarisari nga miyugbuyong. Nagastos na niya ang tanan niya nga pagkabutang, pero wayà gid siya nag-ayo. Naggrabi pa gid ngani ang iya sakit. ²⁷ Nabatian niya ang mga balità parti kay Hesus, ngani nag-itiot siya sa kadamuan agud makapalapit sa likod ni Hesus kag gingtandog niya ang iya barò. ²⁸ Kay naghambay siya sa iya kaugalingon, “Kung matandog ko lang aber ang iya barò, magaayo gid ako.”

²⁹ Ngani gingtandog niya ang gayad ng barò ni Hesus kag nagpara nga daan ang iya pagdugò kag nabatyagan niya nga nag-ayo na siya sa iya sakit. ³⁰ Nasayuran ni Hesus nga may gahom nga nagluwas halin sa iya, ngani naglingig siya kag nagpangutana, “Sin-o ang nagtandog sa akon barò?”

³¹ Nagsabat ang iya mga disipulo, “Kadamò nga tawo ang nagadinagusò sa imo, basì nagapangutana ka pa kung sin-o ang nagtandog sa imo?”

³² Pero nagpanglikità pa siya kung sin-o ang nagtandog sa iya. ³³ Nasayuran ng babayi kung ano ang natabò, ngani nagpalapit siya kay Hesus nga nagapangurog sa kahadlok. Naghapà siya kag nagbalità ning matuod. ³⁴ Niyan, naghambay si Hesus sa iya, “Nenè, ang imo pagtuo ang nag-ayo[‡] sa imo. Ngani magbalik ka kag ayaw na magkabayaka sa imo sakit kay maayo ka na.”

³⁵ Mintras nagahambay pa siya sa babayi, may nag-abot nga mga tawo halin sa bayay ni Jairus. Hambay ninda sa iya, “Patay na ang imo ungà. Ayaw na pag-awata ang maestro.”

³⁶ Pero wayà pagpanginanuha ni Hesus ang gingbalità. Hambay niya kay Jairus, “Ayaw mahadlok. Magtuo ka lang.” ³⁷ Nagderitso lang sinda kag wayà siya may gingpanunot kundì si Pedro kag ang magmanghod nga sina Santiago kag Juan. ³⁸ Pag-abot ninda sa bayay ni Jairus, nakità ni Hesus nga nagakinagulo ang mga tawo. Ang iban nagatinangis kag ang iban hay nagadinanguyngoy. ³⁹ Nagsuyod sina Hesus sa bayay kag naghambay siya sa mga tawo, “Basi nagakinagulo kag nagatinangis kamo? Bukon patay ang ungà kundì nagakatuyog lang.”

⁴⁰ Pero gingngitlan lang ninda si Hesus. Ngani gingpaluwas niya ang tanan nga tawo kag gingpasuyod niya sa kwarto ng ungà ang tatay kag nanay kag ang tuyo niya nga kaibahan. ⁴¹ Pagkatapos ginhawiran niya ang kamot ng ungà kag naghambay, “Talitha, koum!” (ang gusto hambayon, ‘Nenè, bangon na!’)

⁴² Adto nga daan nagbangon ang dalagita kag nagpanaw-panaw. Dakò gid ang katingaya ng tanan. (Siya hay nagaedad ning dose ka tuig.) ⁴³ Pero gingbilinan sinda ni Hesus nga indì gid magpamalità aber kanin-o parti sa natabò. Kag gingsugò niya sinda nga taw-an ning pagkaon ang ungà.

[‡] 5:34 5:34 Nag-ayo: ang gusto hambayon ng ini nga hambay sa Griego puydi nga nagluwas o nagpaayo.

6

Ang Pagsikway kay Hesus sa Nazaret
Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30

¹ Pagkatapos, naghaling si Hesus kag nagkadto sa iya kaugalingon nga banwa kag nagnunot ang iya mga disipulo. ² Pag-abot ng Adlaw nga Inugpahuway*, nagtudlò siya sa sinagoga. Madamò nga tawo didto ang nakabati sa iya nga natingaya kag nagpangutana sinda, “Sa diin baya siya nakabuoy ning tiyad inà nga mga pagpanudlò? Ano nga kamayad ang gingtao sa iya? Kag basì nakakahuman siya ning mga milagro? ³ Bukon ba imaw ini ang karpentero? Dì ba siya ang ungà ni Maria kag maguyáng nina Santiago, Joses, Judas kag Simon? Kag dì ba ang iya mga manghod nga babayi hay kaibahan naton?” Ngani wayà gid ninda siya gingbatuna.

⁴ Pero naghambay si Hesus sa inda, “Ang propeta hay ginatahod ng mga tawo aber diin nga lugar puyra lang sa kaugalingon niya nga banwa, mga kahalian kag iya pamilya.”

⁵ Wayà nakahaman si Hesus ning mga milagro sa lugar ng Nazaret, puyra lang sa pila ka may sakit nga gingtungungan niya ng iya kamot kag nag-ayo. ⁶ Natingaya siya kay wayà sinda magtuo sa iya.

Ang Pagsugò ni Hesus sa Dose ka Apostoles
Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6

Pagkatapos adto ginglibot ni Hesus ang mga baryo kag nagpanudlò siya didto. ⁷ Gingtawag niya ang dose ka apostoles kag gingsugò sinda ning tigduha-duha. Gingtaw-an niya sinda ning otoridad kontra sa malain nga mga espiritu. ⁸ Gingbilinan niya sinda nga indì magdaya ning aber ano sa inda pagpanaw kundì sungkod lang. Indì da sinda magdaya ning pagkaon, bag o kwarta sa inda hagkos. ⁹ Puydi sinda makasukok ning sandalyas, pero indì sinda magdaya ning ilislan nga barò. ¹⁰ Kag naghambay siya sa inda, “Kung padayunon kamo sa isa ka bayay, didto lang kamo magtinir hasta sa maghalin kamo sa adto nga lugar. ¹¹ Pero kung ang mga tawo sa isa ka lugar indì magbaton sa indo kag indì magpamati ng indo ginawali, bayai nindo sinda. Paghaling nindo, pagpaga ang dapodapo sa indo siki para paandam kontra sa inda.”

¹² Ngani nagpanaw sinda kag nagwali nga ang mga tawo dapat magtalikod sa inda nga salà. ¹³ Madamò nga demonyo ang inda gingpalayas kag madamò nga may sakit ang inda gingpang-ayo nang gingpahiran ning lana.

Ang Pagpatay kay Juan nga Miyugbawtismo
Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9

¹⁴ Nabatian ni Haring Herodes ang mga balità parti kay Hesus kay nabantog na gid siya. Ang iban naghambay, “Si Hesus imaw si Juan nga Miyugbawtismo nga nabanhaw, imaw inà ang rason nga may gahom siya sa paghuman ng mga milagro.” ¹⁵ Pero naghambay naman ang iban, “Siya hay si Elias nga propeta.” Kag naghambay pa gid ang iban, “Siya hay propeta nga pareho ng isa sa mga propeta nang una.”

¹⁶ Pagkabati ni Herodes ini nga balità, naghambay siya, “Nabanhaw si Juan nga akon gingpapugutan ning uyo.” ¹⁷⁻¹⁸ Ginghuman ini ni Herodes kay Juan kay nahangit si Herodias sa iya. Tiyad ini ang natabò: Ging-asawa ni Herodes si Herodias, aber ini hay asawa ng iya hali nga si Felipe. Permi lang siya ginahambayan ni Juan, “Bawal sa Kasuguan nga asawahon

mo ang asawa ng imo hali." Ngani para lang kay Herodias, gingpadakop ni Herodes si Juan tapos gingpagapos kag gingpaprisko. ¹⁹ Kag tungod nagdumot si Herodias kay Juan, gusto niya nga ipapatay ini, pero indi niya mahuman kay indi magsugot si Herodes. ²⁰ Nahadlok si Herodes kay Juan kay nasayuran niya nga si Juan hay matarong kag diosnanon nga tawo. Ngani gingproteksyunan niya si Juan agud indi mauno. Gusto niya nga magpamati sa mga wali ni Juan aber nalilito siya sa iya mga nabatian.

²¹ Nang ulihi, nag-abot gid ang tyempo nga ginahuyat ni Herodias. Natabò ini sa silibrasyon ng pag-ungà kay Herodes. Nagpapunsiyon si Herodes kag ging-imbatar niya ang mga opisyaes ng Galilea, mga kumander ng mga sundalo ng Roma kag ang mga kilaya nga tawo didto.

²² Nagsuyod ang dalaga nga ungà ni Herodias kag nagsaot. Nalipay gid si Herodes kag ang iya mga bisita. Ngani naghambay si Herodes sa dalaga, "Pangayò sa akon ning aber ano nga imo magustuhan kay itao ko sa imo."

²³ Kag gingpangakò niya sa dalaga, "Taw-an ta ikaw ning aber ano nga imo pangayuon, aber pa katungà ng akon nasasakupan."

²⁴ Nagluwas ang dalaga kag nagpangutana sa iya nanay, "Ano ang akon pangayuon?" Nagsabat ang iya nanay, "Ang uyo ni Juan nga Miyugbawtismo." ²⁵ Kag adto nga daan nagbalik siya sa hari kag naghambay, "Gusto ko nga itao mo sa akon arinyan ang uyo ni Juan nga Miyugbawtismo nga nakabutang sa plangganita."

²⁶ Pagkabati adto ni Herodes, nalisod gid siya. Pero tungod nga nakasumpà na busà siya kag nabatian da ini ng mga bisita, indi niya gusto nga masirà ang iya ginghambay sa dalaga. ²⁷ Adto nga daan gingsugò niya ang isa ka sundalo nga day-on sa iya ang uyo ni Juan. Ngani nagkadto ang sundalo sa prisuhan kag gingpugutan ning uyo si Juan. ²⁸ Pagkatapos gingbutang niya ini sa plangganita kag gingtao sa dalaga nga gingtao naman sa iya nanay. ²⁹ Pagkabati ng mga disipulo ni Juan parti sa natabò, nagkadto sinda kag gingbuoy ang lawas niya kag ginglubong.

Ang Pagpakaon ni Hesus sa 5,000 ka Tawo

Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

³⁰ Niyan, nagbalik kay Hesus ang mga apostoles nga nagpanaw para magwali. Gingbalità ninda sa iya ang tanan nga inda ginghuman kag gingpanudlò. ³¹ Tungod sa kadamò ng mga tawo nga nagaabot kag nagahalin, wayà na gid sinda ning oras aber magkaon. Ngani naghambay si Hesus sa iya mga apostoles, "Mos, makadto kita sa tiway nga lugar agud makapahuway-huway kita." ³² Ngani nagsakay sinda sa dyapang kag nagkadto sa tiway nga lugar.

³³ Pero nakilaya sinda ng madamò nga tawo nga nakakità sa inda paglarga. Ngani nagdyagan ang mga tawo halin sa iba-iba nga mga banwa pakadto sa gingkadtuan nina Hesus kag nauna pa sinda pag-abot didto. ³⁴ Pagsalta ni Hesus sa dyapang, nakità niya ang madamò gid nga tawo nga nagatipon didto kag naluoy gid siya sa inda kay pareho sinda sa mga karnero nga wayà ning pastor*. Ngani gingtudluan niya sinda ning madamò nga butang. ³⁵ Nang Manayumsom na, nagpalapit ang mga disipulo kay Hesus. Hambay ninda, "Manayumsom na kag yari pa kita diri sa tiway nga lugar." ³⁶ Pakadtua na ang mga tawo sa mga sityo kag sa mga baryo sa palibot agud makabakay sinda ning pagkaon." ³⁷ Pero naghambay si Hesus sa inda, "Kamo mismo ang magtao ning pagkaon sa inda." Nagpangutana sinda sa iya, "Ano? Mapanaw ba kami kag

magbakay ning pagkaon nga duha ka gatos nga denarius* agud ipakaon sa inda?" ³⁸ Nagsabat si Hesus, "Pila ka bilog ang indo tinapay dirà? Tan-awa abi nindo." Nang makità ninda, naghambay sinda, "Lima lang kag duha nga isdà."

³⁹ Pagkatapos gingsugò ni Hesus ang mga tawo nga magpungkò ning grupo-grupo sa gunahon. ⁴⁰ Ngani nagpungkò ang mga tawo ning tig-100 kag tig-50. ⁴¹ Pagkatapos gingbuoy ni Hesus ang lima ka bilog nga tinapay kag duha ka bilog nga isdà, naghangad siya sa langit kag nagpasalamat sa Dios. Gingbuak-buak niya ang tinapay kag gingtao sa iya mga disipulo para ipanagtag sa mga tawo. Kag gingparte-parte da niya ang isdà para sa tanan. ⁴² Nakakaon sinda tanan kag nabusog gid. ⁴³ Pagkatapos gingtipon ninda ang mga nabilin nga tinapay kag isdà kag napunò ang dose pa ka ayat*. ⁴⁴ Ang mga lyaki nga nakakaon hay 5,000.

Ang Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw ng Dagat
Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21

⁴⁵ Adto nga daan gingsugò ni Hesus ang iya mga disipulo nga magsakay sa dyapang kag mag-una didto sa kabuak sa Betsaida, mintras ginapabalik niya ang mga tawo. ⁴⁶ Nang makahalina na ang mga tawo, nagtukad siya sa bakuyod para magpangamuyò. ⁴⁷ Nang gab-i na, yadto na ang dyapang sa tungà ng dagat kag si Hesus yadto pa sa takas nga siya lang. ⁴⁸ Nakità niya nga ginahugaan sinda sa pagbugsay kay sungsungon sa hangin. Nang aga-aga na, nagkadto si Hesus didto sa inda nga nagapanaw sa ibabaw ng dagat. Malampas lang kuntà siya sa inda, ⁴⁹ pero nang makità ninda nga nagapanaw siya sa ibabaw ng dagat, ang kalaom ninda hay muyto siya kag nagsinggit sinda, "Muyto!" ⁵⁰ Kay nang makità ninda siya, hinadlukan gid sinda. Pero naghambay nga daan si Hesus sa inda, "Paisuga ang indo tagipusuon, ako ini! Ayaw kamo mahadlok." ⁵¹ Kag nagsakay siya sa dyapang kag nagduyog ang makusog nga hangin. Kag natingaya gid sinda, ⁵² kay aber nakità na ninda ang milagro nga ginghuman niya sa tinapay, wayà pa gid sinda makaintindi ng gusto hambayon adto nga ginapakità kung sin-o siya, kay matugas ang inda uyo.

Ang Pagpang-ayo ni Hesus sa mga may Sakit sa Genesaret
Mateo 14:34-36

⁵³ Pag-abot nina Hesus sa kabuak, nagdunggò sinda sa banwa ng Genesaret kag gingpunduhan ninda ang dyapang. ⁵⁴ Pagsalta ninda, nakilaya nga daan ng mga tawo si Hesus. ⁵⁵ Ngani nagdali-dali ang mga tawo nga nagkadto sa palibot nga mga lugar kag gingpangdaya ninda ang mga may sakit nga nagahigdà sa banig kung sa diin ninda nabatian nga yadto si Hesus. ⁵⁶ Aber diin siya magkadto: sa mga baryo, sa mga syudad o sa mga sityo man, basta mabatian ng mga tawo nga yadto siya, ginadaya ninda ang inda mga may sakit sa mga lugar nga bakyanan kag baligyaan. Nagpakitluoy sinda kay Hesus nga tugutan niya ang mga may sakit nga makatandog aber lang sa gayad ng iya barò. Kag ang tanan nga nakatandog hay nag-ayo.

7

Ang mga Tradisyon ng mga Judio
Mateo 15:1-9

1 May mga Pariseo* kag pila ka mga eskriba nga nag-abot halin sa Jerusalem ang nagtipon sa palibot ni Hesus. 2 Nakità ninda nga ang iban nga iya mga disipulo hay nagakaon nga wayà nagapanghinaw ng inda mga kamot. Ini hay kontra sa tradisyon ng mga Pariseo.

3 (Bukon lang ang mga Pariseo kundì ang tanan nga Judio hay wayà nagakaon kung indì anay makahugas ng inda mga kamot sunò sa tradisyon ng inda mga kalulo-lulohan. 4 Indì da sinda makakaon ning aber ano nga naghalin sa merkado kung indì anay ninda mahugasan.* Madamò pa gid ang inda mga tradisyon pareho ng pagpanghugas ng mga tasa, kuyon kag kaldero nga lutuan.)†

5 Ngani nagpangutana kay Hesus ang mga Pariseo kag ang mga eskriba, “Basi ang imo mga disipulo hay wayà nagatuman ng mga tradisyon ng aton mga kalulo-lulohan? Nagakaon sinda nga wayà nagapanghinaw ng inda mga kamot.”

6 Nagsabat si Hesus sa inda, “Tamà gid ang gingpropesiya ni Isaias parti sa indo nga mga hipokrito. Sunò sa gingsulat niya, ‘Ini nga mga tawo hay nagatahod sa akon sa bàbà lang, pero ang inda tagipusuon malayò sa akon.

7 Wayà puyos ang inda pagsamba sa akon, kay ang inda mga ginatudlò hay mga tradisyon nga ginghuman lang ng mga tawo.’

8 Wayà nindo ginabatuna ang ginasugò ng Dios, kundì ang mga tradisyon ng mga tawo imaw ang indo ginatuman.”

9 Naghambay pa gid si Hesus, “Maayo gid kamo maghuman ning paagi agud indì mataman ang sugò ng Dios para masunod lang ang indo mga tradisyon. 10 Pareho abi ini: naghambay si Moises, ‘Tahura ang imo tatay kag nanay’ kag ‘Ang nagahambay ning malain sa iya tatay o nanay dapat gid patyon’. 11 Pero kamo nagatudlò nga kung ang tawo may ikakabulig sa iya tatay o nanay kag nagahambay siya sa inda, ‘Korban ini’ (ang gusto hambayon, inughalad* ini sa Dios), 12 wayà na nindo siya ginatuguti nga magbulig sa iya tatay o nanay. 13 Paagi sa indo gingmana nga tradisyon, ginahuman nindo nga wayà ning puyos ang hambay ng Dios. Kag madamò pa gid nga tiyad ini ang indo ginahuman.”

Ang Nagapahigkò sa Tawo

Mateo 15:10-20

14 Pagkatapos gingtawag liwat ni Hesus ang mga tawo kag hambay niya, “Pamati kamo tanan sa akon kag intindihon nindo ang akon ihambay. 15 Wayà ning butang nga nagasuyod sa tawo nga nagapahigkò sa iya, kundì ang mga nagaluwas.” 16 [Dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababatan!]

17 Pagkatapos gingbayaan niya ang mga tawo kag nagsuyod siya sa bayay. Nang sa suyod na siya, ang iya mga disipulo hay nagpangutana sa iya kung ano ang gusto hambayon ng adto nga parabola. 18 Nagsabat si Hesus sa inda, “Basi wayà pa ba kamo makaintindi? Wayà ba nindo masayuri nga ang aber ano nga nagasuyod sa tawo hay wayà nagapahigkò sa iya? 19 Kay wayà ini nagasuyod sa iya tagipusuon kundì sa iya tiyan

* 7:4 7:4 Sa iban nga mga kopya ng Griego: Paghalin ninda sa merkado, indì sinda makakaon kung indì anay makapanghinaw. † 7:4 7:4 Sa iban nga mga kopya ng Griego igwa: kag tuyugan.

kag sa ulihi nagaluwas sa iya lawas.” (Sa ini nga ginghambay ni Hesus ginapasayod niya nga puydi na kaunon ang tanan nga pagkaon.)

²⁰ Naghambay pa gid siya, “Ang nagaluwas sa tawo imaw ang naga-pahigkò sa iya. ²¹ Kay sa tagipusuon ng tawo nagahalin ang malain nga mga panghunahunà nga imaw ang nataguyod sa iya sa pagpakig-relasyon ning imoral, pagpangawat, pagpatay, ²² pagpangawatan, pagkahakog, paghuman ng tanan nga kalainan, pagpangluko, pag-inuyag, pagkaili, paghambay ning malain kontra sa isigkatawo, paghinambog kag paghuman ng mga kalukuhan. ²³ Ini tanan nga kalainan hay nagahalin sa suyod ng tagipusuon ng tawo kag imaw ini ang nagapahigkò sa iya.”

Ang Pagtuo ng Babayi nga taga-Tyre

Mateo 15:21-28

²⁴ Naghalin si Hesus didto kag nagkadto sa mga lugar ng Tyre. Pag-abot niya didto nagdayon siya sa isa ka bayay kay indi niya gusto nga masayuran ng mga tawo nga yadto siya. Pero nasasayuran da gihapon ini ng mga tawo. ²⁵⁻²⁶ Igwa ning isa ka babayi nga Griego nga taga-Fenicia nga sakop ng Syria. May maisot siya nga ungà nga babayi nga ginaspian ng malain nga espiritu. Nang mabatian niya nga yadto si Hesus, nagkadto nga daan siya didto. Naghapà siya kag nagpakitluoy nga kung puydi palayason niya ang malain nga espiritu sa iya ungà nga babayi. ²⁷ Pero naghambay si Hesus sa iya paagi sa parabola, “Dapat pakaunon anay ang mga ungà, kay bukon maayo nga buy-on ang pagkaon ng mga ungà kag ipilak sa mga ayam.”

²⁸ Nagsabat ang babayi sa iya, “Huo Ginoo, pero aber pa ang mga ayam sa idayom ng lamisa hay nagakaon ning mga uyak ng mga ungà.”

²⁹ Naghambay si Hesus sa iya, “Tungod sa imo gingsabat, puydi ka na magbalik. Kay nagluwas na ang demonyo sa imo ungà!”

³⁰ Nagbalik ang babayi kag nakità niya ang iya ungà nga nagahigdà sa katri kag ang demonyo hay nagluwas na.

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Bungoy kag Apà

³¹ Paghalin ni Hesus sa mga lugar nga sakop ng Tyre, nag-agi siya sa Sidon kag sa probinsya ng Decapolis. Pagkatapos nagderitso siya sa Lawà ng Galilea*. ³² May isa ka tawo didto nga bungoy kag apà nga gingdaya ng mga tawo sa iya. Nagpakitluoy sinda kay Hesus nga paayuhon ang tawo. ³³ Gingbuyag siya ni Hesus sa kadamuan kag gingsuksok niya ang iya mga tudlò sa talinga ng tawo. Pagkatapos nagpillà siya sa iya kamot kag gingpahid sa dilà ng tawo. ³⁴ Pagkatapos naghagad si Hesus sa langit, nagginhawa ning madayom kag naghambay sa iya, “Effata!” ang gusto hambayon, ‘Magbukas!’

³⁵ Adto nga daan nakabati siya kag klaro na ang iya paghambay. ³⁶ Gingbilinan ni Hesus ang mga tawo nga indi gid sinda magpamalità aber kanin-o parti sa natabò. Pero aber gingbawalan sinda, lalò pa gid nga gingpinamalità ninda ang natabò. ³⁷ Sobra gid ang katingaya ng mga tawo. Hambay ninda, “Kaayo-ayo gid ang iya mga ginghuman! Aber ang bungoy hay napabati niya kag ang apà hay napahambay niya!”

8

Ang Pagpakaon ni Hesus sa 4,000 ka Tawo

Mateo 15:32-39

1 Adto da nga mga adlaw, nagtipon liwat ang madamò nga tawo kay Hesus. Nang wayà na gid sinda ning pagkaon, gingtawag ni Hesus ang iya mga disipulo kag naghambay sa inda, 2 “Naluoy gid ako sa ini nga mga tawo. Kay tuyo na ka adlaw nga kaibahan ninda ako kag naubos na ang inda pagkaon. 3 Kung pabalikon ko sinda nga gutom, basi kung malipungan sinda sa dayan kay malayò gid ang ginghalinan ng iban sa inda.”

4 Nagpangutana ang iya mga disipulo, “Sa diin baya kita makabuoy ning pagkaon diri sa tiway nga lugar para ipakaon sa ini nga mga tawo?”

5 Pero nagpangutana si Hesus sa inda, “Pila ka bilog ang indo tinapay dirà?”

Nagsabat sinda, “Pito.”

6 Kag gingpapungkò ni Hesus ang mga tawo sa dutà. Gingbuoy niya ang pito ka tinapay kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos gingbuak-buak niya ini kag gingtao sa iya mga disipulo agud ipanao sa mga tawo. Ngani nagpanao sinda sa mga tawo. 7 Igwa da sinda ning pila ka bilog nga maintik nga mga isdà. Gingpasalamatan da niya ini kag gingtao sa iya mga disipulo agud ipanao sa mga tawo. 8 Nagkaon sinda kag nabusog gid. Pagkatapos, gingtipon ninda ang mga nabilin nga sobra kag napunò pa ang pito ka bangkat*. 9 Kag mga 4,000 ang mga tawo nga nakakaon. Nang matapos adto, gingpabalik na ni Hesus ang mga tawo. 10 Kag nagsakay nga daan siya sa dyapang* kaibahan ang iya mga disipulo kag nagtabok pakadto sa lugar ng Dalmanuta.

Nagpangayò ning Milagro kay Hesus

Mateo 16:1-4

11 Pag-abot ninda didto, may mga Pariseo nga nagpalapit kay Hesus para magpakigdibati sa iya. Kay gusto ninda nga tistingon siya. Ngani nagpangayò sinda sa iya ning milagro halin sa langit para pamatuuran nga gingsugò siya ng Dios. 12 Pero nagpanghaw-os si Hesus kag naghambay, “Basi baya nagapangayò ning milagro ang mga tawo sa ini nga henerasyon? Sa matuod lang ginahambay ko sa indo nga wayà ning milagro nga ipakità sa ini nga henerasyon!”

13 Kag gingbayaan niya sinda. Nagsakay siya liwat kag ang iya mga disipulo sa dyapang kag nagtabok sa kabuak.

Ang Pampaalsa ng mga Pariseo kag ni Herodes

Mateo 16:5-12

14 Nalimutan ng iya mga disipulo nga magdaya ning tinapay puyra lang sa isa ka bilog nga nadaya ninda sa dyapang. 15 Gingpaandaman sinda ni Hesus paagi sa parabola, “Magdahan kamo kag mag-andam sa pampaalsa ng mga Pariseo kag ni Herodes.”*

16 Nang mabatian ini ng iya mga disipulo, naghambay sinda sa isa kag isa, “Siguro ginghambay niya ini kay wayà kita ning tinapay.”

17 Nasayuran ni Hesus kung ano ang inda ginainistorya. Ngani naghambay siya sa inda, “Basi nagainistorya kamo nga wayà tinapay? Wayà pa gid ba kamo makasayod o makaintindi? Matugas pa gid ang indo uyo? 18-19 Igwa kamo mga mata, pero indì kamo makakità. Igwa kamo mga talinga, pero indì kamo makabatì. Wayà ba nindo madumdumi nang

* 8:15 8:15 Ang gusto hambayon ni Hesus, dapat indì sundon ng mga disipulo ang inda malain nga batasan.

gingbuak-buak ko ang lima ka tinapay para sa 5,000 nga tawo? Pila ba ka ayat ang napunò nang gingtipon nindo ang mga nabilin nga tinapay?" Nagsabat sinda, "Dose!"

²⁰ Nagpangutana pa gid si Hesus, "Kag nang gingbuak-buak ko ang pito ka tinapay para sa 4,000, pila ba ka bangkat ang napunò nang gingtipon nindo ang wayà maubos nga pagkaon?" Nagsabat sinda, "Pito!"

²¹ Kag naghambay si Hesus, "Dapat naintindihan nindo nga bukon tinapay ang akon gusto hambayon kaina."

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Buta sa Betsaida

²² Pag-abot ninda sa Betsaida, may mga tawo didto nga nagdaya ning buta nga lyaki kay Hesus. Nagpakitluoy sinda sa iya nga kung puydi paayuhon niya ang tawo agud makakità. ²³ Ngani ginhawiran niya ang kamot ng tawo kag gingdaya pakadto sa luwas ng Betsaida. Pag-abot ninda sa luwas, gingpil-an niya sa mata ang buta. Kag gingbutang niya ang iya kamot sa buta kag nagpangutana, "May nakikità ka na ba?"

²⁴ Nag-indahat ang lyaki kag naghambay, "Nakakakità na ako ning mga tawo, pero daw pareho ning mga kahoy nga nagapanaw."

²⁵ Ngani gingbutang liwat ni Hesus ang iya kamot sa mata ng tawo. Pagkatapos nagsirò siya ning maayo kag nagbalik ang iya panirò. Mahayag na gid ang tanan sa iya panglikità. ²⁶ Gingpabalik siya ni Hesus kag gingbilinan, "Ayaw na magbalik sa Betsaida."[†]

Ang Pagdiklara ni Pedro nga si Hesus ang Kristo *Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21*

²⁷ Pagkatapos adto, nagkadto si Hesus kag ang iya mga disipulo sa mga baryo nga sakop ng Cesarea Filipos. Mintras nagapanaw sinda, nagpangutana si Hesus sa iya mga disipulo, "Sin-o kuno ako sunò sa hambay ng mga tawo?"

²⁸ Nagsabat sinda, "May mga nagahambay nga ikaw si Juan nga Miyugbawtismo. Ang iban nagahambay nga ikaw si Elias; kag ang iban pa gid nagahambay nga ikaw hay isa sa mga propeta."

²⁹ Pagkatapos nagpangutana siya sa inda, "Hay kamo, ano ang indo mahahambay, sin-o ako?"

Nagsabat si Pedro, "Ikaw imaw ang Kristo*!"

³⁰ Nang mabatian ni Hesus ang sabat, gingpaandaman niya sinda nga indì gid magbalità aber kanin-o kung sin-o siya.

Ang Propesiya ni Hesus sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw *Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27*

³¹ Pagkatapos nagtudlò si Hesus sa inda, "Ako nga Ungà ng Tawo hay dapat gid mag-agi ning sobra nga mga kahugaan kag sikwayon ako ng mga miyugdumaya ng Judio, ng mga pinunò nga pari kag ng mga eskriba. Ipatay ninda ako, pero pagkaligad ng tuyo ka adlaw mababanhaw ako."

³² Gingklaro gid niya ini sa inda. Pagkabati adto ni Pedro, gingdaya niya si Hesus sa alihid kag gingsabyaw nga indì adto puydi. ³³ Pero naglinging si Hesus, nagsirò sa iya mga disipulo kag gingsabyaw si Pedro, "Satanas, lumayas ka sa akon atubangan! Kay ang imo ginahunahunà bukon halin sa Dios kundì sa tawo."

³⁴ Kag gingtawag niya ang mga tawo kaibahan ang iya mga disipulo nga magpalapit. Naghambay siya sa inda, "Ang aber sin-o nga gusto

[†] **8:26** 8:26 Siguro indì gusto ni Hesus nga magpamalità ang buta sa mga tawo sa Betsaida nga ging-ayo siya.

magsunod sa akon, dapat indì niya palabihon ang iya kaugalingon, kundi pas-anon niya ang iya krus[‡] kag magsunod sa akon. ³⁵ Kay ang aber sin-o nga nagapalabi ng iya kabuhì hay maduduyaang ini pero ang aber sin-o nga nagahalad ng iya kabuhì tungod sa akon kag sa Maayong Balità, makakabaton siya ning kabuhì nga wayà katapusan. ³⁶ Kay ano gid baya ang mapupuslan ng tawo kung maangkon man niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawad-an naman siya ning kabuhì? Wayà gid! ³⁷ Kay wayà gid ning butang nga puydi niya itao agud mapapabalik niya ang iya kabuhì. ³⁸ Ang aber sin-o nga nagakahuyà sa akon kag sa akon mga ginatudlò sa ini nga tyempo nga ang mga tawo nga malain kag bukon diosnanon, ikahuyà ko da siya pag ako nga Ungà ng Tawo hay magbalik nga may kadakò nga kahimayaan ng akon Amay, kaibahan ang balaan nga mga anghel.”

9

¹ Naghambay pa gid si Hesus sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, may pila ka tawo diri nga indì pa mamatay hasta nga makità ninda ang paghahari ng Dios nga magaabot nga may gahom.”

Ang Pagbaylo ng Hitsura ni Hesus *Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36*

² Pagkaligad ng unom ka adlaw, gingdaya ni Hesus sina Pedro, Santiago* kag Juan sa mataas nga bukid nga sinda lang. Kag gulpi lang nga nagbaylo ang hitsura ni Hesus sa inda atubangan. ³ Ang iya barò hay kasilaw-silaw sa kaputi. Wayà ning aber sin-o diri sa kalibutan ang makapaputi ng tiyad adto. ⁴ Pagkatapos nagpakità sa inda sina Elias kag Moises nga nagapakig-istorya kay Hesus. ⁵ Naghambay si Pedro kay Hesus, “Maestro, maayo gid kay yari na kita diri. Mahuman kami ning tuyo ka bayay-bayay, ang isa para sa imo, ang isa kay Moises kag ang isa pa kay Elias.” ⁶ Wayà siya makasayod kung ano ang iya dapat ihambay kay ginahadlukan gid sinda.

⁷ Tapos may nag-abot nga panganod kag gingtabunan sinda. Kag may nabatian sinda nga boses halin sa panganod nga nagahambay, “Imaw ini ang akon pinalangga nga Ungà. Pamatii nindo siya!” ⁸ Dalì-dalì sinda nga nagsirò patiyog, pero wayà na sinda ning may nakità kundi si Hesus lang.

⁹ Nang nagapatugbong na sinda sa bukid, gingbilinan sinda ni Hesus nga indì gid magpamalità aber kanin-o kung ano ang inda nakità hasta siya nga Ungà ng Tawo hay mabanhaw.

¹⁰ Ngani wayà gid ninda gingpamalità adto nga natabò, pero nang sinda na lang nga tuyo, nagpinangutan-an sinda kung ano ang gusto hambayon ng pagkabanhaw. ¹¹ Kag nagpangutana sinda kay Hesus, “Basi nagahambay ang mga eskriba nga kahinangyan mag-abot anay si Elias bago mag-abot ang Kristo?”

¹² Nagsabat siya, “Tamà inà, dapat mag-abot anay si Elias agud ipreparar niya ang tanan nga butang. Basi baya gingsulat da nga ang Ungà ng Tawo dapat mag-agi ning sobra nga mga kahugaan kag indì siya batunon ng mga tawo? ¹³ Pero ginahambay ko sa indo, si Elias hay nag-abot na kag ginghuman ng mga tawo sa iya ang inda gusto sunò sa gingsulat parti sa iya.”

‡ **8:34** 8:34 Ang gusto hambayon dapat magtuman siya sa akon aber pa sa kamatayon.

*Ang Pag-ayo ni Hesus sa Ungà nga may Malain nga Espiritu
Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43*

¹⁴ Pagbalik nina Hesus sa mga disipulo nga nabilin, nakità ninda nga madamò nga tawo ang nagatipon didto sa inda. May pila da ka mga eskriba nga nagapakigdibati sa mga disipulo. ¹⁵ Pagkakità ng mga tawo kay Hesus, natingaya gid sinda. Adto nga daan nagdyagan sinda pakadto sa iya agud kamustahon siya. ¹⁶ Nagpangutana si Hesus sa inda, “Ano ang indo ginadibatihan?”

¹⁷ Kag may isa ka tawo didto sa mga nagatipon nga nagsabat, “Maestro, gingdaya ko diri sa imo ang akon ungà nga lyaki kay ginaspian siya ng malain nga espiritu. Ngani indi na siya makahambay. ¹⁸ Kada siya ginaspian, ginatumba siya sa dutà, nagabuyà ang iya bàbà kag nagapagot ang iya mga ngipon. Pagkatapos nagapanugas siya. Nagpabulig ako sa imo nga disipulo nga palayason ini, pero indi ninda mapalayas.”

¹⁹ Nagsabat si Hesus, “Kamo nga mga tawo sa ini nga henerasyon hay wayà gid ning pagtuo! Hasta san-o pa baya ang akon pag-antos sa indo? Day-a diri sa akon ang ungà.” ²⁰ Ngani gingdaya ninda ang ungà sa iya.

Pagkakità ng malain nga espiritu kay Hesus, adto nga daan gingpakurog niya ang ungà, gingtumba kag gingpaligid sa dutà nga nagabuyà ang iya bàbà. ²¹ Gingpangutana ni Hesus ang tatay ng ungà, “Kasan-o pa siya nagtiyad ini?”

Nagsabat ang tatay, “Tunà nang ungà pa siya. ²² Permi siya ginatumba ng malain nga espiritu sa kalayo kag sa tubi agud patyon. Pero kung may mahuhuman ka, kaluy-i kag buligi abi kami!”

²³ Naghambay si Hesus sa iya, “Basi nagahambay ka nga ‘Kung may mahuhuman ako?’ Ang tanan nga butang mahuhuman ko sa tawo nga nagatuo sa akon.”

²⁴ Kag nagsabat ang tatay ng ungà, “Nagatuo ako, pero buligi ako nga madugangan pa ang akon pagtuo.”

²⁵ Pagkakità ni Hesus nga nagapakadamò na ang mga tawo palapit sa iya, gingsabyaw niya ang malain nga espiritu, “Ikaw, espiritu nga nagapaapà kag nagapabungoy sa ini nga ungà, ginasugò ta ikaw, luwas dirà kag ayaw na gid magbalik!”

²⁶ Nagsinggit ang malain nga espiritu kag gingpakurog niya ang ungà ning tudo kag nagluwas. Ang ungà daw patay na, ngani naghambay ang kadamuan, “Patay na siya!” ²⁷ Pero ginghawiran ni Hesus ang kamot ng ungà, gingpabangon niya kag nagtindog siya.

²⁸ Pagsuyod nina Hesus sa bayay, nagpangutana ang iya mga disipulo nang sinda na lang, “Basi baya wayà namon mapalayas ang malain nga espiritu?”

²⁹ Nagsabat siya sa inda, “Adto nga klasi ng malain nga espiritu, mapalayas lang paagi sa pangamuyò.”*

Ang Paghambay liwat ni Hesus parti sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45

³⁰ Paghalin nina Hesus didto, nag-agi sinda sa probinsya ng Galilea. Indi niya gusto nga masayuran ng mga tawo nga yadto siya, ³¹ kay nagatudlò siya sa iya mga disipulo. Naghambay siya sa inda, “Ako nga Ungà ng Tawo

* 9:29 9:29 Sa iban nga mga kopya ng Griego gingdugang: kag sa pagpuasa.

hay itugyan sa mga tawo nga magapatay sa akon, pero pagkaligad ng tuyo ka adlaw mababanhaw ako.”

³² Ang iya mga disipulo hay wayà makaintindi kung ano ang iya gusto hambayon. Pero nahadlok sinda magpangutana sa iya.

Sin-o ang Labaw sa Tanan

Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48

³³ Nag-abot sina Hesus sa Capernaum. Nang yadto na sinda sa bayay, nagpangutana si Hesus sa inda, “Ano ba ang indo ginainistorya sa dayan?”

³⁴ Pero naghapos lang sinda kay ang gingdiniskusyunan ninda hay kung sin-o gid sa inda ang labaw sa tanan. ³⁵ Ngani nagpungkò si Hesus kag gingtawag niya ang dose nga disipulo. Kag naghambay siya sa inda, “Kung sin-o sa indo ang gusto nga maging pinunò, dapat mapainubuson siya kag maging suluguon ng tanan.” ³⁶ Pagkatapos nagbuoy siya ning isa ka ungà kag gingpatindog niya sa inda tungà. Tapos gingkugos niya ini kag naghambay sa inda, ³⁷ “Ang aber sin-o nga nagabaton sa ungà nga tiyad ini tungod sa akon hay nagabaton sa akon. Kag ang nagabaton sa akon, bukon lang sa akon kundi nagabaton da sa nagsugò sa akon.”

Ang bukon Kontra sa aton hay Kaibahan naton

Lucas 9:49-50

³⁸ Niyan naghambay si Juan sa iya, “Maestro, nakakità kami ning isa ka tawo nga nagapalayas ng mga demonyo kag ang pangayan mo ang iya ginagamit. Gingpapara namon siya kay bukon naton siya kaibahan.”

³⁹ Pero naghambay si Hesus, “Pabay-i lang nindo siya kay wayà ning may nagahuman ning milagro paagi sa akon pangayan kag malagat-lagat magahambay ning malain kontra sa akon. ⁴⁰ Ang aber sin-o nga wayà nagakontra sa aton hay kaibahan naton. ⁴¹ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga magtao sa indo ning bisan isa lang ka baso nga tubi tungod kamo hay nagasunod sa akon, siya hay makakabaton gid ng iya bayos.

Ang mga Kabangdanan sa Pagpakasalà

Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2

⁴² “Ang aber sin-o nga maging kabangdanan nga makasalà ang isa sa ini nga bag-o nga nagatuo sa akon, mas maayo pa sa iya nga higitan ang iya liog ning mabahoy nga galingan nga bato kag itagbong sa dagat. ⁴³ Kung ang imo kamot imaw ang kabangdanan nga nagakasalà ka, utura inà! Mas maayo pa nga may kabuhi ka nga wayà katapusan nga isa lang ang imo kamot, kaysa sa duha ang imo kamot pero makadto ka naman sa impyerno[†]. Ang kalayo didto indi gid mamatay. ⁴⁴ [Ang mga uyod didto wayà ning kamatayon kag ang kalayo indi mamatay.] ⁴⁵ Kag kung ang imo siki imaw ang kabangdanan nga nagakasalà ka, utura inà! Mas maayo pa nga may kabuhi ka nga wayà katapusan nga isa lang ang imo siki, kaysa sa duha ang imo siki pero ipilak ka naman sa impyerno. ⁴⁶ [Ang mga uyod didto wayà ning kamatayon kag ang kalayo indi mamatay.] ⁴⁷ Kag kung ang imo mata imaw ang kabangdanan nga nagakasalà ka, lukata inà! Mas maayo pa nga magsuyod ka sa gingharian ng Dios nga isa lang ang imo mata, kaysa sa duha ang imo mata pero ipilak ka naman sa impyerno. ⁴⁸ Ang mga uyod didto wayà ning kamatayon kag ang kalayo indi mamatay.

[†] 9:43 9:43 Sa Griego hay Gehena, lugar nga ginapilakan ng mga basura kag ginasug-an.

49 “Kay ang tanan limpyuhon paagi sa kalayo pareho ng ginatao sa Dios nga ginaasinan anay.† 50 Ang asin hay maayo. Pero kung maduyà na ang sabor ng asin, indi na gid ini mapuslan kag pauno pa mapabalik ang iya kaasin? Dapat maging pareho kamo sa asin nga nagabulig sa kada isa nga maayo ang indo relasyon.”

10

Ang Pagpanudlò parti sa Pagbinuyagan ng Mag-asawa *Mateo 19:1-12; Lucas 16:18*

1 Pagkatapos adto naghaling si Hesus sa Capernaum* kag nagkadto siya sa mga lugar nga sakop ng Judea. Kag nagtabok siya sa Subà ng Jordan. Madamò nga tawo ang nagtipon didto liwat sa iya kag gingtudluan niya sinda pareho ng permi niya nga ginahuman.

2 May mga Pariseo* nga nagkadto da didto. Nagapangità sinda ning paagi para tistingon ninda siya. Ngani nagpangutana sinda kay Hesus, “Ginatugutan ba ng Kasuguan nga buyagan ng lyaki ang iya asawa?”

3 Gingsabat sinda ni Hesus paagi sa isa ka pangutana, “Ano ba ang gingsugò sa indo ni Moises?” 4 Nagsabat sinda, “Nagsugot si Moises nga makahuman ang lyaki ning papeles ng pagbinuyagan, pagkatapos puydi na niya mabuyagan ang iya asawa.” 5 Naghambay si Hesus sa inda, “Kay matugas ang indo uyo, ngani gingsulat ni Moises sa indo ini nga sugò. 6 Pero tunà ng pagtuga ng kalibutan, ‘ginghuman sinda ng Dios nga lyaki kag babayi.’† 7 Imaw ini ang rason nga ‘bayaan ng lyaki ang iya tatay kag nanay kag magaiba sa iya asawa,’ 8 kag sinda nga duha maging isa ka lawas. Bukon na sinda duha kundì isa.† 9 Ngani indi dapat buyagon ng tawo ang ging-isa na ng Dios.”

10 Pag-abot ninda sa bayay, nagpangutana naman ang mga disipulo parti didto nga butang. 11 Naghambay si Hesus sa inda, “Ang aber sin-o nga lyaki nga magbuyag sa iya asawa kag mag-asawa ning iban hay nagapangawatan kag nakasalà sa iya una nga asawa. 12 Kag kung magbuyag ang babayi sa iya asawa kag mag-asawa ning iban, nagapangawatan da siya.”

Ang Pagbendisyon ni Hesus sa mga Ungà *Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17*

13 May mga tawo nga nagdaya ng mga ungà kay Hesus para itungtong ang iya kamot kag bendisyunan sinda. Pero gingsabyaw ng iya mga disipulo ang mga nagdaya sa inda. 14 Pagkakità ni Hesus sa natabò, nahangit siya kag naghambay sa iya mga disipulo, “Pabay-i lang nindo ang mga ungà nga magpalapit sa akon. Ayaw nindo sinda pagpunggi kay ang mga kapareho ninda hay imaw ang nagapasakop sa paghahari ng Dios. 15 Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga indi magpasakop sa paghahari ng Dios pareho ng isa ka ungà, indi gid makasuyod sa gingharian ng Dios.” 16 Pagkatapos gingkugos niya ang mga ungà, gingtungtong niya ang iya kamot sa inda kag gingbendisyon sinda.

Ang Tawo nga Manggaranon *Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30*

† 9:49 9:49 Levitico 2:13 † 10:6 10:6 Gingtunaan 1:27, 5:2 † 10:8 10:7-8 Gingtunaan 2:24

¹⁷ Nang papanawon na si Hesus, may isa ka tawo nga nagdyagan palapit sa iya kag nagluhod. Pagkatapos nagpangutana ang tawo, “Maayo nga Maestro, ano baya ang dapat ko humanon agud makapanubli ning kabuhi nga wayà katapusan?”

¹⁸ Nagsabat si Hesus sa iya, “Basi gingtawag mo ako nga maayo? Wayà gid ning aber sin-o nga maayo kundi ang Dios lang. ¹⁹ Parti sa imo pangutana, nasayuran mo na ang mga sugò ng Dios: Ayaw magpamatay, ayaw magpangawatan, ayaw magpangawat, ayaw magtestigo ning pinusong, ayaw magpanglukò, tahura ang imo tatay kag nanay.”†

²⁰ Nagsabat siya kay Hesus, “Maestro, ini tanan hay natuman ko na magtunà nang ungà pa ako.”

²¹ Gingsirò siya ni Hesus nga may pagpalanggà kag naghambay, “Isa pa ka butang ang kuyang sa imo. Magbalik ka kag ibaligyà ang imo mga propidad kag ipanao ang kwarta sa mga pobre. Sa ini nga paagi, magakaigwa ka ning manggad sa langit. Pagkatapos magbalik ka kag magsunod sa akon.” ²² Naglain gid ang iya hitsura nang mabatian niya adto kag naghaling siya nga malisod kay madamò ang iya manggad.

²³ Nang makahalin na ang tawo, nagsirò si Hesus sa palibot kag naghambay sa iya mga disipulo, “Mahugà gid para sa mga manggaranon ang makasuyod sa gingharian ng Dios!”

²⁴ Natingaya ang mga disipulo sa iya ginghambay. Ngani nagpadayon siya sa paghambay, “Mga ungà, mahugà gid ang makasuyod sa gingharian ng Dios! ²⁵ Mas malupos pa mag-agi ang kamelyo sa buhò ng dayom kaysa sa magsuyod ang manggaranon sa gingharian ng Dios.”

²⁶ Natingaya gid sinda kag nagpangutana sa iya, “Kung tiyad inà, sin-o lang ang maluwas?”

²⁷ Gingsirò sinda ni Hesus kag naghambay, “Kung sa mga tawo lang imposible gid ini, pero puydi sa Dios; kay ang tanan nga butang hay posible sa Dios.”

²⁸ Naghambay si Pedro sa iya, “Hay kami, gingbayaan namon ang tanan kag nagnunot sa imo.”

²⁹ Naghambay si Hesus sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, wayà ning tawo nga nagbayà ng iya bayay, mga maguyáng kag mga manghod, nanay, tatay, mga ungà, o mga uma tungod sa akon kag sa Maayong Balità, ³⁰ nga indi makabaton ning ginatos ka doble nga bayos sa ini nga kabuhi: mga bayay, mga maguyáng kag mga manghod, mga nanay, mga ungà, mga uma kag pati sa mga paghingabot tungod sa pagtuo. Kag sa paabuton nga tyempo, makakabaton siya ning kabuhi nga wayà katapusan. ³¹ Pero madamò nga tawo ang nauuna nga mauulihi kag ang mga nauulihi nga mauuna.”

Ang Ikatuyo nga Paghambay ni Hesus parti sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34

³² Mintras nagapanaw sina Hesus patukad sa Jerusalem, nauna siya sa inda. Natingaya ang iya mga disipulo kag ginahadlukan naman ang iban nga nagasunod sa iya. Gingbuyag niya liwat ang dose nga disipulo sa mga tawo kag gingbalità niya kung ano ang matatabò sa iya. ³³ Naghambay siya sa inda, “Pamati kamo! Nagapatukad kita sa Jerusalem kag didto itugyan ako nga Ungà ng Tawo* sa mga pinunò nga parì kag mga eskriba*”

† **10:19** 10:19 Exodus 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

kag parusahan ninda ako nga patyon. Kag itugyan ninda ako sa mga bukun Judio*. ³⁴ Insultuhon ninda ako, pilaan, latiguhon kag patyon. Pero pagkaligad ng tuyo ka adlaw mababanhaw ako.”

Ang Pagpangayò ni Santiago kag ni Juan

Mateo 20:20-28

³⁵ Nagpalapit kay Hesus sina Santiago kag Juan, mga ungà ni Zebedee kag naghambay, “Maestro, may pangayuon kuntà kami sa imo.”

³⁶ Naghambay si Hesus sa inda, “Ano ang indo pangayuon sa akon?”

³⁷ Nagsabat sinda, “Pag maghari ka na sa imo mahimayaon nga gingharian, papungkua kami nga duha sa imo alihid; ang isa sa tuo kag ang isa sa waya.”

³⁸ Pero naghambay si Hesus sa inda, “Wayà nindo nasayuri kung ano ang indo ginapangayò. Maagwanta ba nindo ang mga kahugaan nga akon agwantahon? Kag matitiis da ba nindo ang kamatayon nga akon agihan?”

³⁹ Nagsabat sinda, “Huo, kaya namon.”

Naghambay si Hesus sa inda, “Maagwanta nindo ang mga kahugaan nga akon agwantahon kag matitiis da ang kamatayon nga akon agihan. ⁴⁰ Pero bukun ako ang magapili kung sin-o ang papungkuon sa akon tuo o waya kay may mga gingtagan-an na para magpungkò didto.”

⁴¹ Pagkabati ng napuyò ka disipulo kung ano ang inda gingpangayò, nahangit gid sinda kana Santiago kag Juan. ⁴² Ngani gingtawag sinda tanan ni Hesus kag ginghambayan, “Sayod nindo nga ang mga miyugdumaya sa ini nga kalibutan hay may otoridad sa inda mga sinakupan kag pagusto lang sinda kung ano ang humanon sa inda. ⁴³ Pero bukun tiyad inà sa indo. Kay kung sin-o sa indo ang gusto nga maging labaw sa tanan, dapat maging suluguon nindo. ⁴⁴ Kag kung sin-o sa indo ang gusto maging pinunò, dapat maging ulipon ng tanan. ⁴⁵ Kay aber pa ngani ako nga Ungà ng Tawo hay wayà nagkari diri sa kalibutan para magpaserbisyo kundi magserbisyo; kag magtao ng akon kabuhì agud matubos ang madamò nga tawo.”

Ang Pag-ayo kay Bartimeus sa Jerico

Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43

⁴⁶ Nag-abot sina Hesus sa Jerico. Nang nagapaluwas na siya sa banwa kaibahan ng iya mga disipulo kag ng madamò nga tawo, may isa ka buta didto nga si Bartimeus, ungà ni Timeus nga nagapungkò kag nagapalimos sa alihid ng karsada. ⁴⁷ Pagkabati niya nga nagaagi si Hesus nga taga-Nazaret, nagsinggit siya, “Hesus, inapo ni David, kaluy-i ako!”

⁴⁸ Gingsabyaw siya ng madamò nga tawo nga maghipos. Pero gingkusugan pa gid ngani niya ang pagsininggit, “Inapo ni David, kaluy-i ako!”

⁴⁹ Nagduyog si Hesus kag naghambay, “Day-a nindo siya diri sa akon.”

Ngani gingtawag ninda ang buta kag naghambay sinda, “Magkalipay ka. Tindog na kay ginapatawag ka ni Hesus.”

⁵⁰ Gingpilak niya ang iya pangsuy-ob, naglukso kag nagkadto kay Hesus.

⁵¹ Gingpangutana siya ni Hesus, “Ano ang gusto mo nga humanon ko para sa imo?”

Nagsabat ang buta, “Maestro, gusto ko nga makakità liwat.”

⁵² Pagkatapos naghambay si Hesus sa iya, “Panaw na. Ang imo pagtuo ang nag-ayo* sa imo.”

* **10:52** 10:52 Nag-ayo: ang gusto hambayon ng ini nga hambay sa Griego puydi nga nagluwas o nagpaayo.

Adto nga daan nakakità na siya kag nagnunot kay Hesus sa karsada.

11

Ang Madinaugon nga Pagsuyod ni Hesus sa Jerusalem

Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

¹ Nang malapit na sina Hesus sa Jerusalem kag nag-abot sa mga baryo ng Betfage kag Betania sa Bukid ng mga Olibo*, gingpauna ni Hesus ang iya duha nga disipulo ² kag gingbilinan sinda, "Mag-una kamo didto sa masunod nga baryo. Pagsuyod nga daan nindo, makikità nindo ang batà nga asno nga nakahigot. Wayà pa gid ini masasakayi. Hubara nindo ang higot kag day-a diri. ³ Kung may magpangutana sa indo, 'Basi ginahuman nindo inà?' sabata nindo, 'Kahinangyan ini ng Ginoo, pagkatapos iuli da nga daan sa imo.' "

⁴ Ngani nagpanaw sinda kag pag-abot ninda didto sa baryo, nakità ninda ang batà nga asno sa alihid ng dayan nga nakahigot sa pwertahan ng isa ka bayay. Mintras ginahubad ninda ang higot, ⁵ may mga nagatindog didto nga nagpangutana sa inda, "Hoy, ano ang indo ginahuman dirà? Basi ginahubad nindo ang higot ng asno?"

⁶ Nagsabat sinda sa mga tawo sunò sa gingbilin ni Hesus. Ngani gingpabay-an na lang sinda ng mga tawo. ⁷ Pagkatapos adto gingdaya ninda ang asno kay Hesus. Pag-abot didto, ginghapinan ninda ini ng inda pang-suy-ob kag nagsakay si Hesus. ⁸ Madamò nga tawo ang naglatag ng inda pang-suy-ob sa karsada kag ang iban naman nagbutang ning mga madahon nga sanga nga inda ging-utod halin sa mga uma. ⁹ Ang mga nagauna kay Hesus kag ang mga nagasunod hay nagasinggit,

"Hosana!* Ginapakamaayo ng Ginoo ang iya gingsugò!

¹⁰ Ginapakamaayo ng Dios ang paabuton nga gingharian ni David nga aton kalulo-lulohan.

Hosana! Dayawon ang Dios sa pinakamataas gid sa tanan!"

¹¹ Pag-abot ni Hesus sa Jerusalem, nagsuyod siya sa templo. Nagpang-likità siya sa tanan nga butang didto sa suyod. Pagkatapos, tungod madali na lang magtunod ang adlaw, nagluwas siya kag nagkadto sa Betania kaibahan ang dose nga disipulo.

Ang Pagsumpà ni Hesus sa Kahoy nga Igos

Mateo 21:18-19

¹² Pagkaaga, paghalin nina Hesus sa Betania pabalik sa Jerusalem, nagutom siya. ¹³ May nakità siya sa malayò nga kahoy nga igos* nga malabog ang dahon. Ngani gingpalapitan niya kung may bunga. Pero wayà siya ning may makità nga bunga kundi puro lang dahon, kay bukon pa tyempo ng tigbubunga. ¹⁴ Naghambay si Hesus sa kahoy, "Tunà niyan, wayà na ning tawo nga makakaon ng imo bunga!"

Nabatian ng iya mga disipulo ang iya ginghambay.

Ang Pagpalayas ni Hesus sa mga Miyugbaligyà sa Templo

Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

¹⁵ Pag-abot nina Hesus sa Jerusalem, nagsuyod siya sa templo. Gingpalayas niya didto ang mga nagapamaligyà kag nagapamakay sa suyod ng templo. Gingpinamaliskad niya ang mga lamisa ng mga miyugbaylo ning

* **11:9** 11:9 Hosana: Ang gusto hambayon, 'dayawon ang Dios', pero sa literal, 'luwasa kami niyan.'

kwarta* kag ang mga pungkuan ng mga miyugbaligyà ng mga salampati nga inughalad. ¹⁶ Kag wayà niya pagtuguti nga mag-agi sinda sa suyod ng templo nga may daya nga mga inughaligyà. ¹⁷ Kag gingtudluan niya sinda. Hambay niya, “Di ba ginahambay ng Kasulatan, ‘Tawagon ang akon bayay nga pangamuyuan para sa tanan nga nasyon?’† Pero kamo! Ginghaman nindo nga panaguan ng mga tulisan!”

¹⁸ Nabatian ng mga pinunò nga pari kag mga eskriba adtong ginghaman ni Hesus. Ngani nagpangità sinda ning paagi agud patyon siya. Pero hinadlukan sinda sa iya kay natingaya gid ang mga tawo sa iya nga ginatudlò.

¹⁹ Nang manayumsom na, nagluwas si Hesus kag ang iya mga disipulo sa syudad.

Ang Gingsumpà ni Hesus sa Kahoy nga Igos

Mateo 21:20-22

²⁰ Pagkaaga, nang pabalik na sinda pa-Jerusalem, didto da sinda nag-agi sa karsada nga inda ging-agihan dati kag nakità ninda ang kahoy nga igos nga nalayà kag patay na. ²¹ Nadumduman ni Pedro ang natabò, ngani naghambay siya kay Hesus, “Maestro, sirua ang kahoy nga igos nga imo gingsumpà! Layà na!”

²² Nagsabat si Hesus sa inda, “Magtuo kamo sa Dios! ²³ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga maghambay sa ini nga bukid, ‘Maghalin ka diri kag maglukso sa dagat’ kag kung wayà siya nagapangduha-duha kundì nagatuo nga ini matabò, inà hay matatabò para sa iya. ²⁴ Ngani ginahambay ko sa indo, aber ano ang indo pangayuon sa pangamuyò, magtuo kamo nga nabaton na ini nindo kag mababaton gid nindo. ²⁵ Kag kung nagapangamuyò kamo, patawara anay nindo ang mga nakasalà sa indo, agud patawaron da ang indo nga salà ng indo Amay sa langit.” ²⁶ [Kay kung wayà kamo nagapatawad sa iban, indì da kamo patawaron ng indo Amay sa langit.]

Ang Otoridad ni Hesus

Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8

²⁷ Nagkadto liwat sina Hesus sa Jerusalem. Mintras nagapanaw siya sa templo, nagpalapit sa iya ang mga pinunò nga pari, mga eskriba kag mga miyugdumaya ng Judio. ²⁸ Nagpangutana sinda kay Hesus, “Ano ba ang imo otoridad para humanon ini nga mga butang? Kag sin-o ang nagtao sa imo ng ini nga otoridad para humanon ang mga ini?”

²⁹ Nagsabat si Hesus sa inda, “May ipangutana ako sa indo. Sabata anay nindo ako, pagkatapos sabaton ko da kamo kung ano ang akon otoridad para humanon ini nga mga butang. ³⁰ Kay sin-o ba naghaling ang otoridad ni Juan para magbawtismo, sa Dios ba o sa tawo? Sabata nindo ako.”

³¹ Kag nagdiniskusyon sinda kung ano ang inda isabat, “Kung magsabat kita, ‘Halin sa Dios’, mangutana naman siya, ‘Basi wayà kamo nagpati kay Juan?’ ³² Pero kung maghambay kita, ‘Halin sa tawo’, mahahangit sa aton ang mga tawo.” (Nahadlok sinda sa mga tawo kay madamò ang nagapati nga si Juan hay matuod nga propeta*.) ³³ Ngani nagsabat sinda kay Hesus, “Wayà kami makasayod.” Naghambay naman si Hesus, “Indì ko da kamo

† **11:17** 11:17 Tanan nga nasyon: ang gusto hambayon, iba-iba nga lahi ng tawo sa bilog nga kalibutan. † **11:17** 11:17 Isaias 56:7

pagbalitaan kung sin-o ang nagtao sa akon ning otoridad paghuman ng ini nga mga butang.”

12

Ang Parabola parti sa mga Bantay ng Ubasan

Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19

¹ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda paagi sa mga parabola*, “May isa ka tawo nga nagpatanom ning ubas* sa iya dutà. Gingpakurayan niya ini palibot kag nagpahuman siya ning buhò sa mabahoy nga bato para pugaan ning ubas*. Nagpaugdok da siya ning isa ka lantawan. Pagkatapos gingpaarkila niya ang ubasan sa mga bantay kag nagkadto siya sa malayò nga lugar. ² Nang mag-abot ang tyempo ng tigpamupò ning ubas, gingsugò niya ang iya ulipon sa mga bantay para magbuoy ng iya parte ng ubas. ³ Pero pag-abot niya didto, gingdakop ninda siya kag gingbunay kag gingpabalik nga wayà gid ning daya. ⁴ Gingsugò naman ng tag-iya ang isa pa ka ulipon, pero ginglampusan ninda siya sa uyo kag gingpakahuy-an. ⁵ Nagsugò pa gid siya ning isa pa ka ulipon kag inda ini gingpatay. Madamò pa gid ang gingsugò ng tag-iya. Ang iban gingbunay ninda kag ang iban gingpatay. ⁶ Sa katapusan, wayà na siya ning ulipon nga masugò. Ngani gingsugò niya ang iya pinalanggà nga ungà nga lyaki kay nagahunahunà siya, ‘Tahuron ninda ang akon ungà.’ ⁷ Pero pagkakità ng mga bantay sa iya ungà, naghambay sinda sa isa kag isa, ‘Yari na ang miyugpanubli. Kari, patyon ta para maging aton na ang iya panublion.’ ⁸ Ngani gingdakop ninda siya kag gingpatay. Gingpilak ninda ang iya lawas sa luwas ng ubasan.”

⁹ Nagpangutana si Hesus, “Ano baya ang humanon ng tag-iya ng ubasan? Sigurado gid nga kadtuon niya ang mga bantay kag pamatyon. Pagkatapos pabantayan niya ang iya ubasan sa iban.” ¹⁰ Naghambay pa si Hesus, “Wayà ba nindo ini nabasa sa Kasulatan?

‘Ang bato nga gingpilak ng mga panday,

imaw gid ang naging pinakaimportante nga bato sa pundasyon;

¹¹ ini hay ginghuman ng Ginoo, kag makatitingaya ini sa aton!’ ”†

¹² Nasayuran ng mga miyugdumaya ng Judio nga sinda ang ginapataman ng parabola. Ngani gusto ninda nga dakpon si Hesus pero nahadlok sinda sa mga tawo. Ngani gingpabay-an na lang ninda siya kag nagpanaw sinda.

Ang Pangutana parti sa Pagbayad ng Buhis

Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26

¹³ Niyan, gingsugò ninda ang pila ka mga Pariseo* kag pila ka mga miyembro ng grupo ni Herodes agud maakusar ninda si Hesus paagi sa iya paghambay. ¹⁴ Ngani nagkadto sinda kay Hesus kag nagpangutana, “Maestro, nasayuran namon nga matuod ang imo ginahambay. Wayà ka nagapadaya-daya sa mga tawo aber sin-o pa sinda kay wayà ka ning may ginapalabi. Kundi kung ano ang kamatuuran parti sa kabubut-on ng Dios sa mga tawo imaw gid ang imo ginatudlò. Mangutana lang kami sa imo, ginatugutan ba ng Kasuguan nga kita nga mga Judio hay magbayad ning buhis sa Emperador ng Roma? Dapat ba kita magbayad o indi?”

† 12:11 12:11 Salmo 118:22-23

15 Pero sayod ni Hesus ang inda hunahunà, ngani naghambay siya sa inda, “Basi baya ginatistingan nindo ako? Day-a sa akon ang kwarta kay siruon ko.”

16 Kag gingday-an siya ning isa ka bilog. Pagkatapos nagpangutana siya sa inda, “Kanin-o hitsura kag pangayan ang makikità diri?”

Nagsabat sinda, “Sa Emperador.”

17 Naghambay si Hesus sa inda, “Kung tiyad inà, itao nindo sa Emperador ang sa Emperador kag sa Dios ang sa Dios.”

Kag natingaya gid sinda sa iya.

Ang Pangutana parti sa Pagkabanhaw

Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40

18 Pagkatapos may mga Saduceo* nga nagpalapit kay Hesus. Ini nga mga tawo hay wayà nagapati nga may pagkabanhaw. 19 Nagpangutana sinda, “Maestro, nagsulat si Moises sa aton nga kung mamatay ang lyaki kag buhi ang iya asawa nga wayà makaungà, dapat ang iya manghod nga lyaki ang mag-asawa sa bayo agud makaungà siya para sa iya maguyáng nga namatay. 20 Niyan, igwa ning pito ka magmanghod nga lyaki. Nag-asawa ang kamaguyangan kag namatay nga wayà ning ungà. 21 Ngani ging-asawa ang bayo ng pangaduha nga manghod kag namatay da siya nga wayà gihapon makaungà. Imaw da ang natabò sa ikatuyo, 22 hasta sa ikapito. Namatay sinda tanan nga wayà gid makaungà. Nang ulihi ang babayi namatay da. 23 Niyan, kung mag-abot ang tyempo ng pagkabanhaw, kay sin-o gid siya asawa? Kay sinda nga pito hay naasawa niya.”

24 Nagsabat si Hesus sa inda, “Salà gid kamo kay wayà kamo nakaintindi ng ginahambay ng Kasulatan kag ng gahom ng Dios. 25 Kay pag banhawon ang mga patay, indì na sinda mag-asawa kag indì na paasawahon kay pareho na sinda ng mga anghel sa kalangitan. 26 Kung parti sa pagkabanhaw, wayà ba nindo nabasa ang gingsulat ni Moises parti sa nagadayab nga kahoy nga mababà? Hambay ng Dios sa iya, ‘Ako ang Dios ni Abraham, ang Dios ni Isaac kag ang Dios ni Jacob.’† 27 Ang Dios hay bukon Dios ng mga patay, kundi Dios ng mga buhì. Ngani salà gid kamo.”

Ang Pinakaimportante nga Sugò

Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28

28 May isa ka eskriba didto nga nagpalapit kag nakabati ng inda diskusyon. Nabatian niya nga maayo ang sabat ni Hesus. Ngani nagpangutana siya, “Ano gid baya ang pinakaimportante nga sugò ng Dios?”

29 Nagsabat si Hesus, “Ang pinakaimportante nga sugò hay imaw ini: ‘Pamati kamo, mga Israelita! Ang Ginoo nga aton Dios imaw lang ang Ginoo. 30 Ngani higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bilog mo nga tagipusuon, sa bilog mo nga kabubut-on, sa tanan mo nga hunahunà kag sa tanan mo nga kusog.’† 31 Ang ikaduha hay imaw ini, ‘Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugmà mo sa imo kaugalingon.’† Wayà na ning sugò nga mas importante pa diri sa duha.”

32 Naghambay ang eskriba sa iya, “Tamà ka, Maestro! Matuod ang imo ginghambay nga may isa lang nga Dios kag wayà na ning iban pa. 33 Kag higugmaon mo siya sa bilog nga tagipusuon, sa tanan nga pang-intindi

kag sa tanan nga kusog; kag higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugma mo sa imo kaugalingon. Ining duha hay mas importante sa tanan nga halad* nga ginasunog kag sa iban pa nga mga sakripisyo.”

³⁴ Pagkabati ni Hesus nga tamà ang iya sabat, naghambay siya sa iya, “Malapit ka na sa paghahari ng Dios.”

Pagkatapos adto, wayà na gid ning may nangahas nga magpangutana kay Hesus.

Ang Pangutana kung Sin-o si Kristo

Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44

³⁵ Mintras nagatudlò si Hesus sa templo, nagpangutana siya, “Basi nagahambay ang mga eskriba nga ang Kristo hay inapo lang ni David?”

³⁶ Si David mismo nga ginatuytuyan ng Espiritu Santo hay naghambay,† ‘Naghambay ang GINOO* sa akon Ginoo,

Pungkò diri hampig sa akon tuo

hasta nga mapardi ko kag pakahuy-an ang imo mga kaaway para sa imo.’

³⁷ Kung gingtawag siya ni David nga iya Ginoo, pauno baya nga siya hay inapo lang ni David*?”

Naluyag magpamati kay Hesus ang madamò gid nga tawo.

Ang Paandam kontra sa mga Eskriba

Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47

³⁸ Sa iya mga pagpanudlò naghambay siya, “Mag-andam kamo sa mga eskriba nga gusto magpinanaw nga nagabarò ning mahabà para magpakità nga importante gid sinda. Gusto gid ninda nga abi-abihon kag tahunon sa lugar nga madamò ang tawo. ³⁹ Kag sa mga sinagoga* o sa mga punsyunan, ginapili gid ninda ang mga pungkuan nga para sa mga kilaya.

⁴⁰ Ginaubos ninda buoy ang mga pagkabutang ng mga babayi nga bayo pati inda bayay kag ginatabon-tabunan lang ninda ang inda malain nga ginahuman paagi sa mahabà nga mga pangamuyò. Sinda hay magabaton gid ning mas sobra nga parusa halin sa Dios!”

Ang Ginghalad ng Bayo

Lucas 21:1-4

⁴¹ Nagpungkò si Hesus sa atubangan ng ginabutangan ning kwarta didto sa templo kag ging-obsorbahan niya ang mga tawo nga nagabutang ng inda mga kwarta. Madamò nga manggaranon ang nagabutang ning dakò nga mga kantidad. ⁴² May nagpalapit nga pobre nga babayi nga bayo kag nagbutang ning duha ka bilog nga leptos*. ⁴³ Gingtawag ni Hesus ang iya nga disipulo kag naghambay sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, mas madakò ang gingbutang ng ini nga pobre nga bayo kaysa sa tanan nga nagtao. ⁴⁴ Kay sinda madamò ang kwarta kag ang inda gingtao hay ang buknon na ninda kahinangyan. Pero ang bayo, aber pobre siya, gingtao niya ang tanan nga iya ginasaligan nga pangabuhian.”

13

Ang parti sa Pagkawasak ng Templo

Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6

¹ Mintras nagapaluwas si Hesus sa templo, ang isa sa iya mga disipulo naghambay, “Maestro, tan-awa! Kaayo-ayo ang templo kag kadagkò-dagkò ang mga bato.”

† 12:36 12:36 Salmo 110:1

² Naghambay si Hesus sa iya, “Nakikità mo ba inà nga kabahoy-bahoy nga templo? Maabot ang tyempo nga inà nga mga bato hay pagatumpagon kag wayà gid ning may mabilin nga nagapamagtumbaw.”

Ang Paabuton nga mga Paghingabot

Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19

³ Mintras nagapungkò si Hesus sa Bukid ng mga Olibo paatubang sa templo, nagpalapit sina Pedro, Santiago, Juan kag Andres kag nagpangutana sa iya nang sinda na lang. ⁴ Hambay ninda, “Balitai kami kung san-o matabò ang mga butang nga imo ginghambay. Kag ano baya ang tandà nga malapit na ini tanan matatabò?”

⁵ Nagsabat si Hesus sa inda, “Mag-andam kamo nga wayà ning may makapatayang sa indo. ⁶ Kay kadamò ang magaabot kag magahambay sinda, ‘Ako imaw ang Kristo’ kag kadamò ang inda mapatayang. ⁷ Kag pag makabati kamo nga may mga gira malapit sa indo kag makasayod kamo nga sa iban nga nasyon nagagira da, ayaw kamo mahadlok. Dapat gid ini tanan matabò, pero bukon pa ini ang katapusan. ⁸ Magainaway ang mga nasyon kag imaw da ang mga gingharian. May magaabot nga mga linog sa iba-iba nga lugar kag may matabò nga mga taggutom. Ini nga mga butang hay daw pareho ng una nga kasakit nga nababatyagan ng babayi nga tig-uungà na gid.

⁹ “Mag-andam kamo, kay dakpon ninda kamo kag itugyan sa Korte ng mga Judio* kag latiguhon sa mga sinagoga. Magaatubang kamo sa mga gobernador kag sa mga hari tungod sa indo pagtuman sa akon kag didto magapamatuod kamo parti sa akon. ¹⁰ Dapat iwali ang Maayong Balità sa tanan nga nasyon, bago mag-abot ang katapusan. ¹¹ Kung day-on kamo kag itugyan sa korte, ayaw kamo magkabayaka kung ano ang indo ihambay. Kay sa adto gid nga oras, ihambay lang nindo kung ano ang ginapahambay sa indo ng Espiritu Santo. Kay bukon kamo ang magahambay kundì ang Espiritu Santo paagi sa indo. ¹² Sa adto nga tyempo, may mga tawo nga ipapatay ang inda nga maguyáng kag manghod. May mga tatay nga ipapatay ang inda ungà. Kag may mga ungà nga magabatò sa inda nga ginikanan kag ipapatay ninda. ¹³ Mahahangit gid sa indo ang tanan nga tawo tungod sa indo pagtuman sa akon. Pero ang nagapadayon nga magtuman sa akon hasta sa katapusan imaw ang maluluwas.”

Ang Kalain-lain nga Butang

Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24

¹⁴ “Pag makità nindo nga ginapatindog na sa lugar nga indì dapat tindugan ang kalain-lain gid nga butang[†] (kamo nga nagabasa intindihon gid nindo kung ano ang gusto hambayon ini), ang mga yarà sa Judea dapat magbakwit na pakadto sa kabukiran. ¹⁵ Ang matabuan nga yarà sa luwas ng iya bayay* indì na dapat magsuyod para magbuoy ning aber ano. ¹⁶ Ang matabuan nga yadto sa uma hay indì na dapat magbalik para magbuoy ng iya pangsuy-ob. ¹⁷ Sa adto nga tyempo, makaluluoy ang mga nabdos kag ang mga nagapasuso kay mahugaan gid sinda magbakwit. ¹⁸ Magpangamuyò kamo nga indì ini matabò sa tiglalamig. ¹⁹ Kay sa adto nga tyempo, magaabot ang kahugaan nga wayà pa gid natabò magtunà nang gingtuga ng Dios ang kalibutan hasta niyan kag indì na matatabò pa

[†] 13:14 13:14 Daniel 11:31 * 13:15 13:15 Sa literal: sa bubong ng iya bayay. Ini hay pantay kag didto nagapahuway ang mga tawo.

hasta san-o. ²⁰ Kag kung indì patag-uron ng Ginoo ang mga adlaw, wayà gid ning may maluwas. Pero tungod sa kaluoy niya sa iya mga gingpili, patag-uron niya adto nga tyempo.

²¹ “Kung may maghambay sa indo, ‘Yari ang Kristo!’ o ‘Yadto siya didto!’, ayaw kamo magpati. ²² Kay may magaabot nga mga bukon matuod nga kristo kag mga bukon matuod nga mga propeta. Magahaman sinda ning mga milagro kag makatitingaya nga butang para patayangon, kung puydi, aber pa ang mga gingpili ng Dios. ²³ Ngani magbantay kamo! Ginahambay ko na nga daan ini nga mga butang sa indo bago pa matabò.”

Ang Pagbalik ni Hesus

Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28

²⁴ “Pagkatapos ng mga kahugaan sa adto nga tyempo, magaduyom ang adlaw, indì na maghayag ang bulan, ²⁵ kag magakahuyog ang mga bituon. Ang mga butang† sa kalangitan hay magatayang sa inda dati nga mga pwesto. ²⁶ Pagkatapos makikità ng mga tawo ako nga Ungà ng Tawo sa mga panganod nga nagabalik sa kalibutan nga may madakò nga gahom kag may kasilaw. ²⁷ Suguon ko ang akon mga anghel, para tipunon ang akon mga gingpili halin sa tanan nga lugar ng kalibutan.”

Ang Leksyon sa Kahoy nga Igos

Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33

²⁸ “Magtuon kamo ng leksyon parti sa kahoy nga igos*. Kung nagapanaybos ang iya mga sanga, sayod na nindo nga malapit na ang tag-init. ²⁹ Imaw da, kung makità nindo nga nagakatabò na ini nga mga butang nga akon ginahambay, masasayuran nindo nga madali na lang ako mag-abot. ³⁰ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, magakatabò ini tanan nga butang, bago mamatay ang mga tawo sa ini nga henerasyon. ³¹ Maduduyà ang langit kag ang dutà, pero ang akon mga hambay hay indì maduyà kundi matutuman gid ini.”

Wayà may Nakakasayod sa Pagbalik ni Hesus

Mateo 24:36-44

³² “Kung parti sa adlaw kag oras ng akon pag-abot, wayà gid ning may nakasayod aber ang mga anghel sa langit o ako nga Ungà ng Dios, kundi ang Amay lang gid. ³³ Ngani mag-andam kamo kag mag-alisto, kay wayà kamo makasayod kung san-o maabot adto nga oras. ³⁴ Pareho da ini sa isa ka tawo nga mabyahe sa iban nga lugar. Bago siya naghalin sa iya bayay, gingtaw-an niya ang iya mga ulipon ning otoridad kag kada isa sa inda hay may trabaho. Kag gingsugò niya ang bantay sa pwertahan nga magbantay. ³⁵ Ngani magbantay kamo kay wayà kamo makasayod kung san-o magaabot ang tag-iya ng bayay; puydi sa manayumsom, sa hanagob, sa aga-aga, o sa pagsubat ng adlaw. ³⁶ Basi kung gulpi lang ang iya pag-abot kag maabutan niya kamo nga nagakatuyog. ³⁷ Ang ginahambay ko sa indo hay ginahambay ko da sa tanan. Magbantay kamo!”

14

Ang Plano nga Pagpatay kay Hesus

Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

¹ Duha na lang ka adlaw bago mag-abot ang Pyesta ng Pagligad ng Anghel* kag Pyesta ng Tinapay nga wayà ning Pampaalsa*. Ang mga

† 13:25 13:25 Sa literal: gahom.

pinunò nga parì kag ang mga eskriba* hay nagapangità ning paagi kung pauno ninda dakpon si Hesus nga indì masayuran ng mga tawo kag pagkatapos hay patyon. ² Naghambay sinda, “Indi lang naton itamà sa pyesta kay basi kung magkagulo ang mga tawo.”

Ang Pagbubò ning Pahumot kay Hesus

Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8

³ Nang yadto sina Hesus sa banwa ng Betania, mintras nagakaon siya sa bayay ni Simon nga kitungon* dati, may isa ka babayi nga nag-abot.

May daya siya nga maisot nga tibod himò sa alabastro*, nga may suyod nga kamahay gid kag maayo nga klasi nga pahumot. Ini nga pahumot hay halin sa tanom nga ginatawag, Nardo. Pagpalapit niya kay Hesus, ging-utod niya ang liog ng tibod kag gingbubuan niya ning pahumot ang uyo ni Hesus. ⁴ May mga tawo didto nga nahangit kag naghambay sa isa kag isa, “Taya! Basi baya ginauyakan lang niya ang pahumot?” ⁵ Puydi kuntà inà maibaligyà sa kantidad nga tuyo ka gatos nga denarius* kag itao ang kwarta sa mga pobre.” Kag gingnguyaban ninda ang babayi.

⁶ Pero naghambay si Hesus sa inda, “Basi ginagulo nindo siya? Pabay-i lang siya. Maayo gid ang iya ginghuman sa akon! ⁷ Permi nindo kaibahan ang mga pobre kag puydi kamo makabulig sa inda aber ano nga oras nga gusto nindo, pero ako hay bukon nindo permi kaibahan.

⁸ Ini nga babayi naghuman ng iya makakaya para sa akon. Gingbubuan niya ning pahumot ang akon lawas para ipreparar ang akon lubong. ⁹ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, aber diin iwali ang Maayong Balità sa bilog nga kalibutan, ang iya ginghuman sa akon hay ipamalità da para madumduman siya.”

Ang Pagtraidor ni Judas kay Hesus

Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6

¹⁰ Pagkatapos si Judas Iscariote, isa sa dose nga disipulo, hay nagkadto sa mga pinunò nga parì agud inda istoryahan kung pauno niya itugyan si Hesus sa inda. ¹¹ Pagkabati ini ninda, nalipay gid sinda kag nagpangakò nga taw-an siya ning kwarta. Ngani tunà adto, nagapangità siya ning paagi kung pauno niya itugyan si Hesus sa inda.

Ang Pagpreparar sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel

Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30

¹² Nag-abot ang una nga adlaw ng Pyesta ng Tinapay nga wayà ning Pampaalsa. Imaw ini ang adlaw nga ginapatay ang kordero agud ihalad sa Dios, para magsilibrar sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel. Ngani nagpangutana ang mga disipulo ni Hesus sa iya, “Sa diin mo gusto kami magpreparar ning ihapon para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel?”

¹³ Ngani gingsugò niya ang iya duha nga disipulo. Hambay niya, “Kadto kamo didto sa syudad ng Jerusalem. Pag-abot nindo didto, may masumpong kamo nga lyaki nga nagapas-an ning bangà nga may tubì. Magsunod kamo sa iya ¹⁴ sa bayay nga iya pagasuyuran. Kag magpangutana kamo sa tag-iya ng bayay, ‘Nagapangutana ang amon maestro kung sa diin ang kwarto nga pagakaunan niya kaibahan ng iya mga disipulo sa ihapon para sa Pyesta.’ ¹⁵ Ipakità niya sa indo ang malapad nga kwarto sa ibabaw nga kumplito ning mga gamit kag preparado na. Didto kamo magpreparar ng aton ihapon.”

* **14:3** 14:3 Alabastro: Ini hay isa ka klasi nga mayutà nga bato.

¹⁶ Nagpanaw ang duha kag pag-abot ninda sa syudad, nakità ninda ang tanan sunò sa ginhambay ni Hesus sa inda. Kag didto ninda gingpreparar ang ihapon para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel.

¹⁷ Nang manayomsom na, nag-abot si Hesus kag ang iya dose nga disipulo sa bayay. ¹⁸ Mintras nagakaon sinda, naghambay si Hesus, "Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, isa sa indo nga akon kaibahan diri sa pagkaon ang magatraidor sa akon."

¹⁹ Pagkabati ninda, nalisod gid sinda kag kada isa sa inda hay nagpangutana sa iya, "Bukon ako, di ba?"

²⁰ Naghambay si Hesus sa inda, "Isa sa indo sa dose, nga magasawsaw ning tinapay sa hambawan kaibahan ko, imaw ang magatraidor sa akon.

²¹ Kay ako nga Ungà ng Tawo hay pagapatyon sunò sa ginhambay ng Kasulatan, pero makaluluoy gid ang magatraidor sa akon. Maayo pa sa iya nga wayà gina-ungà."

Ang Ulihi nga Ihapon ng Ginoo

Mateo 26:26-30; Lucas 22:15-20; 1 Corinto 11:23-25

²² Mintras nagakaon sinda, nagbuoy si Hesus ning tinapay. Gingpasalaman niya ini sa Dios kag gingbuak-buak. Pagkatapos gingtao niya sa iya nga disipulo kag naghambay, "Buy-a nindo ini, imaw ini ang akon lawas."

²³ Pagkatapos nagbuoy siya ning tasa nga may ilimnon, nagpasalamat sa Dios kag gingtao sa inda. Kag sinda tanan hay nag-inom. ²⁴ Naghambay siya sa inda, "Ini ang akon dugò nga ibubò para mapalig-on ang kasugtanan agud mapatawad ang madamò nga tawo. ²⁵ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, indì na ako mag-inom liwat ning ilimnon halin sa ubas* hasta sa adlaw nga magainom ako ning bag-o nga klasi ng ilimnon sa gingharian ng Dios."

²⁶ Nagkanta sinda ning pagdayaw sa Dios. Pagkatapos nagkadto sinda sa Bukid ng mga Olibo.

Ang Propesiya ni Hesus nga indì siya Pagkilay-on ni Pedro

Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

²⁷ Naghambay si Hesus sa inda, "Bayaan nindo ako tanan kay ginahambay ng Kasulatan, 'Patyon ko ang pastor* kag magakawatakatak ang mga karnero.' ²⁸ Pero pagkatapos nga mabanhaw ako, mauna ako sa indo didto sa Galilea."

²⁹ Naghambay si Pedro kay Hesus, "Aber bayaan ka ninda tanan, ako indì gid!"

³⁰ Naghambay si Hesus sa iya, "Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, sa ini gid nga gab-i bago magtuktuyaok ang suyog ning pangaduha, indì mo ako pagkilay-on ning tuyo ka beses."

³¹ Pero nagpilit pa gid si Pedro nga nagahambay, "Indì gid ako maghambay nga wayà ta ikaw makilaya, aber patyon pa ako ninda kaibahan ka."

Imaw da ang ginhambay ninda tanan.

Ang Pangamuyò ni Hesus sa Getsemane

Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46

³² Pagkatapos nagkadto sinda sa lugar nga ginatawag, Getsemane. Pag-abot ninda didto, naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, "Pungkò anay kamo diri mintras nagapangamuyò ako." ³³ Gingdaya niya sina Pedro, Santiago* kag Juan sa una-unahan. Pagkatapos nagtunà siya

magpangalisod kag naglain ang iya pamatyag. ³⁴ Ngani naghambay siya sa inda, "Daw mamatay ako kay sobra gid ang akon kalisod. Pabilin kamo diri kag magpamuyaw."

³⁵ Pagkatapos nagkadto pa gid siya sa una-unahan, naghapà siya hasta ang iya agtang nagduot sa dutà kag nagpangamuyò nga kung puydi lang, ipalampas ang oras ng iya kamatayon. ³⁶ Nagpangamuyò siya, "Abba,† Amay, ang tanan nga butang posible sa imo. Ngani buy-a ini nga kahugaan sa akon. Pero bukon ang akon kagustuhan, kundì ang imo ang dapat matuman."

³⁷ Pagbalik niya sa iya tuyo ka disipulo, naabutan niya sinda nga nagakatuyog. Naghambay siya kay Pedro, "Simon, nagakatuyog ka ba? Indi ka ba makapamuyaw aber isa lang ka oras? ³⁸ Magpamuyaw kamo kag magpangamuyò para indi kamo madaog ng pagtintar. Gusto ng imo espiritu nga magtuman ng akon gingbilin, ugaling maluya ang imo lawas."

³⁹ Nagkadto liwat si Hesus sa una-unahan kag nagpangamuyò. Imaw da gihapon ang iya ginghambay. ⁴⁰ Pagkatapos nagbalik siya liwat sa mga disipulo kag naabutan na naman niya sinda nga nagakatuyog kay ginapilaw gid sinda. Kag wayà sinda kasayod kung ano ang isabat sa iya.

⁴¹ Sa ikatuyo nga pagbalik niya sa inda, naghambay siya, "Nagakatuyog pa ba gihapon kamo kag nagapahuway? Tamà na inà! Nag-abot na ang oras nga ako nga Ungà ng Tawo itugyan sa mga makasasalà. ⁴² Bangon na! Sirua, yari na ang tawo nga nagatraidor sa akon."

Ang Pagdakop kay Hesus

Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴³ Mintras nagahambay pa si Hesus, nag-abot si Judas nga isa sa dose nga disipulo. Kaibahan niya ang kadamò nga tawo nga may daya nga mga sundang kag mga pamakang. Gingsugò sinda didto ng mga pinunò nga pari, mga eskriba kag mga miyugdumaya ng Judio. ⁴⁴ Bago sinda nag-abot, gingbilinan na ng traidor ang mga madakop kung ano ang iya isinyas, "Ang tawo nga akon haruan imaw ang indo ginapangità. Dakpa nindo siya, day-a kag bantayi gid ning maayo."

⁴⁵ Ngani pag-abot ni Judas, nagpalapit nga daan siya kay Hesus kag naghambay, "Maestro!" Kag gingharuan niya siya. ⁴⁶ Ngani gingdakop ninda si Hesus. ⁴⁷ Pero ang isa sa mga kaibahan ni Hesus nga nagatindog hay naggabot ng iya maisot nga sundang kag ginglabò ang ulipon ng Pinakamataas nga Pari kag nautod ang iya talinga. ⁴⁸ Naghambay si Hesus sa mga nagdakop sa iya, "Tulisan ba ako nga kahinangyan gid magdaya pa kamo ning mga sundang kag mga pamakang para dakpon ako? ⁴⁹ Adlaw-adlaw yadto ako sa templo nga nagatudlò kag yadto da kamo, wayà nindo ako pagdakpa. Pero natatabò ini para matuman ang mga ginahambay ng Kasulatan parti sa akon."

⁵⁰ Kag gingbayaan siya ng tanan niya nga disipulo kag nagdyagan sinda palayò.

⁵¹ May isa ka soltero didto nga nagsunod kay Hesus nga nagatapis lang ng tela. Nadakop kuntà siya ninda, ⁵² ugaling nakahuyagpos siya, ngani nabilin ang tela kag nagdyagan siya nga nakauba.

Ang Pag-imbistigar kay Hesus sa Korte

Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24

† 14:36 14:36 Abba sa Aramaic, ang gusto hambayon hay tatay.

⁵³ Gingdaya ninda si Hesus sa Pinakamataas nga Pari. Didto nagatipon ang tanan nga pinunò nga pari, ang mga miyugdumaya ng Judio kag ang mga eskriba. ⁵⁴ Si Pedro nagsunod da pero malayò-layò kay Hesus. Nagsuyod siya sa dyaag ng Pinakamataas nga Pari kag nagpungkò kaibahan ng mga gwardya malapit sa kalayo agud magpainit-init. ⁵⁵ Ang mga pinunò nga pari kag ang tanan nga miyembro ng Korte ng mga Judio* hay nagpangità ning mga ebidensya kontra kay Hesus agud maipapatay ninda siya, pero wayà gid sinda ning may nakità. ⁵⁶ Madamò ang nagtestigo ning pinusong kontra sa iya, pero wayà nagapareho ang inda mga pamatuod.

⁵⁷ May mga tawo pa gid didto nga nagtestigo ning pinusong kontra kay Hesus. Hambay ninda, ⁵⁸ “Nabatian namon siya nga naghambay, ‘Gubaon ko ini nga templo nga gingpatindog ng mga tawo kag sa suyod ng tuyo ka adlaw patindugon ko, ang iban nga templo nga bukon mga tawo ang magahuman.’ ” ⁵⁹ Bisan ano ang ginghambay ninda, ang inda mga pamatuod hay wayà nagapareho.

⁶⁰ Nagtindog sa tungà ang Pinakamataas nga Pari kag nagpangutana kay Hesus, “Wayà ka ba ning maisabat sa ini nga mga akusasyon kontra sa imo?”

⁶¹ Wayà gid nagsabat si Hesus. Ngani gingpangutana siya liwat ng Pinakamataas nga Pari, “Ikaw ba ang Kristo nga Ungà ng Dios nga ginadayaw ng mga tawo?”

⁶² Nagsabat si Hesus sa iya, “Huo, ako! Kag makikità nindo ako nga Ungà ng Tawo nga nagapungkò hampig sa tuo ng Makagagahom nga Dios. Kag makikità da nindo ako sa mga panganod halin sa langit nga nagaabot sa kalibutan.”

⁶³ Pagkabati adto ng Pinakamataas nga Pari, ginggisi niya ang iya barò sa kahangit kag naghambay, “Indi na kahinangyan ng mga testigo! ⁶⁴ Nabatian nindo ang iya paghambay ning malain kontra sa Dios, ano ang indo desisyon?”

Kag nagkaisa sinda nga sentensyahan siya nga patyon.

⁶⁵ Kag gingtunaan siya nga pilaan ng iban. Gingtabunan ninda ang iya hitsura kag gingsumbag. Pagkatapos naghambay sinda, “Sige, balital kami! Sin-o ang nagsumbag sa imo?” Pagkatapos gingtinampà siya ng mga gwardya.

Wayà Pagkilay-a ni Pedro si Hesus

Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Nang yadto pa si Pedro sa dyaag, may nag-abot nga isa sa mga ulipon nga babayi ng Pinakamataas nga Pari. ⁶⁷ Pagkakità niya kay Pedro nga nagapainit-init sa kalayo, gingsirò niya siya ning maayo kag naghambay, “Kaibahan ka da ni Hesus nga taga-Nazaret!”

⁶⁸ Pero nagbalibad si Pedro kag naghambay, “Wayà ako makakasayod ng imo ginahambay!” Pagkatapos nagkadto siya sa pwertahan paluwas.‡

⁶⁹ Didto nakità naman siya ng ulipon nga babayi kag naghambay liwat sa mga tawo didto, “Ini nga lyaki hay isa sa mga kaibahan ni Hesus.” ⁷⁰ Pero nagbalibad liwat si Pedro.

Malagat-lagat naghambay ang mga tawo didto kay Pedro, “Sigurado gid, ikaw hay isa sa iya mga kaibahan kay taga-Galilea ka da!”

‡ 14:68 14:68 Sa iban nga mga kopya ng Griego gingdugang: kag nagtuktuyaok ang suyog.

⁷¹ Pero nagsumpà gid si Pedro kag naghambay, “Aber mamatay pa ako, wayà ko gid nakilaya ang tawo nga indo ginahambay!”

⁷² Kag adto nga daan nagtuktuyaok ning pangaduha ang suyog. Kag nad-umduman ni Pedro ang ginghambay ni Hesus sa iya, “Bago magtuktuyaok ang suyog ning pangaduha, indi mo ako pagkilay-on ning tuyo ka beses.” Ngani nagtingangis siya kag nagdanguyngoy gid.

15

Ang Pagdaya kay Pilato

Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38

¹ Pagsubat nga daan ng adlaw, nagtipon ang mga pinunò nga pari kaibahan ang mga miyugdumaya ng Judio, ang mga eskriba kag ang tanan nga miyembro ng Korte ng mga Judio, para magplano kung ano ang humanon kay Hesus. Ginggapos ninda si Hesus kag gingdaya agud itugyan kay Gobernador Pilato. ² Gingpangutana siya ni Pilato, “Ikaw ba ang hari ng mga Judio?”

Nagsabat si Hesus sa iya, “Ikaw ang naghambay inà.”

³ Madamò ang mga akusasyon ng mga pinunò nga pari kontra kay Hesus. ⁴ Ngani gingpangutana siya liwat ni Pilato, “Wayà ba ikaw ning may maisabat sa ini nga mga butang? Madamò gid ang inda akusasyon kontra sa imo!”

⁵ Pero wayà gid nagsabat si Hesus, ngani natingaya gid si Pilato.

Ang Pagsentensya kay Hesus

Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16

⁶ Kada Pyesta ng Pagligad ng Anghel, ang ginahuman ng gobernador hay nagapaluwas ning isa ka priso sunò sa ginapangayò ng mga tawo. ⁷ May isa ka priso didto nga ang pangayan hay Barabas. Ini nga tawo gingpriso kaibahan adtong mga nakapatay nang pagrebelde ninda kontra sa gobyerno. ⁸ Madamò nga tawo ang nagpalapit kay Pilato kag gingpangayò ninda nga humanon niya liwat ang nagamnan niya kada Pyesta. ⁹ Nagpangutana siya sa inda, “Gusto ba nindo nga buhian ko ang hari ng mga Judio para sa indo?” ¹⁰ Nasayuran gid ni Pilato nga naiili ang mga pinunò nga pari kay Hesus, ngani gingtugyan ninda siya sa iya. ¹¹ Pero gingsuysugan ng mga pinunò nga pari ang mga tawo nga si Barabas ang inda pangayuon nga paluwason, bukon si Hesus. ¹² Nagpangutana si Pilato sa inda liwat, “Ano ang akon humanon sa tawo nga indo ginatawag, Hari ng mga Judio?” ¹³ Nagsinggit sinda, “Ilangang siya sa krus!” ¹⁴ Pero nagpangutana si Pilato sa inda, “Basi, ano ba nga salà ang iya nahuman?” Pero gingtuduhan pa gid ninda ang pagsinggit, “Ilangang siya sa krus!” ¹⁵ Ngani tungod gusto ni Pilato nga paburan ang mga tawo, gingpaluwas niya si Barabas para sa inda. Pero si Hesus hay iya gingpalatigo kag gingtugyan sa mga sundalo agud ilangang sa krus.

Ang Pag-insulto ng mga Sundalo kay Hesus

Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3

¹⁶ Gingdaya ng mga sundalo si Hesus sa suyod ng palasyo ng gobernador nga ginatawag, Pretoryo, kag gingtawag ninda ang tanan nga batalyon ng mga sundalo nga magtipon didto. ¹⁷ Kag gingbutangan ninda siya ning kapa nga maron. Ginghumanan ninda ning korona nga tunukon kag gingsuksok ini sa iya uyo. ¹⁸ Pagkatapos ginatiaw-tiawan ninda

siya, ginakamusta-kamusta nga ang hambay, “Mabuhay, ang Hari ng mga Judio!” ¹⁹ Kag gingpinukoy ninda siya ning baston sa iya uyo kag gingpilan da ninda siya. Gingluhod-luhuran ninda siya nga daw nagasamba. ²⁰ Pagkatapos ng inda pag-ininsulto, ging-uba ninda ang kapa nga maron kag gingsuksukan ninda siya liwat ng iya barò. Tapos gingdaya ninda siya sa luwas para ilangsan sa krus.

Ang Paglangsang kay Hesus sa Krus

Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

²¹ Mintras nagapanaw sinda paluwas, nasumpung ninda ang isa ka tawo nga halin sa baryo. Ang iya pangayan hay si Simon nga taga-Cyrene, tatay nina Alexander kag Rufus. Gingpilit ninda siya nga magpas-an ng krus ni Hesus. ²² Pagkatapos gingdaya ninda si Hesus sa lugar nga ginatawag, Golgota (nga gusto hambayon, Lugar ng Bungò). ²³ Pag-abot ninda didto, gingtaw-an ninda si Hesus ning ilimnon nga may halò nga mira*, pero wayà siya mag-inom. ²⁴ Pagkatapos ginglangsang ninda siya sa krus kag gingparte ninda ang iya mga barò paagi sa palabunatan agud masayuran kung ano nga parte ang mabuoy ng kada isa. ²⁵ Mga alas nuwebe ng aga, ginglangsang ninda si Hesus sa krus. ²⁶ May karatula sa ibabaw ng iya uyo kag imaw ini ang nakasulat nga akusasyon kontra sa iya, ‘Ang Hari ng mga Judio.’ ²⁷ May duha didto ka tulisan nga inda da ginglangsang sa krus, ang isa sa tuo ni Hesus kag ang isa sa iya waya. ²⁸ [Sa ini nga paagi natuman ang ginahambay ng Kasulatan, ‘Gingtratar siya nga isa sa mga kriminal.’]

²⁹ Ang mga tawo nga nagapang-agi didto hay nagaliong-liong nga ginainsulto si Hesus. Hambay ninda, “Hay! Ikaw nga nagahambay nga gubaon mo ang templo kag sa suyod ng tuyo ka adlaw patindugon mo liwat, ³⁰ panaog dirà sa krus kag luwasa ang imo kaugalingon!”

³¹ Ginainsulto da siya ng mga pinunò nga pari kag mga eskriba. Naghambay sinda sa isa kag isa, “Gingtabangan niya ang iban, pero indì niya kaya nga tabangan ang iya kaugalingon! ³² Siruon ta abi niyan kung makapanaog dirà sa krus ang Kristo nga Hari ng Israel, agud magpati kita sa iya.” Pati ang mga ginglangsang kaibahan niya hay nagainsulto da sa iya.

Ang Pagkamatay ni Hesus

Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30

³³ Nang alas dose na ng adlaw, nagduyom ang bilog nga lugar hasta alas tres ng hapon. ³⁴ Nang alas tres na ng hapon, nagsinggit si Hesus ning makusog, “Eloi, Eloi lema sabachtani?” (Ang gusto ini hambayon, “Dios ko, Dios ko, basi gingpabay-an mo ako?”)

³⁵ Ang iban nga nagatindog didto nga nakabati ng iya gingsinggit naghambay, “Pamati, ginatawag niya si Elias!” ³⁶ May isa ka tawo didto nga nagdyagan, gingbuoy niya ang espongha kag glinglum-oy sa maaslom nga ilimnon. Gingtakod niya ini sa punta ng kuhit kag gingpalapit kay Hesus para supsupon niya. Naghambay siya, “Pabay-i siya! Siruon ta abi kung maabot si Elias para buy-on siya sa krus.”

³⁷ Nagsinggit si Hesus ning makusog kag nabugtuan siya ning ginhawa.

³⁸ Kag nagisi sa tungà ning duha kaparte ang kurtina ng templo halin sa ibabaw paubos. ³⁹ Nang makità ng kapitan ng mga sundalo nga

nagatindog sa atubangan ng krus kung pauno nabuy-an ning ginhawa si Hesus, naghambay siya, “Matuod gid ini nga tawo hay Ungà ng Dios!”

⁴⁰ Sa malayo-layo may mga babayi da nga nagatan-aw sa nagakatabò. Kaibahan ninda sina Maria nga taga-Magdala, Maria nga nanay ni Santiago kag ng iya maguyáng nga si Joses kag si Salome. ⁴¹ Sinda ang nagasunod kag nagaserbisyo kay Hesus, tunà nang yadto pa siya sa Galilea. Kag may madamò pa nga mga babayi nga nagtukad da sa Jerusalem nga kaibahan niya.

Ang Paglubong kay Hesus

Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42

⁴²⁻⁴³ Nang mamatay si Hesus hay Adlaw nga Inugpreparar, kay ang pagtunod ng adlaw imaw na ang Adlaw nga Inugpahuway*. Ngani nagpamuguso kag nagkadto si Jose nga taga-Arimatea kay Pilato para pangayuon ang lawas ni Hesus kay hapon na. Siya hay isa nga ginarespito nga miyembro sa Korte ng mga Judio kag nagahuyat siya sa paghahari ng Dios. ⁴⁴ Pagkabati ni Pilato nga si Hesus hay patay na, natingaya siya. Ngani gingpatawag niya ang kapitan ng mga sundalo kag gingpangutana kung matuod ba nga patay na siya. ⁴⁵ Nang mabatian ni Pilato ang gingbalità ng kapitan, gingtugutan niya si Jose nga buy-on ang lawas. ⁴⁶ Ngani nagbakay si Jose ning mahay kag maayo nga klasi nga tela. Pagkatapos gingpatunton niya ang lawas ni Hesus sa krus kag gingpaputos ning tela. Gingpabutang niya ang lawas sa isa ka lubungan nga ginghuman sa alihi ng bakuyod. Kag gingpapaligid niya ang mabahoy nga bato para masarhan ang pwertahan ng lubungan. ⁴⁷ Nagatan-aw sina Maria nga taga-Magdala kag Maria nga nanay ni Joses kung sa diin ginglubong si Hesus.

16

Ang Pagkabanhaw ni Hesus

Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

¹ Pagkatapos ng Adlaw nga Inugpahuway, nang manayumsom na, si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga nanay ni Santiago kag si Salome hay nagbakay ning pahumot para makadto sa lubungan kag pahiran ang lawas ni Hesus. ² Aga pa gid ng una nga adlaw ng simana, nagkadto sinda sa lubungan. ³⁻⁴ Mintras nagapanaw sinda, nagpinangutan-an sinda, “Sin-o baya ang aton pangabayon nga magpaligid ng bato nga nagasara sa pwertahan ng lubungan?” (Kay sobra kabahoy ang bato.) Pero pag-abot ninda didto, nakità ninda nga napaligid na ang bato. ⁵ Ngani nagsuyod sinda sa lubungan kag nakità ninda ang isa ka soltero nga nakabarò ning puti nga nagapungkò hampig sa tuo. Kag hinadlukan gid sinda.

⁶ Pagkatapos naghambay ang soltero sa inda, “Ayaw kamo mahadlok! Sayod ko nga ginapangità nindo si Hesus nga taga-Nazaret nga ginglangsang sa krus. Wayà siya diri! Nabanhaw na siya! Sirua nindo ang gingbutangan sa iya.

⁷ “Kadto kamo, balitai nindo ang iya mga disipulo lalò na gid si Pedro, nga nauna na siya sa indo sa Galilea. Didto nindo siya makikità sunò sa iya ginghambay sa indo.”

⁸ Ngani nagluwas ang mga babayi sa lubungan kag nagdyagan nga nagapangurog kay sobra gid ang inda katingaya. Wayà sinda nagbalità aber kanin-o kay ginahadlukan gid sinda.

Ang Mahabà nga Katapusan ng Maayong Balità sunò kay Marcos

⁹ [Aga pa gid ng una nga adlaw ng simana, nabanhaw si Hesus. Una gid siya nagpakità kay Maria nga taga-Magdala, nga dati anay may pito nga demonyo nga gingpalayas ni Hesus. ¹⁰ Nagkadto si Maria sa mga tagasunod ni Hesus nga nagakalisod kag nagatinangis kag gingbalitaan niya sinda. ¹¹ Pero wayà sinda nagpati sa iya gingbalità nga buhi si Hesus kag nagpakità sa iya.

¹² Pagkatapos adto, nagpakità si Hesus nga iba ang iya hitsura sa duha niya nga tagasunod nang nagapakadto sinda sa baryo. ¹³ Ngani nagbalik sinda sa Jerusalem kag gingbalitaan ninda ang iban nga mga kaibahan nga si Hesus hay nagpakità sa inda. Pero wayà da sinda nagpati.

¹⁴ Nang ulihi nagpakità naman si Hesus sa onse nga disipulo mintras nagakaon sinda. Gingsabyaw niya sinda kay wayà sinda ning pagtuo kag matugas ang inda mga uyo, kay wayà sinda nagapati sa gingbalità ng mga nakakità sa iya nga nabanhaw na siya. ¹⁵ Kag naghambay si Hesus sa inda, “Magkadto kamo sa tanan nga tawo sa bilog nga kalibutan kag iwali ang Maayong Balità sa tanan nga tawo. ¹⁶ Ang aber sin-o nga magtuo kag magpabawtismo maluwas, pero ang indi magtuo parusahan ng Dios. ¹⁷ Kag ini nga mga milagro ang makikità sa mga tawo nga nagatuo sa akon: paagi sa akon pangayan magapalayas sinda ning mga demonyo; magahambay sinda ning iban nga mga linggwahe nga wayà ninda nasayuri; ¹⁸ kung makahawid sinda ning mga sawa o kung makainom ning aber ano nga hilò indi sinda mauno; kag kung itungtong ninda ang inda mga kamot sa may mga sakit, magaaayo.”

Ang Pagbalik ni Hesus sa Langit

Lucas 24:50-53; Ginghamman 1:9-11

¹⁹ Pagkatapos maghambay ni Hesus sa inda, gingdaya siya palangit kag nagpungkò hampig sa tuo ng Dios. ²⁰ Kag nagwali ang iya mga tagasunod aber diin nga lugar. Gingbuligan sinda ng Ginoo kag gingpamatuuran ang gingwali ng mga tagasunod paagi sa mga milagro nga inda ginghamman. Kabay pa.]

Ang Matag-od nga Katapusan ng Maayong Balità sunò kay Marcos

(v 9) [Nagkadto ang mga babayi kay Pedro kag sa iya mga kaibahan kag gingbalitaan ning matag-od parti sa ginghambay sa inda. (v 10) Pagkatapos adto, gingsugò ni Hesus ang iya mga tagasunod sa bilog nga kalibutan agud iwali ninda ang balità nga balaan kag indi maduduya para sa kaluwasan nga wayà katapusan. Kabay pa.]

Ang Maayong Balità parti kay Hesu-Kristo nga Gingsulat ni **LUCAS** Pasayod

Ini nga Maayong Balità hay gingsulat ni Lucas, isa ka doktor nga nagtuo kay Hesu-Kristo. Kag ini hay para kay Teofilus, isa ka mataas nga opisyal sa Roma. Si Lucas da ang nagsulat ng isa pa nga libro, Ang Ginghaman ng mga Apostoles.

Gingpaintedi diri ni Lucas nga si Hesus ang gingpangakò ng Dios nga Manluluwas ng Israel kag ng tanan nga tawo sa kalibutan. Si Hesus hay gingsugò ng Dios agud iwali sa mga pobre ang Maayong Balità (4:18-19). Ngani mababasa sa ini nga libro ang sobra nga pagpalangga ni Hesu-Kristo sa mga ginahugaan, mga ginaluko kag mga ginapakamenos ng iban. Nakasulat da diri ang iya pagpang-ayo sa mga may sakit kag sa mga ginasapian.

Mababasa diri ang mga natabò sa kabuhi ni Hesus nga wayà nakasulat sa iban nga libro, halimbawà: ang pagdayaw ng mga anghel kag pagbisita ng mga pastor ng karnero kag ang pagpabilin ni Hesus sa templo nang binatilyo pa lang siya. Ang Manggaranon kag si Lazaro, Ang Maayo nga taga-Samaria kag Ang Naduyà nga Ungà.

Gingtaw-an da ning importansya ni Lucas ang pagpanudlò ni Hesus parti sa pagpangamuyò, ang gahom ng Espiritu Santo, ang pagbulig ng mga babayi sa ministeryo ni Hesus, ang pagpatawad ng Dios sa mga makasalan-an kag ang pagpreparar sa pagbalik ni Hesus.

¹ Halangdon nga Teofilus:

Kadamò na ang nagtinguhà nga magsulat parti sa mga natabò diri sa aton sa mga gingpahambay ng Dios paagi sa mga propeta* sa aton mga kalulo-lulohan. ² Ang inda gingsulat hay halin sa gingbalità ng mga tawo nga imaw gid sinda ang nakakità magtunà pa nang una kung ano ang ginghaman ni Ginoong Hesus kag nagwali parti sa iya. ³ Ging-usisà ko gid maayo ini tanan halin sa gingtunaan. Ngani, halangdon nga Teofilus, naisip ko nga mas maayo kung pakaayuhon ko pa gid ang pagpasunod sa gingbalità ninda kag ipadaya sa imo. ⁴ Ginghaman ko ini kay gusto ko nga masayuran mo nga ang gingbalità sa imo hay matuod gid kag wayà kuyang.

Ang Propesiya sa Pag-ungà kay Juan nga Miyugbawtismo

⁵ Nang si Herodes ang hari sa Judea, may pari didto nga ang iya pangayan hay si Zacarias nga halin sa grupo ng kaparian nga mga inapo ni Abia. Ang iya asawa nga si Elizabet hay isa sa mga inapo ni Aaron nga pari da. ⁶ Ini nga mag-asawa hay nagakabuhì ning matarong sa panirò ng Dios. Ginasunod ninda maayo ang tanan nga Kasuguan kag mga regulasyon ng Ginoo. ⁷ Pero wayà sinda ungà kay baog si Elizabet kag maguyang na sinda.

⁸ Niyan, nag-abot ang adlaw nga si Zacarias kag ang iya grupo ang magaserbisyo sa suyod ng templo ng Dios. ⁹ Paagi sa regulasyon ng mga pari nga pagbunot-bunutan, siya gid ang napili nga magsunog ng

insenso sa altar* ng Dios. Ngani nagsuyod siya sa templo. ¹⁰ Mintras nagasunog siya ng insenso, kadamò nga tawo ang nagatipon sa luwas kag nagapangamuyò.

¹¹ Niyan, nagpakità sa iya ang anghel halin sa Ginoo nga nagatindog sa tuo ng altar nga ginasunogan ng insenso. ¹² Nang makità ni Zacarias ang anghel, nangayag gid siya kag nagpangurog sa kahadlok. ¹³ Pero naghambay ang anghel sa iya, “Zacarias, ayaw mahadlok kay gingsabat na ng Dios ang imo pangamuyò. Si Elizabet nga imo asawa magaungà ng lyaki kag pangayanan mo siya ning Juan. ¹⁴ Malilipay gid kamo sa iya kag madamò da ang malilipay kay matatawo siya, ¹⁵ kay magiging importante gid siya sa panirò ng Ginoo. Indi siya dapat mag-inom ning ilimnon o aber ano nga inumon nga nakakabayong. Kay tunà nang yadto pa siya sa tiyan ng iya nanay, napunò na siya ng Espiritu Santo. ¹⁶ Kag pabalikon niya ang kadamò nga Israelita sa Ginoo nga inda Dios. ¹⁷ Magauna siya sa Ginoo agud ipreparar ang mga tawo sa iya pag-abot. Humanon ini ni Juan paagi sa gahom ng Espiritu Santo nga pareho sa gingtao kay Elias nga propeta nang una. Pakaayuhon niya ang bukon maayo nga relasyon ng mga tatay kag mga ungà kag pabalikon niya ang mga tawo nga wayà nagatuman sa Dios sa maayo kag matarong nga pagkabuhi.”

¹⁸ Niyan, nagpangutana si Zacarias sa anghel, “Pauno ko masiguro nga matatabò ang ginhambay mo kay maguyang na ako kag imaw da ang akon asawa?”

¹⁹ Nagsabat ang anghel, “Ako si Gabriel nga miyugserbisyo ng Dios nga yadto permi sa iya presensya. Kag gingsugò niya ako diri para masayuran mo ining Maayong Balità*. ²⁰ Pero tungod wayà ka nagpati ng akon ginhambay sa imo, magiging apà ka hasta sa adlaw nga matuman ang akon ginhambay. Matutuman gid ini sa adlaw nga gingpili ng Dios.”

²¹ Niyan, ang mga tawo sa luwas hay nagahinuyat kay Zacarias. Natin-gaya gid sinda kung basì kadugay siya sa suyod ng templo. ²² Pagluwas niya indi na siya makahambay kag nagasinyas na lang siya sa mga tawo. Ngani nasayuran ninda nga may gingpakità ang Dios sa iya sa suyod. Tunà adto, naging apà na siya.

²³ Pagkatapos ng pagserbisyo ni Zacarias sa templo, nag-uli siya sa inda. ²⁴ Wayà magdugay nagnabdos si Elizabet kag wayà na gid siya nagluwas sa inda bayay sa suyod ng lima ka bulan. ²⁵ Hambay ni Elizabet, “Gingkaluyan gid ako ng Ginoo kay gingbuoy na niya ang akon kahuy-anan sa mga tawo kag baog ako.”

Ang Propesiya sa Pag-ungà kay Hesus

²⁶ Nang unom na ka bulan ang pagnabdos ni Elizabet, gingsugò liwat ng Dios ang anghel nga si Gabriel sa Nazaret nga isa sa mga banwa sa probinsya ng Galilea. ²⁷ Igwa siya gingpahambay sa isa ka birhen nga ang pangayan hay si Maria. Kyasayon na siya kay Jose nga isa sa mga inapo ni Haring David. ²⁸ Pag-abot ng anghel kay Maria, naghambay siya, “Maayo nga adlaw, Maria. Magkalipay ka kay ang Dios yarà sa imo! Ginataw-an ka niya ning kadakò nga pabor.”

²⁹ Nang mabatian ini ni Maria, nalibog gid siya kag ginahunahunà niya kung ano ang gusto hambayon ng anghel. ³⁰ Naghambay liwat ang anghel sa iya, “Maria, ayaw mahadlok. Ang Dios hay nalilipay gid sa imo. ³¹ Maganabdos ka kag magaungà ning lyaki kag pangayanan mo

siya nga Hesus. ³² Magiging bantog siya kag pagatawagong nga Ungà ng Pinakamataas nga Dios. Kag humanon siya ng Ginoong Dios nga hari pareho ng iya kalulo-lulohan nga si Haring David. ³³ Magahari siya sa mga inapo ni Jacob hasta sa wayà ning katapusan kag ang iya gingharian indi gid maduduyà.”

³⁴ Nagpangutana si Maria, “Pauno baya ini matabò kay birhen pa ako?”

³⁵ Nagsabat ang anghel, “Magaabot sa imo ang Espiritu Santo kag pagagamhan ka ng Pinakamataas nga Dios. Ngani ini nga ungà nga matatawo hay balaan kag pagatawagong siya nga Ungà ng Dios. ³⁶ Isipa na lang ang imo hali nga si Elizabet. Ginahambay ng iban nga baog siya. Pero niyan nabdos na siya ning unom ka bulan, aber maguyang na gid siya. ³⁷ Kay sa Dios, wayà gid ning imposible!”

³⁸ Nagsabat si Maria, “Ulipon lang ako ng Ginoo. Kabay pa nga matuman sa akon ang imo ginghambay.” Pagkatapos, naghaling anghel.

Ang Pagbisita ni Maria kay Elizabet

³⁹ Wayà magdugay, nagpreparar si Maria kag dali-dali nga nagkadto sa isa ka banwa sa kabukiran ng Judea. ⁴⁰ Pag-abot niya didto, nagsuyod siya sa bayay ni Zacarias kag gingkamusta si Elizabet. ⁴¹ Nang mabatian ni Elizabet ang boses ni Maria, naghinukay ang ungà sa suyod ng iya tiyan. Niyan napunò si Elizabet ng Espiritu Santo. ⁴² Naghambay siya ning makusog kay Maria, “Sa tanan nga mga babayi, ikaw gid ang ginatawan ng Dios ng pinakamadakò nga pagpakamaayo kag ining matatawo nga ungà hay taw-an da ning pagpakamaayo. ⁴³ Sin-o gid abi ako para taw-an importansya nga bisitahon ng nanay ng akon Ginoo? ⁴⁴ Kay nang mabatian ko ang imo pagpangamusta, naghinukay ang ungà sa suyod ng akon tiyan sa sobra nga kalipay. ⁴⁵ Malipay ka gid kay gingpatihan mo nga matutuman ang gingpahambay sa imo ng Ginoo.”

Ang Pagdayaw ni Maria sa Dios

⁴⁶ Naghambay si Maria,

“Ginadayaw ko ang Ginoo halin sa akon tagipusuon!

⁴⁷ Kag nalilipay gid ang akon espiritu sa Dios nga Manluluwas nakon,

⁴⁸ kay gingdumdom gid niya ako nga kubos niya nga ulipon!

Ngani tunà niyan, magahambay ang tanan nga ako malipayon,

⁴⁹ tungod sa mga makatitingaya nga butang nga ginghuman sa akon ng Dios nga makagagahom.

Ang iya balaan nga pangayan dayawon!

⁵⁰ Naluluoy gid siya sa tanan nga matinahuron;

tunà pa nang una hasta sa paabuton nga henerasyon.

⁵¹ Gingpakità niya ang iya gahom

kay gingpalayas niya ang mga hambugon
para indi matuman ang inda handom.

⁵² Gingpababà niya ang mga hari sa inda mga trono,

kag gingpataas niya ang mga mapinaubuson.

⁵³ Gingtaw-an niya ng tanan nga maayo ang mga nagugutom,
pero wayà gid may mabubuoy ang mga manggaranon.

⁵⁴ Gingtuman niya ang iya gingpromisa sa aton nga kalulo-lulohan,
ngani ang iya sulugon nga mga Israelita iya gingbuligan.

⁵⁵ Wayà gid siya nalimot nga si Abraham kaluy-an
kag ang iya mga inapo hasta sa wayà katapusan!”

⁵⁶ Kag nag-istar si Maria didto kana Elizabet ng tuyo pa ka bulan. Pagkatapos nag-uli na siya sa inda.

Ang Pag-ungà kay Juan nga Miyugbawtismo

⁵⁷ Nag-abot na ang oras ng pagbatyag ni Elizabet kag nag-ungà siya ning lyaki. ⁵⁸ Nang mabatian ng mga kalapit kag mga hali niya nga dakò ang kaluoy ng Dios sa iya, nalipay da sinda.

⁵⁹ Nang wayo na ka adlaw ang ungà, nagtipon ang mga kalapit kag mga hali nina Elizabet sa inda bayay kay ipapaltak* na ang lapsag.* Pangayanan kuntà ninda ini nga Zacarias pareho sa iya tatay ⁶⁰ pero naghambay si Elizabet, “Bukon! Dapat Juan ang ipangayan sa iya.”

⁶¹ Hambay ninda, “Basi? Wayà Juan nga pangayan aber sin-o sa indo mga hali!”

⁶² Ngani gingsinyasan ninda ang tatay kung ano ang iya gusto nga ipangayan sa lapsag. ⁶³ Nagsinyas siya nga taw-an siya ning masusulatan kag gingsulat niya, Juan ang pangayan niya. Natingaya gid sinda tanan.

⁶⁴ Adto nga daan nakahambay si Zacarias kag nagdayaw siya sa Dios.

⁶⁵ Hinadlukan ang inda mga kalapit kag ang tanan nga natabò hay nakaabot sa tanan nga baryo sa kabukiran ng Judea. ⁶⁶ Ging-inisip ng tanan nga tawo nga nakabatì ang parti sa natabò kag nagpinangutan-an sinda, “Ano baya ang matatabò sa ini nga ungà pagbahoy niya?” Kay ang gahom ng Ginoo nakikità gid nga yarà sa iya.

Ang Pagdayaw ni Zacarias sa Dios

⁶⁷ Niyan, napunò ng Espiritu Santo si Zacarias nga tatay ni Juan kag imaw ini ang gingpahambay sa iya ng Dios:

⁶⁸ “Dayawon ang Ginoo nga Dios ng Israel!

Nagkari na siya sa aton nga iya gingpili nga mga tawo para luwason kita sa aton kasal-anan.

⁶⁹ Kay gingpadaya niya sa aton ang makagagahom nga Manluluwas nga inapo ni David nga iya suluguon.

⁷⁰ Imaw ini ang iya gingpahambay paagi sa iya mga balaan nga propeta nang una pa gid.

⁷¹ Nagpromisa siya nga luwason niya kita sa aton mga kaaway kag sa tanan nga nagabatò sa aton.

⁷² Naghambay siya nga kaluy-an niya ang aton mga kalulo-lulohan, kag indi gid niya pagkalimutan ang iya gingpromisa sa iya balaan nga kasugtanan sa inda.

⁷³ Nagpanumpà siya sa aton kalulo-lulohan nga si Abraham nga

⁷⁴ tabangan niya kita sa aton mga kaaway

para makaserbisyo kita sa iya nga wayà gid ginakahadlukan

⁷⁵ kag maging balaan kag matarong kita sa iya panirò hasta nga may ginhawa pa kita.”

⁷⁶ Niyan naghambay si Zacarias sa iya ungà,

“Ikaw, Nonò, pagatawagong ka nga propeta ng Pinakamataas nga Dios. Magauna ka sa aton Ginoo para ipreparar ang mga tawo sa iya pag-abot.

⁷⁷ Tutudluan mo ang iya mga tawo para maluwas sinda kag mapatawad ng Dios ang inda kasal-anan,

* **1:59** 1:59 Imaw ini ang patakaran ng mga Judio sa pagpaltak ng lapsag nga lyaki pag-abot ng wayo ka adlaw.

⁷⁸ kay ang aton Dios maluluy-on kag mapinalanggaon.

Pareho sa pagsubat ng adlaw nga may daya nga kahayag ang pagpadaya ng Dios ng Manluluwas halin sa langit,

⁷⁹ para mahayagan ang mga nagakabuhì sa kaduyom kag nahahadlok sa kamatayon.†

Magatudlò siya sa aton kung pauno magkaigwa maayo nga relasyon sa Dios kag sa aton isigkatawo.”

⁸⁰ Kag nagbahoy si Juan nga makusog ang iya espiritu. Nag-istar siya sa tiway nga lugar hasta sa tyempo nga nagpakità siya kag nagwali sa mga Israelita.

2

Ang Pag-ungà kay Hesus sa Betlehem

Mateo 1:18-25

¹ Nang adto nga tyempo, naghuman ang Emperador ng Roma nga si Augustus ning kasuguan nga ang tanan nga tawo nga sakop ng iya gingharian hay dapat magpalista. ² Ini ang una nga sensos nang si Quirinius ang gobernador sa probinsya ng Syria. ³ Ngani nagpangbalik ang tanan nga mga tawo sa kaugalingon ninda nga banwa para magpalista.

⁴ Niyan naghalin si Jose sa Nazaret nga sakop ng Galilea kag nagkadto sa Betlehem nga sakop ng Judea kung sa diin natawo si Haring David. Didto siya nagkadto kay isa siya sa mga inapo ni David. ⁵ Gingdaya niya si Maria nga kyasayon na sa iya para magpalista da didto. Si Maria hay paungaon na ⁶ kag nang yadto na sinda sa Betlehem, nag-abot ang adlaw nga nagbatyag na siya. ⁷ Nag-ungà siya ning panganay nga lyaki kag gingputos niya ini ning hamo kag gingpahigdà sa ginabutangan ng sabsabon. Yadto sinda sa kug-ungan ng mga hayop kay wayà na sinda madayunan.

Ang mga Pastor ng Karnero kag ang mga Anghel

⁸ Adto da nga gab-i, ang mga pastor* ng karnero hay yadto sa pasabsaban nga malapit sa Betlehem nga nagabantay ng inda nga hayop. ⁹ Kag gulpi lang nagpakità ang anghel ng Ginoo sa inda kag nahayagan sinda ning kahayag ng Ginoo. Hinadlukan gid sinda, ¹⁰ pero naghambay ang anghel, “Ayaw kamo mahadlok; nagkari ako sa indo para ipasayod ang Maayong Balità nga magatao ning dakò nga kalipay sa tanan nga tawo. ¹¹ Kay sa ini nga adlaw, natawo sa banwa ni Haring David ang indo Manluluwas. Siya ang Ginoo nga ginatawag nga Kristo*. ¹² Ini ang tandà nga matuod ang akon ginahambay; makikità nindo ang lapsag nga nakaputos ning hamo nga nagahigdà sa ginabutangan ng sabsabon.”

¹³ Kag gulpi lang nagpakità ang madamò pa gid nga mga anghel halin sa langit. Kaibahan ng nauna nga anghel, nagdayaw sinda tanan sa Dios. Nagkanta sinda,

¹⁴ “Dayawon ang Dios sa pinakamataas nga langit
kag sa mga tawo nga nagapalipay sa iya, katawhayan*!”

¹⁵ Pagbalik ng mga anghel sa langit, naghambay ang mga pastor ng karnero sa isa kag isa, “Mos, makadto kita sa Betlehem, tan-awon naton ining gingpasayod ng Ginoo sa aton.”

† **1:79** 1:79 Kay nagakasalà sinda kag wayà ning kasiguruhan nga magkaigwa ning kabuhì nga wayà katapusan.

16 Ngani nagdali-dali sinda nga nagkadto sa Betlehem kag didto nakità ninda sina Maria kag Jose kag ang lapsag nga nagahigdà sa ginabutangan ng sabsabon. 17 Nang makità ng mga pastor ng karnero ang lapsag, gingpamalità ninda ang ginghambay ng anghel parti sa iya. 18 Kag natingaya gid ang tanan nga nakabati sa gingbalità ninda. 19 Pero gingtagò ni Maria sa iya tagipusuon ang tanan nga natabò kag ginahunahunà niya ini permi. 20 Niyan, nagbalik ang mga pastor ng karnero sa pasabsaban nga nagakanta kag nagadayaw sa Dios tungod sa tanan nga inda nakità kag nabatian kay napamatuuran gid ninda ang ginghambay ng anghel.

Ang Pagpangayan kag Paghalad kay Hesus sa Templo

21 Nang wayo na ka adlaw ang lapsag, gingpapaltak ninda ini kag gingpangayanan nga Hesus. Imaw ini ang pangayan nga ginghambay ng anghel kay Maria nang wayà pa siya naganabdos.

22 Nag-abot ang adlaw nga kahinangyan tumanon ni Jose kag ni Maria ang Kasuguan ng Dios nga gingsulat ni Moises parti sa mga babayi nga bag-ong ungà para maging malimpyo sinda.* Ngani nagkadto sinda sa Jerusalem para tumanon ini kag gingdaya ninda ang lapsag nga si Hesus para ihalad kay nakasulat sa Kasuguan ng Ginoo, 23 “Ang tanan nga panganay nga lyaki hay dapat ihalad sa Ginoo.”† 24 Ngani nagdaya da sinda ng duha ka salampati para tumanon ang Kasuguan ng Ginoo, “Duha ka pispis o duha ka pisò ng salampati ang dapat ihalad.”†

25 Niyan igwa tawo didto sa Jerusalem nga ang pangayan hay Simeon. Siya hay matarong kag diosnanon kag yarà sa iya ang Espiritu Santo. Ginahuyat niya nga luwason ng Dios sa kasal-anan ang mga Israelita.

26 Gingpasayod sa iya ng Espiritu Santo nga indì siya mamamatay hasta wayà pa niya makikità ang gingsugò ng Dios nga Kristo nga iya gingpromisa. 27 Adto nga adlaw, gingtuytuyan si Simeon ng Espiritu Santo nga magsuyod sa templo. Ngani yadto siya nang gingdaya si Hesus ng iya mga ginikanan sa suyod ng templo para tumanon ang gingsugò ng Kasuguan. 28 Pagkakità ni Simeon sa lapsag, gingbuoy niya ini kag gingkugos. Nagdayaw siya sa Dios nga nagahambay,

29 “Ginoo, puydi mo na ako papahuwayon nga matawhay ang akon hunahunà

kay natuman na ang imo gingpromisa sa akon.

30 Kay niyan, nakità ko na gid ang Manluluwas halin sa imo

31 nga gingpreparar mo para sa tanan nga tawo.

32 Siya hay pareho sa iwag nga magadaya kahayag ng kamatuuran parti sa imo para sa mga bukon Judio*.

Kag tungod sa iya padunggan* ang imo gingpili nga mga Israelita.”

33 Natingaya gid ang mga ginikanan ni Hesus tungod sa ginghambay ni Simeon parti sa ungà. 34 Gingbendisyanan sinda ni Simeon pagkatapos naghambay pa kay Maria, “Ini nga ungà gingpili ng Dios para parusahan o luwason ang kadamuan sa Israel. Magiging tandà siya halin sa Dios pero kadamò ang magahambay ning malain kontra sa iya. 35 Ngani ang tanan nga malain nga ginahunahunà ng mga tawo hay masasayuran. Kag ikaw,

* 2:22 2:22 Sa patakaran ng mga Judio, sa mga babayi nga nag-ungà ning lyaki hay ginakabig nga mahigkò sa suyod ng 40 ka adlaw. Indì gid sinda dapat maghawid ning aber ano nga balaan o magsuyod sa templo. Maging malimpyo lang sinda pagkatapos ng paghalad. † 2:23 2:23 Exodus 13:2-12 † 2:24 2:24 Levitico 12:8

Maria, magabatyag ka ning dakò gid nga kalisod nga daw ginabunò ang imo tagipusuon.”

³⁶ Yadto da sa templo ang babayi nga propeta nga ang pangayan hay Ana. Siya hay ungà ni Fanuel nga halin sa tribo ni Asher. Pito lang ka tuig ang inda pag-iba ng iya asawa ³⁷ kag nabayo na siya. 84 ka años na ang iya edad kag yadto lang gid siya sa templo kag wayà siya nagaluwas kay adlaw kag gab-i nagasamba siya sa Dios nga nagapuasa kag nagapangamuyò. ³⁸ Adto nga oras, mintras yadto pa sina Jose sa templo, nagpalapit siya sa inda kag nagpasalamat sa Dios tungod sa ungà. Gingpamalità niya ang parti kay Hesus sa mga tawo nga nagahuyat ng tyempo nga luwason ng Dios ang mga Israelita.

Ang Pagbalik nina Jose sa Nazaret

³⁹ Nang matuman na nina Jose kag Maria ang tanan nga dapat humanon nga nakasulat sa Kasuguan ng Ginoo, nag-uli na sinda sa inda banwa ng Nazaret sa probinsya ng Galilea. ⁴⁰ Didto nagbahoy si Hesus kag nagkusog pa gid. Nadugangan pa ang iya kamayad kag gingpakamaayo siya ng Dios.

Si Hesus sa Templo

⁴¹ Kada tuig nagakadto ang mga ginikanan ni Hesus sa Jerusalem para magsilibrar ng Pyesta ng Pagligad ng Anghel*.

⁴² Nang dose ka años na si Hesus, nagnunot siya sa iya mga ginikanan para magsilibrar ng ini nga Pyesta pareho ng inda permi ginahuman.

⁴³ Pagkatapos, nag-uli na sinda pero nagpabilin pa si Hesus sa Jerusalem. Wayà ini nasayuri ng iya mga ginikanan. ⁴⁴ Kalaom ninda nagnunot si Hesus sa inda mga kaibahan pagbalik. Isa ka adlaw na sinda nga nagapanaw bago ninda gingsugid si Hesus sa inda mga hali kag mga kakilaya. ⁴⁵ Pero wayà ninda nakità si Hesus, ngani nagbalik sinda sa Jerusalem para sugiron siya. ⁴⁶ Nang ikatuyo na ka adlaw, nakità ninda si Hesus didto sa templo nga nagapungkò kaibahan ng mga eskriba* nga nagapamati kag nagapangutana sa inda. ⁴⁷ Ang tanan nga nagapamati sa iya hay natingaya gid kay maayo ang iya pang-intindi kag pagsabat sa mga pangutana. ⁴⁸ Nang makità siya ng iya mga ginikanan, natingaya gid sinda. Hambay ng iya nanay, “Nonò, basi ginghuman mo ini sa amon? Nabayaka gid kami ng imo tatay sa kasusugid sa imo.”

⁴⁹ Nagsabat si Hesus sa inda, “Basi baya ginasugid nindo ako? Wayà ba kamo makasayod nga dapat yari ako sa bayay ng akon Amay?” ⁵⁰ Pero wayà ninda maintindihi kung ano ang gusto niya nga hambayon.

⁵¹ Pagkatapos nagnunot si Hesus sa inda pagbalik sa Nazaret kag siya hay naging matinumanon sa iya mga ginikanan. Pero gingtagò ng iya nanay sa iya tagipusuon ang tanan nga mga butang nga natatabò. ⁵² Nagbahoy si Hesus kag nagdugang pa gid ang iya kamayad kag nalipay gid sa iya ang Dios kag ang mga tawo.

3

Ang Pagwali ni Juan nga Miyugbawtismo

Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28

¹ Nang 15 ka tuig na ang pagdumaya ni Tiberius nga Emperador sa Roma, si Poncio Pilato ang gobernador sa Judea, si Herodes ang pinunò sa Galilea kag ang hali niya nga si Felipe ang pinunò sa lugar ng Iturea kag Traconitis. Si Lisaniyas naman ang pinunò sa Abilenia, ² kag sina Anas

kag Caifas ang mga Pinakamataas nga Pari. Nang adto nga tyempo, may ginghambay ang Dios kay Juan nga ungà ni Zacarias didto sa tiway nga lugar. ³ Ngani nagkadto si Juan sa tanan nga lugar sa palibot ng subà ng Jordan kag nagwali. Hambay niya sa mga tawo, “Talikuri nindo ang indo kasal-anan kag magpabawtismo para patawaron kamo ng Dios.” ⁴ Sa ini nga ginahuman ni Juan, natuman ang ginghambay ni Propeta Isaias nga nakasulat sa iya libro,

“May magasinggit sa tiway nga lugar.
Magahambay siya sa mga tawo,
‘Ipreparar nindo ang agihan para sa Ginoo,
tadlunga ang dayan nga iya pagaagihan!

⁵ Tambaki ang tanan nga mababà nga lugar,
pataga ang tanan nga mga bukid kag bakuyod.
Tadlunga ang mga likuon nga karsada
kag pantaya ang mga batuhon.

⁶ Niyan makikità ng tanan nga tawo kung pauno sinda luwason ng Dios!’
”†

⁷ Kadamò ang mga tawo nga nagkadto kay Juan para magpabawtismo. Naghambay siya sa inda, “Mga inapo kamo ng sawa! Sin-o ang naghambay sa indo nga makalikaw kamo sa paabuton nga parusa ng Dios? ⁸ Kung matuod nga ginatalikuran nindo ang indo mga kasal-anan, pamatuuri nindo ini paagi sa paghuman ning maayo. Kag ayaw maghambay nga mga inapo kamo ni Abraham, makalikaw kamo sa parusa. Pero ginahambay ko sa indo nga aber ang mga bato nga yari diri puydi humanon ng Dios nga mga inapo ni Abraham. ⁹ Tandai nindo ini: preparado na ang wasay sa pagpukan sa punò ng mga kahoy. Ngani ang kada kahoy nga wayà nagapamunga ning maayo hay pagapukanon kag ipilak sa kalayo.”

¹⁰ Nagpangutana ang mga tawo kay Juan, “Hay ano gali ang amon humanon?” ¹¹ Nagsabat siya, “Kung igwa kamo duha nga barò, itao ang isa sa wayà kag kung igwa kamo pagkaon, taw-i ang wayà.” ¹² May mga miyugsukot ng buhis nga nagkadto sa iya para magpabawtismo kag gingpangutana ninda si Juan, “Maestro, ano naman ang dapat namon humanon?” ¹³ Nagsabat siya, “Ayaw kamo magpanukot ng sobra-sobra nga buhis kundi kung ano lang ang tamà.” ¹⁴ May mga sundalo nga nagpangutana sa iya, “Hay kami naman, ano ang dapat namon humanon?” Nagsabat si Juan sa inda, “Ayaw magpamahog kag magpangbintang para lang makakwarta, dapat makuntinto kamo sa indo sweldo.”

¹⁵ Pagkabatì ng mga tawo sa ginghambay ni Juan, naghunahunà sinda nga si Juan imaw na ang Kristo nga inda ginahuyat. ¹⁶ Pero naghambay si Juan sa inda tanan, “Nagabawtismo ako sa indo sa tubi, pero may maabot nga mas makagagahom pa kaysa sa akon kag indi gid ako ngay aber magbaskad ng higot ng iya sandalyas. Siya ang magabawtismo sa indo sa Espiritu Santo kag sa kalayo. ¹⁷ Pareho siya sa miyug-ani nga nagapahangin ng iya inani para lainon ang matinggas sa upa. Tipunon niya ang matinggas kag ibutang sa iya kamalig, pero sunugon niya ang upa sa kalayo nga indi gid mamatay.”

¹⁸ Gingtudlò ni Juan ang Maayong Balità sa iba-iba nga paagi kag ginglaygayan niya ang mga tawo, “Tumana nindo ang mga butang nga ginatudlò ko.” ¹⁹ Aber pa si Herodes nga gobernador ng Galilea hay ginghambayan ni Juan kay ging-iba niya si Herodias nga asawa ng

† 3:6 3:4-6 Isaias 40:3-5

iya hali kag tungod sa madamò pa nga kalainan ang iya ginahuman.
²⁰ Nadugangan pa gid ang kalainan nga ginahuman ni Herodes kay gingpapriso niya si Juan.

Ang Pagbawtismo kay Hesus

Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11

²¹ Niyan nang mabawtismuhan ni Juan ang madamò nga tawo, nagpabawtismo da si Hesus. Pagkatapos ng pagbawtismo sa iya kag mintras nagapangamuyò siya, nag-abri ang langit ²² kag ang Espiritu Santo nga daw salampati hay nagbabà pakadto sa iya. Kag igwa boses nga nabatian halin sa langit nga naghambay, “Ikaw ang akon pinalanggà nga Ungà, nalilipay gid ako sa imo.”

Ang Kalulo-lulohan ni Hesus

Mateo 1:1-17

²³ Nagtunà si Hesus sa pagpanudlò kag pagwali nang mga 30 ka años na siya. Ang pagkakilaya sa iya ng mga tawo hay ungà siya ni Jose nga ungà ni Eli. ²⁴ Si Eli hay ungà ni Matat nga ungà ni Levi. Si Levi hay ungà ni Melki nga ungà ni Janai. Si Janai hay ungà ni Jose ²⁵ nga ungà ni Matatias. Si Matatias hay ungà ni Amos nga ungà ni Nahum. Si Nahum hay ungà ni Esli nga ungà ni Nagai. ²⁶ Si Nagai hay ungà ni Maat nga ungà ni Matatias. Si Matatias hay ungà ni Semein nga ungà ni Josec. Si Josec hay ungà ni Joda ²⁷ nga ungà ni Joanan. Si Joanan hay ungà ni Resa nga ungà ni Zerubabel. Si Zerubabel hay ungà ni Shealtiel nga ungà ni Neri. ²⁸ Si Neri hay ungà ni Melki nga ungà ni Adi. Si Adi hay ungà ni Cosam nga ungà ni Elmadam. Si Elmadam hay ungà ni Er ²⁹ nga ungà ni Josue*. Si Josue hay ungà ni Eliezer nga ungà ni Jorim. Si Jorim hay ungà ni Matat nga ungà ni Levi. ³⁰ Si Levi hay ungà ni Simeon nga ungà ni Juda. Si Juda hay ungà ni Jose nga ungà ni Jonam. Si Jonam hay ungà ni Eliakim ³¹ nga ungà ni Melea. Si Melea hay ungà ni Mena nga ungà ni Matata. Si Matata hay ungà ni Natan nga ungà ni David. ³² Si David hay ungà ni Jesse nga ungà ni Obed. Si Obed hay ungà ni Boaz nga ungà ni Salmon. Si Salmon hay ungà ni Nashon ³³ nga ungà ni Aminadab. Si Aminadab hay ungà ni Admin nga ungà ni Arni. Si Arni hay ungà ni Ezron nga ungà ni Perez. Si Perez hay ungà ni Juda ³⁴ nga ungà ni Jacob. Si Jacob hay ungà ni Isaac nga ungà ni Abraham. Si Abraham hay ungà ni Tera nga ungà ni Nahor. ³⁵ Si Nahor hay ungà ni Serug nga ungà ni Reu. Si Reu hay ungà ni Peleg nga ungà ni Eber. Si Eber hay ungà ni Shela ³⁶ nga ungà ni Cainan. Si Cainan hay ungà ni Arfaxad nga ungà ni Shem. Si Shem hay ungà ni Noe nga ungà ni Lamec. ³⁷ Si Lamec hay ungà ni Metusela nga ungà ni Enoc. Si Enoc hay ungà ni Jared nga ungà ni Mahalalalel. Si Mahalalalel hay ungà ni Cainan nga ungà ni Enosh. ³⁸ Si Enosh hay ungà ni Set nga ungà ni Adan. Si Adan hay ungà ng Dios.

4

Ang Pagtintar kay Hesus

Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13

¹ Pagkatapos adto, nagbalik si Hesus halin sa subà ng Jordan nga punò ng Espiritu Santo kag gingtuytuyan siya ng Espiritu Santo sa tiway nga lugar.

² Didto siya nagtindir sa suyod ng 40 ka adlaw, nga ginatinintar ng diyablo.

Adto nga mga adlaw, wayà gid siya nagkaon. Ngani pagkatapos ng 40 ka adlaw, ginutom gid siya tudo. ³ Naghambay ang diyablo sa iya, “Kung ikaw ang Ungà ng Dios, sugua ini nga bato nga maging tinapay.” ⁴ Pero nagsabat si Hesus, “Ginahambay ng Kasulatan, ‘Bukon lang sa pagkaon nabubuhì ang tawo.’”[†]

⁵ Pagkatapos, gingdaya siya ng diyablo sa mataas nga lugar kag gingpakità sa iya ang tanan nga gingharian sa kalibutan sa matag-od lang nga oras. ⁶ Naghambay si Satanas sa iya, “Sa imo ko itatao ang tanan nga otoridad kag manggad sa kalibutan. Kay gingtao ini tanan sa akon kag puydi ko da ini itao aber kanin-o nga gusto ko taw-an. ⁷ Ngani kung maghapà ka kag magsamba sa akon, sa imo na inà tanan.” ⁸ Pero nagsabat si Hesus, “Ginahambay da ng Kasulatan, ‘Sambahon mo ang Ginoo nga imo Dios kag siya lang gid ang imo serbisyuhan.’”[†]

⁹ Pagkatapos gingdaya ni Satanas si Hesus sa pinakamataas nga parte ng templo sa Jerusalem. Kag hambay niya, “Kung ikaw ang Ungà ng Dios, maglumpat ka! ¹⁰ Kay ginahambay da ng Kasulatan, ‘Susugon ng Dios ang iya nga anghel nga magbantay sa imo ning maayo.’[†] ¹¹ Kag ‘hahawiran ka ninda, para indi mabunggò ang imo siki sa bato.’”[†] ¹² Pero nagsabat si Hesus, “Ginahambay da ng Kasulatan, ‘Ayaw pagtintara ang Ginoo nga imo Dios.’”[†]

¹³ Nang mahuman na ng diyablo ang tanan nga pagtintar kay Hesus, gingbayaan niya anay siya.

Ang Pagtunà ng Pagwali ni Hesus

Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15

¹⁴ Pagkatapos, nagbalik si Hesus sa Galilea kag yarà sa iya ang gahom ng Espiritu Santo. Ang balità parti sa iya hay nasayuran gid sa bilog nga rehiyon. ¹⁵ Nagtudlò siya sa mga sinagoga* kag gingdayaw siya ng tanan nga mga tawo.

Ang Pagsikway kay Hesus sa Nazaret

Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6

¹⁶ Pagkatapos, nagkadto si Hesus sa Nazaret, ang lugar nga iya gingbahuyan. Pag-abot ng Adlaw nga Inugpahuway* nagkadto siya sa sinagoga pareho ng iya ginahuman permi. Nagtindog siya para magbasa ng Kasulatan. ¹⁷ Gingtao sa iya ang nakalukot nga gingsulat ni Propeta Isaias. Gingbukyad niya kag pagkakità sa parte nga iya ginapangità, gingbasa niya ini:

¹⁸ “Ang Espiritu ng Dios yari sa akon,

kay gingpili niya ako nga magwali ng Maayong Balità sa mga pobre.

Gingpadaya niya ako diri para ibalità sa mga ginggapos ni Satanas nga buhian sinda ng Dios

kag sa mga buta para makakità na sinda.

Gingpadaya niya ako para buligan ang mga ginadaog-daog,

¹⁹ kag para ipasayod sa mga tawo nga nag-abot na ang tyempo nga luwason sinda ng Ginoo.”[†]

²⁰ Pagkatapos mabasa ni Hesus ang gingsulat ni Isaias, ginglukot niya ini kag gingbalik sa opisyal ng sinagoga. Nagpungkò siya para mag-ispikar ng iya gingbasa. Nakatutok gid sa iya ang tanan nga tawo didto sa sinagoga.

[†] **4:4** 4:4 Deuteronomio 8:3   [†] **4:8** 4:8 Deuteronomio 6:13   [†] **4:10** 4:10 Salmo 91:11   [†] **4:11** 4:11 Salmo 91:12   [†] **4:12** 4:12 Deuteronomio 6:16   [†] **4:19** 4:18-19 Isaias 61:1-2

²¹ Hambay ni Hesus sa inda, “Ini nga parte ng Kasulatan nga gingbasa ko sa indo hay natuman na mintras ginapamatian nindo.” ²² Gingdayaw siya ng tanan nga tawo kag dakò gid ang inda katingaya sa iya hambay nga kaayo-ayo. Pero nagpinangutan-an sinda, “Bukon ba ini ang ungà ni Jose?” ²³ Naghambay si Hesus sa inda, “Sigurado gid nga sambiton nindo sa akon ang hambayanon, ‘Doktor, buyunga anay ang imo kaugalingon’ nga ang gusto nindo hambayon sa akon, ‘Humanon mo da diri sa aton banwa ang nabatian namon nga imo ginghuman sa Capernaum*.’ ” ²⁴ Naghambay pa gid si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo: Wayà ning propeta nga ginabaton ng mga tawo sa kaugalingon niya nga banwa. ²⁵ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, madamò ang mga bayo nga babayi sa bilog nga Israel nang tyempo ni Propeta Elias. Wayà pagpauyana ng Dios sa suyod ng tuyo ka tuig kag tungà. Kag sobra gid ang taggutom nga naagihan ng mga tawo. ²⁶ Pero wayà gid pagsugua ng Dios si Elias para buligan ang aber sin-o sa inda, kundì gingpakadto siya sa isa ka bayo nga taga-Zarefat nga sakop ng Sidon. ²⁷ Kag imaw pa ini ang natabò sa Israel ng tyempo ni Propeta Eliseo. Madamò ang mga tawo nga nagaantos sa sakit nga kitong, pero wayà gid may gingpaayo sa inda. Si Naaman lang nga taga-Syria ang gingpaayo.” ²⁸ Nang mabatian ini ng mga tawo sa sinagoga, nahangit gid sinda. ²⁹ Nagpangtindog sinda kag gingbira si Hesus paluwas ng banwa kag gingdaya didto sa ibabaw ng bukid nga sakop ng inda banwa. Gusto kuntà ninda nga ituyod si Hesus sa pangpang. ³⁰ Pero nag-agi si Hesus sa tungà ninda kag pumanaw.

Ang Tawo nga Ginasapian ng Demonyo
Marcos 1:21-28

³¹ Halin didto, nagtugbong si Hesus sa Capernaum nga sakop ng Galilea. Didto siya permi nagatudlò sa mga Judio sa sinagoga sa Adlaw nga Inugpahuway. ³² Natingaya gid ang mga tawo sa iya pagpanudlò kay may otoridad gid siya sa iya ginahambay. ³³ Didto sa sinagoga igwa ning isa ka tawo nga ginasapian ng demonyo – malain nga espiritu. Nagsinggit siya ning makusog, ³⁴ “Ah! Hesus nga taga-Nazaret, basì ginadisturbo mo kami? Paparusahan mo ba kami? Kilaya ta ikaw. Ikaw ang Balaan nga Ungà ng Dios!” ³⁵ Pero gingsabyaw ni Hesus ang demonyo, “Hipos! Luwas dirà!” Adto nga daan gingtumba ng demonyo ang tawo sa atubangan ng tanan kag nagluwas siya nga wayà ini pagsakita. ³⁶ Natingaya gid ang mga tawo kag naghambay sinda sa isa kag isa, “Taya! Ano adtong iya gingpanghambay? Kay may otoridad kag gahom ang iya sugò nga nagatuman kag nagalayas ang malain nga mga espiritu!” ³⁷ Kag ang balità parti kay Hesus nabantog sa tanan nga lugar didto.

Ang Pagpang-ayo ni Hesus sa Madamò nga Tawo
Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34

³⁸ Naghalin si Hesus sa sinagoga kag nagkadto sa bayay ni Simon. Nagkasakit ang iya panugangan nga babayi kay kataas gid ang iya sagnat. Ngani nagpangabay sina Simon kay Hesus nga paayuhon siya. ³⁹ Nagpalapit si Hesus kag nagtindog sa alihid ng iya higdaan kag gingsabyaw ang sagnat kag nahuwasan siya. Adto nga daan nagbangon siya kag gingserbisyuhan niya sina Hesus.

⁴⁰ Pagtunod ng adlaw, gingdaya ng mga tawo kay Hesus ang tanan nga may sarisari nga sakit. Gingtungtong niya ang iya kamot sa kada isa

sa inda kag gingpang-ayo sinda tanan. ⁴¹ Gingpaluwas da niya ang mga demonyo sa madamò nga tawo. Nagasinggit sinda mintras nagaluwas, “Ikaw ang Ungà ng Dios!” Pero gingsabyaw sinda ni Hesus kag wayà niya pagtuguti nga maghambay sinda, kay sayod ninda nga siya ang Kristo.

Ang Pagwali ni Hesus sa mga Sinagoga

Marcos 1:35-39

⁴² Nang aga pa gid, naghaling si Hesus sa adto nga banwa kag nagkadto sa tiway nga lugar. Pero gingsinugid siya ng mga tawo. Nang makità ninda si Hesus, nagpangabay sinda nga indi anay maghalin didto sa inda. ⁴³ Pero naghambay si Hesus, “Kahinangyan nga magwali ako ng Maayong Balità parti sa gingharian ng Dios sa iban pa nga mga banwa kay imaw inà ang rason kung basì gingpakari niya ako diri.”

⁴⁴ Ngani nagpadayon si Hesus sa pagwali sa mga sinagoga sa bilog nga Judea.

5

Ang Pagtawag ni Hesus sa iya Una nga mga Disipulo

Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20

¹ Isa ka adlaw, nagatindog si Hesus sa alihid ng Dagat ng Genesaret. Nagdinaguso sa iya ang madamò nga tawo kay gusto gid ninda magpamati ng hambay ng Dios. ² May nakità si Hesus nga duha ka dyapang* nga yadto sa alihid ng dagat. Wayà ini tawo kay nagawaswas ang mga miyugpangisdà ng inda pukot. ³ Nagsakay si Hesus sa isa ka dyapang nga ang tag-iya hay si Simon. Nagpangabay siya kay Simon nga ituyod ning maisot ang dyapang sa dagat. Tapos nagpungkò siya kag nagtudlò sa mga tawo.

⁴ Nang matapos na ang iya pagtudlò, naghambay si Hesus kay Simon, “Sakay kamo sa dyapang kag itaktak ang pukot sa madayom para makabuoy kamo.”

⁵ Nagsabat si Simon, “Bilog nga gab-i kami nagpinangisdà pero wayà gid kami may nabuoy! Pero kay ginghambay mo, sige itaktak ko.” ⁶ Ngani nagpalawod sinda kag gingtaktak ang pukot. Kag kadamò-damò gid ang inda nabuoy nga isdà hasta nga isutan lang magisì ang pukot. ⁷ Ngani gingpaypay ninda ang inda mga kaibahan nga miyugpangisdà nga yadto sa isa pa nga dyapang para buligan sinda. Pag-abot ninda, gingpunò gid ninda ning isdà ang duha ka dyapang hasta nga daw malunod na gid sinda kay sobra kadamò ang isdà. ⁸ Nang makità ini ni Simon Pedro, naghapà siya sa atubangan ni Hesus kag naghambay, “Ginoò, palayò sa akon kay ako hay makasala!”

⁹ Ginghambay niya ini kay natingaya gid siya kag ang iya mga kaibahan tungod kadamò gid nga isdà ang inda nabuoy. ¹⁰ Imaw da ang mga kasosyo ni Simon nga sina Santiago* kag Juan nga mga ungà ni Zebedee. Pagkatapos naghambay si Hesus kay Simon, “Ayaw mahadlok. Tunà niyan, bukon na isdà ang imo pangitaon kundì mga tawo para magsunod sa akon.”

¹¹ Ngani gingguyod ninda ang inda mga dyapang sa alihid ng baybay, gingbayaan ninda ang tanan kag nagnunot sa iya.

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Kitungon

Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45

¹² Nang yadto si Hesus sa isa ka banwa, may isa ka tawo nga grabi na gid ang kitong*. Nang makità niya si Hesus, naghapà siya kag nagpakitluoy, “Ginoo, kung gusto mo, paayuhon mo ako sa sakit nga kitong.”* ¹³ Ging-unat ni Hesus ang iya kamot kag ginghawiran siya nga nagahambay, “Gusto ko. Mag-ayo ka!” Adto nga daan naduyà ang iya kitong. ¹⁴ Pagkatapos gingpaandan siya ni Hesus, “Ayaw gid magpamalità aber kanin-o, kundi magderitso ka sa pari kag magpasirò sa iya. Maghalad* ka sunò sa gingsugò ni Moises para magpamatuod sa mga tawo nga nalimpyo ka na.”† ¹⁵ Pero aber imaw adto ang ginghambay ni Hesus sa adto nga tawo ang balità parti sa iya hay nabantog gihapon hasta sa malayò nga mga lugar. Kag madamò gid nga tawo ang nagkadto didto para magpamati ng pagpanudlò ni Hesus kag para paayuhon ang inda nga sakit. ¹⁶ Pero permi siya nagakadto sa mga tiway nga lugar para magpangamuyò.

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Paralisado

Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12

¹⁷ Isa ka adlaw, mintras nagatudlò si Hesus, may mga Pariseo* kag mga miyugtudlò ng Kasuguan nga nagapungkò malapit sa iya. Halin sinda sa iba-iba nga baryo ng Galilea kag Judea kag pati sa Jerusalem. Yarà kay Hesus ang gahom ng Dios para magpang-ayo ng mga may sakit. ¹⁸ Niyan, may nag-abot nga mga tawo nga ginabayawan ang isa ka paralisado sa iya banig. Isuyod kuntà ninda siya kag day-on sa atubangan ni Hesus. ¹⁹ Pero wayà gid sinda may maagihan kay kadamò-damò gid ang mga tawo. Ngani nagsakà sinda sa pantay nga bubong ng bayay kag gingbuhos ini. Pagkatapos gingtunton ninda ang paralisado sa tungà ng mga tawo kag sa atubangan ni Hesus. ²⁰ Nang makità ni Hesus ang inda pagtuo, naghambay siya sa paralisado, “Amigo, gingpatawad na ang imo nga salà.”

²¹ Niyan nagahunahunà sa inda kaugalingon ang mga eskriba kag mga Pariseo, “Sin-o gid ini nga tawo nga kung nagahambay hay daw kapareho gid niya ang Dios? Wayà ning aber sin-o nga makapatawad ng mga salà kundì ang Dios lang!” ²² Nasayuran ni Hesus ang inda ginahunahunà, ngani nagpangutana siya sa inda, “Basi nagahunahunà kamo ning tiyad inà? ²³ Diin ang mas malupos hambayon: ‘Napatawad na ang imo nga salà,’ o ‘Bangon kag pumanaw?’ ²⁴ Niyan pamatuuran ko sa indo nga ako nga Ungà ng Tawo* hay may otoridad sa kalibutan nga magpatawad ng mga salà.” Tapos naghambay siya sa paralisado, “Ginahambay ko sa imo, bangon, lukuta ang imo banig kag magpauli na!”

²⁵ Adto nga daan, nagtindog siya sa atubangan ninda, ginglukot ang iya banig kag nagpauli nga nagadayaw sa Dios. ²⁶ Natingaya gid ang tanan nga tawo didto. Gingdayaw ninda ang Dios nga may pagtahod kag naghambay, “Abaw! Makatitingaya gid ang aton nakità arinyan!”

Ang Pagtawag ni Hesus kay Levi

Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17

²⁷ Pagkatapos adto, naghalin si Hesus didto kag nakità niya ang miyugsukot ning buhis nga ang pangayan hay Levi† nga nagapungkò sa

* **5:12** 5:12 Ang mga tawo nga may sakit nga kitong hay ginakabig ng mga Judio nga mahigkò kag ginabawalan nga magsamba. † **5:14** 5:14 Levitico 14:1-32 † **5:27** 5:27 Si Levi hay ginatawag da nga Mateo.

ginabayaran ning buhis. Naghambay si Hesus sa iya, “Kari, nunot sa akon.” ²⁸ Nagtindog si Levi kag gingbayaan niya ang tanan kag nagsunod kay Hesus.

²⁹ Niyan nagpreparar si Levi ning papunson para kay Hesus sa iya bayay. Kadamò nga miyugsukot ning buhis kag iban pa nga mga bisita nga nagkaon kaibahan ninda. ³⁰ Nang makità ini ng mga Pariseo kag ng inda kaibahan nga mga eskriba, nagreklamo sinda sa mga disipulo ni Hesus, “Basi nagakaon kag nagainom kamo kaibahan ang mga miyugsukot ning buhis kag mga makasasalà?”

³¹ Nagsabat si Hesus sa inda, “Wayà nagakahinangyan ning doktor ang mga tawo nga maayo ang lawas, kundi ang mga may sakit lang. ³² Wayà ako nagkari diri para tawagon ang mga tawo nga nagahunahunà nga sinda hay matarong, kundi ang mga makasasalà agud magtalikod sinda sa inda mga salà.”

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpuasa
Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22

³³ May mga tawo didto nga naghambay kay Hesus, “Ang mga disipulo ni Juan nga Miyugbawtismo hay permi nagapuasa kag nagapangamuyò kag imaw da ang mga disipulo ng mga Pariseo. Pero ang imo mga disipulo hay permi nagakinaon kag nagaininom.” ³⁴ Nagsabat si Hesus, “Puydi ba arà nga indi pagpakaunon ang mga bisita sa kasay* mintras kaibahan pa ninda ang kyasayon nga lyaki? Syempre indi! ³⁵ Pero magaabot ang adlaw nga buy-on ang kyasayon nga lyaki sa inda kag imaw na inà ang mga adlaw ng inda pagpuasa.”

³⁶ Gingtudluan pa gid sinda ni Hesus paagi sa mga parabola*, “Wayà ning tawo nga nagagunting ning bag-o nga barò para ihakyop sa lumà. Kay kung humanon niya ini, kanugon kay magigisi ang bag-o kag isa pa, indi kung-angay ang bag-o sa lumà. ³⁷ Wayà da ning tawo nga nagabutang ning bag-o nga ilimnon sa lumà nga butangan nga panit‡ kay malupok ang butangan kag mauuyak ang ilimnon kag masisirà ang butangan. ³⁸ Pero ang bag-o nga ilimnon dapat ibutang sa bag-o nga butangan.” ³⁹ Hambay pa ni Hesus, “Wayà ning tawo nga nagainom ning kadugay na nga ilimnon, tapos nagapangità ning bag-o.” Kay hambay niya, “Mas manamit gid ang kadugay na.”

6

Parti sa Adlaw nga Inugpahuway
Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28

¹ Isa ka Adlaw nga Inugpahuway, mintras nagaagi sina Hesus sa uma ng trigo, nagpinamuksi ang iya mga disipulo ning mga uhay ng trigo kag ginakiskis ninda ini kag ginakaon. ² Pero may mga Pariseo didto nga naghambay sa inda, “Basi ginahuman nindo ang ginabawal ng Kasuguan sa Adlaw nga Inugpahuway?”

³ Nagsabat si Hesus sa inda, “Wayà ba nindo nabasahi sa Kasulatan ang ginghuman ni David nang siya kag ang iya mga kaibahan hay nagutom? ⁴ Nagsuyod siya sa tolda ng Dios kag gingbuoy niya ang tinapay nga ginghalad kag gingkaon. Gingtaw-an da niya ang iya mga kaibahan. Pero

‡ 5:37 5:37 Nang una, ang butangan ng ilimnon hay panit ng hayop.

wayà sinda nakasalà aber pa nga ginabawal ini ng Kasuguan kay ang mga parì lang adto ang puydi magkaon.”†

⁵ Naghambay pa si Hesus sa inda, “Ako nga Ungà ng Tawo hay may otoridad maghambay kung ano ang puydi nga humanon sa Adlaw nga Inugpahuway.”*

Ang Pag-ayo sa Paralisado ang Kamot
Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6

⁶ Isa pa ka Adlaw nga Inugpahuway, nagsuyod si Hesus sa sinagoga para magtudlò. May tawo didto nga paralisado ang iya tuo nga kamot.

⁷ Yadto da didto ang mga eskriba kag mga Pariseo. Nagapangità sinda ning paagi kung pauno iakusar si Hesus. Ngani ginabantayan ninda kung paayuhon niya adto nga tawo sa Adlaw nga Inugpahuway. ⁸ Pero sayod ni Hesus kung ano ang inda ginahunahunà. Ngani naghambay siya sa tawo nga paralisado ang kamot, “Magtindog ka kag magpalapit diri sa atubangan.” Ngani nagtindog siya kag nagkadto didto. ⁹ Pagkatapos, naghambay si Hesus sa inda, “May pangutana ako sa indo. Ano ang ginatugot ng Kasuguan sa Adlaw nga Inugpahuway: ang paghuman ning maayo o ang paghuman ning malain? Ang pagluwas ng kabuhì o ang pagpatay?”

¹⁰ Gingsirò sinda tanan ni Hesus. Pagkatapos naghambay siya sa tawo nga paralisado ang kamot, “Unata ang imo kamot.” Ging-unat niya ang iya kamot kag nag-ayo gid ini.

¹¹ Pero sobra gid ang kahangit ng mga eskriba kag ng mga Pariseo, ngani nag-inistoryahan sinda kung ano ang humanon ninda kay Hesus.

Ang Dose nga Apostoles
Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19

¹² Nang adto nga tyempo, nagtukad si Hesus sa isa nga bukid para magpangamuyò. Kag nagpangamuyò siya didto ning bilog nga gab-i.

¹³ Pagkaaga, gingtawag niya ang iya mga disipulo kag nagpili siya ning dose sa inda kag gingtawag nga mga apostoles. ¹⁴ Ang inda mga pangayan hay si Simon (nga gingpangayanan da niya nga Pedro) kag ang iya hali nga si Andres; si Santiago kag si Juan, si Felipe kag si Bartolome, ¹⁵ si Mateo kag si Tomas, si Santiago nga ungà ni Alfeus, si Simon nga dati hay nagrebelde sa gobyerno ng Roma, ¹⁶ si Judas nga ungà ni Santiago kag si Judas Iscariote nga imaw ang nagtraidor kay Hesus.

Ang Pagpanudlò kag Pagpang-ayo ni Hesus
Mateo 4:23-25

¹⁷ Pagkatapos nagtugbong si Hesus kaibahan ang iya mga apostoles hasta sa nakaabot sinda sa malapad nga kapatagan. Didto nagtipon ang madamò niya nga disipulo kag ang kadamò-damò nga tawo halin sa tanan nga lugar ng Judea kag sa Jerusalem. Igwa da ning halin sa mga syudad ng Tyre kag Sidon nga malapit sa dagat. ¹⁸ Nagkadto sinda didto para magpamati kay Hesus kag para ayuhon ang inda mga sakit. Ang iban nga ginapahugaan ng malain nga mga espiritu hay gingpaayo da niya. ¹⁹ Kag ang tanan nga tawo didto nagatinguhà gid nga makatandog sa iya kay may gahom nga yarà sa iya nga nagaayo sa inda tanan.

† 6:4 6:4 Levitico 24:9 * 6:5 6:5 Sa literal: Ako ang ginoo ng Adlaw nga Inugpahuway.

Ang mga Bulahan kag ang mga Makaluluoy

Mateo 5:1-12

- ²⁰ Nagsirò si Hesus sa iya mga disipulo kag naghambay,
 “Bulahan kamo nga mga pobre;
 kay nagapasakop kamo sa paghahari ng Dios.
- ²¹ Bulahan kamo nga ginagutom niyan;
 kay taw-an kamo ng Dios ng tanan nga indo ginakahinangyan.
 Bulahan kamo nga nagatangis niyan;
 kay magahayakhak kamo!
- ²² Bulahan kamo kung hangitan kamo ng mga tawo, sikwayon, insultuhon
 kag siraon ninda ang indo pangayan,
 tungod sa indo pagsunod sa akon nga Ungà ng Tawo!
- ²³ Kay imaw da inà ang ginghuman ng inda kalulo-lulohan sa mga propeta
 nang una. Ngani magkalipay kamo kag maglukso sa tudo nga
 kalipay
 kay mababaton nindo ang kadakò gid nga premyo sa langit.
- ²⁴ Pero makaluluoy gid kamo nga manggaranon niyan;
 kay nakatilaw na kamo ng maayo nga pagpangabuhì!
- ²⁵ Makaluluoy da kamo nga busog na niyan;
 kay magaabot ang adlaw nga magugutom kamo!
 Makaluluoy da kamo nga nagahayakhak niyan;
 kay magaabot ang adlaw nga magakalisod kag magadanguyngoy
 kamo!
- ²⁶ “Makaluluoy da kamo kung ginadayaw kamo ng tanan nga tawo,
 kay imaw da inà ang ginghuman ng inda kalulo-lulohan sa mga bukun
 matuod nga propeta nang una!”

Ang Pagpanudlò parti sa indo Kaaway

Mateo 5:38-48, 7:12a

- ²⁷ “Pero ginahambay ko sa indo nga nagapamati sa akon, higugmaa
 nindo ang indo kaaway kag humani ning maayo ang nagadumot sa indo.
- ²⁸ Pakamaayuha ang nagasumpà sa indo kag ipangamuyò nindo ang
 nagamaltrato sa indo. ²⁹ Kung tampaon ka sa pisngi, ipatampà mo pa
 ang kabuak. Kag kung may magbuoy ng imo barò nga pangsuy-ob, ayaw
 magpunggi kung buy-on patì ang imo kamisita. ³⁰ Taw-i ang tanan nga
 nagapangayò sa imo kag kung may magbuoy ng imo mga pagkabutang,
 ayaw na magbawia. ³¹ Humana nindo sa indo isigkatawo kung ano ang
 gusto nindo nga humanon ninda sa indo.
- ³² “Kung ang ginahigumà lang nindo hay ang nagahigumà sa indo,
 mababaton ba nindo ang kaayuhan halin sa Dios? Indi! Kay aber ang
 mga makasasalà ginahigumà da ninda ang nagahigumà sa inda. ³³ Kag
 kung ang indo ginapakitaan ning maayo hay ang nagahuman lang ning
 maayo sa indo, may kaayuhan ba kamo nga mababaton halin sa Dios?
 Wayà! Kay aber ang makasasalà imaw da ang inda ginahuman. ³⁴ Kag
 kung ang ginapahuyam lang nindo hay ang sayod nindo nga imaw lang
 makakabayad, may kaayuhan ba kamo nga mababaton halin sa Dios?
 Wayà! Kay aber ang makasasalà nagapahuyam da sa inda isigkapareho
 kay sayod ninda nga bayaran gid sinda ng inda gingpahuyam. ³⁵ Imaw
 ini ang indo dapat humanon: higugmaa nindo ang indo kaaway kag
 humani sinda ning maayo. Kung magpahuyam kamo, pahuyamon nindo
 kag indi na maglaom nga bayaran pa. Kay kung humanon nindo ini, dakò
 gid ang premyo nga mababaton nindo kag magiging mga ungà kamo ng

Pinakamataas nga Dios. Kay maayo gid ang Dios kag naluluoy siya aber sa mga tawo nga malain kag indì antigo magpasalamat sa iya. ³⁶ Ngani maging maluluy-on kamo kay maluluy-on da ang indo Amay.”

Ayaw Magpanghusga *Mateo 7:1-5*

³⁷ “Ngani ayaw nindo paghusgahi ang iban para indì da kamo paghugahan ng Dios. Ayaw kamo maghambay nga dapat sinda parusahan para indì da kamo pagparusahan ng Dios. Patawara nindo ang nakasalà sa indo para patawaron da kamo ng Dios. ³⁸ Maging maatag kamo para maatag da ang Dios sa indo. Kung nagatao ang Dios sa indo, ginasukoy gid niya ini ning maayo, ginadasok, ginayugoyugò kag nagapang-aawas pa. Kay ang pangasukoy nga ginggamit nindo sa iban imaw da ang pangasukoy nga gagamiton sa indo.”

³⁹ Pagkatapos adto, gingtudluan sinda ni Hesus paagi sa ini nga parabola: “Indì puydi mag-agbay ang buta sa buta kay pareho sinda nga mahuhuyog sa buhò. ⁴⁰ Wayà ning disipulo nga mas labaw pa sa iya maestro, pero kung natun-an na niya ang tanan, magiging pareho na siya ng iya maestro. ⁴¹ Basi nakikità mo gid ang puling sa mata ng imo isigkatawo, pero ikaw wayà mo makità ang daw mabahoy nga kahoy nga yarà sa imo mata? ⁴² Pauno ka makahambay, ‘Abi, buy-on ko ang puling sa imo mata,’ pero ang yarà sa imo mata hay daw mabahoy nga kahoy nga wayà mo makità? Hipokrito! Buy-a anay ang daw mabahoy nga kahoy sa imo mata para makakità ka maayo, agud mabuoy mo ang puling sa mata ng imo isigkatawo.”

Ang Kahoy kag ang iya Bunga *Mateo 7:16-20, 12:33-35*

⁴³ “Ang maayo nga kahoy indì makapamunga ng malain kag ang malain nga kahoy indì makapamunga ng maayo. ⁴⁴ Makikilaya ang kada kahoy sa iya bunga. Ang tanom nga tunukon, wayà nagapamunga ng igos* o ubas*. ⁴⁵ Pareho da ini sa tawo; ang maayo nga tawo nagahambay maayo kay maayo ang iya hunahunà. Pero ang malain nga tawo, nagahambay malain kay malain ang iya hunahunà. Kay kung ano ang yarà sa hunahunà ng tawo, imaw da ang nagaluwas sa iya bàbà.”

Ang Pagpatindog ng Bayay ng Duha ka Tawo *Mateo 7:24-27*

⁴⁶ “Basi ginatawag nindo ako, ‘Ginoo, Ginoo,’ pero wayà nindo ginapurena ang akon ginahambay? ⁴⁷ Ipakità ko sa indo kung ano ang kapareho ng tawo nga nagapalapit sa akon, nagapamati kag nagatuman ng akon mga ginatudlò. ⁴⁸ Pareho siya sa tawo nga bago iugdok ang iya bayay, nagkutkot anay siya ng kadayom kag gingbutang ang pundasyon sa bato, tapos ging-ugdok niya ang bayay didto. Nang nagbahà ang subà kag lumapaw ang tubi, ginhampas ang bayay pero wayà ini nagubà kay ging-ugdok sa matibay nga pundasyon. ⁴⁹ Pero ang tawo nga nagapamati ng akon mga ginatudlò pero wayà nagatuman, pareho siya sa tawo nga nag-ugdok ng iya bayay sa lugar nga wayà pundasyon. Nang ginhampas ng makusog nga bahà ang bayay, natumba ini nga daan kag nawasak gid.”

7

*Ang Pag-ayo ni Hesus sa Ulipon ng Kapitan**Mateo 8:5-13*

¹ Pagkatapos ng pagtudlò ni Hesus sa mga tawo, nagkadto siya sa Capernaum. ² Igwa didto ning kapitan ng mga sundalo ng Roma kag igwa siya ulipon nga palanggà gid niya. Nagmasakit siya kag malapit na mamatay. ³ Nang mabatian ng kapitan ang parti kay Hesus, gingpakadto niya ang mga miyugdumaya ng Judio kay Hesus para mangabay sa iya nga magkadto sa iya bayay para paayuhon ang iya ulipon. ⁴ Nagkadto sinda kay Hesus kag nagpakitluoy gid sa iya, "Buligi abi ang kapitan kay maayo siya kag dapat gid nga buligan. ⁵ Palanggà gid niya ang mga Judio kag siya ang nagpaugdok ng sinagoga para sa amon."

⁶ Ngani nagnunot si Hesus sa inda. Nang malapit na sinda sa bayay ng kapitan, gingpakadto niya ang iya mga amigo kag gingpahambay kay Hesus, "Ginoo, ayaw na pagbudlaya ang imo kaugalingon kay bukon ako angay nga magpasuyod sa imo sa akon bayay. ⁷ Ngani bukon ako ang nagkarà kay bukon ako angay nga mag-atubang sa imo. Sa imo lang hambay, magayo ang akon ulipon. ⁸ Kay ako hay sakop ng may mataas nga rangko kag igwa da ako mga sundalo nga nasasakupan. Kung nagasugò ako sa isa, 'Kadto didto,' nagakadto siya kag sa isa, 'Kari diri,' nagapalapit siya kag kung nagasugò ako sa akon ulipon, 'Humana ini,' ginahuman niya."

⁹ Nang mabatian ini ni Hesus, natingaya gid siya. Nag-atubang siya sa kadamò nga tawo kag naghambay, "Ginahambay ko sa indo, wayà pa gid ako ning may nakità nga tawo aber diin sa Israel nga igwa pagtuo nga pareho niya!" ¹⁰ Pagbalik sa bayay ng mga gingsugò ng kapitan, nakità ninda nga nag-ayo na ang ulipon.

Ang Pagkabanhaw ng Ungà ng Bayo

¹¹ Wayà magdugay nagkadto si Hesus sa banwa nga ginatawag, Nain. Kaibahan niya ang iya mga disipulo kag ang kadamò nga tawo. ¹² Nang pasuyod na sinda sa banwa, nasumpong ninda ang kadamò nga tawo nga nagadapit sa patay nga ginahakwat pakadto sa luwas. Ang patay hay bugtong nga ungà nga lyaki ng bayo. ¹³ Naluoy gid si Hesus sa iya kag naghambay siya, "Ayaw na magtangis." ¹⁴ Niyan nagpalapit siya kag gingtandog niya ang ginabutangan ng patay para magduyog ang nagahakwat. Pagduyog ninda, naghambay siya sa patay, "Nonò, bangon na!" ¹⁵ Nagbangon ang patay, nagpungkò kag naghambay. Tapos gingdaya siya ni Hesus sa iya nanay. ¹⁶ Ang tanan nga yadto hay natingaya gid kag gingdayaw ninda ang Dios. Naghambay sinda, "Yari na sa aton ang makagagahom nga propeta!" Naghambay pa ang iban, "Nagkari ang Dios para luwason kita sa aton kasal-anan!" ¹⁷ Ang balità parti sa ginghuman ni Hesus naglapnag sa bilog nga Judea kag sa tanan nga lugar sa palibot.

*Si Hesus kag si Juan nga Miyugbawtismo**Mateo 11:2-19*

¹⁸ Gingbalità kay Juan nga Miyugbawtismo ini tanan nga natabò ng iya mga disipulo. ¹⁹ Ngani gingtawag niya ang duha sa iya mga disipulo kag gingpakadto sa Ginoo. Gingpapangutana niya sinda, "Ikaw ba ang ginahambay ni Juan nga gingpromisa ng Dios nga magaabot o mahuyat pa kami ng iban?" ²⁰ Ngani nagkadto ang duha niya nga disipulo kay

Hesus kag naghambay, “Gingpadaya kami ni Juan nga Miyugbawtismo sa imo para magpangutana. Ikaw ba ang ginghambay niya nga gingpromisa ng Dios nga magaabot o mahuyat pa kami ng iban?” ²¹ Adto gid nga oras, ginapang-ayo ni Hesus ang kadamò nga tawo nga may iba-iba nga sakit kag ginaspian ng malain nga mga espiritu kag kadamò da nga buta ang nakakità na. ²² Nagsabat si Hesus sa mga disipulo ni Juan, “Magbalik kamo kay Juan kag ihambay sa iya ang indo nakità kag nabatian diri: ang mga buta nakakità, ang mga paki nakapanaw ning maayo, ang mga kitungon* nag-ayo, ang mga bungoy nakabati, ang mga patay nabuhì kag ang Maayong Balità ginapanudlò sa mga pobre. ²³ Ihambay pa nindo sa iya, ‘Bulahan ang mga tawo nga wayà nagaduha-duha parti sa akon.’ ”

²⁴ Nang maghalin na adtong duha nga disipulo ni Juan, nagtunà si Hesus sa pag-istorya parti kay Juan sa kadamò nga tawo didto. Hambay niya, “Nang nagpamati kamo sa pagtudlò ni Juan nang yadto pa siya sa tiway nga lugar, ano ang indo ginapaabot nga makità? Ang tawo nga nagapangduha-duha nga pareho ng kugon nga ginahuyop-huyop ng hangin? ²⁵ Ano kuntà ang gusto nindo makità? Ang tawo nga mamahayon ang barò? Syempre bukon! Kay ang tawo nga nagasukok ng tiyad adto hay manggaranon kag nagaistar sa palasyo. ²⁶ Abi, isipa nindo, basi nagkadto kamo didto? Di ba para makità ang propeta? Huo, pero sa matuod lang mas sobra pa gid siya kaysa sa propeta. ²⁷ Kay si Juan, imaw ang ginghambay ng Dios sa Kasulatan, ‘Ipapadaya ko ang akon mensahero nga mauna sa imo para magpreparar ng dayan bago ang imo pag-abot.’ ²⁸ Ginahambay ko sa indo, wayà ning aber sin-o nga natawo sa kalibutan nga mas labaw pa kay Juan. Pero ang tawo nga pinakamababà sa gingharian ng Dios hay mas labaw pa kaysa kay Juan.”

²⁹ Ang tanan nga tawo nga nagpamati kag ang mga miyugsukot ning buhis hay nagkumpormi nga tamà ang tanan nga ginapahuman ng Dios kay nagpabawtismo na sinda kay Juan. ³⁰ Pero ang mga Pariseo kag ang mga miyugtudlò ng Kasuguan naman hay wayà nagkumpormi sa kabubut-on ng Dios para sa inda kay indi gid sinda magpabawtismo kay Juan.

³¹ Tapos naghambay pa gid si Hesus, “Sa diin ko baya ikumpara ang mga tawo sa ini nga henerasyon? Ano baya ang kapareho ninda? ³² Pareho sinda sa mga ungà nga nagapungkò sa plasa kag nagahambay sa isa kag isa, ‘Nagpasunata kami para sa kasay pero wayà kamo nagsaot; nagkanta kami para sa patay pero wayà kamo nagtangis.’ ³³ Pareho da kamo sa inda, kay nang mag-abot si Juan nakità nindo nga nagapusa siya kag wayà nagainom ilimnon, ngani nagahambay kamo, ‘Hala, ginaspian siya ng demonyo!’ ³⁴ Ako naman nga Ungà ng Tawo, nakità nindo nga nagakaon kag nagainom ngani nagahambay kamo, ‘Hala, sirua ang tawo nga ini! Makagod kag buratso, amigo ng mga miyugsukot buhis kag iban pa nga makasasalà.’ ³⁵ Pero pabay-i lang, ang kabubut-on ng Dios hay ginapamatuuran sa kabuhì ng tawo nga nagabaton sa iya ginapanudlò paagi sa amon.”

Ang Pagpatawad ni Hesus sa Babayi nga Makasasalà

³⁶ Isa ka adlaw, may isa ka Pariseo nga nag-agda kay Hesus nga magkaon sa iya bayay. Ngani nagkadto siya kag nagkaon kaibahan ng mga imbitado. ³⁷ Sa adto nga banwa, igwa babayi nga makasasalà. Nabatian niya nga yadto si Hesus nagakaon sa bayay ng Pariseo, ngani nagkadto siya didto

daya ang maisot nga tibod nga himò sa alabastro*, nga may suyod nga pahumot. ³⁸ Nagpalapit siya sa likod ni Hesus kag nagtindog sa may sikwayan niya kag nagtinangis. Nagtuyò ang iya luhà sa siki ni Hesus kag gingpunasan niya ini ng iya buhok. Pagkatapos gingharuan niya kag gingbubuan ng pahumot.

³⁹ Nang makità ini ng Pariseo nga nag-agda kay Hesus, naghambay siya sa iya kaugalingon, “Kung matuod nga propeta ang tawo nga ini, dapat sayod niya kung sin-o ining babayi nga nagapunas sa iya siki; dapat sayod niya nga makasasalà siya!” ⁴⁰ Pero nasayuran ni Hesus kung ano ang iya ginahunahunà ngani naghambay siya, “Simon, igwa ako ihambay sa imo.” Sabat niya, “Ano inà, Maestro?” ⁴¹ Naghambay si Hesus, “Igwa duha ka tawo nga nag-utang sa miyugpautang. Ang isa nag-utang lima ka gatos nga denarius kag ang isa 50. ⁴² Pero tungod indì sinda makabayad wayà sinda pagpabayara ng inda utang. Sin-o sa inda nga duha ang mas kadakò ang paghigugmà sa miyugpautang?” ⁴³ Nagsabat si Simon, “Siguro adtong mas kadakò ang utang.” Naghambay si Hesus, “Tamà ang imo sabat.” ⁴⁴ Niyan nag-atubang siya sa babayi kag naghambay kay Simon, “Sirua ining babayi, ging-agda mo ako sa imo bayay; pero wayà mo ako gingtaw-i tubi para makapanghugas ng akon siki. Pero siya, ginghugasan niya ang akon siki ng iya luhà kag gingpunasan ng iya buhok. ⁴⁵ Wayà mo ako pagharui pag-abot ko diri, pero siya, wayà nagpara sa kahaharò ng akon siki tunà ng pag-abot ko. ⁴⁶ Wayà mo pagpahiri lana ang akon uyo, pero gingbubuan niya pahumot ang akon siki. ⁴⁷ Ngani ginahambay ko sa imo nga ang kadakò nga paghigugmà nga gingpakità niya nagapamatuo nga gingpatawad na siya ng iya madamò nga kasal-anan. Pero ang tawo nga maisot lang ang gingpatawad nga salà, maisot lang ang paghigugmà nga iya ipakità.” ⁴⁸ Pagkatapos naghambay si Hesus sa babayi, “Gingpatawad na ang imo mga salà.” ⁴⁹ Ang iban nga nagakaon katupad ni Hesus naghambay sa inda kaugalingon, “Sin-o baya ini nga tawo nga aber ang mga salà ginapatawad niya?” ⁵⁰ Pero naghambay si Hesus sa babayi, “Ang pagtuo mo ang nagluwas sa imo. Magpauli ka nga matawhay ang imo isip.”

8

Ang mga Babayi nga Nagabulig kay Hesus

¹ Pagkatapos adto, naglibot si Hesus sa mga banwa kag mga baryo nga nagatudlò ng Maayong Balità parti sa paghahari ng Dios. Kaibahan da niya ang iya dose nga disipulo, ² kag ang mga babayi nga gingpaluwasan niya ng malain nga mga espiritu kag gingpaayo sa iba-iba nga sakit. Ang isa sa inda hay si Maria nga taga-Magdala nga pito gid nga demonyo ang gingpaluwas sa iya. ³ Ang iban pa nga babayi nga nagsunod sa iya hay si Juana nga asawa ni Cuza nga opisyal sa palasyo ni Herodes, si Susana kag madamò pa gid nga babayi nga imaw sinda ang nagatao ng mga kahinangyanon ni Hesus kag ng iya mga disipulo halin sa inda gingpangabudlayan.

Ang Parabola parti sa Pagsabwag ning Binhi *Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9*

⁴ Kadamò nga tawo ang nagpangkadto kay Hesus halin sa iba-iba nga banwa kag nang nagtipon na sinda, nagtudlò siya paagi sa parabola:

⁵ “May isa ka mangunguma nga nagkadto sa iya uma para magsabwag ning binhi. Sa iya pagsabwag, ang iban nagtupà sa alihid ng dayan kag natimakan ng mga nagaagi kag gingpantukà ng mga pispis. ⁶ Ang iban nga binhi nagtupà sa kabatuhan. Nagtubò ini pero naglayong kay uga ang dutà. ⁷ Ang iban nagtupà kag nagtubò sa dutà nga may mga bayagon nga tunukon, pero paglabog ng mga bayagon gingkamangan ang tanom, ngani wayà nakapamunga. ⁸ Ang iban nga binhi nagtupà sa maayo nga dutà, nagtubò kag nagpamunga gid ng kadamò-damò.”* Pagkatapos mag-istorya ni Hesus, naghambay siya, “Dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababatian.”

Basi Ginggamit ang mga Parabola

Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12

⁹ Gingpangutana ng iya mga disipulo si Hesus kung ano ang gusto hambayon ng adto nga parabola. ¹⁰ Nagsabat siya, “Sa indo lang gingtao ng Dios ang pang-intindi ng mga sikreto parti sa iya paghahari, pero sa iban, ginahambay niya ini paagi sa mga parabola, agud magsirò man sinda, indi makakità; kag magpamati, pero indi makaintindi.”

Ang Gusto Hambayon ng Parabola parti sa Binhi

Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20

¹¹ “Imaw ini ang gusto hambayon ng parabola: Ang binhi, imaw ang hambay ng Dios. ¹² Ang alihid ng dayan nga gingtupaan ng binhi imaw ang mga tawo nga nakabati ng hambay ng Dios, pero nag-abot ang diyablo kag gingbuoy niya ini sa inda tagipusuon para indi sinda magtuo kag maluwas. ¹³ Ang kabatuhan nga gingtupaan ng binhi, imaw ang mga tawo nga pagkabati sa hambay ng Dios gingbaton ini nga may kalipay. Pero bukon hugot sa inda tagipusuon, ngani wayà magdugay ang inda pagtuo. Pag-abot ng pagtilaw, wayà sinda nagpadayon sa inda pagtuo. ¹⁴ Ang dutà nga may mga bayagon nga tunukon nga gingtupaan ng binhi, imaw ang mga tawo nga nakabati sa hambay ng Dios. Pero nadaog sinda ng mga kabayakon, pagtinguhà nga magmanggaranon kag pagpangalipay sa kalibutan, ngani wayà ini nakapamunga sa inda kabuhi. ¹⁵ Pero ang maayo nga dutà nga gingtupaan ng binhi, imaw ang mga tawo nga nagpamati ng hambay ng Dios kag gingtagò ini sa inda maayo nga tagipusuon. Ginatuman ninda ini nga may pag-antos hasta magpamunga sa inda kabuhi.”

Ang Parabola parti sa Iwagan

Marcos 4:21-25

¹⁶ Naghambay pa gid si Hesus, “Wayà ning tawo nga nagasugà ning iwagan kag ginatakyuban ning kuyon o ginabutang sa idayom ng katri, kundi ginabutang ini sa tungtungan para mahayagan ang mga tawo nga nagasuyod sa bayay. ¹⁷ Ngani wayà gid ning may ginatagò nga indi makikità sa ulihi kag wayà ning sikreto nga indi masasayuran kag indi makikità. ¹⁸ Ngani pamati kamo maayo sa akon ginahambay, kay ang tawo nga igwa nabaton nga kamatuuran, taw-an pa gid ng pang-intindi. Pero ang tawo nga wayà ning nabaton nga kamatuuran, aber ang ginaisip niya nga iya naintindihan hay buy-on pa sa iya.”

Ang Nanay kag mga Manghod ni Hesus

Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35

* 8:8 8:8 Sa literal: nagbunga ning 100 ka doble.

¹⁹ Niyan, nag-abot ang nanay kag mga manghod nga lyaki ni Hesus, pero indi sinda makapalapit kay kadamò ang tawo nga nagatipon didto. ²⁰ May naghambay sa iya, “Yarà sa luwas ang imo nanay kag mga manghod. Gusto ninda magpakigkita sa imo.”

²¹ Pero nagsabat si Hesus sa mga tawo, “Ang akon nanay kag mga manghod hay ang nagapamati kag nagatuman sa hambay ng Dios.”

Ang Pagpakalma ni Hesus sa Mabaskog nga Hangin

Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41

²² Isa ka adlaw, nagsakay si Hesus sa dyapang kaibahan ang iya mga disipulo. Hambay niya sa inda, “Mos, matabok kita sa kabuak.” Ngani nagsakay sinda sa dyapang. ²³ Mintras nagabyahe sinda, natuyugan si Hesus. Gulpi na lang nga nagkusog ang hangin sa lawod kag nagsuyod ang tubi sa dyapang, ngani sinda hay nabutang sa peligro. ²⁴ Gingpalapitan ng mga disipulo si Hesus kag gingpukaw, “Ginoo, Ginoo! Malulunod na kita!”

Nagbangon si Hesus kag gingsabyaw ang hangin kag kadagkò nga humbak. Adto nga daan nagkalma ang bagyo. ²⁵ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda, “Diin ang indo pagtuo sa akon?”

Pero natingaya gid sinda kag hinadlukan. Nagpinangutan-an sinda, “Sino gid baya ini nga tawo? Ginasugò niya ang hangin kag ang humbak; kag nagatuman ini sa iya!”

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Tawo nga Ginasapian ng mga Demonyo

Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20

²⁶ Niyan, nag-abot sina Hesus sa lugar ng mga Geraseno[†] nga na-gaatubang sa Galilea. ²⁷ Nang makasalta na siya halin sa dyapang, gingsumpong siya ng isa ka tawo nga taga-Geraseno nga ginasapian ning mga demonyo. Kadugay na gid nga wayà siya nagasuksok ning barò kag wayà nagabalik sa iya bayay, kundi nagaistar siya sa mga lubungan.

²⁸ Nang makita niya si Hesus nagsinggit siya, nagluhod kag naghapa sa iya atubangan. Kag naghambay siya ning makusog, “Hesus, Ungà ng Pinakamataas nga Dios, ano ang imo labot sa akon? Nagapakitluoy ako sa imo, ayaw ako pagpahugai!” ²⁹ Ginhambay niya ini kay gingsugò ni Hesus nga magluwas ang malain nga espiritu sa iya. (Kadugay na siya nga ginasapian ng malain nga espiritu. Aber siya ginabantayan kag ginakadinahan ang iya kamot kag siki, ginapangbugtò niya ini kag ginadaya siya ng demonyo sa tiway nga lugar.)

³⁰ Gingpangutana siya ni Hesus, “Ano ang imo pangayan?”

Nagsabat siya, “Batalyon!” Kay kadamò-damò ang mga demonyo nga nagsapi sa iya. ³¹ Nagpakitluoy ang mga demonyo nga indi sinda ipadaya ni Hesus sa pinakaidayom nga lugar ng kalibutan.[‡] ³² Malapit didto, may nagapangibok nga kadamò-damò nga baboy sa alihid ng bakuyod. Nagpakitluoy ang mga demonyo kay Hesus nga didto na lang sinda masuyod sa mga baboy kag gingtugutan niya sinda. ³³ Ngani nagpangluwas ang mga demonyo sa tawo kag nagpangsuyod sa mga baboy. Pagkatapos nagdinagusò ang mga baboy sa pangpang hasta sa nagkahuyog sa dagat kag nagkalumos.

³⁴ Nang makita ng mga miyug-alilà ng baboy ang natabò, nagdinyagan sinda kag gingpinamalita ini sa mga tawo sa banwa kag sa mga baryo.

[†] 8:26 8:26 Geraseno: Sa iban nga mga kopya ng Griego hay Gadareno, pareho sa Mateo 8:28.

[‡] 8:31 8:31 Ini hay lugar kung sa diin nagahuyat ang mga demonyo sa pinakaulihi nga parusa ng Dios.

³⁵ Ngani nagkadto ang mga tawo kay Hesus kay gusto ninda makità ang natabò. Pag-abot didto, nakità ninda ang tawo nga dati gingsapian ng mga demonyo. Nagapungkò siya sa atubangan ni Hesus nga nakabarò kag maayo na ang iya isip. Ngani hinadlukan gid sinda. ³⁶ Gingbalità ng mga nakakità ang natabò kung pauno nag-ayo ang tawo. ³⁷ Pagkatapos ang tanan nga nagaistar sa lugar ng Geraseno nagpakitluoy kay Hesus nga maghalin sa inda lugar kay dakò gid ang inda kahadlok. Ngani nagsakay si Hesus sa dyapang kag nagbalik sa iya ginghalinan. ³⁸ Nagpakitluoy kay Hesus ang tawo nga gingpaluwasan niya ng mga demonyo nga magnunot sa iya. Pero nagsabat si Hesus, ³⁹ “Mas maayo kung magpauli ka sa indo kag ipamalità ang ginghuman ng Dios sa imo.” Ngani nagbalik ang tawo kag naglibot siya sa bilog nga banwa kag gingpinamalità ang parti sa ginghuman ni Hesus sa iya.

Ang Ungà ni Jairus kag ang Babayi nga Ginadugò

Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43

⁴⁰ Nang makatabok na sina Hesus sa kabuak, gingsugat siya ng mga tawo kay tanan sinda hay nagahuyat sa iya. ⁴¹ Wayà madugay, nag-abot ang tawo nga ang pangayan hay Jairus. Siya hay opisyal ng sinagoga. Naghapà siya sa atubangan ni Hesus kag nagpakitluoy nga magkadto siya sa iya bayay, ⁴² kay nagaagunisar na ang iya bugtong nga ungà nga babayi, nga dose ka años.

Mintras nagapakadto si Hesus sa bayay ni Jairus, nagadinagusò ang kadamò nga tawo sa iya. ⁴³ Isa sa inda hay ang babayi nga ginadugò sa suyod ng dose ka tuig. Naubos na ang tanan niya nga manggad sa pagpabayong, pero wayà gid siya nag-ayo. ⁴⁴ Nagpalapit siya sa likod ni Hesus kag gingtandog ang gayad ng iya barò. Adto nga daan nagpara ang pagdugò. ⁴⁵ Pagkatapos nagpangutana si Hesus, “Sin-o ang nagtandog sa akon?” Nang wayà may nag-akò, naghambay si Pedro, “Ginoò, kadamò ang mga tawo nga nagapalibot kag nagadinagusò sa imo.” ⁴⁶ Pero naghambay si Hesus, “May nagtandog gid sa akon kay nabatyagan ko nga may gahom nga nagluwas sa akon.” ⁴⁷ Nang masayuran ng babayi nga indi niya maitagò ang iya ginghuman, nagpalapit siya kay Hesus nga nagapangurog kag naghapà sa iya atubangan. Nagbalità siya nga nababatan ng tanan kung basi gingtandog niya ang barò ni Hesus kag kung pauno siya nag-ayo nga daan sa iya sakit. ⁴⁸ Pagkatapos naghambay si Hesus sa iya, “Manang, nag-ayo ka tungod sa imo pagtuo. Magpauli ka nga matawhay ang imo isip.”

⁴⁹ Mintras nagahambay pa si Hesus, may nag-abot nga tawo halin sa bayay ni Jairus kag naghambay sa iya, “Wayà na ang imo ungà, ayaw na pag-isturbuha ang maestro.” ⁵⁰ Pero nabatian ini ni Hesus kag naghambay siya kay Jairus, “Ayaw mahadlok. Magtuo ka lang kag magaayo siya.” ⁵¹ Pag-abot ninda sa bayay, wayà nagtugot si Hesus nga magnunot sa iya pasuyod ang aber sin-o, puyra lang kana Pedro, Juan, Santiago kag ang mga ginikanan ng ungà. ⁵² Nagatinangis kag nagadinanguyngoy didto ang tanan nga tawo. Pero naghambay si Hesus sa inda, “Ayaw kamo magtinangis. Bukon patay ang ungà, nagakatuyog lang siya.” ⁵³ Gingnginitlan ninda tanan si Hesus kay sayod ninda nga patay na ang ungà. ⁵⁴ Pero ginghawiran niya ang kamot ng ungà kag gingtawag, “Nenè, magbangon ka!” ⁵⁵ Adto da nga oras nagbalik ang iya espiritu

kag nagbangon siya nga daan. Nagsugò si Hesus nga pakaunon ang ungà.
⁵⁶ Natingaya gid ang iya mga ginikanan, pero nagbilin si Hesus sa inda nga indì gid magpamalità aber kanin-o kung ano ang natabò.

9

Ang Pagsugò ni Hesus sa Dose nga Apostoles

Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13

¹ Isa ka adlaw, gingtawag ni Hesus ang dose nga apostoles kag gingtawan niya sinda ning gahom kag otoridad nga magpalayas ng tanan nga demonyo kag magpang-ayo ng mga may sakit. ² Tapos gingsugò niya sinda sa iba-iba nga lugar para magtudlò parti sa paghahari ng Dios kag magpang-ayo ng mga may sakit. ³ Bago sinda naghaling, gingbilinan sinda ni Hesus, “Ayaw kamo magdaya ning aber ano sa indo pagpanaw; aber sungkod, bag, pagkaon, kwarta o ilislan. ⁴ Kag kung diin nga bayay kamo magdayon, didto lang gid kamo mag-istar hasta nga maghalin kamo sa adto nga banwa. ⁵ Pero kung indì magbaton sa indo ang mga tawo sa isa ka lugar, bayai nindo inà nga lugar kag ipaggag ang dapodapo sa indo siki para paandaman nga parusahan sinda ng Dios kay wayà sinda magbaton ng indo ginatudlò.” ⁶ Ngani nagpanaw ang mga disipulo kag naglibot sa mga baryo nga nagawali ng Maayong Balità kag nagapang-ayo ng mga may sakit.

Nalibugan si Herodes parti kay Hesus

Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29

⁷ Nang mabatian ni Herodes nga gobernador ng Galilea ang parti sa mga ginahuman ni Hesus, nalibugan gid siya kay may nagahambay nga nabanhaw si Juan nga Miyugbawtismo. ⁸ May iban da nga nagahambay nga si Propeta Elias hay nagbalik kag ang iban pa nagahambay nga ang isa sa mga propeta nang una hay nabanhaw. ⁹ Naghambay si Herodes, “Gingpapugutan ko si Juan, pero sin-o baya ini nga tawo? Kay mga makatitingaya nga butang ang akon nababatian parti sa iya.” Ngani nagtinguhà gid si Herodes nga makità si Hesus.

Ang Pagpakaon ni Hesus sa 5,000 ka Tawo

Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14

¹⁰ Pagbalik ng mga apostoles ni Hesus, gingbalità ninda sa iya ang tanan ninda nga ginghuman. Pagkatapos naghaling sinda kag nagkadto sa banwa ng Betsaida nga sinda lang. ¹¹ Pero nang masayuran ini ng kadamò nga tawo, nag-apas sinda. Ging-abiabi sinda ni Hesus kag gingtudluan parti sa paghahari ng Dios. Gingpang-ayo da niya ang mga may sakit.

¹² Nang malapit na magtunod ang adlaw, nagpalapit ang Dose kay Hesus kag naghambay, “Pakadtua na ang mga tawo sa mga baryo kag sityo sa palibot agud makapangità sinda tuyugan kag makabakay pagkaon kay yari kita sa tiway nga lugar.”

¹³ Pero nagsabat si Hesus, “Kamo mismo ang magtao pagkaon sa inda.”

Nagpangutana sinda sa iya, “Pero lima lang ka bilog ang aton tinapay kag duha lang ang isdà. Mabakay pa ba kami ning pagkaon para sa inda tanan?” ¹⁴ Tiyad ini ang inda hambay kay may mga 5,000 nga lyaki didto.

Pero nagsabat si Hesus sa iya mga disipulo, “Papungkua ang mga tawo ng tig-50 ang kada grupo.” ¹⁵ Gingtuman ninda ang gingsugò ni Hesus kag gingpapungkò ninda ang tanan nga tawo. ¹⁶ Pagkatapos gingbuoy

ni Hesus ang lima ka bilog nga tinapay kag duha ka bilog nga isda kag naghanged sa langit kag nagpasalamat sa Dios. Gingbuak-buak niya ini kag gingtao sa mga disipulo para ipanagtag sa mga tawo. ¹⁷ Nakakaon sinda tanan kag nabusog gid. Pagkatapos gingtipon ninda ang mga nabilin kag napunò ang dose pa ka ayat*.

Ang Pagdiklara ni Pedro nga si Hesus ang Kristo
Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29

¹⁸ Isa ka adlaw mintras nagapangamuyò si Hesus nga siya lang, yadto da malapit-lapit sa iya ang mga disipulo. Pagkatapos nagpangutana siya sa inda, "Sin-o kuno ako sunò sa hambay ng mga tawo?"

¹⁹ Nagsabat sinda, "May nagahambay nga ikaw si Juan nga Miyug-bawtismo. Ang iban naman nagahambay nga ikaw si Elias; kag ang iban pa gid nagahambay nga ikaw isa sa mga propeta nang una nga nabanhaw."

²⁰ Nagpangutana naman siya sa inda, "Hay kamo, ano ang indo mahahambay, sin-o ako?"

Nagsabat si Pedro, "Ikaw imaw ang Kristo nga gingsugò ng Dios!"

Ang Propesiya ni Hesus sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw
Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1

²¹ Niyan gingpaandaman ni Hesus ang mga disipulo nga indi gid ini ipamalità aber kanin-o. ²² Kag naghambay pa gid siya, "Ako nga Ungà ng Tawo hay dapat gid mag-agi ning sobra nga kahugaan kag sikwayon ako ng mga miyugdumaya ng Judio, ng mga pinunò nga pari kag mga eskriba. Ipatatay ninda ako, pero sa ikatuyo ka adlaw mababanhaw ako." ²³ Naghambay siya sa tanan, "Ang aber sin-o nga gusto magsunod sa akon, dapat indi niya palabihon ang iya kaugalingon, kundi pas-anon niya ang iya krus* adlaw-adlaw kag magsunod sa akon. ²⁴ Kay ang aber sin-o nga nagapalabi ng iya kabuhì hay maduduya-an ini; pero ang aber sin-o nga nagahalad ng iya kabuhì tungod sa akon, makakabaton siya kabuhì nga wayà katapusan. ²⁵ Ano gid baya ang mapupuslan ng tawo kung maangkon man niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawad-an naman siya kabuhì? Wayà gid! ²⁶ Kay kung aber sin-o hay ginakahuyà ako nga Ungà ng Tawo kag ang akon mga ginatudlò, ikahuyà ko da sinda pagbalik ko sa kalibutan nga may gahom kag sa gahom ng akon Amay kag ng balaan nga mga anghel. ²⁷ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, may mga tawo diri nga indi pa mamatay hasta nga makità ninda ang paghahari ng Dios."

Ang Pagbaylo ng Hitsura ni Hesus
Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8

²⁸ Pagkaligad ng wayo ka adlaw, pagkatapos nga ginhambay ni Hesus ini, gingdaya niya sina Pedro, Juan kag Santiago sa bukid para magpangamuyò. ²⁹ Mintras nagapangamuyò si Hesus, nagbaylo ang iya hitsura kag ang iya barò hay nagputi gid nga kasilaw-silaw. ³⁰ Gulpi lang nga nagpakità ang duha ka tawo nga nagapakig-istorya kay Hesus. Sinda hay sina Moises kag Elias. ³¹ Kasilaw-silaw gid sinda kag nagapakig-istorya kay Hesus parti sa iya kamatayon nga matatabò sa Jerusalem. ³² Hamuok gid ang tuyog ni Pedro kag ng iya mga kaibahan pero gulpi lang sinda nga nakamangno kag nakità ninda si Hesus nga kasilaw-silaw kag imaw

* **9:23** 9:23 Ang gusto hambayon dapat magtuman siya sa akon aber pa sa kamatayon.

da ang duha ka tawo nga nagatindog katupad niya. ³³ Nang pahalinon na ang duha, naghambay si Pedro kay Hesus, “Ginoo, maayo gid kay yari na kita diri. Mahuman kami tuyo ka bayay-bayay, ang isa para sa imo, isa kay Moises kag isa kay Elias.” (Sa matuod lang, wayà siya kasayod kung ano ang iya gingpanghambay.)

³⁴ Mintras nagahambay pa siya, may nag-abot nga panganod kag natabunan sinda. Hinadlukan gid ang mga disipulo nang yadto na sinda sa suyod ng panganod. ³⁵ Kag may boses nga nabatian halin sa panganod nga nagahambay, “Imaw ini ang akon Ungà nga gingpili ko. Pamatii nindo siya!”

³⁶ Nang wayà na ang boses, nakità ninda nga si Hesus na lang ang nabilin. Naghipos lang anay ang mga disipulo sa inda nakità kag wayà gid ninda ini gingpamalità aber kanin-o nang adto nga mga adlaw.

*Ang Pag-ayo ni Hesus sa Ungà nga Ginasapian ng Malain nga Espiritu
Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27*

³⁷ Nang masunod nga adlaw, nagtugbong sina Hesus halin sa bukid. Gingsugat sinda ng madamò nga tawo. ³⁸ May tawo didto sa mga nagatipon nga nagsinggit, “Maestro! Maluoy ka gid sa akon ungà nga lyaki, bugtong ko siya nga ungà! ³⁹ Ginasapian siya permi ng malain nga espiritu. Pag ginasapian siya, gulpi lang nga nagasinggit, nagakurog kag nagabuyà ang iya bàbà. Indì gid maghalin ang malain nga espiritu kag permi niya ginapasakitan ang akon ungà. ⁴⁰ Nagpakitluoy ako sa imo mga disipulo nga palayason ini, pero indì ninda mapalayas.” ⁴¹ Nagsabat si Hesus, “Kamo nga mga tawo sa ini nga henerasyon, wayà gid pagtuo kag balingag gid ang indo panghunahunà! Hasta san-o pa baya ang akon pag-antos sa indo?” Tapos naghambay siya sa tatay, “Day-a diri ang imo ungà.” ⁴² Mintras ginadaya ang ungà kay Hesus, gulpi siya nga gingtumba ng demonyo kag gingpakurog. Pero gingsabyaw ni Hesus ang malain nga espiritu ngani naghalin ini kag nag-ayo ang ungà. Pagkatapos gingbalik niya ang ungà sa tatay. ⁴³ Niyan natingaya gid ang tanan nga tawo didto sa kadakò nga gahom ng Dios.

Ang Paghambay liwat ni Hesus parti sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32

Mintras natitingaya pa ang mga tawo sa tanan nga ginghuman ni Hesus, naghambay siya sa mga disipulo, ⁴⁴ “Tandai nindo ang akon ihambay sa indo! Ako nga Ungà ng Tawo hay malapit na itugyan sa mga tawo nga nagakontra sa akon.” ⁴⁵ Pero wayà ninda maintindihi kung ano ang gusto hambayon ni Hesus. Wayà ini gingpasayura sa inda kay gingtagò ini ng Dios para indì ninda maintindihan. Kag nahadlok da sinda magpangutana sa ginghambay ni Hesus.

Sin-o ang Labaw sa Tanan

Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37

⁴⁶ Isa ka adlaw, nagdiniskusyon ang mga disipulo ni Hesus parti sa kung sin-o gid sa inda ang labaw sa tanan. ⁴⁷ Sayod ni Hesus kung ano ang inda ginahunahunà, ngani gingbuoy niya ang isa ka ungà kag gingpatindog sa iya alihid. ⁴⁸ Pagkatapos naghambay siya sa inda, “Ang aber sin-o nga nagabaton sa ini nga ungà tungod sa akon hay nagabaton da sa akon. Kag

ang aber sin-o nga nagabaton sa akon nagabaton da sa nagsugò sa akon. Kay ang pinakamababà sa indo, imaw ang labaw sa tanan.”

Ang bukon Kontra sa aton hay Kaibahan naton

Marcos 9:38-40

⁴⁹ Pagkatapos naghambay si Juan kay Hesus, “Ginoo, nakakità kami ning tawo nga nagapalayas ng mga demonyo paagi sa imo pangayan. Gingpapara namon siya kay bukon naton siya kaibahan.”

⁵⁰ Pero nagsabat si Hesus sa iya kag sa iban pa nga disipulo, “Ayaw nindo siya pagparaha kay ang aber sin-o nga wayà nagakontra sa indo hay kaampin nindo.”

Ang Pagsikway ng taga-Samaria kay Hesus

⁵¹ Nang malapit na ang adlaw nga si Hesus hay day-on palangit,[†] nagdesisyon siya nga magkadto sa Jerusalem. ⁵² Ngani may gingpauna siya nga mga tawo sa isa ka baryo sa Samaria para magpreparar ng iya madayunan. ⁵³ Pero ang mga taga-Samaria indì magbaton sa iya kay sayod ninda nga pakadto siya sa Jerusalem.[‡] ⁵⁴ Nang mabatian ini ng iya mga disipulo nga sina Santiago kag Juan, naghambay sinda, “Ginoo, gusto mo ba nga paayanan namon sinda ng kalayo halin sa langit para masunog sinda?”

⁵⁵ Pero nag-atubang si Hesus kag gingsabyaw sinda. Hambay niya, “Wayà kamo kasayod kung ano nga espiritu ang indo ginasonod. Ako nga Ungà ng Tawo hay nagkari diri, bukon para patyon ang mga tawo kundi taw-an sinda ning kabuhi nga wayà katapusan.” ⁵⁶ Pagkatapos nagderitso si Hesus kag ang iya mga disipulo sa iban nga banwa.

Ang Pagsunod kay Hesus

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Mintras nagapanaw sinda, may isa ka tawo nga naghambay kay Hesus, “Masunod ako sa imo aber diin ka magkadto.” ⁵⁸ Nagsabat si Hesus sa iya, “Ang singgayong hay may buhò nga ginaistaran kag ang pispis may pugad, pero ako nga Ungà ng Tawo wayà bayay nga mahihigdaan o mapapahuwayan.” ⁵⁹ Naghambay pa gid si Hesus sa isa pa ka tawo, “Magsunod ka sa akon.” Pero nagsabat siya, “Ginoo, mapauli anay ako kay ipalubong ko ang akon tatay.” ⁶⁰ Pero nagsabat si Hesus, “Pabay-i lang ang patay[§] nga maglubong sa inda mga patay. Pero ikaw, panaw na kag iwali ang parti sa gingharian ng Dios.” ⁶¹ Igwa pa gid naghambay kay Hesus, “Ginoo, masunod ako sa imo, pero tuguti anay ako nga magpamuhon sa akon pamilya.” ⁶² Nagsabat si Hesus sa iya, “Ang aber sin-o nga nagaarado kag naganilingig, bukon siya angay nga miyug-arado. Imaw da ang aber sin-o nga nagasunod sa akon. Kung nagabinalik-balik siya sa dati nga pagkabuhi bukon siya angay sa gingharian ng Dios.”

10

Ang Pagsugò ni Hesus sa 72 ka Disipulo

¹ Pagkatapos adto, gingpili ni Hesus ang 72 ka disipulo kag gingpakadto niya sinda ning tigduha-duha sa tanan nga banwa kag lugar nga iya

[†] 9:51 9:51 Ang gusto nga hambayon hay malapit na siya mamatay, mabanhaw kag mabalik sa langit. [‡] 9:53 9:53 Ang mga taga-Jerusalem kag mga taga-Samaria hay wayà ning maayo nga relasyon. [§] 9:60 9:60 Ang patay diri hay ang tawo nga patay sa espiritwal. Ang gusto hambayon sinda hay wayà ning tamà nga relasyon sa Dios.

ginaplanuhan nga kadtuan. ² Naghambay siya sa inda, “Kadakò-dakò ang anihon* pero kalakà lang ang mga miyug-ani. Ngani magpangamuyò kamo sa Ginoo nga tag-iya ng anihon para suguon niya ang mga miyug-ani sa iya anihon. ³ Kadto na kamo! Pero mag-andam gid kamo kay ginapakadto ko kamo sa malain nga mga tawo nga daw kamo ang mga kordero nga nagakadto sa lugar nga may mapintas nga hayop. ⁴ Ayaw kamo magdaya ning supot, bag o sandalyas. Ayaw magduyog sa dayan kag mag-inistorya sa masumpong nindo nga mga tawo. ⁵ Kung magsuyod kamo sa isa ka bayay, maghambay kamo, ‘Kabay pa nga taw-an ng Dios ning katawhayan ini nga pamilya.’ ⁶ Kung kung batunon ng tagbayay ang katawhayan nga indo gingpangabay, magakaigwa gid sinda ini. Pero kung indi, ang indo gingpangabay nga katawhayan hay magabalik sa indo. ⁷ Kung may magpadayon sa indo, didto lang kamo kag ayaw kamo magsinaylo-saylo. Batuna nindo ang aber ano nga inda ginapakaon kag ginapainom kay ang nagatrabaho dapat suhuyan. ⁸ Kung nagakadto kamo sa aber diin nga banwa kag ginabaton kamo ng mga tawo didto, kauna nindo ang aber ano nga inda ginapakaon sa indo. ⁹ Paayuha ang mga nagamasakit didto kag balitai nindo ang mga tawo, ‘Malapit na ang oras nga magaharì sa indo ang Dios.’ ¹⁰ Pero kung magkadto kamo sa isa ka banwa nga ang mga tawo indi magbaton sa indo, lumuwas kamo sa karsada kag maghambay sa inda, ¹¹ ‘Pati ang dapodapo sa indo banwa nga nagasapot sa amon siki hay amon ipagpag para masayuran nindo nga kamo ang manabat kung parusahan kamo ng Dios. Tandai nindo ini: malapit na ang oras nga magaharì ang Dios.’ ¹² Ginahambay ko sa indo, sa adlaw ng paghusga, mas sobra pa ang parusa ng Dios sa mga tawo nga wayà nagbaton sa indo kaysa sa mga taga-Sodom!”†

Ang mga Tawo nga Nagsikway kay Hesus

Mateo 11:20-24

¹³ Pagkatapos naghambay pa gid si Hesus, “Makaluluoy kamo, mga taga-Corazin! Imaw da kamo, mga taga-Betsaida! Kay kung ang mga milagro nga akon ginghuman sa indo, ginghuman ko sa mga tawo sa Tyre kag Sidon, kadugay na kuntà sinda nagsuksok ning kustal‡ kag nagpungkò sa abo para ipasayod nga nagatalikod na sinda sa inda mga salà. ¹⁴ Sa adlaw ng paghusga, mas sobra pa ang parusa nga itatao ng Dios sa indo kaysa sa taga-Tyre kag taga-Sidon. ¹⁵ Kamo nga mga taga-Capernaum! Ang kalaom ba nindo pagadayawon gid kamo? Ihuhuyog gid kamo sa impierno!”

¹⁶ Pagkatapos naghambay si Hesus, “Ang nagapamati sa indo nagapamati da sa akon. Ang nagasikway sa indo, nagasikway da sa akon; kag ang nagasikway sa akon, nagasikway da sa nagsugò sa akon.”

Ang Pagbalik ng 72 ka Disipulo

¹⁷ Pagbalik ng 72 ka disipulo kay Hesus, nalipay gid sinda. Naghambay sinda, “Ginoo, aber ang mga demonyo hay nagatuman sa amon nang gingpalayas namon sinda paagi sa imo pangayan!”

¹⁸ Nagsabat si Hesus sa inda, “Nakità ko si Satanas nga nahuyog halin sa langit nga pareho ning kilat. ¹⁹ Pamati kamo! Gingtaw-an ko kamo

* **10:2** 10:2 Ang anihon hay mga tawo nga kahinangyan makabati ng balità parti sa kaluwasan.

† **10:12** 10:12 Ang Sodom hay syudad nga gingsunog ng Dios tungod sobra nga kasal-anan.

‡ **10:13** 10:13 Ini nga kustal hay himò sa tela nga masapya halin sa buyboy ng kambing o kamelyo. Ginasuksok ninda ini kung nagalamay o nagahinuysoy.

ning gahom agud bisan matimakan nindo ang mga sawa kag iwi, wayà gid ning may matatabò sa indo nga malain kag maperdi nindo ang tanan nga gahom ng aton kaaway nga si Satanas. ²⁰ Pero ayaw kamo magkalipay kay nagatuman sa indo ang malain nga mga espiritu, kundi magkalipay kamo kay ang indo pangayan nakasulat na sa langit.”

Ang Kalipay ni Hesus

Mateo 11:25-27, 13:16-17

²¹ Adto nga oras, napunò gid si Hesus ning kalipay halin sa Espiritu Santo. Naghambay siya, “Amay nga Ginoo ng langit kag dutà, ginadayaw ko ikaw kay ang kamatuuran hay imo gingtagò sa mga tawo nga ang kalaom ninda hay kamayad sinda kag may tinun-an; kag imo ini gingpasayod sa mga mapainubuson nga pareho ng ungà nga kaisot. Amay, dayawon ka, kay imaw ini ang ginakalipay mo.”

²² Pagkatapos adto, naghambay si Hesus sa mga tawo didto, “Gingtao na ang tanan sa akon ng akon Amay. Wayà ning may nakakakilaya sa akon nga iya Ungà kundi ang Amay; kag wayà ning may nakakakilaya sa Amay kundi ang iya Ungà kag ang mga tawo nga gingpili ng Ungà nga maipakilaya ang Amay.”

²³ Pagkatapos nag-atubang si Hesus sa iya mga disipulo kag naghambay sa inda lang, “Bulahan kamo kay nakità gid nindo ang tanan nga ginapanghuman ko! ²⁴ Ginahambay ko sa indo, kadamò nga propeta* kag hari nang una ang gusto makakità ng indo nakità, pero wayà sinda nakakità; kag gusto da ninda makapamati ng indo nabatian, pero wayà sinda nakabati.”

Ang Maayo nga taga-Samaria

²⁵ May isa ka miyugtudlò ng Kasuguan nga nagpalapit kay Hesus para tilawan siya. Nagpangutana siya, “Maestro, ano baya ang dapat ko humanon agud makapanubli ning kabuhi nga wayà katapusan?”

²⁶ Nagsabat si Hesus, “Ano ang hambay sa Kasuguan ng Dios? Ano ang nabasa mo?”

²⁷ Nagsabat siya, “Higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bilog mo nga tagipusuon, sa bilog mo nga kabubut-on, sa tanan mo nga kusog kag sa tanan mo nga hunahunà. Kag higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugmà mo sa imo kaugalingon.”

²⁸ Nagsabat si Hesus, “Tamà gid ang imo sabat. Kung humanon mo ini tanan, makakabaton ka ng kabuhi nga wayà katapusan.”

²⁹ Pero indì gusto ng eskriba* nga mapahuyà siya, ngani nagpangutana siya liwat kay Hesus, “Huo, pero sin-o gid ang akon isigkatawo?”

³⁰ Nagsabat si Hesus paagi sa isa ka istorya: “May tawo nga nagapakadto sa Jerico halin sa Jerusalem. Mintras nagapanaw siya, gulpi lang siya gingharangan ng mga miyugpangawat. Gingbuoy ninda ang tanan niya nga daya pati ang iya barò, gingsinumbag siya kag gingpabay-an didto sa karsada nga hayos himamatyon na. ³¹ Natabuan nga may nag-agi nga parì sa adto nga karsada. Nang makità niya adto nga tawo, naglikaw siya sa kabuak. ³² Imaw da ang natabò sa masunod nga nakaagi didto nga isa ka Levita*. Gingpalapitan niya ang tawo para siruon, pagkatapos nag-agi da siya sa kabuak. ³³ Malagat-lagat may nag-agi da didto nga taga-Samaria. Nang makità niya ang tawo, naluoy gid siya. ³⁴ Gingpalapitan niya kag gingbuoyong. Gingbutangan niya ning lana kag ilimnon ang mga pilas kag gingbugkusan. Tapos gingpasakay niya ang tawo sa iya asno kag gingdaya

sa lugar nga dayunan kag didto gingdipara. ³⁵ Nang masunod nga adlaw, gingtaw-an niya ang tag-iya ng dayunan ning kwarta kag naghambay, 'Diparaha abi siya kag kung kuyang pa ang akon gingtao sa imo, dugangan ko ini pagbalik diri.'

³⁶ Nang matapos na ang istorya ni Hesus, naghambay siya, "Kung sa imo, sin-o sa ini nga tuyo ang matuod nga isigkatawo ng adtong gingharangan ng mga miyugpangawat?" ³⁷ Nagsabat ang eskriba, "Adtong tawo nga naluoy sa iya."

Isa lang gid ang Kahinangyan

³⁸ Nagpadayon si Hesus kag ang mga disipulo sa inda pagpanaw hasta nga makaabot sinda sa isa ka banwa. Igwa didto babayi nga ang pangayan hay Marta. Gingpadayon niya sinda sa iya bayay. ³⁹ Igwa siya manghod nga si Maria. Si Maria hay nagpungkò sa alihid ni Hesus para magpamati sa iya ginatudlò. ⁴⁰ Pero si Marta naman hay habot-habot gid kag nagapinaugot sa pagpreparar ng pagkaon. Ngani, nagpalapit siya kay Hesus kag nagreklamo, "Ginoo, baliwayà lang ba sa imo nga ginapabay-an ako ng akon manghod nga ako lang isa ang nagatrinabaho? Hambayi abi siya nga buligan ako!" ⁴¹ Pero nagsabat ang Ginoo sa iya, "Ay Marta! Lalilibog ka sa madamò nga butang, ⁴² pero isa lang gid ang kahinangyan kag gingpili ni Maria ang tamà kag wayà gid may makabuoy ini sa iya."

11

Ang Pagpanudlò parti sa Pagpangamuyò

Mateo 6:9-13, 7:7-11

¹ Isa ka adlaw, nagapangamuyò si Hesus sa isa ka lugar. Pagkatapos ng iya pangamuyò, nagpalapit ang isa sa iya mga disipulo kag naghambay, "Ginoo, tudlui abi kami magpangamuyò pareho ng ginghuman ni Juan sa iya mga disipulo." ² Naghambay si Hesus sa inda, "Kung magpangamuyò kamo tiyad ini ang indo ihambay:

Amay namon, kabay pa nga tauron ang imo balaan nga pangayan.

Kabay pa nga maghari ka sa amon.

³ Taw-i kami ng amon ginakahinangyan nga pagkaon sa adlaw-adlaw.

⁴ Patawara kami sa amon mga salà,

kay ginapatawad da namon ang tanan nga nakasalà sa amon.

Kag ayaw kami pagtuguti nga matintar."

⁵ Pagkatapos, gingtudluan pa gid sinda ni Hesus parti sa pagpangamuyò. Hambay niya, "Halimbawà, igwa ka ning amigo kag sa tungang gab-i, makadto ka sa iya bayay kag mahambay sa iya, 'Amigo, taw-i anay ako ning tuyo ka bilog nga tinapay. ⁶ Kay may amigo ako nga bag-ong abot kag wayà gid ako ning ipakaon sa iya.' ⁷ Kag masabat ang imo amigo, 'Ayaw na abi ako pag-isturbuha. Natrangkahan na ang amon pwertahan kag isa pa, nagahigdà na ako kag ang akon mga ungà. Indi ako makabangon para taw-an ka ng imo ginakahinangyan.' " ⁸ Hambay pa ni Hesus, "Ginahambay ko sa indo, indi kuntà niya gusto magbangon kag magtao tungod lang sa inda pagiging mag-amigo. Pero mabangon siya kag magtao ng ginakahinangyan ng iya amigo tungod sa iya pagpamilit. ⁹ Ngani tandai gid nindo ang akon ginahambay, 'Magpangayò kamo sa Dios, kag taw-an kamo. Magpangità kamo, kag makakità kamo. Magpanuktok kamo, kag buksan ang pwertahan para sa indo.' ¹⁰ Kay ang aber sin-o

nga nagapangayò makakabaton; ang nagapangità makakakità; kag ang nagapanuktok pagabuksan. ¹¹ Kamo nga mga tatay, kung magpangayò ang indo ungà ning isdà, taw-an ba nindo ning sawa? ¹² Kung magpangayò ning itlog, taw-an ba nindo ning iwi? Syempre indi! ¹³ Kung kamo ngani nga mga malain hay antigo magtao ning maayo nga regalo sa indo mga ungà, mas lalò pa gid ang Amay sa langit, itatao gid niya ang Espiritu Santo sa nagapangayò sa iya!”

Si Hesus kag si Beelzebul

Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27

¹⁴ Isa ka adlaw, gingpalayas ni Hesus ang demonyo nga nagpaapà sa isa ka tawo. Nang magluwas na ang demonyo, nakahambay na siya kag natingaya ang mga tawo. ¹⁵ Pero naghambay ang iban parti kay Hesus, “Ginapalayas niya ang mga demonyo paagi sa gahom ni Beelzebul* nga pinunò ng mga demonyo.” ¹⁶ Ang iban naman hay gusto ninda nga tistingon si Hesus. Ngani nagpangayò sinda sa iya ning milagro para pamatuuran nga gingsugò siya ng Dios. ¹⁷ Pero sayod ni Hesus ang inda ginahunahunà ngani naghambay siya sa inda, “Kung ang mga pinunò ng isa ka gingharian mag-iniyaiya kag mag-inaway, inà nga gingharian hay maduduyà. Imaw da ang matatabò sa isa ka pamilya, kung ang mga miyembro hay mag-iniyaiya kag mag-inaway, magakabuyag-buyag sinda. ¹⁸ Ngani kung si Satanay kag ang iya mga grupo hay mag-iniyaiya kag mag-inaway, pauno makapadayon ang iya gingharian? Ginahambay ko ini kay hambay nindo ginapalayas ko ang mga demonyo paagi sa gahom ni Beelzebul. ¹⁹ Kung matuod nga si Beelzebul ang nagatao sa akon ning gahom para magpalayas ng mga demonyo, sin-o naman ang nagatao ning gahom sa indo mga tagasunod para magpalayas da ng demonyo? Sinda da ang nagapamatuod nga salà kamo! ²⁰ Sa matuod lang, ang Dios ang nagatao sa akon ning gahom para palayason ang mga demonyo. Ini nagapamatuod nga ang paghahari ng Dios hay nag-abot na sa indo.” ²¹ Nagtudlò pa gid si Hesus, “Kung nagabantay ang makusog nga tawo sa iya bayay nga kumpleto ang iya armas, indi gid mabuoy ang iya mga pagkabutang. ²² Pero kung labanan siya ng mas makusog sa iya, mapeperdi siya. Ang iya ginasaligan nga mga armas buy-on sa iya kag pati ang tanan niya nga pagkabutang hay parte-partehon.

²³ “Ang wayà nagaapin sa akon, kontra sa akon. Kag ang wayà nagabulig sa akon pagtipon sa mga tawo hay imaw ang kabangdanan ng pagkawatakwatak.”

Ang Pagbalik ng Malain nga Espiritu

Mateo 12:43-45

²⁴ Naghambay pa si Hesus, “Kung magluwas ang malain nga espiritu sa isa ka tawo nga iya ginasapian, nagalibot siya sa mga lugar nga wayà tubi kay nagapangità ng lugar nga mapahuwayan. Pero kung wayà siya ning may makità, mahambay siya, ‘Mabalik ako sa tawo nga akon ginghalinan.’ ²⁵ Kag pagbalik niya, makikità nga malimpyo kag maayo na ang tanan, ²⁶ ngani mapanaw siya kag madaya pa ng pito ka espiritu nga mas malain pa kaysa sa iya. Masuyod sinda sa adto nga tawo kag didto matinir. Kag ang kamutangan ng adto nga tawo hay magiging mas sobra pa gid kaysa dati.”

* **11:15** 11:15 Beelzebul: Ini hay pangayan ni Satanay sa Griego.

Ang Matuod nga Bulahan

²⁷ Mintras nagahambay pa si Hesus, may babayi didto sa kadamuan nga nagsinggit sa iya, “Bulahan ang babayi nga nagnabdos kag nagpasuso sa imo!” ²⁸ Pero nagsabat si Hesus, “Mas bulahan ang nagapamati kag nagatuman ng hambay ng Dios.”

Nagpangayò ning Milagro kay Hesus *Mateo 12:38-42*

²⁹ Mintras nagadamò pa gid ang mga tawo nga nagatipon kay Hesus, naghambay siya, “Sobra gid kalain ang mga tawo sa ini nga henerasyon. Nagapangayò sinda ng milagro, pero wayà milagro nga ipakità sa inda puyra lang ang natabò kay Propeta Jonas. ³⁰ Kay ang natabò kay Jonas imaw ang tandà sa mga taga-Nineve nga ang Dios ang nagpadaya sa iya. Ngani ang matatabò sa akon nga Ungà ng Tawo hay tandà nga ako ang gingpadaya ng Dios sa indo sa ini nga henerasyon. ³¹ Sa adlaw ng paghusga, mababanhaw ang Rayna† sa sur kaibahan nindo nga mga tawo sa ini nga henerasyon kag husgahan niya kamo. Kay nang una naghalin pa siya sa malayò gid nga lugar para magpamati ng kamayad ni Haring Solomon. Niyan, yari diri ang mas importante kaysa kay Solomon, pero wayà kamo nagabaton ng iya ginatudlò! ³² Sa adlaw ng paghusga, mababanhaw ang mga taga-Nineve kaibahan nindo sa ini nga henerasyon kag husgahan ninda kamo. Kay nang mabatian ng mga taga-Nineve ang gingwali ni Jonas, nagtalikod sinda sa inda salà. Niyan yari diri ang mas importante pa kay Jonas, pero wayà kamo nagabaton ng iya ginawali!”

Ang Iwag nga yari sa Aton *Mateo 5:15, 6:22-23*

³³ Naghambay pa gid si Hesus, “Wayà tawo nga nagasugà ng iwagan kag ginatagò ini o ginatakyuban ng gantangan, kundi ginabutang niya sa tungtungan para mahayagan ang nagasuyod sa bayay. ³⁴ Ang mata nindo hay daw iwag nga nagatao kahayag sa indo lawas. Kung mahayag ang indo mata, mahahayagan gid ang indo bilog nga lawas. Pero kung ang indo mata hay kaduyom, maduduyuman gid ang indo lawas. ³⁵ Ngani magandam kamo, kay basi kung ang kahayag nga yarà sa indo, hay kaduyom gali. ³⁶ Kay kung yarà sa kahayag ang imo bilog nga lawas kag wayà parte nga maduyom, mahahayagan gid ini, nga daw ginahayagan kamo ng isa ka kahayag-hayag nga iwag.”

Ang Paandam ni Hesus kontra sa mga Pariseo *Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40*

³⁷ Pagkahambay adto ni Hesus, may isa ka Pariseo nga nag-agda sa iya nga magkaon sa iya bayay. Nagkadto si Hesus sa inda kag pag-abot didto, nagsuyod siya sa bayay kag nagpungkò para magkaon. ³⁸ Natingaya ang Pariseo nang makità niya nga wayà nagpanghinaw si Hesus bago magkaon.‡ ³⁹ Ngani naghambay ang Ginoo sa iya, “Kamo nga mga Pariseo, ginahugasan lang nindo ang luwas ng tasa kag plangganita para masunod ang indo patakaran, pero sa suyod ng indo tagipusuon punò ng kahakog kag kalainan. ⁴⁰ Mga kuyang-kuyang siguro kamo! Di ba ang Dios ang naghuman ng indo lawas kag ng yarà sa suyod? Dapat pareho ini

† **11:31** 11:31 Siya ang Rayna ng Seba, sa lugar ng Arabia sa sur. ‡ **11:38** 11:38 Ini hay tradisyon ng mga Judio. Ginahuman ninda ini bukon nga para lang malimpyo ang inda kamot kundi hay para maging maayo sinda sa panirò ng Dios.

nga limpyuhon. ⁴¹ Ngani dapat maging maatag kamo kag taw-an nindo ang mga pobre halin sa indo tagipusuon. Kay kung tiyad ini ang indo humanon, magiging malimpyo gid ang tanan para sa indo.

⁴² “Makaluluoy gid kamo nga mga Pariseo! Ginatao nindo ang ikanapyò aber ng hilibabuyna, mga panabyà kag iban pa nga utanon, pero ginabaliwayà nindo ang matarong nga pagkabuhì kag ang paghigugmà sa Dios. Dapat nga tiyad ini ang indo ginahuman, pero ayaw da nindo pagbaliwayaa ang mas importante nga mga sugò. ⁴³ Makaluluoy gid kamo nga mga Pariseo! Kay sa mga sinagoga*, gusto gid nindo ang mga pungkuan para sa importante nga tawo. Kag sa mga lugar nga madamò ang tawo, gusto gid nindo nga abi-abihon kag tahuron kamo.

⁴⁴ Makaluluoy gid kamo! Pareho kamo ng lubungan nga wayà tandà kag ginatinimakan lang ng mga tawo nga wayà nakasayod nga lubungan gali adto.†”

⁴⁵ Niyan naghambay ang isa sa mga miyugtuldò ng Kasuguan, “Maestro, pati kami hay naiinsulto da ng imo ginahambay.” ⁴⁶ Kag nagsabat si Hesus, “Makaluluoy gid pati kamo nga mga miyugtuldò ng Kasuguan! Kay ginapabug-atan nindo ang mga tawo sa mga layi nga gingdugang nindo sa Kasuguan, pero wayà gid kamo may ginahuman para buligan sinda agud magagaan ang inda ginapas-an. ⁴⁷ Makaluluoy gid kamo! Nagahuman kamo ng monyumento ng mga propeta nga gingpamatay ng indo kalulo-lulohan. ⁴⁸ Ngani sa tiyad ini nga indo ginghuman, kamo na da ang nagapamatuod nga nagasugot kamo sa ginghuman ng indo kalulo-lulohan kay sinda ang nagpamatay ng mga propeta kag kamo ang nagpahuman ng inda mga monyumento. ⁴⁹ Ngani ang Dios nga pinakamayad kag nakakasayod ng tanan naghambay, ‘Pakadtuon ko sa inda ang mga propeta kag mga apostoles. Ang iban hay pagapatyon kag ang iban pa hay inda pagasakiton.’ ⁵⁰ Ngani ang mga tawo sa ini nga henerasyon hay paparusahan ng Dios tungod sa pagkamatay ng tanan nga propeta tunà pa ng pagtuga ng kalibutan, ⁵¹ kag magtunà kay Abel hasta kay Zacarias. Gingpatay ninda siya didto sa tungà ng altar kag ng templo. Matuod gid ang ginahambay ko sa indo, ang parusa sa adto tanan nga pagpatay hay mababaton ng ini nga henerasyon. ⁵² Makaluluoy gid kamo nga mga miyugtuldò ng Kasuguan! Kay ginatagò nindo ang lyabi agud indì maintindihan ang kamatuuran parti sa Dios. Kamo mismo indì magsunod sa kamatuuran kag ginaharangan pa nindo ang nagatinguhà nga magsunod.” ⁵³ Nang magluwas ng bayay si Hesus, naglain ang buot ng mga eskriba kag mga Pariseo. Gingpinangutana gid ninda si Hesus parti sa kadamò nga butang ⁵⁴ kag ginabinantayan gid ninda siya para dakpon sa iya mga ginahambay.

12

Ang Pagpaandam kontra sa Pagkahipokrito *Mateo 10:26-27*

¹ Nang adto da nga oras, nagpangkadto didto kay Hesus ang nilibolibo nga mga tawo kag sa sobra nga kadamò hay nagatinimakan na

§ 11:44 11:44 Basaha sa Mga Bilang 19:16. Sa layi ng mga Judio, kung matandog ninda ang lubungan, mahigkò na sinda kag indì makasuyod sa templo sa suyod ng pito ka adlaw. Ang gusto hambayon ng ini nga bersikulo hay ang mga Pariseo hay daw pareho ng mga lubungan nga nagapahigkò sa mga tawo. Madadaya ang mga tawo sa inda mga kalainan kung nagapati sa inda.

sinda. Naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Mag-andam gid kamo sa pampaalsa ng mga Pariseo, ang akon gusto hambayon hay ang inda pagkahipokrito. ² Kay wayà ning may ginatagò nga indi makikità kag wayà ning sikreto nga indi masasayuran. ³ Ngani ang aber ano nga indo ginahambay sa kaduyom hay mababatian ng tanan kag ang aber ano nga indo ginahutik sa suyod ng kwarto hay isisinggit sa lugar nga kadamò ang makakabati.”

Ang dapat Kahadlukan

Mateo 10:28-31

⁴ “Mga amigo ko, tandai ang akon ginahambay sa indo. Ayaw kamo mahadlok sa tawo nga makakapatay lang ng indo lawas kag wayà na sinda ning mahuman pa sa indo. ⁵ Pero ginahambay ko sa indo kung sin-o ang dapat nindo kahadlukan: kahadluki nindo ang Dios kay pagkatapos patyon ang lawas, igwa pa siya ning gahom nga magpilak sa impyerno. Matuod gid ang akon ginahambay sa indo, ang Dios ang dapat nindo kahadlukan! ⁶ Di ba ginabaligya ang lima ka maya sa barato lang nga kantidad*? Pero aber isa sa inda hay wayà ginakalimuti ng Dios! ⁷ Aber ang indo mga buhok hay bilang niya tanan. Ngani ayaw kamo mahadlok kag kamo hay mas importante kaysa sa madamò nga pispis nga maya.”

Ang Pagkilaya kay Hesus

Mateo 10:32-33, 12:32, 10:19-20

⁸ Naghambay pa si Hesus, “Tandai ang akon ginahambay sa indo, ang aber sin-o nga nagakilaya sa akon sa atubangan ng mga tawo, ako nga Ungà ng Tawo* hay magakilaya da sa iya sa atubangan ng mga anghel ng Dios. ⁹ Pero ang wayà nagakilaya sa akon sa atubangan ng mga tawo, indi ko da siya kilay-on sa atubangan ng mga anghel ng Dios. ¹⁰ Ang aber sin-o nga maghambay kontra sa akon nga Ungà ng Tawo hay mapapatawad; pero ang maghambay ning malain kontra sa Espiritu Santo indi gid mapatawad. ¹¹ Kung day-on kamo sa sinagoga para imbigtigan ng mga miyugdumaya ng banwa o ng mga may otoridad, ayaw kamo magkabayaka kung pauno kamo magsabat o ano ang indo ihambay. ¹² Kay sa adto gid nga oras, ang Espiritu Santo ang magatudlò sa indo kung ano ang dapat nindo ihambay.”

Ang Parabola parti sa Manggaranon

¹³ Naghambay kay Hesus ang isa sa mga nagapamati didto, “Maestro, sugua abi ang akon maguyáng nga partehan ako ng amon panublion.” ¹⁴ Pero nagsabat si Hesus sa iya, “Hukom ba ako para maghusga o maghusay ng indo partehon nga panublion?” ¹⁵ Pagkatapos naghambay pa gid si Hesus, “Magbantay kamo kag mag-andam sa tanan nga klasi ng pagkahakog. Kay ang kabuhi nga maayo kag malipayon bukan lang tungod nga igwa kamo ning kadamò nga butang o kadakò nga kwarta.” ¹⁶ Pagkatapos nagtudlò si Hesus paagi sa ini nga parabola*: “Igwa ning tawo nga manggaranon kag ang iya dutà hay abunda gid ang patubas. ¹⁷ Ngani naghambay siya sa iya kaugalingon, ‘Ano baya ang akon humanon? Wayà na ako ning may mabutangan ng akon mga patubas! ¹⁸ Maayo pa, ipagubà ko ang akon mga kamalig kag mapaugdok ako ning mas mabahoy pa gid kag didto ko ibubutang ang akon mga tubas kag

* **12:6** 12:6 Sa barato lang nga kantidad: sa literal, sa duha ka assarion*.

iban pa nga mga gamit. ¹⁹ Pagkatapos hambayon ko sa akon kaugalingon, Pari, dakò na ang imo natipon para sa paabuton nga mga tuig. Pahuway-huway na lang, pagkaon, pag-inom kag pagkinalipay!’ ²⁰ Pero naghambay ang Dios sa iya, ‘Kuyang-kuyang ka siguro! Ini da nga gab-i, babawion ko ang imo kabuhi. Kanin-o arà mapakadto ang imo tinipon nga manggad?’ ²¹ Tiyad da ini ang matatabò sa mga tawo nga nagatinipon ning manggad para lang sa inda kaugalingon, pero pobre sa panirò ng Dios.”

Ang Pagsalig sa Dios *Mateo 6:25-34*

²² Pagkatapos, naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Nganì ginahambay ko sa indo, ayaw kamo magkalibog kung pauno kamo mabuhì, kung ano ang indo kaunon kag kung ano ang indo isuksok. ²³ Kay ang kabuhi mas importante kaysa sa pagkaon kag ang lawas kaysa sa barò. ²⁴ Tan-awa nindo ang mga uwak. Wayà sinda nagatanom, wayà nagaani kag wayà da nagatipon ning pagkaon sa kamalig, pero ginapakaon sinda ng Dios. Dì ba mas importante pa kamo kaysa sa mga pispis? ²⁵ Sino sa indo ang makadugang ning aber isa lang ka oras sa indo kabuhi paagi sa pagpangalibog? Wayà gid! ²⁶ Kung indì kamo makahuman aber tiyad ini kaisot nga butang, basi nagapangalibog kamo sa iban nga mga butang? ²⁷ Tan-awa ang mga buyak kung pauno sinda nagatubò. Wayà sinda nagapangabudlay o nagatahi. Pero ginahambay ko sa indo, aber si Haring Solomon nga bantog kag manggaranon wayà siya nakabarò ning kaayo-ayo pareho ng isa sa ini nga mga buyak. ²⁸ Kung ginabaruan ng Dios ang mga gunahon nga buhi niyan sa bukid pero sa masunod nga adlaw hay ginapilak lang sa kalayo, kamo pa arà indì niya pabaruan? Kaisot-isot ang indo pagtuo! ²⁹ Nganì ayaw kamo magpangalibog kag mag-inisip kung ano ang indo kaunon kag inumon. ³⁰ Kay imaw ini ang ginapangalibugan ng mga tawo sa kalibutan nga wayà nagakilaya sa Dios. Pero sayod ng indo Amay nga kahinangyan nindo adto nga mga butang. ³¹ Nganì unaha nindo ang pagpasakop sa paghaharì ng Dios kag itatao gid niya sa indo ang indo mga kahinangyan.”

Ang Manggad sa Langit *Mateo 6:19-21*

³² “Ayaw kamo mahadlok aber malakà lang kamo. Kay nalilipay ang aton Amay sa langit nga itao sa indo ang gingharian. ³³ Nganì ibaligya nindo ang indo mga pagkabutang kag itao sa mga pobre para makatipon kamo ning manggad didto sa langit nga indì gid maduya. Kay didto hay wayà ning miyugpangawat nga makapalapit kag wayà da ning ititit nga makasirà. ³⁴ Kay kung sa diin ang indo manggad yadto da ang indo tagipusoon.”

Ang Preparado nga Ulipon

³⁵ Naghambay pa gid si Hesus, “Magpreparar kamo aber ano ang matabò kag pasigaha permi ang indo iwag. ³⁶ Patuyari nindo ang mga ulipon nga preparado kag nagahuyat sa pagbalik ng inda amo halin sa kasayan, para kung magpanuktok maabrihan nga daan ang pwertahan. ³⁷ Bulahan ang mga ulipon nga nagabantay sa pag-abot ng inda amo. Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, pag-abot ng inda amo mailis siya, papungkuon niya sinda sa lamisa kag iya tahawan. ³⁸ Bulahan ang mga ulipon nga

nakapreparar sa pag-abot ng inda amo aber sa tungang gab-i o aga-aga!
³⁹ Tandai nindo ini, kung sayod lang ng tag-iya ng bayay kung ano nga oras maabot ang miyuggangawat, indi gid siya maghalin sa iya bayay para indi ini masuyod. ⁴⁰ Ngani kamo da hay dapat magpreparar kay magaabot ang Ungà ng Tawo sa oras nga wayà nindo ginapaabot.”

Ang Duha ka Klasi nga Suluguon

Mateo 24:45-51

⁴¹ Nagpangutana si Pedro, “Ginoo, sin-o ang imo ginatudluan sa ini nga parabola, kami o ang tanan?” ⁴² Nagsabat ang Ginoo, “Ang masaligan kag mayad nga suluguon imaw ang gingpili ng amo agud magdumaya sa iban nga mga ulipon sa bayay. Siya ang nagatao sa inda ning pagkaon kada adlaw. ⁴³ Bulahan adto nga ulipon kung maabutan siya ng iya amo nga nagahuman ng iya trabaho. ⁴⁴ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, padumayahon siya ng iya amo sa tanan niya nga propidad. ⁴⁵ Pero kung maghambay adto nga ulipon sa iya kaugalingon, ‘Madugay pa magbalik ang akon amo,’ kag sakiton niya ang iya mga kapareho nga suluguon aber lyaki o babayi kag magkinaon siya, mag-ininom kag magbinayong, ⁴⁶ niyan magaabot ang iya amo sa adlaw nga wayà niya ginapaabota kag sa oras nga wayà niya masayuri kag parusahan gid siya ning sobra ng iya amo. Tapos ilalakot siya sa mga tawo nga indi gid masaligan.

⁴⁷ “Ang ulipon nga nakakasayod kung ano ang gusto ng iya amo, pero bukon siya preparado o wayà niya ginahumana kung ano ang gusto ng iya amo, sobra gid ang parusa nga mababaton niya. ⁴⁸ Pero ang ulipon nga wayà nakakasayod kung ano ang gusto ng iya amo, magkuyang man siya sa iya obligasyon magaan lang ang parusa sa iya. Kay ang ginataw-an ning madamò, madamò da ang papangitaon sa iya; kag ang ginasaligan ning mas madamò, papanabaton da ng mas madamò.”

Ang Pagkabuyag-buyag tungod kay Kristo

Mateo 10:34-36

⁴⁹ “Nagkari ako sa kalibutan para husgahan ang mga tawo kag ini hay pareho ng kalayo kag gusto ko kuntà nga nagadayab na ini. ⁵⁰ Pero bago ini matabò, dapat anay magaagi ako ning sobra nga kahugaan kag kasakit. Kag ginabug-atan ako mintras wayà pa ini matabò. ⁵¹ Kalaom ba nindo nagkari ako sa kalibutan para magtao ning katawhayan sa mga tawo? Bukon, ang matuod nagkari ako diri para buyag-buyagon ang mga tawo. ⁵² Kay tunà niyan, tungod sa akon, magakinontraan ang mga tawo sa isa kag isa. Ang lima sa isa ka pamilya hay matutungà, ang tuyo kontra sa duha kag ang duha naman kontra sa tuyo. ⁵³ Magakinontraan ang mga tatay kag ang inda mga ungà nga lyaki. Magakinontraan da ang mga nanay kag ang inda mga ungà nga babayi. Imaw da ang mga panugangan nga babayi kag ang inda mga umagad nga babayi.”

Ang mga Tandà sa ini nga Tyempo

Mateo 16:2-3

⁵⁴ Pagkatapos naghambay si Hesus sa kadamò nga tawo, “Kung makità nindo ang panganod halin sa weste, nagahambay kamo nga daan, ‘Mauyan na,’ kag imaw gid ang natatabò. ⁵⁵ Kag kung magahuyop na halin sa sur nagahambay kamo, ‘Magainit na ini,’ kag imaw gid ang natatabò. ⁵⁶ Mga hipokrito! Antigo kamo magsirò sa dutà kag sa langit para masayuran

nindo kung magainit o magauyan, pero basi indi kamo makaintindi kung ano ang gusto hambayon ng mga tandà sa ini nga tyempo?"

Magpakighusay sa Kaaway
Mateo 5:25-26

⁵⁷ "Basi indi kamo makadesisyon ning maayo kung ano ang tamà?
⁵⁸ Halimbawà, kung may mag-akusar sa imo, magpakighusay ka sa iya mintras nagakadto pa lang kamo sa korte. Kay basi kung piliton ka gid niya nga day-on sa hukom kag itugyan ka naman ng hukom sa gwardya para prisuhon. ⁵⁹ Ginahambay ko sa imo, indi ka gid makaluwas sa prisuhan hasta indi mo mabayaran ang tanan nga multa."

13

Talikuri ang Kasal-anan

¹ May nag-abot nga mga tawo nga nagbalità kay Hesus kung ano ang natabò sa mga taga-Galilea nga gingapatay ni Pilato mintras nagahalad sinda sa Dios. ² Nagsabat si Hesus sa inda, "Kalaom ba nindo natabò ini sa inda kay mas kadakò ang inda salà kaysa sa iban nga taga-Galilea? ³ Bukon! Tandai nindo ining akon ginahambay: kung indi kamo magtalikod sa indo salà, mamatay da kamo tanan pareho ninda. ⁴ Dumduma nindo ang 18 ka tawo nga natumbahan ning tore sa Siloam.* Kalaom ba nindo mas kadakò ang inda kasal-anan kaysa sa tanan nga taga-Jerusalem? ⁵ Bukon! Tandai nindo ining akon ginahambay: kung indi kamo magtalikod sa indo salà, mamatay da kamo pareho ninda."

Ang Kahoy nga wayà Nagapamunga

⁶ Pagkatapos gingtudlan sinda ni Hesus paagi sa ini nga parabola: "May tawo nga nagtanom ning igos* sa iya ubasan. Gingkadto niya ini kag gingtan-aw kung igwa ning bunga pero wayà siya may nakità. ⁷ Ngani naghambay siya sa miyugbantay ng ubasan, 'Tuyo na ka tuig ako gapabalik-balik diri para tan-awon kung igwa na ning bunga ining igos, pero wayà pa gihapon. Pukana na iton kay ginakaon lang ang abuno sa dutà.' ⁸ Pero nagsabat ang miyugbantay, 'Nong, pabay-an ta lang anay ning isa pa ka tuig kay kutkutan ko ang alihid kag abunuhan. ⁹ Kung magbunga ini sa masunod nga tuig hay maayo gid, pero kung indi puydi mo na ini ipapukan.' "

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Babayi nga Nagakòkò

¹⁰ Isa ka Adlaw nga Inugpahuway*, nagkadto si Hesus sa sinagoga kag nagtudlò. ¹¹ Igwa didto ning babayi nga ginapasakitan ng malain nga espiritu sa suyod ng 18 ka tuig. Siya hay nagakòkò kag indi gid matadlong ang iya lawas. ¹² Nang makità siya ni Hesus, gingtawag niya nga magpalapit kag ginghambay, "Manang, magaayo ka na sa imo sakit." ¹³ Gingtungtong ni Hesus ang iya kamot sa babayi kag nagtadlong nga daan ang iya lawas kag gingdayaw niya ang Dios. ¹⁴ Pero ang opisyal ng sinagoga hay nahangit kay Hesus tungod nagpaayo siya sa Adlaw nga Inugpahuway. Naghambay siya sa mga tawo, "Igwa unom ka adlaw sa isa ka simana para magtrabaho. Dapat adto nga mga adlaw kamo magkari para paayuhon kamo, bukon sa Adlaw nga Inugpahuway." ¹⁵ Nagsabat

* 13:4 13:4 Ini hay isa sa mga lugar sa suyod ng Jerusalem.

ang Ginoo sa iya, “Mga hipokrito! Di ba ginahubad nindo ang higot ng indo baka o asno kag day-on sa tubi para makainom aber sa Adlaw nga Inugpahuway? ¹⁶ Ini nga babayi hay inapo ni Abraham. Ginggapos siya ni Satanas sa suyod ng 18 ka tuig. Di ba dapat buhian siya aber sa Adlaw nga Inugpahuway?” ¹⁷ Nang ginghambay ini ni Hesus, napahuyà ang nagakontra sa iya. Ang iban naman nga mga tawo nalipay sa mga makatitingaya nga butang nga ginghuman ni Hesus.

Ang Parabola parti sa Busoy ng Mustasa

Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32

¹⁸ Nagpadayon pa gid si Hesus sa pagtudlò. Hambay niya, “Ano ang kapareho ng paghahari ng Dios? Sa diin ko ini ikumpara? ¹⁹ Ang paghahari ng Dios hay pareho sa maisot nga busoy ng mustasa* nga gingtanom ng tawo sa iya gardin. Nagatubò ini kag nagabahoy pareho sa kahoy kag aber ang mga pispis puydi makapugad sa sanga.”

Ang Pampaalsa ng Tinapay

Mateo 13:33

²⁰ Naghambay pa si Hesus, “Sa diin ko pa ikumpara ang paghahari ng Dios? ²¹ Pareho ini sa pampaalsa nga ginahalò ng isa ka babayi sa kadakò nga arina nga iya pagamasahon, hasta nga magaal sa gid ang bilog nga minasa.”

Ang Makitid nga Pwertahan

Mateo 7:13-14, 21-23

²² Mintras nagapakadto si Hesus sa Jerusalem, nag-agi anay siya sa mga banwa kag mga baryo kag nagpanudlò. ²³ May nagpangutana sa iya, “Ginoo, kalakà lang ba ang mga tawo nga maluwas?” Nagsabat si Hesus paagi sa parabola, ²⁴ “Magtinguhà gid kamo nga makasuyod sa makitid nga pwertahan. Kay ginahambay ko sa indo, kadamò ang nagatinguhà nga makasuyod pero indì makasuyod. ²⁵ Kay kung ang tag-iya ng bayay hay magpanarangka na, kamo nga yarà sa luwas nga nagatinindog, aber magpinanuktok kamo kag maghambay, ‘Ginoo, pasuyura kami,’ masabat siya sa indo, ‘Wayà ko kamo nakikilaya kag wayà ko nasasayuri kung sa diin kamo maghalin!’ ²⁶ Niyang mahambay kamo, ‘Di ba nagkaon kag nag-inom kami kaibahan mo kag nagtudlò ka pa sa amon banwa?’ ²⁷ Pero masabat siya sa indo, ‘Wayà ko kamo nakikilaya kag wayà ko nasasayuri kung sa diin kamo maghalin! Palayò kamo sa akon, tanan kamo nga mga nagahuman ning malain!’ ²⁸ Magadinanguyngoy kamo kag magapinagot ang indo ngipon kung makità nindo sina Abraham, Isaac, Jacob kag ang tanan nga propeta nga yadto sa gingharian ng Dios, pero kamo naman hay palayason! ²⁹ Kadamò-damò nga tawo halin sa tanan nga parte ng kalibutan ang magapungkò sa punsyon sa gingharian ng Dios. ³⁰ Matuod gid nga may mga nauulihi nga mauuna; kag may mga nauuna nga mauulihi.”

Ang Paghigugmà ni Hesus sa mga taga-Jerusalem

Mateo 23:37-39

³¹ Pagkahambay ini ni Hesus, nagpalapit ang iban nga mga Pariseo sa iya kag naghambay, “Mas maayo kung maghalin ka diri kay gusto ni Herodes nga ipapatay ka.” ³² Pero nagsabat si Hesus sa inda, “Hambayi

nindo adtong malain nga tawo,[†] nagapalayas pa ako ng mga demonyo kag nagapang-ayo ng mga may sakit arinyan hasta buwas kag sa ikatuyo ka adlaw matatapos ko na ang akon ginahuman. ³³ Pero kahinangyan gida nga magpadayon ang akon pagpanaw niyan, buwas kag sa masunod nga adlaw hasta mag-abot ako sa Jerusalem kay indi puydi nga patyon ang propeta sa iban nga lugar kundi dapat gid hay sa Jerusalem.

³⁴ “Kamo nga mga taga-Jerusalem! Ginapamatay nindo kag ginapambugoy ang mga propeta nga gingsugò ng Dios sa indo. Madamò ka beses nga gusto ko kuntà kamo tipunon kag diparahon nga daw sa mungà nga ginakuuban ang iya isiw sa idayom ng iya pakpak, pero indi nindo gusto! ³⁵ Niyan, pabay-an na kamo ng Dios! Tandai nindo ini, indi na gid nindo ako makikità hasta mag-abot ang adlaw nga magahambay kamo, ‘Malipayon ang ginapakari diri ng Ginoo.’ ”[†]

14

Ang Pag-ayo ni Hesus sa tawo nga Nagapanghubag

¹ Isa ka Adlaw nga Inugpahuway, ging-agda si Hesus ng isa ka pinunò ng mga Pariseo* nga magkaon sa iya bayay. Pag-abot niya didto, gingpanidan siya maayo ng mga tawo nga nagakontra sa iya kung ano ang iya humanon. ² Adto da nga oras, may tawo sa atubangan ni Hesus nga ang bilog nga lawas hay nagapanghubag. ³ Nagpangutana si Hesus sa mga miyugtuldò ng Kasuguan kag mga Pariseo, “Ginatugot ba ng Kasuguan nga magpang-ayo sa mga may sakit sa Adlaw nga Inugpahuway o wayà?” ⁴ Pero wayà sinda nagsabat. Ngani ginghawiran ni Hesus ang may sakit kag gingpaayo. Pagkatapos gingpapanaw na siya ni Hesus. ⁵ Naghambay si Hesus sa mga tawo, “Halimbawà, igwa kamo ungà o baka nga nahuyog sa bal-ong, pabay-an lang ba nindo kay Adlaw nga Inugpahuway? Syempre indi! Haw-ason nindo nga daan.” ⁶ Pero wayà sinda nakasabat sa iya pangutana.

Ang Mapainubuson kag ang Hambugon

⁷ Nakità ni Hesus nga ang mga imbitado hay nagapili ng pinakamaayo nga mga pungkuan. Ngani naghambay siya sa inda paagi sa parabola. ⁸ “Kung imbitaron ka sa kasayan, ayaw pagpilia ang pungkuan nga para sa mga halangdon nga tawo. Kay basi kung may ging-imbitar pa gid nga mas halangdon kaysa sa imo ⁹ kag ang nag-imbitar sa imo hay magapalapit sa imo kag maghambay, ‘Halin anay dirà kay nakatagana na ini nga pungkuan para sa ini nga tawo.’ Mapapahuyà ka kag didto ka lang mapungkò sa ordinaryo nga pungkuan. ¹⁰ Ngani kung imbitaron ka, pilia ang pungkuan para sa mga ordinaryo, para pag-abot ng nag-imbitar, palapitan ka niya kag maghambay, ‘Amigo, didto ka sa maayo nga pungkuan.’ Niyan mapadunggan ka sa atubangan ng tanan nga mga imbitado. ¹¹ Kay ang aber sin-o nga nagapakataas ng iya kaugalingon hay ginapaubos, pero ang nagapaubos ng iya kaugalingon hay ginapataas.”

¹² Niyan naghambay si Hesus sa nag-agda sa iya, “Kung magpang-agda ka nga mag-igmà o mag-ihapon, ayaw pag-agdaha ang imo mga amigo, maguyáng kag manghod, hali, o ang imo mga kalapit nga manggaranon

[†] **13:32** 13:32 Sa literal, singgayong. Ginatawag ni Hesus si Herodes nga singgayong kay madaya siya kag ini nga hayop hay isa ka ilahas nga nagapangtukob. [†] **13:35** 13:35 Salmo 118:26

kay agdahon ka da ninda kag mabaton mo na ang imo bayos. ¹³ Pero kung may papunsiyon ka, imbitaron mo ang mga pobre, mga lupog, mga pakì kag mga buta ¹⁴ Kung tiyad ini ang imo humanon, bulahan ka kay indi sinda makabayos sa imo. Ang Dios imaw ang magabayos sa imo pag-abot ng adlaw nga banhawon ang mga matarong.”

Ang Parabola parti sa Dakò nga Papunsiyon

Mateo 22:1-10

¹⁵ Nang mabatian ini ng tawo nga katupad ni Hesus sa pagkaon, naghambay siya, “Bulahan ang tawo nga makakaibahan sa pagkaon sa papunsiyon sa gingharian ng Dios!” ¹⁶ Ngani nagtudlò si Hesus sa iya paagi sa parabola. “May tawo nga nagpreparar ning dakò nga papunsiyon kag kadamò ang iya gingpang-imbatar. ¹⁷ Pag-abot ng oras nga makaon na sinda, gingsugò niya ang iya ulipon nga sugaton ang mga imbitado kag hambayon, ‘Kari na kamo! Kay preparado na ang tanan!’ ¹⁸ Pero ang kada isa sa inda hay nagbalibad nga indi sinda makakadto. Naghambay ang isa, ‘Bag-o lang ako nakabakay ng dutà kag kahinangyan nga kadtuon ko kag tan-awon. Pasensya lang gid kay indi ako makakarà.’ ¹⁹ Hambay naman ng isa, ‘Bag-o lang ako nakabakay ng napuyò ka bilog nga baka kag siruon ko anay kung maayo. Pasensya lang gid kay indi ako makakarà.’ ²⁰ Naghambay pa gid ang isa, ‘Bag-o lang ako gingkasay, ngani indi ako makakarà.’ ²¹ Ngani nagbalik ang ulipon sa iya amo kag gingbalità ang natabò. Nahangit gid ang amo kag naghambay sa iya, ‘Kadto nga daan sa mga karsada kag mga kalye ng aton banwa kag day-a diri ang mga pobre, mga lupog, mga buta kag mga pakì.’ ²² Pagbalik ng ulipon, naghambay siya, ‘Nong, gingtuman ko na ang imo sugò, pero madamò pa gid bakanti nga pungkuan.’ ²³ Ngani naghambay ang amo sa iya, ‘Kadto sa mga dayan sa luwas ng banwa kag piliton mo ang mga tawo nga imo makità nga magkari diri para mapunò ang akon bayay. ²⁴ Ginahambay ko sa indo, ang una nga ging-agda, indi gid makatilaw ng akon gingpreparar!’ ”

Ang Pagsunod sa Ginoo

Mateo 10:37-38

²⁵ Niyan kadamò ang tawo nga nagnunot kay Hesus; kag nag-atubang siya sa inda kag naghambay, ²⁶ “Kung may tawo nga gusto magsunod sa akon, pero mas ginapalabi niya ang iya tatay kag nanay, asawa kag mga unga, mga maguyáng kag manghod kag patì ang iya kaugalingon nga kabuhi, indi siya angay nga maging disipulo ko. ²⁷ Kag ang aber sin-o nga indi magpas-an ng iya kaugalingon nga krus kag magsunod sa akon, indi siya angay nga maging disipulo ko. ²⁸ Ang tawo nga gusto magsunod sa akon hay pareho sa tawo nga nagaplano nga magpatindog ning tore. Una, kwentahon anay niya kung pila ang magagastos kag kung mag-igò ang iya kwarta hasta matapos ini. ²⁹ Basi kung pundasyon lang ang iya mabutang kag indi naman niya ini mapatapos, ngani insultuhon lang siya ng tanan nga makakità. ³⁰ Mahambay sinda, ‘Gingpatunaan lang niya ang pagpaugdok, pero wayà da mapatapos.’ ³¹ O igwa ba hari nga gusto magpakiggira sa iban nga hari, nga wayà anay nagapungkò para magplano maayo kung ang iya sundalo nga 10,000 hay magadaog arà kontra sa 20,000? ³² Kung sa iya isip, indi siya magdaog, maayo pa nga mintras wayà pa ang iya kaaway, magsugò siya ning representanti para maghambay sa kaaway nga gusto niya magpakig-ayos. ³³ Imaw da inà ang

dapat nindo humanon. Hunahunaon anay nindo maayo kung gusto gid nindo magsunod sa akon. Kay indi kamo angay nga maging disipulo ko kung indi nindo bayaan ang tanan nga indo ginapalabi.”

Ang Pagpanudlò parti sa Asin

³⁴ “Ang asin hay maayo, pero kung maduyà na ang sabor ng asin, pauno pa ini mapabalik? ³⁵ Wayà na gid ini puyos aber pang-abuno sa dutà. Ngani ginapilak na lang. Dapat intindihon gid nindo maayo ang indo nababatian.”

15

Ang Parabola parti sa Karnero nga Naduyà

Mateo 18:12-14

¹ Isa ka adlaw, kadamò nga miyugsukot ng buhis kag makasasalà ang nagpalapit kay Hesus para magpamati ng iya mga ginatudlò. ² Pero nagreklamo ang mga Pariseo kag mga eskriba, hambay ninda, “Basi ginabaton ng ini nga tawo ang mga makasasalà kag nagakaon pa kaibahan ninda?” ³ Ngani gingtudluan sinda ni Hesus paagi sa parabola. ⁴ “Kung ikaw igwa 100 nga karnero kag naduyà ang isa, ano ang imo humanon? Syempre bayaan mo ang 99 sa pasabsaban kag pangitaon ang naduyà hasta nga makità mo ini. ⁵ Kung makità mo na, malilipay ka kag pasanon mo ini pabalik. ⁶ Pag-abot mo sa bayay, tawagon mo ang imo mga amigo kag mga kalapit kag mahambay sa inda, ‘Kari kamo, magkalipay kita kay nakità ko na ang akon karnero nga naduyà!’ ⁷ Ginahambay ko sa indo, mas kadakò ang kalipay sa langit tungod sa isa ka makasasalà nga nagtalikod kag nagbayà sa iya salà, kaysa sa 99 ka matarong nga wayà nagakahinangyan magtalikod sa salà.”

Ang Parabola parti sa Kwarta nga Naduyà

⁸ “Kung may babayi nga may napuyò ka bilog nga drachma*, ano baya ang humanon niya kung naduyà ang isa? Di ba sug-an niya ang iwagan kag silhigan niya maayo ang iya bayay kag pangitaon ang isa ka bilog nga drachma hasta makità niya ini? ⁹ Kung makità na ini, tawagon niya ang iya mga amiga kag mga kalapit kag mahambay sa inda, ‘Kari kamo, magkalipay kita kay nakità ko na ang akon isa ka drachma nga naduyà!’ ¹⁰ Ginahambay ko sa indo, magakalipay ang mga anghel ng Dios kung ang isa ka makasasalà hay magtalikod sa iya salà.”

Ang Parabola parti sa Ungà nga Naduyà

¹¹ Pagkatapos naghambay pa gid si Hesus, “Igwa tatay nga may duha ka ungà nga lyaki. ¹² Naghambay ang manghod sa iya tatay, ‘Tay, tawan na abi sa akon ang panublion ko.’ Ngani gingparte ng tatay ang iya mga pagkabutang sa iya duha ka ungà. ¹³ Pagkaligad ng pila ka adlaw, gingpamaligyà ng manghod ang iya parte kag nagkadto sa malayò nga lugar. Kag didto ginggastos niya ang iya manggad sa wayà gid kapuyos-puyos. ¹⁴ Nang maubos na ang iya kwarta, nag-abot ang taggutom sa adto nga lugar. Nahugaan gid siya. ¹⁵ Ngani nagtrabaho siya didto kag ginghuman siya nga miyugbahog ng mga baboy sa uma. ¹⁶ Sa sobra niya nga kagutom gusto kuntà niya magkaon aber bahog ng baboy, ugaling lang wayà gid may nagatao sa iya. ¹⁷ Pero nang makatagumpaaw siya, naghambay siya sa iya kaugalingon, ‘Taya! Nagapanunubra ang pagkaon

ng mga suluguon ng akon tatay, pero ako mamamatay na sa sobra nga kagutom! ¹⁸ Maayo pa, mabalik na lang ako kag mahambay sa iya, "Tay, nakasalà ako sa Dios kag sa imo. ¹⁹ Indi na ako angay nga tawagon mo nga imo ungà. Kabiga na lang ako nga isa sa imo suluguon." ' ²⁰ Ngani nag-uli siya sa inda. Mintras malayò-layò pa, nakità siya ng iya tatay kag naluoy gid siya. Ngani sa sobra nga kaluoy, nagdyagan siya kag gingsumpung ang iya ungà, gingkupkupan kag gingharuan. ²¹ Hambay ng iya ungà, 'Tay, nakasalà ako sa Dios kag sa imo. Indi na ako angay nga tawagon mo nga imo ungà.' ²² Pero gingtawag ng tatay ang iya mga ulipon kag naghambay, 'Dali, buy-a nindo ang pinakamaayo nga barò kag isuksok sa iya! Butangi da nindo siya ning singsing kag suksuki ng sandalyas. ²³ Pagkatapos buy-a nindo ang gingpatambok nga batà nga baka kag ihawon! Makaon kita kag magkalipay! ²⁴ Kay ining akon ungà hay daw namatay na, pero arinyan siya hay nabuhì. Naduyà siya pero niyan nakità.' Ngani nagkalipay sinda tanan!

²⁵ "Natabò ini nang yadto pa sa uma ang iya panganay. Nang mag-uli na siya kag malapit na sa bayay, nabatian niya ang sunata kag may nagasinaot. ²⁶ Gingtawag niya ang isa sa inda mga suluguon kag nagpangutana, 'Basi, anong igwa sa aton?' ²⁷ Nagsabat siya, 'Ang imo manghod nagbalik na kag gingpaihawan ng imo tatay ng gingpatambok nga baka kay nakabalik kuno siya nga maayo ang kamutangan.' ²⁸ Pagkabati adto, nahangit gid siya kag wayà nagsuyod sa inda bayay. Ngani nagluwas ang iya tatay kag ging-ayam-ayaman siya nga magsuyod. ²⁹ Pero nagsabat siya, 'Tay, pila ka tuig na ang akon pagtrabaho sa imo nga daw ako hay ulipon kag ginatuman ko ang tanan mo nga ginasugò. Pero aber kambing lang, wayà mo gid ako pagtaw-i para magkalipay kaibahan ng akon mga amigo! ³⁰ Pero pagbalik ng imo ungà nga nagwaldas ng tanan mo nga manggad sa mga babayi nga bayaran, gingpaihawan mo pa siya ning gingpatambok nga baka!' ³¹ Pero nagsabat ang iya tatay, 'Nonò, yari ka permi sa akon kag ang tanan nga akon hay imo da. ³² Pero dapat kita magkalipay, kay ang imo manghod nga ang kalaom naton namatay na hay buhì pa gali! Naduyà siya pero nakità na naton liwat!' "

16

Ang Switik nga Miyugpamahayà

¹ Pagkatapos adto, nagtudlò pa gid si Hesus sa iya mga disipulo. Hambay niya, "Igwa ning manggaranon nga may tagapamahayà ng iya manggad. Pero may nagbalità nga ginawaldas niya ang manggad ng iya amo. ² Ngani gingpatawag ng manggaranon adtong tagapamahayà kag gingpangutana, 'Ano ining nababatin ko parti sa imo? Sige, taw-an sa akon ang listahan ng akon mga manggad nga gingtugyan ko sa imo kay pahalinalon ko na ikaw.' ³ Naghambay ang miyugpamahayà sa iya kaugalingon, 'Ano baya ang akon humanon kay pahalinalon na ako ng akon amo? Indi ko kaya ang mabug-at nga trabaho pareho ng pag-arado kag nahuyà da ako nga magpalimos. ⁴ Ah, sayod ko na ang akon humanon. Aber pahalinalon ako, igwa pa ako may kadtuan nga tawo nga magabaton sa akon sa inda bayay.' ⁵ Ngani gingpatawag niya ang kada isa nga may utang sa iya amo. Nagpangutana siya sa una, 'Pila ang imo utang sa

akon amo?' ⁶ Nagsabat siya, '100 ka lata* nga lana.' Naghambay ang miyugpamahaya, 'Sige, yari ang imo resibo. Dali! Pungkò kag isulat ang 50.' ⁷ Gingpangutana naman niya ang pangaduha nga may utang, 'Pila ang imo utang sa akon amo?' Nagsabat siya, '100 ka kustal nga trigo.' Hambay ng miyugpamahaya sa iya, 'Sige, yari ang imo resibo. Isulat nga 80 na lang.' ⁸ Nang masayuran ng amo ang ginghuman ng adto nga switik nga miyugpamahaya, gingpakadakò niya ini bukong tungod sa iya pagkaswitik kundi kay antigo siya magpreparar para sa iya paabuton. Kay ang mga tawo nga wayà nagatuo sa Dios hay mas mayad maghuman ng paagi kaysa sa mga nagatuo sa Dios."

⁹ Kag nagpadayon pa si Hesus, "Ngani ginahambay ko sa indo, gamita ang indo manggad sa kalibutan para sa kaayuhan ng iban. Agud kung mag-abot ang oras nga wayà na puyos ini nga manggad, malilipay gid kamo nga batunon sa istaran nga wayà katapusan. ¹⁰ Ang tawo nga masaligan sa maisot nga butang, masasaligan da sa madakò. Ang tawo nga madayà sa maisot nga butang, madayà da sa madakò. ¹¹ Ngani kung indi kamo masaligan sa manggad diri sa kalibutan, masasaligan ba kamo sa matuod nga manggad didto sa langit? ¹² Kag kung indi kamo masaligan sa manggad ng iban, sin-o ang matao sa indo ning manggad nga para sa indo?"

¹³ "Wayà suluguon nga nagaserbisyo sa duha ka amo, kay sikwayon niya ang isa kag higugmaon ang isa. O magiging matutom siya sa isa kag baliwayaon ang isa. Indì kamo makaserbisyo ng dungan sa Dios kag sa manggad."

Ang Iban pa nga Gingtudlò ni Hesus

Mateo 11:12-13, 5:31-32; Marcos 10:11-12

¹⁴ Nang mabatian ini ng mga Pariseo, gingngitlan kag ging-insulto ninda si Hesus kay hakog sinda sa kwarta. ¹⁵ Ngani naghambay si Hesus sa inda, "Kamo hay nagapakità-kità lang sa mga tawo nga daw maayo kamo. Pero sayod ng Dios kung ano gid ang yarà sa indo tagipusuon. Kay kung ano ang ginapalabi ng tawo hay kahìgkò-hìgkò sa panirò ng Dios.

¹⁶ Bago mag-abot si Juan nga Miyugbawtismo, ginasunod ng mga tawo ang Kasuguan ng Dios nga gingtao sa aton paagi kay Moises kag sa mga propeta. Pero tunà ng pag-abot ni Juan, ginatudlò na ang Maayong Balità parti sa gingharian ng Dios kag madamò gid ang nagapamilit nga magapasakop didto. ¹⁷ Pero bukong gusto hambayon nga wayà na puyos ang Kasuguan. Mas madali pa maduyà ang langit kag dutà kaysa maging wayà puyos ang aber kaisot nga parte ng litra sa Kasuguan.

¹⁸ "Ang aber sin-o nga lyaki nga magbuyag sa iya asawa kag mag-asawa ng iban hay nagapangawatan. Kag kung may lyaki nga mangasawa sa babayi nga gingbuyagan, nagapangawatan da."[†]

Ang Manggaranon kag si Lazaro

¹⁹ Igwa manggaranon nga nagasuksok ng mamahayon nga barò kag abunda ang pagkaon adlaw-adlaw. ²⁰ Igwa naman pobre nga ang pangayan hay Lazaro. Ang iya lawas punò guyos. Yadto siya nagahìgdà sa may pwertahan ng bayay ng manggaranon, ²¹ kay gusto kuntà niya makakaon aber uyak nga nagakahuyog sa lamisa ng manggaranon. Ginapalapitan

* **16:6** 16:6 Ang kada isa ka lata hay nagasuyod ning wayo o siyam ka galon nga lana ng olibo.

† **16:18** 16:18 1 Corinto 7:10-11

siya ng mga ayam kag ginadinilaan ang iya guayos. ²² Nang ulihi namatay si Lazaro kag gingdaya siya ng mga anghel sa alihid ni Abraham. Waya magdugay, namatay da ang manggaranon kag ginglubong. ²³ Sa kahugaan nga iya nababatyagan sa Hades†, nakita niya si Abraham sa malayo-layo kag yadto sa iya alihid si Lazaro. ²⁴ Ngani nagsinggit ang manggaranon, 'Lolo Abraham, kaluy-i ako! Pakaria abi si Lazaro kag isawsaw sa tubi ang punta ng iya tudlo kag patuyuan ang akon dilà para malamigan kay sobra gid ang kainit diri ng kalayo!' ²⁵ Pero gingsabat siya ni Abraham, 'Apo ko, nadumduman mo ba nang yadto ka pa sa kalibutan? Abunda ka gid sa tanan nga butang. Pero si Lazaro naman hay nagtiis gid ng kahugaan. Pero niyan malipayon na siya diri kag ikaw naman hay ginahugaan dirà. ²⁶ Kag isa pa, ang imo ginapangabay indì gid puydi, kay sa tunga naton hay igwa malapad kag madayom gid nga pangpang. Ngani ang yari diri indì gid makakarà dirà kag ang yarà dirà indì gid makakari diri.' ²⁷ Pero nagsabat ang manggaranon, 'Lolo Abraham, kung tiyad inà nagapakitluoy gid ako sa imo. Pakadtua na lang abi si Lazaro sa bayay ng akon tatay, ²⁸ kay may lima pa ako nga hali nga lyaki, para paandaman sinda agud indì makakari sa ini nga lugar nga punò ng kasakit.' ²⁹ Pero nagsabat si Abraham, 'Yadto na sa inda ang mga gingsulat ni Moises kag ng mga propeta. Dapat pamatian ninda adtong gingtudlo sa inda.' ³⁰ Nagsabat naman ang manggaranon, 'Lolo Abraham, indì siguro sinda magpati. Pero kung may namatay nga nabanhaw kag magkadto sa inda, matalikod sinda sa inda mga sala.' ³¹ Pero nagsabat si Abraham, 'Kung indì sinda magsunod sa mga gingsulat ni Moises kag ng mga propeta, indì da sinda magpati aber may patay nga mabanhaw.' "

17

Ang Pagpanudlo parti sa Pagpatawad

Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42

¹ Naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, "Ang mga pagtintar para makasalà hay maabot gid. Pero makaluluoy gid ang mga tawo nga nagapangtintar sa iban para makasalà. ² Mas maayo pa sa iya nga higutan ning galingan nga bato ang iya liog kag itagbong sa dagat kaysa siya ang maging kabangdanan nga makasalà ang isa sa ini nga bag-o nga nagatuo sa akon. ³ Ngani bantayi ang indo ginahuman.

"Kung makasalà ang imo utod sa imo, hambayi siya kag kung magtalikod siya sa kasal-anan, patawara siya. ⁴ Kag kung pito ka beses siya makasalà sa imo sa isa ka adlaw kag pito da siya ka beses magpalapit sa imo nga nagahambay, 'Patawara ako,' dapat patawaron mo."

Ang Pagtuo sa Dios

⁵ Naghambay ang mga apostoles kay Hesus, "Ginoo, dugangi ang amon pagtuo!" ⁶ Nagsabat ang Ginoo, "Kung igwa kamo ning pagtuo aber pareho lang kaisot sa busoy ng mustasa*, puydi kamo maghambay sa ini nga kahoy nga sikomoro*, 'Magabot ka kag magsaylo sa dagat!' Kag masunod gid ini sa indo."

Ang Obligasyon ng Ulipon

† **16:23** 16:23 Ini hay lugar ng espiritu ng mga patay. Sa Hebreo, Sheol. * **17:6** 17:6 Sikomoro: Kadamò kag madayom ang gamot ng ini nga kahoy ngani kahugà gabuton.

⁷ Naghambay pa si Hesus sa inda, “Sin-o sa indo ang nagahambay sa iya ulipon nga halin sa pag-arado sa uma o sa pagbantay ng mga karnero, ‘Kari, kaon na?’ Syempre wayà! ⁸ Pero ang amo magahambay, ‘Pag-ilis anay kag paglutò ng akon ihapon kag tahawi ako. Pagkatapos ikaw ginatanan ang magkaon.’ ⁹ Ginapasalamatan ba ng amo ang ulipon tungod ginatuman niya ang sugò sa iya? Syempre wayà! ¹⁰ Imaw da kamo, pagkatapos nga matuman na nindo ang akon mga sugò sa indo, hambaya lang, ‘Ulipon lang kami kag indì dapat dayawon. Nagatuman lang kami ng amon obligasyon.’”

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Napuyò nga Kitungon

¹¹ Mintras nagapanaw si Hesus pakadto sa Jerusalem, nag-agi siya sa duyunan ng probinsya ng Samaria kag Galilea. ¹² Nang pasuyuron siya sa isa ka baryo, gingsumpung siya ng napuyò nga kitungon*. Nagatindog sinda sa malayò-layò† ¹³ kag nagsininggit, “Hesus, Ginoo! Maluoy ka sa amon!” ¹⁴ Pagkakità sa inda ni Hesus, naghambay siya, “Kadto kamo sa mga pari kag magpasirò sa inda.” Kag mintras nagapanaw sinda, nag-ayo na sinda tanan. ¹⁵ Pagkakità ng isa sa inda nga maayo na siya, nagbalik siya kay Hesus nga nagsinggit ng pagdayaw sa Dios. ¹⁶ Naghapà siya sa atubangan ni Hesus kag nagpasalamat. Ini nga tawo hay taga-Samaria. ¹⁷ Pagkatapos naghambay si Hesus, “Bukon ba napuyò ang nag-ayo? Diin na ang siyam? ¹⁸ Basi wayà sinda nagbalik para magpasalamat sa Dios, kundi ini lang ang dayuhan?” ¹⁹ Ngani naghambay siya sa iya, “Magtindog ka kag magpauli. Nag-ayo ka kay nagtuo ka sa akon.”

Ang Pag-abot ng Ginghamarian ng Dios

Mateo 24:23-28, 37-41

²⁰ Igwa mga Pariseo nga nagpangutana kay Hesus kung san-o maabot ang ginghamarian ng Dios. Nagsabat si Hesus sa inda, “Ang pag-abot ng ginghamarian ng Dios wayà tandà nga makità. ²¹ Ngani wayà may makahambay, ‘Yari na diri!’ o ‘Yadto na didto!’ kay ang ginghamarian ng Dios yarà na sa indo tagipusuon.”

²² Kag naghambay pa si Hesus sa iya mga disipulo, “Maabot ang tyempo nga handumon nindo nga makità ang adlaw ng pagbalik ng Ungà ng Tawo, pero indì nindo ini makikità. ²³ Igwa ning mga tawo nga magahambay sa indo, ‘Sirua yadto siya!’ o ‘Sirua yari siya!’ Ayaw kamo magkadto kag ayaw kamo magpati sa inda. ²⁴ Kay ang pagbalik ko nga Ungà ng Tawo hay makikità ng tanan pareho ng kilat nga napapahayag ang bilog nga langit.† ²⁵ Pero dapat anay ako mag-agi ng sobra nga mga kahugaan kag pagasikwayon ng mga tawo sa ini nga tyempo.

²⁶ “Kag kung ano ang ginghamarian ng mga tawo sa tyempo ni Noe, imaw da ang humanon ng mga tawo sa tyempo ng pagbalik ko nga Ungà ng Tawo. ²⁷ Nang adto nga tyempo, ang mga tawo hay nagakinaon, nagaininom kag nagapinangasawa hasta sa adlaw nga nagsuyod si Noe sa arka. Ngani nag-abot ang bahà kag nagkalumos sinda tanan. ²⁸ Imaw da ang natabò nang tyempo ni Lot. Sinda hay nagakinaon, nagaininom, nagapinamakay, nagapinamaligya, nagapinananom kag nagapinaugdok ning bayay. ²⁹ Pero nang adlaw nga si Lot hay naghalin sa Sodom, nag-uyan ning kalayo kag asupre. Kag nasunog sinda tanan. ³⁰ Imaw da ini ang matatabò sa adlaw

† **17:12** 17:12 Levitico 13:46; Mga Bilang 5:1-2 † **17:24** 17:24 Ang gusto hambayon ni Hesus ang iya pagbalik hay makikità gid ng tanan.

nga ako nga Ungà ng Tawo mag-abot. ³¹ Adto nga adlaw, ang matabuan nga yarà sa luwas ng bayay[‡] hay indi na dapat magsuyod para magbuoy ng iya gamit. Pati da ang matabuan nga yadto sa uma hay indi na dapat magbalik para magbuoy ning aber ano. ³² Dumduma nindo ang natabò sa asawa ni Lot! ³³ Ang aber sin-o nga nagapalabi ng iya kabuhi hay maduduya-an ini; pero ang aber sin-o nga nagahalad ng iya kabuhi, makakabaton ng kabuhi nga wayà katapusan. ³⁴ Ginahambay ko sa indo, sa adto nga gab-i, igwa duha nga nagakatuyog sa isa ka katri, ang isa buy-on kag ang isa ibilin. ³⁵ Igwa duha ka babayi nga nagabay, ang isa buy-on kag ang isa ibilin. ³⁶ [Igwa duha ka lyaki nga nagatrabaho sa uma, ang isa buy-on kag ang isa ibilin.]”

³⁷ Nagpangutana ang mga disipulo kay Hesus, “Ginoo, diin ini matatabò?” Nagsabat si Hesus, “Kung diin ang may patay nga lawas, didto nagatipon ang mga buwitri.”[§]

18

Ang Bayo kag ang Malain nga Hukom

¹ Gingtudluan pa ni Hesus ang iya mga disipulo paagi sa parabola* agud permi sinda magpangamuyò kag indi maduya-an paglaom. ² Hambay niya, “Igwa hukom sa isa ka syudad nga wayà gid kahadlok sa Dios kag wayà gid pagtahod sa aber sin-o nga tawo. ³ Kag igwa da didto bayo nga permi nagabinalik-balik sa hukom nga nagahambay, ‘Buligi abi ako nga mataw-an hustisya ang akon kaso.’ ⁴ Nang premiro, wayà gid magbulig ang hukom. Pero nang ulihi, nahambay niya sa iya kaugalingon, ‘Kung sa bagay, wayà ako kahadlok sa Dios kag wayà pagtahod sa aber sin-o nga tawo, ⁵ pero kay ginadinisturbo ako ng ini nga bayo, buligan ko na lang siya nga magkaigwa hustisya. Kay basi kung maugot lang ako sa iya pagbinalik-balik!’ ” ⁶ Pagkatapos naghambay ang Ginoo sa inda, “Tan-awa nindo ang ginghuman ng adto nga malain nga hukom! Aber wayà siya kaluoy, gingbuligan gihapon niya adtong bayo. ⁷ Niyan, iawà ba ng Dios ang hustisya sa iya mga gingpili nga nagapanawag sa iya adlaw kag gab-i? Sigurado gid nga indi niya sinda pagpabay-an. ⁸ Ginahambay ko sa indo, itatao niya nga daan ang hustisya sa mga nagapangayò sa iya. Pero kung magbalik na ako nga Ungà ng Tawo diri sa kalibutan, may makikità arà ako nga mga tawo nga nagatuo sa akon?”

Ang Pariseo kag ang Miyugsukot ng Buhis

⁹ May mga tawo nga ang kalaom sinda lang gid ang maayo kag matarong sa panirò ng Dios kag ginapaubos ninda ang iban. Ngani ging-istorya sa inda ni Hesus ini nga parabola. Hambay niya, ¹⁰ “Igwa duha ka tawo nga nagkadto sa templo para magpangamuyò. Ang isa hay Pariseo* kag ang isa hay miyugsukot buhis. ¹¹ Nagtindog ang Pariseo kag nagpangamuyò parti sa iya kaugalingon. Hambay niya, ‘Dios ko, nagapasalamat ako sa imo nga bukun ako pareho ng iban nga tawo: mga tulisan, miyugpangluko, miyugpangawatan, o pareho ng inà nga miyugsukot buhis. ¹² Duha ka

[‡] **17:31** 17:31 Sa literal: sa bubong ng iya bayay. Ini hay pantay kag didto nagapahuway ang mga tawo. [§] **17:37** 17:37 Ang gusto hambayon ng ini nga hambayanon: Ang buwitri nakakasayod kung sa diin ang mga patay nga lawas. Ngani ginakumpara sinda sa tawo nga nakakasayod kung malapit na mag-abot si Hesu-Kristo.

beses sa isa ka simana ako nagapuasa kag isa pa ginatao ko ang ikanapuyò ka parte ng tanan ko nga pinangabudlayan.' ¹³ Pero ang miyugsukot buhis naman hay yadto nagatindog sa malayò-layò kag indì siya makahangad sa langit, kundì ginapuypog niya ang iya dughan sa kalisod kag nagahambay, 'Dios ko, maluoy ka sa akon nga makasasalà!' ¹⁴ Ginahambay ko sa indo, nagpauli adtong miyugsukot buhis nga ang iya kasal-anan hay gingpatawad na ng Dios. Pero ang kasal-anan ng adtong Pariseo hay wayà gingpatawad. Kay ang aber sin-o nga nagapakataas ng iya kaugalingon ginapaubos, pero ang nagapaubos ng iya kaugalingon ginapataas."

Ang Pagbendisyon sa mga Ungà
Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16

¹⁵ Isa ka adlaw, may mga tawo nga nagdaya ng inda mga ungà kay Hesus para itungtong ang iya kamot sa inda kag bendisyunan. Nang makità ini ng iya mga disipulo, gingsabyaw ninda adtong mga tawo. ¹⁶ Pero gingtawag ni Hesus ang mga ungà nga magpalapit sa iya kag naghambay sa iya mga disipulo, "Pabay-i lang nindo ang mga ungà nga magpalapit sa akon. Ayaw nindo sinda pagpunggi, kay ang mga kapareho ninda imaw ang nagapasakop sa paghahari ng Dios. ¹⁷ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga indì magpasakop sa paghahari ng Dios pareho ng isa ka ungà, indì gid siya makasuyod sa gingharian ng Dios."

Ang Tawo nga Manggaranon
Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31

¹⁸ May isa ka pinunò ang nagpangutana kay Hesus, "Maayo nga Maestro, ano baya ang dapat ko humanon agud makapanubli ning kabuhì nga wayà katapusan?" ¹⁹ Nagsabat si Hesus sa iya, "Basì gingtawag mo ako nga maayo? Wayà gid ng iban nga maayo kundì ang Dios lang. ²⁰ Parti sa imo pangutana, nasayuran mo na ang mga sugò ng Dios: Ayaw magpangawatan, ayaw magpamatay, ayaw magpangawat, ayaw magtestigo ng pinusong, tahura ang imo tatay kag nanay." ²¹ Naghambay siya, "Ini tanan hay natuman ko na magtunà nang ungà pa ako." ²² Nang mabatian ni Hesus ang iya sabat, naghambay siya, "Isa na lang ang kuyang sa imo. Baligyaan ang tanan mo nga propidad kag ipanao ang kwarta sa mga pobre. Sa ini nga paagi, magakaigwa ka manggad sa langit. Pagkatapos magbalik ka kag magsunod sa akon." ²³ Nang mabatian adto ng pinunò, nalisod gid siya kay sobra gid siya ka manggaranon.

²⁴ Pagkakità ini ni Hesus, naghambay siya, "Mahugà gid para sa manggaranon ang makasuyod sa gingharian ng Dios! ²⁵ Mas malupos na nga mag-agi ang kamelyo sa buhò ng dayom kaysa sa manggaranon nga makasuyod sa gingharian ng Dios." ²⁶ Nagpangutana ang mga nagapamati, "Kung tiyad inà, sin-o lang ang maluwas?" ²⁷ Nagsabat si Hesus, "Ang imposible sa mga tawo posible sa Dios." ²⁸ Niyan naghambay si Pedro, "Hay kami, gingbayaan namon ang amon pamilya kag nagnunot sa imo." ²⁹ Naghambay si Hesus, "Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, wayà tawo nga nagbayà ng iya bayay, asawa, mga maguyang kag manghod, mga ginikanan kag mga ungà tungod sa gingharian ng Dios, ³⁰ nga indì makabaton ng sobra pa gid sa ini nga kabuhì. Kag sa paabuton, makakabaton siya kabuhì nga wayà katapusan."

Ang Ikatuyo nga Paghambay ni Hesus parti sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34

³¹ Gingbuyag ni Hesus ang iya dose nga disipulo sa mga tawo kag naghambay, "Pamati kamo! Nagapatukad kita sa Jerusalem kag didto matuman ang tanan nga gingsulat ng mga propeta parti sa akon nga Ungà ng Tawo. ³² Kay dakpon ako kag itugyan sa mga bukun Judio* kag insultuhon, pakahuy-an kag pil-an. ³³ Latiguhon gid ninda ako ng tudo kag pagkatapos patyon. Pero sa ikatuyo ka adlaw, mabanhaw ako."

³⁴ Pero wayà gid makaintindi ang mga disipulo sa inda nabatian kay gingtagò sa inda kung ano ang gusto hambayon ng ginghambay ni Hesus.

Ang Pag-ayo sa Buta sa Jerico

Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52

³⁵ Nang malapit na si Hesus sa Jerico, may isa ka buta didto nga nagapungkò kag nagapalimos sa alihid ng karsada. ³⁶ Pagkabati niya nga nagaagi ang madamò nga tawo, nagpangutana siya kung ano ang natatabò. ³⁷ Nagsabat ang mga tawo, "Nagaagi si Hesus nga taga-Nazaret." ³⁸ Ngani nagsinggit siya, "Hesus, inapo ni David, kaluy-i ako!" ³⁹ Gingsabyaw siya nga maghipos ng mga nauna kay Hesus. Pero gingkusugan pa gid ngani niya ang pagsinggit, "Inapo ni David, kaluy-i ako!" ⁴⁰ Nagduyog si Hesus kag nagsugò nga day-on ang buta sa iya. Pag-abot ng buta gingpangutana siya ni Hesus, ⁴¹ "Ano ang gusto mo nga humanon ko para sa imo?" Nagsabat ang buta, "Ginoo, gusto ko kuntà nga makakità liwat." ⁴² Naghambay si Hesus sa iya, "Makakakità ka na. Ang imo pagtuo ang nag-ayo sa imo." ⁴³ Kag adto nga daan nakakità na siya. Pagkatapos nagnunot siya kay Hesus nga nagadayaw sa Dios. Pagkakità ng mga tawo sa natabò, gingdayaw da ninda ang Dios.

19

Si Zaqueo

¹ Nagsuyod si Hesus sa syudad ng Jerico, kay didto siya maagi pakadto sa Jerusalem. ² Igwa didto tawo nga ang pangayan hay Zaqueo. Siya ang miyugpamahayà ng mga miyugsukot buhis kag manggaranon siya. ³ Gingtinguhà gid niya nga makità si Hesus kung sin-o siya. Ugaling indì niya makità si Hesus kay putot siya kag sobra gid kadamò ang tawo. ⁴ Ngani nagdyagan siya sa unahan kung sa diin maagi si Hesus kag nagsakà sa kahoy nga sikomoro. ⁵ Pag-abot ni Hesus sa tungod ng kahoy, naghanged siya kag naghambay, "Zaqueo, dalia, panaog! Kay ini nga adlaw dapat didto ako madayon sa imo bayay." ⁶ Ngani dali-dali nga nagpanaog si Zaqueo kag nalipay gid siya nga gingbaton si Hesus sa inda. ⁷ Pero nang makità ini ng mga tawo, nagmuyumuyo sinda, "Ay taya! Nagadayon siya sa bayay ng tawo nga makasasalà!" ⁸ Nagtindog si Zaqueo sa inda atubangan kag naghambay, "Ginoo, tunà niyan, itao ko ang katungà ng akon manggad sa mga pobre. Kag kung igwa ako may gingluko, ibalik ko ang akon gingbuoy sa inda ng upat pa ka doble." ⁹ Naghambay si Hesus sa iya, "Ini nga adlaw nag-abot na ang kaluwasan ng ini nga pamilya. Kay gingpakità niya nga siya matuod nga inapo ni Abraham. ¹⁰ Kay ako nga Ungà ng Tawo* nagkari sa kalibutan agud pangitaon kag luwason sa kasal-anan ang tanan nga nagtayang."

Ang Mahugod nga Ulipon

Mateo 25:14-30

¹¹ Mintras nagapamatì pa ang mga tawo, nagtudlò pa gid si Hesus paagi sa parabola kay malapit na siya sa Jerusalem. Kag ang kalaom ninda matunà na nga daan ang gingharian ng Dios didto. ¹² Naghambay si Hesus sa inda, “Igwa halangdon nga tawo nga nagkadto sa malayò nga lugar agud koronahan siya bilang hari. Pagkatapos adto mabalik da siya. ¹³ Bago siya naghaling, gingtawag niya ang napuyò niya nga ulipon. Gingtaw-an niya sinda ning tig-isa ka mina* kag nagtugon, ‘Inegosyo nindo ini nga kwarta mintras wayà ako.’

¹⁴ “Pero hangit gid sa ini nga tawo ang iya mga kasimanwa. Ngani paghalin niya, may gingpakadto sinda didto sa gingkadtuan niya para maghambay sa miyugkorona, ‘Indì gid namon gusto ini nga tawo nga maging hari namon.’ ¹⁵ Pero gingkoronahan da gihapon siya. Pagbalik niya sa iya lugar, gingtawag niya ang mga ulipon nga iya gingtaw-an ning kwarta kay gusto niya masayuran kung pila na ang inda naganansya sa inda negosyo. ¹⁶ Nagpalapit sa iya ang una nga ulipon kag naghambay, ‘Palanggà nga hari, ang imo kwarta nga gingtao sa akon hay nakaganansya ning napuyò ka doble.’ ¹⁷ Nagsabat ang hari, ‘Maayo! Kaayo-ayo ka nga ulipon! Tungod nga masaligan ka sa maisot nga butang, magadumaya ka sa napuyò ka syudad.’ ¹⁸ Nagpalapit ang pangaduha kag naghambay, ‘Palanggà nga hari, ang imo kwarta nga gingtao sa akon hay nakaganansya ning lima ka doble.’ ¹⁹ Nagsabat ang hari sa iya, ‘Magadumaya ka sa lima ka syudad.’ ²⁰ Nagpalapit da sa iya ang isa pa kag naghambay, ‘Palanggà nga hari, yari ang imo kwarta nga gingtao sa akon. Gingputos ko sa panyò kag gingtagò. ²¹ Kay hinadlukan ako sa imo kay istrikto ka. Ginabuoy mo ang ganansya ng pinangabudlayan ng iban kag ginaani mo da ang patubas aber bukon ikaw ang nagtanom.’ ²² Naghambay ang hari sa iya, ‘Wayà ka puyos nga ulipon! Ang imo ginghambay imaw ang akon ihusga sa imo. Sayod mo gali nga istrikto ako kag ginabuoy ko ang ganansya ng pinangabudlayan ng iban kag ginaani ko da ang patubas aber bukon ako ang nagtanom. ²³ Basi wayà mo pagbutangan ang akon kwarta sa bangko para sa akon pagbalik mabuoy ko ang tubò?’ ²⁴ Pagkatapos naghambay siya sa mga nagatindog sa iya atubangan, ‘Buy-a sa iya ang kwarta kag itao sa ulipon nga nakaganansya ning napuyò!’ ²⁵ Pero nagsabat sinda, ‘Palanggà nga hari, basi dugangan mo pa ang kwarta niya? Igwa na ngani siya napuyò!’ ²⁶ Nagsabat ang hari, ‘Tandai nindo ini: ang masaligan tawan pa gid; pero ang indì masaligan, aber ang maisot nga yarà sa iya buy-on pa. ²⁷ Kag parti sa mga nagkontra sa akon kag indì gusto nga maghari ako sa inda, day-a nindo sinda diri kag pamatyon sa akon atubangan!’ ”

Ang Pag-abot ni Hesus sa Jerusalem

Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19

²⁸ Pagkahambay ini ni Hesus, nagpadayon siya kag ang iya mga kaibahan pakadto sa Jerusalem. ²⁹ Nang malapit na sinda sa mga baryo ng Betfage kag Betania, sa bukid nga ginatawag, Bukid ng mga Olibo*, gingpauna ni Hesus ang iya duha nga disipulo. ³⁰ Nagbilin siya sa inda, “Mag-una kamo didto sa masunod nga baryo. Pagsuyod nindo didto, makikità nindo ang batà nga asno nga nakahigot. Wayà pa gid ini masakyi. Hubara nindo ang higot kag day-a diri. ³¹ Kung may magpangutana sa indo basi ginahubad nindo ang higot ng asno, sabata nindo, ‘Kahinangyan ini ng

Ginoo.’ ” ³² Ngani nagpanaw sinda kag natuman gid ang ginghambay ni Hesus. ³³ Mintras ginahubad ninda ang higot, nagpangutana sa inda ang mga tag-iya, “Basi ginahubad nindo ang higot ng asno?” ³⁴ Nagsabat sinda, “Kahinanganin ini ng Ginoo.” ³⁵ Pagkatapos gingdaya ninda ang asno kay Hesus. Pag-abot didto, ginghapanin ninda ini ng inda pangsuy-ob nga barò kag gingpasakay si Hesus. ³⁶ Mintras nagasakay siya pakadto sa Jerusalem, naglatag ang mga tawo ng inda pangsuy-ob sa karsada nga iya ginaagihan. ³⁷ Mintras nagapatugbong na si Hesus halin sa Bukid ng mga Olibo kag malapit na sa Jerusalem, nalilipay gid ang tanan niya nga disipulo. Nagsininggit sinda sa pagdayaw sa Dios tungod sa nakità ninda nga mga milagro nga ginahuman ni Hesus. ³⁸ Hambay ninda,

“Ginapakamaayo ng Ginoo ang Hari nga iya gingsugò!
Maayo na ang aton relasyon sa Dios.

Dayawon ang Dios nga pinakamataas gid sa tanan!”

³⁹ Naghambay kay Hesus ang iban sa mga Pariseo nga yadto sa kadamuan, “Maestro, pahipusa ang imo mga disipulo!” ⁴⁰ Nagsabat si Hesus sa inda, “Ginahambay ko sa indo, kung maghipos sinda, ang mga bato naman ang magasinggit ng pagdayaw sa Dios.”

Ang Pagtangis ni Hesus sa taga-Jerusalem

⁴¹ Nang malapit na si Hesus sa Jerusalem kag makità niya ini, nagtangis siya kay naluoy gid siya sa mga tawo didto. ⁴² Hambay niya, “Kung sayod lang kuntà nindo ini nga adlaw kung pauno kamo magkaigwa maayo nga relasyon sa Dios. Pero gingpaindian gihapon nindo siya, ngani ang kamatuuran hay ginatagò na sa indo. ⁴³ Magaabot ang adlaw nga palibutan kamo ning barekada ng indo mga kaaway. Kag palibutan ninda kamo para indi gid kamo makaluwas. ⁴⁴ Pamatyon ninda kamo tanan kag gubaon ang indo syudad nga wayà gid may mabilin nga mga bato nga nagapamagtumbaw. Matatabò ini tanan kay wayà nindo ako gingkilay-a nga gingsugò ng Dios bilang indo Manluluwas!”

Ang Pagpalayas ni Hesus sa mga Miyugbaligya sa Templo

Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22

⁴⁵ Pag-abot nina Hesus sa Jerusalem, nagsuyod siya sa templo. Gingpalayas niya didto ang mga miyugbaligya. ⁴⁶ Hambay niya, “Ginahambay ng Kasulatan,

‘Ang akon bayay hay lugar nga pangamuyuan.’

Pero kamo! Ginghamnan nindo nga panagan ng mga tulisan!”†

⁴⁷ Pagkatapos adto, nagpanudlò si Hesus sa templo adlaw-adlaw. Ang mga pinunò nga pari, mga eskriba kag mga miyugdumaya ng banwa hay nagpangità ning paagi para patyon si Hesus. ⁴⁸ Pero wayà sinda mahuman kay kadamò ang nawiwili sa pagpinamati sa iya ginatudlò.

20

Ang Otoridad ni Hesus

Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33

¹ Isa ka adlaw, yadto si Hesus sa templo nga nagatudlò kag nagawali parti sa Maayong Balità sa mga tawo didto. Nagpalapit sa iya ang mga pinunò nga pari, mga eskriba* kag mga miyugdumaya ng Judio. ² Nagpangutana sinda, “Aber, balitai kami kung ano ang imo otoridad para humanon ini

† 19:46 19:46 Isaias 56:7; Jeremias 7:11

nga mga butang! Sin-o ang nagtao sa imo ng ini nga otoridad?" ³ Nagsabat si Hesus, "May ipangutana da ako sa indo; sabata anay nindo ako. ⁴ Diin halin ang otoridad ni Juan para magbawtismo, sa Dios ba o sa tawo?" ⁵ Kag nagpinangutan-an sinda kung ano ang inda isabat, "Kung magsabat kita, 'Halin sa Dios', mangutana naman siya, 'Basi wayà kamo nagpati kay Juan?' ⁶ Pero kung maghambay kita 'Halin sa tawo', buguyon naman kita ninda kay nagapati gid sinda nga si Juan hay propeta*." ⁷ Ngani nagsabat sinda kay Hesus, "Wayà kami makasayod kung diin ini halin." ⁸ Naghambay naman si Hesus, "Indi ko da kamo pagbalitaan kung sin-o ang nagtao sa akon otoridad paghuman ng ini nga mga butang."

Ang Parabola parti sa mga Bantay ng Ubasan

Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12

⁹ Pagkatapos nagtudlò si Hesus sa mga tawo paagi sa ini nga parabola*, "May tawo nga nagpatanom ng ubas* sa iya dutà. Pagkatapos gingpaarkila niya ang ubasan sa mga bantay kag nagkadto sa malayò nga lugar kag didto siya nagdugay. ¹⁰ Pag-abot ng tigpamupò ng ubas, gingsugò niya ang iya ulipon sa mga bantay para magbuoy ng iya parte. Pero pag-abot niya didto, gingbunayan ninda kag gingpabalik nga wayà gid daya. ¹¹ Pagkatapos gingsugò naman ng tag-iya ang isa pa ka ulipon, pero imaw da gihapon ang natabò kay gingbunayan siya, gingpakahuy-an kag gingpabalik nga wayà gihapon ning daya. ¹² Gingsugò ng tag-iya sa ikatuyo ka beses ang isa pa ka ulipon, pero pag-abot niya didto, gingbunayan ninda hasta napilasan kag gingpalayas. ¹³ Ngani naghunahunà ang tag-iya ng ubasan, 'Ano baya ang akon humanon? Suguon ko na lang ang akon pinalanggà nga ungà nga lyaki. Siguro, tahuron ninda siya.' ¹⁴ Pero nang makità ng mga bantay ang iya ungà, naghambay sinda sa isa kag isa, 'Yari na ang miyugpanubli. Kari, patyon ta para maging aton na ang iya panublion.' ¹⁵ Ngani gingdaya ninda siya sa luwas ng ubasan kag gingpatay."

Pagkatapos nagpangutana si Hesus, "Ano baya ang humanon ng tag-iya ng ubasan sa inda? ¹⁶ Sigurado gid nga kadtuoan niya ini nga mga bantay kag pamatyon. Pagkatapos pabantayan niya ang iya ubasan sa iban." Nang mabatian ini ng mga tawo didto sa templo, naghambay sinda, "Kabay pa nga indi pagtugutan ini ng Dios nga matabò!" ¹⁷ Pero gingsirò sinda ni Hesus kag naghambay, "Ano ang gusto hambayon ng Kasulatan, 'Ang bato nga gingpilak ng mga panday, imaw ang naging pinakaimportante nga bato sa pundasyon.'

¹⁸ Ang aber sin-o nga mahuyog sa ini nga bato mababalian kag aber sin-o ang mahuyugan ng ini nga bato malulunot."

Ang parti sa Pagbayad ng Buhis

Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17

¹⁹ Nasayuran ng mga eskriba kag mga pinunò nga parì nga sinda ang ginapatamaan ng adto nga parabola. Ngani adto gid nga adlaw, dakpon kuntà ninda si Hesus. Pero nahadlok sinda sa mga tawo. ²⁰ Ngani naghuyat sinda ning tamà nga tyempo para dakpon siya. May gingsuhuyan sinda nga magapakunukuno nga mga sinsero gid sinda. Ginghuman ninda ini para may maibintang sinda kay Hesus paagi sa iya hambay, agud itugyan siya sa opisyal kag gobernador ng Roma. ²¹ Nagpangutana adtong mga nagabantay kay Hesus, "Maestro, nasayuran namon nga matuod ang imo ginahambay kag ginatudlò kag wayà ka may ginapalabi aber sin-o. Kundi

kung ano ang kamatuuran parti sa kabubut-on ng Dios sa mga tawo imaw gid ang imo ginatudlò. ²² Mangutana lang kami sa imo, ginatugutan ba ng Kasuguan nga kita nga mga Judio hay magbayad ning buhis sa Emperador ng Roma o indi?"

²³ Pero sayod ni Hesus ang inda malain nga hunahunà, ngani naghambay siya sa inda, ²⁴ "Pakitaan sa akon ang denarius*. Kanin-o hitsura kag pangayan ang makikità diri?" Nagsabat sinda, "Sa Emperador." ²⁵ Naghambay si Hesus sa inda, "Kung tiyad inà, itao nindo sa Emperador ang sa Emperador kag sa Dios ang sa Dios." ²⁶ Wayà gid sinda may nakità nga salà sa ginghambay ni Hesus sa atubangan ng mga tawo. Ngani wayà gid sinda nakalihok kay natingaya gid sinda sa sabat ni Hesus.

Ang parti sa Pagkabanhaw

Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27

²⁷ May pila ka mga Saduceo* nga nagpalapit kay Hesus. Ini nga mga tawo hay wayà nagapati nga may pagkabanhaw. ²⁸ Nagpangutana sinda, "Maestro, nagsulat si Moises sa aton nga kung mamatay ang lyaki kag buhì ang iya asawa nga wayà makaungà, dapat ang iya manghod nga lyaki ang mangasawa sa bayo agud makaungà para sa iya maguyáng nga namatay. ²⁹ Niyan, igwa pito ka magmanghod nga lyaki. Nag-asawa ang kamaguyangan kag namatay nga wayà ungà. ³⁰ Ngani ging-asawa ang bayo ng pangaduha nga manghod kag namatay da siya. ³¹ Pagkatapos ging-asawa naman ang babayi ng ikatuyo. Imaw da ang natabò sa tanan nga magmanghod hasta sa ikapito. Namatay sinda tanan nga wayà gid makaungà. ³² Nang ulihi, namatay da ang babayi. ³³ Niyan, kung mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sin-o gid asawa ang babayi? Kay sinda nga pito hay naasawa niya." ³⁴ Nagsabat si Hesus sa inda, "Sa ini nga kalibutan, ang mga tawo hay nagapangasawa kag ginapangasawa. ³⁵ Pero kung pagabanhawon ang mga patay, ang mga angay magkaigwa kabuhì nga wayà katapusan, hay indi na magpangasawa kag indi na magpaasawa. ³⁶ Kag isa pa, wayà na sinda kamatayon kay pareho na sinda ng mga anghel. Sinda hay mga ungà ng Dios kay kaibahan sinda sa mga gingbanhaw. ³⁷ Kung parti sa pagkabanhaw, aber ngani si Moises hay nagpamatuod diri. Nang yadto siya sa nagadayab nga kahoy nga mababà, gingtawag niya ang Ginoo nga, 'Dios ni Abraham, Dios ni Isaac kag Dios ni Jacob.'† ³⁸ Ang Dios hay bukon Dios ng mga patay, kundì Dios ng mga buhì. Kay sa panirò ng Dios, buhì ang tanan nga namatay nga nagapati sa iya." ³⁹ Pagkatapos naghambay ang iban sa mga eskriba, "Maestro, tamà gid ang imo sabat!" ⁴⁰ Ngani wayà na gid may nangahas magpangutana kay Hesus.

Ang Pangutana kung Sin-o si Kristo

Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37

⁴¹ Pagkatapos nagpangutana si Hesus sa mga tawo, "Basi naghambay ang mga tawo nga ang Kristo hay inapo lang ni David? ⁴² Kay aber si David hay nagsulat sa Libro ng mga Salmo:†

'Naghambay ang GINOO* sa akon Ginoo,

Pungkò diri sa akon tuo,

⁴³ hasta mapasukò ko sa imo ang imo mga kaaway.'

44 Kung gingtawag siya ni David nga iya Ginoo, pauno baya nga siya hay inapo lang ni David*?”

Ang Paandam kontra sa mga Eskriba
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

45 Mintras nagapamati ang mga tawo kay Hesus, naghambay siya sa iya mga disipulo, 46 “Mag-andam kamo sa mga eskriba nga gusto magpinanaw nga nagabarò ning mahabà para magpakità nga importante gid sinda. Gusto gid ninda nga abi-abihon kag tahuron sa lugar nga madamò ang tawo. Kag sa mga sinagoga* o sa mga punsyunan, ginapili gid ninda ang pungkuan nga para sa mga kilaya. 47 Ginaubos ninda buoy ang mga pagkabutang ng mga babayi nga bayo pati inda bayay kag ginatabon-tabunan lang ninda ang inda malain nga ginahuman paagi sa mahabà nga mga pangamuyò. Sinda hay magabaton gid ning mas sobra nga parusa halin sa Dios!”

21

Ang Ginghalad ng Bayo
Marcos 12:41-44

1 Mintras yadto si Hesus sa templo nakità niya ang mga manggaranon nga may mga daya nga halad* sa templo. 2 Nakità da niya ang pobre nga bayo nga naghuyog ning duha lang ka bilog nga leptos*. 3 Pagkatapos naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, mas kadakò ang ginghuyog ng adto nga pobre nga bayo kaysa sa ginghuyog ninda tanan. 4 Kay ang inda ginatao hay sobra na lang ng inda manggad, pero adtong bayo aber pobre hay gingtao ang tanan niya nga pangabuhian.”

Ang parti sa Pagkawasak ng Templo
Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2

5 May pila ka tawo naman ang nagaistorya parti sa templo. Ang inda ginaistoryahan hay ang mga kaayo-ayo gid nga mga bato kag ang mga dekorasyon nga gingtao ng mga nagasamba. Ngani naghambay si Hesus, 6 “Magaabot ang adlaw, inà tanan nga bato nga indo nakikità hay pang-tumpagon. Kag wayà gid may mabilin nga bato nga nagapamagtumbaw.”

Ang Paabuton nga mga Paghingabot
Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13

7 Nagpangutana sinda kay Hesus, “Maestro, san-o ini matabò kag ano baya ang tandà nga malapit na ini matabò?”

8 Nagsabat si Hesus, “Mag-andam kamo nga indì kamo maluko. Kay kadamò ang magaabot kag magahambay, ‘Ako imaw ang Kristo,’ kag mahambay pa sinda, ‘Nag-abot na ang katapusan ng kalibutan!’ Ayaw kamo magpati o magsunod sa inda. 9 Kag kung makabati kamo nga may mga gira kag gulo, ayaw kamo mahadlok. Kay dapat gid anay ini tanan matabò, pero bukon ini gusto hambayon nga maabot na ang katapusan ng kalibutan.”

10 Naghambay pa gid si Hesus, “Magaininaway ang mga nasyon kag imaw da ang mga gingharian. 11 May maabot nga makusog nga mga linog kag may matabò nga mga taggutom kag peste sa iba-iba nga lugar. Kag makità da nindo ang mga makahayadlok kag makatitingaya nga mga tandà halin sa langit.

12 “Pero bago matabò ini tanan, dakpon ninda kamo kag hingabuton. Itugyan ninda kamo sa mga sinagoga* para imbistigahan kag prisuhon. Kag day-on ninda kamo sa mga hari kag mga gobernador tungod sa indo pagtuman sa akon. 13 Pero imaw ini ang tyempo nga makapamatuod kamo sa inda parti sa akon. 14 Ngani itanom gid nindo sa indo hunahuna nga kung matabò ini, ayaw nindo pag-isipa kung pauno nindo dipinsahan ang indo kaugalingon. 15 Kay ako ang matao sa indo ning kamayad para makasabat kamo agud indi makarason o makabatò ang indo mga kaaway. 16 Adto nga tyempo, itugyan kamo sa mga opisyaes bisan ng indo mga ginikanan, mga maguyang o manghod, mga kahalihan kag ng indo mga amigo. Kag ang iban sa indo hay ipapatay ninda. 17 Mahahangit gid sa indo ang tanan nga tawo tungod sa indo pagtuman sa akon. 18 Pero ayaw kamo mahadlok kay aber isa ka nahot ng indo buhok indi gid mahuyog. 19 Kag kung magtiis kamo sa pagtuman sa akon, makakabaton gid kamo kabuhi nga wayà katapusan.”

Ang parti sa Pagkawasak ng Jerusalem

Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19

20 “Kung makità nindo nga ginapalibutan na ang syudad ng Jerusalem ng mga sundalo, masasayuran nindo nga madali na ini magubà. 21 Ang yarà sa Judea dapat magbakwit na pakadto sa kabukiran kag ang yarà sa syudad dapat maghalin. Ang yarà sa kaumahan indi na dapat magsuyod sa syudad 22 Kay imaw na inà ang mga adlaw nga parusahan ng Dios ang mga taga-Jerusalem para matuman ang tanan nga ginahambay ng Kasulatan. 23 Sa adto nga tyempo, makaluluoy ang mga nabdos kag nagapasuso! Kay sobra gid ang kahugaan nga maabot sa kalibutan kag paparusahan ng Dios ang tanan nga tawo. 24 Ang iban hay mamamatay sa gira kag ang iban naman hay bihagon kag day-on sa iban nga nasyon. Kag ini nga syudad hay pagagubaon kag ang mga bukon Judio imaw ang magadumaya hasta matapos ang tyempo nga gingtao sa inda ng Ginoo.”

Ang Pagbalik ng Ungà ng Tawo

Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27

25 “Maabot ang tyempo nga may mga tandà nga makikità sa adlaw, sa bulan kag sa mga bituon. Kag ang tanan nga tawo sa kalibutan hay magugulpihan kag matataranta tungod sa dagunò ng mga madagkò nga humbak ng dagat. 26 Magapanggutas ang mga tawo sa kahadlok tungod sa kaiisip ng malain nga matatabò sa kalibutan kay makikità ninda ang mga butang* sa kalangitan hay magatayang sa inda dati nga mga pwesto. 27 Pagkatapos makikità ng tanan nga ako nga Ungà ng Tawo* hay yarà sa panganod nga nagabalik sa kalibutan nga may gahom kag may sobra nga kasilaw. 28 Ngani kung ini nga mga butang hay nagakatabò na, pakusuga ang indo buot kag magkalipay kamo kay malapit na ang indo kaluwasan sa sobra nga kahugaan.”

Ang Leksyon sa Kahoy nga Igos

Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31

29 Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda paagi sa parabola. “Isipon nindo ang kahoy nga igos* kag ang iban pa nga mga kahoy. 30 Kung makità nindo nga nagapanaybos ang iya mga sanga, sayod na nindo nga malapit na ang tag-init. 31 Imaw da, kung makità nindo nga nagakatabò

* 21:26 21:26 Sa literal: gahom.

na ini nga mga butang nga akon ginahambay, masasayuran nindo nga ang gingharian ng Dios hay madali na mag-abot. ³² Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, magakatabò ini tanan bago mamatay ang mga tawo sa ini nga henerasyon. ³³ Maduduyà ang langit kag ang dutà, pero ang akon mga hambay indi maduyà kundi matutuman gid ini.”

Ang Pagpaandam

³⁴ “Ngani bantayi gid nindo ang indo kaugalingon para indi kamo mawili sa pagpangalipay kag pag-ininom kag indi kamo magpangalibog parti sa indo kabuhi. Kay basi kung maabutan kamo nang adto nga adlaw, ³⁵ nga pareho sa pispis nga nadakop sa siod. Tungod maabot adto sa tanan nga tawo diri sa kalibutan. ³⁶ Ngani maging alisto gid kamo sa tanan nga oras, permi kamo magpangamuyò nga magkaigwa kusog, agud indi kamo madaog ng tanan nga matatabò kag makaatubang sa Ungà ng Tawo nga wayà kahadlok.”

³⁷ Kada adlaw, nagatudlò si Hesus sa templo kag pagkagab-i nagatinir siya sa Bukid ng mga Olibo. ³⁸ Aga pa gid kadamò na ang mga tawo nga nagakadto sa templo para magpamati sa iya.

22

Ang Plano nga Pagpatay kay Hesus

Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53

¹ Malapit na ang Pyesta ng Tinapay nga wayà Pampaalsa* nga ginatawag ng mga Israelita, Pyesta ng Pagligad ng Anghel*. ² Ang mga pinunò nga pari kag ang mga eskriba hay nagapangità ng paagi kung pauno ninda ipapatay si Hesus nga wayà iban nga makasayod kay ginahadlukan sinda sa mga tawo.

Ang Pagtraidor ni Judas kay Hesus

Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11

³ Adto da nga oras, gingsudlan ni Satanás si Judas nga ginatawag, Iscariote. Siya hay isa sa dose nga apostoles. ⁴ Nagkadto siya sa mga pinunò nga pari kag sa mga pinunò ng gwardya sa templo, agud inda istoryahan kung pauno niya itugyan si Hesus sa inda. ⁵ Nalipay sinda kag gingpangakuan nga bayaran si Judas. ⁶ Nagpasugot si Judas kag tunà adto, nagapangità siya ning paagi kung pauno niya itugyan si Hesus sa inda nga indi masayuran ng mga tawo.

Ang Pagpreparar sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel

Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30

⁷ Nag-abot ang adlaw ng Pyesta ng Tinapay nga wayà Pampaalsa. Imaw ini ang adlaw nga ginapatay ang kordero agud ihalad sa Dios, para magsilibrar sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel. ⁸ Ngani gingsugò ni Hesus sina Pedro kag Juan, “Mag-una kamo kag ipreparar ang aton ihapon para sa Pyesta.” ⁹ Nagpangutana sinda, “Sa diin mo ini gusto namon ipreparar?” ¹⁰ Nagsabat si Hesus, “Pag-abot nindo sa syudad ng Jerusalem, may masumpong kamo nga lyaki nga nagapas-an ning bangà nga may tubì. Sunod kamo sa iya sa bayay nga iya suyuran. ¹¹ Kag hambaya nindo ang tag-iya ng bayay, Nagapangutana ang amon Maestro kung diin ang kwarto nga pagakaunan niya kaibahan ng iya mga disipulo sa ihapon para

sa Pyesta.' ¹² Ipakità niya sa indo ang malapad nga kwarto sa ibabaw nga kumplito na ng mga gamit. Didto kamo magpreparar ng aton ihapon."

¹³ Nagkadto ang duha kag nakità ninda ang tanan sunò sa ginghambay ni Hesus sa inda. Kag didto ninda gingpreparar ang ihapon para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel.

Ang Ulihi nga Ihapon ng Ginoo

Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25

¹⁴ Pag-abot ng oras nga maihapon na sinda, nagpungkò si Hesus kaibahan ang iya mga apostoles. ¹⁵ Naghambay siya, "Gusto ko gid magkaon kaibahan kamo sa ini nga Pyesta ng Pagligad ng Anghel bago ako pahugaan. ¹⁶ Ginahambay ko sa indo, indi na ako magkaon liwat ini hasta matuman gid ang iya gusto hambayon sa gingharian ng Dios." ¹⁷ Pagkatapos nagbuoy si Hesus ning tasa nga may ilimnon kag nagpasalamat sa Dios. Hambay niya, "Batuna nindo ini kag mag-inom kamo. ¹⁸ Ginahambay ko sa indo, pagkatapos ini indi na ako mag-inom liwat ng ilimnon halin sa ubas hasta sa adlaw nga mag-abot ang gingharian ng Dios." ¹⁹ Pagkatapos nagbuoy siya ning tinapay kag nagpasalamat sa Dios. Gingbuak-buak niya ini kag gingtao sa inda kag naghambay, "Ini ang akon lawas nga ginatao para sa indo. Himua nindo ini bilang pagdumdom sa akon." ²⁰ Pagkatapos ninda kaon ng ihapon, imaw da ang iya ginghuman sa tasa nga may ilimnon kag naghambay, "Ini nga ilimnon ang bag-o nga kasugtanang nga gingsilyuhan paagi sa akon dugò nga ibubò para sa indo. ²¹ Pero pamati kamo! Kaibahan naton diri sa lamisa ang tawo nga magatraidor sa akon. ²² Kay ako nga Ungà ng Tawo hay pagapatyon sunò sa plano ng Dios, pero makaluluoy gid ang tawo nga magatraidor sa akon!" ²³ Pagkabati ninda ini, nagpinangutan-an sinda kung sin-o sa inda ang magahuman ini.

Ang Labaw sa Tanan

²⁴ Pagkatapos adto nagdiskusyon ang mga disipulo kung sin-o gid sa inda ang labaw sa tanan. ²⁵ Pero naghambay si Hesus sa inda, "Ang mga hari nga nagadumaya sa kalibutan hay may otoridad sa inda nga sinakupan. Kag gusto ninda nga hambayon sinda ng mga tawo nga mabinuligon. ²⁶ Pero bukun tiyad inà sa indo. Kay kung sin-o sa indo ang labaw sa tanan dapat maging pinakamababà. Kag kung sin-o sa indo ang nagadumaya, dapat magserbisyo. ²⁷ Sin-o sa duha ang mas labaw, ang nagapungkò kag nagakaon sa lamisa o ang nagatahaw? Syempre ang nagapungkò. Pero yari ako kaibahan nindo nga nagaserbisyo sa indo." ²⁸ Naghambay pa si Hesus, "Kamo lang gid ang kaibahan ko sa tanan nga mga pagtilaw nga naagihan ko kag wayà nindo ako gingpabay-i. ²⁹ Kung pauno nga gingtawan ako ng akon Amay ning otoridad para maghari, imaw da ang itao ko sa indo nga otoridad, ³⁰ agud makaibahan ko kamo sa pagkaon kag pag-inom sa akon gingharian. Kag magapungkò kamo sa trono para husgahan ang dose ka tribo ng Israel."

Ang Propesiya ni Hesus nga indi siya Pagkilay-on ni Pedro

Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38

³¹ Pagkatapos naghambay si Hesus kay Pedro, "Simon, Simon, pamatii ako! Nagpilit si Satanas nga tilawan niya ang pagtuo nindo nga daw pareho kamo sa trigo nga ginatahupan. ³² Pero gingpangamuyò ko na ikaw nga indi maduyà ang imo pagtuo sa akon. Kag kung magbalik ka na liwat,

dapat pakusugon mo da ang pagtuo ng imo mga kauturan.” ³³ Naghambay si Pedro, “Ginoo, preparado gid ako nga mapriso kag mamatay kaibahan mo!” ³⁴ Pero naghambay si Hesus, “Ginahambay ko sa imo, Pedro, bago magtuktuyaok ang suyog sa ini nga adlaw, tuyo ka beses ka maghambay nga bukon mo ako kilaya.”

Sa Oras ng Kahugaan

³⁵ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda, “Nang gingsugò ko kamo nang una nga magwali, ginghambayan ko kamo nga indi kamo magdaya ning kahita, bag o sandalyas. May nagkuyang ba sa indo?” Nagsabat sinda, “Wayà gid.” ³⁶ Naghambay pa si Hesus, “Pero niyan, kung kamo hay may kahita o bag, day-a nindo. Kung sin-o sa indo ang wayà sundang ibaligyà ang iya pangsuy-ob nga barò kag bumakay. ³⁷ Ginahambay ko sa indo, dapat matuman ang ginahambay ng Kasulatan parti sa akon, ‘Gingbilang siya nga isa ka kriminal’, kay tanan nga gingsulat parti sa akon hay malapit na matuman.” ³⁸ Naghambay ang mga disipulo, “Ginoo, yari na ang duha ka sundang.” Nagsabat si Hesus, “Tamà na inà!”

Ang Pagpangamuyò ni Hesus sa Bukid ng mga Olibo *Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42*

³⁹ Pagkatapos nagluwas si Hesus sa syudad kag nagtukad sa Bukid ng mga Olibo, pareho ng permi niya ginahuman. Nagnunot da ang iya mga disipulo. ⁴⁰ Pag-abot ninda didto, naghambay siya sa inda, “Magpangamuyò kamo para indi kamo madaog ng pagtintar.” ⁴¹ Nagpalayò siya sa inda kag nagkadto sa unahan. Didto nagluhod siya kag nagpangamuyò. ⁴² Naghambay siya, “Amay, kung gusto mo, buy-a ini nga paabuton nga kahugaan sa akon. Pero bukon ang akon kagustuhan ang matuman, kundì ang kagustuhan mo.” ⁴³ [Pagkatapos nagpakità ang anghel halin sa langit kag gingpakusog ang iya buot. ⁴⁴ Tungod sa sobra gid nga kalisod, lalò pa gid siya nga nagpangamuyò hasta ang iya gan-ot hay pareho sa dugò nga nagatuyò sa dutà.]

⁴⁵ Pagkatapos niya pangamuyò, nagtindog siya kag nagpalapit sa mga disipulo. Naabutan niya sinda nga nagakatuyog kay nagapangluya gid sinda sa kalisod. ⁴⁶ Naghambay si Hesus, “Basi nagakatuyog kamo? Bangon kag magpangamuyò para indi kamo madaog ng pagtintar.”

Ang Pagdakop kay Hesus *Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11*

⁴⁷ Mintras nagahambay pa si Hesus, nag-abot ang kadamò nga tawo. Si Judas nga isa sa dose nga disipulo hay nagauna sa inda. Nagpalapit siya kay Hesus kag gingharuan niya. ⁴⁸ Pero gingpangutana siya ni Hesus, “Judas, traiduron mo ba ako nga Ungà ng Tawo sa isa ka harò?” ⁴⁹ Nang makità ng mga kaibahan ni Hesus ang matatabò, naghambay sinda, “Ginoo, panglabuon ba namon sinda?” ⁵⁰ Pagkatapos ginglabò ng isa sa inda ang ulipon ng Pinakamataas nga Parì kag nautod ang iya tuo nga talinga. ⁵¹ Pero naghambay si Hesus, “Tamà na inà!” Ginghawiran niya ang talinga ng tawo kag ang pilas hay nag-ayo nga daan.

⁵² Pagkatapos naghambay si Hesus sa mga pinunò nga parì, mga pinunò ng gwardya ng templo kag mga miyugdumaya ng Judio nga nagadakop sa iya, “Tulisan ba ako nga kahinangyan gid magdaya pa kamo mga sundang kag mga pamakang para dakpon ako? ⁵³ Adlaw-adlaw yadto ako sa templo nga nagatudlò kag yadto da kamo kag wayà nindo ako pagdakpa. Pero

imaw na ini ang oras para masunod ang kagustuhan ni Satanas nga hari ng kaduyom.”

Wayà Pagkilay-a ni Pedro si Hesus

Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Gingdakop ninda si Hesus kag gingdaya sa bayay ng Pinakamataas nga Pari. Si Pedro naman nagnunot, pero malayo ang iya antad. ⁵⁵ Nagdabok ang mga tawo sa tungà ng dyaag kag nagpungkò sa malapit para magpainit-init. Nagpalapit da si Pedro kag nagpungkò. ⁵⁶ Nakità siya ng isa ka ulipon nga babayi nang mahayagan siya ng kalayo. Gingsirò niya si Pedro ning maayo kag naghambay, “Ini nga tawo hay kaibahan da ni Hesus!” ⁵⁷ Pero nagbalibad si Pedro kag naghambay, “Taya! Wayà ko ngani siya makilaya!” ⁵⁸ Malagat-lagat may lyaki naman nga nakakità kay Pedro kag naghambay, “Ikaw, kaibahan ka da niya.” Pero nagsabat si Pedro, “Ano! Bukon ako adto!” ⁵⁹ Pagkaligad ng mga isa ka oras may naghambay naman, “Sigurado gid, ini nga tawo kaibahan ni Hesus kay taga-Galilea da siya.” ⁶⁰ Pero nagsabat si Pedro, “Taya! Wayà gid ako nakasayod kung ano ang imo ginahambay!” Kag adto nga daan mintras nagahambay pa si Pedro, nagtuktuyaok ang suyog. ⁶¹ Naglingig ang Ginoo kag gingsirò siya. Nadumduman ni Pedro ang ginghambay ng Ginoo sa iya, “Bago magtuktuyaok ang suyog sa ini nga gab-i, tuyo ka beses ka magahambay nga bukun mo ako kilaya.” ⁶² Ngani nagluwas siya kag nagtinangis gid tudo.

Ang Pag-insulto kag Pagbinalda kay Hesus

Mateo 26:67-68; Marcos 14:65

⁶³ Niyan, ging-insulto kag gingbinalda si Hesus ng mga tawo nga nagagwardya sa iya. ⁶⁴ Gingtabunan ninda ang iya mata kag gingtiniaw-tiawan, “Sige, pintua abi! Sin-o ang nagsumbag sa imo?” ⁶⁵ Kag madamò pa gid ang inda ginahinambay nga pang-insulto sa iya.

Ang Pag-imbistigar kay Hesus sa Korte

Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24

⁶⁶ Pagkaaga, nagtipon ang mga miyugdumaya ng Judio, mga pinunò nga pari kag mga eskriba. Gingdaya ninda si Hesus sa inda Korte*. ⁶⁷ Nagpangutana sinda kay Hesus, “Balitai kami! Ikaw ba ang Kristo?” Pero nagsabat si Hesus, “Aber ibalità ko sa indo, indi da gihapon kamo magpati. ⁶⁸ Kag kung magpangutana da ako sa indo, indi da kamo magsabat. ⁶⁹ Pero tunà arinyan, ako nga Ungà ng Tawo hay magapungkò hampig sa tuo ng Dios nga Makagagahom.” ⁷⁰ Pagkatapos nagpangutana sinda tanan, “Kung tiyad inà, ikaw ang Ungà ng Dios?” Nagsabat naman si Hesus, “Kamo mismo ang naghambay inà.” ⁷¹ Naghambay sinda, “Ano pa nga pamatuod ang kinahangyan ta? Kita na mismo ang nakabati halin sa iya bàbà!”

23

Ang Pag-imbistigar ni Pilato kay Hesus

Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38

¹ Pagkatapos adto, nagtindog sinda tanan kag gingdaya si Hesus kay Pilato nga gobernador. ² Pag-abot didto, ging-akusar ninda si Hesus kay Pilato. Hambay ninda, “Naabutan namon ini nga tawo nga

nagapangumbinsi sa amon mga kasimanwa para magbatò sa Emperyo ng Roma. Kag ginabawalan niya ang mga tawo nga magbayad ning buhis sa Emperador. Nagahambay pa siya nga siya ang Kristo nga isa ka hari.”³ Gingpangutana siya ni Pilato, “Ikaw ba ang hari ng mga Judio?” Nagsabat si Hesus sa iya, “Ikaw na ang naghambay inà.”⁴ Pagkatapos naghambay si Pilato sa mga pinunò nga pari kag sa madamò nga tawo nga nagatipon didto, “Wayà da ako may nakità nga salà agud sentensyahan ng kamatayon ini nga tawo.”⁵ Pero nagpilit gid sinda kag naghambay, “Paagi sa iya pagpanudlò, ginasuysugan niya nga magrebelde ang mga taga-Judea. Nagtunà siya sa Galilea kag niyan hay yari na diri sa Jerusalem.”

Gingdaya si Hesus kay Herodes

⁶ Nang mabatian ini ni Pilato, nagpangutana siya kung taga-Galilea gid siya. ⁷ Nang masayuran niya nga taga-didto si Hesus sa lugar nga sakop ni Herodes, gingpadaya niya si Hesus sa iya. Kay nang adto nga mga adlaw yadto da si Herodes sa Jerusalem.

⁸ Nalipay gid si Herodes nang makità niya si Hesus. Dugay na niya gusto nga makità siya, kay kadamò ang iya nabatian parti sa iya. Gusto kuntà niya nga maghuman si Hesus ng mga milagro para makità niya. ⁹ Ngani gingpinangutana ni Herodes si Hesus. Pero wayà gid siya nagsabat. ¹⁰ Yadto da ang mga pinunò nga pari kag mga eskriba kag wayà gid sinda nagpara sa pag-akusar kay Hesus. ¹¹ Gingsuksukan ninda siya ning mamahayon nga barò kag pagkatapos gingpabalik kay Pilato. ¹² Nang adto nga adlaw, naging mag-amigo na sina Herodes kag Pilato nga dati anay hay magkaaway.

Ang Pagsentensya kay Hesus

Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16

¹³ Gingpatawag ni Pilato ang mga pinunò nga pari, mga miyugdumaya ng banwa kag ang mga tawo. ¹⁴ Naghambay siya sa inda, “Gingdaya nindo diri sa akon ini nga tawo nga indo ginaakusar nga nagapangsuyos agud magrebelde ang mga tawo sa Emperador. Pero sa akon pag-imbistigar sa indo atubangan, wayà gid ako may makità nga salà pareho ng indo ginaakusar. ¹⁵ Pati da si Herodes, wayà da siya may makità nga salà, ngani gingpabalik siya sa aton. Wayà gid siya may malain nga ginghuman para siya patyon. ¹⁶ Ipatatigo ko na lang siya kag pagkatapos buhian.” ¹⁷ [Ginahambay niya ini kay kada Pyesta ng Pagligad ng Anghel, kahinangyan niya magpaluwas ng isa ka priso nga mapili ng mga tawo.] ¹⁸ Pero nagsininggit sinda, “Patya inà nga tawo! Si Barabas ang paluwasa para sa amon!” ¹⁹ (Si Barabas hay napriso kay naglakot siya sa pagrebelde kontra sa Emperador nga natabò sa Jerusalem kag nakapatay pa siya.) ²⁰ Gusto kuntà ni Pilato nga buhian si Hesus ngani naghambay pa gid siya sa mga tawo. ²¹ Pero nagsininggit sinda, “Ilangang siya sa krus! Ilangang siya sa krus!” ²² Nagpangutana pa gid sa inda si Pilato sa ikatuyo ka beses, “Basi, ano ba nga salà ang iya nahuman? Wayà gid ako may nakità nga salà para sentensyahan siya nga mamatay! Ipatatigo ko na lang siya kag buhian pagkatapos.” ²³ Pero lalò pa gid nga nagsininggit sinda nga dapat ilangang siya sa krus. Nang ulihi, sinda gid ang nasunod. ²⁴ Ngani nagpasugot si Pilato sa gusto ng mga tawo nga ilangang si Hesus sa krus. ²⁵ Gingpaluwas niya adtong tawo nga gingpriso tungod sa pagrebelde kag

pagpatay kay imaw ang inda gingpangayò. Pero gingtugyan niya si Hesus sa mga tawo para himuon ninda ang inda gusto sa iya.

Ang Paglangsang kay Hesus sa Krus

Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27

²⁶ Mintras ginadaya ng mga sundalo si Hesus paluwas, nasumpung ninda ang isa ka tawo nga halin sa baryo. Ang iya pangayan hay si Simon nga taga-Cyrene. Ginghawiran ninda siya kag gingpilit nga ipapas-an ang krus sa iya kag gingpasunod kay Hesus.

²⁷ Kadamò da ang mga tawo nga nagasunod kay Hesus, pati ang mga babayi nga nagatinangis kag ginapinuypog ang inda dughan sa tudo nga kalisod. ²⁸ Pero ginglingig sinda ni Hesus kag naghambay, “Mga kababayihan nga taga-Jerusalem, ayaw nindo ako pagtangisi. Tangisi nindo ang indo mga kaugalingon kag ang indo mga ungà. ²⁹ Kay maabot gid ang mga adlaw nga mahambay ang mga tawo, ‘Bulahan ang mga baog kag ang mga wayà ungà kag ang wayà nagpasuso!’ ³⁰ Sa adto nga mga adlaw, mahambay ang mga tawo sa mga bukid, ‘Tumpagi kami!’ Kag sa mga bakuyod, ‘Tabuni kami!’ ³¹ Kay kung ginahuman ninda ini sa akon nga wayà ngani salà, ano pa arà ang matatabò sa mga tawo nga may salà?”*

³² May duha pa ka kriminal ang gingdaya ninda para patyon kaibahan ni Hesus. ³³ Pag-abot ninda sa lugar nga ginatawag, Bungò; ginglangsang ninda si Hesus sa krus. Ginglangsang da ninda ang duha ka kriminal, ang isa sa tuo kag ang isa sa waya. ³⁴ Pagkatapos naghambay si Hesus, “Amay, patawara sinda kay wayà ninda nasayuri ang inda ginahuman.” Gingparte-parte ninda ang iya mga barò paagi sa palabunutan. ³⁵ Mintras nagatindog didto ang mga tawo kag nagatan-aw, ginaininsulto ng mga pinunò si Hesus. Hambay ninda, “Gingtabangan niya ang iban, pero kung matuod nga siya ang Kristo nga gingpili ng Dios, dapat tabangan da niya ang iya kaugalingon!” ³⁶ Ging-insulto da siya ng mga sundalo. Nagpalapit sinda sa iya kag gingdawatan ning maaslom nga ilimnon. ³⁷ Hambay ninda, “Kung matuod nga ikaw ang Hari ng mga Judio, luwasa ang imo kaugalingon!” ³⁸ Kag may nakasulat sa karatula sa ibabaw ng iya uyo nga, INI ANG HARI NG MGA JUDIO.

³⁹ Ging-insulto da siya ng isa sa duha ka kriminal nga nalangsang sa krus. Hambay niya, “Di ba ikaw ang Kristo? Tabangi ang imo kaugalingon kag pati da kami!” ⁴⁰ Pero gingsabyaw siya ng isa pa nga kriminal, “Wayà ka ba nahadlok sa Dios? Kay pareho lang da kita nga ginaparusahan! ⁴¹ Kita nga duha hay angay gid nga parusahan tungod sa aton nahuman nga mga salà, pero ini nga tawo hay wayà may nahuman nga malain.” ⁴² Pagkatapos naghambay siya, “Hesus, dumduma ako kung maghari ka na!” ⁴³ Nagsabat si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, ini gid nga adlaw makakaibahan ta ikaw sa Paraiso.”

Ang Pagkamatay ni Hesus

Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30

⁴⁴ Nang mga alas dose na ng adlaw, nagduyom ang bilog nga lugar hasta alas tres ng hapon. ⁴⁵ Wayà naghayag ang adlaw kag nagisi sa tungà

* **23:31** 23:31 Ang gusto hambayon ni Hesus diri hay kung ang mga tawo hay nagapangsakit sa wayà gid ning salà pareho sa iya, mas sobra pa gid ang parusa ng Dios sa mga makasalà nga indi maghinuysoy.

ang kurtina ng templo halin sa ibabaw pakadto sa ubos. ⁴⁶ Pagkatapos nagsinggit si Hesus ng makusog, “Amay, ginatugyan ko sa imo ang akon espiritu!” Pagkahambay niya ini, nabugtuan siya ning ginhawa. ⁴⁷ Nang makità ng kapitan ng mga sundalo ang natabò, nagdayaw siya sa Dios kag naghambay, “Matuod gid nga wayà ning salà ini nga tawo!” ⁴⁸ Ang tanan nga mga tawo nga nagasirò didto sa mga natabò hay nagpinang-uli nga ginapinuypog ang inda dughan tungod sa sobra nga kalisod. ⁴⁹ Ang mga kaibahan ni Hesus, patì ang mga babayi nga nagasunod sa iya halin sa Galilea hay yadto da nagatindog sa malayò-layò kag nagatan-aw ng ini nga mga nagakatabò.

Ang Paglubong kay Hesus

Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42

⁵⁰ May isa ka tawo nga maayo kag matarong nga ang pangayan hay Jose. Aber miyembro siya sa Korte ng mga Judio*, ⁵¹ wayà siya nagsugot sa plano ninda nga patyon si Hesus. Siya hay taga-Arimatea nga sakop ng Judea kag nagahuyat siya sa paghahari ng Dios. ⁵² Nagkadto siya kay Pilato kag gingpangayò ang lawas ni Hesus. ⁵³ Pagkatapos gingpatunton niya ang lawas ni Hesus halin sa krus kag gingpaputos ng mahay kag maayo nga klasi nga tela nga linen. Gingpabutang niya ang lawas sa isa ka lubungan nga ginghuman sa alihid ng bakuyod. Ini hay wayà pa nalulubungi. ⁵⁴ Biyernes adto kag adlaw ng pagpreparar sa pagtunà ng Adlaw nga Inugpahuway*.

⁵⁵ Niyan, ang mga babayi nga kaibahan ni Hesus halin sa Galilea hay nagsunod kay Jose. Nakità ninda kung diin si Hesus ginglubong kag kung pauno ang pagbutang ng iya lawas. ⁵⁶ Pagkatapos nagpauli sinda kag nagpreparar ng mga pahumot kag buyong nga panghibò sa lawas ni Hesus. Tungod Adlaw nga Inugpahuway na, nagpahuway sinda sunò sa Kasuguan.

24

Ang Pagkabanhaw ni Hesus

Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10

¹ Aga pa gid ng una nga adlaw ng simana*, nagkadto ang mga babayi sa lubungan daya ang gingpreparar nga mga pahumot. ² Pag-abot didto, nakità ninda nga ang bato nga nagasara sa pwertahan ng lubungan hay napaligid na. ³ Nagsuyod sinda pero wayà ninda nakità ang lawas ni Ginoong Hesus. ⁴ Mintras nagapangalibog sinda kung ano ang natabò, gulpi lang nagpakità ang duha ka lyaki nga nagatindog sa inda atubangan. Ang inda barò hay sobra gid nga kasilaw. ⁵ Tungod sa tudo ninda nga kahadlok, naghapà sinda. Nagpangutana ang mga lyaki sa inda, “Basi ginapangità nindo ang buhì diri sa mga patay? ⁶ Wayà siya diri. Nabanhaw na siya! Nadumduman ba nindo ang iya hambay sa indo nang yadto pa kamo sa Galilea? ⁷ Ang hambay niya, siya nga Ungà ng Tawo hay kahinangyan dakpon kag itao sa mga makasasalà para ilangasang sa krus kag mamatay. Pero sa ikatuyo ka adlaw mababanhaw siya.” ⁸ Kag nadumduman ninda ang ginghambay nang una ni Hesus. ⁹ Ngani nagpauli sinda kag gingbalità ang tanan nga natabò sa onse ka disipulo kag sa inda

* **24:1** 24:1 Ang una nga adlaw ng simana sa mga Judio hay Dominggo sa aton.

mga kaibahan. ¹⁰ Ang mga nagbalità sa mga apostoles hay sina Maria nga taga-Magdala, Juana, Maria nga nanay ni Santiago kag ang iban pa nga mga babayi. ¹¹ Pero wayà sinda nagpati kay ang kalaom ninda hay isto-istorya lang ini. ¹² Pero nagtindog si Pedro kag nagdyagan pakadto sa lubungan. Pag-abot niya didto nagdukò siya kag naglilì sa suyod. Ang nakità lang niya hay ang tela nga linen nga gingputos sa lawas ni Hesus. Ngani nagpaulì siya nga natingaya gid sa natabò.

Ang Natabò sa Dayan pakadto sa Emaus
Marcos 16:12-13

¹³ Nang adto da nga adlaw ang duha ka disipulo ni Hesus hay nagapanaw pakadto sa baryo ng Emaus, mga onse ka kilometro halin sa Jerusalem. ¹⁴ Ang inda ginainistorya mintras nagapanaw hay ang tanan nga natabò. ¹⁵ Mintras nagaistorya kag nagapinangutan-an sinda, nagpalapit si Hesus kag nagdungan sa inda. ¹⁶ Pero wayà ninda siya nakilaya kay daw natabunan ang inda mata. ¹⁷ Nagpangutana si Hesus sa inda, “Ano gid ang indo ginainistorya mintras nagapanaw?” Nagduyog sinda nga may kalisod. ¹⁸ Nagsabat ang isa sa inda nga ang pangayan hay Cleopas, “Ikaw lang siguro sa mga nagbisita sa Jerusalem ang wayà nakasayod kung ano ang bag-o lang nga natabò didto.” ¹⁹ Nagpangutana si Hesus, “Basi, ano ang natabò?” Nagsabat sinda, “Ang parti kay Hesus nga taga-Nazaret. Siya hay propeta nga makagagahom sa panirò ng Dios kag ng tanan nga tawo. Gingpakità niya ini paagi sa iya gingpanghambay kag gingpanghuman. ²⁰ Pero ging-akusar siya ng aton mga pinunò nga pari kag ng iban pa nga pinunò naton para parusahan nga patyon. Kag gingpalangsang ninda siya sa krus. ²¹ Siya pa naman ang amon ginalauman nga magahilway sa Israel sa paghari ng mga taga-Roma. Kag tuyo na ini niyan ka adlaw tunà nang gingpatay siya. ²² Kag isa pa, nagulpihan gid kami sa gingbalità ng amon iban nga mga kaibahan nga babayi. Aga pa gid sinda nagkadto sa lubungan, ²³ pero wayà na kuno didto ang lawas ni Hesus. Nagbalik nga daan sinda sa amon kag nagbalità nga nakità ninda ang mga anghel nga ang hambay buhì si Hesus! ²⁴ Pagkatapos ang iban sa amon mga kaibahan nagkadto da sa lubungan kag nakità ninda nga matuod gid ang gingbalità ng mga babayi, pero wayà ninda nakità si Hesus.”

²⁵ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda, “Wayà ba kamo nakaintindi? Basi indì nindo mapatihan ang tanan nga gingbalità ng mga propeta? ²⁶ Di ba kahinangyan anay mag-agi sa kahugaan ang Kristo bago siya himayaon?” ²⁷ Kag ging-isplikar ni Hesus ang tanan nga ginghambay sa Kasulatan parti sa iya kaugalingon, tunà sa gingsulat ni Moises hasta sa gingsulat ng tanan nga propeta.

²⁸ Nang malapit na sinda sa baryo nga inda kadtuan, si Hesus hay daw maderitso lang sa iya pagpanaw. ²⁹ Ngani ging-agda gid ninda siya, “Magnunot ka na lang anay sa amon kay hapon na kag malapit na magduyom.” Ngani nagnunot siya sa inda.

³⁰ Nang nagapungkò na sinda para magkaon, gingbuoy ni Hesus ang tinapay kag nagpasalamat sa Dios. Pagkatapos, gingbuak-buak niya ini kag gingtao sa inda. ³¹ Kag nabuoy ang nagasagang sa inda mata kag nakilaya ninda si Ginoong Hesus. Pero gulpi lang siya naduyà sa inda panirò. ³² Naghambay sinda sa isa kag isa, “Gai-gali kalipay-lipay gid ang

aton pamatyag nang ginaisplikar niya ang hambay ng Dios nang kaibahan pa naton siya sa dayan!”

³³ Kag nagtindog sinda nga daan kag nagbalik sa Jerusalem. Naabutan ninda ang onse nga disipulo kag ang iban ninda nga mga kaibahan nga nagatipon didto. ³⁴ Hambay ninda nga duha, “Matuod gida gali nga nabanhaw ang Ginoo! Nagpakità siya kay Simon!” ³⁵ Pagkatapos gingbalità ng duha ang natabò didto sa dayan pakadto sa Emaus kag kung pauno ninda nakilaya si Hesus nang nagabuak-buak siya ng tinapay.

Ang Pagpakità ni Hesus sa iya mga Disipulo

Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Ginghamnan 1:6-8

³⁶ Mintras nagaistorya pa ang duha, gulpi lang nagpakità si Hesus sa inda kag nagtindog sa tungà. Hambay niya, “Ang katawhayan yarà sa indo!” ³⁷ Pero nangayag kag hinadlukan sinda kay ang kalaom ninda muyto ang inda nakità. ³⁸ Naghambay si Hesus sa inda, “Basi ginahadlukan kamo kag nagapangduha-duha? ³⁹ Tan-awa nindo ang akon mga kamot kag siki! Hawiri kag sirua. Bukon ako muyto kay ang muyto wayà unod kag tuy-an pareho ng nakikità nindo sa akon.” ⁴⁰ Mintras ginahambay niya ini, gingpakità niya ang iya mga kamot kag siki. ⁴¹ Daw indì gihapon sinda makapati tungod sa inda sobra nga kalipay kag katingaya. Ngani nagpangutana si Hesus sa inda, “May pagkaon ba kamo?” ⁴² Gingtaw-an ninda siya ning inihaw nga isdà. ⁴³ Gingubuoy niya ini kag gingkaon sa inda atubangan.

⁴⁴ Pagkatapos naghambay siya, “Imaw ini ang akon ginghambay sa indo nang kaibahan pa nindo ako. Dapat matuman ang tanan nga nakasulat parti sa akon sa mga Kasuguan ni Moises, sa mga ginghambay ng mga propeta kag sa mga Salmo.” ⁴⁵ Pagkatapos gingbuksan ni Hesus ang inda isip para maintindihan ninda ang Kasulatan. ⁴⁶ Kag naghambay pa si Hesus sa inda, “Imaw ini ang nakasulat: ang Kristo hay kahinangyan gid mag-agi ng kahugaan kag mamatay pero sa ikatuyo ka adlaw mabanhaw siya. ⁴⁷ Dapat ipamalità sa tanan nga tawo sa bilog nga kalibutan magtunà sa Jerusalem nga paagi sa iya, patatawaron ng Dios ang mga tawo nga magahinuysoy sa inda kasal-anan. ⁴⁸ Kamo ang mga testigo sa ini nga mga butang. ⁴⁹ Kag ipadaya ko sa indo ang Espiritu Santo nga gingpangakò ng akon Amay. Pero maghuyat anay kamo sa Jerusalem hasta mabaton nindo ang gahom ng Espiritu Santo halin sa langit.”

Ang Pagbalik ni Hesus sa Langit

Marcos 16:19-20; Ginghamnan 1:9-11

⁵⁰ Pagkatapos adto gingdaya sinda ni Hesus sa luwas ng Jerusalem. Pag-abot sa baryo ng Betania, gingtaas niya ang iya kamot kag gingbendisyan sinda. ⁵¹ Mintras ginabendisyanan niya sinda, painot-inot siya nga gingdaya pakadto sa langit. ⁵² Gingsamba ninda siya kag pagkatapos kalipay-lipay gid sinda nga nagbalik sa Jerusalem. ⁵³ Permi sinda didto sa templo nga nagadayaw sa Dios.

Ang Maayong Balità parti kay Hesu-Kristo nga Gingsulat ni **JUAN** Pasayod

Ini nga Maayong Balità hay gingsulat ni Juan, “ang disipulo nga pinalanggà ni Hesus” nga ungà ni Zebedee. Nang maguyang na si Juan, gingdakop siya ng mga taga-Roma kag gingtapok sa isla ng Patmos tungod sa iya pagtuo kay Hesu-Kristo.

Sa primero nga kapitulo gingpakilaya niya si Hesus bilang “Wayà Katapusan nga Hambay ng Dios” nga naging tawo (1:1, 14). Ang masunod nga mga kapitulo hay nagabalità ng mga makatitingaya nga butang nga nagapamatuod nga si Hesus “ang Kristo, ang Ungà ng Dios” (20:31).

Mababasa da diri ang permi nga pagkaibahan ni Hesus sa iya dose nga disipulo, lalò na nang gab-i nga gingdakop siya. Gingpakusog niya ang inda buot agud maging preparado sa aber ano nga matabò. Sa ulihi nga mga kapitulo, nakasulat kung pauno gingdakop si Hesus, ging-imbistigahan, ginglangang sa krus, ginglubong kag gingbanhaw. Pagkabanhaw niya nagpakità siya sa iya mga disipulo sa suyod ng 40 ka adlaw.

Mababasa da diri ang paggamit ni Hesus ng ordinaryo nga mga butang sa iya pagpanudlò agud magtao ning espiritwal nga gusto hambayon pareho ng: tinapay, iwag, karnero, punò ng ubas kag iban pa.

Si Hesus ang Hambay kag ang Kahayag

¹ Bago pa nagtunà ang tanan, yarà na ang ginatawag nga Hambay*. Ini nga Hambay hay kaibahan na ng Dios kag ang Hambay mismo hay Dios.

² Kaibahan siya ng Dios bago pa magtunà ang tanan. ³ Ang tanan nga butang nahuman paagi sa iya kag wayà mahuman ang mga nahuman kung bukon siya. ⁴ Siya ang ginghalinan ng matuod nga kabuhi. Ini nga kabuhi hay kahayag. Paagi diri, maiintindihan ng mga tawo ang kamatuuran.

⁵ Siya hay nagahayag pareho ng iwag sa kaduyom kag wayà gid napeperdi ng kaduyom ang kahayag.

⁶ Igwa ning tawo nga ang pangayan hay Juan† nga gingsugò ng Dios.

⁷ Gingsugò siya para magpamatuod parti sa kahayag nga nagkari sa kalibutan, agud ang tanan hay magtuo tungod sa iya pamatuod. ⁸ Bukon si Juan ang kahayag, pero gingsugò siya para magpamatuod parti sa ini nga kahayag. ⁹ Si Hesus ang matuod nga kahayag nga nagaabot sa kalibutan para mahayagan ang mga tawo agud maintindihan ang kamatuuran.

¹⁰ Nag-abot gid siya sa kalibutan, pero aber natuga ang kalibutan paagi sa iya, wayà siya gingkilay-a ng mga tawo kung sin-o siya. ¹¹ Nagkari siya sa kaugalingon niya nga nasyon, pero wayà siya gingbatuna ng kadamuan.

¹² Pero ang tanan nga nagbaton kag nagtuo sa iya hay gingtaw-an niya ning pribilihiyo nga maging mga ungà ng Dios. ¹³ Nahuman sinda nga

* **1:1** 1:1 Ang Hambay hay bukon boses kundì persona. Ini hay si Hesus kag ang gusto hambayon siya hay ang bilog nga mensahe ng Dios (1:14, Pahayag 19:13). † **1:6** 1:6 Ini nga Juan hay ang miyugbawtismo, bukon si Juan nga apostol nga nagsulat ng ini nga libro.

mga ungà ng Dios bukon paagi sa tawhanon, o sa kagustuhan ng lawas, o sa kagustuhan ng mag-asawa, kundi paagi sa kabubut-on ng Dios.

¹⁴ Ang ginatawag nga Hambay, siya hay naging tawo kag nag-istar diri sa kalibutan kaibahan naton. Maluluy-on gid siya kag matuod gid ang tanan nga iya ginahambay. Nakità namon ang iya gahom kag kahayag bilang bugtong nga Ungà halin sa Dios nga Amay.

¹⁵ Nagpamatuod si Juan sa mga tawo, "Imaw ini ang akon gusto hambayon nang ginghambay ko, 'May isa ka tawo nga kasunod ko nga maabot. Mas importante siya kaysa sa akon kay bago pa ako natawo, yarà na siya.' "

¹⁶ Tungod sa iya madakò nga paghigugmà, padayon gid kita tanan nga nakabaton ng abunda nga pagpakamaayo. ¹⁷ Ang Kasuguan hay gingtao ng Dios paagi kay Moises, pero ang pagpakamaayo kag kamatuuran hay gingpasayod sa aton paagi kay Hesu-Kristo. ¹⁸ Wayà gid ning bisan sin-o nga nakakità sa Dios. Pero gingpakilaya siya sa aton ng iya bugtong nga Ungà. Siya mismo hay Dios nga malapit sa tagipusuon ng iya Amay.

Ang Pagpamatuod ni Juan nga Miyugbawtismo parti kay Hesus

Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18

¹⁹ Isa ka adlaw, ang mga miyugdumaya ng mga Judio hay nagsugò ng mga parì kag mga Levita* halin sa Jerusalem para pangutan-on si Juan kung sin-o siya. Naghambay sinda, "Sin-o ka?" ²⁰ Wayà si Juan nagbalibad kundi nagsabat ning matuod, "Bukon ako ang Kristo* nga indo ginahuyat."

²¹ Ngani gingpangutana ninda siya liwat, "Kung imaw inà, sin-o ka? Ikaw ba si Elias?"

Nagsabat si Juan, "Bukon."

Kag nagpangutana pa gid sinda, "Ikaw ba ang propeta* nga magaabot?" Nagsabat siya, "Bukon!"

²² Ngani gingpangutana pa gid ninda siya, "Sin-o ka gid gali? Balitai kami agud may maisabat da kami sa mga nagsugò sa amon. Ano ang mahahambay mo parti sa imo kaugalingon?"

²³ Nagsabat siya, "Ako adto ang ginghambay ni Propeta Isaias, 'May magasinggit sa tiway nga lugar, 'Tadlunga nindo ang agihan kay maabot ang Ginoo.' "†

²⁴ Ngani ang mga gingsugò ng mga Pariseo* ²⁵ nagpangutana liwat, "Kung bukon ikaw ang Kristo, o si Elias, o ang propeta, basì nagabawtismo ka?"

²⁶ Nagsabat si Juan, "Ako hay nagabawtismo sa tubi, pero may kaibahan kamo niyan nga wayà nindo nakikilaya kung sin-o siya. ²⁷ Siya ang ginahambay ko nga maabot masunod sa akon. Kag indi gid ako ngay abar magbaskad ng higot ng iya sandalyas." ²⁸ Natabò ini didto sa lugar ng Betania sa kabuak ng Subà ng Jordan kung sa diin si Juan nagabawtismo.

Si Hesus ang Kordero ng Dios

²⁹ Nang masunod nga adlaw, nakità ni Juan si Hesus nga nagapalapit sa iya; ngani naghambay siya, "Tan-awa! Yari na ang Kordero ng Dios nga halad* agud mapatawad ang kasal-anan ng mga tawo. ³⁰ Imaw ini ang akon ginghambay dati sa indo, 'May isa ka tawo nga magaabot masunod sa akon nga mas importante kaysa sa akon, kay bago pa ako natawo, yarà na siya.' ³¹ Nang una, aber ako mismo hay wayà nakakakilaya sa iya

† 1:23 1:23 Isaias 40:3

kung sin-o gid siya, pero ang rason kung basì nagabawtismo ako hay agud ipakilaya siya sa indo nga mga taga-Israel.”

³² Kag imaw ini ang gingpamatuod ni Juan, “Nakità ko ang Espiritu Santo nga daw salampati nga nagababà pakadto sa iya halin sa langit kag nagtinir sa iya. ³³ Aber ako mismo hay wayà nakakakilaya sa iya, pero ang Dios nga nagsugò sa akon nga magbawtismo sa tubi ang naghambay sa akon, ‘Ang makitaan mo nga babaan kag tiniran ng Espiritu, siya ang magabawtismo sa Espiritu Santo.’ ³⁴ Kag nakità ko gid ini. Ngani ginapamatuuran ko nga si Hesus ang Ungà ng Dios.”

Ang Una nga mga Disipulo ni Hesus

³⁵ Nang masunod nga adlaw, mintras nagatindog si Juan nga Miyug-bawtismo kaibahan ang duha sa iya nga disipulo, ³⁶ nakità niya si Hesus nga nagaagi. Kag naghambay si Juan, “Tan-awa nindo, ang Kordero ng Dios!” ³⁷ Pagkabati ini ng duha nga disipulo, adto nga daan nagsunod sinda kay Hesus.

³⁸ Naglingig si Hesus kag nakità niya nga nagasunod sinda, ngani nagpangutana siya, “Ano ang indo kahinangyan?”

Nagsabat sinda, “Rabi, sa diin ikaw nagadayon?” (Ang gusto hambayon ng Rabi hay Maestro.)

³⁹ Nagsabat si Hesus, “Kari, agud makità nindo.” Mga alas kwatro na adto ng hapon nang nagkadto sinda kaibahan siya. Ngani nagtinir sinda didto hasta magabi-ì.

⁴⁰ Isa sa duha nga nakabati sa ginghambay ni Juan kag nagsunod kay Hesus, hay si Andres nga manghod ni Simon Pedro. ⁴¹ Ang una nga ginghuman ni Andres hay gingpangità niya si Simon kag gingbalitaan, “Nakità namon ang Mesias!” (Ang gusto hambayon hay Kristo*.) ⁴² Kag gingdaya niya si Simon kay Hesus. Gingsirò siya ni Hesus kag ginghambay, “Ikaw si Simon nga ungà ni Juan. Pero niyan pagatawagong ka nga Cefas.” (Ang Cefas hay pareho da sa pangayan nga Pedro.)[‡]

Ang Pagpili ni Hesus kana Felipe kag Natanael

⁴³ Nang masunod nga adlaw nagdesisyon si Hesus nga magkadto sa lugar ng Galilea. Didto nakità niya si Felipe kag ginghambayan niya, “Magsunod ka agud maging disipulo ko.” ⁴⁴ Si Felipe hay taga-Betsaida, nga banwa da nina Andres kag Pedro. ⁴⁵ Gingpangità ni Felipe si Natanael kag ginghambayan niya, “Nakità na namon ang tawo nga ginghambay sa Kasuguan ni Moises kag sa mga gingsulat ng mga propeta. Siya gali hay si Hesus nga taga-Nazaret, ang ungà ni Jose.” ⁴⁶ Naghambay si Natanael, “Nazaret! Igwa ba arà ning maayo nga magahalín didto?” Sabat naman ni Felipe, “Nunot anay sa akon agud makità mo.”

⁴⁷ Pagkakità ni Hesus kay Natanael nga nagapalapit sa iya, hambay ni Hesus, “Sirua, yari ang matuod nga Israelita, nga bukon madayà.”

⁴⁸ Nagpangutana si Natanael, “Pauno mo ako nakilaya?” Nagsabat si Hesus, “Bago pa ikaw gingtawag ni Felipe, nakità ko na ikaw nga nagapungkò sa idayom ng punò ng igos*.” ⁴⁹ Naghambay si Natanael, “Maestro, ikaw gida ang Ungà ng Dios! Ikaw ang Hari ng Israel nga amon ginahuyat!” ⁵⁰ Naghambay si Hesus, “Nagatuo ka kay ginghambay ko nga

[‡] **1:42** 1:42 Ang Petros o Pedro hay pangayan sa Griego, ang Cefas hay sa hambay nga Aramaic, nga pareho ang gusto hambayon, bato.

nakità ko ikaw sa idayom ng punò ng igos*. Pero mas makatitingaya pa ang mga butang kaysa diri ang imo makikità.” ⁵¹ Kag hambay pa gid ni Hesus sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, makikità nindo ang langit nga bukas kag ang mga anghel ng Dios nga nagasinakà kag nagapinanaog paagi sa akon nga Ungà ng Tawo*.”

2

Ang Kasay sa Cana

¹ Pagkaligad ng tuyo ka adlaw, may kasay* sa banwa ng Cana sa probinsya ng Galilea. Kag yadto ang nanay ni Hesus. ² Ging-imbatar da sa kasayan si Hesus kag ang iya mga disipulo ³ Nang malapit na maubos ang ilimnon, naghambay ang nanay ni Hesus sa iya, “Ubos na ang inda ning ilimnon.”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Babayi*, basi ginahambay mo inà sa akon? Bukon pa ini ang oras agud ipakità ang akon gahom.”

⁵ Pagkatapos naghambay ang iya nanay sa mga nagabulig, “Tumana lang nindo kung ano ang iya ihambay.”

⁶ Igwa didto ning mabahoy nga mga tadyaw nga unom ka bilog. Nagasuyod ang kada isa ng 20 o 30 ka galon. Ginagamit ini sa panghugas sunò sa relihiyon ng mga Judio. ⁷ Naghambay si Hesus sa mga nagabulig, “Pun-a nindo ng tubi ang mga tadyaw.” Ngani gingpunò ninda hasta sa bàbà. ⁸ Pagkatapos naghambay si Hesus sa inda, “Magsandok na kamo kag day-on sa nagadumaya sa punsyon.” Ngani gingday-an ninda siya.

⁹ Gingtigsiman ng nagadumaya ang tubi nga nahuman nga ilimnon. Wayà siya makasayod kung diin ini halin, kundì adto lang ang mga nagsandok ang nakakasayod. Gingtawag niya ang lyaki nga kinasay, ¹⁰ kag hambay niya, “Kadamuan nga tawo, ang kaayo-ayo nga ilimnon anay ang ginapainom. Kung bayong na ang mga bisita, imaw pa lang ang pagtao ng ordinaryo nga ilimnon. Pero ikaw, ginapaulihi mo galì ang pinakamaayo nga ilimnon.”

¹¹ Natabò ini sa Cana nga sakop sa probinsya ng Galilea. Imaw ini ang una sa mga milagro ni Hesus. Paagi diri, gingpakità niya ang iya gahom kag nagtuo ang mga disipulo sa iya.

¹² Pagkatapos ng kasayan, nagtugbong sa banwa ng Capernaum* si Hesus, ang iya nanay, ang iya mga manghod nga lyaki kag mga disipulo kag nagtinir sinda didto ning pila ka adlaw.

Ang Pagpalayas ni Hesus sa mga Miyugbaligya sa Templo *Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46*

¹³ Malapit na adto ang Pyesta ng mga Judio nga ginatawag, Pagligad ng Anghel*, ngani nagtukad si Hesus pakadto sa Jerusalem. ¹⁴ Pag-abot niya sa templo, nakità niya nga may mga nagabaligya ning mga baka, karnero kag salampati kag mga miyugbaylo ning kwarta*. ¹⁵ Ngani naghuman siya ning pangbunay nga pisi kag gingpalayas niya sinda tanan sa templo. Gingpangbugaw niya paluwas ang mga karnero kag baka, gingpamilak naman niya ang mga kwarta nga sinsilyo ng mga miyugbaylo ning kwarta kag gingpamaliskad niya ang inda nga lamisa. ¹⁶ Kag hambay niya sa

* **2:4** 2:4 Babayi: sa adto nga tyempo, ang pagtawag sa iya nanay nga ‘babayi’ hay bukon gusto hambayon, wayà siya garespito.

mga miyugbaligyà ning salampati, “Day-a nindo ini tanan paluwas! Ayaw nindo paghumana nga baligyaan ang bayay ng akon Amay.”

¹⁷ Nang makità ini ng iya mga disipulo, nadumduman ninda ang ginahambay ng Kasulatan, “Sa kadakò ng akon paghigugmà sa bayay ng akon Amay, ini ang magiging kabangdanan ng kamatayon ko.”†

¹⁸ Tungod sa ginghuman ni Hesus, nagpangutana ang mga miyugdu-maya ng Judio sa iya, “Ano nga milagro ang imo maipapakità sa amon para pamatuuran nga ikaw hay may otoridad sa paghuman ini?”

¹⁹ Nagsabat si Hesus, “Gubaa nindo ini nga templo kag sa suyod ng tuyo ka adlaw patindugon ko ini liwat!”

²⁰ Naghambay ang mga Judio, “Aba! 46 ka tuig ang pagpatindog ini nga templo, niyan nagahambay ka nga kaya mo patindugon liwat sa tuyo lang ka adlaw?” ²¹ Pero ang templo nga iya ginghambay hay ang iya lawas.

²² Ngani nang nabanhaw si Hesus, nadumduman ng iya mga disipulo ang ginghambay niya. Ngani nagpati sinda sa Kasulatan kag sa mga butang nga ginghambay niya.

²³ Mintras yadto si Hesus sa Jerusalem, nang pyesta ng Pagligad ng Anghel, madamò ang nagtuo sa iya† nang makità ninda ang mga milagro nga iya ginghuman. ²⁴ Pero wayà gid nagsalig si Hesus sa inda kay sayod niya ang pagkatawo ng tanan. ²⁵ Ngani indi na siya kahinangyan nga balitaan ng aber sin-o parti sa kinaugali ng tawo kay sayod gid niya ang inda tagipusuon.

3

Ang Pagbisita ni Nicodemus kay Hesus

¹ Niyan igwa isa ka tawo nga ang pangayan hay si Nicodemus. Siya hay miyembro ng grupo ng mga Pariseo kag isa sa mga pinunò ng Judio. ² Isa ka gab-i, nagkadto siya kay Hesus kag naghambay, “Maestro, sayod namon nga manunudlò ka nga gingsugò ng Dios. Kay wayà may makahuman ng mga milagro nga pareho ng imo ginahuman, kung wayà sa iya ang Dios.”

³ Nagsabat si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, indi gid masakop sa paghahari ng Dios ang aber sin-o kung indi siya matawo liwat.”*

⁴ Nagsabat si Nicodemus, “Pauno baya matawo liwat ang isa nga tawo kung maguyang na siya? Impossible nga makasuyod pa siya liwat sa tiyan ng iya nanay agud matawo liwat!”

⁵ Nagsabat naman si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, indi gid masakop sa paghahari ng Dios ang isa nga tawo kung indi siya matawo sa tubi kag sa Espiritu Santo. ⁶ Kay ang tawo nagaungà ng pisikal nga kabuhì, pero ang ging-ungà sa Espiritu Santo may espirituhanon nga kabuhì.

⁷ “Ayaw na matingaya sa ginghambay ko sa imo, ‘Kahinangyan tanan matawo liwat.’ ⁸ Nagahuyop ang hangin aber diin niya gusto kag nabatian mo ang huni, pero indi mo masayuran kung sa diin ini nagahalin kag kung sa diin nagapakadto. Ngani imaw da ang aber sin-o nga natawo liwat paagi sa Espiritu Santo indi masayuran kung pauno ini natatabò.”

⁹ Nagpangutana si Nicodemus, “Pauno baya ini matabò?”

† 2:17 2:17 Salmo 69:9 † 2:23 2:23 Sa literal: sa iya pangayan. * 3:3 3:3 Sa Griego hay natawo halin sa ibabaw, ang gusto hambayon, natawo halin sa langit o sa Espiritu.

¹⁰ Nagsabat si Hesus, “Di ba kilaya ka nga manunudlò ng mga Israelita? Basi wayà mo pa ini maintindihi? ¹¹ Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, ginabalità namon ang amon nasayuran kag ginapamatuuran namon ang amon nakità, ugaling wayà nindo ginapatihì ang amon pamatuod. ¹² Kung indì ngani nindo mapatihan ang akon ginhambay sa indo parti sa mga butang diri sa kalibutan, pauno nindo mapatihan kung ihambay nakon sa indo ang mga butang parti sa langit? ¹³ Wayà gid tawo nga nakakadto sa langit, kundì ako lang, ang Ungà ng Tawo nga nagpanaog halin sa langit. ¹⁴ Pareho nang gingpataas ni Moises ang sawa nga himò sa bronsi† sa punta ng sungkod sa tiway nga lugar, kahinangyan da nga itaas ang Ungà ng Tawo sa kahoy. ¹⁵ Agud ang aber sin-o nga magtuo sa iya hay magkaigwa ning kabuhì nga wayà katapusan.

¹⁶ “Kay ginghamgàmà ng Dios ning sobra nga kadakò ang mga tawo sa kalibutan, ngani gingtao niya ang iya bugtong nga Ungà, agud ang aber sin-o nga magtuo sa iya hay indì mamatay‡ kundì magkaigwa ning kabuhì nga wayà katapusan. ¹⁷ Kay gingsugò ng Dios ang iya Ungà diri sa kalibutan, indì para husgahan nga parusahan ang mga tawo, kundì luwason sinda paagi sa iya.

¹⁸ “Ang aber sin-o nga nagatuo sa iya hay wayà na ginahusgahi, pero ang aber sin-o nga wayà nagatuo hay nahusgahan na, kay wayà siya nagtuo sa bugtong nga Ungà ng Dios‡. ¹⁹ Kag imaw ini ang basihan ng paghusga, nag-abot ang kahayag sa kalibutan, pero mas gingpalabi ng mga tawo ang kaduyom kaysa sa kahayag, kay malain ang inda nga hinimuan. ²⁰ Ang aber sin-o nga nagahaman ning malain hay indì gusto sa iwag kay makikità nga malain ang inda nga ginahuman kung magpalapit sa iwag. ²¹ Pero ang aber sin-o nga nagakabuhì sa kamatuuran hay nagapalapit sa iwag, agud makità gid ng mga tawo ang inda maayo nga hinimuan nga pagsunod sa kabubut-on ng Dios.”

Ang Hambay ni Juan nga Miyugbawtismo parti kay Hesus

²² Pagkatapos adto, nagkadto sina Hesus sa probinsya ng Judea. Didto siya nagtinir kaibahan ng iya mga disipulo kag nagabawtismo siya sa mga tawo.

²³ Si Juan hay nagabawtismo da didto sa Enon nga malapit sa Salim, kay dakò ang tubì didto kag nagakadto ang mga tawo para magpabawtismo.

²⁴ (Nang adto nga tyempo, wayà pa napipriso si Juan.)

²⁵ Niyan, nagdiskusyon ang mga disipulo ni Juan kag isa ka Judio parti sa paglimpyo sunò sa layi ng inda relihiyon. ²⁶ Ngani nagpalapit sinda kay Juan kag naghambay, “Maestro, adtong nakaibahan mo sa kabuak ng Jordan nga gingpamatuuran mo sa amon, niyan nagabawtismo siya kag kadamò-damò ang nagakadto sa iya.”

²⁷ Nagsabat si Juan, “Wayà ning aber ano nga mababaton ang tawo, kung indì ini itao ng Dios sa iya. ²⁸ Kamo mismo ang makapamatuod nang akon ginhambay nga bukon ako ang Kristo, kundì gingsugò ako ng Dios para ipreparar ang iya pag-abot. ²⁹ Pareho sa ginakasay, ang babayi nga kyasayon hay para sa lyaki nga kyasayon, pero ang amigo ng lyaki nga nagabulig sa inda pagpakasay hay nalilipay gid kung nababatian ang boses ng lyaki. Ngani pareho sa amigo ng lyaki nga kyasayon, tudo gid

† **3:14** 3:14 Mga Bilang 21:9 ‡ **3:16** 3:16 Indì mamatay, gusto hambayon indì parusahan sa impyerno. ‡ **3:18** 3:18 Sa Griego: sa pangayan ng bugtong nga Ungà ng Dios.

ang akon kalipay. ³⁰ Kahinangyan nga si Hesus lang ang mas maitaas kag ako mas magpakababà pa.”

Si Hesu-Kristo ang Halin sa Langit

³¹ Yari ang mga tawo diri sa kalibutan, ngani ang aton ginahambay hay parti sa mga butang sa kalibutan. Pero ang halin sa langit hay makagagahom sa tanan. ³² Aber pa ginapamatuuran niya ang iya nakità kag nabatian, pero wayà may nagapati sa iya ginapamatuod. ³³ Ang aber sin-o nga nagapati sa iya ginghambay hay nagapamatuod nga ang hambay ng Dios hay matuod gid. ³⁴ Kay ang gingsugò ng Dios hay nagahambay ng mensahe nga halin sa Dios, kay wayà gid limitasyon ang pagtao ng Dios sa iya ng Espiritu Santo. ³⁵ Ginahigugmà ng Amay ang iya Ungà kag gingtao sa iya ang otoridad nga maggahom sa tanan. ³⁶ Ang aber sin-o nga nagatuo sa Ungà, igwa kabuhì nga wayà katapusan. Pero ang wayà nagatuman sa Ungà hay wayà kabuhì, kundì magapadayon sa iya ang dakò nga kahangit ng Dios.

4

Ang Pag-agi nina Hesus sa Samaria

¹ Niyan, nabatian ng mga Pariseo nga mas madamò na ang mga disipulo ni Hesus kaysa kay Juan kag madamò na ang iya nababawtismuhan. ² (Sa matuod lang, bukon mismo si Hesus ang nagapangbawtismo kundì ang iya mga disipulo.) ³ Pagkasayod ni Hesus nga nabatian da ng mga Pariseo ang balità parti sa iya, naghaling siya sa probinsya ng Judea kag nagkadto sa Galilea. ⁴ Kahinangyan niya nga mag-agi sa probinsya ng Samaria.

⁵ Niyan nag-abot sinda sa isa ka syudad sa Samaria nga ginatawag, Sicar. Malapit didto ang uma nga gingtao ni Jacob sa iya ungà nga si Jose, ⁶ kag didto nga lugar yadto ang balon ni Jacob. Budlay na si Hesus sa pagpanaw, ngani nagpungkò siya sa alihid ng balon. Adto hay mga alas dose na.

Ang Pag-istorya ni Hesus sa Babayi nga taga-Samaria

⁷⁻⁸ Ang mga disipulo ni Hesus hay nagkadto sa banwa agud magbakay ning pagkaon. Mintras nagapungkò siya, may isa ka babayi nga taga-Samaria nga nag-abot para magsayok. Naghambay si Hesus, “Painom abi.” ⁹ Nagsabat ang babayi, “Ikaw hay Judio, babayi ako nga taga-Samaria, basi ginapangayuan mo ako tubì?” (Imaw ini ang ginghambay ng babayi kay wayà nagakaibahan ang mga Judio sa mga taga-Samaria.) ¹⁰ Nagsabat si Hesus, “Kung nakasayod ka lang sa regalo nga halin sa Dios kag kung sin-o ako nga nagahambay sa imo, ‘Painom abi’, ikaw pa ang mangayò sa akon agud taw-an ta tubì nga nagatao kabuhì.” ¹¹ Naghambay naman ang babayi, “Nong, madayom ang balon kag wayà ka ning pangsandok. Pauno ka makabuoy tubì nga nagatao kabuhì?” ¹² Basi, sobra ka pa ba sa amon kalulo-lulohan nga si Jacob nga nagtao ini nga balon sa amon? Nag-inom siya diri, ang iya mga ungà kag imaw da ang iya mga alilà nga hayop!” ¹³ Nagsabat si Hesus, “Ang aber sin-o nga nagainom sa ini nga tubì hay mauuhaw liwat, ¹⁴ pero ang aber sin-o nga mag-inom ng tubì nga itao ko hay indi na gid mauuhaw hasta san-o. Kay ang tubì nga akon itao hay magiging kapareho ng tuburan sa suyod niya nga magaawas kag magatao sa iya ning kabuhì nga wayà katapusan.” ¹⁵ Ngani naghambay ang babayi, “Nong, taw-i abi ako inà nga tubì agud indi na ako mauhaw o

magbinalik-balik diri para magsayok.” ¹⁶ Nagsabat si Hesus, “Balik anay sa indo kag day-a diri ang imo asawa.” ¹⁷ Naghambay ang babayi, “Wayà ako asawa.” Naghambay naman si Hesus, “Tamà ang hambay mo nga, ‘Wayà ako asawa’, ¹⁸ kay igwa ka na lima nga naging asawa kag niyan bukun mo asawa ang imo ginaiba. Matuod gid ang ginhambay mo.” ¹⁹ Tapos naghambay ang babayi, “Nong, sa sirò ko propeta ka. Puydi mangutana sa imo? ²⁰ Ang amon mga kalulo-lulohan hay nagsamba sa Dios sa ini nga bukid. Pero kamo nga mga Judio nagahambay nga sa lugar ng Jerusalem kahinangyan sambahon ng mga tawo ang Dios.” ²¹ Naghambay Si Hesus, “Patihi ang akon hambay! Magaabot ang oras nga sambahon nindo ang Dios nga Amay bukun sa ini nga bukid o sa Jerusalem. ²² Kamo nga mga taga-Samaria, wayà gid nindo makikilaya kung sin-o ang indo ginasamba. Pero kami nga mga Judio, kilaya namon ang amon ginasamba kay ang manluluwas magahalin sa mga Judio. ²³ Pero nag-abot na ang oras kag imaw na ngani ini, nga ang mga matuod nga nagasamba sa Dios nga Amay hay magasamba paagi sa bulig ng Espiritu Santo kag sunò sa kamatuuran kung sin-o gid siya.* Kay imaw ini ang ginapangità ng Dios sa mga nagasamba sa iya. ²⁴ Ang Dios hay espiritu, ngani ang mga nagasamba sa iya hay kahinangyan magsamba sa iya paagi sa bulig ng Espiritu Santo kag sunò sa kamatuuran kung sin-o gid siya.”

²⁵ Nagsabat naman ang babayi, “Sayod ko nga magaabot ang Mesias nga ginatawag da nga Kristo. Pag-abot niya, ipapasayod niya sa amon ang tanan nga butang.” ²⁶ Naghambay naman si Hesus, “Ako mismo nga nagapakig-istorya sa imo, ako ang Kristo.”†

²⁷ Pagkatapos hambay ni Hesus, nag-abot ang iya mga disipulo halin sa banwa nga nagbakay ning pagkaon. Natingaya sinda kung basì nagapakig-istorya siya sa adto nga babayi. Pero wayà gid may nagpangutana sa iya, “Ano ang imo ginapangayò?” o “Basì nagapakig-istorya ka sa iya?”

²⁸ Niyan gingbilin ng babayi ang iya bangà kag nagbalik siya sa banwa. Pag-abot niya didto, nagpinamalità siya sa mga tawo. ²⁹ Hambay niya, “Kari anay kamo! Tan-awa nindo adtong tawo nga nakasayod ng tanan nga akon ginghuman! Siya na ba arà ang Kristo?” ³⁰ Ngani nagluwas ang mga tawo sa banwa kag nagkadto kay Hesus.

³¹ Mintras wayà pa magaabot ang mga tawo didto kana Hesus, ginainagda siya ng mga disipulo nga magkaon kag hambay ninda, “Maestro, kaon na.” ³² Pero nagsabat si Hesus, “Igwa ako pagkaon nga wayà nindo nasasayuri.” ³³ Ngani nagpinangutan-an ang mga disipulo, “Sin-o baya ang nagdaya sa iya ning pagkaon?” ³⁴ Nagsabat si Hesus, “Ang pagkaon ko hay wayà iban kundi tumanon ang kabubut-on ng nagsugò sa akon kag tapuson ang ginapahuman niya. ³⁵ Dì ba hambay nindo, ‘Upat ka bulan pa bago magtig-aani?’ Pero ginahambay ko sa indo, lantawa nindo kag sirua ang mga tawo nga nagaabot. Daw sinda ang mga uhay sa mga uma nga maduyaw na kag kahinangyan na nga anihon. ³⁶ Pareho kamo ng mga miyug-ani nga suhuyan ng Dios. Ang mga tawo naman hay daw mga anihon, pagataw-an sinda ning kabuhì nga wayà katapusan. Ngani ang mga miyugtanom ng mensahe ng Dios kag ang mga miyug-ani hay pareho nga mallipay. ³⁷ Matuod gid ang hambayanon, ‘Iban ang miyugtanom kag iban naman ang miyug-ani.’ ³⁸ Pareho kamo ng mga miyug-ani nga

* **4:23** 4:23 Sa literal: magasamba sa espiritu kag sa kamatuuran. † **4:26** 4:26 Sa literal: Ako imaw Ako.

akon ginasugò agud anihon ang wayà nindo gingpangabudlayi. Iban ang nagpangabudlay kag kamo ang nagaani sa inda gingpangabudlayan.”

Ang Pagtuo ng mga Taga-Samaria

³⁹ Madamò ang taga-Samaria sa adto nga banwa ang nagtuo kay Hesus tungod sa gingpamatuod ng babayi, “Siya ang nakasayod ng tanan nga akon ginghuman.” ⁴⁰ Ngani pag-abot ng mga taga-Samaria kay Hesus, nagpangabay sinda sa iya nga magtinir anay didto sa inda. Kag nagtinir siya didto ning duha ka adlaw. ⁴¹ Tungod sa iya mensahe, mas kadamò ang nagtuo sa iya. ⁴² Hambay ninda sa babayi, “Nagatuo kami niyan, bukon lang tungod sa imo ginghambay, kundi kami mismo ang nakabati ng iya mensahe kag sayod namon nga siya gida ang Manluluwas ng mga tawo sa kalibutan.”

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Ungà ng Opisyal

⁴³ Pagkatapos ng duha ka adlaw nga pagtinir didto ni Hesus, naghaling siya kag nagkadto sa Galilea. ⁴⁴ (Si Hesus mismo ang nagpamatuod nga wayà propeta nga ginatahod ng mga tawo sa kaugalingon niya nga banwa.) ⁴⁵ Niyan pag-abot niya sa probinsya ng Galilea, maayo gid ang pagbaton sa iya ng mga tawo. Kay yadto da sinda sa pyesta sa Jerusalem kag nakità ninda ang tanan nga gingpanghuman niya didto.

⁴⁶ Nagkadto liwat si Hesus sa Cana nga sakop ng Galilea, kung sa diin ginghuman niya ang ilimnon halin sa tubi. Niyan sa banwa ng Capernaum, igwa isa ka opisyal ng gobyerno nga ang iya ungà nga lyaki hay may sakit. ⁴⁷ Nang mabatian niya nga nag-abot si Hesus sa Galilea, nagkadto siya kag nagpakitluoy sa iya nga kung puydi magtugbong siya kag paayuhon ang iya ungà, kay nagaagunisar na siya. ⁴⁸ Naghambay si Hesus sa iya, “Mintras indi kamo makakità ng mga milagro kag makatitingaya nga butang, indi kamo magtuo sa akon.” ⁴⁹ Nagsabat ang opisyal, “Nong, lusob na abi bago mamatay ang akon ungà.” ⁵⁰ Naghambay si Hesus, “Uli na, kay nag-ayo na ang imo ungà.” Nagpati ang opisyal sa ginghambay ni Hesus, ngani nagpauli na siya. ⁵¹ Mintras nagatugbong siya, nasumpong niya ang iya mga ulipon kag gingbalità nga maayo na ang iya ungà. ⁵² Ngani nagpangutana siya sa iya mga ulipon kung ano ang oras siya nag-ayo. Kag nagsabat sinda, “Kahapon, mga ala una nang hapon nahuwasan siya.” ⁵³ Nadumduman ng tatay nga imaw adto nga oras nang ginghambay ni Hesus, “Nag-ayo na ang imo ungà.” Ngani nagtuo siya kay Hesus kag imaw da ang iya bilog nga panimayay.

⁵⁴ Imaw ini ang pangaduha nga milagro nga ginghuman ni Hesus sa Galilea nang paghalin niya sa probinsya ng Judea.

5

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Tawo sa Betesda

¹ Pagkatapos adto, nagtukad naman si Hesus sa Jerusalem, para magatindir sa isa ka pyesta ng mga Judio. ² Niyan didto sa syudad ng Jerusalem, igwa ning pwertahan nga ginatawag, Agihan ng mga Karnero. Ini nga pwertahan hay may mataas nga pader nga bato. Malapit didto, igwa mabahoy nga dipusito ng tubi nga ginatawag sa Hebreo, Betesda. May lima nga balkon patiyog sa adto nga dipusito. ³ Sa kada balkon, kadamò-damò ang nagatipon nga nagahigdà nga may mga sakit: mga buta, pakì kag paralisado. [Nagahuyat sinda nga maghukay ang tubi. ⁴ Kay kung kaamat,

may nagababà nga anghel ng Ginoo kag ginakutaw ang tubi. Ang nauuna nga makalungoy pagkatapos makutaw ng anghel ang tubi, nagaayo ang aber ano nga sakit.] ⁵ Niyan may isa ka lyaki didto nga igwa ning sakit sa suyod ng 38 ka tuig. ⁶ Nakità siya ni Hesus nga nagahigdà kag sayod niya nga madugay na siya didto. Nagpangutana si Hesus, “Gusto mo ba nga mag-ayo?”

⁷ Nagsabat ang may sakit, “Huo, Nong, pero wayà ning tawo nga magdaya sa akon sa dipusito kung ginakutaw na ang tubi. Pakadto pa lang ako, may nauuna na sa akon.”

⁸ Hambay ni Hesus, “Bangon, lukuta ang imo banig kag pumanaw na.”

⁹ Adto nga daan, nag-ayo ang lyaki kag ginglukot niya ang iya banig kag nagpanaw-panaw.

Natabò ini nang Adlaw nga Inugpahuway*. ¹⁰ Ngani naghambay ang mga miyugdumaya ng Judio sa ini nga lyaki nga nag-ayo, “Hoy! Di ba Adlaw nga Inugpahuway arinyan? Ginabawal inà ng aton Kasuguan nga day-on mo ang imo higdaan.”

¹¹ Pero nagsabat ang lyaki, “Ang tawo nga nagpaayo sa akon ang naghambay, Lukuta ang imo banig kag pumanaw.”

¹² Nagpangutana sinda, “Sin-o adto nga tawo ang naghambay sa imo, ‘Lukuta ang imo banig kag pumanaw?’”

¹³ Pero wayà makasayod adto nga lyaki nga ging-ayo kung sin-o ang nagpaayo sa iya, kay naghalin na si Hesus sa kadamò-damò nga tawo nga waya nadiparahi.

¹⁴ Pagkatapos, nakità liwat ni Hesus sa templo adto nga lyaki. Hambay ni Hesus sa iya, “O, maayo ka na. Ayaw na magpadayon sa pagpakasalà kay basì kung may mas malain pa gid nga matabò sa imo.” ¹⁵ Nagpanaw ang lyaki kag nagkadto sa mga miyugdumaya ng Judio. Gingbalità niya sa inda nga si Hesus gali ang nagpaayo sa iya.

Ang Otoridad ni Hesus Bilang Ungà ng Dios

¹⁶ Tungod sa ini nga ginghuman ni Hesus, tunà adto, ginahingabot na siya ng mga miyugdumaya ng Judio kay nagapaayo siya sa Adlaw nga Inugpahuway. ¹⁷ Pero gingsabat sinda ni Hesus, “Ang akon Amay padayon nga nagatrabaho hasta niyan, ngani nagatrabaho da ako.” ¹⁸ Tungod sa ginghambay ni Hesus, mas lalò pa gid nga gingtinguhà ng mga miyugdumaya ng Judio nga patyon siya kay bukon lang ginglapas niya ang Adlaw nga Inugpahuway, kundi naghambay pa siya nga ang Dios ang iya Amay kung sa diin ginapapantay niya ang iya kaugalingon sa Dios.

Ang Gahom ng Ungà ng Dios

¹⁹ Ngani naghambay si Hesus sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ako nga Ungà ng Dios hay wayà gid may mahuhuman sa akon kaugalingon, kundi kung ano lang ang akon nakikità sa akon Amay, imaw ang akon ginahuman. Ngani kung ano ang ginahuman ng akon Amay, imaw da ang ginahuman ko nga iya Ungà. ²⁰ Kay ginapalanggà gid ako ng akon Amay, ngani ginapakità niya ang tanan nga iya ginahuman kag mas sobra pa gid diri nga mga butang ang iya ipapakità sa akon, agud matingaya gid kamo. ²¹ Kung pauno ang akon Amay hay nagabanhaw sa mga patay kag nagatao ng kabuhì, imaw da ako nga iya Ungà, nagatao ng kabuhì sa bisan sin-o nga gusto ko taw-an. ²² Bukon ang akon Amay ang magahusga sa mga tawo, kundi ako nga iya Ungà ang gingtaw-an niya

ng otoridad para maghusga. ²³ Ginghaman niya ini, agud magrespito ang tanan sa akon nga iya Ungà pareho ng pagtahod sa akon Amay. Ngani ang wayà nagatahod sa akon nga iya Ungà, wayà da nagarespito sa akon Amay nga nagsugò sa akon.

²⁴ “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga nagapamati ng akon mensahe kag nagatuo sa akon Amay nga nagsugò sa akon hay may kabuhi nga wayà katapusan. Indi na siya pagaparusahan ning kamatayon kay wayà na siya sa gahom ni Satanas kundi sakop na ng gahom ng Dios kag igwa na siya bag-o nga kabuhi.†

²⁵ “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, magaabot ang oras kag imaw na ngani ini. Mababatian ng mga patay*† ang mensahe ng Ungà ng Dios kag ang mga nagatuman hay mabubuhi. ²⁶ Kung pauno ang akon Amay hay may gahom sa pagtao kabuhi, imaw da ako nga Ungà hay gingtaw-an niya gahom sa pagtao kabuhi sa mga tawo. ²⁷ Gingtaw-an niya ako otoridad nga maghusga, kay ako ang Ungà ng Tawo. ²⁸ Ayaw kamo matingaya sa ini nga mga butang kay nagaabot na ang oras nga mababatian ng tanan nga patay ang akon boses, ²⁹ kag magaluwas sinda sa mga lubungan. Ang mga tawo nga naghuman ning maayo hay pagabanhawon para magkaigwa kabuhi nga wayà katapusan. Pero ang mga tawo nga naghuman ning malain hay pagabanhawon para maparusahan.

Ang mga Pamatuod parti kay Hesus

³⁰ “Wayà gid ako may mahuhuman sa akon kaugalingon, kundi nagahusga ako kung ano ang ginahambay ng Amay sa akon. Ang paghusga ko hay tamà, kay bukon ko ini kaugalingon nga kagustuhan kundi ang kabubut-on ng nagsugò sa akon.” ³¹ Naghambay pa gid si Hesus, “Niyang kung ako lang gid ang nagapamatuod parti sa akon kaugalingon, kabigon nindo nga bukon matuod ang akon ginahambay. ³² Pero igwa ning isa nga nagapamatuod parti sa akon kag sayod ko nga matuod ang ginahambay niya parti sa akon.

³³ “Nagsugò kamo ning mga tawo para magpamati kay Juan nga Miyugbawtismo kag matuod gid ang ginghambay niya parti sa akon. ³⁴ Pero ako, indi ko na kahinangyan ang pamatuod ng aber sin-o. Gingbalità ko lang ang pamatuod ni Juan kag kabay pa nga mapatihan nindo ini, agud maluwas kamo ng Dios. ³⁵ Ang kapareho ni Juan hay iwagan nga nagasiga kag nagahayag. Nalipay kamo sa iya mensahe aber kadali lang. ³⁶ Pero igwa pa gid ako pamatuod nga mas sobra sa gingpamatuod ni Juan parti sa akon. Ini hay ang ginapatrabaho ng Amay sa akon nga dapat tapuson ko. Ang mga makatitingaya nga ginahuman ko ang nagapamatuod nga ang akon Amay ang nagsugò sa akon.

³⁷ “Kag ang akon Amay nga nagsugò sa akon, siya mismo ang nagpamatuod parti sa akon. Aber kasan-o wayà nindo mabatii ang iya boses kag wayà nindo makità ang iya hitsura. ³⁸ Kag wayà kamo nagakabuhì sunò sa iya mensahe kay wayà kamo nagatuo sa akon nga iya gingsugò para sa indo.

† 5:24 5:24 1 Juan 3:14 * 5:25 5:25 Ang mga patay diri hay ang mga tawo nga patay espiritwal. Ang gusto hambayon, sa panirò ng Dios ang tanan nga tawo patay na tungod sa inda salà. † 5:25 5:25 Roma 6:23; Efeso 2:1; Colosas 2:13

³⁹ “Ginaistudyuhan gid nindo maayo ang mga Kasulatan kay nagalaom kamo nga paagi diri magkaigwa kamo kabuhì nga wayà katapusan. Ang Kasulatan mismo nagapamatuod parti sa akon. ⁴⁰ Pero indì da nindo gusto nga magsunod sa akon agud magkaigwa kamo kabuhì nga wayà katapusan.

⁴¹ “Wayà ko ginabatuna ang pagdayaw ng mga tawo. ⁴² Kilaya ko gid kung ano nga klasi kamo nga tawo. Wayà kamo matuod nga paghigugmà sa Dios sa indo tagipusuon. ⁴³ Nagkari ako nga may otoridad halin sa akon Amay, pero wayà nindo ako pagbatuna. Kung may iban nga mag-abot nga nagagamit ng iya kaugalingon nga otoridad, indo siya ginabaton. ⁴⁴ Ngani indì kamo makatuo sa akon kay ang indo ginapinangitá hay pagdayaw sa isa kag isa, imbis nga pagdayaw halin sa isa lang nga Dios.

⁴⁵ “Ayaw nindo mag-isipa nga ako ang maakusar sa indo sa atubangan ng akon Amay. Si Moises nga indo ginasaligan, ang maakusar sa indo. ⁴⁶ Kung matuod nga nagpati kamo kay Moises, dapat magtuo da kamo sa akon kay ang gingsulat niya hay parti sa akon. ⁴⁷ Pero tungod wayà kamo nagapati sa iya mga gingsulat, pauno nindo mapatihan ang akon mga ginahambay?”

6

Ang Pagpakaon ni Hesus sa 5,000 ka Tawo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17

¹ Pagkatapos adto nga mga natabò, nagtabok sina Hesus sa Lawà ng Galilea* nga ginatawag da, Lawà ng Tiberias*. ² Kag kadamò-damò gid nga tawo ang nagasinunod sa iya, kay nakità ninda ang mga milagro nga pagpang-ayo niya sa mga may sakit. ³ Niyan nagtukad si Hesus kag ang iya mga disipulo sa bakuyod kag nagpungkò didto. ⁴ Malapit na adto ang pyesta ng mga Judio nga ginatawag, Pagligad ng Anghel. ⁵ Pagtan-aw ni Hesus, nakità niya ang madamò gid nga mga tawo nga nagapalapit sa iya. Ngani naghambay siya kay Felipe, “Sa diin baya kita makabakay ning pagkaon agud makakaon ini tanan nga tawo?” ⁶ Imaw ini ang pangutana ni Hesus kay gusto lang niya nga tistingon si Felipe. Pero sayod na ni Hesus kung ano ang iya humanon.

⁷ Nagsabat si Felipe, “Ini nga kadamò nga tawo, aber wayo ka bulan nga sweldo ng ordinaryo nga trabahador, kuyang pa ini nga ibakay ning inda pagkaon aber tigmaintik!”

⁸ Pagkatapos, si Andres nga manghod ni Simon Pedro, isa da sa mga disipulo ni Hesus naghambay, ⁹ “Igwa diri ning solterito nga may bayon nga lima ka bilog nga tinapay kag duha nga isdà. Pero ano lang ini sa tiyad inà kadamò nga tawo?”

¹⁰ Hambay ni Hesus, “Papungkua nindo ang mga tawo.” Ngani gingpapungkò ninda sinda kay malapad da ang gunahon didto nga lugar. Sa kadamò ng tawo, mga 5,000 ang lyaki. ¹¹ Pagkatapos, gingbuoy ni Hesus ang tinapay kag nagpasalamat sa Dios kag gingpapanao niya ini sa mga tawo. Imaw da ang iya ginghuman sa isdà kag gingpapataw-an ang tanan hasta gusto ninda. ¹² Nang mabusog na sinda, naghambay si Hesus sa iya mga disipulo, “Tipuna nindo ang nabilin agud wayà may mauyak.” ¹³ Ngani gingtipon ninda ang nabilin sa lima ka bilog nga tinapay nga gingpakaon sa mga tawo kag nakapunò pa ng dose ka ayat* nga sobra ng mga pagkaon.

14 Pagkakità ng mga tawo sa milagro nga ginghuman ni Hesus, naghambay sinda, “Imaw na gida ini ang ginghambay nga propeta nga maabot sa kalibutan!”† 15 Nasayuran na nga daan ni Hesus nga gusto ng mga tawo nga piliton siya nga maging hari ninda, ngani naghalin siya didto kag nagpakadto sa bakuyod nga siya lang.

Ang Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw ng Dagat
Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52

16 Nang manayumsom na, naglusob sa baybay ang mga disipulo ni Hesus, 17 kag nagsakay sa dyapang* agud magtabok pakadto sa Capernaum. Maduyom na, pero wayà pa nag-abot si Hesus. 18 Mintras nagabyahe sinda, nagkusog ang hangin kag nagdagkò ang humbak. 19 Nang makabugsay na sinda ning mga lima o unom ka kilometro, nakità ninda si Hesus nga nagapanaw sa ibabaw ng dagat nga nagapalapit sa inda. Ngani hinadlukan gid sinda. 20 Pero naghambay si Hesus, “Ako ini! Ayaw kamo mahadlok.” 21 Ngani nalipay gid sinda nga gingpasakay si Hesus. Pagkasakay ni Hesus, nakaabot nga daan sinda sa piliw nga inda kadtuan.

Ang Pagpangità ng mga Tawo kay Hesus

22 Pagkaaga, nakità ng mga tawo nga nabilin sa kabuak ng dagat nga wayà ning iban nga dyapang didto, kundi adto lang ang gingsakyan ng mga disipulo. Sayod ninda nga si Hesus hay bukon kaibahan ng mga disipulo nang paglarga ninda. 23 Niyan, halin sa Tiberias may nag-abot nga iban nga mga dyapang sa lugar nga didto nagpakaon ang Ginoo ning tinapay nga iya gingpasalamatan sa Dios. 24 Nang makità ng mga tawo nga si Hesus wayà didto o ang iya mga disipulo, nagsakay sinda sa mga dyapang kag nagkadto sa Capernaum agud pangitaon si Hesus.

Ang Pagkaon nga Nagatao ning Kabuhi

25 Nang makità ninda si Hesus sa kabuak, hambay ninda, “Maestro, kasan-o ka pa nag-abot diri?”

26 Nagsabat si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ginap-inangità nindo ako bukon kay nakità nindo ang mga milagro nga akon ginghuman, kundi kay nakakaon kamo ning tinapay kag nabusog. 27 Ayaw kamo magpangabudlay para sa pagkaon nga nasisirà lang da, kundi ang tinguhaon nindo hay ang pagkaon nga indì masirà. Ako nga Ungà ng Tawo ang magtao ini sa indo, para magkaigwa kamo kabuhì nga wayà katapusan. Kay gingpakità ng Dios nga Amay nga ako ang gingtaw-an niya otoridad.”

28 Ngani nagpangutana sinda, “Ano ang dapat namon nga humanon, agud masunod namon ang kabubut-on ng Dios?”

29 Nagsabat si Hesus, “Imaw ini ang gusto ng Dios nga humanon nindo: magtuo kamo sa akon nga iya gingsugò.”

30-31 Pero naghambay sinda, “Niyan, ano nga milagro ang imo humanon agud makità namon para magtuo kami sa imo? Ang amon mga kalululohan hay nagkaon ng ginatawag, Manna*, didto sa tiway nga lugar, sunò sa gingsulat, ‘Gingtaw-an sinda ni Moises ning pagkaon nga halin sa langit!’ Niyan, ano ang imo humanon?”

32 Nagsabat si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, bukon si Moises ang magtao sa inda ning pagkaon nga halin sa langit, kundi ang

† 6:14 6:14 Deuteronomio 18:15-18

akon Amay. Niyan siya da ang nagatao sa indo ning matuod nga pagkaon nga halin sa langit. ³³ Kay ang matuod nga pagkaon nga ginatao ng Dios, wayà ning iban kundi siya nga naghaling sa langit kag nagatao ning kabuhi nga wayà katapusan sa mga tawo diri sa kalibutan.”

³⁴ Sa nga daan naghambay sinda, “Nong, taw-i abi kami permi inà nga pagkaon.”

³⁵ Naghambay si Hesus, “Ako mismo ang tinapay nga nagatao ning kabuhi. Ang aber sin-o nga nagapalapit sa akon hay indi na magutom kag ang nagatuo sa akon hay indi na mauhaw hasta san-o. ³⁶ Pero pareho ng ginghambay ko sa indo, aber nakità na nindo ako, wayà pa gihapon kamo nagatuo sa akon. ³⁷ Ang tanan nga ginatao ng Amay sa akon hay magapalapit sa akon kag ang aber sin-o nga magpalapit sa akon hay indi ko gid pagasikwayon. ³⁸ Kay nagkari ako halin sa langit, bukon para tumanon ang akon kabubut-on, kundi ang kabubut-on ng nagsugò sa akon. ³⁹ Niyan imaw ini ang kabubut-on ng nagsugò sa akon: nga indi ko gid pabay-an ang mga tawo nga gingtao ng Dios sa akon, para wayà may maduyà aber isa, kundi akon sinda pagabanhawon sa ulihi nga adlaw. ⁴⁰ Kay ini ang kabubut-on ng akon Amay: ang aber sin-o nga nagakilaya kag nagatuo sa akon nga Ungà ng Dios hay magkaigwa ning kabuhi nga wayà katapusan kag pagabanhawon ko siya sa ulihi nga adlaw.”

⁴¹ Ngani nagminuyumuyo ang mga Judio parti sa ginghambay ni Hesus kay hambay niya, “Ako ang tinapay nga naghaling sa langit.” ⁴² Naghambay sinda, “Dì ba ini si Hesus nga ungà ni Jose? Kilaya gid naton ang iya tatay kag nanay. Basi naghambay siya nga nagbabà siya halin sa langit?”

⁴³ Nagsabat si Hesus, “Ayaw kamo magminuyumuyo. ⁴⁴ Wayà ning aber isa nga makapalapit sa akon para magtuo, mintras indi siya day-on ng Amay nga nagsugò sa akon. Kag pagabanhawon ko siya sa ulihi nga adlaw. ⁴⁵ Ini ang gingsulat ng mga propeta, ‘Pagatudluan ng Dios ang tanan nga mga tawo.’ Ngani ang tanan nga nagapamati kag nagatuo sa ginatudlò ng akon Amay hay nagapalapit sa akon. ⁴⁶ Wayà gid ning aber isa nga nakakità sa Amay. Ako nga naghaling sa Dios nga Amay, imaw lang gid ang nakakità sa iya.

⁴⁷ “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang nagatuo sa akon hay igwa ning kabuhi nga wayà katapusan. ⁴⁸ Ako ang tinapay nga nagatao ning kabuhi. ⁴⁹ Nagkaon ang indo mga kalulo-lulohan ning manna didto sa tiway nga lugar, pero nagkamatay gihapon sinda. ⁵⁰ Pero ang aber sin-o nga magkaon ini nga tinapay nga nagbabà halin sa langit hay indi na mamatay. ⁵¹ Ako ang tinapay nga nagatao ning kabuhi nga nagbabà halin sa langit. Ang aber sin-o nga magkaon ini nga tinapay hay mabubuhi ng wayà katapusan. Ini nga tinapay nga itatao ko para sa mga tawo sa kalibutan hay wayà ning iban kundi ang akon unod.”

⁵² Niyan nagdiniskusyon ang mga Judio nga nagahambay, “Imposible! Pauno niya itao ang iya unod para kaunon naton?”

⁵³ Ngani naghambay si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, mintras indi nindo kamon ang unod ng Ungà ng Tawo kag inumon ang iya dugò, indi gid kamo magkaigwa ning kabuhi nga wayà katapusan. ⁵⁴ Pero ang aber sin-o nga magkaon ng akon unod kag mag-inom ng akon dugò hay igwa ng ini nga kabuhi kag pagabanhawon ko siya sa ulihi nga adlaw. ⁵⁵ Kay ang akon unod ang matuod nga pagkaon kag ang akon dugò

ang matuod nga ilimnon. ⁵⁶ Ang bisan sin-o nga nagakaon ng akon unod kag nagainom ng akon dugò hay nagapabilin nga nagapakig-isa sa akon kag ako sa iya. ⁵⁷ Ang akon Amay nga nagsugò sa akon ang ginahalinan ng kabuhì kag nagakabuhì ako tungod sa iya; imaw da ang nagakaon sa akon magakabuhì tungod sa akon. ⁵⁸ Ako ang tinapay nga halin sa langit. Bukon ini pareho sa manna nga gingkaon ng indo mga kalulo-lulohan, kay nagkamatay gihapon sinda. Pero ang nagakaon ng ini nga tinapay nga akon ginahambay sa indo hay magakabuhì sa wayà katapusan.”

⁵⁹ Ginhambay ini ni Hesus nang siya nagapanudlò didto sa sinagoga* sa Capernaum.

Ang Hambay nga Nagatao ning Kabuhì

⁶⁰ Nang mabatian ini ng madamò nga disipulo ni Hesus, hambay ninda, “Kahugà-hugà ang iya ginatudlò, sin-o ang makakaintindi ini?”

⁶¹ Aber wayà may naghalità kay Hesus, sayod niya nga nagareklamo ang iya mga disipulo, ngani naghambay siya, “Naglain ba ang indo buot tungod sa akon ginatudlò? ⁶² Ano baya kung makità nindo ang Ungà ng Tawo nga nagabalik paibabaw sa iya ginghalinan? ⁶³ Ang Espiritu Santo ang nagatao ning espirituhanon nga kabuhì, bukon ang unod. Kay wayà ning gahom ang lawas para magtao ini nga kabuhì. Ang akon ginhambay sa indo hay halin sa Espiritu Santo kag nagatao ning kabuhì. ⁶⁴ Pero igwa dirà ning pila sa indo nga wayà nagatuo sa akon.” Ginhambay ini ni Hesus kay nang una pa lang sayod niya kung sin-o ang wayà nagatuo sa iya kag kung sin-o ang magatraidor sa iya. ⁶⁵ Naghambay pa siya, “Ngani naghambay ako sa indo nga wayà ning aber isa nga makapalapit sa akon mintras indi itugot sa iya ng akon Amay.”

⁶⁶ Tunà adto, madamò sa mga disipulo ni Hesus ang nagbayà sa iya kag wayà na nagsunod. ⁶⁷ Ngani nagpangutana si Hesus sa iya dose nga apostoles, “Kamo, gusto da ba nindo nga bayaan ako?”

⁶⁸ Nagsabat si Simon Pedro, “Ginoo, kanin-o pa kami makadto? Ikaw lang ang may ginatudlò nga nagatao kabuhì nga wayà katapusan. ⁶⁹ Nagatuo kami sa imo kag sayod namon nga ikaw imaw ang Balaan nga gingsugò ng Dios.”

⁷⁰ Naghambay si Hesus, “Dì ba gingpili ko kamo nga dose? Pero ang isa sa indo hay ginasapian ng diyablo.”* ⁷¹ Si Judas nga ungà ni Simon Iscariote ang gusto niya hambayon. Siya hay isa sa dose nga apostoles, nga sa ulhi imaw ang magatraidor kay Hesus.

7

Ang mga Manghod nga Lyaki ni Hesus

¹ Pagkatapos adto, ginglibot ni Hesus ang mga baryo sa probinsya ng Galilea. Indi niya gusto magkadto sa probinsya ng Judea, kay ang mga miyugdumaya nga Judio didto ginatinguhà siya nga patyon. ² Niyang malapit na ang pyesta ng mga Judio nga ginatawag, Pyesta ng mga Tolda*. ³ Ngani naghambay ang mga manghod nga lyaki ni Hesus sa iya, “Sige! Panaw na kag magkadto sa Judea agud makità ng imo mga disipulo ang mga makatitingaya nga imo ginahuman. ⁴ Kay kung

* **6:70** 6:70 Ang Diyablo hay titulo ni Satanas nga ang gusto hambayon miyugpanglibak. Siya ang pinakapunò ng tanan nga malain nga espiritu.

gusto ng tawo makilaya ng tanan, wayà niya ginatagua ang iya mga ginahuman. Nagahuman ka lang da ning mga makatitingaya, aba, basi indì ka magpakilaya sa bilog nga kalibutan?”⁵ Ginghambay ini ng mga manghod ni Hesus kay aber sinda hay wayà nagatuo sa iya.

⁶ Nagsabat si Hesus sa inda, “Wayà pa nagaabot ang akon oras, pero sa indo, puydi kamo magkadto aber ano nga oras.”⁷ Wayà nahahangit sa indo ang mga tawo diri sa kalibutan. Pero sa akon, nahahangit gid sinda kay ginabisto ko ang inda malain nga mga hinimuan.⁸ Kamo lang ang kadto sa pyesta, indì ako magkadto kay wayà pa nagaabot ang akon oras.”

⁹ Pagkahambay ini ni Hesus, nagpabilin siya sa Galilea.

Ang Pagpanudlò ni Hesus sa Templo

¹⁰ Pero pagkahalin ng mga manghod ni Hesus, nagkadto da siya sa pyesta, ugaling patagò lang.¹¹ Ginapinangità siya ng mga miyugdumaya nga Judio sa pyesta. Naghambay sinda, “Diin baya adto nga tawo?”

¹² Niyan, may mga tawo nga nagahinutikan parti kay Hesus. Ang iban naghambay, “Maayo siya nga tawo.” Ang hambay naman ng iban, “Bukon! Ginapatayang lang niya ang mga tawo.”¹³ Pero wayà gid sinda naghambay ning makusog parti sa iya tungod sa kahadlok sa mga miyugdumaya nga Judio.

¹⁴ Nang nagatungà-tungà na ang Pyesta, nagkadto si Hesus sa templo kag nagtudlò.¹⁵ Natingaya gid ang mga miyugdumaya nga Judio kag naghambay, “Pauno baya ini nga tawo nakatuon? Basi madamò siya nasasayuran?”

¹⁶ Ngani nagsabat si Hesus sa inda, “Ang akon ginatudlò hay bukon halin sa akon, kundi halin sa Dios nga nagsugò sa akon.¹⁷ Ang aber sin-o nga nagahandom nga tumanon ang kabubut-on ng Dios, masasayuran gid niya kung ang akon ginatudlò hay halin sa Dios o akon-akon lang.¹⁸ Ang tawo nga nagatudlò sa iya kaugalingon nga kamayad hay nagahandom ng pagdayaw sa iya kaugalingon. Pero ang nagatinguhà ng pagdayaw sa nagsugò sa iya hay nagatudlò ning matuod kag wayà siya nagapinusong.¹⁹ Di ba gingtao ni Moises sa indo ang Kasuguan? Pero wayà gid aber isa sa indo nga nagatuman. Kay kung nagatuman kamo, basi gusto nindo ako patyon?”

²⁰ Nagsabat ang mga tawo, “Ikaw hay ginasapian ng demonyo! Sin-o ang gusto magpatay sa imo?”

²¹ Nagsabat si Hesus, “Natingaya gid kamo tanan kay may isa ka tawo nga ging-ayo ko sa Adlaw nga Inugpahuway.²² Pero kamo da nagatrabaho sa Adlaw nga Inugpahuway sa pagsunod nindo sa Kasuguan ni Moises parti sa pagpaltak* sa lapsag. (Sa matuod lang ining indo namat-an hay bukon halin kay Moises kundi sa indo mga kalulo-lulohan.)²³ Ginapaltak nindo ang lapsag sa Adlaw nga Inugpahuway,* pero wayà nindo ini ginakabig nga paglapas sa Kasuguan ni Moises. Kung tiyad ini, basi nahahangit kamo sa akon kay ging-ayo ko gid ang isa ka tawo sa Adlaw nga Inugpahuway?²⁴ Ayaw magpanghusga sunò sa pangluwas nga indo nakikità, kundi hunahunaa anay ini ning maayo, agud makahusga kamo ning tamà.”

* **7:23** 7:23 Sa pangwayo nga adlaw pagkaungà sa lapsag, aber natamà sa Adlaw nga Inugpahuway, ginapaltak gihapon ng mga Judio ang lapsag. Pero ini hay bukon pagsuway sa Kasuguan.

Si Hesus hay Halin sa Dios

²⁵ Niyan naghambay ang iban nga mga taga-Jerusalem, “Di ba, imaw ini ang tawo nga gusto patyon ng mga pinunò naton? ²⁶ Yarà siya ho, nagahambay sa publiko, basi wayà may nagahambay kontra sa iya? Siguro nagapati na ang mga pinunò nga siya ang Kristo. ²⁷ Pero imposible, kay sayod naton kung diin naghaling ini nga tawo. Kung mag-abot na ang Kristo, wayà ning aber sin-o nga makasayod kung diin siya maghalin.”

²⁸ Ngani nang nagatudlò pa si Hesus sa templo, naghambay siya ning makusog, “Kilaya na ba nindo kung sin-o gid ako kag sayod ba nindo kung sa diin ako naghaling? Nagkari ako bukon sa akon kaugalingon nga kagustuhan, kundi ang Dios nga matuod ang nagsugò sa akon. Wayà nindo siya nakikilaya, ²⁹ pero ako, kilaya ko gid siya kay halin ako sa iya kag siya mismo ang nagsugò sa akon.” ³⁰ Ngani nang mabatian ini ng mga miyugdumaya ng Judio, gingtinguhà ninda nga dakpon si Hesus. Pero wayà ning may nag-aristo sa iya kay wayà pa nag-abot ang oras nga ini hay matabò. ³¹ Aber tiyad ini, madamò nga tawo ang nagtuo sa iya kag naghambay, “Pag-abot ng Kristo, makakahuman arà siya ning mas labaw nga mga milagro kaysa sa ginghuman ng ini nga tawo?”

Ang Pagdakop ning mga Gwardya kay Hesus

³² Nang mabatian ng mga Pariseo ang paghinutikan ng mga tawo parti kay Hesus, nagsugò sinda kag ang mga pinunò nga parì ning mga gwardya ng templo para dakpon siya. ³³ Naghambay si Hesus, “Matag-od na lang ang oras nga makaibahan nindo ako, pagkatapos mabalik na ako sa nagsugò sa akon. ³⁴ Pangitaon nindo ako pero indi nindo ako makità, kay indi kamo makakadto sa akon kadtuan.”

³⁵ Ngani nagpinangutan-an ang mga miyugdumaya ng Judio, “Diin baya ini nga tawo makadto nga indi na naton siya makikità? Makadto ba arà siya sa mga malayò nga lugar nga ginaistaran ng iban nga mga kasimanwa naton agud magtudlò sa mga Griego? ³⁶ Ano ang gusto niya hambayon, ‘Pangitaon nindo ako pero indi nindo ako makità, kay indi kamo makakadto sa akon kadtuan?’”

Ang Tubi nga Nagatao ning Kabuhi

³⁷ Niyan sa ulhi nga adlaw ng pyesta nga imaw ini ang pinakaimportante, nagtingdog si Hesus kag naghambay ning makusog, “Ang bisan sin-o nga ginauhaw hay magpalapit sa akon kag mag-inom. ³⁸ Kay ginahambay ng Kasulatan, ‘Ang aber sin-o nga nagatuo sa akon, may tubi nga nagatao ning kabuhi nga magailig daw tuburan halin sa iya tagipusuon.’” ³⁹ (Ang gusto hambayon ni Hesus sa tubi nga nagatao ning kabuhi hay ang Espiritu Santo nga malapit na itao sa mga nagatuo sa iya. Kay nang adto nga tyempo wayà pa maitao ang Espiritu Santo kay wayà pa si Hesus gingdaya palangit kag gingtaw-an ning pinakamataas nga pagdayaw.)

Wayà Magkaisa tungod kay Hesus

⁴⁰ Nang mabatian ng kadamuan ang ginghambay ni Hesus, ang iban naghambay, “Imaw na gida ini ang propeta nga aton ginahuyat.” ⁴¹ Ang iban naman naghambay, “Siya ang Kristo!” Pero naghambay pa gid ang iban, “Bukon! Kay indi puydi nga maghalin ang Kristo sa Galilea! ⁴² Di ba ginahambay ng Kasulatan nga ang Kristo hay inapo ni David kag

magahalin sa Betlehem, ang banwa nga didto natawo si David?" ⁴³ Ngani wayà nagkaisa ang mga tawo kung sin-o gid si Hesus. ⁴⁴ Ang iban gusto siya dakpon, pero wayà ning may nag-aristo sa iya.

Wayà Magtuo ang mga Pinunò ng mga Judio kay Hesus

⁴⁵ Niyan, nagbalik ang mga gwardya ng templo sa mga pinunò nga pari kag sa mga Pariseo nga nagsugò sa inda agud dakpon si Hesus. Nagpangutana ang nagsugò sa inda, "Basi wayà nindo siya pagday-a diri?"

⁴⁶ Nagsabat ang mga gwardya, "Wayà pa ning aber sin-o nga nagahambay kumpara sa inà nga tawo!"

⁴⁷ Naghambay ang mga Pariseo, "Ang gusto nindo hambayon pati kamo, naluko na da niya? ⁴⁸ Nakakità na ba kamo ning aber isa sa amon nga pinunò o Pariseo nga nagatuo sa iya? Wayà gid! ⁴⁹ Ang mga tawo lang gid nga wayà kasayod sa Kasuguan ang nagatuo sa iya. Parusahan gid sinda ng Dios!"

⁵⁰ Ang isa diri sa mga Pariseo hay si Nicodemus[†] nga dati anay nagpakigkità kay Hesus. Niyan naghambay siya sa inda, ⁵¹ "Dì ba, ginabawal ng aton Kasuguan nga husgahan ang isa ka tawo nga wayà pa maimbistigahi? Dapat anay mapamatian naton siya agud masayuran naton kung ano ang iya ginghuman."

⁵² Nagsabat sinda, "Basi, taga-Galilea ka da? Usisaa ang mga Kasulatan kag masasayuran mo nga wayà ning propeta nga magahalin sa Galilea!"

⁵³ [Pagkatapos adto, nagpauli na sinda tanan.]

8

Ang Babayi nga Nadakop nga Nagpangawatan

¹ [Niyan nagkadto si Hesus sa Bukid ng mga Olibo*. ² Aga pa gid nagkadto siya liwat sa templo kag tanan nga mga tawo nagpalapit sa iya. Nagpungkò siya kag gingtudluan sinda. ³ Niyan, ang mga eskriba* kag mga Pariseo hay nagdaya ning babayi nga naabutan nga nagapangawatan kag gingpatindog ninda siya sa atubangan ng kadamuan.

⁴ Naghambay sinda kay Hesus, "Maestro, naabot ini nga babayi sa akto nga nagapangawatan. ⁵ Niyan sunò sa Kasuguan ni Moises, dapat buguyon ang tiyad ini nga babayi hasta sa mamatay. Para sa imo, ano ang imo mahahambay?"

⁶ Imaw ini ang inda ginghambay para tistingon si Hesus, agud igwa sinda ning maiakusar kontra sa iya. Pero wayà nagsabat si Hesus, kundi nagdukò siya kag nagsulat sa dutà paagi sa iya tudlò. ⁷ Kay padayon gihapon ang inda kapapangutana sa iya, nagtindog siya kag naghambay sa inda, "O sige, kung sin-o sa indo ang wayà ning salà, imaw ang una nga magbugoy ning bato sa iya." ⁸ Pagkatapos, nagdukò siya kag nagsulat liwat sa dutà.

⁹ Nang mabatian ninda adto, isa-isa sinda nga naghaling, magtunà sa pinakamaguyang hasta nga si Hesus na lang ang nabilin kag ang babayi nga nagatindog sa iya atubangan. ¹⁰ Pagkatapos, nagtindog si Hesus kag naghambay sa babayi, "Babayi, diin na sinda? Wayà ba ning may nagparusa sa imo?"

¹¹ Nagsabat siya, "Wayà, Nong."

[†] 7:50 7:50 3:1, 19:39

Naghambay si Hesus, “Indi ko da ikaw parusahan. Umulì ka na kag tunà niyan ayaw na magpakasalà liwat.”]

Si Hesus ang Iwag sa Kalibutan

¹² Pagkatapos naghambay liwat si Hesus sa mga Pariseo, “Ako ang iwag nga nagahayag sa mga tawo sa kalibutan. Ang aber sin-o nga nagasunod sa akon agud maging disipulo ko hay igwa ning iwag nga nagatuytoy sa iya kabuhi kag indi na magkabuhi sa kaduyom.”

¹³ Tapos naghambay sinda, “Ikaw lang da ang nagapamatuod parti sa imo kaugalingon. Ngani indi mapatihan ang imo pamatuod.”

¹⁴ Nagsabat si Hesus, “Aber nagapamatuod ako parti sa akon kaugalingon, matuod gid ang ginahambay ko, kay sayod ko kung diin ako naghaling kag kung diin ako pakadto. Pero kamo wayà makakasayod kung diin ako naghaling kag kung diin ako pakadto. ¹⁵ Ang paghusga nindo hay indi masaligan kay sunò ini sa panghunahunà ng tawo, pero ako wayà nagahusga aber kanin-o. ¹⁶ Bisan maghusga ako, tamà ang paghusga ko, kay bukon lang ako ang magahusga kundi ako kag ang akon Amay nga nagsugò sa akon. ¹⁷ Di ba nakasulat sa indo Kasuguan nga masaligan kung pareho ang pamatuod ng duha ka tawo? ¹⁸ Ako ang nagapamatuod sa akon kaugalingon kag ang akon Amay nga nagsugò sa akon, siya da mismo ang nagapamatuod parti sa akon.”

¹⁹ Ngani nagpangutana sinda, “Diin ang imo Amay?”

Nagsabat si Hesus, “Wayà nindo ako makilaya o ang akon Amay. Kung kilaya kuntà nindo ako, nakilaya da nindo ang akon Amay.” ²⁰ Ining mga ginghambay ni Hesus hay gingtudlò niya didto hampig sa ginabutangan ning ginahalad nga kwarta sa templo. Pero wayà siya gingdakpa kay wayà pa nag-abot ang oras nga ini hay matabò.

Ang Paandam ni Hesus sa mga Miyugdumaya ng Judio

²¹ Naghambay si Hesus liwat sa mga miyugdumaya ng Judio, “Indi na ako magdugay, mahalín ako kag pangitaon nindo ako. Pero mamamatay gid kamo nga ang indo mga salà wayà napapatawad. Indi kamo makakadto sa akon kadtuan.”

²² Ngani naghambay sinda sa isa kag isa, “Basi naghambay siya, ‘Indi kamo makakadto sa akon kadtuan?’ Mabikti ba arà siya?”

²³ Naghambay siya, “Kamo hay halin sa kalibutan pero ako hay halin sa langit. Kamo hay taga-diri sa kalibutan, pero ako hay bukon. ²⁴ Imaw ini ang rason ngani ginghambay ko sa indo nga mamamatay gid kamo nga ang indo mga salà wayà napapatawad. Sigurado nga matatabò ini sa indo kung kamo indi magtuo nga Ako imaw Ako.”†

²⁵ Nagpangutana sinda, “Sin-o ka gid ngani?”

Nagsabat si Hesus, “Ginghambay ko na sa indo tunà pa nang una kung sin-o ako. ²⁶ Madamò pa ako ning maihahambay kag maihuhusga kontra sa indo ginahuman. Pero ang akon lang ginahambay sa mga tawo diri sa kalibutan hay ang akon nabatian sa iya nga nagsugò sa akon. Kag ang iya ginahambay hay matuod.”

²⁷ Wayà gid sinda makaintindi nga parti sa iya Amay sa langit ang ginghambay ni Hesus. ²⁸ Ngani naghambay si Hesus, “Pag itaas na nindo ang Ungà ng Tawo sa kahoy, masasayuran nindo nga Ako imaw Ako. Wayà ako may ginghuman paagi sa akon kaugalingon nga otoridad, kundi

† 8:24 8:24 Exodus 3:14

kung ano ang gingtudlò ng akon Amay, imaw lang ang akon ginahambay. ²⁹ Kag siya nga nagsugò sa akon hay kaibahan ko, wayà gid niya ako ginabayai kay kung ano ang makapalipay sa iya imaw gid permi ang akon ginahuman.” ³⁰ Pagkabati ng mga tawo sa mga ginhambay ni Hesus, madamò ang nagtuo sa iya.

Ang Matuod nga mga Inapo ni Abraham

³¹ Ngani naghambay si Hesus sa mga Judio nga nagatuo sa iya, “Kung padayon nindo nga sundon ang akon ginatudlò, matuod gid kamo nga akon mga disipulo. ³² Kag maiintindihan nindo ang kamatuuran kag ang kamatuuran imaw ang makapahilway sa indo.”

³³ Nagsabat sinda, “Ang kalulo-lulohan namon si Abraham kag wayà gid kami naulipon aber kanin-o. Basi ginhambay mo nga mahilway kami?”

³⁴ Nagsabat si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga nagapadayon sa pagpakasalà hay ulipon ng salà. ³⁵ Ang ulipon hay bukon permanenti nga miyembro sa panimayay pero ang ungà hay permanenti gid. ³⁶ Ngani kung pagahilwayon kamo ng Ungà ng Dios, matuod gid nga mahihilway kamo!

³⁷ “Sayod ko nga kamo hay inapo ni Abraham. Ugaling ginatinguhà gid nindo nga ako patyon, kay wayà nindo ginabatuna ang akon ginatudlò. ³⁸ Ginahambay ko ang mga butang nga akon nakità nang kaibahan ko ang akon Amay. Pero kamo, ginahuman nindo kung ano ang nabatian nindo sa indo tatay.”

³⁹ Naghambay ang mga miyugdumaya ng Judio, “Ang amon kalulo-lulohan si Abraham!” Nagsabat si Hesus, “Kung kamo hay inapo ni Abraham, dapat sundon kuntà nindo ang iya maayo nga ihimpro. ⁴⁰ Pero ang indo ginahuman hay ginatinguhà gid nindo ako nga patyon, aber ginahambay ko lang da ang kamatuuran nga akon nabatian sa Dios. Wayà ginghamana ni Abraham ang ginahuman nindo! ⁴¹ Ang indo ginahuman hay pareho da ng ginahuman ng indo tatay.” Ngani nagsabat sinda, “Bukon kami mga ungà sa luwas. Ang Dios lang mismo ang amon Amay.”

⁴² Naghambay si Hesus, “Kung ang Dios ang indo Amay, dapat higugmaon kuntà nindo ako kay naghalin ako sa Dios. Nagkari ako bukon sa akon kaugalingon nga kagustuhan kundì sa iya nga nagsugò sa akon. ⁴³ Basi indì nindo maintindihan ang akon ginahambay? Kay indì nindo gusto batunon ang akon mensahe. ⁴⁴ Kamo hay mga ungà ng diyablo! Kag ang gusto nindo humanon hay ang mga hilig ng indo tatay. Miyugpamatay siya tunà pa nang una kag permi siya nagakontra sa kamatuuran, kay wayà ning kamatuuran nga makikità sa iya. Kung nagabinakak siya, sunò ini sa iya kinaugali kay pusong siya kag tatay ng tanan nga bakakon. ⁴⁵ Pero ako, ang ginahambay ko sa indo hay ang kamatuuran gid kag inà ang rason nga wayà nindo ako ginapatihi. ⁴⁶ Sin-o sa indo ang makakapamatuod nga nakahuman ako salà? Wayà! Kung ginahambay ko ang kamatuuran, basi wayà nindo ako ginapatihi? ⁴⁷ Ang mga ungà ng Dios hay nagapamati sa iya mensahe. Indì kamo gusto magpamati kay bukon kamo mga ungà ng Dios.”

⁴⁸ Nagsabat ang mga miyugdumaya ng Judio kay Hesus, “Matuod gid ang ginahambay namon nga ikaw hay taga-Samaria* kag ginasapian ng demonyo.”

⁴⁹ Nagsabat si Hesus, “Wayà ako ginagamhi ng demonyo kundi ginapadunggan ko ang akon Amay, pero ginapakahuy-an nindo ako. ⁵⁰ Wayà ako nagatinguhà ng pagdayaw para sa akon kaugalingon, pero ang Dios imaw ang nagahandom ng pagdayaw para sa akon kag siya ang magahusga kontra sa indo. ⁵¹ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga nagatuman ng akon ginatudlò, hay indi na makaagi ning kamatayon.”

⁵² Naghambay ang mga miyugdumaya ng Judio, “Niyan sigurado gid kami nga ginasapian ka ng demonyo. Kay namatay na si Abraham kag imaw da ang mga propeta, pero ikaw nagahambay, ‘Ang aber sin-o nga nagatuman ng akon ginatudlò, hay indi na makaagi ning kamatayon.’ ⁵³ Aba! Sobra ka pa ba sa amon kalulo-lulohan nga si Abraham nga namatay? Namatay da ang mga propeta, kanin-o mo ginapapareho ang imo kaugalingon?”

⁵⁴ Nagsabat si Hesus, “Kung ginahakwat ko ang akon kaugalingon nga bangkò, wayà gid ini puyos. Ang akon Amay imaw ang nagadayaw sa akon. Siya ang ginahambay nindo nga indo Dios. ⁵⁵ Wayà nindo siya nakikilaya, pero ako, kilaya ko gid siya! Kung ginahambay ko nga wayà ko siya nakikilaya, pusong ako pareho nindo. Pero kilaya ko gid siya kag ginatuman ko ang iya ginasugò sa akon. ⁵⁶ Nalipay gid si Abraham nga indo kalulo-lulohan nang nasayuran niya nga makikità niya ang akon pag-abot. Nakità ngani niya ini kag nalipay gid siya.”

⁵⁷ Ngani naghambay ang mga miyugdumaya ng Judio, “Pauno mo mahambay nga nakità mo na si Abraham? Wayà ka pa ngani ning 50 ka años!”

⁵⁸ Nagsabat si Hesus, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, bago natawo si Abraham, Ako imaw Ako.” ⁵⁹ Tungod sa iya ginghambay, nagpuyot sinda ning bato agud buguyon siya, pero nakapanagò siya kag nakaluwas sa templo.

9

Ang Pag-ayo ni Hesus sa Buta

¹ Mintras nagapanaw si Hesus kag ang iya mga disipulo, nakità ninda ang isa ka tawo nga buta tunà nang ging-ungà. ² Nagpangutana ang mga disipulo sa iya, “Maestro, sin-o ang nakasalà ngani ging-ungà nga buta ini nga tawo, siya o ang iya mga ginikanan?”

³ Nagsabat si Hesus, “Bukon tungod sa iya salà o sa salà ng iya mga ginikanan. Natabò ini sa iya agud makità ng mga tawo ang gahom ng Dios paagi sa pag-ayo sa iya. ⁴ Mintras may adlaw pa, kahinangyan nga trabahuon naton ang mga ginapatrabaho sa aton ng Dios nga nagsugò sa akon. Kay kung gab-i na, indi na naton mahuman ang iya ginapahaman. ⁵ Mintras yari pa ako sa kalibutan, ako ang iwag nga nagatao ning kahayag sa mga tawo.”

* **8:48** 8:48 Mababà ang pagtrato ng mga Judio sa mga taga-Samaria kag wayà sinda nagapakig-imaw sa inda. Ngani ang tawag ninda kay Hesus hay taga-Samaria bilang pag-insulto sa iya.

⁶ Pagkahambay ini ni Hesus, nagpilà siya sa dutà kag ginghuman niya nga lunang ang pilà kag gingpahid niya ini sa mata ng tawo. ⁷ Hambay ni Hesus, “Kadto sa dipusito ng tubi sa Siloam kag manghilam-os ka.” (Ang gusto hambayon ng Siloam, ‘Gingsugò’.) Ngani nagkadto siya kag nagpanghilam-os kag nagbalik siya nga nakakakità na.

⁸ Nagpinangutan-an ang iya mga kalapit kag ang mga nakakità sa iya dati nang nagapinalimos pa siya, “Di ba imaw ini ang tawo nga nagapungko kag nagapinalimos dati?”

⁹ Naghambay ang iban, “Siya ngani!”

Pero naghambay naman ang iban, “Bukon, kahitsura lang niya.”

Ngani nagsabat ang tawo, “Ako gida ang tawo nga indo ginahambay.”

¹⁰ Ngani nagpangutana sinda sa iya, “Kung imaw, pauno ka nakakità?”

¹¹ Nagsabat siya, “Ang tawo nga ang pangayan Hesus hay naghuman ning lunang kag gingpahid sa akon mata kag naghambay sa akon, ‘Kadto sa dipusito ng tubi sa Siloam kag manghilam-os ka.’ Ngani nagkadto ako kag nagpanghilam-os, tapos nakakità na ako.”

¹² Nagpangutana pa gid sinda, “Diin na ang tawo nga nagpaayo sa imo?”

Nagsabat siya, “Ilam kung diin, wayà ako kasayod.”

Ang Pag-imbistigar ng mga Pinunò sa dati nga Buta

¹³ Pagkatapos, gingdaya ninda ang tawo nga dati buta sa mga Pariseo.

¹⁴ Adto hay Adlaw nga Inugpahuway nang ginghuman ni Hesus ang lunang kag ging-ayo niya ang buta. ¹⁵ Ngani nagpangutana da ang mga Pariseo sa iya kung pauno siya nakakità. Nagsabat siya, “Gingpahiran niya ning lunang ang akon mata, pagkatapos nagpanghilam-os ako kag nakakakità na ako.”

¹⁶ Naghambay ang iban nga mga Pariseo, “Bukon halin sa Dios adto nga tawo kay wayà siya nagasunod sa kasuguan parti sa Adlaw nga Inugpahuway.”

Pero naghambay ang iban, “Pauno makahaman ning mga milagro ang makasasalà?” Kag wayà sinda nagkaisa.

¹⁷ Ngani, nagpangutana sinda liwat sa tawo nga dati buta, “Ano ang mahahambay mo sa adto nga tawo, kay ginghambay mo nga ging-ayo niya ang imo mata?”

Nagsabat ang tawo, “Siya hay propeta.”

¹⁸ Pero wayà nagpati ang mga miyugdumaya ng Judio nga buta siya dati kag niyan hay nakakakità na. Ngani gingpatawag ninda ang iya mga ginikanan. ¹⁹ Pagkatapos, gingpangutana ninda sinda, “Imaw ba ini ang indo ungà? Matuod gida ba nga ging-ungà siya nga buta? Basi nakakakità na siya niyan?”

²⁰ Nagsabat ang iya mga ginikanan, “Huo, ungà namon siya kag matuod gid nga natawo siya nga buta. ²¹ Pero wayà na kami makasayod kung pauno siya nakakità niyan kag wayà da kami makasayod kung sin-o ang nagpaayo sa iya mata. Pangutan-a na lang nindo siya kay may edad na da siya, makakasabat na siya para sa iya kaugalingon.” ²² Imaw ini ang sabat ng iya mga ginikanan kay nahadlok sinda sa mga miyugdumaya ng Judio. Kay nagkinasugutan sinda nga ang aber sin-o nga mag-akò nga si Hesus ang Kristo hay indi na kabigon nga miyembro sa sinagoga. ²³ Ngani ginghambay ng mga ginikanan ng tawo, “May edad na da siya, makakasabat na siya para sa iya kaugalingon.”

24 Ngani, gingpatawag ninda liwat ang tawo nga dati buta kag ginghambayan, “Magbalità ka ning matuod kay nagapamatì ang Dios* . Sayod namon makasasalà adto nga tawo.”

25 Nagsabat siya, “Wayà ako makasayod kung siya hay makasasalà o bukun. Isa lang ang sayod ko, buta ako dati, pero niyan nakakakità na.”

26 Nagpangutana sinda liwat, “Ano ang ginghuman niya sa imo? Pauno niya ging-ayo ang imo mata?”

27 Nagsabat naman siya, “Gingbalità ko na sa indo, pero wayà kamo nagpati. Basi gusto na naman nindo nga mabatian liwat? Gusto da ba nindo nga maging disipulo niya?”

28 Tungod diri, tudo ang kahangit ng mga pinunò kag gingmulay ninda siya, “Ikaw ang disipulo ng adto nga tawo! Pero kami hay mga disipulo ni Moises. 29 Sayod namon nga nagpakig-istorya ang Dios kay Moises nang una, pero adto nga tawo wayà ngani kami makasayod kung diin siya naghalin!”

30 Nagsabat ang tawo nga dati buta, “Taya! Imaw ngani inà ang makatitingaya! Ging-ayo ng adto nga tawo ang akon mata, pero wayà kamo makasayod kung diin siya naghalin. 31 Sayod naton nga ang Dios wayà nagapamati sa mga makasasalà, pero nagsabat siya sa aber sin-o nga matutom nga nagahigugmà sa iya kag nagasunod sa iya kabubut-on. 32 Tunà pa nang gingtuga ang kalibutan, wayà pa gid kita nakabati nga may tawo nga nakapaayo sa ging-ungà nga buta. 33 Kung adto nga tawo bukun halin sa Dios, indi siya makakahuman ning tiyad ini.”

34 Nagsabat ang mga miyugdumaya ng Judio, “Ikaw hay makasasalà gid tunà nang ging-ungà. Tapos ikaw pa ba ang magtudlò sa amon?” Kag adto nga daan gingpalayas ninda siya paluwas sa sinagoga.

Ang Espirituhanon nga Pagkabuta

35 Nabatian ni Hesus nga inda gingpalayas sa sinagoga ang tawo nga dati buta. Ngani gingpangità niya siya kag ging-istorya, “Ikaw, nagatuo ka ba sa Ungà ng Tawo?”

36 Nagsabat ang tawo, “Nong, sin-o siya? Balitai abi ako agud magtuo ako sa iya.”

37 Naghambay si Hesus, “Nakità mo na siya kag siya ang nagapakig-istorya sa imo niyan.”

38 Naghambay ang tawo, “Ginoo, nagatuo ako sa imo!” Kag nagsamba siya kay Hesus.

39 Naghambay naman si Hesus, “Nagkari ako diri sa kalibutan para husgahan ang mga tawo, agud makakità ang mga nakakasayod nga sinda buta sa kamatuuran kag mabuta ang mga nagahunahunà nga sinda hay nakakasayod ng kamatuuran.”

40 Niyan, may iban nga mga Pariseo nga malapit hampig kay Hesus kag nakabati sinda sa iya ginahambay. Naghambay sinda sa iya, “Ano? Gusto mo ba hambayon nga kami da hay mga buta?”

41 Nagsabat si Hesus, “Kung mga buta kamo, mapatawad kuntà ang indo kasal-anan. Pero kay ginahambay nindo nga nakakakità kamo, imaw ini ang nagapamatuod nga may mga salà gihapon kamo.”

* 9:24 9:24 Sa literal: magtao ning pagdayaw sa Dios. Ini hay nagamit kung nagapanumpà ang mga Judio.

10

Si Hesus ang Matuod nga Pastor

¹ Nagtudlò si Hesus paagi sa ini nga parabola*, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang aber sin-o nga nagasuyod sa kulungan* ng karnero nga wayà nagaagi sa pwertahan, kundi nagasakà sa kuray hay miyugpangawat kag tulisan! ² Kay ang matuod nga pastor* ng karnero hay nagasuyod paagi sa pwertahan. ³ Ginaabrihan ng miyugbantay ang pwertahan para sa pastor kag ang mga karnero nagapamati sa iya boses. Ginatawag ng pastor ang iya kaugalingon nga mga karnero sa inda mga pangayan kag nagauna siya sa inda paluwas. ⁴ Kung mailuwas na tanan, nagapanaw siya nga nauuna sa inda. Ang mga karnero hay nagasunod sa iya kay kilaya gid ninda ang iya boses. ⁵ Pero indi sinda magsunod sa tawo nga bukon ninda kilaya, kundi madyagan sinda palayò sa iya kay wayà ninda nakilaya ang iya boses.”

⁶ Gingtudluan ni Hesus ang mga tawo paagi sa ini nga parabola, pero wayà sinda makaintindi sa mga butang nga iya ginghambay. ⁷ Ngani naghambay siya liwat sa inda, hambay niya, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ako hay pareho sa pwertahan para sa mga karnero. ⁸ Ang tanan nga nauuna sa akon hay mga miyugpangawat kag tulisan. Pero ang akon mga karnero hay wayà nagpamati sa inda. ⁹ Ako ang pwertahan. Ang aber sin-o nga nagasuyod paagi sa akon hay magkaigwa ning kaluwasan. Bantayan ko gid siya sa iya pagsuyod kag pagluwas, pareho sa karnero nga makakakità ning maayo nga sabsabon. ¹⁰ Ang miyugpangawat hay nagakari agud mangawat, magpatay kag mangsirà. Pero ako hay nagkari agud magkaigwa ang akon mga karnero ning kabuhì nga kaayo-ayo kag wayà kuyang.

¹¹ “Ako ang maayo nga pastor. Ang maayo nga pastor hay isakripisyo niya aber ang iya kabuhì para sa mga karnero. ¹² Ang ginasuhuyan hay madyagan palayò, kung makità niya nga may nagapalapit nga mapintas nga hayop. Ginabayaan lang niya ang mga karnero kay bukon ini iya kag bukon siya ang inda pastor. Ngani ang mapintas nga hayop hay ginapanglahay ang mga karnero kag nagakabuyag-buyag sinda. ¹³ Ang ginasuhuyan hay madyagan palayò kay suhuyan lang siya, ngani wayà ning kabayaka sa mga karnero.

¹⁴⁻¹⁵ “Ako ang maayo nga pastor. Kung pauno ang pagkakilaya ng Amay sa akon kag ang akon pagkakilaya sa iya, pareho da ini ng akon pagkakilaya sa akon mga karnero kag ng inda pagkakilaya sa akon. Kag isakripisyo ko aber ang akon kabuhì para sa mga karnero. ¹⁶ Igwa da ako ning iban nga mga karnero nga wayà sa ini nga kulungan. Kahinangyan day-on ko da sinda pasuyod. Pamatian da ninda ang akon boses kag magiging isa sinda ka punà kag mababantayan sinda ng isa ka pastor.

¹⁷ “Ang rason nga ginahigugmà ako ng akon Amay, hay tungod isakripisyo ko ang akon kabuhì para pagkatapos banhawon ko ini. ¹⁸ Wayà gid ning tawo nga makapatay sa akon kung indi ko gusto isakripisyo ang akon kabuhì. Pero kabapat-on ko nga ginatao ang akon kabuhì. Igwa ako ning otoridad nga isakripisyo ang akon kaugalingon nga kabuhì kag igwa da ako ning otoridad nga banhawon ko ini kay imaw ini ang gingsugò ng Amay sa akon.”

¹⁹ Tungod sa mga ginhambay ni Hesus wayà nagkaisa ang mga Judio. ²⁰ Madamò sa inda ang naghambay, “Siya hay ginaspian ng demonyo kag buang, basi kamo mamati sa iya?”

²¹ Ang iban nagahambay, “Ini nga mga hambay niya hay bukon halin sa ginaspian ng demonyo. Makakapaayo ba ang demonyo ng mata nga buta?”

Ang Pagsikway ng mga Miyugdumaya ng Judio kay Hesus

²² Pagkatapos adto, nag-abot ang Pyesta ng Pagdumdom sa Pagbendisyon ng Templo* sa Jerusalem. Adto hay tiglalamig. ²³ Mintras nagapanaw si Hesus sa templo sa may lugar nga ginatawag, Balkon ni Solomon, ²⁴ may pila nga mga Judio ang nagatipon palibot sa iya kag naghambay, “Hasta san-o mo kami pahunahaon kung sin-o ka gid? Kung ikaw ang Kristo, balitai na kami ning deritso!”

²⁵ Nagsabat si Hesus, “Gingbalitaan ko na kamo, pero wayà kamo nagapati. Ang mga makatitingaya nga ginahuman ko paagi sa otoridad ng akon Amay hay nagapamatuod kung sin-o ako. ²⁶ Pero wayà kamo nagapati kay bukon kamo akon mga karnero. ²⁷ Ang akon mga karnero hay nagapamati sa akon boses. Kilaya ko sinda kag ginasonod ninda ako. ²⁸ Taw-an ko sinda ning kabuhi nga wayà katapusan kag indì sinda mamatay.† Kag wayà gid ning aber sin-o nga makaagaw sa inda sa akon kamot. ²⁹ Ang mga karnero nga gingtao sa akon ng akon Amay ang pinakaimportante kaysa sa tanan‡, ngani indì gid sinda maagaw sa mga kamot ng akon Amay. ³⁰ Ako kag ang akon Amay hay isa lang.”

³¹ Pagkabatì adto ng mga Judio, nagpuyot liwat sinda ning mga bato agud buguyon siya. ³² Pero naghambay si Hesus sa inda, “Gingpakità ko sa inda ang madamò nga maayo nga ginghaman ko nga gingsugò ng akon Amay. Diin sa mga ini ang kabangdanan nga gusto nindo ako buguyon?”

³³ Nagsabat ang mga Judio, “Bukon sa maayo nga hinimuan mo buguyon ka namon, kundi sa ginahambay mo nga malain kontra sa Dios, kay ikaw bilang tawo, ginahuman mo ang imo kaugalingon nga Dios!” ³⁴ Nagsabat naman si Hesus, “Di ba gingsulat sa indo Kasulatan nga ginhambay ng Dios, ‘Ginahambay ko, kamo hay mga dios’?† ³⁵ Sayod nindo nga matuod ang Kasulatan kag indì puydi baliwayaon. Ngani kung gingtawag ng Dios ang mga tawo nga nagbaton sa iya mensahe, ‘mga dios’, ³⁶ basi ako nga gingpili kag gingsugò ng Dios diri sa kalibutan, hay indo ginaakusar nga nagahambay malain kontra sa Dios, kay ginhambay ko nga ako Ungà ng Dios? ³⁷ Kung wayà ko ginahumana ang mga ginasonod sa akon ng Amay, ayaw kamo magtuo sa akon. ³⁸ Pero kung ginatuman ko ini, aber indì kamo magtuo sa akon, dapat magpati na lang kamo sa mga makatitingaya nga ginghaman ko. Paagi diri masasayuran kag maiintindihan gid nindo nga ang Amay yari sa akon kag ako yarà sa iya.”

³⁹ Nang inda ini mabatian, gingtinguhà liwat ninda nga dakpon si Hesus pero nakalikaw siya.

⁴⁰ Pagkatapos adto, nagkadto liwat si Hesus sa kabuak ng subà ng Jordan kung diin una nga nagpangbawtismo si Juan. Kag didto siya nagtinir.

* **10:22** 10:22 Ini nga pyesta hay ginahiwat kung Disyembre kag ginatawag naman, Pyesta ng mga Iwag. † **10:28** 10:28 Indì mamatay, gusto hambayon indì parusahan sa impyerno ng wayà katapusan. ‡ **10:29** 10:29 Sa iban nga mga kopya ng Griego: ang akon Amay, nga nagtao ng mga karnero sa akon, ang pinakamakagagahom kaysa sa tanan. † **10:34** 10:34 Salmo 82:6

41 Madamò nga tawo ang nagakinadto sa iya kag nagahinambay sa isa kag isa, “Aber si Juan wayà gid may nahuman nga milagro, matuod gid ang tanan niya nga ginghambay parti sa ini nga tawo.” 42 Kag madamò ang nagtuo kay Hesus didto.

11

Ang Pagkamatay ni Lazaro

1-2 Igwa ning magmanghod nga taga-Betania*, sina Marta, Maria kag Lazaro. Si Maria imaw ang magabubò ning pahumot sa siki ng Ginoo kag magapahid ng iya buhok. Niyan nagkasakit si Lazaro, 3 ngani nagsugò sina Maria kag Marta ng tawo kay Hesus kag gingpahambay, “Ginoo, ang imo palanggà nga amigo hay grabi ang sakit.” 4 Pagkabati ni Hesus sa pasayod, hambay niya, “Indi siya mamatay sa inà nga sakit, kundi natabò ini agud madayaw ang Dios kag paagi diri madayaw da ako nga Ungà ng Dios.”

5 Palanggà gid ni Hesus ang tuyo nga magmanghod nga sina Marta, Maria kag Lazaro. 6 Pero aber nabatian niya nga grabi si Lazaro, nagtinir siya ning duha pa ka adlaw sa lugar kung sa diin siya. 7 Pagkatapos naghambay siya sa iya mga disipulo, “Kari na, makadto kita liwat sa probinsya ng Judea.” 8 Pero naghambay ang iya mga disipulo, “Maestro, di ba mga pila pa lang ka adlaw ang nagligad gingtinguhà ka nga buguyon ng mga Judio didto? Tapos gusto mo naman nga magkadto liwat!” 9 Nagsabat si Hesus paagi sa parabola, “Di ba, igwa ning dose ka oras ang isa ka adlaw? Ang aber sin-o nga nagapanaw kung adlaw, indi mapasuyaod kay nakikità niya ang kahayag sa kalibutan. 10 Pero ang aber sin-o nga nagapanaw kung gab-i, mapapasuyaod kay kaduyom.” 11 Pagkatapos naghambay pa gid si Hesus, “Ang aton amigo nga si Lazaro hay nagakatuyog lang, ngani makadto ako agud pukawon siya.” 12 Nagsabat ang iya mga disipulo, “Ginoo, kung nagakatuyog siya, maayo ngani adto agud magaayo gid siya.” 13 Ang kalaom ng mga disipulo sa ginghambay ni Hesus hay nagakatuyog lang matuod si Lazaro, pero ang gusto hambayon niya, patay na siya. 14 Ngani gingklaro gid ni Hesus sa inda, “Patay na gida si Lazaro. 15 Pero nalilipay ako para sa indo nga wayà ako didto nang namatay siya, agud magtuo kamo sa akon. Kari na, makadto na kita sa iya.” 16 Si Tomas nga may hayò nga ‘Kapid’ naghambay sa iban nga mga disipulo, “Manunot kita agud mamatay kaibahan niya!”

Si Hesus ang Nagabuhì sa mga Patay

17 Niyan pag-abot nina Hesus, gingpasayod sa iya nga upat na ka adlaw nga nakalubong sa lubungan ang lawas ni Lazaro. 18 Ang Betania hay mga tuyo lang ka kilometro halin sa Jerusalem, 19 kag madamò nga Judio ang nagkadto kana Marta kag Maria, agud maglamay sa pagkamatay ng inda manghod.

20 Pagkabati ni Marta nga paabuton si Hesus, nagpanaw siya agud sugaton siya, pero nagpabilin si Maria sa suyod ng bayay nga nagapungkò. 21 Pagkakità ni Marta kay Hesus, naghambay siya, “Ginoo, kung yari ka lang, wayà kuntà namatay ang manghod ko! 22 Pero sayod ko nga bisan arinyan, itatao sa imo ng Dios ang aber ano nga pangayunon mo sa iya.”

* 11:1-2 11:1-2 Ini nga baryo hay makikità hampig sa este ng Jerusalem. Ini nga Betania hay iba sa Betania sa Juan 1:28.

²³ Naghambay si Hesus, “Mababanhaw ang imo manghod.”

²⁴ Naghambay naman si Marta, “Sayod ko nga mabanhaw siya sa ulihi nga adlaw kung pagabanhawon ang tanan nga mga patay.”

²⁵ Tapos naghambay si Hesus, “Ako ang nagabanhaw sa mga patay kag nagatao ning kabuhi. Ang nagatuo sa akon aber siya mamatay, mababanhaw. ²⁶ Ang bisan sin-o nga nagakabuhi kag nagatuo sa akon hay indi gid makabaton ning parusa nga wayà katapusan. Nagapati ka ba diri?”

²⁷ Nagsabat si Marta, “Huo, Ginoo. Nagapati gid ako nga ikaw ang Kristo, ang Ungà ng Dios nga nagkari diri sa kalibutan.”

Ang Pagtangis ni Hesus

²⁸ Pagkahambay adto ni Marta, nagbalik siya sa inda bayay agud tawagon si Maria. Ginghutikan niya, “Yari ang Maestro kag ginapatawag ka.” ²⁹ Nang mabatian niya ini, nagtindog siya nga daan kag nagkadto kay Hesus.

³⁰ Wayà pa makasuyod si Hesus sa baryo ng Betania, yadto pa siya sa lugar nga gingsumpungan ninda ni Marta. ³¹ Pagkakità ng mga Judio nga yadto sa suyod ng bayay nga nagalipay kay Maria nga siya nagtindog kag dali-dali nga nagluwas, nagsunod sinda sa iya. Ang kalaom ninda makadto siya sa lubungan agud didto magtangis.

³² Niyan pag-abot ni Maria sa lugar kung diin si Hesus, naghapà siya sa atubangan niya kag naghambay, “Ginoo, kung yari ka lang, wayà kuntà namatay ang akon manghod!”

³³ Nang makità ni Hesus nga nagatangis siya kag imaw da ang mga kaibahan niya, naglain gid ang iya pamatyag kag nalisod gid siya. ³⁴ Ngani nagpangutana si Hesus, “Sa diin nindo ginglubong si Lazaro?”

Nagsabat sinda, “Ginoo, kari agud makità mo.”

³⁵ Nagtangis si Hesus. ³⁶ Ngani naghambay ang mga Judio sa isa kag isa, “Tan-awa, sobra gid ang iya pagpalanggà kay Lazaro!”

³⁷ Pero ang iban naghambay, “Di ba napaayo niya ang mata ng buta? Basi wayà niya napigahi ang pagkamatay ni Lazaro?”

Ang Pagkabanhaw ni Lazaro

³⁸ Mintras nagapalalit si Hesus sa lubungan, naglain gid liwat ang iya pamatyag.

Ini hay kuyba kag nasarhan ning kabahoy nga bato. ³⁹ Ngani gingsugò ni Hesus ang mga tawo didto, “Paligira nindo ang sara.”

Hambay ni Marta nga maguyáng ng namatay, “Ginoo, mabahò na inà kay upat na ka adlaw nga nalubong.”

⁴⁰ Nagsabat si Hesus, “Di ba ginghambay ko sa imo nga kung magpati ka, makikità mo ang gahom ng Dios?” ⁴¹ Ngani gingpaligid ninda ang bato. Naghangad si Hesus sa langit kag nagpangamuyò, “Amay ko sa langit, nagapasalamat ako kay ginapamatian mo ako. ⁴² Kag sayod ko nga permi ka nagapamati sa akon. Pero ginahambay ko ini para sa mga tawo nga nagatindog diri agud magpati sinda nga ikaw ang nagsugò sa akon.”

⁴³ Pagkahambay niya ini, nagsinggit siya, “Lazaro, luwas dirà!” ⁴⁴ Kag nagluwas ang namatay! Nakaputos pa ng mahabà nga tela ang iya nga kamot kag siki. Kag ang iya uyo hay napuputos pa ng tela. Hambay ni Hesus sa inda, “Hubari nindo siya agud makapanaw.”

Ang Plano nga Pagpatay kay Hesus

Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2

⁴⁵ Madamò ang mga Judio nga nagbisita kay Maria kag nakakità ng ginghuman ni Hesus, ngani nagtuo sinda sa iya. ⁴⁶ Pero ang iban sa inda hay nagkadto sa mga Pariseo* kag gingbalità sa inda ang ginghuman ni Hesus kay Lazaro. ⁴⁷ Ngani nagtipon-tipon ang mga pinunò nga pari kag ang mga Pariseo sa Korte ng mga Judio* kag naghambay sinda, “Ano ang dapat naton nga humanon? Kay naghuman ning madamò nga milagro ini nga tawo! ⁴⁸ Kung pabay-an lang naton siya, magapati ang tanan sa iya. Kung tiyad ini, isipon ng gobyerno ng Roma nga nagarebelde kita kontra sa inda. Tapos, girahon kita diri kag gubaon ang aton nasyon kag ang aton balaan nga lugar.” ⁴⁹ Pero isa sa inda nga ang pangayan hay Caifas nga Pinakamataas nga Pari adto nga tuig, naghambay, “Ay, kamo! Wayà gid kamo kasayod kung ano ang indo ginapanghambay! ⁵⁰ Wayà ba nindo naiisip nga mas maayo sa aton nga isa lang ang mamatay para sa mga tawo, kaysa sa masirà ang bilog nga nasyon?” ⁵¹ Ginghambay niya ini bukon halin sa iya kaugalingon nga hunahunà, kundì bilang Pinakamataas nga Pari adto nga tuig, gingpasayod ng Dios paagi sa iya nga kahinangyan mamatay si Hesus para sa nasyon ng Judio ⁵² kag bukon lang para sa inda nasyon kundì para sa tanan nga magiging ungà ng Dios nga nagaistar sa iba-iba nga mga nasyon, agud magiging isa sinda tanan.

⁵³ Magtunà adto, nagaplano ang mga miyugdumaya ng Judio kung pauno patyon si Hesus. ⁵⁴ Ngani wayà na si Hesus nagapanaw ning lantaran sa Judea, kundì naghalin siya didto kag nagkadto sa baryo malapit sa tiway nga lugar, nga sakop ng syudad nga ginatawag, Efraim. Kag didto siya nagtinir kaibahan ang iya mga disipulo.

⁵⁵ Niyan malapit na adto ang Pyesta ng Pagligad ng Anghel*. Ngani madamò nga Judio halin sa iba-iba nga mga probinsya ang nagkadto sa Jerusalem, agud bago mag-abot ang Pyesta, malimpyo na ninda ang inda kaugalingon sa templo sunò sa layi ng inda relihiyon. ⁵⁶ Ginapinangità ng mga tawo si Hesus mintras nagatindog sinda sa templo kag nagpinangutan-an sinda, “Ano sa imo? Makari ba arà siya ini nga Pyesta?” ⁵⁷ Ginahambay ninda ini kay nagsugò ang mga pinunò nga pari kag ang mga Pariseo nga kung aber sin-o ang makasayod kung diin si Hesus, dapat ipasayod sa inda agud maaristo na ninda siya.

12

Ang Pagbubò ni Maria ning Pahumot kay Hesus

Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9

¹ Niyan unom na lang ka adlaw kag Pyesta na ng Pagligad ng Anghel. Nagkadto sina Hesus sa Betania, kung sa diin nagaistar si Lazaro nga iya gingbanhaw. ² Didto nagpreparar sina Marta ning dakò nga ihapon para mapadunggan si Hesus. Si Lazaro hay nagakaon kaibahan si Hesus kag si Marta ang nagatahaw. ³ Mintras nagakaon sinda, si Maria hay nagbuoy naman ning bali tungà sa litro nga kamahay gid kag maayo nga klasi nga pahumot. Ini hay halin sa mahumot nga tanom nga ginatawag, Nardo. Gingbubuan niya ning pahumot ang siki ni Hesus kag gingpunasan niya ini ng iya buhok. Kag napunò ning kahumot ang suyod ng bayay.

⁴ Pero si Judas Iscariote, isa sa mga disipulo ni Hesus, (nga imaw ang magatraidor sa iya) hay naghambay, ⁵ “Basi wayà pagbaligyaan ang

pahumot kag itao ang kwarta sa mga pobre? Ang kantidad inà hay tuyo ka gatos nga denarius*!" ⁶ Ginghambay niya ini, bukon kay nagakabayaka siya sa inda, kundì siya hay miyugpangawat kay siya ang nagahawid ng inda kwarta kag permi siya diri nagakupit.

⁷ Niyan naghambay si Hesus, "Pabay-i lang siya, gingtagana niya inà para ipreparar ang akon lawas sa adlaw ng akon paglubong. ⁸ Ang mga pobre hay permi nindo kaibahan, pero ako hay indì nindo permi makaibahan."

Ang Plano nga Pagpatay kay Lazaro

⁹ Pagkasayod ng madamò nga Judio nga yadto si Hesus sa Betania, nagkadto sinda bukon lang para makità si Hesus, kundì gusto da ninda makità si Lazaro nga iya gingbanhaw. ¹⁰ Ngani ang mga pinunò nga pari hay nagplano nga patì si Lazaro hay patyon da, ¹¹ kay siya ang naging kabangdanan kung basi ang madamò nga Judio hay nagabuyag sa inda gugro kag nagatuo kay Hesus.

Ang Madinaugon nga Pagsuyod ni Hesus sa Jerusalem

Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40

¹² Nang masunod nga adlaw, kadamò-damò nga tawo nga nagapamista ang nakabati nga si Hesus paabuton sa Jerusalem. ¹³ Ngani nagbuoy sinda ning mga dahon ng palmera agud sugaton siya, nga nagasinggit,

"Hosana!* Ginapakamaayo ng Ginoo ang iya gingsugò nga magaharì sa Israel!"[†]

¹⁴ May nakità si Hesus nga batà pa nga asno kag iya ini gingsakyan. Sa iya ginghuman, natabò ang ginahambay ng Kasulatan,

¹⁵ "Ayaw kamo mahadlok mga taga-Zion[‡], sirua ang indo Harì, nagaabot nga nagasakay sa batà pa nga asno!"[†]

¹⁶ Adto nga oras, wayà pa maintindihi ng mga disipulo ni Hesus kung ano ini ang gusto hambayon. Pero nang nabanhaw siya, imaw pa lang adto ang pagkadumdom ninda nga ini ang nakasulat parti kay Hesus kag natabò gid ini sa iya.

¹⁷ Niyan nagapamatuod sa natabò ang madamò nga tawo nga kaibahan ni Hesus nang gingtawag niya si Lazaro sa lubungan kag gingbanhaw.

¹⁸ Ngani kadamò-damò nga tawo ang nagsugat kay Hesus kay nabalitaan ninda adto nga milagro nga iya ginghuman. ¹⁹ Ngani naghambay ang mga Pariseo sa isa kag isa, "Tan-awa nindo! Ang tanan nga mga tawo hay nagasunod na gid sa iya. Wayà na gid kita ning aber ano pa nga mahuhuman!"

Ang mga Griego Nagpangità kay Hesus

²⁰ Niyan igwa ning pila nga mga Griego nga kaibahan sa mga nagkadto sa Jerusalem agud magsamba sa Dios sa Pyesta. ²¹ Nagpalapit sinda kay Felipe nga taga-Betsaida nga sakop sa probinsya ng Galilea kag naghambay sa iya, "Nong, nagahandom kuntà kami nga mapakigkità kay Hesus." ²² Nagkadto si Felipe kag gingbalità ini kay Andres. Tapos nagkadto sinda nga duha kag ginghambay ini kay Hesus.

²³ Nagsabat si Hesus, "Nag-abot na ang tamà nga oras nga ako nga Ungà ng Tawo* hay pagadayawon, tungod sa akon pagkamatay. ²⁴ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang akon kabuhì hay pareho sa binhì ng

* **12:13** 12:13 Hosana: Ang gusto hambayon, 'dayawon ang Dios', pero sa literal, 'luwasa kami niyan.' † **12:13** 12:13 Salmo 118:25-26 ‡ **12:15** 12:15 Sa Griego hay ungà nga babayi ng Zion.

† **12:15** 12:15 Zacarias 9:9

humay. Kung indi ini ipugas sa dutà, indi ini magtubò; magapabilin ini nga isa lang ka binhi. Pero kung ini nga binhi ipugas, pareho ng ilubong kag mamatay, ini hay magatubò kag magauhay ning madamò. ²⁵ Ang nagapalabi ng iya kabuhi hay maduduyaon ini; pero ang nagabaliwayà ng iya kabuhi diri sa kalibutan, makakabaton siya kabuhi nga wayà katapusan. ²⁶ Ang aber sin-o nga nagaserbisyo sa akon hay kahinangyan nga magsunod sa akon kag kung diin ako, yadto da ang akon suluguon. Ang bisan sin-o nga nagaserbisyo sa akon hay padunggan* ng akon Amay."

Ang Propesiya ni Hesus sa iya Pagkamatay kag Pagkabanhaw

²⁷ Naghambay pa gid si Hesus, "Tudo gid ang kalisod ng akon tagipusuon! Amay, ano ang akon hambayon? Puydi ba luwason mo ako sa ini nga kahugaan? Pero indi puydi kay imaw ini ang kabangdanan ng akon pagkari, nga magtiis ng mga kahugaan sa ini nga oras." ²⁸ Tapos naghambay si Hesus, "Amay ko sa langit, ipakità mo sa mga tawo kung mauno kaayo ang imo kahimayaan*!"

Pagkatapos may boses nga naghambay halin sa langit, "Gingpakità ko na ang akon kahimayaan paagi sa imo kag ipakità ko pa gid liwat." ²⁹ Nang mabatian ang boses ng madamò nga tawo nga nagatindog didto, ang kalaom ng iban hay dayugdog, pero ang iban naghambay, "May anghel nga naghambay sa iya."

³⁰ Pero nagsabat si Hesus, "Gingpabati sa indo ng Dios ang boses, bukon para sa akon kundì para sa indo. ³¹ Imaw na ini ang oras nga husgahan ang mga tawo nga wayà relasyon sa akon kag oras na da nga si Satanas, ang nagagahom sa kalibutan† hay maperdi. ³² Kag kung itaas ako halin sa kalibutan, papalapiton ko ang madamò nga tawo nga magsunod sa akon." ³³ (Sa iya paghambay adto, gingpasayod niya kung pauno siya mamamatay.)

³⁴ Ngani nagsabat ang mga tawo, "Sayod namon nga sunò sa Kasuguan, ang Kristo hay magakabuhi ng wayà katapusan. Pauno mo mahambay nga ang Ungà ng Tawo hay kahinangyan mamatay sa kahoy?" Nagpangutana pa gid sinda, "Sin-o gid ba ini nga Ungà ng Tawo?"

³⁵ Ngani nagsabat si Hesus liwat, "Madali na lang maduyà ang iwag nga kaibahan nindo. Ngani magpadayon kamo nga magkabuhi kaibahan ng iwag mintras yari pa, kay basi kung maabutan kamo ning duyom. Kay ang nagapanaw sa maduyom hay wayà makasayod kung diin pakadto.

³⁶ Mintras kaibahan nindo ako, nga imaw ang iwag, magpati kamo sa akon agud magkabuhi kamo ning matarong."‡

Wayà Magtuo ang mga Judio kay Hesus

Pagkatapos ni Hesus mahambay adto, nagpanaw siya kag nagpanagò sa mga tawo. ³⁷ Aber nakità na ninda ang madamò nga milagro nga gingpanghunan ni Hesus, wayà gihapon sinda nagtuo sa iya. ³⁸ Natabò ini agud matuman ang gingsulat nang una ni Propeta* Isaias, "Ginoo, wayà ning may nagapati sa amon ginabalità.

Indi sinda makaintindi aber gingpakità mo na sa inda ang imo gahom."†

³⁹ Indi ninda gusto magpati, ngani indi da sinda makatuo. Imaw pa gid ini ang ginghambay ng Dios paagi kay Isaias:

† **12:31** 12:31 1 Corinto 2:6-8; 2 Corinto 4:4; Efeso 2:2 ‡ **12:36** 12:36 Sa literal: maging mga unga ng iwag. Basaha sa Mateo 5:14; Efeso 5:8-9; 1 Tesalonica 5:5. † **12:38** 12:38 Isaias 53:1

40 “Gingbuta ko ang inda mga mata kag gingpatugas ko ang inda uyo. Kay basi kung makakità sinda, makaintindi ang inda mga hunahunà; kag makabalik sa akon para paayuhon ko sinda.”†

41 Ginghambay ini ni Isaias, kay nakità niya ang kahimayaan ni Hesus kag nagsulat siya parti sa iya.

42 Bisan tiyad adto ang ginghambay ni Isaias, madamò sa mga miyug-dumaya ng Judio ang nagtuo kay Hesus. Pero wayà ninda ini ginaakua sa iban, kay nahadlok sinda sa mga Pariseo, basi kung sinda hay indi na kabigon nga miyembro sa sinagoga. 43 Kay mas ginapalabi pa ninda ang pagdayaw ng mga tawo kaysa sa pagdayaw ng Dios.

Ang Hambahay ni Hesus ang Magasentensya sa mga Tawo

44 Pagkatapos naghambahay ning makusog si Hesus sa madamò nga tawo, “Ang bisan sin-o nga nagatuo sa akon, bukon lang ako ang ginatuuhan, kundì pati ang nagsugò sa akon. 45 Ang aber sin-o nga nakakità sa akon, nakakità da sa nagsugò sa akon. 46 Nagkari ako bilang iwag sa mga tawo diri sa kalibutan, agud ang aber sin-o nga magtuo sa akon, indi magpadayon sa pagkabuhì sa kaduyom.

47 “Ang bisan sin-o nga nagapamati ng akon mga ginahambahay pero wayà nagatuman, bukon ako ang magahusga sa iya. Kay wayà ako nagkari sa kalibutan para husgahan ang mga tawo, kundì agud sinda luwason. 48 Pero may magahusga sa aber sin-o nga wayà nagabaton sa akon kag wayà nagapati sa akon mga ginahambahay. Ang akon mismo ginghambay kag gingtudlò, imaw ang magahusga sa iya sa ulihi nga adlaw! 49 Kay ang akon ginatudlò hay bukon halin sa kaugalingon ko nga otoridad, kundì ang Amay ko nga nagpadaya sa akon, imaw ang nagsugò kung ano ang akon dapat ihambahay kag itudlò. 50 Ngani ginahambahay ko lang kung ano ang gingsugò ng akon Amay sa akon, kay sayod ko gid nga ang iya ginasugò hay imaw ang ginahalinan ng kabuhì nga wayà katapusan.”

13

Ang Paghugas ni Hesus sa Siki ng mga Disipulo

1 Niyan bisperas na ng Pyesta ng Pagligad ng Anghel. Sayod ni Hesus nga nag-abot na ang oras ng iya paghalin diri sa kalibutan kag mabalik na siya sa Dios nga iya Amay. Palangga gid niya ang iya mga disipulo sa kalibutan kag niyan, gusto niya nga ipakità kung mauno kadakò ang iya pagpalangga sa inda.

2 Nang adto nga gab-i, nagaihapon si Hesus kag ang iya mga disipulo. Gingbutang na ng diyablo sa isip ni Judas nga ungà ni Simon Iscariote, nga traiduron niya si Hesus. 3 Pero sayod ni Hesus nga gingtao na ng Amay ang tanan nga otoridad sa iya kag sayod da niya nga halin siya sa Dios kag magabalik da siya sa Dios.

4 Ngani mintras nagakaon pa sinda, nagtindog si Hesus kag ging-uba niya ang iya pangsuy-ob. Tapos gingbuoy niya ang tualya kag gingbugkos ini sa iya hawak. 5 Pagkatapos nagbubò siya ning tubì sa planggana kag gingtunaan niya nga hugasan ang mga siki ng iya mga disipulo kag gingpunasan ng tualya nga nakabugkos sa iya hawak.

6 Paglapit niya kay Simon Pedro, naghambahay si Pedro, “Ginoo, basi? Bukon dapat ikaw ang maghugas ng akon mga siki!”

† 12:40 12:40 Isaias 6:10

⁷ Nagsabat si Hesus, “Ang akon ginahuman niyan hay indi mo pa maintindihan, pero sa ulihi maiintindihan mo da.”

⁸ Naghambay si Pedro, “Ayaw! Indi gid puydi nga ikaw ang maghugas ng akon siki!”

Nagsabat si Hesus, “Kung indi ka magpahugas sa akon, wayà ka ning relasyon sa akon.”

⁹ Nagsabat naman si Simon Pedro, “Ginoo, kung tiyad inà, bukon lang ang akon siki ang imo hugasan kundì pati ang akon kamot kag uyo.”

¹⁰ Pero naghambay si Hesus, “Ang tawo nga nakapaligos hay limpyo na ang iya bilog nga lawas kag indi na kahinangyan nga hugasan pa, puyra lang sa iya siki. Malimpyo na kamo pero bukon tanan sa indo.” ¹¹ Kay sayod niya kung sin-o ang magatraidor sa iya, ngani ginhambay niya, “Bukon kamo tanan hay malimpyo.”

¹² Pagkatapos niya mahugasan ang inda mga siki, gingsuksok niya liwat ang iya pangsuy-ob kag nagbalik para magkaon. Nagpangutana siya, “Naintindihan ba nindo kung basi ginghamon ko ini sa indo? ¹³ Ginatawag nindo ako nga Maestro kag Ginoo; kag tamà kamo kay ako gida ang Maestro kag Ginoo. ¹⁴ Aber ngani ako nga indo Ginoo kag Maestro hay naghugas ng indo mga siki, dapat da nga maghinugasan kamo ng indo mga siki. ¹⁵ Gingtaw-an ko kamo ning ihimplo agud indo patuyaran ang akon ginghamon sa indo. ¹⁶ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, wayà ulipon nga mas mataas pa sa iya amo kag wayà gingsugò nga mas importante pa sa nagsugò sa iya. ¹⁷ Niyan nga naintindihan na nindo ini nga mga butang, bulahan kamo kung humanon nindo ini.”

*Ang Paghambay ni Hesus parti sa Pagtraidor sa Iya
Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23*

¹⁸ Hambay pa ni Hesus, “Ang akon ginahambay hay bukon para sa indo tanan, kay kilaya ko gid ang kada isa sa indo nga akon gingpili. Pero dapat matabò ang ginahambay ng Kasulatan, ‘Ang tawo nga kaibahan ko nga nagakaon imaw ang magatraidor sa akon.’” ¹⁹ Ginahambay ko ini sa indo niyan bago matabò agud kung matabò na ini, magatuo kamo nga Ako imaw Ako. ²⁰ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang nagabaton sa aber sin-o nga suguon ko hay nagabaton sa akon; kag ang nagabaton sa akon nagabaton da sa nagsugò sa akon.”

²¹ Pagkahambay ini ni Hesus, tudo gid ang iya kalisod, ngani gingpakità niya ang iya nababatyagan sa inda, “Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, isa sa indo ang magatraidor sa akon.” ²² Ang mga disipulo hay nagsiniruan sa isa kag isa, kay wayà sinda makasayod kung sin-o sa inda ang ginahambay ni Hesus. ²³ Isa sa mga disipulo nga pinalanggà gid niya ang nagapungkò hampig sa iya alihid. ²⁴ Ngani gingsinyasan siya ni Simon Pedro nga pangutan-on si Hesus kung sin-o sa inda ang iya ginahambay. ²⁵ Ngani nag-islog pa gid siya kay Hesus, naghilig sa iya dughan kag nagpangutana, “Ginoo, sin-o adto?” ²⁶ Nagsabat si Hesus, “Kung sin-o ang taw-an ko ning tinapay nga akon isawsaw, siya ang magatraidor sa akon.” Ngani gingsawsaw niya ang tinapay kag gingtao kay Judas nga ungà ni Simon Iscariote. ²⁷ Pagkabaton niya ng tinapay, nagsuyod si Satanas sa iya. Ngani naghambay si Hesus kay Judas, “Himua na nga daan ang imo gusto nga humanon.” ²⁸ Didto sa mga nagaihaon, wayà

gid ning may nakasayod kung basi ginghambay adto ni Hesus kay Judas. ²⁹ Ang kalaom ng iban gingsugò lang ni Hesus si Judas para magbakay ng inda mga kahinangyanon sa pyesta, o magtao bulig sa mga pobre kay siya ang nagahawid ng inda kwarta. ³⁰ Ngani pagkakaon ni Judas ng tinapay, nagluwas siya nga daan. Adto hay gab-i na.

Ang Bag-o nga Sugò

³¹ Pagkahalin ni Judas, naghambay si Hesus, “Niyang pagadayawon na ako nga Ungà ng Tawo kag pagadayawon da ang Dios paagi sa matatabò sa akon. ³² Kung pagadayawon ang Dios paagi sa akon, pagadayawon da niya ako didto sa langit kag ini hay humanon niya nga daan. ³³ Mga pinalanggà ko, matag-od na lang gid ang oras nga makaibahan nindo ako. Pangitaon nindo ako, pero pareho ng akon ginghambay sa mga Judio kag niyang ginahambay ko da sa indo, ‘Indi kamo makakadto sa akon kadtuan.’ ³⁴ Ngani ginatao ko sa indo ini nga bag-o nga sugò: maghinigugmaan kamo. Kung pauno ko kamo ginghigugmà, dapat da kamo maghinigugmaan. ³⁵ Masasayuran ng tanan nga kamo akon mga disipulo, kung magahinigugmaan kamo.”

Ang Propesiya ni Hesus nga indi siya Pagkilay-on ni Pedro *Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34*

³⁶ Pagkatapos nagpangutana si Simon Pedro kay Hesus, “Ginoo, sa diin ka ba makadto?” Nagsabat si Hesus, “Indi ka niyang makakadto sa akon kadtuan, pero sa ulihi makakasunod ka da.” ³⁷ Nagpangutana liwat si Pedro, “Ginoo, basi indi ako makanunot sa imo niyang? Isakripisyo ko ang akon kabuhì para sa imo, aber mamatay pa ako.” ³⁸ Pero nagpangutana si Hesus, “Isakripisyo mo ang imo kabuhì para sa akon, aber mamatay ka pa? Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, bago magtuktuyaok ang suyog, indi mo ako pagkilay-on ning tuyo ka beses.”

14

Hesus ang Dayan, ang Kamatuuran kag ang Kabuhì

¹ Naghambay pa gid si Hesus sa inda, “Ayaw kamo magkabayaka, kundi magsalig kamo sa Dios kag magsalig da kamo sa akon. ² Didto sa langit nga ginaistaran ng akon Amay hay madamò ning istaran. Mauna ako didto agud magpreparar ning istaran para sa indo. Indi ko ini ihambay sa indo kung bukon ini matuod. ³ Kag kung naipreparar ko na ang indo istaran, mabalik ako liwat agud day-on kamo para kung diin ako, yadto da kamo. ⁴ Kag niyang sayod na nindo ang dayan pakadto sa lugar nga akon kadtuan.” ⁵ Nagpangutana si Tomas, “Ginoo, wayà namon masayuri kung diin ka pakadto, pauno kami makasayod ng dayan?” ⁶ Nagsabat si Hesus, “Ako ang dayan pakadto sa Dios nga Amay, ako ang ginahalinan ng kamatuuran parti sa iya kag ako ang nagatao ning kabuhì. Wayà gid may makakadto sa akon Amay kung bukon paagi sa pagtuo sa akon. ⁷ Kung nakilaya nindo ako, makikilaya da nindo ang akon Amay. Kag tunà ngani niyang, kilaya na gid nindo siya kag indo na da nakità.”

Ang Dios nga Amay kag si Hesus

⁸ Nagpangabay si Felipe, “Ginoo, ipakità mo abi sa amon ang imo Amay agud makuntinto na kami.” ⁹ Nagsabat si Hesus, “Felipe, madugay na nindo ako nga kaibahan, wayà pa gid gali ikaw makakilaya sa akon? Ang

nakakità sa akon hay nakakità na da sa akon Amay. Basi naghambay ka, 'Ipakità mo abi sa amon ang imo Amay?' ¹⁰ Wayà ka ba nagapati nga ako yarà sa Amay kag ang Amay yari sa akon? Ang mga hambay nga akon ginatudlò sa indo hay bukon halin sa akon kaugalingon nga otoridad; kundi ang akon Amay nga nagaistar sa akon imaw ang nagahuman ng mga butang paagi sa akon. ¹¹ Magpati kamo sa akon nga ako yarà sa Amay kag ang Amay yari sa akon. Kung indì kamo magpati sa mga ginahambay ko, dapat aber pauno, magpati kamo sa akon tungod sa mga makatitingaya nga ginghuman ko. ¹² Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, ang tawo nga nagatuo sa akon hay makakahuman da pareho ng mga ginahuman ko kag sobra pa gid, kay mabalik na ako sa akon Amay. ¹³ Humanon ko aber ano ang indo pangayuan sa Dios kay igwa kamo relasyon sa akon,* agud madayaw ang Amay paagi sa akon nga iya Ungà. ¹⁴ Kung magpangayò kamo ning aber ano, humanon ko ini kay igwa kamo relasyon sa akon."

Ang Espiritu Santo nga Gingpromisa ni Hesus

¹⁵ "Kung ginahigumà nindo ako, kahinangyan tumanon nindo ang akon mga sugò. ¹⁶ Kag mangamuyò ako sa akon Amay sa langit agud suguon sa indo ang kabaylo ko para magbulig[†] sa indo kag makaibahan nindo sa wayà katapusan. ¹⁷ Siya ang Espiritu Santo nga magatudlò sa indo ng kamatuuran parti sa Dios. Ang mga tawo nga wayà relasyon sa Dios, indì makabaton sa Espiritu Santo kay wayà ninda siya nakità o nakilaya. Pero kamo, kilaya nindo ang Espiritu Santo kay nagakabuhì siya sa indo kag magapabilin nga nagapakig-isa sa indo. ¹⁸ Indì ko kamo pagbayaan pareho ng ilo, kay balikan ko gid kamo. ¹⁹ Matag-od na lang gid nga oras kag indì na ako makità ng mga tawo sa kalibutan. Pero makikità gid ako nindo, kay ako hay mababanhaw. Kay ako hay mababanhaw, kamo da hay mababanhaw. ²⁰ Pag-abot nang adto nga adlaw, masasayuran gid nindo nga ako hay nagapakig-isa sa akon Amay kag kamo hay nagapakig-isa sa akon kag ako sa indo.

²¹ "Ang aber sin-o nga nagabaton kag nagatuman ng akon mga sugò, imaw ang nahahigumà sa akon. Ang nahahigumà sa akon hay pagahigugmaon da ng akon Amay, higugmaon ko da siya kag magapakilaya pa gid ako sa iya."

²² Nagpangutana si Judas (bukon si Judas Iscariote), "Ginoo, basi sa amon ka lang nagapakilaya kung sin-o ka? Basi wayà ka nagapakilaya sa iban nga mga tawo?"

²³ Nagsabat si Hesus, "Kay ang aber sin-o nga nahahigumà sa akon, tumanon niya ang akon ginatudlò. Higugmaon siya ng akon Amay kag makadto kami sa iya, agud magatinir kami kaibahan niya. ²⁴ Pero ang tawo nga wayà nahahigumà sa akon hay wayà nagasunod sa akon ginatudlò. Ang ginatudlò ko nga indo nabatian hay bukon halin sa akon kundi halin sa Amay nga nagsugò sa akon.

²⁵ "Ini nga mga butang hay akon ginahambay sa indo mintras kaibahan pa nindo ako. ²⁶ Pero suguon ng akon Amay ang Espiritu Santo bilang kabaylo ko agud magbulig[†] siya sa indo. Siya ang magatudlò kag magapadumdom sa indo ng tanan nga akon ginghambay.

* **14:13** 14:13 Sa literal: Kag aber ano ang indo pangayuan sa Dios sa akon pangayan hay humanon ko. † **14:16** 14:16 Sa Griego hay Parakletos, ang gusto hambayon hay Miyugdamay, Miyugpakusog o Miyug-apin. † **14:26** 14:26 14:16

²⁷ “Ang akon katawhayan* hay ginabilin ko nga regalo sa indo. Ini nga katawhayan nga ginatao ko sa indo hay bukon pareho sa katawhayan nga ginatao ng ini nga kalibutan, ngani ayaw kamo magkabayaka o magkahadlok.

²⁸ “Nabatian na nindo ang akon ginhambay dati sa indo, ‘Mahalin ako kag balikan ko gid kamo.’ Kung nagahigugmà kamo sa akon, dapat kamo magkalipay kay makadto ako sa Amay nga mas labaw kaysa sa akon. ²⁹ Kag niyan ginahambay ko ini sa indo bago matabò agud kung matabò na ini, magatuo kamo sa akon.

³⁰ “Indi ko na pagpakahabaon ang akon paghambay sa indo kay nagaabot na si Satanas nga nagagahom sa mga tawo nga wayà relasyon sa Dios. Wayà siya gahom sa akon. ³¹ Pero ginatuman ko gid ang ginasugò ng akon Amay agud masayuran ng tanan nga tawo nga ginahigugmà ko gid siya.

“Kari na, kay mahalin na kita diri.”

15

Ang Matuod nga Punò ng Ubas

¹ Nagtudlò si Hesus paagi sa isa ka parabola, “Ako ang matuod nga punò ng ubas* kag ang akon Amay ang miyugdipara sa ubasan. ² Ang kada sanga nga wayà nagabunga hay iya ginatod kag ang kada sanga nga nagapamunga hay iya ginapungon, agud mas magabuyaboy pa gid ang bunga. ³ Kamo hay daw pareho sa mga sanga nga napungon kag nalimpyuhan na paagi sa akon mga hambay nga gingtudlò sa indo. ⁴ Magpabilin kamo sa akon kag ako da sa indo. Ang mga sanga indi makabunga, puyra lang kung magapabilin sa bayagon. Imaw da kamo, indi kamo makabunga puyra lang kung kamo magpabilin sa akon.

⁵ “Ako ang punò ng ubas, kamo ang mga sanga. Ang aber sin-o nga nagapabilin sa akon kag ako da sa iya, imaw ang magapamunga ning buyaboy. Kay kung buyag kamo sa akon, wayà gid kamo may mahuhuman. ⁶ Kung wayà nagapabilin ang tawo sa akon, ipilak siya pareho sa sanga nga layà, ginatipon kag pagkatapos ginapilak sa kalayo agud masunog. ⁷ Kung nagapabilin kamo sa akon kag ginakabuhì nindo ang akon mga ginatudlò, aber ano ang gusto nindo nga pangayuon, itatao ini. ⁸ Kung magpamunga kamo ning buyaboy, ang akon Amay hay pagadayawon ng mga tawo. Paagi diri masasayuran ninda nga kamo hay akon mga disipulo. ⁹ Kung pauno ang paghigugmà ng akon Amay sa akon, tiyad da inà ang akon paghigugmà sa indo. Magpabilin kamo sa akon agud indo mabatyagan ang akon paghigugmà. ¹⁰ Kung ginatuman nindo ang akon mga sugò, padayon nindo nga mababatyagan ang akon paghigugmà. Pareho ng akon pagtuman sa mga sugò ng akon Amay, padayon ko da nga mababatyagan ang iya paghigugmà.

¹¹ “Ginahambay ko ini nga mga butang sa indo agud mabatyagan da nindo ang akon kalipay kag makumplito ang indo kalipay. ¹² Imaw ini ang akon sugò sa indo: maghinigugmaan kamo pareho ng akon paghigugmà sa indo. ¹³ Wayà na ning paghigugmà nga mas sobra pa sa paghigugmà ng isa nga tawo nga nagasakripisyo ng iya kabuhì para sa iya mga amigo. ¹⁴ Kamo ang akon matuod nga mga amigo kung ginatuman nindo ang akon ginasugò sa indo. ¹⁵ Indi ko na kamo pagtawagon nga mga ulipon kay ang

ulipon hay wayà makasayod kung ano ang ginahuman ng iya amo. Kundi ginatawag ko kamo nga mga amigo kay ang tanan nga nabatian ko sa akon Amay hay gingpasayod ko sa indo. ¹⁶ Bukon kamo ang nagpili sa akon kundi ako ang nagpili sa indo. Gingsugò ko kamo para magpanaw kag magtudlò sa mga tawo, agud makapamunga kamo ning bunga nga nagapadayon. Kung tiyad ini, anuman ang indo pangayuon sa akon Amay sa akon pangayan, itatao gid niya ini sa indo.* ¹⁷ Ginahambay ko liwat sa indo, imaw ini ang akon sugò: maghinigugmaan kamo.”

Ang Kahangit ng mga Tawo sa mga Disipulo

¹⁸ Naghambay pa gid si Hesus sa iya mga disipulo, “Kung nahahangit sa indo ang mga tawo nga wayà relasyon sa Dios, dapat nindo masayuran nga sa akon anay sinda nahangit bago sa indo. ¹⁹ Kung pareho kuntà kamo ng mga tawo nga wayà relasyon sa Dios, palanggaon gid ninda kamo. Pero bukun na kamo pareho ninda kay gingpili ko kamo agud ibuyag sa inda, ngani nahahangit sinda sa indo. ²⁰ Dumduma nindo ang akon ginghambay sa indo, ‘Wayà ning ulipon nga mas mataas sa iya amo.’ Kung ginghingabot ako ninda, papasakitan da ninda kamo. Kung gingtuman ninda ang akon gingtudlò, tumanon da ninda ang indo itudlò! ²¹ Pero papasakitan ninda kamo kay may relasyon kamo sa akon kag wayà ninda nakikilaya ang nagsugò sa akon. ²² Kung wayà ako nagkari sa inda para ihambay ang mensahe ng akon Amay, wayà kuntà sinda nagkasalà bisan indì magtuo sa akon. Pero niyan wayà na sinda ning maibalibad sa inda salà. ²³ Ang aber sin-o nga nahahangit sa akon hay nahahangit da sa akon Amay. ²⁴ Kung wayà ako naghuman sa inda ng makatitingaya nga butang nga wayà ning aber sin-o nga nakahuman, wayà kuntà sinda salà. Aber nakità na gid ninda ang akon mga ginghuman, nahangit pa gihapon sinda sa akon kag sa akon da Amay. ²⁵ Pero natabò ini agud matuman ang ginahambay sa inda Kasulatan, ‘Nahangit gid sinda sa akon aber wayà ning kabangdanan.’†

²⁶ “Pero suguon ko diri sa indo ang kabaylo ko halin sa akon Amay agud magbulig† sa indo. Siya ang Espiritu Santo nga magatudlò ng kamatuuran parti sa Dios. Pag-abot niya, magapamatuod siya parti sa akon. ²⁷ Kag kamo hay magapamatuod da parti sa akon kay kaibahan ko kamo tunà nang nagpanudlò ako sa mga tawo ng mga mensahe parti sa Dios.”

16

¹ “Ginahambay ko ini tanan sa indo agud indì maduyà ang indo pagtuo sa akon. ² Kay palayason kamo ng indo mga kasimanwa sa mga sinagoga. Maabot ang oras nga madamò sa inda ang magapatay sa indo kag magahunahunà pa nga sinda nagaserbisyo sa Dios. ³ Humanon ninda ini tanan sa indo kay wayà ninda ako nakikilaya o ang akon Amay. ⁴ Ginahambay ko ini agud pag-abot ng oras nga humanon ninda ini tanan sa indo, madudumduman nindo ang akon ginghambay.”

Ang Ministeryo ng Espiritu Santo

* **15:16** 15:16 Sa akon pangayan: ang gusto hambayon, anuman ang indo pangayuon sa akon Amay, itatao gid niya ini sa indo tungod sa indo relasyon sa akon. † **15:25** 15:25 Salmo 35:19, 69:4 † **15:26** 15:26 14:16

“Wayà ko anay kamo gingbalitai ng ini nga mga butang kay kaibahan pa nindo ako. ⁵ Pero niyan mabalik na ako sa nagsugò sa akon. Wayà gid ning aber isa sa indo ang nagpangutana kung sa diin ako makadto. ⁶ Niyan tungod sa mga butang nga akon ginhambay sa indo, napunò gid ning kalisod ang indo tagipusuon. ⁷ Pero ginahambay ko sa indo ang matuod, ang akon paghalin hay para sa indo kaayuhan. Kay kung indi ako maghalin, indi mag-abot ang kabaylo ko para magbulig† sa indo. Pero kung maghalin ako, susuguon ko siya sa indo. ⁸ Kag kung mag-abot siya, pamatuuran niya sa mga tawo nga wayà relasyon sa Dios nga salà ang inda pang-intindi parti sa kasal-anan, sa akon pagiging matarong kag sa paabuton nga paghusga sa mga tawo. ⁹ Parti sa kasal-anan, pamatuuran niya nga makasasalà sinda kay wayà sinda nagtuo sa akon. ¹⁰ Parti sa akon pagiging matarong, pamatuuran niya nga matarong ako kay makadto na ako sa akon Amay kag indi na ninda ako makità. ¹¹ Kag parti sa paghusga sa mga tawo, pamatuuran niya nga matatabò gid ini kay ginghusgahan na ang Pinunò* nga nagagahom sa mga tawo nga wayà relasyon sa Dios.

¹² “Madamò pa kuntà ang akon ihambay sa indo, ugaling indi pa nindo ini maintindihan niyan. ¹³ Pag-abot ng Espiritu Santo, siya ang magatudlò ng kamatuuran parti sa Dios. Kag buligan niya kamo nga maintindihan ang tanan nga kamatuuran. Indi siya magahambay sa iya lang kaugalingon, kundi ang ihahambay niya sa indo hay kung ano lang ang iya mabatian sa akon kag ipasayod da niya kung ano ang matatabò sa paabuton. ¹⁴ Padunggan niya ako kay ipaintindi niya sa indo ang akon mga gingpanudlò kag gingpanghuman. ¹⁵ Kay ang tanan nga igwa sa akon Amay hay yari da sa akon. Ngani ginhambay ko nga ipasayod ng Espiritu Santo sa indo ang akon mga gingpanudlò.”

Ang Kalisod Bayluhan ng Kalipay

¹⁶ “Matag-od na lang ang oras kag indi na nindo ako makità. Pero sa indi magdugay, makikità nindo ako liwat.” ¹⁷ Ngani nagpinangutan-an sa isa kag isa ang iban niya nga mga disipulo, “Ano baya ang gusto niya hambayon, ‘Matag-od na lang ang oras kag indi na nindo ako makità. Pero sa indi magdugay, makikità nindo ako liwat kay makadto na ako sa akon Amay?’” ¹⁸ Hambay pa ninda, “Ano baya ang gusto niya nga hambayon, ‘Matag-od na lang ang oras?’” Indi naton ini maintindihan kung ano ang gusto hambayon!” ¹⁹ Sayod ni Hesus nga gusto kuntà ninda magpangutana, ngani naghambay siya, “Di ba, ang gusto nindo nga ipangutana hay kung ano ang gusto ko nga hambayon, ‘Matag-od na lang ang oras kag indi na nindo ako makità. Pero sa indi magdugay, makikità nindo ako liwat?’” ²⁰ Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, magauwang kamo pero magakalipay gid ang mga tawo nga wayà relasyon sa Dios. Magatangis kamo sa kalisod, pero ang indo kalisod hay maduduyà kag mababayluhan ning kalipay. ²¹ Pareho ng babayi nga paungaon, nagatiis siya ning kasakit kay nag-abot na ang iya oras. Pero pagkatapos nga matawo ang iya lapsag, indi na niya madumduman ang kasakit. Nalilipay siya kay natawo na ang isa ka lapsag sa kalibutan. ²² Pareho da ini sa indo, nalililod gid kamo niyan pero mapakigkità ako sa indo liwat kag malilipay

† 16:7 16:7 14:16 * 16:11 16:11 Ini nga Pinunò hay si Satanas. Basaha sa 1 Juan 5:19.

gid ang indo tagipusuon. Kag wayà gid ning bisan sin-o nga makaagaw sa indo ini nga kalipay.

²³ “Pag-abot nang adto nga adlaw, indì na kahinangyan nga sa akon kamo magpangayò ning aber ano. Sa matuod lang ginahambay ko sa indo, anuman ang indo pangayuan sa akon Amay, itafo gid niya ini sa indo kay may relasyon kamo sa akon. ²⁴ Hasta niyan wayà pa kamo ning ginapangayò sa Dios nga Amay paagi sa akon pangayan. Pangayò kamo sa iya agud makabaton kamo kag para makumplito ang indo kalipay.”

Ang Pagperdi ni Hesus sa Kalibutan

²⁵ “Ginghambay ko ini sa indo paagi sa mga parabola*. Pero maabot ang oras nga indì na ako maghambay ning parabola* kundi ipasayod ko na sa indo ning klaro ang parti sa akon Amay. ²⁶ Adto nga adlaw, kamo na mismo ang mangayò sa iya paagi sa akon pangayan. Indì na kahinangyan nga ako pa ang magpangayò sa akon Amay para sa indo. ²⁷ Ang akon Amay mismo ang nagahigugmà sa indo kay naghigugmà kamo sa akon kag nagpati nga ako hay naghalin sa Dios. ²⁸ Naghalin ako sa akon Amay kag nagkari ako diri sa kalibutan. Niyan mahalín na ako diri sa kalibutan kag mabalik na ako sa akon Amay.”

²⁹ Naghambay ang iya mga disipulo, “Niyan klaro na gid ang imo mga ginahambay sa amon kag bukon na paagi sa mga parabola! ³⁰ Niyan sayod namon nga nasasayuran mo gid ang tanan nga butang kag aber nganì wayà kami nagapangutana, sayod mo ang amon ginahunahunà. Nganì nagapati kami nga ikaw hay halin sa Dios.” ³¹ Naghambay si Hesus, “Nagatuo na ba kamo niyan? ³² Madalì na lang ang oras kag imaw na gid ini, nga kamo hay magkabuyag-buyag kag magbalik sa indo lugar. Aber bayaan nindo ako, may kaibahan gihapon ako kay ibhan ako ng akon Amay. ³³ Ginahambay ko ini sa indo agud magkaigwa kamo ning katawhayan sa pagpakig-isa sa akon. Makakaagi kamo ning mga kahugaan sa kalibutan, pero pakusuga ang indo kaugalingon! Naperdi ko na ang mga paagi ng kalibutan nga kontra sa kabubut-on ng Dios.”

17

Ang Pangamuyò ni Hesus para sa iya Kaugalingon

¹ Pagkahambay adto ni Hesus, naghanged siya kag naghambay, “Amay ko sa langit, nag-abot na ang oras. Padunggi ako nga imo Ungà agud padunggan ko da ikaw. ² Kay gingtaw-an mo ako ning otoridad para magdumaya sa tanan nga tawo, agud taw-an ko ning kabuhi nga wayà katapusan ang tanan nga tawo nga gingtao mo sa akon. ³ Kag imaw ini ang kabuhi nga wayà katapusan: igwa sinda ning relasyon sa imo nga imaw lang ang matuod nga Dios kag sa akon* nga imo gingsugò. ⁴ Gingpadunggan ko ikaw sa mga tawo sa kalibutan paagi sa pagtapos ng gingpahuman mo sa akon. ⁵ Nganì niyan, Amay ko sa langit, kung kaibahan ta na ikaw, taw-an sa akon ang kahimayaan nga igwa ako nang kaibahan ko ikaw bago pa natuga ang kalibutan.”

Ang Pangamuyò ni Hesus para sa iya mga Disipulo

⁶ “Gingpakilaya ko ikaw sa mga tawo nga ginglain mo sa kalibutan kag gingtao mo sa akon. Nang una imo sinda kag gingsalig mo sinda sa akon.

* 17:3 17:3 Sa literal: kay Hesu-Kristo.

Kag gingtuman ninda ang imo gingpanudlò. ⁷ Niyang sayod ninda nga ang tanan nga imo gingsalig sa akon hay halin sa imo. ⁸ Gingtudlò ko sa inda ang ginghambay mo sa akon kag gingbaton ninda ini. Ngani sayod gid ninda nga ako hay naghaling sa imo kag nagpati sinda nga ikaw ang nagsugò sa akon.

⁹ “Amay ko, nagapangamuyò ako para sa ini nga mga disipulo ko. Ini nga pangamuyò bukun para sa mga tawo nga wayà relasyon sa akon, kundi para sa mga tawo nga gingsalig mo sa akon kay imo sinda. ¹⁰ Ang tanan nga tawo nga may relasyon sa akon hay imo kag ang tanan nga imo hay akon. Kag ako hay ginapadunggan tungod sa inda. ¹¹ Niyang mahalin na ako diri sa kalibutan kag mabalik na ako sa imo, pero mabilin pa sinda sa kalibutan. Amay ko nga Balaan, bantayi sinda paagi sa imo gahom† nga gingtao mo sa akon, agud magakaisa sinda pareho naton nga nagakaisa. ¹² Mintras kaibahan ko sinda, gingbantayan ko gid sinda paagi sa imo gahom nga gingtao mo sa akon. Ngani aber isa sa inda wayà may namatay, puyra lang sa tawo nga ang kadtuan hay sa impyerno, agud matabò ang ginahambay ng Kasulatan. ¹³ Niyang mabalik na ako sa imo. Ini nga mga butang hay akon ginapangamuyò mintras yari pa ako sa kalibutan, agud magkaigwa sinda ning kalipay pareho sa akon kag makumplito ini nga kalipay sa inda. ¹⁴ Ginhambay ko na sa inda ang imo mensahe, ngani nahangit sa inda ang mga tawo nga wayà relasyon sa imo. Kay wayà na sinda nagapasakop sa ini nga kalibutan, pareho ko da nga wayà nagapasakop sa kalibutan. ¹⁵ Wayà ko ginapangamuyua nga buy-on mo na sinda sa kalibutan, kundi proteksyunan mo sinda kontra kay Satanas. ¹⁶ Wayà na sinda nagapasakop sa ini nga kalibutan, pareho ko da nga wayà nagapasakop sa kalibutan. ¹⁷ Ilain mo sinda para sa pagserbisyo sa imo paagi sa pagtudlò ng kamatuuran. Ang imo hambay imaw ang kamatuuran. ¹⁸ Kung pauno gingsugò mo ako diri sa mga tawo sa kalibutan para humanon ang imo kabubut-on, ginasugò ko da sinda sa kalibutan. ¹⁹ Ginalain ko ang akon kaugalingon para sa pagserbisyo sa imo, agud mailain da ninda ang inda kaugalingon paagi sa pagtudlò ng kamatuuran.”

Ang Pangamuyò ni Hesus para sa Tanan nga Magatuo

²⁰ “Bukun lang ang akon mga disipulo ang akon ginapangamuyò, kundi ang tanan da nga magatuo sa akon paagi sa inda pamatuod. ²¹ Amay ko sa langit, ang akon pangamuyò sa imo nga kabay pa sinda tanan hay magakaisa. Kung pauno nga ikaw nagapakig-isa sa akon kag ako sa imo, kabay pa nga magapakig-isa da sinda sa aton, agud magpati ang mga tawo nga wayà nagatuo sa imo nga ikaw ang nagsugò sa akon. ²² Ginatao ko sa inda ang kahimayaan nga imo gingtao sa akon, agud magkaisa gid sinda pareho naton nga nagakaisa. ²³ Ang gusto hambayon, nagapakig-isa ako sa inda kag ikaw sa akon, agud maging isa gid sinda. Paagi diri masasayuran ng mga tawo nga wayà nagatuo sa imo nga ikaw ang nagsugò sa akon kag ginahigugmà mo ang mga nagatuo sa akon pareho ng paghigugmà mo sa akon.

²⁴ “Amay ko sa langit, gusto ko gid ini nga mga tawo nga gingtao mo sa akon hay makaibahan ko didto mismo sa langit, agud makità da ninda ang kahimayaan ko. Gingtao mo ini nga kahimayaan sa akon kay gingpalanggà

† 17:11 17:11 Sa literal: sa imo pangayan.

mo ako bago pa natuga ang kalibutan. ²⁵ Matarong nga Amay, wayà ka nakilaya ng mga tawo nga wayà nagatuo sa imo. Pero kilaya ko gid ikaw kag sayod ini ng akon mga disipulo nga ikaw ang nagsugò sa akon. ²⁶ Gingpakilaya ko ikaw‡ sa inda kag ipakilaya pa gid, para ang imo paghigugmà sa akon hay mabatyagan da ninda kag agud ako hay permi ninda makaibahan.”

18

Ang Pagdakop kay Hesus

Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-52; Lucas 22:47-53

¹ Pagkatapos pangamuyò ni Hesus, nagpanaw siya kaibahan ang iya mga disipulo kag nagtabok sinda sa kabuak ng sapà ng Kidron. Didto sinda nagkadto sa lugar nga may mga tanom nga kahoy nga olibo*. ² Niyan si Judas nga imaw ang magatraidor sa iya hay tundog da adto nga lugar kay permi didto nagatipon si Hesus kag ang iya mga disipulo. ³ Ngani nagkadto didto si Judas kaibahan ang madamò nga sundalo kag ang mga gwardya ng templo, nga gingsugò ng mga pinunò nga pari kag mga Pariseo*. Igwa sinda daya nga mga muron, iwagan kag armas. ⁴ Sayod ni Hesus ang tanan nga matatabò sa iya, ngani gingsumpung niya nga daan adto nga mga tawo kag gingpangutana, “Sin-o ang indo ginapangità?” ⁵ Nagsabat sinda, “Si Hesus nga taga-Nazaret.” Nagsabat naman siya, “Ako si Hesus.”

Yadto da ang traidor nga si Judas nga nagatindog kaibahan ninda. ⁶ Pagkahambay niya nga, “Ako si Hesus,” napaatras sinda tanan kag nagkatumba sa dutà. ⁷ Ngani gingpangutana sinda liwat ni Hesus, “Sin-o gid ba ang ginapangità nindo?” Nagsabat sinda liwat, “Si Hesus nga taga-Nazaret.” ⁸ Naghambay si Hesus, “Ginghambay ko na ngani sa indo nga ako si Hesus. Niyan kung ako ang indo ginapangità, pabay-i lang nga makahalin ining akon mga kaibahan.” ⁹ Imaw ini ang iya ginghambay agud matuman ang iya ginghambay sa Dios, “Indi ko gid pabay-an ang mga gingtao mo sa akon, para wayà may maduyà aber isa.” ¹⁰ Niyan, si Simon Pedro hay may daya nga maisot nga sundang. Ginggabot niya ini kag ginglabò ang ulipon ng Pinakamataas nga Pari kag nautod ang iya tuo nga talinga. Ang pangayan ng ulipon hay si Malcus. ¹¹ Naghambay si Hesus kay Pedro, “Balikan sa tagob ang imo sundang! Wayà ka ba makasayod nga dapat ko antuson ang kahugaan nga gingtao ng akon Amay sa akon?”

Ang Pagdaya kay Anas

¹² Pagkatapos, gingdakop kag ginggapos si Hesus ng mga sundalo nga ginapamunuan ng inda kumander, kaibahan ang mga gwardya ng templo nga gingsugò ng mga Judio. ¹³ Gingdaya anay siya kay Anas nga panugangan ni Caifas nga imaw ang Pinakamataas nga Pari adto nga tuig. ¹⁴ (Si Caifas imaw ang naglaygay dati sa mga Judio, “Mas maayo nga isa lang ang mamatay para sa mga tawo.”)

Wayà Pagkilay-a ni Pedro si Hesus

Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57

¹⁵ Niyan si Simon Pedro kag ang isa pa nga disipulo hay nagsunod kana Hesus. Ini nga disipulo hay kilaya ng Pinakamataas nga Pari, ngani nakasuyod siya sa dyaag ng iya bayay, kaibahan nina Hesus. ¹⁶ Pero si Pedro hay nabilin nga nagatindog sa luwas ng pwertahan.

‡ 17:26 17:26 Sa literal: ang imo pangayan.

Ngani nagbalik adtong iya kaibahan nga disipulo kag nagpamuhon sa babayi nga miyugbantay ng pwertahan, tapos gingpasuyod niya si Pedro. ¹⁷ Gingpangutana ng adtong babayi si Pedro, “Di ba disipulo ka da ng inà nga tawo?” Nagsabat si Pedro, “Bukon.”

¹⁸ Tiglalamig adto, ngani may gingpabaga nga uling. Nagatindog ang mga ulipon kag ang mga gwardya ng templo palibot para magpainit-init. Si Pedro hay nagpalapit da kaibahan ninda nga nagatindog kag nagapadanga da.

Ang Pag-imbistigar ng Pinakamataas nga Pari kay Hesus

Mateo 26:57-66; Marcos 14:53-65; Lucas 22:66-71

¹⁹ Niyan gingpangutana si Hesus ng Pinakamataas nga Pari parti sa iya nga disipulo kag sa iya ginatudlò. ²⁰ Nagsabat si Hesus, “Permi ako nagahambay sa atubangan ng tanan, kay nagatudlò ako sa sinagoga* kag sa templo kung sa diin nagatipon-tipon da ang tanan nga mga Judio. Kag wayà ako may ginahambay nga pasikreto. ²¹ Basi ginapangutana mo ako? Pangutan-a ang mga nakabati sa akon kay sayod ninda kung ano ang akon ginghambay.” ²² Pagkahambay adto ni Hesus, tinampà siya ng isa sa mga gwardya ng templo nga nagatindog malapit sa iya kag ginghambayan siya, “Basi tiyad ka inà kung magsabat sa Pinakamataas nga Pari?” ²³ Nagsabat si Hesus, “Kung salà ang akon ginghambay, ihambay mo kung diin didto! Pero kung tamà ang akon ginghambay, basi gingtampà mo ako?”

²⁴ Pagkatapos adto, gingpadaya ni Anas si Hesus nga nakagapos pa kay Caifas nga Pinakamataas nga Pari.

Wayà na naman Pagkilay-a ni Pedro si Hesus

Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62

²⁵ Mintras nagatindog gihapon didto si Simon Pedro kag nagapainit-init, may nagpangutana sa iya, “Di ba disipulo ka da ng inà nga tawo?” Nagbalibad liwat si Pedro, “Bukon ako adto!” ²⁶ Niyan gingpangutana naman si Pedro ng isa sa mga ulipon ng Pinakamataas nga Pari, nga hali ng tawo nga ang talinga ging-utod niya, “Di ba, ikaw adtong nakità ko nga kaibahan niya didto sa gardin?” ²⁷ Pero nagbalibad na naman si Pedro, “Bukon!” Kag adto nga daan nagtuktuyaok ang suyog.

Ang Pag-imbistigar ni Pilato kay Hesus

Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5

²⁸ Pagkaimbistigar kay Hesus sa bayay ni Caifas, gingdaya siya ng mga miyugdumaya ng Judio sa palasyo ng gobernador. Adto hay bago magsubat ang adlaw. Wayà sinda magsuyod sa palasyo, kay sunò sa inda mga layi, kung magsuyod sinda sa bayay ng bukon Judio*, indì na sinda pagtugutan nga magkaon ng ihapon nga para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel*. ²⁹ Ngani nagluwas si Pilato sa iya palasyo kag iya sinda gingpangutana, “Ano ang akusasyon nindo kontra sa ini nga tawo?”

³⁰ Nagsabat sinda, “Kung wayà siya may ginghuman nga malain, wayà namon siya pagday-a diri sa imo.” ³¹ Naghambay si Pilato, “Day-a nindo siya kag husgahan sunò sa indo Kasuguan.” Nagsabat ang mga Judio, “Pero wayà kami otoridad nga magsentensya ning kamatayon aber kanin-o.”

³² Natabò ini agud matuman ang ginghambay ni Hesus kung pauno siya mamatay. ³³ Ngani nang mabatian adto ni Pilato, nagsuyod siya liwat sa palasyo. Gingpatawag niya si Hesus kag gingpangutana, “Ikaw ba ang hari ng mga Judio?” ³⁴ Nagsabat si Hesus, “Imo gid ba inà pangutana o may

iban nga naghalitâ sa imo parti sa akon?" ³⁵ Nagsabat si Pilato, "Basi? Ano ba ang kalaom mo sa akon, Judio? Ang imo mga kasimanwa kag ang mga pinunò nga pari ang nagdaya sa imo diri sa akon. Ano ba ang imo nahuman?" ³⁶ Nagsabat si Hesus, "Ang akon gingharian hay bukon diri sa kalibutan. Kung diri sa kalibutan ang akon gingharian, nagbatò kuntâ ang akon mga tagasunod agud indî ako maitugyan sa mga Judio. Pero ang akon gingharian hay bukon sa ini nga kalibutan." ³⁷ Hambay ni Pilato, "Kung imaw, hari ka gali?" Nagsabat si Hesus, "Ikaw ang naghambay nga hari ako. Imaw ini ang kabangdanan kung basi ako natawo kag nagkari diri sa kalibutan agud magpamatuod parti sa kamatuuran. Ang aber sin-o nga gusto magsunod sa kamatuuran hay nagapamati sa akon hambay." ³⁸ Naghambay liwat si Pilato, "Ano gid gali ang kamatuuran?"

Ang Pagsentensya kay Hesus

Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25

Pagkahambay adto ni Pilato, nagluwas siya liwat kag naghambay sa mga Judio, "Wayâ ako may nakitâ nga salâ sa ini nga tawo. ³⁹ Pero sunò sa indo tradisyon, kahinangyan ko magpaluwas ng isa ka priso sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel. Gusto ba nindo nga buhian ko ang Hari ng mga Judio para sa indo?" ⁴⁰ Pero nagsinggit sinda liwat, "Indî! Bukon inâ nga tawo! Si Barabas ang gusto namon!" (Si Barabas hay isa ka rebelde.)

19

¹ Ngani gingpabuoy ni Pilato si Hesus kag gingpalatigo. ² Ginghumanan siya ng mga sundalo ning korona nga tunukon kag gingsuksok ini sa iya uyo. Gingpasuksukan da ninda siya kapa nga maron. ³ Nagapinalapit sinda sa iya kag nagahambay, "Mabuhay ang Hari ng mga Judio!" Kag gingtinampâ ninda siya.

⁴ Nagluwas liwat si Pilato sa iya palasyo kag naghambay sa mga Judio, "Tan-awa nindo, paluwason ko siya agud masayuran nindo nga wayâ ako may makitâ nga salâ sa iya!" ⁵ Gingpadaya sa luwas si Hesus nga nakasuksok ning korona nga tunukon kag kapa nga maron. Hambay ni Pilato, "Sirua nindo ini nga tawo!" ⁶ Pagkakitâ ng mga pinunò nga pari kag ng mga gwardya sa templo, nagsinggit sinda, "Ilangang siya sa krus! Ilangang siya sa krus!" Naghambay si Pilato, "Kamo ang magbuoy sa iya diri kag kamo ang maglangang sa iya, kay wayâ gid ako may makitâ nga salâ sa iya!" ⁷ Nagsabat ang mga Judio, "May Kasuguan kami! Dapat siya mamatay sunò sa amon Kasuguan, kay ginahuman niya ang iya kaugalingon nga Ungâ ng Dios!"

⁸ Pagkabatî adto ni Pilato, lalò na gid siya nga hinadlukan. ⁹ Ngani gingpadaya niya liwat si Hesus sa suyod ng palasyo kag iya gingpangutana, "Taga-diin ka?" Pero wayâ nagsabat si Hesus. ¹⁰ Ngani naghambay si Pilato, "Basi indî ka magsabat sa akon? Wayâ ka ba makasayod nga may otoridad ako nga buhian ka o ipalangsang sa krus?" ¹¹ Nagsabat si Hesus, "Wayâ ka otoridad nga magsentensya ning kamatayon sa akon kung wayâ ka gingtaw-i otoridad ng Dios. Ngani, mas madakò ang kasal-anan ng tawo nga nagtugyan sa akon diri sa imo." ¹² Pagkabatî adto ni Pilato, lalò pa gid niya nga gingtinguhâ nga buhian si Hesus. Pero nagsinggit ang mga Judio sa luwas, "Kung buhian mo inâ nga tawo, bukon ka amigo ng Emperador ng Roma! Kay ang aber sin-o nga ginahuman nga hari ang iya kaugalingon

hay kaaway ng Emperador.”¹³ Pagkabati adto ni Pilato, gingpadaya niya si Hesus sa luwas. Tapos nagpungkò si Pilato sa pungkuan ng hukom sa lugar nga ginatawag, Plataporma nga Bato. (Sa Hebreo hay Gabbata.)

¹⁴ Adto hay adlaw ng pagpreparar para sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel* kag ang oras hay mga alas dose na. Naghambay si Pilato sa mga Judio, “Sirua nindo ang indo Hari!”¹⁵ Pero nagsinggit sinda, “Patya inà! Patya inà! Ilangsang siya sa krus!” Nagpangutana si Pilato, “Gusto ba nindo nga ipalangsang ko sa krus ang indo Hari?” Nagsabat ang mga pinunò nga pari, “Wayà kami iban nga hari kundì ang Emperador!”¹⁶ Ngani gingtugyan si Hesus ni Pilato sa iya mga sundalo agud ilangsang sa krus. Pagkatapos adto, gingbuoy ninda si Hesus.

Ang Paglangsang kay Hesus sa Krus

Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43

¹⁷ Pagkatapos gingdaya si Hesus paluwas nga pas-an ang iya krus pakadto sa lugar nga ginatawag, Lugar ng Bungò. (Sa Hebreo hay Golgota.)

¹⁸ Pag-abot didto, ginglangsang ninda si Hesus sa krus. May duha da ka tawo nga ginglangsang kaibahan niya. Ang isa sa tuo, ang isa sa waya kag si Hesus hay sa inda tungà.¹⁹ Nagpahuman si Pilato ng karatula kag gingpabutang sa ibabaw ng krus, nga may nakasulat, SI HESUS NGA TAGA-NAZARET, ANG HARI NG MGA JUDIO.²⁰ Ngani nabasa adto ng madamò nga Judio kay malapit sa Jerusalem ang ginglangsang kay Hesus kag isa pa nakasulat adto sa linggwahe ng Hebreo, Latin kag Griego.²¹ Pagkabasa adto ng mga pinunò nga pari, nagreklamo sinda kay Pilato nga ang hambay, “Ayaw pagsulata nga ‘Hari ng mga Judio’, kundì ‘Hambay ng ini nga tawo siya ang Hari ng mga Judio.’ ”²² Nagsabat si Pilato, “Ang akon gingpasulat hay nakasulat na.”

²³ Niyan, bago ginglangsang ng mga sundalo si Hesus, gingbuoy anay ninda ang iya ginasuksok kag gingparte sa upat ka bilog, kada sundalo isa ka parte. Gingbuoy da ninda ang iya barò nga pang-idayom. Isa ini ka bilog nga wayà ning tahì halin sa liab hasta sa tuhod.²⁴ Ngani naghambay sinda sa isa kag isa, “Indì naton ini tungaon, magbunot-bunutan na lang kita kung kay sin-o ini mapakadto.”

Natabò ini agud matuman ang ginahambay ng Kasulatan, “Gingparte-parte ninda ang akon mga barò kag gingbunot-bunutan ninda ang akon barò nga pang-idayom.”[†] Imaw ngani adto ang ginghuman ng mga sundalo.

²⁵ Nagatindog naman malapit sa krus ni Hesus ang iya nanay, ang manghod nga babayi ng iya nanay, ang asawa ni Clopas nga si Maria kag ang taga-Magdala nga si Maria.²⁶ Nang makità ni Hesus ang iya nanay kag ang iya pinalanggà nga disipulo nga nagatindog didto, naghambay siya sa iya nanay, “Nay, kabiga inà nga disipulo ko nga imo ungà.”²⁷ Naghambay naman siya sa disipulo, “Kabiga siya nga imo nanay.” Tunà adto, gingbaton siya ng disipulo bilang miyembro sa iya pamilya.

Ang Pagkamatay ni Hesus

Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49

²⁸ Pagkatapos adto, sayod ni Hesus nga natapos na ang tanan nga gingpahuman ng iya Amay kag agud matuman ang Kasulatan, naghambay siya, “Ginauhaw ako!”²⁹ Igwa didto hambawan nga punò ning maaslom nga ilimnon. Pagkabati adto ng mga sundalo, nagbuoy sinda espongha

[†] 19:24 19:24 Salmo 22:18

kag gingsawsaw ini sa ilimnon kag gingpalapit sa bàbà ni Hesus. ³⁰ Pagkasupsop niya ng ilimnon, hambay niya, "Natapos na!" Kag nagdungok siya kag nabugtuhan siya ginhawa.

Ang Pagbunò kay Hesus sa Kilid

³¹ Adto hay adlaw ng pagpreparar para sa Adlaw nga Inugpahuway* kag indì gusto ng mga miyugdumaya ng Judio nga mabilin didto sa krus ang mga lawas nga ginglangsang. Kay ang masunod hay Adlaw nga Inugpahuway kag importante gid ini nga adlaw para sa mga Judio, kay natamà sa Pyesta ng Pagligad ng Anghel. Ngani gingpangabay ng mga Judio kay Pilato nga ipabali na lang ang mga batiis ng mga ginglangsang, agud mamatay sinda nga daan kag mabuoy ang inda lawas sa krus. ³² Ngani nagkadto ang mga sundalo kag gingpangbali ang mga batiis ng duha ka tawo nga nakalangsang kaibahan ni Hesus. ³³ Pero pag-abot ninda kay Hesus kag pagkakità nga patay na siya, wayà na ninda pagbalia ang iya mga siki. ³⁴ Pero gingbunò ng isa nga sundalo si Hesus sa kilid ning bangkaw kag adto nga daan, nag-ilig ang dugò kag tubi. ³⁵ Ang nakakità mismo sa natabò imaw ang nagpamatuod. Kag masaligan ang iya ginabalità kay sayod niya nga matuod ang iya ginahambay, agud magtuo kamo. ³⁶ Natabò ini nga mga butang agud matuman ang ginahambay ng Kasulatan, "Wayà gid bisan isa sa iya mga tuy-an ang mababali."† ³⁷ Kag may ginahambay pa gid sa Kasulatan, "Tan-awon ninda ang tawo nga inda gingbunò."†

Ang Paglubong kay Hesus

Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56

³⁸ Pagkatapos adto, si Jose nga taga-Arimatea hay nagkadto kay Pilato kag nagpamuhon nga kung puydi buy-on niya ang lawas ni Hesus didto sa krus. (Si Jose hay isa sa mga disipulo ni Hesus pero sikreto lang kay nahadlok siya sa mga miyugdumaya ng Judio.) Tapos gingtugutan siya ni Pilato, ngani gingpatunton niya ang lawas ni Hesus. ³⁹ Nagnunot da sa iya si Nicodemus. (Siya ang nagkadto anay kay Hesus nang gab-i.)† Nagdaya siya ning mga 100 ka litro nga pahumot nga ginghalò nga mira* kag aloe. ⁴⁰ Ngani gingpabuoy ninda ang lawas ni Hesus kag gingpabutangan ning pahumot mintras gingpasamburan ning mahay kag maayo nga klasi nga tela. (Imaw ini ang patakaran ng mga Judio sa paglubong.) ⁴¹ Didto sa ginglangsangang kay Hesus, igwa malapit nga lugar nga may mga tanom. Igwa didto bag-o nga lubungan nga ginghuman sa alihid ng bakuyod. Ini hay wayà pa nalulubungi. ⁴² Niyan, tungod adto hay adlaw ng pagpreparar ng mga Judio para sa Adlaw nga Inugpahuway kag malapit lang didto ang lubungan, didto na lang ninda ginglubong si Hesus.

20

Ang Pagkabanhaw ni Hesus

Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12

¹ Aga pa gid ng una nga adlaw ng simana*, maduyom-duyom pa, nagkadto na si Maria nga taga-Magdala sa ginglubungan kay Hesus. Pag-abot niya didto, nakità niya nga napaligid na ang bato nga nagasara sa pwertahan ng lubungan. ² Ngani nagdyagan siya kag nagkadto kay Simon

† **19:36** 19:36 Exodus 12:46 † **19:37** 19:37 Zacarias 12:10 † **19:39** 19:39 3:1-2 * **20:1** 20:1
Ang una nga adlaw ng simana sa inda hay Domingo sa aton.

Pedro kag sa disipulo nga pinalanggà ni Hesus kag nagbalità, “Gingbuoy ninda ang Ginoo sa lubungan kag wayà kami† kasayod kung diin ninda siya gingbutang.” ³ Ngani nagluwas si Pedro kaibahan adto nga disipulo kag nagkadto sa lubungan. ⁴ Nagdyagan sinda nga duha, pero mas matulin adtong disipulo nga kaibahan ni Pedro, ngani siya ang una nga nakaabot sa lubungan. ⁵ Nagdukò siya kag naglili sa suyod. Nakità niya nga yadto nakabutang ang tela nga ginggamit sa paglubong kay Hesus, pero wayà siya magsuyod. ⁶ Malagat-lagat, umabot da si Simon Pedro kag deri-deritso siya nga nagsuyod sa lubungan. Nakità niya nga nakabutang didto ang tela ⁷ pati ang panyò nga gingputos sa uyo ni Hesus. Bukon ini kaibahan sa maayo nga klasi nga tela, kundi nakabuyag sa alihiid kag nakalukot ini ning maayo. ⁸ Tapos nagsuyod da ang disipulo nga nauna mag-abot kag sa iya nakità, nagpati siya. ⁹ (Pero aber tiyad adto, wayà gihapon ninda naintindihi ang ginahambay ng Kasulatan nga kahinangyan mabanhaw si Hesus.) ¹⁰ Pagkatapos nag-uli ang duha nga disipulo sa inda lugar.

Ang Pagpakità ni Hesus kay Maria nga taga-Magdala

¹¹ Niyan si Maria nga taga-Magdala hay nagatindog gihapon didto sa luwas ng lubungan nga nagatangis. Mintras nagatangis, nagdukò siya kag naglili sa suyod ng lubungan ¹² kag nakità niya ang duha nga anghel nga nakabarò ng puti kag nagapungkò sa dati nga gingbutangan ng lawas ni Hesus. Ang isa hay hampig sa uyuhan kag ang isa sa sikwayan. ¹³ Nagpangutana sinda sa iya, “Nang, basi nagatangis ka?” Nagsabat siya, “Kay gingbuoy ninda ang akon Ginoo kag wayà ako kasayod kung diin ninda siya gingbutang.” ¹⁴ Pagkahambay niya adto, naglingig siya kag nakità niya nga may tawo nga nagatindog, pero wayà niya nakilaya nga si Hesus adto. ¹⁵ Naghambay si Hesus, “Nang, basi nagatangis ka? Sin-o ang imo ginapangità?” Ang kalaom ni Maria, siya ang miyugbantay ng lugar nga may mga tanom, ngani naghambay siya, “Nong, kung kamo ang nagbuoy sa iya, tudluan abi sa akon kung diin nindo siya gingbutang kay akon buy-on.” ¹⁶ Gingtawag siya ni Hesus, “Maria.” Nag-atubang si Maria kag naghambay kay Hesus sa Hebreo nga linggwahe, “Rabboni!” (Ang gusto hambayon “Maestro”.) ¹⁷ Hambay ni Hesus, “Ayaw ako paghawiri kay wayà pa ako makabalik sa akon Amay. Kadto sa akon mga kauturan kag balitai nga mabalik na ako sa akon Amay nga indo da Amay, sa akon Dios nga indo da Dios.” ¹⁸ Ngani nagkadto si Maria nga taga-Magdala sa mga disipulo kag nagbalità, “Nakità ko ang Ginoo!” Kag ginghambay da niya sa inda ang gingbilin sa iya ni Hesus.

Ang Pagpakità ni Hesus sa mga Disipulo

¹⁹ Pagkagab-i, nang adto da nga adlaw ng Dominggo, nagtipon-tipon ang mga disipulo ni Hesus. Nakatranka ang pwertahan ng bayay nga inda ginatipunan kay nahadlok sinda sa mga miyugdumaya ng Judio. Gulpi lang nga nag-abot si Hesus kag nagtindog sa tungà ninda. Hambay niya sa inda, “Ang katawhayan yarà sa indo.” ²⁰ Pagkahambay niya adto, gingpakità niya ang iya mga kamot kag ang iya kilid sa inda. Ngani nalipay gid ang mga disipulo nang makità ang Ginoo. ²¹ Naghambay liwat si Hesus sa inda, “Ang katawhayan yarà sa indo. Kung pauno nga

† 20:2 20:2 Ang gusto hambayon ng ‘kami’ hay ang kaibahan ni Maria sunò kay Mateo 28:1, Marcos 16:1 kag Lucas 24:1.

gingsugò ako ng akon Amay, ginasugò ko da kamo.”²² Pagkahambay niya adto, ginghuyupan niya sinda kag naghambay, “Batuna nindo ang Espiritu Santo,²³ ang aber sin-o nga balitaan nindo nga ginapatawad na ang inda mga kasal-anan, gingpatawad na da ng Dios. Pero ang aber sin-o nga hambayan nindo nga wayà sinda ginapatawad sa inda mga kasal-anan, wayà da gingpatawad ng Dios.”

Ang Pagpakità ni Hesus kay Tomas

²⁴ Pero si Tomas nga may hayò nga ‘Kapid’, isa sa dose nga disipulo hay bukon ninda kaibahan nang magpakità si Hesus. ²⁵ Ngani gingbalitaan siya ng iban nga disipulo, “Nakità namon ang Ginoo!” Nagsabat si Tomas, “Indì ako magpati, mintras indì ko mismo makità kag matuslok ng akon tudlò ang ging-agihan ng langsang sa iya mga kamot kag matandog ng akon payad ang iya kilid.”

²⁶ Pagkaligad ng wayo ka adlaw, nagtipon-tipon liwat sa suyod ng bayay ang mga disipulo kag kaibahan ninda si Tomas. Aber nakatranka ang pwertahan, gulpi lang nga nagsuyod si Hesus kag nagtindog sa inda tungà. Hambay niya sa inda, “Ang katawhayan yarà sa indo.”²⁷ Pagkatapos hambay niya kay Tomas, “Sirua ang akon mga kamot kag tustlukan ang imo tudlò sa akon pilas. Kag haphapa ng imo payad ang akon kilid. Ayaw magduha-duha, magtuo ka na.”²⁸ Hambay ni Tomas, “Ikaw ang akon Ginoo kag ang akon Dios!”²⁹ Tapos naghambay si Hesus, “Tomas, nagatuo ka na ba kay nakità mo ako? Bulahan ang mga nagatuo sa akon aber wayà ninda ako makità.”

Ang Kabangdanan nga Gingsulat ini nga Libro

³⁰ Kadamò pa gid ang mga milagro nga ginghuman ni Hesus nga nakità ng iya mga disipulo, nga wayà gingsulatan sa ini nga libro. ³¹ Pero gingsulat ko ini nga mga butang agud magtuo kamo nga si Hesus ang Kristo, ang Ungà ng Dios. Kag paagi sa indo pagtuo, makakabaton kamo kabuhì nga wayà katapusan kay kamo hay may relasyon sa iya[‡].

21

Ang Pagpakità ni Hesus sa Pito ka Disipulo

¹ Pagkatapos adto, nagpakità liwat si Hesus sa mga disipulo didto sa alihid ng Lawà ng Tiberias*. Tiyad ini ang natabò: ² Magkaibahan sina Simon Pedro, si Tomas nga ang hayò hay ‘Kapid’, si Natanael nga taga-Cana nga sakop sa probinsya ng Galilea, ang mga ungà ni Zebedee kag duha pa nga disipulo. ³ Naghambay si Simon Pedro sa inda, “Mapalawod ako.” Nagsabat sinda, “Manunot kami.” Ngani nagsakay sinda sa dyapang* kag nagpalawod. Pero wayà gid sinda may nabuoy sa bilog nga gab-i. ⁴ Nang pasubaton na ang adlaw, nagatindog si Hesus sa baybay pero wayà siya makilaya ng mga disipulo. ⁵ Ngani hambay ni Hesus sa inda, “Mga amigo, igwa ba kamo ning buoy?” Nagsabat sinda, “Wayà gid!”⁶ Hambay niya, “Taktakan nindo ang pukot hampig sa tuo ng dyapang kag makakabuoy kamo.” Ngani gingtaktak ninda ang pukot kag sa kadamò ng tuyoy, hayos indì na ninda ini kaya batakon. ⁷ Ngani hambay ng disipulo nga pinalanggà ni Hesus kay Pedro, “Ang Ginoo adto!” Pagkabati niya adto, gingsuksok niya ang iya barò kay nakauba siya mintras nagatrabaho

[‡] 20:31 20:31 Sa literal: sa iya pangayan.

kag lumumpat sa tubì kag lumangoy pakadto sa takas. ⁸ Ang iban nga disipulo nga yadto sa dyapang hay nagbugsay papiliw kag gingguyod ang pukot nga kadamò tuyoy kay bukun sinda malayò sa baybay, mga 60 lang ka dupa* ang kalayò. ⁹ Pag-abot ninda sa takas, nakità ninda nga igwa ning baga nga may isdà nga ginaihaw kag igwa da ning tinapay. ¹⁰ Hambay ni Hesus sa inda, “Magdaya kamo diri ning pila ka bilog nga isdà nga indo nabuoy.” ¹¹ Ngani nagbalik si Simon Pedro sa dyapang kag nagbulig sa pagbira ng pukot pabaybay. Punò gid ang pukot ning kadagkò nga tuyoy, ini hay 153 tanan. Aber tiyad adto kadamò ang isdà, wayà gid nagisi ang pukot. ¹² Hambay sa inda ni Hesus, “Kari na kamo, mamahaw kita.” Wayà gid may nagpangahas aber isa sa mga disipulo nga magpangutana kung sin-o siya. Kay kilaya ninda nga siya ang Ginoo. ¹³ Nagpalapit si Hesus, gingbuoy niya ang tinapay kag gingtao sa inda, imaw da ang inihaw nga isdà. ¹⁴ Imaw ini ang pangtuyo ka beses nga nagpakità si Hesus sa mga disipulo pagkatapos siya mabanhaw.

Ang Pagbaton Liwat ni Hesus kay Pedro

¹⁵ Mintras nagapamahaw sinda, gingpangutana ni Hesus si Simon Pedro, “Simon, ungà ni Juan, ginahigumà mo ba ako labaw pa sa paghigumà sa akon ng imo mga kaibahan?” Nagsabat siya, “Huo, Ginoo, sayod mo nga ginahigumà ko gid ikaw.” Hambay ni Hesus, “Pakauna ning maayo ang akon mga kordero.” ¹⁶ Nagpangutana liwat si Hesus, “Simon, ungà ni Juan, ginahigumà mo ba ako?” Nagsabat siya, “Huo, Ginoo, sayod mo nga ginahigumà ko gid ikaw.” Hambay ni Hesus, “Diparaha ning maayo ang akon mga karnero.” ¹⁷ Pangtuyo ka beses nagpangutana si Hesus, “Simon, ungà ni Juan, ginahigumà mo ba ako?” Nalisod si Pedro kay tuyo na gid ka beses siya gingpangutana ni Hesus, “Ginahigumà mo ba ako?” Ngani nagsabat siya kay Hesus, “Ginoo, sayod mo ang tanan nga butang. Sayod mo nga ginahigumà ko gid ikaw.” Hambay ni Hesus, “Pakauna ning maayo ang akon mga karnero.† ¹⁸ Sa matuod lang ginahambay ko sa imo, nang batà ka pa, ikaw ang nagahugot ng imo kaugalingon nga sinturon‡ kag nagapanaw ka kung diin mo gusto. Pero pag guyang mo, pagaunaton mo ang imo mga butkon. Tapos iban ang magapos sa imo kag day-on ka sa lugar nga indì mo gusto kadtuan.” ¹⁹ (Ginghambay ini ni Hesus agud ipasayod kay Pedro kung pauno siya mamatay kag kung pauno niya mapadunggan ang Dios paagi sa iya kamatayon.) Pagkatapos adto, hambay ni Hesus sa iya, “Magsunod ka sa akon.”

Ang Hambay ni Hesus parti sa iya Pinalangà nga Disipulo

²⁰ Naglingig si Pedro kag nakità niya nga nagasunod sa inda ang disipulo nga pinalangà ni Hesus. Siya adto ang nagapungkò hampig sa alihid ni Hesus nang nagaihapon sinda kag nag-islog pa gid siya kay Hesus, naghilig sa iya dughan kag nagpangutana, “Ginoo, sin-o adto ang magatraidor sa imo?” ²¹ Niyan, pagkakità ni Pedro sa iya, nagpangutana siya kay Hesus, “Ginoo, pauno ini nga tawo, ano ang matatabò sa iya?” ²² Nagsabat si Hesus, “Kung gusto ko nga mabuhì siya hasta nga magbalik ako diri

* **21:8** 21:8 Ang 60 ka dupa, sa Griego hay duha ka gatos ka cubits. † **21:17** 21:15-17 Ang gusto hambayon ng akon mga kordero o karnero hay mga tagasunod ni Hesus. ‡ **21:18** 21:18 Ang gusto hambayon, ang iya kaugalingon nga desisyon ang nasusunod.

sa kalibutan, ano adto sa imo? Basta ikaw, magsunod ka sa akon[§]!”
²³ Ngani nabantog ang balitâ sa mga kauturan nga ini nga disipulo hay indi mamatay. Pero bukon tiyad adto ang ginghambay ni Hesus parti sa iya, kundi, “Kung gusto ko nga mabuhì siya hasta nga magbalik ako, ano adto sa imo?”

Ang Katapusan

²⁴ Ako ini nga disipulo ang nagapamatuod kag nagsulat ng ini nga mga butang. Sayod namon nga matuod ang akon ginabalitâ. ²⁵ Kadamò pa gid ang mga gingpanghuman ni Hesus. Kung isulat ini tanan, para sa akon, indi mag-igò ang mga libro nga masusulat aber pa sa bilog nga kalibutan.

---

§ 21:22 21:19, 22 Magsunod ka sa akon: ang gusto hambayon hay maging disipulo ni Hesus, magtuman siya kay Hesus, maging kapareho sa iya sa ugali, paghambay kag magtudlò siya sa mga tawo parti sa Dios.

ANG GINGHUMAN ng mga Apostoles Pasayod

Ini ang pangaduha nga libro nga gingsulat ni Lucas. Isa siya sa mga kaibahan ni Apostol Pablo sa mga misyon. Ang ginapasayod niya sa ini nga libro hay kung pauno gingpalapnag ng premiro nga mga nagatuo ang Maayong Balità tunà sa Jerusalem, sa Judea, sa Samaria kag hasta sa bilog nga kalibutan (1:8). Gingsulat da diri ang makatitingaya nga mga butang nga ginghuman ng mga apostoles paagi sa gahom ng Espiritu Santo mintras ginawali ninda ang mensahe parti kay Hesu-Kristo.

May tuyo ini ka parte: Pang-una, ang pagtunà ng Kristianismo sa Jerusalem pagkatapos magbalik si Hesus sa langit; pangaduha, ang pagpalapnag ng Maayong Balità sa iba-iba nga lugar sa palibot ng Israel; kag pangtuyo, ang pagpadayon pa gid ng pagpalapnag ng ini nga mensahe pakadto sa mga lugar ng Mediteraneo hasta sa Roma kag sa bilog nga kalibutan.

Ang isa sa mga ginapakità diri hay ang pag-abot ng gingpangakò ng Dios paagi kay Hesus—ang Espiritu Santo nga may pambihirà nga gahom nga nabaton ng mga nagatuo sa Jerusalem sa adlaw ng Pentecostes*. Ang Espiritu Santo hay padayon nga nagabantay kag nagapakusog sa mga nagatuo kag sa inda nga miyugdumaya hasta arinyan sa aton tyempo.

¹ Halangdon nga Teofilus:

Sa akon una nga libro ging-istorya ko ang parti sa tanan nga ginghuman kag gingtudlò ni Hesus tunà pa sa premiro ² hasta sa adlaw nga gingdaya siya sa langit. Bago ini natabò, igwa siya gingtugon paagi sa gahom ng Espiritu Santo sa mga apostoles nga iya gingpill. ³ Pagkatapos ng iya pagpakasakit kag pagkamatay sa krus, nagpakità siya sa inda kag nagpamatuod sa madamò nga paagi nga siya hay nabanhaw. Ginghuman niya ini sa suyod ng 40 ka adlaw kag gingtudluan sinda parti sa gingharian ng Dios. ⁴ Isa ka adlaw mintras nagakaon sinda, ginghambayan sinda ni Hesus: “Ayaw anay kamo maghalin sa Jerusalem. Huyata nindo ang gingpromisa ng aton Amay nga ginghambay ko sa indo. ⁵ Nagbawtismo si Juan sa tubi, pero pagkaligad ng pila ka adlaw, pagabawtismuhan kamo sa Espiritu Santo.”

Ang Pagbalik ni Hesus sa Langit *Marcos 16:19-20; Lucas 24:50-53*

⁶ Isa ka adlaw mintras nagatipon ang mga apostoles kaibahan si Hesus, nagpangantana sinda sa iya, “Ginoo, imaw na ba ini ang tyempo nga ibalik mo liwat ang gingharian ng Israel?” ⁷ Nagsabat siya, “Ang mga tyempo o adlaw hay gingtakdà ng Amay sa iya otoridad kag indi na kahinangyan nga masayuran pa nindo kung san-o ini matatabò. ⁸ Pero pag-abot ng Espiritu Santo sa indo, makakabaton kamo ning gahom. Pagkatapos, magapamatuod kamo parti sa akon sa Jerusalem, sa bilog nga Judea kag Samaria hasta sa bilog nga kalibutan.”

⁹ Pagkahambay niya ini, gingdaya siya palangit kag mintras nagatan-aw sinda sa iya, naduyà siya kay natabunan ng mga panganod.

¹⁰ Mintras nagahangad pa sinda sa langit kung sa diin naduyà si Hesus, gulpi lang nga nagtindog sa inda alihid ang duha nga lyaki nga nakaputì.
¹¹ Hambay ninda, “Mga taga-Galilea, basi nagatindog pa kamo diri kag nagahangad sa langit? Ining si Hesus nga indo nakità nga gingdaya palangit hay mabalik diri sa kalibutan. Kag kung pauno siya nagpaibabaw tiyad da ini ang iya pagbalik.”

Ang Pagpili ng Kabaylo ni Judas
Mateo 27:3-10

¹² Niyan, nagbalik ang mga apostoles sa Jerusalem halin sa Bukid ng mga Olibo*. Ang kalayò ng ini nga bukid halin sa syudad ng Jerusalem hay isa ka kilometro. ¹³ Pag-abot ninda didto, nagsakà sinda sa kwarto didto sa ibabaw ng bayay nga inda ginadayunan. Sinda hay sina Pedro, Juan, Santiago*, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga ungà ni Alfeus, Simon nga dati hay nagrebelde sa gobyerno ng Roma kag si Judas nga ungà ni Santiago. ¹⁴ Permi sinda nagatipon para magpangamuyò, kaibahan ang pila ka babayi pati si Maria nga nanay ni Hesus kag yadto da ang mga manghod niya nga lyaki.

¹⁵ Pagkaligad ng pila ka adlaw, nagtipon ang 120 nga mga nagatuo kay Hesus. Nagtindog si Pedro sa inda tungà kag naghambay, ¹⁶ “Mga kauturan ko, kahinangyan nga matuman ang yarà sa Kasulatan nga ginghambay ng Espiritu Santo paagi kay David. Ini hay parti kay Judas nga imaw ang nagbulig sa mga nagdakop kay Hesus. ¹⁷ Kaibahan siya sa amon grupo kag gingpili nga miyugserbisyo sa ini nga ministryo.”

¹⁸ (Nagbakay si Judas ning dutà sa kwarta nga iya nabaton sa iya malain nga ginghuman. Didto siya nahuyog nga una ang uyo. Nagbusdi ang iya tiyan kag nagluwas ang iya tinae. ¹⁹ Nasayuran ini ng tanan nga nagaistar sa Jerusalem, ngani gingtawag ninda adto nga dutà sa inda linggwahe ng Akeldama, ang gusto hambayon, Dutà ng Dugò.) ²⁰ Naghambay pa si Pedro parti sa gingsulat ni David sa mga Salmo:

“Pabay-i na lang ang iya ginaistaran,
 kag dapat wayà na gid ning may mag-istar didto.’
 Kag nakasulat da,
 ‘Itao na lang sa iban ang iya ministryo.’†

²¹ “Ngani niyan, kahinangyan nga magpili kita ning kabaylo ni Judas. Ang dapat naton pilion hay adtong kaibahan naton sa tanan nga oras nang yari pa sa aton si Ginoong Hesus ²² tunà nang pagbawtismo ni Juan hasta sa pagdaya sa iya pakadto sa langit. Kay kahinangyan nga magpamatuod siya pareho naton sa pagkabanhaw ni Hesus.” ²³ Ngani duha ka tawo ang inda gingpilian: si Matias kag si Jose nga ginatawag da nga Barsabas o Justus. ²⁴ Pagkatapos nagpangamuyò sinda, “Ginoo, ikaw ang nakakasayod ng tagipusuon ng tanan nga tawo. Ipakità mo sa amon kung sin-o sa duha ang imo gingpili ²⁵ nga maging kabaylo ni Judas. Kay gingbayaan niya ang iya pagserbisyo bilang apostol* kag nagkadto sa lugar nga angay sa iya.” ²⁶ Pagkatapos nagbunot-bunutan sinda kag ang nabunot hay si Matias. Ngani siya ang gingdugang sa onse nga apostoles.

2

Ang Pag-abot ng Espiritu Santo

† 1:20 1:20 Salmo 69:25, 109:8

1 Nang mag-abot ang adlaw ng Pentecostes* nagtipon ang tanan nga mga nagatuo sa isa ka lugar. 2 Kag gulpi na lang may nabatian nga tunog halin sa langit nga pareho sa huni ng makusog nga hangin kag ang tanan nga yadto sa suyod ng bayay nakabati. 3 Pagkatapos may nakità sinda nga daw dilà ng kalayo kag ini hay nagtugpà sa kada isa sa inda. 4 Gingpunò sinda tanan ng Espiritu Santo kag nagpanghambay sinda sa iba-iba nga mga linggwahe nga wayà ninda nasayuri nga gingtao sa inda ng Espiritu.

5 Sa adto da nga tyempo, may mga diosnanon nga mga Judio nga nagatinir didto sa Jerusalem nga halin sa tanan nga mga nasyon sa bilog nga kalibutan. 6 Pagkabati ninda ng adto nga tunog, nagkadto sinda sa lugar nga ginatipunan ng mga nagatuo kag natingaya gid sinda kay ang kada isa sa inda hay nakabati ng iya kaugalingon nga linggwahe nga ginahambay ng mga nagatuo. 7 Natingaya gid sinda kag nagpinangutan-an, “Di ba tanan inà sinda hay mga taga-Galilea? 8 Basi nakakahambay sinda ng aton kaugalingon nga linggwahe? 9 Ang iban sa aton hay taga-Partia, Medes kag Elam. Igwa da ning mga taga-Mesopotamia, Judea, Capadosia, Pontus kag Asia. 10 Ang iban hay taga-Frigia, Pamfilia, Egipto kag halin sa mga lugar nga sakop ng Libya nga malapit sa Cyrene. Igwa da mga bisita halin sa Roma, 11 mga Judio kag bukon nga nagbaton sa relihiyon ng mga Judio. Kag ang iban hay halin sa Crete kag Arabia. Pero nababatian naton sinda nga nagahambay sa aton kaugalingon nga mga linggwahe parti sa mga makatitingaya gid nga butang nga ginghuman ng Dios.”

12 Natingaya ang tanan kag indì gid ninda maintindihan, ngani nagpinangutan-an sinda, “Ano ang gusto hambayon ini?” 13 Pero ging-insulto ng iban ang mga nagatuo kag naghambay, “Mga bayong inà nga mga tawo!”

Ang Pagwali ni Pedro

14 Ngani nagtindog si Pedro kaibahan ang onse nga apostoles kag naghambay ning makusog sa mga tawo, “Mga kapareho ko nga mga Judio kag kamo tanan nga nagaistar sa Jerusalem, pamati kamo sa akon kay ihambay ko kung ano ang gusto hambayon ini. 15 Salà ang indo ginahunahunà nga bayong ini nga mga tawo, kay alas nuwebe pa lang ng aga. 16 Imaw ini ang gingpropesiya ni Propeta* Joel nang una,

17 “Naghambay ang Dios, “Ini ang akon humanon sa ulihi nga mga adlaw: Itatao ko ang akon Espiritu sa tanan nga tawo.

Ang indo mga ungà nga lyaki kag babayi hay magapropesiya, ang indo mga soltero hay makakakità ning mga panan-awon, kag ang indo mga maguyang nga lyaki hay magapananamgo.

18 Aber ang akon mga ulipon, lyaki o babayi, hay pagataw-an ko ng akon Espiritu sa adto nga tyempo, kag sinda hay magapropesiya.

19 Kag magapakità ako ning mga milagro sa langit kag mga makatitingaya nga butang diri sa kalibutan: dugò, kalayo kag madakmoy nga aso.

20 Ang adlaw hay magaduyom kag magapuya ang bulan pareho ng dugò. Ini hay matatabò bago mag-abot ang makatitingaya gid nga adlaw ng Ginoo*.

* 2:20 2:20 Adlaw ng Ginoo: Ang adlaw ng paghusga ng Dios sa tanan nga mga tawo.

21 Kag ang aber sin-o nga magatawag sa pangayan ng Ginoo hay maluluwas.† ' ' "

22 Naghambay pa gid si Pedro, "Mga kapareho ko nga Israelita, pamatii nindo ako. Si Hesus nga taga-Nazaret hay gingsugò ng Dios sa indo kag gingpamatuuran ini ng Dios paagi sa mga pambihira nga gahom, makatitingaya nga butang kag milagro nga ginghuman ng Dios paagi sa iya. Sayod gid ini nindo kay natabò ini tanan diri sa indo. 23 Sayod gid ng Dios bago ini natabò nga si Hesus hay itugyan sa indo kag ini gid ang iya gingplano. Gingpapatay nindo siya sa mga makasasalà nga tawo nga naglangsang sa iya sa krus.† 24 Pero gingbanhaw siya ng Dios kag gingluwas sa gahom ng kamatayon, kay ang kamatayon wayà gid ning gahom para pugungon siya.† 25 Kay naghambay si David parti sa iya:

'Nakità ko ang Ginoo yarà gid permi sa akon alihid,
kag tungod yarà siya sa akon, indì ako mahadlok.

26 Ngani nalilipay gid ako,

kag indì mapunggan ang akon pagdayaw sa Dios,
kag aber mamatay ako igwa ako ning paglaom.

27 Kay sayod ko nga indì mo ako pagpabay-an didto sa lugar ng mga patay,
kag indì mo tugutan nga malunot ang imo matinumanon nga suluguon.

28 Gingtudlò mo sa akon ang dayan pakadto sa kabuhì,

kag tungod ikaw permi ang akon kaibahan, ako hay napunò ning kalipay.†

29 "Mga kapareho ko nga Judio, matuod gid ang akon ginahambay sa indo nga ang bantog nga kalulo-lulohan naton nga si David hay namatay kag ginglubong kag ang iya lubungan hay yari hasta arinyan. 30 Siya hay propeta ngani nasayuran niya nga ang Dios nagpanumpà sa iya nga ang isa sa iya mga inapo magapanubli ng iya gingharian.† 31 Kag nasayuran da niya kung ano ang humanon ng Dios, ngani naghambay siya parti sa pagkabanhaw ni Kristo*:

'Wayà siya gingpabay-i sa lugar ng mga patay,
kag ang iya lawas hay wayà naglunot sa lubungan.'

32 Ang iya ginahambay hay wayà ning iban kundi si Hesus nga gingbanhaw ng Dios kag tanan kami hay nagapamatuod sa ini nga natabò.

33 Gingpapungkò siya hampig sa tuo ng Dios nga iya Amay kag nabaton niya ang Espiritu Santo nga gingpromisa sa iya ng Amay. Ini nga Espiritu Santo hay gingpadaya ni Hesus sa amon kag ang iya gahom imaw ang indo nakità kag nabatian niyan. 34 Bukon si David ang gingtaas sa langit pero hambay niya,

'Naghambay ang GINOO† sa akon Ginoo: Pungkò diri sa akon tuo,

35 hasta mapasukò ko sa imo ang imo mga kaaway.†

36 Ngani dapat gid nga masayuran ng tanan nga Israelita nga ini nga Hesus nga indo ginglangsang sa krus imaw ang gingpili ng Dios nga maging Ginoo kag Kristo!"

37 Nang mabatian ini ninda, nakonsensya gid sinda kag nagpangutana kay Pedro kag sa iban nga apostoles, "Mga kapareho namon nga Judio,

† 2:21 2:17-21 Joel 2:28-32 † 2:23 2:23 Mateo 27:35; Marcos 15:24; Lucas 23:33; Juan 19:18

† 2:24 2:24 Mateo 28:5-6; Marcos 16:6; Lucas 24:5 † 2:28 2:25-28 Salmo 16:8-11 † 2:30 2:30

Salmo 132:11; 2 Samuel 7:12-13 † 2:34 2:34 GINOO: May impormasyon sa Pasayod kung basi

tiyad ini ang pagkasulat. † 2:35 2:34-35 Salmo 110:1

ano ang dapat namon humanon?" ³⁸ Nagsabat si Pedro, "Hinuysuyi nindo ang indo mga salà kag magpabawtismo sa pangayan ni Hesu-Kristo, agud patawaron ang indo mga salà kag mabaton nindo ang regalo ng Dios nga imaw ang Espiritu Santo. ³⁹ Kay ini nga Espiritu Santo gingpromisa para sa indo, sa indo mga ungà, sa tanan nga yadto sa malayo kag sa tanan nga ginatawag ng Ginoo nga aton Dios para magpalapit sa iya."

⁴⁰ Kag kadamò pa ang pagpamatuod ni Pedro paagi sa iya gingpanghambay kag nagpangabay siya sa inda, "Luwasa nindo ang indo kaugalingon sa parusa para sa malain nga mga tawo sa ini nga tyempo." ⁴¹ Kadamò ang nagpati sa iya mensahe kag nagpabawtismo. Sa adto nga adlaw mag, 3,000 ang nadugang sa mga nagatuo kay Kristo. ⁴² Mahugod sinda magtuo sa mga ginatudlò ng mga apóstoles, magtipon-tipon bilang mag-utod, magbuak-buak ning tinapay kag magpangamuyò.

Ang Pagkabuhi ng mga Nagatuo kay Kristo

⁴³ Kadamò ang mga makatitingaya nga butang kag milagro nga ginghuman ng Dios paagi sa mga apóstoles. Ngani nagkabuhi ang mga nagatuo nga may pagtahod kag kahadlok sa Dios. ⁴⁴ Kaayo ang inda pagsinundanan kag ang inda mga pagkabutang hay para sa tanan.† ⁴⁵ Gingpamaligyà ninda ang inda mga pagkabutang kag propidad kag gingparte-parte ang kwarta sa tanan sunò sa inda mga kahinangyanon. ⁴⁶ Adlaw-adlaw nagatipon sinda sa templo kag nagabuak-buak ning tinapay sa inda mga bayay. Nagadungan da sinda sa pagkaon nga may kalipay kag may mapainubuson nga tagipusuon ⁴⁷ kag nagadayaw sinda sa Dios. Ang tanan nga tawo hay mag maayo nga kabubut-on sa inda. Kag adlaw-adlaw ginadugang ng Ginoo sa inda ang mga tawo nga iya ginaluwas.

3

Ang Pag-ayo ng Tawo nga Lupog

¹ Isa ka adlaw nang mga alas tres ng hapon, nagkadto sina Pedro kag Juan sa templo. Oras adto ng pagpangamuyò. ² May lyaki didto nga lupog tunà pa nang siya hay natawo. Adlaw-adlaw ginadaya siya ng mga tawo sa pwertahan ng templo nga ginatawag, Maayo nga Pwertahan, para magpalimos sa mga nagasuyod. ³ Nang makità niya sina Pedro kag Juan nga pasuyuron sa templo, nagpangayò siya ning limos. ⁴ Gingtutok siya nina Pedro kag Juan kag naghambay si Pedro sa iya, "Tan-aw sa amon." ⁵ Kag nagsirò siya sa inda nga nagapaabot nga taw-an siya ning limos. ⁶ Pero naghambay si Pedro sa iya, "Wayà ako ning kwarta*, pero itao ko sa imo ang igwa ako: sa pangayan† ni Hesu-Kristo nga taga-Nazaret, tindog kag magpanaw!" ⁷ Pagkatapos ginghawiran ni Pedro ang iya tuo nga kamot kag gingpatindog siya. Kag adto nga daan nagkusog ang iya siki kag bukong-bukong. ⁸ Palumpat siya nga nagtindog kag nagtunà nga magpanaw-panaw. Pagkatapos nagnunot siya sa inda pasuyod sa templo. Sige ang iya kapapanaw kag kalulumpat mintras nagadayaw sa Dios. ⁹ Nakità siya ng tanan nga nagapanaw na kag nagadayaw sa Dios. ¹⁰ Nasayuran ninda nga siya adto ang permi nagapungkò kag nagapalimos sa Maayo nga Pwertahan ng templo. Ngani natingaya gid sinda sa natabò sa iya.

† 2:44 2:44 4:32-35 * 3:6 3:6 Sa literal: bulawan kag pilak. † 3:6 3:6 Pangayan: ang gusto nga hambayon hay gahom o otoridad.

Ang Pagwali ni Pedro sa Balkon ni Solomon

¹¹ Mintras nagahawid ang Iyaki kana Pedro kag Juan pakadto sa lugar nga ginatawag, Balkon ni Solomon, nagpangdyagan ang tanan nga tawo pakadto sa inda kay tudo gid ang inda katingaya. ¹² Nang makità ni Pedro ang mga tawo, naghambay siya, “Mga kapareho ko nga Israelita, basì natingaya gid kamo sa natabò? Basi nagasinirò kamo sa amon nga daw paagi sa amon kaugalingon nga gahom o pagkadiosnanon hay napapanaw namon siya? ¹³ Ang Dios nina Abraham, Isaac, Jacob† kag ng aton mga kalulo-lulohan hay imaw ang nagpakadako sa iya suluguon nga si Hesus. Imaw ini ang Hesus nga indo gingtugyan sa mga otoridad kag indo gingsikway sa atubangan ni Pilato, aber gusto kuntà niya nga siya hay buhian. ¹⁴ Balaan kag Matarong siya, pero gingsikway nindo kag gingpangayò kay Pilato nga buhian ang miyugpatay ning tawo. ¹⁵ Gingpapatay nindo ang nagatao ning kabuhi, pero gingbanhaw siya ng Dios. Kag kami hay makapamatuod sa iya pagkabanhaw. ¹⁶ Paagi sa pangayan ni Hesu-Kristo kag pagtuo sa iya, nagkusog ini nga tawo nga indo nakikità kag nakikilaya. Ang pagtuo kay Hesus hay nagtao sa iya ning maayo nga lawas nga nakikità nindo tanan arinyan.

¹⁷ “Niyan, mga kapareho ko nga Judio, sayod ko nga kamo kag ang indo mga pinunò hay imaw ang naghuman ini kay Hesus kay wayà kamo nakasayod kung sin-o gid siya. ¹⁸ Gingpasayod na ng Dios nang una paagi sa mga propeta nga si Kristo hay kahinangyan gid mag-agi ning kasakit kag sa indo ginghuman sa iya, natuman ang ginghambay ng Dios. ¹⁹ Ngani hinuysuyi nindo ang indo salà kag magbalik sa Dios para patawaron niya ang indo mga kasal-anan ²⁰ kag magaabot sa indo ang espirituhanon nga kusog halin sa Ginoo. Pagkatapos ipadaya niya si Kristo nga imaw si Hesus nga gingpili na niya para sa indo. ²¹ Pero kahinangyan anay siya nga magtinir sa langit hasta mag-abot ang tyempo nga bag-uhon ng Dios ang tanan nga butang nga imaw ang gingpahambay na niya nang una pa paagi sa iya mga propeta. ²² Kay ginghambay ni Moises, ‘Ang Ginoo nga aton Dios hay magatao sa indo ng isa ka propeta pareho sa akon, nga sa indo da magahalin. Tumana gid nindo ang tanan nga ihambay niya sa indo.† ²³ Ang aber sin-o nga indi magtuman sa ini nga propeta hay parusahan ng Dios.’† ²⁴ Tiyad da ini ang ginghambay ng tanan nga mga propeta tunà kay Samuel. Sinda tanan naghambay parti sa mga butang nga matatabò sa ini nga tyempo. ²⁵ Ang mga gingpromisa ng Dios paagi sa mga propeta hay para gid sa aton nga mga Judio kag kaibahan kita sa kasugtanan nga ginghuman ng Dios sa aton kalulo-lulohan. Kay naghambay siya kay Abraham, ‘Pakamaayuhon ko ang tanan nga tawo sa kalibutan paagi sa imo mga inapo.’† ²⁶ Ngani nang gingsugò ng Dios ang iya gingpili nga suluguon sa kalibutan, kita nga mga Judio ang iya una nga gingkadtuan para buligan niya kita nga magtalikod sa aton malain nga ginahuman.”

4

Si Pedro kag si Juan sa Korte ng mga Judio

¹ Mintras nagahambay pa sina Pedro kag Juan sa mga tawo, gingpalapitan sinda ng mga pari, ng kapitan ng mga gwardya sa templo kag ng mga Saduceo*. ² Nahangit gid sinda sa duha nga apostoles kay nagatudlò

† 3:13 3:13 Exodus 3:15 † 3:22 3:22 Deuteronomio 18:15, 18 † 3:23 3:23 Deuteronomio 18:19

† 3:25 3:25 Gingtunaan 22:18

sinda sa mga tawo nga nabanhaw si Hesus kag ini hay nagapamatuod nga may pagkabanhaw. ³ Ngani gingdakop ninda sina Pedro kag Juan para imbistigahan. Pero tungod gab-i na, gingsuyod na lang anay sinda sa prisuhan hasta mag-aga. ⁴ Pero kadamò na sa mga nakabati ng inda mga gingpanudlò ang nagtuo kay Hesus. Sa mga lyaki lang nga nagtuo nag-abot na sa 5,000.

⁵ Pagkaaga, nagtipon sa Jerusalem ang mga pinunò nga pari, mga miyugdumaya ng Judio kag mga eskriba*. ⁶ Kaibahan didto sina Anas nga Pinakamataas nga Pari, Caifas, Juan, Alexander kag ang iban pa nga mga miyembro ng pamilya ng Pinakamataas nga Pari. ⁷ Gingpadaya ninda sina Pedro kag Juan sa inda atubangan kag gingpangutana, "Sa ano nga gahom o kanin-o pangayan nindo ginahuman ang mga butang nga ini?"

⁸ Niyan si Pedro nga punò ng Espiritu Santo nagsabat sa inda, "Mga pinunò ng mga pari kag mga miyugdumaya ng Judio, ⁹ kung kami arinyan hay ginaimbistigahan nindo tungod sa maayo nga ginghuman namon sa ini nga lupog kag kung pauno siya nag-ayo, ¹⁰ dapat masayuran nindo tanan kag ng tanan nga Israelita nga ini nga tawo nga nagatindog sa indo atubangan hay nag-ayo paagi sa gahom ng pangayan ni Hesu-Kristo nga taga-Nazaret. Siya hay gingpalangang nindo kag namatay, pero gingbanhaw ng aton Dios. ¹¹ Si Hesus imaw ang ginahambay ng Kasulatan:

'Ang bato nga gingsikway nindo nga mga panday;

imaw ang naging pinakaimportante nga bato ng pundasyon.'†

¹² Ang kaluwasan hay paagi lang gid kay Hesus, kay wayà gid ning iban sa bilog nga kalibutan nga makaluwas sa aton."

¹³ Nang makità ninda nga wayà gid mahadlok sina Pedro kag Juan kag nasayuran ninda nga wayà sinda ning iniskwelahan kag mga ordinaryo lang nga mga tawo, natingaya gid sinda. Kag nasayuran ninda nga mga kaibahan gali ini ni Hesus nang una. ¹⁴ Gusto kuntà ninda nga maghambay ning kontra sa milagro nga ginghuman nina Pedro, pero tungod ang lyaki nga ging-ayo hay nagatindog sa alihid ninda, naghapos na lang sinda. ¹⁵ Ngani gingpahalín anay sina Pedro sa Korte ng mga Judio* kag pagkatapos nag-istorya sinda sa isa kag isa. ¹⁶ Hambay ninda, "Ano ang aton humanon sa inda? Kay bantog na sa bilog nga Jerusalem nga nakahaman sinda ning milagro kag indì gid naton inà mabalibaran. ¹⁷ Pero para indì na magkayat ini nga balità, bawalan naton sinda nga mag-istorya aber kanin-o parti kay Hesus."

¹⁸ Ngani gingpatawag ninda sina Pedro kag Juan kag gingsugò nga indì na maghambay o magtudlò parti kay Hesus. ¹⁹ Pero nagsabat sina Pedro kag Juan sa inda, "Kamo na ang maghusga kung ano ang tamà sa panirò ng Dios, ang magtuman ba sa indo o ang magtuman sa Dios? ²⁰ Indì puydi nga magpara kami sa paghambay parti sa amon nakità kag nabatian."

²¹ Pero gingpaandaman gihapon sinda nga indì na gid magpamalità kag pagkatapos gingbuhian na sinda. Aber gusto ninda parusahan, indì ninda mahuman kay nagadayaw ang tanan nga tawo sa Dios tungod sa milagro nga natabò. ²² Kay ang lyaki nga nag-ayo paagi sa milagro hay sobra na sa 40 ka años ang iya edad.

Ang Pangamuyò ng mga Nagatuo

²³ Pagkatapos buhian sina Pedro kag Juan, nagkadto sinda sa inda mga kaibahan kag nagbalità kung ano ang ginghambay ng mga Pinakamataas

nga Pari kag ng mga miyugdumaya ng Judio. ²⁴ Nang mabatian ninda ini, nagpangamuyò sinda tanan sa Dios, "O Ginoo nga makagagahom sa tanan, ikaw ang naghuman ng langit, ng dutà, ng dagat kag ng tanan nga butang nga yarà dirà. ²⁵ Paagi sa Espiritu Santo gingpahambay mo sa amon kalulo-lulohan nga si David nga imo suluguon:

'Basi sobra gid ang kahangit ng mga bukun Judio*,
kag basi ang mga tawo hay nagaplano ning wayà puyos?

²⁶ Ang mga hari sa kalibutan kag ang mga pinunò hay nagatipon kag nagapreparar

para magkontra sa Ginoo kag sa iya Kristo.†

²⁷ Sayod namon nga matuod gid ang imo gingpahambay nang una, kay diri gid sa Jerusalem si Herodes, si Poncio Pilato, ang mga bukun Judio kag ang mga Israelita nagkatipon para kontrahon ang imo balaan nga suluguon nga si Hesus nga imo gingpili nga maging hari.† ²⁸ Sa inda ginghuman, natuman na ang imo gingplano nang una. Kag ini hay natabò paagi sa imo gahom kag kabubut-on. ²⁹ Kag niyan, Ginoo, ginapahog ninda kami. Buligi kami kag taw-i ning kaisog nga magwali ng imo hambay. ³⁰ Pakitaan ang imo gahom! Itugot nga paagi sa pangayan ng imo balaan nga suluguon nga si Hesus makapaayo kami ning mga may sakit kag makahaman ning mga milagro kag makatitingaya nga mga butang!"

³¹ Pagkatapos ninda pangamuyò, ang lugar nga inda ginatipunan hay naghubog. Gingpunò sinda tanan ng Espiritu Santo kag nagwali ng hambay ng Dios nga wayà ning kahadlok.

Ang Pagkakaisa ng mga Nagatuo

³² Nagkaisa ang tanan nga mga nagatuo sa inda hunahunà kag tagipusuon. Wayà ninda ginasariliha ang inda mga pagkabutang kundi ang tanan nga igwa sinda hay para da sa tanan.† ³³ Paagi sa dakò gid nga gahom, padayon nga nagapamatuod ang mga apostoles nga si Ginoong Hesus hay nabanhaw. Kag abunda gid ang bulig ng Dios sa tanan nga nagatuo. ³⁴ Wayà na may nagakuyang sa inda kay may mga kauturan nga nagbaligya ng inda mga dutà kag mga pagkabutang ³⁵ kag gingtao ninda ang kwarta sa mga apostoles. Kag gingpanagtag ini ninda sa mga nagatuo sunò sa kahinangyan ng isa kag isa.

³⁶ Imaw da ini ang ginghuman ni Jose nga taga-Cyprus nga inapo ni Levi. Ginatawag siya ng mga apostoles nga Bernabe nga ang gusto hambayon, 'ang tawo nga nagapakusog ng buot'. ³⁷ Gingbaligya niya ang iya dutà kag gingtao ang kwarta sa mga apostoles.

5

Sina Ananias kag Safira

¹ May mag-asawa nga nagbaligya da ng inda dutà. Ang pangayan ng lyaki hay Ananias kag ang iya asawa hay Safira. ² Gingtagò ni Ananias ang iban nga bayad kag sayod da ini ng iya asawa. Gingdaya niya ang nabilin nga kwarta kag gingtao sa mga apostoles. ³ Pero naghambay si Pedro sa iya, "Ananias, basi nagpadaog ka kay Satanas? Nagpinusong ka sa Espiritu Santo kay ang iban nga bayad sa imo dutà gingtagò mo! ⁴ Nang wayà mo pa nabaligya ang dutà, di ba sa imo adto? Kag nang nabaligya mo

† 4:26 4:25-26 Salmo 2:1-2 † 4:27 4:27 Mateo 27:1-2; Marcos 15:1; Lucas 23:1, 7-11; Juan 18:28-29

† 4:32 4:32 Ginghuman 2:44-45

na, di ba ikaw ang magbuot kung unhon mo ang kwarta? Basi ginghungod mo gid nga humanon ini? Bukon ka sa amon nagpinusong kundi sa Dios!"⁵ Nang mabatian ini ni Ananias, natumba siya kag namatay. Kag ang tanan nga nakabati sa natabò hay hinadlukan gid.⁶ Pagkatapos, gingpalapitan siya ng mga kabataan kag gingputos ang iya lawas. Gingbayawan ninda ini paluwas kag ginglubong.

⁷ Pagkaligad ng mga tuyo ka oras, nag-abot ang iya asawa nga wayà kasayod sa natabò.⁸ Gingpangutana siya ni Pedro, "Balitaan sa akon, imaw lang gid ba ini tanan ang bayad nga nabaton nindo?" Kag nagsabat naman siya, "Huo, imaw lang gid inà."⁹ Pero hambay ni Pedro, "Basi nagkaisa kamo para tilawan ang Espiritu ng Ginoo? Sirua, yarà na sa pwertahan adtong mga kabataan nga naglubong sa imo asawa kag pagabayawan ka da ninda paluwas!"¹⁰ Adto nga daan natumba siya kag namatay. Pagsuyod ng mga kabataan, nakità ninda nga patay na da siya ngani gingbayawan siya paluwas kag ginglubong sa alihid ng iya asawa.¹¹ Kag hinadlukan gid ang tanan nga nagatuo kay Hesu-Kristo didto kag tanan nga nakabati.

Ang mga Milagro ng mga Apostoles

¹² Kadamò ang mga milagro kag makatitingaya nga butang ang ginghuman ng mga apostoles sa mga tawo. Kag nagatipon permi ang tanan nga nagatuo sa Balkon ni Solomon.¹³ Ang iban nga wayà nagatuo hay wayà gid nagalakot pero ginatahod gid ang mga nagatuo ng tanan nga tawo sa Jerusalem.¹⁴ Kag kadamò pa nga mga tawo ang nadugang sa mga nagatuo sa Ginoo, mga lyaki kag mga babayi.¹⁵ Tungod sa mga milagro ng mga apostoles, gingdaya ng mga tawo ang mga may sakit sa alihid ng mga karsada kag gingbutang sa mga banig para malandungan ng anino ni Pedro kung mag-agi siya sa inda.¹⁶ Kadamò da ang mga tawo nga nagtipon didto halin sa mga banwa palibot sa Jerusalem. Kag gingdaya ninda ang mga may sakit kag ang mga ginaspian ning malain nga mga espiritu kag tanan sinda hay nag-ayo.

Ang Paghingabot sa mga Apostoles

¹⁷ Pero naili gid ang Pinakamataas nga Pari kag ang iya mga kaibahan nga miyembro ng sekta ng Saduceo.¹⁸ Ngani gingdakop ninda ang mga apostoles kag gingpriso.¹⁹ Pero pagkagab-i gingbuksan ng anghel ng Ginoo ang mga pwertahan ng prisuhan kag gingpaluwas sinda. Hambay ng anghel sa inda,²⁰ "Kadto kamo sa templo kag tudlui ang mga tawo parti sa bag-o nga kabuhì nga ginatao ng Dios."²¹ Gingtuman ninda ang gingsugò ng anghel ngani nang aga pa gid nagsuyod sinda sa templo kag nagtudlò sa mga tawo.

Nang mag-abot ang Pinakamataas nga Pari kag ang iya mga kaibahan, gingpatawag ninda ang tanan nga miyembro ng Korte ng mga Judio kag ang tanan nga pinunò ng Israel para mitingon. Gingpabuoy ninda sa prisuhan ang mga apostoles.²² Pero pagkadto didto ng mga opisyaes ng templo, wayà na sa prisuhan ang mga apostoles, ngani nagbalik sinda kag nagbalità,²³ "Nakità namon nga nakatrangka gid maayo ang prisuhan kag ang mga gwardya hay nagatindog sa may pwertahan, pero pagbukas namon wayà na ning tawo sa suyod!"²⁴ Pagkabati ng kapitan sa mga gwardya ng templo kag ng mga pinunò nga pari ng inda gingbalità, nagulpihan gid sinda kag natingaya kung ano ang natabò sa mga apostoles.

²⁵ Pagkatapos may tawo nga nag-abot kag naghalità, “Ang mga lyaki nga indo gingpriso hay yadto na gidaw sa templo kag nagatudlò sa mga tawo!” ²⁶ Ngani nagkadto didto ang kapitan kag ang iya mga tawohan kag gingdaya pabalik ang mga apostoles. Pero wayà sinda gingsakita kay nahadlok nga basi kung buguyon sinda ng mga tawo.

²⁷ Gingdaya ninda ang mga apostoles kag gingpaatubang sa Korte ng mga Judio. Gingpangutana sinda ng Pinakamataas nga Pari, ²⁸ “Di ba gingbawalan na namon kamo nga magtudlò parti kay Hesus? Pero sirua ang indo ginghuman! Nasayuran na sa bilog nga Jerusalem ang indo ginatudlò kag kami pa ang indo ginapabintangan nga nagpatay sa iya.”†
²⁹ Pero nagsabat si Pedro kag ang mga apostoles, “Ang Dios ang dapat namon tumanon kag bukan ang mga tawo!” ³⁰ Gingpatay nindo si Hesus paagi sa paglangsang sa krus. Pero gingbanhaw siya ng Dios ng aton kalulo-lulohan. ³¹ Gingpataas ng Dios si Hesus kag gingpapungkò hampig sa iya tuo bilang Pinunò kag Manluluwas, para taw-an ning tsansa ang mga Israelita nga maghinuysoy sa inda kasal-anan agud patawaron ang inda mga salà. ³² Kami ang nagapamatuod sa ini nga mga natabò. Kag ang Espiritu Santo nga gingtao ng Dios sa tanan nga mga nagatuman sa iya hay nagapamatuod da sa ini nga mga natabò.”

³³ Nang mabatian ninda ini, nahangit gid sinda kag gusto gid ninda nga patyon ang mga apostoles. ³⁴ Pero nagtindog ang isa ka Pariseo* nga ang pangayan hay Gamaliel. Kaibahan siya sa Korte ng mga Judio. Miyugtudlò siya ng Kasugan kag ginatahod ng tanan. Gingsugò niya nga paluwason anay ang mga apostoles. ³⁵ Niyan hambay niya sa konseho, “Mga kapareho ko nga Israelita, isipon anay nindo ning maayo kung ano ang indo humanon sa ini nga mga tawo. ³⁶ Kay nang una, may isa ka tawo nga ang pangayan hay Teudas. Ginapakadakò niya ang iya kaugalingon kag igwa siya ning mga 400 nga tagasunod. Pero gingpatay siya kag ang iya mga tagasunod hay nagkabuyag-buyag kag naduyà lang da adto nga grupo. ³⁷ Pagkatapos niya, si Judas naman nga taga-Galilea kag nakakumbinsi da siya ning mga tagasunod nang tyempo ng pagsensus. Pero gingpatay da siya kag tanan niya nga tagasunod hay nagkabuyag-buyag da. ³⁸ Ngani sa ini nga kaso, ginahambay ko sa indo, buhii ini nga mga tawo kag ayaw sinda pagsakita. Kay kung ining inda ginahaman kag ginaplano hay halin sa tawo lang, indì ini magpadayon. ³⁹ Pero kung ini hay halin sa Dios, indì naton sinda mapunggan. Kag isa pa, basi kung ang matabò, ang Dios na gid ang aton ginakontra!”

Gingtuman ng konseho ang ginglaygay ni Gamaliel. ⁴⁰ Gingpatawag ninda liwat ang mga apostoles kag gingpalatigo. Pagkatapos gingbawalan sinda liwat nga maghambay o magtudlò parti kay Hesus kag gingbuhian sinda. ⁴¹ Paghalin ninda sa Korte ng mga Judio, nalipay gid sinda kay sayod ninda nga gingtaw-an sinda ng Dios ning pribilihiyo nga makaagi ng kahugaan tungod sa inda pagsunod kay Hesus. ⁴² Kada adlaw, nagakadto sinda sa templo kag sa mga bayay kag padayon sinda nga nagatudlò kag nagawali ng Maayong Balità* nga si Hesus imaw ang Kristo.

6

Ang Pagpili sa Pito nga Miyugserbisyo

† 5:28 5:28 Mateo 27:25

¹ Nang adto nga mga adlaw, nagapakadamò na gid ang mga disipulo. Nagreklamo ang mga Judio nga ang inda linggwahe hay Griego kontra sa mga Judio nga ang inda linggwahe hay Hebreo. Kay wayà ginatawi ning pang-adlaw-adlaw nga rasyon ang inda mga bayo nga babayi. ² Ngani gingpatawag ng dose nga apostoles ang tanan nga mga nagatuo kag naghambay, “Bukon tamà nga pabay-an namon ang pagwali ng hambay ng Dios kag asikasuhon ang mga kahinangyanon ng mga bayo. ³ Ngani, mga kauturan, magpili kamo halin sa indo ning pito ka lyaki nga ginarespito gid, punò ng Espiritu Santo kag kamayad. Sinda ang magadumaya sa mga materyal nga bulig. ⁴ Kag kami naman, gamiton namon ang amon oras sa pagpangamuyò kag pagwali ng hambay ng Dios.” ⁵ Nalipay ang tanan nga nagatuo sa ginghambay ng mga apostoles kag gingpili ninda si Esteban, ang tawo nga hugot ang pagtuo kay Hesus kag punò ng Espiritu Santo. Gingpili da ninda sina Felipe, Procorus, Nicanor, Timon, Parmenas kag Nicolas nga bukun Judio nga taga-Antioc pero nagbaton sa relihiyon ng mga Judio. ⁶ Gingdaya ang mga napili sa atubangan ng mga apostoles kag gingtungtungan ninda ng inda kamot kag gingpangamuyuan.

⁷ Ngani padayon nga naglapnag ang hambay ng Dios. Nagdugang pa gid ang mga nagatuo sa Jerusalem kag kadamò da nga mga pari ang nagtuo kay Hesus.

Ang Pagdakop kay Esteban

⁸ Gingtaw-an ng Dios ning dakò nga gahom si Esteban kag gingbuligan gid siya. Ngani kadamò nga makatitingaya nga butang kag milagro ang iya ginghuman nga nakità ng mga tawo. ⁹ Pero may pila ka tawo nga nagkontra sa iya. Ini nga mga tawo hay mga Judio nga halin sa Cyrene, Alexandria, Cilicia kag Asia. Mga miyembro sinda ng sinagoga* nga kung tawagon hay Sinagoga ng mga Hilway nga Ulipon*. Nagpakigdibati sinda kay Esteban. ¹⁰ Pero tungod gingtaw-an si Esteban ning kamayad ng Espiritu Santo, indi ninda siya maperdi. ¹¹ Ngani sikreto ninda nga gingsuysugan ang pila ka tawo kag inda gingpahambay, “Nabatian namon nga nagahambay si Esteban ning malain kontra kay Moises kag sa Dios.” ¹² Paagi diri gingpahangit ninda ang mga tawo, mga miyugdumaya ng Judio kag mga eskriba. Gingdakop ninda si Esteban kag gingdaya sa Korte ng mga Judio. ¹³ May gingdaya sinda nga pila ka tawo para magtestigo ning pinusong kontra kay Esteban. Naghambay sinda, “Ini nga lyaki hay wayà gid nagapara sa iya pag-insulto sa aton balaan nga lugar kag sa Kasuguan ni Moises. ¹⁴ Kay nabatian namon siya nga nagahambay nga ang aton templo gubaon ni Hesus nga taga-Nazaret kag bayluhan niya ang mga tradisyon nga ginapasunod sa aton ni Moises.” ¹⁵ Kag tanan nga nagapungkò sa Korte ng mga Judio hay nagsirò gid kay Esteban kag nakità ninda nga ang iya hitsura hay masilaw nga pareho sa hitsura ng anghel.

7

Ang Pagwali ni Esteban

¹ Niyan nagpangutana ang Pinakamataas nga Pari kay Esteban, “Matuod ba ining inda ginaakusar sa imo?” ² Nagsabat si Esteban, “Mga kapareho ko nga Judio, pamatii nindo ako. Nagpakità ang mahimayaon nga Dios sa

* **6:9** 6:9 Hilway nga Ulipon: Ini hay mga Judio nga dati hay naging ulipon, pero niyan hay hilway na.

aton kalulo-lulohan nga si Abraham nang yadto pa siya sa Mesopotamia, bago siya nagsaylo sa Haran. ³ Naghambay ang Dios kay Abraham, 'Maghalin ka sa imo banwa kag bayai ang imo mga kahalihan kag magkadto sa lugar nga akon itudlo sa imo.' ⁴ Ngani naghaling siya sa lugar ng Caldea kag nag-istar sa Haran. Nang namatay ang iya tatay, gingpasaylo naman siya ng Dios sa ini nga lugar nga aton ginaistaran niyan.† ⁵ Adto nga tyempo wayà pa nataw-i ng Dios si Abraham aber maisot lang nga dutà. Pero nagpromisa ang Dios nga ini nga lugar hay itatao sa iya kag sa iya mga inapo. Wayà pa ning ungà si Abraham nang gingpromisa adto ng Dios.† ⁶ Naghambay ang Dios sa iya, 'Ang imo mga inapo hay magiging istranghero sa iban nga lugar kag didto humanon sinda nga mga ulipon kag pahugaan sinda sa suyod ng 400 ka tuig.† ⁷ Pero pagaparusahan ko ang nasyon nga magaulipon sa inda. Pagkatapos makakahalín sinda didto kag makakabalik na sa ini nga lugar kag diri sinda magasamba sa akon.† ⁸ Kag bilang tandà ng iya promisa, nagsugò ang Dios kay Abraham nga ang tanan nga mga lyaki hay dapat papaltakan*. Ngani pagkatawo ng iya ungà nga si Isaac, gingpapaltakan niya nang wayo pa lang siya ka adlaw. Imaw da ini ang ginghuman ni Isaac sa iya ungà nga si Jacob. Kag imaw da ang ginghuman ni Jacob sa iya dose nga ungà nga imaw ang ginghalinan naton nga mga Judio.†

⁹ "Niyan, si Jose nga isa sa dose nga ungà ni Jacob hay gingkailihan ng iya mga maguyáng. Ngani gingbaligya ninda siya kag naging ulipon sa Egipto. Pero tungod ang Dios hay kaibahan niya,† ¹⁰ gingbuligan siya sa tanan nga kahugaan nga iya naagihan. Gingtaw-an siya ng Dios ning kamayad ngani nagustuhan siya ng Faraon nga hari ng Egipto kag ginghuman siya nga gobernador sa bilog nga Egipto kag naging miyugpamahayà ng tanan nga manggad ng Faraon.† ¹¹ Pagkatapos nagkaigwa ning taggutom sa bilog nga Egipto kag Canaan. Ginghugaan gid ang mga tawo didto kag ang aton mga kalulo-lulohan hay wayà gid ning may mabuy-an pagkaon.† ¹² Pero nang mabatian ni Jacob nga may pagkaon sa Egipto, gingpakadto niya didto ang aton mga kalulo-lulohan.* Imaw adto ang una ninda nga pagkadto sa Egipto. ¹³ Sa ikaduha ninda nga pagkadto, nagpakilaya na si Jose sa iya mga hali kag nakilaya ng Faraon ang pamilya ni Jose.† ¹⁴ Pagkatapos gingtugon ni Jose nga pakadtuon ang iya tatay nga si Jacob sa Egipto kag patì ang tanan niya nga mga kahalihan. (75 sinda tanan.)† ¹⁵ Ngani nagkadto si Jacob kag ang aton kalulo-lulohan sa Egipto kag didto sinda nag-istar hasta sinda mamatay.† ¹⁶ Ang inda mga tuy-an hay gingdaya sa Shekem kag ginglubong sa lubungan nga gingbakay ni Abraham nang una sa mga ungà ni Hamor.†

¹⁷ "Pero nang malapit na gid ang oras nga matuman ang gingpromisa ng Dios kay Abraham, nagdamò pa gid ang aton mga kalulo-lulohan sa Egipto. ¹⁸ Nag-abot da ang adlaw nga nagkaigwa ang Egipto ning hari nga wayà nakakilaya kay Jose.† ¹⁹ Gingluko niya ang aton mga kalulo-lulohan

† **7:4** 7:4 Gingtunaan 11:31, 12:4 † **7:5** 7:5 Gingtunaan 12:7, 13:15, 15:18, 17:8 † **7:6** 7:6-7 Gingtunaan 15:13-14 † **7:7** 7:7 Exodus 3:12 † **7:8** 7:8 Gingtunaan 17:10-14, 21:2-4, 25:26, 29:31-35:18 † **7:9** 7:9 Gingtunaan 37:11, 37:28, 39:2, 21 † **7:10** 7:10 Gingtunaan 41:39-41

† **7:11** 7:11 Gingtunaan 42:1-2 * **7:12** 7:12 Ang aton mga kalulo-lulohan nga imaw ang mga ungà ni Jacob. † **7:13** 7:13 Gingtunaan 45:1, 16 † **7:14** 7:14 Gingtunaan 45:9, 10, 17, 18, 46:27 † **7:15** 7:15 Gingtunaan 46:1-7, 49:33 † **7:16** 7:16 Gingtunaan 23:3-16, 33:19, 50:7-13; Josue 24:32 † **7:18** 7:17-18 Exodus 1:7-8

kag gingpahugaan. Gingpilit niya sinda nga bayaan ang inda mga lapsag agud magkamatay.† 20 Imaw da adto nga tyempo nga ging-ungà si Moises. Kaayo-ayo gid siya nga lapsag kag nalipay ang Dios sa iya. Gingdipara siya ng iya mga ginikanan sa suyod ng tuyo ka bulan.† 21 Kag nang napilitan na sinda nga bayaan siya sa luwas ng bayay, gingbuoy siya ng ungà nga babayi ng Faraon kag gingkabig pareho sa iya kaugalingon nga ungà.† 22 Ngani gingtudluan si Moises ng tanan nga kamayad sa Egipto kag naging bantog siya tungod sa iya mga paghambay kag sa iya mga ginahuman.

23 “Nang si Moises hay 40 ka años na, naisip niya nga bisitahon ang iya mga kapareho nga mga Israelita.† 24 Didto nakità niya ang isa sa inda nga ginapintasan ng Egiptuhanon. Ging-apinan niya ang iya kapareho nga Israelita kag bilang bayos gingpatay niya ang Egiptuhanon. 25 Sa ginghuman ni Moises, kalaom niya maintindihan siya ng mga kapareho niya nga luwason sinda ng Dios paagi sa iya pero wayà gali. 26 Nang masunod nga adlaw nakità niya ang duha ka Israelita nga nagaaway. Gusto kuntà niya nga husayon ang duha, ngani naghambay siya sa inda, ‘Pareho kamo nga Israelita. Basi nagainaway kamo?’ 27 Pero gingtuyod siya ng lyaki nga nagapangsakit ng iya kapareho kag ginghambayan, ‘Sin-o ang naghuman sa imo nga maging pinunò kag miyughusay namon? 28 Ano, patyon mo da ba ako pareho ng imo ginghuman sa Egiptuhanon kahapon?’ 29 Nang mabatian adto ni Moises, naghaling siya sa Egipto kag nagkadto sa Midian. Didto siya nag-istar kag nakapangasawa. Kag didto da natawo ang iya duha nga ungà nga lyaki.†

30 “Pagkaligad ng 40 ka tuig, may isa ka anghel nga nagpakità kay Moises nang yadto siya sa tiway nga lugar malapit sa Bukid ng Sinai. Nakità niya ang anghel sa nagadayab nga mababà nga kahoy. 31 Natingaya gid si Moises sa iya nakità! Nang nagpalapit siya para siruon kung ano gid adto, nabatian niya ang boses ng Ginoo nga naghambay, 32 ‘Ako ang Dios ng imo kalulo-lulohan nga sina Abraham, Isaac kag Jacob.’ Nang mabatian adto ni Moises, nagpangurog siya sa kahadlok kag wayà siya nagpangahas nga magsirò. 33 Pagkatapos naghambay ang Dios sa iya, ‘Ubaha ang imo sandalyas kay balaan ang lugar nga imo ginatindugan. 34 Nakità ko gid ang mga kahugaan nga ginatiis ng akon gingpili nga mga tawo didto sa Egipto kag nabatian ko ang inda pag-uwang. Ngani nagpanaog ako para luwason sinda. Niyan, magpreparar ka kay ikaw ang akon suguon didto sa Egipto.’†

35 “Imaw ini ang Moises nga gingsikway ng iya mga kapareho nga Israelita nga naghambay, ‘Sin-o ang naghuman sa imo nga maging pinunò kag miyughusay namon?’ Imaw da ini ang Moises nga gingsugò ng Dios nga maging pinunò kag manluluwas ng mga Israelita sa bulig ng anghel nga nagpakità sa iya didto sa nagadayab nga mababà nga kahoy.† 36 Si Moises imaw ang nagdaya sa mga Israelita paluwas sa Egipto. Naghuman siya ning mga makatitingaya nga butang kag milagro sa Egipto, sa Dagat nga Puya kag sa tiway nga lugar nga inda ging-agihan sa suyod ng 40 ka tuig.† 37 Si Moises da ang naghambay sa mga Israelita, ‘Mapadaya ang Dios sa indo ning isa ka propeta nga pareho sa akon nga sa indo da magahalin.’†

† 7:19 7:19 Exodus 1:10, 11, 22 † 7:20 7:20 Exodus 2:2 † 7:21 7:21 Exodus 2:3, 10 † 7:23 7:23-29 Exodus 2:11-15 † 7:29 7:29 Exodus 18:3, 4 † 7:34 7:30-34 Exodus 3:1-10 † 7:35 7:35 Exodus 2:14 † 7:36 7:36 Exodus 7:5, 14:21; Mga Bilang 14:33 † 7:37 7:37 Deuteronomio 18:15, 18

³⁸ Nang yadto na ang aton mga kalulo-lulohan sa tiway nga lugar, si Moises ang kaibahan ninda. Siya ang ging-istorya ng anghel ng Dios sa Bukid ng Sinai. Didto niya sa bukid gingbaton ang hambay ng Dios nga imaw adto ang nagatao ning kabuhì para itao da niya sa aton.†

³⁹ “Pero wayà gingtumana si Moises ng aton mga kalulo-lulohan, kundi gingsikway pa ninda siya bilang inda pinunò kay gusto ninda nga magbalik sa Egipto. ⁴⁰ Ngani naghambay sinda kay Aaron, ‘Humani kami ning mga dios-diosan para magapanguna sa amon. Wayà na kami nakasayod kung ano na ang natabò kay Moises nga nagpaluwas sa amon sa Egipto.’† ⁴¹ Ngani naghuman sinda ning dios-diosan nga ang hitsura hay batà nga baka. Ginghalaran ninda ini kag nagpyesta sinda para magsilibrar sa ginghuman ng inda kaugalingon nga kamot.† ⁴² Sa adto nga ginghuman ninda gingtalikuran sinda ng Dios. Gingpabay-an niya sinda nga magsamba sa mga bituon sa langit, pareho ng gingsulat ng mga propeta:

‘Kamo nga mga Israelita! Sa suyod ng 40 ka tuig nindo diri sa tiway nga lugar, nag-ihaw kamo ning mga hayop kag indo ginghalad.

Pero bukon ako ang indo ginghalaran.

⁴³ Gingdaya-daya pa nindo ang tolda ng indo dios-diosan nga si Molec, kag ang rebulto nga bituon ng indo dios-diosan nga si Refan.

Ginghuman nindo ini nga mga dios-diosan para sambahan.

Ngani palayason ko kamo pakadto pa gid sa unahan ng Babilonia.’†

⁴⁴ “Nang yadto pa sa tiway nga lugar ang aton mga kalulo-lulohan, daya ninda ang tolda nga yadto ang presensya ng Dios. Ini nga tolda hay ginghuman ni Moises nang gingsugò siya ng Dios kag gingsunod niya ang plano nga gingpakità sa iya.† ⁴⁵ Nang ulihi, pagkamatay ng aton mga kalulo-lulohan, ang inda mga ungà naman ang nagdaya ng tolda. Ang pinunò ninda hay si Josue*. Nasakop ninda ang dutà nga gingpromisa ng Dios, pagkatapos mapalayas ng Dios ang mga nagaistar didto. Kag gingtinir na didto ang tolda nga gingdaya ng mga Israelita hasta sa tyempo ni Haring David.† ⁴⁶ Nalipay gid ang Dios kay David ngani nagpamuhon siya sa Dios nga tugutan siya nga magpaugdok ning templo para sa Dios agud makasamba didto ang mga inapo ni Jacob.† ⁴⁷ Pero si Solomon imaw ang nagpaugdok ning templo ng Dios.†

⁴⁸ “Ugaling lang ang Pinakamataas nga Dios wayà nagaistar sa ginghuman ng tawo. Pareho sa ginghambay ng Dios paagi sa iya propeta,

⁴⁹ ‘Ang langit ang akon trono,

kag ang dutà ang tungtungan ng akon siki.

Anong klasi nga templo ang ipaugdok mo para sa akon?

Diin ba ang lugar nga akon istaran?

⁵⁰ Ako gid ang naghuman ng ini tanan nga mga butang.’†”

⁵¹ Nagpadayon si Esteban sa iya paghambay, “Matugas gid ang indo mga uyo! Wayà nindo ginatumana kag ginapamatii ang mensahe ng Dios! Pareho kamo ng indo mga kalulo-lulohan kay permi lang nindo ginakontra ang Espiritu Santo! ⁵² Igwa ba aber isa sa mga propeta nga wayà ginghingabot ng indo mga kalulo-lulohan? Gingpamatay ninda ang mga mensahero nga nagpropesiya parti sa pag-abot ng iya Matarong nga

† 7:38 7:38 Exodus 19:1-20:17; Deuteronomio 5:1-33 † 7:40 7:40 Exodus 32:1 † 7:41 7:41 Exodus 32:2-6 † 7:43 7:42-43 Amos 5:25-27 † 7:44 7:44 Exodus 25:9, 40 † 7:45 7:45 Josue 3:14-17 † 7:46 7:46 2 Samuel 7:1-16; 1 Cronica 17:1-14 † 7:47 7:47 1 Hari 6:1-38; 2 Cronica 3:1-17 † 7:50 7:49-50 Isaias 66:1-2

Suluguon†. Kag niyan kamo ang nagtraidor kag nagpatay sa iya. ⁵³ Kamo ang nagbaton ng Kasuguan ng Dios paagi sa mga anghel pero wayà nindo ini pagtumana!”

Ang Pagbugoy kay Esteban

⁵⁴ Nang mabatian ini ng mga tawo sa Korte ng mga Judio, nahangit gid sinda. Nagpagot gid ang inda ngipon sa kahangit kay Esteban. ⁵⁵ Pero si Esteban nga punò gid ng Espiritu Santo naghangad sa langit kag nakità niya ang kahimayaan ng Dios kag si Hesus nga nagatindog sa tuo ng Dios. ⁵⁶ Hambay niya, “Sirua nindo, nakità ko nga bukas ang langit kag yadto si Hesus nga Ungà ng Tawo* nga nagatindog sa tuo ng Dios!” ⁵⁷ Nagsinggit sinda kag gingtabunan ninda ang inda mga talinga para indì ninda mabatian ang ginahambay ni Esteban kag nagdinagusò sinda tanan pakadto sa iya. ⁵⁸ Gingyudyod siya paluwas ng syudad para buguyon. Bago siya gingbugoy, ging-uba anay ng mga nagtestigo kontra kay Esteban ang inda mga pangsuy-ob nga barò kag gingbilin hampig sa ginatindugan ng isa ka soltero nga ang pangayan hay Saulo. ⁵⁹ Mintras ginabugoy si Esteban, nagpangamuyò siya, “Ginoong Hesus, batuna ang akon espiritu.” ⁶⁰ Pagkatapos nagluhod siya kag nagsinggit ning makusog, “Gino, ayaw na sinda pagpanabata sa ini nga kasal-anan!” Pagkahambay niya ini hay nabugtuan siya ning ginhawa.

8

¹ Kag nagsugot si Saulo sa inda pagpatay kay Esteban.

Ang Paghingabot ni Saulo sa mga Nagatuo

Tunà adto nga adlaw sobra gid ang paghingabot sa mga nagatuo kay Kristo sa Jerusalem kag sinda tanan hay nagkabuyag-buyag sa bilog nga probinsya ng Judea kag Samaria. Ang mga apostoles lang ang wayà naghalin sa Jerusalem. ² Ginglubong si Esteban ng mga diosnanon nga mga lyaki kag nagtangis gid sinda sa kalisod. ³ Pero nagtinguhà gid si Saulo nga mawayà na ang mga nagatuo. Ngani nagpangbayay-bayay siya kag gingyudyod paluwas ang mga nagatuo mapalyaki man o mapababayi kag gingpaprìso.†

Ang Pagwali ng Maayong Balità sa Samaria

⁴ Nagkabuyag-buyag ang mga nagatuo kag nagwali sinda ng Maayong Balità aber diin sinda magkadto. ⁵ Isa sa mga nagatuo hay si Felipe. Nagkadto siya sa isa ka syudad ng Samaria kag didto nagwali sa mga tawo parti kay Kristo. ⁶ Pagkabati ng mga tawo sa mga ginghambay ni Felipe kag nang makità ninda ang mga milagro nga iya ginghuman, nagpamatì gid sinda ning maayo. ⁷ Kadamò ang tawo nga may malain nga mga espiritu ang ging-ayo niya. Nagsininggit ang mga espiritu mintras nagaluwas sa mga tawo. Kadamò da nga mga paralisado kag mga lupog ang iya ging-ayo. ⁸ Ngani tudo gid ang kalipay ng mga tawo sa adto nga syudad.

⁹ May isa ka tawo nga nagaistar didto nga ang pangayan hay Simon. Kadugay na nga natitingaya gid ang mga taga-Samaria sa iya abilidad sa madyik. Ginapakadako niya permi ang iya kausalangon nga siya kuno hay importante gid nga tawo. ¹⁰ Ang tanan nga tawo sa syudad tunà sa pinakamababà hasta sa pinakamataas hay nagapamatì gid ning maayo

† **7:52** 7:52 Matarong nga Suluguon: ang gusto nga hambayon si Hesus. † **8:3** 8:3 Ginghuman 22:4-5, 26:9-11

sa iya. Naghambay sinda, “Ini nga tawo hay may gahom ng Dios nga ginatawag, Dakò nga Gahom.” ¹¹ Nagpamati gid sinda ning maayo sa iya kay kadugay na nga napahangà niya ang mga tawo sa iya madyik. ¹² Pero nang magwali si Felipe ng Maayong Balità parti sa gingharian ng Dios kag sa pangayan ni Hesu-Kristo, nagtuo sinda kag nagpabawtismo mapalyaki man o mapababayi. ¹³ Aber si Simon hay nagtuo da. Pagkabawtismo sa iya, permi na siya naganunot kay Felipe. Kag natingaya gid siya sa mga milagro kag makakatingaya nga butang nga ginghuman ni Felipe.

¹⁴ Nang mabaton ng mga apostoles sa Jerusalem nga ang mga taga-Samaria hay nagbaton na sa hambay ng Dios, gingsugò ninda didto sina Pedro kag Juan. ¹⁵ Pag-abot ninda didto, nagpangamuyò sinda para sa mga nagatuo nga mabaton ninda ang Espiritu Santo. ¹⁶ Kay wayà pa sinda makabaton ng Espiritu Santo. Gingbawtismuhan pa lang sinda sa pangayan ni Ginoong Hesus. ¹⁷ Ngani gingtungtong sa inda ni Pedro kag ni Juan ang inda mga kamot kag nabaton ninda ang Espiritu Santo. ¹⁸ Nakità ni Simon nga pagtungtong ng mga apostoles ng inda mga kamot sa mga nagatuo hay nabaton ninda ang Espiritu Santo. Ngani gingday-an niya si Pedro kag si Juan ning kwarta ¹⁹ kag naghambay siya, “Taw-i da ako ning gahom nga tiyad inà para ang aber sin-o nga tungtungan ko ng akon kamot hay makabaton ng Espiritu Santo.” ²⁰ Pero nagsabat si Pedro sa iya, “Kabaw pa nga makadto ka sa impyerno kaibahan ang imo kwarta! Kay ang kalaom mo puydi mabakay ang regalo ng Dios! ²¹ Wayà ka ning parte diri sa ministeryo kay ang imo tagipuson hay bukon tamà sa panirò ng Dios. ²² Ngani hinuysuyi ini nga kalainan mo kag magpangamuyò ka sa Ginoo nga patawaron ang imo isip nga malain. ²³ Kay nakità ko nga sobra gid ang imo kaili kag nakagapos ka gid sa kasal-anan.” ²⁴ Nagsabat si Simon, “Pangamuyui abi nindo ako sa Ginoo para indi gid matabò sa akon ang indo ginahambay.”

²⁵ Pagkatapos magpamatuod nina Pedro kag Juan parti kay Hesu-Kristo kag magwali ng mensahe ng Ginoo, nagbalik sinda sa Jerusalem nga nagawali ng Maayong Balità sa madamò nga baryo nga inda naagihan sa Samaria.

Si Felipe kag ang Opisyal nga taga-Etiopia

²⁶ Niyan, may anghel ng Ginoo nga naghambay kay Felipe, “Kadto nga daan sa sur kag mag-agi sa karsada halin sa Jerusalem pakadto sa Gaza.” (Ini nga karsada hay wayà na masyado ginaagihi.) ²⁷ Ngani naganaw si Felipe kag didto nakità niya ang isa ka tawo nga taga-Etiopia. Pabalik na siya halin sa Jerusalem kung sa diin nagsamba siya sa Dios. Importante siya nga opisyal sa palasyo ni Candace nga Rayna ng Etiopia kag miyugpamahayà ng tanan niya nga manggad. ²⁸ Nang pabalik na siya nga nagasakay sa karwahe, nagabasa siya ng libro ni Propeta Isaias. ²⁹ Pagkatapos naghambay ang Espiritu Santo kay Felipe, “Kadto didto kag magdunggan sa iya karwahe.” ³⁰ Ngani nagdyagan si Felipe palapit sa karwahe. Nang naabutan niya, nabatian niya nga ginabasa ng opisyal ang libro ni Propeta Isaias. Gingpangutana siya ni Felipe, “Naintindihan mo ba ang imo ginabasa?” ³¹ Nagsabat ang opisyal, “Pauno ko ini maintindihan kung wayà may mag-isplickar sa akon?” Kag ging-agda niya si Felipe sa karwahe nga mangpungkò sa alihid niya. ³² Imaw ini ang parte ng Kasulatan nga iya ginabasa:
“Pareho siya ng karnero nga ginadaya sa ihawan,

kag pareho sa kordero nga wayà gid nagalingaw mintras ginatupihan. Wayà gid siya ning reklamo.

³³ Gingpakahuy-an siya kag wayà gingtaw-i ning hustisya.

Sin-o ang makakahambay parti sa iya kaapo-apuhan? Wayà!

Kay ang iya kabuhi diri sa dutà hay katag-od lang.”†

³⁴ Nagpangutana ang opisyal kay Felipe, “Isplikar mo abi sa akon kung sin-o ini nga ginatukoy ng propeta, ang iya kaugalingon o ang iban nga tawo?”

³⁵ Ngani, tunà sa adto nga parte ng Kasulatan nga gingsulat ni Isaias, ging-isplikar ni Felipe ang Maayong Balità parti kay Hesus.

³⁶ Mintras nagabyahe sinda, nakaagi sinda sa lugar nga may tubi. Naghambay ang opisyal, “May tubi diri! Ano pa ang makakapugong sa akon para magpabawtismo?”

³⁷ [Kag nagsabat si Felipe, “Puydi ka na magpabawtismo kung nagatuo ka gid ning hugot sa imo tagipusuon.” Kag nagsabat siya, “Huo, nagatuo ako nga si Hesu-Kristo ang Ungà ng Dios.”]

³⁸ Ngani gingpaduyog ng opisyal ang karwahe. Naglusong si Felipe kag ang opisyal sa sapà kag gingbawtismuhan siya.

³⁹ Paghaw-as ninda sa tubi, gingbuoy si Felipe ng Espiritu ng Ginoo. Ang opisyal naman hay nalipay gid nga nagpadayon sa iya byahe, aber wayà na niya makità si Felipe.

⁴⁰ Pero namangnuhan na lang ni Felipe nga yadto na siya sa Azotus. Nagwali siya ng Maayong Balità sa mga banwa nga iya ginaagihan hasta nakaabot siya sa Cesarea.

9

Ang Pagpakità ni Hesus kay Saulo

Ginghuman 22:6-16, 26:12-18

¹ Padayon pa gid ang pagpamahog ni Saulo sa mga nagatuo sa Ginoo nga patyon niya sinda. Nagkadto pa siya sa Pinakamataas nga Pari

² kag nagpangayò ning mga sulat nga magatao sa iya ning otoridad kag magapakilaya sa iya sa mga sinagoga sa Damascus. Ini hay para kung may makità siya nga mga nagasunod ng Pamaagi nga ginatudlò ni Hesus, mapalyaki man o mapababayi, puydi sinda dakpon kag day-on pabalik sa Jerusalem.

³ Nang malapit na si Saulo sa syudad ng Damascus, may kahayag nga halin sa langit nga gulpi lang nagsiga palibot sa iya.

⁴ Natumba siya sa dutà kag nabatian niya ang boses nga nagahambay sa iya, “Saulo, Saulo, basi ginahingabot mo ako?”

⁵ Nagpangutana siya, “Ginoo, sin-o ka?” Kag nabatian niya ang boses, “Ako si Hesus nga imo ginahingabot.

⁶ Tindog kag kumadto ka sa syudad, kay didto may mahambay sa imo kung ano ang dapat mo nga humanon.”

⁷ Wayà gid ning may nakahambay sa mga kaibahan niya kay nabatian ninda ang boses, pero wayà gid sinda may nakità.

⁸ Nagtindog si Saulo, pero pagmukyat niya indi na siya makakità. Ngani ging-agbay na lang siya ng iya mga kaibahan hasta sa Damascus.

⁹ Sa suyod ng tuyo ka adlaw indi gid siya makakità kag wayà siya magkaon o mag-inom.

¹⁰ Didto sa Damascus, igwa ning nagatuo kay Hesus nga ang pangayan hay Ananias. Paagi sa panan-awon, naghambay ang Ginoo, “Ananias.” Nagsabat siya, “Ginoo, yari ako.”

¹¹ Naghambay ang Ginoo sa iya, “Kadto sa dayan nga ginatawag, Matadlong kag didto sa bayay ni Judas, sugiron mo ang tawo nga taga-Tarsus nga ang iya pangayan hay Saulo. Kay ini nga

† 8:33 8:32-33 Isaias 53:7-8

oras, nagapangamuyò siya ¹² kag gingpakità ko na sa iya paagi sa pananawon nga ikaw hay nagsuyod kag nagtungtong ng imo mga kamot sa iya para makakità siya liwat.” ¹³ Pero nagsabat si Ananias, “Ginoo, kadamò na ako ning nabatian parti sa ini nga tawo. Kapintas kuno siya sa imo mga balaan nga tawo sa Jerusalem. ¹⁴ Nagkari siya diri sa Damascus nga may otoridad halin sa Pinakamataas nga Pari para dakpon ang tanan nga nagasamba sa imo.” ¹⁵ Pero naghambay ang Ginoo kay Ananias, “Kadto na kay gingpili ko siya nga magserbisyo sa akon, para ipakilaya ang akon pangayan sa mga bukon Judio kag sa inda mga hari kag sa mga Israelita. ¹⁶ Kag ipakità ko da sa iya ang mga kahugaan nga dapat niya maagian tungod sa iya pagserbisyo sa akon.”

¹⁷ Ngani gingkadtuan ni Ananias si Saulo sa bayay nga iya ginadayunan. Pagsuyod niya, gingtungtong niya ang iya mga kamot kay Saulo kag naghambay, “Saulo, utod ko, gingsugò ako ni Ginoong Hesus diri sa imo. Siya ang nagpakità sa imo sa dayan nang nagapakari ka diri. Gingsugò niya ako para makakità ka liwat kag para mapunò ka ng Espiritu Santo.” ¹⁸ Kag adto nga daan may nahuyog nga pareho sa mga himbis ng isdà halin sa mga mata ni Saulo kag nakakità na siya liwat. Pagkatapos nagtindog siya kag nagpabawtismo. ¹⁹ Nagkaon siya kag nagkusog liwat ang iya lawas.

Ang Pagwali ni Saulo sa Damascus

Nagtinir si Saulo ning mga pila ka adlaw sa Damascus kaibahan ang mga nagatuo. ²⁰ Nagkadto siya sa mga sinagoga kag nagtunà magwali parti kay Hesus. Hambay niya, “Siya ang Ungà ng Dios.” ²¹ Natingaya gid ang tanan nga nakabati sa iya kag naghambay, “Dì ba ini nga lyaki imaw ang nagapamatay sa mga nagatuo kay Hesus sa Jerusalem? Kag dì ba nagkari siya para dakpon ang mga nagatuo kag day-on sa mga pinunò nga pari?”

²² Nagdugang pa gid ang gahom ni Saulo para magwali. Gingpamaturan niya nga si Hesus imaw ang Kristo. Kag indì makasabat sa iya ang mga Judio nga nagaistar sa Damascus.

²³ Pagkaligad ng mga pila ka adlaw, nagtipon ang mga Judio para magplano nga patyon si Saulo. ²⁴ Pero nasayuran ni Saulo ang inda plano. Adlaw-gab-i nagabantay sinda sa mga pwertahan ng syudad kay patyon ninda siya kung inda makità. ²⁵ Ngani pagkagab-i, gingsuyod siya ng iya mga disipulo sa bangkat* kag gingtunton paluwas, paagi sa bintanà ng pader ng syudad.†

Ang Pagkadto ni Saulo sa Jerusalem

²⁶ Pag-abot ni Saulo sa Jerusalem, gingtinguhà niya nga makaibahan sa grupo ng mga nagatuo didto. Pero nahadlok sinda sa iya kay indì sinda magpati nga nagatuo na siya kay Hesus. ²⁷ Pero gingbuligan siya ni Bernabe kag gingdaya sa mga apostoles. Ging-isplikar niya sa inda kung pauno nakità ni Saulo ang Ginoo sa dayan kag kung ano ang ginghambay sa iya. Kag ging-istorya da niya kung pauno nagwali si Saulo nga may kaisog sa pangayan ni Hesus sa Damascus. ²⁸ Ngani tunà adto nakaibahan na ninda si Saulo kag nagtiyog sinda sa bilog nga Jerusalem nga nagawali ng may kaisog parti sa Ginoo. ²⁹ Nagpakig-istorya siya kag nagpakigdibati sa mga Judio nga ang linggwahe hay Griego, pero nahangit sinda kag

† 9:25 9:23-25 2 Corinto 11:32-33

gingplanuhan siya nga patyon. ³⁰ Nang masayuran ini ng mga nagatuo, ginghatod ninda si Saulo sa Cesarea kag gingpabalik sa Tarsus.

³¹ Pagkatapos adto, ang mga nagatuo sa bilog nga Judea, Galilea kag Samaria hay nagkaigwa na ning katawhayan* kag nagtibay pa gid ang inda pagtuo. Nagkabuhì sinda nga may kahadlok sa Ginoo kag sa bulig ng Espiritu Santo hay nagpakadamò pa gid sinda.

Ang Pagkadto ni Pedro sa Lyda kag sa Jopa

³² Nagkadto si Pedro sa iba-iba nga lugar para magbisita sa mga balaan nga tawo ng Dios. Nagkadto da siya sa Lyda. ³³ Didto nakità niya ang isa ka tawo nga ang pangayan hay Eneas. Paralisado siya kag wayà gid nakakabangon sa suyod ng wayo ka tuig. ³⁴ Naghambay si Pedro sa iya, "Eneas, ging-ayo ka na ni Hesu-Kristo. Bangon na kag lukuta ang imo higdaan!" Kag adto nga daan nagbangon siya. ³⁵ Nakità ng tanan nga taga-Lyda kag taga-Sharon nga maayo na si Eneas ngani nagtuo da sinda sa Ginoo.

³⁶ Sa Jopa igwa ning nagatuo nga babayi nga ang pangayan hay Tabita. (Sa Griego ini hay Dorcas.)* Ini nga babayi kadamò ang iya ginghuman nga maayo. Mabinuligon gid siya sa mga pobre. ³⁷ Nang adto nga tiempo, nagmasakit siya kag namatay. Gingpaligusan ninda ang iya lawas kag gingbutang sa kwarto sa ibabaw. ³⁸ Bukon malayò ang Jopa sa Lyda. Ngani nang mabatian ng mga nagatuo nga yadto si Pedro sa Lyda, gingpakadto ninda ang duha ka tawo kay Pedro para magpangabay, "Kung puydi, magkari ka diri sa amon nga daan." ³⁹ Ngani nagnunot si Pedro sa inda kag pag-abot niya didto, gingdaya siya sa kwarto kung sa diin yadto ang patay. Yadto da ang mga bayo sa kwarto nga nagatinangis. Gingpakità ninda kay Pedro ang iba-iba nga barò nga gingtahì ni Dorcas nang buhì pa siya. ⁴⁰ Gingpaluwas anay sinda tanan ni Pedro bago siya nagpangamuyò. Pagkatapos nag-atubang siya sa patay kag naghambay, "Tabita, bangon na." Nagmukyat si Tabita kag nang makità niya si Pedro, nagpungkò siya. ⁴¹ Ginghawiran ni Pedro ang iya kamot kag gingbuligan nga magtindog. Pagkatapos gingtawag ni Pedro ang tanan nga balaan nga tawo ng Dios pati ang inda kaibahan nga mga bayo didto kag gingpakità sa inda si Tabita nga buhì na. ⁴² Nabantog ini sa bilog nga Jopa kag kadamò pa gid ang nagtuo sa Ginoo. ⁴³ Nagtinir pa si Pedro ning mga pila ka adlaw sa Jopa sa bayay ni Simon nga miyugbuyad ning panit ng hayop.

10

Si Pedro kag si Cornelius

¹ Didto sa Cesarea, igwa ning isa ka tawo nga ang pangayan hay Cornelius. Siya hay kapitan ng mga sundalo ng Romano nga ginatawag, Batalyon ng mga taga-Italia. ² Diosnanon siya kag ang bilog niya nga panimayay kag sinda hay permi nagasamba. Maatag siya sa mga pobre nga Judio kag permi gid siya nagapangamuyò sa Dios. ³ Isa ka adlaw nang mga alas tres ng hapon, klaro gid ang iya panan-awon nga isa ka anghel ng Dios ang nagsuyod sa iya bayay kag gingtawag siya, "Cornelius." ⁴ Pagkakità niya sa anghel hinadlukan siya kag naghambay, "Ano ang imo kahinangyan, Ginoo?" Nagsabat ang anghel, "Gingpamatian ng Dios ang imo pangamuyò kag nalipay gid siya sa imo pagbulig sa mga pobre. Ngani

* 9:36 9:36 Pareho ang gusto nga hambayon ng Tabita kag Dorcas, 'usa'.

wayà ka gid gingkalimuti ng Dios. ⁵ Kag arinyan pakadtua ang pila ka tawo sa Jopa kag ipasugat mo si Simon nga ginatawag nga Pedro. ⁶ Didto siya nagadayon kay Simon nga miyugbuyad ning panit ng hayop. Ang iya bayay yadto sa alihid ng dagat." ⁷ Nang makahalin na ang anghel nga iya kaistorya, gingtawag niya ang duha sa iya mga kabulig kag ang diosnanon nga sundalo nga nagaserbisyo sa iya. ⁸ Ging-istorya niya ang natabò kag gingpakadto sinda sa Jopa.

⁹ Nang masunod nga adlaw mga alas dose ng hapon, mintras malapit na sinda sa Jopa, nagsakà si Pedro sa pantay nga bubong* ng bayay nga iya ginadayunan para magpangamuyò. ¹⁰ Ginagutom na siya kag gusto niya magkaon. Kag mintras ginapreparar ang pagkaon, may gingpakità sa iya ang Dios. ¹¹ Nakità niya nga nagbukas ang langit kag may ginatunton nga daw haboy nga malapad kag may higot sa upat nga kanto. ¹² Kag sa ini nga haboy nakità niya ang tanan nga klasi ng mga hayop. May mga nagapanaw, nagakamang kag nagalupad. ¹³ Tapos may nabatian siya nga boses nga naghambay, "Pedro, tindog! Mag-ihaw ka kag kumaon!" ¹⁴ Pero nagsabat si Pedro, "Ginoo, indì puydi kay wayà gid ako nagakaon ning mga hayop nga tiyad inà nga mahigkò kag ginabawal nga kaunon." ¹⁵ Nabatian niya liwat ang boses nga naghambay, "Ayaw pagtawaga nga mahigkò ang aber ano nga butang nga ginglimpyo na ng Dios." ¹⁶ Tuyo ka beses ini natabò kag pagkatapos gulpi ini nga nabatak palangit.

¹⁷ Mintras ginainisip pa ni Pedro kung ano ang gusto hambayon ng iya panan-awon, nag-abot ang tuyo ka tawo nga gingsugò ni Cornelius. Kay natundugan na ninda ang bayay ni Simon ngani nagderitso sinda sa pwertahan ¹⁸ kag nagpanawag. Nagpangutana sinda kung didto nagadayon si Simon nga ginatawag nga Pedro.

¹⁹ Mintras ginahunahunà pa ni Pedro kung ano ang gusto hambayon ng iya panan-awon, naghambay ang Espiritu Santo sa iya, "Pamati! May tuyo ka tawo nga nagapangità sa imo. ²⁰ Panaog kag magnunot ka sa inda nga wayà ning pangduha-duha, kay ako ang nagsugò sa inda." ²¹ Ngani nagpanaog si Pedro kag naghambay sa mga tawo, "Ako ang indo ginapangità. Basì kamo nagkari?" ²² Nagsabat sinda, "Gingpakari kami diri ni Cornelius nga kapitan ng mga sundalo. Maayo siya nga tawo kag diosnanon. Ginatahod siya ng tanan nga Judio. Naghambay sa iya ang anghel ng Dios nga sugaton ka kag day-on sa iya bayay para mabatian kung ano ang imo ihambay." ²³ Ngani gingpadayon sinda ni Pedro kag didto sinda gingpatuyog.

Nang masunod nga adlaw, pagkabati ni Pedro, nagnunot siya sa inda. May pila da nga mga nagatuo sa Jopa ang nagnunot sa iya. ²⁴ Nang masunod nga adlaw, nag-abot sinda sa Cesarea. Nagahuyat sa inda si Cornelius kag ang iya mga kahalihan kag ang iya mga malapit nga amigo nga iya gingpang-agda. ²⁵ Nang pasuyuron si Pedro sa bayay, gingsugat siya ni Cornelius kag naghapà para sambahon. ²⁶ Pero gingpatindog siya ni Pedro kag ginghambayan, "Pagtindog, kay tawo lang da ako." ²⁷ Mintras nagaingo sinda pasuyod sa bayay, nakità ni Pedro nga kadamò na ang tawo nga nagakatipon didto. ²⁸ Naghambay si Pedro sa inda, "Sayod na nindo nga bawal gid sa amon nga mga Judio ang magbisita o magkaibahan sa mga bukon Judio. Pero gingpakità na sa akon ng Dios nga indì ko dapat

* **10:9** 10:9 Pantay nga bubong: Tiyad ini ang inda mga bubong kag didto sinda kung kaamat nagapahuway.

pagkabigon nga mahigkò ang aber sin-o nga tawo kag indi pagbawalan ang pagkaibahan sa inda. ²⁹ Ngani nang gingpasugat nindo ako nga magkari diri, wayà ako nagpaindi. Pangutan-on ko na lang kamo kung basi gingpakari nindo ako diri?”

³⁰ Nagsabat si Cornelius, “Tuyo na ka adlaw ang nagligad mintras nagapangamuyò ako sa bayay ng mga tiyad ini nga oras, alas tres ng hapon. Gulpi nga nagpakità sa akon ang isa ka lyaki nga nakabarò ning masilaw kag nagtindog sa akon atubangan. ³¹ Hambay niya, ‘Cornelius! Gingpamatian ng Dios ang imo pangamuyò kag ginadumdom niya ang imo pagbulig sa mga pobre. ³² Ngani niyan, magsugò ka ning tawo pakadto sa Jopa kag ipasugat si Simon nga ginatawag, Pedro. Didto siya nagadayon sa bayay ni Simon nga miyugbuyad ning panit ng hayop. Nagaistar siya sa alihid ng dagat.’ ³³ Ngani gingpasugat ko ikaw nga daan. Salamat gid kay nagkari ka. Niyan, yari na kami tanan sa presensya ng Dios para magpamati kung ano ang gingsugò ng Ginoo nga ihambay mo sa amon.”

Ang Pagbaton ng mga bukon Judio sa Maayong Balità

³⁴ Ngani naghambay si Pedro, “Niyan, sayod ko nga matuod gid nga wayà ning may ginapalabi ang Dios.† ³⁵ Kung ang tawo hay may kahadlok sa Dios kag tamà ang ginahuman, ginabaton niya aber ano ang iya lahi. ³⁶ Sayod nindo ang Maayong Balità nga gingpaabot niya sa amon nga mga Israelita hay imaw ini: ang mga tawo hay magkaigwa ning tamà nga relasyon sa Dios paagi sa pagtuo kay Hesu-Kristo. Siya ang Ginoo ng tanan. ³⁷ Sayod da nindo ang natabò sa bilog nga Judea parti kay Hesus, magtunà sa Galilea pagkatapos ng pagwali ni Juan parti sa pagbawtismo. ³⁸ Gingtaw-an ng Dios si Hesus nga taga-Nazaret ng Espiritu Santo kag gahom. Pagkatapos nagkadto siya sa iba-iba nga lugar kag tungod kaibahan niya ang Dios nakahuman siya ning kaayuhan kag nagpaayo ng tanan nga gingpahugaan ng diyablo. ³⁹ Kami gid ang makakapamatuod sa tanan nga iya ginghuman kay nakità namon ini sa Jerusalem kag sa iban nga mga banwa ng Judio. Pagkatapos gingpapatay siya ng mga miyugdumaya ng Judio sa Jerusalem paagi sa paglangsang sa krus. ⁴⁰ Pero gingbanhaw siya ng Dios sa ikatuyo ka adlaw kag gingtugutan siya nga magpakità sa amon. ⁴¹ Wayà siya nagpakità sa tanan kundì sa amon lang nga mga gingpili ng Dios nga mga saksi para ibalit sa iban ang parti sa iya. Nagkaon kag nag-inom kami kaibahan niya pagkatapos nga siya hay nabanhaw. ⁴² Gingsugò niya kami para magwali sa mga tawo kag para pamatuuran nga siya ang gingpili ng Dios nga maging hukom sa mga buhi kag sa mga patay. ⁴³ Si Hesu-Kristo imaw ang ginghambay ng tanan nga mga propeta nga ang tanan nga nagatuo sa iya hay patawaron sa inda nga kasal-anan paagi sa iya pangayan.”

Ang Pagbaton ng mga bukon Judio sa Espiritu Santo

⁴⁴ Mintras nagawali pa si Pedro, nag-abot ang Espiritu Santo sa tanan nga nagapamati ng iya mensahe. ⁴⁵ Ang mga nagatuo nga Judio nga nagnunot kay Pedro halin sa Jopa hay natingaya kay gingtao ng Dios ang iya regalo nga Espiritu Santo aber sa mga bukon Judio. ⁴⁶ Kay inda nabatian nga sinda hay nagahambay sa iba-iba nga linggwahe nga wayà ninda nasayuri kag nagadayaw sa Dios. Tapos naghambay si Pedro, ⁴⁷ “Nakabaton na ini nga mga tawo ning Espiritu Santo pareho naton aber bukon sinda Judio.

† 10:34 10:34 Deuteronomio 10:17

Ngani wayà na may makakapugong sa inda para sinda hay bawtismuhan sa tubì.”⁴⁸ Kag nagsugò siya sa inda nga magpabawtismo sa pangayan ni Hesu-Kristo. Pagkatapos adto, gingpangabay ninda si Pedro nga magtinir anay sa inda ning pila ka adlaw.

11

Ang Pag-isplikar ni Pedro parti sa iya Ginghuman

¹ Nabatian ng mga apostoles kag mga nagatuo sa Judea nga ang mga bukon Judio* hay nagbaton na da sa hambay ng Dios. ² Ngani pagbalik ni Pedro sa Jerusalem, ginghambayan siya ng mga nagatuo nga mga Judio nga istriko sa pagsunod sa inda patakaran. ³ Hambay ninda, “Basi nagkadto ka didto kag nagkaon pa sa bayay ng mga bukon Judio nga bukon paltak?” ⁴ Ngani ging-isplikar ni Pedro sa inda ang tanan nga natabò sa iya. ⁵ Hambay niya, “Mintras nagapangamuyò ako sa syudad ng Jopa, may panan-awon nga gingpakità sa akon ang Dios. Nakità ko ang daw sa malapad nga haboy nga ginatunton halin sa langit. Nahigutan ini sa upat ka kanto kag gingduyog malapit sa akon. ⁶ Nang gingsirò ko ini ning maayo, nakità ko nga ang suyod iba-iba nga klasi ng mga hayop nga mga mapintas, may nagakamang kag may nagalupad. ⁷ Kag may nabatian ako nga boses nga nagahambay, ‘Pedro, tundog! Mag-ihaw ka kag kumaon!’ ⁸ Pero nagsabat ako, ‘Ginoo, indi ko ini mahuman kay wayà pa gid ako nakakaon ning mga hayop nga mahigkò kag ginabawal nga kaunon.’ ⁹ Pagkatapos nabatian ko liwat adto nga boses halin sa langit, ‘Ayaw pagtawaga nga mahigkò ang aber ano nga ginglimpyo na ng Dios.’ ¹⁰ Tuyo ka beses ini nga natabò kag pagkatapos gingbatak adto palangit. ¹¹ Adto da nga oras, may tuyo ka tawo halin sa Cesarea nga nag-abot sa bayay nga akon ginadayunan. Sinda hay gingsugò para pangitaon ako. ¹² Naghambay sa akon ang Espiritu Santo nga magnunot sa inda nga wayà ning pangduha-duha. May unom nga mga kauturan nga nagnunot sa akon pakadto sa bayay ni Cornelius sa Cesarea. ¹³ Pag-abot namon didto ging-istorya niya sa amon kung pauno niya nakità ang isa ka anghel nga nagatindog sa iya bayay kag naghambay sa iya, ‘Magsugò ka ning tawo pakadto sa Jopa para sugaton si Simon nga ginatawag, Pedro. ¹⁴ Mahambay siya sa imo kung pauno ikaw maluwas pati ang imo bilog nga panimayay.’ ¹⁵ Kag nang nagahambay na ako, nag-abot ang Espiritu Santo sa inda pareho ng pag-abot niya sa aton nang una. ¹⁶ Kag nadumduman ko ang ginghambay ng Ginoo, ‘Nagbawtismo si Juan sa tubì, pero pagabawtismuhan kamo sa Espiritu Santo.’† ¹⁷ Gingtaw-an ng Dios ang mga bukon Judio ning regalo nga pareho sa gingtao niya sa aton nang nagtuo kita kay Ginoong Hesu-Kristo. Ngani kung imaw ini ang kabubut-on ng Dios, sin-o ako para magpugong sa iya!” ¹⁸ Nang mabatian ninda ini, wayà na sinda ning may ginghambay pa nga kontra kay Pedro, kundì gingdayaw ninda ang Dios. Naghambay sinda, “Gingtaw-an da ng Dios ang mga bukon Judio ning tsansa nga maghinuysoy sa inda salà para magkaigwa sinda ning kabuhì nga wayà katapusan!”

Ang mga Nagatuo sa Antioc

¹⁹ Tunà ng mamatay si Esteban, nagkabuyag-buyag ang kadamuan nga mga nagatuo tungod sa paghingabot. May nagkadto sa Fenicia kag ang

† 11:16 11:16 Ginghuman 1:5

iban sa Cyprus kag ang iban pa hay sa Antioc. Gingwali ninda ang Maayong Balitâ aber diin sinda magkadto, pero sa mga Judio lang.† 20 Pero may mga iban sa inda nga taga-Cyprus kag taga-Cyrene nga nagkadto sa Antioc para magwali ng Maayong Balitâ parti kay Ginoong Hesus sa mga bukon Judio. 21 Yarâ sa inda ang gahom ng Dios, ngani kadamò gid ang nagtuo sa Ginoo kag nagtalikod sa inda salâ.

22 Ini nga natabò hay nasayuran ng mga nagatuo sa Jerusalem, ngani gingpakadto ninda si Bernabe sa Antioc. 23 Pag-abot niya didto, nalipay siya kay nakità niya ang mga pagpakamaayo ng Dios sa mga tawo. Kag gingtudluan niya sinda nga maging matutom gid sa Ginoo kag magpadayon sa pagsunod sa Dios. 24 Maayo gid nga tawo si Bernabe kag punò siya ng Espiritu Santo kag hugot gid ang iya pagtuo sa Dios. Ngani kadamò didto ang nagtuo sa Ginoo.

25 Pagkatapos nagkadto si Bernabe sa Tarsus para sugiron si Saulo 26 kag nang nakità na siya, gingdaya niya pabalik sa Antioc. Isa gid ka tuig nga nakaibahan ninda ang mga nagatuo didto kag kadamò nga tawo ang inda gingtudluan. Ang mga nagatuo sa Antioc imaw ang una nga gingtawag nga Kristyano.

27 Nang adto nga tyempo, may mga propeta* nga nagkadto sa Antioc halin sa Jerusalem. 28 Ang isa sa inda hay si Agabus. Nagtindog siya kag paagi sa gahom ng Espiritu Santo nagproposiya siya nga may paabuton nga sobra nga taggutom sa bilog nga kalibutan. Natabò ini sa tyempo nang naghari si Emperador Claudius sa Roma.† 29 Ngani nagkaisa ang mga nagatuo nga magpadaya ang kada isa ning bulig kumpormi sa inda kaya didto sa inda mga kauturan nga taga-Judea. 30 Gingpadaya ninda ini kay Bernabe kag kay Saulo para itao sa mga miyugdumaya ng mga nagatuo sa Jerusalem.

12

Ang Paghingabot ni Herodes sa mga Nagatuo

1 Nang adto nga tyempo, nagtunâ si Haring Herodes* sa paghingabot sa pila ka tawo nga mga nagatuo. 2 Gingpapatay niya si Santiago, nga hali ni Juan paagi sa espada. 3 Nang makità niya nga nalipay ang mga Judio sa iya ginghuman, si Pedro naman ang masunod niya nga gingpadakop. (Ini hay natabò ng Pyesta ng Tinapay nga wayâ ning Pampaalsa*.) 4 Pagkatapos gingpapriso niya si Pedro kag gingpagwardyahan sa upat ka grupo ng mga sundalo nga tig-upat-upat. Ang plano ni Herodes hay bistahon si Pedro kag sentensyahan nga patyon sa publiko pagkatapos ng Pyesta ng Pagligad ng Anghel*. 5 Mintras yadto sa prisuhan si Pedro, padayon nga nagpangamuyò ning hugot sa tagipusuon ang mga nagatuo para sa iya.

Ang Pagpaluwas kay Pedro sa Prisuhan

6 Nang adto gid nga gab-i bago ipaatubang ni Herodes si Pedro sa mga tawo, nagakatuyog siya nga nakagapos ning duha ka kadina sa tungâ ng duha ka sundalo. Kag may mga gwardya pa nga nagabantay sa pwertahan ng prisuhan. 7 Gulpi nga nagpakità ang isa ka anghel ng Ginoo kag naghayag sa suyod ng selda. Ginyugoyugò niya si Pedro para pukawon

† 11:19 11:19 Ginghuman 8:1-4 † 11:28 11:28 Ginghuman 21:10 * 12:1 12:1 Haring Herodes: Ini hay si Herodes Agripa I. Apo siya ni Herodes nga mababasa sa Mateo 2:1, 14:1; Lucas 1:5.

nga ang hambay, “Dali! Bangon dirà!” Kag natangsò ang mga kadina sa iya mga kamot. ⁸ Kag naghambay pa ang anghel, “Paghagkos na kag suksukan ang imo sandalyas.” Kag gingsunod niya ini. Pagkatapos hambay pa gid ng anghel, “Suksukan ang imo pangsu-yob kag sunod sa akon.” ⁹ Kag nagsunod si Pedro sa iya paluwas ng prisuhan, aber wayà siya nakasayod kung matuod ba ini ang nagakatabò. Ang kalaom niya hay nakakità lang siya ning panan-awon. ¹⁰ Nang makalampas na sinda sa una kag pangaduha nga gwardya, nakaabot sinda sa pwertahan nga saysayon nga nagaatubang sa syudad. Nag-abri ini ng iya lang kag nagluwas sinda. Nang nagapanaw sinda sa isa ka dayan, gulpi lang nga gingbayaan si Pedro ng anghel. ¹¹ Kag didto lang namanguhan ni Pedro nga matuod gali ang tanan nga natabò sa iya kag naghambay siya, “Arinyan sigurado na gid ako nga ang Ginoo hay nagpadaya ng iya anghel para luwason ako sa kamot ni Herodes kag sa tanan nga ginapaabot ng mga Judio nga matabò sa akon.”

¹² Nang naintindihan na niya nga nakaluwas na siya, nagkadto siya sa bayay ni Maria nga nanay ni Juan nga ginatawag da nga Marcos. Kadamò nga tawo ang nagakatipon didto kag nagapangamuyò. ¹³ Nagpanuktok si Pedro sa pwertahan ngani nagpalapit ang ulipon nga si Roda para magsirò kung sin-o ang nagapanuktok. ¹⁴ Nakilaya niya ang boses ni Pedro kag sa iya kalipay, imbis nga abrihan niya ang pwertahan, nagdyagan siya pasuyod para ipasayod sa iya mga kaibahan nga si Pedro yarà sa luwas. ¹⁵ Naghambay sinda sa iya, “Nagapinabuang ka lang!” Pero nagpilit gid si Roda nga matuod ang iya ginahambay. Ngani nagsabat sinda, “Basi kung anghel inà ni Pedro.” ¹⁶ Pero sige pa gid ang pagpanuktok ni Pedro kag nang ging-abrihan na ninda ang pwertahan, nakità ninda siya kag natingaya gid sinda! ¹⁷ Gingsinyasan niya sinda nga maghipos kag ging-isplikar niya sa inda kung pauno siya gingpaluwas ng Ginoo sa prisuhan. Kag hambay pa niya, “Balitaan ini kay Santiago kag sa iban pa ang mga nagatuo.” Tapos naghalin siya kag nagkadto sa iban nga lugar.

¹⁸ Pagkaaga, nagkinagulo gid ang mga sundalo kay wayà na si Pedro kag wayà sinda nakasayod kung ano ang natabò sa iya. ¹⁹ Nagsugò si Herodes nga sugiron siya, pero wayà gid ninda siya makità. Ngani ging-imbistigahan niya ang mga sundalo kag pagkatapos gingpapatay niya sinda. Pagkatapos adto, naghalin si Herodes sa Judea kag nagkadto sa Cesarea kag didto nagtinir.

Ang Pagkamatay ni Herodes

²⁰ Sobra gid ang kahangit ni Haring Herodes sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon. Ngani may mga grupo halin sa inda nga nagkadto sa hari. Ging-amigo anay ninda si Blastus, isa sa mga importante nga opisyal ng hari, para buligan niya sinda. Tapos nagkadto sinda kay Herodes para magpakighusay, kay didto sa lugar ng hari sinda nagabuoy ng inda pagkaon. ²¹ Pag-abot ng adlaw nga gingpili niya nga magpakigkità sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon, nagsuksok siya ng iya barò nga panghari kag nagpungkò sa trono kag nagdiskurso ng iya mensahe. ²² Nagsinggit ang mga tawo, “Ang nagahambay ini hay bukon tawo kundì dios!” ²³ Adto nga daan gingparusahan siya ng anghel ng Ginoo kay wayà niya gingtao ang pagdayaw para sa Dios. Ging-uyod siya hasta sa mamatay.

²⁴ Pero padayon nga naglapnag ang hambay ng Dios kag nagdamò pa gid ang mga nagatuo.

²⁵ Nang natapos na nina Bernabe kag Saulo ang gingpanghuman ninda didto sa Jerusalem, nagbalik sinda sa Antioch. Gingdaya da ninda si Juan nga ginatawag da nga Marcos.

13

Ang Pagpili kag Pagsugò kana Bernabe kag Saulo

¹ Sa Antioch hay may mga propeta kag mga manunuldò nga miyembro ng kongregasyon didto. Imaw ini ang inda pangayan: sina Bernabe, Simeon nga ang hayò hay Negro, Lucio nga taga-Cyrene, Manaen nga nagbahoy sa panimamay ni Gobernador Herodes kag si Saulo. ² Mintras nagasamba sinda sa Ginoo kag nagapuasa, naghambay ang Espiritu Santo sa inda, "Laina nindo para sa akon sina Bernabe kag Saulo kay may ipahaman ako sa inda."

³ Pagkatapos ng inda pagpuasa kag pagpangamuyò, gingtungtong ninda ang inda mga kamot kana Bernabe kag Saulo kag pagkatapos gingpapanaw na sinda.

Ang Pagwali nina Bernabe kag Saulo sa Cyprus

⁴ Ngani nagkadto sina Bernabe kag Saulo sa Seleucia kumpormi sa ginasugò ng Espiritu Santo. Halin didto naglarga sinda pakadto sa isla ng Cyprus. ⁵ Pag-abot ninda sa Salamis, nagwali sinda ng hambay ng Dios sa mga sinagoga*. Kaibahan ninda si Juan Marcos para magbulig sa inda. ⁶ Gingtiyog ninda ang bilog nga isla hasta makaabot sinda sa banwa ng Pafos. Nakità ninda didto ang isa ka madyikero nga si Bar-Hesus. Judio siya kag nagapakunukuno nga siya hay propeta. ⁷ Amigo siya ni Sergius Paulus nga gobernador ng ini nga isla. Si Sergius Paulus hay kamayad nga tawo. Gingpatawag niya sina Bernabe kag Saulo kay gusto niya magpamati ng hambay ng Dios. ⁸ Pero gingkontra sinda ng madyikero nga si Elimas. (Ini ang pangayan ni Bar-Hesus sa linggwahe ng Griego.) Ginghuman niya ang tanan nga paagi para indi magtuo ang gobernador kay Hesus. ⁹ Pero si Saulo nga kilaya da sa pangayan nga Pablo hay punò ng Espiritu Santo. Gingtutok gid niya si Elimas ¹⁰ kag naghambay, "Ungà ka ng Diyablo!" Kaaway ka ng tanan nga mga matarong. Puro lang pandayà kag kalainan ang imo ginahuman! Ginabaliskad mo permi ang kamatuuran parti sa Ginoo! ¹¹ Arinyan pagaparusahan ka ng Ginoo. Mabubuta ka kag indi makakakità ning kahayag sa suyod ng pila ka adlaw." Nagduyom nga daan ang panirò ni Elimas kag nabuta siya. Nagpanghaphap na lang siya nga nagapangità ng magaaagbay sa iya. ¹² Nang makità ng gobernador ang natabò, nagtuo siya kay natingaya gid siya sa mga ginatudlò parti sa Ginoo.

Ang Pagwali nina Pablo kag Bernabe sa Antioch

¹³ Naglarga si Pablo kag ang iya mga kaibahanan halin sa Pafos pakadto sa Perga nga syudad ng Pamfilia. Pag-abot ninda didto gingbayaan sinda ni Juan Marcos kag nagbalik siya sa Jerusalem. ¹⁴ Pero nagpadayon sina Pablo halin sa Perga kag nagkadto sa Antioch nga sakop ng Pisidia. Pag-abot ng Adlaw nga Inugpahuway*, nagkadto sinda sa sinagoga kag nagpungkò didto. ¹⁵ May nagbasa ning Kasuguan ni Moises kag ng gingsulat ng mga propeta. Pagkatapos, may gingsugò ang pinunò ng sinagoga para maghambay kana Pablo, "Mga kauturan, kung igwa kamo ning gusto nga

* **13:10** 13:10 Ang Diyablo hay titulo ni Satanas. Ang gusto hambayon hay miyugpanglibak, siya ang pinakapunò ng tanan nga malain nga espiritu.

ihambay nga magapakusog ng buot ng mga tawo, ihambay na nindo.”¹⁶ Ngani nagtindog si Pablo kag gingsinyasan ang mga tawo nga magpamati sa iya. Hambay niya, “Mga kapareho ko nga Israelita kag kamo tanan nga mga bukon Judio nga yari nagasamba da sa Dios, pamatii nindo ako.”¹⁷ Ang Dios ng mga Israelita imaw ang nagpili sa aton mga kalulo-lulohan kag gingpadamo niya sinda nang yadto pa sinda nagaistar sa Egipto. Kag paagi sa iya dakò nga gahom gingbuligan niya sinda para makahalin didto.[†]¹⁸ Mintras nagapanaw sinda sa tiway nga lugar, gingtiisan sinda ng Dios[†] sa suyod ng 40 ka tuig.[†]¹⁹ Pagkatapos gingpamatay niya ang pito ka mga lahi ng tawo sa lugar ng Canaan. Kag gingtao niya ang dutà sa aton mga kalulo-lulohan.[†]²⁰ Ini tanan hay ginghuman ng Dios sa suyod ng 450 ka tuig.[†]

“Pagkatapos gingtaw-an niya sinda ning mga tawo nga magadumaya sa inda hasta sa tyempo ni Propeta Samuel.²¹ Niyan nagpangayo sinda ning hari kag gingtao sa inda ng Dios si Saulo nga ungà ni Kish, isa sa mga inapo ni Benjamin. Naghari si Saulo sa inda sa suyod ng 40 ka tuig.[†]²² Nang gingpahalín siya ng Dios, si David naman ang iya ging-ilis nga hari. Imaw ini ang hambay ng Dios parti sa iya: ‘Nalipay gid ako sa batasan ni David nga ungà ni Jesse kay nagatuman siya sa tanan ko nga ginapahaman sa iya.’”[†]²³ Kag naghambay pa gid si Pablo sa mga tawo, “Sa inapo ni David naghalin si Hesus nga imaw ang Manluluwas nga gingpromisa ng Dios sa Israel.²⁴ Bago pa si Hesus nag-abot, nagwali si Juan sa tanan nga Israelita nga dapat maghinuysoy sinda sa inda salà kag magpabawtismo.[†]²⁵ Kag nang matatapos na ni Juan ang iya ministryo, naghambay siya sa mga tawo, ‘Siguro nagahunahunà kamo nga ako imaw na ang indo ginapaabot. Pero bukon ako. May masunod sa akon kag indi ngani ako angay aber maging iya suluguon.’^{††}

²⁶ “Mga kauturan nga inapo ni Abraham kag tanan nga bukon Judio nga nagasamba sa Dios, kita imaw ang gingpaday-an ng Dios ng Maayong Balità parti sa kaluwasan.²⁷ Pero ang mga tawo nga nagaistar sa Jerusalem kag ang inda mga pinunò wayà nagakilaya nga si Hesus ang Manluluwas. Wayà da sinda makaintindi ng ginahambay ng mga propeta nga ginabasa ninda kada Adlaw nga Inugpahuway. Pero sinda imaw gid ang nagpamatuod ng ginahambay ng mga propeta nang gingparusahan ninda si Hesus nga patyon.²⁸ Kag aber wayà sinda may nakità nga rason para ipapatay siya, gingpangayo gihapon ninda kay Pilato nga ipapatay si Hesus.[†]²⁹ Nang mahuman na ninda ang tanan nga nakasulat sa Kasuguan nga matatabò kay Hesus, gingbuoy ninda siya sa krus kag gingbutang sa lubungan.[†]³⁰ Pero gingbanhaw siya ng Dios.³¹ Kag sa suyod ng kadamo nga adlaw, nagpakità siya sa mga tawo nga nagnunot sa iya halin sa Galilea pakadto sa Jerusalem kag ang mga tawo nga ini ang nagapamalità sa mga Israelita parti kay Hesus.[†]³² Kag niyan yari kami para ipaabot sa indo

[†] **13:17** 13:17 Exodus 1:7, 12:51   [†] **13:18** 13:18 Sa iban nga mga kopya ng Griego, ging-atipan.

[†] **13:18** 13:18 Mga Bilang 14:34; Deuteronomio 1:31   [†] **13:19** 13:19 Deuteronomio 7:1; Josue 14:1

[†] **13:20** 13:20 Mga Hukom 2:16; 1 Samuel 3:20   [†] **13:21** 13:21 1 Samuel 8:5, 10:21   [†] **13:22**

13:22 1 Samuel 13:14, 16:12; Salmo 89:20   [†] **13:24** 13:24 Marcos 1:4; Lucas 3:3   [‡] **13:25** 13:25

Aber maging iya suluguon: sa literal, aber magtangsò ng iya sandalyas.   [†] **13:25** 13:25 Juan 1:20;

Mateo 3:11; Marcos 1:7; Lucas 3:16; Juan 1:27   [†] **13:28** 13:28 Mateo 27:22, 23; Marcos 15:13, 14;

Lucas 23:21-23; Juan 19:15   [†] **13:29** 13:29 Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan

19:38-42   [†] **13:31** 13:31 Ginghuman 1:3

ang Maayong Balità nga gingpromisa ng Dios sa aton mga kalulo-lulohan³³ nga gingtuman na niya sa aton nga inda mga inapo. Ginghuman niya ini nang gingbanhaw niya si Hesus. Imaw ini ang nakasulat sa pangaduha nga Salmò,

‘Ikaw ang akon Ungà;

arinyan ipakità ko sa tanan nga ako ang imo Amay.’†

³⁴ Parti naman sa iya pagkabanhaw, indi na gid siya mamatay liwat kay naghambay ang Dios,

‘Itao ko gid sa indo ang kaayuhan nga gingpromisa ko kay David.’†

³⁵ Kag naghambay pa siya sa iban nga parte ng Salmò,

‘Indi ikaw magtugot nga malunot ang lawas ng imo matutom nga Suluguon.’†

³⁶ Bukon si David ang ginahambay diri kay pagkatapos ng iya pagserbisyo sa Dios nang iya tyempo, namatay siya kag ginglubong sa alihid ng iya mga kalulo-lulohan kag ang iya lawas hay nalunot. ³⁷ Pero si Hesus nga gingbanhaw ng Dios hay wayà gid nalunot ang lawas. ³⁸ Ngani nga kauturan ko, dapat nindo maintindihan ining amon ginapasayod sa indo nga paagi kay Hesus hay mapapatawad kita ng Dios sa aton mga salà. ³⁹ Ang aber sin-o nga nagatuo kay Hesus hay ginakabig ng Dios nga matarong. Indi ini mahaman paagi sa pagtuman ng mga Kasuguan ni Moises. ⁴⁰ Ngani mag-andam kamo para indi matabò sa indo ang ginghambay ng mga propeta:

⁴¹ ‘Kamo nga mga nagahambay ning kontra sa akon!

Matitingaya gid kamo kag mamamatay!

Kay ang akon humanon arinyan hay indi gid nindo mapatihan,

aber pa may mag-isplikar sa indo.’†”

⁴² Nang pahalinalon na sina Pablo kag Bernabe sa sinagoga, nagpakitluoy ang mga tawo sa inda nga magbalik sa masunod nga Adlaw nga Inugpahuway para magtudlò pa gid parti sa ini nga mga butang. ⁴³ Nang maghalin na ang mga tawo sa inda pagtipon, gingsundan sina Pablo kag Bernabe ng kadamò nga Judio kag mga nagasamba sa Dios nga nagbaton sa relihiyon ng mga Judio. Ginghambayan sinda nina Pablo kag Bernabe kag ginglaygayan nga magpadayon sa pagsalig sa pagpakamaayo ng Dios.

⁴⁴ Nang masunod nga Adlaw nga Inugpahuway, hayos ang tanan nga taga-didto hay nagtipon para magpamatì ning hambay ng Dios. ⁴⁵ Pero nang makità ng mga Judio ang mga tawo, naili gid sinda kag gingkontra ang tanan nga ginahambay ni Pablo kag ging-insulto pa ninda siya. ⁴⁶ Pero nagsabat sina Pablo kag Bernabe nga may kaisog. Naghambay sinda, “Kahinangyan gid nga iwali anay sa indo ang hambay ng Dios. Pero tungod ginasiway nindo ini, nagapakilaya nga bukon kamo angay nga magbaton ng kabuhi nga wayà katapusan. Ngani tunà niyan, sa mga bukon Judio na kami mawali ng Maayong Balità. ⁴⁷ Kay imaw ini ang sugò ng Ginoo sa amon:

‘Ginghuman ko ikaw nga daw iwag para sa mga bukon Judio, para paagi sa imo, ang kaluwasan magaabot gid sa bilog nga kalibutan.’†”

⁴⁸ Nang mabatian ini ng mga bukon Judio, nalipay gid sinda kag gingdayaw ninda ang hambay ng Ginoo. Kag ang tanan nga gingpili ng Dios para sa kabuhi nga wayà katapusan hay nagtuo.

† **13:33** 13:33 Salmò 2:7 † **13:34** 13:34 Isaias 55:3 † **13:35** 13:35 Salmò 16:10 † **13:41** 13:41 Habakuk 1:5 † **13:47** 13:47 Isaias 49:6

⁴⁹ Kag naglapnag ang hambay ng Ginoo didto sa bilog nga lugar. ⁵⁰ Pero gingsuysugan ng iban nga mga Judio ang mga pinunò ng syudad pati ang kilaya nga mga babayi nga nagasamba sa Dios nga kontrahon sina Pablo kag Bernabe. Tapos ginghingabot sinda kag gingpalayas sa inda lugar. ⁵¹ Ngani gingpagpag ng mga apóstoles ang dapodapo sa inda siki para paandam sa inda. § Pagkatapos nagpanaw sinda pakadto sa syudad ng Iconium. † ⁵² Kag ang mga nagatuo kay Hesus didto sa Antioc hay napunò ng Espiritu Santo kag nalipay gid sinda.

14

Sina Pablo kag Bernabe sa Iconium

¹ Ang natabò sa Iconium hay pareho da sa natabò sa Antioc. Nagkadto sina Pablo kag Bernabe sa sinagoga para magpasayod ng Maayong Balità. Maayo ang inda pagtudlò didto ngani kadamò ang nagtuo nga mga Judio kag mga Griego. ² Pero gingsuysugan ng mga wayà nagatuo nga mga Judio ang mga bukon Judio kag ginggulo ang inda hunahunà para kontrahon ang mga nagatuo. ³ Ngani nadugay ang pagtinir didto nina Pablo kag Bernabe nga nagawali parti sa Ginoo nga wayà ning kahadlok. Gingpakità ng Ginoo nga matuod ang inda ginawali parti sa iya pagpakamaayo kay gingtaw-an niya sinda ning gahom nga makahuman ning mga milagro kag makatitingaya nga mga butang. ⁴ Ngani ang mga tawo sa adto nga syudad hay natungà. May nag-apin sa mga Judio kag ang iban nag-apin sa mga apóstoles.

⁵ May iban nga mga bukon Judio kag mga Judio, kaibahan ang inda mga pinunò nga nagplano nga sakiton kag buguyon ang mga apóstoles. ⁶ Nang masayuran ini ng mga apóstoles, naglikaw sinda pakadto sa Lystra kag sa Derbe, mga syudad nga sakop ng Lycaonia kag sa palibot nga mga lugar. ⁷ Kag didto, nagpadayon sinda sa pagwali ng Maayong Balità.

Sina Pablo kag Bernabe sa Lystra

⁸ Didto sa Lystra hay may isa ka tawo nga indì gid makapanaw kay lupog siya tunà pa nang siya hay ging-ungà. ⁹ Nagapamatì siya nang ginawali ni Pablo. Gingtutok siya ni Pablo kag nakità niya nga may pagtuo ang lupog nga ang Ginoo makaayo sa iya. ¹⁰ Ngani naghambay ning makusog si Pablo, “Pagtindog ning tadlong!” Naglumpat ang lyaki kag nagtunà panaw. ¹¹ Nang makità ng mga tawo ang ginghuman ni Pablo, nagsinggit sinda sa linggwahe ng Lycaonia. Hambay ninda, “Naging tawo ang mga dios kag nagpanaog sa aton!” ¹² Gingtawag ninda si Bernabe nga Zeus kag si Pablo nga Hermes kay siya ang miyughambay. ¹³ Ang templo ng inda dios nga si Zeus hay malapit lang sa luwas ng syudad. Ngani nagdaya ang pari ni Zeus ning toro nga mga baka nga may kulintas nga buyak didto sa pwertahan ng syudad. Gusto kuntà niya kag ng mga tawo nga ihalad adto sa mga apóstoles. ¹⁴ Nang masayuran ini nina Bernabe kag Pablo, ginggisi ninda ang inda mga barò sa kalisod kag nagdyagan sa tungà ng mga tawo nga nagasinggit, ¹⁵ “Mga amigo, basi nindo ginahuman ini? Kami hay mga tawo lang da pareho nindo! Yari kami para magwali ng Maayong Balità para bayaan nindo ini nga wayà puyos nga mga butang

§ **13:51** 13:51 Ang gusto hambayon ini hay sinda ang magapanabat sa inda pagsikway ng Dios.

† **13:51** 13:51 Mateo 10:14; Marcos 6:11; Lucas 9:5, 10:11

kag magpalapit sa Dios nga buhì. Siya imaw ang naghuman ng langit, dutà, dagat kag tanan nga mga butang nga yadto didto.† 16 Nang una pa nga mga tyempo, gingpabay-an lang ng Dios ang mga tawo nga sundon ang inda gusto. 17 Pero sa tanan nga oras ginapakilaya ng Dios ang iya kaugalingon sa mga tawo paagi sa iya ginahuman nga maayo. Ginatawan niya kamo ning uyan kag mga anihon sa tamà nga oras para igwa kamo ning pagkaon kag para malipay kamo.” 18 Pero aber imaw ini ang ginahambay ng mga apostoles, indì ninda mapunggan ang mga tawo nga maghalad sa inda.

19 Pero may mga Judio nga nag-abot halin sa Antioch nga sakop ng Pisidia kag sa Iconium kag gingsuysugan ninda ang mga tawo nga mag-ampin sa inda kontra sa mga apostoles. Tapos gingbugoy ninda si Pablo kag gingguyod paluwas ng syudad kay ang kalaom ninda patay na siya. 20 Pero nang gingpalibutan siya ng mga nagatuo, nagbangon siya kag nagbalik sa syudad. Nag masunod nga adlaw nagkadto sina Pablo kag Bernabe sa Derbe.

Ang Pagbalik nina Pablo kag Bernabe sa Antioch

21 Gingwali nina Pablo kag Bernabe ang Maayong Balitâ didto sa Derbe kag kadamò ang inda nakumbinsi nga magsunod kay Hesu-Kristo. Pagkatapos nagbalik sinda sa Lystra, Iconium kag sa Antioch nga sakop ng Pisidia. 22 Didto gingpakusog ninda ang buot ng mga nagatuo kag ginglaygayan sinda nga magpadayon sa inda pagtuo. Hambay ninda, “Kahinangyan nga makaagi gid kita ng kadamò nga kahugaan bago makasuyod sa gingharian ng Dios.” 23 Sa kada lugar nga may mga nagatuo, nagpili sina Pablo ning mga miyugdumaya para sa inda. Nagpuasa sinda kag nagpangamuyò, tapos gingtugyan sinda sa Ginoo nga inda ginatuuhan.

24 Pagkatapos nag-agi sinda sa mga lugar nga sakop ng Pisidia kag nag-abot sa Pamfilia. 25 Nagwali sinda didto sa Perga, tapos nagkadto sa Atalia. 26 Halin didto, naglarga sinda pabalik sa Antioch kung sa diin gingsalig sinda ng mga nagatuo nga pakamaayuhon sinda ng Dios sa ministeryo nga natapos na.

27 Pag-abot nina Pablo sa Antioch, gingtipon ninda ang mga nagatuo kag gingbalitâ ang parti sa tanan nga gingpahuman ng Dios sa inda kag kung pauno ang Dios nagtao ning tsansa sa mga bukun Judio para magtuo da sinda. 28 Kag nagtinir sinda didto ning madugay kaibahan ang mga nagatuo.

15

Ang Pagtipon sa Jerusalem

1 May mga tawo nga halin sa Judea nga nagkadto sa Antioch kag nagtudlò sa mga nagatuo. Hambay ninda, “Indì kamo maluwas kung indì kamo magpapaltak pareho sa patakaran nga gingtudlò ni Moises.”† 2 Pero wayà gid magsugot sina Pablo kag Bernabe sa inda ginatudlò kag nagdinibati gid sinda ng adto nga mga tawo. Ngani nagdesisyon ang mga nagatuo didto nga pakadtuon sina Pablo kag Bernabe kag ang iban pa nga kauturan sa Jerusalem para ini nga problema hay ipaabot sa mga apostoles kag sa mga miyugdumaya ng kongregasyon didto.

† 14:15 14:15 Exodus 20:11; Salmo 146:6 † 15:1 15:1 Levitico 12:3

³ Ngani gingpakadto sina Pablo ng kongregasyon. Pag-agi ninda sa Fenicia kag sa Samaria, gingbalità ninda didto nga madamò na ang nakumbinsi nga bukon Judio nga magtuo kay Kristo. Nang mabatian ninda ini, nalipay gid sinda. ⁴ Pag-abot ninda sa Jerusalem nalipay ang mga nagatuo didto, mga apostoles kag mga miyugdumaya ng kongregasyon nang makità sinda. Gingbalità nina Pablo ang tanan nga ginghuman ng Dios paagi sa inda. ⁵ Pero may mga nagatuo didto nga miyembro sa grupo ng mga Pariseo. Nagtindog sinda kag naghambay, “Dapat nga magpaltak ang mga bukon Judio kag hambayan sinda nga magsunod sa Kasuguan ni Moises.”

⁶ Nagtipon ang mga apostoles kag mga miyugdumaya para istoryahan ang parti sa ini nga butang. ⁷ Pagkatapos ng mahabà nga dibati, nagtindog si Pedro kag naghambay, “Mga kauturan, nasayuran na nindo nang una pa nga isa ako sa mga gingpili ng Dios para iwali ang Maayong Balità sa mga bukon Judio para sinda hay makabati kag magtuo.† ⁸ Kag ang Dios nga nakakasayod ng tagipusuon ng kada isa, hay nagpamatuod nga gingbaton niya ang mga bukon Judio paagi sa pagtao sa inda ng Espiritu Santo pareho ng iya ginghuman sa aton.† ⁹ Pareho lang kita kag ang mga bukon Judio sa panirò ng Dios kay gingpatawad niya ang inda salà tungod nagtuo sinda. ¹⁰ Ngani, basi ginatilawan nindo ang Dios paagi sa pagpilit nga ipatuman sa mga nagatuo ang mga patakaran kag layi ng mga Judio nga indi ta ngani matuman kag aber ng aton mga kalulo-lulohan? ¹¹ Paagi sa pagpakamaayo ni Ginoong Hesus, nagtuo kita nga maluwas pareho da ninda.”

¹² Nang mabatian ninda ang ginghambay ni Pedro, naghupos ang tanan nga nagatipon didto. Pagkatapos nagpamati sinda kana Bernabe kag Pablo sa inda pagbalità ng tanan nga milagro kag makatitingaya nga butang nga ginghuman ng Dios sa mga bukon Judio paagi sa inda. ¹³ Pagkatapos ninda maghambay, nagsabat si Santiago, “Mga kauturan, pamatii nindo ako. ¹⁴ Ging-isplikar sa aton ni Simon Pedro ang una nga pagtawag ng Dios sa mga bukon Judio agud sinda da hay maging iya mga tawo nga sakop niya. ¹⁵ Ini hay nagakumpormi sa gingsulat ng mga propeta pareho ng ginahambay ng Kasulatan,

¹⁶ ‘Pagkatapos ini, mabalik ako
kag akon ipatindog liwat ang gingharian ni David pareho sa tolda nga nagubà.

Iugdok ko ini liwat halin sa pagkasirà,
kag patibayon ko ini

¹⁷ agud ang iban pa nga mga tawo magpangità sa akon,
pati tanan nga mga bukon Judio nga akon gingtawag para maging akon.

¹⁸ Imaw gid ini ang ginghambay ng Ginoo nga gingpasayod na sa aton nang una pa gid.†

¹⁹ Nagpadayon si Santiago sa paghambay, “Ngani kung sa akon lang, indi na naton dapat pahugaan ang mga bukon Judio nga nagatuo na sa Dios.

²⁰ Dapat sulatan na lang naton sinda nga indi magkaon ning mga pagkaon nga ginghalad sa mga dios-diosan, indi mag-iba nga wayà pa makasay, indi magkaon ng aber ano nga hayop nga wayà napadugui kag indi da magkaon ning dugò.† ²¹ Kay tunà pa nang una nga tyempo ang Kasuguan

† 15:7 15:7 Ginghuman 10:1-43 † 15:8 15:8 10:44, 2:4 † 15:18 15:16-18 Amos 9:11-12 † 15:20 15:20 Exodus 34:15-17; Levitico 17:10-16, 18:6-23

ni Moises hay ginabasa na sa mga sinagoga kada Adlaw nga Inugpahuway. Kag ini hay ginatudlò ninda sa kada banwa.”

Ang Sulat para sa mga Nagatuo nga bukon Judio

²² Pagkatapos, ang mga apostoles kag ang mga miyugdumaya kaibahan ang tanan nga nagatuo hay nagkasugot nga magpili ning pila ka tawo sa inda mga miyembro para pakadtuon sa Antioc kaibahan nina Pablo kag Bernabe. Gingpili ninda ang duha ka tawo nga ginatahod gid ng mga nagatuo nga sina Judas nga ginatawag da nga Barsabas kag Silas. ²³ Kag gingpadaya da ninda ang sulat nga ang suyod hay imaw ini:

“Kami nga mga apostoles kag mga miyugdumaya diri sa Jerusalem, nga indo mga kauturan, nagapangamusta sa indo nga mga bukon Judio dirà sa Antioc, Syria kag Cilicia. ²⁴ Nabatian namon nga may mga tawo halin diri sa amon nga nagkarà sa indo kag ginggulo ang indo mga hunahunà paagi sa inda mga ginghambay. Wayà kami nagsugò sa inda nga magkarà dirà kag magtudlò ning tiyad inà. ²⁵ Ngani nagtipon kami diri kag nagkaisa nga magpili ning mga tawo para pakaraon dirà, kaibahan ang amon mga pinalanggà nga sina Bernabe kag Pablo. ²⁶ Gingtayà ninda ang inda kabuhì para magserbisyo sa aton Ginoong Hesu-Kristo. ²⁷ Gingpakarà da namon sina Judas kag Silas para iisplikar sa indo ang suyod ng sulat. ²⁸ Sa bulig ng Espiritu Santo hay nagkaisa kami nga indi na namon pagdugangan ang indo mga pas-anon, puyra lang sa mga dapat nindo tumanon: ²⁹ Ayaw kamo magkaon ning mga pagkaon nga ginahalad sa mga dios-diosan, ayaw magkaon ning dugò, ayaw magkaon ning aber ano nga karne ng hayop nga wayà napadugui kag ayaw mag-iba nga wayà pa makasay. Maayo gid kung tumanon nindo ini nga mga butang. Hasta na lang diri.”

³⁰ Ngani nagpanaw ang mga tawo nga inda gingsugò. Pag-abot ninda sa Antioc, gingtipon ninda ang tanan nga mga nagatuo kag gingtao ninda ang sulat. ³¹ Pagkabasa ninda ini, nalipay gid sinda sa mensahe nga imaw ang nagtao ning kakusog sa inda buot. ³² Sina Judas kag Silas hay mga propeta da. Kadamò ang inda ginghambay nga imaw ang nagpaligon ng inda pagtuo. ³³ Pagkatapos ng pila ka adlaw nga pagtinir ninda didto, nagbalik na sinda sa mga nagsugò sa inda. Bago sinda naghaling, gingpangamuyuan sinda ng mga nagatuo nga maging maayo ang inda pagbyahe. ³⁴ [Nagpabilin si Silas didto.] ³⁵ Pero nagpabilin sina Pablo kag Bernabe ning madugay sa Antioc. Kadamò ang inda kaibahan nga nagtudlò kag nagwali ng hambay ng Ginoo.

Ang Pagbinuyagan nina Pablo kag Bernabe

³⁶ Pagkaligad ng pila ka adlaw, naghambay si Pablo kay Bernabe, “Kari, balikan naton kag bisitahon ang mga kauturan sa tanan nga banwa nga gingwalihan naton ng hambay ng Ginoo para masayuran naton kung ano na ang inda kamutangan.” ³⁷ Gusto kuntà ni Bernabe nga dayon si Juan nga ginatawag da nga Marcos. ³⁸ Pero wayà nagpasugot si Pablo kay wayà siya nagpadayon hasta matapos ang inda misyon, kundì gingbayaan niya sinda sa Pamfilia.† ³⁹ Sobra gid ang inda diniskusyon, ngani nagbinuyagan sinda. Gingdaya ni Bernabe si Marcos kag nagbyahe pakadto sa Cyprus. ⁴⁰ Pero gingdaya naman ni Pablo si Silas. Bago sinda naghaling, gingpangamuyuan anay sinda ng mga nagatuo nga buligan sinda

† 15:38 15:38 Ginghuman 13:13

pagbyahe. ⁴¹ Nagkadto sinda sa iba-iba nga mga banwa sa Syria kag sa Cilicia kag gingpakusog ninda ang buot ng mga nagatuo didto.

16

Ang Pagdaya kay Timoteo sa Misyon

¹ Nagbyahe si Pablo pakadto sa Derbe kag Lystra kung sa diin igwa didto ning isa ka nagatuo nga ang pangayan hay si Timoteo. Ang iya nanay hay Judio nga matutom da nga nagatuo kag ang iya tatay hay Griego. ² Kag nagahambay ang mga nagatuo sa Lystra kag Iconium nga maayo nga tawo si Timoteo. ³ Gusto ni Pablo nga day-on si Timoteo ngani gingpapaltakan siya para wayà may mahambay ang mga Judio didto kay sayod ninda nga Griego ang iya tatay.* ⁴ Sa kada banwa nga inda ginakadtuan, ginapasayod ninda ang desisyon ng mga apostoles kag ng mga miyugdumaya ng kongregasyon sa Jerusalem. Ginghambayan ninda ang mga nagatuo kag gingsugò nga tumanon ninda ini. ⁵ Ngani nagkusog pa gid ang inda pagtuo kag adlaw-adlaw nadudugangan pa gid sinda.

Ang Panan-awon ni Pablo

⁶ Nagkadto sina Pablo sa mga lugar nga sakop ng Frigia kag Galacia kay wayà sinda pagtuguti ng Espiritu Santo nga magwali ng hambay ng Dios sa probinsya ng Asia. ⁷ Nang makaabot sinda sa duyunan ng Mysia, gingtinguhà ninda nga magsuyod sa Bitinia pero wayà sinda pagtuguti ng Espiritu ni Hesus. ⁸ Ngani nag-agi na lang sinda sa Mysia kag nagderitso sa Troas. ⁹ Kag adto nga gab-i, nagkaigwa si Pablo ning panan-awon. Nakità niya ang isa ka tawo nga taga-Macedonia nga nagatindog kag nagapakitluoy sa iya. Hambay niya, “Tabok diri sa Macedonia kag buligi kami.” ¹⁰ Pagkatapos ng adto nga panan-awon, nagpangità gid kami† ning paagi nga makakadto kay nabatyagan gid namon nga ginatawag kami ng Dios para magwali sa Macedonia ng Maayong Balità.

Ang Pagtuo ni Lydia kay Hesus

¹¹ Nagbyahe kami halin sa Troas kag nagderitso sa isla ng Samotrace. Nang masunod nga adlaw nagkadto kami sa Neapolis. ¹² Halin didto nagkadto kami sa Filipos nga imaw ang pinakasentro nga syudad ng Macedonia kag sakop ng Imperyo ng Roma. Nagtinir kami sa Filipos ng pila ka adlaw. ¹³ Nang Adlaw nga Inugpahuway, nagluwas kami sa syudad kag nagkadto sa alihid ng subà kay naisip namon nga may lugar didto nga ginatipunan ng mga Judio para magpangamuyò. Nagpungkò kami didto kag nagpakig-istorya sa mga babayi nga nagatipon didto. ¹⁴ Isa sa mga nagapamati hay si Lydia nga taga-Tiatira nga miyugbaligya ning mamahayon nga tela nga kolor ube kag nagasamba da siya sa Dios. Gingtandog ng Ginoo ang iya tagipusyon nga batunon ang ginawali ni Pablo. ¹⁵ Nagpabawtismo siya kag patì ang iya panimayay. Pagkatapos hambay niya, “Kung nagapati kamo nga matuod gid nga nagatuo na ako sa Ginoo, kari kamo kag magdayon sa amon bayay.” Ngani napilitan kami.

Sina Pablo kag Silas sa Prisuhan

* **16:3** 16:3 Bukon Judio ang tatay ni Timoteo, ngani wayà siya napapaltaki nang lapsag pa siya. Niyan gingpapaltak siya para batunon ng mga Judio. † **16:10** 16:10 Tunà sa ini nga byahe, naging kaibahan na si Lucas ni Pablo.

16 Isa ka adlaw, nang pakadto kami sa lugar nga ginatipunan para magpangamuyò, nakasumpong kami ning isa ka ulipon nga dalagita. Ginaspian siya ning malain nga espiritu ngani nakakapanghulà siya. Kadakò nga kwarta ang nababaton ng iya mga amo sa iya pagpanghulà. 17 Nagasinunod-sunod sa amon ini nga babayi kag nagasinggit, “Ini nga mga tawo hay suluguon ng Pinakamataas ng Dios! Ginawali ninda sa indo kung pauno kamo maluwas!” 18 Adlaw-adlaw imaw adto ang iya ginahuman hasta nga naugot si Pablo. Ngani ging-atubang siya kag ginghambayan ang malain nga espiritu, “Sa pangayan ni Hesu-Kristo, lumayas ka!” Adto gid nga daan naglayas ang malain nga espiritu. 19 Nang makità ng iya mga amo nga naduyaana na sinda ng inda pagkakakitaan, gingdakop ninda sina Pablo kag Silas kag gingguyod pakadto sa plasa para iatubang sa otoridad. 20 Hambay ninda sa mga pinunò ng syudad, “Ini hay mga Judio nga nagapanggulo sa aton. 21 Nagatudlò sinda ning mga kaugalian nga kontra sa aton layi. Mga Romano kita ngani indi naton dapat sundon ang inda ginatudlò.” 22 Ngani gingdakop sinda ng mga tawo didto; gingpaubahan ng mga opisyaes kag gingpabunay. 23 Pagkatapos sinda bunayan ng sobra, gingpapriso sinda kag gingpabantayan gid ning maayo. 24 Ngani gingsuyod sinda ng gwardya sa pinakasuyod ng selda kag ginggapos pa ang inda mga siki sa tungà ng mabug-at nga kahoy.

25 Nang mga tungang gab-i na, sina Pablo kag Silas hay nagapangamuyò kag nagakanta ning pagdayaw sa Dios. Kag ang iban nga mga priso hay nagapamati sa inda. 26 Gulpi na lang nga naglinog ning kakusog-kusog kag naghugog ang mga pundasyon ng prisuhan. Adto nga daan naabrihan ang tanan nga pwertahan sa prisuhan kag natangsò ang mga kadina ng tanan nga priso. 27 Nakabati ang gwardya kag nang makità niya nga bukas ang mga pwertahan, kalaom niya hay nakabuhi na ang mga priso. Ngani ginggabat niya ang iya espada para magpakamatay. 28 Pero nagsinggit si Pablo, “Ayaw gipakamatay! Yari kami tanan!”

29 Nagpabuoy ning iwag ang gwardya kag dali-dali nga nagsuyod kag naghapà sa atubangan nina Pablo kag Silas nga nagapangurog. 30 Pagkatapos gingdaya niya sinda paluwas kag gingpangutana, “Ano ang akon humanon para maluwas?” 31 Nagsabat sinda, “Magtuo ka kay Ginoong Hesus kag maluluwas ka pati ang imo bilog nga panimayay.” 32 Pagkatapos nagwali sinda ng hambay ng Ginoo sa iya kag sa tanan nga yadto sa iya bayay. 33 Adto da nga gab-i, ginghugasan ng gwardya ang inda mga pilas kag nagpabawtismo siya pati ang iya bilog nga panimayay. 34 Pagkatapos gingdaya niya sina Pablo kag Silas sa iya bayay kag gingpakaon. Nalipay gid ang gwardya kag ang iya bilog nga panimayay kay nagatuo na sinda sa Dios.

35 Pagkaaga, nagpadaya ang mga opisyaes ning mga pulis para maghambay, “Paluwasa na sinda.”

36 Kag gingbalità ini ng gwardya kay Pablo. Hambay niya, “Nagpasugò ang mga opisyaes nga buhian na kamo. Ngani luwas na kamo kag maayo lang nga pagpanaw.” 37 Pero nagsabat si Pablo sa mga pulis, “Gingpabunay ninda kami sa atubangan ng kadamò nga tawo aber wayà pa kami naimbistigahi. Kag pagkatapos gingpapriso pa ninda kami aber mga pumuluyò kami ng Roma! Tapos arinyan sikreto nga paluwason ninda kami? Indi puydi inà! Sinda mismo ang dapat magpaluwas sa amon.” 38 Gingbalità ng mga pulis ang ginghambay ni Pablo sa mga

opisyales kag hinadlukan gid sinda nang masayuran nga mga Romano gali sina Pablo kag Silas. ³⁹ Ngani nagkadto sinda kag nagpangayo ning patawad sa inda. Pagkatapos ginghatod ninda sina Pablo sa luwas ng prisuhan kag gingpangabay nga maghalin na sinda sa adto nga syudad. ⁴⁰ Nang makaluwas na sina Pablo kag Silas sa prisuhan, nagkadto sinda sa bayay ni Lydia. Nagpakigkita sinda sa mga nagatuo kag gingpalig-on ang inda pagtuo. Pagkatapos hay nagpanaw sinda.

17

Sina Pablo kag Silas sa Tesalonica

¹ Nag-agi sina Pablo kag Silas sa Amfipolis kag sa Apolonia hasta nakaabot sa Tesalonica. Sa ini nga banwa hay may sinagoga ang mga Judio. ² Kag nagsuyod sina Pablo didto pareho ng iya permi ginahuman kag sa suyod ng tuyo ka Adlaw nga Inugpahuway, nagpakigdiskusyon siya sa mga tawo parti sa Kasulatan. ³ Ging-isplikar kag gingpamatuuran niya nga kahinangyan mag-agi ang Kristo ning kasakit kag mabanhaw. Hambay ni Pablo, "Ini nga Hesus nga akon ginawali sa indo imaw ang Kristo." ⁴ May mga iban sa inda nga nakumbinsi kag nagsunod kana Pablo kag Silas. Nagtuo da ang kadamò nga diosnanon nga Griego kag mga kilaya nga babayi. ⁵ Pero naili ang iban nga mga Judio nga waya nagatuo. Ngani gingtipon ninda ang pila ka mga bugoy para buligan sinda sa pagpanggulo ng syudad. Gingsuyod ninda ang bayay ng isa ka tawo nga ang pangayan hay Jason para sugiron sina Pablo kag Silas agud iatubang sa kadamò nga tawo. ⁶ Pero nang waya ninda makita sinda nga duha, ginguuyod ninda si Jason kag ang iban nga mga nagatuo sa atubangan ng mga opisyales ng syudad kag nagsinggit, "Ini nga mga tawo hay nagapanggulo aber diin magkadto! Yari na sinda arinyan sa aton syudad" ⁷ kag gingpadayon pa sinda ni Jason sa iya bayay. Ginakontra ninda ang mga layi ng Emperador kay ginahambay ninda nga igwa pa isa ka hari nga ang pangayan hay Hesus!" ⁸ Pagkabati adto ng mga tawo kag ng mga opisyales hay nagkinagulo sinda. ⁹ Pagkatapos nga gingpapyansa ninda si Jason kag ang iya mga kaibahan gingbuhian na sinda.

Sina Pablo kag Silas sa Berea

¹⁰ Adto da nga gab-i, gingpakadto ng mga nagatuo sina Pablo kag Silas sa Berea. Pag-abot ninda didto, nagkadto sinda sa sinagoga ng mga Judio. ¹¹ Mas bukas ang hunahunà ng mga tawo didto bukon pareho ng mga taga-Tesalonica. Kay gusto gid ninda magpamati ng mensahe kag ginaistudyuhan gid ninda ning maayo kada adlaw ang mga Kasulatan para makita kung ang ginatudlò ni Pablo hay matuod. ¹² Ngani kadamò sa inda ang nagtuo pati ang mga kilaya nga babayi nga Griego kag mga lyaki. ¹³ Pero nang masayuran ng mga Judio nga taga-Tesalonica nga nagwali si Pablo ng hambay ng Dios sa Berea, nagkadto sinda didto kag gingsuysugan ang mga tawo nga manggulo. ¹⁴ Ngani gingpakadto nga daan ng mga nagatuo si Pablo sa alihid ng dagat. Pero sina Silas kag Timoteo hay nagpabilin sa Berea. ¹⁵ Ang mga tawo nga naghatod kay Pablo hay nagnunot hasta sa Atenas. Pagkatapos nagbalik sinda sa Berea nga may tugon halin kay Pablo nga sina Silas kag Timoteo hay ginapaapas nga daan sa iya.

Si Pablo sa Atenas

16 Mintras nagahuyat si Pablo kana Silas kag Timoteo sa Atenas, naglain gid ang iya pamatyag nang makità niya nga kadamò gid ang inda mga dios-diosan. 17 Ngani nagpakigdiskusyon siya didto sa suyod ng sinagoga, sa mga Judio kag sa mga diosnanon nga bukun Judio; imaw da ang iya ginahuman adlaw-adlaw didto sa plasa. 18 May duha ka klasi ng mga manunudlò ang nagpakigdibati kay Pablo. Ang isa hay ginatawag, mga Epicureo kag ang isa hay mga Estoico. Naghambay ang iban sa inda, “Ano ang ginahinambay ng ignorante nga ini?” Ang iban naman naghambay, “Daw labot nga mga dios ang iya ginawali.” Ginhambay ninda ini kay si Pablo hay nagawali parti kay Hesus kag sa iya pagkabanhaw. 19 Ngani gingdaya ninda si Pablo sa ginatipunan ng konseho ng Atenas nga ginatawag, Areopagus. Naghambay sinda kay Pablo, “Gusto namon masayuran ining bag-o mo nga ginatudlò. 20 Kay may iban ka nga mga butang nga ginatudlò nga bag-o sa amon ngani gusto namon masayuran kung ano ang gusto ini hambayon.” 21 Ginhambay ninda ini kay ang tanan nga taga-Atenas kag ang mga istranghero nga didto nagaistar hay mahilig gid sa pagpakig-istorya o pagpamati permi parti sa mga bag-o nga mga pagpanudlò.

22 Ngani nagtindog si Pablo sa atubangan ng mga tawo nga nagatipon didto sa Areopagus kag naghambay, “Mga taga-Atenas! Nakità ko nga kamo hay relihiyuso gid nga mga tawo. 23 Kay sa akon paglibot diri sa indo syudad kag pagsirò sa mga lugar nga indo ginasambahan, may nakità ako nga isa ka altar* nga may nakasulat, ‘Para sa dios nga wayà nakikilaya.’ Ang Dios nga ginasamba nindo nga wayà pa nindo nakikilaya, imaw ang ginawali ko sa indo arinyan. 24 Ang Dios nga nagtuga ng kalibutan kag ng tanan nga yari diri, siya ang Ginoo ng langit kag dutà kag wayà nagaistar sa mga templo nga ginghuman ng mga tawo. 25 Wayà da siya nagakahinangyan ning bulig halin sa tawo tungod siya gid ang nagatao ning kabuhi kag ginhawa kag ng tanan nga aton ginakahinangyan.† 26 Halin sa isa lang ka tawo, ginghuman niya ang tanan nga lahi sa bilog nga kalibutan. Gingplano da ng Dios tunà pa nang una ang mga duyunan kung diin maistar ang mga tawo pati ang tyempo nga sinda hay magakabuhi. 27 Ginghuman niya ini para pangitaon naton siya kag basi pa na lang kung makità naton siya kay sa matuod lang, bukun malayò ang Dios sa kada isa sa aton, 28 kay

‘Sakop niya ang aton kabuhi, paghuyag kag pagkatawo.’

Pareho sa ginhambay ng iban nindo nga mga makatà,

‘Kita tanan hay mga ungà gid niya.’

29 Kag tungod kita hay mga ungà ng Dios, indi dapat naton isipon nga ang Dios hay pareho sa dios-diosan nga bulawan, pilak o bato nga himò ng mga tawo kag halin sa inda imahinasyon. 30 Nang mga nagligad nga tyempo nga wayà pa kakilaya ang mga tawo sa Dios, wayà niya ging-intindiha ang inda mga kasal-anan pero niyan ginasugò niya sinda tanan nga maghinuysoy sa salà kag sa malain nga inda ginahuman. 31 Kay may adlaw na nga gingpili ang Dios para husgahan niya ning matarong ang tanan nga tawo sa kalibutan paagi sa isa ka tawo nga iya gingpili. Gingspamatuuran niya ini tanan paagi sa pagbanhaw niya sa ini nga tawo.”

32 Pagkahambay ni Pablo parti sa pagkabanhaw, ging-ngitlan siya ng

iban. Pero ang iban nga nagapamati hay naghambay, “Gusto ka namon nga mapamatian liwat parti diri.” ³³ Pagkatapos naghaling si Pablo sa inda ginatipunan. ³⁴ Pero may iban sa inda nga nagsunod kay Pablo kag nagtuo kay Hesus. Kaibahan didto si Dionisius nga miyembro ng Areopagus, ang isa ka babayi nga ang pangayan hay Damaris kag may iban pa gid.

18

Si Pablo sa Corinto

¹ Pagkatapos adto, naghaling si Pablo sa Atenas kag nagkadto sa Corinto. ² Didto nakilaya niya si Aquila nga Judio nga taga-Pontus. Bag-o lang siya nag-abot halin sa Italia kaibahan ang iya asawa nga si Priscila, kay gingpalayas ni Emperador Claudius ang tanan nga Judio sa Roma. Gingbisita sinda ni Pablo sa inda bayay. ³ Kag tungod pareho sinda nga miyughuman ning tolda nga panit, didto siya nagdayon kag nagbulig kaibahan ninda. ⁴ Kada Adlaw nga Inugpahuway, nagapakigdibati siya didto sa sinagoga kag ginatinguhà nga makumbinsi ang mga Judio kag mga Griego nga magtuo kay Hesus.

⁵ Nang mag-abot sina Silas kag Timoteo halin sa Macedonia, ginggamit ni Pablo ang tanan niya nga oras para magwali ng Maayong Balità. Gingpamatuuran niya sa mga Judio nga si Hesus imaw ang Kristo. ⁶ Pero gingkontra kag ginghambayan ninda siya ning malain, ngani gingpapgag niya ang dapodapo sa iya barò bilang paandam kontra sa inda. Naghambay siya, “Kasal-anan gid nindo kung parusahan kamo ng Dios sa impyerno nga wayà katapusan. Wayà na ako ning panabton. Tunà niyan sa mga bukon Judio* na ako mawali.” ⁷ Ngani naghaling siya didto kag nagdayon sa bayay ni Titius* Justus. Ini nga tawo hay bukon Judio nga nagasamba sa Dios kag ang iya bayay hay yadto sa alihid ng sinagoga. ⁸ Nagtuo da sa Ginoo si Crispus nga pinunò ng sinagoga kag ang iya bilog nga panimayay kag kadamò pa nga mga taga-Corinto nga nakabati kay Pablo ang nagtuo kag nagpabawtismo.

⁹ Isa ka gab-i, nagpakità ang Ginoo kay Pablo paagi sa panan-awon kag naghambay, “Ayaw mahadlok. Magpadayon ka sa imo pagwali ng Maayong Balità kag ayaw magpara ¹⁰ kay kaibahan mo ako. Kadamò ang akon gingpili sa ini nga banwa ngani wayà ning may magpangahas nga magsakit sa imo.” ¹¹ Kag nag-istar didto si Pablo kag nagtudlò sa mga tawo ng hambay ng Dios sa suyod ng isa ka tuig kag tungà.

¹² Pero nang si Galio hay gobernador ng Acaya, nagkaisa ang mga Judio kontra kay Pablo kag inda gingdakop kag gingdaya sa korte. ¹³ Naghambay sinda, “Ini nga lyaki hay nagapangumbinsi sa mga tawo nga magsamba sa Dios kung sa diin kontra ini sa aton Kasuguan.”

¹⁴ Mahambay na kuntà si Pablo pero naghambay si Galio sa mga Judio, “Kung ini hay parti sa kalainan o kasal-anan nga iya nahimò, wayà ako ning rason nga indì maghusay sa indo nga mga Judio. ¹⁵ Pero kay ang indo ginadiskusyonan hay parti lang sa mga hambay, mga pangayan kag sa indo Kasuguan, kamo na lang ang maghusay inà. Wayà ako labot sa inà nga mga butang.” ¹⁶ Kag gingpaluwas niya sinda sa korte. ¹⁷ Pagkatapos gingdakop ninda si Sostenes nga pinunò ng sinagoga kag inda gingbunay sa atubangan ng korte. Pero wayà ini ging-intindiha ni Galio.

* 18:7 Titius: Sa iban nga mga kopya ng Griego hay Tito.

Ang Pagbalik ni Pablo sa Antioch

¹⁸ Pagkatapos nagtinir si Pablo sa Corinto ning kadamò pa nga mga adlaw kaibahan ang mga kauturan didto. Tapos nagpamuhon siya sa inda kag naglarga pakadto sa Syria kaibahan sina Priscila kag Aquila. Nang yadto na siya sa Cenecea, nagpatupi siya pagkatapos matuman ang iya pangakò sa Dios.[†] ¹⁹ Pag-abot ninda sa Efeso gingbilin niya didto sina Priscila kag Aquila. Pero bago siya naghalin nagkadto anay siya sa sinagoga kag nagpakig-istorya sa mga Judio. ²⁰ Gingpangabay ninda siya nga magtinir lang anay didto, pero wayà siya magsugot. ²¹ Nagpamuhon siya sa inda kag ang hambay niya, “Mabalik ako diri sa indo kung itugot ng Dios.” Pagkatapos naglarga siya halin sa Efeso. ²² Pagdunggò ni Pablo sa Cesarea, nagkadto siya sa Jerusalem kag gingkamusta niya ang mga nagatuo didto. Tapos nagderitso siya sa Antioch. ²³ Wayà magdugay ang iya pagtinir didto kag nagpadayon siya sa pagbyahe. Ginglibot niya ang mga lugar nga sakop ng Galacia kag Frigia kag gingpakusog niya ang pagtuo ng mga disipulo didto.

Si Apolos sa Efeso

²⁴ Niyan, may isa ka Judio nga taga-Alexandria nga nagkadto sa Efeso. Ang iya pangayan hay si Apolos. Maayo gid siya maghambay kag kadamò ang nasayuran niya sa mga Kasulatan. ²⁵ Natudluan na siya parti sa Pamaagi ng Ginoo[†] kag kahugod siya magtudlò kag tamà gid ang iya ginatudlò parti kay Hesus. Pero ang bawtismo lang ni Juan ang iya nasayuran. ²⁶ Wayà siya nahadlok maghambay sa mga tawo sa sinagoga. Nang mabatian ini nina Priscila kag Aquila, ging-agda ninda siya sa inda bayay kag didto ging-isplikar ninda ning maayo ang Pamaagi ng Ginoo. ²⁷ Kag nang magplano si Apolos nga magkadto sa Acaya, gingbuligan siya ng mga nagatuo sa Efeso kag gingsulatan ninda ang mga nagatuo sa Acaya nga batunon ninda si Apolos. Pag-abot niya didto, kadakò gid ang iya naibulig sa mga nagatuo paagi sa kaayo ng Dios. ²⁸ Kay sa iya pagpakigdibati sa mga Judio sa publiko wayà gid sinda ning may mahuman kag gingpamatuuran niya sa inda paagi sa mga Kasulatan nga si Hesus gid ang Kristo.

19

Si Pablo sa Efeso

¹ Mintras yadto si Apolos sa Corinto, si Pablo naman hay nag-agi sa mga bakuyod ng probinsya hasta nga nakaabot siya sa Efeso. May nakità siya didto nga mga nagatuo. ² Gingpangutana niya sinda, “Nabaton ba nindo ang Espiritu Santo nang nagtuo kamo?” Nagsabat sinda, “Wayà gid ngani kami makabati nga may ginatawag nga Espiritu Santo.” ³ Ngani nagpangutana si Pablo sa inda, “Kung tiyad inà, sa ano kamo nabawtismuhan?” Nagsabat sinda, “Sa bawtismo ni Juan.” ⁴ Naghambay si Pablo, “Ang bawtismo ni Juan hay para sa mga nagahinuysoy sa inda salà. Pero naghambay da si Juan sa mga Judio nga kahinangyan magtuo sinda sa magasunod sa iya kag imaw ini si Hesus.”[†] ⁵ Nang mabatian ninda ini, nagpabawtismo sinda sa pangayan ni Ginoong Hesus. ⁶ Nang gingtungtong

[†] **18:18** 18:18 Mga Bilang 6:18   [†] **18:25** 18:25 Pamaagi ng Ginoo: gusto hambayon pagkabuhi nga gusto ng Dios sa mga tawo. Imaw da sa bersikulo 26.   [†] **19:4** 19:4 Mateo 3:11; Marcos 1:4, 7-8; Lucas 3:4, 16; Juan 1:26-27

ni Pablo ang iya kamot sa inda, nag-abot sa inda ang Espiritu Santo. Tapos naghambay sinda ng iba-iba nga mga linggwahe nga wayà ninda nasayuri kag nagpropesiya sinda. ⁷ Mga dose sinda tanan nga lyaki.

⁸ Sa suyod ng tuyo ka bulan, si Pablo hay nagakadto sa sinagoga. Wayà siya mahadlok maghambay sa mga tawo kag magpakigdibati sa inda para makumbinsi sinda parti sa gingharian ng Dios. ⁹ Pero ang iban sa inda hay matugas gid ang uyo kag indì gid magtuo kag naghambay pa sinda ning malain parti sa Pamaagi ng Ginoo didto sa atubangan ng kadamuan. Ngani naghalin si Pablo sa inda kaibahan ang mga nagatuo. Kag didto na lang siya nagkadto adlaw-adlaw sa mabahoy nga kwarto kung sa diin nagatudlò si Tyranus para magpadayon sa pagtudlò sa mga tawo. ¹⁰ Sa suyod ng duha ka tuig imaw ini ang iya ginahuman ngani ang tanan nga nagaistar didto sa probinsya ng Asia, Judio kag bukon Judio, hay nakabati ng hambay ng Dios.

Ang mga Ungà ni Esceva

¹¹ Kadamò ang pambihirà nga milagro nga gingpanghuman ng Dios paagi kay Pablo. ¹² Kay aber ang mga panyò o mga barò nga iya ginggamit nga ginadaya sa mga may sakit hay nagapaayo kag nagapalayas ng malain nga mga espiritu sa inda. ¹³ May mga Judio nga nagalibot kag nagapalayas da ning malain nga mga espiritu. Gingpangahasan ninda nga gamiton ang pangayan ni Ginoong Hesus para palayason ang malain nga mga espiritu. Naghambay sinda, "Sa pangayan ni Hesus nga ginawali ni Pablo, layas kamo!" ¹⁴ Kaibahan sa mga naghuman ini hay ang pito ka ungà nga lyaki ni Esceva, isa ka pinunò ng pari ng mga Judio. ¹⁵ Pero gingsabat sinda ng malain nga espiritu, "Kilaya ko si Hesus kag kilaya ko da si Pablo, pero sino kamo?" ¹⁶ Pagkatapos ginglumpatan sinda ng tawo nga ginasapian ng malain nga espiritu kag gingpangsakit. Nagdyagan sinda tanan paluwas sa bayay nga kadamò ang pilas kag nagkaubahan. ¹⁷ Ini nga natabò hay nabalitaan ng tanan nga mga Judio kag mga bukon Judio nga nagaistar sa Efeso, ngani hinadlukan gid sinda kag ang pangayan ni Ginoong Hesus hay inda pa gid gingdayaw. ¹⁸ Kadamò ang mga nagtuo didto nga nagakò ng inda malain nga ginahuman. ¹⁹ Kag kadamò da nga madyikero ang nagdaya ng inda mga librita kag gingsunog sa atubangan ng tanan. Ang kantidad ini tanan hay umabot sa 50,000 drachma* ²⁰ Paagi sa gahom ng Ginoo, naglapnag pa gid ang hambay ng Dios kag kadamò pa gid ang nagtuo.

Ang Kaguluhan sa Efeso

²¹ Pagkatapos ng adto nga mga natabò, nagdesisyon si Pablo nga magagi sa Macedonia kag Acaya bago magderitso sa Jerusalem. Hambay niya, "Pagkahalin ko sa Jerusalem, dapat makadto da ako sa Roma." ²² Gingpauna niya sa Macedonia sina Timoteo kag Erastus, ang duha sa mga nagabulig sa iya kag nagpabilin pa siya didto sa probinsya ng Asia sa suyod ng pila ka adlaw.

²³ Adto nga tyempo may natabò nga dakò nga kinagulo sa Efeso tungod sa Pamaagi ng Ginoo nga ginatudlò ni Pablo. ²⁴ May isa ka platero† nga ang pangayan hay Demetrius. Siya kag ang iya mga trabahador hay

* **19:19** 19:19 Drachma: Ini hay inda ginagamit nga kwarta kag ang isa ka drachma hay suhoy sa isa ka adlaw nga trabaho. † **19:24** 19:24 Platero: nagasaysay o nagahuman ning mga alahas o imahen nga pilak o bulawan.

nagapanghuman ning maintik nga mga templo nga pilak ng inda diosa nga si Artemis‡. Paagi diri, nakakakwarta sinda ning dakò. ²⁵ Ngani gingpatipon niya ang iya mga trabahador kag ang iban nga mga platero kag naghambay siya sa inda, “Mga amigo, nasayuran gid nindo nga ining aton negosyo hay maayo gid nga pangabuhian. ²⁶ Niyan, nakità kag nabatian nindo ang ginahuman ng ini nga tawo nga si Pablo. Ginkumbinsi niya ang kadamò nga tawo diri sa Efeso kag sa bilog nga probinsya ng Asia nga ang mga dios nga ginghuman ng tawo hay bukon matuod nga dios kag nagpati gid sinda sa iya. ²⁷ Ngani basi kung masirà ang aton pangabuhian kag bukon lang inà, kundi delikado da ang templo ng aton bantog nga diosa nga si Artemis kay basi kung maging wayà puyos kag maduyà ang pagkabantog ng aton diosa nga ginasamba naton tanan sa Asia kag sa bilog nga kalibutan.”

²⁸ Nang mabatian ini ng mga tawo, nahangit gid sinda kag nagsininggit, “Makagagahom si Artemis nga diosa ng mga taga-Efeso!” ²⁹ Kag nagkinagulo pa gid sa bilog nga syudad. Ngani gingdakop ninda sina Gaius kag Aristarcus nga taga-Macedonia, mga kaibahan ni Pablo. Pagkatapos nagpangdyagan sinda pasuyod sa inda ginatipunan nga ginayudyod ang duha. ³⁰ Nagtinguhà kuntà si Pablo nga maghambay sa atubangan ng mga tawo, pero wayà siya gingtuguti ng mga nagatuo. ³¹ Aber ang mga amigo ni Pablo nga opisyaes sa probinsya ng Asia hay nagsugò para magpakitluoy sa iya nga indi gid siya magpakità didto sa inda ginatipunan. ³² Niyan, ang mga tawo didto hay nagkinagulo pa gid. May nagsininggit ning isa ka butang kag ang iban naman hay labot ang inda ginasinggit. Ang kadamuan sa inda hay wayà kasayod kung basi nagatipon sinda didto. ³³ Ang kalaom ng mga tawo didto si Alexander ang kabangdanan kay siya ang gingbutang ng mga Judio sa atubangan ng mga tawo. Gingtaas niya ang iya kamot para pahipuson ang mga tawo agud siya hay makaisplikar. ³⁴ Pero nang masayuran ninda nga Judio gali siya, dungan-dungan sinda nagsininggit sa suyod ng duha ka oras, “Makagagahom si Artemis ng mga taga-Efeso!”

³⁵ Nang ulihi, nag-abot ang pinunò ng banwa kag gingpahipon ang mga tawo. Hambay niya, “Mga kasimanwa ko, ang tanan nga mga tawo hay nakasayod nga kita nga taga-Efeso imaw ang miyuggamahayà ng templo ni Artemis nga makagagahom kag ng sagrado nga bato nga nahuyog halin sa langit. ³⁶ Wayà ning may makabalibad parti diri. Ngani kalma lang kamo kag magdahan-dahan! ³⁷ Gingdaya nindo ini nga mga tawo diri, aber wayà sinda nagpangawat sa aton templo kag naghambay ning malain kontra sa aton diosa. ³⁸ Kung si Demetrius kag ang iya mga kaibahan nga platero hay may reklamo kontra sa aber kanin-o, igwa kita ning mga korte kag mga husgado. Dapat day-on ninda didto ang inda mga kaso! ³⁹ Pero kung igwa pa gid kamo ning iban nga reklamo, inà hay kahinangyan nga husayon sa kabilugan nga pagtitipan ng mga pumuluyò sunò sa layi. ⁴⁰ Niyan, delikado kita sa aton ginahuman. Kay basi kung iakusar kita sa pinunò ng Roma nga kita ang nagpangulo niyan nga adlaw. Wayà gid kita ning maitao nga rason kung basi natabò ini.” ⁴¹ Nang matapos na siya maghambay, gingpauli niya ang mga tawo.

20

Si Pablo sa Macedonia kag Grecia

‡ 19:24 19:24 Artemis o Diana.

¹ Nang wayà na ang gulo, gingpatawag ni Pablo ang mga disipulo kag gingpakusog niya ang inda buot. Pagkatapos nagpamuhon siya kag nagkadto sa Macedonia. ² Kadamò nga lugar ang iya gingkadtuan didto kag gingpakusog niya ang buot ng mga nagatuo paagi sa iya mga mensahe. Pagkatapos nagkadto na siya sa Grecia* ³ Nagtinir siya didto sa suyod ng tuyo ka bulan. Pahalinon na kuntà siya pakadto sa Syria ugaling nasayuran niya nga ang mga Judio hay nagaplano nga patyon siya. Ngani nagdesisyon siya nga sa Macedonia na liwat mag-agi pabalik. ⁴ Nagnunot sa iya si Sopater nga ungà ni Pyrhus nga taga-Berea. Kaibahan da niya sina Aristarcus, Secundus nga taga-Tesalonica, Gaius nga taga-Derbe, Timoteo kag ang mga taga-Asia nga sina Tykicus kag Trofimus. ⁵ Pag-abot namon sa Filipos, nag-una sinda sa amon sa Troas kag didto ninda kami ginghuyat. ⁶ Nang matapos na ang Pyesta ng Tinapay nga wayà Pampaalsa*, naglarga kami halin sa Filipos pakadto sa Troas. Lima ka adlaw ang amon byahe bago nakaabot didto kag nag-apas kami sa amon mga kaibahan. Didto kami nagtinir ning pito ka adlaw.

Ang Pagkabanhaw ni Euticus

⁷ Nang Sabado nga gab-i†, nagtipon kami para magbuak-buak ng tinapay agud dumdomon ang pagkamatay ni Hesu-Kristo. Nagtudlò si Pablo sa inda hasta magtungang gab-i, kay mahalín na siya pagkaaga. ⁸ Kadamò ang mga iwag sa kwarto sa ibabaw nga amon ginatipunan. ⁹ May soltero didto nga ang iya pangayan hay Euticus nga nagapungkò sa bintanà. Tungod sa sobra nga kadugay ng paghambay ni Pablo, pinilaw siya kag nakatuyog ning hamuok. Ngani nahuyog siya sa bintanà halin sa ikatuyo ka iskalon. Patay na siya nang inda ginghakwat. ¹⁰ Pero nagpanaog si Pablo kag pag-abot niya kay Euticus, ginghapaan niya kag gingkukupan. Hambay niya, “Ayaw kamo mabayaka, buhì siya.” ¹¹ Pagkatapos nagbalik si Pablo sa ibabaw, nagbuak-buak ng tinapay kag nagkaon. Nagpadayon siya sa pagwali sa inda hasta nga nagsubat ang adlaw, tapos naghalin na siya. ¹² Ang soltero naman nga nahuyog hay gingdaya ninda pabalik sa iya bayay nga buhì kag ini hay nagtao sa inda ning dakò nga kalipay.

Ang Pagbyahe ni Pablo halin sa Troas pakadto sa Miletus

¹³ Naglarga kami pakadto sa Asos kay didto kami magakità ni Pablo sunò sa iya tugon sa amon kay mabaktas lang siya pakadto didto. ¹⁴ Nang magkità kami sa Asos, gingpasakay namon siya sa amon ginasakan kag nagderitso kami sa Mitilene. ¹⁵ Halin didto nagpadayon kami sa pagbyahe kag pagkaaga nag-abot kami sa Kios. Nang masunod nga adlaw, nakaabot kami sa Samos kag pagkaligad ng isa pa ka adlaw yadto na kami sa Miletus. ¹⁶ Nagdesisyon si Pablo nga indi na lang siya mag-agi sa Efeso para indi na siya maawat sa probinsya ng Asia. Kay gusto gid niya nga kung puydi makaabot sa Jerusalem bago ang adlaw ng Pentecostes*.

Ang Bilin ni Pablo sa mga Miyugdumaya sa Efeso

¹⁷ Halin sa Miletus may gingsugò si Pablo agud tawagon ang mga miyugdumaya ng kongregasyon sa Efeso. ¹⁸ Pag-abot ninda didto, naghambay siya sa inda, “Sayod nindo kung pauno ang akon pagkabuhì nang ako hay kaibahan pa nindo, magtunà nang pag-abot ko diri sa

* **20:2** 20:2 Ang lugar ng Grecia hay ginatawag da nga Acaya. † **20:7** 20:7 Sabado nga gab-i: sa literal, Una nga adlaw ng simana.

probinsya ng Asia. ¹⁹ Nagserbisyo ako sa Ginoo nga may pagpakababà kag pagtangis tungod sa kadamò nga pagtilaw nga akon ging-antos sa mga malain nga plano sa akon ng mga Judio. ²⁰ Nasayuran da nindo nga wayà gid ning pang-ayang-ayang ang akon pagbalità sa indo ng mga butang nga para sa indo kaayuhan nga akon gingtudlò sa publiko kag sa mga bayay-bayay. ²¹ Gingpaandaman ko ang mga Judio kag mga bukon Judio nga kahinangyan maghinuysoy na sinda sa inda mga salà kag magbalik sa Dios kag magtuo sa aton Ginoong Hesu-Kristo. ²² Niyan, makadto ako sa Jerusalem bilang pagsunod sa Espiritu Santo kag wayà ako makasayod kung ano ang matatabò sa akon didto. ²³ Ang sayod ko lang, aber diin nga syudad ako magkadto, ginapasayod sa akon ng Espiritu Santo nga ang nagahuyat sa akon hay pagkapriso kag mga pagpasakit. ²⁴ Pero wayà ning kwenta aber ano ang matabò sa akon kabuhì basta matapos ko lang ang ministryo nga gingtao sa akon ni Ginoong Hesus nga imaw ang pagwali ng Maayong Balità parti sa kaayo ng Dios para sa mga tawo.†

²⁵ “Gingkadtuan ko kamo tanan para magwali sa indo parti sa paghahari ng Dios, pero niyan sayod ko nga indì na nindo ako makikità liwat. ²⁶ Ngani sa ini nga adlaw ginahambay ko gid sa indo, kung igwa sa indo ning indì maluwas, wayà na ako ning panabton sa Dios. ²⁷ Kay wayà ako ning gingtagò sa indo parti sa tanan nga gingplano ng Dios. ²⁸ Bantayi gid nindo ang indo kaugalingon kag ang tanan nga mga tawo ng Dios nga ginapadipara sa indo ng Espiritu Santo. Proteksyuni nindo ang iglesya ng Dios nga gingtubos niya paagi sa dugò ng iya Ungà. ²⁹ Kay sayod ko nga kung makahalin na ako, may mga manunudlò nga magasuyod sa indo grupo nga daw pareho sa mapintas nga hayop. Siraon ninda kamo paagi sa inda mga pagpanudlò nga bukon tamà. ³⁰ Magaabot ang oras nga sa indo mismo magahalin ang mga tawo nga magatudlò ning bukon tamà para ang mga nagatuo hay magatayang kag magasunod sa inda. ³¹ Ngani mag-andam kamo kag dumduma nindo nga sa suyod ng tuyo ka tuig, adlaw-gab-i wayà ako nagpara pagwali sa indo tanan nga may pagtangis.

³² “Kag niyan, ginatugyan ko kamo sa Dios kag sa iya mga hambay nga punò ning pagpakamaayo. Ini ang magapakusog ng indo buot agud makapadayon kamo para mabaton nindo ang gingpromisa ng Dios. Ini ang panublion nga iya ginatagana sa tanan nga ginglain niya nga maging iya. ³³ Wayà ako naghingabot ng indo kwarta, bulawan o mga barò. ³⁴ Sayod gid nindo nga nagtrabaho ako para may panggastos ako sa akon kaugalingon kag sa akon mga kaibahan. ³⁵ Ginghuman ko ini tanan para ipakità ko sa indo nga sa tiyad ini nga paagi makakabulig kita sa mga maluya. Dumdumon ta ang mga hambay ni Hesus, ‘Mas malipayon ang nagatao kaysa sa nagabaton.’”

³⁶ Pagkatapos hambay ni Pablo, nagluhod siya kag nagpangamuyò sinda tanan. ³⁷ Nagtingangis sinda tanan kag gingkukupan ninda si Pablo kag gingharuan. ³⁸ Nalisod gid sinda kay naghambay si Pablo nga indì na sinda magkità liwat. Pagkatapos ginghatod ninda siya sa iya sakayan.

21

Ang Pagkadto ni Pablo sa Jerusalem

1 Nang magpamuhon na kami sa mga miyugdumaya ng mga nagatuo sa Efeso, naglarga kami kag nagderitso pakadto sa Cos. Nang masunod nga adlaw nagpakadto kami sa Rodes kag halin didto naglarga kami pakadto sa Patara. 2 Didto hay may nakità kami nga sakayan nga pakadtuon sa Fenicia, ngani nagsaylo kami didto. 3 Mintras nagabyahe kami, nalantawan namon ang isla ng Cyprus pero nagpadayon lang kami pa sur pakadto sa Syria. Nagdunggo anay kami sa pantalan ng Tyre kay may gingdiskarga didto. 4 Gingpangitá namon ang mga disipulo didto kag nagdayon kami sa inda sa suyod ng pito ka adlaw. Paagi sa gahom ng Espiritu Santo ging-istorya ninda si Pablo nga indì magkadto sa Jerusalem. 5 Pero nag-abot ang tyempo nga mahalín na kami kag nagpadayon sa amon pagbyahe. Ginghatod ninda kami tanan, kaibahan ng inda mga asawa kag mga ungá pakadto sa luwas ng syudad. Pag-abot namon sa alihid ng dagat, nagluhod kami tanan kag nagpangamuyò. 6 Nang nakapamuhon na kami sa inda, nagsakà na kami sa sakayan kag sinda naman hay nagpauli na.

7 Nagpadayon kami ng amon byahe halin sa Tyre pakadto sa Tolemais. Pag-abot namon didto, nagbisita kami sa mga kauturan kag nagtinir sa inda ning isa ka adlaw. 8 Pagkaaga, nagkadto kami sa Cesarea sa bayay ni Felipe nga ebanghelista kag didto kami nagdayon. Isa siya sa pito nga gingpili nang una nga magbulig sa mga apostoles sa Jerusalem.† 9 Igwa siya ning upat ka ungá nga dalaga nga mga propeta*. 10 Pagkaligad ng pila ka adlaw, may nag-abot nga propeta halin sa Judea nga ang pangayan hay si Agabus.† 11 Nagpalapit siya sa amon kag gingbuoy ang hagkos ni Pablo kag ginggapos ang iya kaugalingon nga kamot kag siki. Pagkatapos naghambay siya, “Imaw ini ang hambay ng Espiritu Santo, ‘Tiyad ini ang humanon ng mga Judio sa Jerusalem sa tag-iyá ng ini nga hagkos kag itugyan siya sa mga bukon Judio.’ ”

12 Nang amon ini mabatian, kami kag ang mga nagatuo didto hay nagpangabay gid kay Pablo nga indì na magkadto sa Jerusalem. 13 Pero nagsabat siya, “Basi nagatangis kamo kag ginapalisod nindo ako? Preparado ako bukon lang magpagapos kundi aber matatay pa sa Jerusalem para kay Ginoong Hesus.” 14 Indì gid namon mapunggan si Pablo ngani nagpara kami sa amon pagkumbinsi sa iya kag naghambay na lang, “Kabay pa nga ang kabubut-on ng Ginoo ang matuman.”

15 Pagkatapos ng pila ka adlaw, nagpanghipid kami ng amon mga daya kag nagpadayon pakadto sa Jerusalem. 16 Ang iban nga mga disipulo sa Cesarea hay nagnunot da sa amon. Gingdaya ninda kami sa bayay ni Nason nga taga-Cyprus kag didto kami nagdayon. Siya hay isa sa mga una nga nagtuo.

Ang Pagbisita ni Pablo kay Santiago sa Jerusalem

17 Pag-abot namon sa Jerusalem, malipay ang pagbaton sa amon ng mga kauturan didto. 18 Nang masunod nga adlaw, kaibahan namon si Pablo nga nagbisita kay Santiago. Yadto da ang mga miyugdumaya ng kongregasyon sa Jerusalem. 19 Gingkamusta sinda ni Pablo kag gingbalitaan niya sinda ng tanan nga ginghuman ng Dios sa mga bukon Judio paagi sa iya. 20 Nang mabatian ninda ini, nagdayaw sinda tanan sa Dios. Pagkatapos naghambay sinda kay Pablo, “Sayod mo, utod namon, pila na ka libo nga mga Judio ang nagtuo kay Hesus kag sinda tanan hay nagasunod gid sa Kasuguan ni Moises. 21 Nakabatì sinda nga nagatudlò ka sa tanan

nga Judio nga nagaistar sa mga lugar ng mga bukon Judio nga wayà nagatuman sa Kasuguan ni Moises. Nagahambay ka kuno nga indi na ninda papaltakan ang inda mga ungà kag indi na magsunod sa iban pa nga mga patakaran nga ginasunod ng mga Judio. ²² Niyan, ano ang maayo naton nga humanon? Kay sigurado gid nga masasayuran ninda nga nag-abot ka na. ²³ Tiyad ini ang maayo mo nga humanon. May upat diri ka lyaki nga may pangakò sa Dios. ²⁴ Magnunot ka sa inda kag maglakot sa inda seremonya ng paglimpyo. Pagtapos adto, ikaw na ang bahayà sa magagastos para makapakalbo na sinda. Sa ini nga paagi masasayuran ng tanan nga bukon matuod ang ginabalità ninda parti sa imo kay nakità ninda nga ikaw da hay nagatuman ng Kasuguan ni Moises.† ²⁵ Kung parti sa mga bukon Judio nga nagatuo, nagpadaya na kami ning sulat sa inda parti sa amon gingkasugtanan nga indi gid sinda magkaon ning mga pagkaon nga ginahalad sa mga dios-diosan, ning dugò, ning pagkaon ng aber ano nga karne ng hayop nga wayà napadugui kag indi mag-iba nga wayà pa makasay.”† ²⁶ Ngani nang masunod nga adlaw, nagnunot si Pablo sa adto nga mga lyaki kag nagpartisipar sa inda ginghuman para magtunà ng inda seremonya ng paglimpyo. Pagkatapos nagkadto sinda sa templo kag gingpasayod sa pari kung san-o matapos ang inda paglimpyo, para makahalad na sa Dios ang kada isa sa inda.

Ang Pagdakop kay Pablo sa Templo

²⁷ Nang malapit na matapos ang ikapito ka adlaw ng inda paglimpyo, may mga Judio nga halin sa probinsya ng Asia nga nakakità kay Pablo sa templo. Gingsuysugan ninda ang tanan nga tawo didto nga dakpon si Pablo. ²⁸ Nagsinggit sinda, “Mga kapareho namon nga Israelita, buligi kami! Imaw ini ang tawo nga aber diin magkadto, nagatudlò ning kontra sa aton nga mga Judio, kontra sa Kasuguan ni Moises kag kontra sa ini nga lugar. Bukon lang inà, kundì gingdaya pa gid niya diri sa suyod ng templo ang mga bukon Judio kag gingbulingan niya ang aton balaan nga lugar.” ²⁹ Ginghambay ninda ini kay dati, nakità ninda si Trofimus nga taga-Efeso nga kaibahan ni Pablo sa Jerusalem kag ang kalaom ninda gingdaya siya ni Pablo sa suyod ng templo.†

³⁰ Ngani nagkinagulo ang mga tawo sa bilog nga Jerusalem kag nagpangdyagan sinda pakadto sa templo. Gingdakop ninda si Pablo kag ginyudyod paluwas. Ginpangsarhan nga daan ninda ang mga pwertahan ng templo. ³¹ Patyon na gid kuntà ng mga tawo si Pablo, pero may nagpasayod sa kumander ng mga sundalo ng Romano nga ang mga tawo sa bilog nga Jerusalem hay nagkagulo. ³² Adto nga daan gingtawag niya ang mga sundalo kag mga kapitan kag nagdali-dali sinda pakadto sa ginatipunan ng mga tawo. Pagkakità ng mga tawo sa inda, nagpara sinda sa pagbalda kay Pablo. ³³ Gingsalapan si Pablo ng kumander kag gingpadakop kag gingpagapos ning duha ka kadina. Pagkatapos nagpangutana siya sa mga tawo, “Sin-o ini nga tawo kag ano ang iya nahuman?” ³⁴ Pero iba-iba ang inda mga sabat. Sa sobra nga kagulo, indi masayuran ng kumander kung ano gid ang natabò. Ngani gingsugò niya nga day-on si Pablo sa kampo. ³⁵ Pag-abot ninda sa hagdanan, si Pablo hay ginghakwat na lang ng mga sundalo kay nagpakabayulinti pa gid ang mga tawo ³⁶ nga nagasunod sa inda kag nagasinggit, “Patya inà!”

† 21:24 21:23-24 Mga Bilang 6:13-21 † 21:25 21:25 Ginghuman 15:29 † 21:29 21:29 Ginghuman 20:4

Ang Pagdipinsa ni Pablo sa iya Kaugalingon

³⁷ Nang isuyod na si Pablo sa kampo, naghambay siya sa kumander, "Igwa lang kuntà ako ning ihambay sa imo." Gingpangutana siya ng kumander, "Antigo ka gali maghambay ning Griego? ³⁸ Kung tiyad inà, bukon ka gali adtong taga-Egipto nga wayà pa lang madugay ang pagrebelde sa gobyerno. 4,000 ka tawo nga maisog kag puro armado ang iya gingdaya sa tiway nga lugar." ³⁹ Nagsabat si Pablo, "Isa ako ka Judio nga ging-ungà sa Tarsus, sakop ng probinsya ng Cilicia. Ang Tarsus hay importante nga syudad. Kung puydi, tuguti ako nga maghambay sa mga tawo."

⁴⁰ Gingtugutan si Pablo ng kumander nga maghambay, ngani nagtindog siya sa hagdanan kag nagsinyas sa mga tawo nga may ihambay siya. Nang silinsyo na ang tanan, naghambay si Pablo sa inda kaugalingon nga linggwahe ng Hebreo. Kag imaw ini ang iya hambay:

22

¹ "Mga amigo ko kag mga miyugdumaya ng Israel, pamatii ang akon sabat sa mga akusasyon nindo kontra sa akon." ² Nang mabatian ninda nga nagahambay siya ning Hebreo, naghijos gid sinda kag si Pablo hay nagpadayon sa paghambay: ³ "Isa ako ka Judio nga natawo sa Tarsus ng Cilicia, pero nagdakò ako diri sa Jerusalem. Si Gamaliel ang akon manunudlò kag gingtudluan gid niya ako ning maayo parti sa Kasuguan nga gingsunod ng aton mga kalulo-lulohan. Kag pareho sa indo arinyan, mahugod da ako sa pagserbisyo sa Dios.† ⁴ Ginghingabot ko kag gingpapatay ang mga nagasunod sa Pamaagi ng Ginoo. Gingpagapos ko sinda kag gingpapriso maging lyaki kag babayi. ⁵ Makapamatuod ang pinakamataas nga pari kag ang tanan nga miyugdumaya ng Judio sa akon ginahambay. Sinda gid ang nagtao sa akon ning mga sulat nga akon gingdaya pakadto sa aton mga kapareho nga Judio sa Damascus. Ini ang nagtao sa akon ning otoridad para makapangdakop ning mga nagatuo kay Hesus para day-on pabalik diri sa Jerusalem para parusahan.†

Ang Pamatuod ni Pablo kung Pauno siya Nagtuo kay Hesus 9:1-19, 26:12-18

⁶ "Nang mga alas dose ng hapon, mintras nagabyahe ako kag malapit na sa Damascus, igwa ning kasilaw-silaw nga kahayag halin sa langit nga gulpi lang nagsiga palibot sa akon. ⁷ Natumba ako sa dutà kag may nabatian ako nga boses nga nagahambay, 'Saulo, Saulo! Basi ginahingabot mo ako?' ⁸ Nagpangutana ako, 'Ginoo, sin-o ikaw?' Pagkatapos nagsabat siya sa akon, 'Ako si Hesus nga taga-Nazaret nga imo ginahingabot.' ⁹ Nakità ng akon mga kaibahan ang kahayag pero wayà sinda nakaintindi ng ginahambay sa akon. ¹⁰ Kag nagpangutana pa gid ako, 'Ginoo, ano ang akon humanon?' Naghambay ang Ginoo sa akon, 'Pagtindog kag kumadto sa Damascus. Didto may magahambay sa imo kung ano ang tanan nga ipahaman ko sa imo.' ¹¹ Kag nabuta ako sa kasilaw ng adto nga kahayag ngani ging-agbay na lang ako ng akon mga kaibahan pakadto sa Damascus.

¹² "Didto hay may tawo nga ang pangayan hay Ananias. Matutom siya sa pagsunod sa Kasuguan kag ginatahod ng tanan nga Judio nga nagaistar didto. ¹³ Nagkadto siya sa akon kag nagtindog sa akon alihid kag naghambay, 'Utod ko nga Saulo, makakakità ka na!' Kag adto gid

nga oras nagbalik ang akon panirò kag nakità ko siya. ¹⁴ Pagkatapos naghambay siya sa akon, 'Ang Dios ng aton mga kalulo-lulohan, imaw ang nagpili sa imo para masayuran ang iya kabubut-on kag para makità mo ang Matarong nga Suluguon ng Dios kag mabatian ang iya boses. ¹⁵ Kay ikaw ang magapamatuod sa tanan nga imo nakità kag nabatian. ¹⁶ Kag niyan, ano pa ang imo ginahuyat? Pagtindog na! Magpabawtismo ka kag magtawag sa iya pangayan para patawaron ang imo mga salà.' "

Ang Pagsugò kay Pablo sa mga bukon Judio

¹⁷ "Pagkatapos adto, nagbalik ako sa Jerusalem kag nang nagapangamuyò ako sa templo, igwa ako ning nakità nga panan-awon. ¹⁸ Nakità ko si Hesus nga nagahambay sa akon, 'Dali, halin na diri sa Jerusalem kay ang mga tawo diri indì magbaton ng imo pamatuod parti sa akon.' ¹⁹ Naghambay ako, 'Ginoo, sayod gid ninda ang tanan. Kay nagkadto ako sa mga sinagoga* kag gingpangdakop ko kag gingpangsakit ang mga nagatuo sa imo. ²⁰ Yadto da ako nang gingpatay ang imo miyugpamatuod nga si Esteban kag nagsugot da ako para patyon siya kag ako pa ngani ang nagbantay ng mga barò ng mga nagpatay sa iya.'† ²¹ Pero naghambay ang Ginoo sa akon, 'Panaw na, kay pakadtuon ta ikaw sa malayò nga lugar para iwali ang Maayong Balità sa mga bukon Judio.' "

²² Padayon nga nagapamati ang mga tawo kay Pablo pero pagkabati ng ulihi niya nga ginhambay, nagsininggit sinda, "Patya inà! Indì siya dapat mabuhì!" ²³ Sige gid ang inda kasinggit kag gingpang-itsa ang inda mga pangsuy-ob nga barò kag gingpangsabwag ninda ang dapodapo paibabaw.

²⁴ Ngani gingsugò ng kumander ang iya mga sundalo nga pasuyuron na si Pablo sa kampo. Gingsugò da niya nga latiguhon siya kag imbigistigahan kung basi nagasinggit ang mga Judio ning tiyad ini kontra sa iya. ²⁵ Pero nang ginggapos na ninda siya para latiguhon, naghambay si Pablo sa kapitan nga nagatindog didto, "Ginatugot ba sa layi nga latiguhon ang isa ka pumuluyò ng Roma mintras wayà pa naimbigistigahi kung may salà?" ²⁶ Nang mabatian ini ng kapitan, nagkadto siya sa kumander kag ginhambayan, "Ano ining ginapanghuman mo? Ini nga tawo hay pumuluyò ng Roma!" ²⁷ Ngani nagkadto ang kumander kay Pablo kag nagpangutana, "Balitai ako, pumuluyò ka ba ng Roma?" Nagsabat si Pablo, "Huo." ²⁸ Ang kumander naghambay, "Ako hay naging pumuluyò ng Roma paagi sa pagbayad ning dakò nga kantidad." Nagsabat Si Pablo, "Pero ako ging-ungà nga pumuluyò ng Roma." ²⁹ Nagpalayò nga daan ang mga tawo nga maimbigistigar kuntà sa iya. Hinadlukan da ang kumander nang nasayuran niya ini kay gingpakadenahan niya si Pablo nga Romano gali.

Ang Pag-atubang ni Pablo sa Korte ng mga Judio

³⁰ Gusto gid nasayuran ng kumander kung basi ginaakusahan ng mga Judio si Pablo. Ngani nang masunod nga adlaw gingpatangsò niya ang mga kadina ni Pablo kag gingpatawag niya ang mga pinunò nga pari kag ng tanan nga miyembro ng Korte ng mga Judio*. Tapos gingpaatubang niya si Pablo sa inda.

23

¹ Nagsirò si Pablo sa mga miyembro ng Korte ng mga Judio kag naghambay, "Mga kapareho ko nga Judio, kung parti sa akon pagkabuhì,

† 22:20 22:20 Ginghuman 7:58

malimpyo ang akon konsensya sa atubangan ng Dios aber hasta niyan."² Pagkahambay adto ni Pablo, gingsugò ni Ananias nga Pinakamataas nga Pari ang mga nagatindog malapit kay Pablo nga tampaon ang iya bàbà.³ Naghambay si Pablo sa iya, "Hipokrito ka! Tampaon ka da ng Dios! Nagapungkò ka dirà nga nagahusga sa akon paagi sa Kasuguan, pero ginakontra mo da ang Kasuguan kay gingpatampà mo ako!"[†] ⁴ Naghambay ang mga tawo nga malapit kay Pablo, "Ginainsulto mo ang Pinakamataas nga Pari ng Dios!" ⁵ Nagsabat si Pablo, "Mga kapareho ko nga Judio, wayà ako nakasayod nga siya gali ang Pinakamataas nga Pari. Kung sayod ko lang, wayà kuntà ako naghambay ning tiyad inà kay ginahambay ng Kasulatan: 'Ayaw maghambay ning malain kontra sa nagadumaya sa indo.'[†]"

⁶ Nang makità ni Pablo nga sa Korte ng mga Judio hay may mga Saduceo* kag mga Pariseo*, naghambay siya ning makusog sa inda, "Mga kapareho ko nga Judio, Pariseo ako kag Pariseo da ang akon tatay. Yari ako niyan ginahusgahan kay nagasalig gid ako nga igwa ning pagkabanhaw."[†]

⁷ Pagkahambay niya ini, nagdiniskusyon gid ang mga Pariseo kag mga Saduceo kag wayà na nagkaisa ang Korte. ⁸ Natabò ini kay ang mga Saduceo nagahambay nga wayà ning pagkabanhaw. Wayà da sinda nagapati nga may mga anghel o mga espiritu. Pero ini tanan ginapatihan ng mga Pariseo.[†] ⁹ Ngani, nagkusog ang inda pagsininggit. May mga eskriba nga mga Pariseo ang nagtindog kag naghambay, "Wayà kami ning may nakità nga salà sa ini nga tawo. Basi kung may espiritu o anghel nga nagpakighambay sa iya?" ¹⁰ Nag-init pa gid ang pagdiniskusyon hasta nga hinadlukan ang kumander kay basi kung bira-birahon ninda si Pablo. Ngani gingsugò niya ang iya mga sundalo nga magpanaog kag buy-on siya para day-on sa kampo.

¹¹ Pagkagab-i, nagpakità ang Ginoo kay Pablo kag naghambay, "Ayaw mahadlok! Kay pareho sa imo pagpamatuod sa akon diri sa Jerusalem, imaw da ini ang imo humanon sa Roma."

Ang Plano nga Pagpatay kay Pablo

¹² Pagkaaga, nagtipon liwat ang mga Judio kag nagplano ng inda humanon. Ang kada isa hay nagsumpà nga indi sinda magkaon kag mag-inom hasta nga mapatay ninda si Pablo. ¹³ Ang mga Judio nga nagplano nga patyon si Pablo hay sobra sa 40 ka tawo. ¹⁴ Kag nagkadto sinda sa mga pinunò nga parì kag mga miyugdumaya ng Judio kag naghambay, "Nagsumpà kami nga indi magkaon mintras nga wayà namon napapatay si Pablo. ¹⁵ Ngani kamo kag ang Korte ng mga Judio hay magpangabay sa kumander nga gusto nindo ipadaya liwat sa indo si Pablo. Hambaya lang nga gusto nindo mag-imbistigar ning maayo. Pero bago siya diri makaabot, patyon na namon siya."

¹⁶ Pero ini nga plano hay nabatian ng gumangkon nga lyaki ni Pablo, ang ungà ng iya hali nga babayi. Ngani nagkadto siya sa kampo kag gingbalità niya ini kay Pablo. ¹⁷ Gingtawag ni Pablo ang isa sa mga kapitan didto kag naghambay, "Day-on mo ini nga soltero sa imo kumander kay may ibalità siya." ¹⁸ Ngani gingdaya ng kapitan ang soltero sa kumander kag naghambay, "Gingtawag ako ng priso nga si Pablo kag nagpangabay siya nga day-on ko ini nga soltero diri sa imo kay may ibalità kuno

[†] **23:3** 23:3 Mateo 23:27-28   [†] **23:5** 23:5 Exodus 22:28   [†] **23:6** 23:6 26:5; Filipos 3:5   [†] **23:8** 23:8 Mateo 22:23; Marcos 12:18; Lucas 20:27

siya.” ¹⁹ Ginghawiran ng kumander ang kamot ng soltero kag gingdaya sa lugar nga indi sinda mabatian ng iban kag gingpangutana, “Ano gid ang imo ibalita sa akon?” ²⁰ Nagsabat siya, “Nagkasugot ang mga Judio nga ipangabay sa imo nga day-on si Pablo buwas sa Korte kag daw usisaon pa gid siya ning maayo ²¹ pero ayaw sinda pagpatihi kay sobra sinda 40 ka tawo nga nagapanagò kag nagahuyat nga harangan siya para patyon. Nagpanumpà sinda nga indi magkaon kag mag-inom mintras wayà ninda napapatay si Pablo. Preparado na sinda kag nagahuyat na lang ng imo desisyon.” ²² Naghambay ang kumander, “Ayaw magbalita aber kanin-o nga gingbalitaan mo ako parti diri.” Pagkatapos gingpabalik na niya ang soltero.

Ang Pagpadaya kay Gobernador Felix

²³ Gingpatawag ng kumander ang duha sa iya mga kapitan kag ginghambayan, “Magpreparar kamo ning duha ka gatos nga sundalo kay pakadtuon ko kamo sa Cesarea. Magdaya da kamo ning 70 nga miyugpangabayò kag duha ka gatos nga sundalo nga may bangkaw. Maghalin kamo diri niyan mga alas nuwebe ng gab-i. ²⁴ Magpreparar da kamo ning mga kabayò nga sakyon ni Pablo kag bantayan gid nindo siya ning maayo, para indi siya mauno hasta nga makaabot kay Gobernador Felix.” ²⁵ Pagkatapos nagsulat ang kumander ng tiyad ini:

²⁶ “Halangdon nga Gobernador Felix, ako si Claudius Lysias. Nagapangamusta ako sa imo. ²⁷ Ini nga tawo nga akon gingpadaya sa imo, hay gingdakop ng mga Judio kag patyon na kuntà ninda. Pero nang masayuran ko nga siya hay Romano, nagdaya ako ng mga sundalo para tabangan siya. ²⁸ Gusto ko masayuran kung ano ang inda akusasyon sa iya, ngani gingdaya ko siya sa inda Korte. ²⁹ Didto ko nasayuran nga ginaakusahan siya parti lang gid sa inda Kasuguan, pero wayà siya ning may nahuman nga malain para patyon o prisuhon. ³⁰ Kag nang gingbalitaan ako nga ginaplanuhan siya ng mga Judio nga patyon, naisip ko nga mas maayo pa ipadaya siya dirà sa imo. Kag ginghambayan ko na ang mga nagreklamò kontra sa iya nga sa imo day-on ang inda akusasyon.”

³¹ Gingtuman ng mga sundalo ang gingsugò sa inda. Kag adto nga gab-i, gingbuoy ninda si Pablo kag gingdaya sa Antipatris. ³² Nang masunod nga adlaw, nagbalik sa kampo ang mga sundalo. Ang mga nagasakay sa kabayò imaw lang ang nagderitso nga kaibahan ni Pablo. ³³ Pag-abot ninda sa Cesarea, gingtao ninda ang sulat sa Gobernador kag gingtugyan si Pablo sa iya. ³⁴ Gingbasa ng Gobernador ang sulat kag gingpangutana niya si Pablo kung taga-diin siya nga probinsya. Nang masayuran niya nga taga-Cilicia si Pablo, ³⁵ naghambay siya, “Bistahon ang imo kaso kung mag-abot na ang mga nag-akusar sa imo.” Kag gingpabantayan niya si Pablo sa palasyo ni Herodes.

24

Ang Akusasyon ng mga Judio kontra kay Pablo

¹ Pagkaligad ng mga lima ka adlaw, nagkadto ang pinakamataas nga pari nga si Ananias sa Cesarea. Kaibahan niya ang pila ka mga miyugdumaya ng Judio kag isa ka abogado nga si Tertulus. Nag-atubang sinda kay Gobernador Felix kag ging-isplikar ang inda akusasyon kontra kay Pablo. ² Nang gingtawag na si Pablo, gingtunaan ni Tertulus ang inda pag-akusar sa iya. Hambay niya, “Halangdon nga Gobernador; tungod sa imo maayo

nga pagdumaya, padayon ang katawhayan sa amon nasyon kag kadamò ang imo nahuman nga kaayuhan sa amon lugar. ³ Ngani dakò gid ang amon pagpasalamat sa imo. Kag ginadundom gid namon ini permi. ⁴ Para indì na namon maawat ang imo oras, ginapangabay ko lang nga kung puydi, pamatian mo anay ang amon matag-od nga pag-ispikar. ⁵ Nakità namon nga nagapanggulo ini nga tawo kag siya ang ginahalinan ng kaguluhan ng mga Judio aber diin siya magkadto kag siya ang pinunò ng sekta ng mga Nazareno. ⁶ Pati ang amon templo gingtinguhà niya insultuhon, ngani gingdakop namon siya. [Husgahan na kuntà namon siya paagi sa amon Kasuguan. ⁷ Pero nag-abot si Kumander Lysias kag gingpwera niya nga buy-on sa amon si Pablo. ⁸ Gingsugò niya ang mga nagaakusar kontra kay Pablo nga magkari diri sa imo.] Kung usisaon mo ini nga tawo masayuran mo gid ang tanan nga amon ginaakusar sa iya.” ⁹ Kag gingpamatuuran da ng mga Judio ang tanan nga ginghambay ni Tertulus.

Ang Pagdipinsa ni Pablo sa atubangan ni Felix

¹⁰ Pagkatapos gingsinyasan ng gobernador si Pablo nga maghambay kag nagsabat siya: “Sayod ko nga madugay ka na nga naging hukom sa ini nga nasyon. Ngani ginakalipay ko ang pagdipinsa ng akon kaugalingon sa imo atubangan. ¹¹ Kung imo usisaon, masasayuran mo nga mga dose pa lang ka adlaw ang pag-abot ko sa Jerusalem para magsamba. ¹² Ini nga mga Judio wayà nakakità nga nagapakigdiskusyon ako aber kanin-o sa suyod ng templo. Kag wayà da ninda ako nakità nga nagapanggulo sa mga tawo didto sa mga sinagoga o aber diin nga lugar ng syudad. ¹³ Indì da ninda mapamatuuran sa imo ang inda mga akusasyon sa akon. ¹⁴ Pero ang akon ginaakò sa imo imaw ini: ginasamba ko ang Dios ng amon kalulo-lulohan kag nagasunod ako ng Pamaagi ng Ginoo nga ginahambay ng mga tawo diri nga salà kuno nga sekta. Nagapati gid ako sa tanan nga nakasulat sa Kasuguan ni Moises kag sa mga gingsulat ng mga propeta. ¹⁵ Ang akon pagsalig sa Dios pareho da ng inda pagsalig nga ang tanan nga tawo, matarong man o bukon, hay pagabanhawon niya. ¹⁶ Ngani ginatinguhà ko gid nga maghuman ning maayo para maging malimpyo gid ang akon konsensya sa atubangan ng Dios kag sa tanan nga tawo.

¹⁷ “Pila da ka tuig nga wayà ako sa Jerusalem kag nagbalik ako didto para magdaya ng kwarta nga inugbulig sa akon mga kapareho nga Judio nga nagakahinangyan gid kag para maghalad da sa templo. ¹⁸ Kag didto naabutan ninda ako nga ginatapos ang seremonya sa paglimpyo. Kalakà lang ang mga tawo didto kag wayà ning gulo.” ¹⁹ Pero may mga Judio didto nga halin sa probinsya ng Asia. Sinda kuntà ang mag-atubang sa imo kung may akusasyon gid sinda kontra sa akon. ²⁰ Pero tungod wayà sinda diri, pabalitaa ang mga tawo nga yari diri niyan kung ano nga salà ang inda nakità sa akon nang gingpaatubang ako sa Korte ng mga Judio. ²¹ Kay wayà ako ning iban nga ginghambay nang nagatindog ako didto kundi tiyad ini sa makusog nga boses: ‘Niyan yari ako sa indo atubangan kay nagapati ako nga ang patay pagabanhawon.’”

²² Kay kadamò na ang nasayuran ni Felix parti sa Pamaagi ng Ginoo, gingpara niya ang pagbista. Hambay niya, “Madesisyon ako pag mag-abot na si Kumander Lysias.” ²³ Pagkatapos gingsugò niya ang kapitan nga

bantayan si Pablo, pero taw-an da ning kahilwayan kag tugutan ang iya mga amigo nga magtao ng iya mga kahinangyanon.

Si Pablo sa Atubangan nina Felix kag Drusila

²⁴ Makaligad ang pila ka adlaw, nag-abot didto si Felix kaibahan ang iya asawa nga si Drusila nga isa ka Judio. Gingpatawag niya si Pablo kag nagpamati sa iya ginapasayod parti sa pagtuo kay Kristo Hesus. ²⁵ Pero nang nagahambay na si Pablo parti sa matarong nga pagkabuhi, sa pagpugong sa kaugalingon kag sa paabuton nga adlaw ng paghusga, hinadlukan si Felix kag naghambay, "Sige, tamà na inà. Ipatawag ta na lang ugaling liwat kung may oras na ako." ²⁶ Kag permi niya ginapatawag si Pablo para magpakig-istorya sa iya kay nagalaom siya nga taw-an siya ning kwarta. ²⁷ Makaligad ang duha ka tuig, si Porcius Festus ang nag-ilis kay Felix bilang gobernador. Kag tungod gusto ni Felix nga mapalipay niya ang mga Judio, gingpabay-an niya si Pablo sa prisuhan.

25

Ang Pag-atubang ni Pablo sa Emperador

¹ Niyan, nag-abot si Festus sa probinsya ng Judea bilang gobernador kag pagkaligad ng tuyo ka adlaw nagkadto siya sa Jerusalem halin sa Cesarea. ² Didto gingdaya ng mga pinunò nga pari kag mga miyugdumaya ng Judio ang inda mga akusasyon kontra kay Pablo. Kag nagpangabay sinda kay Festus ³ nga taw-an sinda ning pabor nga ipadaya si Pablo sa Jerusalem. Pero igwa sinda ning plano nga patyon si Pablo mintras nagapakadto sa Jerusalem. ⁴ Nagsabat si Festus, "Didto na lang si Pablo sa prisuhan ng Cesarea kay mabalik da ako nga daan didto." ⁵ Ngani panunta nindo sa akon ang indo mga pinunò kag didto nindo siya akusahan kung matuod nga may malain siya nga nahuman."

⁶ Nagtinir si Festus sa Jerusalem ning mga wayo o napuyò ka adlaw kag pagkatapos nagbalik siya sa Cesarea. Nang masunod nga adlaw, nagpungkò siya sa korte kag nagsugò nga paatubangon si Pablo sa iya. ⁷ Pag-abot ni Pablo, gingpalibutan siya ng mga Judio nga halin sa Jerusalem. Kadamò ang inda ginahambay nga mabug-at nga akusasyon kontra sa iya nga indi da ngani ninda mapamatuuran. ⁸ Naghambay si Pablo bilang dipinsa sa iya kaugalingon, "Wayà gid ako ning nahuman nga kontra sa Kasugan ng mga Judio sa templo o sa Emperador ng Roma." ⁹ Kay gusto ni Festus nga taw-an ning pabor ang mga Judio, gingpangutana niya si Pablo, "Gusto mo ba magkadto sa Jerusalem kag didto ka bistahon?" ¹⁰ Nagsabat si Pablo, "Diri ako nagatindog sa korte ng Emperador kag diri ako dapat sentensyahan. Wayà ako ning may nahuman nga salà kontra sa mga Judio kag sayod mo gid ini. ¹¹ Kung matuod nga gingsuway ko ang Kasugan kag angay ako sentensyahan ning kamatayon, batunon ko. Pero kung wayà ning kamatuuran ang inda mga akusasyon kontra sa akon, wayà ning may makatugyan sa akon sa inda. Ngani gusto ko nga ang mag-imbistigar sa akon hay ang Emperador."

¹² Nagpangunsulta si Festus sa mga miyembro ng iya korte. Pagkatapos naghambay siya kay Pablo, "Tungod gusto mo nga mag-atubang sa Emperador, sa Emperador ka makadto."

Ang Pagdipinsa ni Pablo sa Atubangan ni Agripa

¹³ Pagkaligad ng pila ka adlaw, nag-abot sa Cesarea si Haring Agripa kag ang iya manghod nga si Bernice, kay gusto ninda nga bisitahon si Festus bilang bag-o nga gobernador. ¹⁴ Nang makatinir sinda didto ning pila ka adlaw, gingbalità ni Festus sa hari ang parti kay Pablo. Hambay niya, “May isa diri ka priso nga gingbilin ng dati nga gobernador nga si Felix. ¹⁵ Pagkadto ko sa Jerusalem, ini nga tawo hay ging-akusar sa akon ng mga pinunò ng pari kag mga miyugdumaya ng Judio kag gingpangabay ninda nga parusahan. ¹⁶ Gingsabat ko sinda nga bukon patakaran ng mga Romano nga parusahan ang aber sin-o mintras wayà pa mataw-i ning tsansa nga dipinsahan ang iya kaugalingon sa mga nagaakusar sa iya. ¹⁷ Ngani pag-abot ko diri, wayà na ako nag-uyak ning oras kundi nang masunod nga adlaw nagpungkò ako sa korte kag akon gingpatawag ini nga tawo. ¹⁸ Pagtindog ng iya mga kalaban para akusahan siya, wayà da gali sinda ning may mabug-at nga akusasyon nga akon ginaasahan. ¹⁹ Ang inda lang ginadibatihan hay wayà ning iban kundi ang parti sa inda relihiyon kag sa isa ka tawo nga ang pangayan hay si Hesus. Patay na ini nga tawo pero kung si Pablo ang pahambayon buhi siya. ²⁰ Indi ko masayuran kung ano ang akon humanon sa ini nga kaso. Ngani gingpangutana ko si Pablo kung gusto niya sa Jerusalem bistahon ang iya kaso. ²¹ Pero gingpangabay ni Pablo nga isalig sa Emperador ang desisyon ng iya kaso. Ngani, nagsugò ako nga bantayan siya hasta nga ipadaya ko siya sa Emperador.” ²² Naghambay si Agripa kay Festus, “Gusto ko gid nga mabatian ini nga tawo.” Nagsabat si Festus, “Sige, buwas mababatian mo siya.”

²³ Nang masunod nga adlaw, nag-abot sina Agripa kag Bernice nga sobra ang pagpadayaw sa inda pagkaharianon, kaibahan ang mga kumander ng mga sundalo kag mga kilaya nga mga tawo sa syudad. Nagsuyod sinda sa ginabistahan. Pagkatapos nagsugò si Festus nga day-on si Pablo sa suyod. ²⁴ Naghambay si Festus, “Haring Agripa kag kamo tanan nga yari diri, yari ang tawo nga ging-akusar sa akon ng mga Judio diri sa Cesarea kag sa Jerusalem. Nagsininggit sinda nga dapat indi na siya mabuhi. ²⁵ Pero sa akon pag-imbistigar, wayà gid ako ning may nakità nga malain nga nahuman ini nga tawo para sentensyahan ning kamatayon. Kag tungod nga nagpangabay siya nga paimbistigaran ini nga kaso sa Emperador, gingdesisyunan ko nga ipadaya siya sa Roma. ²⁶ Pero wayà gid ako ning may maisulat sa Emperador parti sa iya. Ngani gingpadaya ko siya sa indo atubangan lalò na gid sa imo, Haring Agripa, para pagkatapos ng aton pag-uisà sa iya may maisulat na ako. ²⁷ Kay kung sa akon lang, bukon tamà nga may isa ka priso nga ipadaya sa Emperador nga wayà ning klaro nga akusasyon kontra sa iya.”

26

Ang Pagdipinsa ni Pablo sa Atubangan ni Agripa

¹ Niyan naghambay si Agripa kay Pablo, “Sige, puydi ka na maghambay para dipinsahan ang imo kaugalingon.” Gingtaas ni Pablo ang iya kamot kag gingtunaan niya ang iya pagdipinsa.

² “Haring Agripa, maayo gid kay makahambay ako niyan nga adlaw para dipinsahan ang akon kaugalingon sa imo atubangan parti sa tanan nga mga akusasyon ng mga Judio kontra sa akon. ³ Lalò na gid kay nasayuran mo ning maayo ang tanan nga mga patakaran kag mga butang

nga ginadibatihan ng mga Judio. Ngani nagapangabay ako sa imo ning mahabà nga pasensya sa akon mga ihambay.

⁴ “Nasasayuran ng tanan nga Judio ang akon pagkabuhi sa akon banwa kag sa Jerusalem magtunà nang maisot pa ako. ⁵ Kung magbalità lang sinda ning matuod, sinda mismo makapamatuod nga tunà pa nang una, miyembro ako ng mga Pariseo nga imaw ang pinakaistrikto nga sekta sa relihiyon ng mga Judio.† ⁶ Kag niyan yari ako sa indo atubangan, ginahusgahan kay nagasalig ako nga matabò gid ang gingpromisa ng Dios sa amon mga kalulo-lulohan. ⁷ Ini nga promisa hay ginalauman da ng amon dose nga tribo, ngani adlaw-gab-i ginasamba ninda ang Dios. Kag Haring Agripa, tungod sa akon pagsalig sa ini nga butang, ginaakusahan ako ng ini nga mga Judio! ⁸ Kag kamo nga mga Judio, basi wayà kamo nagatuo nga ang Dios hay nagabuhì ng mga patay?

⁹ “Nang una, ako mismo nagahunahunà nga dapat ko gid humanon ang akon makakaya para kontrahon ang pangayan ni Hesus nga taga-Nazaret. ¹⁰ Kag imaw gid ini ang akon ginghuman sa Jerusalem. Gingtawan ako ning otoridad ng mga pinunò nga parì para ipapriso ang kadamò nga balaan nga tawo ng Dios. Kag nang gingsentsensyahan sinda ning kamatayon, nagkumpormi da ako. ¹¹ Madamò ka beses ginglibot ko ang mga sinagoga para parusahan ang mga nagatuo kay Hesus kag piliton nga maghambay ning malain kontra sa iya. Kag tungod sa sobra ko gid nga kahangit sa inda, ginghingabot ko sinda aber sa malayò nga mga syudad.”†

Ang Pamatuod ni Pablo kung Pauno siya Nagtuo kay Hesus

Ginghuman 9:1-19, 22:6-16

¹² “Imaw ini ang rason kung basi nagkadto ako sa Damascus nga may permiso kag otoridad halin sa mga pinunò nga parì. ¹³ Haring Agripa, nang adto nga adlaw nga alas dose, mintras nagapanaw ako, igwa ako ning nakità nga kahayag halin sa langit nga masilaw pa sa adlaw. Nahayagan ako kag ang akon mga kaibahan. ¹⁴ Natumba kami tanan sa dutà kag igwa ako ning nabatian nga boses sa Hebreo nga linggwahe, ‘Saulo, Saulo! Basi ginahingabot mo ako? Ginapahugaan mo lang ang imo kaugalingon, daw ka nagasipà sa matayom.’ ¹⁵ Nagpangutana ako, ‘Ginoo, sin-o ikaw?’ Nagsabat ang Ginoo, ‘Ako si Hesus nga imo ginahingabot. ¹⁶ Pagtindog! Nagpakità ako sa imo kay ikaw ang akon gingpili para magserbisyo sa akon. Kag magapamatuod ka sa imo nakità niyan parti sa akon kag sa mga butang nga ipakità ko pa sa imo sa paabuton nga mga adlaw. ¹⁷ Luwason ko ikaw sa mga Judio kag sa mga bukon Judio. Pakadtuon ko ikaw sa inda ¹⁸ para mabuksan ang inda mga mata agud magabalik sinda halin sa kaduyom pakadto sa kahayag kag magatalikod sa gahom ni Satanas kag magbalik sa Dios. Kag paagi sa inda pagtuo sa akon, patawaron sinda sa inda nga kasal-anan kag makaibahan na sinda sa mga ginalain ng Dios nga maging iya tungod sa inda pagtuo.’ ”

Ang Pagbalità ni Pablo ng iya Ministeryo

¹⁹ “Ngani, Haring Agripa, gingtuman ko ang panan-awon nga gingpakità sa akon halin sa langit. ²⁰ Nagwali ako, una sa Damascus kag pagkatapos sa Jerusalem. Halin didto ginglibot ko ang bilog nga Judea kag gingkadtuon ko da ang mga bukon Judio. Gingwalihan ko sinda nga dapat gid maghinuysoy sa inda mga salà kag magbalik na sa Dios kag maghuman ng

† 26:5 26:5 23:6; Filipos 3:5 † 26:11 26:9-11 Ginghuman 8:3, 22:4-5

mga butang nga nagapakità nga sinda hay nagahinuysoy na sa inda salà.†
 21 Imaw ini ang rason kung basi gingdakop ako ng mga Judio didto sa templo kag gingtinguhà gid ninda nga patyon ako. 22 Pero gingbuligan gid ako ng Dios hasta arinyan. Ngani yari ako diri nagapamatuod sa tanan, mga kilaya man nga tawo o bukon. Ang tanan ko ini nga ginahambay, imaw da inà ang ginghambay nang una ng mga propeta kag ni Moises nga matatabò: 23 nga ang Kristo hay magaagi gid ning kasakit kag kamatayon. Kag siya ang una nga mabanhaw halin sa mga patay para magdaya ng kahayag sa mga Judio kag mga bukon Judio.”†

24 Mintras nagahambay pa si Pablo, nagsinggit si Festus, “Pablo, nagabuang ka na! Ang imo sobra nga tinun-an imaw ang nagapabuang sa imo!” 25 Pero nagsabat si Pablo, “Bukon ako buang, halangdon nga Festus. Kamatuuran kag matarong ang akon mga ginahambay. 26 Ini nga mga butang hay nasayuran gid ni Haring Agripa. Ngani wayà ako nagaduha-duha nga maghambay sa iya. Sigurado gid ako nga ini tanan nga mga butang sayod gid niya kay wayà ini natabò sa tagò nga lugar. 27 Haring Agripa, nagapati ka ba sa ginahambay ng mga propeta? Sayod ko nagapati ka.” 28 Naghambay si Agripa kay Pablo, “Ang kalaom mo hay madali mo ako makumbinsi nga maging Kristyano?” 29 Nagsabat si Pablo, “Sa madali o sa madugay, nagapangamuyò gid ako sa Dios nga bukon lang ikaw kundi ang tanan nga nagapamati sa akon niyan hay maging kapareho ko, puyra lang sa akon pagkapriso.”

30 Pagkatapos nagtindog ang hari, ang gobernador, si Bernice kag ang tanan nga nagapungkò didto. 31 Mintras nagapaluwas sinda, hambay ninda sa isa kag isa, “Wayà ning may ginghuman nga malain ini nga tawo nga dapat sentensyahan ning kamatayon o prisuhon.” 32 Naghambay si Agripa kay Festus, “Kung wayà lang siya nagpangabay nga mag-apila sa Emperador, makaluwas na kuntà siya.”

27

Nagbyahe si Pablo pakadto sa Roma

1 Nang sigurado na nga malarga kami pa-Italia, si Pablo kag ang iban pa nga mga priso hay gingbutang sa pamumunò ni Julius, isa nga kapitan ng mga sundalo ng Roma nga ginatawag, Batalyon ng Emperador. 2 Niyan didto sa Cesarea may isa ka salakyan nga halin sa Adramitium nga palargahon pakadto sa mga dunguan ng probinsya ng Asia. Imaw ang amon gingsakyan. Nagnunod da sa amon si Aristarcus nga taga-Tesalonica nga sakop ng Macedonia. 3 Nang masunod nga adlaw, nagdungò kami sa Sidon. Maayo gid ang pagdipara ni Julius kay Pablo. Gingtugutan siya nga magbisita sa iya mga amigo didto para mataw-an siya ng iya mga kahinangyanon. 4 Paglarga namon, nagpangalihid ang salakyan sa kabuak ng Cyprus kay sungsunon ang hangin. 5 Pagkatapos nga makalampas kami sa tungod ng Cilicia kag Pamfilia, nakaabot kami sa Myra sa probinsya ng Lycia. 6 Didto nakità ng kapitan ng mga sundalo ang salakyan pakadto sa Italia halin sa Alexandria. Ngani, gingpasakay niya kami didto.

7 Sa suyod ng pila ka adlaw, maluya lang ang amon pagbyahe kag ginahugaan gid kami hasta nga nakaabot sa lugar malapit sa Cnidus. Kay

† 26:20 26:20 Ginghuman 9:20, 28-29 † 26:23 26:23 Isaias 42:6, 49:6; 1 Corinto 15:20

sungsiungon ang hangin, indi kami makaderitso ngani didto kami nag-agi sa kabuak nga isla ng Crete sa tungod ng Salmone. ⁸ Ginghugaan gid kami kay kabaskog ang hangin ngani nagpangalihid lang kami hasta nakaabot sa lugar nga ginatawag, Maayo nga mga Dungguan. Malapit ini sa banwa ng Lasea.

⁹ Naatraso na gid kami kag ang amon pagbyahe hay naging delikado na kay nakaligad na ang adlaw ng pagpuasa* tandà nga tigbabaskog na. Ngani nagpaandam si Pablo sa inda, ¹⁰ “Mga amigo, nakikità ko nga delikado na kung magderitso pa kita kay bukon lang mga pangarga kag salakyan ang maduduyà, kundì pati ang aton kabuhi.” ¹¹ Pero mas gingpatihan ng kapitan ng mga sundalo ang hambay ng piluto kag ng tag-iya ng salakyan kaysa kay Pablo. ¹² Kag tungod bukon maayo nga magtinir ning madugay didto nga dungguan pag tiglalamig, ang kadamuan sa amon nagsugot nga magderitso sa pagbyahe kay nagalaom kami nga makaabot kuntà sa Fenix kag didto magtinir mintras tiglalamig pa. Kay ini hay pantalan sa Crete nga may maayo nga dungguan kung tiglalamig.

Ang Bagyo sa Lawod

¹³ Nang nagdahan-dahan huyop ang habagat, naghunahunà ang amon mga kaibahan nga puydi na kami makabyahe. Ngani gingbatak ninda ang angkla kag nagpangalihid sa Crete. ¹⁴ Pero wayà magdugay, nagkambyo ang hangin kag nag-abot ang makusog nga untog. Ginatawag ini nga, norte-este.† ¹⁵ Pag-abot ng kakusog-kusog nga hangin, indi na kami makaabante, ngani nagpaanod na lang kami kung diin kami ipadpad. ¹⁶ Nang makapasalipod ang salakyan sa kabuak ng maisot nga isla nga ginatawag, Cauda, binatak namon ang bote pero nahugaan gid kami bago nahuman adto. ¹⁷ Nang mabatak na ang bote, ginghigutan ninda ning mabahoy nga pisi ang salakyan para indi ini mabuak. Hinadlukan sinda kay basì kung magsadsad ang salakyan sa baybay nga malapit sa Libya,‡ ngani gingtunton ninda ang layag kag nagpaanod. ¹⁸ Nagpadayon pa gid ang kakusog-kusog nga bagyo, ngani nang masunod nga adlaw gingpamilak ninda sa dagat ang mga kargada. ¹⁹ Nang pangtuyo ka adlaw, ang mga kagamitan naman ng salakyan ang inda gingpamilak. ²⁰ Kadugay nga wayà namon makità ang adlaw kag mga bituon kag wayà pa gid nagapara ang bagyo. Nang ulihi nawad-an na kami ning paglaom nga makalibre pa kami.

²¹ Pila na ka adlaw nga ang mga tawo wayà gid makakaon. Ngani nagtindog si Pablo kag naghambay sa inda, “Mga amigo, kung nagpati lang kamo sa akon nga indi kita dapat maghalin sa Crete, nalikawan kuntà naton ang kahugaan kag kasiraan. ²² Pero niyan nagapangabay ako nga paisuga nindo ang indo buot, kay wayà ning isa sa aton nga mamamatay. Ang salakyan lang ang mawawasak. ²³ Kay kagab-i, ang Dios nga nagatagiya sa akon kag siya nga akon ginaserbisyuhan hay nagpadaya ning anghel sa akon. ²⁴ Hambay niya, ‘Pablo, ayaw mahadlok. Dapat ka mag-atubang sa Emperador sa Roma. Tungod sa imo, luwason ng Dios ang tanan nga kaibahan mo.’ ²⁵ Ngani, mga amigo, paisuga nindo ang indo buot, kay nagasalig ako sa Dios nga matuman ang tanan nga iya ginghambay sa akon. ²⁶ Ugaling lang idagsà gid kita sa isa ka isla.”

* **27:9** 27:9 Adlaw ng pagpuasa: Ini hay ginatawag da nga Yom Kippur o Adlaw ng Pagtubos.

† **27:14** 27:14 Norte-este: ini hay kakusog-kusog gid nga hangin. ‡ **27:17** 27:17 Libya: sa Griego, Syrtis.

²⁷ Pagkaligad ng duha ka simana, napadpad kami sa Dagat ng Mediteraneo. Nang mga tungang gab-i na, natantiya ng mga tripulante nga malapit na kami sa piliw. ²⁸ Ngani gingsukat ninda kag nasayuran nga mga 20 brasas ang kadayom. Malagat-lagat gingsukat naman ninda liwat kag mga 15 brasas na lang. ²⁹ Sa kahadlok ninda nga mabanggà ang salakyan sa mga bato, gingtunton ninda ang upat nga angkla sa pupa kag nagpangamuyò sinda nga mag-aga na. ³⁰ Gusto kuntà ng mga tripulante nga maghalin sa salakyan. Ngani gingtunton ninda ang bote nga daw sa ginahuyog lang ninda ang mga angkla sa pruwà. ³¹ Pero naghambay si Pablo sa kapitan kag sa mga sundalo, “Kung indi magpabilin ang mga tripulante sa salakyan, madidisgrasya gid kamo.” ³² Ngani ging-utod ng mga sundalo ang pisi ng bote kag gingpabay-an na lang ninda ini nga maanod.

³³ Nang malapit na mag-aga, nagpangabay si Pablo sa inda tanan nga magkaon. Hambay niya, “Duha na ka simana kamo nga wayà makakaon tungod sa kabayaka kag paghinuyat. ³⁴ Ngani kaon na kamo! Kahinangyan nindo ini para magkusog kamo kay wayà gid ning may mamatay sa indo aber isa.” ³⁵ Pagkatapos hambay ni Pablo, nagbuoy siya ning tinapay kag sa atubangan ng tanan nagpasalamat sa Dios. Gingbuak-buak niya ang tinapay kag nagkaon. ³⁶ Nagkusog ang inda buot kag nagkaon sinda tanan. ³⁷ 276 kami tanan nga pasahero sa salakyan. ³⁸ Nang nakakaon ang tanan kag mabusog, gingpanghuyog ninda sa dagat ang inda pangarga nga mga trigo para gumaan ang salakyan.

Ang Pagkawasak ng Salakyan

³⁹ Pagkaaga, nakakità na kami ning dutà pero wayà masayuri ng mga tripulante kung ano adto nga lugar. May nakità sinda nga baybay, ngani gingplano ninda nga didto day-on ang salakyan kung puydi. ⁴⁰ Gingpang-utod ninda ang mga pisi nga nakahigot sa mga angkla kag gingbilin sa dagat. Gingbaskad da ninda ang pisi nga nakahigot sa timon. Pagkatapos, ging-isa ninda ang layag sa atubangan para ang salakyan hay ituyod ng hangin pakadto sa baybay. ⁴¹ Pero nabara ang salakyan kay mababaw. Naglubong ang pruwà kag indi na makahalín. Ang pupa naman hay nagkawasak-wasak kay ginalinampusan ng makusog nga humbak.

⁴² Pamatyon kuntà ng mga sundalo ang tanan nga mga priso para wayà may makalangoy palayò kag makatakas. ⁴³ Pero gingpunggan sinda ng inda kapitan kay gusto niya nga luwason si Pablo. Ngani gingsugò niya ang tanan nga antigo maglangoy nga sinda ang una maglumpat kag magpapiliw. ⁴⁴ Ang mga nabilin naman hay nagsunod nga nagahawid sa mga tabla kag sa mga parte ng salakyan nga nagalutaw. Ngani tanan kami hay nakaabot sa piliw nga wayà kami mauno.

28

Sina Pablo sa Malta

¹ Nang makaluwas na kami sa peligro, nasayuran namon nga adto nga isla hay ginatawag nga Malta. ² Maayo gid ang inda pagbaton sa amon didto. Kay nang mag-uyan kag ginalamig na kami, nagdabok sinda kag ging-asikaso kami ning maayo. ³ Nagtipon si Pablo ning isa ka bugkos nga kahoy nga pangatong. Pero nang ginabutang niya ini sa kalayo, may nagluwas nga sawa sa kahoy kay nainitan kag gingkagat siya sa kamot.

⁴ Nang makità ng mga taga-didto ang sawa nga nakakabit sa kamot ni Pablo, naghambay sinda sa isa kag isa. “Sigurado gid nga miyugpatay ini nga tawo. Nakaluwas siya sa kamatayon sa dagat, pero wayà magtugot ang langit nga mabuhì pa siya.” ⁵ Pero gingwilik lang ni Pablo ang sawa didto sa kalayo kag wayà da siya mauno. ⁶ Nagapaabat-abat ang mga tawo nga magpanghubag ang lawas ni Pablo o matumba siya kag gulpi nga mamatay. Pero kadugay na sinda nagahuyat kag wayà gid siya mauno. Ngani nagbaylo ang inda isip kag hambay ninda, “Isa siya nga dios!”

⁷ Ang pangayan ng pinunò ng adto nga puyò hay si Publius kag malapit sa adto nga lugar ang iya dutà. Gingbaton niya kami ning maayo kag ging-agda kami nga magtinir sa inda sa suyod ng tuyo ka adlaw. ⁸ Natabuan da nga ang tatay ni Publius hay ginasagnat kag may disintirya. Ngani gingpalapitan siya ni Pablo kag gingpangamuyuan. Pagkatapos gingtungtong niya ang iya mga kamot sa may sakit kag ini hay nag-ayo. ⁹ Tungod sa natabò, ang iban nga may mga sakit didto sa isla hay nagkadto kay Pablo kag ging-ayo niya sinda. ¹⁰ Kadamò ang inda gingtao sa amon nga mga regalo. Kag nang malarga na kami, gingday-an ninda kami sa salakyan ng tanan namon nga kahinangyanon para sa pagbyahe.

Ang Pag-abot ni Pablo sa Roma

¹¹ Pagkatapos ng tuyo ka bulan nga pagtinir namon sa isla ng Malta, nagsakay kami sa isa ka salakyan nga nakadungò didto nang tiglalaming. Ini nga salakyan hay halin sa Alexandria, nga ang nakamarka sa pruwa hay ‘Kapid nga Dios’. ¹² Nag-abot kami sa Syracuse kag didto kami nagtinir ning tuyo ka adlaw. ¹³ Halin didto nagpadayon kami sa pagbyahe hasta makaabot kami sa Regium. Nang masunod nga adlaw naghuyop ang habagat kag sa suyod ng duha ka adlaw nakaabot kami sa Puteoli. ¹⁴ Didto may nakità kami nga mga nagatuo kag ging-agda ninda kami nga magtinir didto ning isa ka simana. Pagkatapos nagderitso kami sa Roma. ¹⁵ Nang makasayod ang mga nagatuo sa Roma nga nag-abot na kami, gingsugat ninda kami sa Merkado ng Apius kag sa Tres Tabernas. Nang makità sinda ni Pablo, nagpasalamat siya sa Dios kag nagkusog ang iya buot.

Si Pablo sa Roma

¹⁶ Nang mag-abot kami sa Roma, gingtugutan si Pablo nga mag-istar kung diin niya gusto kag may isa ka sundalo nga magabantay sa iya.

¹⁷ Pagkaligad ng tuyo ka adlaw, gingpatawag ni Pablo ang mga miyugdumaya ng Judio sa Roma. Nang nagatipon na sinda naghambay siya, “Mga kapareho ko nga Judio, aber wayà ako ning may nahuman nga kontra sa aton nasyon o sa patakaran ng aton kalulo-lulohan, gingdakop ako sa Jerusalem kag ging-akusar sa mga opisyaes nga Romano. ¹⁸ Ging-imbistigahan ako ninda kag nang masayuran ninda nga wayà gid ako ning may nahuman nga malain para sentensyahan nga patyon, buhian na kuntà ninda ako. ¹⁹ Pero wayà nagsugot ang mga Judio, ngani napilitan ako nga mag-apila sa Emperador aber wayà ning reklamo sa akon ang mga kasimanwa ko.” ²⁰ Imaw ini ang rason kung basì gingpatawag ko kamo para magpakig-istorya ako sa indo kay nakakadena ako tungod nagapati ako sa ginalauman ng mga Israelita.”

²¹ Nagsabat sinda, “Wayà kami nakabaton ning sulat halin sa Judea parti sa imo. Ang aton kapareho nga mga Judio nga nag-abot diri wayà da ning

daya nga balità o hambay nga malain kontra sa imo. ²² Pero gusto da namon nga mabatian kung ano ang imo mahahambay kay sayod namon nga aber diin ginapakamalain ng mga tawo ang imo sekta nga inà.”

²³ Ngani nagkasugot sinda kung san-o sinda magtipon. Pag-abot nang adto nga adlaw, mas kadamò pa gid kaysa sa una ang nagtipon didto sa bayay nga ginadayunan ni Pablo. Magtunà ng aga hasta ng gab-i, ging-isplikar niya kag gingpamatuuran ang parti sa gingharian ng Dios. Gingtinguhà gid ni Pablo nga makumbinsi sinda parti kay Hesus paagi sa Kasuguan ni Moises kag sa mga gingsulat ng mga propeta. ²⁴ May iban sa inda nga nakumbinsi kag nagtuo, pero may iban nga wayà magpati. ²⁵ Tungod wayà sinda nagkasugot, nagpauli na sinda. Pero bago sinda naghalin, may ginghambay pa si Pablo sa inda, “Wayà gid nagsalà ang ginghambay ng Espiritu Santo sa aton mga kalulo-lulohan paagi kay Propeta Isaias. ²⁶ Hambay niya:

‘Kumadto ka sa ini nga mga tawo kag hambayi sinda:

Magapinamati lang kamo nga magapinamati, pero indi kamo makaintindi;

magasinirò lang kamo nga magasinirò, pero indi kamo makakità.

²⁷ Kay matugas ang uyo ng ini nga mga tawo, gingtabunan ninda ang inda mga talinga kag gingpiyong ang inda mga mata.

Kay basi kung makakità sinda, makabati, kag makaintindi sinda kung ano ang tamà, kag makabalik sa akon para paayuhon ko sinda.”†

²⁸ Naghambay pa si Pablo, “Ngani, ginapasayod ko sa indo nga ang mensahe ng Dios parti sa kaluwasan, gingpasayod na sa mga bukon Judio kag magapamati gid sinda.” ²⁹ [Pagkahambay ini ni Pablo, nagpauli ang mga Judio nga mainit ang diskusyunan.]

³⁰ Sa suyod ng duha ka tuig nag-istar si Pablo sa iya ginaplitan nga bayay kag ginabaton niya maayo ang tanan nga nagabisita sa iya. ³¹ Gingwali niya ang parti sa gingharian ng Dios kag gingtudlò ang parti nga Ginoong Hesu-Kristo nga may kaisog kag wayà gid ning may makapugong sa iya.

---

† 28:27 28:26-27 Isaias 6:9-10

Ang Sulat ni Pablo sa mga TAGA-ROMA Pasayod

Ini nga sulat hay halin kay Apostol Pablo para sa mga taga-Roma nga nagatuo kay Hesu-Kristo. Gingsulatan niya sinda parti sa iya gingplano nga pagbisita. Ging-isplikar da niya ang Maayong Balità nga pagaluwason ng Dios ang mga tawo paagi sa pagtuo kay Hesu-Kristo. Ini ang mababasa sa 1:17, “Kay ginapasayod sa Maayong Balità nga kabigon nga matarong ng Dios ang mga tawo paagi lang gid sa pagtuo.”

Gingklaro pa gid niya nga wayà tawo nga magiging matarong paagi sa pagsunod sa Kasuguan ng Dios, kay wayà gid aber isa nga makasunod diri. Ginakabig ng Dios ang mga tawo nga matarong paagi lang gid sa iya pagtuo kay Hesu-Kristo (3:20-22).

Sa kapitulo 5 hasta 8, ginatudlò ni Pablo nga makakabaton ning bag-o nga kabuhì ang aber sin-o nga nagatuo paagi sa iya pagpakig-isa kay Hesu-Kristo. Ang mga nagatuo hay may maayo na nga relasyon sa Dios kag gingtao sa inda ang Espiritu Santo nga naghilway sa inda sa gahom ng salà.

Sa kapitulo 9 hasta 11, ging-isplikar niya ang plano ng Dios para sa mga Judio kag bukon Judio. Nang una ang kadamuan nga mga Judio wayà nagbaton kay Kristo ngani ang kaluwasan hay gingpaabot sa mga bukon Judio. Pero maabot ang adlaw nga magabaton kag magatuo da ang mga Judio kay Kristo bilang inda Ginoo kag Manluluwas.

Sa mga ulihi nga kapitulo, igwa ning mga sugò kag bilin si Pablo sa mga nagatuo parti sa inda pagkabuhì, lalò na ang inda paghinigugmaan kag pagbaton sa isa kag isa. Gingbilinan da niya sinda parti sa inda responsibilidad sa mga nagadamaya sa gobyerno.

¹ Ako si Pablo nga ulipon ni Kristo* Hesus.

Gingpili ako ng Dios nga maging apostol* kag ginglain para magpasayod ng Maayong Balità* halin sa Dios. ² Ining Maayong Balità hay gingpangakò ng Dios nang una kag gingpasulat sa iya mga propeta* sa Balaan nga Kasulatan. ³⁻⁴ Ini hay parti sa iya Ungà, nga si Hesu-Kristo nga aton Ginoo nga inapo ni Haring David sa iya pagkatawo; pero sunò sa balaan nga kinaugali ng Dios,* gingpakità ng Dios nga siya hay iya Ungà sa makagagahom nga paagi nang gingbanhaw siya ng Dios. ⁵ Paagi kay Kristo nabaton namon ang pribilihiyo kag otoridad nga maging apostoles agud makumbinsi ang mga tawo sa tanan nga nasyon nga magtuo kag magsunod sa iya. Ginahuman namon ini, bilang pagserbisyo kay Kristo agud dayawon siya. ⁶ Kamo nga mga nagatuo dirà sa Roma hay kaibahan da sa mga tawo nga gingpili ng Dios agud magpakig-isa kay Hesu-Kristo.

⁷ Ginasulat ko ini para sa indo dirà sa Roma, nga ginahigugmà ng Dios kag gingpili nga maging iya mga balaan nga tawo. Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Handom ni Pablo nga Magbisita sa Roma

* 1:3-4 1:3-4 O paagi sa Espiritu Santo.

⁸ Una sa tanan nagapasalamat ako sa aton Dios paagi kay Hesu-Kristo para sa indo tanan, kay ang indo pagtuo hay nababatan sa bilog nga kalibutan. ⁹ Padayon ako nga nagapangamuyò para sa indo kag sayod ini ng Dios nga ginaserbisyuhan sa bilog ko nga tagipusuon sa pagpasayod ng Maayong Balità parti sa iya Ungà. ¹⁰ Permi ko ginapangamuyò sa Dios nga kung ini hay kabubut-on niya, tugutan niya ako para makakarà dirà sa indo. ¹¹ Dakò gid ang akon handom nga makità kamo, agud matawan ko kamo ng mga pagpanudlò nga gingpasayod ng Espiritu ng Dios sa akon para mapalig-on ang indo pagtuo. ¹² Ang gusto ko hambayon, magbinuligan kita mintras yarà ako sa indo para mapalig-on ang indo pagtuo kag mapakusog da nindo ang akon pagtuo.

¹³ Mga kauturan kay Kristo, gusto ko nga masayuran nindo nga pila na gid ako ka beses nagplano nga magkarà dirà sa indo, pero may nagaharang sa akon hasta arinyan. Gusto ko nga makakarà dirà, agud makabulig ako sa pila ka mga tawo nga magtuo kay Kristo, pareho ng nahuman ko sa iban nga mga bukon Judio nga akon gingkadtuan. ¹⁴ Kay may obligasyon ako nga magwali sa tanan nga tawo: sa mga nagaistar sa syudad kag mga nagaistar sa kabukiran;† sa mga mataas ang tunun-an kag sa bukon. ¹⁵ Ngani dakò gid ang akon handom nga makapasayod da ng Maayong Balità dirà sa indo sa Roma.

Ang Gahom ng Maayong Balità

¹⁶ Wayà ko ginakahuyà ining Maayong Balità. Kay paagi diri, ginapakità ng Dios ang iya gahom para maluwas ang kada isa nga magtuo, una sa mga Judio kag imaw da sa mga bukon Judio. ¹⁷ Kay ginapasayod sa Maayong Balità nga kabigon nga matarong ng Dios ang mga tawo paagi lang gid sa pagtuo. Sunò sa Kasulatan, “Ang tawo nga gingkabig nga matarong ng Dios tungod sa iya pagtuo hay magakaigwa kabuhi nga wayà katapusan.”†

Ang Salà ng Tawo

¹⁸ Pero ginapasayod ng Dios halin sa langit ang iya parusa kontra sa tanan nga kasal-anan kag kalainan nga ginahuman ng mga tawo. Ining inda ginahuman imaw ang nagapugong sa inda para masayuran ang kamatuuran. ¹⁹ Parusahan sinda ng Dios kay masasayuran na kuntà ninda ang parti sa Dios tungod ang Dios imaw ang nagpasayod sa inda. ²⁰ Tunà pa nang gingtuga ang kalibutan, ang iya wayà katapusan nga gahom kag kinaugali hay indi ta makità, pero paagi sa mga butang nga iya gingtuga, ini tanan hay nasayuran na naton. Ngani wayà na sinda ning may ibalibad pa nga wayà sinda nakasayod parti sa Dios. ²¹ Aber nasayuran ninda nga may Dios, wayà sinda nagadayaw kag nagapasalamat sa iya. Kundi, naging wayà puyos ang inda panghunahunà kag naduymang ang inda mga isip nga indi makaintindi ng kamatuuran. ²² Nagahambay sinda nga mayad sinda, pero nagapakità lang nga sinda hay mga buang-buang. ²³ Kay wayà sinda nagasamba sa Dios nga wayà kamatayon, kundi ang inda ginasamba hay ang mga dios-diosan nga inda ginghuman, pareho ng mga tawo nga may kamatayon, mga sapat nga nagalupad, nagapanaw kag nagakamang.

²⁴ Ngani gingpabay-an na sinda ng Dios sa paghuman ng malaw-ay nga mga handom ng inda tagipusuon kag ang resulta, makahuhuyà ang ginahuman ng isa kag isa sa inda mga lawas. ²⁵ Ginabayluhan

† **1:14** 1:14 Sa literal: sa mga Griego kag sa mga bukon sibilisado. † **1:17** 1:17 Habakuk 2:4

ninda ng pinusong ang kamatuuran parti sa Dios. Ginasamba ninda kag ginaserbisuhan ang mga gingtuga ng Dios kag bukon ang Nagtuga nga siya ang dapat dayawon sa wayà katapusan. Kabay pa! ²⁶ Tungod diri, gingpabay-an na sinda ng Dios nga maghuman ning makahuhuyà nga butang nga inda ginahandom. Nagaubay ang mga babayi sa inda kapareho nga babayi imbis sa lyaki nga imaw ang natural. ²⁷ Imaw da ang mga lyaki, indi na sinda mag-ubay sa babayi, nga imaw ang natural. Ang ginahandom ng inda lawas hay sa inda kapareho nga lyaki. Makahuhuyà ang inda ginahuman sa lawas ng inda kapareho nga lyaki. Kag tungod sa ini nga malain nga ginahuman, paparusahan sinda ng Dios ng parusa nga angay gid sa inda ginahuman nga bukon tamà.

²⁸ Tungod ginghamod ninda nga indi pagkilay-on ang Dios, gingpabay-an na niya sinda sa inda malain nga hunahunà. Ngani ginahuman ninda ang mga butang nga indi dapat humanon. ²⁹ Naging ulipon sinda ng tanan nga malain, malaw-ay, kahakog, kalain kag kaili. Yarà sa inda ang pagpamatay, pag-inaway, pagdinayà kag ang paghunahunà ng malain nga humanon sa inda isigkatawo. Nagapinangtsismis sinda ³⁰ kag nagapinanglibak. Hangit sinda sa Dios, wayà nagatahod sa inda isigkatawo, nagapinahambog, nagapinahadak kag nagapinangità paagi para maghuman ning malain. Wayà sinda nagatuman sa inda mga ginikanan, ³¹ nagahinunahunà ning wayà kapuyos-puyos, indi masaligan, wayà paghigugmà kag wayà kaluoy sa inda isigkatawo. ³² Nasayuran ninda nga naghambay ang Dios nga ang mga tawo nga nagahuman ini nga mga salà hay angay parusahan hasta sa wayà katapusan, pero nagapadayon gihapon sinda. Kag bukon lang inà, kundi nalilipay pa gid sinda sa mga tawo nga nagahuman ng pareho sa inda ginahuman.

2

Ang Paghusga ng Dios

¹ Ngani, wayà ka na may maibalibad. Niyan basi kung may maghambay dirà sa indo nga angay parusahan ng Dios adtong malain nga mga tawo. Pero ikaw nga nagahambay inà ginahusgahan mo da ang imo kaugalingon, kay kung ano ang inda ginahuman imaw da ang imo ginahuman. ² Nasayuran ta nga matarong ang paghusga ng Dios sa mga tawo nga nagahuman ng malain. ³ Ikaw nga nagahusga sa iban nga nagahuman ng malain, kalaom mo ba parusahan ng Dios ang iban kag ikaw hay indi nga imaw da ang imo ginahuman? ⁴ Wayà mo ba naisip kung mauno kaayo, kamatiniison kag kamapinasensyahon ang Dios sa imo? Wayà mo ba nakikità nga ginataw-an ka niya ning tsansa nga magtalikod sa imo salà? ⁵ Pero tungod matugas ang imo uyo kag indi ka magtalikod sa salà, ginadugangan mo ang imo parusa sa adlaw nga parusahan ka ng Dios kung ipakità na niya ang iya matarong nga paghusga. ⁶ Kay magabayos ang Dios sa kada isa sunò sa iya mga hinimuan.† ⁷ Taw-an niya ng kabuhi nga wayà katapusan ang mga tawo nga nagapadayon sa paghuman ning maayo kay ginahandom ninda ang pagdayaw, pagpadungog kag kabuhi nga wayà kamatayon halin sa Dios. ⁸ Pero ang mga tawo nga makasarili kag wayà nagasunod sa kamatuuran kundi nagahuman ning kalainan hay makakabaton gid ng parusa kag kaugot ng Dios. ⁹ Kay ang aber sin-o nga

† 2:6 2:6 Salmo 62:12

nagahaman ning malain hay makakabaton gid ng kasakit kag kahugaan, lalò na ang mga Judio kag imaw da ang mga bukon Judio. ¹⁰ Pero ang aber sin-o nga nagahaman ning maayo hay makakabaton ng pagdayaw, pagpadungog halin sa Dios kag katawhayan, lalò na ang mga Judio kag imaw da ang mga bukon Judio. ¹¹ Kay pare-pareho ang tanan nga tawo sa panirò ng Dios.

¹² Ang aber sin-o nga nagahaman ning salà hay mapaparusahan,* aber wayà sinda kasayod ng Kasuguan ni Moises. Pero ang paghusga sa inda hay bukon basi sa Kasuguan. Kag ang aber sin-o naman nga nakasayod ng Kasuguan pero nagapadayon sa paghuman ning salà, hay pagahusgahan ng Dios sunò sa Kasuguan. ¹³ Kay ang mga ginakabig nga matarong ng Dios hay adto lang ang nagatuman ng Kasuguan kag bukon ang nagapamati lang. ¹⁴ Ang mga bukon Judio wayà nakasayod ng Kasuguan ni Moises. Pero ginahaman ninda ang ginapangayò ng Kasuguan sunò sa inda kinaugali, aber wayà sinda Kasuguan kag ini hay naging kasuguan para sa inda. ¹⁵ Ang inda ginahaman hay nagapakità nga ang ginatudlò ng Kasuguan hay yarà sa inda tagipusuon. Ginapakità da ng inda konsensya nga ini hay matuod, tungod ang inda konsensya hay kung kaisa nagakonbiktar sa inda kag kung kaisa nagatugot sa inda. ¹⁶ Ini hay matatabò sa adto nga adlaw kung husgahan ng Dios ang mga tinagò sa hunahunà ng mga tawo, paagi kay Kristo Hesus sunò sa Maayong Balità nga akon ginapasayod.

Ang mga Judio kag ang Kasuguan

¹⁷ Niyan, ikaw nga akon kapareho nga Judio, nagasalig sa Kasuguan kag nagapahambog pa nga may relasyon sa Dios. ¹⁸ Sayod mo kung ano ang kabubut-on ng Dios kag kung ano ang pinakamaayo nga humanon nga natun-an mo halin sa Kasuguan. ¹⁹ Nagapati ikaw nga miyugtuytoy ka sa mga tawo nga buta sa kamatuuran parti sa Dios kag makatao ning kahayag sa mga tawo nga naduyman ang inda hunahunà. ²⁰ Nagapati da ikaw nga miyuglaygay ka sa mga tawo nga maluya ang pang-intindi kag manunudlò sa mga tawo nga lapsag pa parti sa Dios. Imaw inà ang imo hunahunà kay sayod mo kuno ang tamà nga kamayad kag kamatuuran halin sa Kasuguan. ²¹ Nagatudlò ikaw sa iban, pero wayà mo ginatudlui ang imo kaugalingon. Nagawali ka nga indì magpangawat, pero nagapangawat ka. ²² Nagahambay ikaw nga ayaw magpangawatan, pero imaw da inà ang imo ginahaman. Ginalainan gid ikaw sa mga rebulto nga ginasamba ng mga bukon Judio, pero nagapangawat ikaw sa inda mga templo. ²³ Nagapakadakò ikaw nga yarà sa imo ang Kasuguan, pero ginapakahuyan mo ang Dios tungod sa imo pagsuway sa Kasuguan. ²⁴ Ginahambay ng Kasulatan, "Tungod sa indo nga mga Judio, may nahahambay nga malain ang mga bukon Judio kontra sa Dios."[†]

²⁵ Nagapati ikaw nga gingpili ka ng Dios tungod sa imo pagiging paltak*. Ang pagiging paltak hay may puyos lang kung ginatuman mo ang Kasuguan. Pero kung wayà mo ginatuman ini, pareho lang ikaw sa mga bukon Judio nga bukon paltak. ²⁶ Kag imaw da sa mga tawo nga bukon paltak: kung sinda nagatuman sa Kasuguan, ginakabig da sinda ng Dios nga mga pinaltak, aber sinda hay bukon paltak. ²⁷ Ngani ang mga bukon paltak nga nagatuman sa Kasuguan hay pagahusgahan ang mga Judio nga

* 2:12 2:12 Ang gusto hambayon, mapakadto sa impyerno. † 2:24 2:24 Isaias 52:5

mga pinaltak. Aber yarà sa inda ini nga gingsulat nga Kasuguan, wayà sinda nagatuman. ²⁸ Bukon matuod nga Judio ang isa ka tawo kay ang iya mga ginikanan hay Judio o tungod siya hay paltak. ²⁹ Ang matuod nga Judio hay ang tawo nga nagbag-o ang iya kabuhi paagi sa bulig ng Espiritu Santo kag bukon tungod sa napaltak siya sunò sa Kasuguan. Ang tawo nga tiyad inà hay ginadayaw ng Dios aber wayà siya ginadayaw ng mga tawo.

3

Matutom ang Dios

¹ Kung tiyad ini, may bintangha ba ang Judio o may puyos ba ang pagiging paltak? ² Sa matuod lang, madamò ang bintangha. Una sa tanan, gingsalig sa mga Judio ang hambay ng Dios. ³ Matuod nga may iban nga mga Judio nga wayà nagapati, pero puydi ba nga indi da pagtumanon ng Dios ang mga gingpangakò niya nang una? ⁴ Indi inà puydi! Aber ang tanan nga tawo hay bakakon, ang Dios hay masaligan gihapon sa iya mga hambay, pareho ng ginahambay ng Kasulatan parti sa iya,

“Tamà ikaw sa imo mga ginahambay,
kag kung may tawo nga maghambay nga ikaw hay salà,
mapapamatuuran mo gid nga ikaw hay tamà.”†

⁵ Kung ang aton makasasalà nga kinaugali hay nagapakità nga matarong ang Dios, makahambay ba kita nga bukon matarong ang Dios kay siya ang nagaparusa sa aton? (Ini hay tawhanon lang nga rason.) ⁶ Indi inà puydi! Kay kung ang Dios hay bukon matarong, pauno niya pagahusgahan ang mga tawo sa kalibutan? ⁷ Kung paagi sa akon pagpinusong, mapakità nga bukon bakakon ang Dios kag tungod sa ini madayaw siya, basi parusahan ako bilang makasasalà? ⁸ May mga nagahambay, “Maghuman kita ning malain agud magaluwas ang maayo!” Imaw kuno ini ang amon ginatudlò, sunò sa mga tawo nga gusto magsirà sa amon. Inà nga mga tawo hay dapat gid parusahan ng Dios!

Ang Tanan nga Tawo Makasasalà

⁹ Niyán, ano ang aton mahahambay? Kita ba nga mga Judio hay mas maayo kaysa sa mga bukon Judio? Bukon inà matuod! Gingpamatuuran ko na nga ang tanan nga tawo, Judio man o bukon hay makasasalà. ¹⁰ Kay imaw ini ang ginahambay ng Kasulatan:

“Wayà gid aber isa nga matarong,

¹¹ wayà may nakaintindi parti sa Dios kag wayà may nagatinguhà para makilaya siya.

¹² Ang tanan nagtayang sa matuod nga dayan kag pare-pareho nga naging wayà puyos ang inda kabuhi.

Wayà gid may nagahuman maayo. Wayà aber isa!†

¹³ Ang inda mga ginahambay hay malain, pareho ng mabahò nga halin sa abierto nga lubungan.

Ang inda mga ginaistorya, puro pagdinayà.†

Ang inda mga ginahambay hay nakakamatay pareho sa dalit ng sawa.†

¹⁴ Ang nagaluwas sa inda mga bàbà, puro masakit nga mga hambay kag pagsumpà.†

¹⁵ Madali sinda magpamatay.

† **3:4** 3:4 Salmo 51:4 † **3:12** 3:10-12 Salmo 14:1-3, 53:1-3 † **3:13** 3:13 Salmo 5:9 † **3:13** 3:13 Salmo 140:3 † **3:14** 3:14 Salmo 10:7

¹⁶ Ginasiraan kag ginapasakitan ninda ang mga tawo.

¹⁷ Kag wayà sinda nagahandom nga magkaigwa ning maayo nga relasyon sa inda isigkatawo.†

¹⁸ Kag wayà sinda kahadlok sa Dios.”†

¹⁹ Niyan, sayod naton nga kung ano ang ginahambay ng Kasulatan, ginahambay ini sa mga Judio nga nagakabuhì sunò sa Kasuguan. Ngani wayà na kita maibalibad nga indì kita parusahan. Ang tanan hay manabat sa Dios tungod sa inda mga salà. ²⁰ Wayà gid tawo nga kabigon nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa pagtuman ng Kasuguan, kay paagi sa Kasuguan makikilaya ng tawo nga siya hay makasasalà.

Ang Pagpakamatarong ng Dios sa Tawo

²¹ Pero niyan gingpasayod na kung pauno kabigon nga matarong ng Dios ang tawo. Ini hay bukon paagi sa pagtuman sa Kasuguan. Ang Kasuguan mismo kag mga propeta ang nagapamatuod diri. ²² Kabigon nga matarong ng Dios ang tawo paagi sa pagtuo kay Hesu-Kristo. Ang aber sin-o nga nagatuo hay kabigon nga matarong ng Dios kay siya hay wayà may ginapalabi. ²³ Kay ang tanan hay nagpakasalà kag wayà gid aber isa nga angay sa iya panirò. ²⁴ Pero tungod sa pagpakamaayo niya, ginkabig kita nga matarong kag ini hay regalo ng Dios paagi kay Kristo Hesus nga nagtubos sa aton. ²⁵ Gingsugò siya ng Dios agud ihalad ang iya kabuhì para sa aton agud paagi sa aton pagtuo sa iya dugò*, ang aton mga salà hay mapatawad kag indì na kita parusahan ng Dios. Ginghamun ini ng Dios para ipakità nga siya hay matarong. Nang una, pinabay-an lang niya ang kasal-anan ng mga tawo, kay siya hay mapinasensyahon. ²⁶ Pero arinyan ginghusgahan niya ang kasal-anan ng mga tawo agud ipakità niya nga siya hay matarong kag kabigon niya nga matarong ang aber sin-o nga nagatuo kay Hesus.

²⁷ Ngani wayà gid aber sin-o nga makapahambog, kay kabigon kita nga matarong ng Dios bukon paagi sa aton pagtuman sa Kasuguan, kundì paagi sa aton pagtuo kay Hesu-Kristo. ²⁸ Kay nagapati kita nga kabigon nga matarong ng Dios ang tawo paagi sa pagtuo kag bukon sa pagtuman ng Kasuguan. ²⁹ Matuod nga ang Dios hay Dios ng mga Judio kag imaw da ng mga bukon Judio. Syempre siya hay Dios ng tanan, ³⁰ kay may isa lang nga Dios. Kag ginakabig niya nga matarong ang mga Judio kung sinda magtuo kay Hesus kag imaw da ang mga bukon Judio kung magtuo da sinda kay Hesus. ³¹ Bukon ini gusto hambayon nga ginabaliwayà naton ang Kasuguan tungod sa pagtuo, kundì ginatuman pa naton ini.

4

Si Abraham ang aton Ihimplo

¹ Bilang ihimplo kung pauno ginakabig nga matarong ng Dios ang tawo, ano ang amon mahahambay parti kay Abraham nga amon kalulo-lulohan nga mga Judio? ² Kung ginkabig siya nga matarong ng Dios tungod sa iya maayo nga mga hinimuan, may maipapahambog siya. Pero ang matuod, wayà siya may maipahambog sa Dios. ³ Nasayuran naton ini kay ginahambay ng Kasulatan,

† 3:17 3:15-17 Isaias 59:7-8 † 3:18 3:18 Salmo 36:1 * 3:25 3:25 Iya dugò: gusto hambayon paagi sa iya pagkamatay sa krus.

“Nagtuo si Abraham sa Dios kag tungod diri gingkabig siya nga matarong ng Dios.”†

4 Ang tawo nga nagatrabaho hay ginasuho. Ang suho hay indi makabig nga regalo kay iya ini gingpangabudlayan. 5 Pero ang tawo hay ginakabig nga matarong ng Dios, bukon paagi sa iya maayo nga mga ginghuman, kundi paagi sa iya pagtuo sa Dios nga nagapatawad sa makasala. 6 Imaw da ini ang gusto hambayon ni David nang naghambay siya nga gingpakamaayo ang tawo nga gingkabig nga matarong ng Dios bukon paagi sa iya maayo nga mga hinimuan. 7 Naghambay siya, “Bulahan ang mga tawo nga ang inda mga pagsuway hay gingpatawad, kag ang inda mga sala hay ginglimot na ng Dios.

8 Bulahan ang tawo nga ang iya sala hay waya na ginadumduma ng Gino.”†

9 Ining ginghambay ni David hay bukon lang para sa mga Judio, kundi para da sa mga bukon Judio. Ang ginahambay namon hay pareho ng ginahambay ng Kasulatan,

“Nagtuo si Abraham sa Dios kag tungod sa iya pagtuo, gingkabig siya nga matarong ng Dios.”

10 Kason-o ba ini natabo? Pagkatapos siya mapaltak o bago siya mapaltak? Gingkabig na siya nga matarong bago siya mapaltak. 11 Gingpaltak siya nang ulihi bilang tanda nga gingkabig na siya nga matarong ng Dios tungod sa iya pagtuo nang waya pa siya mapaltak. Imaw ina nga si Abraham hay gingkabig nga tatay ng tanan nga waya napaltak pero nagatuo sa Dios. Kag tungod sa inda pagtuo, gingkabig sinda nga matarong ng Dios. 12 Si Abraham hay tatay da ng mga pinaltak, bukon lang tungod sa inda pagiging paltak, kundi tungod nagatuo sinda pareho sa pagtuo ng amon tatay nga si Abraham nang waya pa siya mapaltak.

Ang Pangako ng Dios Nabaton paagi sa Pagtuo

13 Nang una, nagpangako ang Dios kay Abraham kag sa iya mga inapo nga ang kalibutan hay maging inda. Gingpangako ini bukon tungod sa pagtuman ni Abraham sa Kasuguan, kundi gingkabig siya nga matarong paagi sa iya pagtuo. 14 Kung ang mga nasakop sa Kasuguan* imaw lang ang makabaton ng gingpangako ng Dios, waya puyos ang aton pagtuo sa Dios kag gingbaliwaya na ang pangako ng Dios. 15 Ang Kasuguan imaw ang kabangdanan kung basi may parusa nga halin sa Dios. Kay kung waya ang kasuguan, waya da ning pagsuway.

16 Ngani ang pangako ng Dios hay paagi lang sa pagtuo, agud ini hay maitao ng Dios nga waya bayad kag maging pamatuod nga ini hay mababaton ng tanan nga inapo ni Abraham, bukon lang sa mga Judio nga sakop sa Kasuguan, kundi sa mga bukon Judio nga nagatuo da pareho kay Abraham. Kay si Abraham imaw ang tatay ng tanan nga nagatuo, Judio man o bukon. 17 Ginahambay ng Kasulatan, “Ginghuman ko ikaw nga tatay ng madamo nga nasyon.”†

Ini nga pangako hay sigurado gid kay ang Dios ang naghuman ini. Kag ang Dios nga gingtuhan ni Abraham imaw da ang Dios nga nagatao kabuhi sa mga patay† kag nagatuga ng mga butang nga waya pa. 18 Aber waya

† 4:3 4:3 Gingtunaan 15:6 † 4:8 4:7-8 Salmo 32:1-2 * 4:14 4:14 Ang mga nasakop sa Kasuguan: gusto hambayon, ang mga Judio nga nagtinguha nga magsunod sa Kasuguan ni Moises. † 4:17 4:17 Gingtunaan 17:5 † 4:17 4:17 Patay: Daw patay si Abraham kag si Sara kay maguyang na gid sinda kag baop pa si Sara.

na gid paglaom nga makaungà, nagtuo gihapon si Abraham nga siya hay maging tatay ng madamò nga nasyon. Ngani sa iya pagtuo, natuman ang pangakò ng Dios. Sunò gid sa ginghambay ng Dios sa iya,

“Magiging pareho kadamò sa mga bituon ang imo mga inapo.”†

¹⁹ Nang nagpangakò ang Dios kay Abraham, mga 100 na ka tuig ang iya edad. Sayod niya nga maguyang na siya kag imposible na nga makaungà pa. Sayod da niya nga ang iya asawa hay indi na makaungà kay baog si Sara. Pero wayà nagpangluya ang iya pagtuo sa Dios. ²⁰ Wayà gid siya nagduha-duha sa pangakò ng Dios, kundì nagtuo siya. Ngani gingpakusog siya ng Dios tungod sa iya pagtuo. Kag gingdayaw niya ang Dios ²¹ kay nagsalig gid siya nga tumanon ng Dios ang iya gingpangakò. ²² Ngani tungod sa iya pagtuo, gingkabig siya nga matarong ng Dios. ²³ Pero ang ginahambay ng Kasulatan nga, ‘gingkabig siya nga matarong’ hay gingsulat bukon lang para kay Abraham, ²⁴ kundì para da sa aton. Kabigon da kita nga matarong kung nagatuo kita sa Dios nga nagbanhaw kay Hesus nga aton Ginoo. ²⁵ Gingpatay si Hesus tungod sa aton mga salà kag gingbanhaw siya agud kabigon kita nga matarong.

5

Maayo na ang aton Relasyon sa Dios

¹ Niyan, kay gingkabig na kita nga matarong paagi sa aton pagtuo, igwa na kita maayo nga relasyon sa Dios. Ini hay natabò tungod sa ginghuman ng aton Ginoong Hesu-Kristo. ² Paagi da sa iya, nakakapalapit kita sa Dios; kag paagi sa pagtuo, nabaton naton ini nga pagpakamaayo ng Dios kag nagakalipay kita sa paglaom nga makaibahan kita sa iya kahimayaan. ³ Kag bukon lang inà, kundì nagakalipay da kita sa aton mga pag-antos, kay sayod naton nga paagi sa pag-antos maging matiniison kita. ⁴ Kag kung maging matiniison kita, nalilipay ang Dios sa aton. Kag kung ang Dios nalilipay sa aton, may paglaom kita nga maayo ang aton paabuton. ⁵ Kag indi puydi nga indi ta mabaton ang aton ginalauman kay gingpabatayag ng Dios ang iya sobra nga paghigumà sa aton tagipusuon, paagi sa Espiritu Santo nga gingtao sa aton.

⁶ Nang wayà gid kita mahuman para makalikaw sa parusa, sa tamà nga tyempo namatay si Kristo para sa aton nga mga bukon diosnanon. ⁷ Bihirà sa isa ka tawo nga gusto mamatay para sa matarong nga tawo. Siguro igwa da gusto mamatay para sa maayo nga tawo. ⁸ Pero gingpakità ng Dios ang iya paghigumà sa aton nang mamatay si Kristo para sa aton aber kita hay makasasalà pa. ⁹ Kag tungod gingkabig na kita niyan nga matarong ng Dios paagi sa dugò ni Kristo, igwa gid kita kasiguruhan paagi kay Kristo nga maluwas sa parusa ng Dios. ¹⁰ Nang una, mga kaaway kita ng Dios, pero paagi sa pagkamatay ng iya Ungà, naibalik na ang aton relasyon sa iya. Kag niyan nga may maayo kita liwat nga relasyon sa Dios, sigurado nga luwason niya kita sa paabuton nga parusa paagi sa kabuhì ni Kristo. ¹¹ Kag bukon lang inà, kundì nagakalipay kita niyan tungod sa Dios paagi sa aton Ginoong Hesu-Kristo. Paagi sa iya, nabalik na ang aton maayo nga relasyon sa Dios.

Si Adan kag Si Kristo

† 4:18 4:18 Gingtunaan 15:5

¹² Ang salà nag-abot sa kalibutan kay gingsuway ni Adan ang sugò ng Dios kag ang iya salà hay nagresulta ng kamatayon. Ngani ang tanan nga tawo hay mamatay, kay ang tanan hay nakasalà. ¹³ Kay bago gingtao ng Dios ang Kasuguan, yari na sa kalibutan ang salà. Pero wayà panabton ang tawo sa salà kung wayà ang Kasuguan. ¹⁴ Pero magtunà kay Adan hasta kay Moises, may gahom na ang kamatayon sa mga tawo aber pa sa mga wayà nakasalà pareho ng pagsuway ni Adan sa sugò ng Dios.

Si Adan hay simbulo ni Kristo* nga adto nga tyempo hay ginapaabot. ¹⁵ Pero ining duha hay bukon pareho, kay ang regalo ng Dios hay bukon kapareho sa resulta ng salà. Matuod gid nga ang salà ng isa ka tawo hay nagdaya ng kamatayon sa madamò nga tawo. Pero sobra pa gid diri ang pagpakamaayo ng Dios nga imaw ang regalo nga nag-abot sa madamò nga tawo paagi sa isa ka tawo nga si Hesu-Kristo. ¹⁶ Ang resulta ng regalo ng Dios hay iba gid sa resulta ng salà ni Adan. Ang salà ni Adan hay nagresulta ng parusa, pero tungod sa regalo ng Dios, aber madamò ang aton ginghuman nga salà, gingkabig kita nga matarong ng Dios. ¹⁷ Kung tungod sa salà ng isa ka tawo, may gahom na ang kamatayon sa tanan, daw ano pa gid kadakò ang maging resulta ng ginghuman ng isa ka tawo nga si Hesu-Kristo! Kay ang mga tawo nga nagabaton ng dakò nga pagpakamaayo kag regalo ng Dios paagi kay Kristo, hay kabigon niya nga matarong kag magakaigwa kabuhi kag magahari kaibahan ni Kristo sa iya gingharian.

¹⁸ Ngani tungod sa isa ka salà nga ginghuman ni Adan, ang tanan nga tawo hay ginghusgahan nga pagaparusahan. Imaw da, tungod sa isa ka matarong nga ginghuman ni Kristo, gingkabig nga matarong ng Dios ang tanan nga tawo†, kag taw-an sinda kabuhi. ¹⁹ Tungod sa isa ka tawo nga wayà nagtuman sa Dios, madamò ang naging makasasalà. Imaw da, paagi sa pagtuman ng isa ka tawo, madamò ang kabigon nga matarong ng Dios. ²⁰ Gingtao ng Dios ang Kasuguan agud makità ng mga tawo nga nagapakadamò ang inda pagsuway. Pero aber nagdugang ang salà, nagdugang pa gid ngani ang pagpakamaayo ng Dios. ²¹ Ngani matuod nga naghari ang salà sa tanan nga tawo kag nagresulta ng kamatayon sa tanan. Pero niyan nagadaog kag nagahari ang pagpakamaayo ng Dios. Gingkabig na niya kita nga matarong kag nagaresulta ini ng kabuhi nga wayà katapusan. Ini tanan hay tungod sa ginghuman ni Hesu-Kristo nga aton Ginoò.

6

Niyan Bag-o na ang Aton Kabuhi

¹ Niyan, ano ang aton mahahambay? Magapadayon pa ba kita sa pagpakasalà agud magdugang pa gid ang pagpakamaayo ng Dios sa aton? ² Indi na gid! Indi puydi nga magpadayon kita sa pagpakasalà kay wayà na nahahari ang salà sa aton. ³ Sayod gid nindo nga nang gingbawtismuhan kita sa pagpakig-isa naton kay Kristo Hesus, ang gusto ini hambayon hay kaibahan da kita sa iya kamatayon. ⁴ Ngani ang pagbawtismo sa aton nagapakilaya nga pagkamatay ni Kristo kita daw namatay da kag

* **5:14** 5:14 Magkapareho si Adan kag si Kristo kay ang ginghuman ninda hay may epikto sa tanan nga tawo. † **5:18** 5:18 Ang tanan nga tawo: gusto hambayon, adto lang ang tanan nga nagatuo o nagabaton ng iya pagpakamaayo.

kita ginglubong kaibahan niya, agud pagkabanhaw ni Kristo paagi sa makatitingaya nga gahom ng Dios nga Amay, magakabuhì kita sa bag-o nga kabuhì.

⁵ Kag kung nagakaisa kita kay Kristo sa iya kamatayon, sigurado gid nga magkaigwa kita ng bag-o nga kabuhì pareho ng natabò sa iya nang gingbanhaw siya. ⁶ Sayod naton nga ang aton dati nga makasasalà nga kinaugali hay ginglangsang na sa krus kaibahan ni Kristo, agud indì na magharì ang aton makasasalà nga kinaugali sa aton. Imaw inà nga indì kita dapat maulipon ng salà. ⁷ Kay kung patay na ang tawo, hilway na siya sa gahom ng salà. ⁸ Kag kung namatay kita kaibahan ni Kristo, nagatuo kita nga mabuhì da kita kaibahan niya. ⁹ Kay sayod naton nga tungod si Kristo hay nabanhaw, indì na puydi nga mamatay siya liwat. Wayà na gahom ang kamatayon sa iya. ¹⁰ Namatay siya ng kaisa lang gid para sa mga salà ng mga tawo kag indì na gid ini maliwat. Buhì siya niyan kag ang iya kabuhì para sa Dios. ¹¹ Ngani, tungod sa indo pagpakig-isa kay Kristo Hesus, kabiga nindo nga ang indo kaugalingon patay na sa salà kag niyan nagakabuhì kamo para sa Dios.

¹² Ngani, ayaw na nindo pagtuguti nga magharì ang salà sa indo lawas agud indì na kamo magtuman ng indo mga malain nga handom. ¹³ Ayaw nindo paggamita ang aber ano nga parte ng indo lawas para maghuman ng malain, kundì ipasakop nindo ang indo lawas sa Dios, agud gamiton niya ang indo lawas para maghuman ning matarong. Himua nindo ini bilang mga tawo nga gingbanhaw halin sa kamatayon kag gingtaw-an bag-o nga kabuhì. ¹⁴ Ang salà hay indì dapat magharì sa indo, kay wayà na kamo nasakop ng Kasuguan, kundì nagakabuhì na kamo sa pagpakamaayo ng Dios.

Ang Ulipon ng Matarong nga Pagkabuhì

¹⁵ Niyan, tungod kita wayà na nasakop ng Kasuguan kundì nagakabuhì na sa pagpakamaayo ng Dios, magapakasalà pa ba kita? Indì na gid! ¹⁶ Dapat nindo masayuran nga kung maulipon kita ng tawo, nagatuman gid kita sa iya. Mga ulipon kita ng aber ano nga aton ginatuman. Ngani kung nagahuman kita ning salà, mga ulipon kita ng salà kag ang resulta ini hay kamatayon. Pero kung nagatuman kita sa Dios, mga ulipon kita ng Dios kag ang resulta ini hay maging matarong kita. ¹⁷ Nang una, mga ulipon kamo ng salà. Pero salamat sa Dios kay niyan halin na gid sa tagipusuon ang indo pagtuman sa mga kamatuuran nga gingtudlò sa indo. ¹⁸ Ginghilway na kamo ng Dios sa gahom ng salà kag niyan naging ulipon kamo ng matarong nga pagkabuhì. ¹⁹ Ginagamit ko bilang ihimplo ang parti sa pagkaulipon kay maluya ang indo pang-intindi. Nang una gingpagamit nindo ang tanan nga parte ng indo lawas bilang mga ulipon ng salà paagi sa paghuman ng malaw-ay nga mga butang kag kalainan. Kag ang resulta mas lalò pa gid kamo nga naging malain. Pero niyan, itugyan nindo ang indo bilog nga lawas bilang mga ulipon ng matarong nga pagkabuhì. Kag ang resulta naging malimpyo ang indo kabuhì. ²⁰ Nang mga ulipon pa kamo ng salà, ang matarong nga pagkabuhì wayà sa indo. ²¹ May kaayuhan ba kamo nga nabuoy sa indo pagkabuhì nang una nga niyan ginakahuyà na nindo? Ang resulta adto hay imaw ang kamatayon. ²² Pero niyan ginghilway na kamo sa salà kag mga ulipon na kamo ng Dios. Kag ang indo nabaton hay imaw ang malimpyo nga

pagkabuhi. Ang resulta ini hay ang kabuhi nga wayà katapusan. ²³ Kay ang bayad sa salà hay ang kamatayon espiritwal,[†] pero ang regalo ng Dios hay kabuhi nga wayà katapusan tungod sa aton pagpakig-isa kay Kristo Hesus nga aton Ginoo.

7

Hilway na Kita sa Kasuguan

¹ Mga kauturan, sayod nindo ang parti sa mga layi. Ngani sigurado ako nga maintindihan nindo ang akon ginaisplikar sa indo. Kung buhi pa ang tawo, ang layi hay may gahom pa sa iya. ² Halimbawà, ang babayi nga may asawa, sunò sa layi daw nahigot siya sa iya asawa mintras buhi pa ini. Pero kung ang iya asawa hay patay na, hilway na siya sa layi nga nahigot sa iya asawa. ³ Ngani kung mag-asawa siya sa iban nga lyaki mintras buhi pa ang iya asawa, nagapangawatan siya. Pero kung patay na ang iya asawa kag mag-asawa siya sa iban, wayà siya nagasuway sa layi kag wayà da siya nagapangawatan.

⁴ Ngani, mga kauturan ko, tiyad da inà ang natabò sa indo. Wayà na gahom sa indo ang Kasuguan, kay namatay na kamo paagi sa kamatayon ni Kristo. Nagpakig-isa na kamo kay Kristo nga nabanhaw, agud magkabuhi kita ning maayo para magserbisyo sa Dios. ⁵ Nang nagakabuhi pa kita sa aton lawasnon nga kinaugali, ang malain nga mga handom imaw ang nagahari sa aton. Kag nagdugang pa ngani tungod sa Kasuguan. Kag tungod sa aton ginghuman, ang resulta hay ang kamatayon. ⁶ Pero niyan, hilway na kita tungod ginakabig kita nga patay sa Kasuguan nga nag-ulipon sa aton. Ini hay posible tungod sa aton pagpakig-isa sa kamatayon ni Kristo. Ang aton pagserbisyo sa Dios niyan hay sunò na sa bag-o nga kabuhi nga resulta ng aton pagsunod sa Espiritu Santo kag bukun sa dati nga pagkabuhi nga resulta ng aton pagsunod sa Kasuguan.

Ang Kasuguan kag ang Salà

⁷ Niyan basi kung may maghambay, “Kung tiyad inà, malain ba gali ang Kasuguan?” Bukun gid! Kay kung wayà ang Kasuguan, wayà ako nakasayod kung ano ang salà. Halimbawà, kung wayà nakasulat sa Kasuguan, “Indi ka maghinakog,”[†] wayà ako nakasayod nga malain ang paghinakog. ⁸ Pero tungod sa salà nga yari na nga daan sa akon, pagkasayod ko nga malain gali ang paghinakog, nagdugang pa gid ang akon kahakog. Ngani kung wayà Kasuguan, indi da kita makasayod kung ano ang ginatawag nga salà. ⁹ Nang una, naisip ko nga maayo ang akon kabuhi kay wayà ko pa nasayuri ang Kasuguan. Pero pagkasayod ko ng Kasuguan, nakità ko nga ako gali hay makasasalà, ¹⁰ kag didto ko nasayuran nga ako gali hay gingsentensyahan na ng kamatayon. Ngani ang Kasuguan nga imaw dapat ang magtao ning kabuhi sa akon, imaw pa ang nagdaya sa akon ng kamatayon. ¹¹ Kay ang Kasuguan imaw ang ginggamit ng salà nga yari sa akon, agud madayà ako kag ang resulta hay nasentensyahan ako ng kamatayon kay wayà ko masunod ang Kasuguan.

¹² Ang Kasuguan hay balaan kag ang tanan nga sugò diri hay balaan, matarong kag maayo. ¹³ Ang gusto ba hambayon, ang maayo hay nagdaya sa akon sa kamatayon? Bukun gid! Gingsentensyahan ako tungod sa

[†] **6:23** 6:23 Efeso 2:1; Colosas 2:13   [†] **7:7** 7:7 Exodus 20:17; Deuteronomio 5:21

akon salà. Kag paagi sa Kasuguan, makikità nga malain gid ang salà, kay ginggamit niya ang Kasuguan nga maayo para maparusahan ako ng kamatayon. Ngani paagi sa Kasuguan, nakità ta kung mauno gid kalain ang salà.

Ang Maayo nga Gusto Humanon ng Tawo Indi niya Mahuman

¹⁴ Sayod naton nga ang Kasuguan naghalin sa Espiritu ng Dios. Pero ako tawhanon kag ulipon ng salà. ¹⁵ Indi ko maintindihan kung basi ginahuman ko ini, kay ang maayo nga butang nga gusto ko humanon hay indi ko mahuman, pero ang butang nga indi ko gusto humanon imaw ang akon ginahuman. ¹⁶ Kag kung wayà ako nagasugot sa akon ginahuman nga malain, ang gusto hambayon nagasugot ako nga tamà ang nakasulat sa Kasuguan. ¹⁷ Ngani bukon ako ang nagahuman ng malain, kundi ang kinaugali nga makasasalà nga yari sa akon. ¹⁸ Kay sayod ko nga diri sa akon, sa akon lawasnon nga kinaugali, wayà gid maayo, kay aber gusto ko maghuman ning maayo indi ko mahuman. ¹⁹ Kay ang maayo nga gusto ko humanon indi ko mahuman, pero ang malain nga indi ko gusto humanon imaw ang akon ginahuman. ²⁰ Niyan, kung ginahuman ko ang indi ko gusto nga humanon, bukon na ako ang nagahuman ini, kundi ang kinaugali nga makasasalà nga yari sa akon.

²¹ Niyan imaw ini ang nasayuran ko sa akon kaugalingon: kung gusto ko maghuman ning maayo, ang akon malain nga kinaugali hay yarà da mismo. ²² Nalilipay gid ang akon tagipusuon sa Kasuguan ng Dios, ²³ pero igwa ning iban nga prinsipyo nga nagahikot sa akon kinaugali, nga nagakontra sa Kasuguan nga gusto ko sundon. Tungod diri naging ulipon ako ng gahom ng salà nga yari sa akon. ²⁴ Makaluluoy gid ako! Sin-o ba ang makahilway sa akon, sa ini nga makasasalà nga pagkatawo nga ginahusgahan ng kamatayon? ²⁵ Wayà iban kundi ang Dios paagi kay Hesu-Kristo nga aton Ginoo! Salamat sa Dios!

Ngani, imaw ini ang akon kamutangan, ang akon hunahunà nagapasakop sa Kasuguan ng Dios, pero ang akon lawasnon nga kinaugali nagapasakop sa gahom ng salà.

8

Ang Pagkabuhi paagi sa Espiritu Santo

¹ Imaw ngani inà, indi na parusahan ng Dios ang mga nagpakig-isa kay Kristo Hesus. ² Kay pagkatapos nga kita nagpakig-isa na kay Kristo Hesus, nagagahom na sa aton ang Espiritu Santo nga nagatao ng kabuhì. Ngani hilway na kita sa salà kag kamatayon nga nagahom sa aton. ³ Ang Kasuguan indi makabuoy ng gahom ng salà sa aton kabuhì, kay maluya ang aton lawasnon nga kinaugali, ngani indi kita makasunod sa Kasuguan. Gingsugò ng Dios ang iya Ungà nga maging tawo pareho sa aton, agud maging halad* para sa aton salà. Kag sa iya pagkamatay, gingsirà ng Dios ang gahom ng salà. ⁴ Ginghamon niya ini agud ang ginapatuman ng Kasuguan matuman sa aton nga wayà na nagakabuhì sunò sa gusto ng aton lawasnon nga kinaugali, kundi sunò sa gusto ng Espiritu Santo. ⁵ Kay ang aber sin-o nga nagakabuhì sunò sa lawasnon nga kinaugali hay wayà iban nga ginahunahunà, kundi kung ano ang nagustuhan nga mga butang ng iya lawasnon nga kinaugali. Pero ang aber sin-o nga

nagakabuhì sunò sa pagtuytoy ng Espiritu Santo, ginahunahunà lang ang nagustuhan nga mga butang ng Espiritu Santo. ⁶ Kung ang hunahunà ng tawo hay permi lang ang lawasnon nga kinaugali, ang resulta imaw ang kamatayon nga wayà katapusan*. Pero kung ang mga butang nga gusto ng Espiritu Santo imaw lang ang iya ginahunahunà, makakabaton siya ning kabuhì kag katawhayan. ⁷ Kay ang tawo nga ang ginahunahunà lang hay ang lawasnon nga kinaugali ginakabig nga kaaway ng Dios. Wayà siya nagasunod sa Kasuguan ng Dios kag ang matuod, indi siya makasunod diri. ⁸ Ang mga tawo nga nagasunod ng inda lawasnon nga kinaugali indi gid makapalipay sa Dios. ⁹ Pero kamo wayà na sa paggahom ng indo lawasnon nga kinaugali, kundi nagagahom na ang Espiritu sa indo kay nagaistar ang Espiritu ng Dios sa indo. Ang tawo nga wayà sa iya ang Espiritu ni Kristo, wayà siya relasyon kay Kristo. ¹⁰ Pero tungod si Kristo hay yarà sa indo, aber matamatay ang indo lawas tungod sa salà, mabuhì gihapon ang indo espiritu kay gingkabig kamo nga matarong ng Dios. ¹¹ Niyan, tungod ang Espiritu ng Dios nga nagbanhaw kay Hesus nagaistar sa indo, ang Dios nga nagbanhaw kay Kristo imaw da ang magatao ning kabuhì sa indo mga lawas nga may kamatayon. Kag humanon niya ini paagi sa iya Espiritu Santo nga nagaistar sa indo.

¹² Ngani nga kauturan, kahinangyan sundon naton ang Dios kag dapat isikway ta ang aton pagkabuhì sa lawasnon nga kinaugali. ¹³ Kay kung magkabuhì kamo sunò sa indo lawasnon nga kinaugali, mamamatay kamo sa espiritwal. Pero kung paagi sa Espiritu Santo hay isikway nindo ang malain nga mga hinimuan ng indo lawas, mabubuhì kamo hasta sa wayà katapusan.

Ang mga Ungà ng Dios

¹⁴ Ang mga tawo nga ginatuytuyan ng Espiritu ng Dios imaw ang matuod nga mga ungar ng Dios. ¹⁵ Kay ang Espiritu nga indo nabaton hay wayà naghuman sa indo para maging mga ulipon, nga nagakahadlok pareho ng indo nabatyagan nang una, kundi ginghuman niya kamo para maging mga ungar ng Dios. Niyan, matatawag na naton ang Dios, “Abba, Amay.”† ¹⁶ Ang Espiritu Santo kaibahan ng aton espiritu, imaw ang nagapamatuod nga kita hay mga ungar ng Dios. ¹⁷ Kag tungod kita hay mga ungar na ng Dios, mga miyugpanubli na kita ng mga pagpakamaayo nga itatao ng Dios para sa iya mga ungar. Mga miyugpanubli da kita kaibahan ni Kristo. Kay kung nagaantos kita niyan pareho kay Kristo nang una, magaabot ang adlaw nga padunggan* da kita kaibahan niya.

Ang Maayo gid nga Kamutangan sa Paabuton

¹⁸ Kung sa akon lang, ang mga pag-antos arinyan hay indi gid maikumpara sa kaayo-ayo nga kamutangan nga itatao sa aton sa langit. ¹⁹ Kay nagahuyat gid nga may madakò nga handom ang tanan nga gingtuga ng Dios sa paabuton nga tyempo kung ipakilaya na ng Dios kung sin-o ang iya mga ungar. ²⁰ Kay wayà makatuman ang tanan nga gingtuga ng Dios sa iya plano nga para sa inda. Natabò ini bukon sunò sa inda gusto kundi tungod nga imaw ini ang kabubut-on ng Dios. Pero may paglaom pa, ²¹ kay magaabot ang adlaw nga ang mga gingtuga ng Dios indi na malunot, kundi

* **8:6** 8:6 Kamatayon nga wayà katapusan: Ang gusto hambayon hay mabuyag ang tawo sa Dios hasta sa wayà ning katapusan. † **8:15** 8:15 Abba sa Aramaic, ang gusto hambayon hay Tatay.

maging kaibahan ng mga ungà ng Dios nga mahilway nga mabutang sa kaayo-ayo gid nga kamutangan. ²² Sayod naton nga hasta niyan ang tanan nga gingtuga ng Dios hay nagaagunta sa kasakit pareho ng nababatyagan nga kasakit ng minug-ungà. ²³ Pero bukon lang sinda, kundi kita da nga nakabaton ng Espiritu Santo nga imaw ang una nga regalo ng Dios, hay nagaagunta da mintras nagapaabot kita sa adlaw nga bag-uhon ng Dios ang aton mga lawas kag kabigon niya kita nga iya mga ungà. ²⁴ Naluwas na kita kag nagapaabot na lang nga makumplito ini nga kaluwasan. Ang paglaom hay indi matawag nga paglaom kung yarà na ang ginalauman. Kay sin-o ba ang magalaom pa kung yarà na? ²⁵ Pero kung nagalaom kita sa butang nga wayà pa sa aton, nagahuyat kita nga may pag-antos.

²⁶ Bukon lang ang paglaom naton ang nagabulig sa aton, kay ang Espiritu Santo da hay nagabulig sa aton mga kaluyahon. Kay wayà kita makasayod kung ano gid ang aton dapat ipangamuyò, ngani ang Espiritu Santo imaw ang nagapangabay sa Dios para sa aton paagi sa mga pag-agunta nga indi mamitlang. ²⁷ Kag siya nga nakakasayod ng suyod ng tagipusuon ng tawo, imaw da ang nakakasayod ng hunahunà ng Espiritu Santo. Kay nagapangabay ang Espiritu Santo sa Dios para sa iya mga balaan nga tawo kag ini hay sunò sa kabubut-on ng Dios.

²⁸ Sayod naton nga ang tanan nga nagakatabò ginahuman ng Dios para sa kaayuhan ng mga nagahigugmà sa iya, nga imaw ang iya mga gingpili sunò sa iya plano. ²⁹ Kay tunà pa nang una, sayod na ng Dios kung sin-o ang iya maging mga ungà. Kag gingplano na niya nga daan para maging kapareho sinda sa iya Ungà nga si Hesus, agud siya ang maging panganay sa madamò nga kauturan. ³⁰ Kag sayod na ng Dios kung sin-o ang iya maging mga ungà, ngani gingtawag niya sinda; kag sinda nga iya gingtawag, iya da gingkabig nga matarong; kag ang iya gingkabig nga matarong, hay iya da gingpadunggan.

Ang Paghigugmà ng Dios

³¹ Niyan, kung hunahunaon ta ini nga mga butang, makahambay kita nga ang Dios hay nagaapin gid sa aton kag wayà may makaperdi sa aton.

³² Wayà niya ging-awaan ang iya Ungà, kundi ginghalad niya para sa aton tanan. Kung gingtao niya ang iya Ungà, sigurado gid nga itatao da niya sa aton kaibahan ng iya Ungà, ang tanan nga butang. ³³ Wayà may makaakusar sa aton nga mga gingpili ng Dios, nga kita hay mga makasasalà gihapon, kay ang Dios mismo ang nagahambay nga kita hay gingkabig na nga matarong. ³⁴ Wayà na may makahambay nga dapat kita parusahan, kay si Kristo Hesus mismo ang gingparusahan kag namatay para sa aton. Kag bukon lang inà, gingbanhaw siya kag niyan yadto siya sa tuo ng Dios nga nagapangabay sa iya para sa aton. ³⁵ Wayà gid may makabuyag sa aton sa paghigugmà ni Kristo. Aber mag-agi kita sa mga kahugaan tungod sa mga problema, o kalisod, o paghingabot, o kung wayà kita may makaon, o kung wayà kita may maisuksok, o kung yarà kita sa peligro, o kung aber patyon pa kita; nasisisiguro ta gid nga ginahigugmà pa gihapon kita ni Kristo. ³⁶ Sayod naton ini tanan kay ini ang ginahambay ng Kasulatan,

“Tungod sa amon pagtuo sa imo,
kami hay permi sa peligro ng kamatayon.
Pareho kami sa mga karnero nga ihawon.”†

† 8:36 8:36 Salmo 44:22

³⁷ Pero aber imaw ini ang aton kamutangan, magadaog gid kita kag makakaya ta gid nga atubangon ini tanan paagi sa bulig ni Kristo nga nagahigugmà sa aton. ³⁸⁻³⁹ Kay sigurado gid ako nga wayà may makapabuyag sa aton sa paghigugmà ng Dios nga iya gingpakità paagi kay Kristo Hesus nga aton Ginoo. Aber pa ang nagakatabò sa kabuhi o ang kamatayon, ang mga anghel o ang mga demonyo, ang nagakatabò niyan o ang magakatabò sa paabuton, ang mga may gahom, ang mga butang nga yarà sa ibabaw o sa idayom ng dutà, o aber ano pa nga mga butang nga gingtuga ng Dios indì gid makapabuyag sa aton sa iya paghigugmà.

9

Ang mga Israelita nga Gingpili ng Dios

¹ Niyan ining akon ihambay sa indo hay matuod gid, bukon ini pinusong kay nagapakig-isa ako kay Kristo. Ang akon konsensya nga ginatuytuyan ng Espiritu Santo hay nagapamatuod da nga matuod ang akon ihambay, ² nga grabi gid ang akon kalisod kag padayon nga kasakit ang akon nababatyagan sa tagipusuon ³ tungod sa akon mga kahalihan kag mga kasimanwa. Kung puydi lang kuntà, gusto ko nga ako na lang ang parusahan ng Dios kag ipabuyag kay Kristo para lang mahilway sinda sa parusa. ⁴ Sinda hay mga Israelita nga ging-ampon ng Dios bilang iya mga ungà kag gingpakità sa inda ng Dios kung mauno ang iya pagka-Dios. Naghuman ang Dios ng mga kasugtanan para sa inda kag gingtao sa inda ang Kasuguan. Gingtudluan sinda ng tamà nga pagsamba sa iya kag madamò ang iya mga pangakò sa inda. ⁵ Mga inapo sinda ng mga kalulo-lulohan nga gingpili ng Dios nang una kag sa inda lahi naghalin si Kristo nang siya hay naging tawo. Dayawon ang Dios nga makagagahom sa tanan hasta sa wayà katapusan! Kabay pa.

⁶ Aber naghambay ako tiyad inà, wayà ninda napusli ini nga mga pribilihiyo. Bukon ini gusto hambayon nga wayà pagtumana ng Dios ang iya pangakò, kay bukon ang tanan nga inapo ni Israel hay ginakabig nga matuod nga Israelita. ⁷ Bukon tanan nga naghalin kay Abraham hay ginakabig nga iya inapo. Kay naghambay ang Dios kay Abraham, “Kay Isaac magahalin ang imo mga inapo nga akon gingpangakò.”† ⁸ Gusto hambayon, bukon tanan nga inapo ni Abraham hay ginakabig nga mga ungà ng Dios, kundi ang ging-ungà lang sunò sa pangakò kay Abraham ang kilayahon nga mga ungà ng Dios. ⁹ Kay imaw ini ang pangakò ng Dios kay Abraham, “Mabalik ako diri sa masunod nga tuig* kag si Sara hay may ungà na nga lyaki.”†

¹⁰ Bukon lang si Abraham, kundi paagi sa kapid nga ungà nina Rebeka kag Isaac nga amon kalulo-lulohan, gingpakità ng Dios nga bukon tanan nga inapo ni Abraham ginakabig nga iya mga ungà. ¹¹⁻¹² Nang wayà pa ging-ungà ni Rebeka ang kapid, naghambay ang Dios sa iya, “Ang maguyáng hay magaserbisyo sa manghod.”† Ginhambay niya ini nang wayà pa sinda makahuman maayo o malain. Kay gusto itudlò ng Dios nga siya ang magpili sa tawo kag ginahuman niya ini bukon basi sa inda maayo nga mga hinimuan, kundi sunò sa iya kabubut-on. ¹³ Ginahambay ng Kasulatan,

† **9:7** 9:7 Gingtunaan 21:12 * **9:9** 9:9 Sa masunod nga tuig: o, sa tamà nga tyempo. † **9:9** 9:9 Gingtunaan 18:10, 14 † **9:11-12** 9:11-12 Gingtunaan 25:23

“Ginghigugmà ko si Jacob,
pero wayà ko nagustuhi si Esau.”†

14 Niyan, ano ang aton mahahambay? Nga ang ginghuman ng Dios hay bukon tamà? Bukon tiyad inà! 15 Kay naghambay ang Dios kay Moises, “Kaluy-an ko ang gusto ko kaluy-an kag pakamaayuhon ko ang gusto ko pakamaayuhon.”†

16 Ngani ang kaayo ng Dios hay bukon basi sa kagustuhan ng tawo o sa hinimuan ninda, kundì tungod lang gid sa kaluoy ng Dios. 17 Kay ginahambay ng Kasulatan, hambay ng Dios sa hari ng Egipto, “Ginghuman ko ikaw nga hari agud paagi sa akon humanon kontra sa imo, maipakità ko ang akon gahom kag para maging bantog ang akon pangayan sa bilog nga kalibutan.”† 18 Ngani ginakaluy-an ng Dios ang gusto niya kaluy-an kag ginapatugas niya ang uyo ng mga tawo nga gusto niya patugason.

Ang Kahangit kag Kaluoy ng Dios

19 Niyan, kung may magpangutana sa akon, “Basi ginabasoy pa ng Dios ang mga tawo? Wayà naman gida may makakontra sa iya mga gusto nga matabò.” 20 Pero sin-o ka gid nga magsabat sa Dios? Kita hay mga tinuga lang ng Dios, ngani indì kita makareklamo sa Nagtuga kung basi ginghuman niya kita nga tiyad ini. 21 Pareho ng miyughuman ng kuyon, pagusto siya kung ano ang iya humanon sa lunang nga iya ginahawiran. Kung gusto niya, adto nga lunang mahuhuman niya nga mga butangan nga duha ka klasi. Ang isa para sa espisyal nga ukasyon kag ang isa hay para sa ordinaryo lang. 22 Imaw da ini sa Dios. Igwa siya pudir nga humanon kung ano ang gusto niya. Kung gusto niya nga ipakità ang iya gahom kag ang iya kahangit sa kasal-anan paagi sa pagparusa, inà hay iya pudir. Pero ginatiisan lang gid anay sinda ng Dios, nga dapat kuntà hay iya na parusahan! 23 Siya hay nagpasensya sa inda agud maipakità niya ang iya pambihirà nga kaayo sa mga tawo nga iya ginakaluy-an, nga iya na nga daan gingpreparar para padunggan. 24 Kag kita hay imaw ang mga tawo nga iya gingtawag, bukon lang halin sa mga Judio kundì halin da sa mga bukon Judio. 25 Imaw ini ang nakasulat sa libro ni Propeta Hosea, “Ang mga tawo nga bukon akon,
tawagon ko nga ‘akon mga tawo.’

Kag sinda nga wayà ko ginahigugmaa dati,
hay akon higugmaon.†

26 Didto sa lugar nga gingtawag sinda, ‘Bukon akon mga tawo,’
sa ulihi pagatawag sinda didto, ‘Mga ungà ng buhi nga Dios.’†”

27 Imaw da ini ang ginghambay ni Propeta Isaias parti sa mga Israelita:
“Aber daw pareho sa baybay ang kadamò ng mga inapo ni Israel, malakà lang sa inda ang maluwas.

28 Kay humanon nga daan kag siguraduhon ng Dios ang iya paghusga para parusahan ang mga tawo sa kalibutan.”†

29 Naghambay pa gid si Isaias,

“Kung ang Ginoo nga Makagagahom hay wayà may gingbilin nga malakà nga inapo sa amon,

pareho na kuntà kami sa Sodom kag Gomora.”†

† 9:13 9:13 Malakias 1:2, 3 † 9:15 9:15 Exodus 33:19 † 9:17 9:17 Exodus 9:16 † 9:25 9:25 Hosea 2:23 † 9:26 9:26 Hosea 1:10 † 9:28 9:27-28 Isaias 10:22-23 † 9:29 9:29 Isaias 1:9

Ang Israel kag ang Maayong Balità

³⁰ Ang akon gusto hambayon hay imaw ini: ang mga bukon Judio nga wayà nagtinguhà nga maging matarong hay imaw ang gingkabig nga matarong ng Dios tungod sa inda pagtuo. ³¹ Pero ang mga Israelita nga nagtinguhà sa pagtuman ng Kasuguan agud maging matarong hay bukon naging matarong. ³² Basi? Kay imbis nga magtuo sinda kay Hesu-Kristo, nagsalig sinda sa inda maayo nga mga hinimuan. Napasuyaod sinda sa “bato nga nakakasuyaod.” ³³ Sunò sa Kasulatan, ginahambay ng Dios, “Pamati kamo! Mabutang ako sa Zion ning bato nga masusuyauran ng mga tawo

kag magapadusmò sa inda.

Pero ang mga tawo nga nagatuo sa iya, indì gid mapahuyà.”†

10

¹ Mga kauturan, dakò gid ang akon handom nga maluwas ang akon mga kapareho nga Judio kag ini hay ginapangamuyò ko sa Dios. ² Makapamatuod ako nga mahugod sinda sa pagserbisyo sa Dios, pero bukon sunò sa kamatuuran. ³ Kay wayà sinda kasayod ng paagi ng Dios kung pauno niya kabigon nga matarong ang tawo. Ang inda ginahuman, nagatinguhà sinda sa inda kaugalingon nga paagi kag wayà ninda ginasunod ang paagi ng Dios. ⁴ Wayà sinda makaintindi nga paagi kay Kristo, ang tanan nga Kasuguan hay natuman na. Kay ang bisan sin-o nga nagatuo sa iya hay imaw lang ang ginakabig nga matarong.

Ang Kaluwasan para sa Tanan

⁵ Imaw ini ang gingsulat ni Moises parti sa kung pauno ginakabig nga matarong paagi sa pagtuman ng Kasuguan: “Ang tawo nga nagatuman sa Kasuguan, imaw ang makakabaton ng kabuhi nga wayà katapusan.”†

⁶ Pero imaw ini ang ginahambay ng Kasulatan parti sa kung pauno ginakabig nga matarong ang tawo paagi sa pagtuo, “Indì ka maghambay sa imo kaugalingon, ‘Sin-o ba ang mapalangit?’ ” (gusto hambayon, agud ibabà si Kristo paidayom). ⁷ “Indì ka da maghambay, ‘Sin-o ang manaog sa idayom ng dutà?’ ” (gusto hambayon, agud buy-on si Kristo halin sa mga patay). ⁸ Kundi tiyad ini ang ginahambay ng Kasulatan,

“Yarà sa imo ang hambay,

yarà sa imo mismo bàbà kag tagipusuon.”†

Kag ining hambay ng Dios wayà ning iban kundi ang parti sa pagtuo nga amon ginawali: ⁹ kung akuon mo nga si Hesus imaw ang Ginoo kag nagatuo ka sa imo tagipusuon nga gingbanhaw siya ng Dios halin sa kamatayon, maluwas ka. ¹⁰ Kay ang tawo hay kabigon nga matarong ng Dios kung nagatuo siya ning hugot sa iya tagipusuon. Kag kung ginaako niya nga nagatuo siya, maluwas siya. ¹¹ Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang nagatuo sa iya indì gid mapahuyà.”† ¹² Kag ini nga pangakò hay para sa tanan nga tawo, Judio man o bukon, kay ang Ginoo hay Ginoo ng tanan kag nagatao siya ng abunda nga mga pagpakamaayo sa tanan nga nagatawag sa iya. ¹³ Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang aber sin-o nga nagatawag sa Ginoo hay maluwas.”†

† **9:33** 9:33 Isaias 8:14, 28:16 † **10:5** 10:5 Levitico 18:5 † **10:8** 10:6-8 Deuteronomio 30:12-14 sa bersyon ng Septuagint † **10:11** 10:11 Isaias 28:16 † **10:13** 10:13 Joel 2:32

14 Pero pauno sinda makatawag sa iya kung indì sinda magtuo? Kag pauno sinda makatuo sa iya kung wayà ninda mabatii ang parti sa iya? Kag pauno sinda makabati kung wayà may magbalità sa inda? 15 Kag pauno sinda makapanaw kag makabalità kung wayà sinda pagsugua? Sunò sa Kasulatan, “Mauno kaayo nga siruon ang nagaabot nga mga mensahero nga nagapasayod ng Maayong Balità.”† 16 Pero bukon tanan hay nagbaton ng Maayong Balità. Pareho ng ginghambay ni Isaias, “Ginoo, sin-o ba ang nagpati sa amon mensahe?”† 17 Niyan nasayuran naton nga ang pagtuo hay halin sa pagpamati kag makapamati lang ang mga tawo kung may magapasayod ng mensahe parti kay Kristo. 18 Niyan, nakabati ba arà ang mga Israelita sa ini nga mensahe? Indì puydi nga wayà sinda nakabati. Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang mensahe hay nakaabot sa bilog nga kalibutan, ini nga hambay hay nasayuran aber diin nga lugar.”†

19 Imaw pa ini ang isa ko nga pangutana, “Wayà ba arà sinda nakaintindi?” Indì puydi nga wayà sinda nakaintindi. Kay sa gingsulat ni Moises naghambay ang Dios sa inda,

“Pailihon ko kamo sa iban nga nasyon.

Pahangiton ko kamo paagi sa pagpakamaayo sa mga tawo nga wayà nakakilaya sa akon.”†

20 Naghambay da ang Dios sa inda paagi kay Isaias. Kag nang paghambay ni Isaias ini, wayà gid siya nahadlok sa mga tawo, hambay niya, “Nakità ako ng mga tawo nga wayà nagapangità sa akon.

Nagpakilaya ako sa inda aber wayà sinda nagapangutana parti sa akon.”

21 Pero parti sa mga Israelita nga iya gingpili, hambay ng Dios, “Nagapinaabot ako nga magbalik sa akon ang mga matugas ning uyo kag mga masuwayon.”†

11

Ang Kaluoy ng Dios sa mga Judio

1 Ngani ang pangutana ko, “Gingsikway na ba ng Dios ang iya mga gingpili nga Israelita?” Wayà gid! Kay ako mismo isa ka Israelita, inapo ni Abraham kag halin sa lahì ni Benjamin. 2 Wayà gingsikway ng Dios ang iya mga tawo nga gingpili na niya nang una pa. Wayà ba nindo nadumdumi ang ginahambay ng Kasulatan parti kay Propeta Elias? Di ba nagreklamo siya sa Dios parti sa ginahuman ng mga Israelita? 3 Hambay niya, “Ginoo, gingpamatay ninda ang imo mga propeta kag ginggubà ninda ang imo mga altar* nga ginahalaran ng mga hayop. Ako na lang nga isa ang nabilin kag ginatinguhà da ninda ako nga patyon.”† 4 Pero nagsabat ang Ginoo sa iya, “May gingbiling ako para sa akon nga 7,000 nga mga Israelita nga wayà nagluhod sa imahen ni Baal.”† 5 Imaw da ini niyan sa aton tyempo. May mga nabilin pa nga mga Israelita nga nagatuo sa Dios, kay gingpili niya sinda tungod sa iya pagpakamaayo. 6 Ang pagpili sa inda hay bukon tungod sa inda maayo nga hinimuan kundì sunò sa pagpakamaayo ng Dios kay kung ginabasi sa maayo nga hinimuan, indi na ini matawag nga pagpakamaayo.

† **10:15** 10:15 Isaias 52:7 † **10:16** 10:16 Isaias 53:1 † **10:18** 10:18 Salmo 19:4 sa bersyon ng Septuagint † **10:19** 10:19 Deuteronomio 32:21 † **10:21** 10:20-21 Isaias 65:1-2 † **11:3** 11:3 1 Hari 19:10, 14 † **11:4** 11:4 1 Hari 19:18

7 Niyan, mahambay naton nga ang mga Israelita wayà nakabaton ng inda ginahandom nga maging matarong. Ang gingpili lang ng Dios imaw ang nakabaton ng inda ginahandom, pero ang iban hay gingpatugas ang inda uyo. ⁸ Imaw ini ang ginahambay ng Kasulatan parti sa inda, “Daw sa gingpatuyog sinda ng Dios ning hamuok kag hasta niyan indi ninda maintindihan ang inda nakità kag nabatian.”†
⁹ Naghambay da si Haring David parti sa inda,
 “Kabay pa nga ang inda mga punsyon* imaw ang maging siod nga makapagpasuyaod kag makadakop sa inda kag maparusahan sinda ng Dios.
¹⁰ Kabay pa nga magduyom ang inda hunahunà agud indi ninda maintindihan ang kamatuuran kag kabay pa da nga ang kabug-at kag kahugaan hay magpadayon sa inda.”†

Ang Kaluwasan ng mga Bukon Judio

¹¹ Napasuyaod ang mga Judio kay wayà sinda nagtuo kay Kristo. Ngani ini ang pangutana ko. “Ang gusto ba hambayon padayon na lang gid ang inda pagkadaphag?” Indi! Ngani tungod sa inda pagsuway, natawan ng tsansa ang mga bukon Judio nga maluwas. Kag paagi diri, mapaili ang mga Judio. ¹² Niyan, kung ang pagsuway kag ang kakuyangan ng mga Judio hay nagdaya ng madamò nga pagpakamaayo sa mga tawo sa bilog nga kalibutan, daw ano pa gid nga mga pagpakamaayo ang maging resulta kung makumplito ang mga Judio nga dapat magtuo sa iya.

¹³ Niyan, nagahambay ako sa indo nga mga bukon Judio. Ginghamman ako ng Dios nga apostol para sa indo agud ibalità ko sa indo ang parti kay Kristo. Kag ginakabig ko nga importante gid ini nga pagserbisyo nga gingtao sa akon kag ginahuman ko ang tanan, ¹⁴ agud basi pa, paagi diri mapaili ko sa indo ang akon mga kapareho nga mga Judio, agud ang iban sa inda magtuo da kag maluwas. ¹⁵ Kay kung ang pagsikway ng Dios sa mga Judio naging kabangdanan nga ang iban nga mga tawo sa kalibutan nakabalik sa Dios, daw ano pa gid ang maging resulta kung ang mga Judio batunon liwat ng Dios. Maging pareho sinda sa mga patay nga nabanhaw.

¹⁶ Ang ihimplo ng mga Judio hay tiyad ini: kung ang parte ng tinapay nahalad sa Dios, ang bilog nga tinapay hay sa Dios. Kag kung ang gamot ng kahoy sa Dios, ang mga sanga ng kahoy hay sa Dios.†† ¹⁷ Ang mga Judio hay pareho sa mga sanga ng kahoy nga olibo* nga gingpang-utod. Kag kamo nga mga bukon Judio hay pareho sa mga sanga ng olibo nga layas nga gingsugdong sa ging-uturan nga mga sanga. Ngani napartehan kamo ng mga kaayuhan nga gingtao ng Dios sa mga Judio. ¹⁸ Pero ayaw kamo magpahambog nga mas maayo kamo sa mga sanga nga gingpang-utod. Dapat nindo isipon nga kamo hay mga sanga lang. Bukon kamo ang nagabuhi sa gamot, kundi ang gamot imaw ang nagabuhi sa indo.

¹⁹ Basi kung igwa sa indo may maghambay, “Gingpang-utod sinda agud kami ang isugdong.” ²⁰ Tamà gid inà! Gingpang-utod sinda kay wayà sinda nagtuo kay Kristo kag kamo ang gingsugdong kay nagtuo kamo. Ngani ayaw kamo magpahambog, kundi mahadlok kamo. ²¹ Kay kung

† **11:8** 11:8 Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10 * **11:9** 11:9 Sa literal: lamisa. Ang gusto hambayon, ang mga punsyon sa inda nga paghalad sa templo o mga pyesta. † **11:10** 11:9-10 Salmo 69:22-23
 † **11:16** 11:16 Ang gusto hambayon, kung si Abraham hay sa Dios tungod sa kasugtanan nga ginghamman ng Dios, ang iya mga inapo hay sa Dios da. † **11:16** 11:16 Mga Bilang 15:19, 20

ginapang-utod ng Dios ang natural nga mga sanga nga imaw ang mga Judio, madali ang pagpang-utod sa indo, kay kamo gingsugdong lang nga mga sanga. ²² Diri makikita ang kaayo ng Dios kag ang iya pagkaistriko. Istriko siya sa mga tawo nga indi magtuo sa iya, pero maayo siya sa indo, kung nagapabilin kamo sa iya kaayo. Pero kung indi, pang-uturon da niya kamo. ²³ Kag kung indi na magpatugas ang mga Judio kundi magtuo da, isugdong niya liwat sinda sa punò, kay puydi inà sa Dios. ²⁴ Kay kamo nga mga bukon Judio hay pareho sa mga sanga ng layas nga olibo nga gingpang-utod kag gingpangsugdong sa natural nga olibo nga imaw ang mga Judio, aber pa nga bukon ini natural nga paagi. Kung ginghuman inà ng Dios, mas madali para sa iya nga ibalik ang natural nga mga sanga sa iya ginghalinan nga punò.

Ang Kaluoy ng Dios para sa Tanan

²⁵ Mga kauturan ko kay Kristo, gusto ko nga masayuran nindo ining wayà gingpasayura nang una nga kamatuuran, agud indi kamo magpahambog. Ang pagpatugas ng tagipusuon ng mga Israelita hay bukon permanenti kag hasta lang gid sa tyempo nga makumplito na ang mga bukon Judio nga dapat magtuo sa iya. ²⁶ Pagkatapos ini, luwason ng Dios ang tanan nga Israelita, pareho ng ginahambay ng Kasulatan,

“Magahalin sa Zion ang Manluluwas;

buy-on niya ang tanan nga kalainan ng mga inapo ni Jacob.

²⁷ Kag imaw ini ang akon kasugtanan sa inda:

patawaron ko ang inda mga salà.”†

²⁸ Tungod gingsikway ng mga Judio ang Maayong Balità, naging kaaway sinda ng Dios. Natabò ini para kamo nga mga bukon Judio mataw-an ning pribilihiyo nga maluwas. Pero kay gingpili sinda ng Dios, ginahigugmà gihapon niya sinda kay gingpangakò niya ini nang una sa inda mga kalulo-lulohan nga higugmaon niya ang inda mga inapo. ²⁹ Kay wayà nagabag-o ang hunahunà ng Dios parti sa mga tawo nga iya ginapili kag ginapakamaayo. ³⁰ Nang una, kamo nga mga bukon Judio hay wayà nagtuman sa Dios. Pero niyan, kay ang mga Judio hay wayà nagtuman sa iya, ginakaluy-an kamo ng Dios. ³¹ Kag imaw da ang matatabò sa inda, aber niyan wayà sinda nagatuman sa Dios, kaluy-an da niya sinda tungod ginakaluy-an niya kamo. ³² Kay gingtugutan ng Dios nga ang tanan nga tawo hay maulipon ng inda mga pagsuway, agud maipakità niya sa tanan ang iya kaluoy.

Pagpasalamat sa mga Kaayo ng Dios

³³ Makatitingaya gid ang kaayo ng Dios! Indì ta maubos maisip ang iya kamayad kag ang iya nasasayuran! Sin-o ba ang makaintindi ng iya hunahunà kag ng iya mga pamaagi? ³⁴ Pareho ng ginahambay ng Kasulatan,

“Sin-o ba ang nakasayod sa hunahunà ng Ginoo?

Sin-o ba ang makatudlò sa iya kung ano ang iya dapat humanon?†

³⁵ Wayà kita may maitatao sa iya agud may bayaran siya sa aton.”†

† **11:27** 11:26-27 Isaias 27:9, 59:20-21 † **11:34** 11:34 Isaias 40:13 † **11:35** 11:35 Job 41:11

³⁶ Kay ang tanan nga butang halin sa Dios kag para sa iya. Siya da ang nagapamahayà sa tanan. Ginahuman niya ini agud dayawon siya sa wayà katapusan! Kabay pa.

12

Ang Pagkabuhi bilang Kristyano

¹ Ngani mga kauturan, tungod sa abunda nga kaluoy ng Dios sa aton, nagapangabay ako sa indo, ihalad nindo ang indo kaugalingon bilang buhi kag malimpyo nga halad sa Dios. Itugyan nindo ang indo kaugalingon sa pagserbisyo sa iya sunò sa iya kagustuhan. Imaw inà ang tamà nga pagsamba nindo sa iya. ² Ayaw kamo magpatuyad sa mga ginahuman nga kalainan ng mga tawo sa ini nga kalibutan. Kundi tuguti ang Dios nga baguhon niya ang indo hunahunà, agud masayuran nindo ang kabubut-on ng Dios: kung ano ang maayo, tamà kag ang iya nagustuhan.

³ Tungod sa pribilihiyo kag otoridad nga maging apostol nga gingtao ng Dios sa akon, ginalaygayan ko kamo tanan. Ayaw kamo maghunahunà nga daw kung sin-o na gid kamo, kundi hunahunaon nindo maayo kung ano ang indo mga abilidad nga gingtao ng Dios sunò sa indo pagtuo. ⁴ Kay kung pauno nga ang aton lawas hay may madamò nga parte kag ang kada parte hay may kaugalingon nga trabaho, ⁵ kita nga mga nagatuo hay imaw da. Aber matuod madamò kita, isa lang kita ka lawas sa aton pagpakig-isa kay Kristo kag nagasugdong ang kada parte sa isa kag isa. ⁶ Kag tungod ang kada isa sa aton hay may kaugalingon nga abilidad nga nabaton sunò sa pagpakamaayo ng Dios, kahinangyan gamiton ta ang gingtao niya. Kung may gingtaw-an abilidad para magpasayod ng mensahe ng Dios, dapat gamiton niya inà sunò sa iya pagtuo. ⁷ Kung may gingtaw-an abilidad para magserbisyo sa iya isigkatawo, magserbisyo siya nga may kahugod; kung para magtudlò, magtudlò maayo; ⁸ kung para maglaygay, maglaygay sa iya nga kauturan; kung para magtao sa mga pobre, magtao halin sa tagipusuon; kung para magdumaya, magdumaya ning seryuso; kag kung para magbulig sa mga nahuhugaan, magbulig nga may kalipay.

⁹ Kahinangyan matuod gid ang aton paghigugmà. Likawan ta ang malain kag humanon permi ang maayo. ¹⁰ Bilang mag-utod kay Kristo maghinigugmaan kita ning hugot sa aton tagipusuon kag tahuron naton ang iban ng mas labaw pa sa inda pagtahod sa aton. ¹¹ Maghugod gid kita kag indì magtinamad; magserbisyo kita sa Ginoo nga hugot sa aton tagipusuon. ¹² Kag tungod igwa kita paglaom, dapat maging malipayon kita. Antuson ta ang mga kahugaan kag magpangamuyò kita permi. ¹³ Buligan ta ang mga balaan nga tawo ng Dios sa inda mga kahinangyan kag batunon ta sa aton bayay ang mga taga-iban nga lugar. ¹⁴ Ipangamuyò nindo sa Dios nga pakamaayuhon niya ang mga tawo nga nagahingabot sa indo tungod sa indo pagtuo. Ayaw nindo sinda pagsumpaa, kundi ipangamuyò nindo sinda nga pakamaayuhon ng Dios. ¹⁵ Magkalipay kamo kaibahan ang mga nagakalipay kag magkalisod kaibahan ang mga nagapangalisod. ¹⁶ Magkabuhi kamo nga nagakaisa. Ayaw kamo magpahambog, kundi amiguhan ang mga tawo aber ang mga pobre. Ayaw kamo maghunahunà nga sayod na gid nindo ang tanan.

¹⁷ Kung may maghuman ning malain sa indo, ayaw kamo magbayos ning malain. Kundi isipon nindo kung pauno kamo makahuman ning

maayo sa panirò ng mga tawo. ¹⁸ Himua nindo ang indo mahuhuman para magkabuhì kamo nga may katawhayan sa tanan nga tawo. ¹⁹ Mga pinalanggà, ayaw gid kamo magbayos, pabay-i ang Ginoo nga magparusa sa inda. Kay ini ang ginghambay ng Ginoo sa Kasulatan, “Ako ang magabayos, ako ang magaparusa sa inda.”† ²⁰ Ngani tumanon ta ang ginahambay ng Kasulatan, “Kung ang imo kaaway ginagutom, pakauna; kung ginauhaw, painuma. Kay kung humanon mo ini, mapapahuyà siya sa iya ginahuman sa imo.”† ²¹ Ayaw kamo magpadaog sa malain, kundi dauga nindo ang malain paagi sa paghuman ning maayo.

13

Ang aton Obligasyon sa mga Nagadumaya sa Gobyerno

¹ Ang kada isa sa aton hay dapat magpasakop sa mga nagadumaya sa gobyerno, kay ang tanan nga otoridad ng gobyerno halin sa Dios kag ang mga miyugdumaya hay gingbutang ng Dios. ² Ngani ang mga nagakontra sa gobyerno, nagakontra sa kabubut-on ng Dios kag sinda hay pagaparusahan. ³ Ang mga tawo nga nagahuman ning maayo, wayà dapat ikahadlok sa mga nagadumaya, pero ang mga nagahuman ning malain imaw ang dapat mahadlok. Ngani agud indi kamo mahadlok sa mga nagadumaya, maghuman kamo ning maayo kag dayawon pa kamo ninda. ⁴ Kay gingbutang sinda bilang miyugserbiyso ng Dios para sa aton kaayuhan. Pero kung nakahuman kamo ning malain, dapat mahadlok kamo sa inda, kay may otoridad sinda magparusa. Kay gingbutang sinda bilang miyugserbiyso ng Dios agud parusahan ang mga nagahuman ning malain. ⁵ Ngani dapat magpasakop kita sa aton gobyerno; bukon lang tungod nahadlok kita sa parusa, kundi tungod nasayuran ta da nga imaw ini ang dapat naton nga humanon. ⁶ Imaw da ini ang rason kung basi nagabayad kita ng aton buhis, kay ang mga miyugdumaya hay mga miyugserbiyso ng Dios nga nagapangabudlay para gid sa ini nga butang. ⁷ Ngani dapat nindo bayaran ang tanan nindo nga buhis. Tahura nindo kag padunggi ang mga may otoridad.

Ang aton Obligasyon sa Isa kag Isa

⁸ Kung kamo hay igwa utang, bayaran nindo nga daan. Kag ang isa ka butang nga dapat nindo humanon hay ini: maghinigugmaan kamo. Kay ang nagahigugmà sa iya isigkatawo imaw ang nagatuman sa Kasuguan. ⁹ Kay ang mga sugò nga, “Ayaw magpangawatan, ayaw magpamatay, ayaw magpangawat, ayaw maghinakog,”† kag ang iban pa nga mga sugò hay gingpinsan lang sa isa ka sugò nga nagahambay, “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugmà mo sa imo kaugalingon.”† ¹⁰ Kung ginahigugmà ta ang aton isigkatawo, wayà kita nagahuman ning malain sa inda. Imaw inà nga kung may paghigugmà kita, ginatuman ta ang bilog nga Kasuguan.

¹¹ Dapat nindo humanon ini, kay nasayuran nindo nga oras na nga dapat kamo magbati. Kay ang kabilugan ng aton kaluwasan mas malapit na kaysa sa una nga nagtuo kita kay Hesus. ¹² Ang gab-i hay nagalipas na kag ang adlaw hay masubat na. Ngani isikway naton kag bayaan ang malain nga mga hinimuan nga daw sa kaduyom kag isuksok naton ang tamà nga

† **12:19** 12:19 Deuteronomio 32:35 † **12:20** 12:20 Hambayanon 25:21-22 † **13:9** 13:9 Exodus 20:13-15, 17; Deuteronomio 5:17-19, 21 † **13:9** 13:9 Levitico 19:18

pagkabuhi nga daw panagang naton nga yarà na sa kahayag. ¹³ Kay kita hay sa kahayag, dapat kita magkabuhi ng tamà. Indì kita magbinayong o magsunod sa mga mahigkò nga pagkinalipay. Indì kita maghuman ning imoral o magpagusto sa paghuman ng kalainan. Indì kita mag-inaway o magkasina. ¹⁴ Ang aton humanon, dapat magkabuhi kita pareho ng pagkabuhi ni Ginoong Hesu-Kristo, agud maproteksyunan niya kita kag daw igwa kita ning mga armas. Kag indì naton pagtaw-an tsansa ang aton lawasnon nga kinaugali para maghuman ning malain.

14

Indì nindo Paghugahan ang Iban

¹ Batuna nindo ang tawo nga maluya ang pagtuo kag ayaw siya paghugahi sa iya mga ginahunahunà. ² May mga kauturan nga nagapati nga puydi sinda magkaon ning aber ano kag may mga kauturan nga maluya ang inda pagtuo kag ang inda ginakaon hay utan lang. ³ Dapat indì minuson ng utod nga nagakaon ng aber ano ang utod nga nagakaon ng utan lang kag ang utod nga utan lang ang ginakaon indì da dapat maghusga sa nagakaon ng aber ano. Kay sinda nga duha hay pareho nga ginabaton ng Dios, ⁴ kag sa Dios sinda manabat. Ngani sin-o ka nga maghusga sa kabulig ng iban? Ang iya lang gid ning amo ang makahambay kung maayo o malain ang iya ginahuman. Kag mahuhuman gid niya ang maayo, kay ang Ginoo imaw ang magabulig sa iya para maghuman ning maayo.

⁵ May mga tawo nga nagakabig nga may adlaw nga mas importante kaysa sa iban nga adlaw. Kag may nagakabig da nga ang tanan nga adlaw hay pare-pareho lang. Ang kada isa hay dapat siguraduhon gid sa iya kaugalingon nga isip nga ang iya ginahuman hay tamà. ⁶ Ang tawo nga may ginapalabi nga adlaw, ginahuman niya ini para sa Ginoo. Kag ang tawo nga nagakaon ng aber ano, ginahuman da niya ini para sa Ginoo, tungod nagapasalamat siya sa Dios sa iya ginakaon. Ang iban nga wayà nagakaon ng iban nga pagkaon, ginahuman niya ini para da sa Ginoo kag nagapasalamat da siya sa Dios.

⁷ Kay wayà ning aber sin-o sa aton nga mga nagatuo ang nabubuhì o namamatay para lang sa aton kaugalingon. ⁸ Kung nabubuhì kita, nabubuhì kita para sa Ginoo; kag kung mamatay kita, para da sa Ginoo. Ngani kung mabuhì man kita o mamatay, kita hay sa Ginoo. ⁹ Ini ang kabangdanan kung basi si Kristo hay namatay kag nabanhaw, agud maging Ginoo siya ng mga buhì kag mga patay. ¹⁰ Ngani indì nindo husgahan o pakaminuson ang indo mga kauturan kay Kristo. Kay kita tanan magaatubang sa Dios kag siya ang magahusga kung maayo o malain ang aton ginghuman. ¹¹ Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ako, ang Ginoo nga buhì, ginapanumpà ko gid nga magaabot ang adlaw, magaluhod ang tanan nga tawo sa akon, pagakilay-on ako kag dayawon nga ako ang Dios.”†
¹² Ngani ang kada isa sa aton hay manabat sa Dios sa aton mga ginghuman diri sa kalibutan.

Indì kita maging Kabangdanan nga Magkasalà ang Iban

† 14:11 14:11 Isaias 45:23

¹³ Ngani indi na kita manghusga sa isa kag isa. Kundi, likawan ta ang mga butang nga maging kabangdanan nga makasalà ang aton utod kay Kristo. ¹⁴ Tungod ako hay nagpakig-isa kay Ginoong Hesus, sayod ko kag kumbinsido gid ako nga wayà pagkaon nga mahigkò sa panirò ng Dios. Pero ang aber sin-o nga nagapati nga may pagkaon nga indi dapat kaunon, ini hay dapat indi niya kaunon. ¹⁵ Niyan, kung nagalain ang buot ng imo utod tungod sa imo ginakaon, ayaw na ini pagkauna. Kung ipadayon mo ini nga kaunon, wayà mo siya ginahigugmaa. Namatay da si Kristo para sa iya, ngani ayaw pagsiraa ang iya pagtuo tungod sa imo ginakaon. ¹⁶ Ayaw nindo pagpabay-i nga maghambay ning malain ang iban tungod sa indo ginaisip nga maayo. ¹⁷ Kay ang paghahari ng Dios hay bukon parti sa pagkaon kag pag-inom, kundi parti sa matarong nga kabuhi, maayo nga relasyon sa isa kag isa kag kalipay nga halin sa Espiritu Santo. ¹⁸ Ang aber sin-o nga nagaserbisyo kay Kristo sa ini nga paagi hay imaw ang nagapalipay sa Dios kag ginatahod ng mga tawo.

¹⁹ Ngani tinguhaon ta gid ang paghuman ng mga butang nga nagaresulta ning maayo nga relasyon kag nagapalig-on sa pagtuo ng isa kag isa. ²⁰ Ayaw pagsiraa ang pagtuo ng tawo nga gingluwas ng Dios tungod lang sa pagkaon. Puydi makaon ang tanan nga klasi ng pagkaon, pero bukon maayo nga magkaon ng pagkaon nga maging kabangdanan nga makasalà ang iban. ²¹ Ang maayo nga humanon, indi ka magkaon ng karne o mag-inom ng mga ilimnon o maghuman ng aber ano nga maging kabangdanan nga makasalà ang imo utod. ²² Ngani kung ano man ang ginapatihan mo parti sa ini nga mga butang, dapat ikaw na lang kag ang Dios ang nakakasayod. Bulahan ang tawo nga wayà ginagulo ng iya konsensya sa mga butang nga ginahuman niya kay para sa iya ini hay tamà. ²³ Pero kung nagaduha-duha siya sa iya pagkaon kag ginakaon niya ini, nagakasalà na siya kay ang iya ginahuman hay bukon basi sa iya ginatuuhan. Kasal-anan ang aber ano nga ginahuman ta nga bukon basi sa aton ginatuuhan.

15

Magkabuhi para Mapalipay ang Iban

¹ Kita nga malig-on na sa pagtuo, dapat magpasensya kag magbulig sa mga kaibahan ta nga maluya pa. Bukon lang ang magpalipay sa aton kaugalingon ang aton isipon, ² kundi ang kada isa sa aton hay magpalipay sa iban nga mga nagatuo, para sa inda kaayuhan kag sa ikalig-on ng inda pagtuo. ³ Aber ngani si Kristo hay wayà nagkabuhi para lang mapalipay ang iya kaugalingon. Kundi sunò sa ginahambay ng Kasulatan, “Ang mga pag-insulto ng mga tawo sa imo hay nabatyagan ko.”† ⁴ Ang tanan nga ginahambay sa Kasulatan nang una hay gingsulat para magtudlò sa aton. Kay paagi sa Kasulatan, kita hay nakakatuis sa mga kahugaan kag nagatibay ang aton paglaom sa paabuton.

⁵ Kabay pa nga ang Dios nga nagatao sa aton ng pag-antos sa mga kahugaan kag nagapakusog sa aton, imaw ang magabulig sa indo nga magkaisa kamo bilang mga tagasunod ni Kristo Hesus, ⁶ agud magkaisa kamo sa pagdayaw sa Dios kag Amay ng aton Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Maayong Balità para sa mga Bukon Judio

† 15:3 15:3 Salmo 69:9

7 Gingbaton kamo ni Kristo, ngani batuna da nindo ang isa kag isa agud madayaw ang Dios. 8 Ang rason kung basi gingsugò si Hesus para magserbisyo sa mga Judio hay bukon lang para ipakità nga ang Dios masaligan sa pagtuman ng iya mga pangakò nang una sa inda mga kalululohan, 9 kundi para ipakità da sa mga bukon Judio ang kaluoy ng Dios, agud magdayaw da sinda sa Dios. Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ngani padunggan* ko ikaw sa mga bukon Judio. Kantahan ko ikaw ng mga pagdayaw.”†

10 Kag nagahambay pa gid,
“Kamo nga mga bukon Judio,
magkalipay kamo kaibahan ang mga tawo nga sakop ng Ginoo!”†

11 Kag nagahambay pa gid,
“Tanan kamo nga mga bukon Judio,
dayawa nindo ang Ginoo.
Tanan kamo nga mga tawo nga sakop niya,
dayawa nindo siya!”†

12 Naghambay da si Isaias,
“Magahalín sa mga inapo ni Jesse* ang miyugdumaya ng mga bukon Judio,
kag magasalig sinda sa iya.”†

13 Kabay pa nga ang Dios nga nagatao ng paglaom imaw da ang magtao sa indo ng kalipay kag katawhayan tungod sa indo pagtuo sa iya, agud paagi sa gahom ng Espiritu Santo magadugang pa gid ang indo paglaom.

Ang Pagserbisyo ni Pablo sa mga Bukon Judio

14 Mga kauturan, nasisiguro ko gid nga maayo kamo nga mga tawo. Nasisiguro ko da nga madamò na ang indo natun-an parti sa pagtuo kag kaya na nindo magtudlò sa isa kag isa. 15 Pero nagsulat gihapon ako sa indo nga may pagkaprangka parti sa pila ka butang nga dapat ipadumdom sa indo tungod sa kaluoy ng Dios nga gingtao sa akon, 16 nga maging miyugserbisyo ako ni Kristo Hesus para sa mga bukon Judio. Nagaserbisyo ako sa inda pareho ng pari paagi sa pagtudlò ng Maayong Balitá halin sa Dios, agud maging halad sinda nga makapalipay sa iya kag maging balaan paagi sa Espiritu Santo. 17 Kag tungod nagpakig-isa na ako kay Kristo Hesus, puydi ako makapahambog ng akon nahuman sa pagserbisyo sa Dios. 18 Kag wayà ako iban nga ipahambog kundi ang mga ginghuman ni Kristo paagi sa akon, nga ang mga bukon Judio hay nagasunod na sa iya paagi sa akon mga pagpanudlò kag mga hinimuan, 19 sa bulig ng mga milagro kag makatitingaya nga butang, kag ini tanan hay paagi sa gahom ng Espiritu Santo. Ang resulta gingpasayod ko ang Maayong Balitá parti kay Kristo aber diin ako nagkadto kag naglibot pa ngani ako halin sa Jerusalem hasta sa Iliricum. 20 Ginahandom ko lang gid nga magwali sa mga lugar nga ang mga tawo hay wayà pa makabati ng Maayong Balitá parti kay Kristo, kay indi ko gusto nga magbutang ning pundasyon nga nabutangan na ng iban. 21 Pareho ng ginahambay ng Kasulatan, “Makikilaya siya ng wayà pa makasayod parti sa iya, kag makakaintindi ang mga wayà pa makabati parti sa iya.”†

Ang Plano ni Pablo nga Magkadto sa Roma

† 15:9 15:9 2 Samuel 22:50; Salmo 18:49 † 15:10 15:10 Deuteronomio 32:43 † 15:11 15:11 Salmo 117:1 * 15:12 15:12 Jesse: Si Jesse ang tatay ni Haring David. † 15:12 15:12 Isaias 11:10 † 15:21 15:21 Isaias 52:15

²² Ngani indì pa ako makakarà dirà sa indo tungod sa akon pagserbisyo diri. ²³ Pero niyan, tungod natapos ko na ang akon trabaho sa ini nga mga lugar, kay pila na ka tuig ang akon handom nga makakarà dirà sa indo, ²⁴ siguro magakità na gid kita. Kay ang akon plano maagi ako dirà sa indo kung magkadto ako sa España. Gusto ko nga maging malipay sa pagpakigkità ko sa indo dirà, aber sa madali lang nga tyempo. Bago ako magkadto sa España, mabuligan nindo ako sa akon mga kahinangyanon sa akon pagbyahe. ²⁵ Pero niyan makadto anay ako sa Jerusalem agud ihatod ang bulig para sa mga balaan nga tawo ng Dios didto. ²⁶ Kay ang mga nagatuo sa Macedonia kag Acaya hay nagbuluntaryo nga magtao ng bulig sa mga pobre nga mga balaan nga tawo ng Dios didto sa Jerusalem. ²⁷ Malipay sinda nga humanon ini. Kag dapat lang nga humanon ninda kay may utang nga buot sinda sa mga balaan nga tawo ng Dios sa Jerusalem. Kay paagi sa inda, ang mga bukon Judio hay napartehan ng mga espirituhanon nga pagpakamaayo kaibahan ninda tungod sa Maayong Balità. Ngani dapat nga buligan ng mga bukon Judio ang mga tawo ng Dios sa Jerusalem sa inda materyal nga mga kahinangyan. ²⁸ Pagkatapos nga maitao ko sa inda ini nga mga bulig, maagi ako dirà sa indo bago ako magkadto sa España. ²⁹ Kag nagapati ako nga pag-abot ko dirà, madamò nga pagpakamaayo halin kay Kristo ang mababaton naton sa isa kag isa.

³⁰ Ngani nga kauturan, tungod kay Ginoong Hesu-Kristo kag tungod sa paghigugmà nga gingtao ng Espiritu Santo sa aton, nagapangabay ako nga buligan nindo ako paagi sa indo pagpangamuyò sa Dios ng hugot sa tagipusuon para sa akon. ³¹ Mangamuyò kamo nga indì ako mauno ng mga wayà nagatuo sa Judea kag mangamuyò da kamo nga malipay ang mga balaan nga tawo ng Dios sa Jerusalem sa bulig nga akon day-on sa inda. ³² Niyan, kung itugot ng Dios, makarà ako dirà sa indo nga punò ning kalipay kag makapahuway ako kaibahan nindo. ³³ Kabay pa ang Dios nga nagatao ng katawhayan hay yarà sa indo tanan. Kabay pa!

16

Mga Pagpangamusta ni Pablo

¹ Niyan gusto ko nga ipakilaya sa indo ang aton utod nga si Febe. Miyugserbisyo siya nga nagabulig sa mga nagatuo sa Cencrea. ² Batuna nindo siya bilang indo utod sa Ginoo kag imaw gid ini ang dapat nindo humanon sa mga balaan nga tawo ng Dios. Buligan nindo siya sa iya mga kahinangyan, kay madamò ang iya nabuligan. Ako ngani hay nabuligan da niya.

³ Ikamusta nindo ako sa mag-asawa nga sina Priscila kag Aquila. Ini sinda hay kaibahan ko da nga nagaserbisyo kay Kristo Hesus. ⁴ Namiligro na ang inda kabuhì para lang sa akon; kag bukon lang ako ang nagapasalamat para sa inda, kundi ang tanan da nga nagatuo nga bukon Judio. ⁵ Kamusta da sa mga nagatuo nga nagatipon didto sa inda bayay para magsamba sa Dios.

Nagapangamusta da ako sa akon palanggà nga amigo nga si Epenetus. Siya ang una nga nagtuo kay Kristo sa probinsya ng Asia. ⁶ Kamusta da kay Maria. Nagpangabudlay siya ng tudo gid para sa indo. ⁷ Kamusta da sa akon mga kapareho nga Judio nga sina Andronicus kag Junias. Ini sinda

hay kaibahan ko nga napriso. Kilaya gid sinda ng mga apostoles kag una pa sinda sa akon nga naging Kristyano.

⁸ Nagapangamusta da ako kay Ampliatus nga akon palanggà nga amigo sa Ginoo. ⁹ Kamusta da kay Urbanus nga kaibahan namon nga nagaserbisyo kay Kristo kag sa akon palanggà nga amigo nga si Stakis. ¹⁰ Kamusta da kay Apeles. Aber madamò ang iya naagihan nga mga pagtilaw, wayà gid siya nagtalikod kay Kristo. Kamusta da sa panimayay ni Aristobulus, ¹¹ kay Herodion nga akon kapareho nga Judio kag sa mga nagatuo sa Ginoo sa panimayay ni Narcisus.

¹² Nagapangamusta da ako kana Trifena kag Trifosa. Ini sinda hay mahugod nga nagaserbisyo sa Ginoo. Kamusta da sa aton palanggà nga amiga nga si Persis, siya hay nagserbisyo gid ng tudo para sa Ginoo.

¹³ Nagapangamusta da ako kay Rufus. Ini siya hay gingpili ng Ginoo. Kamusta da sa iya nanay, nga ang pagkabig niya sa akon hay pareho gid sa iya ungà. ¹⁴ Kamusta da kana Asyncritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas kag sa tanan nga mga kauturan kay Kristo nga kaibahan ninda. ¹⁵ Kamusta kana Filologus, Julia, Nereus kag sa iya manghod nga babayi, kay Olimpás kag sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios nga kaibahan ninda.

¹⁶ Magkinamustahan kamo bilang mag-utod kay Kristo.* Ang tanan nga nagatuo kay Kristo nagapangamusta dirà sa indo.

Ang Katapusan nga mga Laygay

¹⁷ Mga kauturan kay Kristo, mag-andam kamo sa mga tawo nga ginahalinan ng pagkabuyag-buyag kag pagkasirà ng pagtuo ng mga kauturan. Ginakontra ninda ang mga pagpanudlò nga nabaton nindo. Likawi nindo sinda. ¹⁸ Ang mga tawo nga nagahaman inà hay wayà nagaserbisyo kay Kristo nga aton Ginoo, kundì ang inda lang gusto† ang inda ginasunod. Paagi sa inda maayo kag mga matam-is nga paghambay, ginapatayang ninda ang mga tawo nga madali magpati. ¹⁹ Bantog gid ang indo pagtuman kay Kristo, nganì nalilipay gid ako. Pero gusto ko nga maging mayad kamo kung parti sa paghuman ning maayo kag ignorante kung parti sa paghuman ning malain. ²⁰ Ang Dios ang nagatao sa aton ng katawhayan kag madali na lang niya siraoon ang gahom ni Satanas kag ipaperdi‡ siya sa indo!

Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya ng aton Ginoong Hesu-Kristo.

²¹ Ang akon kaibahan nga nagaserbisyo nga si Timoteo hay nagapangamusta da sa indo, pati sina Lucius, Jason kag Sosipater nga akon kapareho nga mga Judio.

²² (Ako si Tertius, nga miyugsulat ni Pablo, hay nagapangamusta da sa indo, bilang isa sa mga tagasunod ng Ginoo.)

²³ Ginakamusta da kamo ni Gaius nga ginadayunan ko kag didto da nagatipon ang mga nagatuo sa iya bayay para magsamba sa Dios. Si Erastus nga tresurero ng syudad kag ang aton utod nga si Quartus hay nagapangamusta da sa indo.

²⁴ [Kabay pa nga mabaton nindo tanan ang grasya ng aton Ginoong Hesu-Kristo. Kabay pa.]

Pagdayaw sa Dios

* **16:16** 16:16 Magkinamustahan... kay Kristo: sa literal, magkinamustahan... nga may balaan nga harò. † **16:18** 16:18 Ang inda... gusto: sa literal, ang inda tiyan. ‡ **16:20** 16:20 Ipaperdi: sa literal, timakan nindo si Satanas.

²⁵ Dayawon ta ang Dios nga makapalig-on sa indo pagtuo sunò sa Maayong Balità nga akon ginapasayod sa indo. Ining Maayong Balità parti kay Hesu-Kristo hay madugay nga wayà gingpasayura, ²⁶ pero gingpasayod na ini niyan paagi sa mga gingpasulat sa mga propeta. Ini hay sunò sa sugò ng wayà kamatayon nga Dios, agud ang tanan nga bukon Judio hay magtuo kag magtuman sa iya.

²⁷ Paagi kay Hesu-Kristo, dayawon ta hasta sa wayà katapusan ang Dios nga imaw lang ang nakakasayod ng tanan! Kabay pa.

Ang Una nga Sulat ni Pablo sa mga TAGA-CORINTO Pasayod

Ini ang primero sa duha nga gingsulat ni Apostol Pablo sa mga nagatuo sa Corinto. Sa matuod lang, bago ini, may gingsulat si Pablo sa inda (5:9) pero ini nga sulat hay naduyà na. Nang adto nga tyempo, isa sa mga importante nga syudad ng mga Griego ang Corinto kag ini da ang sentro nga syudad ng Acaya. Ini nga syudad hay bantog sa mga negosyo, iba-iba nga kultura kag relihiyon; kag bantog da nga may iba-iba nga imoralidad.

Gingsulatan sinda ni Pablo para ayuson ang mga problema sa kabuhi kag pagtuo ng mga Kristyano sa iglesia didto. Nababayaka siya sa pag-iniyaiya didto kag sa imoralidad ng mga nagatuo nga gingbalità sa iya.

Gingsabat da niya ang inda mga pangutana parti sa pag-asawa, relasyon ng lyaki kag babayi, mga pagkaon nga ginghalad sa dios-diosan, kaayusan sa iglesia, mga regalo ng Espiritu Santo kag pagkabanhaw.

Sa kapitulo 13 gingtaw-an ning importansya ni Pablo ang pinakamaayo nga paagi ng pagkabuhi, wayà ning iba kundi ang paghigugmà sa isigkatawo. Ini nga kapitulo ang pinakabantog nga parte ng ini nga libro.

¹ Ako si Pablo nga gingpili agud maging apostol* ni Kristo* Hesus sunò sa kabubut-on ng Dios. Ako kag si Sostenes nga aton utod kay Kristo ² hay nagapangamusta sa indo nga mga nagatuo sa Dios dirà sa Corinto. Ginglain nà kamo ng Dios agud maging iya tungod sa indo pagpakig-isa kay Kristo Hesus. Gingpili niya kamo nga maging iya mga balaan nga tawo kaibahan ng tanan nga nagatuo sa pangayan ng aton Ginoong Hesu-Kristo aber diin nga lugar. Siya hay Ginoò naton kag Ginoò da ninda.

³ Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang mga Pagpasalamat ni Pablo sa Dios

⁴ Nagapasalamat ako permi sa akon Dios para sa indo kay gingtao niya ang mga pagpakamaayo sa indo tungod sa pagpakig-isa nindo kay Kristo Hesus. ⁵ Tungod sa indo pagpakig-isa sa iya, gingpakamaayo gid kamo ng Dios sa tanan nga paagi, kaibahan ang tanan nga indo paghambay kag kamayad. ⁶ Paagi diri napamatuuran sa indo nga matuod ang amon gingtudlò parti kay Kristo. ⁷ Ngani wayà gid kamo magkuyang sa espirituhanon nga mga abilidad nga gingtao ng Dios sa indo mintras nagahuyat kamo sa pagbalik ng aton Ginoong Hesu-Kristo. ⁸ Pakusugon niya ang indo pagtuo hasta sa katapusan, agud wayà may ikasaway sa indo pag-abot ng adlaw nang paghusga sa tanan nga tawo ng aton Ginoong Hesu-Kristo*. ⁹ Matutom ang Dios nga nagtawag sa indo sa pagpakig-isa sa iya Ungà nga si Hesu-Kristo nga aton Ginoò.

Ang mga Nagatuo kay Kristo Dapat Magkaisa

¹⁰ Mga kauturan kay Kristo, nagapangabay gid ako sa indo sa pangayan† ng aton Ginoong Hesu-Kristo, nga magkinasugtanan kamo tanan kag

* **1:8** 1:8 Pag-abot... Hesu-Kristo: sa literal, ng adlaw ng aton Ginoò. Bahasa sa 3:13 kag 5:5.

† **1:10** 1:10 Sa pangayan: gusto hambayon, paagi sa gahom o otoridad.

likawan nindo ang pag-iniyaiya. Magkaisa kamo sa indo mga panghuhunahuna kag katuyuan. ¹¹ Nasambit ko ini kay may nagbalita sa akon halin sa panimayay ni Cloe nga may nagainaway dirà sa indo. ¹² Ang gusto ko hambayon imaw ini: igwa kuno dirà sa indo nagahambay, "Ako hay kay Pablo," kag igwa da nagahambay, "Ako hay kay Apolos," ang iban pa gid nagahambay, "Ako hay kay Pedro[‡]," kag ang iban nagahambay, "Ako hay kay Kristo." ¹³ Bukon inà maayo! Basi, natutungà ba si Kristo? Si Pablo hay wayà nagpalangang sa krus para sa indo. Wayà da kamo bawtismuhi sa pangayan ni Pablo.

¹⁴ Nagapasalamat ako sa Dios nga wayà ako may gingbawtismuhan sa indo puyra lang kay Crispus kag kay Gaius. ¹⁵ Ngani wayà may makahambay nga gingbawtismuhan kamo sa akon pangayan. ¹⁶ (Gingbawtismuhan ko da gali si Stefanus kag ang iya panimayay. Pero puyra sa ini nga mga tawo wayà na ako may nadumduman pa.) ¹⁷ Kay wayà ako pagsugua ni Kristo para magbawtismo, kundi para magwali ng Maayong Balitá*. Kag ang akon pagtudlò hay bukon paagi sa mga maayo nga paghambay, kay basi kung madaya ko ang mga tawo kay Kristo paagi sa akon kaugalingon nga abilidad kag maduyaan na gahom ang kamatayon ni Kristo sa krus.

Si Kristo ang Gahom kag Kamayad ng Dios

¹⁸ Kay ang pagpanudlò parti sa kamatayon ni Kristo sa krus hay kalukuhan lang sa mga tawo nga nagapakadto sa impyerno, pero sa aton nga ginaluwas, ini hay gahom ng Dios. ¹⁹ Kay ginahambay ng Kasulatan, "Pagasiraon ko ang kamayad ng mga tawo nga mayad kag ipakità ko nga wayà puyos ang pang-intindi ng mga intelihinte."[†]

²⁰ Ano niyan ang puyos ng mga mayad, ng mga eskriba* kag ng mga maayo mangdibati sa ini nga tyempo? Wayà gid! Kay gingpakità ng Dios nga kalukuhan lang ang kalibutanon nga kamayad. ²¹ Kay paagi sa kamayad ng Dios, wayà siya magtugot nga makilaya siya ng mga tawo sa kalibutan paagi sa kalibutanon nga kamayad. Kundi gingkalipay ng Dios nga luwason ang mga tawo paagi sa inda pagtuo sa ginawali ng Maayong Balitá sunò sa mga tawo nga wayà nagatuo hay kalukuhan lang. ²² Ang mga Judio indi magtuo kung wayà milagro nga makità kag ang mga Griego, ginatimbang-timbang ninda kung ang ginatudlò sa inda hay nagakumpormi sa inda ginahambay nga kamayad. ²³ Pero kami, ginawali namon si Kristo nga ginglangang sa krus. Ini nga pagwali indi mabaton ng mga Judio kag kalukuhan lang para sa mga bukon Judio. ²⁴ Pero sa mga tawo nga gingpili ng Dios, Judio man o Griego, si Kristo imaw ang gahom ng Dios kag ang kamayad ng Dios. ²⁵ Kay ang ginahunahuna ninda nga kalukuhan ng Dios hay mas sobra pa kaysa sa kamayad ng mga tawo kag ang ginahunahuna ninda nga kaluyahon ng Dios hay mas makusog pa kaysa sa kusog ng mga tawo.

²⁶ Mga katuran ko kay Kristo, dumduma nindo kung ano ang indo kamutangan nang wayà pa kamo gingpili ng Dios. Sunò sa panirò ng tawo, pila lang gid sa indo ang ginakabig nga mayad o may ikasarang kag pila lang da ang naghalin sa kilaya nga mga pamilya. ²⁷ Pero gingpili ng Dios ang ginakabig ng mga tawo sa kalibutan nga bukon mayad agud mahuy-an ang mga mayad; kag gingpili da niya ang mga tawo nga wayà gid gahom agud mahuy-an ang mga tawo nga gamhanan. ²⁸ Gingpili ng Dios ang mga

‡ 1:12 1:12 Pedro: sa literal, Cefas. † 1:19 1:19 Isaias 29:14

bukon importante, ang mga ginakabig nga wayà puyos, agud ipakità niya nga bukun gali importante ang ginakabig ng mga tawo nga importante. ²⁹ Ngani wayà tawo nga makapahambog sa atubangan ng Dios. ³⁰ Tungod sa Dios nagapakig-isa kita kay Kristo Hesus. Si Kristo imaw ang kamayad ng Dios para sa aton. Paagi sa iya, gingkabig kita nga matarong ng Dios, ginglain niya kita nga maging iya kag gingtubos na kita sa aton mga sala. ³¹ Ngani, pareho ng ginahambay ng Kasulatan, “Ang aber sin-o nga gusto magpahambog, dapat ipahambog lang gid niya ang ginghuman ng Ginoo.”†

2

Ang Mensahe ni Pablo parti sa Kamatayon ni Kristo

¹ Mga kauturan kay Kristo, para sa akon, nang pagkarà ko dirà sa indo para magwali ng wayà pa nasasayuri nang una nga kamatuuran ng Dios, wayà ako naggamit ning madayom nga mga hambay o kamayad. ² Kay nagdesisyon na ako nang yarà ako sa indo, wayà ako ning dapat nga ipasayod kundì si Hesu-Kristo lang kag ang iya pagkalangang sa krus. ³ Ako mismo hay maluya kag wayà ako nagsalig sa akon abilidad nang yarà ako dirà sa indo. Nagpangurog pa ngani ako sa kakuybà. ⁴ Nang paghambay ko kag pagwali sa indo, wayà ako naggamit matam-is kag kamayad nga mga hambay agud makumbinsi kamo, kundì ang Espiritu Santo imaw ang nagpamatuod sa akon gingpanghambay paagi sa iya gahom, ⁵ agud ang indo pagtuo hay bukun basi sa kamayad ng tawo kundì sa gahom ng Dios.

Ang Kamayad ng Dios paagi sa Espiritu Santo

⁶ Kung sa bagay, nagatudlò kami ng kamayad sa mga tawo nga maligon na ang inda pagtuo sa Dios, pero ini nga kamayad hay bukun halin sa mga tawo o sa mga nagadumaya diri sa kalibutan, nga nakatagana na nga magakaduyà. ⁷ Ining kamayad nga amon ginahambay hay imaw ang tinagò nga kamayad ng Dios nga wayà gingpasayod nang una. Bago pa gingtuga ang kalibutan, gingplano na ng Dios ini nga mga butang agud makaparte kita sa iya kahimayaan. ⁸ Ang mga nagadumaya sa ini nga kalibutan hay wayà nakaintindi ng kamayad ng Dios. Kay kung naintindihan ninda, wayà kuntà ninda ginglangang sa krus ang Ginoo nga mahimayaan. ⁹ Pero sunò sa ginahambay ng Kasulatan, “Wayà pa gid nakikità ng mata o nababatian ng talinga, o nahunahunà ng tawo ang mga gingpreparar ng Dios sa mga tawo nga nagahigugmà sa iya.”†

¹⁰ Niyan gingpasayod ini nga plano ng Dios sa aton paagi sa iya Espiritu. Kay ang tanan nga butang hay nasasayuran ng Espiritu Santo, bisan pa ang mga madayom nga hunahunà ng Dios. ¹¹ Pareho sa aton nga mga tawo, wayà may nakasayod ng ginahunahunà ng isa ka tawo puyra lang sa iya kaugalingon nga espiritu. Imaw da ang Dios, wayà may nakasayod ng iya hunahunà puyra lang sa Espiritu ng Dios. ¹² Kag kita gid ang gingtawan ng Espiritu nga halin sa Dios kag bukun ang mga tawo sa kalibutan, agud maintindihan ta ang mga pagpakamaayo nga gingtao ng Dios sa aton. ¹³ Ngani ang mga hambay nga amon ginatudlò hay bukun halin sa kamayad ng tawo, kundì halin sa Espiritu Santo. Ginaisplikar namon ang mga espiritwal nga kamatuuran paagi sa paghambay nga ginatao ng

Espiritu Santo. ¹⁴ Ang tawo nga wayà Espiritu ng Dios hay indi magbaton ng mga pagpanudlò nga halin sa Espiritu, kay para sa iya kalukuhan lang ini. Kag indi niya ini maintindihan kay ang Espiritu lang gid ng Dios imaw ang makabulig sa iya para maintindihan ini. ¹⁵ Pero ang tawo nga yarà sa iya ang Espiritu ng Dios hay nakakaintindi ng tanan nga ginatudlò ng Espiritu. Pero indi ini maintindihan ng mga tawo nga wayà sa inda ang Espiritu ng Dios. ¹⁶ Ginahambay ng Kasulatan, “Sin-o ba ang nakakasayod ng hunahunà ng Ginoo? Sin-o ba ang makakatudlò sa iya kung ano ang iya dapat humanon?”† Pero kita, yari sa aton ang hunahunà ni Kristo.

3

Ang mga Nagaserbisyo sa Dios

¹ Mga kauturan, nang una indi ako makatudlò sa indo pareho ng mga tawo nga ginatuytuyan ng Espiritu Santo, kundì mga tawo nga nagakabuhì sa inda tawhanon nga kinaugali kag mga lapsag pa sa pagtuo kay Kristo. ² Imaw inà nga malupos lang gid ang akon mga pagpanudlò, kay indi pa nindo kaya ang madayom nga mga pagpanudlò. Kag bisan ngani niyan indi pa gid kamo makaintindi. ³ Kay hasta niyan, nagakabuhì pa kamo sunò sa handom ng indo tawhanon nga kinaugali tungod naiili pa kamo kag nagainaway. Ining indo ginahuman hay nagapamatuod lang nga pareho pa gihapon kamo sa mga tawo sa kalibutan. ⁴ Kay may nagahambay, “Ako hay kay Pablo,” kag igwa da nagahambay, “Ako hay kay Apolos.” Di ba pareho lang gid kamo sa mga tawo sa kalibutan, kay nagainiyaiya kamo?

⁵ Isipa nindo: Sin-o gid si Apolos? Kag sin-o gid si Pablo? Mga miyugserbisyo lang da kami ng Ginoo nga iya ginggamit agud magtuo kamo. Ang kada isa sa amon hay nagahuman lang ng trabaho nga gingtao ng Ginoo sa amon. ⁶ Ako ang nagtanom kag si Apolos ang nagbunyag, pero ang Dios imaw ang nagapatubò. ⁷ Bukon importante ang nagatanom kag ang nagabunyag. Ang Dios lang gid ang importante kay siya ang nagapatubò. ⁸ Ang nagatanom kag ang nagabunyag hay pareho lang ang ginahandom kag kada isa hay bayusan ng Dios sunò sa inda pagpangabudlay. ⁹ Ako kag si Apolos hay nagabinuligan sa pagpangabudlay para sa Dios. Kamo hay pareho ng uma nga ginapaatamanan sa amon ng Dios.

Kamo hay pareho da ng bayay nga iya ginapatindog. ¹⁰ Kag sunò sa kaluoy ng Dios, gingtugutan niya ako bilang eksperto nga karpentero nga imaw ang nagtukod ng pundasyon. Pagkatapos, ang iban naman nga karpentero hay imaw ang nagapadayon sa pagtrabaho. Pero kahinangyan gid nga siguruhon ng kada karpentero nga maayo ang iya trabaho. ¹¹ Kay indi puydi nga magbutang ning iban pa nga pundasyon puyra sa gingbutang na, nga imaw si Hesu-Kristo. ¹² May mga tawo nga tamà ang inda ginatudlò. Sinda hay pareho sa nagapatindog sa pundasyon nga ang ginagamit nga mga materyales hay bulawan, pilak, o mga mamahayon nga bato. Ang iban hay wayà puyos ang inda mga ginatudlò. Pareho sinda sa mga tawo nga ang inda ginagamit sa pagpatindog hay kahoy, kugon kag uhot. ¹³ Pero sa Adlaw ng Paghusga, masasayuran kung ano nga klasi ng mga materyales ang ginggamit ng kada isa, kay pagatistigon ini sa kalayo. Ang gusto hambayon, ipasayod kung ano ang resulta ng mga trabaho

† 2:16 2:16 Isaias 40:13

ng kada isa. ¹⁴ Kung ang gingpatindog sa pundasyon hay indi masunog, magabaton ang nagpatindog ng premyo. ¹⁵ Pero kung masunog, wayà gid siya may mabaton nga premyo; pero maluwas ang iya kaugalingon. Ang iya ihimplo hay pareho sa tawo nga nakaluwas sa bayay nga nasunog, pero wayà gid siya may nadaya.

¹⁶ Di ba templo kamo ng Dios kag ang Espiritu ng Dios nagaistar sa indo? ¹⁷ Ngani ang aber sin-o nga magsirà ng templo ng Dios, parusahan ng Dios tungod ang templo ng Dios hay balaan. Kag ang templo nga inà hay wayà ning iban kundi kamo mismo.

¹⁸ Ayaw pagdayaa ang indo kaugalingon. Kung igwa sa indo nagahunahuna nga mayad siya sunò sa mga tawo sa kalibutan, dapat ibaliwayà lang niya inà nga kamayad agud maging mayad siya sa panirò ng Dios. ¹⁹ Kay para sa Dios, ang ginakabig nga kamayad ng mga tawo sa ini nga kalibutan hay kalukuhan lang. Kay ginahambay ng Kasulatan, "Ginasiòd ng Dios ang mga mayad sa inda kadayà."† ²⁰ Kag nakasulat pa gid, "Nasasayuran ng Ginoo nga ang ginahunahuna ng mga tawo nga kamayad hay wayà puyos."† ²¹ Ngani indi dapat ipahambog ang aber sin-o, kay kami tanan hay para sa indo kaayuhan. ²² Ako, si Apolos kag si Pedro hay para sa indo tanan. Aber ini nga kalibutan, ang kabuhi kag ang kamatayon kag ang nagakatabò niyan kag sa paabuton, ini tanan hay para sa indo kaayuhan. ²³ Kag kamo hay kay Kristo kag si Kristo hay sa Dios.

4

Ang mga Apostoles ni Kristo

¹ Ngani dapat kabigon nindo kami nga mga miyugserbisyo ni Kristo nga ginasaligan ng Dios nga magbalità ng kamatuuran nga wayà gingpasayod nang una. ² Niyan, ang mga miyugserbisyo nga ginasaligan dapat magpakità nga masasaligan gid sinda. ³ Sa akon, baliwayà kung ano ang paghusga nindo o ang paghusga ng tawo. Ako da mismo hay wayà nagahusga sa akon kaugalingon. ⁴ Kung sa bagay, malimpyo ang akon konsensya, pero indi gusto hambayon nga wayà na ako ning salà sa akon ginahuman. Ang Ginoo lang gid ang makakahambay kung tamà o bukon ang akon ginahuman. ⁵ Ngani ayaw kamo maghusga mintras wayà pa mag-abot ang tamà nga tyempo. Huyata nindo ang pag-abot ng Ginoo. Imaw inà ang oras nga ipapakità niya ang tanan nga sikreto kag ipapasayod ang mga motibo ng mga tawo. Pagkatapos ang kada isa hay magabaton ning pagdayaw nga halin sa Dios sunò sa iya ginghuman.

⁶ Mga kauturan, ginggamit ko nga ihimplo para sa indo ang akon kaugalingon kag si Apolos, para matun-an nindo nga indi kamo magsobra sa ginahambay ng Kasulatan. Agud indi nindo ipahambog ang isa kag maghambay nga mas maayo ang isa kaysa sa iban. ⁷ Basi nagahunahuna kamo nga mas maayo gid kamo kaysa sa iban? Ano ang gingbaton nindo nga bukon halin sa Dios? Kag kung sa Dios naghalin, basi ginapahambog nindo nga daw sa indo gid?

⁸ Nagahunahuna kamo nga wayà na kamo kuyang, nga manggaranon na kamo kag nagahari na, aber kami hay wayà pa! Kabay pa nagahari na kamo, agud makahari da kami kaibahan nindo! ⁹ Kay ginaisip ko, kami nga mga apostoles hay gingbutang ng Dios sa pinakamababà nga kamutangan,

pareho sa mga tawo nga sentensyado na nga patyon kag ginasirò kami ng kalibutan, ng tanan nga anghel kag tanan nga tawo. ¹⁰ Tungod sa amon pagserbisyo kay Kristo, nagahambay ang mga tawo nga mga buang kami. Pero kamo, nagahunahunà nga mga mayad tungod yarà kamo kay Kristo. Kami hay mga maluya sa abilidad; pero kamo, nagahunahunà nga makusog! Ginadayaw kamo ng mga tawo, pero kami hay ginapakahuy-an lang ninda. ¹¹ Hasta ngani niyan ginaagwanta lang namon ang kagutom kag kauhaw. Wayà kami maayo nga mga barò, ginasinumbag kami ng mga tawo kag nagasaylo-saylo kami ning istaran kay wayà kami ning kaugalingon nga bayay. ¹² Nagatrabaho gid kami kag nagapangabudlay para lang mabuhì. Kung ginahambayan kami malain ng mga tawo, ginapangamuyò namon nga pakamaayuhon pa gid sinda ng Dios. Kag kung ginahingabot kami, ginatiis lang namon. ¹³ Kung ginapakahuy-an kami, nagasabat kami ning madahan. Hasta niyan, sa hunahunà ng mga tawo sa kalibutan daw basura lang kami, pinakamakaluluoy nga klasi ng mga tawo.

¹⁴ Wayà ko ini gingsulat para pakahuy-an kamo, kundi gusto ko nga tudluan kamo bilang pinalanggà ko nga mga ungà. ¹⁵ Kay aber kadamò-damò ang mga nagatudlò sa indo parti kay Kristo Hesus, isa lang gid ang indo tatay sa pagtuo kag inà hay wayà iban kundi ako. Mga ungà ko kamo sa pagtuo kay Kristo Hesus tungod ako ang nagdaya sa indo ng Maayong Balità. ¹⁶ Ngani nagapangabay gid ako sa indo nga patuyari nindo ako. ¹⁷ Imaw inà nga ginasugò ko dirà sa indo si Timoteo nga akon palanggà kag masaligan nga ungà sa Ginoo, agud magpadumdom siya sa indo ng akon mga pamaagi sa pagkabuhi sa akon pagsunod kay Kristo. Ini nga mga pamaagi hay akon da ginatudlò sa tanan nga mga nagatuo aber diin nga lugar.

¹⁸ Ang iban sa indo nagapahambog na, kay kalaom ninda indi na ako magkarà dirà. ¹⁹ Pero kung itugot ng Ginoo, makarà ako dirà nga daan. Kag siruon ko gid kung may gahom sinda halin sa Espiritu Santo o kung ang inda ginahambay hay pagpahambog lang. ²⁰ Kay ang matuod, kung ang Dios imaw ang nagahari sa aton kabuhi, masasayuran da inà ng iban paagi sa gahom ng Dios sa aton kag bukon sa aton mga hambay lang. ²¹ Ngani magpili kamo kung ano ang indo gusto pag-abot ko dirà: disiplinahon ko kamo o higungmaon nga may kabuot?

5

Ang Pagdisiplina sa Nagatuo

¹ Hayos indi gid ako makapati sa gingbalità sa akon nga igwa dirà sa indo ning nagaiba sa pangaduha nga asawa ng iya tatay. Ini nga pag-iba hay sobra pa sa ginahuman ng mga wayà nagatuo sa Dios, kay wayà ngani ninda inà ginahumana. ² Kag aber may naghuman ng tiyad inà nga imoralidad sa indo, nahuman pa nindo magpahambog! Wayà kamo nagpangalisod kag dapat kuntà isikway nindo sa indo grupo ang lyaki nga naghuman inà. ³⁻⁴ Aber wayà ako dirà sa indo, ginadumdom ko kamo sa akon tagipusuon. Kag sa pangayan* ng aton Ginoong Hesus, ginghusgahan ko na ang naghuman inà nga salà. Ngani sa indo pagtipon-tipon, kabiga nindo nga yarà ako kaibahan nindo sa espiritu. Kag sunò sa gahom nga

* **5:3-4** 5:3-4 Sa pangayan: gusto hambayon, paagi sa gahom o otoridad.

gingtao sa aton ng aton Ginoong Hesus, ⁵ itugyan nindo inà nga tawo kay Satanas agud pahugaan ang iya lawas para maluwas ang iya espiritu sa adlaw ng paghusga sa tanan nga tawo ng Ginoo.

⁶ Bukon maayo nga nagapahambog kamo. Di ba sayod nindo ang hambayanon, 'Ang maisot nga pampaalsa hay napapaalsa ang bilog nga minasa?' ⁷ Ngani buy-a nindo ang indo dati nga mga salà pareho sa lumà nga pampaalsa, agud maging malimpyo kag bag-o kamo. Ang matuod, ginghilway na kamo, kay si Kristo hay ginghalad na para sa aton. Pareho siya sa kordero nga ginahalad kung Pyesta ng Pagligad ng Anghel*. ⁸ Ngani magsilibrar kita ng inà nga Pyesta kag magkaon ng tinapay nga wayà ning lumà nga pampaalsa, nga ang gusto hambayon hay talikuran ta na ang aton mga salà kag indi na kita maghuman ng mga malain. Kundi magkabuhì kita nga malimpyo na sa salà kung sa diin sinsero gid ang aton pagsunod sa kamatuuran.

⁹ Ginghambay ko sa akon nga sulat nga indi kamo magkaibahan sa mga nagahuman ning imoral. ¹⁰ Ang gusto ko hambayon, bukon ang mga tawo nga wayà pa makakilaya sa Dios nga mga imoral o mga hakog kag mga tulisan o mga nagasamba sa mga dios-diosan. Kay kung sinda tanan indo likawan, kahinngan maghalin na kamo sa ini nga kalibutan. ¹¹ Ang akon gusto hambayon hay adtong mga tawo nga nagapakilaya nga sinda da hay mga kauturan sa Ginoo pero mga imoral, mga hakog, mga nagasamba sa mga dios-diosan, mga nagahambay ning malain sa mga tawo, mga nagabinayong kag mga tulisan. Indi kamo dapat magkaibahan sa inda aber sa pagkaon. ¹²⁻¹³ Kung sa bagay wayà kita pudir maghusga sa mga wayà nagatuo. Ang Dios lang ang magahusga sa inda. Pero kahinngan gid nga husgahan nindo kung maayo o malain ang ginahuman ng aton kapareho nga nagatuo, kay ginahambay ng Kasulatan, "Isikway nindo sa indo grupo ang malain nga tawo."[†]

6

Likawan ang Pag-akusar sa mga Kauturan

¹ Kung ang isa sa indo hay may reklamo kontra sa iya kapareho nga nagatuo, basi wayà siya nahuhuyà kag ginadaya pa niya inà sa mga wayà makakilaya sa Dios para husgahan? Basi wayà niya inà ginadaya sa mga nagatuo nga imaw ang mga balaan nga tawo ng Dios agud husayon ang problema? ² Wayà ba kamo makasayod nga sa ulihi nga mga adlaw kita nga mga balaan nga tawo ng Dios imaw ang magahusga sa mga tawo sa kalibutan? Ngani kung kamo ang magahusga sa mga tawo sa kalibutan, basi indi kamo makahusay ng tiyad inà kaisot nga butang? ³ Wayà ba kamo makasayod nga aber ngani ang mga anghel hay aton pagahusgahan? Indi ba nindo kaya nga husayon ang mga butang sa ini nga kalibutan? ⁴ Ngani kung may mga kaso kamo sa isa kag isa, basi ginadaya pa nindo inà sa mga hukom nga wayà ngani ginakilay-a ng mga nagatuo sa Dios? ⁵ Dapat mahuyà kamo! Ano, wayà gid ba dirà sa indo ning antigo maghusay ng problema sa indo kapareho? ⁶ Pareho kamo nga nagatuo, pero kamo da mismo ang nagainakusahan kag didto pa mismo sa atubangan ng mga wayà nagatuo.

⁷ Sa indo pag-inakusahan sa korte, kamo mismo ang perdi. Mas maayo pa nga pabay-an na lang nindo ang nagahuman ning malain kag

[†] **5:12-13** 5:12-13 Deuteronomio 17:7

nagapangdayà sa indo. ⁸ Pero ang indo ginahuman, kamo mismo ang nagapangdayà kag nagahuman ning malain aber pa sa indo mga kauturan sa Ginoo.

⁹⁻¹⁰ Wayà ba kamo makasayod nga ang mga tawo nga nagahuman malain hay indi makapanubli ng gingharian ng Dios? Ngani ayaw nindo pagdayaa ang indo kaugalingon! Kay indi makapanubli ng gingharian ng Dios ang mga nagahuman ning imoral, ang mga nagasamba sa mga dios-diosan, ang mga nagapanginbabayi o mga nagapanginlyaki, ang mga lyaki nga nagabaligyà ng inda lawas para sa iban nga lyaki, ang mga lyaki nga nagaasawa sa pareho ninda nga lyaki, ang mga miyugpangawat, ang mga hakog, ang mga nagabinayong, ang mga nagahambay malain kontra sa mga tawo kag ang mga tulisan. ¹¹ Ang iban sa indo hay tiyad ini dati. Pero nalimpyo na kamo sa indo mga salà, ginglain na kamo ng Dios nga maging iya kag gingkabig na kamo nga matarong tungod sa pangayan* ni Ginoong Hesu-Kristo kag tungod sa Espiritu ng aton Dios.

Dayawa ang Dios paagi sa indo Lawas

¹² May magahambay, “Puydi ako maghuman aber ano.” Pero ang ginahambay ko, bukan tanan nga mga butang hay mapuslan nindo. Ngani bisa ginatugot sa akon ang maghuman aber ano, indi ako magpaulipon sa aber ano nga mga butang. ¹³ May magahambay da, “Ang pagkaon hay ginghuman para sa tiyan kag ang tiyan hay ginghuman para sa pagkaon.” Matuod inà, ugaling magaabot ang adlaw nga ang tiyan kag ang pagkaon hay pagasiraon ng Dios. Pero bukan matuod nga ginghuman ang lawas ng tawo para maghuman ning imoral, kundi ginghuman ini para magserbisyo sa Ginoo kag ang Ginoo imaw ang nagadipara sa lawas. ¹⁴ Kag sa ulihi, ining aton lawas hay banhawon ng Dios paagi sa iya gahom, pareho ng ginghuman niya sa aton Ginoo.

¹⁵ Wayà ba kamo makasayod nga ang aton lawas hay parte ng lawas ni Kristo? Puydi ba nga ang parte ng lawas ni Kristo hay gamiton ta para maging kaparte sa babayi nga nagabaligyà ng iya lawas? Indi gid puydi! ¹⁶ Wayà ba kamo makasayod nga kung ang lyaki nagaiba sa tiyad inà nga babayi, sinda nga duha hay maging isa na ka lawas? Kay ginahambay ng Kasulatan parti sa mag-asawa, “Sinda nga duha hay maging isa.”†† ¹⁷ Pero ang nagpakig-isa sa Ginoo hay isa na sinda sa espiritu.

¹⁸ Ngani likawi gid nindo ang pagpakig-relasyon ning imoral! Ang iban nga mga salà nga ginahuman ng tawo hay indi makaapikto sa lawas ning grabi, pero ang tawo nga nagahuman ning imoral hay nagapakasalà kontra sa iya kaugalingon nga lawas. ¹⁹ Wayà ba kamo makasayod nga ang indo lawas hay templo ng Espiritu Santo nga gingtao ng Dios kag siya hay nagaistar sa indo? Ngani inang indo lawas hay bukan indo kundi sa Dios. ²⁰ Kay gingbakay na kamo sa dakò gid nga kantidad, ngani gamita nindo ang indo lawas para madayaw ang Dios.

7

Ang parti sa Pag-asawa

¹ Kung parti sa mga butang nga indo gingsulat sa akon, imaw ini ang akon sabat: “Maayo kuntà sa lyaki nga indi na mag-asawa.” ² Pero kay

* **6:11** 6:11 Sa pangayan: gusto hambayon, paagi sa gahom o otoridad. † **6:16** 6:16 Sinda nga duha hay sina Adan kag Eva. †† **6:16** 6:16 Gingtunaan 2:24

madamò ang nagahaman ning imoral kag agud malikawan nindo ini, ang kada lyaki hay dapat mag-ubay sa iya lang gid asawa kag imaw da ang kada babayi. ³ Kahinangyan tumanon ng lyaki ang iya obligasyon sa iya asawa kag imaw da ang babayi. ⁴ Kay ang lawas ng babayi hay sa iya na asawa kag ang lawas da ng lyaki hay sa iya na asawa. ⁵ Ngani indi nindo pagpaindian ang isa kag isa, puyra lang kung nagkasugot kamo nga mag-asawa nga indi anay mag-ubay sa matag-od lang nga tyempo, kay gusto nindo nga gamiton ang indo oras para mangamuyò. Pero pagkatapos, mag-ubay na kamo liwat kay basi kung indi kamo makapugong ng indo nababatyagan kag matintar kamo ni Satanas.

⁶ Ang ginahambay ko hay bukon sugò, kundi ginatugutan ko kamo sa indo gusto. ⁷ Gusto ko kuntà kamo tanan hay maging pareho sa akon nga wayà asawa. Pero bukon pareho ang pagkatawag sa aton ng Dios, kay may iban nga gingtaw-an ng abilidad nga indi mag-asawa kag may iban nga wayà.

⁸ Kamo nga wayà pa asawa kag kamo nga mga bayo, mas maayo pa kung magpadayon kamo sa pagkabuhì nga isa lang pareho sa akon. ⁹ Pero kung indi na kamo makapugong ng indo nababatyagan, mag-asawa na lang kamo. Kay maayo pa inà kaysa sa mag-antos kamo tungod sa indo madakò nga handom nga may kaubay.

¹⁰⁻¹¹ Sa mga mag-asawa, imaw ini ang ginasugò mismo ng Ginoo, bukon ako: ang asawa nga babayi hay indi dapat magbuyag sa iya asawa kag ang asawa nga lyaki hay indi da magbuyag sa iya asawa. Pero kung may babayi nga magbuyag sa iya asawa, dapat magpabilin siya nga wayà asawa, o magbalik na lang siya sa iya asawa.

¹² Kung parti naman sa iban, imaw ini ang gusto ko ihambay (ini hay sa akon lang, wayà may ginhambay ang Ginoo parti diri): kung ang nagatuo nga lyaki may asawa nga wayà nagatuo pero gusto gihapon nga mag-iba sa iya, dapat indi niya pagbuyagan. ¹³ Kag kung ang nagatuo nga babayi hay may asawa nga wayà nagatuo pero gusto gihapon nga mag-iba sa iya, indi da niya dapat pagbuyagan. ¹⁴ Kay ang wayà nagatuo nga asawa nga lyaki hay mapapalapit sa Dios tungod sa iya nagatuo nga asawa; kag ang wayà nagatuo nga asawa nga babayi hay mapapalapit da sa Dios tungod sa iya nagatuo nga asawa. Kay kung indi, pati ang inda mga ungà hay pareho da sa mga ungà ng wayà nagatuo sa Dios. Pero ang matuod, mapapalapit da sinda sa Dios. ¹⁵ Pero kung gusto ng wayà nagatuo nga magbuyag, tuguti. Hilway ka na sa ini nga butang, kay gingtawag kita ng Dios sa matawhay nga pagkabuhì. ¹⁶ Kay ikaw nga nagatuo, wayà mo masasayuri basi kung ikaw ang paagi nga maluwas ng Dios ang imo asawa.

Magpabilin Kamo sa Pagkatawag ng Dios

¹⁷ Ugaling lang ang kada isa hay dapat magkabuhì sunò sa kamutangan nga gingtao ng Ginoo sa iya. Dapat magpabilin siya sa iya kamutangan nang siya hay gingtawag ng Dios nga magtuo. Imaw ini ang pagsulundan nga akon ginatudlò sa tanan nga nagatuo. ¹⁸ Halimbawà, kung may lyaki nga napaltak* na nang wayà pa siya gingtawag ng Dios, indi na niya pagtilawan nga ilisan pa ang iya kamutangan. Kag kung igwa da ning bukon paltak nang wayà pa siya gingtawag, indi na kahinangyan nga magpapaltak pa siya. ¹⁹ Kay bukon importante kung paltak ang tawo o bukon. Ang importante hay ang pagtuman sa mga sugò ng Dios. ²⁰ Ngani

magpabilin ang kada isa sunò sa iya kamutangan nang siya hay gingpili ng Dios. ²¹ Kung ikaw isa ka ulipon nang gingtawag ng Dios, di bali. Pero kung makahilway ka sa pagkaulipon, tinguhaa inà. ²² Kay ang tawo nga ulipon nang gingtawag ng Ginoo, niyan hilway na sa panirò ng Ginoo. Kag ang tawo nga bukon ulipon nang siya hay gingtawag, niyan ulipon na ni Kristo. ²³ Gingbakay na kamo ng Dios sa dakò nga kantidad, ngani indi kamo basta lang nga magpaulipon sa mga tawo. ²⁴ Ngani mga kauturan kay Kristo, magpabilin ang kada isa sa Dios sunò sa iya kamutangan nang siya hay gingtawag nga magtuo sa iya.

Ang parti sa mga Wayà Asawa kag sa mga Bayo

²⁵ Kung parti sa mga wayà pa asawa, wayà ako sugò halin sa Ginoo. Pero bilang tawo nga masaligan tungod sa kaluoy ng Dios, imaw ini ang akon laygay.

²⁶ Tungod sa mga kahugaan niyan, ang akon naiisip hay mas maayo pa kung magpabilin na lang kita sa aton kamutangan. ²⁷ Ngani kung may asawa ka na, ayaw siya pagbuyagi. Kag kung wayà ka asawa, ayaw na lang mag-asawa. ²⁸ Pero kung ang lyaki hay mag-asawa gida, bukon ini salà. Kag kung ang dalaga hay mag-asawa, bukon da ini salà. Pero kung mag-asawa kamo, may mga kahugaan sa indo kabuhi. Nagahambay ako nga kuntà makalikaw kamo sa mga kahugaan.

²⁹ Ang gusto ko hambayon, mga kauturan, matag-od na lang ang tyempo nga nabilin. Ngani tunà niyan, ang mga may asawa dapat magkabuhi nga daw wayà asawa. ³⁰ Ang mga nagapangalisod hay dapat magkabuhi nga daw wayà nagapangalisod kag ang mga nagakalipay magkabuhi nga daw wayà nagakalipay. Ang mga nagapamakay dapat indi magsalig nga magapabilin sa inda ang inda mga gingpamakay. ³¹ Kag aber ano ang aton mga nagagamit sa kalibutan, dapat indi mawili sa inà nga mga butang, tungod maduduyà da ang tanan nga butang sa ini nga kalibutan.

³² Gusto ko kuntà nga mahilway kamo sa mga kabayak-on. Ang wayà asawa nga lyaki hay wayà iban nga ginakabayak-an kundi ang mga butang para sa Ginoo kag kung pauno siya makatao kalipay sa iya. ³³ Pero ang lyaki nga may asawa hay nagakabayaka parti sa mga butang sa kalibutan kag kung pauno siya makatao kalipay sa iya asawa. ³⁴ Imaw inà nga natungà permi ang iya panghunahunà. Ang mga babayi nga bayo kag ang mga dalaga hay wayà iban nga ginakabayak-an kundi ang mga butang para sa Ginoo, kay gusto ninda nga ihalad ang inda bilog nga kabuhi para magserbisyo sa iya. Pero ang babayi nga may asawa hay nagakabayaka parti sa mga butang sa kalibutan kag kung pauno siya makatao ning kalipay sa iya asawa.

³⁵ Ginahambay ko ini para sa indo kaayuhan. Wayà ko kamo ginabawali nga mag-asawa, kundi gusto ko lang nga maging kaayo-ayo kag wayà makadisturbo sa indo pagserbisyo sa Ginoo.

³⁶ Niyan, parti sa magnobyong kag magnobyong: kung ginaisip ng lyaki nga bukon tamà ang iya pagtrato sa iya nobya kay indi na siya makapugong ng iya nababatyagan kag gusto niya mag-asawa, dapat nga magpakasay na sinda. Maayo pa nga magpakasay na lang sinda. Bukon ini salà. ³⁷ Pero kung desidido ang isa ka lyaki nga indi na niya pag-asawahon ang iya nobya kag para sa iya bukon pa kahinangyan nga mag-asawa kag mapupunggan pa niya ang iya kaugalingon nga handom, maayo ang iya

ginahuman. ³⁸ Niyan maayo kung pangasaw-on ng nobyo ang iya nobya; pero mas maayo pa gid ang indi mag-asawa.

³⁹ Ang babayi hay dapat magapabilin sa iya asawa mintras buhi pa ang iya asawa. Pero kung patay na ang iya asawa puydi na siya mag-asawa liwat sa aber sin-o nga iya nagustuhan. Pero kahinangyan nagatuo ang pilion niya. ⁴⁰ Kung sa akon lang, mas malipayon siya kung indi na siya mag-asawa. Ini hay laygay ko lang, pero nagapati ako nga ang Espiritu ng Dios nga yari sa akon hay imaw ang nagtudlò sa akon.

8

Ang parti sa Pagkaon nga Ginghalad sa Dios-diosan

¹ Niyan, parti naman sa mga pagkaon nga ginghalad sa mga dios-diosan, kung makakaon ba kita ini o indi. Aber mahambay naton nga kita tanan hay may nasayuran na, dumdumon ta nga ang nasayuran ng tawo kung kaisa imaw ang ginahalinan ng pagpahambog. Mas importante nga may paghigugmà kita, kay ini hay makapatibay sa iban. ² Ang tawo nga nagahunahunà nga may nasayuran na siya hay nagapakilaya lang nga kuyang pa gid ang dapat niya nasayuran. ³ Pero ang tawo nga nagahigugmà sa Dios imaw ang ginakilaya ng Dios nga iya.

⁴ Ngani kung parti sa mga pagkaon nga ginghalad sa mga dios-diosan, nakasayod kita nga ang mga dios-diosan sa kalibutan hay bukon matuod, kay may isa lang gid nga Dios. ⁵ Aber nagahambay ang iban nga may mga dios sa langit kag sa dutà kag madamò ang ginatawag nga mga dios kag mga ginoo, ⁶ para sa aton may isa lang gid nga Dios, ang aton Amay nga nagtuga ng tanan nga butang kag nagakabuhì kita para sa iya. Kag may isa lang gid nga Ginoo, si Hesu-Kristo. Paagi sa iya, nahuman ang tanan nga butang kag paagi da sa iya naging ungà kita ng Dios.

⁷ Pero may mga nagatuo nga wayà nasasayuri ini. Kag tungod dati anay hay nagasamba sinda sa mga dios-diosan, imaw inà nga hasta niyan kung magkaon sinda ng pagkaon nga ginghalad didto, sa inda hunahunà daw kaibahan na sinda nga nagasamba sa mga dios-diosan. Ngani tungod kuyang pa ang inda nasasayuran, nakonsensya sinda, kay para sa inda bukon tamà ang inda ginahuman. ⁸ Kung sa bagay, ang pagkaon hay wayà labot sa aton relasyon sa Dios. Wayà may maduyà sa aton relasyon sa Dios kung indi kita magkaon kag wayà da may madugang kung magkaon kita.

⁹ Pero aber hilway kamo, mag-andam kamo kay basi kung imaw inà ang maging kabangdanan nga magkasalà ang mga tawo nga maluya ang inda pagtuo. ¹⁰ Halimbawà, may iban nga wayà pa nasayuran kag ikaw nga may nasayuran na. Nakità niya nga nagakaon ka sa templo ng mga dios-diosan, indi ba makaengganyo ini sa iya nga magkaon da ng pagkaon nga ginghalad sa mga dios-diosan, aber sa iya pagkaintindi hay salà inà?

¹¹ Ngani ang imo utod nga maluya ang pagtuo, kung sa diin namatay da si Kristo, hay maduduyaan pagtuo tungod sa imo kamayad. ¹² Sa ini nga paagi nakasalà ka kay Kristo, kay nakasalà ka sa imo utod nga maluya ang pagtuo, sa imo pag-ingganyo sa iya sa paghuman ng butang nga kontra sa iya konsensya. ¹³ Ngani para sa akon, kung ang akon ginakaon maging kabangdanan nga magkasalà ang akon utod, indi na lang gid ako magkaon ning karne aber san-o, agud indi magkasalà ang akon utod tungod sa akon.

9

Ang Pudir kag Responsibilidad bilang Apostol

¹ Hunahunaa nindo ako! Di ba hilway ako? Di ba apostol ako? Di ba nagpakita mismo sa akon si Hesus nga aton Ginoo? Kag di ba nagtuo kamo tungod sa akon pagpangabudlay? ² Bisan ang iban wayà nagakilaya sa akon bilang apostol, apostol gid ako sa indo tungod kamo mismo ang ebidensya, kay paagi sa akon kamo hay may relasyon na sa Ginoo.

³ Imaw ini ang ginasabat ko sa mga tawo nga nagapangsirà sa akon. ⁴ Wayà ba ako pudir nga magpangayò ng akon pagkaon sa mga tawo nga nakakabaton ng akon pagpanudlò? ⁵ Kag wayà ba ako pudir para magdaya ng asawa nga nagatuo sa mga pagbyahe ko pareho ng ginahuman ng iban nga mga apostoles kag ng mga manghod ng Ginoo kag ni Pedro? ⁶ Ano, kami lang ba ni Bernabe ang kahinangyan nga magpangabudlay para sa amon pagpangabuhì? ⁷ May sundalo ba nga siya mismo ang nagagastos ng iya pagserbisyo? May tawo ba nga nagatanom nga wayà nagapuyos ng bunga ng iya tinanom? Kag may nagaalilà ba ning mga kambing nga wayà nagainom ng gatas ng iya ginaalilà?

⁸ Ining akon ginahambay hay bukon lang sa tawhanon nga panghuhunà, kundì imaw da ini ang ginatudlò ng Kasuguan ni Moises. ⁹ Kay nakasulat sa Kasuguan, "Ayaw magbusali ang bàbà ng baka mintras ginagamit sa paggiok agud makakaon."† Nagakabayaka lang ba sa baka ang Dios? Wayà! ¹⁰ Syempre, ini hay parti sa aton ang iya ginahambay. Halimbawà, ang mga nagaarado kag nagagiok hay nagalaom sa patubas, tungod nagapaabot da sinda nga may parte sa ani. ¹¹ Kag para sa amon, nagpugas kami sa indo ng espirituhanon nga mga binhì; dakò na gid ba nga butang kung magpaabot kami nga magtao kamo ning mga butang nga kahinangyan namon sa adlaw-adlaw? ¹² Kung ang iban nga mga manunudlò hay may pudir sa pagpaabot ini halin sa indo, mas lalò na gid kami. Pero aber may pudir kami sa pagpaabot ng bulig halin sa indo, wayà kami nagpangayò sa indo. Ging-antos namon ang tanan, agud wayà makapugong sa pagwali ng Maayong Balità parti kay Kristo. ¹³ Sayod gid nindo nga ang mga nagaserbisyo sa templo hay dirà da nagabuoy ng inda pagkaon kag ang mga nagaserbisyo sa altar* hay nagabuoy da ng inda parti sa mga karne nga ginahalad diri. ¹⁴ Sa ini da nga paagi, nagsugò ang Ginoo nga ang mga miyugwali ng Maayong Balità hay dapat magbaton bulig sa mga nakabaton ng Maayong Balità, agud mabuhì sinda.†

¹⁵ Pero wayà ko paggamita ang akon pudir nga inà. Kag wayà da ako nagasulat niyan agud ipasayod sa indo nga taw-an nindo ako. Maayo pa nga mamatay ako kaysa sa humanon ko inà. Siguruhon ko nga wayà bisan sin-o nga makabuoy ng akon ginapahambog nga wayà bayad ang akon pagwali ng Maayong Balità. ¹⁶ Kung sa bagay, wayà ko ginapahambog ang akon pagwali ng Maayong Balità, kay gingtugyan na ng Ginoo ini nga responsibilidad sa akon. Kung indì ko iwali ang Maayong Balità, makaluluoy ako! ¹⁷ Kung nagawali ako nga halin sa akon kabubut-on, magapaabot ako ning premyo. Pero kung bukon halin sa akon kabubut-on, magatuman gihapon ako kay imaw ini ang trabaho nga gingsalig sa akon ng Dios. ¹⁸ Ano niyan ang premyo nga akon mababaton? Ang ginaisip ko nga premyo hay ang kalipay nga wayà ako nagapabayad sa

† 9:9 9:9 Deuteronomio 25:4 † 9:14 9:14 Mateo 10:10; Lucas 7:10

akon pagwali ng Maayong Balità, agud indi ko magamit ang akon pudir sa ini nga premyo sa akon pagpangabudlay para sa Maayong Balità.

¹⁹ Kay bisan wayà may nagaulipon sa akon, ako hay daw nagapaulipon sa tanan, agud madamò pa gid ang akon madaya nga magtuo kay Kristo. ²⁰ Imaw inà nga kung kaibahan ko ang mga Judio nagakabuhì ako pareho ng Judio, agud madaya ko sinda para magtuo kay Kristo. Ngani bisan bukon ako sakop sa Kasuguan ng mga Judio, kung kaibahan ko ang mga nagapasakop sa Kasuguan, ginasunod ko ini, agud madaya ko sinda sa pagtuo. ²¹ Kag imaw da kung kaibahan ko ang mga bukon Judio. Wayà ako nagasunod sa Kasuguan nga para sa mga Judio, kundi ginasunod ko ang ino nga pagkabuhì agud magtuo sinda kay Hesus nga Ginoo. Bukon ini gusto hambayon nga wayà ko ginasunod ang mga sugò ng Dios, kay ang matuod, ginasunod ko ang mga sugò ni Kristo. ²² Kung kaibahan ko ang mga kauturan nga maluya ang pagtuo, nagapakigbagay ako sa inda, agud mapakusog ko sinda sa Ginoo. Nagapakigbagay ako sa tanan bisan ano ang inda kamutangan, agud sa bisan ano nga paagi maluwas ng Dios ang iban sa inda tungod sa akon. ²³ Ginahuman ko ini tanan tungod sa Maayong Balità, agud makabaton ako ng mga pagpakamaayo kaibahan ng mga nagatuo.

²⁴ Sa aton pagsunod sa Ginoo pareho kita sa mga nagadyagan. Sa palumbaan, sayod gid nindo nga madamò ang nagalakot, pero isa lang ang makakabaton ning premyo. Ngani pakaayua nindo ang indo pagdyagan, agud makabaton kamo ning premyo. ²⁵ Ang kada miyugkanam hay nagapraktis gid ning maayo nga may pagdisiplina sa iya kaugalingon, agud makabaton siya ning premyo. Pero ang premyo nga iya mababaton hay indi magdugay. Kita nga mga nagatuo hay makakabaton ning premyo nga indi gid maduyà. ²⁶ Imaw inà nga sa akon pagserbisyo sa Ginoo, deritso gid ang akon dyagan pakadto sa katapusan. Kag kung ako hay pareho sa boksingero, wayà ako nagasumbag sa hangin. ²⁷ Ngani kung may mga malain nga handom sa akon lawas, ginatinguhà ko gid nga pungugon ini kay basi kung pagkatapos ko matudluan ang mga tawo, ako pa ang indi makabaton ning premyo halin sa Dios.

10

Ang Paandam parti sa Pagsamba sa Dios-diosan

¹ Mga kauturan, gusto ko nga madumduman nindo ang natabò sa aton mga kalulo-lulohan nga kaibahan ni Moises. Gingtuytuyan sinda tanan ng Dios paagi sa panganod kag gingbuligan niya sinda tanan sa inda pagpanaw sa uga nga dutà patabok sa Puya nga Dagat.† ² Paagi sa adto nga panganod kag dagat, daw gingbawtismuhan sinda tanan bilang mga tagasunod ni Moises. ³ Nagkaon sinda tanan ng pagkaon nga gingtao ng Dios paagi sa iya gahom.† ⁴ Kag nag-inom sinda tanan ng inumon nga gingpatubod ng Dios, kay nag-inom sinda ning tubì halin sa bukon ordinaryo nga bato halin sa Dios.† Adto nga bato nga nagnunot sa inda hay si Kristo mismo. ⁵ Pero bisan gingbuligan sinda tanan ng Dios, kadamuan sa inda hay wayà gid napalipay ang Dios. Ngani nagkayat ang inda mga patay nga lawas didto sa tiway nga lugar.

† **10:1** 10:1 Exodus 14 † **10:3** 10:3 Exodus 16:35 † **10:4** 10:4 Exodus 17:6; Mga Bilang 20:11

6 Natabò ini tanan sa inda agud magpaandam sa aton nga indì kita maghinandom sa paghuman ning mga malain pareho ng inda mga ginghandom. 7 Indi kamo magsamba sa mga dios-diosan pareho ng ginghuman ng iban sa inda. Kay ginahambay ng Kasulatan, “Nagkinaon sinda kag nag-ininon kag nagpagusto pangalipay sa inda pagsamba sa dios-diosan.”† 8 Kag indì gid kita magsunod sa ginghuman ng iban sa inda nga naghuman ning imoral. Ngani gingparusahan sinda ng Dios kag 23,000 ang nagkamatay sa isa lang ka adlaw.† 9 Kag indì naton pagtistingon si Kristo pareho ng ginghuman ng iban sa inda. Ngani gingkagat sinda ng mga sawa kag nagkamatay sinda.† 10 Kag indì kamo magnireklamo pareho ng ginghuman ng iban sa inda. Ngani gingpaday-an sinda ng Dios ng anghel nga miyugpamatay para patyon sinda.†

11 Ining mga natabò sa inda hay nagapaandam sa aton. Kag gingsulat ini nga mga nagkatabò agud magpaandam da sa aton nga nagakabuhì sa tyempo nga madali na lang mag-abot ang katapusan.

12 Ngani kung nagahunahunà kamo nga ang indo pagtuo hay malig-on na, mag-andam kamo kay basì kung makasalà da kamo. 13 Wayà pagtilaw nga nagaabot sa indo nga wayà da nagaabot sa iban nga mga tawo. Pero masaligan ang Dios, kay indì niya kamo pagtugutan nga tistingon ning sobra sa indo kaya. Kag kung mag-abot ang pagtilaw sa indo, magahuman siya paagi agud matiisan nindo ini.

14 Ngani, mga pinalangà ko, indì gid kamo magsamba sa mga dios-diosan. 15 Nagahambay ako sa indo kay kamo hay nakakaintindi. Ngani isip-isipa nindo ang akon ginahambay sa indo. 16 Kung magtipon-tipon kita para magkumyunion, nagainom kita nga may pagpasalamat sa Dios. Di ba paagi diri nagapakig-isa kita sa dugò ni Kristo? Kag may tinapay da kita nga ginabuak-buak kag ginakaon. Di ba paagi diri nagapakig-isa kita sa lawas ni Kristo? 17 Kita, bisan madamò, hay isa lang ka lawas tungod isa lang ka tinapay ang ginakaon naton tanan.

18 Tan-awa nindo ang namat-an ng mga Israelita. Ang mga nagakaon ng mga halad* hay nagalakot sa ginahuman sa altar. 19 Ano ang gusto ko hambayon paagi sa ini nga pagkumpara ng mga paghalad? May puyos ba ang mga dios-diosan kag ang pagkaon nga ginahalad sa inda? Wayà! 20 Ang gusto ko hambayon hay para sa mga demonyo kag bukon para sa Dios ang mga ginahalad ng mga tawo nga wayà nagatuo sa Dios. Kag indì ko gusto nga maglakot kamo sa mga demonyo. 21 Indi puydi nga mag-inom kamo sa tasa ng Ginoo kag sa tasa ng mga demonyo. Kag indì puydi nga magkaon kamo sa pinggan ng Ginoo kag sa pinggan ng mga demonyo. 22 Gusto ba naton magpangimon ang Ginoo? Kay kung mahangit siya, nasayuran naton nga indì gid kita makalikaw sa iya parusa.

23 Kag niyan may magahambay, “Puydi ako maghuman ng bisan ano.” Pero ang ginahambay ko, bukon tanan nga mga butang hay mapupuslan nindo. Ngani bisan ginatugot sa akon ang maghuman bisan ano, bukon tanan hay makapakusog sa iban. 24 Ayaw nindo paghunahunaa ang indo lang kaugalingon nga kaayuhan, kundi hunahunaa da nindo ang kaayuhan ng iban.

25 Kauna nindo ang bisan ano nga ginabaligyà nga karne sa tindahan kag ayaw na magpangutana kung inà hay ginghalad sa mga dios-diosan

† 10:7 10:7 Exodus 32:6 † 10:8 10:8 Mga Bilang 25:1-9 † 10:9 10:9 Mga Bilang 21:5-9 † 10:10 10:10 Mga Bilang 16:41-50

o wayà, agud indì kamo pagdisturbuhon ng indo konsensya. ²⁶ Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang kalibutan kag ang tanan nga yari diri hay sa Ginoo.”†

²⁷ Kung may wayà nagatuo nga mag-imbatar sa indo nga magkaon sa inda kag gusto dà nindo magkadto, kauna nindo ang bisan ano nga gingpreparar para sa indo nga wayà na pangutana kung inà ba hay ginghalad sa mga dios-diosan o wayà, agud indì kamo pagdisturbuhon ng indo konsensya. ²⁸ Pero kung may naghambay sa indo nga inà nga pagkaon hay ginghalad sa mga dios-diosan, ayaw nindo pagkauna, tungod sa inà nga tawo nga naghambay sa indo, agud indì kamo pagdisturbuhon ng indo konsensya. ²⁹ Bukon ang indo kaugalingon nga konsensya ang akon gusto hambayon kundi ang konsensya ng iban nga tawo. Niyan magahambay kamo, “Basi pugungon ko ang akon kaugalingon tungod sa konsensya ng iban? ³⁰ Kung ginapasalamatan ko sa Dios ang akon ginakaon, basi abi pakalainon ako tungod sa pagkaon nga akon ginapasalamatan?” ³¹ Ini ang akon sabat sa indo: bisan ano ang indo humanon, aber magkaon o mag-inom, himua nindo ang tanan sa katuyuan nga madayaw ang Dios, ³² agud indì gid kamo mabasoy ng mga Judio o ng mga Griego, o ng mga nagatuo sa Dios. ³³ Patuyari lang nindo ang akon ginahuman: permi ako nagapangitâ paagi nga mabuligan ko ang tanan nga tawo sa tanan ko nga ginahuman. Wayà ako nagapangitâ ng akon kaugalingon nga kaayuhan kundi ang kaayuhan ng iban, agud maluwas sinda.

11

¹ Ngani patuyari nindo ako, pareho ng pagpatuyad ko kay Kristo.

Ang Pagtabon sa Uyo kung Nagasamba

² Ginadayaw ko kamo, kay permi nindo ako ginadumdom kag ginasunod nindo ang mga tradisyon nga gingpasa ko sa indo. ³ Niyan gusto ko nga masayuran nindo nga si Kristo hay imaw ang uyo ng kada lyaki kag ang lyaki hay imaw ang uyo ng babayi*, kag ang Dios hay imaw ang uyo ni Kristo. ⁴ Ngani sa indo pagtipon-tipon, kung ang lyaki hay magpangamuyò o magbalitâ ng mensahe halin sa Dios nga may tabon ang iya uyo, ginapakahuy-an niya ang iya uyo nga imaw si Kristo. ⁵ Kag kung ang babayi hay magpangamuyò o magbalitâ ning mensahe halin sa Dios nga wayà tabon ang iya uyo, ginapakahuy-an niya ang iya uyo nga imaw ang iya asawa kag daw napayot siya. ⁶ Kung ang babayi hay wayà nagatabon ng iya uyo, maayo pa nga magpautod na lang siya ng iya buhok. Pero makahuhuyâ sa babayi kung siya hay magpautod o magpapayot. Ngani dapat tabunan niya ang iya uyo. ⁷ Ang lyaki indì dapat magtabon ng iya uyo, kay ginghuman siya nga kapareho ng Dios kag paagi sa iya nakikitâ ang kadayawan ng Dios. Kag paagi sa babayi nakikitâ ang kadayawan ng lyaki. ⁸ Kay ang lyaki hay wayà paghumana halin sa babayi, kundi ang babayi imaw ang ginghuman halin sa lyaki. ⁹ Kag wayà da paghumana ang lyaki para sa babayi, kundi ang babayi hay ginghuman para sa lyaki. ¹⁰ Ngani imaw inà nga kahinangyan magtabon ang babayi ng iya uyo, agud bisan ang mga anghel makasayod nga nagapasakop siya sa otoridad. ¹¹ Pero dapat da dumdomon nindo nga sa aton kabuhi sa

† 10:26 10:26 Salmo 24:1 * 11:3 11:3 Babayi: o iya asawa.

Ginoo, kahinangyan ng babayi ang lyaki kag kahinangyan da ng lyaki ang babayi. ¹² Kay ang una nga babayi hay ginghuman halin sa lyaki kag niyan ang lyaki hay ginaungà ng babayi. Pero ang tanan hay halin sa Dios.

¹³ Isip-isipa nindo ini: angay ba nga ang babayi hay magpangamuyò sa Dios nga wayà tabon ang iya uyo? ¹⁴ Syempre angay sa lyaki nga matag-od ang iya buhok, kay makahuhuyà kung mahabà ini. ¹⁵ Pero sa babayi, ang mahabà nga buhok hay nagapagwapa sa iya. Kay gingtaw-an siya ng Dios ning mahabà nga buhok para itabon sa iya uyo. ¹⁶ Pero kung igwa gusto nga magkontra sa amon ginatudlò nga ini, ang mahambay ko lang, "Wayà kami iban nga namat-an puyra diri. Kag imaw da ini ang ginasunod ng mga nagatuo sa Dios aber diin nga lugar."

Ang Balaan nga Ihapon

Mateo 26:20-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20

¹⁷ May isa pa gid ako nga gusto ihambay niyan sa indo kag sa ini nga butang wayà ko kamo ginadayaw, kay ang indo pagtipon-tipon hay wayà nagadaya ng kaayuhan, kundi kalainan. ¹⁸ Kay nakabati ako nga kung nagatipon-tipon kamo nga mga nagatuo, nagainiyaiya kamo kag nagapati ako nga may kamatuuran ini. ¹⁹ Siguro kahinangyan da nga matabò inà dirà sa indo agud masayuran kung sin-o gid sa indo ang mga matuod nga nagatuo. ²⁰ Kung nagatipon-tipon kamo, wayà nindo ginahumana ang sunò sa katuyuan ng Ihapon ng Ginoo, ²¹ kay wayà kamo nahahinuyatan kung magkaon. Ngani ang iban sa indo hay busog kag bayong, pero ang iban hay ginagutom kag ginauhaw. ²² Basi indi anay kamo magkaon kag mag-inom sa indo kaugalingon nga bayay? Tungod sa tiyad ini nga indo ginahuman, ginapakahuy-an nindo ang mga pobre kag ang tanan nga mga nagatuo sa Dios nga nagakatipon hay ginabaliwayà nindo. Ano ba ang akon ihambay sa indo? Dayawon ko ba kamo sa indo ginahuman nga inà? Indi gid!

²³ Imaw ini ang gingtudlò sa akon ng Ginoo kag gingtudlò ko da sa indo: Nang adto da nga gab-i nga gingtraidor ang Ginoong Hesus, nagbuoy siya ning tinapay, ²⁴ kag nagpasalamat sa Dios. Gingbuak-buak niya ini kag naghambay, "Imaw ini ang akon lawas nga gingtao para sa indo. Himua nindo ini para sa pagdumdom sa akon." ²⁵ Pagkatapos ninda kaon ng ihapon, imaw da ang iya ginghuman sa tasa nga may ilimnon kag naghambay, "Ini nga ilimnon ang bag-o nga kasugtanan nga gingsilyuhan paagi sa akon dugò. Kada kamo mag-inom ini, himua nindo ini para sa pagdumdom sa akon." ²⁶ Kada kamo magkaon ng ini nga tinapay kag mag-inom ng ini nga ilimnon, ginabalità nindo ang kamatayon ng Ginoo hasta sa iya pagbalik.

²⁷ Ngani ang bisan sin-o nga magkaon ng ini nga tinapay kag mag-inom ng ini nga ilimnon ng Ginoo nga bukan angay hay nagakasalà siya kontra sa lawas kag dugò ng Ginoo. ²⁸ Kahinangyan usisaon anay ng kada isa ang iya kaugalingon bago siya magkaon ng tinapay kag mag-inom ng ilimnon. ²⁹ Kay kung magkaon siya kag mag-inom nga wayà niya ginakilay-a ang gusto hambayon ng lawas ng Ginoo, nagadaya lang siya ng parusa sa iya kaugalingon. ³⁰ Imaw inà nga madamò sa indo ang maluya kag masakiton kag ang iban ngani hay nagkamatay na. ³¹ Pero kung usisaon anay naton ang aton kaugalingon, indi kita maparusahan ng Dios. ³² Kung kita nga mga nagatuo ginaparusahan ng Dios, ginatudluan niya kita agud indi kita pagparusahan kaibahan ng mga tawo sa kalibutan.

³³ Ngani, mga kauturan ko kay Kristo, kung magtipon-tipon kamo para sa Ihapon ng Ginoo, maghinuyatan kamo. ³⁴ Kung may ginagutom sa indo, magkaon anay siya sa iya bayay, agud sa indo pagtipon-tipon indi kamo maparusahan ng Ginoo. Kung parti sa iban nga mga butang, asikasuhon ko na lang ugaling kung makaabot na ako dirà.

12

Mga Abilidad nga Ginatao ng Espiritu Santo

¹ Niyan, mga kauturan ko kay Kristo, kung parti sa mga abilidad nga ginatao ng Espiritu Santo, gusto ko nga masayuran nindo ini. ² Nasayuran nindo nga nang wayà pa kamo nagatuo sa Dios, gingpinatayang kag gingtinuytuyan kamo agud magsamba sa mga dios-diosan nga wayà kabuhì. ³ Ngani gusto ko nga masayuran nindo nga wayà tawo nga ginatuytuyan ng Espiritu ng Dios nga makahambay, "Sumpaon si Hesus!" Kag wayà da may makahambay, "Si Hesus ang Ginoo," kung wayà siya ginatuytuyi ng Espiritu Santo.

⁴ Iba-iba ang mga abilidad, pero isa lang ka Espiritu Santo ang ginahalanan ini. ⁵ Iba-iba ang paagi sa pagserbisyo, pero isa lang nga Ginoo ang aton ginaserbisuhan. ⁶ Iba-iba ang ginapahaman ng Dios sa aton, pero isa lang nga Dios ang nagatao ng gahom sa aton tanan agud mahuman ta ini. ⁷ Ang kada isa hay ginataw-an ng Dios ning abilidad nga nagapakità nga ang Espiritu hay yarà sa iya, agud makabulig siya sa iya kapareho nga nagatuo. ⁸ Ang iban ginataw-an ng Espiritu ning abilidad sa paghambay parti sa kamatuuran ng Dios kag ang iban naman ning abilidad sa paghambay parti sa kamayad ng Dios. ⁹ May igwa da ginataw-an ng pareho nga Espiritu ng dakò gid nga pagtuo kag ning abilidad sa pagpang-ayo ng mga nagamasakit. ¹⁰ Ang iban ginataw-an ng gahom sa paghuman ning mga milagro; ang iban, abilidad sa pagbalità ng mensahe halin sa Dios; kag ang iban abilidad sa pagkasayod kung ano ang nagagahom sa isa ka tawo kung Espiritu Santo o bukon. May ginataw-an da ning abilidad nga maghambay ng iban nga mga linggwahe nga wayà ninda nasayuri kag igwa da ginataw-an ning abilidad sa paghambay kung ano ang gusto hambayon ng adto nga mga linggwahe. ¹¹ Pero isa lang gid ka Espiritu ang nagatao ini tanan kag ginapanao niya ini sa kada tawo sunò sa iya kabubut-on.

Ang mga Parte ng Lawas ni Kristo

¹² Niyan isipa ang lawas ng tawo, isa lang ini pero madamò nga parte. Bisan iba-iba ang kada parte, isa lang gid ini ka lawas. Pareho da ini sa aton nga mga nagatuo nga madamò pero isa lang ka lawas ni Kristo. ¹³ Kay isa lang gid ka Espiritu Santo ang gingbawtismo sa aton tanan, Judio man o Griego, ulipon man o hilway, agud maging isa ka lawas. Kag isa da ka Espiritu Santo ang gingbaton naton tanan.*

¹⁴ Ang lawas ng tawo hay isa lang pero may madamò nga parte. ¹⁵ Kung maghambay ang siki, "Tungod ako hay bukon kamot, bukon ako parte ng lawas," sa matuod lang siya hay parte gihapon ng lawas. ¹⁶ Kag kung maghambay ang talinga, "Tungod ako hay bukon mata, bukon ako parte ng lawas," sa matuod lang, siya hay parte gihapon ng lawas. ¹⁷ Kay

* **12:13** 12:13 Isa da ka Espiritu Santo ang gingbaton naton tanan: sa literal, nag-inom kita tanan sa isa ka Espiritu.

kung ang bilog nga lawas ng tawo hay puro lang mata, pauno ang iya pagkabati? Kag kung ang bilog nga lawas hay puro lang talinga, pauno ang iya pagpanimahò? ¹⁸ Pero wayà kita paghumana ng Dios nga tiyad inà, gingbutang niya ang iba-iba nga parte sa aton lawas sunò sa iya gusto. ¹⁹ Kung ang lawas hay isa lang ka parte, indi na inà matatawag nga lawas. ²⁰ Ang matuod, madamò ang mga parte ng aton lawas, pero isa lang gid ka lawas.

²¹ Kag ang mata hay indi makahambay sa kamot, “Indi ko ikaw kahinangyan,” kag ang uyo indi da makahambay sa siki, “Indi ko ikaw kahinangyan.” ²² Sa matuod lang, ang mga parte ng lawas nga daw maluya hay kahinangyan ta gid. ²³ Ang mga parte ng lawas nga daw bukon gid importante, aton ginadipara ng maayo; kag ang mga parte nga makahuhuyà nga indi dapat makità, aton da ini ginatabunan ning maayo. ²⁴ Indi na naton kahinangyan nga humanon ini sa aton mga parte nga kaayo na siruon. Pero gingbutang ng Dios sa tamà nga lugar ang mga parte ng lawas, agud mataw-an ng dungog ang mga parte nga daw bukon gid importante. ²⁵ Ginghaman ini ng Dios agud wayà may mag-iyaiya, kundi magbinuligan ang kada parte ng lawas. ²⁶ Ngani kung ang isa ka parte hay nagaantos, ang tanan nga parte hay nagaantos da. Kag kung ang isa ka parte hay ginadayaw, ang tanan nga parte hay nalilipay da.

²⁷ Ang gusto ko hambayon imaw ini: kita nga mga nagatuo hay imaw ang lawas ni Kristo kag ang kada isa sa aton hay parte ng iya lawas.

²⁸ Kag sa ini nga lawas nga imaw ang iglesya, nagbutang ang Dios: una sa tanan, ng mga apostoles; ikaduha, mga propeta*; ikatuyo, mga manunudlò ng hambay ng Dios; pagkatapos mga miyughuman ning mga milagro, mga miyug-ayo ng mga may sakit, mga miyugbulig sa mga nagatuo, mga administrador kag mga miyughambay ng iban nga mga linggwahe nga wayà ninda nasayuri. ²⁹ Nasayuran da nindo nga bukon kita tanan hay mga apostoles, o mga propeta, o mga manunudlò, o mga miyughuman ning mga milagro. ³⁰ Kita tanan hay wayà da pagtaw-i ning abilidad sa pag-ayo ng may sakit, o paghambay sa iban nga linggwahe nga wayà nasayuri o paghambay kung ano ang gusto hambayon ng adto nga mga linggwahe. ³¹ Pero handuma gid nindo nga mabaton halin sa Dios ang mga importante gid nga mga abilidad.

Kag niyan itudlò ko sa indo ang pinakamaayo sa tanan nga paagi ng pagkabuhi.

13

Ang Paghigugmà

¹ Aber makahambay pa ako ng iban nga mga linggwahe ng mga tawo kag ng mga anghel, pero kung wayà ako paghigugmà sa akon isigkatawo, pareho lang ako sa tambor nga malingaw o bagtingan nga matingil. ² Kag aber makabalità ako ng mensahe halin sa Dios kag makasayod ng tanan nga tinagò nga mga kamatuuran pati ang iba-iba nga mga kamayad kag bisan mapasaylo ko ang mga bukid tungod sa akon dakò nga pagtuo, pero kung wayà ako paghigugmà, wayà gid ako puyos. ³ Aber ipanao ko sa mga pobre ang tanan ko nga pagkabutang kag aber ihalad ko ang akon lawas para sunugon*, kung wayà ako paghigugmà wayà gihapon ako puyos.

* **13:3** 13:3 Lawas para sunugon: sa iban nga mga kopya ng Griego, lawas agud makapahambog.

⁴ Ang tawo nga nagahigugmà hay mapinasensyahon, mabuot sa iya isigkatawo, bukon mailihon, bukon mahambog o hadakon, ⁵ bukon bastos, bukon maiyaiyahon sa kaugalingon nga kaayuhan, bukon madali mahan-git, bukon madinumuton sa salà ng iban, ⁶ wayà nalipay sa mga malain nga hinimuan kundì nalilipay sa kamatuuran, ⁷ permi mainantuson, permi may pagsalig, permi may paglaom kag permi matiniison.

⁸ Ang paghigugmà hay wayà gid katapusan, pero may katapusan ang mga pagbalità ng mensahe halin sa Dios kag ang mga paghambay sa iban nga mga linggwahe nga wayà nasayuri, pati ang mga pag-isplikar ng kamayad ng Dios. ⁹ Kay ang mga butang nga aton nasayuran pati ang aton pagbalità ng mensahe halin sa Dios hay bukon pa gid kumplito. ¹⁰ Pero pag-abot ng adlaw nga makumplito na ang tanan, maduduyà na ang bukon kumplito.

¹¹ Nang ungà pa ako, ang akon paghambay, ang akon paghunahunà kag ang akon pang-intindi hay pareho ng ungà. Pero niyan nga may edad na ako, gingbayaan ko ang batasan ng pagiging ungà. ¹² Sa niyan, daw nagasirò kita sa espiho nga malubog; pero magaabot ang adlaw nga maging klaro gid ang tanan. Niyan limitado ang aton nasasayuran; pero magaabot ang adlaw nga masasayuran ta ang tanan parti sa Dios, pareho ng pagkakilaya ng Dios sa aton.

¹³ Ngani, tuyo ka butang ang nagapadayon: ang pagtuo, paglaom kag paghigugmà. Pero ang paghigugmà gid ang labaw sa tanan.

14

Ang Paghambay ng Linggwahe nga wayà Nasayuri

¹ Ngani tinguhaa gid nindo ang paghigugmà, pero handuma da nindo nga mataw-an kamo ng mga abilidad halin sa Espiritu Santo, lalò na gid ang pagbalità ng mensahe halin sa Dios. ² Ang tawo nga nagahambay sa iban nga linggwahe nga wayà niya nasayuri hay wayà nagapakig-istorya sa mga tawo kundì sa Dios, tungod ang mga tawo hay indi makaintindi sa iya. Ang Espiritu Santo imaw ang nakapahambay sa iya ng mga butang nga indi maintindihan ng mga tawo. ³ Pero ang nagabalità ng mensahe halin sa Dios hay nagahambay sa mga tawo agud makapalig-on sa inda pagtuo, makapakusog sa inda buot kag makapalipay sa inda kaugalingon. ⁴ Ang tawo nga nagahambay sa iban nga linggwahe nga wayà niya nasayuri hay nagapalig-on ng iya kaugalingon, pero ang nagabalità ng mensahe halin sa Dios hay nagapalig-on sa mga nagatuo. ⁵ Gusto ko kuntà kamo tanan hay makahambay sa iban nga linggwahe nga wayà nasayuri, pero mas maayo gid kung makabalità kamo ng mensahe halin sa Dios. Tungod ang tawo nga nagabalità ng mensahe halin sa Dios hay mas importante pa kaysa sa tawo nga nagahambay sa iban nga linggwahe, puyra lang kung ihambay da adtong iya gusto hambayon agud mapalig-on ang mga nagatuo.

⁶ Niyan, mga kauturan, ano baya ang mapupuslan nindo kung magkarà ako dirà sa indo kag maghambay sa iban nga linggwahe nga indi nindo maintindihan? Syempre wayà gid! Kahinangyan may ibalità ako sa indo sa gingpasayod ng Dios sa akon, o may iisplikar ako nga kamayad ng Dios, o may ibalità ako nga mensahe halin sa Dios, o may itudlò ako nga hambay ng Dios. ⁷ Bisan sa ihimpro ng mga instrumento nga wayà kabuhì pareho sa plawta o alpa, kung bukon klaro ang pagpatunog ng mga nota, pauno

masayuran ng nagapamati kung ano ang ginapatunog? ⁸ Kag bisan sa miyugtrumpeta ng mga sundalo, kung bukon klaro ang pagpatunog, wayà may magpreparar para sa gira. ⁹ Imaw da ini sa indo, kung nagahambay ka sa iban nga linggwahe nga indì maintindihan, pauno ang pagkaintindi ng nagapamati ng imo ginahambay? Wayà gid puyos ang imo ginahambay. ¹⁰ Madamò ang mga linggwahe sa kalibutan kag ang kada isa hay may gusto hambayon. ¹¹ Pero kung indì ko maintindihan ang ginahambay ng isa ka tawo kag indì da niya maintindihan ang akon ginahambay, magiging daw istranghero kami kag wayà kami may mabubuoy sa kada isa. ¹² Ngani tungod nagahandom kamo nga makabaton ning mga abilidad nga halin sa Espiritu Santo, handuma gid nindo nga mabaton ang mga abilidad nga makapalig-on sa mga nagatuo.

¹³ Ngani ang tawo nga nagahambay sa iban nga linggwahe nga wayà niya nasayuri dapat magpangamuyò nga taw-an da siya ning abilidad nga ihambay kung ano ang gusto hambayon adto. ¹⁴ Kay kung nagapangamuyò ako sa iban nga linggwahe nga wayà ko nasayuri, bisan matuod naga-pangamuyò ang akon espiritu, pero indì ini mapuslan ng akon hunahunà. ¹⁵ Ngani ano ang akon dapat humanon? Magapangamuyò o magakanta ako sa akon espiritu kag magapangamuyò o magakanta da ako nga maintindihan ng akon hunahunà. ¹⁶ Kung magpasalamat ka sa Dios sa imo espiritu lang kag indì maintindihan ng iban nga wayà adto nga abilidad, pauno sinda makahambay, “Matuod gid!” sa imo pagpasalamat? Kay wayà ngani sinda makaintindi kung ano ang imo ginahambay. ¹⁷ Bisan ang imo pagpasalamat sa Dios hay kaayo-ayo, ang inda pagtuo hay indì mapalig-on.

¹⁸ Nagapasalamat ako sa Dios nga wayà may makalabaw sa akon kung parti sa paghambay ng iban nga mga linggwahe nga wayà nasayuri. ¹⁹ Pero sa mga pagtipon-tipon ng mga nagatuo, mas maayo pa maghambay ako ng lima lang ka hambay nga maintindihan, agud matudluan ko sinda, kaysa sa libo-libo ka hambay nga indì maintindihan.

²⁰ Mga kauturan, indì ko gusto nga maghunahunà kamo pareho ng ungà. Syempre, kung parti sa malain, maging pareho kamo sa ungà nga wayà nakasayod ng malain. Pero sa indo hunahunà, maging maguyang kamo.

²¹ Ngani isipa ang ginahambay ng Kasulatan, naghambay ang Ginoo, “Magahambay ako sa ini nga mga tawo paagi sa iba-iba nga mga linggwahe kag paagi sa mga babà ng mga taga-iban nga lugar, pero indì gid sinda magpamati sa akon.”†

²² Ngani ang paghambay sa iban nga linggwahe nga wayà nasayuri hay bukon tandà para sa mga nagatuo kundì para sa mga wayà nagatuo. Pero ang pagbalità ng mensahe halin sa Dios hay bukon tandà para sa mga wayà nagatuo, kundì para sa mga nagatuo. ²³ Ngani, kung magtipon-tipon ang mga nagatuo kag kung tanan kamo maghambay sa mga linggwahe nga wayà nasayuri kag may mga nagatambong nga wayà pa nagatuo o wayà nakasayod kung ano ang indo ginahuman, indì ba arà sinda maghambay nga mga buang kamo? ²⁴ Pero kung tanan kamo magbalità ng mensahe halin sa Dios kag may nagatambong nga wayà pa nagatuo o wayà nakasayod kung ano ang indo ginahuman, masasayuran niya nga siya gali hay makasasalà tungod sa tanan nga iya nabatian. ²⁵ Mabibisto

† 14:21 14:21 Isaias 28:11-12

niya pati ang mga sikreto nga iya ginahunahunà, ngani magaluhod siya nga nagahinuysoy kag magasamba sa Dios. Kag makakahambay siya nga ang Dios hay yarà gid sa indo!

Ang Tamà nga Paagi sa Pagsamba

²⁶ Ngani, mga kauturan, imaw ini ang dapat nindo humanon kung magtipon-tipon kamo: ang iban magkanta, ang iban magtudlò, ang iban magbalità ng gingpasayod ng Dios sa iya, ang iban maghambay sa linggwahe nga wayà nasayuri kag ang iban hay maghambay kung ano ang gusto hambayon ng adto nga linggwahe. Kag ang tanan nga ginahuman nindo, himua nindo para sa pagpalig-on sa mga nagatuo. ²⁷ Kung igwa maghambay sa linggwahe nga wayà nasayuri, dapat duha lang o tuyo ang maghambay, pero dapat hay ilis-ilis kag kahinangyan igwa ning maghambay kung ano ang gusto hambayon adto. ²⁸ Pero kung wayà gid may maghambay kung ano ang gusto hambayon, dapat maghipos sinda kag maghambay na lang sa inda kaugalingon kag sa Dios. ²⁹ Kung igwa sa indo may abilidad sa pagbalità ng mensahe halin sa Dios, tuguti nindo nga maghambay ang duha o tuyo. Kag ang iban hay magpamati kag isipon gid maayo kung halin sa Dios ang inda ginahambay. ³⁰ Niyan, kung may inughambay nga gingpasayod ng Dios sa isa sa mga nagapungkò didto, dapat maghipos ang una nga nagahambay agud makahambay da ang iban. ³¹ Sa ini nga paagi, tanan kamo hay makailis-ilis balità ng mensahe halin sa Dios, agud ang tanan hay makatuon kag magakusog ang pagtuo. ³² Ang propeta nga nagabaton ng ini nga abilidad hay dapat magpugong sa paggamit ini. ³³ Kay ang Dios wayà nagatao ng kagulo kundì katawhayan. Kung parti sa mga babayi, himua nindo ang ginahuman ng mga balaan nga tawo ng Dios sa tanan nga iglesya. ³⁴ Dapat maghipos ang mga babayi sa indo mga pagtipon-tipon kay wayà sinda ginatuguti nga maghambay. Dapat magpasakop sinda sa otoridad pareho sa nakasulat sa kasuguan ng mga Judio. ³⁵ Kag kung ang babayi hay may gusto nga matun-an, maghuyat siya nga makabalik sa inda kag didto sa inda bayay makapangutana siya sa iya asawa, tungod makahuhuyà nga maghambay ang babayi sa pagtipon-tipon ng mga nagatuo.

Ang Kabilugan nga mga Bilin parti sa Pagsamba

³⁶ Ano, nagahunahunà ba kamo nga ang hambay ng Dios naghalin sa indo? O kamo lang ba ang nakabaton ini? ³⁷ Kung igwa sa indo nagahunahunà nga siya hay propeta o ginatuytuyan ng Espiritu Santo, dapat kilayahon niya nga ang akon mga ginasulat sa indo hay sugò mismo ng Ginoo. ³⁸ Kag kung igwa ng wayà nagakilaya sa ini nga akon ginahambay, ayaw da nindo siya pagkilay-a!

³⁹ Ngani mga kauturan ko kay Kristo, maghandom gid kamo nga makabalità ng mensahe halin sa Dios kag ayaw nindo pagpunggi ang iban nga nagahambay sa mga linggwahe nga wayà nasayuri. ⁴⁰ Pero himua nindo ang tanan sa tamà kag may kaayusan nga paagi.

15

Ang Pagkabanhaw ni Kristo

¹ Mga kauturan, gusto ko ipadumdom sa indo ang Maayong Balità nga akon gingpasayod sa indo. Ini hay ang gingbaton nindo kag hasta niyan imaw da ang indo ginatindugan. ² Paagi sa ini nga Maayong

Balitâ, maluluwas kamo kung ginapanghawiran gid nindo maayo ang akon gingpasayod sa indo, puyra lang kung bukon matuod ang indo ginatuuhan. ³ Gingtudlò ko sa indo ining pinakaimportante nga mga butang nga gingtudlò sa akon: si Kristo hay namatay agud mapatawad ang aton mga salâ, ini hay natabò sunò sa Kasulatan. ⁴ Ginglubong siya kag nabanhaw sa ikatuyo ka adlaw, sunò da sa Kasulatan. ⁵ Kag nagpakità siya una kay Pedro kag pagkatapos hay sa dose nga apostoles. ⁶ Pagkatapos nagpakità da siya isa ka beses sa mga kauturan nga sobra 500. Kag kadamuan sa inda hay buhi pa niyan, pero ang iban hay patay na. ⁷ Pagkatapos nagpakità da siya kay Santiago* kag sa tanan nga apostoles.

⁸ Sa katapusan nagpakità da siya sa akon. Ako hay pareho sa lapsag nga ging-ungâ nga bukon pa oras. ⁹ Kay ako ang pinakamababâ sa mga apostoles kag indi ngani angay nga tawagon nga apostol, tungod ginghingabot ko ang mga nagatuo sa Dios. ¹⁰ Pero sa kaluoy ng Dios sa akon, niyan apostol na ako. Kag wayâ may makahambay nga wayâ puyos ang kaluoy ng Dios nga gingtao sa akon, tungod ang matuod, mas madamò ang akon gingpangabudlayan kung ikumpara sa nahuman ng akon kapareho nga mga apostoles. Pero bukon sa akon kaugalingon, kundì tungod sa kaluoy ng Dios. ¹¹ Pero wayâ deperensya kung ako o sinda ang nagatudlò sa indo, ang importante hay pareho ang amon ginawali kag pareho da ang indo ginatuuhan.

Ang parti sa Pagkabanhaw ng mga Nagatuo

¹² Kung ginawali sa indo nga nabanhaw si Kristo halin sa mga namatay, basi ang iban dirâ sa indo hay nagahambay nga wayâ pagkabanhaw? ¹³ Kung wayâ pagkabanhaw, gusto hambayon si Kristo hay wayâ da kuntâ nabanhaw. ¹⁴ Kag kung wayâ nabanhaw si Kristo, wayâ kuntâ puyos ang amon pagwali kag wayâ da puyos ang indo pagtuo. ¹⁵ Bukon lang inâ, kundì ang gusto hambayon nagapinusong kami sa amon pamatuod parti sa Dios, kay nagpamatuod kami nga gingbanhaw niya si Kristo. Kag wayâ kuntâ niya gingbanhawa si Kristo, kung indi da pagabanhawon ang mga namatay. ¹⁶ Kay kung wayâ pagkabanhaw ang mga patay, wayâ da kuntâ nabanhaw si Kristo. ¹⁷ Kag kung si Kristo hay wayâ nabanhaw, ang indo pagtuo hay wayâ puyos kag wayâ pa kuntâ kamo napatawad sa indo mga salâ. ¹⁸ Kag ang gusto pa hambayon, ang mga nagatuo kay Kristo nga nagkamatay na hay gingparusahan na sa impyerno. ¹⁹ Kung ang aton paglaom kay Kristo hay para lang sa aton kabuhì diri sa kalibutan, kita ang pinakamakaluluoy sa tanan nga tawo.

²⁰ Pero ang matuod, nabanhaw si Kristo kag imaw ini ang garantiya nga pagabanhawon da ang mga namatay. ²¹ Tungod sa isa ka tawo, nag-abot ang kamatayon sa tanan nga tawo, ngani tungod da sa isa ka tawo, mabanhaw ang mga namatay. ²² Kung ang tanan nga tawo mamatay tungod sa aton relasyon kay Adan, tungod da sa aton relasyon kay Kristo kita tanan hay mababanhaw. ²³ Ang pagkabanhaw hay may iba-iba nga tyempo. Ang una gid nga nabanhaw hay si Kristo. Pagkatapos pagbalik niya, mabanhaw da ang iya mga gingpili. ²⁴ Kag pagkatapos magaabot ang katapusan. Perdihon niya ang tanan nga nagahari, nagadumaya kag tanan nga igwa gahom kag itugyan niya ang paghaharì sa Dios nga Amay. ²⁵ Kay dapat magharì si Kristo hasta mapasukò ng Dios sa iya ang tanan

niya nga kaaway.[†] ²⁶ Ang katapusan gid nga kaaway nga duyaon hay ang kamatayon. ²⁷ Ginahambay ng Kasulatan nga gingpasakop ng Dios kay Kristo ang tanan nga butang.[†] Pero syempre bukon ini gusto hambayon nga pati ang Dios nga nagpasakop ng tanan kay Kristo hay kaibahan da. ²⁸ Kundi kung ang tanan hay gingpasakop kay Kristo, si Kristo nga Ungà ng Dios hay magapasakop da sa Dios nga nagpasukò ng tanan sa iya, agud ang Dios imaw na ang magagahom sa tanan.

²⁹ Niyan may mga tawo nga nagapabawtismo para sa mga namatay. Di ano ang puyos ng inda ginahuman kung indi lang da pagabanhawon ang mga patay? Basi nagapabawtismo pa sinda para sa mga namatay? ³⁰ Kag para sa amon, kung wayà pagkabanhaw, ano ang amon mabuoy sa mga peligro nga amon naagihan? ³¹ Mga kauturan, kung pauno kamatuod nga ginaatubang ko kada adlaw ang peligro ng kamatayon, matuod da nga ginapahambog ko kamo tungod sa indo pagpakig-isa kay Kristo Hesus nga aton Ginoo. ³² Nahugaan gid ako diri sa Efeso, tungod nagakontra sa akon ang mga tawo nga pareho sa mapintas nga mga sapat. Pero kung indi pagabanhawon ang mga namatay, wayà kuntà ako may mabuoy sa ini nga mga pag-antos ko sunò sa panirò ng tawo. Mas maayo pa nga sundon ta na lang ang hambayanon nga,
“Magkaon kita kag mag-inom hasta gusto naton,

kay basi kung mamatay na kita buwas.”[†]

³³ Indi kamo magpadayà sa tiyad inà nga mga ginahambay kay “kung magkinaibahan kamo sa mga malain nga tawo, magapalain ini sa indo maayo nga batasan.” ³⁴ Maghunahunà na kamo ng tamà kag bayai na nindo ang pagpakasalà. Ginahambay ko ini sa indo agud mapahuyà kamo, kay ang iban sa indo hay wayà gid nakakilaya sa Dios.

Ang Lawas sa Pagkabanhaw

³⁵ Niyan, siguro may magpangutana kung pauno banhawon ang mga patay kag kung ano nga klasi ng hitsura magakaigwa sinda. ³⁶ Ano ba nga pangutana inà! Yari ang akon sapat sa inà nga tawo nga wayà gid may nasayuran: kung magtanom kita ng isa ka binhi sa dutà, inà nga binhi hay malunot anay ang panit bago magtubò. ³⁷ Kag bisan ano nga binhi ang imo itanom, halimbawà ang binhi ng trigo o ang iban pa nga klasi ng mga binhi, ang korte ng binhi hay bukon pareho ng hitsura ng tanom pag nagatubò na ini. ³⁸ Pero ang hitsura ini hay gingtao ng Dios sunò sa iya kabubut-on kag kada binhi hay may iba-iba nga hitsura kung magtubò. ³⁹ Imaw da ang lawas ng tanan nga may kabuhi, kay ang mga lawas hay wayà da nagapare-pareho. Iba ang lawas ng mga tawo kag iba da ang lawas ng mga hayop, iba ang lawas ng mga pispis kag iba da ang lawas ng mga isdà. ⁴⁰ Iba-iba ang ginghuman ng Dios diri sa dutà kag didto sa langit kag ang tanan nga iya ginghuman hay kaayo-ayo. Pero ang kaayo ng mga butang nga yadto sa langit hay iba kaysa sa kaayo ng mga butang diri sa dutà. ⁴¹ Iba ang kaayo ng adlaw kag iba da ang kaayo ng bulan. Ang mga bituon hay may iba da nga kaayo. Kag bisan pa ngani ang mga bituon hay iba-iba ang inda kaayo.

⁴² Imaw da kung pagabanhawon na ang mga namatay. Ang ginalubong nga lawas hay malunot, pero kung mabanhaw na, indi na gid ini malunot hasta san-o. ⁴³ Ang ginalubong nga lawas malaw-ay siruon kag

maluya, pero kung banhawon na, ini hay kaayo-ayo kag makusog. ⁴⁴ Ang ginalubong nga lawas hay dutan-on, pero kung banhawon na, ini hay maging langitnon nga lawas. Kay kung may dutan-on nga lawas, may langitnon da nga lawas. ⁴⁵ Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang una nga tawo nga si Adan hay gingtaw-an kabuhì.”† Pero ang ulihi nga Adan nga imaw si Kristo hay naging espiritu nga nagatao kabuhì. ⁴⁶ Bukon nga langitnon nga lawas ang una nga gingtao sa aton kundì ang dutan-on nga lawas kag pagkatapos ang langitnon nga lawas. ⁴⁷ Ang una nga tawo nga si Adan hay dutan-on. Ginghamman siya halin sa dutà. Pero ang ikaduha nga tawo nga imaw si Kristo hay halin sa langit. ⁴⁸ Ang mga lawas nga dutan-on hay pareho gid sa lawas ng tawo nga ginghamman halin sa dutà; pero ang mga lawas nga langitnon hay pareho gid sa lawas ng tawo nga halin sa langit. ⁴⁹ Ngani kung pauno nga ang aton lawas hay pareho kay Adan nga halin sa dutà, magaabot gid ang adlaw nga ang aton lawas hay maging pareho da kay Kristo nga halin sa langit.

⁵⁰ Mga kauturan, ang gusto ko hambayon imaw ini: ining aton lawas nga dutan-on hay indì puydi magbaton panublion sa ginghamman ng Dios. Ining lawas nga malulunot hay indì makapanubli ng kabuhì nga wayà katapusan.

⁵¹ Pamati kamo kay balitaan ko kamo ng ini nga kamatuuran nga wayà gingpasayod nang una: indì kita tanan mamatay, pero bag-uhon ng Dios ang aton lawas tanan. ⁵² Ini hay gulpi lang matabò, sa isa lang ka pisok ng mata. Pagtunog nang ulihi gid nga trumpeta, banhawon nga daan ang mga namatay kag taw-an lawas nga indì na malunot. Kag kita nga buhì pa hay bag-uhon da ang aton mga lawas. ⁵³ Kay ining lawas nga nalulunot kag namamatay hay kahinangyan bayluhan ng lawas nga indì na malunot kag indì na mamatay. ⁵⁴ Ngani kung ining lawas nga nalulunot kag namamatay hay mabayluhan na ng indì malunot kag indì mamatay, matutuman na ang ginahambay ng Kasulatan,

“Gingduyà na ang kamatayon!

Ang pagdaog hay sigurado na!”†

⁵⁵ “O kamatayon, naperdi na ikaw!

Wayà na ang imo dalit!”†

⁵⁶ Ang dalit ng kamatayon hay ang salà kag may gahom ang salà tungod may Kasuguan. ⁵⁷ Pero salamat sa Dios tungod paagi sa ginghamman ng aton Ginoong Hesu-Kristo, gingtaw-an niya kita pagdaog sa salà kag kamatayon!

⁵⁸ Ngani, mga pinalanggà ko nga kauturan kay Kristo, magpakalig-on kamo kag indì gid magduha-duha sa indo pagtuo. Magpakahugod kamo sa ginapahaman sa indo ng Ginoo, kay nasasayuran nindo nga may puyos gid ang indo mga pagpangabudlay para sa Ginoo.

16

Ang Bulig para sa mga taga-Judea

¹ Kung parti sa indo inugbulig sa mga balaan nga tawo ng Dios didto sa Judea, himua da nindo ang akon gingsugò sa mga nagatuo sa Galacia.

² Kada Dominggo,* ang kada isa sa indo hay maglain na ning kantidad sunò sa indo kinità. Pagkatapos taguon nindo ini agud pag-abot ko dirà,

† 15:45 15:45 Gingtunaan 2:7 † 15:54 15:54 Isaias 25:8 † 15:55 15:55 Hosea 13:14 * 16:2 16:2 Sa Griego, ini hay ang una nga adlaw ng simana.

preparado na ang indo inugtao. ³ Pag-abot ko dirà, suguon ko sa Jerusalem ang mga tawo nga indo gingpili para magdaya ng indo mga bulig kag ng akon sulat nga magapakilaya sa inda. ⁴ Pero kung kahinangyan gid nga magkadto da ako didto sa Jerusalem, day-on ko na lang sinda.

Ang Plano ni Pablo

⁵ Paghalin ko sa probinsya ng Macedonia, makarà ako dirà sa Corinto kay plano ko nga maagi sa Macedonia. ⁶ Basi kung magadugay ako dirà sa indo kag posible nga dirà na ako magpaligad ng tiglalamig, agud mabuligan nindo ako sa akon mga kahinangyanon sa akon pagbyahe kung diin man ako makadto. ⁷ Indi ko gusto nga mag-agi ako sa indo ng madali lang, kundi gusto ko nga kung yarà na ako sa indo, makatinir ako ning madugay, kung itugot ng Ginoo.

⁸ Pero niyan matinir anay ako diri sa Efeso hasta sa adlaw ng Pentecostes*, ⁹ tungod madamò diri ang gusto magpamati ng akon ginatudlò nga Maayong Balità kag nagapati ako nga madamò ang magatuo diri, bisan madamò ang nagakontra.

¹⁰ Kung mag-abot dirà si Timoteo, abiabiha nindo siya agud indì siya matahap sa indo, kay pareho da siya sa akon nga nagapangabudlay sa Ginoo. ¹¹ Ngani tahura nindo siya. Kag kung maghalin na siya dirà, buligi da nindo siya sa iya mga kahinangyanon sa iya pagbyahe agud makabalik siya diri sa akon. Ginapaabot ko siya kaibahan ng iban pa nga mga kauturan kay Kristo.

¹² Kung parti sa aton utod nga si Apolos, gingpangabay ko gid siya nga magbisita dirà sa indo kaibahan ng iban nga mga kauturan kay Kristo. Pero bukon pa siya niyan sigurado nga makakarà dirà. Makarà lang ugaling siya dirà kung may opurtunidad na siya.

Ang Katapusan nga mga Bilin

¹³ Magbantay kamo permi kag magpakalig-on sa indo pagtuo kay Hesu-Kristo. Magpakaisog kamo kag magpakusog. ¹⁴ Kag aber ano ang indo ginahuman, himua nindo inà nga may paghigugmà.

¹⁵ Mga kauturan, nasayuran nindo nga ang una gid nga mga nagatuo dirà sa Acaya hay wayà iban kundi si Stefanas kag ang iya pamilya. Ginghalad ninda ang inda kaugalingon para magserbisyo sa mga balaan nga tawo ng Dios. Imaw inà nga nagapangabay ako sa indo ¹⁶ nga magpasakop kamo sa inda kag pati da sa tanan nga pareho sa inda nga nagapangabudlay para sa Ginoo.

¹⁷ Nalipay gid ako pag-abot nina Stefanas, Fortunatus kag Acaicus. Kay bisan wayà kamo diri, yari sinda, ngani nahuman ninda sa akon ang indì nindo mahuman. ¹⁸ Ginapakusog ninda ang akon tagipusuon kag pati da ang indo. Ang mga tawo nga pareho sa inda hay dapat pasalamatan sa inda mga ginahuman.

¹⁹ Ang mga nagatuo diri sa probinsya ng Asia hay nagapangamusta sa indo. Sina Aquila kag Priscila kag ang mga nagatuo nga nagatipon sa inda bayay sa pagsamba sa Dios hay nagapangamusta gid sa indo sa pangayan ng Ginoo. ²⁰ Nagapangamusta da sa indo ang tanan nga kauturan kay Kristo diri.

Magkinamustahan kamo bilang mag-utod kay Kristo.†

† 16:20 16:20 Magkinamustahan... kay Kristo: sa literal, magkinamustahan... nga may balaan nga harò.

²¹ Ako mismo si Pablo ang nagasulat ini nga pagpangamusta: Kamusta sa indo tanan.

²² Kabay pa nga parusahan ng Ginoo ang bisan sin-o nga wayà nagahigugmà sa iya.

Ó Ginoo, magbalik ka na!

²³ Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya ni Ginoong Hesus.

²⁴ Ginahigugmà ko kamo tanan sa aton pagpakig-isa kay Kristo Hesus. Kabay pa.

Ang Pangaduha nga Sulat ni Pablo sa mga TAGA-CORINTO Pasayod

Pagkatapos ng una nga sulat ni Pablo sa mga nagatuo sa Corinto, nagbisita siya sa inda. Indi sinda magpamati sa iya mga laygay, ngani naghalin siya didto kag nagbalik sa Efeso. Nalipay siya nang nakità niya si Tito kay gingbalitaan siya nga ang mga taga-Corinto hay naghinuysoy na sa inda kasal-anan. Ining pangaduha nga sulat ni Pablo sa mga nagatuo sa Corinto hay para ipaabot sa inda ang iya kalipay tungod naging masinundanon sinda kag para da maglaygay pa gid sa inda. Sa matuod, bago ang una nga sulat sa Corinto, may gingsulat si Pablo sa inda (1 Corinto 5:9) pero ini hay naduyà na.

Gingsabat niya sa ini nga sulat ang mga nagakontra sa iya kag nagapabintang nga wayà siya nagtuman sa iya gingpangakò nga magbisita sa inda. Ginghamod niya nga indi anay magkadto sa Corinto para malikawan niya ang pagdisiplina sa inda kag indi niya gusto nga maglain ang inda buot.

Gingpabatyag diri ni Pablo ang iya dakò nga paghigugmà sa inda kag nagalaom gid siya kag nalilipay nga magkaigwa sinda liwat maayo nga relasyon. Ginahandom da niya nga patawaron kag batunon ninda liwat ang tawo nga nakasalà (2:5-11). Gingpadumdom da niya sa mga nagatuo nga ang Dios hay maatag kag gusto niya nga maging maatag da sinda para mabuligan ang mga kauturan sa Jerusalem kag sa Judea (8:1-9:15).

Sa mga ulihi nga kapitulo, gingdipinsahan niya ang iya pagiging matuod nga apostol sa pila ka mga kauturan sa Corinto nga nagahambay nga sinda ang matuod nga mga apostol.

Ang Pagpangamusta ni Pablo

¹ Ako si Pablo nga naging apostol* ni Kristo* Hesus sunò sa kabubut-on ng Dios. Ako kag si Timoteo nga aton utod kay Kristo hay nagapangamusta sa indo tanan dirà sa Corinto nga nagatuo sa Dios, kag mga balaan nga tawo ng Dios sa bilog nga probinsya ng Acaya.

² Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Pagpasalamat ni Pablo sa Dios

³ Dayawon ang Dios, nga imaw ang Dios ng aton Ginoong Hesu-Kristo kag iya da Amay. Maluluy-on siya nga Amay kag Dios nga permi nagapakusog sa aton tagipusuon. ⁴ Ginapakusog niya ang aton tagipusuon sa tanan ta nga mga kahugaan, agud makapakusog da kita sa mga tawo nga may iba-iba nga kahugaan, paagi sa pagpakusog nga nabaton naton halin sa iya. ⁵ Kay kung mauno kadamò ang aton naagihan nga mga kahugaan sa aton pagpakig-isa kay Kristo, imaw da nga pagpakusog ang aton nababaton paagi sa iya. ⁶ Niyan kung nagaagi man kami sa mga kahugaan, ini hay para kamo mapakusog kag maluwas. Kag kung ginapakusog kami, ini hay para da mapakusog kamo agud matiis nindo ang mga kahugaan nga pareho ng amon ginatiis. ⁷ Ngani matibay ang amon paglaom parti sa indo, kay sayod namon nga kung pauno kamo nagatiis ng mga kahugaan pareho sa amon, ginapakusog da kamo ng Dios pareho sa amon.

⁸ Mga kauturan kay Kristo, gusto namon nga masayuran nindo ang natabò sa amon nga kahugaan sa Asia,* kay ang amon naagihan hay sobrasobra gid nga kahugà nga daw indi na gid kaya ng amon kusog, hasta nga nabuy-an na gid kami paglaom nga mabuhì pa. ⁹ Kalaom ngani namon imaw na adto ang katapusan ng amon kabuhì. Pero natabò adto agud indi kami magsalig sa amon kaugalingon, kundi sa Dios nga imaw ang nagabanhaw sa mga patay. ¹⁰ Gingtabangan niya kami sa makahiyadlok nga kamatayon kag padayon pa nga pagaluwason. Siya lang gid ang amon ginalauman nga imaw gihapon ang magatabang sa amon. ¹¹ Paagi sa bulig ng indo mga pangamuyò, mababaton namon ang pagpakamaayo halin sa Dios bilang sabbat sa madamò nga nagapangamuyò, agud madamò da ang magapasalamat sa iya para sa amon.

Ang Pagbag-o ng Plano ni Pablo

¹² Imaw ini ang amon ginapakadako: ginapamatuuran ng amon konsensya nga paagi sa bulig ng Dios, ang amon pagkabuhì hay matarong kag wayà gid kasawayan parti sa amon mga motibo sa tanan nga tawo kag lalò na gid sa indo. Nahuman namon ini paagi sa pagpakamaayo ng Dios kag bukon sa amon tawhanon nga kamayad. ¹³⁻¹⁴ Wayà kami nagasulat ng mga butang nga wayà nindo maintindihi o mabasahi. Aber indi pa nindo kami maintindihan, nagalaom ako nga magaabot ang tyempo nga maiintindihan gid nindo kami ning maayo, agud sa adlaw ng pag-abot ng aton Ginoong Hesus, maipahambog nindo kami kag kamo hay maipahambog da namon.

¹⁵ Kag tungod sigurado ako nga naiintindihan nindo ako, nagplano ako dati nga magbisita sa indo, agud mabaton nindo ang isa pa gid nga pagpakamaayo ng akon pangaduha nga pagbisita. ¹⁶ Gusto ko nga maagi anay dirà sa indo pagkadto ko sa probinsya ng Macedonia kag sa akon pagbalik maagi ako liwat dirà, agud mabuligan naman nindo ako sa akon pagkadto sa Judea. ¹⁷ Imaw kuntà adto ang akon plano. Pero tungod wayà ini madayon, kalaom ba nindo hay indi masaligan ang akon ginahambay? Pareho ba ako ng iban nga tawo sa kalibutan nga ang inda ginaplano hay ang para lang gid sa inda pangsarili nga kaayuhan? Nagahambay sinda “Huo,” pero adto gali “Indi.” ¹⁸ Pero kung pauno nga ang Dios hay masaligan, masaligan da nindo ang amon mensahe sa indo. Bukon ini “Huo,” pero pagkatapos hay “Indi.” ¹⁹ Ang Ungà ng Dios nga si Hesu-Kristo, nga amon ginawali sa indo nina Silas kag Timoteo, hay bukon “Huo” pero pagkatapos hay “Indi.” Siya hay masaligan kag pagahumanon gid niya ang iya gingpangako. ²⁰ Tungod kay Kristo, natuman ang tanan nga gingpangako ng Dios. Ngani makahambay kita ng “Matuod gid!” paagi sa iya para sa kahimayaan ng Dios. ²¹ Ang Dios imaw ang nagapalig-on sa aton pagpakig-isa kay Kristo. Gingpili niya kita para magerbisyo sa iya. ²² Gingbutang niya ang Espiritu Santo sa aton mga tagipusuon bilang marka nga sa iya na kita, kung sa diin ini ang katibayan nga pagabatonon ta ang iya mga gingpangako sa aton.

²³ Testigo ko ang Dios, nga nagabalità ako ning matuod kung basi wayà ako nagkarà sa indo sa Corinto, agud malikawan ko nga madisiplina kamo.

* **1:8** 1:8 Nang una ang Asia hay isa sa mga probinsya ng Imperyo ng Roma. Niyang ini nga lugar hay Turkey.

24 Wayà kami nagadikta parti sa indo pagtuo, kay malig-on na da kamo. Gusto lang kuntà namon nga buligan kamo agud maging malipayon kamo.

2

1 Niyan nagdesisyon ako nga indi magkarà dirà kung magatao lang da ako liwat kalisod sa indo. 2 Kay kung ako ang maging rason ng paglain ng indo buot liwat, sin-o na lang ang magatao sa akon kalipay? Wayà na! Kay kamo lang ang makatao kalipay sa akon nga nataw-an ko kalisod nang una. 3 Ngani nagsulat anay ako sa indo, agud kung magkarà ako dirà, indi ako mapalisod ng mga tawo nga imaw kuntà ang dapat magtao kalipay sa akon. Kag nagapati ako sa indo tanan nga kung malipay ako, malilipay da kamo tanan. 4 Pagsulat ko dati sa indo, dakò gid ang akon kahugaan kag kalisod, ngani ako hay napatangis gid. Indi ko gusto nga maglain ang indo mga buot, kundi gusto ko lang nga masayuran nindo nga palanggà ko gid kamo.

Patawara nindo ang Nakasalà

5 Niyan, parti sa tawo dirà nga nakasalà, bukun lang ako ang iya gingtaw-an ning kalisod, kundi kamo da tanan hay nalisod aber pauno. Ginhambay ko nga aber pauno kay indi ko gusto nga pasobrahan. 6 Tamà na ang parusa nga gingtao sa iya ng kadamuan sa indo. 7 Pero niyan patawara nindo siya kag pakusugon ang tagipusuon, kay basi kung maapektuhan na gid siya sa tudo nga kalisod. 8 Ngani nagapangabay ako sa indo nga ipakità nindo sa iya nga ginapalanggà gihapon nindo siya. 9 Imaw ini ang rason ng pagsulat ko sa indo, kay gusto ko masayuran kung masaligan ba kamo sa pagtuman ng tanan nga akon ginahambay sa indo. 10 Kung ginapatawad nindo ang tawo nga nakasalà, gingpatawad ko na da siya. Kay kung may nakahuman salà sa akon, gingpatawad ko na siya sa presensya ni Kristo para sa indo kaayuhan. 11 Dapat naton ini humanon agud indi kita madaya ni Satanas, kay nasasayuran ta kung ano ang iya malain nga mga plano.

Si Pablo sa Troas

12 Pag-abot ko didto sa syudad ng Troas agud magpasayod ng Maayong Balità* parti kay Kristo, nakità ko nga gingpreparar na ng Ginoo ang inda mga tagipusuon para magpamatì sa akon. 13 Pero indi ako mahimunong kay wayà didto si Tito nga akon utod kay Kristo. Ngani nagpamuhon ako sa mga nagatuo didto kag nagkadto sa probinsya ng Macedonia.

Ang Pagdaog tungod kay Kristo

14 Salamat sa Dios, permi niya kita ginaparada sa pagdaog ni Kristo tungod sa aton pagpakig-isa sa iya. Ginagamit niya kami para ipakilaya siya sa mga tawo aber diin nga lugar kag ining amon pagpasayod hay pareho sa pahumot. 15 Kay pareho kami ng mahumot nga halad ni Kristo sa Dios nga nahuhumutan ng mga tawo nga nagakaluwas kag pati ng mga nagakamatay espirital*. 16 Sa mga tawo nga nagakamatay espirital, kami nga nagapasayod ng kamatuuran hay pareho ng mabahò nga nagadaya ning kamatayon; pero sa mga tawo nga nagakaluwas, pareho kami ng mahumot nga nagadaya ning kabuhì. Kung tiyad ini,

* 2:15 2:15 Mga nagakamatay espirital: gusto hambayon, mga tawo nga parusahan sa impyerno nga wayà katapusan, imaw da sa bersikulo 16 kag 4:3, 9.

sin-o ang makakaya sa ini nga trabaho? ¹⁷ Makakaya namon tungod sa Dios. Bukon kami pareho ng iban nga ginawali ang hambay ng Dios agud makakwarta. Pero kami hay sinsero sa pagwali nga may otoridad ni Kristo. Kag sayod namon nga nagasirò ang Dios nga nagsugò sa amon mintras nagawali kami.

3

Ang Bag-o nga Kasugtanan ng Dios sa Tawo

¹ Kalaom ba nindo hay ginadayaw na naman namon ang amon kaugalingon? Bukon kami pareho sa iban nga nagakahinangyan pa ning mga sulat ng rekomendasyon para sa indo o halin sa indo, agud batunon sinda. ² Kamo mismo imaw ang amon sulat ng rekomendasyon tungod sayod gid namon sa amon mga tagipusuon ang indo pagkabuhi. Kag ini hay pareho sa sulat nga nasasayuran kag nababasa ng kada isa. ³ Klaro nga paagi sa indo pagkabuhi, kamo hay pareho ng sulat ni Kristo nga gingsulat paagi sa amon. Ang ginggamit sa pagsulat hay bukon tinta kundi ang Espiritu ng Dios nga buhi kag bukon da gingsulat sa mga malapad nga bato kundi sa mga tagipusuon ng tawo.

⁴ Nakasiguro gid kami sa amon ginahambay tungod sa amon pagsalig sa Dios paagi sa amon relasyon kay Kristo. ⁵ Kay kung sa amon lang kaugalingon, wayà gid kami kakayahan sa ini nga trabaho, pero ginatawan kami ng Dios ning abilidad. ⁶ Siya gid ang nagtao sa amon ng kakayahan bilang mga miyugserbisyo nga nagatudlò ng bag-o nga kasugtanan nga iya ginghuman, agud paagi diri ang mga tawo hay makapalapit sa iya. Ining bag-o nga paagi bukon sa gingsulat nga Kasuguan, kundi paagi sa Espiritu Santo. Kay ang resulta ng Kasuguan hay parusa nga kamatayon, pero ang Espiritu Santo hay nagatao ning kabuhi.

⁷ Nang gingtao ng Dios kay Moises ang Kasuguan nga iya gingpasulat sa mga bato, ang mga Israelita hay indi makasirò sa hitsura ni Moises kay ginasilawan gid sinda. (Pero adto nga kahayag sa iya hitsura hay amat-amat nga naduduya.) Niyan kung gingpakità ng Dios ang iya kahimayaan nang gingtao niya ang Kasuguan nga nagaresulta ning kamatayon,[†] ⁸ mas sobra pa diri ang iya ipakità nga kahimayaan kung ang Espiritu Santo na ang maghikot. ⁹ Kay kung mahimayaon ang gingtao ng Kasuguan nga nagahusga ng kamatayon, di ba mas sobra pa gid nga mahimayaon ang maitatao ng bag-o nga kasugtanan nga ang resulta hay pagpakamatarong sa tawo? ¹⁰ Sa matuod lang, ang kahimayaan ng lumà nga kasugtanan indi gid maikumpara sa dakò nga kahimayaan ng ining bag-o nga kasugtanan. ¹¹ Kay kung may kahimayaan ang gingpakità dati, nga amat-amat naduduya, mas sobra pa nga kahimayaan ang iya ginapakità sa ining bag-o nga paagi nga nagapadayon hasta sa wayà katapusan.

¹² Kag tungod imaw ini ang amon ginalauman, maisog kami kag wayà kami may gingtagò nang magbalità kami ng mensahe halin sa Dios. ¹³ Bukon kami pareho sa ginghuman ni Moises nga nagtabon ng bilo sa iya hitsura, agud indi makità ng mga Israelita ang amat-amat nga naduduya nga kahayag. ¹⁴ Sa matuod lang, wayà sinda makaintindi maayo ng gusto hambayon ng lumà nga kasugtanan kay matugas ang inda uyo.

† 3:7 3:7 Exodus 34:29-35

Hasta ngani niyan nga ginasulat ko ini, daw nagatabon gihapon ang akon mga kasimanwa ng bilo kung ginapamatian ang lumà nga kasugtanan. Mabubuoy lang ini nga tabon kung nagapakig-isa na ang isa ka tawo kay Kristo. ¹⁵ Huo, hasta ngani niyan kung ginapamatian ninda ang mga gingpasulat ng Dios kay Moises, indi sinda makaintindi kay daw may bilo nga nagatabon sa inda mga hunahunà. ¹⁶ Pero ang bilo hay mabubuoy kung magpalapit ang tawo sa Ginoo. ¹⁷ Niyan, ang Ginoo nga ginahambay diri hay ang Espiritu Santo kag ang Espiritu ng Ginoo imaw ang nagatao kahilwayan sa tawo. ¹⁸ Ngani, tanan kita, nabuoy na ang nagatabon sa aton hunahunà kag nakikità naton ang kahimayaan ng aton Ginoo. Kag inà nga kahimayaan nga halin sa Ginoo, imaw ang Espiritu Santo, kung sa diin imaw ang nagapadayon sa pagbag-o sa aton, para mas lalò pa nga maging kapareho kita sa iya nga mahimayaon gid!

4

Ang Katutom sa Pagpasayod ng Maayong Balità

¹ Tungod sa kaluoy ng Dios, gingpili niya kami para magbalità ng mensahe halin sa iya, ngani wayà kami mahadlok nga ibalità ini. ² Gingsikway na namon ang tanan nga sikreto kag makahuhuyà nga mga hinimuan. Wayà kami nagapangdayà kag wayà da namon ginailisi ang gusto hambayon ng hambay ng Dios. Nasayuran ng mga tawo nga klaro gid kag bukon sa sikreto ang amon pagbalità ng kamatuuran kag sayod da ini ng Dios. ³ Pero kung indi maintindihan ang Maayong Balità nga amon ginaisplikar, indi lang ini maintindihan ng mga tawo nga nagakamatay spiritwal. ⁴ Indi sinda magtuo kay gingtabunan ang inda hunahunà ni Satanas nga imaw ang nagapakadios sa ini nga kalibutan. Gingtabunan niya ini agud indi sinda mahayagan ng Maayong Balità parti sa kahimayaan ni Kristo nga imaw gid ang kapareho ng Dios. ⁵ Ang amon ginawali hay bukon ang amon kaugalingon kundì si Hesu-Kristo bilang Ginoo. Nagaserbisyo kami sa indo para kay Hesus. ⁶ Ang Dios nga naghambay, "Halin sa kaduyom ang kahayag hay magasiga," imaw da ang nagtao ng kahayag sa amon mga hunahunà agud maintindihan namon kung ano ang iya kahimayaan nga gingpakità paagi sa hitsura ni Hesu-Kristo.

⁷ Kami hay pareho lang gid sa kuyon nga gingbutangan ng ini nga mamahayon nga butang, agud masayuran ng mga tawo nga ang gahom nga indi mapantayan nga yari sa amon mga lawas nga maluya hay bukon halin sa amon, kundì sa Dios. ⁸ Sa amon kabuhì, madamò nga kahugaan ang amon naagihan, pero wayà gid kami nadaog. Kung kaisa, indi namon masayuran kung ano ang humanon, pero wayà kami naduduyai paglaom. ⁹ Madamò nga tawo ang nagahingabot sa amon, pero wayà gid kami pagpabay-i ng Dios. Matuod nga kadamò ang nagapasakit ng sobra sa amon, pero buhì pa gihapon kami. ¹⁰ Permi kami nabutang sa peligro ng kamatayon pareho ng natabò kay Hesus, agud paagi sa amon lawas, makità ng tanan ang kabuhì niya. ¹¹ Ang amon kabuhì hay permi sa peligro ng kamatayon tungod sa amon pagserbisyo kay Hesus, agud makità ng tanan nga siya hay buhì kay paagi sa iya bulig kita nga may lawas nga may kamatayon hay buhì gihapon. ¹² Ngani mintras kami hay permi sa

peligro ng kamatayon tungod sa pagserbisyo kay Hesus, ang resulta hay nagakaigwa naman kamo ning kabuhi nga wayà katapusan.

¹³ Tungod igwa kami pagtuo nga pareho ng ginahambay ng Kasulatan, “Ako hay nagtuo, ngani naghambay ako,”† imaw da ini ang amon padayon nga ginahuman. Kami hay nagatuo sa Dios ngani ginahambay namon kung ano ang amon ginatuuhan. ¹⁴ Kay nasayuran namon nga ang Dios nga nagbanhaw kay Ginoong Hesus imaw da ang magabanhaw sa amon, pareho ng iya pagkabanhaw kay Hesus. Kag kami kaibahan nindo hay pagatipunon ng Dios sa iya atubangan. ¹⁵ Ang tanan namon nga pag-antos hay para sa indo kaayuhan, agud mintras nagadamò ang mga tawo nga nagabaton sa pagpakamaayo ng Dios, magadamò da ang magapasalamat kag ang resulta hay madayaw ang Dios.

¹⁶ Ngani wayà kami nagapangluya sa pagserbisyo sa Dios. Aber ining amon lawas hay nagaamat-amat pangluya, ang amon espiritu hay padayon nga nagakusog adlaw-adlaw. ¹⁷ Ang amon mga kahugaan niyan hay nagaagi lang kag bukon ini mabug-at kung ikumpara sa mababaton namon nga mga bayos sa paabuton. Tungod sa amon mga pag-antos, ginatagana ng Dios para sa amon ang kaayo-ayo gid nga kahimayaan nga wayà katapusan kag wayà gid ini kapareho. ¹⁸ Ngani wayà namon ginapalabiha ang mga butang nga amon nakikità diri sa kalibutan, kundi ang ginapalabi namon hay ang mga butang nga indi makità. Kay ang mga butang nga nakikità hay nagaagi lang, pero ang mga butang nga indi makità hay magapadayon hasta sa wayà katapusan.

5

Ang Bag-o nga Lawas

¹ Ining aton dutan-on nga lawas hay pareho sa bayay nga aton ginaistaran. Sayod naton nga kung mamatay ini nga lawas nga pareho sa bayay nga nagubà, may itatao ang Dios sa aton nga mas matibay nga bayay sa langit nga indi na gid magubà. Ining langitnon nga lawas hay bukon human ng tawo kundi ng Dios. ² Sa niyan, nagaagunta kita sa ining aton dutan-on nga lawas kay ginahandom naton nga mailisan na ng langitnon nga lawas pareho ng bag-o nga barò, ³ kay kung mailisan na ang dutan-on nga lawas, bukon na kita pareho sa nakauba kay bukon kita espiritu lang nga wayà lawas. ⁴ Mintras yari pa kita nagaistara sa ini nga lawas, nagaagunta kita tungod sa kabudlay. Indi nga gusto ta nga mamatay* na, kundi gusto ta nga mailisan ng lawas nga langitnon, agud ining lawas nga may kamatayon hay mailisan ng bag-o nga lawas nga mabubuhi hasta sano. ⁵ Ang Dios ang nagpreparar sa aton agud mabaton ta ining bag-o nga lawas. Kag gingtao niya ang Espiritu Santo sa aton agud masiguro ta nga ini hay humanon gid niya sa aton.

⁶ Ngani permi naton pakusugon ang aton tagipusuon. Sayod ta nga mintras nagakabuhi pa kita diri sa kalibutan, bukon pa kita kaibahan ng Ginoo. ⁷ Kay sa niyan nagakabuhi kita paagi sa pagtuo kag bukon sunò sa aton nakikità. ⁸ Wayà kami nagapangluya aber gusto na kuntà namon bayaan ini nga lawas kag makaibahan ang Ginoo. ⁹ Ngani nagdesisyon na kami nga magpalipay sa Dios, aber yari pa kami o yadto na sa iya. ¹⁰ Kay tanan kita hay kahinangyan gid mag-atubang kay Kristo kag ang

† 4:13 4:13 Salmo 116:10 * 5:4 5:4 Sa literal: ubahon ining aton dutan-on nga lawas.

kada butang parti sa aton hay masasayuran gid agud pagahusgahan. Kag ang kada isa sa aton hay magabaton ng bayos sunò sa aton hinimuan, maayo man o malain, nang nagakabuhi pa kita sa kalibutan.

Ang aton Pagbalik sa Dios paagi kay Kristo

¹¹ Ngani tungod may kahadlok kami sa Ginoo, ginatinguhà namon nga kumbinsihon ang mga tawo nga magtuo sa iya. Nasasayuran ng Dios ang amon pagkatawo kag nagasalig ako nga ini hay sayod da nindo. ¹² Bukon ini pagpakadakò liwat ng amon kaugalingon, kundi gusto lang namon nga mataw-an kamo rason nga makapahambog parti sa amon, agud may isabat da kamo sa mga tawo nga nagapahambog ng mga butang nga nakikità kag bukon ng suyod ng tagipusuon. ¹³ Kung daw buang kami, ini hay para sa Dios; kag kung maayo ang amon panghunahunà, inà hay para sa indo. ¹⁴ Tungod sa paghigugmà ni Kristo nga nagagahom sa amon, indi puydi nga indi namon paghumanon ang iya gusto. Kay sayod namon nga si Kristo hay namatay para sa tanan, ngani ang tanan pagakabigon na nga patay†. ¹⁵ Namatay siya para sa tanan, agud nga ang mga tawo nga gingtaw-an ning bag-o nga kabuhi hay indi na magkabuhi para sa inda kaugalingon, kundi para sa iya nga namatay kag nabanhaw para sa inda.

¹⁶ Ngani niyan, wayà na kami nagasirò sa tawo pareho ng pagsirò ng tawo nga wayà makakilaya sa Dios. Nang una, tiyad inà ang amon pagkakilaya kay Kristo. Pero niyan hay bukon na. ¹⁷ Ang aber sin-o nga nagpakig-isa kay Kristo hay bag-o na nga tinuga. Wayà na ang iya dati nga pagkatawo, kundi siya hay bag-o na. ¹⁸ Ang Dios mismo ang naghuman ini tanan! Gingsugò niya si Kristo agud may maayo na kami liwat nga relasyon sa iya. Kag gingtaw-an niya kami ning trabaho para ipasayod nga ginapabalik na niya ang mga tawo sa iya. ¹⁹ Imaw ini ang amon ginapasayod: Ginapabalik na ng Dios ang mga tawo sa iya paagi kay Kristo. Wayà na niya ginaisipa ang inda mga salà. Kag gingsalig niya sa amon ining kaayo-ayo nga halità nga ginapabalik na ng Dios ang mga tawo sa iya.

²⁰ Ngani nagabalità kami bilang mga gingsugò ni Kristo. Kag paagi sa amon, nagapangabay ang Dios sa indo para kay Kristo nga magbalik na kamo sa iya! ²¹ Si Kristo hay wayà gid salà, pero siya imaw ang gingparusahan ng Dios tungod sa aton mga salà, agud kabigon kita ng Dios nga matarong kay nagpakig-isa kita kay Kristo.

6

¹ Tungod kami hay kaibahan ng Dios sa iya ginahuman, nagapangabay gid kami sa indo nga indi nindo pag-ibaliwayà ang pagpakamaayo nga indo nabaton sa iya. ² Kay hambay niya,

“Sa oras ng pagpakità ko ng akon kaayo,
gingpamatian ko ikaw.

Kag sa adlaw ng kaluwasan,
gingbuligan ko ikaw.”†

Ngani pamati kamo! Arinyan na gid ang oras nga gingpili ng Dios nga ipakità ang iya kaayo. Niyan gid ang adlaw ng kaluwasan.

† 5:14 5:14 Ang tanan pagakabigon na nga patay: gusto hambayon sinda hay wayà na sa dati nga kabuhi nang wayà pa sinda nagtuo kay Kristo. † 6:2 6:2 Isaias 49:8

³ Wayà kami nagahaman ng aber ano nga magiging kabangdanan para maglain ang buot ng mga tawo, agud wayà malain nga maihambay sa amon pagserbisyo sa Dios. ⁴ Kundi sa tanan namon nga ginahuman, ginapakità namon nga kami hay mga miyugserbisyo ng Dios. Ginatiis gid namon ang madamò nga kaguluhan, kahugaan kag kasakit. ⁵ Naagihan namon nga kami hay gingsumbag, gingpriso kag ging-inataki gid ng mga tawo. Naagihan da namon ang sobra gid nga trabaho, kung kaisa wayà kami tuyog kag wayà ning makaon. ⁶ Ginapakità namon nga kami hay miyugserbisyo ng Dios paagi sa amon malimpyo nga pagkabuhi kag paagi sa amon nasasayuran. Naging mainantuson kami sa tanan nga butang kag mabinuligon sa amon isigkatawo. Nasayuran da ng mga tawo nga ang Espiritu Santo hay imaw ang nagatuytoy sa amon kag ang amon paghigugmà sa amon isigkatawo hay halin gid sa amon tagipusuon. ⁷ Wayà kami iban nga ginawali kundi ang kamatuuran kag ginabuligan kami ng Dios paagi sa iya gahom. Ang pagkabuhi nga matarong hay imaw ang amon armas sa pag-ataki sa kaaway kag imaw da ang amon panagang. ⁸ Bilang mga miyugserbisyo ng Dios, kung kaisa ginadayaw kami ng mga tawo kag kung kaisa ginainsulto. May mga tawo nga nagahambay ng malain parti sa amon, pero igwa da may nagahambay ning maayo. May nagahambay nga kami kuno hay mga bakakon, pero ang tanan namon nga ginabalità hay matuod gid. ⁹ Wayà kami ginakilay-a ng iban nga nagatuo dirà, pero sa matuod lang, ginakilaya kami ng mga nagatuo aber diin. Permi kami nabutang sa peligro ng kamatayon, pero buhi pa da gihapon. Ginadisiplina kami ng Dios pero wayà kami ginapatay. ¹⁰ Sa mga natatabò sa amon, kami hay permi gihapon malipay aber sa tungà ng mga kalisod. Pobre kami pero madamò ang amon ginataw-an ng espiritwal nga manggad. Parti sa mga butang sa kalibutan, wayà kami makabig nga amon, pero sa matuod lang, kami ang tag-iya ng tanan nga butang. ¹¹ Mga pinalangà ko nga taga-Corinto, wayà kami may ginatagò sa amon paghambay sa indo, kay dakò gid ang amon paghigugmà sa indo. ¹² Wayà kami nagkuyang sa amon paghigugmà sa indo, kundi kamo ang nagkuyang ng indo paghigugmà sa amon. ¹³ Ginairgo ko kamo nga daw akon gid mga ungà. Ngani higugmaa nindo ako pareho ng akon paghigugmà sa indo.

Ang Templo ng Dios nga Buhì

¹⁴ Ayaw gid kamo magpakig-imaw† sa mga wayà nagatuo kay Kristo. Kay indì puydi nga magkaibahan ang maayo sa malain; kag indì gid puydi nga magdungan ang kahayag sa kaduyom. ¹⁵ Kag puydi ba si Kristo kag si Belial* magkinasugot? Kag ano ang pagkakapareho ng nagatuo kag ang wayà nagatuo? ¹⁶ Kag di ba ginabawal nga ibutang ang mga dios-diosan sa templo ng Dios? Kay kita imaw ang templo ng Dios nga buhi! Imaw ini ang ginghambay ng Dios,
 “Magaistar ako kag magakabuhi kaibahan ninda.
 Magiging Dios ninda ako,
 kag magiging sakop ko sinda.”†

¹⁷ Ngani naghambay pa gid ang Ginoo,
 “Magpalayò kamo kag magbuyag sa inda†.

† 6:14 6:14 Deuteronomio 22:10 * 6:15 6:15 Belial hay isa sa mga pangayan ni Satanás. † 6:16 6:16 Levitico 26:12; Jeremias 32:38; Ezekiel 37:27 † 6:17 6:17 Sa inda: gusto hambayon, sa mga tawo nga wayà nagatuo sa Dios.

Indi kamo magtandog sa mga ginakabig nga mahigkò,[‡]
kag pagabatunon ko kamo.”[†]

18 “Kag ako ang magiging Amay nindo,
kag kamo hay magiging mga ungà ko.”[†]

Ang Ginoo nga Makagagahom, ang nagahambay ini.

7

1 Mga pinalanggà, tungod tiyad ini ang mga promisa ng Dios sa aton, bayaan ta na ang tanan nga nagapahigkò sa aton lawas kag espiritu. Dapat may kahadlok kita sa Dios kag ilain ta gid ang aton bilog nga kabuhì para sa iya.

Ang Kalipay ni Pablo

2 Batuna abi nindo kami sa indo mga tagipusuon kay wayà kami may malain nga ginghuman aber isa sa indo. Wayà da kami may ginghuman nga salà para masirà o madayà ang aber isa sa indo. 3 Wayà ko ini ginahambay agud husgahan kamo. Kay pareho ng akon ginghambay dati, ginapalanggà gid namon kamo kag aber ano ang matabò, mabuhì man o mamatay, magakaibahan gid kita. 4 Dakò gid ang akon pagsalig sa indo kag ginapakadakò ko gid kamo. Aber masyado kahugà ang amon naagihan, gingpakusog gid nindo ang akon buot kag nalipay gid ako nang mabatian ko ang parti sa indo.

5 Pag-abot namon sa probinsya ng Macedonia, wayà gid kami nakapahuway kay puro kahugaan ang amon naagihan aber diin. Ging-away kami ng mga nagakontra sa amon kag nababayaka da kami parti sa mga nagatuo. 6 Pero ang Dios nga nagapalig-on sa mga nagakalisod imaw ang nagpalig-on sa amon tungod sa pag-abot ni Tito diri. 7 Bukon lang ang iya pag-abot ang nakatao kalig-on sa amon, kundi ang iya da gingbalità nga gingpalig-on nindo siya. Gingbalitaan niya kami nga dakò ang indo kalangkag sa akon kag nalisod gid kamo sa natabò sa akon kag tudo gid ang indo kabayaka. Ngani lalò pa gid ako nalipay.

8 Aber ang akon sulat ang nagtao kalisod sa indo, wayà ako nagahinuysoy nga gingsulat ko adto. Nang una, matuod nga naghinuysoy ako kay nakità ko nga nang premiyo nagkalisod kamo pero madalì lang. 9 Pero niyan nalilipay ako, bukon kay nalisod kamo, kundi tungod imaw adto ang naging paagi agud maghinuysoy kamo kag magtalikod sa salà. Kay gingpalisod kamo sunò sa kabubut-on ng Dios, ngani wayà nagtao malain sa indo adtong amon gingsulat. 10 Kay ang kalisod nga sunò sa kabubut-on ng Dios hay nagadaya sa tawo para magtalikod sa salà kag inà hay nagaresulta ng kaluwasan nga indi dapat hinuysuyan. Pero ang kalisod ng mga tawo nga wayà relasyon sa Dios hay nagadaya sa inda sa kamatayon. 11 Tan-awa nindo ang resulta ng kalisod nga nag-abot sa indo sunò sa kabubut-on ng Dios. Naging desidido gid kamo para ipakità nga kamo hay wayà salà sa butang nga akon ginahambay sa indo. Nahangit gid kamo sa nakahaman ng adto nga salà kag hinadlukan kamo kung ano adto ang magiging resulta. Gusto gid nindo nga magbalik ang aton maayo nga relasyon. Kag gingparusahan nindo ang naghuman ng adto nga butang.

‡ 6:17 6:17 Indi kamo... mahigkò: gusto hambayon, indi kamo magpakig-imaw sa mga tawo nga nagahaman malain sa panirò ng Dios. † 6:17 6:17 Isaias 52:11; Ezekiel 20:34 † 6:18 6:18 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13

Sa tanan nga paagi, gingpakità nindo nga wayà kamo salà sa adto nga butang.

¹² Ngani adtong akon sulat hay bukon lang para sa naghuman ng salà o sa ginghumanan ng salà, kundi lalò na gid para sa indo tanan agud maipakità gid nindo sa Dios nga kamo hay sinsero sa amon. ¹³ Kag sa indo ginghuman, napakusog nindo ang amon buot.

Kag bukon lang inà, kundi nadugangan pa gid ang amon kusog kag kalipay nang makità namon ang kalipay ni Tito, kay matawhay na ang iya hunahunà parti sa indo tanan. ¹⁴ Gingpakadakò ko kamo nang una sa iya kag wayà gid ako mapahuyà. Matuod gid ang tanan nga ginghambay namon sa indo, napamatuuran mismo ini nga matuod ang amon pagpakadakò sa iya parti sa indo. ¹⁵ Kag mintras nadudumduman ni Tito nga kamo tanan hay nagsunod sa iya ginghambay kag kung pauno nindo siya gingbaton nga may dakò nga pagtahod, ang paghigugmà niya sa indo hay lalò pa gid nga nagadugang. ¹⁶ Kag ako hay nalilipay da kay masaligan ko gid kamo.

8

Ang Pagbinuligan ng mga Nagatuo

¹ Mga kauturan, gusto namon ibalità sa indo ang ginghuman ng mga nagatuo sa Macedonia paagi sa pagpakamaayo ng Dios sa inda. ² Aber nag-agi sinda sa kahugaan kag ini hay isa ka dakò nga pagtilaw sa inda, kalipay-lipay gihapon sinda. Imaw inà nga aber sinda hay kapobre-pobre, kaatag-atag gid sinda. ³ Makapamatuod ako sa indo nga ang inda pagtao hay bukon lang sunò sa inda makakaya kundi sobra pa gid kag ginghuman ninda ini nga buluntaryo. ⁴ Sinda gid mismo imaw ang nagpangabay sa amon nga kung puydi taw-an sinda ning pribilihiyo nga makabulig da sa nagakahinangyan nga mga balaan nga tawo ng Dios sa Jerusalem. ⁵ Kag sobra pa gid sa amon ginalauman, ginghalad ninda una sa tanan ang inda kaugalingon sa Ginoo kag sa amon sunò sa kabubut-on ng Dios. ⁶ Tungod sa inda maayo nga hinimuan, nagpangabay kami kay Tito nga magbalik dirà sa indo para matapos ang iya gingtunaan nga pagtudlò parti sa pagtao ng indo bulig sa mga kauturan sa Judea. ⁷ Kamo dirà sa Corinto hay abunda sa tanan nga butang: may madakò kamo nga pagtuo sa Dios, maayo magtudlò kag madamò ang nasayuran sa espirital nga mga butang. Mahugod kamo sa pagserbisyo sa Dios kag dakò ang indo paghigugmà sa amon. Ngani gusto namon nga ipakità nindo nga wayà da kamo nagakuyang sa pagtao. ⁸ Wayà ko kamo ginasugua nga magtao, kundi ginabalità ko lang sa indo ang dakò gid nga handom nga pagbulig ng iban agud maipakità da nindo sa amon nga ang indo paghigugmà hay matuod gid. ⁹ Sayod nindo kung mauno kadakò ang pagpakamaayo ng aton Ginoong Hesu-Kristo, bisan manggaranon siya didto sa langit, nagpakapobre siya diri sa dutà tungod sa iya pagpakamaayo sa aton; agud paagi sa iya kapobrehon magiging manggaranon kita.

¹⁰ Ngani imaw ini ang akon laygay sa indo: maayo kung padayunon nindo ang pagtao nga indo gingtunaan nang nagligad nga tuig. Kamo gid ang una nga nagtao kag kamo da ang una nga nakahunahunà nga humanon ini. ¹¹ Niyan padayuna nindo inà hasta matapos. Tinguhaa nindo nga matapos ang indo gingplano nga gusto gid nindo humanon

kag magtao kamo sunò sa indo makakaya. ¹² Kay kung gusto gid nindo magtao, batunon ng Dios ang indo makakaya. Wayà siya nagapaabot nga magtao kamo ng indi nindo makakaya. ¹³ Bukon sa gusto ko nga magtao kamo agud maging maalwan ang iban kag kamo naman ang mabug-atan, kundi para magapareho ang aton kamutangan. ¹⁴ Sa niyan, abunda ang indo pangabuhì, ngani angay lang nga buligan nindo ang mga nagakahinangyan. Kung mag-abot ang adlaw nga kamo naman ang magakahinangyan kag sinda hay maayo na ang kamutangan, sinda naman ang mabulig sa indo. Sa ini nga paagi, maging pareho ang kamutangan ng isa kag isa. ¹⁵ Pareho ng ginahambay ng Kasulatan:

“Ang nagtipon ning madamò wayà nagsobra,
kag ang nagtipon ning maisot wayà naman nagkuyang.”†

Si Tito kag ang iya mga Kaibahan

¹⁶ Nagapasalamat kami sa Dios nga imaw ang nagbutang sa tagipusuon ni Tito ng pagkabayaka sa indo pareho da ng amon pagkabayaka sa indo. ¹⁷ Kay bukon lang nga nagsugot siya sa akon pangabay para magkarà dirà sa indo, kundi siya gid mismo ang nagpresinta nga magkarà dirà. ¹⁸ Panunton namon sa iya ang isa ka utod kay Kristo nga ginadayaw ng tanan nga nagatuo tungod sa iya pagserbisyo sa pagpasayod ng Maayong Balità. ¹⁹ Bukon lang inà, kundi siya gid ngani ang gingpili ng mga nagatuo nga magnunot sa amon para magdaya ng ini nga bulig para sa mga nagakahinangyan. Ginahuman namon ini agud madayaw ang Ginoo kag agud maipakità sa mga tawo nga gusto gid namon magbulig. ²⁰ Panunton namon ini nga utod kay Tito agud malikawan namon nga mabasoy kami ng aber sin-o sa amon pagtipon kag pagpanao ng ining dakò nga bulig. ²¹ Kay gusto namon nga maghuman ning maayo, bukon lang sa panirò ng Ginoo kundi sa panirò da ng tawo.

²² May isa pa gid ka utod kay Kristo nga panunton namon sa inda. Ini nga tawo hay makapila na namon naprobahan sa iba-iba nga mga butang kag napamaturan nga may handom gid siya sa pagbulig kag lalò na gid niyan kay dakò ang iya pagsalig sa indo. ²³ Kung parti kay Tito, siya hay kaibahan ko nga nagapangabudlay sa pagbulig sa indo. Kung parti da sa ining iban pa nga mga kauturan kay Kristo nga maganunot sa iya, sinda ang gingpadaya ng mga nagatuo. Ang inda kabuhì hay nagatao ng kadayawan kay Kristo. ²⁴ Ngani, ipakità nindo sa inda ang indo paghigugmà agud masayuran ninda nga matuod gid ang amon pagpakadakò sa indo kag masayuran da ini ng mga nagatuo sa iban nga lugar paagi sa inda.

9

Ang Bulig para sa mga Nagatuo

¹ Ngani indi na kahinangyan nga sulatan ko pa kamo parti sa indo pagbulig sa nagakahinangyan nga mga balaan nga tawo ng Dios sa Jerusalem, ² kay nasayuran ko nga gusto gid nindo magbulig. Ginapakadakò ko ngani kamo sa mga nagatuo nga mga taga-Macedonia. Nagahambay ako sa inda nga kamo dirà sa Acaya hay preparado na nga magbulig tunà pa nang nagligad nga tui. Pagkabati ninda adto, natandog gid ang tagipusuon ng kadamuan sa inda. ³ Ngani ginapauna ko dirà ini nga mga kauturan para makapreparar na kamo ng indo inugtao, pareho ng akon ginghambay.

† 8:15 8:15 Exodus 16:18

Ini ang magapatunay nga matuod ang akon pagpakadako parti sa indo. ⁴ Kay basi kung may mga taga-Macedonia nga magnunot sa akon kung magkara na ako dirà kag madiskobre ninda nga wayà pa da gali kamo makapreparar ng indo inugtao, mapapahuyà kami (kag lalò na gid kamo). Kay gingpahambog na namon kamo tungod dakò ang amon pagsalig sa indo. ⁵ Ngani naisip ko nga kahinangyan ipangabay ining mga kauturan nga mag-una dirà, agud bago ako mag-abot matipon na ninda ang indo inugtao nga gingpangakò. Kag sa ini nga paagi magaluwas nga nagtao kamo tungod gusto nindo kag bukon napilitan lang.

⁶ Tandaan naton ini: ang mga tawo nga maisot lang nga binhì ang ginatanom, maisot lang da ang pagaanion. Pero ang nagatanom ning madamò, madamò da ang pagaanion. ⁷ Ang kada isa dapat magtao sunò sa iya gusto nga itao. Bukon nga nagatao nga may kalisod o napipilitan lang, kay nalilipay ang Dios sa tawo nga nagatao ng may kalipay. ⁸ Kag mahuman ng Dios nga itao sa indo ang sobra pa kaysa sa indo mga kahinangyanon, agud indi gid kamo pagkuyangon kag permi pa kamo makabulig sa iban. ⁹ Pareho ng ginahambay ng Kasulatan:

“Nagapanao siya sa mga pobre;
ang iya matarong nga ginahuman hay pagadumdumon hasta san-o.”†

¹⁰ Kag ang Dios nga nagatao ng binhì sa mangunguma kag ning pagkaon para may pagakaunon siya, hay imaw da ang Dios nga magatao ng indo kahinangyan kag magapadamò sa indo binhì. Kag paagi diri, magadugang pa gid ang indo pagbulig sa iban. ¹¹ Pakamaayuhon niya kamo sa tanan nga butang para permi kamo makabulig sa iban. Kag madamò ang magapasalamat sa Dios tungod sa indo ginapadaya sa inda nga bulig paagi sa amon. ¹² Kay sa ini nga indo pagtao, bukon lang nga mabubuligan nindo ang nagakahinangyan nga mga balaan nga tawo ng Dios sa Jerusalem, kundi paagi da diri sobra-sobra gid ang pagpasalamat ng madamò sa Dios. ¹³ Kay ang indo bulig hay nagapamatuod nga nagatuman kamo sa Maayong Balità parti kay Kristo nga indo ginatuuhan. Ngani dayawon ng mga tawo ang Dios, bukon lang kay nagbulig kamo sa mga taga-Jerusalem kundi nakabulig da kamo sa madamò. ¹⁴ Kag magapangamuyò sinda para sa indo nga may dakò nga paghigugmà tungod sa indi mapantayan nga pagpakamaayo ng Dios sa indo. ¹⁵ Ngani magpasalamat kita sa Dios tungod sa iya regalo sa aton nga indi gid maisplikar.

10

Ang Pagdipinsa ni Pablo sa iya Otoridad

¹ Ako si Pablo nga ang hambay ng iban hay mapainubuson lang kung kaatubang nindo pero maisog kung malayò. Pero ako mismo hay nagapangabay sa indo sa ngayan ni Kristo nga mapainubuson kag mabuot. ² Nagapangabay ako nga ayaw abi nindo ako pagpillita nga maghambay ning mabug-at pagkara ko, pareho ng ipakità ko nga kaisog sa pila dirà nga nagahambay gihapon nga kami hay nagakabuhì sa lawasnon nga kinaugali. ³ Aber kami hay nagakabuhì sa kalibutan, pero sa amon pagpakig-away sa mga nagakontra sa kamatuuran, wayà kami nagasalig sa amon lawasnon nga abilidad. ⁴ Kay ang mga armas nga amon ginagamit sa pagpakig-away hay bukon paagi sa lawasnon kundi sa gahom ng Dios.

† 9:9 9:9 Salmo 112:9

Ginasirà namon ang mga salà nga rason ng mga tawo nga pareho sa mga matibay nga pader, ⁵ pati ang kada mahambog nga isip nga pareho sa mataas nga harang para indi ninda makilaya ang Dios. Ginakumbinsi namon ang kada hunahunà ninda agud maging matinumanon sinda sa mga sugò ni Kristo. ⁶ Kag kung makità namon nga nagatuman na gid kamo ng tanan, ang wayà nagatuman hay parusahan namon.

⁷ Ang mga butang lang nga pangluwas ang ginasirò nindo. Hunahunaa nindo maayo, kung igwa nagapati nga siya hay kay Kristo, dapat maintindihan niya nga kami da hay kay Kristo. ⁸ Aber daw sobra na ang akon pagpakadakò parti sa otoridad nga gingtao sa amon ng Ginoo, wayà ako nahuyà, kay ini hay wayà ko ginagamit sa pagsirà ng indo pagtuo, kundi sa pagpalig-on. ⁹ Indi ko gusto nga hadlukon ko kamo paagi sa akon mga sulat. ¹⁰ Kay may iban nga nagahambay nga mabug-at kag maisog ang akon mga ginasulat, pero kung nagaatubang na hay maluya ako kag ang akon mga ginahambay hay wayà puyos. ¹¹ Dapat masayuran ng inà nga mga nagahambay ng tiyad inà, nga kung ano ang amon ginahambay sa mga sulat, imaw da inà ang amon humanon kung yarà na kami dirà.

¹² Indi kami mangahas nga maghakat ng kaugalingon namon nga bangkò o magkumpara sa iban dirà nga sobra ang inda pagpadayaw ng inda kaugalingon. Wayà gid sinda isip! Sinda-sinda hay nagasinukatan kag nagakinumparahan ng inda-inda mga kaugalingon nga kaayo. ¹³ Pero kami hay wayà nagapakadakò ng sobra, kundi hasta lang gid sa trabaho nga gingtao ng Dios sa amon kag kaibahan diri ang trabaho namon sa indo. ¹⁴ Kung wayà kami nakaabot dirà sa indo, puydi ninda mahambay nga nagapanunubra ang amon pagpakadakò. Pero ang matuod, kami ang una nga nakaabot dirà daya ang Maayong Balità parti kay Kristo.

¹⁵ Ngani bukon sobra ang amon pagpakadakò kay wayà kami na-gaangkon ng pinangabudlayan ng iban kag ipakadakò. May paglaom kami nga mintras nagadugang ang indo pagtuo, mas madamò pa gid ang amon mahuhuman dirà sa indo sunò sa ginapahaman ng Dios sa amon. ¹⁶ Pagkatapos namon dirà sa indo, madaya da namon ang Maayong Balità sa iban nga mga lugar sa unahan nindo. Kay indi namon gusto nga buy-on ang pinangabudlayan ng iban kag ipakadakò. ¹⁷ Pareho ng ginahambay ng Kasulatan, “Ang aber sin-o nga gusto magpakadakò, dapat ang ipakadakò lang gid niya hay ang ginghuman ng Ginoo.”† ¹⁸ Kay ang Ginoo wayà nagakalipay sa tawo nga nagadayaw ng iya kaugalingon, kundi sa tawo nga iya ginadayaw.

11

Si Pablo kag ang mga Nagapakunukuno nga mga Apostoles

¹ Kabay pa nga matiisan nindo ako kung sa akon pagpakadakò hay daw isa ini nga kabuangan. Pagtiisan lang nindo ako! ² Kay may diosnanon ako nga kaimon nga nababatyagan sa indo. Pareho kamo sa isa ka dalaga nga malimpyo ang pagkababayi, nga akon gingpangakò nga ipakasay sa isa ka lyaki nga imaw si Kristo. ³ Pero nababayaka ako kay basi kung madayà kamo, pareho ni Eva nga nadayà ng sawa kag maduyà ang indo sinsero nga handom nga magsunod kay Kristo. ⁴ Kay ginabaton lang nindo ang bisan sin-o nga nagakarà dirà nga nagawali ng iban nga Hesus kaysa sa

† 10:17 10:17 Jeremias 9:24

amon gingwali sa indo. Kag ginabaton da nindo ang iban nga klasi ng espiritu kaysa sa indo gingbaton kag ang inda ginatawag nga maayo kuno nga balità nga iban kaysa sa indo nabaton sa amon.

⁵ Para sa akon, bukon ako ulihi sa mga nagahambay nga sinda gid ang pinakamaayo nga mga apostoles. ⁶ Aber bukon gida ako pareho sa mga tawo nga gingtudluan para maayo maghambay, madamò ang akon nasasayuran parti sa kamatuuran. Sayod nindo inà kay nakità naman nindo mismo nga inà hay matuod sa tanan namon nga mga pagpanudlò.

⁷ Wayà ako nagpabayad sa indo nang akon pagpasayod ng Maayong Balità nga halin sa Dios, kundi ako mismo hay nagpakababà agud magayo ang indo espirituhanon nga kabuhì. Salà ba adtong akon ginghuman?

⁸ Daw gingkawatan ko ang iban nga mga nagatuo paagi sa pagbaton ng bulig sa inda agud nga makaserbisyo ako sa indo. ⁹ Nang yarà ako sa indo kag gingkuyang ako ng akon mga kahinangyanon, wayà da ako nagpangayò bulig aber kanin-o sa indo. Ang mga kauturan halin sa Macedonia imaw ang nagtao sa akon ng akon mga kahinangyan. Ginglikawan ko nga makapabug-at sa indo kag imaw gida ini permi ang akon ginahuman. ¹⁰ Ining akon ginapakadakò hay indì gid magpara tungod indì gid ako nagpangayò bulig sa indo o sa mga lugar sa indo palibot nga sakop ng probinsya ng Acaya. Kag tungod si Kristo yari sa akon, ang akon ginahambay hay matuod gid. ¹¹ Pero basi kung maghambay kamo nga wayà ako nagapangayò ning bulig sa indo kay bukon ko kamo palanggà. Sayod ng Dios nga palanggà ko gid kamo.

¹² Pero ipadayon ko ang akon ginahuman nga indì ako magbaton ning bulig halin sa indo, agud indì magkaigwa ng opurtunidad ang mga nagapamalità dirà nga ang pagpangabudlay ninda hay pareho sa amon ginahuman. ¹³ Inà nga mga tawo hay bukon matuod nga mga apostoles, kundi mga miyugpangdayà sa inda ginahuman kag nagapakunukuno lang nga sinda hay mga apostoles ni Kristo. ¹⁴ Kung sa bagay, bukon inà makatitingaya! Kay aber ngani si Satanas hay nagapakunukuno nga nagahayag nga anghel ng Dios. ¹⁵ Ngani bukon makatitingaya kung ang iya mga tagasunod hay nagapakunukuno da nga mga miyugserbisyo ng pagkamatarong. Pero magaabot ang adlaw nga ang pagadangatn ninda hay ang parusa nga angay sa inda mga hinimuan.

Ang mga Kahugaan nga Naagihan ni Pablo

¹⁶ Pareho ng akon ginghambay dati, ayaw kamo maghunahunà nga buang-buang ako; pero kung imaw inà ang ginaisip nindo sa akon, wayà problema, basta pabay-i lang nindo ako nga magpakadakò da aber maisot lang. ¹⁷ Kung sa bagay, kung ginapakadakò ko ang akon kaugalingon, bukon ini halin sa Ginoo kag daw ako ang buang-buang. ¹⁸ Pero tungod madamò dirà ang nagapakadakò parti sa inda kaugalingon nga ang basihan hay kung ano ang importante sa kalibutan, ako hay mapahambog da. ¹⁹ Nagahunahunà kamo nga mga mayad kamo, pero nagatiis kamo nga may kalipay nga magpamati sa mga buang-buang! ²⁰ Ginatiis nindo kung ulipunon kamo, buy-on ang indo pagkabutang, lukuhon, pakamaisuton kag pakahuy-an. ²¹ Makahuhuyà da nga akon namon nga maluya kami, pero indì gid namon mahuman inà nga inda ginahuman sa indo.

Kung may magpahambog ng aber ano, ako da (aber ining akon pagpakadakò hay daw sa buang-buang ako). ²² Kung sinda hay nagapakadakò

nga sinda hay mga Hebreo kag mga Israelita, imaw da ako. Inapo ba sinda ni Abraham? Imaw da ako. ²³ Kung nagahambay sinda nga sinda hay mga miyugserbisyo ni Kristo, mas maayo ako nga miyugserbisyo ni Kristo kaysa sa inda (aber ining akon pagpakadako hay daw sa buang-buang ako). Kay mas sobra ang akon pagpangabudlay kung ikumpara sa inda. Kag mas madamo ka beses ako napriso. Permi gid ako gingbunay kag kapila gid ako ka beses nga isutan lang mamatay. ²⁴ Lima gid ka beses ako ginglatigo ng akon kapareho nga mga Judio ning tig-39 ka latigo. ²⁵ Tuyo ka beses ako ginghaplit ng mga taga-Roma.* Kag isa ka beses ako gingbugoy nga hayos ikamatay ko. Tuyo ka beses ako nakaagi nga malunod ang akon ginasakan kag isa ka adlaw kag isa ka gab-i ako nga naglutaw-lutaw sa lawod. ²⁶ Sa akon permi pagbyahe sa iba-iba nga lugar, ang akon kabuhi hay nabutang sa peligro sa akon pagtabok sa mga suba, sa mga tulisan, sa akon kapareho nga mga Judio, sa mga bukun Judio, sa syudad, sa tiway nga lugar, sa dagat kag sa mga tawo nga nagapakunukuno nga sinda hay mga kauturan da sa Ginoo. ²⁷ Naagihan ko da ang mga kabadlay kag mga kahugaan tungod sa akon trabaho kag kung kaisa waya ngani ako katuyog. Kung kaisa naagihan ko ang taggutom kag bisan ngani mainom waya gid. May mga beses nga waya gid ako may makaon. Naagihan ko da ang kalamig kag kuyang gid ning baro. ²⁸ Puyra pa ang akon mga naagihan nga nasambit ko, nagapangalibog pa ako adlaw-adlaw sa kamutangan ng tanan nga nagatuo. ²⁹ Kung igwa maluya sa pagtuo, maluya ako. Kag kung igwa nagakasalà, mas lalo gid ang akon kalisod.

³⁰ Kung kahinangyan gida nga magpakadako ako, ipakadako ko na lang ang mga butang nga nagapakita ng akon kaluyahon. ³¹ Waya ako nagapinusong kag ina hay sayod ng Dios kag Amay ng aton Ginoong Hesus. Dayawon siya hasta sa waya katapusan! ³² Nang yadto ako sa Damascus, gingpabantayan ng gobernador nga sakop ni Haring Aretas ang pwertahan ng syudad agud dakpon ako. ³³ Pero gingbutang ako ng akon mga kaibahan sa bangkat* kag gingpaagi sa bintana, tapos gingtunton sa kabuak ng pader, ngani nakapalayò ako sa iya.

12

Ang Panan-awon ni Pablo

¹ Sayod ko nga waya puyos ang akon pagpinahambog, pero napipilitan ako. Niyang ang ihahambay ko sa indo hay ang mga butang nga gingpakita kag gingpasayod ng Ginoo sa akon. ²⁻³ Nagatuo na ako kay Kristo nang matabò ini sa akon kag 14 na ka tuig ang nakaligad. Gingdaya ako paibabaw sa ikatuyo nga langit,* sa Paraiso. Ilam lang kung ang akon lawas yadto gid o ang espiritu ko lang. Ang Dios lang gid ang nakakasayod. ⁴ Nakaabot ako sa Paraiso kag nabatian ko ang mga butang nga indi makaya nga hambayon kag indi dapat ibalita sa mga tawo. ⁵ Adtong akon naagihan hay imaw ang akon ipakadako. Pero kung parti sa akon kaugalingon, indi ako magpakadako puyra lang kung parti sa akon mga kaluyahon. ⁶ Kung sa bagay, kung magpahambog gida ako, indi ako

* **11:25** 11:25 Sa literal: gingbunay ng sungkod. Ini hay parusa nga ginahuman ng mga taga-Roma.

* **12:2-3** 12:2-3 Sa Biblia mababasa ang tuyo ka langit. Ang pang-una hay lugar nga may mga panganod. Ang pangaduha hay lugar nga may adlaw, bulan, mga bituon kag mga planita. Ang pang-tuyo hay istaran ng Dios.

magiging buang-buang kay magabalitâ gid ako ning matuod. Pero likawan ko ang pagpakadakò kay basi kung magsobra ang pagtan-aw ng aber sin-o sa akon. Gusto ko nga ang inda pagtan-aw sa akon hay sunò lang sa inda nakitâ kag nabatian sa akon.

⁷ Pero agud indi ako magpahambog ng sobra tungod sa makatitingaya nga mga gingpasayod ng Dios sa akon, ang iya ginghuman hay gingtugutan niya nga taw-an ako ning deperensya sa akon lawas. Gingpabay-an lang niya ako nga paantuson sa ini nga akon deperensya nga daw sa mensahero ni Satanas, agud indi ako magpakadakò. ⁸ Tuyo gid ka beses nga gingpangayò ko sa Ginoo nga buy-on niya ini sa akon. ⁹ Pero wayâ niya pagbuy-a. Kundi ang hambay niya, “Ang akon bulig imaw lang ang kinahangyan mo. Kay makikitâ gid ang akon gahom kung maluya ka.” Ngani malipayon gid ako sa pagpahambog parti sa akon mga kaluyahon, agud mabatyagan ko permi ang gahom ni Kristo sa akon. ¹⁰ Ngani malipayon ako sa akon mga kaluyahon, sa mga pag-insulto sa akon, sa mga kahugaan, sa mga paghingabot kag sa mga pagpasakit tungod sa akon pagsunod kay Kristo. Kay kada ako maluya, ginapakusog ako ng Dios.

Ang Pagpalangâ ni Pablo sa mga taga-Corinto

¹¹ Ako hay daw sa buang-buang sa pagpinahambog, pero kamo mismo ang nagpilit sa akon nga magpahambog. Kamo kuntâ ang dapat magdayaw sa akon, pero wayâ nindo ako pagdayawa. Aber nasayuran ko nga sa akon kaugalingon wayâ ako may ipakadakò, bukon ako ulihi sa mga nagahambay nga sinda gid ang pinakamaayo nga mga apostoles. ¹² Nang yarâ ako sa indo, padayon ang akon paghuman ng mga milagro, makatitingaya nga butang kag pambihirâ nga gahom, aber pa nga may mga pag-antos nga nag-abot sa akon. Kag ini hay nagapamatuod nga matuod gid ako nga apostol. ¹³ Ang akon ginghuman dirâ sa indo hay pareho da sa akon ginahuman sa iban nga mga nagatuo, puyra lang nga wayâ ako nagpabug-at sa indo paagi sa pagpangayò ng indo bulig sa akon. Kung sa inâ nga butang nakasalâ ako sa indo, patawara lang nindo ako!

¹⁴ Niyan preparado na ako nga magkarâ dirâ sa indo kag ini na ang magiging ikatuyo ka beses. Indi gihapon ako magpangayò ning bulig sa indo, kay bukon da ang indo pagkabutang ang akon ginapangitâ kundi kamo mismo. Kay daw mga ungâ ko kamo kag di ba ang mga ungâ hay wayâ nagasuporta sa inda mga ginikanan kundi ang mga ginikanan imaw ang nagasuporta sa inda mga ungâ? ¹⁵ Sa matuod lang, malipayon pa ngani ako kung makatao ako sa indo kag bisan ang akon kabuhi itao ko kung kahinangyan agud makabulig sa indo. Basi nga bisan dakò ang akon pagpalangâ sa indo, kaisot lang gid ang indo pagpalangâ sa akon?

¹⁶ Kamo mismo nakakasayod nga wayâ ako nagpabug-at sa indo. Pero basi may maghambay sa indo nga miyugpangluko ako kag gingluko ko kamo. ¹⁷ Basi? Nasayuran da nindo nga wayâ ko kamo pagdayaa paagi sa aber kay sin-o nga akon gingsugò dirâ. ¹⁸ Gingpangabay ko da si Tito nga magkarâ dirâ kag gingpanunot ko da sa iya ang isa pa gid ka utod kay Kristo. Nagpangwarta ba si Tito sa indo? Indi puydi nga lukuhon niya kamo kay nakitâ da nindo nga pareho ang amon pagkabuhi kag katuyuan.

¹⁹ Basi kung dugay na nindo ginaisip nga wayâ kami iban nga ginahuman kundi ang pagdipinsa lang ng amon kaugalingon sa indo. Mga pinalangâ, kami nga nagpakig-isa kay Kristo hay nagahambay sa indo sa

atubangan ng Dios nga wayà kami iban nga katuyuan sa tanan nga amon ginahambay kundi ang pagpalig-on ng indo pagtuo. ²⁰ Nababayaka ako, kay basi kung pag-abot ko dirà, makità ko nga ang indo ginahuman hay iba kaysa sa akon ginaasahan sa indo. Kag kung inà ang matabò, makità da nindo nga iba da ako kaysa sa indo ginaasahan sa akon. Nababayaka ako, kay basi kung maabutan ko kamo nga nagainaway, nagainilihan, nagahinangitan, nagahandom lang para sa indo kaugalingon, nagahambay ng malain kontra sa iban, nagatsinismis, nagapinahambog kag nagaginulo. ²¹ Nababayaka da ako, kay basi kung pag-abot ko dirà, mapahuyà naman ako sa Dios tungod sa indo. Kag basi kung magakalisod lang ako kay madamò sa indo ang nagpakasalà nang una kag hasta niyan wayà pa nagtalikod sa inda mga mahigkò nga hinimuan pareho ng pagpakig-relasyon ning imoral kag pagusto sa paghuman ng kalainan.

13

Ang mga Laygay kag mga Bilin

¹ Imaw na ini ang akon pangtuyo nga pagkarà dirà sa indo. Ginahambay ng Kasulatan,

“Ang akusasyon hay dapat mapamatuuran ng duha o tuyo ka testigo.”†

² Niyán, aber wayà ako dirà sa indo, gusto ko nga paandaman liwat ang mga nakasalà nang una kag kamo tanan, nga humanon ko niyan ang mga butang nga akon ginghambay nang pangaduha ko nga pagkarà dirà. Pag-abot ko liwat dirà, wayà gid may makalikaw sa akon pagdisiplina.

³ Humanon ko ini agud pamatuuran sa indo nga si Kristo ang nagahambay paagi sa akon, kay imaw da ini ang indo ginapangità. Bukon siya maluya sa iya pagpanghikot sa indo, kundi siya hay makagagahom. ⁴ Matuod nga ginglangsang si Kristo sa krus kay gingpakababà niya ang iya kaugalingon, pero niyan buhi siya tungod sa gahom ng Dios. Kag tungod nagpakig-isa kami kay Kristo, nagapakababà kami ng amon kaugalingon pareho sa iya. Pero sa amon pagserbisyo sa indo, makikità nindo nga ang gahom ng Dios hay yari da sa amon kay siya hay kaibahan namon.

⁵ Usisaa nindo ang indo kaugalingon kung may pagtuo gid kamo kay Kristo. Tistinga nindo! Wayà ba kamo makasayod nga si Hesu-Kristo hay yarà sa indo? Puyra lang kung wayà kamo matuod nga pagtuo.

⁶ Nagasalig ako nga makità nindo nga kami hay matuod gid nga mga apostoles ni Kristo. ⁷ Nagapangamuyò kami sa Dios nga indi kamo maghuman ning aber ano nga malain. Ginahuman namon ini bukon kay gusto namon pamatuuran sa indo nga kami hay matuod gid nga mga apostoles. Pero gusto lang namon maghuman kamo ning maayo, bisan indi nindo kami pagkilayahon nga mga apostoles ni Kristo. ⁸ Kay indi kami makahuman ng aber ano nga kontra sa kamatuuran, kundi ang para lang gid sa kamatuuran. ⁹ Nagakalipay kami kay sa pagpakababà namon ng amon kaugalingon hay naging malig-on kamo sa indo pagtuo. Ang amon ginapangamuyò hay wayà gid may makità nga kasawayan sa indo pagkabuhi. ¹⁰ Ginasulat ko ini sa indo mintras wayà pa ako dirà, agud pag-abot ko, indi na ako mapilitan nga maggamit ng akon otoridad paagi sa masakit nga mga hambay. Kay gingtao sa akon ng Ginoo ang otoridad nga ini para palig-unon kamo kag indi para siraon.

† **13:1** 13:1 Deuteronomio 19:15

Ang Pangkatapusan nga Pagpangamusta

¹¹ Hasta diri na lang ang akon sulat sa indo. Bilang katapusan, mga kauturan, magkalipay kamo, tadlungon nindo ang indo pagkabuhi, sunda nindo ang akon mga laygay, magkaisa kamo kag dapat maayo ang indo relasyon sa isa kag isa. Kag kung humanon nindo ini, ang Dios nga ginahalinan ng paghigugmà kag katawhayan ang magaiiba sa indo.

¹² Magkinamustahan kamo bilang mag-utod kay Kristo.*

¹³ Ang tanan nga mga balaan nga tawo ng Dios diri hay nagapangamusta sa indo.

¹⁴ Kabay pa nga magkaigwa kamo ng tanan nga grasya ng aton Ginoong Hesu-Kristo, ng paghigugmà ng Dios kag ng pagpakig-isa ng Espiritu Santo.

---

* **13:12** 13:12 Magkinamustahan... kay Kristo: sa literal, magkinamustahan... nga may balaan nga harò.

Ang Sulat ni Pablo sa mga TAGA-GALACIA Pasayod

Ini hay gingsulat ni Apostol Pablo para sa mga nagatuo sa probinsya ng Galacia nga sakop ng imperyo ng Roma. Ang mga taga-Galacia hay nagasamba sa iba-iba nga mga dios-diosan ng Roma, pero nagwali sina Pablo ng Maayong Balità parti kay Hesus didto kag kadamò ang nagtuo nga mga Judio kag mga bukon Judio.

Gingsulatan ni Pablo ang mga kauturan sa Galacia kay may nagtalikod na sa inda matuod nga pagpanudlò kag nagsunod sa mga kilaya nga Judio nga halin sa Roma nga nagatudlò ning salà. Naghambay sinda nga ang mga kauturan nga bukon Judio hay kahinangyan kuno magsunod sa mga layi kag mga seremonya ng mga Judio agud maging matuod nga Kristyano. Gingsabyaw ni Pablo ang mga kauturan sa Galacia kay ginabaton ninda ining salà nga pagpanudlò kag gingtinguhà niya sinda nga makumbinsi nga magbalik sa matuod nga mensahe ng Maayong Balità (1:6-7).

Ging-isplikar ni Pablo nga salà ang pagpanudlò ng ini nga mga Judio kay ang kaluwasan hay mababaton bukon paagi sa pagsunod sa mga Kasuguan, kundì paagi lang gid sa kaluoy ng Ginoo kag ang kabigon lang nga matarong ang may pagtuo kay Hesu-Kristo (3:11).

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo nga gingpili nga apostol*, bukon paagi sa mga tawo o sa otoridad ng aber sin-o, kundì paagi kay Hesu-Kristo kag sa Dios nga Amay nga nagbanhaw sa iya halin sa kamatayon.

² Ang tanan nga mga kauturan kay Kristo* diri nga kaibahan ko hay nagapangamusta sa indo nga mga nagatuo dirà sa probinsya ng Galacia.

³ Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* nga halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo. ⁴ Gingsakripisyo ni Hesu-Kristo ang iya kabuhì tungod sa aton mga kasal-anan, agud tabangan kita sa kalainan nga nagagahom sa ini nga tyempo sa kalibutan. Ginghamman niya ini sunò sa kabubut-on ng Dios nga aton Amay. ⁵ Sa Dios ang pagdayaw hasta sa wayà katapusan! Kabay pa!

May Isa lang nga Maayong Balità

⁶ Natingaya gid ako nga kadali kamo nagtalikod sa Dios nga nagpili sa indo paagi sa pagpakamaayo ni Kristo kag nagpati kamo sa iban nga maayo kuno nga balità. ⁷ Ang matuod hay wayà na ning iban pa nga Maayong Balità*. Pero may mga tawo dirà nga nagapagulo ng indo isip kag ang gusto ninda hay ilisan ang Maayong Balità parti kay Kristo. ⁸ Pero aber kami o anghel halin sa langit ang magwali ning iban kaysa sa Maayong Balità nga amon gingwali sa indo nang una, sumpaon gid siya ng Dios! ⁹ Pareho ng amon ginghambay dati kag niyan ginahambay ko liwat, "Ang aber sin-o nga magwali sa indo ng Maayong Balità nga iban kaysa sa indo gingbaton, sumpaon gid siya ng Dios!" ¹⁰ Niyan, nagahandom ba ako ning pagdayaw ng mga tawo? Wayà! Ang ginatinguhà ko hay ang pagdayaw ng Dios! Kung ang ginapalipay ko lang hay ang mga tawo, bukon na ako matuod nga ulipon ni Kristo.

Ang Mensahe ni Pablo halin kay Kristo

¹¹ Mga kauturan, gusto ko nga masayuran nindo nga ang Maayong Balità nga gingwali ko sa indo hay bukon human-human ng tawo. ¹² Kay wayà ko ini nabaton halin sa tawo o gingtudlò sa akon ng tawo, kundì si Hesu-Kristo mismo ang nagpasayod ini sa akon.

¹³ Nabatian na nindo ang akon gingpanghuman nang ako hay nagasunod pa sa relihiyon ng mga Judio. Wayà gid ning kaluoy nga ginghingabot ko ang mga nagatuo kay Kristo kag gingtinguhà ko nga siraon sinda. ¹⁴ Sobra ako ka dibuto kaysa madamò nga kaedad ko nga Judio. Gingtinguhà ko gid nga tumanon ang mga tradisyon ng amon mga kalulo-lulohan.

¹⁵ Pero paagi sa kaluoy ng Dios, nalipay siya sa pagpili sa akon bago pa ako ging-ungà. Kag gingtawag niya ako para magserbisyo sa iya. ¹⁶ Nang gingpakilaya niya ang iya Ungà nga si Hesus sa akon agud iwali ko ang Maayong Balità sa mga bukon Judio, wayà gid ako nagpangutana aber kanin-o. ¹⁷ Wayà da ako nagkadto sa Jerusalem para magpakigkità sa mga apostoles nga nauna sa akon. Kundì nagkadto ako sa Arabia kag pagkatapos nagbalik ako sa Damascus. ¹⁸ Pagkatapos ng tuyò ka tuig, nagkadto ako sa Jerusalem agud magpakigkità kay Pedro* kag nagtinir ako didto ning 15 ka adlaw. ¹⁹ Wayà ko makità ang iban nga apostoles puyra lang kay Santiago* nga manghod ng Ginoo.

²⁰ Matuod ang tanan nga akon gingsulat kag nasasayuran ng Dios nga wayà ako nagapinusong.

²¹ Pagkatapos, nagkadto ako sa probinsya ng Syria kag Cilicia. ²² Pero nang adto nga tyempo, wayà pa ako makilaya ng mga nagatuo kay Kristo sa Judea. ²³ Nabalitana na lang ninda nga ang dati anay nga nagapasakit ning sobra sa inda, niyan hay nagawali na ng parti sa pagtuo nga dati hay iya gingtinguhà nga siraon. ²⁴ Ngani gingdayaw ninda ang Dios tungod sa ginghuman niya sa akon.

2

Ang Pagbaton kana Pablo kag Bernabe

¹ Pagkaligad ng 14 ka tuig, nagbalik ako liwat sa Jerusalem. Kaibahan ko si Bernabe kag gingdaya ko da si Tito. ² Nagkadto ako kay gingpasayod sa akon ng Dios nga kahinngan magbalik ako didto. Nagpakigkità ako sa mga ginakilaya nga miyugdumaya ng mga nagatuo kay Kristo. Nang kami na lang, ging-isplickar ko sa inda ang Maayong Balità nga akon ginawali sa mga bukon Judio. Ginghuman ko adto kay indi ko gusto nga ang akon pagpangabudlay tunà nang una hasta arinyan hay mawad-an ning puyos.

³ Kag nagkumpormi sinda sa akon ginawali, ngani aber si Tito nga Griego nga akon kaibahan hay wayà ninda pagpilita nga magpapaltak*. ⁴ Pero may iban nga nakasuyod sa aton grupo nga wayà madiparahi; sinda hay nagapakanukuno nga mga kauturan agud panid-an ang aton kahilwayan paagi kay Kristo Hesus. Kay gusto ninda nga ulipunon kita liwat sa idayom ng Kasuguan ni Moises. ⁵ Wayà gid kami nagsugot sa inda gusto aber maisot lang nga oras, agud madahanan namon nga indi mahaluan ning salà nga pagpanudlò ang Maayong Balità para sa indo.

* **1:18** 1:18 Sa literal: Cephas. Ini hay pangayan sa Aramaic, nga ang gusto hambayon 'bato.' Ang Pedro hay pangayan sa Griego nga pareho ang gusto hambayon.

⁶ Ang mga ginakilaya nga miyugdumaya ng mga nagatuo sa Jerusalem hay wayà gid ning may gingdugang sa akon ginatudlò. (Aber miyugdumaya pa sinda, wayà ning ano man sa akon kay sa Dios kami hay pare-pareho lang.) ⁷ Kundì, nasayuran ninda nga ako ang gingsaligan ng Dios agud magtudlò ng Maayong Balità sa mga bukon Judio, pareho kay Pedro nga gingsalig nga magtudlò sa mga Judio. ⁸ Kay ang Dios nga nagpili kay Pedro nga maging apostol para sa mga Judio, imaw da ang nagpili sa akon nga maging apostol para sa mga bukon Judio. ⁹ Nasayuran da nina Santiago, Pedro kag Juan nga ang Dios imaw ang nagtao sa akon ini nga responsibilidad. Ngani ginglamano ninda kami bilang tandà nga gingbaton ninda kami ni Bernabe bilang kaibahan sa pagtudlò ng Maayong Balità. Kag amon gingkasugtanan nga kami ni Bernabe hay magawali sa mga bukon Judio kag sinda naman sa mga Judio. ¹⁰ Ang inda lang gingpangabay sa amon hay buligan ang mga pobre nga nagatuo sa Jerusalem, nga imaw gida ang akon ginatinguhà nga humanon.

Ang Pagsabyaw ni Pablo kay Pedro sa Antioc

¹¹ Niyan, nang nagbisita si Pedro sa Antioc, gingprangka ko siya kay salà ang iya ginghuman. ¹² Kay nang wayà pa makaabot ang mga tawo nga gingsugò ni Santiago sa Antioc, nagakaon si Pedro kaibahan ng mga nagatuo nga bukon Judio. Pero pag-abot ninda, nagpalayò siya kag nagbuyag sa mga bukon Judio kay nahadlok siya sa grupo ng mga Judio nga nagapangpilit sa pagsunod sa layi ng pagpaltak* para maluwas. ¹³ Kag kaibahan da niya ang iban nga mga Judio nga nagatuo kay Kristo, pati si Bernabe hay nagsunod kay Pedro, aber sayod ninda nga bukon tamà ang inda ginghuman nga pagpakunukuno. ¹⁴ Nang makità ko nga ang inda ginahuman hay bukon tamà sunò sa kamatuuran ng Maayong Balità, ginghambayan ko si Pedro sa atubangan ninda tanan, “Kung ikaw nga Judio hay nagakabuhì pareho sa bukon Judio kung sa diin ginabaliwayà mo ang mga kaugalian ng Judio, pauno mo mapilit ang mga bukon Judio nga magkabuhì pareho ng mga Judio?”*

Ang Kaluwasan ng Judio kag bukon Judio paagi sa Pagtuo

¹⁵ Aber kami hay ging-ungà nga mga Judio kag bukon mga Hentil† nga mga makasasalà, ¹⁶ sayod namon nga ang tawo hay ginakabig nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa pagtuo kay Hesu-Kristo kag bukon sa pagsunod sa Kasuguan ni Moises. Ngani kami da nga mga Judio nga nagtuo kay Kristo Hesus hay ginakabig nga matarong na sa panirò ng Dios paagi sa pagtuo kay Kristo kag bukon paagi sa pagsunod sa Kasuguan. Kay wayà ning bisan sin-o nga kabigon nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa pagsunod sa Kasuguan. ¹⁷ Kung sa amon pagtinguhà hay ginakabig kami nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa amon pagpakig-isa kay Kristo kag ang kinaluwasan hay makasasalà gihapon kami, ang gusto ba hambayon si Kristo ang nagahuman ning paagi para kami magkasalà? Syempre bukon! ¹⁸ Niyan kung balikan ko pa liwat ang pagtuman sa Kasuguan nga akon gingtalikuran, ako na ang nagapamatuod nga ako hay masinuwayon. ¹⁹ Ngani bukon na ako obligado nga magsunod sa Kasuguan. Daw pareho

* **2:14** 2:14 Ang gusto hambayon nga magkabuhì pareho ng mga Judio hay magsunod sa mga sugò ng mga Judio. † **2:15** 2:15 Hentil: ang gusto hambayon ini hay bukon Judio.

na ako ni Kristo nga ginglangsang sa krus, agud magkabuhì ako sunò sa kabubut-on ng Dios.

²⁰ Mintras ako hay buhì pa, bukon na ako ang nagakabuhì kundi si Kristo ang nagakabuhì sa akon. Niyan mintras ako hay buhì sa ini nga lawas, nagakabuhì ako nga nagatuo sa Ungà ng Dios nga naghigugmà sa akon kag naghalad ng iya kabuhì para sa akon. ²¹ Indi ko gusto nga ibaliwayà ang pagpakamaayo ng Dios. Kay kung ang pagtuman sa Kasuguan imaw ang paagi para kabigon nga matarong, wayà na ning puyos ang pagkamatay ni Kristo.

3

Ang Pagsunod sa Kasuguan o ang Pagtuo kay Kristo

¹ Mga taga-Galacia, wayà gid kamo ning isip! Sin-o ang nakapatayang sa indo? Klaro naman ang akon ginghambay sa indo, mahayag pa ini sa adlaw kung ano ang gusto hambayon ng kamatayon ni Hesu-Kristo sa krus. ² Niyan, imaw lang ini ang gusto ko masayuran sa indo: gingbaton ba nindo ang Espiritu Santo paagi sa pagsunod sa Kasuguan o paagi sa pagpamati kag pagtuo sa Maayong Balità? ³ Wayà gid kamo ning isip! Nagtunà kamo sa pagtuo kay Kristo paagi sa bulig ng Espiritu Santo, niyan ba hay gusto nindo nga tapuson ini paagi sa indo kaugalingon nga pagtinguhà? ⁴ Wayà na ba ning puyos ang indo naagihan nga mga kahugaan nang nagtuo kamo kay Kristo? Sigurado gid nga igwa! ⁵ Mangutana ako sa indo liwat. Gingtaw-an ba kamo ng Dios ning Espiritu Santo kag nakahaman kamo ning mga milagro paagi sa pagsunod nindo sa Kasuguan, o paagi sa pagpamati kag pagtuo nindo sa Maayong Balità?

⁶ Pareho ng natabò kay Abraham, sunò sa Kasulatan, “Nagtuo siya sa Dios kag gingkabig siya nga matarong.”† ⁷ Ngani klaro gid nga ang aber sin-o nga nagatuo sa Dios hay imaw ang matuod nga mga inapo ni Abraham. ⁸ Nang una pa hay gingpasayod na ng Kasulatan nga kakabigon nga matarong ng Dios ang mga bukon Judio tungod sa inda pagtuo sa iya. Gingpromisa ng Dios ining Maayong Balità nang una kay Abraham nga nagahambay, “Paagi sa imo, pakamaayuhon ko ang tanan nga tawo.”† ⁹ Ngani ang tanan nga nagatuo sa Dios hay ginapakamaayo pareho ni Abraham nga nagtuo sa Dios.

¹⁰ Pero ang tanan nga nagasalig sa inda pagsunod sa Kasuguan hay gingsumpà na. Kay ginahambay ng Kasulatan, “Sumpaon ang aber sin-o nga wayà nagatuman sa tanan nga nakasulat sa libro ng Kasuguan.”† ¹¹ Niyan klaro gid nga wayà ning tawo nga ginakabig nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa iya pagsunod sa Kasuguan kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang gingkabig nga matarong sa panirò ng Dios tungod sa iya pagtuo, hay magkaigwa ning abunda nga kabuhì.”† ¹² Pero ang pagsunod sa Kasuguan hay iban gid kaysa pagtuo sa Dios kay ginahambay ng Kasulatan, “Ang tawo nga gusto magkaigwa ning abunda nga kabuhì, kahinangyan gid nga sundon niya ang tanan nga nakasulat sa Kasuguan.”†

¹³ Gingtubos na kita ni Kristo sa sumpà ng Kasuguan, nang gingsumpà siya sa krus para sa aton. Kay ginahambay ng Kasulatan, “Gingsumpà ang aber sin-o nga gingparusahan ning kamatayon sa ibabaw ng kahoy.”†

† **3:6** 3:6 Gingtunaan 15:6 † **3:8** 3:8 Gingtunaan 12:3, 18:18, 22:18 † **3:10** 3:10 Deuteronomio 27:26 † **3:11** 3:11 Habakuk 2:4 † **3:12** 3:12 Levitico 18:5 † **3:13** 3:13 Deuteronomio 21:23

¹⁴ Paagi sa ginghuman ni Kristo Hesus, itatao ng Dios ang pagpakamaayo sa mga bukon Judio pareho sa gingtao niya kay Abraham. Kag paagi sa aton pagtuo sa Dios, mababaton naton ang Espiritu Santo nga gingpangakò niya.

Ang Pangakò ng Dios indì Puydi Mabag-o

¹⁵ Mga kauturan, pareho ini ng mga natatabò sa aton. Kung ang duha ka tawo hay nagkasugot sa isa ka butang kag napirmahan na ang inda kasugtanan, indì na ini mabaliwayà o madugangan pa. ¹⁶ Niyan, nagpromisa ang Dios kay Abraham kag sa iya apo. Wayà siya naghambay “sa iya mga apo” nga ang gusto hambayon hay madamò; kundi ang hambay niya “sa imo apo” nga ang gusto hambayon hay isa lang ka tawo kag ini hay si Kristo. ¹⁷ Imaw ini ang akon gusto hambayon: May ginghuman anay nga kasugtanan ang Dios kay Abraham kag adto hay nahuman nang wayà pa ang Kasuguan. Pagkaligad ng 430 ka tuig, gingtao ng Dios ang Kasuguan kay Moises. Ngani adtong gingpangakò ng Dios hay indì puydi nga baliwayaon. ¹⁸ Kay kung ang panublion hay mababaton paagi sa pagsunod sa Kasuguan, bukon na ini sunò sa pangakò ng Dios. Pero ang panublion hay gingtao ng Dios kay Abraham bilang promisa.

¹⁹ Niyan, basì gingtao pa gid ang Kasuguan? Gingtao ini ng Dios agud ipakità sa mga tawo ang inda pagsuway hasta mag-abot ang apo ni Abraham nga si Kristo. Siya ang apo nga gingpangakò. Gingpatao ng Dios sa mga anghel ang Kasuguan paagi sa miyugpatungà sa Dios kag sa mga tawo. ²⁰ Pero nang gingtao ang promisa ng Dios kay Abraham, wayà gingpaagiha sa miyugpatungà kundi siya mismo.

Ang Ulipon kag Ungà

²¹ Ang gusto ba hambayon ang Kasuguan hay kontra sa mga pangakò ng Dios? Bukon! Kay kung gingtao ang Kasuguan agud makatao ning matarong nga kabuhì, kabigon nga matarong ang tawo paagi sa pagsunod sa Kasuguan. ²² Pero sunò sa Kasulatan, ang tanan nga tawo hay naulipon ng kasal-anan, agud ang magtuo lang kay Hesu-Kristo ang makakabaton ng gingpangakò ng Dios.

²³ Bago pa nag-abot ang tyempo ng pagtuo kay Kristo sa mga tawo, daw nakagapos kita sa prisuhan kag ginabantayan kita ng Kasuguan hasta nga gingpasayod ang pagtuo parti kay Kristo. ²⁴ Ngani ang Kasuguan hay pareho sa tawo nga nagabantay sa aton para indì kita maghuman ning malain, hasta si Kristo nag-abot agud kabigon kita nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa pagtuo kay Kristo. ²⁵ Niyan nga nagtuo na kita sa iya, indì na kita kahinangyan nga bantayan ng Kasuguan.

²⁶ Tanan kamo hay mga ungà ng Dios tungod sa indo pagtuo kay Kristo Hesus. ²⁷ Kag kamo nga nabawtismuhan sa pagpakig-isa kay Kristo, hay gingsuksok na nindo pareho ng barò ang kabuhì ni Kristo. ²⁸ Wayà na ning pagkakaiba ang Judio o Griego, ulipon o bukon ulipon, lyaki o babayi, kay kamo tanan nga nagapakig-isa kay Kristo Hesus hay isa na lang. ²⁹ Kag kung nagapakig-isa kamo kay Kristo, matuod gid nga kamo hay mga apo ni Abraham; kag kung ano ang gingpangakò ng Dios sa iya, mababaton da nindo.

4

1 Niyan gusto ko ipadayon ang akon ginahambay. Mintras ungà pa ang miyugpanubli, pareho lang siya sa ulipon, aber siya ang matuod nga tag-iya ng tanan nga panublion. 2 Kahinangyan sundon niya ang mga nagabantay sa iya kag ang mga nagaasikaso ng iya panublion, hasta sa tyempo nga gingtagana ng iya tatay. 3 Ngani tiyad da kita ini dati, wayà pa naton naintindihi ang kamatuuran nang bag-o pa lang kita nga nagatuo. Ging-ulipon kita ng malain nga mga espiritu nga nagagahom sa ini nga kalibutan. 4 Pero nang mag-abot na ang tamà nga tyempo, gingsugò ng Dios ang iya Ungà sa kalibutan. Ging-ungà siya bilang tawo* kag nagkabuhi sa idayom ng Kasuguan, 5 para tubuson ang tanan nga nagakabuhi sa idayom ng Kasuguan, agud kita hay maging mga ungà ng Dios. 6 Kag tungod kita† hay mga ungà ng Dios, gingbutang ng Dios ang Espiritu ng iya Ungà sa aton tagipusuon, agud makatawag kita sa Dios, ng 'Abba!‡ Amay!' 7 Ngani, bukon na ikaw ulipon kundì ungà ng Dios. Kag tungod ikaw hay iya ungà, miyugpanubli ka ng iya gingpangakò.

Ang Pagkabayaka ni Pablo sa mga taga-Galacia

8 Nang wayà pa kamo nagakilaya sa Dios, naulipon kamo ng mga dios-diosan nga bukon matuod. 9 Pero niyan nga nakilaya na nindo ang Dios (o mas maayo pa gid ngani nga hambayon, niyan nga nakilaya na kamo ng Dios), basi gusto pa nindo magbalik sa mga espiritu nga bukon da makagagahom kag wayà kwenta nga nagadumaya sa ini nga kalibutan? Basi gusto nindo liwat magpaulipon? 10 Ginahambay ko ini kay ginatinguhà nindo nga sundon ang relihiyon ng mga Judio, parti sa mga adlaw, mga bulan, mga pyesta kag mga tuig nga inda ginapalabi. 11 Nababayaka ako sa indo kay basi kung ang akon mga pagpangabudlay hay mawawad-an lang ning puyos.

12 Mga kauturan ko, nagapakitluoy gid ako sa indo, patuyari nindo ako kay ako hay pareho nindo nga wayà na sa idayom ng Kasuguan.

Wayà kamo ning malain nga nahuman sa akon nang una, basi ginahuman nindo ini niyan sa akon? 13 Nadumduman nindo nga maluya ang akon lawas nang nagwali ako ng Maayong Balità sa indo nang una. 14 Kag aber naging problema sa indo nga maluya ang akon lawas, wayà nindo ako gingsikwaya o gingpabay-i. Kundì gingbaton nindo ako nga daw sa anghel nga halin sa Dios, o pareho mismo ni Kristo Hesus. 15 Di ba kalipay-lipay gid kamo nang una? Ako mismo ang makapamatuod nga kung puydi lang nindo lukaton ang indo mga mata hay ginglukat na nindo para itao sa akon. 16 Pero niyan nga ginahambay ko sa indo ang kamatuuran, basi ginakabig na nindo ako nga kaaway?

17 Niyan, daw nagakabayaka gid sa indo adtong mga tawo dirà nga nagatudlò nga kamo hay kahinangyan magsunod sa Kasuguan ni Moises, pero ang inda handom hay bukon maayo. Ang gusto lang ninda hay ilayò kamo sa akon para sa inda kamo maging matutom. 18 Tamà ang magkabayaka sa paghuman ning kaayo kung maayo ang indo motibo, aber wayà ako dirà sa indo. 19 Mga ungà ko sa pagtuo, tungod sa indo, pareho ako sa isa ka babayi nga paungaon nga nakakabatyag ning sobra nga kasakit liwat, hasta magkaigwa kamo ning kinaugali ni Kristo sa indo

* 4:4 4:4 Sa Griego: ging-ungà siya ng isa ka babayi. † 4:6 4:6 Sa Griego: hay kamo. ‡ 4:6 4:6 Abba sa Aramaic, ang gusto hambayon hay tatay.

kabuhì. ²⁰ Niyan gusto ko gid kuntà kamo makità, agud maistorya ko kamo ning maayo kay nababayaka gid ako sa indo.

Ang Espiritwal nga Gusto Hambayon parti kana Hagar kag Sara

²¹ Igwa ako ning gusto ipangutana, kamo nga nagatinguhà sa pagsunod sa Kasuguan. Wayà ba nindo naintindihi ang gusto hambayon ng Kasuguan? ²² Kay nakasulat didto nga si Abraham hay igwa ning duha ka ungà nga lyaki. Ang isa hay ungà ng iya asawa nga ulipon kag ang isa hay ungà ng iya asawa nga bukon ulipon. ²³ Ang iya ungà sa ulipon hay ging-ungà sa natural nga paagi, pero ang iya ungà sa bukon ulipon hay ging-ungà sunò sa pangakò ng Dios. ²⁴ Ining duha ka babayi hay daw pareho sa parabola* parti sa duha nga kasugtanan ng Dios. Si Hagar ang ihimplo sa kasugtanan nga gingtao ng Dios kay Moises sa Bukid ng Sinai kung sa diin ang mga tawo hay una nga naging ulipon ng Kasuguan. ²⁵ Si Hagar hay imaw ang Bukid ng Sinai sa Arabia nga ginakumpara sa Jerusalem niyan, kay siya kag ang iya mga ungà hay naging ulipon ng Kasuguan. ²⁶ Pero ang babayi nga bukon ulipon hay imaw ang ihimplo ng langitnon nga Jerusalem, ini hay ginakumpara sa aton nanay. ²⁷ Kay ginahambay ng Kasulatan,

“Magkalipay ka, O babayi nga baog!

Ikaw nga indì makaungà.

Magsinggit ka sa kalipay!

Ikaw nga wayà nakabatyag ning sobra nga kasakit ng paungaon.

Kay mas madamò ang ungà ng babayi nga gingbayaan,

kumpara sa babayi nga may asawa.”[†]

²⁸ Niyan kamo, mga kauturan ko kay Kristo, hay mga ungà ng Dios sunò sa iya gingpangakò, pareho ni Isaac. ²⁹ Ang ging-ungà sunò sa pangakò hay ginghingabot ng ging-ungà sa natural nga paagi, imaw da kita niyan nga ging-ungà sa Espiritu Santo, ginahingabot kita ng mga tawo nga nagatinguhà nga makasunod sa Kasuguan. ³⁰ Pero ano ang ginahambay ng Kasulatan? “Palayasa ang babayi nga ulipon kag ang iya ungà. Kay ang ungà ng babayi nga ulipon hay indì puydi makabaton ning panublion ng ungà ng babayi nga bukon ulipon.” ³¹ Ngani mga kauturan, bukon kita nga ungà ng ulipon kundì ng bukon ulipon.

5

Ang Kahilwayan paagi kay Kristo

¹ Ginghamilway na kita ni Kristo para magkaigwa ning matuod nga kahilwayan, ngani magpakatibay kita kag indì na magpaulipon liwat sa Kasuguan.

² Tandai nindo, ako mismo ang nagahambay ini. Ang aber sin-o nga gusto magpapaltak para masunod ang Kasuguan, indì gid niya mababaton ang mga espiritwal nga binipisyo halin kay Kristo. ³ Ginahambay ko liwat, kung ginatinguhà ng aber sin-o sa indo nga magpapaltak, obligado siya nga sundon ang tanan nga Kasuguan. ⁴ Ang nagatinguhà para kabigon ng Dios nga matarong paagi sa pagsunod sa Kasuguan, gingbaliwayà na

§ 4:22 4:22 Ang asawa ni Abraham nga ulipon hay si Hagar kag ang asawa nga bukon ulipon hay si Sara. Basaha sa Gintunaan kapitulo 16, 17 kag 21. † 4:27 4:27 Isaias 54:1

niya ang iya relasyon kay Kristo. Kag indì na siya angay magbaton ng pagpakamaayo ng Dios nga makaluwas sa iya.

⁵ Pero kita, paagi sa bulig ng Espiritu Santo kag sa aton pagtuo kay Kristo, hay nagahuyat gid kag nagalaom nga kabigon kita nga matarong. ⁶ Kay kita nga nagpakig-isa kay Kristo Hesus hay bukon na importante kung paltak o bukon, kundi ang pagtuo nga nakikità paagi sa paghigugmà sa isa kag isa.

⁷ Maayo na kuntà ang indo ginghuman nang una. Sin-o ang nagpugong sa indo, ngani indì na kamo magsunod sa kamatuuran? ⁸ Ini nga pag-ingganyo sa indo hay bukon halin sa Dios nga imaw ang nag-agda sa indo para magkaigwa ning kahilwayan. ⁹ Mag-andam kamo, aber may isa lang ka tawo nga malain sa indo, maapiktuhan ang tanan nga maging malain pareho sa maisot nga pampaalsa sa tinapay nga napapaalsa ang madakò nga arina. ¹⁰ Tungod sa indo pagpakig-isa sa Ginoo, sigurado gid ako nga indì kamo magpati sa iban nga pagpanudlò. Pero pagaparusahan ng Dios ang aber sin-o dirà nga nagapanggulo sa indo.

¹¹ Pero para sa akon, mga kauturan, kung ginatudlò ko gihapon nga kahinangyan ang pagpaltak, basì nakakaagi pa ako ning pasakit ng mga tawo? Kung imaw inà ang akon ginatudlò, wayà na kuntà may natitised sa akon pagwali parti sa pagkamatay ni Kristo! ¹² Adtong mga tawo nga nagapanggulo sa indo pagtuo hay indì lang kuntà magpapaltak, kundi magpautod na sinda!

¹³ Pero kamo, mga kauturan, ging-agda kamo ng Dios nga maging hilway. Ngani ayaw nindo paggamita ang indo kahilwayan nga nabaton para maging kabangdanan agud sundon nindo ang gusto ng indo lawas. Kundi bilang ulipon ni Kristo, magerbisyo kamo nga may paghigugmà sa isa kag isa. ¹⁴ Kay ang tanan nga Kasuguan hay napinsan sa isa na lang nga sugò, “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng imo kaugalingon.”† ¹⁵ Pero kung kamo hay nagainaway kag nagasinakitan sa isa kag isa pareho ng mga hayop, pag-andam! Basi kung ang kada isa sa indo hay masirà ang pagtuo.

Ang Espiritu ng Dios kag ang Kinaugali ng Tawo

¹⁶ Ang akon gusto nga hambayon hay imaw ini: magkabuhì kamo sunò sa bulig ng Espiritu Santo, agud indì nindo mahuman ang ginahandom ng indo lawasnon nga kinaugali. ¹⁷ Kay ang ginahandom ng lawasnon nga kinaugali hay kontra sa gusto ng Espiritu Santo kag ang gusto ng Espiritu Santo hay kontra sa lawasnon nga kinaugali. Ngani ining duha hay nagakinontrahan sa isa kag isa, ngani indì nindo mahuman ang mga butang nga gusto nindo humanon. ¹⁸ Pero kung ang Espiritu Santo ang indo sundon, bukon na kamo obligado sa pagsunod sa Kasuguan.

¹⁹ Niyan, ang mga ginahuman ng lawasnon nga kinaugali hay imaw ini: ang pagpakig-relasyon ning imoral, paghuman ning mahigkò, pag-inuyag, ²⁰ pagsamba sa mga dios-diosan, pagkababaylan, pagkahangit, pagpang-away sa isigkatawo, pagkaili, pagdumot, paghinakog, pag-iniyaiya, paggrinupo-grupo, ²¹ pagkasina, pagbinayong, pagkahilig sa kalibutanon nga kalipay kag iban pa nga mga butang nga tiyad ini. Ginapaandaman ko kamo pareho nang una. Ang aber sin-o nga nagahuman ng tiyad ini nga mga butang indì magbaton ning panublion sa gingharian ng Dios.

† 5:14 5:14 Levitico 19:18

²² Pero ang kinaugali nga may bunga ng Espiritu Santo hay imaw ini: mahigugmaon, malipayon, matawhay, mapinasensyahon sa isigkatawo, mabuot, maayo, matutom, ²³ madahan kag antigo magpugong ng kaugalingon. Wayà ning kasuguan nga puydi magkontra sa mga tawo nga nagakabuhì sa tiyad ini nga mga kinaugali.

²⁴ Gingpatay na ng aber sin-o nga nagpakig-isa kay Kristo Hesus ang inda lawasnon nga kinaugali, kaibahan ang malain nga mga hilig kag mga handom. ²⁵ Kung gingtao ng Espiritu Santo ang bag-o nga kabuhì sa aton, kahinangyan magsunod kita sa iya. ²⁶ Indi kita magpahambog, magpinang-akat o maili sa isa kag isa.

6

Buligi ang mga Kauturan nga Nahuhugaan

¹ Mga kauturan, kung may makità kamo nga kaibahan nindo nga nagahuman ning kasal-anan, kamo nga nagakabuhì sunò sa Espiritu Santo ang magbulig sa iya agud mapabalik siya sa tamà nga pagkabuhì, pero sa maayo nga paagi. Kag mag-andam kamo, kay basi kung kamo naman ang matintar. ² Magbinuligan kamo sa indo mga kahugaan. Kung indo ini humanon, ginasonod nindo ang kasuguan ni Kristo.† ³ Kung igwa sa indo ning nagahunahunà nga siya hay importante pero bukon da gali, ginaluko lang niya ang iya kaugalingon.

⁴ Ngani kahinangyan ang kada isa hay mag-usisà sa iya kaugalingon. Kung ang iya ginahuman hay tamà, dapat malipay na lang siya kag indi na kahinangyan ikumpara ang iya kaugalingon sa iban. ⁵ Kay manabat sa Dios ang kada isa sunò sa iya ginghuman.

⁶ Ang nagatudlò ng hambay ng Dios hay kahinangyan partehan ng ginatudluan ng tanan nga maayo nga butang.

⁷ Ayaw nindo paglukuha ang indo kaugalingon, ang Dios hay indi puydi madayà aber nin-o. Kay kung ano ang ginatanom ng tawo, imaw da ang iya anihon. ⁸ Ang nagatinguhà nga magkabuhì sa lawasnon nga kinaugali hay makakabaton ning parusa nga wayà katapusan. Pero ang nagatinguhà nga magkabuhì sa Espiritu Santo hay makakabaton ning kabuhì nga wayà katapusan. ⁹ Ngani, indi dapat kita matak-an sa paghuman ning maayo kay pag-abot nang tamà nga oras, makakabaton gid kita ning bayos kung indi kita magpara. ¹⁰ Ngani kung igwa ning opurtunidad nga makahuman ning maayo sa tanan nga tawo, lalò na gid sa mga kauturan sa pagtuo, dapat naton ini humanon.

Ang Katapusan nga Bilin

¹¹ Makikità nindo nga madagkò ang litra ng ini nga surat, ako mismo ang nagsulat ini. ¹² Ang mga tawo nga nagapangpilit sa indo nga magpapaltak hay gusto lang magpakità nga sinda hay mas maayo kay nagasunod sinda sa seremonya. Ang isa ka rason hay ginahadlukan sinda nga pasakitan kung itudlò ninda nga ang kahilwayan hay paagi lang sa kamatayon ni Kristo. ¹³ Kay aber ngani sinda mismo nga nagpapaltak hay wayà nagasunod sa Kasuguan. Gusto lang ninda nga kamo hay ipapaltak agud may maipahambog sinda nga kamo hay nagasunod sa inda seremonya.

¹⁴ Para sa akon, wayà ako ning iban nga puydi ipahambog kundi ang krus kung sa diin namatay ang aton Ginoong Hesu-Kristo. Tungod sa

† 6:2 6:2 Juan 13:34, 15:12

iya kamatayon, ang mga butang parti sa relihiyon nga ginakabig nga importante ng mga tawo hay wayà na ning puyos sa akon kag imaw da ako sa ini nga mga butang.* ¹⁵ Bukon importante kung ang tawo hay paltak o bukun. Pero ang importante sa tawo hay ang bag-o nga kabuhì halin sa Dios. ¹⁶ Sa tanan nga nagatuman sa ini nga pagpanudlò kag sa mga Israelita nga gingpili ng Dios, kabay pa nga mabaton nindo ang katawhayan kag kaluoy.

¹⁷ Ngani tunà niyan, wayà na ning aber sin-o dirà sa indo nga magpahugà sa akon paagi sa salà nga pagpanudlò. Kay ang mga pinalian ng pilas sa akon lawas hay tandà nga ginatudlò ko ang kamatuuran parti kay Kristo.

¹⁸ Mga kauturan, kabay pa nga mabaton nindo ang grasya ng aton Ginoong Hesu-Kristo. Kabay pa!

---

* **6:14** 6:14 Sa literal: ang kalibutan hay ginglangsang na sa akon kag ako sa kalibutan.

Ang Sulat ni Pablo sa mga TAGA-EFESO Pasayod

Ini hay gingsulat ni Apostol Pablo para sa mga nagatuo sa Efeso mintras siya nakapriso (3:1, 4:1, 6:20) kag gingpadaya niya ini kay Tykicus (6:21-22).

Ang Efeso hay sentro ng negosyo sa probinsya ng Asia kag may sarisari nga relihiyon nang una didto. Sa Efeso makikità ang templo nga ginghuman para sa dios-diosan nga si Diana (Ginghuman 19:27). Ini hay isa ka kaayo-ayo nga templo nang adto nga tyempo sa bilog nga kalibutan.

Pag-abot ni Pablo sa Efeso, nagtinir siya didto kag nagwali ning sobra duha ka tuig (Ginghuman 19:1-20:1). Paagi sa iya pagwali, kadamò ang nagtuo. Aber ang mga madyikero hay nagdaya ng inda mga librita kag gingsunog ninda nga nakikità ng tanan (Ginghuman 19:19).

Sa kapitulo uno hasta tres, gingtudlò ni Pablo nga matatabò lang ang plano ng Dios paagi kay Kristo. Paagi sa iya, gingluwas ng Dios ang mga Judio kag bukon Judio kag ginghuman sinda nga isa lang ka lawas, nga imaw ang iglesya. Kag sa ini nga mga kapitulo, mababasa ang duha ka kaayo-ayo nga pangamuyò ni Pablo para sa mga nagatuo didto.

Sa kapitulo kwatro hasta sais, gingtaw-an niya liwat ning importansya ang pagkakaisa ng mga Kristyano kag gingtudlò da niya kung pauno sinda magkabuhì. Gingpadumdom da niya sa inda nga dapat ninda gamiton ang tanan nga armas kag proteksyon nga gingtao ng Dios agud maperdi si Satanas.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo nga naging apostol* ni Kristo* Hesus paagi sa kabubut-on ng Dios. Nagapangamusta ako sa indo nga mga balaan nga tawo ng Dios dirà sa syudad ng Efeso nga matutom nga nagatuo kay Kristo Hesus.

² Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Espirituhanon nga mga Pagpakamaayo paagi kay Kristo

³ Dayawon ang Dios, nga imaw ang Dios ng aton Ginoong Hesu-Kristo kag iya da Amay. Tungod sa aton pagpakig-isa kay Kristo, gingtaw-an niya kita ng tanan nga espirituhanon nga pagpakamaayo nga halin sa kalangitan.

⁴ Nang wayà pa matuga ang kalibutan, gingpili na kita ng Dios paagi sa aton pagpakig-isa kay Kristo, agud maging malimpyo ang aton pagkatawo kag wayà ning kasawayan sa iya atubangan. Tungod sa paghigugmà ng Dios, ⁵ gingplano na niya nga daan nang una pa nga kita maging iya mga ungà paagi kay Hesu-Kristo. Ginghuman niya ini sunò sa iya kagustuhan kag kabubut-on, ⁶ agud madayaw siya tungod sa iya makatitingaya nga pagpakamaayo nga gingtao sa aton paagi sa iya pinalanggà nga Ungà.

⁷ Paagi sa dugò* ni Kristo, natubos kita kag gingpatawad sa aton mga kasal-anan sunò sa iya sobra-sobra nga pagpakamaayo ⁸ nga gingtao sa aton nga wayà gid ning limitasyon! Gingtao da ng Dios sa aton ang tanan nga kamayad kag pang-intindi, ⁹ agud maintindihan naton ang iya

* 1:7 1:7 Paagi sa dugò: gusto hambayon paagi sa iya pagkamatay sa krus.

plano nga wayà gingpasayod nang una, nga iya pagahamanon paagi kay Kristo sunò sa iya kabubut-on. ¹⁰ Kag imaw ini ang iya plano: Kung mag-abot na ang tamà nga oras, pagaisahon niya ang tanan sa dutà kag sa kalangitan sa idayom ng pagdumaya ni Kristo. ¹¹ Ginahuman ng Dios ang tanan nga butang sunò sa iya plano kag kabubut-on. Kag sunò sa iya plano nang una, gingpili niya kami agud maging iya mga tawo paagi sa amon pagpakig-isa kay Kristo. ¹² Ginghuman ini ng Dios agud madayaw siya nga mahimayaon tungod sa amon nga una nga naglaom kay Kristo. ¹³ Kag kamo da naging kay Kristo nang mabatian nindo ang mensahe ng kamatuuran, ang Maayong Balità* nga si Kristo ang makaluwas sa indo. Nang magtuo kamo sa iya, gingtaw-an kamo ng Dios ning Espiritu Santo nga iya gingpromisa bilang tandà nga kamo hay sa iya na. ¹⁴ Ang Espiritu Santo hay kasiguruhan na sa aton nga mababaton ta ang pagpakamaayo nga gingpangakò ng Dios, hasta kita matubos. Tungod diri, dayawon naton ang mahimayaon nga Dios.

Ang Pangamuyò para sa mga Nagatuo

¹⁵ Ngani nang mabatian ko ang indo pagtuo kay Ginoong Hesus kag ang indo paghigugmà sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios, ¹⁶ permi ako nagapasalamat para sa indo. Ginadumdom ko kamo sa akon mga pangamuyò, ¹⁷ nga kabay pa ang Dios ng aton Ginoong Hesu-Kristo, ang mahimayaon nga Amay, hay magtao sa indo ning kamayad kag magpasayod sa indo ng kamatuuran parti sa iya paagi sa bulig ng Espiritu Santo, agud makilaya gid nindo siya. ¹⁸ Kabay pa nga mahayagan ang indo hunahunà agud masayuran gid nindo kung ano ang indo ginalauman sa iya pagkapili sa indo nga maging iya mga ungà kag para masayuran da nindo kung mauno kadakò kag pambihirà ang pagpakamaayo nga gingpangakò ng Dios para sa iya mga balaan nga tawo. ¹⁹ Ginapangamuyò ko da nga kabay pa maintindihan nindo ang gahom ng Dios nga indi mapantayan para sa aton nga nagatuo sa iya. Ini da nga pambihirà nga gahom nga nagabulig sa aton ²⁰ ang ginggamit niya sa pagbanhaw kay Kristo kag sa pagpapungkò niya hampig† sa iya tuo didto sa kalangitan. ²¹ Ngani sa idayom ng gahom ni Kristo ang tanan nga pinunò, may otoridad, may gahom kag nagadumaya sa kalangitan. Ang otoridad nga gingtao sa iya hay mas mataas kaysa sa otoridad ng aber sin-o sa ini nga tyempo kag imaw da sa paabuton. ²² Gingpaidayom ng Dios ang tanan nga mga butang sa gahom ni Kristo kag ginghuman siya nga uyo nga labaw sa tanan nga butang, para sa mga nagatuo sa iya, ²³ nga imaw ang igleysa, ang iya lawas nga naging kumplito kaibahan niya. Siya da mismo ang nagakumpleto ng tanan-tanan aber diin.

2

Ang aton Bag-o nga Kabuhi

¹ Dati patay† kamo sa espiritwal tungod sa indo pagsuway kag mga kasalanan. ² Nagkabuhì kamo sunò sa malain nga paagi ng kalibutan. Kag sakop kamo ni Satanas nga imaw ang may otoridad sa malain nga mga espiritu sa langit. Siya da ang espiritu nga nagagahom niyan sa mga tawo nga wayà nagasunod sa Dios. ³ Dati, kita tanan hay pareho da sa inda:

† **1:20** 1:20 Kung ang tawo ginapapungkò sa tuo hampig, ang gusto hambayon ginapakità nga siya hay may pinakamataas nga otoridad, gahom kag dungog. † **2:1** 2:1 Roma 6:23; Colosas 2:13

nagkabuhi kita sunò sa gusto ng aton tawhanon nga kinaugali, gingsunod naton ang ginahandom ng aton lawas kag ang anuman nga ginahunahuna ng aton isip. Sa aton kinaugali, pareho ng iban, kaibahan da kita nga dapat parusahan tungod sa aton kasal-anan.

⁴ Pero abunda gid ang kaluoy ng Dios kag kadakò gid ang iya paghigugmà sa aton, ⁵ nga aber kita hay patay sa espirital tungod sa aton kasal-anan, gingbuhì kita niya kaibahan ni Kristo. (Naluwas ngani kita tungod sa iya pagpakamaayo.) ⁶ Kag tungod sa aton pagpakig-isa kay Kristo Hesus, gingbanhaw kita ng Dios kaibahan ni Kristo, kung sa diin magahari kita kaibahan niya sa kalangitan. ⁷ Ginghuman ini ng Dios agud maipakità niya sa tanan sa paabuton nga mga tyempo ang iya sobra-sobra nga pagpakamaayo nga iya gingtao sa aton paagi sa aton pagpakig-isa kay Kristo Hesus. ⁸ Tungod sa iya pagpakamaayo, naluwas kamo paagi sa indo pagtuo. Kag bukon ini resulta ng indo kaugalingon nga pagtinguha, kundi ini hay regalo ng Dios. ⁹ Ini hay bukon tungod sa indo mga hinimuan agud wayà gid ning may makapahambog. ¹⁰ Kay ang aton kabuhi hay gingbag-o ng Dios paagi sa aton pagpakig-isa kay Kristo Hesus, agud maghuman kita ning mga maayo, nga iya gingplano nang una pa para sa aton kung pauno kita magkabuhi.

Paagi kay Kristo Ging-isa ang mga Judio kag Bukon Judio

¹¹ Ngani dumduma nindo ang indo dati nga kamutangan. Ging-unga kamo nga bukon Judio kag ginatawag kamo nga bukon paltak ng mga Judio. Ang mga Judio hay ginatawag nga paltak*. (Pero adto hay ginahuman ninda sa inda lang lawas.) ¹² Dumduma da nindo nang una nga wayà kamo ning relasyon kay Kristo, bukon kamo kaibahan sa nasyon ng Israel kag bukon kamo sakop sa mga kasugtanan nga ang basihan hay ang promisa ng Dios. Nagkabuhi kamo sa ini nga kalibutan nga wayà ning paglaom kag wayà ning Dios. ¹³ Dati malayò kamo sa Dios, pero niyan hay gingpapalapit kamo paagi sa dugò ni Kristo tungod sa indo pagpakig-isa sa iya. ¹⁴ Kay siya mismo ang basihan kung basi nagkaigwa ning katawhayan kami nga mga Judio kag kamo nga mga bukon Judio. Gingbuoy niya ang tudo nga kahangit sa isa kag isa nga nagpabuyag sa aton pareho ng pader agud ang duha hay magakaisa. ¹⁵ Paagi sa iya pagkamatay sa krus,* indi na kahinangyan pa nga sundon ang mga kasuguan kag mga ordinansa ng mga Judio; agud pag-isahan sa iya ang bag-o nga grupo ng mga tawo halin sa duha ka grupo, para magkaigwa ning katawhayan. ¹⁶ Paagi sa iya pagkamatay sa krus, gingbuoy niya ang tudo ninda nga kahangit kag gingpabalik niya sa Dios ang duha ka grupo nga ging-isa na. ¹⁷ Nagkari diri si Kristo kag gingwali ang Maayong Balità nga nagtao katawhayan sa indo nga mga bukon Judio nga malayò sa Dios kag sa amon da nga mga Judio nga malapit sa iya. ¹⁸ Tungod kay Kristo, pareho na kita nga makakapalapit sa Dios nga Amay paagi sa isa ka Espiritu Santo.

¹⁹ Ngani niyan, kamo nga mga bukon Judio hay bukon na dayuhan o istranghero, kundi mga kasimanwa na ng mga balaan nga tawo ng Dios kag mga miyembro na ng pamilya niya. ²⁰ Kamo hay kaibahan na ng mga nagatuo nga pareho sa ginapatindog nga templo nga nakapundar sa mga apostoles kag mga propeta* kag si Kristo mismo ang pinakaimportante nga bato sa kanto ng pundasyon. ²¹ Paagi sa iya, kamo hay pareho sa kada parte ng templo nga nagakasugdong-sugdong hasta maging mabahoy kag

* 2:15 2:15 Sa Griego hay sa iya lawas.

balaan nga templo ng Ginoo. ²² Kag tungod da sa indo pagpakig-isa sa iya, naging kaibahan kamo sa napatindog nga templo nga ginaistaran ng Dios paagi sa Espiritu Santo.

3

Ang Plano ng Dios sa mga bukon Judio

¹ Tungod diri, ako hay nagapangamuyò sa Dios para sa indo. Gingpriso ako kay nagaserbisyo ako kay Kristo Hesus paagi sa pagwali sa indo nga mga bukon Judio. ² Sigurado gid nga nabatian nindo nga sa pagpakamaayo ng Dios, gingsaligan niya ako nga maging miyugwali para sa indo. ³ Gingpasayod sa akon ng Dios ang iya plano nga wayà gingpasayod nang una kag gingsulat ko na ini dati ning matag-od lang. ⁴ Mintras ginabasa nindo ini, masasayuran nindo nga naiintindihan ko gid ang plano ng Dios nga wayà gingpasayod nang una, nga ginghuman ni Kristo niyan. ⁵ Nang una, wayà gid gingpasayod ng Dios sa mga tawo ini nga plano, pero niyan gingpasayod na niya ini sa iya gingpili nga mga apostoles kag mga propeta paagi sa Espiritu Santo. ⁶ Kag ini ang iya plano: paagi sa Maayong Balità, ang mga bukon Judio hay makakaibahan ng mga Judio sa panublion kag makakaibahan bilang miyembro sa isa ka lawas kag pareho nga makakabaton ng pangakò halin sa Dios tungod sa inda pagpakig-isa kay Kristo Hesus.

⁷ Tungod sa pagpakamaayo ng Dios nga gingtao sa akon, ginghuman niya ako nga miyugserbisyo para iwali ang Maayong Balità paagi sa iya gahom nga nagahikot sa akon. ⁸ Ako ang pinakamababà gid sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios, pero gingtaw-an niya ako ning pribilihiyo nga maiwali sa mga bukon Judio ang Maayong Balità parti sa indi matungkad nga pagpakamaayo halin kay Kristo. ⁹ Wayà gid nagbalità ang Dios nga naghuman ng tanan nga butang kung ano ang iya plano nga wayà gingpasayod nang una. Pero niyan gingsugò niya ako sa pag-isplikar sa tanan nga tawo kung pauno niya ginatuman adto nga plano, ¹⁰ agud paagi sa mga nagatuo kay Kristo, maipasayod niyan ng Dios sa tanan nga pinunò kag may otoridad sa kalangitan kung ano ang iya kamayad nga ginapakità sa iba-iba nga paagi. ¹¹ Natabò ini sunò sa plano ng Dios tunà pa nang una nga iya ginghuman paagi kay Kristo Hesus nga aton Ginoo. ¹² Tungod sa aton pagtuo kay Kristo kag sa aton pagpakig-isa sa iya, makapalapit na kita sa Dios nga wayà ning kahadlok o pagkatahap. ¹³ Ngani nagapangabay ako sa indo nga indi kamo maduayan ning paglaom tungod sa mga kahugaan nga akon naaagihan kay para ini sa indo kaayuhan.

Ang Pangamuyò ni Pablo sa mga Nagatuo

¹⁴ Ngani pag nadudumduman ko ini nga plano ng Dios, nagaluhod ako sa pagpangamuyò sa aton Amay, ¹⁵ nga imaw ang nagagahom sa tanan sa kalangitan kag sa kada nasyon sa dutà.* ¹⁶ Ginapangamuyò ko nga pakusugon niya ang indo espirituhanon nga kabuhì paagi sa iya Espiritu Santo, sunò sa iya dakò kag pambihirà nga gahom, ¹⁷ agud magaiistar ning permanenti si Kristo sa indo tagipusuon paagi sa indo pagtuo sa iya. Ginapangamuyò ko da nga kamo hay maging malig-on tungod sa paghigugmà ng Dios, pareho sa maayo nga tanom nga madayom ang

* **3:15** 3:15 Sa literal: nga imaw ang nagapangayan sa kada pamilya sa kalangitan kag sa kalibutan.

gamot kag pareho sa malig-on nga bayay nga matibay ang pundasyon. ¹⁸ Ang resulta, magakaigwa kamo ning pang-intindi kaibahan ng tanan nga balaan nga tawo ng Dios, kung mauno gid kalapad kag kahabà, kataas kag kadayom ang paghigugmà ni Kristo sa aton. ¹⁹ Aber indi pa gid ini maintindihan ning maayo, kabay pa nga mabatyagan nindo ang paghigugmà ni Kristo agud mapunò kamo ng tanan nga kinaugali ng Dios hasta kamo maging kumplito.

²⁰ Dayawon ta ang Dios nga nakakahuman ng mas sobra pa sa aton ginapangabay o ginahunahunà paagi sa iya gahom nga nagahikot sa aton.

²¹ Dayawon naton ang Dios, kita nga nagatuo kag nagapakig-isa kay Kristo, hasta sa wayà katapusan. Kabay pa!

4

Ang Pagkakaisa ng mga Nagatuo bilang Isa ka Lawas

¹ Ngani ako nga gingpriso tungod sa pagserbisyo sa Ginoo, nagapangabay sa indo nga magkabuhi kamo ning tamà bilang mga gingpili ng Dios.

² Maging mapainubuson kamo kag madahan, maging matiniison kag batunon nindo ang kakuyangan ng isa kag isa paagi sa indo paghinigugmaan. ³ Nagtao ang Espiritu Santo sa indo ng pagkakaisa, ngani tinguhaa gid nindo nga maipadayon ini paagi sa matawhay nindo nga relasyon sa isa kag isa. ⁴ Kita nga mga nagatuo hay isa ka lawas kag may isa ka Espiritu Santo. Isa ang aton paglaom, kay pareho da kita nga nagahuyat sa gingpromisa ng Dios ng pagkapili niya sa aton. ⁵ Isa ang aton Ginoo, isa ang pagtuo kag isa ang bawtismo. ⁶ Kag may isa kita ka Dios nga Amay ng tanan. Siya ang nagahari, nagahikot kag nagaistar sa tanan nga nagatuo.

⁷ Pero gingtaw-an ni Kristo ang kada isa sa aton ning iba-iba nga abilidad sunò sa iya pagpakamaayo. ⁸ Pareho ng ginahambay ng Kasulatan, “Nang magsakà siya sa langit, gingdaya niya ang madamò nga bihag. Kag gingtaw-an niya ning mga regalo ang mga tawo.”†

⁹ (Niyan ano ang gusto hambayon ng “nagsakà siya sa langit?” Ang gusto hambayon ini, nagpanaog anay siya sa mababà nga lugar, nga imaw ang kalibutan. ¹⁰ Kag siya nga nagpanaog, imaw da ang nagsakà sa ibabaw ng tanan nga kalangitan, agud mapunò ng iya presensya ang tanan aber diin.) ¹¹ Siya ang naghuman sa iban bilang apostoles, ang iban bilang propeta, ang iban bilang miyugwali ng Maayong Balità kag ang iban bilang pastor* kag manunudlò. ¹² Ginghamnan niya ini agud ipreparar ang mga balaan nga tawo ng Dios sa pagserbisyo para maging malig-on sinda nga mga nagatuo bilang lawas ni Kristo. ¹³ Sa ini nga paagi, maabot naton tanan ang pagkakaisa sa pagtuo kag pagkakalaya sa Ungà ng Dios, agud ang aton espiritwal nga kabuhi hay maging makusog kag wayà kuyang, kapareho ni Kristo nga wayà kuyang ang pagkatawo. ¹⁴ Kung ini matabò, bukon na kita pareho sa maisot nga mga ungà nga madali mapatayang ng iba-iba nga pagpanudlò, nga daw ang ginasakyan sa dagat nga ginaanod ng humbak kag ginapadpad ng hangin. Indi na kita maluluko ng mga tawo nga nagadinaya nga ang gusto hay day-on kita sa kalainan paagi sa inda pagpanudlò nga bukon matuod. ¹⁵ Kundi, kahinangyan magsunod kag maghambay kita ning kamatuuran nga may paghigugmà, agud sa tanan nga butang maging kapareho kita ni Kristo nga imaw ang aton

† 4:8 4:8 Salmo 68:18

uyo. ¹⁶ Paagi sa iya pagdumaya, ang tanan nga parte ng lawas nga imaw ang mga nagatuo sa iya hay nagakasugdang-sugdang kag ang kada parte hay nakakabaton ning sustansya. Nagagana ning tamà ang kada parte, nagabahoy ang bilog nga lawas kag nagakusog. Ini hay matabò kung ginahigumà naton ang isa kag isa.

Ang Bag-o nga Kabuhi paagi kay Kristo

¹⁷ Niyan sa otoridad nga gingtao ng Ginoo sa akon, ini ang akon ginapaandam sa indo: ayaw na kamo magkabuhi pareho ng mga tawo nga wayà relasyon sa Dios. Wayà ning puyos ang inda ginaisip ¹⁸ kay naduyman ang inda pang-intindi. Nagakabuhi sinda nga buyag sa Dios tungod sa inda pagiging ignorante, kay sobra katugas ang inda uyo. ¹⁹ Wayà na gid sinda ning huyà. Ang tanan ninda nga oras hay puro na lang pag-inuyag kag padayon ang inda paghuman ng tanan nga mga kalaw-ay nga handom. Wayà gid sinda ning pagpugong sa paghuman ini.

²⁰ Pero kamo, bukon tiyad inà ang natun-an nindo parti kay Kristo. ²¹ Kung napamatian gida nindo ang pagpanudlò parti sa iya kag paagi sa iya hay natudluan kamo ng mga kamatuuran nga makità gid sa iya kabuhi, ²² dapat lang bayaan nindo ang dati nindo nga pamatasan pareho sa pag-uba ng lumà nga barò, kay ini hay hinimuan ng lawasnon nindo nga kinaugali nga nagasirà sa indo paagi sa malain nga mga hilig nga nagadaya sa indo. ²³ Bag-uha na nindo ang indo tagipusuon kag hunahunà. ²⁴ Kahinangyan iilis nindo ang bag-o nga kinaugali kay ginghuman ng Dios nga bag-o ang aton kabuhi pareho sa iya nga imaw ang matuod nga kabuhi nga matarong kag wayà ning kasal-anan.

²⁵ Ngani, indi na kamo magpinusong kag dapat maghambay ang kada isa ning matuod† sa iya mga kauturan kay kaibahan kita tanan sa isa ka lawas. ²⁶ Kung mahangit man kamo, likawi nindo nga kamo makasalà. Kag ayaw nindo pagpadugaya ang indo kahangit sa bilog nga adlaw. ²⁷ Ayaw nindo pagtaw-i ning lugar ang diyablo nga matintar kamo. ²⁸ Ang mga miyugpangawat hay indi na dapat magpangawat, kundi magtrabaho sinda mismo sa maayo nga paagi, agud makabulig da sinda sa mga nagakahinangyan. ²⁹ Ayaw kamo maghambay ning malain, kundi tinguhaa nindo nga maghambay ning makakabulig kag angay sa sitwasyon, agud makatao ning kaayuhan sa mga makakabati. ³⁰ Ayaw nindo pagpalisura ang Espiritu Santo ng Dios kay ang Espiritu Santo imaw ang tandà nga kamo hay sa Dios kag ang katibayan ng pagtubos sa indo sa paabuton nga adlaw. ³¹ Buy-a sa indo kabuhi ang tanan nga paglain ng buot, pagkahangit kag pagdumot. Ayaw na kamo magpanghayagak o magpangtsismis, kundi buy-a ang tanan nga kalainan. ³² Kag maging mabuot kamo sa isa kag isa kag maging maluluy-on. Magpinatawaran kamo pareho ng pagpatawad sa indo ng Dios paagi kay Kristo.

5

Ang Malimpyo nga Pagkabuhi

¹ Ngani tungod mga pinalanggà kamo nga mga ungà ng Dios, sundi nindo ang iya ihimplo. ² Dapat padayon nindo nga higugmaon ang indo isigkatawo pareho ng paghigumà ni Kristo sa aton. Tungod sa iya

† 4:25 4:25 Zacarias 8:16

paghigugmà, gingtao niya ang iya kabuhì para sa aton bilang isa ka halad* kag ini nga sakripisyo hay mahumot sa Dios nga nakakapalipay sa iya.

³ Tungod kamo mga balaan nga tawo ng Dios, kahinangyan likawan nindo ang parti sa pagpakig-relasyon ning imoral, ang tanan nga pag-inuyag o ang pagkahakog, bukon ini angay aber mamitlang sa indo. ⁴ Imaw da ang aber ano nga mga hambay ning kabastos o wayà puyos nga istorya kag tiaw-tiaw nga malain, kundì dapat magpasalamat kamo sa Dios. ⁵ Kay sayod nindo nga ang nagahuman ning imoral, pag-inuyag o pagkahakog (ini nga paghinakog hay pareho sa pagsamba sa mga dios-diosan) hay indi makabaton ning panublion sa gingharian ni Kristo kag ng Dios.

Ang Pagkabuhì sa Kahayag

⁶ Ayaw kamo magpadayà aber kanin-o paagi sa mga hambay nga wayà ning kamatuuran, kay parusahan ng Dios ining mga tawo nga masinuwayon nga nagahuman ng mga ini. ⁷ Ayaw da kamo maglakot sa ginahuman ng ining mga tawo. ⁸ Dati, nagakabuhì kamo sa kaduyom, pero niyan nagakabuhì kamo sa kahayag kay nagpakig-isa na kamo sa Ginoo. Ngani dapat ipakità nindo sa indo pagkabuhì nga nahayagan na kamo. ⁹ Kay kung ang tawo nahayagan na, masasayuran mo ini tungod ang iya pamatasan hay maayo, matarong kag masinundanon sa kamatuuran. ¹⁰ Tinguhaa nindo nga makatuon kung ano ang nakakapalipay sa Ginoo. ¹¹ Ayaw kamo maglakot sa wayà puyos nga mga ginahuman ng iban nga nagakabuhì sa kaduyom. Kundì, dapat ipakità nindo sa inda nga malain ang inda ginahuman. ¹² Makahuhuyà aber imitlang ang mga butang nga inda ginahuman ning sikreto. ¹³ Pero kung mabulgar ang tanan nga inda ginahuman nga sikreto, masasayuran ninda kung mauno ini kalain! ¹⁴ Kay ang tanan nga nahayagan hay nakikità na. Ngani may iban nga nagahambay,

“Bati na, ikaw nga nagakatuyog,
bangon halin sa mga patay,
kag mahahayagan ka ni Kristo.”

¹⁵ Ngani pakaayuha nindo kung pauno kamo magkabuhì. Ayaw kamo magpatuyad sa mga tawo nga wayà pang-intindi, kundì magkabuhì kamo bilang mga tawo nga nakakaintindi sa kabubut-on ng Dios. ¹⁶ Gamiton nindo ning maayo ang indo oras* kay madamò nga kalainan ang natatabò sa kalibutan. ¹⁷ Ayaw kamo magpinaluko, kundì intindihon nindo kung ano ang gusto ng Ginoo nga ipahuman sa indo.

¹⁸ Ayaw kamo magbinayong kay nakakasirà ini sa indo. Kundì magpapunò kamo ng Espiritu Santo. ¹⁹ Tungod ang Espiritu Santo ang nagatuytoy sa indo, dapat imaw ini ang humanon nindo: pag nagatipon kamo, magkantahan kamo ning mga salmo, mga imno kag iban nga mga kanta nga ginatao ng Espiritu Santo. Kung magkanta kag magkumpuso kamo, dapat halin gid sa indo tagipusuon, kay ini hay pagdayaw sa Ginoo. ²⁰ Magpasalamat kamo permi sa Dios nga Amay sa tanan nga butang tungod sa indo relasyon sa aton Ginoong Hesu-Kristo.† ²¹ Kag magpasakop kamo sa isa kag isa tungod sa indo pagrespito kay Kristo.

Ang Pagpanudlò sa Mag-asawa

* 5:16 5:16 Sa literal: tubuson ang oras. † 5:20 5:20 Sa literal: sa pangayan ng aton Ginoong Hesu-Kristo.

²² Kamo nga mga babayi, magpasakop kamo sa indo asawa, pareho ng indo pagpasakop sa Ginoo. ²³ Kay ang lyaki ang uyo ng iya asawa, pareho ni Kristo nga imaw ang uyo ng iglesya, kita nga mga nagatuo ang iya lawas kag siya da ang aton Manluluwas. ²⁴ Kung pauno nga ang mga nagatuo nagapasakop kay Kristo, ang mga babayi hay dapat da nga magpasakop sa inda asawa paagi sa pagsunod sa tanan nga butang.

²⁵ Kamo naman nga mga lyaki, higugmaa nindo ang indo asawa pareho ng paghigugmà ni Kristo sa mga nagatuo. Tungod sa iya paghigugmà gingsakripisyo niya ang iya kabuhì para sa inda, ²⁶ agud ilain sinda para sa Dios, pagkatapos nga nalimpyuhan paagi sa paghugas ng hambay ng Dios. ²⁷ Ginghamnan niya ini agud mabaton niya ang mga nagatuo bilang iya asawa nga wayà ning kasal-anan kag wayà ning kapintasan. Kita hay pareho sa babayi nga kyasayon nga sobra gid kagwapa kay wayà gid ning may makità nga buling o kurinot o ano pa nga mga deperensya. ²⁸ Imaw da ang mga lyaki, kahinangyan higugmaon ninda ang inda asawa, pareho ng paghigugmà ninda sa inda kaugalingon nga lawas. Ang nagahigugmà sa iya asawa hay nagahigugmà sa iya kaugalingon kay sinda hay naging isa na. ²⁹ Wayà ning tawo nga wayà nagahigugmà sa iya kaugalingon nga lawas, kundi ginapakaon niya ini kag ginadipara. Imaw da ini ang ginahuman ni Kristo sa mga nagatuo sa iya, ³⁰ kay kita nga nagatuo kay Kristo hay mga parte ng iya lawas.

³¹ Ginahambay ng Kasulatan, "Ini ang kabangdanan kung basi bayaan ng lyaki ang iya tatay kag nanay kag magaiiba siya sa iya asawa, kay maging isa na sinda nga duha."† ³² Makatitingaya ining madayom nga kamatuuran kag ang ginahambay ko diri hay ang pagiging isa ni Kristo kag ng mga tawo nga nagatuo sa iya. ³³ Ngani imaw da kamo, mga lyaki, higugmaa nindo ang indo asawa, pareho ng paghigugmà nindo sa indo kaugalingon. Kag kamo, mga babayi, tahura nindo ang indo asawa.

6

Ang Pagpanudlò sa mga Ginikanan kag mga Ungà

¹ Kamo nga mga kabataan, tumana nindo ang indo mga ginikanan tungod sa indo pagpakig-isa sa Ginoo kay imaw ini ang tamà nga humanon. ²⁻³ "Tahura ang imo tatay kag nanay, agud magiging maayo ang imo paabuton kag magahabà ang imo kabuhì diri sa dutà."† Imaw ini ang una nga sugò nga may kaibahan nga pangakò.

⁴ Kamo naman nga mga ginikanan,* ayaw nindo pagpahangita ang indo mga ungà, kundi pabahuya sinda sa pagdisiplina kag pagpanudlò parti sa kung ano ang gusto ng Ginoo nga humanon ninda.

Ang Pagpanudlò sa mga Ulipon kag mga Amo

⁵ Kamo nga mga ulipon, tumana ang indo mga amo diri sa dutà nga may pagtahod kag pagsunod nga hugot sa tagipusuon, nga daw si Kristo ang indo ginaserbisuhan. ⁶ Ngani magserbisyo kamo bukon lang kung nagasirò ang indo amo agud malipay sinda, kundi halin sa tagipusuon bilang mga ulipon ni Kristo nga nagahuman ng kabubut-on ng Dios. ⁷ Magserbisyo kamo nga may maayo nga kabubut-on nga daw ang Ginoo mismo ang indo ginaserbisuhan kag bukon lang ang mga tawo. ⁸ Tandai

† 5:31 5:31 Gingtunaan 2:24 † 6:2-3 6:2-3 Exodus 20:12; Deuteronomio 5:16 * 6:4 6:4 Sa literal: mga tatay.

nindo, ang kada isa nga nagahaman ning maayo hay may mababaton halin sa Ginoo, ulipon man siya o bukon.

⁹ Kamo naman nga mga amo, tratuha nindo ning maayo ang indo mga ulipon. Ayaw nindo sinda pagpahugai kay sayod nindo nga sinda kag kamo hay may pareho nga amo sa kalangitan kag wayà siya ning may ginapalabi aber sin-o.

Ang Pagpanudlò kung pauno Perdihon si Satanas

¹⁰ Mga kauturan kay Kristo, ang pinakaulihi nga mahahambay ko sa indo hay imaw ini: magpakalig-on kamo sa indo pagpakig-isa sa Ginoo paagi sa iya pambihirà nga gahom. ¹¹ Gamita nindo ang tanan nga armas kag proteksyon nga gingtao ng Dios agud indi kamo maperdi ng mga plano nga pagpangluko ng diyablo. ¹² Kay ang aton kaaway bukon mga tawo, kundi ang tanan nga pinunò, mga may otoridad, mga nagagahom sa mga tawo nga sakop ng kaduyom kag malain nga mga espiritu nga nagagahom sa kalangitan. ¹³ Ngani gamita nindo ang tanan nga armas kag proteksyon nga gingtao ng Dios, agud pag-abot nang adlaw nga ang matatabò sa kalibutan hay malain, makakabatò kamo kag pagkatapos magiging malig-on gihapon kamo.

¹⁴ Ngani magpakatibay kamo! Isuksok nindo bilang sinturon ang kamatuuran. Gamita nindo bilang panagang para sa dughan ang pagkamatarong halin sa Dios. ¹⁵ Kag isuksok nindo bilang sapatos ang Maayong Balità nga naibalik na ang aton relasyon sa Dios, agud maging preparado kita para magbatò. ¹⁶ Bukon lang inà, gamita da nindo bilang panagang ang indo pagtuo, agud indi kamo madutlan ng mga pagtintar ni Satanas nga daw sa nagadayab nga mga panà. ¹⁷ Kag gamita nindo bilang helmet ang pagkilaya nga kamo gingluwas na. Gamita da nindo ang hambay ng Dios pareho ng espada nga ginatao ng Espiritu Santo sa indo. ¹⁸ Himua nindo ini tanan nga may pagpangamuyò kag tanan nga klasi ng pagpangabay sa Dios. Mangamuyò kamo sa tanan nga oras sa bulig ng Espiritu Santo. Maging alisto kamo kag magpadayon kamo nga magpangamuyò lalò na para sa mga balaan nga tawo ng Dios. ¹⁹ Kag ipangamuyò da nindo ako nga kada ako magwali hay mataw-an ako ng Dios ning tamà nga ihambay, agud maipasayod ko nga may kaisog ang Maayong Balità nga wayà gingpasayod nang una. ²⁰ Kay gingsugò ako ng Dios para magwali ng Maayong Balità kag ini ang kabangdanan nga ako hay napriso. Ngani ipangamuyò nindo ako nga makawali ako nga may kaisog sunò sa dapat ko hambayon.

Ang Bendisyon ni Pablo sa mga Nagatuo

²¹ Si Tykicus, nga aton palanggà nga utod kag matutom nga miyugser-bisyo sa Ginoo, ang magabalità sa indo parti sa tanan nga akon kamutangan kag ginahuman diri. ²² Ini ang kabangdanan kung basi gingsugò ko siya dirà para masayuran nindo ang parti sa amon sitwasyon diri, agud mapakusog ang indo buot.

²³ Mga kauturan, kabay pa nga mabaton nindo ang katawhayan, imaw da ang paghigumà kag pagtuo halin sa Dios nga Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo. ²⁴ Kabay pa nga ang grasya ng Dios mabaton ng tanan nga nagahigumà ng paghigumà nga wayà katapusan sa aton Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Sulat ni Pablo sa mga TAGA-FILIPOS Pasayod

Ini hay gingsulat ni Apostol Pablo para sa mga nagatuo sa Filipos. Nag-abot sina Pablo daya ang Maayong Balità sa Filipos nang pangaduha niya nga misyon kaibahan si Silas. Isa ka gab-i, nagkaigwa ning panan-awon sa Pablo kag nakità niya ang tawo nga taga-Macedonia nga ang hambay, “Kari diri sa Macedonia, buligi kami.” (Ginghuman 16:9-10) Ngani nagkadto sina Pablo sa Filipos nga sakop ng Macedonia.

Ang Filipos hay isa sa pinakamadugay kag pinakabantog nga syudad sa adto nga tyempo nang nag-abot si Pablo didto. Sarisari ang relihiyon sa ini nga syudad, makikità ang mga tawo nga dibuto sa inda ginapatihan kag makikità da ang iba-iba nga ginasamba ninda nga mga dios-diosan.

Gingsulatan ni Pablo ang mga kauturan sa Filipos kay gusto niya magtudlò sa inda parti sa pagpaubos pareho sa ihimplo nga gingtao ni Hesu-Kristo nga naging tawo kag namatay para sa aton.

Aber nagasulat si Pablo sa suyod ng prisuhan para sa mga taga-Filipos, ang iya nababatyagan nga kalipay hay indi gid niya mapunggan. Mababasa sa iya sulat ang hambay nga, ‘kalipay’ ning 22 ka beses. Mababasa da ang iya pagsalig kag pagpasalamat sa mga nagatuo didto nga mabubuligan gid siya sa iya mga kahinangyan. Mababatyagan da ang iya sobra nga paghigugmà kag maayo nga relasyon sa inda.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo kag ang kaibahan ko hay si Timoteo; kami hay mga ulipon ni Kristo* Hesus. Nagapangamusta kami sa indo nga mga balaan nga tawo ni Kristo Hesus dirà sa syudad ng Filipos, imaw da sa mga miyugdumaya kag sa mga miyugserbisyo ng mga nagatuo.

² Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Pangamuyò kag Pagpasalamat ni Pablo

³ Nagapasalamat gid ako sa Dios kada ko kamo madumduman. ⁴ Ang akon mga pangamuyò para sa indo tanan hay permi gid may kalipay, ⁵ tungod sa indo pagbulig sa pagpalapnag ng Maayong Balità* parti kay Kristo, tunà pa nang gingbaton nindo ini hasta arinyan. ⁶ Sigurado gid ako nga ang Dios nga nagtunà ng maayo nga mga ginghuman sa indo hay magapadayon gid hasta matapos sa adlaw ng pagbalik ni Kristo Hesus. ⁷ Dapat lang gid nga tiyad ini ang akon ginahunahunà para sa indo tanan kay palanggà ko gid kamo. Kaibahan nindo ako tunà pa nang una sa pagdipinsa ko kag pagpamatuod ng Maayong Balità. Kaparte ko pa kamo sa pribilhiyo nga gingtao ng Dios sa akon, aber arinyan nga ako hay nakapriso. ⁸ Sayod gid ng Dios nga ang akon kalangkag sa indo tanan hay pareho ng paghigugmà sa indo ni Kristo Hesus. ⁹ Ginapangamuyò ko nga magainit pa gid ang indo paghigugmaan sa isa kag isa kag madugangan pa gid ang indo pagkasayod kag pagkaintindi sa kamatuuran, ¹⁰ para indo mapili kung ano ang pinakamaayo nga humanon, agud maging malimpyo ang indo kabuhi kag wayà ning may malain nga maihambay kontra sa indo

hasta sa adlaw ng pagbalik ni Kristo. ¹¹ Paagi sa bulig ni Hesu-Kristo, ang indo pagkabuhì hay punò gid ning pagkamatarong agud mapadunggan kag madayaw ng mga tawo ang Dios.

Ang Gahom ng Maayong Balità kag Pagkabuhì para kay Kristo

¹² Mga kauturan kay Kristo, niyan gusto ko nga masayuran nindo, ang mga butang nga natabò sa akon hay mas nakabulig ning dakò para maiwali ang Maayong Balità. ¹³ Ngani, nasayuran ng mga gwardya diri sa palasyo kag ng iban da nga mga tawo diri nga ako hay napriso tungod sa akon pagserbisyo kay Kristo. ¹⁴ Tungod sa akon pagkapriso, lalò nga naglig-on ang pagtuo ng kadamuan nga mga kauturan sa Ginoo kag lalò pa sinda nag-isog nga iwali ang hambay ng Dios.

¹⁵ Matuod gid nga ang iban nagawali parti kay Kristo tungod sa kaili kag pagkumpitensya, pero ang iban naman nagawali nga tamà ang motibo. ¹⁶ Nagawali sinda kay ginahigugmà ninda ako, sayod ninda nga ako hay gingbutang diri ng Dios para dipinsahan ang Maayong Balità. ¹⁷ Pero ang mga tawo nga naiili hay may malain nga motibo sa pagwali parti kay Kristo. Ang kalaom ninda lalò pa ako nga mahuhugaan mintras yari sa prisuhan. ¹⁸ Hay ano gid? Aber sa ano pa man nga paagi, pakunukuno man o matuod, ang importante hay ginawali si Kristo. Nalilipay pa ako tungod sa natabò. Kag padayon ako nga nalilipay ¹⁹ kay sayod ko nga paagi sa indo mga pangamuyò kag sa dakò nga bulig ng Espiritu ni Hesu-Kristo hay makaluwas gid ako diri sa prisuhan. ²⁰ Ang akon madakò nga handom kag paglaom hay indi ako mapahuyà, kundi may kaisog pareho nang una hasta niyan agud paagi sa tanan ko nga ginahuman, mabuhì man o mamatay, hay madayaw ko si Kristo. ²¹ Kay para sa akon, ang mabuhì para kay Kristo kag ang mamatay mas bintaha. ²² Pero kung ako hay buhi, maipadayon ko ang pinakamaayo nga humanon, ngani indi ko masayuran kung ano ang akon pilion. ²³ Niyan naiipit ako sa duha nga kaisipan: Gusto ko nga bayaan na ini nga kabuhì para makaibahan si Kristo, kay para sa akon, imaw ini ang pinakamaayo. ²⁴ Pero mas importante nga buhì ako kay para ini sa indo kaayuhan. ²⁵ Imaw ini ang akon nasisiguro: Sayod ko nga indi pa ako mamatay, makakaibahan ko pa kamo para mabuligan kamo tanan nga mapalig-on ang indo espirituhanon nga kabuhì kag maging malipay kamo sa indo pagtuo. ²⁶ Agud kung makaibahan ko na kamo liwat, lalò pa gid nindo nga dayawon si Kristo Hesus tungod sa ginghuman niya sa akon.

²⁷ Ano man ang matabò, dapat magkabuhì gid kamo sunò sa Maayong Balità parti kay Kristo. Agud makakarà man ako kag makità kamo o indi, sayod ko nga kamo hay matibay nga nagakaisa sa espiritu kag may isa ka handom nga dipinsahan ang Maayong Balità nga aton ginatuuhan. ²⁸ Ayaw kamo mahadlok sa mga nagakontra sa indo kay ini ang tandà nga ang destinasyon ninda hay sa impyerno, pero kamo pagaluwason kag ini hay humanon gid ng Dios! ²⁹ Kay gingtao ng Dios sa indo ang pribilihiyo paagi kay Kristo: bukon lang ang magtuo sa iya, kundi ang magtiis da para sa iya. ³⁰ Kag ang indo pagpakiglaban tungod sa Maayong Balità hay pareho da sa nakità nindo sa akon nang una kag niyan nabatian gihapon nindo.

2

Ang Pagpakababà ni Hesu-Kristo

1 Sayod nindo nga napapakusog ang indo tagipusuon tungod sa pagpakig-isa nindo kay Kristo kag napapalipay da kamo tungod sa iya paghigugmà para sa indo. May maayo da kamo nga relasyon sa Espiritu Santo kag naluluoy kamo nga magbulig sa isa kag isa. ² Tungod diri, magkaisa kamo sa hunahunà, magkaisa kamo sa paghigugmà, magkaisa kamo sa indo mga handom kag mga plano, para makumplito gid ang akon kalipay. ³ Indi kamo maghandom para lang sa indo kaugalingon, o maghinambog, kundi magpakababà kamo kag kabigon nindo nga mas maayo ang iban kaysa sa indo. ⁴ Bukon lang ang indo kaugalingon nga kaayuhan ang indo isipon, kundi ang kaayuhan da ng iban. ⁵ Ang ugali nga dapat igwa kamo hay pareho ng kay Kristo Hesus:

⁶ Aber ang kinaugali niya hay Dios,*

wayà niya gingpilit nga maging kapantay gihapon ang iya kaugalingon bilang Dios.

⁷ Kundi gingbaliwayà niya ini nga kinaugali, nang siya hay naging tawo, nagkabuhi siya bilang ulipon.

⁸ Gingpakababà niya ang iya kaugalingon kag naging masinundanon hasta sa kamatayon, aber pa kamatayon sa krus.

⁹ Ngani paagi diri, gingpadunggan siya ng Dios kag gingtaw-an ning pangayan† nga labaw sa tanan nga pangayan,

¹⁰ agud sa pangayan ni Hesus, magaluhod kag magasamba sa iya ang tanan nga gingtuga ng Dios nga may kabuhi sa langit kag sa dutà, pati sa idayom ng dutà.

¹¹ Kag ang tanan magahambay nga si Hesu-Kristo ang Ginoo sa kadayawan ng Dios nga Amay.

Ang Pagsunod sa Kabubut-on ng Dios

¹² Ngani, mga pinalanggà ko, kumpara ng indo pagsunod nang kaibahan pa nindo ako nang una, mas kahinangyan nga maging masinundanon kamo niyan nga wayà na ako dirà. Tinguhaa gid nindo nga magkabuhi ning maayo, nga may pagtahod kag pagsunod sa Dios nga hugot sa tagipusuon, para maipakità nga kamo hay nakabaton na ning kaluwasan.

¹³ Kay ang Dios imaw ang nagahuman ning paagi sa indo. Ginataw-an niya kamo ning kagustuhan kag abilidad nga humanon kung ano ang makakapalipay sa iya.

¹⁴ Himua ang tanan nga butang nga wayà ning reklamo kag diskusyon, ¹⁵ agud wayà ning malain nga maihambay laban sa indo, kag maging malimpyo kamo kag wayà ning kapintasan nga mga ungà ng Dios sa tungà ng mga tawo nga malain kag makasasalà. Dapat ang indo maayo nga pagkabuhi hay daw pareho ng mga bituon sa langit nga nagahayag sa kalibutan, ¹⁶ mintras nagapadayon kamo sa pagpati sa hambay ng Dios nga nagatao ning kabuhi nga wayà katapusan. Agud maipakadakò ko gid kamo sa adlaw nga magbalik si Kristo, kay imaw ini ang pamatuod nga napuslan gid ang akon pagpangabudlay sa indo. ¹⁷ Pero aber mamatay pa ako sa pagserbisyo para sa indo pagtuo, nga ang akon kabuhi pareho sa ilimnon nga ginabubò sa pagsakripisyo, ako hay nalilipay kag padayon nga

* **2:6** 2:6 Sa iban nga mga kopya ng Griego: siya hay Dios. † **2:9** 2:9 Pangayan: ang gusto hambayon hay otoridad.

nalilipay kaibahan nindo. ¹⁸ Kag imaw da kamo, dapat kamo magkalipay kaibahan ko nga nalilipay.

Ang Plano kay Timoteo

¹⁹ Kung gusto ni Ginoong Hesus, nagalaom ako nga mapakarà ko nga daan si Timoteo dirà sa indo, agud ako da hay malipay pag masayuran ko ang indo maayo nga kamutangan dirà. ²⁰ Kay wayà ning kapareho ko nga nagakabayaka ning matuod para sa indo kaayuhan, puyra lang sa iya. ²¹ Tungod ang ginatinguhà ng kadamuan hay para lang sa inda kaugalingon nga kaayuhan, bukon ang kabubut-on ni Hesu-Kristo. ²² Pero sayod nindo kung pauno ni Timoteo gingpakità nga siya hay masaligan. Kay pareho sa relasyon ng ungà sa iya tatay, nagserbisyo siya kaibahan ko para magwali ng Maayong Balità. ²³ Ngani ako hay nagaplano nga pakaraon siya nga daan dirà, pag masayuran ko ang akon magiging kamutangan diri. ²⁴ Pero nagasalig ako sa Ginoo nga ako mismo hay makakarà gid nga daan dirà sa indo.

Ang Plano kay Epafroditus

²⁵ Naiisip ko nga kahinangyan nga papaulion dirà sa indo si Epafroditus, ang aton utod sa pagtuo. Siya hay kaibahan ko nga miyugserbisyo kag kapareho ko nga sundalo ng Dios. Siya ang indo gingsugò agud magdaya ng akon kahinangyan kag agud makabulig ko da diri. ²⁶ Ginalangkag na gid siya sa indo kag gusto na gid niya kamo makità kay nabatian kuno nindo ang iya pagkasakit. ²⁷ Matuod gida nga siya hay nagkasakit kag isutan lang mamatay. Pero gingkaluy-an siya ng Dios kag bukon lang siya kundi pati ako, kay kung wayà siya nag-ayo, magadugang pa gid ang akon kalisod. ²⁸ Ngani gusto ko gid nga makabalik na siya dirà, agud malipay kamo nga makità siya liwat kag para maduyà ang akon kabayaka. ²⁹ Ngani batuna nindo siya nga may kalipay bilang utod sa Ginoo. Ang tawo nga pareho sa iya hay angay gid nga tahuron. ³⁰ Kay isutan lang siya mamatay tungod sa pagserbisyo kay Kristo, gingtayà niya ang iya kabuhi, agud mabuligan niya ako sa pagserbisyo nga indì nindo maitao sa akon.

3

Ang Pagiging Matarong paagi kay Kristo

¹ Niyan, mga kauturan ko kay Kristo, magkalipay kamo sa indo pagpakig-isa sa Ginoo! Wayà ako ginasubhi nga liwat-liwatan ini nga isulat sa indo, kay ini tanan hay para da sa indo kaayuhan. ² Mag-andam kamo sa mga tawo nga ang mga batasan hay daw sa mapintas nga ayam. Ini nga mga tawo hay malain nga miyugserbisyo kay nagapangpilit sinda nga dapat kamo magsunod sa layi ng pagpaltak* para maluwas. ³ Kita ang matuod nga ginakabig ng Dios nga mga paltak kay ang aton pagsamba hay paagi sa bulig ng iya Espiritu. Ang aton ginapakadako hay ang aton kabuhi nga may relasyon kay Hesu-Kristo. Wayà kita nagasalig sa mga layi o sa aton mga ginahuman, agud maluwas kita. ⁴ Pananglit may tawo nga maluwas tungod sa iya pagsunod sa pangluwas nga layi, ako na adto nga tawo. Kay kung may mga rason siya sa pagsalig sa layi agud maluwas, mas lalò na ako. ⁵ Kay gingpaltak ako nang wayo ka adlaw, ging-ungà ako nga Israelita, halin sa tribo ni Benjamin kag ang tanan nakon nga kalulo-lulohan hay Hebreo. Parti sa pagsunod sa Kasuguan ng mga Judio,

gingsunod ko gid ini kay ako hay Pariseo*. ⁶ Parti sa pagiging dibuto ko sa relihiyon, ginghingabot ko ang mga nagatuo kay Hesu-Kristo. Kung parti sa pagiging matarong sa pagsunod sa Kasuguan, wayà ning may maipintas sa akon.

⁷ Pero adto nga mga butang nga gingkabig ko nga importante nang una, niyan para sa akon hay wayà na ning puyos tungod sa ginghuman ni Kristo sa akon. ⁸ Bukon lang inà, aber pa gid ang tanan nga butang hay ginakabig ko nga wayà na ning puyos kung ikumpara ko sa pinakamaayo, ang makilaya si Kristo Hesus nga akon Ginoo. Para sa iya, gingsikway ko ang tanan kag ginakabig ko nga daw basura agud magkaigwa ako ning relasyon kay Kristo ⁹ kag magpakig-isa sa iya. Ngani naging matarong ako, bukon sa pagsunod sa Kasuguan kundi paagi sa akon pagtuo kay Hesu-Kristo, kay ang pagkamatarong sa atubangan ng Dios hay sunò sa pagtuo. ¹⁰ Ang ginahandom ko niyan hay ang makilaya pa gid si Kristo kag mabatyagan ko da ang gahom ng iya pagkabanhaw kag maging kaparte sa iya mga kahugaan kag maging kapareho sa iya kamatayon, ¹¹ agud mabanhaw da ako sa mga patay.

Ang Pagtinguhà sa Kabubut-on ng Dios

¹² Wayà ko ginahambaya nga naabot ko na ini tanan o perpikto na ako. Pero nagatinguhà gid ako para mahuman ang tanan nga gusto ni Kristo Hesus sa akon kay imaw ini ang iya plano kung sa diin gingpili niya ako para maging iya. ¹³ Mga kauturan ko, wayà ko ginaisipa nga naabot ko na ini. Pero isa ka butang ang akon ginahuman: ginakalimutan ko ang mga butang nga nagligad kag ang ginatinguhà ko niyan hay matapos ang dapat ko nga humanon sa paabuton. ¹⁴ Ang ginatinguhà ko gid hay makaabot sa katapusan, pareho ng karera agud mabaton ang premyo ng Dios nga kabuhì didto sa langit paagi kay Kristo Hesus. ¹⁵ Kita nga mga matibay na sa pagtuo dapat tiyad ini ang kaisipan. Pero kung bukon tiyad ini ang indo kaisipan, ipaintindi ini ng Dios sa indo. ¹⁶ Ang mas importante hay ipadayon naton nga sundon ang kamatuuran nga aton natun-an.

¹⁷ Mga kauturan ko, sundi nindo ang akon pagkabuhì kag obserbahi nindo maayo ang mga tawo nga nagasunod sa amon ihimplo. ¹⁸ Pareho ng permi nakon ginahambay sa indo kag niyan nagahambay ako liwat nga nagatangis, madamò ang nagahuman ning mga malain bilang kaaway ni Kristo kay ginabaliwayà ninda ang iya pagkamatay sa krus. ¹⁹ Ang destinasyon ninda hay sa impyerno, kay ang ginapakadios ninda hay ang ginahandom ng inda tiyan kag ang ginapahambog ninda hay ang inda mga ginahuman nga dapat kuntà ninda ikahuyà. Ang ginainisip ninda hay ang mga butang sa kalibutan. ²⁰ Pero kita hay pumuluyò ng langit kag halin didto ginahuyat naton nga may madakò nga paghandom ang pagbalik diri ni Ginoong Hesu-Kristo, ang aton Manluluwas. ²¹ Pag-abot niya diri, babayluhan niya ang aton lawas nga dutan-on kag iilisan niya ning lawas nga langitnon pareho ng iya lawas. Humanon niya ini paagi sa iya gahom nga makasakop ng tanan nga butang sa idayom ng iya pagdumaya.

4

Ang mga Bilin ni Pablo

¹ Ngani, pinalanggà ko nga mga kauturan, kahinangyan magpakatibay kamo nga nagapakig-isa sa Ginoo. Ginahigugmà ko kamo kag gusto ko gid kamo makità! Kamo ang akon kalipay kag ginapakadakò ko gid kamo.

² Eudia, Syntique, nagapangabay ako sa indo ning hugot sa tagipusuon. Indi na kamo mag-away kay mag-utod kamo sa Ginoo. ³ Nagapangabay da ako sa imo, matutom ko nga kaibahan sa pagserbisyo, buligi ining duha nga babayi. Kay sinda hay nakabulig ko da sa pagpangabudlay para ipalapnag ang Maayong Balità, kaibahan si Clement kag ang iban nga mga kapareho ko nga miyugserbisyo nga ang mga pangayan hay nakasulat na sa Libro ng Kabuhì.*†

Magkalipay Kamo

⁴ Magkalipay kamo sa indo pagpakig-isa sa Ginoo. Ginahambay ko liwat, “Magkalipay kamo!” ⁵ Ipakità nindo nga kamo hay mabuot sa tanan nga tawo. Malapit na ang pag-abot ng Ginoo.

⁶ Indi kamo magpangalibog, kundi ang tanan nga butang nga indo ginapangabay hay ipasayod nindo sa Dios paagi sa pangamuyò. Pangayò kamo nga may pagpapasalamat. ⁷ Kag ang katawhayan ng Dios nga indi maabot ng indo kaisipan ang magabantay sa indo tagipusuon kag hunahunà paagi sa indo pagpakig-isa kay Kristo Hesus.

⁸ Mga kauturan, ang pinakaulihi nga mahahambay ko sa indo, isipon nindo ang anuman nga mga butang nga matuod, ginatahod kag tamà. Hunahunaon gid nindo ang anuman nga malimpyo, nakakapalipay kag nakakapahanga. Isipon nindo ang anuman nga kaayo-ayo kag ginadayaw ng mga tawo. ⁹ Himua nindo ang tanan nga indo natun-an, nabaton, nabatian kag nakità sa akon. Kag ang Dios nga nagatao ning katawhayan hay magaiSTAR sa indo tagipusuon.

Ang Pagpasalamat sa mga Bulig

¹⁰ Tudo gid ang akon kalipay sa Ginoo kay nadumduman nindo ako liwat. Sayod ko nga permi nindo ako ginadumdom pero wayà lang kamo ning kahigayunan para mabuligan ako. ¹¹ Ginahambay ko ini bukon tungod nagakahinangyan ako. Natun-an ko na nga makuntinto anuman ang akon kamutangan. ¹² Naagihan ko ang wayà-wayà gid kag ang maging abunda. Natun-an ko nga atubangon ang anuman nga sitwasyon sa akon kabuhì, ang mabusog o magutom, ang maging abunda o makuli. ¹³ Mahuhuman ko ang tanan nga butang paagi sa gahom ni Kristo nga ginatao sa akon.

¹⁴ Pero salamat gid, kaayo-ayo ang indo ginghuman kay gingbuligan nindo ako sa akon mga kahugaan. ¹⁵ Sayod da nindo nga kamo lang, mga taga-Filipos, ang nagbulig sa akon kahinangyanon nang una nga gingwali ko ang Maayong Balità. Nang paghalin ko sa Macedonia, wayà ning iban nga iglesya ang naghuman ini, kundi kamo lang gid. ¹⁶ Aber nang yadto ako sa Tesalonica, bukon lang isa ka beses nindo ako gingpaday-an ning bulig. ¹⁷ Kung sa bagay, wayà ako nagahandom ng indo bulig, pero gusto ko nga makabaton pa gid kamo ning premyo halin sa Dios.

¹⁸ Arinyan, bastanti na ako sa tanan nga butang kag sobra pa gid. Nabaton ko ang tanan nga akon kahinangyan nga indo gingpadaya paagi kay Epafroditus. Ini nga mga bulig hay pareho ng mahumot nga halad sa Dios nga ginabaton niya nga may kalipay. ¹⁹ Kag itatao ng Dios nga akon ginaserbisuhan ang kada kahinangyan nindo sunò sa iya abunda

* **4:3** 4:3 Ang Libro ng Kabuhì hay listahan ng mga tawo nga nakabaton ning kabuhì nga wayà katapusan. † **4:3** 4:3 Pahayag 3:5, 13:8, 17:8, 20:12, 15, 21:27

nga manggad, tungod may relasyon kamo kay Kristo. ²⁰ Sa Dios nga aton Amay ang pagdayaw hasta sa wayà katapusan! Kabay pa.

Ang Katapusan nga Pagpangamusta

²¹ Kamusta sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios kay Kristo Hesus. Ang mga kauturan nga kaibahan ko diri hay nagapangamusta sa indo.

²² Nagapangamusta da sa indo ang tanan nga balaan nga tawo ng Dios, lalò na gid ang nagaserbisyo sa palasyo ng Emperador.

²³ Kabay pa nga ang grasya ni Ginoong Hesu-Kristo yarà sa indo tanan.

Ang Sulat ni Pablo sa mga TAGA-COLOASAS Pasayod

Ini hay gingsulat ni Apostol Pablo para sa mga nagatuo sa Colosas, isa ka syudad sa Asia Menor sa este ng Efeso. Bukon si Pablo ang nagpatindog ng iglesya sa ini nga lugar, pero sakop ini ng iya responsibilidad kay nagsugò siya diri ning mga miyugserbisyo halin sa Efeso.

Nagsulat si Pablo kay nasayuran niya nga may mga manunudlò nga bukon matuod didto sa mga nagatuo, ngani gusto niya dipinsahan ang Maayong Balità agud ang mga nagatuo hay indi magbaton sa salà nga mensahe kay ginatudlò ng adtong mga tawo nga kahinangyan sambahon “ang mga espiritu” para magkaigwa ning relasyon ang tawo sa Dios kag magkaigwa ning kaluwasan. Ginapaandaman ni Pablo ang mga nagatuo sa Colosas nga indi magpati sa mensahe nga kahinangyan maghuman sinda ning mga ritwal kag sundon gid ang parti sa Adlaw nga Inugpahuway*, sa mga pyesta, sa mga pagkaon kag iban pa; kundi magtuo lang sinda kay Kristo Hesus.

Ini ang kabilugan ng ginatudlò diri ni Pablo parti kay Kristo Hesus: siya lang ang makakatao ning kaluwasan paagi sa aton pagtuo sa iya. Gingklaro gid ni Pablo kung sin-o si Hesus: ang iya pagka-Dios, ang pagtuga ng Dios ng kalibutan paagi sa iya kag siya ang una nga nabanhaw. Bilang nagatuo kay Hesu-Kristo, dapat patuyaran naton ang iya maayo nga kinaugali.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo nga naging apostol* ni Kristo* Hesus paagi sa kabubut-on ng Dios. Nagapangamusta ako kag si Timoteo nga aton utod sa pagtuo ² sa indo nga mga balaan nga tawo ng Dios, nga matutom nga mga kauturan sa pagpakig-isa kay Kristo dirà sa syudad ng Colosas.

Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay.

Ang Pangamuyò ni Pablo para sa mga Nagatuo

³ Nagapasalamat kami permi sa Dios nga Amay ng aton Ginoong Hesu-Kristo sa pangamuyò namon para sa indo, ⁴ tungod nabatian namon ang indo pagtuo kay Kristo Hesus kag ang paghigugmà nga ginapakità nindo sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios. ⁵ Ginahuman nindo ini tungod sa ginalauman nindo nga gingtagana para sa indo sa langit. Nabatian nindo nang una ini nga paglaom nang mabaton nindo ang matuod nga mensahe parti sa Maayong Balità*, ⁶ nga gingwali sa indo. Niyan ginapalpnag ini sa bilog nga kalibutan. Ini hay nagatao ning padayon nga pagpakamaayo sa mga tawo aber diin nga lugar; pareho ng natabò sa indo, tunà nang mabatian nindo kag naintindihan ang kamatuuran parti sa pagpakamaayo ng Dios. ⁷ Natun-an nindo ini kay Epafras, ang aton palanggà kag amon kapareho nga ulipon ni Hesus. Siya hay matutom nga miyugserbisyo ni Kristo bilang amon sakli para sa indo. ⁸ Gingpasayod da ni Epafras sa amon ang indo paghigugmà sa mga kauturan paagi sa bulig ng Espiritu.

⁹ Ngani tunà nang mabatian namon ini, padayon kami nga nagapangamuyò para sa indo. Nagapangabay kami sa Dios nga mapunò kamo ng

tanang nga espirituhanon nga kamayad kag pang-intindi agud masayuran nindo ang kabubut-on ng Dios. ¹⁰ Paagi diri, magakabuhì kamo nga nagugustuhan ng Ginoo, para makakapalipay sa iya ang tanan nindo nga pagkabuhì, maging mabinungahon ang tanan nindo nga maayo nga hinimuan kag magadugang ang indo pagkakilaya sa Dios.

¹¹ Ginapangamuyò da namon nga palig-unon niya kamo paagi sa bulig ng iya makatitingaya nga gahom, agud aber ano ang matabò makatiis kag makaagwanta kamo nga may kalipay. ¹² Magpasalamat kamo sa Dios nga aton Amay kay ginghuman niya kamo nga angay makaibahan ng iya mga balaan nga tawo, agud makabaton ng panublion sa gingharian niya nga sobra kahayag. ¹³ Gingluwas niya kita halin sa gahom ng kaduyom kag gingsaylo sa gingharian ng iya palanggà nga Ungà. ¹⁴ Paagi sa pagpakig-isa naton sa iya Ungà, kita hay gingtubos niya, ang gusto hambayon, gingpatawad kita sa aton mga kasal-anan.

Si Kristo ang Pinakamataas sa Tanan

¹⁵ Si Kristo hay kapareho ng Dios, paagi sa iya makikità naton kung sin-o ang Dios nga indì makità. Siya hay yarà na bago pa nagtunà ang tanan, siya ang pinakaimportante kag pinakamakagagahom sa tanan nga gingtuga.* ¹⁶ Kay paagi sa iya, gingtuga ng Dios ang tanan nga butang sa langit kag sa dutà, nakikità man o indì. Ini hay ang mga nagahari, mga miyugdumaya, mga pinunò kag mga may otoridad sa espirituhanon. Ang tanan hay gingtuga paagi kay Kristo kag para sa iya. ¹⁷ Siya hay yarà na bago pa natuga ang tanan nga butang kag paagi sa iya ang tanan hay nabutang sa tamà nga lugar.

¹⁸ Kag siya ang uyo ng iya lawas, nga imaw ang mga nagatuo sa iya. Siya ang ginahalinan ng tanan kag ang una nga nabanhaw sa mga patay,† agud siya ang pinakauna sa tanan. ¹⁹ Kay gusto ng Dios nga ang tanan niya nga pagka-Dios hay yarà kay Kristo ²⁰ kag paagi kay Kristo, mapabalik ng Dios sa iya ang tanan nga gingtuga niya. Ngani nagkaigwa liwat ning maayo nga relasyon sa iya ang tanan nga gingtuga sa dutà kag sa langit, paagi sa dugò‡ ni Kristo sa krus.

²¹ Dati, kamo hay wayà relasyon sa Dios kag kaaway niya tungod sa indo malain nga mga hunahunà kag mga hinimuan. ²² Pero niyan, gingpabalik kamo liwat ng Dios paagi sa pagkamatay ni Kristo. Agud kamo hay maging wayà ning kasal-anan, wayà ning kapintasan kag wayà ning may maiakusar sa atubangan ng Dios, ²³ kung nagapadayon kamo nga may malig-on kag matutum nga pagtuo kag indì kamo maduyaang ning paglaom sa Maayong Balità. Ini hay indo nabatian kag ginawali sa bilog nga kalibutan kag ako, si Pablo hay naging miyugserbisyo nga nagawali ng ini nga Maayong Balità.

Ang Kalipay ni Pablo sa iya Kahugaan

²⁴ Niyan nalilipay ako sa mga kahugaan nga natatabò sa akon para sa indo, kay paagi sa ini nga kahugaan sa akon lawas, ginapadayon ko ang mga kahugaan nga ging-antos ni Kristo para sa iya lawas, nga imaw ang mga nagatuo sa iya. ²⁵ Ako hay naging miyugserbisyo para sa mga nagatuo kay gingsalig ng Dios sa akon nga iwali ang bilog niya nga mensahe para sa

* **1:15** 1:15 Sa Griego, siya ang panganay sa tanan nga mga gingtuga. † **1:18** 1:18 Sa Griego, siya ang panganay sa mga namatay. ‡ **1:20** 1:20 Paagi sa dugò: gusto hambayon paagi sa iya pagkamatay sa krus.

indo kaayuhan. ²⁶ Ini nga mensahe nga wayà masayuri ng mga tawo hay gingtagò tunà pa nang una nga mga tyempo. Pero niyan, gingpasayod niya ini sa iya mga balaan nga tawo. ²⁷ Niyan ang gusto ng Dios hay ipasayod kung mauno kaabunda kag makatitingaya ang iya kaayo sa indo nga mga bukon Judio, nga dati anay hay wayà gingpasayura. Kag ang mensahe hay imaw ini: si Kristo hay yarà sa indo kag ini ang kasiguruhan ng indo paglaom nga makakabaton kamo ning makatitingaya kag kaayo-ayo sa kahimayaan ng Dios sa paabuton.

²⁸ Ngani ginawali namon nga may bug-os nga kamayad si Kristo paagi sa pagpaandam kontra sa salà kag pagtudlò ning tamà sa kada isa, agud madaya namon sa atubangan ng Dios ang kada isa nga perpikto sa inda pagpakig-isa kay Kristo. ²⁹ Ini ang ginatinguhà ko ning tudo paagi sa gahom nga ginatao sa akon ni Kristo.

2

¹ Gusto ko nga masayuran nindo kung mauno kadakò ang akon pagtinguhà para sa indo kag sa mga taga-Laodicea kag sa iban nga wayà pa nakakakilaya sa akon. ² Ginahuman ko ini agud mapakusog ang inda buot kag magkaisa sinda sa paghigugmà. Kag para magkaigwa sinda ning kumpleto nga pang-intindi kay ang plano ng Dios nga wayà gingpasayura nang una, nga imaw si Kristo hay gingpasayod na sa indo. ³ Si Kristo ang lyabi para maabrihan ang nakatagò nga manggad ng tanan nga kamayad kag pang-intindi parti sa Dios.

⁴ Ginahambay ko ini para wayà ning makapatayang sa indo aber pa sa inda nga hambay nga nakakainganyo. ⁵ Bisan wayà ako dirà sa indo, ginadumdom ko kamo sa akon tagipusuon. Kag nalilipay gid ako nang mabatian ko nga kamo hay nagakabuhì ning maayo kag malig-on ang indo pagtuo kay Kristo.

Ang Bag-o nga Kabuhì kay Kristo

⁶ Tungod gingbaton na nindo si Kristo Hesus bilang Ginoo, dapat magpadayon kamo sa pagkabuhì nga nagapakig-isa sa iya. ⁷ Ang indo pagtuo sa iya hay pareho sa tanom nga dapat madayom ang gamot kag sa bayay nga dapat matibay ang pundasyon. Sunda nindo ang gingtudlò sa indo, agud makapadayon kamo nga magalig-on sa pagtuo kay Kristo, nga may kadakò-dakò nga pagpasalamat sa Dios.

⁸ Pag-andam kamo, basi kung mabihag kamo ng mga pangpatayang nga wayà puyos halin sa kalibutanon nga kamayad, kay ini hay sunò sa tradisyon ng mga tawo. Inà nga mga pagpanudlò hay bukon halin kay Kristo kundi halin sa malain nga mga espiritu nga nagagahom sa ini nga kalibutan. ⁹ Mintras nagaistar si Kristo sa kalibutan, yarà gihapon sa iya ang tanan nga pagka-Dios. ¹⁰ Kag tungod sa indo pagpakig-isa sa iya, wayà na ning kuyang ang indo bag-o nga kabuhì, kay siya ang pinakagamhanan sa tanan nga nagagahom kag may otoridad.

¹¹ Tungod sa indo pagpakig-isa kay Kristo, ginakabig kamo nga napaltak* na. Ini nga pagpaltak hay bukon sa lawas, kundi paagi sa himò ni Kristo nga pagbuoy ng malain nga kinaugali ng tawo. ¹² Nang kamo hay gingbawtismuhan, daw inglubong na kamo kaibahan ni Kristo kag gingbanhaw da kamo kaibahan niya, paagi sa indo pagtuo sa gahom ng Dios nga nagbanhaw kay Kristo.

¹³ Kamo hay dati patay* tungod sa indo mga kasal-anan kag wayà nabuoy ang indo malain nga kinaugali. Pero niyan, gingbanhaw kamo ng Dios sa espirituhanon kaibahan ni Kristo nang gingpatawad ng Dios ang aton tanan nga salà. ¹⁴ Gingpayà niya ang nakasulat nga utang sa listahan sunò sa layi kontra sa aton. Kag gingbuoy niya ini paagi sa pagpalangasang sa krus. ¹⁵ Paagi sa adto nga pagkamatay niya sa krus, gingbuoy ng Dios ang gahom ng mga espirituhanon nga pinunò kag ng may otoridad kag gingpakahuy-an niya sinda nga daw paagi sa pagparada para maipakità sa publiko nga gingperdi na niya sinda.

Ang Paandam kontra sa mga Manunudlò nga bukun Matuod

¹⁶ Ngani indi na kamo magpadikta sa mga tawo nga nagahusga sa indo kung ano indo kaunon o inumon, parti sa pagtahod sa mga pyesta, silibrasyon sa kamatyanan ng bulan o Adlaw nga Inugpahuway*. ¹⁷ Ini tanan nga pagsulundan hay anino lang ng matuod nga butang nga pagatumanon naton, nga imaw si Kristo. ¹⁸ Ayaw nindo pagbatuna ang hambay ng mga tawo nga naluluyag magpakunukuno nga mapainubuson kag nagasamba sa mga anghel. Kay ginahambay ninda nga dapat magpatuyad kamo sa inda agud makabaton kamo ning premyo halin sa Dios. Nagapakadakò sinda nga labaw sa indo kay nakakakità kuno sinda ning panan-awon, pero wayà ning basihan kay paagi lang sa inda tawhanon nga panghunahunà. ¹⁹ Wayà sinda nagapasakop sa pagdumaya ni Kristo, nga imaw ang uyo. Pero kita nga iya lawas hay nagapasakop sa iya, pareho sa uyo nga nagatao ng tanan nga mga kahinangyan ng lugaluta kag busog-busog, ngani ang kada parte ng lawas hay nagakaisa kag nagadakò, sunò sa kung mauno kabahoy ang gusto ng Dios.

²⁰ Namatay na ang indo dati nga kinaugali nang mamatay si Kristo kag ginghilway na kamo sa malain nga mga espiritu nga nagagahom sa ini nga kalibutan. Basi nagakabuhì pa kamo sunò sa kalibutan nga nagapasakop sa idayom ng mga layi? ²¹ Pareho ng: "Ayaw pagtandoga ini, ayaw pagtilawi inà, ayaw paghawiri inà." ²² Ini tanan nga layi hay sunò lang sa mga sugò kag mga pagpanudlò ng mga tawo. Ini hay parti lang sa mga butang nga ginagamit kag pagkaon nga madali maubos. ²³ Ini nga mga layi hay daw nagatao ning kamayad kay seryuso sinda sa inda kagustuhan sa pagsamba. Naluluyag sinda magpakunukuno nga mapainubuson kag sobra ang pagpahugà sa lawas. Pero wayà gid ini ning epikto para mapunggan ang mga malain nga handom ng aton lawas.

3

Ang Tamà nga Pagkabuhì ng mga Nagatuo

¹ Tungod kamo hay gingbanhaw sa espirituhanon kaibahan ni Kristo, palabiha gid nindo ang mga butang nga yadto sa langit, kung sa diin nagapungkò si Kristo sa tuo ng Dios nga may gahom kag dungog. ² Isipon gid nindo ang langitnon nga mga butang kag bukun ang kalibutanon. ³ Kay ang indo dati nga kabuhì hay namatay na nang mamatay si Kristo kag ang indo mahimayaon nga kabuhì hay wayà pa gingpakità pareho ni Kristo, kundi nakatagò sa Dios. ⁴ Si Kristo ang matuod nindo nga kabuhì kag kung magpakità siya liwat, ipapakità da kamo kaibahan niya sa kahimayaan.

* **2:13** 2:13 Ang patay diri hay ang mga tawo nga patay espiritwal. Ang gusto hambayon, sinda hay wayà ning relasyon sa Dios. Basaha sa Juan 5:23 kag Efeso 2:1.

⁵ Ngani isikway* na nindo ang kinaugali nga dati hay kalibutanon nga pareho ng: pagpakig-relasyon ning imoral, pag-inuyag, lawasnon nga handom kag paghunahunà ning mahigkò. Kag indi da kamo maghinakog kay ini hay pareho ng pagsamba sa dios-diosan. ⁶ Tungod sa ini nga mga butang, parusahan ng Dios ang mga masinuwayon nga tawo. ⁷ Bago kamo nagtuo kay Kristo, ang indo pagkabuhi hay tiyad da inà.

⁸ Pero niyan, indi na dapat nindo humanon ini tanan nga butang sa indo isigkatawo, pareho ng: kaugot, kahangit, pagdumot, pag-insulto kag paghambay ning kabastos. ⁹ Indi kamo magpinusong sa isa kag isa kay gingbayaan na nindo ang indo dati nga kinaugali kag malain nga mga hinimuan. ¹⁰ Kag niyan, gingkabuhi na nindo ang bag-o nga pagkatawo nga padayon nga ginabag-o ng Dios hasta maging kapareho kamo niya nga nagtuga sa indo, agud makilaya gid nindo si Kristo. ¹¹ Tungod sa aton bag-o nga kinaugali, wayà na ning pagkakaiba ang Judio o bukon, paltak o bukon, ang nitibo nga wayà tinun-an, ang tribo sa bukid, ulipon o bukon. Ang tanan hay pareho sa panirò ng Dios kay si Kristo hay labaw sa tanan kag siya hay nagaistar da sa aton tanan.

¹² Ngani bilang mga gingpili ng Dios, nga ginglain para sa iya kag ginahigugmà, ini nga mga butang hay dapat makità sa indo pagkabuhi: ang pagkamaluluy-on, pagkamabuot, pagkamapainubuson, pagkamahinahon kag pagkamapasensyahon sa isigkatawo. ¹³ Kung may reklamo ang aber sin-o kontra sa iban, maging matiniison kamo kag mapinatawaron sa isa kag isa. Pareho ng Ginoo nga nagpatawad sa indo, imaw da ang humanon nindo. ¹⁴ Labaw sa tanan, idugang nindo ang paghigugmà kay paagi diri magkaigwa kamo ning perpikto nga pagkakaisa. ¹⁵ Kag paharia sa indo tagipusuon ang indo maayo nga relasyon nga ginatao ni Kristo, kay ang pagkatawag ng Dios sa indo hay maging kaibahan sa isa ka lawas para mabaton nindo ang katawhayan. Kag magpasalamat kamo permi sa Dios.

¹⁶ Itanom gid nindo sa indo tagipusuon ang mga mensahe ni Kristo. Itudlò kag ilaygay ini sa isa kag isa sunò sa kamayad halin sa Dios. Magkanta kamo ng mga salmo, mga imno kag iban pa nga mga kanta nga ginatao ng Espiritu Santo. Kantahon nindo ini nga may pagpasalamat sa Dios halin sa indo tagipusuon. ¹⁷ Kag ano man ang indo ginahambay o ginahuman, humana ang tanan bilang tagasunod ni Ginoong Hesus. Magpasalamat kamo sa Dios nga Amay paagi sa iya.

Ang Maayo nga Relasyon Bilang Tagasunod ni Kristo

¹⁸ Mga babayi, magpasakop kamo sa indo mga asawa kay imaw ini ang tamà bilang mga tagasunod ng Ginoo. ¹⁹ Kamo naman, mga lyaki, higugmaa nindo ang indo mga asawa kag indi nindo sinda pagtrataron nga ulipon kundì may kabuot.

²⁰ Mga ungà, sunda nindo ang indo mga ginikanan sa tanan nga butang, kay ginakalipay ini ng Ginoo. ²¹ Mga tatay, ayaw nindo pagnginuyabi ang indo mga ungà, basi kung mabuy-an sinda ning pagsalig sa inda kaugalingon.

²² Mga ulipon, sunda nindo ang indo mga amo diri sa dutà sa tanan nga butang, bukon lang kung sinda hay nagatan-aw para madayaw ninda kamo. Dapat halin sa tagipusuon nga sinsero ang indo pagtuman nga may pagtahod sa Ginoo. ²³ Ano man ang indo ginahuman, humana ini nga hugot sa indo tagipusuon, nga bukon lang kamo sa tawo nagaserbisyo,

* 3:5 3:5 Sa literal: patyon na nindo.

kundi sa Ginoo. ²⁴ Sayod nindo nga may mababaton kamo nga panublion halin sa Ginoo bilang bayos kay ginaserbisuhan nindo si Kristo nga Ginoo. ²⁵ Pero ang aber sin-o nga nagahaman ning malain hay susukuton ng Dios tungod sa iya mga kasal-anan kay ang Dios hay wayà ning may ginapaburan.

4

¹ Kamo naman nga mga amo, dapat maging tamà kag pantay-pantay ang indo pagtratar sa indo mga ulipon. Dumduma nindo nga kamo da hay may Amo sa langit.

Ang mga Bilin

² Magpadayon kamo sa pagpangamuyò. Magdahan kamo sa indo ginahambay mintras nagapangamuyò kamo kag magpasalamat da sa Dios. ³ Ipangamuyò da nindo kami nga maghuman ning paagi ang Dios para makawali kami parti sa plano ng kaluwasan nga halin kay Kristo nga dati anay hay wayà gingpasayod. Tungod sa akon pagwali parti kay Kristo, ako niyan hay nakapriso. ⁴ Ipangamuyò nindo nga maipasayod ko ini nga mensahe ning klaro, kay ini ang kahinangyan.

⁵ Magpakità kamo ning kamayad sa indo pagginawi sa atubangan ng mga tawo nga wayà nagatuo kag ayaw mag-uyaki ang indo oras kundi ipakità nga kamo hay tagasunod ni Kristo. ⁶ Kung kamo nagahambay, kahinangyan may kaluoy, pareho ng asin nga nagatao ning sabor sa pagkaon, agud magkaigwa sinda interis sa indo ginahambay. Sa ini nga paagi, masasayuran nindo kung pauno sabaton ning tamà ang pangutana ng kada isa.

Ang Katapusan nga Pagpangamusta

⁷ Si Tykicus nga aton palanggà nga utod, ang mabalità sa indo parti sa tanan nga kamutangan ko diri. Siya hay matutom nga miyugserbisyo kag ulipon ng Ginoo. ⁸ Gingsugò ko siya dirà sa indo kaibahan ang sulat para masayuran nindo ang parti sa amon sitwasyon diri, agud mapakusog ang indo buot. ⁹ Kaibahan niya si Onesimus, ang matutom kag palanggà nga utod nga indo kasimanwa. Sinda ang mabalità sa indo tanan ng natatabò diri.

¹⁰ Nagapangamusta sa indo si Aristarcus, ang kaibahan ko nga priso kag si Marcos nga pakaisa ni Bernabe. (Igwa na ako ning gingbilin sa indo parti kay Marcos. Batuna nindo siya ning maayo, kung mag-abot dirà.)

¹¹ Nagapangamusta da sa indo si Hesus nga ginatawag da nga Justus. Sinda lang ang mga Judio nga naging Kristyano nga kaibahan ko sa pagserbisyo sa gingharian ng Dios. Sinda ang nagatao ning kusog sa akon tagipusuon.

¹² Nagapangamusta sa indo si Epafras, ang indo kasimanwa nga ulipon ni Kristo Hesus. Permi siya nagapangamuyò ning hugot sa tagipusuon para sa indo, agud maging perpikto ang indo pagtuo kag wayà kamo nagaduha-duha sa kabubut-on ng Dios sa tanan nga butang. ¹³ Ako mismo hay makapamatuod nga siya hay nagapangabudlay gid para sa indo kag sa mga nagatuo sa Laodicea kag sa Hierapolis.

¹⁴ Si Demas kag si Lucas nga aton palanggà nga doktor hay nagapangamusta sa indo. ¹⁵ Ikamusta da nindo kami sa mga kauturan sa Laodicea. Imaw da kay Nymfa kag sa mga nagatuo nga nagatipon sa iya bayay para magdayaw sa Dios.

¹⁶ Kung mabasa na nindo ini nga sulat, siguraduha gid nga mabasa da ini sa mga nagatuo sa Laodicea. Kag dapat da nindo mabasa ang sulat nga gingpadaya ko sa inda. ¹⁷ Hambaya si Arkipus nga kahinangyan ipadayon niya ang trabaho nga gingtao sa iya ng Ginoo hasta nga matapos ini.

¹⁸ Nagapangamusta ako sa indo. Dumduma da ako diri sa prisuhan sa indo pangamuyò. Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya nga halin sa Dios.

Ini ang akon pirma, Si Pablo.

Ang Una nga Sulat ni Pablo sa mga TAGA-TESALONICA Pasayod

Ini ang una nga sulat ni Apostol Pablo para sa mga nagatuo sa Tesalonica, isa ini ka mabahoy kag bantog nga syudad sa probinsya ng Macedonia. Nagtudlò siya didto ning mensahe parti kay Hesu-Kristo kaibahan sina Timoteo kag Silas. Kag may mga Judio kag madamò nga bukon Judio ang nagtuo kay Hesu-Kristo. Pero may mga Judio nga wayà nagtuo, kag tungod sa inda kaili gingkontra ninda si Pablo kag gingpahugaan ang mga bag-o nga nagatuo (Ginghuman 17:1-9). Tungod diri, naglikaw sina Pablo sa inda. Pero nabayaka siya basi kung magluya ang pagtuo ng mga kauturan sa Tesalonica, ngani gingpakadto niya si Timoteo didto para pakusugon ang inda buot kag taw-an sinda ning paglaom.

Maayo ang gingbalità ni Timoteo pagbalik niya kay Pablo, ngani nagsulat si Pablo sa inda. Sa iya sulat, gingsabat da niya ang inda pangutana parti sa pagbalik ni Hesu-Kristo kag kung ano ang matatabò sa mga kauturan nga namatay na. Nasayuran pa ni Pablo nga may mga tawo sa Tesalonica nga nagapanirà sa iya pagserbisyo sa Ginoo. Naghambay sinda nga nagapangwarta lang kuno si Pablo. Ngani ging-isplikar niya sa mga kauturan nga bukon matuod ang inda mga ginaakusar kontra sa iya, kundi maayo gid ang iya motibo. Gingtugon pa niya nga ang inda mga kabuhi hay dapat makapalipay sa Dios.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo kag kaibahan ko sina Silas kag Timoteo. Nagapangamusta kami sa indo tanan nga yarà sa syudad ng Tesalonica nga nagatuo kay Hesu-Kristo kag nagakaisa sa Dios nga Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.†
Kabay pa nga mabaton nindo permi ang grasya* kag katawhayan*.

Ang Pagpasalamat tungod sa Pagtuo

² Permi kami nagapasalamat sa Dios tungod sa indo tanan kag ginasambit namon kamo sa amon mga pangamuyò. ³ Nagapasalamat kami sa Dios nga aton Amay kay nadumduman namon ang indo mga ginahuman nga maayo tungod sa indo pagtuo. Nadumduman da namon ang indo pagbulig sa indo isigkatawo tungod sa indo paghigugmà sa inda. Kag indi da namon malimutan ang indo pag-antos sa mga kahugaan tungod sa indo paglaom sa pagbalik ng aton Ginoong Hesu-Kristo.

⁴ Nasayuran namon, mga kauturan kay Kristo* nga ginahigugmà ng Dios, nga gingpili niya kamo nga maging iya. ⁵ Kay ang Maayong Balità* nga amon gingwali sa indo hay bukon sa hambay lang, kundi nabatyagan nindo ang gahom ng Espiritu Santo, ngani sayod nindo nga matuod gid ini. Nasayuran da nindo nga ang amon pagkabuhi nang yarà pa kami sa indo hay para gid sa indo kaayuhan. ⁶ Gingpatuyaran nindo kami kag pati ang aton Ginoo. Kay gingpatihan nindo nga may kalipay nga halin sa Espiritu Santo ang Maayong Balità aber ginapahugaan kamo.†
⁷ Ngani gingpatuyaran kamo ng tanan nga nagatuo kay Hesu-Kristo didto sa probinsya ng Macedonia kag Acaya ⁸ kay halin dirà sa indo naglapnag

† 1:1 1:1 Ginghuman 17:1 † 1:6 1:6 Ginghuman 17:5-10

ang mensahe ng Ginoo. Ang indo pagtuo sa Dios hay nabatian bukon lang sa Macedonia kag Acaya, kundi sa iban pa nga lugar. Ngani indi na kahinangyan pa nga maghambay kami sa mga tawo parti sa indo pagtuo. ⁹ Kay sinda na ang nagbalità nga mainit ang pagbaton nindo sa amon nang nagkarà kami sa indo. Nagbalità pa sinda nga wayà na gid kamo nagasamba sa mga dios-diosan kundi sa matuod kag buhi nga Dios. ¹⁰ Kag gingbalità pa gid ninda nga nagahuyat kamo sa pagbalik halin sa langit ng Ungà ng Dios nga iya gingbanhaw. Siya si Hesus nga aton Manluluwas sa paabuton nga parusa ng Dios.

2

Ang Pagserbisyo ni Pablo sa Tesalonica

¹ Mga kauturan namon, kamo gid ang nakakasayod nga may puyos ang amon pagkarà dirà sa indo. ² Sayod nindo kung ano ang natabò sa amon nang yadto pa kami sa syudad ng Filipos. Gingpahugaan ninda kami kag ging-insulto. Pero aber kadamò ang amon naagihan nga mga paghingabot, gingtaw-an kami ng aton Dios ning kaisog para ipasayod sa indo ang Maayong Balità nga halin sa iya. [†] ³ Ang tanan namon nga ginghambay para makumbinsi kamo nga magpati sa amon ginatudlò hay bukon pinusong o para lukuhon kamo kag wayà kami ning malisya. ⁴ Pero ang matuod hay aprobado na kami ng Dios ngani ginasaligan niya kami para magtudlò ng Maayong Balità. Wayà kami nagawali para malipay ang mga tawo sa amon, kundi para malipay ang Dios. Kay siya lang gid ang nakakasayod kung ano ang yari sa aton tagipusuon. ⁵ Kag sayod da nindo nga wayà kami nagagamit ning matam-is nga mga hambay para maengganyo kamo kag wayà kami nagatudlò para kwartahan kamo. Ang Dios mismo ang amon testigo. ⁶ Wayà da namon ginapangitaa nga dayawon kami ng mga tawo, aber halin sa indo o sa iban pa.

⁷ Bilang mga apostoles ni Kristo, igwa kami ning otoridad magpadayaw sa indo kag mangayò ning bulig pero imbis nga mamilit kami sa indo, naging mabuot kag mahinigugmaon kami pareho sa nanay nga nagadipara sa iya mga ungà. ⁸ Kay dakò gid ang amon paghigugmà sa indo, nalilipay gid kami bukon lang sa pagwali ng Maayong Balità halin sa Dios para sa indo kundi sa pagsakripisyo pa ng amon kabuhi. Tiyad gid inà ang amon pagpalanggà sa indo. ⁹ Mga kauturan, nadumduman da nindo nang yari pa kami sa indo, tudo-tudo gid ang amon pagpangabudlay. Nagatrabaho kami adlaw kag gab-i, para indi kami makapabug-at sa indo mintras nagawali kami ng Maayong Balità halin sa Dios.

¹⁰ Kamo ang mga testigo kag imaw da ang Dios nga ang amon pagtratar sa indo nga mga nagatuo didto hay malimpyo, matarong kag wayà ning ikasaway. ¹¹ Kag sayod nindo nga ang amon pagdipara sa kada isa sa indo hay daw sa isa ka tatay sa iya kaugalingon nga mga ungà. ¹² Gingpakusog namon ang indo buot, ginglipay namon kamo kag ginglaygayan nga magkabuhi ning tamà sa panirò ng Dios kay siya ang nagpili sa indo para makaibahan niya sa iya gingharian kag kahimayaan.

¹³ Isa pa nga permi namon ginapasalamatan sa Dios hay imaw ini: nagpati kamo nga ining mensahe nga nabatian nindo sa amon, bukon lang hambay ng tawo kundi sayod nindo nga imaw ini ang matuod gid

† 2:2 2:2 Ginghuman 16:19-24, 17:1-9

nga hambay ng Dios. Kag ang maayo nga resulta ng ini nga mensahe hay nakikità sa kabuhì nindo nga mga nagatuo. ¹⁴ †Mga kauturan, ang maayo nga ihimplo ng mga tawo ng Dios nga nagatuo kay Kristo Hesus nga yadto sa probinsya ng Judea hay nakikità na sa indo. Kay pareho sa inda nga gingpasakitan ng inda kasimanwa nga mga Judio, kamo da hay gingpasakitan ng indo mga kasimanwa. ¹⁵ Ang mga Judio imaw ang nagpatay sa mga propeta* nang una kag ang inda mga inapo imaw da ang nagpapatay kay Ginoong Hesus kag arinyan sinda da ang nagapahugà sa amon. Wayà gid nalipay ang Dios sa inda ginahuman. Kalaban ninda ang tanan nga tawo ¹⁶ kay ginatinguhà gid ninda nga pungan kami para indì magtudlò sa mga bukon Judio agud maluwas sinda. Ngani nagdugang pa gid hasta nga nagpanunubra na ang kasal-anan ng adto nga mga Judio. Kag nag-abot na sa inda ang parusa ng Dios!†

Ang Handom ni Pablo nga Makabisita

¹⁷ Mga kauturan, wayà pa lang magdugay nang maghalin kami sa indo, nakabatyag kami ning dakò gid nga kalangkag. Wayà gid namon kamo ginglimuti, ngani dakò gid ang amon handom kag pagtinguhà para magpakigkità liwat sa indo. ¹⁸ Ngani gusto gid namon nga magbalik dirà sa indo. Ako mismo si Pablo hay madamò ka beses nagtinguhà nga makabalik dirà, ugaling lang gingpungan kami ni Satanás. ¹⁹ Gusto gid kuntà namon nga makità kamo kay sin-o pa abi ang amon kalipay kag paglaom? Kag sin-o pa ang pareho ng korona nga amon nadaugan nga puydi namon maipakadakò sa atubangan ng aton Ginoong Hesu-Kristo pagbalik niya, di ba kamo? ²⁰ Huo, matuod gid nga kamo ang amon ginapakadakò kag kalipay.

3

¹ Ngani nang indì na namon matiis ang amon kalangkag sa indo, naisip namon nga mas maayo kung magpabilin kami diri sa Atenas ² kag pakaraon si Timoteo dirà sa indo. Utod naton siya kay Hesu-Kristo kag kaibahan namon sa pagserbisyo sa Dios sa pagwali ng Maayong Balità. Gingpakarà namon siya sa indo para pakusugon ang indo buot kag buligan kamo para magpadayon sa indo pagtuo ³ agud wayà sa indo ning may magpangluya sa pagtuo kay Hesu-Kristo tungod lang sa ini nga mga pagtilaw. Kay sayod na nindo nga imaw ini ang kabubut-on ng Dios nga makaagi gid kita ning mga kahugaan.† ⁴ Ginghambay na namon sa indo nang magkaibahan pa kita nga maagihan gid naton ang mga kahugaan. Niyang nakità na nindo nga matuod kay imaw na gid ang natabò. ⁵ Ngani nang indì na ako makatiis, gingpakarà ko dirà sa indo si Timoteo para masayuran niya kag maibalità sa akon kung ano na ang indo pagtuo. Ginalibugan gid ako kay basi baya kung nagdaog na si Satanás sa pagtintar sa indo kag naging wayà na puyos ang amon pagtudlò sa indo parti kay Hesu-Kristo.

Ang Maayo nga Gingbalità ni Timoteo

⁶ Pero niyang nakabalik na diri si Timoteo. Maayo ang iya gingbalità parti sa indo pagtuo sa Dios kag sa indo paghigugmà sa isa kag isa. Gingbalità pa gid niya nga permi kuno nindo kami ginadumdom nga may kalipay

† **2:14** 2:14 Ginghamman 17:5 † **2:16** 2:15-16 Ginghamman 9:23, 29, 13:45, 50, 14:2, 5, 19, 17:5, 13, 18:12 † **3:3** 3:1-3 Ginghamman 17:15

kag ginalangkag kamo sa amon kag imaw da kami sa indo.† ⁷ Ngani mga kauturan, aber kadamò ang amon naaagihan nga kahugaan kag paghingabot, nalilipay kami kay nagapadayon kamo sa indo pagtuo sa Dios. ⁸ Niyan, nagaayo ang amon pamatyag kung ang indo pagtuo sa Ginoo hay nagapadayon gihapon. ⁹ Pauno baya namon mababayusan ang Dios tungod sa kadakò nga kalipay nga iya gingtao sa amon? Kay makusog ang indo pagtuo sa iya kag indì gid maubos-ubos ang kalipay nga nababatyagan namon. ¹⁰ Adlaw kag gab-i hay nagapangamuyò gid kami nga kabay pa nga magkinitaan kita liwat para madugangan pa namon kung ano ang kuyang sa indo pagtuo.

¹¹ Kabay pa nga ang Dios nga aton Amay kag ang aton Ginoong Hesus hay maghuman ning paagi kung pauno kami makabalik dirà sa indo. ¹² Kag kabay pa nga padakuon gid kag pasobrahon pa ng aton Ginoo ang indo paghigugmà sa isa kag isa kag sa tanan nga mga tawo pareho ng amon paghigugmà sa indo. ¹³ Sa ini nga paagi, pakusugon ng Ginoo ang indo buot para magakabuhì kamo nga malayò sa tanan nga mga salà kag makaatubang kamo nga wayà ning kasawayan sa Dios nga aton Amay pagbalik ng aton Ginoong Hesus kaibahan ang tanan nga balaan nga tawo ng Dios.

4

Ang Kabuhì nga Makapalipay sa Dios

¹ Niyan, mga kauturan, gingtudluan na namon kamo kung pauno magkabuhì nga makapalipay sa Dios kag imaw gid ang indo ginahuman. Pero ginapangabay namon sa indo, paagi sa otoridad nga gingtao sa amon ni Ginoong Hesus, nga dugangan pa nindo ang indo ginahuman. ² Kay nasayuran na nindo kung ano ang amon gingsugò sa indo paagi sa otoridad nga halin kay Ginoong Hesus.

³ Gusto ng Dios nga malimpyo ang indo kabuhì. Ngani dapat gid nga maglikaw kamo sa pagpakig-relasyon ning imoral. ⁴ Ang kada isa sa indo hay dapat sayod kung pauno magpugong sa indo kaugalingon* sa respitado kag malimpyo nga paagi. ⁵ Indì nindo dapat sundon ang indo lawasnon nga pamatyagon nga kalain pareho ng ginahuman ng mga tawo nga wayà pa nagakilaya sa Dios. ⁶ Indì kamo dapat magpakasalà kag manglamang sa indo utod sa Ginoo paagi sa pag-ubay sa inda asawa kay parusahan ng Dios ang nagahuman ning tiyad ini. Ginghambay na namon ini sa indo kag gingpaandaman na namon kamo nang una pa. ⁷ Kay gingpili kita ng Dios bukon para maghuman ning imoral kundi magkabuhì kita nga malimpyo. ⁸ Ngani kung wayà nindo ginabatuna ini nga pagtudlò, bukon tawo ang indo ginapaindian kundi ang Dios nga nagatao sa indo ng Espiritu Santo.

⁹ Kung parti sa paghigugmà sa indo mga kauturan kay Hesu-Kristo, indì na kahinangyan nga sulatan pa kamo nga maghinigugmaan kamo kay ang Dios imaw gid ang nagtudlò ini sa indo. ¹⁰ Kag imaw gid ngani ini ang indo ginahuman sa tanan nindo nga kauturan kay Hesu-Kristo sa bilog nga probinsya ng Macedonia. Pero ginapangabay namon, mga pinalanggà nga kauturan, dugangi pa gid nindo ang indo paghigugmà.

† 3:6 3:6 Ginghamman 18:5 * 4:4 4:4 O: Ang kada lyaki hay dapat sayod kung pauno magkabuhì kaibahan ng iya asawa.

¹¹ Tinguhaa gid nindo nga magkabuhi ning matawhay. Indì kamo magpasinglabot sa kabuhi ng iban, kundi magtrabaho kamo para igwa kamo ning kaugalingon nga ikapangabuhì pareho ng amon gingtudlò sa indo nang una pa. ¹² Kung humanon nindo ang tiyad ini, indì kamo magsalig sa iban para sa indo pagpangabuhì kag respituhon pa kamo ng mga tawo nga wayà pa nagatuo sa Dios.

Ang Pagbalik ng Ginoo

¹³ Mga kauturan, gusto gid namon nga ipasayod sa indo ang kamatuuran kung ano ang matatabò sa mga namatay na nga nagtuo kay Hesu-Kristo para indì kamo magkalisod pareho ng iban nga wayà ning paglaom nga mabanhaw ang mga namatay na. ¹⁴ Nagapati kita nga si Hesus namatay kag nabanhaw. Ngani nagapati da kita nga pagabanhawon ng Dios ang mga nagtuo sa iya nga namatay na. Kag panunton sinda ng Dios kay Hesus sa pagbalik niya diri sa kalibutan.

¹⁵ Ang gingpasayod sa amon ng Ginoo nga amon ginabalitá sa indo hay imaw ini: Sa pagbalik ng Ginoo diri, kita nga mga nabilin nga buhì pa hay indì mauna sa mga namatay na. ¹⁶ Ang Ginoo imaw ang magababà halin sa langit nga may makusog nga sugò. May mababatian pa nga boses ng arkanghel kag tunog ng trumpeta ng Dios. Pagkatapos, ang tanan nga namatay na nga nagtuo kay Hesu-Kristo sinda anay ang una nga pagabanhawon. ¹⁷ Niyan, kita nga buhì pa sa adto nga tyempo, kaibahan ng mga tawo nga gingbanhaw hay gulpi nga day-on paibabaw sa panganod kag didto sugaton naton ang Ginoo. Kag makakaibahan na naton ang Ginoo hasta sa wayà katapusan. ¹⁸ Ngani pakusuga nindo ang buot ng isa kag isa paagi sa ginahambay namon sa indo.

5

Ang Pagpreparar sa Pagbalik ng Ginoo

¹ Mga kauturan namon, indì na kahinangyan nga sulatan ko pa kamo kung san-o matabò ini nga mga butang. ² Kay sayod na nindo nga ang adlaw ng pagbalik ng Ginoo hay pareho sa pag-abot ng miyugpangawat sa kagab-ihon nga indì naton masayuran. ³ Mintras ang mga wayà nagatuo nagahambay, “Ay salamat! Katawhay ang aton kamutangan kag wayà kita ning may ginakahadlukan,” imaw da adto ang oras nga magaabot ang kadakò nga parusa ng Dios sa inda nga indì gid ninda malikawan. Gulpi lang ini pareho sa nababatyagan ng isa ka babayi nga paungaon. ⁴ Pero kamo, mga kauturan, wayà na kamo sa kaduyom. Ngani indì kamo dapat mangayag sa adlaw ng pag-abot ng aton Ginoo nga pareho ng isa ka miyugpangawat. ⁵ Kay kita tanan nga nagatuo kay Hesu-Kristo hay yarà na sa kahayag. Ini tanan nga mga butang hay naging klaro na sa aton pareho sa kahayag ng adlaw. Ngani wayà na gid kita sa kaduyom.* ⁶ Ngani indì kita dapat magkatuyog† pareho ng iban nga wayà nagapati, kundi dapat permi kita alisto kag antigo magpugong sa aton kaugalingon. ⁷ Kay kung gab-i nagakatuyog ang mga tawo kag ang iban nagabinayong. ⁸ Pero kita naman nga yarà na sa kahayag hay dapat antigo magpugong

* 5:5 5:5 Ang nagatuman sa ginasugò ng Dios hay daw yarà sa kahayag. Pero ang nagakasalà kag wayà nagapati kag nagatuman sa ginasugò ng Dios hay daw yarà sa kaduyom. † 5:6 5:6 Ang gusto hambayon sa magkatuyog sa ini nga bersikulo hay bukon alisto pareho sa tawo nga wayà kamangno kung magsuyod ang miyugpangawat sa bayay.

ng aton kaugalingon. Gamiton naton bilang panagang sa dughan ang aton pagtuo sa Dios kag ang paghigugmà sa aton isigkatawo. Kag gamiton naton bilang helmet ang aton paglaom nga luwason kita ng Dios. ⁹ Kay wayà kita gingpilia ng Dios agud parusahan kundì agud luwason kita paagi sa aton Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁰ Namatay siya para sa aton, agud aber buhi pa kita o patay na sa iya pagbalik, magakabuhì kita kaibahan niya. ¹¹ Ngani pakusugon gid nindo ang buot kag patibayon ang pagtuo ng isa kag isa pareho ng ginahuman na nindo niyan.

Ang mga Bilin

¹² Niyan, mga kauturan, nagapangabay kami sa indo nga respituhon nindo ang mga nagapangabudlay para sa indo. Gingpili sinda ng Ginoo para maglaygay kag magtudlò sa indo kung pauno magkabuhì bilang mga nagatuo sa iya. ¹³ Tahuron gid nindo sinda kag higugmaon kay mahugod sinda sa inda pagserbisyo kay Hesu-Kristo. Magkabuhì kamo nga maayo ang indo relasyon sa isa kag isa.

¹⁴ Kag nagapangabay kami, mga kauturan, paandaman nindo ang mga tamad, paisugon nindo ang mga mahinadlukon kag buligan ang mga maluya ang pagtuo para indì sinda matintar. Kag isa pa, maging mapinasensyahon kamo sa tanan. ¹⁵ Kung igwa may naghuman ning malain sa indo, ayaw kamo magbayos kundì tinguhaon nindo permi nga maghuman ning maayo sa isa kag isa kag sa tanan nga tawo.

¹⁶ Magkalipay gid kamo permi, ¹⁷ ayaw kamo magduyog sa pagpangamuyò. ¹⁸ Magpasalamat kamo sa Dios aber ano ang indo kamutangan, kay imaw ini ang kabubut-on ng Dios para sa indo nga mga nagapakig-isa kay Kristo Hesus.

¹⁹ Ayaw nindo pagpugungi ang ginapahaman ng Espiritu Santo. ²⁰ Ayaw nindo pagtamaya ang mga propesiya, ²¹ kundì dapat usisaon nindo ning maayo ang tanan nga mensahe kung matuod nga halin sa Dios o bukon. Ang maayo, tumana gid nindo permi ²² kag likawi ang tanan nga malain.

Ang Katapusan nga Pagpangamusta kag Bendisyon

²³ Kabay pa buligan kamo ng Dios nga nagatao sa aton ning katawhayan, para malimpyo gid ang indo kabuhì kag wayà may makità nga salà. Kag kabay pa nga bantayan niya ang indo espiritu, tagipusuon kag lawas agud pagbalik ng aton Ginoong Hesu-Kristo hay wayà gid sa indo ning may ikasaway. ²⁴ Ang Dios nga nagpili sa aton para magtuo sa iya hay masasaligan, ngani humanon gid niya ang amon ginahambay.

²⁵ Mga kauturan, ipangamuyò gid nindo kami.

²⁶ Kamusta sa tanan nga kauturan dirà bilang mag-utod kay Kristo.‡

²⁷ Paagi sa otoridad nga gingtao sa akon ng Ginoo, ginasugò ko kamo nga basahon nindo ini nga sulat sa tanan nga nagatuo kay Hesu-Kristo dirà sa Tesalonica.

²⁸ Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya ng aton Ginoong Hesu-Kristo.

‡ 5:26 5:26 Kamusta sa tanan nga kauturan dirà bilang mag-utod kay Kristo: sa literal, kamusta sa tanan nga kauturan dirà nga may balaan nga harò.

Ang Pangaduha nga Sulat ni Pablo sa mga TAGA-TESALONICA Pasayod

Ini ang pangaduha nga sulat ni Apostol Pablo para sa mga nagatuo sa Tesalonica. Gingsulat niya ini tungod sa padayon ninda nga pagpangalibog parti sa pagbalik ni Hesu-Kristo. Ging-isplikar niya ang parti sa gingpatihan ninda nga salà nga pagpanudlò kay ang hambay ng iban, nagbalik na kuno ang Ginoo. Ging-isplikar ni Pablo nga bukun ini matuod kay indi magbalik ang Ginoo mintras wayà pa nagapakità ang magakontra sa tanan nga mga sugò ng Dios.

Sa ini nga sulat ginatudlò da ni Pablo nga dapat sinda magpakalig-on kag magpadayon sa indo pagtuo, aber nagaagi sinda sa kaguluhan kag kahugaan. Ginglaygayan pa niya sinda nga dapat sinda magtrabaho para sa indo mga kahinangyan pareho ng ginahuman niya kag ng iya mga kaibahan. Kahinangyan da sinda magpadayon sa paghimò ning maayo.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo kag kaibahan ko sina Silas kag Timoteo. Nagapangamusta kami sa indo tanan nga yarà sa syudad ng Tesalonica nga nagatuo kay Hesu-Kristo kag nagakaisa sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.†

² Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Pagpasalamat kag Pagpangamuyò

³ Mga kauturan kay Kristo*, dapat gid nga magpasalamat kami permi sa Dios tungod sa indo kag tamà lang ini, kay nagadakò pa gid ang indo pagtuo kag imaw da ang indo paghigugmà sa isa kag isa. ⁴ Ngani, ginapakadakò gid namon kamo sa mga iglesya ng Dios nga yadto sa iban nga mga lugar. Ginabalità namon sa indo nga nagapadayon gihapon kamo sa indo pagtuo aber ano pa nga mga paghingabot kag mga kahugaan ang indo ginatiis para kay Hesu-Kristo.

⁵ Ini hay nagapamatuod nga tamà gid ang paghusga ng Dios sa mga tawo. Kay nagatiis kamo sa mga kahugaan tungod sa indo pagtuo sa Dios, ngani kabigon niya kamo nga angay magsuyod sa iya gingharian. ⁶ Ang paghusga ng Dios hay permi tamà, ngani bayusan niya ning kahugaan kung sin-o ang nagahimò ning kahugaan sa indo. ⁷ Kag kamo nga ginapahugaan, magaabot ang oras nga papahuwayon na kamo ng Dios kag kami da. Ini hay matatabò pagbalik ni Ginoong Hesus halin sa langit nga may kalayo nga nagadayab kaibahan ang iya gamhanan nga mga anghel. ⁸ Kag paparusahan niya ang tanan nga wayà nagakilaya sa Dios kag wayà nagatuman sa Maayong Balità* parti kay Hesus nga aton Ginoo. ⁹ Ang parusa sa indo hay wayà ning katapusan kag mabubuyag sinda sa Ginoo kag indi sinda makakakità ng iya makatitingaya nga gahom. ¹⁰ Matatabò ini pagbalik ng Ginoo para dayawon kag katingayahan siya ng tanan nga balaan nga tawo ng Dios nga nagatuo sa iya. Kag kamo da hay kaibahan

† 1:1 1:1 Ginghamun 17:1

diri kay gingtuuhan nindo ang gingtudlò ng Dios nga amon gingbalità sa indo.

¹¹ Imaw ini ang rason ngani permi namon ginapangamuyò sa aton Dios nga buligan niya kamo para ang indo pagkabuhì hay angay sa mga gingpili niya. Ginapangamuyò pa namon nga buligan niya kamo paagi sa iya gahom para matuman gid nindo ang tanan nga maayo nga gusto nindo humanòn. Imaw ini ang bunga ng indo pagtuo kay Hesu-Kristo. ¹² Ginapangamuyò namon ini agud ang aton Ginoong Hesus hay pagadayawon tungod sa indo kag kamo da tungod sa iya, paagi sa pagpakamaayo nga gingtao sa indo ng aton Dios kag ni Ginoong Hesu-Kristo.

2

Ang mga Butang nga Matatabò bago Magbalik ang Ginoo

¹ Niyán, mga kauturan namon, parti sa pagbalik ng aton Ginoong Hesu-Kristo[†] kag sa adlaw nga pagatipunon kita para makaibahan siya, imaw ini ang amon ihambay sa indo: ² Ayaw kamo mataranta nga daan o mangayag parti sa mga istorya nga kami kuno ang naghambay o nagsulat o may espirital nga mensahe halin sa Dios nga nag-abot na kuno ang adlaw ng pagbalik ng Ginoo. Bukon inà matuod kag wayà kami naghambay ning tiyad adto. ³ Ayaw gid kamo magpaluko sa aber ano pa nga mga istorya. Kay indi pa magbalik ang Ginoo mintras wayà pa magakontra sa Dios ang kadamuan nga mga tawo kag kung wayà pa nagapakità adtong tawo nga imaw ang magakontra sa tanan nga mga sugò ng Dios. Ini siya hay wayà na gid ning iban nga kadtuan kundi sa impierno. ⁴ Pagakontrahon niya ang Dios kag ang tanan nga mga butang nga ginasamba ng mga tawo kag itataas niya ang iya kaugalingon labaw sa tanan. Magapungkò pa siya sa suyod ng templo ng Dios kag magahambay nga siya ang Dios.

⁵ Wayà ba nindo nadumdumi? Di ba, permi ko ngani ginatudlò sa indo ang parti sa ini nga mga butang nang magkaibahan pa kita? ⁶ Kag niyan sayod na nindo kung ano ang nagapugong sa adto nga magakontra sa tanan nga mga sugò ng Dios para indi pa siya magpakità hasta wayà pa ang tamà nga tyempo nga gingplano ng Dios. ⁷ Sa niyan, igwa na ngani ning mga tawo nga patagò nga nagakontra sa Dios, pero igwa pa may nagapugong sa inda ginahuman nga malain. Ngani indi pa makità kung mauno nga kalain ini sa ulihi. Pero magaabot ang oras nga adtong nagapugong sa inda kalainan hay bubuy-on na. ⁸ Imaw na adto ang tyempo nga makikità na adtong magabatò sa Dios. Pero sa pagbalik ni Ginoong Hesus, patyon niya ini paagi lang sa iya paghuyop kag sa iya kasilaw-silaw nga presensya.

⁹ Kung magpakità na ining malain nga tawo, pagagamiton niya ang gahom ni Satanas. Magahuman siya ning tanan nga klasi ng milagro kag makatitingaya nga butang nga daw halin sa Dios pero bukan. ¹⁰ Kag pagagamiton niya ang tanan nga klasi ng kalainan para lukuhon ang mga tawo. Mapapakadto sinda sa parusa nga wayà katapusan kay wayà ninda batuna ang kamatuuran parti kay Hesu-Kristo para maluwas sinda.

¹¹ Ngani pagaguluhon gid ning tudo ng Dios ang inda isip para patihan ninda ang bukan matuod, ¹² kag pagaparusan sinda tanan ng Dios sa

† 2:1 2:1 1 Tesalonica 4:15-17

ulihì kay wayà gid sinda magpati sa kamatuuran kundi nagakalipay pa sinda sa paghuman ning salà.

Dapat Magpadayon sa Pagtuo

¹³ Mga kauturan, nagapasalamat kami permi sa Dios tungod sa indo nga mga ginahigugmà ng Ginoo. Kag dapat kami magpasalamat sa iya kay gingpili niya kamo nang una pa gid para maluwas sa parusa ng indo kasal-anan paagi sa indo pagpati sa kamatuuran kag sa gahom ng Espiritu Santo nga naglimpyo sa indo kabuhi kag naglain sa indo para sa Dios. ¹⁴ Gingtawag kamo ng Dios paagi sa Maayong Balità nga amon gingtudlò sa indo, para makaibahan kamo sa kahimayaan ng aton Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁵ Ngani, mga kauturan, pakusuga gid ang indo pagtuo kag butangan gid sa indo tagipusuon ang amon mga gingpanudlò sa indo paagi sa pagsulat kag paghambay.

¹⁶⁻¹⁷ Kabay pa nga ang Dios nga aton Amay kag ang aton Ginoong Hesu-Kristo, magpakusog ng indo buot kag buligan kamo para permi maayo ang tanan nindo nga ginahuman kag ginahambay. Ginahigugmà kita ng Dios kag tungod sa iya pagkamaluluy-on, gingpakusog gid niya sa wayà katapusan ang aton buot kag gingtaw-an kita ning paglaom nga may kasiguruhan.

3

Ang mga Gingpangabay ni Pablo

¹ Sa katapusan, mga kauturan, ipangamuyò abi nindo kami nga ang mensahe parti sa Ginoo hay madali namon maipalapnag sa tanan nga mga lugar kag ini hay batunon kag tahuron ng mga tawo ning maayo pareho sa natabò sa indo. ² Ipangamuyò da nindo nga luwason kami ng Dios sa mga tawo nga malain kag bukong matarong, kay bukong tanan hay nagapati sa aton Ginoo. ³ Pero ayaw kamo magkalibog, kay ang Ginoo hay masaligan gid kag siya ang magapakusog sa indo kag buligan niya kamo para indì kamo madaog ni Satanas. ⁴ Nagasalig kami nga ginatuman nindo kag padayon nga humanon ang amon ginasugò sa indo kay nagakaisa kamo sa Ginoo. ⁵ Kabay pa nga buligan kamo ng Ginoo para mabatyagan nindo ang paghigugmà ng Dios kag isa pa para maging matiniison kamo pareho ni Kristo.

Ang Paandam sa mga Tamad

⁶ Mga kauturan, sa pangayan ng aton Ginoong Hesu-Kristo, ginasugò namon kamo nga likawan ang mga kauturan nga matamad kag wayà nagasunod sa amon gingtudlò sa indo. ⁷ Kay sayod da nindo nga dapat nindo patuyaran ang amon ihimpro nga wayà kami nagatinamad nang yarà pa kami sa indo. ⁸ Wayà kami nagakaon sa indo nga wayà nagabayad kundi adlaw-gab-i nagatrabaho gid kami ning tudo para indì kami magpabug-at sa indo. ⁹ Ginahuman namon ini tanan, aber igwa kami ning pudir nga magpangayò ning bulig sa indo para sa amon mga pang-adlaw-adlaw nga kahinanganon. Pero wayà gid kami nagapaabot ning bulig nindo kay gusto lang namon nga taw-an kamo ning maayo nga ihimpro nga dapat nindo sunuron. ¹⁰ Nang yarà pa kami kaibahan nindo, ginghambay namon sa indo nga kung sin-o sa indo ang tamad magtrabaho, indì siya dapat pakaunon.

¹¹ Ginahambay namon ini kay may nagbalità sa amon nga igwa dirà sa indo ning nagatinamad. Wayà sinda nagatrabaho kundì nagapasinlabot sa kabuhì ng iban. ¹² Ngani paagi sa otoridad nga gingtao sa amon ng aton Ginoong Hesu-Kristo, ginasugò kag ginalaygayan namon inang mga matamad nga magpangità ng inda kaugalingon nga ikapangabuhì kag likawan ang pagpanggulo.

¹³ Pero kamo nga mga kauturan ko, indì dapat kamo matak-an sa paghuman ning maayo. ¹⁴ Kung igwa dirà sa indo nga indì magtuman sa ginatudlò namon sa ini nga sulat, tandai gid nindo kung sin-o siya kag likawi agud mapahuyà siya. ¹⁵ Pero ayaw nindo siya pagkabiga nga kaaway kundì paandaman siya bilang utod.

Ang Bendisyon ni Pablo

¹⁶ Niyang kabay pa ang Ginoo nga ginahalinan ng katawhayan, ang magtao sa indo tanan ning katawhay ng hunahunà sa tanan nga oras aber ano ang indo kamutangan. Kag kabay pa kamo tanan hay padayon ibhan ng Ginoo.

¹⁷ Ako si Pablo, ang nagsulat ng ini nga bendisyon. Imaw da ini ang akon paagi para mapamatuuran nga halin gid sa akon ang tanan ko nga sulat. Tiyad ini ako kung nagasulat. ¹⁸ Kabay pa nga mabaton nindo tanan ang grasya ng aton Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Una nga Sulat ni Pablo kay TIMOTEO Pasayod

Sa Bag-o nga Kasugtanan, may tuyo ka sulat si Pablo nga ginatawag, Mga Sulat para sa Pastor. Ang duha hay para kay Timoteo kag ang isa hay para kay Tito. Ini ang una sa duha nga mga sulat ni Apostol Pablo para kay Timoteo, isa ka kabataan nga miyugdumaya ng mga nagatuo. Ang iya tatay hay Griego kag ang iya naman nanay hay Judio. Tunà nang ungà pa siya, ginatudluan na siya ng iya nanay kag ng iya lola parti sa mga Kasulatan (2 Timoteo 1:5, 3:15).

Si Timoteo hay halin sa banwa ng Lystra kung sa diin nakilaya niya si Pablo kag tunà adto nakaibahan na siya ni Pablo sa iba-iba nga lugar, agud magbulig sa pagwali ng Maayong Balitâ parti kay Hesu-Kristo kag magpakusog ng pagtuo sa mga kauturan (Ginghuman 16:1-5; 1 Corinto 4:7, 16:10; Filipos 2:19; 1 Tesalonica 3:2, 6).

May tuyo ini ka parte: Una, ang mga paandam kontra sa mga salâ nga pagpanudlò sa iglesya. Ang pangaduha hay ang mga bilin parti sa pagdumaya ng iglesya kag sa pamatasan ng mga miyugdumaya. Kag ang pangtuyo hay ang mga bilin para kay Timoteo nga maging maayo nga ulipon ni Hesu-Kristo kag ang responsibilidad niya sa mga nagatuo kay Kristo.

¹ Ako si Pablo nga naging apostol* ni Kristo* Hesus sunò sa sugò ng Dios nga aton Manluluwas kag ni Kristo Hesus nga imaw ang aton paglaom.*
² Nagapangamusta ako sa imo, Timoteo, ikaw nga akon matuod nga ungà sa pagtuo.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya*, kaluoy kag katawhayan* halin sa Dios nga Amay kag kay Kristo Hesus nga aton Ginoo.

Ang Paandam sa mga Nagatudlò ning Salâ

³ Gusto ko nga dirà ka lang sa Efeso pareho ng akon gingbilin sa imo nang nagapakadto ako sa Macedonia. Kay may iban nga mga tawo dirà nga salâ ang inda ginatudlò, ngani kahinangyan nga hambayan sinda nga magpara sa inà nga pagpanudlò. ⁴ Hambayan mo sinda nga indì sinda mag-uyak ng inda oras sa bukon matuod nga mga isto-istonya kag sa pagpangitâ kung sin-o ang inda mga kalulo-lulohan. Imaw ini ang kabangdanan kung basì nagadinibatihan ang mga tawo. Kag ini nga mga butang indì gid makabulig agud masayuran ninda ang plano ng Dios parti sa pagluwas sa tawo. Masasayuran lang naton ini paagi sa pagtuo kay Hesus. ⁵ Ang rason kung basì kahinangyan nga hambayan mo sinda nga magpara sa inà nga pagpanudlò, agud magahinigugmaan ang mga nagatuo nga may malimpyo nga tagipusuon kag konsensya kag matuod nga pagtuo. ⁶ Ang iban dirà nagtalikod na sa ini nga kaayo nga pagkabuhì kag nagadiniskusyon sa mga butang nga wayà ning puyos. ⁷ Gusto ninda nga kilay-on sinda nga mayad sa pagpanudlò ng Kasuguan ng Dios kag kumbinsido gid sinda sa inda ginapanudlò, pero wayà ninda naintindihi kung ano ang inda ginapanghambay.

* **1:1** 1:1 Imaw ang aton paglaom: o nagatao sa aton ning paglaom. Ang paglaom hay maluwas gid kita paagi sa kamatayon ni Kristo.

⁸ Nasasayuran naton nga ang Kasuguan hay maayo kung tamà lang ang paggamit. ⁹ Dapat da naton dumdumon nga ang Kasuguan hay wayà ginghuman para sa mga matarong, kundì para sa mga wayà nagasunod sa mga kasuguan, mga masuwayon, mga wayà nagasunod sa Dios, mga makasasalà, mga bukon diosnaton, mga wayà nagaespito sa relihiyon, mga nagapamatay ng inda tatay o nanay, mga miyugpatay ng inda isigkatawo, ¹⁰ mga nagahuman ning imoral, mga nagaubay nga lyaki sa lyaki o babayi sa babayi, mga nagapangidnap, mga pusong, mga tawo nga nagatestigo ning bukon matuod kag sa mga nagahuman ning bisan ano nga kontra sa tamà nga pagpanudlò. ¹¹ Ang tamà nga pagpanudlò hay sunò sa Maayong Balità* nga gingsalig sa akon ng mahimayaon kag ginadayaw nga Dios agud itudlò sa mga tawo.

Ang Pagpasalamat sa Dios sa iya Kaluoy

¹² Ginapasalamanan ko si Kristo Hesus, ang aton Ginoo nga nagtao sa akon ning kusog sa pagserbisyo sa iya, kay gingkabig niya ako nga masaligan kag ginpili ako nga magserbisyo sa iya, ¹³ aber matuod nga nang una naghambay ako ning malain kontra sa iya, puyra pa dirà gingpanakit† ko gid kag ginpakahuy-an ang mga nagatuo sa iya. Pero gingkaluy-an ako ng Dios, kay dati anay wayà pa ako nagatuo, ngani wayà ako makasayod nga salà ang akon ginpanghuman. ¹⁴ Tungod sa sobra-sobra nga pagpakamaayo ng aton Ginoo, gingtaw-an niya ako ning pagtuo kag paghigugmà paagi sa akon pagpakig-isa kay Kristo Hesus. ¹⁵ Ini nga hambayanon hay matuod kag dapat gid nga batunon kag tuuhan sa bilog nga tagipusunon: nag-abot si Kristo Hesus diri sa kalibutan agud luwason ang mga makasasalà. Kag ako gid ang pinakamakasasalà sa tanan. ¹⁶ Pero gingkaluy-an ako agud maipakità ni Kristo Hesus ang iya sobra nga pagkamapinasensyahon sa akon nga pinakamakasasalà sa tanan. Ining ginghuman ni Kristo sa akon nagatao ning ihimplo sa iban agud magatuo sinda sa iya kag magabaton ning kabuhì nga wayà katapusan. ¹⁷ Padunggan* kag dayawon hasta sa wayà katapusan ang Hari nga nagahari nga wayà katapusan, nga wayà ning kamatayon, nga indì makità kag isa lang nga Dios! Kabay pa.

¹⁸ Timoteo, nga akon ginakabig nga ungà, ini ang akon ginabilin sa imo: Dumduma ang ginhambay ng mga propeta* nang una parti sa imo, agud makalaban ka ning maayo sa mga nagakontra sa kamatuuran. ¹⁹ Siguraduhon mo permi nga matibay ang imo pagtuo kag maayo ang imo konsensya. Ang iban wayà nagapamati sa inda konsensya, ngani nasirà ang inda pagtuo, ²⁰ pareho kana Hymeneus kag Alexander. Ginpabay-an ko na ini nga mga tawo kay Satanast† agud masayuran ninda nga indì dapat maghambay ning malain kontra sa Dios.

2

Ang Tamà nga Pagsamba

¹ Niyan, una sa tanan, nagapangabay ako sa indo nga magpangamuyò sa Dios para sa tanan nga tawo. Ipangamuyò ang iban, ipangabay ang inda

† **1:13** 1:13 Ginghuman 8:3, 22:4 † **1:20** 1:20 Ginpabay-an ko na ini nga mga tawo kay Satanast, isa sa mga gusto hambayanon hay ginpabay-an sinda nga magsunod sa inda kagustuhan nga sundon si Satanast agud kung may matabò nga malain nga resulta sa inda ginghuman, masasayuran ninda sa ulihi nga malain ang inda ginghuman kag makabalik sa Ginoo.

mga kahinangyanon kag dapat ang indo pagpangamuyò hay may kaibahan nga pagpasalamat. ² Tudluan mo pa sinda nga ipangamuyò ang mga hari kag ang tanan nga may mataas nga katungdanan sa gobyerno para ang inda pagdumaya hay maayo, agud ang aton pagpangabuhì hay maging silinsyo, matawhay, sunò sa kabubut-on ng Dios kag tamà sa panirò ng mga tawo. ³ Ini nga pagpangamuyò para sa tanan nga tawo hay maayo kag nakakapalipay sa Dios nga aton Manluluwas. ⁴ Kay gusto niya nga makasayod ng kamatuuran kag maluwas ang tanan nga tawo. ⁵ Kay may isa lang nga Dios kag may isa lang nga miyugpatungà sa Dios kag sa mga tawo. Wayà ning iban kundì si Kristo Hesus nga naging tawo. ⁶ Gingtao niya ang iya kabuhì para pangtubos sa tanan nga tawo, agud mapatawad ang aber sin-o nga magpati sa iya. Imaw ini ang nagapamatuod nga gusto ng Dios luwason ang tanan nga tawo kag ini hay gingpakità niya sa tyempo nga iya mismo gingpili. ⁷ Ngani gingpili niya ako nga apostol sa mga bukon Judio para ibalità kag itudlò ang matuod nga pagpanudlò, agud magtuo sinda kay Hesus. Nagahambay ako ning matuod sa indo kag wayà ako nagapinusong.

⁸ Sa aber diin nga lugar nga nagatipon ang mga nagatuo, gusto ko nga magpangamuyò ang mga lyaki nga ginataas ang inda kamot nga may malimpyo nga tagipusuon kag wayà ning kahangit o wayà nagainaway. ⁹ Kung parti sa mga babayi, gusto ko nga magbarò sinda ning tamà nga angay siruon kag bukon malaw-ay. Kung magpagwapa sinda, dapat indì magpangupyor ning sobra-sobra, o maggamit ng madamò nga alahas nga bulawan o perlas, o magsuksok ning kamahay-mahay nga mga barò. ¹⁰ Ang matuod nga kagwapa nga gusto ng Dios hay ang maayo nga mga butang nga inda ginahuman. Ini nga mga butang hay nagaangay sa inda ginapamatuod nga sinda hay nagatuo sa Dios. ¹¹ Kag kung may nagatudlò, ang mga babayi hay dapat lang magpamati kag magtuo nga may pagpasakop. ¹² Wayà ko ginatuguti ang mga babayi nga magtudlò o magmandar sa mga lyaki. Kahinangyan magpamati lang sinda. ¹³ Kay ang una nga gingtuga hay si Adan kag masunod lang si Eva. ¹⁴ Kag bukon si Adan ang nadayà ni Satanas, kundì ang babayi ang nadayà kag nagsuway sa sugò ng Dios.* ¹⁵ Pero ang mga babayi dirà maluwas sa parusa nga wayà katapusan paagi sa pag-ungà† basta magpadayon sinda sa pagtuo, paghigugmà, pagsunod sa kabubut-on ng Dios kag tamà nga pamatasan.

3

Ang Pamatasan ng mga Miyugdumaya

¹ Matuod ini nga hambayanon: “Kung may gusto nga maging miyugdumaya ng mga nagatuo, nagahandom siya ng halangdon nga trabaho.” ² Ngani ang miyugdumaya hay kahinangyan wayà ning kapintasan; isa lang ang iya asawa, antigo magpugong ng iya kaugalingon, nagakabuhì ning tamà, ginatahod, madiparahon sa mga bisita kag maayo magtudlò. ³ Dapat bukon siya manginginom kag bukon mapintas, kundì mabuot kag bukon palaaway. Kahinangyan bukon da siya hakog sa kwarta. ⁴ Kung parti naman sa iya panimayay, dapat maayo siya magdumaya, ginatahod

* **2:14** 2:14 Ang gusto hambayon si Eva hay nadayà kag nagsuway, si Adan wayà nadayà pero nagsuway da. † **2:15** 2:15 Sa Griego, ‘Pero ang mga babayi... sa pag-ungà’ hay ‘pero maluwas siya paagi sa pag-ungà’.

kag ginatuman ng iya mga ungà. ⁵ Kay pauno ang iya pagdumaya sa mga nagatuo sa Dios kung indi niya maasikaso ang iya kaugalingon nga panimayay? ⁶ Kahinangyan da nga bukun siya bag-o nga nagatuo, kay basi kung magpahambog siya kag maparusahan pareho ng natabò sa diyablo. ⁷ Kag kahinangyan da may maayo nga ginahambay parti sa iya ang mga tawo nga waya nagatuo sa Dios, agud indi siya mahambayan ning malain o indi mahuyog sa siod ng diyablo.

Ang mga Miyugserbisyo para sa mga Nagatuo

⁸ Kung parti naman sa mga miyugserbisyo nga nagabulig sa mga nagatuo, dapat ginatahod sinda, masaligan sa inda ginahambay, bukun manginginom kag bukun hakog sa kwarta. ⁹ Kag dapat permi sinda matutom sa kamatuuran nga may malimpyo nga konsensya parti sa pagtuo kay Kristo nga gingpasayod na niyan. ¹⁰ Kag dapat usisaon anay sinda kag kung wayà ning kapintasan nga makità sa inda, puydi na sinda makaserbisyo. ¹¹ Ang inda asawa* hay dapat ginatahod da, wayà nagapinanglibak, antigo magpugong ng inda kaugalingon kag masasaligan sa tanan nga butang. ¹² Parti naman sa mga miyugserbisyo nga nagabulig sa mga nagatuo, dapat isa lang ang asawa kag maayo sinda magdumaya sa inda mga ungà kag sa inda bilog nga panimayay. ¹³ Ang mga miyugserbisyo nga nagabulig sa mga nagatuo nga maayo ang inda pagserbisyo hay ginatahod ng mga tawo kag wayà sinda mahadlok maghambay parti sa inda pagtuo kay Kristo Hesus.

Ang Makatitingaya nga Kamatuuran

¹⁴ Nagalaom ako nga makakarà dirà nga daan agud magpakigkità sa imo. Pero ginasulat ko pa gid ini nga mga butang, ¹⁵ para kung maatraso ako, masayuran mo kung pauno magkabuhi ang mga nagatuo sa Dios bilang iya pamilya. Kita nga mga nagatuo, imaw ang iglesya ng buhi nga Dios nga iya gingsaligan nga magtudlò ning kamatuuran agud maging matibay ini, pareho sa mga haligi kag pundasyon nga nagasuporta sa bayay. ¹⁶ Ang ginapatihan naton nga gingpasayod niyan ng Dios hay makatitingaya gid. Siya† hay nagpakità bilang tawo, gingpamatuuran siya nga matarong ng Espiritu Santo, nakità ng mga anghel, gingwali siya sa mga nasyon, gingtuuhan ng mga tawo sa bilog nga kalibutan, kag gingdaya siya palangit agud taw-an ning pinakamataas nga pagpadungog.

4

Ang Nagapinusong nga mga Manunudlò

¹ Klaro ang ginghambay ng Espiritu Santo nga sa ulihi nga mga adlaw ang iban magatalikod sa inda pagtuo sa Dios. Madadayà sinda ng malain nga mga espiritu nga nagapinusong kag magapati sinda sa mga tawo nga nagatudlò ning salà nga pagpanudlò halin sa demonyo. ² Ini nga mga tawo hay nagapakunukuno nga maayo sinda, mintras nagatudlò ning bukun matuod. Patay na ang inda konsensya pareho ng panit nga

* **3:11** 3:11 Ang inda asawa: o ang mga babayi. † **3:16** 3:16 Sa iban nga mga kopya ng Griego, ang Dios hay nagpakità bilang tawo.

nasunog ng plantsa. ³ Nagatudlò sinda nga bawal ang mag-asawa kag may pila ka mga pagkaon da nga ginabawal. Pero ini nga mga pagkaon hay ginghuman ng Dios para kaunon nga may pagpasalamat ng mga nagatuo kag nakakasayod gid ng kamatuuran. ⁴ Kay ang tanan nga ginghuman ng Dios hay maayo, ngani wayà ning butang nga dapat ginapaindian kundi ginabaton ini nga may pagpasalamat. ⁵ Paagi sa hambay ng Dios† kag sa pangamuyò nga may pagpasalamat, ang tanan nga pagkaon hay ginatugot na nga kaunon.

Ang Maayo nga Miyugserbisyo ni Kristo Hesus

⁶ Kung itudlò mo sa aton mga kauturan kay Kristo dirà, ini nga mga butang nga gingbilin ko sa imo, maayo ka nga miyugserbisyo ni Kristo Hesus. Mintras nagatudlò ka sa inda, napapakusog mo da ang imo pagtuo paagi sa maayo nga mga pagpanudlò nga imo ginasunod. ⁷ Likawi ang mga isto-istorya nga wayà puyos nga indì makabulig sa mga tawo sa inda pagsunod sa Dios kag human-human lang ng mga tawo. Sanaya ang imo kaugalingon nga magsunod sa kabubut-on ng Dios. ⁸ May puyos ang pagsanay ng aton lawas para mapakusog ini, pero mas may puyos pa gid kung masanay kita nga magsunod sa kabubut-on ng Dios. Kay kung ini hay aton humanon, sigurado gid nga mapuslan naton ang promisa ng Dios sa kabuhì niyan kag ang kabuhì sa paabuton. ⁹ Ini nga hambayanon hay matuod kag dapat gid nga batunon kag tuuhan sa bilog nga tagipusuon. ¹⁰ Ngani nagatiis gid kita kag nagatinguhà nga makasunod sa kabubut-on ng Dios kay may paglaom kita sa Dios nga buhi nga imaw ang Manluluwas ng tanan kag lalò na gid ng mga nagatuo.

¹¹ Itudlò mo kag isugò ini nga mga butang. ¹² Ayaw magpadaog-daog aber kanin-o kay batà ka pa, kundi maging maayo ka nga ihimplo sa mga nagatuo kay Kristo: sa paghambay, sa pamatasan, sa paghigugmà, sa pagtuo kag sa malimpyo nga kabuhì. ¹³ Mintras wayà pa ako dirà, gamita ang imo tyempo sa pagbasa ng Kasulatan sa mga tawo, sa pagwali kag sa pagpanudlò. ¹⁴ Ayaw pagpabay-i ang abilidad nga gingtao sa imo ng Espiritu Santo† nang gingtungtong ng mga miyugdumaya ng iglesya ang inda mga kamot sa imo kag gingpropesiya ninda kung ano ang imo abilidad. ¹⁵ Tandai gid ning maayo kag tinguhai nga humanon ini nga mga butang agud makità ng tanan ang pag-ayo pa gid ng imo pagserbisyo sa Dios. ¹⁶ Bantayi ang imo kaugalingon kag ang imo ginatudlò. Kung ipadayon mo ang paghuman ini nga mga butang, maluwas ang imo kaugalingon pati ang mga nagapamati sa imo.

5

Ang mga Bilin parti sa mga Bayo sa Iglesya

¹ Ayaw paghambayi ning masakit ang maguyang na nga lyaki kundi laygayan mo siya pareho ng imo tatay. Tratuhon mo ang mga soltero pareho ng imo mga manghod, ² kag ang mga maguyang nga babayi pareho ng imo nanay. Tratuhon mo da ang mga dalaga pareho ng imo mga manghod, nga may malimpyo nga motibo.

³ Tahuron mo kag buligan ang matuod nga mga bayo nga wayà na gid ning may ginasaligan. ⁴ Pero kung ang bayo hay igwa ning mga ungà o mga apo, bilang nagatuo sinda ang una nga may obligasyon nga

magdipara agud makabayos sinda sa inda mga ginikanan kay imaw ini ang maayo kag ginabaton ng Dios. ⁵ Ang matuod nga bayo nga wayà na gid ning may nagabulig, nagasalig na lang gid sa Dios. Adlaw kag gab-i nagapinangamuyò siya kag nagapangayò ning bulig sa Dios. ⁶ Pero ang bayo nga mahilig sa pagpinangalipay nga kalibutanon hay patay na sa panirò ng Dios aber buhi pa siya.* ⁷ Itudlò mo sa mga nagatuo dirà ini nga mga sugò agud wayà ning may malain nga maihambay laban sa inda. ⁸ Kay ang bisan sin-o nga nagatuo nga wayà nagadipara sa iya mga hali, lalò na gid sa iya pamilya, nagapakilaya lang nga ginabaliwayà niya ang matuod nga pagpanudlò kag mas malain pa siya sa wayà nagatuo.

⁹ Puydi ilakot sa listahan agud mabuligan ang mga bayo nga nagaedad 60 paibabaw kag isa lang ka beses nag-asawa.† ¹⁰ Dapat da nga kilaya sinda nga maayo ang inda mga ginahuman, maayo ang inda pagdipara sa inda mga ungà, madiparahon sa mga bisita, malipay nga nagaserbisyo aber sa pinakamababà nga trabaho para sa mga balaan nga tawo ng Dios, nagabulig sa mga nahuhugaan kag mahugod maghuman ning aber ano nga maayo.

¹¹ Pero ayaw maglakutan sa listahan ang mga batà pa nga bayo. Kay kung maghandom sinda kag gusto nga mag-asawa liwat, mapabayaan ninda ang gingpangakò nga indi na mag-asawa liwat agud magserbisyo kay Kristo. ¹² Ngani mababasoy sinda kay wayà ninda pagtumana ang inda una nga pangakò kay Kristo. ¹³ Puyra pa dirà, magatinamad ang mga bayo nga mga batà pa kag permi na lang magpinanumbayoy. Kag ang malain pa gid hay magapinangtsismis kag magapinanghilabot sinda sa iban kag magainistorya ng mga butang nga indi dapat pagaistoryahan. ¹⁴ Ngani kung sa akon, kung tiyad lang da ini ang matatabò, mas maayo pa nga ang mga bayo nga batà pa hay mag-asawa na lang liwat kag magpangungà kag diparahon ang inda panimayay, agud wayà ning mahahambay ang mga kalaban nga nagakontra sa aton. ¹⁵ Kay igwa na ning mga bayo nga nagtayang kag nagsunod na sinda kay Satanas. ¹⁶ Kung may babayi nga nagatuo nga may hali nga mga bayo, dapat siya ang magdipara sa inda agud indi na mabug-atan ang iglesya kag para mabuligan ng iglesya ang matuod nga mga bayo nga wayà na gid ning may ginasaligan.

Ang mga Bilin parti sa Miyugdumaya

¹⁷ Kung parti naman sa mga miyugdumaya ng mga nagatuo nga maayo ang inda pagdumaya, dapat tahuron gid sinda kag taw-an ning maayo nga sweldo, lalò na gid kung nagapangabudlay sinda sa pagwali kag pagtudlò. ¹⁸ Kay ginahambay ng Kasulatan, “Ayaw magtabuni ang bàbà ng baka mintras ginagamit sa paggiok agud makakaon.”† Kag nakasulat pa gid, “Ang trabahador hay may pudir nga dapat bayaran.” ¹⁹ Ayaw pagbatuna ang akusasyon laban sa miyugdumaya, puyra lang kung may duha o tuyo ka testigo nga nagapamatuod. ²⁰ Pero kung may miyugdumaya nga nagapadayon sa pagpakasalà, hambayi sa atubangan ng mga nagatuo para hadlukan ang iban nga maghuman ning salà.

²¹ Sa atubangan ng Dios kag ni Kristo Hesus kag ng iya mga gingpili nga anghel, ginabilin ko sa imo nga sundon mo gid ini nga mga sugò nga wayà

* **5:6** 5:6 Ang tiyad ini nga bayo hay indi dapat magpaabot ning bulig halin sa mga nagatuo. † **5:9** 5:9 Ang iban nga gusto hambayon hay kag matutom sa iya asawa. † **5:18** 5:18 Deuteronomio 25:4

ning may ginapaburan. Kahinangyan gid nga sa tanan mo nga ginahuman, wayà ka ning may ginaapinan. ²² Ayaw nga daan magtungtong ng imo kamot sa bisan kay sin-o para magtao sa inda ning otoridad nga magdumaya sa mga nagatuo nga wayà anay ginauisà ning maayo, kay kung masayuran nga sinda hay nagapakasalà gihapon, mauumid ka sa inda mga salà. Dapat magpalayò ka sa tanan nga malain.

²³ Kay permi ikaw nagamasakit, bukon lang tubì ang imo inumon, kundi mag-inom ka da ning maisot nga ilimnon para sa imo tiyan.

²⁴ Parti liwat sa gingbutang nga mga miyugdumaya, may mga tawo nga aber wayà pa ginauisasaa hay sayod na gid ang inda mga salà. Pero ang mga salà ng iban hay masasayuran da sa ulihi pagkatapos sinda mausisà.

²⁵ Imaw da kung maayo ang inda hinimuan. May mga ginahuman sinda nga maayo nga nasasayuran nga daan kag may iban nga indi nga daan masayuran, pero sa ulihi hay masasayuran da gihapon.

6

Ang mga Pagpanudlò parti sa mga Ulipon

¹ Kung parti sa mga ulipon nga nagatuo, dapat tahuron gid ninda ang inda mga amo, agud wayà ning may malain nga maihambay sa pangayan ng Dios kag sa aton mga ginatudlò. ² Kag kung ang inda mga amo nagatuo da, indi dapat ninda ibaliwayà na lang ang inda pagtahod sa inda kay mag-utod na sinda kay Kristo. Dapat pa gid ngani kuntà hay magserbisyo sinda ning mas maayo kay ang inda pagpangabudlay hay ikakaayo ng mga amo nga nagatuo nga ginahigugmà ng Dios.

Ang Salà nga mga Pagpanudlò kag ang Pagkahakog sa Kwarta

Itudlò mo kag ibilin nga tumanon gid ninda ang mga ginghambay ko sa imo. ³ Ang bisan sin-o nga nagapanudlò ning iban nga wayà nagakumpormi sa tamà nga gingtudlò ng aton Ginoong Hesu-Kristo kag sa mga pagpanudlò nga makabulig sa pagsunod sa kabubut-on ng Dios, ⁴ ini nga tawo hay hambugon pero wayà ning may nasasayuran. Kinaugali na niya ang magpinangdiskusyon kag magpinangdibati parti sa paggamit ng mga hambay kag ang matatabò lang hay pagkaili, pag-inaway, paghambay ning malain, pagbintang, ⁵ kag permi da siya magpinanggulo sa mga tawo. Malain ang isip ng ini nga mga tawo nga nagatudlò ning salà kag wayà sinda makakasayod kung ano ang kamatuuran. Kalaom ninda ang pagpanudlò parti sa Dios hay ikakamanggad. ⁶ Pero kung ang tawo hay nagasunod sa kabubut-on ng Dios kag kontento na siya sa iya kamutangan, imaw ini ang matuod nga manggad. ⁷ Sa matuod lang, nang gingtawo kita sa kalibutan, wayà kita ning daya kag kung mamatay kita, wayà da kita ning kakayahan nga magdaya ning aber ano halin diri sa kalibutan. ⁸ Ngani kung may pagkaon kita kag may barò, dapat kontento na kita. ⁹ Pero ang aber sin-o nga gusto magmanggaranon hay mahuhuyog gid sa mga pagtintar kag masiod sinda sa mga malain nga handom nga magadaya sa inda sa kasiraan kag kaparusahan nga wayà katapusan. ¹⁰ Kay ang pagkahakog sa kwarta hay imaw ang ginatunaan ng tanan nga klasi ng kalainan. Ang iban nga mga tawo sa sobra nga handom sa kwarta hay nagatalikod sa tamà nga pagtuo kag tudo ang inda kalisod sa tagipusuon.

Ang Katapusan nga Laygay

¹¹ Pero ikaw nga nagaserbisyo sa Dios, palayui gid ini nga mga butang. Tinguhaa nga maging matarong, magsunod sa kabubut-on ng Dios, magpadayon sa pagtuo kay Hesus, mahigugmaon, matiniison sa aber ano nga kahugaan kag maging mabuot sa isigkatawo. ¹² Kung sa palumbaan nga dyagan, himua gid ang imo makakaya sa imo pagsunod sa Dios hasta sa katapusan. Tinguhaa gid nga mabaton mo ang premyo nga kabuhì nga wayà katapusan. Gingtawag ka ng Dios nga batunon ini nga kabuhì nang nagpamatuod ka sa atubangan ng madamò nga tawo nga dapat ikaw magserbisyo sa Dios ning matutom. ¹³ Sa atubangan ng Dios nga nagatao ning kabuhì sa tanan kag ni Kristo Hesus nga wayà nahadlok magpamatuod nang ginaimbistigar ni Poncio Pilato, imaw ini ang akon sugò sa imo: ¹⁴ tumana ang tanan nga gingbilin ko sa imo kag siguraduha nga tamà ang imo pagkabuhì, agud wayà gid ning may malain nga maihambay laban sa imo hasta sa pagbalik ng aton Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁵ Kung parti sa iya pagbalik, matatabò ini sa tamà nga oras nga gingpili ng Dios nga imaw lang gid ang nagagahom sa tanan. Ini nga Dios hay ginadayaw gid. Siya ang Hari nga mas mataas sa tanan nga hari kag Ginoo nga mas mataas sa tanan nga ginoo. ¹⁶ Siya lang ang Dios nga wayà kamatayon.* Siya hay nagaistar sa masilaw nga kahayag nga wayà gid ning may makapalapit. Wayà gid ning may nakakità sa iya o makakakità aber sin-o. Sa iya ang pagpadungog kag gahom sa paghahari nga wayà katapusan. Kabay pa!

¹⁷ Kung parti sa mga manggaranon sa kalibutan, hambaya sinda nga indi magpahambog o magsalig sa inda manggad nga bukon permanenti. Kundi dapat sa Dios lang sinda magsalig nga abunda nga nagatao ng tanan agud maging malipayon gid kita bilang mga nagatuo. ¹⁸ Tudlui sinda nga maghuman ning maayo agud maging manggaranon sinda sa maayo nga hinimuan. Tudlui da sinda nga maging maatag agud mabuligan ninda ang mga nagakahinangyan. ¹⁹ Sa tiyad ini nga paagi, ginapadakò ninda ang inda mga premyo didto sa langit nga sigurado gid nga indi maduduyà kag makakabaton sinda ning matuod gid nga kabuhì.

²⁰ Timoteo, bantayi gid agud indi mabag-o ang pagpanudlò parti kay Hesus nga gingsalig sa imo para itudlò sa iban. Likawi ang mga pagtinabil nga wayà ning puyos, nga indi makakabulig sa mga tawo sa inda pagsunod sa Dios kag ang mga pagpanudlò nga wayà nagakayato nga ginatawag ng iban nga kamayad. ²¹ Ginaakò ng iban nga sinda hay kamayad-mayad, pero tungod sa inà nga kamayad nagatayang na sinda kag wayà na ninda nasasayuri ang tamà nga gusto hambayon sa pagpanudlò parti kay Hesus nga aton ginapatihan.

Kabay pa nga ang grasya ng Dios yarà sa indo.

* **6:16** 6:16 O: Siya lang ang ginahalinan ng kabuhì nga wayà ning kamatayon.

Ang Pangaduha nga Sulat ni Pablo kay TIMOTEO Pasayod

Ini ang pangaduha nga sulat ni Apostol Pablo para kay Timoteo. Ini hay puro pagpadumdom, paglaygay kag mga bilin bilang iya ungà sa pagtuo (1:2).

Ginglaygayan niya si Timoteo nga maging matutom nga manunudlò kag miyugwali ng Maayong Balità. Ini tanan hay dapat niya humanon aber pa siya hay makaagi ning mga kahugaan kag pagkontra.

Gingsulat ini ni Pablo nang tyempo nga ang mga nagatuo kay Hesus hay nagaagi sa mga kahugaan kag mga paghingabot tungod sa inda pagtuo. Siya hay napriso sa Roma kag gingsentensyahan nga patyon tungod sa pagwali ng Maayong Balità. Ngani gingsapakusog ni Pablo ang buot ni Timoteo kag gingpaandaman parti sa kung pauno ang pamatasan ng mga tawo sa ulih nga mga adlaw. Gingpaandam gid siya ni Pablo sa mga wayà kapuyos-puyos nga pagdinibati kay ini hay wayà gid ning maayo nga maibulig kundi kasiraan lang sa mga nagapamati.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pablo nga naging apostol* ni Kristo* Hesus sunò sa kabubuton ng Dios. Gingpili ako para magwali parti sa kabuhì nga gingpromisa nga mababaton paagi sa aton pagpakig-isa kay Kristo Hesus.

² Nagapangamusta ako sa imo, Timoteo, ikaw nga akon palanggà nga ungà sa pagtuo.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya*, kaluoy kag katawhayan* halin sa Dios nga Amay kag kay Kristo Hesus nga aton Ginoo.

Ang Pagdayaw

³ Nagapasalamat ako sa Dios nga ginaserbisyuhan ko nga may malimpyo nga konsensya, pareho ng ginghuman ng akon mga kalulo-lulohan. Permi ko gid ikaw ginadumdom sa akon mga pangamuyò adlaw kag gab-i.

⁴ Nadudumduman ko ang imo pagtangis, ngani gusto ko na gid nga makità ka agud ang akon kalipay hay makumplito. ⁵ Indi ko makalimutan ang imo matutom nga pagtuo pareho ng pagtuo ng imo lola nga si Luisa nang una kag ng imo nanay nga si Eunice kag sigurado gid ako nga igwa da ikaw ning tiyad adto nga pagtuo.

Ang Pagpadumdom sa Responsibilidad

⁶ Ngani ginapadumdom ko sa imo, tinguhaa gid nga magamit mo liwat ang abilidad* nga gingtao ng Dios nga imo nabaton paagi sa pagtungtong ng akon mga kamot. ⁷ Timoteo, ayaw mahadlok kay ang kahadlok hay bukon halin sa Espiritu Santo nga gingtao ng Dios sa aton. Kay siya ang ginahalinan ng gahom sa aton pagserbisyo sa Dios kag nagabulig sa aton para higugmaon ang aton isigkatawo kag pungan ang handom ng aton lawas.

⁸ Ngani ayaw mahuyà nga magpamatuod parti sa aton Ginoo o sa akon nga napriso tungod sa iya. Kundi, paagi sa gahom ng Dios nga

* **1:6** 1:6 Ang abilidad hay bukon halin sa kaugalingon nga tinun-an o napanubli kundi gingtao ng Espiritu Santo para magserbisyo sa Dios, basaha sa 1 Corinto 12:4-11.

nagapakusog sa imo, makiparte ka sa akon mga kahugaan tungod sa pagtudlò mo sa Maayong Balità*.

⁹ Ang Dios ang nagluwas kag nagpili sa aton kag ginglain kita agud magpalayò kita sa kasal-anan. Gingluwas niya kita bukon sunò sa aton mga nahuman, kundì sunò sa iya plano kag sobra nga pagpakamaayo. Bago natuga ang kalibutan, gingplano na niya nga ipakità ini nga pagpakamaayo sa aton paagi sa humanon ni Kristo Hesus. ¹⁰ Pero niyan nasayuran na ini nga pagpakamaayo nang mag-abot si Kristo Hesus nga aton Manluluwas. Gingbuy-an niya ning gahom ang kamatayon kag gingpakità sa aton ang kabuhì nga wayà katapusan paagi sa Maayong Balità.

¹¹ Ang rason kung basì gingpili ako ng Dios nga maging apostol hay para ibalità kag itudlò ko ining Maayong Balità. ¹² Kag imaw ini ang kabangdanan kung basì natatabò sa akon ang tiyad ini nga mga kahugaan. Pero wayà ko ini ginakahuyà, kay kilaya ko gid ang akon ginasaligan kag sigurado ako nga kaya gid niya mabantayan ang akon gingsalig sa iya† hasta sa Adlaw ng Paghusga niya sa mga tawo.

¹³ Mintras nagatudlò ka, sundi ang tamà nga pagpanudlò nga imo nabatian sa akon bilang ihimplo nga may pagtuo sa Dios kag may paghigugmà sa imo isigkatawo, kay ging-isa na kita kay Kristo Hesus.

¹⁴ Paagi sa bulig ng Espiritu Santo nga nagaistar sa aton, bantayi gid ang maayo nga pagpanudlò nga gingsalig sa imo agud indì ini mailisan.

¹⁵ Sayod mo gid nga gingpabay-an ako ng hayos tanan nga taga-Asia‡, kaibahan sina Figelus kag Hermogenes. ¹⁶ Kabay pa nga kaluy-an ng Ginoo ang panimayay ni Onesiforus, kay madamò ka beses niya gingpakusog ang akon buot. Kag wayà niya ako ginakahuyà bisan ako hay napriso. ¹⁷ Pag-abot ngani niya sa Roma, gingpinangità gid niya ako hasta nga ako makità. ¹⁸ Sayod mo gid kung pauno niya ako gingerbisyuhan sa Efeso. Kabay pa nga taw-an siya ning kaluoy ng Ginoo sa Adlaw ng Paghusga niya sa mga tawo.

2

Ang Matutom nga Miyugserbisyo

¹ Ngani ikaw, Timoteo, nga akon ungà sa pagtuo, magpadayon ka nga matibay sa pagtuo paagi sa bulig ni Kristo Hesus. ² Nabatian mo ang mga pagpanudlò ko kag madamò ang makahambay nga ang ginatudlò ko hay matuod. Itudlò mo da ini sa mga tawo nga masasaligan, nga puydi naman magtudlò sa iban.

³ Maging preparado ka nga makiparte sa mga kahugaan tungod sa pagtuo kay Kristo Hesus, pareho ng maayo nga sundalo nga alisto nga magatiis sa kahugaan. ⁴ Wayà nagalakot ang masaligan nga sundalo sa mga butang nga ginahuman ng sibilyan, agud mapalipay gid niya ang iya opisyal. ⁵ Ang miyugkanam nga nagalakot sa palumbaan, indì makabaton ning premyo kung indì siya magsunod sa mga patakaran ng pakanam.

⁶ Ang mangunguma nga mahugod nga nagatrabaho, siya ang una nga makakabaton ng kaparte sa ani. ⁷ Kung hunahunaon mo ning maayo

† **1:12** 1:12 O: ang iya gingsalig sa akon. ‡ **1:15** 1:15 Nang una ang Asia hay isa sa mga probinsya ng Imperyo ng Roma. Niyan ini nga lugar hay parte ng nasyon nga Turkey.

ang akon ginahambay sa imo, taw-an ka ng Ginoo ning kamayad, agud maintindihan mo ang tanan nga akon ginahambay.

⁸ Dumduma si Hesu-Kristo nga nabanhaw kag siya hay inapo ni Haring David. Imaw ini ang Maayong Balitâ nga akon ginapasayod. ⁹ Kag tungod sa akon pagwali, nakaagi ako ning kahugaan hasta nga nagapos ako sa prisuhan pareho ng kriminal. Pero ang mensahe ng Dios hay indi gid magapos. ¹⁰ Ngani ginatiis ko ang tanan para sa kaayuhan ng mga tawo nga gingpili ng Dios, agud makabaton da sinda ning kaluwasan kag kahimayaan nga wayâ katapusan paagi sa inda pagpakig-isa kay Kristo Hesus. ¹¹ Ini nga hambayanon hay matuod:

“Kung kita namatay* kaibahan niya, mabubuhi da kita kaibahan niya;

¹² Kung kita magtiis sa kahugaan sa pagserbisyo sa iya, magaharî da kita kaibahan niya.

Kung wayâ naton siya ginakilay-a, indi da kita niya kilay-on sa adlaw ng paghusga.

¹³ Kung kita bukon matutom sa pagtuman sa iya, siya hay padayon nga matutom sa iya gingpromisa.

Kay indi puydi nga indi niya tumanon ang iya ginahambay.”

Ang Maayo nga Miyugserbisyo

¹⁴ Ngani Timoteo, ipadumdom mo sa mga nagatuo dirâ ang akon mga ginahambay kag paandaman mo sinda sa atubangan ng Dios nga indi magpinangdibati parti sa mga hambay nga wayâ ning puyos. Bukon ini maayo kundî magapatayang lang ng pagtuo ng mga nagapamati.

¹⁵ Tinguhaa gid ang tanan nga imo mahuman agud malipay sa imo ang Dios, bilang miyugserbisyo nga wayâ ning ginakahuyâ kay ginatudlò mo ning tamâ ang mensahe parti sa kamatuuran. ¹⁶ Likawi ang mga pagtinabil parti sa kalibutanon nga mga butang nga wayâ ning puyos kay mas lalò nga mapapalayò ang mga tawo sa kabubut-on ng Dios. ¹⁷ Ining pagtinabil ninda hay pareho ng gangrina nga nagasirâ ng unod. Kaibahan sa pagpanudlò ng tiyad ini, sina Hymeneus kag Filetus. ¹⁸ Nagtalikod na sinda sa kamatuuran kay ginahambay ninda nga natabò na ang pagkabanhaw ng mga patay† kag ginagulo ninda ang pagtuo ng iban. ¹⁹ Pero ang pundasyon‡ nga gingbutang ng Dios hay matibay. Sa ini nga pundasyon gingsulat§ ng Dios ini nga hambayanon: ‘Kilaya ng Ginoo ang mga tawo nga para sa iya’ kag ‘Sa mga nagahambay nga sinda hay nagatuo sa Ginoo, dapat magtalikod sa malain nga mga ginahuman.’

²⁰ Sa mabahoy nga bayay ng manggaranon, igwa ning iba-iba nga klasi nga butangan: ang iban hay himò sa bulawan kag pilak nga ginagamit

* **2:11** 2:11 Isa nga gusto hambayan, namatay na ang aton kinaugali nga makasasalâ, ngani wayâ na ning gahom ang salâ sa aton kabuhi. Ang iban nga gusto hambayan, preparado kita magtiis sa bisan ano nga kahugaan tungod kay Kristo, aber pa mamatay kita para sa iya. † **2:18** 2:18 Ang kadaman nga iskolar sa Biblia nagapati nga ang salâ nga manunudlò hay nagatudlò nga natabò na ang pagkabanhaw nang sinda nagbaton kay Hesus, ngani wayâ na ning pagkabanhaw nga matatabò sa paabuton. ‡ **2:19** 2:19 Isa sa mga gusto hambayan ng ‘pundasyon nga gingbutang ng Dios’ hay ang iglesya. Ini hay ang tanan nga nagatuo kay Hesu-Kristo. † **2:19** 2:19 Roma 15:20; 1 Corinto 3:10-12; Efeso 2:20; 1 Timoteo 3:15 § **2:19** 2:19 Sa tyempo ni Pablo, ginasulat ang pangayan sa pundasyon para masayuran kung sin-o ang tag-iya.

para sa espisyal nga ukasyon; ang iban hay himò sa kahoy kag lunang nga ginagamit sa pang-adlaw-adlaw. ²¹ Ngani ang aber sin-o nga nagapalayò sa mga malain, imaw ang ginglain para kagamit-gamit sa espisyal nga mga ukasyon kag mapupuslan ng Amo. Siya hay preparado sa paghuman ng aber ano nga maayo. ²² Ngani likawi ang mga malain nga hilig ng mga kabataan. Kag tinguhaa ang paghuman ning matarong, ang makusog nga pagtuo sa Dios kag ang paghigugmà sa isigkatawo. Tinguhaa da nga may maayo ka nga relasyon sa mga nagatuo, nga nagasamba sa Ginoo nga malimpyo ang tagipusuon. ²³ Likawi ang wayà puyos kag binuang nga mga diskusyon, kay sayod mo nga ang kadtuan lang ini hay grabi nga pag-inaway. ²⁴ Kay ang miyugserbisyo* ng Ginoo indì dapat magpakig-away, kundì siya hay dapat mabuot sa tanan, maabilidad sa pagpanudlò kag mapinasensyahon. ²⁵ Kahinangyan madahan niya nga laygayan ang mga nagakontra sa iya, basi pa tugutan ng Dios nga sinda hay magtalikod sa kasal-anan kag makasayod sa kamatuuran. ²⁶ Kung tiyad ini ang matabò, mahayagan ang inda kaisipan kag makakabuhì sinda sa siod ng diyablo nga nagbihag sa inda para humanon ang iya gusto.

3

Ang Ulihi nga mga Adlaw

¹ Niyan dapat mo gid maintindihan nga sa ulihi nga mga adlaw may maabot nga mga kaguluhan kag kahugaan. ² Kay ang mga tawo hay magiging makasarili, hakog sa kwarta, hambugon, hadakon, magainsulto sa inda isigkatawo kag sa Dios, masinuwayon sa inda mga ginikanan, bukon mapinasalamaton kag bukon diosnanon. ³ Sinda hay wayà ning paghigugmà sa isigkatawo, indì ninda gusto magpakighusay, magapinanglibak sinda, indì ninda gusto magpugong ng kaugalingon, sinda hay mapintas kag hangit sa bisan ano nga maayo. ⁴ Bukon lang inà, sinda hay traidor, harasharas, sobra nga kahambog, mahilig sa kalipay nga kalibutanon kaysa maghigugmà sa Dios. ⁵ Magapakunukuno lang sinda nga nagasamba sa Dios, pero wayà ninda ginabatuna ang gahom ng Dios nga makabag-o ng inda malain nga kabuhì. Likawi ini nga mga tawo. ⁶ Ang iban sa inda hay nagakadto sa mga bayay para lukuhon ang mga babayi nga madali magpati sa inda sala nga pagpanudlò. Ini nga mga babayi hay ginabug-atan na sa mga kasal-anan kag kontrolado na sinda ng tanan nga malain nga hilig ng lawas. ⁷ Sinda hay permi nagatuon ning bag-o nga pagpanudlò pero indì makaintindi ng kamatuuran. ⁸ Ini nga mga manunudlò hay nagakontra sa kamatuuran pareho nina Jannes kag Jambres* nga nagkontra kay Moises. Malain ang inda isip kag wayà sinda ginabatuna ng Dios kay wayà puyos ang inda pagtuo. ⁹ Pero indì gid sinda makapadayon sa inda pagpangluko, kay masasayuran ng tanan ang inda kabuangan pareho ng natabò kana Jannes kag Jambres.

Ang Katapusan nga mga Bilin

¹⁰ Pero ikaw, Timoteo, gingsunod mo ang akon ginatudlò, kung pauno ang akon kabuhì, ang rason kung basi ako nagakabuhì, ang akon pagtuo sa Ginoo, ang akon pagpasensya sa mga tawo, ang akon paghigugmà sa

* **2:24** 2:24 Sa literal: ang ulipon. Ang gusto hambayon tawo nga nagaserbisyo nga masinundanon gid sa Ginoo. * **3:8** 3:8 Sunò sa tradisyon ng Judio, sinda ang duha nga pinunò ng mga madyikero sa Egipto sa Exodus 7:11.

isigkatawo kag ang akon pag-antos sa mga kahugaan. ¹¹ Nakità mo ang mga paghingabot sa akon tungod sa pagtuo kag ang mga kahugaan nga akon naagihan sa Antioç†, Iconium† kag sa Lystra†. Ging-antos ko ini tanan nga natabò sa akon kag gingtabangan ako ng Ginoo. ¹² Sa matuod lang, ang tanan nga nagapakig-isa kay Kristo Hesus, nga gusto magkabuhi sunò sa kububut-on ng Dios hay makakaagi ning mga paghingabot tungod sa pagtuo. ¹³ Pero ang malain nga mga tawo kag ang mga nagapakunukuno para magpangluko hay magapakalain pa gid kag sinda hay maluluko da.

Ang Importansya ng Pagsunod sa Kasulatan

¹⁴ Pero ikaw, magpadayon ka sa pagtuman sa mga kamatuuran nga imo natun-an kag imo gid gingpatihan. Sayod mo nga ang mga nagtudlò sa imo hay masasaligan. ¹⁵ Kag tunà da nang batà ka pa, sayod mo gid ang Balaan nga Kasulatan, nga makapamayad sa imo agud magtuo ikaw kay Kristo Hesus kag maluwas. ¹⁶ Tanan nga Kasulatan hay gingpasulat ng Dios paagi sa iya gahom nga daw ginghuyop niya sa nagsulat. Kag may puyos gid ini sa pagtudlò ng kamatuuran, pagsabyaw kag pagtamà sa salà kag paglaygay kung pauno magkabuhi ning matarong, ¹⁷ agud ang tawo nga nagaserbisyo sa Dios hay maging angay kag preparado gid sa paghuman ng tanan nga maayo.

4

Iwali ang Mensahe sa Tanan nga Tyempo

¹ Niyan sa atubangan ng Dios kag ni Kristo Hesus nga mabalik kag magahari kag siya ang mahusga sa mga buhì pa kag sa mga patay na, ginabilin ko gid nga ² iwali mo ang mensahe ng Dios. Tinguhaa nga ihambay ini sa mga tawo, mamati man sinda o indì. Sabyawa sinda kung nakasalà, hambayi kung nagahuman kasal-anan, patibaya kung nagapangluya. Ini tanan hay humanon mo nga may mapinasensyahon kag maayo nga pagpanudlò. ³ Kay magaabot ang tyempo nga ang mga tawo hay indì na magpamati sa matuod nga pagpanudlò. Kundi, magasunod sinda sa malain nga mga hilig ng lawas kag magapinangità sinda ning madamò nga manunudlò nga gusto lang ninda pamatian. ⁴ Ipasuyod kag ipalapos lang ninda sa talinga ang kamatuuran, kag ang pamatian ninda hay mga pagpanudlò nga isto-istorya lang. ⁵ Pero ikaw, pugunga ang imo kaugalingon sa tanan nga sitwasyon, tiisa ang kahugaan, himua ang imo trabaho bilang miyugpasayod ng Maayong Balità kag tapusa ang imo obligasyon bilang miyugserbisyo ng Dios.

Ang Katapusan nga Pamatuod ni Pablo

⁶ Kay ang akon kabuhi hay malapit na nga ihalad kag nag-abot na ang oras ng akon pagpanaw sa kalibutan. ⁷ Pareho sa karera, gingtinguhà ko ang tanan sa pagdyagan, natapos ko ang palumbaan, naging matutom ako paagi sa pagtuman kag sa pagtudlò ng kamatuuran. ⁸ Ngani may premyo* nga nagahuyat sa akon. Ang Ginoo nga nagahusga ning tamà gid ang matao sa akon ning premyo sa Adlaw ng Paghusga niya sa tanan nga tawo.

† 3:11 3:11 Ginghamman 13:50 † 3:11 3:11 Ginghamman 14:2-6 † 3:11 3:11 Ginghamman 14:19-20

* 4:8 4:8 Sa Griego ang premyo hay 'korona ng pagkamatarong'. Isa sa gusto hambayon hay magiging matarong gid siya sa ulhi paagi sa kaluwasan nga ginghamman ni Hesu-Kristo.

Kag siya da ang magatao ning premyo sa tanan nga nagahandom gid sa iya pagbalik.

Ang Katapusan nga mga Bilin

⁹ Timoteo, tinguhaa gid nga makakari diri nga daan sa akon, ¹⁰ kay gingbayaan ako ni Demas kag nagkadto siya sa Tesalonica kay mas gingpalabi niya ang kalibutanon nga mga butang didto; si Cresens naman hay nagkadto sa Galacia kag si Tito hay yadto sa Dalmatia. ¹¹ Si Lucas lang ang akon kaibahan. Pag magkari ka diri, panunta si Marcos kay dakò gid ang iya serbisyo sa akon. ¹² Si Tykicus naman hay gingpakadto ko sa Efeso. ¹³ Pag magkari ka, day-a ang akon barò nga panglamig nga nabilin ko kay Carpus sa Troas, imaw da ang mga libro[†], lalò na gid adtong mga nasulat sa panit ng hayop[‡].

¹⁴ Si Alexander nga miyugpanday ning saysayon hay madamò ang nahuman nga malain sa akon. Ang Ginoo ang magabayos sa iya mga ginghuman. ¹⁵ Timoteo, magdahan ka sa iya, kay kontra gid siya sa aton ginatudlò.

¹⁶ Sa akon una nga pag-atubang sa husgado para magdipinsa, wayà gid ning may nagbulig sa akon. Gingpabay-an ninda ako tanan. Kabay pa nga patawaron sinda ng Dios. ¹⁷ Pero aber tiyad adto ang natabò, wayà gid ako bayai ng Ginoo. Kag gingluwas niya ako sa kamatayon pareho ng pagtabang halin sa bàbà ng leon. Gingtaw-an niya ako ning kusog sa pagpasayod ng Maayong Balità, ngani mas madamò nga bukon Judio ang nakabatì ini. ¹⁸ Sayod ko nga tabangan ako ng Ginoo sa kada malain nga ataki sa akon hasta nga luwas ako nga day-on pakadto sa iya gingharian sa langit. Sa iya ang pagdayaw nga wayà katapusan! Kabay pa.

Ang mga Pagpangamusta

¹⁹ Timoteo, kamusta na lang sa mag-asawa nga Priscila kag Aquila kag sa panimayay ni Onesiforus. ²⁰ Nagpabilin si Erastus sa Corinto; si Trofimus hay gingbibilin ko nga may sakit sa Miletus. ²¹ Himua gid ang tanan nga makakari ka bago mag-abot ang tiglalamig. Ginakamusta ka nina Eubulus, Pudens, Linus, Claudia kag ng tanan nga kauturan kay Kristo.

²² Kabay pa nga pakusugon ng Ginoo ang indo buot. Kag kabay pa nga ang grasya ng Dios yarà sa indo tanan.

[†] **4:13** 4:13 Nang una, wayà sinda ning libro nga pareho niyan. Ang inda papeles hay gingsulat sa papirus, nga himò sa nagatubò nga daw sa tigbaw. Ginasulatan ng mga tawo ang mahabà nga papirus kag puydi malukot. [‡] **4:13** 4:13 Ang isa pa nga inda ginasulatan hay ang panit ng hayop; ini hay mas matibay kag mahay.

Ang Sulat ni Pablo kay TITO Pasayod

Ini hay gingsulat ni Apostol Pablo para kay Tito. Siya hay bukon Judio (Galacia 2:3) pero nagtuo siya kay Hesu-Kristo. Kilaya gid siya ni Pablo kay magkaibahan sinda sa pagserbisyo sa Ginoo sa suyod ng mga 15 ka tuig o sobra pa (Galacia 2:1; 2 Corinto 8:23).

Gingsugò ni Pablo si Tito nga magpabilin anay sa Crete kay may mga butang sa iglesya didto nga wayà pa naaayos. Ining matag-od nga sulat ni Pablo hay may tuyo ka parte. Una, ang bilin para sa mga miyugdumaya ng mga nagatuo parti sa maayo nga pagkabuhi, lalò na sa atubangan ng mga taga-Crete nga may malain nga pamatasan (1:12). Pangaduha, ang pagpanudlò sa mga miyembro parti sa maayo nga pamatasan kag sa paghuman ning maayo. Kag ang pangtuyo hay pagpaandam sa salà nga mga pagpanudlò.

Ini nga sulat kag ang Una kag Pangaduha nga Sulat ni Pablo kay Timoteo hay kaibahan sa ginatawag, Mga Sulat para sa Pastor.

Ang Pagpangamusta

1 Ako si Pablo nga miyugserbisyo ng Dios* kag apostol* ni Hesu-Kristo. Gingsugò ako sa mga gingpili ng Dios para palig-unon ang inda pagtuo kag agud itudlò ang kamatuuran kung pauno ang pagkabuhi sa kabubuton ng Dios. ² Agud paagi diri, magkaigwa sinda ning paglaom sa kabuhi nga wayà katapusan nga gingpromisa ng Dios bago pa gingtuga ang kalibutan, kay ang Dios wayà nagapinusong. ³ Kag sa tamà nga tyempo, iya gingpasayod ang Maayong Balitâ* nga gingsalig sa akon, tapos ginawali ko sa mga tawo. Gingpili ako para magwali sunò sa sugò ng Dios nga aton Manluluwas. ⁴ Nagapangamusta ako sa imo, Tito, ikaw nga akon ungà kay nagatuo ka da pareho sa akon.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya* kag ang katawhayan* halin sa Dios nga Amay kag kay Kristo* Hesus nga aton Manluluwas.

Ang Pagbutang ng mga Miyugdumaya

⁵ Ang rason kung basì gingbilin ko ikaw dirà sa Crete, agud ang mga butang nga wayà pa matapos hay dapat imo ayuson. Kahinangyan magbutang ka ning mga miyugdumaya sa kada lugar nga may mga nagatuo, pareho ng akon mga gingsugò sa imo. ⁶ Ang imo pilion dapat wayà ning kapintasan nga makità, kag isa lang ang asawa. Ang iya mga ungà hay nagatuo sa Dios, bukon matugas ang uyo kag wayà nagapinabuang sa inda ginahuman. ⁷ Kahinangyan ang miyugdumaya ng mga nagatuo hay wayà kapintasan kay gingsaligan siya ng Dios. Dapat bukon siya hambugon, mahangiton, manginginom, mapintas kag hakog sa kwarta, ⁸ kundì madiparahon siya sa mga bisita, mahilig sa maayo, nagakabuhi ning tamà, matarong, malimpyo ang pagkabuhi, kag antigo magpugong sa kaugalingon. ⁹ Kag kahinangyan ang miyugdumaya hay makusog ang pagtuo sa kamatuuran nga gingtudlò sa iya, agud puydi da

* **1:1** 1:1 Sa Griego hay ulipon ng Dios ang gusto hambayon, ang tawo nga nagaserbisyo nga masinundan gid sa Dios.

niya mapakusog ang mga nagatuo paagi sa maayo nga pagpanudlò kag maipakità niya sa mga nagakontra nga salà ang inda gintudlò.

Ang Pagsabyaw sa mga Nagatudlò ning Salà

¹⁰ Ginahambay ko ini sa imo kay madamò gid nga mga tawo ang nagakontra sa kamatuuran, nga nagatudlò ning wayà puyos kag miyug-pangluko, lalò na ang nagasunod sa mga ritwal ng Judio.[†] ¹¹ Kahinangyan paparahun mo ini nga mga tawo sa pagpanudlò ning bukon tamà kay nasisirà ang pagtuo ng bilog nga mga panimayay. Ang gusto ninda hay mangwarta paagi sa pagdinayà. ¹² Isa sa inda kaibahan nga ginakilaya ng iya mga kasimanwa sa Crete nga propeta*, ang naghambay parti sa inda, “Ang mga taga-Crete hay mga pusong, mapintas, tamad kag makagod.” ¹³ Ini nga pamatuod hay masasaligan. Ngani kahinangyan hambayan gid sinda, basi sa tiyad ini nga paagi ang inda pagtuo hay maging tamà kag magakusog. ¹⁴ Agud indi ninda panginanuhon ang mga isto-istonya ng mga Judio kag ang mga kasuguan nga human-human lang ng mga tawo[‡] nga nagtalikod na sa kamatuuran. ¹⁵ Tanan nga butang hay malimpyo sa mga tawo nga malimpyo ang tagipusuon.[§] Pero wayà ning malimpyo sa mga tawo nga mahigkò kag wayà nagatuo kay ang inda isip kag konsensya hay mahigkò. ¹⁶ Ginahambay ninda nga kilaya ninda ang Dios, pero indi ini makità sa inda mga ginahuman. Sinda hay makauogot kag matugas ang uyo, ngani indi ninda kaya maghuman ning aber ano nga maayo.

2

Ang mga Laygay sa mga Nagatuo

¹ Pero ikaw, Tito, kahinangyan ihambay mo ang tamà kag maayo nga pagpanudlò. ² Laygayan mo ang maguyang nga mga lyaki nga magpugong sa inda mga kaugalingon kag magkabuhì ning tamà para tahuron ng mga tawo. Kahinangyan makusog ang inda pagtuo. Dapat sinda mahigugmaon kag matiniison. ³ Imaw da ang maguyang nga mga babayi, tudluan mo sinda nga kahinangyan magkabuhì sunò sa kabubut-on ng Dios. Indi sinda magpinanglibak, bukon sinda manginginom, kundi magtudlò sa iban kung ano ang maayo, ⁴ agud matudluan da ninda ang mga batà nga babayi kung pauno higugmaon ang inda asawa kag mga ungà, ⁵ kag kung pauno magkabuhì ning tamà, pauno maging malimpyo ang tagipusuon, mahugod sa bayay, mabuot sa isigkatawo kag masinundanon sa inda asawa. Kung ipangabuhì ninda ini nga mga batasan, wayà ning malain nga maihambay kontra sa hambay ng Dios nga aton ginatudlò.

⁶ Laygayan mo da ang mga batà nga lyaki, tudluan mo kung pauno magkabuhì ning tamà. ⁷ Ikaw, maging maayo ka nga ihimplo sa inda, parti sa tanan nga imo ginahuman. Kahinangyan ginakabuhì mo ang imo ginatudlò kag ginataw-an mo ini ning importansya. ⁸ Siguraduhon mo gid

[†] **1:10** 1:10 Sa Griego hay mga tawo nga nagasunod sa layi ng pagpaltak, gusto ninda magsunod sa kasuguan ni Moises para makabaton sinda ning kaluwasan. [‡] **1:14** 1:14 Madamò ang kasuguan ng mga Judio parti sa mga pagkaon kag mga gamit sa bayay nga ginakabig nga limpyo o mahigkò. Pero hambay ni Hesus, bukon ang mga pagkaon o mga gamit kundi ang mga malain nga halin sa tagipusuon ang nagapahigkò sa tawo. Basaha sa Marcos 7:14-23; Colosas 2: 20-22. [§] **1:15** 1:15 Ang gusto hambayon, sa mga tawo nga malimpyo ang tagipusuon sa atubangan ng Dios, wayà ning pagkaon o mga butang nga mahigkò o ginabawal.

nga tamà permi ang imo ginatudlò kag wayà ning salà nga makikità sa aton agud mapahuyà ang mga nagakontra kay wayà gid sinda ning maihambay nga malain sa aton.

⁹ Ang mga ulipon naman hay dapat gid magsunod sa tanan nga ginasugò ng inda amo agud malipay sinda. Kag indì sinda dapat magsinabat, ¹⁰ indì sinda dapat magpangupit, kundi ipakità ninda nga sinda hay mapipiyahan kag maayo, para makità ng mga tawo nga kaayo ang aton ginatudlò parti sa Dios nga aton Manluluwas.

Ang Pagpanudlò parti sa Paghuman ning Maayo

¹¹ Kag gingpakità ng Dios sa tanan nga tawo ang iya pagpakamaayo nga nagatao ning kaluwasan. ¹² Kag gingtudluan kita nga magtalikod sa malain kag sa kalibutanon nga hilig. Kahinangyan nga antigo kita magkabuhì ning tamà sa ini nga kalibutan, matarong kag nagasunod sa kabubut-on ng Dios. ¹³ Imaw ini ang aton humanon, mintras ginahuyat naton ang malipayon nga adlaw nga aton ginalauman. Adto hay ang pagbalik ng aton Manluluwas nga si Hesu-Kristo, ang mahimayaon kag makagagahom nga Dios. ¹⁴ Gingtao niya ang iya kabuhì para sa aton, agud makaluwas kita sa tanan nga gahom ng kasal-anan kag malimpyo kita para maging kaugalingon niya nga mga tawo, nga ang gusto gid hay maghuman ning maayo.

¹⁵ Ini nga mga butang hay itudlò mo sa mga nagatuo, pakusuga ang inda buot, sabyawa kung kahinangyan kay igwa ka ning otoridad. Ayaw magpadaog-daog sa iban nga mga tawo.

3

¹ Tito, ipadumdom mo sa mga nagatuo nga kahinangyan magpasakop kag magsunod sinda sa gobyerno kag mga pinunò. Kag dapat sinda maging alisto sa paghuman ning bisan ano nga maayo. ² Dapat indì sinda magpang-insulto sa inda isigkatawo o magpang-away, kundi kahinangyan nga mabuot sinda kag maluluy-on sa tanan nga tawo.

Ang Kaluwasan paagi sa Grasya ng Dios

³ Nang una, wayà kita makasayod sa kamatuuran kag wayà nagasunod sa Dios. Ngani gingpatayang kita ng mga tawo kag ging-ulipon ng aton malain nga mga hilig ng lawas kag ng kalibutanon nga kalipay. Nagkabuhì kita nga may malain nga panghunahunà kag pagkaili sa isigkatawo. Nahangit sinda sa aton kag nahangit da kita sa inda. ⁴ Pero nang gingpakità ng Dios nga aton Manluluwas ang iya kaayo kag paghigugmà, ⁵ gingluwas niya kita bukon paagi sa aton nga hinimuan nga matarong, kundi sa iya kaluoy. Kita hay naluwas paagi sa paglimpyo ng Espiritu Santo nga kung sa diin natawo kita liwat kag gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì. ⁶ Abunda nga gingbubò ng Dios ang Espiritu Santo sa aton paagi kay Hesu-Kristo nga aton Manluluwas, ⁷ para kabigon kita nga matarong sa panirò ng Dios paagi sa iya pagpakamaayo. Ngani may paglaom kita nga maging miyugpanubli ng kabuhì nga wayà katapusan. ⁸ Ini nga hambayanon hay matuod. Gusto ko nga ihambay mo gid permi ini sa mga nagatuo sa Dios agud sinda hay makapaino-ino kung pauno ang paghuman ning maayo. Ini hay kaayo gid kag makakabulig sa kada isa.

Ang Paandam sa mga Nagapakasalà

⁹ Tito, likawi ang binuang nga mga diskusyon kag listahan ng mga kalululohan, mga pagdibati kag pag-inaway tungod sa kasuguan. Indì ini makakabulig sa aton pagtuo kag wayà ning puyos. ¹⁰ Kung may tawo dirà nga imaw ang ginahalinan ng pagkabuyag-buyag ng mga nagatuo, kahinangyan sabyawon mo siya ning isa hasta sa duha ka beses. Kag kung indì siya magpati, ayaw na magpakigkaibahan sa iya, ¹¹ kay sayod mo inà nga tawo hay malain na ang batasan kag nagapinakasalà gihapon. Siya hay nahusgahan na paagi sa iya malain nga ginahuman.

Ang Katapusan nga mga Bilin kag Pagpangamusta

¹² Pakaraon ko dirà si Artemas o si Tykicus† sa imo. Kung ang isa sa inda hay mag-abot dirà, tinguhaon mo nga magpakigkità sa akon sa Nicopolis, kay nakadesisyon na ako nga didto magtinir hasta nga matapos ang tiglalamig. ¹³ Buligan mo gid sina Apolos kag Zenas nga miyugtudlò ng Kasuguan sa inda pagbyahe agud indì sinda magkuyang sa tanan ninda nga kahinangyan. ¹⁴ Tudlui ang aton mga kaibahanan nga gamiton ang inda oras sa paghuman ning maayo para makabulig sinda sa mga tawo nga nagakahinangyan, agud ang inda pagkabuhì hay may puyos.

¹⁵ Nagapangamusta sa imo ang tanan ko nga mga kaibahanan diri. Kamusta sa mga kauturan kay Kristo dirà nga nagahigumà sa amon. Kabay pa nga ang grasya ng Dios yarà sa indo tanan.

---

† 3:12 3:12 Ginghamnan 20:4; Colosas 4:7; Efeso 6:21; 2 Timoteo 4:12

Ang Sulat ni Pablo kay FILEMON Pasayod

Ini hay gingsulat ni Apostol Pablo para kay Filemon, isa ka manggaranon nga tawo nga nagatuo kay Hesu-Kristo. Siya hay may ulipon nga si Onesimus nga naglayas sa iya. Mintras napriso si Pablo, nakilaya niya si Onesimus. Pagwali ni Pablo ng hambay ng Dios sa iya, nagtuo siya kag naging matutom nga disipulo ni Hesu-Kristo. Dakò gid ang bulig ni Onesimus sa iya, kag naging madayom ang inda relasyon pareho ng tatay kag ungà.

Ini nga sulat ni Pablo kay Filemon hay isa ka pangabay nga patawaron niya kag batunon ang dati niya nga ulipon, bukon lang bilang isa ka ulipon kundi isa ka utod kay Hesu-Kristo kay pareho na sinda nga nagatuo sa Ginoò.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako, si Pablo nga napriso tungod sa akon pagserbisyo kay Kristo* Hesus kag si Timoteo nga aton utod sa pagtuo, nagasulat sa imo Filemon, nga amon palanggà nga amigo kag kaibahan sa pagserbisyo. ² Kamusta kay Afia nga aton utod sa pagtuo, kay Arkipus nga aton kapareho nga daw sundalo tungod sa iya matutom nga pagserbisyo kay Kristo, kag sa tanan nga nagatuo nga nagatipon para magsamba sa Dios dirà sa imo bayay.

³ Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Paghigugmà kag Pagtuo ni Filemon

⁴ Nagapasalamat gid ako permi sa Dios kada ako magpangamuyò para sa imo, ⁵ kay nabatian ko ang parti sa paghigugmà mo sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios kag ang imo pagtuo kay Ginoong Hesus. ⁶ Nagapangamuyò ako nga tungod sa imo pagtuo kay Kristo maging maatag ka sa imo isigkatawo, lalò na gid kung ginadumdom mo ang tanan nga mga grasya nga gingtao niya sa aton. ⁷ Pinalanggà ko nga utod kay Hesu-Kristo, nalipay gid ako kag nag-ayo ang akon buot kay ang imo paghigugmà sa kadamò nga balaan nga tawo ng Dios hay nagpaayo sa inda pamatyag.

Ang Pangabay ni Pablo para kay Onesimus

⁸ Ngani, aber igwa ako ning otoridad halin kay Kristo nga magsugò sa imo kung ano ang imo dapat humanon, ⁹ pero, kay ginahigugmà ko ikaw, indì ako magsugò sa imo kundi pangabayon ta lang. Ginahuman ko ini bisan pa ako si Pablo nga maguyang na kag niyan hay napriso pa tungod sa akon pagserbisyo kay Kristo Hesus. ¹⁰ Nagapangabay ako sa imo nga patawara na abi si Onesimus*. Kay ginakabig ko na siya nga daw akon ungà, kay paagi sa akon hay nagtuo siya kay Hesu-Kristo mintras yari ako diri sa prisuhan. ¹¹ Nang una, wayà mo siya napusli, pero niyan hay mapupuslan na gid naton siya. ¹² Niyan, ginapabalik ko dirà sa imo si Onesimus, nga palanggà ko gid. ¹³ Gusto ko kuntà nga diri na lang siya sa akon para siya ang kabaylo mo nga magbulig sa akon mintras napriso

* **1:10** 1:10 Ang gusto hambayon ng pangayan ni Onesimus hay mapupuslan.

ako kay nagtudlò ako ng Maayong Balità*. ¹⁴ Pero indì ko ini humanon kung indì ka magsugot, kay gusto ko nga ang imo pagbulig sa akon hay halin sa imo kabubut-on kag bukun nga napipilitan ka lang. ¹⁵ Siguro plano ng Dios nga mabuyag anay sa imo si Onesimus sa matag-od nga tyempo agud pagbalik niya hay makaibahan mo mintras buhi pa siya. ¹⁶ Kag niyan bukun lang siya isa ka ulipon kundi sobra pa dirà; isa na siya nga pinalanggà mo nga utod kay Kristo. Ginapalanggà ko gid siya, pero mas palanggà mo pa gid siya bilang isa ka ulipon kag utod mo sa Ginoo.

¹⁷ Ngani kung ginakabig mo ako nga kaibahan sa pagserbisyo sa Ginoo, batuna siya liwat pareho ng imo pagbaton sa akon. ¹⁸ Kung nakasalà siya o kung may utang sa imo, listahan lang sa akon pangayan kag ako na lang ang imo sukuton. ¹⁹ Ako gid ang nagsulat ini. Ako si Pablo, ang mabayad sa imo. Indì na kahinangyan nga ipadumdom ko pa sa imo nga may dakò ka nga utang sa akon, kay paagi sa akon nakilaya mo si Kristo. ²⁰ Ngani, utod ko kay Kristo, tuguti na lang abi ining akon ginapangabay, kay pareho da kita nga nagatuo sa Ginoo. Palipaya abi ako kay mag-utod da kita kay Kristo. ²¹ Nagasalig gid ako nga tumanon mo ang akon ginapangabay, ngani nagasulat ako sa imo. Kag nagapati ako nga mas sobra pa dirà ang imo humanon para sa iya.

²² Igwa pa gali ako ning ipangabay sa imo, preparahi abi ako dirà sa indo ning madayunan, kay nagalaom ako nga itao ng Dios ang indo ginapangamuyò kag paluwason na gid ako sa prisuhan para makabisita ako liwat sa indo.

Ang Katapusan nga Pagpangamusta kag Bendisyon

²³ Ginakamusta ikaw ni Epafras nga kaibahan ko diri sa prisuhan tungod da sa iya pagserbisyo kay Kristo Hesus. ²⁴ Nagapangamusta da ang akon mga kaibahan sa pagserbisyo sa Ginoo nga sina Marcos, Aristarcus, Demas kag Lucas.

²⁵ Kabay pa nga mabaton nindo tanan ang grasya halin kay Ginoong Hesu-Kristo.

Ang Sulat Sa Mga HEBREO Pasayod

Gingsulat ini ni Pablo para sa mga nagatuo nga Judio nga ginatawag da nga Hebreo. Nakakaagi sinda ning mga paghingabot tungod sa inda pagtuo kay Hesu-Kristo kag basi kung matintar sinda nga magtalikod kag magbalik sa inda mga tradisyon. Ginapakusog ng nagsulat ang inda buot para maglig-on pa gid ang inda pagtuo. Ginghamman niya ini paagi sa pagpamatuod nga si Hesu-Kristo nga inda ginatuuhan hay labaw gid sa tanan.

Igwa tuyo ka importante nga mga butang ang gingsulat niya diri parti kay Hesu-Kristo. Una, si Hesus ang wayà katapusan nga Ungà ng Dios, nga nagsunod gid sa Dios nga Amay paagi sa kahugaan nga iya ging-antos. Ngani siya hay mas labaw sa tanan nga propeta sa Lumà nga Kasugtanan. Ang pangaduha, gingpakilaya ng Dios nga si Hesus ang wayà katapusan nga pari, mas labaw sa tanan nga pari ng mga Judio nang una. Ang pangtuyo, paagi kay Hesus, ang tanan nga nagatuo naluwas na sa kasalanan, kahadlok kag kamatayon.

Ging-isplikar da diri ni Pablo kung ano gid ang pagtuo. Paagi sa ihimplo ng makusog nga pagtuo ng kilaya nga mga tawo sa kasaysayan ng Israel (Kapitulo 11), ginapasayod ng nagsulat nga dapat sinda magkabuhi nga matutom, isentro kay Hesus ang panirò kag antuson ang aber ano nga kahugaan kag mga paghingabot nga puydi ninda masayangan. Ang pangkatapusan ng ini nga sulat hay ang mga laygay kag mga bilin.

Ang Mensahe ng Dios paagi sa iya Ungà

¹ Nang una, naghambay ang Dios sa aton mga kalulo-lulohan sa madamò nga paagi kag sa iba-iba nga tyempo, paagi sa mga propeta*. ² Pero ining ulihi nga mga adlaw, naghambay siya sa aton paagi sa iya Ungà. Paagi sa iya, gingtuga ng Dios ang kalangitan kag kalibutan. Siya da ang gingpili ng Dios nga maging tag-iya ng tanan nga butang. ³ Sa iya mismo makikità ang gahom ng Dios nga nagahayag kag kung sin-o ang Dios imaw da ang Ungà. Siya imaw ang nagapamahayà ng tanan nga butang sa kalangitan kag kalibutan sunò sa iya plano paagi sa iya makagagahom nga hambay. Pagkatapos nga nalimpyuhan niya kita sa aton mga salà, nagpungkò siya sa tuo ng Makagagahom nga Dios didto sa langit. ⁴ Ngani naging mas labaw ang Ungà ng Dios kaysa sa mga anghel kag mas halangdon ang pangayan nga gingtao sa iya kaysa sa inda.

Si Kristo hay mas Labaw kaysa sa mga Anghel

⁵ Kay tunà pa nang una, wayà gid anghel nga ginghambayan ng Dios, “Ikaw ang akon Ungà, kag niyan ipakilaya ko nga ako ang imo Amay.”†
Kag wayà da naghambay ang Dios parti sa aber kanin-o nga anghel, “Ako hay maging iya Amay, kag siya hay maging akon Ungà.”†

† 1:5 1:5 Salmo 2:7 † 1:5 1:5 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13

- 6 Kag pagsugò ng Dios sa iya panganay nga Ungà diri sa kalibutan liwat, naghambay siya,
 “Ang tanan nga anghel ng Dios dapat magsamba sa iya.”†
- 7 Parti sa mga anghel, naghambay ang Dios,
 “Ginahuman ng Dios ang iya mga anghel nga pareho sa hangin, kag ang iya mga suluguon pareho sa nagadabadaba nga kalayo.”†
- 8 Pero sa iya Ungà, naghambay siya,
 “O Dios, ang imo gingharian hay wayà gid katapusan, kag matarong ang imo pagdumaya sa imo gingharian.
- 9 Nalilipay ka sa matarong, pero nauugot ka sa malain.
 Ngani gingpili ka ng Dios, nga imo Dios, kag gingtaw-an ka kalipay nga sobra kaysa sa gingtao niya sa imo mga kaibahan.”†
- 10 Naghambay pa gid siya parti sa iya Ungà,
 “Pagtunà pa lang ng tanan, ikaw Ginoo, imaw ang nagtuga ng kalibutan, kag ang kalangitan hay ginghuman ng imo mga kamot.
- 11 Ini tanan hay magakaduyà, pero magapadayon ka hasta san-o.
 Ang tanan magalumà pareho sa barò.
- 12 Kag pareho sa lumà nga nuog tipigon mo ang kalangitan kag kalibutan; o pareho sa sirà nga barò, ilisan mo ini tanan.
 Pero ikaw, imaw gihapon, wayà nagaguyang kag wayà da kamatayon.”†
- 13 Tunà pa nang una, wayà gid ning anghel nga ginghambayan ng Dios,
 “Pungkò diri sa akon tuo, hasta mapasukò ko sa imo ang imo mga kaaway.”†
- 14 Di ba ang tanan nga anghel hay mga miyugserbisyo nga espiritu nga ginasugò ng Dios, agud magbulig sa mga tawo nga magabaton ng kaluwasan?

2

Ang Kaayo-ayo nga Kaluwasan

1 Ngani kahinangyan naton nga panindugan gid maayo ang mga kamatuuran nga aton nabatian agud indì kita mapatayang. 2 Kung ang Kasuguan nga gingpadaya paagi sa mga anghel napamatuuran nga ipiktibo gid kag ang kada isa nga naglabag kag nagsuway diri hay gingparusahan sunò sa iya nahuman nga salà, 3 sigurado gid nga kita hay indì da makaluwas sa parusa kung wayà naton ginapanginanuha ini nga kaayo-ayo nga kaluwasan nga wayà gid kapareho. Ang Ginoo imaw ang una nga nagpasayod ng ini nga kaluwasan kag gingpamatuuran ini sa aton ng mga tawo nga nakabati sa iya. 4 Kag gingpamatuuran pa gid ini ng Dios paagi sa mga milagro, makatitingaya nga mga butang kag sa iba-iba nga pambihirà nga gahom; kag paagi sa mga abilidad nga gingpanao ng Espiritu Santo sunò sa iya kabubut-on.

Ang Pagpakabà ni Kristo

5 Niyan, parti sa paabutan nga kalibutan nga ginahambay namon, bukon ang mga anghel ang ibutang ng Dios nga magadumaya; 6 pero imaw ini ang ginahambay ng Kasulatan bilang pamatuod,
 “O Dios, ano ang tawo nga imo gid ginadumdom?”

† 1:6 1:6 Deuteronomio 32:43 † 1:7 1:7 Salmo 104:4 † 1:9 1:8-9 Salmo 45:6-7 † 1:12 1:10-12 Salmo 102:25-27 † 1:13 1:13 Salmo 110:1

Kag ano ang ungà ng tawo* nga imo gid ginakabayak-an?

7 Sa matag-od nga tyempo, ginghuman mo siya nga mas mababà kaysa sa mga anghel.

Pero gingtaw-an mo siya ning kahimayaan kag pagtahod nga daw hari,

8 kag gingpasakop mo sa iya ang tanan nga butang.”†

Ining ginahambay ng Kasulatan nga sakop niya ang tanan nga butang, gusto hambayon, nga wayà gid butang nga indì ipasakop sa iya. Pero sa niyan nasayuran ta nga bukun pa niya sakop ang tanan nga butang.

9 Pero kung parti kay Hesus, nasayuran ta nga sa matag-od nga tyempo ginghuman siya ng Dios nga mas mababà kaysa sa mga anghel kag niyan gingtaw-an siya ng Dios ning kahimayaan kag pagtahod nga para sa hari tungod sa pag-antos niya sa iya kamatayon. Sa matuod lang, tungod sa pagpakamaayo ng Dios, kabubut-on niya nga si Hesus hay mamatay para sa tanan nga tawo.

Nag-abot ang Kaluwasan paagi sa Pag-antos ni Kristo

10 Ang Dios imaw ang nagtuga ng tanan nga butang kag ginghuman niya ini para sa iya kaugalingon. Ngani angay lang gid nga ginghuman ng Dios nga si Hesus ang ginahalinan ng kaluwasan paagi sa iya pag-antos. Sa ini nga paagi madaya ng Dios ang madamò nga tawo nga maging iya mga ungà nga iya padunggan*.

11 Si Hesus nga nagalimpyo sa aton mga salà kag kita nga ginglimpyo niya hay may isa nga Amay. Ngani wayà siya nahuyà magtawag sa aton nga iya mga kauturan. 12 Imaw ini ang iya ginghambay sa Dios nga iya Amay,

“Ipasayod ko sa akon mga kauturan ang imo mga ginghuman; kag magakanta ako ning pagdayaw sa imo sa inda mga pagtipon-tipon.”†

13 Kag naghambay pa siya,
“Magasalig gid ako sa Dios.”†

Kag naghambay pa gid siya,

“Yari ako kag ang mga ungà nga gingsalig ng Dios sa akon.”†

14 Kag tungod sinda nga ginatawag niya nga mga ungà hay mga tawo nga may lawas kag dugò, si Hesus mismo hay naging tawo da agud ihalad niya ang iya kaugalingon para sa inda. Kay paagi sa iya kamatayon, gingsirà niya ang gahom ng diyablo nga imaw ang may gahom sa kamatayon ng mga tawo. 15 Sa ini nga paagi, gingluwas niya sinda nga ging-ulipon ng kahadlok sa kamatayon sa bilog ninda nga kabuhi. 16 Klaro gid nga bukun ang mga anghel ang ginabuligan ni Hesus, kundi ang mga inapo ni Abraham. 17 Ngani kahinangyan gid nga maging tawo si Hesus nga pareho gid sa iya mga kauturan sa tanan nga butang, agud siya ang maging Pinakamataas nga Pari nga maluluy-on kag masaligan, nga makahalad sa Dios para mapatawad ang kasal-anan ng mga tawo. 18 Siya mismo hay nakaagi da ng mga pag-antos nang gingtintar siya, ngani makakabulig gid siya sa mga tawo nga ginatintar.

3

Si Kristo hay mas Labaw kaysa kay Moises

1 Ngani, mga kauturan ko nga ginlain ng Dios para sa iya kag kapareho ko nga mga gingpili para maging kaibahan niya sa langit, isipa nindo

† 2:8 2:6-8 Salmo 8:4-6 † 2:12 2:12 Salmo 22:22 † 2:13 2:13 Isaias 8:17 † 2:13 2:13 Isaias 8:18

maayo si Hesus. Siya ang gingpadaya ng Dios kag Pinakamataas nga Pari ng aton ginatuhan. ² Matutom siya sa Dios nga nagsugò sa iya, pareho kay Moises nga matutom da sa Dios sa pagdumaya sa pamilya* ng Dios. ³ Pero ginakabig ng Dios si Hesus nga mas labaw kaysa kay Moises, kay kung pareho sa bayay, mas dungganon ang naghuman ng bayay kaysa sa bayay mismo. ⁴ (Kung may bayay, nasayuran ta nga may naghuman ini kag ang naghuman ng tanan nga butang wayà iban kundi ang Dios.) ⁵ Bilang sulugon ng Dios, matutom si Moises sa iya pag-asikaso sa bilog nga pamilya ng Dios. Kag ang mga butang nga iya ginghuman hay nagapamatuod ng mga butang nga matatabò sa paabuton. ⁶ Pero si Kristo* hay masaligan bilang Ungà nga gingtugyanan ng bilog nga pamilya ng Dios. Kag kita hay kaibahan sa ini nga pamilya, kung nagapadayon kita nga maisog kag matutom sa aton paglaom nga wayà naton ginakahuya.

Ang Kapahuwayan para sa mga Ungà ng Dios

- ⁷ Ngani pareho ng ginahambay ng Espiritu Santo, “Kung mabatian nindo arinyan ang boses ng Dios, ⁸ ayaw pagpatugasa ang indo mga uyo; pareho ng ginghuman ng indo mga kalulo-lulohan nang una nang magrebelde sinda sa Dios. Kay nang yadto sinda sa tiway nga lugar, gingtilawan ninda ang Dios.”
- ⁹ Naghambay ang Dios, “Didto gingtistingan ninda ako bisan nakità na ninda ang akon ginghuman sa inda sa suyod ng 40 ka tuig.
- ¹⁰ Ngani hangit gid ako sa adto nga henerasyon kag naghambay ako, ‘Permi gid nagapalayò ang inda tagipusuon sa akon kag indi sinda makasunod sa akon mga ginatudlò.’
- ¹¹ Ngani sa akon kaugot nagsumpà ako, ‘Indi gid sinda makabaton ng kapahuwayan nga halin sa akon.’”†
- ¹² Mga kauturan ko kay Kristo, mag-andam kamo nga wayà malain sa indo tagipusuon nga imaw ang magapaluya ng indo pagtuo hasta nga makapalayò kamo sa buhi nga Dios. ¹³ Kundi ang humanon nindo, pakusugon nindo ang pagtuo ng kada isa adlaw-adlaw, mintras nababatian pa ang boses ng Dios arinyan. Humanon nindo ini agud isa man sa indo hay indi magtugas ang uyo tungod sa pagpatayang sa indo ng salà. ¹⁴ Kay kita hay kaibahan ni Kristo kung nagapadayon kita sa pagsalig sa iya hasta sa katapusan. ¹⁵ Di ba ginahambay ng Kasulatan, “Kung mabatian nindo arinyan ang boses ng Dios, ayaw pagpatugasa ang indo mga uyo pareho ng ginghuman ng indo mga kalulo-lulohan nang una nang magrebelde sinda sa Dios?”†
- ¹⁶ Sin-o ba nga mga tawo ang nakabati ng adto nga boses ng Dios pero nagrebelde sa iya? Di ba ang tanan nga nagsunod kay Moises paghalin sa Egipto? ¹⁷ Kag sin-o ba ang nahangitan ng Dios sa suyod ng 40 ka tuig? Di ba ang mga tawo nga nagpakasalà kag nagkamatay didto sa tiway nga lugar? ¹⁸ Kag sin-o ba ang gingtukoy ng Dios sa iya pagpanumpà nga indi gid sinda makasuyod sa kapahuwayan nga halin sa iya? Di ba ang mga tawo nga nagsuway sa iya? ¹⁹ Ngani sayod gid naton nga wayà sinda nakabaton ng kapahuwayan kay wayà sinda nagtuo sa Dios.

* 3:2 3:2, 6 Sa literal: bayay. † 3:11 3:7-11 Salmo 95:7-11; Exodus 17:1-7; Mga Bilang 14 † 3:15 3:15 Salmo 95:7-8

4

1 Pero aber imaw adto ang natabò sa inda, nagapabilin gihapon ang promisa ng Dios nga puydi kita makabaton ng kapahuwayan nga halin sa iya. Ngani mag-andam gid kita kay basi kung igwa sa aton ning indì makabaton ini. ² Kay nakabati da kita ng Maayong Balità* pareho sa inda nang una. Pero wayà ninda napusli ang inda nabatian kay wayà sinda nagkaisa sa pagtuo kaibahan ng mga nagbaton ng mensahe. ³ Kita nga nagatuo imaw ang nagabaton ng kapahuwayan nga halin sa Dios. Pero ang wayà nagatuo indì makabaton ini, kay naghambay ang Dios, "Sa akon kaugot, nagsumpà ako nga indì gid sinda makabaton ng kapahuwayan nga halin sa akon."[†]

Bukon ini gusto hambayon nga wayà pa ang kapahuwayan, kay ang matuod, igwa na kapahuwayan tunà pa nang iya gingtuga ang kalibutan. ⁴ Di ba imaw ini ang ginahambay ng Kasulatan parti sa ikapito ka adlaw, "Kag sa ikapito ka adlaw nagpahuway ang Dios sa tanan niya nga pagtuga."[†]

⁵ Kag nakasulat pa gid,

"Indì gid sinda makabaton ng kapahuwayan nga halin sa akon."[†]

⁶ Ang mga una nga nakabati ng Maayong Balità hay wayà nakasuyod sa kapahuwayan kay wayà sinda nagsunod sa Dios. Pero ang matuod hay igwa gihapon ning mga makakasuyod sa kapahuwayan, ⁷ ngani nagatao ang Dios ning isa pa gid ka opurtunidad niyan nga adlaw kay pagkaligad ng madamò nga tinuig naghambay siya paagi kay David, pareho ng nasambit na nang una,

"Kung mabatian nindo arinyan ang boses ng Dios, ayaw pagpatugasa ang indo mga uyo?"[†]

⁸ Kay kung matuod nga nadaya na ni Josue* ang mga tawo nang una sa kapahuwayan, wayà na kuntà naghambay ang Dios nga may isa pa gid ka adlaw nga itatao niya ang kapahuwayan sa mga tawo. ⁹ Ngani may kapahuwayan pa gid nga ginatagana ang Dios para sa mga tawo nga sakop niya kag ini nga kapahuwayan hay pareho ng pagpahuway ng Dios sa ikapito ka adlaw. ¹⁰ Kay ang aber sin-o nga makasuyod sa kapahuwayan nga halin sa Dios hay makapahuway na sa iya mga ginghuman, pareho ng Dios nga nagpahuway pagkatapos nga natuga niya ang tanan. ¹¹ Ngani tinguhaon ta gid nga magsuyod sa ini nga kapahuwayan, para tanan kita hay makasuyod, bukon pareho sa mga tawo nang una nga wayà nagsunod sa Dios.

¹² Kay ang hambay ng Dios hay buhì kag makagagahom kag mas maduyot pa sa tanan nga espada nga duha ang tayom. Nagaduyot ini hasta sa kalag kag sa espiritu kag hasta sa mga lualuta kag sa utok ng mga tuyan. Nasayuran ini ang mga butang nga ginahunahunà kag ginahandom ng tagipusuon ng mga tawo. ¹³ Sa tanan nga gingtuga ng Dios, wayà gid ning may maitagò sa iya; nakikità niya ang tanan kag hayag gid sa iya panirò kag sa iya kita manabat.

Si Hesus ang aton Pinakamataas nga Pari

¹⁴ Niyan magpakatibay gid kita sa aton ginatuuhan, kay may gamhanan kita nga Pinakamataas nga Pari nga nagkadto didto sa langit. Kag ini hay wayà ning iban kundì si Hesus nga Ungà ng Dios. ¹⁵ Ang aton

[†] 4:3 4:3 Salmo 95:11   [†] 4:4 4:4 Gingtunaan 2:2   [†] 4:5 4:5 Salmo 95:11   [†] 4:7 4:7 Salmo 95:7-8

Pinakamataas nga Parì hay nakakabatyag da ng aton mga kaluyahon, kay ang mga pagtintar nga nagaabot sa aton hay naagihan da niya bilang tawo pareho naton,† pero wayà gid siya nakahuman ning salà. ¹⁶ Ngani indi kita magpaungan-ungan nga magpalapit sa trono ng Dios nga mapinalanggaon, agud mabaton naton ang kaluoy kag bulig sa oras nga kahinangyan naton ini.

5

¹ Ang tanan nga Pinakamataas nga Parì ginapili halin sa mga tawo agud magserbisyo sa Dios para sa inda. Gingtugyanan siya nga maghalad sa Dios ng mga hayop kag iban pa nga mga halad* agud mapatawad ang mga salà. ² Mapinasensyahon siya sa mga tawo nga wayà nakaintindi kag nagatayang sa kamatuuran, kay ang Pinakamataas nga Parì hay tawo lang da nga punò ng kaluyahon pareho naton. ³ Kag tungod siya mismo hay may kaluyahon da, kahinangyan hay maghalad siya bukon lang para sa mga kasal-anan ng mga tawo kundì pati da sa iya kaugalingon nga salà. ⁴ Kag isa pa, ang kadungganan ng Pinakamataas nga Parì hay indi puydi buy-on ng aber sin-o para sa iya kaugalingon. Kay ang Dios imaw ang nagapili kung sin-o ang maging Pinakamataas nga Parì, pareho ng pagkapili kay Aaron nang una.

⁵ Ngani, imaw da kay Kristo, kay bukon siya ang naghimayà ng iya kaugalingon nga maging Pinakamataas nga Parì, kundì ang Dios naghambay sa iya,

“Ikaw ang akon Ungà kag niyan ipakilaya ko nga ako ang imo Amay.”†

⁶ Kag ginhambay pa gid niya sa iban nga parte ng Kasulatan,

“Ikaw ang pari sa wayà katapusan, pareho ng pagkapari ni Melkizedek.”†

⁷ Nang yari pa si Kristo sa kalibutan, nagpangamuyò kag nagpakitluoy gid siya sa Dios nga kung puydi makalibre siya sa kamatayon. Nagtangis siya nga makusog ang boses. Kag tungod siya hay mapainubuson kag matinumanon, gingsabat ng Dios ang iya pangamuyò. ⁸ Aber Ungà siya mismo ng Dios, natun-an niya ang pagkamatinumanon paagi sa mga pag-antos nga iya naagihan. ⁹ Tungod diri ginghamnan siya ng Dios nga angay pagahalinan ng kaluwasan nga wayà katapusan para sa tanan nga nagatuman sa iya. ¹⁰ Kag gingtugyanan siya ng Dios nga maging Pinakamataas nga Parì pareho ng pagkapari ni Melkizedek.

Paandam parti sa Pagtalikod sa Pagtuo

¹¹ Madamò pa kuntà ang amon ihambay sa indo parti sa pagkapari ni Melkizedek kag ni Hesus, ugaling lang, mahugà iisplikar kay ginapasuyod lang nindo sa talinga ang amon gingtudlò kag ginapalapos naman nindo ini sa kabuak. ¹² Dapat kuntà mga manunulò na kamo kay madugay na kamo nga nagtuo, pero hasta niyan kahinangyan pa gid kamo nga tudluan ng mga una nga mga pagtulun-an parti sa hambay ng Dios. Pareho lang gihapon kamo sa mga lapsag nga nagakinahangyan ng gatas kay indi pa kamo makakaon ning matugas nga pagkaon. ¹³ Ang nabubuhi sa gatas hay lapsag nga wayà kinasayuran kung ano ang maayo o malain. ¹⁴ Pero ang matugas nga pagkaon hay para sa may mga edad. Ang mga tawo nga tiyad ini hay nasanay na ang inda kaisipan, ngani nakakaintindi sinda sa mahugà nga pagpanudlò kag nakakasayod na kung ano ang maayo o malain.

† 4:15 4:15 2:14, 17 † 5:5 5:5 Salmo 2:7 † 5:6 5:6 Salmo 110:4

6

¹ Ngani tungod madugay na kita nga nagatuo, kahinangyan bayaan na naton ang mga malupos nga mga pagpanudlo parti kay Kristo kag magpadayon na kita sa madayom nga mga pagpanudlo agud magtubo ang aton pagtuo. Indì na naton pagbalik-balikan ang parti sa una nga mga doktrina pareho ng: pagtalikod sa salà nga hinimuan nga ikakamatay espiritwal, ang parti sa pagtuo sa Dios, ² ang pagpanudlo parti sa mga pagbawtismo, ang pagtungtong ng mga kamot sa uyo, ang pagkabanhaw ng mga patay kag ang paghusga ng Dios sa kahimtangan ng mga tawo sa wayà katapusan. ³ Ang aton humanon, kung itugot ng Dios, magpadayon kita sa pagtuon ng madayom nga mga pagpanudlo, agud indì kita magtalikod sa iya. ⁴⁻⁶ Ang mga tawo nga nahayagan na ang inda hunahunà, nakatilaw na ng pagpakamaayo halin sa Dios, nakabaton na ng Espiritu Santo, nakatilaw na ng mga pagpakamaayo halin sa hambay ng Dios kag nabatyagan na ninda ang gahom nga ipakità gid sa paabuton nga mga inadlaw, pagkatapos kung sinda magtalikod sa Dios, imposible gid nga mapabalik sinda liwat sa Dios kag magtalikod pa sa inda salà, kay daw ginalangang ninda liwat sa krus kag ginapakahuy-an ang Ungà ng Dios.

⁷ Ang aton ihimplo hay pareho sa dutà nga pagkatapos mauyanan kag kung ang permi nagatubò nga mga tanom hay mapuslan ng mangunguma, ini pakamaayuhon ng Dios. ⁸ Pero kung ang nagatubò hay puro lang tunukon nga mga tanom, wayà ini puyos. Ngani pagasumpaon lang ini ng Dios kag sa ulihi hay pagasunugon.

⁹ Mga pinalanggà, aber tiyad ini ang ginahambay namon sa indo, sigurado kami nga mas maayo ang indo kamutangan kung parti sa indo kaluwasan. ¹⁰ Matarong ang Dios kag indì niya malimutan ang indo maayo nga mga hinimuan kag paghigugmà sa iya nga indo gingpakità kag padayon nga ginapakità, paagi sa pagbulig sa indo kapareho nga mga balaan nga tawo ng Dios. ¹¹ Gusto gid namon nga ang kada isa sa indo hay magpadayon nga matutom nga nagatuo sa Dios hasta sa katapusan, para mabaton nindo ang indo ginalauman. ¹² Ayaw kamo magtinamad, kundi patuyari nindo ang mga tawo nga paagi sa inda pagtuo kag pagkamatinisyon, makakabaton ng mga pangakò ng Dios.

Matuod gid ang Pangakò ng Dios

¹³ Isa nga ihimplo si Abraham: nang magpromisa ang Dios sa iya, wayà siya nagsambit ng iban nga pangayan kay wayà na may makalabaw pa sa iya. Ngani nagpanumpà siya sa iya kaugalingon nga pangayan, ¹⁴ kag naghambay siya, "Pakamaayuhon ko gid ikaw kag padamuon ko gid ang imo mga inapo."[†] ¹⁵ Niyan, naghuyat si Abraham nga may pag-antos, ngani nabaton niya ang promisa ng Dios. ¹⁶ Kung nagapanumpà ang isa ka tawo, ginagamit niya ang pangayan nga mas labaw pa sa iya mismo pangayan, agud patihan siya kag para wayà na madamò pa nga diskusyon. ¹⁷ Imaw da ang ginghuman ng Dios nang una sa mga tawo nga gingpromisahan niya nga makabaton ng iya gingpanumpà. Gingpakità niya sa inda nga mas klaro, paagi sa iya pagpanumpà nga indì mabag-o kag tumanon gid niya ang iya gingpromisa. ¹⁸ Kag ining duha ka butang, ang pangakò kag ang panumpà, indì gid magbag-o, kay imposible gid nga magpinusong ang

[†] 6:14 6:13-14 Gingtunaan 22:16-17

Dios. Ngani kita, nga nagapasalipod sa iya pareho sa isa ka panaguan, dapat magpakalig-on gid para indi kita maduyaan ning paglaom nga yari na gid sa aton. ¹⁹ Ini nga paglaom hay nagatao ng kasiguruhan sa aton kabuhi, nga daw sa angkla nga malig-on kag makusog. Ini nga paglaom hay nagaabot mismo sa Pinakabalaan nga Lugar* ²⁰ kag didto nag-una si Hesus pagsuyod para sa aton. Siya ang aton wayà katapusan nga Pinakamataas nga Pari pareho ng pagkapari ni Melkizedek.

7

Ang Pari nga si Melkizedek

¹ Si Melkizedek hay hari ng Salem kag pari ng Pinakamataas nga Dios. Mintras nagabalik na si Abraham halin sa pagpakig-away sa mga hari nga iya gingpamatay, gingsugat siya ni Melkizedek kag gingpakamaayo. ² Pagkatapos gingtaw-an ni Abraham si Melkizedek ng ikanapuyò ng tanan nga butang nga iya nabuoy sa inaway. Ang gusto hambayon ng pangayan nga Melkizedek hay Hari ng Pagkamatarong. Kag tungod hari siya ng Salem*, ang gusto ini hambayon siya hay Hari ng Katawhayan.* ³ Wayà gid ginahambay ng Kasulatan kung sin-o ang iya tatay kag nanay o ang iya mga kalulo-lulohan. Kag wayà da ginahambay ng Kasulatan ang parti sa pagkatawo o pagkamatay niya. Pareho siya sa Ungà ng Dios; ang iya pagkapari hay wayà katapusan.

⁴ Hunahunaa nindo kung mauno ka importante si Melkizedek. Kay aber ngani si Abraham nga imaw ang nagpundar ng aton nasyon hay nagtao kay Melkizedek ng ikanapuyò ng tanan nga iya nabuoy sa inaway. ⁵ Kung parti sa mga pari nga Judio nga inapo ni Levi, sunò sa Kasuguan nga gingbilin sa inda ni Moises, para sa inapo ni Levi ang ikanapuyò nga parte ng tanan nga produkto ng inda kasimanwa, aber matuod nga sinda tanan hay pareho nga inapo ni Abraham. ⁶ Pero si Melkizedek, aber bukon siya inapo ni Levi, gingtaw-an ni Abraham ng iya ikanapuyò. Kag si Melkizedek pa ang nagpakamaayo kay Abraham, aber pa nga si Abraham hay imaw ang gingpangakuan ng Dios. ⁷ Kag nasayuran naton tanan nga ang nagpakamaayo hay mas mataas kaysa sa ginapakamaayo. ⁸ Kung parti naman sa mga pari nga inapo ni Levi nga nagabaton ng ikanapuyò, mga tawo lang da sinda nga may kamatayon. Si Melkizedek nga gingtaw-an ni Abraham ng iya ikanapuyò hay buhi gihapon kay wayà nakasulat ang parti sa iya pagkamatay. ⁹ Ngani makahambay kita nga aber si Levi, nga ang iya mga inapo imaw ang nagabaton ng ikanapuyò, nagtao da ng iya ikanapuyò kay Melkizedek paagi kay Abraham; ¹⁰ kay makahambay kita nga si Levi yadto pa sa lawas ni Abraham nang pagtao ni Abraham ng iya ikanapuyò kay Melkizedek.

¹¹ Niyan, nasayuran ta nga ang pagtao ng Dios ng Kasuguan sa mga Judio hay nakabasi sa pagkapari ng mga inapo ni Levi nga nagadumaya sa mga halad nga gingsugò ng Kasuguan. Kung puydi nga maging matarong ang

* **6:19** 6:19 Sa literal: ang Pinakabalaan nga Lugar sa likod ng kurtina. Ang Pinakabalaan nga Lugar ng Dios sa langit hay ginkumpara sa Pinakabalaan nga Lugar ng Templo sa Jerusalem nga ginatagò sa likod ng madakmoy nga kurtina para wayà ning may makasuyod kundi ang Pinakamataas lang gid nga Pari kag ini hay kaisa lang sa isa ka tuig. * **7:2** 7:2 Salem: Ini nga hambay hay may kaangtanan sa Hebreo nga hambay nga shalom, nga ang gusto hambayon, katawhayan o maayo nga kamutangan.

mga tawo paagi sa ginahuman ng mga pari, indi na kuntà kahinangyan ang iban pa nga klasi nga pari pareho ng pagkapari ni Melkizedek, nga iba kaysa sa pagkapari ni Aaron nga inapo ni Levi. ¹² Kung ging-ilisan ang pagkapari, kahinangyan ilisan da ang Kasuguan. ¹³ Ang aton Ginoong Hesus imaw ang ginahambay nga iban pa nga klasi nga pari. Nasayuran naton nga bukon siya inapo ni Levi kundi sa iban nga inapo nga wayà pari nga ginghalinan. ¹⁴ Kag klaro gid nga si Hesus nga inapo ni Juda hay naging pari. Pero nang naghambay si Moises parti sa tribo ni Juda, wayà gid niya gingsambit ang parti sa pagkapari.

Si Kristo Pareho kay Melkizedek

¹⁵ Niyan lalò pa gid nga naging klaro nang ging-ilisan na ang mga pari nga inapo ni Levi tungod niyan igwa na ning iban nga pari nga pareho ni Melkizedek. ¹⁶ Naging pari siya bukon tungod sa inapo nga sunò sa Kasuguan, kundi tungod sa iya gamhanan nga kabuhì nga wayà katapusan. ¹⁷ Kay ginahambay ng Kasulatan parti sa iya,

“Ikaw hay pari sa wayà katapusan,

pareho ng pagkapari ni Melkizedek.”†

¹⁸ Ang dati nga Kasuguan hay ging-ilisan na ng Dios kay wayà na ini puyos kag indi makabulig sa aton. ¹⁹ Kay indi puydi nga maging matarong kita sa panirò ng Dios paagi sa aton pagsunod sa Kasuguan. Ngani gingtaw-an kita niyan ning mas maayo nga paglaom kag paagi diri makapalapit na kita sa Dios.

²⁰ Kag isa pa, nang gingtugyanan ng Dios si Hesus nga maging pari, nagpanumpà gid siya. Wayà gid ang Dios nagpanumpà, nang gingbutang niya ang mga inapo ni Levi nga maging mga pari, ²¹ pero ginghuman lang gid ini ng Dios nga may pagpanumpà para kay Hesus. Kay may ginahambay sa Kasulatan parti sa iya,

“Nagpanumpà ang GINOO† nga ikaw hay pari sa wayà katapusan.

Kag indi gid mababag-o ang iya hunahunà.”†

²² Kay nagpanumpà gid ang Dios, si Hesus ang garantiya ng ini nga mas maayo nga kasugtanan ng Dios sa iya mga tawo. ²³ Nang una, madamò ang mga pari kay kung mamatay ang isa, mailis naman ang isa agud makapadayon ang inda pagserbisyo bilang mga pari. ²⁴ Pero si Hesus wayà kamatayon, imaw inà nga ang iya pagserbisyo bilang pari hay wayà ginasaylo sa iban. ²⁵ Ngani puydi niya maluwas hasta sa wayà katapusan ang tanan nga tawo nga magpalapit sa Dios paagi sa iya. Kay buhì siya hasta san-o para magpakitluoy sa Dios para sa inda.

²⁶ Ngani si Hesus imaw gid ang Pinakamataas nga Pari nga aton kahinangyan. Balaan siya, wayà gid siya naghuman ning malain kag wayà gid salà sa iya kabuhì. Ginglain siya sa aton nga mga tawo nga makasasalà kag gingdaya sa ibabaw ng langit kag yadto na siya sa ginaistaran ng Dios. ²⁷ Bukon siya pareho ng iban nga mga Pinakamataas nga Pari nga kahinangyan maghalad adlaw-adlaw, una para sa inda kaugalingon nga salà, pagkatapos para sa salà ng mga tawo. Pero si Hesus, kaisa lang gid naghalad. Ginghalad niya ang iya kaugalingon didto sa krus kag wayà na niya gingliwat-liwata pa. ²⁸ Ang mga tawo nga gingbutang bilang mga Pinakamataas nga Pari sunò sa Kasuguan ni Moises hay mga tawo lang da

† 7:17 7:17 Salmo 110:4 † 7:21 7:21 GINOO: Basaha sa Pasayod sa kabilugan ng libro. † 7:21 7:21 Salmo 110:4

nga may kaluyahon. Pero pagkatapos nga maitao ang Kasuguan, gingpili ng Dios ang iya Ungà paagi sa pagpanumpà kag gingtugyan niya ang iya Ungà nga perpikto nga Pinakamataas nga Pari nga magapadayon sa wayà katapusan.

8

Si Kristo ang aton Pinakamataas nga Pari

¹ Ini ang pinakapunto ng akon mga ginahambay: niyan igwa kita ning Pinakamataas nga Pari nga nagapungkò sa tuo ng trono ng Makagagahom nga Dios sa langit. ² Nagaserbisyo mismo siya bilang Pinakamataas nga Pari didto sa Balaan nga Lugar, nga imaw ini ang matuod nga Tolda nga Sambahan. Bukon tawo ang naghuman ng adto nga lugar kundì ang Dios mismo. ³ Kag tungod ang kada Pinakamataas nga Pari hay ginapili nga maghalad sa Dios ng mga hayop kag iban pa nga mga halad, kahinangyan may ihalad da ang aton Pinakamataas nga Pari. ⁴ Kung yari pa siya sa dutà, indì gid siya puydi nga maging pari, kay may mga pari na diri nga nagahalad sunò sa Kasuguan. ⁵ Ang inda ginahuman nga mga paghalad hay ihimplo kag anino lang ng mga butang nga ginahuman didto sa langit. Nasayuran ta ini kay nang magtunà na nga patulayon ni Moises ang Tolda nga Sambahan, gingpaandaman siya ng Dios, “Siguraduha nga sundon mo gid ini tanan sunò sa plano nga gingpakità ko sa imo diri sa bukid.”†

Si Hesus ang Miyugpatungà ng Bag-o nga Kasugtanan

⁶ Pero sa matuod lang, mas maayo ang pagserbisyo nga gingsalig kay Hesus bilang Pinakamataas nga Pari kaysa sa pagserbisyo ng adto nga mga pari. Siya hay imaw ang miyugpatungà ng bag-o nga kasugtanan nga mas maayo kaysa sa una, tungod ang bag-o nga kasugtanan hay ginabasi sa mas maayo pa nga mga promisa ng Dios.

⁷ Kung wayà kuyang ang una nga kasugtanan, indì na kuntà kahi-nangyan ng pangaduha. ⁸ Pero nakità ng Dios nga kuyang ang inda pagsunod sa una nga kasugtanan, ngani naghambay siya,

“Tan-awa nindo! Magaabot ang mga adlaw nga magahuman ako ning bag-o nga kasugtanan sa mga taga-Israel kag taga-Juda,
⁹ kag ini hay bukon na pareho sa una nga kasugtanan nga akon ginghuman sa inda mga kalulo-lulohan, nang gingdaya ko sinda nga may pagdahan halin sa Egipto.

Gingtalikuran ninda ang una nga kasugtanan nga gingtao ko sa inda. Ngani gingpabay-an ko na lang sinda. Ako, ang Dios, ang nagahambay ini.”

¹⁰ Naghambay pa ang Dios,
“Ang bag-o nga kasugtanan nga akon humanon sa mga tawo ng Israel sa paabuton nga mga inadlaw hay imaw ini: Ibutang ko ang akon mga sugò sa inda hunahunà kag isulat ko ang mga ini sa inda tagipusuon. Ako hay maging inda Dios kag sinda hay maging akon mga tawo.

¹¹ Wayà na may magahambay pa sa iya kasimanwa o sa iya utod nga dapat kilayahon niya ang GINOO,
kay sinda tanan hay magakilaya sa akon, tunà sa pinakamababà hasta sa pinakadungganon.

¹² Kay patawaron ko sinda sa inda mga kalainan kag indì ko na pagdumdumon ang inda mga salà.”†

¹³ Kag tungod naghambay ang Dios nga may bag-o na nga kasugtanan, gingpasayod niya nga ang una nga kasugtanan hay lumà na. Kag sayod naton nga aber ano nga lumà na kag wayà na puyos, indi na magdugay kag ini hay maduduyà na.

9

Ang Pagsamba sa Dutà kag sa Langit

¹ Ang una nga kasugtanan hay may mga layi parti sa pagsamba kag may Balaan nga Lugar nga ginghuman ng mga tawo. ² Adto nga Tolda nga Sambahan nga inda gingpatindog hay may duha ka kwarto. Ang una nga kwarto hay ginatawag nga Balaan nga Lugar. Yadto didto ang butangan ng iwagan, ang lamisa kag ang mga tinapay nga ginahalad sa Dios. ³ Sa likod ng madakmoy nga kurtina hay may ikaduha nga kwarto kag ini hay ginatawag nga Pinakabalaan nga Lugar. ⁴ Didto nakabutang ang altar* nga bulawan nga ginasunugan ng insenso kag ang Kaban ng Kasugtanan nga gingsaputan sa kada alihid ng bulawan. Yadto sa suyod ng kaban ang butangan nga bulawan nga may suyod nga manna* kag ang sungkod ni Aaron nga nagtaybos, pati ang mga bato nga gingsulatan ng mga sugò ng Dios. ⁵ Sa ibabaw ng Kaban hay may mga istatwa ng kerubin* nga nagapakilaya nga yadto ang Dios. Ang pakpak ng mga kerubin hay nagatabon sa ibabaw ng lugar kung diin didto ginapatawad ng Dios ang kasal-anan ng mga tawo. Ugaling sa niyan indi ko ini tanan maisplikar sa indo.

⁶ Kung preparado na adto tanan nga gamit sa suyod ng Tolda nga Sambahan, nagasuyod permi ang mga pari sa una nga kwarto agud humanon ang inda obligasyon. ⁷ Pero sa Pinakabalaan nga Lugar, ang Pinakamataas nga Pari lang gid ang puydi makasuyod kag kaisa lang gid kada tuig. Kag kung magsuyod siya didto, nagadaya siya ng dugò nga halad sa Dios para sa iya kaugalingon nga mga salà kag para sa mga salà ng mga tawo nga inda nahuman nga wayà ninda ginghungod. ⁸ Paagi sa inà nga inda ginghuman, ginapakità ng Espiritu Santo sa aton nga wayà gid ordinaryo nga tawo nga makasuyod sa Pinakabalaan nga Lugar mintras yarà pa ang Tolda nga Sambahan. ⁹ Ini nga Sambahan hay simbulo lang para sa aton tyempo niyan. Kay ang matuod, ang tanan nga ginadaya didto pati ang mga hayop nga ginahalad sa Dios hay indi gid makalimpyo ng konsensya ng mga nagasamba sa tiyad adto nga paagi. ¹⁰ Matuod da nga ang mga butang nga inda ginahuman puro lang parti sa mga pagkaon kag ilimnon kag parti sa mga pagpanghugas. Inà nga mga layi nga pangluwas lang hay nagpadayon hasta nga nag-abot gid ang oras nga gingbag-o na ng Dios ang dati nga mga paagi.

Mas Maayo ang Paghalad ni Kristo

¹¹ Pero nag-abot na si Kristo bilang aton Pinakamataas nga Pari kag gingdaya niya ang maayo nga mga butang para sa aton, paagi sa iya pagserbisyo sa langitnon nga Tolda nga mas maayo kag wayà kuyang. Bukon tawo ang naghuman adto kag wayà diri sa ini nga kalibutan. ¹² Nagsuyod si Kristo sa Balaan nga Lugar sa langit, bukon paagi sa dugò ng mga kaming kag ng mga batà nga baka. Kundi nagsuyod siya paagi sa paghalad ng iya mismo dugò ning kaisa lang gid. Kag tungod sa iya dugò, nagkaigwa kita katubusan nga wayà katapusan sa aton mga salà, agud indi na kita parusahan ng Dios. ¹³ Kung ang isa ka tawo hay ginakabig

nga mahigkò sunò sa Kasuguan, kahinangyan wisikan siya ning dugò ng kambing, ng toro nga baka kag abo ng dumayaga nga baka, agud maging malimpyo siya. ¹⁴ Niyan, kung nakakapalimpyo ngani inà nga mga hayop, mas lalò na gid nga makakapalimpyo ang dugò ni Kristo sa aton mga konsensya, agud matalikuran naton ang mga hinimuan ta nga ikakamatay sa espirituwal, para maserbisuhan naton ang buhì nga Dios. Kay paagi sa Espiritu Santo nga wayà katapusan, ginghalad ni Kristo sa Dios ang iya kaugalingon bilang halad nga wayà gid deperensya sa panirò ng Dios.

¹⁵ Ngani imaw ini ang bag-o nga kasugtanan, nga si Kristo ang miyug-patungà sa aton kag sa Dios, agud mabaton naton nga mga gingtawag ng Dios ang pangakò niya nga panublion nga wayà katapusan. Paagi sa iya pagkamatay, gingtubos niya ang mga tawo sa mga salà nga ginghuman ninda sa una nga kasugtanan. ¹⁶ Ang ihimplo diri hay pareho sa tawo nga nagpahuman ning testamento parti sa iya mga ipapanubli kung patay na siya. Wayà ning mabubuoy nga aber ano ang magapanubli hasta mapamatuuran nga patay na ang nagpahuman ng testamento. ¹⁷ Ang testamento hay ipiktibo lang kung patay na ang nagpahuman adto. Kay mintras buhì pa siya, baliwayà gid inà nga testamento. ¹⁸ Ngani ang una nga kasugtanan hay nagkahinangyan da nga mapamatuuran ng dugò. ¹⁹ Kay nang gingtudlò ni Moises ang tanan nga sugò ng Kasuguan ng Dios sa mga tawo, nagbuoy siya dugò ng batà nga baka kag kambing kag ginghaluan niya tubi. Pagkatapos gingwisikan niya ang gingsulatan ng Kasuguan kag ang tanan da nga tawo. (Ang iya ginggamit nga pangwisik hay sanga ng isopo[†] nga ginghigutan ng puya nga higot nga halin sa buyboy ng karnero.) ²⁰ Mintras ginahuman ini ni Moises, naghambay siya sa mga tawo, "Imaw ini ang dugò nga nagapalig-on sa kasugtanan nga ginghuman kag ginapatuman ng Dios sa indo."[†] ²¹ Kag gingwisikan da niya ning dugò ang Tolda nga Sambahan pati ang tanan nga kagamitan didto sa pagsamba sa Dios. ²² Sunò sa Kasuguan, hayos tanan nga gamit sa pagsamba hay ginalimpyuhan paagi sa dugò. Kag kung wayà dugò nga gingbubò bilang halad sa Dios, wayà kapatawaran ang mga salà.

Ang Pagsuyod ni Kristo sa Langit

²³ Ngani kahinangyan nga limpyuhon paagi sa mga halad ang mga butang sa adto nga sambahan nga anino lang ng mga butang nga ginahuman didto sa langit. Pero ang mga butang nga yadto sa langit hay nagakinahangyan ng mga mas maayo pa gid nga halad. ²⁴ Kay si Kristo hay wayà nagsuyod sa Balaan nga Lugar nga ginghuman ng tawo nga anino lang nga yadto sa langit, kundi nagsuyod siya sa langit mismo. Kag niyan, yadto siya kaibahan ng Dios nagapakitluoy para sa aton. ²⁵ Sunò sa Kasuguan, ang Pinakamataas nga Pari hay nagasuyod sa Pinakabalaan nga Lugar kada tuig nga nagahalad ning dugò ng mga hayop. Pero si Kristo kaisa lang gid naghalad ng iya kaugalingon kag wayà na niya ini ingliwat-liwata. ²⁶ Kay kung bukon, kahinangyan kuntà nga siya hay liwat-liwat nga mamatay tunà pa nang gingtuga ang kalibutan. Pero niyan kaisa lang gid siya nagpakità diri sa kalibutan sa ulihi nga tyempo, agud buy-on ang aton mga salà paagi sa iya paghalad ng iya kaugalingon. ²⁷ Ang tawo kaisa lang gid mamatay kag pagkatapos pagahusgahan na siya ng Dios. ²⁸ Ngani si Kristo, kaisa lang siya namatay bilang halad agud pas-anon ang mga salà

[†] 9:19 9:19 Exodus 12:22   [†] 9:20 9:20 Exodus 24:8

ng tanan nga tawo. Matuod nga mabalik siya liwat diri sa kalibutan, pero indì para maghalad liwat agud pas-anon ang salà, kundì para luwason ang mga tawo nga nagahuyat gid sa iya.

10

Ang Halad ni Kristo Labaw sa Tanan

1 Tungod ang Kasuguan hay anino lang ng maayo nga mga butang nga maabot, bukon ang matuod gid nga mga butang, ang Kasuguan mismo hay indì makapamatarong sa mga tawo nga nagapalapit sa Dios paagi sa mga halad nga ginahalad kada tuig. ² Kay kung napatawad na gid ang mga nagasamba, wayà na kuntà ninda ginadumduma ang bug-at ng inda mga salà kag indì na kahinangyan nga maghalad pa gid sinda. ³ Pero adto nga mga halad hay nagapadumdom pa ngani sa mga tawo kada tuig ng inda mga salà. ⁴ Kay ang matuod, ang dugò ng toro kag kambing nga inda ginahalad hay indì gid makabuoy ng inda mga salà. ⁵ Ngani pagkari ni Kristo diri sa kalibutan naghambay siya sa Dios,

“Wayà mo nagustuhi ang mga halad nga hayop kag ang iban pa nga mga halad,

kundì gingtagan-an mo ako lawas para ihalad.

⁶ Kay wayà ka malipay sa mga halad nga ginasunog kag sa iban nga mga halad para sa kasal-anan.

⁷ Ngani naghambay ako, ‘Yari ako agud tumanon ang imo kabubut-on, O Dios, sunò sa ginahambay ng Kasulatan parti sa akon.’ ”†

⁸ Una naghambay si Kristo sa Dios,

“Wayà mo nagustuhi ang mga halad nga hayop kag ang iban pa nga mga halad, mga halad nga ginasunog kag mga halad para sa kasal-anan; kag wayà ka malipay sa inda.”

Ginghambay niya ini aber matuod nga ini tanan ginahalad sunò sa Kasuguan. ⁹ Pagkatapos naghambay siya,

“Yari ako agud tumanon ang imo kabubut-on.”

Ngani paagi diri, nasayuran ta nga gingduyà na ng Dios ang una nga mga paghalad kag ang pangaduha nga halad hay imaw ang iya ging-ilis. ¹⁰ Kag tungod gingtuman ni Hesu-Kristo ang kabubut-on ng Dios, ginglimpyo niya kita sa aton mga salà. Natabò ini paagi sa iya paghalad ng iya kaugalingon nga lawas ng kaisa lang gid.

¹¹ Ang kada parì hay nagatindog adlaw-adlaw didto sa sambahan mintras nagaserbisyo sa Dios. Ugaling ang inda mga halad hay imaw lang da gihapon kag liwat-liwat kag indì gid makabuoy ng mga salà ng mga tawo. ¹² Pero si Kristo hay kaisa lang gid naghalad para sa aton mga salà kag ang resulta ini hay hasta sa wayà katapusan, ngani indì na kahinangyan nga liwat-liwatan pa. Pagkatapos nagpungkò siya hampig sa tuo ng Dios. ¹³ Kag niyan yadto na siya nagahuyat hasta sa tyempo nga mapasukò ng Dios kay Hesus ang iya mga kaaway. ¹⁴ Ngani paagi sa isa lang niya nga halad, kita nga mga ginglimpyo na sa salà hay ginghuman niya nga wayà kuyang hasta sa wayà katapusan.

¹⁵ Nagapamatuod mismo ang Espiritu Santo sa aton parti sa ini nga mga butang, kay naghambay siya nang una,

¹⁶ “Imaw ini ang bag-o nga kasugtanan ang akon humanon sa inda sa paabuton nga mga inadlaw:

† 10:7 10:5-7 Salmò 40:6-8

Ibutang ko ang akon mga sugò sa inda tagipusuon kag isulat ko ini sa inda hunahunà.”†

17 Pagkatapos naghambay pa gid siya,

“Indi ko na pagdumdumon ang inda mga salà kag mga malain nga hinimuan.”†

18 Ngani kay may paagi na para mapatawad ang mga salà, indì na kahinangyan pa ang paghalad para sa mga kasal-anan.

Magpalapit Kita sa Dios

19 Ngani mga kauturan kay Kristo, tungod sa dugò ni Hesus nga iya gingbubò para sa aton, hilway na kita arinyan nga makasuyod sa Balaan nga Lugar sa langit.* 20 Paagi sa iya kamatayon, ging-abrihan niya para sa aton ang agihan nga wayà pa nang una agud makasuyod kita sa Balaan nga Lugar nga yarà sa kabuak ng kurtina† nga imaw ang iya lawas kag ini hay nagadaya sa aton pakadto sa kabuhi nga wayà katapusan. 21 Kag igwa kita pari nga wayà kapareho nga nagadumaya sa pamilya ng Dios. 22 Ngani magpalapit kita sa Dios nga hugot sa tagipusuon kag may pagtuo nga wayà gid nagaduha-duha. Kay sayod naton nga ginglimpyuhan† na ang aton tagipusuon halin sa malain nga mga hunahunà paagi sa dugò ni Hesus kag nahugasan na ang aton lawas ng malimpyo nga tubi†. 23 Magpakalig-on kita sa paglaom nga ginapamatuuran naton kag indì kita magduha-duha, kay ang Dios nga nagpromisa hay masaligan gid sa pagtuman ng iya mga gingpangakò sa aton. 24 Kag tinguhaon gid naton nga maghinuligan kita agud magdugang pa ang aton paghigugmà sa aton isigkatawo kag paghuman ning maayo. 25 Indi gid naton parahon ang aton pagtipon-tipon, pareho ng iban nga nagpara na. Kundì palig-unon ta ang isa kag isa, lalò na gid niyan nga nakikità naton nga malapit na ang Adlaw ng Pagbalik ng Ginoo.

26 Kay pagkatapos nga nasayuran na naton ang kamatuuran kag ginahinungod pa gid naton ang pagpakasalà, wayà na gid maihalad agud mapatawad pa ang aton mga salà. 27 Ngani ang aber sin-o nga nagahaman ini hay nagapaabot na lang ng makahiyadlok nga paghusga kag grabi nga kainit ng kalayo nga gingpreparar ng Dios para sa mga nagakontra sa iya. 28 Di ba nang una, ang aber sin-o nga makasuway ng Kasuguan ni Moises hay ginapatay nga wayà kaluoy kung may duha o tuyo ka tawo nga makapamatuod nga nakasalà gid siya? 29 Ngani kung tiyad inà, ano ang imo maiisip sa tawo nga ginapakahuy-an ang Ungà ng Dios kag ginabaliwayà ang dugò nga nagpamatuod sa kasugtanan, (nga imaw mismo ang naglimpyo sa iya mga salà) kag ginainsulto ang Espiritu Santo nga nagatao ng pagpakamaayo? Angay gid siya nga mag-agom ng mas grabi gid nga parusa. 30 Kay kilaya naton ang Dios nga naghambay ng tiyad ini,

“Ako ang magabayos; ako ang magaparusa sa inda.”†

Kag nagahambay pa gid siya,

“Pagahusgahan ng GINOO ang mga tawo nga sakop niya!”†

† **10:16** 10:16 Jeremias 31:33 † **10:17** 10:17 Jeremias 31:34 * **10:19** 10:19 Ang gusto hambayon ng makasuyod sa Balaan nga Lugar sa langit hay makasuyod sa presensya ng Dios, halimbawà paagi sa pagpangamuyò o pagsamba sa Dios. Basaha sa 4:16. † **10:20** 10:20 Mateo 27:51; Marcos 15:38; Lucas 23:45 † **10:22** 10:22 Sa literal: ging-wisikan. † **10:22** 10:22 Ezekiel 36:25 † **10:30** 10:30 Deuteronomio 32:35 † **10:30** 10:30 Deuteronomio 32:36

³¹ Makahiyadlok gid kung ang buhi nga Dios imaw ang magparusa.

³² Dumduma nindo nang una, nang kamo hay bag-o pa lang nakakilaya kay Kristo. Madamò ang mga pagtilaw nga kahugaan ang indo ging-antos, pero wayà gid kamo nadaog. ³³ Kung kaamat, ginapakahuy-an kamo kag ginasakit sa atubangan mismo ng mga tawo. Kag kung kaamat naman, aber bukon kamo ang ginahumanan ini kundi ang indo mga kaibahan, nababatyagan gihapon nindo ang kasakit kay naluoy kamo sa inda. ³⁴ Kay naluoy kamo sa indo kapareho nga mga nagatuo nga gingpriso. Kag aber ging-agaw sa indo ang indo mga pagkabutang, ging-antos nindo ini nga may kalipay kay nasayuran nindo nga igwa gihapon kamo ning mas maayo pa nga pagkabutang nga indi gid maduyà hasta san-o. ³⁵ Ngani ayaw nindo pagduyaa ang indo pagsalig sa Dios, kay may dakò gid ini nga bayos para sa indo. ³⁶ Kahinangyan nga magmainantuson kamo agud matuman nindo ang kabubut-on ng Dios kag mabaton nindo ang iya gingpromisa sa indo.

³⁷ Kay naghambay ang Dios sa Kasulatan,
 “Ang ginahuyat nindo hay malapit na gid mag-abot,
 indì na siya magdugay.

³⁸ Kag ang tawo nga akon gingpakamatarong tungod sa iya pagtuo magakabuhì ng wayà katapusan.

Pero kung magtalikod siya sa akon, indì ako malipay sa iya.”†

³⁹ Pero kita hay bukon pareho sa mga tawo nga nagatalikod sa Dios nga ang kadtuan ninda hay sa impierno, kundi hugot ang aton pagtuo sa iya, ngani magakaigwa kita ning kabuhì nga wayà katapusan.

11

Ang Pagtuo sa Dios

¹ Ano gid gali ang pagtuo? Ang pagtuo hay ang matuod nga mga butang nga aton ginalauman, ang pagsigurado sa mga butang nga wayà pa naton makità. ² Tungod sa ini nga pagtuo, gingdayaw ang aton mga kalululohan ng Dios.

³ Tungod sa pagtuo, nasayuran ta nga ang bilog nga kalibutan hay gingtuga paagi sa paghambay ng Dios. Ngani ang mga butang nga aton nakikità hay gingtuga bukon halin sa nakikità.

Ang Ihimplo ng mga may Pagtuo

⁴ Tungod sa pagtuo, naghalad si Abel ng halad nga mas maayo kaysa kay Cain. Kag paagi sa iya pagtuo, gingkabig siya ng Dios nga matarong, kay gingbaton ng Dios ang iya halad. Ngani aber patay na si Abel, may ginatudlò gihapon siya sa aton paagi sa iya pagtuo.

⁵ Tungod sa pagtuo, wayà mamatay si Enoc kundi gingdaya siya ng Dios didto sa langit. “Wayà na siya makità diri sa dutà kay gingdaya siya ng Dios.”† Kag ginahambay ng Kasulatan, “Bago siya gingdaya didto, nalipay gid ang Dios sa iya pagkabuhì.”† ⁶ Pero ang tawo nga wayà pagtuo indì gid makatao kalipay sa Dios. Kay ang aber sin-o nga nagapalapit sa Dios hay kahinangyan magpati nga may Dios kag magtuo nga siya ang nagatao ng bayos sa mga tawo nga nagapangità sa iya.

⁷ Tungod sa pagtuo, gingpatihan ni Noe ang paandam ng Dios parti sa mga magakatabò aber wayà pa niya ini makità. Ngani gingtuman niya nga

† **10:38** 10:37-38 Habakuk 2:3-4 † **11:5** 11:5 Gingtunaan 5:24 † **11:5** 11:5 Gingtunaan 5:24 sa bersyon ng Septuagint

may kahadlok ang Dios kag naghuman siya arka agud maluwas siya kag ang iya pamilya. Kag paagi sa iya pagtuo, gingparusahan ang mga tawo sa kalibutan; tungod da sa iya pagtuo gingkabig siya ng Dios nga matarong.

⁸ Tungod sa pagtuo, gingtuman ni Abraham ang ginhambay ng Dios nga magkadto siya sa lugar nga iya mababaton bilang panublion. Gingbayaan niya ang iya lugar aber wayà siya makasayod kung diin gid siya makadto.

⁹ Kag tungod da sa pagtuo, aber nag-istar si Abraham sa adto nga dutà nga gingpangakò sa iya, nag-istar lang siya sa mga tolda nga daw sa istranghero. Nag-istar da sa mga tolda ang iya ungà nga si Isaac kag ang iya apo nga si Jacob, nga kaibahan nga miyugpanubli sa pangakò ng Dios. ¹⁰ Ginghuman ini ni Abraham kay ginahuyat niya ang syudad nga may malig-on gid nga pundasyon, nga ang Dios mismo ang nagplano kag nagpatindog.

¹¹ Tungod da sa pagtuo, nakaungà pa si Abraham, aber maguyang na gid siya kag aber baog ang iya asawa nga si Sara, kay nagpati siya nga masaligan ang Dios nga nagpangakò sa iya. ¹² Ngani kay Abraham naghalin ang mga inapo nga pareho kadamò ng mga bituon sa langit kag pareho da sa baybay sa alihid ng dagat nga indì mabilang, aber wayà na gid paglaom nga makaungà pa siya.

¹³ Ini tanan nga tawo hay nagkamatay nga nagatuo. Aber wayà ninda nabaton ang mga promisa ng Dios mintras buhì pa sinda, sigurado gid kag kalipay sinda nga magaabot ang adlaw nga mababaton gid ninda ang inda ginalauman. Ging-akò ninda nga sinda hay mga istranghero lang gid kag bukon taga-diri sa ini nga kalibutan. ¹⁴ Ang mga tawo nga nagahambay ng tiyad inà hay nagapakilaya nga ginapangità pa ninda ang lugar nga para gid sa inda. ¹⁵ Wayà na ninda ginaisipa ang lugar nga inda ginghalinan, kay kung ginaisip ninda, may tsansa pa sinda nga makabalik didto. ¹⁶ Pero ang inda ginghuman, gingpalabi gid ninda ang mas maayo nga lugar kag ini hay wayà iban kundì ang syudad nga yadto mismo sa langit. Ngani wayà ginakahuyà ng Dios nga siya hay tawagon ninda nga inda Dios. Sa matuod lang, gingpreparahan niya sinda ning isa ka syudad.

¹⁷ Tungod sa pagtuo, gingdaya ni Abraham para ihalad ang iya ungà nga si Isaac nang gingtistingan siya ng Dios. Nagsugot si Abraham nga ihalad ang iya bugtong nga ungà, aber nabaton niya ang mga pangakò ng Dios ¹⁸ parti sa iya ungà nga nakasulat, "Kay Isaac magahalin ang imo mga inapo nga akon gingpangakò."[†] ¹⁹ Kay nagapati siya nga kung mamatay gida si Isaac, mahuhuman ng Dios nga banhawon siya. Ngani nakabalik si Isaac kay Abraham, daw sa nabuhì siya halin sa pagkamatay.

²⁰ Tungod sa pagtuo, gingbendisyanan ni Isaac ang iya mga ungà nga sina Jacob kag Esau nga maging maayo ang inda kabuhì sa paabuton nga mga adlaw.

²¹ Tungod sa pagtuo, nang malapit na mamatay si Jacob, gingbendisyanan niya ang iya mga apo nga mga ungà ni Jose. Kag nagsamba siya sa Dios mintras nagapanukod sa iya sungkod.

²² Tungod sa pagtuo, naghambay si Jose nang malapit na siya mamatay, nga ang mga Israelita hay mahalina sa Egipto kag nagbilin siya nga day-on ninda ang iya mga tuy-an kung maghalin na sinda.

²³ Tungod sa pagtuo, ang mga ginikanan ni Moises hay wayà mahadlok magsuway sa sugò ng hari, kay pagkatapos nga natawo siya, nang makità

[†] 11:18 11:18 Gingtunaan 21:12

ninda nga gwapo ang inda lapsag, gingtagò ninda ini sa suyod ng tuyo ka bulan.

²⁴ Kag tungod sa pagtuo, wayà nagsugot si Moises nang may edad na siya nga tawagon pa siya nga ungà ng prinsesa nga ungà ng Faraon*. ²⁵ Mas gingpalabi niya ang mag-antos kaibahan ang mga tawo ng Dios kaysa sa magpangalipay sa sala sa matag-od lang nga tyempo. ²⁶ Gingkabig niya nga mas maayo pa gid ang pagpakamaayo nga iya mababaton kung mag-antos siya ng mga kahuy-anan para kay Kristo kaysa sa mga manggad nga mabaton niya sa Egipto. Kay mas gingpalabi niya ang bayos nga paabuton.

²⁷ Kag tungod sa pagtuo, naghalin si Moises sa Egipto nga wayà nahadlok nga mahangit ang hari sa iya. Kay nagpadayon siya nga daw nakikità niya ang Dios nga indì makità. ²⁸ Tungod sa iya pagtuo, gingtunaan niya ang pagsilibrar ng ginatawag, Pyesta ng Pagligad ng Anghel*. Gingsugò niya ang tanan nga Israelita nga pahiran ninda ning dugò ng karnero ang inda mga pwertahan, kay basi kung patyon sinda ng anghel nga magapamatay sa mga panganay.

²⁹ Tungod sa pagtuo, nakatabok ang mga Israelita sa Mapuya nga Dagat nga daw nagapanaw lang sinda sa uga nga dutà. Pero nang gingtilawan ng mga taga-Egipto nga magtabok, nagkalumos sinda.

³⁰ Tungod sa pagtuo, nagmartsa ang mga Israelita palibot sa syudad ng Jerico sa suyod ng pito ka adlaw, pagkatapos natumpag ang pader ng syudad.

³¹ Tungod sa pagtuo, si Rahab nga nagabaligya ng iya lawas hay wayà mapatay kaibahan ng mga taga-Jerico nga wayà nagtuman sa Dios, kay gingbaton niya sa iya bayay kag gingproteksyunan ang mga espiya nga gingsugò ni Josue.

³² Ano pa ang akon ibalità sa indo parti sa mga tawo nga nagtuo sa Dios? Kuyang ang tyempo kung iistorya ko pa sa indo ang parti kana Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel kag sa mga propeta nang una. ³³ Paagi sa inda pagtuo, gingpangperdi ninda ang mga gingharian, nagdumaya sinda ng matarong kag nabaton ninda ang mga gingpangakò ng Dios sa inda. Paagi sa inda pagtuo, wayà sinda pagkauna ng mga leon. ³⁴ wayà sinda nasunog sa nagadabadaba nga kalayo kag nalikawan ninda nga mamatay sa espada. Ang iban sa inda maluya na gid pero gingpakusog sinda ng Dios. Naging maisog sinda sa inaway kag naperdi ninda ang mga sundalo ng mga taga-iban nga lugar. ³⁵ May mga babayi da nga ang inda mga ungà nga namatay hay nabanhaw. Ang iban hay gingsakit hasta mamatay, kay indì gid sinda magsugot sa kondisyon nga kung magtalikod sinda sa inda pagtuo buhian sinda. Kay nasayuran ninda nga magaabot ang adlaw nga pagabanhawon sinda ng Dios kag mababaton ninda ang mas maayo gid nga kabuhi. ³⁶ Ang iban sa inda hay ging-nginitlan kag gingpalatigo kag may iban da nga gingpanggapos kag gingpangpriso. ³⁷ Gingbugoy sinda hasta mamatay, ginglagari sinda hasta mautod kag gingpamatay sinda paagi sa espada. Nagasinaylo-saylo sinda sa iba-iba nga lugar nga nakabarò ning panit ng karnero kag kambing, kapobre-pobre gid sinda, gingpasakitan kag gingpintasan ng mga tawo. ³⁸ Napilitan sinda nga magpanagò sa tiway nga lugar, sa kabukiran, sa mga kuyba kag sa mga buhò ng dutà. Pero sa matuod lang, ang mga malain nga mga tawo sa kalibutan hay indì bagay nga magkaibahan ninda.

* 11:24 11:24 Faraon: ang gusto hambayon, hari ng Egipto.

³⁹ Sinda tanan hay gingdayaw ng Dios tungod sa inda pagtuo. Pero wayà ninda nabaton sa inda tyempo ang gingpangakò ng Dios. ⁴⁰ Kay may mas maayo pa nga plano nga gingpreparar ang Dios para sa aton, kay gusto niya nga kita hay makaibahan ninda para magbaton ng pagpakamaayo kung tumanon na niya ang iya gingpangakò.

12

Magpadayon kita sa Pagdyagan

¹ Niyan, kung parti sa aton nga nagatuo, ang aton ihimplo hay pareho sa mga nagadyagan sa palumnaan. Kita hay ginapalibutan ng madamò nga tawo nga imaw ang mga nagpamatuod ng inda pagtuo sa Dios. Ngani bayaan na naton ang mga salà nga nagapugong sa aton, ang tanan nga butang nga nagapabug-at sa aton pagdyagan. Magpadayon gid kita sa pagdyagan nga may pag-antos hasta sa katapusan. ² Isentro naton ang aton panirò kay Hesus nga imaw ang ginasandigan ng aton pagtuo halin sa pagtunà hasta sa katapusan. Ging-antos niya ang pagpalangang sa krus kag gingbaliwayà niya ini nga kahuy-anan, kay ginghunahunà niya ang kalipay nga nagahuyat sa iya. Kag niyan yadto na siya nagapungkò hampig sa tuo ng trono ng Dios.

³ Hunahunaon nindo maayo kung mauno gid kadakò ang ging-antos ni Hesus sa mga nagkontra sa iya nga mga makasasalà nga tawo, agud indi magluya kag indi maduyà ang indo pagtuo.

Kahinangyan Antuson naton ang Pagdisiplina

⁴ Ang matuod, wayà pa da may gingpatay sa indo tungod sa indo pagkontra sa salà. ⁵ Ano, nalimutan na ba nindo ang laygay ng Dios sa indo bilang iya mga ungà? Ginahambay ng Kasulatan, “Ayaw pagbaliwayaa ang pagdisiplina ng GINOO sa imo. Ayaw magpangluya kung ginasabyaw ka niya.

⁶ Kay ginadisiplina ng GINOO ang iya mga ginapalanggà

kag ginabunay niya ang tanan nga ginakabig niya nga iya mga ungà.”†

⁷ Ngani antuson nindo ang mga pagdisiplina nga nagaabot sa indo, kay ginakabig kamo ng Dios nga iya mga ungà. Sin-o ang ungà nga wayà ginadisiplina ng iya tatay? ⁸ Kung wayà kamo ginadisiplina ng Dios pareho ng naagihan ng tanan nga iya ungà, bukon niya kamo matuod nga mga ungà. ⁹ Di ba gingdisiplina kita ng aton mga tatay kag tungod diri ginatahod naton sinda? Mas lalò pa gid nga magpasakop kita sa pagdisiplina ng aton espirituhanon nga Tatay, agud maging maayo ang aton kabuhì. ¹⁰ Ang aton mga tatay diri sa dutà hay nagadisiplina sa aton sa matag-od nga tyempo sunò sa inda ginaisip nga ikakaayo naton. Pero ang Dios hay nagadisiplina para sa aton gid kaayuhan, agud maging balaan kita pareho sa iya. ¹¹ Mintras ginadisiplina kita, wayà kita nalilipay kundì nalilisod. Pero sa ulhi, magabunga ini nga pagdisiplina ning katawhayan sa aton kabuhì, kay paagi diri magatadlong ang aton pamatasan.

Mga Bilin kag mga Paandam

† 12:6 12:6 Hambayanon 3:11-12

¹² Ngani pakusuga ang indo maluya nga lawas kag tipuna ang nabibilin nindo nga kusog. ¹³ Magpanaw kamo sa tadlong nga dayan agud indi maduyà ang pagtuo ng indo kauturan nga maluya kundi magakusog pa.*

¹⁴ Tinguhaa nga maging maayo ang indo relasyon sa tanan nga tawo kag tinguhaa da nga maging matarong ang indo pagkabuhi. Kay kung bukon matarong ang indo pagkabuhi, indi nindo makità ang Ginoo. ¹⁵ Maging alerto kamo kay basi kung may igwa sa indo magtalikod sa pagpakamaayo ng Dios kag basi kung may igwa sa indo magpangdumot kag maging pareho ng isa ka sirà nga prutas nga nagatapon sa iban kag madamò ang masisirà. ¹⁶ Maging alerto da kamo nga wayà aber isa sa indo ang maghuman ning imoral kag magbaliwayà ng mga butang nga espirituhanon pareho ni Esau. Kay gingbaligyà niya ang iya pudir bilang pangayan para sa isa lang ka pagkaon. ¹⁷ Nasayuran da nindo nga nang ulihi gusto kanta niya nga mabaton ang bendisyon para sa panganay pero wayà siya pagtaw-i. Kay indi na niya mabag-o ang iya ginghuman aber nag-uwang pa siya.

Ang Bukid ng Sinai kag ang Bukid ng Zion

¹⁸ Ang indo pagpalapit sa Dios bukon pareho ng pagpalapit ng mga Israelita. Nagpalapit sinda sa Bukid ng Sinai nga nakikità ninda kag ini hay bukid nga nagadayab, may makahiyadlok nga kaduyom kag may makusog nga hangin. ¹⁹ May nabatian sinda nga tunog ng trumpeta kag may nagahambay pa. Kag pagkabati ninda ng adto nga boses, nagpakitluoy sinda nga kung puydi indi na siya maghambay sa inda. ²⁰ Kay hinadlukan gid sinda sa ginghambay ng Dios, “Ang bisan sin-o, aber hayop nga magpalapit sa bukid dapat nga buguyon hasta mamatay.”† ²¹ Makahiyadlok gid ang inda nakità didto kag aber ngani si Moises naghambay, “Nagapangurog ako sa kahadlok.”†

²² Pero nagpalapit kamo sa Bukid ng Zion, sa syudad ng Dios nga buhì, sa langitnon nga Jerusalem, sa malipayon nga punsyon nga may mga anghel nga indi mabilang. ²³ Nagpalapit kita sa pagtipon-tipon ng mga ginakabig nga panganay nga mga ungà ng Dios, nga ang inda mga pangayan hay nakasulat na didto sa langit. Nagpalapit kita sa Dios nga imaw ang hukom ng tanan kag sa mga espiritu ng mga tawo nga gingpakamatarong ng Dios kag wayà na gid salà. ²⁴ Nagpalapit kita kay Hesus nga imaw ang miyugpatungà ng bag-o nga kasugtanan. Ang iya dugò nga ginawisik hay nagapamatuod nga gingpatawad na kita sa aton mga salà kag mas maayo pa ini kaysa sa dugò ni Abel nga nagapakitluoy ng bayos.†

²⁵ Ngani mag-andam kamo kag indi magpabungoy sa ginahambay ng Dios sa indo. Ang mga tawo nang una nga nagpabungoy sa paandam ng Dios sa inda diri sa dutà hay wayà makalikaw sa parusa. Ngani pauno kita makalikaw sa parusa kung ipalapos lang naton sa talinga ang paandam nga halin sa langit? ²⁶ Nang una, naghubog ang dutà tungod sa boses ng Dios. Pero nagpangkò siya niyan, nga hubugon gid niya kaisa pa, bukon lang ang dutà kundi pati na ang langit.† ²⁷ Ang hambay nga ‘kaisa pa’ hay klaro nga nagapakità nga duyaon na niya ang tanan nga puydi mahubog kag ang indi mahubog imaw ang mabibilin. ²⁸ Ngani

* **12:13** 12:13 Sa literal: agud indi kamo mapaki, kundi mag-ayo ang siki nga napaki. † **12:20** 12:20 Exodus 19:12-13 † **12:21** 12:21 Deuteronomio 9:19 † **12:24** 12:24 Gingtunaan 4:10 † **12:26** 12:26 Hageo 2:6

permi kita magpasalamat sa Dios kay sakop na kita sa iya gingharian nga indi mahubog. Magsamba kita sa iya sa paagi nga makakapalipay, may pagtahod kag kahadlok. ²⁹ Kay kung magparusa ang aton Dios hay daw sa kalayo nga nagapang-ugdaw.

13

Ang Pagserbisyo nga Makapalipay sa Dios

¹ Magpadayon kamo sa paghinigugmaan bilang mga kauturan ni Kristo.

² Buksi nindo permi ang indo bayay sa mga taga-iban nga lugar. Kay may mga tawo nang una nga wayà nakasayod nga nakapadayon gali sinda ning mga anghel. ³ Dumduma nindo ang indo kauturan nga napriso, nga daw kamo hay yadto da kaibahan ninda. Imaw da ang mga ginapasakitan nga daw sa indo da ini ginahuman.

⁴ Ang kada isa hay dapat gid respituhon ang pag-asawa kag maging matutom gid sa isa kag isa ang mag-asawa. Kay parusahan ng Dios ang mga tawo nga nagaiba nga wayà makasay kag ang mga nagapangawatan.

⁵ Likawi nindo ang paghigugmà sa kwarta. Makuntinto kamo sa mga butang nga igwa kamo, kay naghambay ang Dios, “Indi ko gid kamo bayaan o pabay-an.”†

⁶ Ngani indi gid kita mahadlok maghambay,

“Ang GINOO imaw ang nagabulig sa akon,

ngani indi ako mahadlok. Ano ang mahuhuman ng tawo kontra sa akon?”†

Ang Pagpanudlò parti sa Espiritwal nga mga Butang

⁷ Dumduma nindo permi ang mga nagadumaya sa indo nga nagtudlò ning hambay ng Dios. Hunahunaa nindo maayo kung pauno sinda nagkabuhi. Patuyari nindo ang inda pagtuo. ⁸ Si Hesu-Kristo wayà gid nagabag-o. Imaw da siya nang una, niyan kag hasta sa wayà katapusan.

⁹ Ayaw kamo magpadaya-daya sa sarisari nga mga pagpanudlò kag iba kaysa sa kamatuuran nga indo nabaton. Mas maayo nga palig-unon naton ang aton pagtuo paagi sa pagpakamaayo ng Dios kag bukon sa pagsunod sa mga layi parti sa mga pagkaon. Wayà gid puyos ang pagsunod ng mga tawo sa inà nga mga layi.

¹⁰ Ngani ang padayon nga nagasunod sa layi ni Moises hay wayà gid pudir nga makaparte sa aton nabaton nga pagpakamaayo paagi sa pagkamatay ni Hesus sa krus para sa salà. ¹¹ Kay sunò sa Kasuguan, ang dugò ng mga hayop nga halad sa paglimpyo sa salà ng mga tawo hay ginadaya ng Pinakamataas nga Pari didto sa Pinakabalaan nga Lugar, pero ang lawas ng adto nga mga hayop hay ginadaya sa luwas ng kampo kag didto ginasunog. ¹² Kag pareho da ini ang natabò kay Hesus kay didto da siya namatay sa luwas ng banwa, agud paagi sa iya dugò limpyuhon niya ang salà ng mga tawo. ¹³ Ngani magkadto kita kay Hesus sa luwas ng banwa kag didto maagihan da naton ang naagihan niya nga kahuy-anan.

¹⁴ Kay wayà permanenti nga syudad diri sa kalibutan para sa aton nga mga nagatuo, kundì nagahuyat kita ng permanenti nga syudad sa paabuton.

¹⁵ Ngani maghalad kita permi ng pagdayaw sa Dios paagi kay Hesus. Imaw ini ang halad ng pagdayaw nga halin sa aton bàbà kag nagadiklara nga siya ang Ginoo. ¹⁶ Ayaw nindo paglimuti nga maghuman ning maayo kag magbinuligan, kay imaw ini ang mga halad nga nagatao kalipay sa Dios.

† 13:5 13:5 Deuteronomio 31:6-8 † 13:6 13:6 Salmo 118:6

¹⁷ Tumana nindo ang mga kauturan nga nagadumaya sa indo kag mag-pasakop kamo sa inda kay sinda ang nagaasikaso ng indo espirituhanon nga kabuhi. Kay sayod da ninda nga maabot ang adlaw nga manabat sinda sa Dios parti sa inda pagdipara sa indo. Kung tumanon nindo sinda, magaserbisyo sinda nga may kalipay. Pero kung indi, magakalisod sinda kag indì ini makabulig sa indo.

Ang Pangabay kag ang mga Pangamuyò

¹⁸ Ipangamuyò nindo kami permi kay sigurado kami nga malimpyo ang amon konsensya kag nagatinguhà gid kami nga maghuman ning tamà sa tanan nga butang. ¹⁹ Lalò na gid nga ipangamuyò nindo sa Dios nga pabalikon ako dirà sa indo nga daan.

²⁰ Ang Dios ang nagatao sa indo ning katawhayan. Siya ang nagbuhi halin sa kamatayon ng aton Ginoong Hesus nga imaw ang wayà kapareho nga Pastor* sa aton bilang iya mga karnero. Kag tungod sa iya dugò gingpamatuuran niya ang kasugtanan nga wayà katapusan. ²¹ Kabay nga itao niya sa indo ang tanan nga maayo nga butang nga kahinangyanon nindo, agud mahuman nindo ang iya kabubut-on. Kag kabay pa nga paagi kay Hesu-Kristo, humanon niya sa aton kabuhi ang nakakapalipay sa iya. Dayawon naton siya sa wayà katapusan. Kabay pa!

Ang Katapusan nga mga Bilin

²² Mga kauturan kay Kristo, nagapangabay ako nga pamatian nindo maayo ang akon laygay, kay matag-od lang da ini nga sulat ko sa indo.

²³ Gusto ko masayuran nindo nga ang aton utod nga si Timoteo hay gingpaluwas na sa prisuhan. Kung mag-abot siya nga daan, makarà ako dirà sa indo kaibahan niya.

²⁴ Kamusta na lang sa tanan nga mga nagadumaya sa indo dirà kag sa tanan nga balaan nga tawo ng Dios. Nagapangamusta da sa indo ang aton mga kauturan nga taga-Italia.

²⁵ Kabay pa nga pakamaayuhon kamo tanan ng Dios.

Ang Sulat ni **SANTIAGO** Pasayod

Ini hay gingsulat ni Santiago nga miyugdumaya ng mga nagatuo kay Hesu-Kristo sa syudad ng Jerusalem. Gingsulatan niya ang mga tawo nga gingpili ng Dios nga nagaistar sa iba-iba nga parte ng kalibutan. Pareho sa pagpanudlò ni Hesus, naggamit siya ning iba-iba nga mga ilustrasyon pareho ng humbak, buyak, ispiho, timon, kalayo, tuburan, itiit kag iban pa.

Gingsulat ni Santiago sa inda kung pauno dapat magkabuhì ang mga pobre kag manggaranon kag ang parti sa mga kahugaan kag pagtintar. Gingpaandaman da niya sinda nga indi magpalabi ng mga tawo kundi kahinangyan pare-pareho ang pagtratar sa kada isa. Nagsulat da siya parti sa paggamit ng dilà, sa kamayad nga halin sa Dios, sa pag-inaway ng mga nagatuo, sa pagpalabi sa kalibutanon nga kalipay, sa pagnegosyo kag sa pangamuyò ng matarong nga tawo.

Ang isa sa mga butang nga gusto ni Santiago nga maintindihan ng mga nagabasa sa ini nga sulat hay imaw ini: wayà puyos ang pagtuo ng tawo kung sa hambay lang. Ang matuod nga pagtuo dapat makità sa maayo nga mga hinimuan.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Santiago* nga ulipon ng Dios kag ni Ginoong Hesu-Kristo.

Nagapangamusta ako sa tanan nga gingpili* ng Dios nga yarà sa bilog nga kalibutan.

Ang Pagtuo kag Kamayad

² Mga kauturan ko kay Hesu-Kristo, magkalipay kamo kung makaagi kamo ning iba-iba nga klasi ng pagtilaw, ³ kay sayod nindo nga ang pagtilaw hay paagi para mapakusog ang indo pagtuo agud makapadayon kamo sa pagsunod sa Dios. ⁴ Ngani dapat antuson nindo ang mga pagtilaw agud kamo hay maging perpikto kag wayà kasawayan.

⁵ Ang aber sin-o sa indo nga kuyang sa kamayad, magpangayò siya sa Dios kag pagataw-an gid siya, kay ang Dios hay abunda nga nagatao sa tanan nga tawo kag wayà siya nagapanumboy. ⁶ Pero ang nagapangayò dapat magsalig sa Dios kag indi magduha-duha, kay ang nagaduha-duha hay daw humbak sa dagat nga ginatuyod ng hangin aber diin. ⁷⁻⁸ Ang tiyad ini nga tawo nga nagapangduha-duha kag wayà kasayod kung ano gid ang iya gusto hay indi dapat maglaom nga makakabaton siya halin sa Ginoo.

Ang Pobre kag ang Manggaranon

⁹ Dapat magkalipay ang pobre nga utod sa pagpataas sa iya ng Dios, ¹⁰ kag imaw da ang manggaranon nga utod sa pagpakababà sa iya ng Dios, kay ang manggaranon hay magalipas pareho sa buyak ng gunahon. ¹¹ Ang gunahon hay nagalayong sa sobra kainit ng adlaw, nahuhuyog ang mga

* **1:1** 1:1 Sa literal: sa dose ka tribo. Ang gusto hambayon ni Santiago nga ang mga tagasunod ni Hesu-Kristo hay pareho sa tribo ng Israel nga nagkabuyag-buyag sa iba-iba nga lugar tungod sa paghingabot sa inda.

buyak kag naduduyà ang iya kaayo. Pareho da sa manggaranon, mintras siya hay sobra nga kahabot, mamamatay siya.

Ang Pagtilaw kag ang Pagtintar

¹² Malipay ang tawo nga nagapadayon nga matutom aber pa may mga pagtilaw, kay pagkatapos ng pagtilaw makakabaton siya ning kabuhì nga wayà katapusan nga gingpangakò ng Dios sa mga nagahigumà sa iya.

¹³ Indi maghambay ang aber sin-o nga ginatintar siya ng Dios kung siya hay nagaagi ng pagtintar, kay ang Dios indi puydi matintar ng malain kag siya hay wayà gid nagapangtintar aber kanin-o. ¹⁴ Natitintar ang tawo kung siya hay naengganyo kag nadadaya ng lawasnon nga mga handom.

¹⁵ Pagkatapos kung ang malain nga handom hay magtubò kag maggamot sa tagipusuon, magabunga ini ning kasal-anan. Kung ang kasal-anan hay magpadayon, ang pagadangatan ini hay kamatayon.

¹⁶ Ngani pinalanggà ko nga mga kauturan, ayaw kamo magpadayà.

¹⁷ Ang tanan nga maayo kag perpikto nga regalo hay halin sa Dios nga Amay, nga nagtuga ng mga butang sa langit nga nagatao ning kahayag sa kalibutan. Wayà siya nagabag-o, aber maisot lang. ¹⁸ Sunò sa iya kagustuhan, naging mga ungà niya kita paagi sa matuod nga mensahe, agud kita hay maging una sa tanan niya nga tinuga.

Ang Pagpamati kag ang Pagsunod

¹⁹ Pinalanggà ko nga mga kauturan, tandai nindo ini: dapat maging alisto kamo sa pagpamati, ayaw magdali-dali sa paghambay kag ayaw nga daan mahangit. ²⁰ Kay ang kahangit hay indi makabulig sa tawo para maging matarong sa panirò ng Dios. ²¹ Ngani bayi na nindo ang indo mahigkò nga ginahuman kag ang malain nga pamatasan. Batuna nindo sa indo tagipusuon nga may pagpakababà ang hambay ng Dios kay imaw ini ang makaluwas sa indo.

²² Siguraduha nga ginasunod nindo ang hambay ng Dios. Kung ginapamatian lang nindo ini, pero wayà nindo ginasunura, ginadayà lang nindo ang indo kaugalingon. ²³ Kay ang nagapamati ng hambay, pero wayà nagasunod hay pareho sa isa ka tawo nga nagapangispiho, ²⁴ kag pagkatapos makità ang iya kaugalingon nagpanaw siya kag nalimutan nga daan kung ano ang iya hitsura. ²⁵ Pero ang aber sin-o nga nagatinguhà magtuon ng perpikto nga pagpanudlò kag nagapadayon sa pagtuman diri nga imaw ang nagapahilway sa tawo sa salà, pakamaayuhon siya ng Dios sa tanan niya nga ginahuman. Siya ang tawo nga wayà lang nagapamati kag pagkatapos hay nakakalimot, kundi nagatuman kung ano ang ginatudlò.

²⁶ Kung nagahunahunà ang aber sin-o nga siya hay relihiyuso, pero indi naman antigo magpugong ng iya dilà, ginadayà lang niya ang iya kaugalingon. Wayà puyos ang iya pagkarelihiyuso. ²⁷ Ang matuod nga pagkarelihiyuso nga ginabaton ng Dios nga Amay hay ang pagbulig sa mga ilo kag sa mga bayo sa inda kahugaan kag paglikaw sa kalibutanon nga kalainan agud indi matapnan.

2

¹ Mga kauturan ko, bilang mga nagatuo kay Ginoong Hesu-Kristo nga mahimayaon, dapat maging parehas ang pagtratar nindo sa tanan nga tawo. ² Kung may magsuyod sa indo pagtipon-tipon nga isa ka tawo nga may mga singsing nga bulawan kag nakabarò ning kaayo-ayo, tapos may nag-abot da nga isa ka pobre nga may hakyop ang barò, ³ tapos ang gingdipara nindo hay ang nakabarò ning kaayo kag ang hambay nindo, “Nong, diri ka magpungkò,” tapos ang hambay naman nindo sa pobre, “Magtindog ka na lang dirà,” o “Sa sayog ka na lang magpungkò,” ⁴ nagapalabi na kamo sa indo mga kaugalingon kung sa diin ginapakità nindo ang indo malain nga panghunahunà.

⁵ Pinalanggà ko nga mga kauturan, tandai nindo ini! Dì ba gingpili ng Dios ang mga pobre sa ini nga kalibutan agud maging manggaranon sa pagtuo kag para makaibahan sa gingharian nga gingpangakò niya sa mga nagahigugmà sa iya? ⁶ Pero kamo, ginapakamenos nindo ang pobre! Dì ba ang manggaranon ang nagapangpigis sa indo kag nagaakusar sa indo sa korte? ⁷ Dì ba sinda da ang nagainsulto sa halangdon nga pangayan ni Hesu-Kristo nga sa iya kamo nagpakig-isa?

⁸ Maayo ang indo ginahaman kung ginatuman nindo ang sugò ng Hari, sunò sa Kasulatan, “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho ng paghigugmà mo sa imo kaugalingon.” ⁹ Pero kung nagapalabi kamo ning tawo, kamo hay nagakasalà kag sunò sa Kasuguan, dapat kamo parusahan. ¹⁰ Ang aber sin-o nga nagatuman sa tanan nga sugò, pero naglapas naman sa isa, ginglapas na niya ang bilog nga Kasuguan, ¹¹ kay ang Dios nga nagahambay, “Ayaw magpangawatan,” siya da ang naghambay, “Ayaw magpamatay.” Aber wayà ka magpangawatan, pero nagpamatay ka naman, ginglapas mo da gihapon ang Kasuguan. ¹² Ngani mag-andam kamo sa indo paghambay kag pagkabuhi, kay pagahusgahan kamo sunò sa Kasuguan nga nagpahilway sa indo. ¹³ Kay sa oras ng paghusga ng Dios, wayà kaluoy nga parusahan niya ang indi antigo maluoy, pero ang maluluy-on hay wayà dapat ikahadlok sa oras ng paghusga.

Ang Pagtuo kag mga Hinimuan

¹⁴ Mga kauturan ko, ano ang mabubuoy ng isa ka tawo kung hambayon man niya nga may pagtuo siya, pero indi naman ini mapamatuuran sa iya mga hinimuan? Maluluwas ba siya ng tiyad adto nga klasi ng pagtuo? ¹⁵ Halimbawà, may mga kauturan nga wayà maisuksok nga barò kag wayà makaon. ¹⁶ Kung ang isa sa indo maghambay sa inda, “Kabay pa nga pakamaayuhon kamo ng Dios, magbarò kamo kag magpakabusog,” pero wayà naman niya pagtaw-i ng inda kahinangyan, may mapupuslan ba sa ginghambay niya? ¹⁷ Ngani, patay ang pagtuo nga wayà kaibahan nga mga hinimuan.

¹⁸ Pero may nagahambay, “May pagtuo ka kag may mga hinimuan naman ako.” Ang akon sabat, “Ipakità mo sa akon ang imo pagtuo nga wayà kaibahan nga mga hinimuan kag ipapakità ko naman sa imo ang akon pagtuo paagi sa akon mga hinimuan.” ¹⁹ Nagapati ka nga ang Dios hay isa lang, dì ba? Maayo inà! Pero ang mga demonyo hay nagapati da kag nagapangurog pa. ²⁰ Buang-buang! Gusto mo pa ba nga pamatuuran ko sa imo nga wayà puyos ang pagtuo nga wayà kaibahan nga mga hinimuan? ²¹ Dì ba ang aton kalulo-lulohan nga si Abraham hay gingkabig ng Dios nga matarong tungod sa iya mga hinimuan, nang ginghalad niya

sa altar* ang iya ungà nga si Isaac?† 22 Nakità mo? Magkaibahan ang iya pagtuo kag ang iya mga hinimuan. Nakità nga matuod ang iya pagtuo paagi sa iya hinimuan. 23 Napamatuuran ang ginahambay ng Kasulatan, "Si Abraham hay nagtuo sa Dios kag tungod diri, siya hay ginkabig ng Dios nga matarong," kag gingtawag siya nga 'amigo ng Dios'. 24 Diri nindo makikità nga ginakabig nga matarong ang isa ka tawo tungod sa iya mga hinimuan kag bukon lang sa iya pagtuo.

25 Imaw da si Rahab, ang babayi nga nagabaligya ng iya lawas. Gingpadayon niya ang mga espiya ng Israel kag gingtudlò pa sa inda ang iban nga dayan agud sinda makalikaw. Tungod sa iya hinimuan, ginkabig siya nga matarong ng Dios.†

26 Patay ang lawas nga wayà espiritu. Imaw da, patay ang pagtuo nga wayà kaibahan nga mga hinimuan.

3

Ang Dilà

1 Mga kauturan ko, maayo kung pila lang sa indo ang maghandom nga maging manunudlò ng hambay ng Dios, kay sayod nindo nga kita nga nagatudlò hay huhusgahan ning mas sobra kaysa sa iban. 2 Kita tanan hay permi nagakasalà sa iba-iba nga mga paagi. Ang aber sin-o nga wayà nagakasalà sa iya ginahambay hay isa ka tawo nga perpikto kag antigo magpugong ng iya kaugalingon. 3 Kung ginarendahan ang kabayò, ini hay napapasunod ta kag napapalisò aber diin naton gusto. 4 Sirua da nindo ang bapor, aber ini hay kabahoy-bahoy kag ginahuyop ng makusog nga hangin, napapalisò ini ng kapitan aber diin niya gusto paagi sa kaisot-isot nga timon. 5 Imaw da ang dilà ng tawo, kaisot lang nga parte ng lawas, pero sobra-sobra kung magpahambog. Isipa na lang nindo kung pauno napapadayab ng kaisot nga kalayo ang isa ka malapad nga kaguyangan. 6 Ang dilà hay pareho sa kalayo, isa ka parte ng aton lawas nga nagapalain sa aton bilog nga pagkatawo. Ang malain nga ginahambay ng aton dilà hay daw kalayo halin sa impyerno kag ginasunog ang tanan sa kabuhi ng tawo. 7 Tanan nga klasi ng ilahas nga hayop kag pispis, mga hayop nga nagapanaw, o nagakamang, o nagaistar sa tubì hay napupugong gid ng tawo. 8 Pero wayà gid ning may makakapugong sa dilà. Ini hay kalain, indì mapunggan kag punò ning dalit nga nakakapatay. 9 Ini ang ginagamit naton sa pagdayaw sa aton Ginoo kag Amay kag ini da ang ginagamit naton sa paghambay ning malain sa tawo nga ginghuman kapareho ng Dios. 10 Sa isa ka bàbà nagahalin ang pagdayaw kag pagpanirà. Mga kauturan ko, indì ini dapat matabò. 11 May nagaluwas ba sa isa ka tuburan nga matam-is kag matab-ang? 12 Mga kauturan ko, puydi ba makapamunga ning olibo* ang punò ng igos*, o ng igos ang punò ng ubas*? Wayà may mabubuoy nga tubì nga matam-is sa dagat.

Ang Kamayad nga halin sa Dios

13 Sin-o sa indo ang mayad kag nakakaintindi? Ipakità niya ini paagi sa maayo nga pagkabuhi nga mapainubuson. Ang tawo bukon kamayad kung indì siya makapaubos. 14 Pero kung ang nagaharì sa indo tagipusuon hay kaili kag makasarili lang nga handom, ayaw inà pagpakadaku kag ayaw

gid kamo magpinusong kontra sa kamatuuran. ¹⁵ Bukon halin sa Dios ang tiyad inà nga kamayad, kundi sa kalibutanon, lawasnon kag halin sa diyablo. ¹⁶ Kay kung yarà sa indo ang kaili kag makasarili lang nga handom, nagaharì da sa indo ang kaguluhan kag ang tanan nga klasi ng kalainan.

¹⁷ Pero ang tawo nga may kamayad nga halin sa Dios, una sa tanan: malimpyo ang pagkabuhi, may maayo nga kabubut-on sa iya isigkatawo, mabuot, maatag, maluluy-on, mahugod sa paghuman ning maayo, wayà may ginapalabi kag bukon hipokrito. ¹⁸ Ang tawo nga may maayo nga kabubut-on sa iya isigkatawo, hay daw nagatanom ning binhi nga katawhayan* kag magabunga ini ning matarong nga pagkabuhi.

4

Ang Ginahalinan ng Pag-inaway

¹ Ano ang ginahalinan ng indo pagkinontraan kag pag-inaway? Di ba halin inà sa indo lawasnon nga handom nga nagakinontraan sa suyod ng indo mga tagipusuon? ² Igwa mga butang nga indo ginahandom pero indi nindo mabuoy, nganì mangpatay kamo ng indo isigkatawo. May mga butang nga gusto gid nindo mabuoy kag kung indi nindo mabuoy, nagainaway kag nagakinontraan kamo. Wayà kamo may nababaton kay wayà kamo nagapangayò sa Dios. ³ Kag kung nagapangayò man kamo, wayà da kamo nakakabaton kay malain ang indo motibo. Nagapangayò kamo para masunod lang nindo ang indo pangsarili nga kagustuhan.

Ang Pagpasakop sa Dios

⁴ Kamo nga bukon matutom sa Dios! Sa matuod lang ang aber sino nga nagapalabi sa mga kalipay sa ini nga kalibutan hay kaaway ng Dios. Nganì kung ginapalabi nindo ang kalibutanon nga mga butang, kaaway nindo ang Dios. ⁵ Ayaw nindo pag-isipa nga wayà ning puyos ang ginahambay ng Kasulatan, "Ang Espiritu Santo nga gingtao sa aton ng Dios hay nagapangimon kung bukon lang gid ang Dios ang aton ginahigugmà."* ⁶ Mahugà ini nga sundon, pero mas dakò gid ang gingtao nga pagpakamaayo ng Dios agud makasunod kita sa iya ning tamà. Nganì ginahambay ng Kasulatan, "Ang Dios hay kontra sa mga hambugon pero nalilipay sa mga mapainubuson."

⁷ Nganì, magpasakop kamo sa gahom ng Dios. Labani nindo ang diyablo kag magapalayò siya sa indo. ⁸ Magpalapit kamo sa Dios kag magapalapit siya sa indo. Magkabuhi ning malimpyo, kamo nga mga makasalà! Kamo nga nagapangduha-duha, limpyuha ang indo tagipusuon. ⁹ Magpangalisod kamo, magdanguyngoy kag mag-uwang tungod sa indo mga salà! Bayluhi nindo ning pagtangis ang indo paghayakhak kag pagpangalisod ang indo pagpangalipay! ¹⁰ Magpaubos kamo sa atubangan ng Ginoo kag itataas niya kamo.

Ayaw Paghusga sa Isigkatawo

¹¹ Mga kauturan ko, ayaw kamo maghambay malain kontra sa isa kag isa. Ang nagahambay malain o nagahusga parti sa iya utod hay nagahambay kag nagahusga kontra sa Kasuguan. Kag kung ginahusgahan

* 4:5 4:5 O: Ang Espiritu Santo nga gingpaistar sa aton ng Dios hay may grabi nga pagkaimon.

mo ang Kasuguan, bukon ka na tagasunod ng Kasuguan kundì isa na ka hukom. ¹² Ang Dios lang ang nagtao ng Kasuguan kag siya lang gid ang hukom. Siya lang ang may gahom para magluwas kag magparusa. Pero ikaw, sin-o ka para maghusga sa imo isigkatawo?

Ayaw Magpahambog

¹³ Pamatii nindo ini, kamo nga nagahambay, “Niyang o buwas makadto kami sa tiyad ini kag tiyad adto nga banwa kag isa ka tuig kami nga magtinir didto, manegosyo kami kag magakità ning dakò.” ¹⁴ Wayà ngani kamo kasayod kung ano ang matatabò sa indo buwas! Ang kabuhì nindo hay pareho lang ng pangambon, madalì makità tapos naduduyà da nga daan. ¹⁵ Tiyad ini ang dapat nindo ihambay, “Kung itugot ng Dios kag buhi pa kami, humanon namon ini o adto.” ¹⁶ Pero niyang, sobra ang indo pagpakadakò kag pagpahambog kag inà hay malain!

¹⁷ Ngani ang tawo nga nakakasayod ng maayo nga dapat niya humanon, pero wayà niya ginahumana hay nagakasalà.

5

Paandam sa mga Manggaranon

¹ Pamatii nindo ini, kamo nga mga manggaranon! Magtangis kamo kag magdanguyngoy tungod sa mga kahugaan nga magaabot sa indo. ² Nagkasirà na ang indo mga manggad kag gingkuhot na ng itiit ang indo mga barò. ³ Gingkandil na ang indo bulawan kag pilak kag ini da nga kandil ang magiging ebidensya kontra sa indo kag daw kalayo ini nga magasunog sa indo lawas. Inà nga mga manggad nga gingtipon nindo hay magiging wayà puyos sa ulihi nga mga adlaw. ⁴ Tan-awa! Nagasinggit kontra sa indo ang mga trabahador sa indo uma kay wayà nindo pagtawan ang inda sweldo. Nakaabot na sa langit, sa pamati ng Ginoo nga Makagagahom sa tanan, ang reklamo ng mga miyug-ani! ⁵ Nagpasubasubà gid kamo sa indo pagpangabuhì diri sa dutà. Nagpatambok kamo pareho sa mga hayop nga ihawon. ⁶ Gingdaya nindo sa hukom ang tawo nga matarong nga wayà kalaban-laban kag gingpapatay.

Pag-antos kag Pagpangamuyò

⁷ Ngani, mga kauturan, magtiis kamo hasta sa pag-abot ng Ginoo. Sirua nindo ang mangunguma kung mauno siya kamatiniison. Nagahuyat gid siya sa una kag ulhi nga uyan, agud makaani siya ning kaayo-ayo nga bunga ng iya gingtanom sa uma. ⁸ Dapat da kamo magtiis. Paisuga ang indo buot kay malapit na ang pag-abot ng Ginoo.

⁹ Mga kauturan ko, ayaw na kamo magbinasuyan agud indì kamo husgahan ng Dios, kay malapit na mag-abot ang Hukom. ¹⁰ Mga kauturan, patuyari nindo ang mga propeta* nga naghambay sa pangayan ng Ginoo. Aber nag-agi sinda sa sobra nga kahugaan, nagtiis sinda. ¹¹ Ginahambay naton nga malipay ang mga nagatiis. Nabatian na da nindo ang parti sa pag-antos sa sobra nga kahugaan ni Job kag ang kaayuhan nga ginghuman sa iya ng Ginoo sa ulhi, kay kaayo-ayo kag maluluy-on ang Ginoo.

¹² Pero labaw sa tanan, mga kauturan ko, ayaw na kamo magpanumpà. Ayaw nindo paghambaya, “Testigo ko ang langit,” o “Testigo ko ang dutà,” o ang ano pa man. Maghambay na lang kamo, “Huo” kung huo kag “Indi” kung indì, agud indì kamo husgahan ng Dios.

¹³ May nahuhugaan ba sa indo? Mangamuyò siya. May nalilipay ba? Kumanta siya ng pagdayaw sa Dios. ¹⁴ Kung igwa sa indo may sakit, dapat ipatawag niya ang mga miyugdumaya ng iglesya agud ipangamuyò siya kag pahiran ning lana sa pangayan ng Ginoo. ¹⁵ Magaayo ang tawo nga may sakit tungod sa pangamuyò nga may pagtuo. Pakusugon siya liwat ng Ginoo kag kung nakahuman siya ning mga kasal-anan patawaron siya. ¹⁶ Ngani, akuon nindo ang indo mga kasal-anan sa isa kag isa kag ipangamuyò nindo ang isa kag isa agud kamo hay mag-ayo. Madakò ang nahuhuman ng pangamuyò ng tawo nga matarong. ¹⁷ Si Propeta Elias hay isa ka tawo nga pareho lang da naton. Nagpangamuyò siya ng hugot sa iya tagipusuon nga indì mag-uyan kag wayà ngani nag-uyan sa suyod ng tuyo ka tuig kag unom ka bulan. ¹⁸ Tapos nang siya hay nagpangamuyò naman nga mag-uyan, nag-uyan ngani kag nagbunga ang mga tanom.[†]

¹⁹ Mga kauturan ko, kung may isa sa indo kaibahan nga napalayò sa kamatuuran kag may isa naman nga nagbulig sa iya agud magtalikod sa salà, ²⁰ tandai nindo ini: ang aber sin-o nga nagpabalik sa isa ka makasasalà pakadto sa tamà nga pagkabuhì, hay nagaluwas ng ini nga tawo sa kamatayon kag patawaron gid siya ng Dios sa iya madamò nga salà.

[†] **5:18** 5:18 1 Hari 17:1, 18:42-45

Ang Una nga Sulat ni **PEDRO** **Pasayod**

Ini ang una nga sulat ni Apostol Pedro (1:1). Gingsulat niya ini para pakusugon ang buot ng mga tawo nga gingpili ng Dios, nga nagaistar bilang mga istranghero sa Pontus, Galacia, Capadosia, Asia kag Bitinia, kay naglikaw sinda sa mga paghingabot tungod sa inda pagtuo kay Hesu-Kristo.

Ginglaygayan ni Pedro ang mga nagatuo nga magpadayon sa inda pagsalig kay Hesus, magkabuhì ning tamà kag magsunod sa kabubut-on ng Dios aber pa nagaagi sinda sa iba-iba nga pagtilaw kag mga pasakit tungod sa inda pagsunod kay Kristo. Kung matuod gid ang inda pagtuo, dayawon sinda ni Hesu-Kristo kag padunggan pag-abot niya (1:7).

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Pedro nga apostol* ni Hesu-Kristo. Nagapangamusta ako sa indo tanan nga gingpili ng Dios nga nagaistar bilang mga istranghero sa Pontus, Galacia, Capadosia, Asia kag Bitinia. ² Gingpili kamo ng Dios nga Amay tunà pa nang una sunò sa iya gingplano. Kag ginglimpyo niya kamo agud maging iya mga ungà paagi sa Espiritu Santo, agud tumanon nindo si Hesu-Kristo kag patawaron kamo sa indo salà paagi sa iya dugò.

Kabay pa nga mabaton nindo ang dugang pa gid nga grasya* kag katawhayan*.

Ang Bag-o nga Kabuhì nga may Paglaom

³ Dayawon naton ang Dios nga Amay ng aton Ginoong Hesu-Kristo. Tungod sa iya kadakò nga kaluoy, natawo na kita liwat* paagi sa pagkabanhaw ni Hesu-Kristo. Ining bag-o nga kabuhì ang nagatao sa aton ning dakò nga paglaom ⁴ nga gingpangakò sa aton ng Dios. Ini nga panublion nga gingpangakò ng Dios hay yadto sa langit, kag indì gid maduyà, wayà gid ning kasawayan kag indì gid magakupas. ⁵ Kag paagi sa indo pagtuo, ginaproteksyunan kamo ng gahom ng Dios mintras nagahuyat kamo ng kaluwasan nga gingpreparar na ng Dios nga ipasayod sa ulihi nga mga adlaw.

⁶ Tungod diri, magkalipay kamo aber may nagaabot nga sarisari nga pagtilaw kay ini nagaagi lang. Dapat gid ini nga maagihan nindo ⁷ agud matisting ang indo pagtuo kung matuod o bukon. Pareho ini ng bulawan nga ginapaagi sa kalayo agud masayuran kung puro o bukon. Pero mas importante ang aton pagtuo kaysa sa bulawan nga naduduyà. Ngani kung matuod gid ang indo pagtuo, dayawon kamo ni Hesu-Kristo kag padunggan* pag-abot niya. ⁸ Aber wayà kamo nakakità sa iya, ginahigugmà nindo siya. Kag nagatuo kamo sa iya aber wayà pa nindo siya nakikità hasta niyan. Imaw inà nga ang indo kalipay hay makatitingaya kag indì gid maisplikar, ⁹ kay ginabaton na nindo ang resulta ng indo pagtuo nga imaw ang indo kaluwasan.

* **1:3** 1:3 Natawo na kita liwat: ang gusto hambayon, gingtaw-an kita ng Dios ning bag-o nga kabuhì.

¹⁰ Ini nga kaluwasan hay ging-usisà ning maayo ng mga propeta*. Sinda ang nagpasayod ng mensahe nang una, pero niyan ini nga pagpakamaayo ng Dios nag-abot na sa aton. ¹¹ Gingpasayod na sa inda nang una ng Espiritu ni Kristo* nga nagaistar sa inda nga magaagi si Kristo ning kahugaan kag pagkatapos inà padunggan siya. Ngani ang mga propeta dati hay padayon sa inda pag-usisà kung san-o kag kung pauno ini matatabò. ¹² Gingpasayod da sa inda ng Dios nga ang mga butang nga inda ginabalitâ hay bukon para sa inda kaayuhan kundì para sa aton.† Kag niyan nabatian na nindo ang inda mensahe sa mga nagawali ng Maayong Balitâ*. Nagwali sinda sa indo paagi sa gahom ng Espiritu Santo nga gingpadaya sa inda halin sa langit. Kag bisan ang mga anghel hay nagahandom gid nga maintindihan ining Maayong Balitâ nga gingpasayod sa indo.

Ang Pagpanudlò parti sa Balaan nga Pagkabuhi

¹³ Ngani maging preparado gid kamo permi sa paghuman ng kabubut-on ng Dios, magpugong ng indo kaugalingon kag magsalig ning hugot nga mabaton nindo ang pagpakamaayo nga itao sa indo kung mag-abot si Hesu-Kristo. ¹⁴ Bilang matinumanon nga mga ungà ng Dios, indì kamo magpadaya-daya sa malain nga mga handom nga nagagahom sa indo nang wayà pa kamo ning relasyon sa Dios. ¹⁵ Balaan ang Dios nga nagtawag sa indo, ngani dapat magpakabalaan da kamo sa tanan nindo nga ginahuman. ¹⁶ Kay nagahambay ang Dios sa Kasulatan, “Magpakabalaan kamo, kay ako balaan.”†

¹⁷ Ang Dios hay wayà ning may ginapalabi. Nagahusga siya sa tanan nga tawo sunò sa inda ginghuman. Ngani kung ginatawag nindo siya nga Amay sa indo pangamuyò, tadura nindo siya mintras yari pa kamo bilang istranghero sa kalibutan. ¹⁸ Nasayuran na nindo kung ano ang gingbayad agud maluwas kamo halin sa pagkabuhi nindo nga wayà ning puyos nga indo gingpanubli sa indo mga kalulo-lulohan. Ang gingtubos sa indo hay bukon mga butang nga naduduyà pareho ng bulawan o pilak, ¹⁹ kundì ang kamahay-mahay nga dugò ni Kristo. Pareho siya ng kordero nga wayà gid ning deperensya kag buling nga ginghalad sa Dios. ²⁰ Bago pa natuga ang kalibutan, gingpili na ng Dios si Kristo nga maging aton Manluluwas. Pero gingpakilaya siya ng Dios sa ini nga ulihi nga mga adlaw. Ginghuman niya ini para sa indo. ²¹ Kag paagi kay Kristo nagatuo kamo sa Dios nga nagbuhi kag naghimayà sa iya, ngani ang indo pagtuo hay sa Dios kag nagasalig kamo sa iya.

²² Kag tungod nga nagasunod na kamo sa kamatuuran, ginglimpyo na kamo sa indo mga salà agud may matuod kamo nga paghigugmâ sa indo mga kauturan kay Kristo. Kabay pa nga maghigugmaan kamo ning hugot gid sa indo tagipusuon, ²³ kay natawo na kamo liwat. Kag ini hay bukon paagi sa indo mga ginikanan nga may kamatayon, kundì paagi sa buhi kag wayà katapusan nga hambay ng Dios. ²⁴ Ginahambay ng Kasulatan, “Ang kabuhi ng tanan nga tawo hay pareho ng gunahon, kag ang inda pagkabantog hay pareho sa buyak ng gunahon. Ang gunahon nagakalayà kag ang iya buyak nagakahuyog, ²⁵ pero ang hambay ng Ginoo nagapadayon hasta sa wayà katapusan”† Kag imaw ini ang Maayong Balitâ nga gingpasayod sa indo.

† **1:12** 1:12 Sa literal: sa indo. † **1:16** 1:16 Levitico 19:2 † **1:25** 1:25 Isaias 40:6-8

2

¹ Tungod natawo na kamo liwat, bayai na nindo ang tanan nga klasi ng kalainan. Ayaw kamo magpangluko o magpakunukuno. Indi kamo magkasina o maghambay ning malain kontra sa indo isigkatawo. ² Pareho ng lapsag nga nagakahinangyan ning gatas ng iya nanay, handuma da nindo ang purong espiritwal nga gatas agud magbahoy kamo hasta mabaton nindo ang kabilugan ng indo kaluwasan. ³ Kay naagihan na nindo ang kaayo ng Ginoo. ⁴ Siya ang buhi nga bato nga gingsikway ng mga tawo pero gingpili ng Dios kag importante gid sa iya panirò. Kag mintras nagapalapit kamo sa iya, ⁵ kamo nga pareho da ng buhi nga mga bato hay ginapatindog ng Dios para maging espiritwal nga bayay. Kag bilang mga parì nga ginglain para sa Dios, nagahalad kamo sa iya ning espiritwal nga mga halad* nga makatao kalipay sa iya, kay ginahuman nindo ini paagi kay Hesu-Kristo. ⁶ Parti kay Hesu-Kristo, nagahambay ang Dios sa Kasulatan,

“May gingpili ako nga magahari sa Zion*.

Pareho siya ng bato nga kamahay-mahay nga akon ginghuman nga pundasyon.

Ang nagatuo sa iya indi gid mapahuyà.”

⁷ Ngani kamo nga nagatuo hay padunggan ng Dios. Pero sa mga tawo nga wayà nagatuo, natuman ang ginahambay ng Kasulatan,

“Ang bato nga gingsikway ng mga panday, imaw gid ang naging pinakaimportante nga bato sa pundasyon.”

⁸ Kag nagahambay pa gid ang Kasulatan,

“Imaw ini ang bato nga nakakapasuyaod sa mga tawo, kag nakakapadusmò sa inda.”

Mapapasuyaod sinda kay wayà sinda nagapati sa hambay ng Dios. Imaw ini ang kabubut-on ng Dios para sa inda.

⁹ Pero kamo hay gingpili ng Dios, mga parì nga nagaserbisyo sa Hari, isa ka nasyon ng mga balaan nga tawo ng Dios kag naging iya na kamo agud ipasayod ang iya makatitingaya nga mga hinimuan. Gingtawag niya kamo halin sa kaduyom pakadto sa iya makatitingaya nga kahayag. ¹⁰ Nang una, bukon kamo mga tawo ng Dios, pero niyan, kamo hay mga tawo na ng Dios. Nang una, wayà kamo gingkaluy-i ng Dios, pero niyan, ginakaluy-an na niya kamo.

¹¹ Mga pinalangà, ang kalibutan hay bukon permanenti nga istaran nindo kag mga istranghero lang kamo diri. Ngani nagapangabay ako sa indo, likawi na ang malain nga mga handom ng lawas nga nagakontra gid sa indo espiritu. ¹² Ipakità nindo sa mga tawo nga wayà relasyon sa Dios ang indo maayo nga pagkabuhi. Aber ginapabintangan ninda kamo niyan nga nagahuman ning malain, makikità ninda nga maayo gali ang indo ginahuman. Sa ulihi dayawon ninda ang Dios sa adlaw ng iya pag-abot.

Magpasakop Kamo sa mga Nagadumaya sa Gobyerno

¹³ Tungod sa Ginoo, magpasakop kamo sa tanan nga tawo nga nagadumaya: maging sa hari nga imaw ang may pinakamataas nga otoridad, ¹⁴ o sa mga gobernador nga imaw ang gingtaw-an ning gahom ng hari nga magparusa sa mga nagahuman ning malain kag maghimayà sa mga nagahuman ning maayo. ¹⁵ Kay imaw ini ang kabubut-on ng Dios, agud

* ^{2:6} 2:6 Ang Zion hay bukid nga yadto ang Jerusalem. Kung ka isa, ini hay nagatukoy sa mga tawo nga nagaistar sa syudad ng Jerusalem.

kung maghuman kamo ning maayo, wayà ning mahahambay kontra sa indo ang mga tawo nga nagapinaluko nga wayà pa makaintindi ng kamatuuran. ¹⁶ Hilway na kamo pero bukon ini gusto hambayon nga hilway da kamo para maghuman ning malain; kundi magkabuhì kamo bilang mga ulipon ng Dios. ¹⁷ Tahura nindo ang tanan nga tawo kag higugmaa ang indo mga kauturan kay Kristo. Magkabuhì kamo nga may kahadlok sa Dios kag tahura ang hari.

Patuyari nindo si Kristo

¹⁸ Kamo nga mga ulipon, tumana nindo ang indo mga amo nga may kahadlok sa Dios, bukon lang ang mabuot kundi patì da ang mga mapintas. ¹⁹ Kay pakamaayuhon gid kamo ng Dios kung ginatiis nindo ang mga kahugaan aber wayà kamo ning salà nga nahuman kay gusto nindo tumanon ang kabubut-on ng Dios. ²⁰ Pero kung sakiton kamo tungod sa indo ginahuman nga malain, dayawon ba kamo ng Dios bisan ginatiis nindo ang parusa nga inà? Syempre indi! Pero kung ginasakit kamo aber maayo ang indo ginahuman kag kung ginaagwanta nindo ini, kaluy-an gid kamo ng Dios. ²¹ Ang pag-antos ni Kristo ng mga kahugaan para sa aton hay imaw ang ihimplo nga dapat naton patuyaran. Kag imaw ini ang kabangdanan kung basi gingtawag kita, agud masunod ta ang pagkabuhì ni Kristo. ²² Wayà gid siya nakasalà kag wayà gid nagpinusong. ²³ Gingsakto siya pero wayà gid nagbayos ning insulto. Gingsakit siya pero wayà gid nagpamahog. Nagsalig siya sa Dios nga imaw ang nagahusga ning tamà. ²⁴ Si Kristo mismo ang nag-akò ng aton mga salà nang siya hay ginglangsang sa krus, agud indi na kita magpakasalà kundi magkabuhì kita ning matarong. Tungod sa iya mga pilas nga ging-antos, nag-ayo kita. ²⁵ Nang una, pareho kita sa mga karnero nga nagtayang, pero niyan nakabalik na kita sa Ginoo nga Pastor* kag Miyugbantay ng aton kabuhì.

3

Laygay sa mga Mag-asawa

¹ Niyang, kamo nga mga babayi, dapat magpasakop kamo sa indo mga asawa, agud aber wayà sinda nagatuo sa hambay ng Dios, madadaya nindo sinda sa pagtuo paagi sa indo maayo nga pamatasan bisan indi na kamo maghambay. ² Kay nakikità ninda ang indo pagtahod kag pagsunod sa Dios kag ang indo pamatasan nga wayà ning kasawayan. ³ Indi kamo magpagwapa sa pangluwas lang pareho sa sobra nga pagpakaayo ng buhok, pagsuksok ning mga alahas nga bulawan, o kamahay-mahay nga mga barò, ⁴ kundi pagwapahon nindo ang suyod ng indo pagkatawo, ang indo maayo nga pamatasan nga wayà gid nagabag-o. Maging mapainubuson kamo kag maging mabuot. Imaw ini ang kaayo-ayo kag importante sa panirò ng Dios. ⁵ Kag imaw ini ang ginghuman ng diosnanon nga mga babayi nga nagsalig sa Dios nang una. Nagpagwapa sinda paagi sa inda pagpasakop sa inda mga asawa. ⁶ Pareho ni Sara, gingtuman niya si Abraham kag ginatawag niya nga amo. Kamo hay maging pareho ni Sara, kung maayo ang indo ginahuman kag indi kamo mahadlok sa bisan ano.

⁷ Kamo naman nga mga lyaki, tahura nindo ang indo mga asawa. Dapat tratuhon nindo sinda sunò sa indo maayo nga pang-intindi. Respituha

sinda bilang mga babayi nga mas maluya kaysa sa indo. Kay gingtawan da sinda ng Dios sunò sa iya kaatag ning kabuhì nga wayà katapusan pareho sa indo. Himua nindo ini agud indì maharangan ang indo mga pangamuyò.

Maghigugmaan kamo Tanan

⁸ Niyan, igwa pa ako ning bilin sa indo tanan: dapat magkaisa kamo sa indo hunahunà kag maging maluluy-on sa isa kag isa. Maghigugmaan kamo bilang mag-utod. Maging mabuot kamo kag maging mapainubuson sa isa kag isa. ⁹ Ayaw nindo pagbayusi ning malain ang nagahaman ning malain sa indo kag ayaw da pagbayusi ning insulto ang nagainsulto sa indo. Kundi dapat pakamaayuhon nindo sinda, tungod gingpili kamo ng Dios sa paghuman ini kag agud pakamaayuhon da niya kamo. ¹⁰ Kay ginahambay ng Kasulatan,

“Ang aber sin-o nga gusto ng malipayon kag maayo nga kabuhì, kahinangyan indì gid siya maghambay ning malain kag indì magpinusong. ¹¹ Dapat gid talikuran niya ang malain kag maghuman siya ning maayo. Tinguhaon niya permi nga maayo ang iya relasyon sa iya isigkatawo kag ipadayon gid ini.

¹² Kay ginabantayan ng Ginoo ang mga matarong kag ginasabat niya ang inda mga pangamuyò. Pero nagakontra siya sa mga nagahaman ning malain.”

¹³ Sin-o ba ang magahaman sa indo ning malain kung kamo hay nagatinguhà permi sa paghuman ning maayo? ¹⁴ Pero kung pasakitan kamo tungod sa indo ginahaman nga maayo, pakamaayuhon gid kamo. Ayaw kamo magkahadlok o magkalibog kung ano ang inda humanon sa indo. ¹⁵ Kundi sa indo tagipusuon, si Kristo ang dapat gid nindo tahuron kag sundon bilang indo amo. Dapat preparado kamo permi nga mag-ispikar sa aber sin-o nga nagapangutana sa indo parti sa indo paglaom. ¹⁶ Pero sabata nindo sinda sa madahan nga paagi kag may pagtahod. Siguraduhon nindo nga permi malimpyo ang indo konsensya, agud mapahuyà ang mga tawo nga nagapang-insulto sa maayo nindo nga pamatasan bilang mga tagasunod ni Kristo. ¹⁷ Mas maayo pa nga magtiis kamo sa pasakit tungod sa indo ginahaman nga maayo, kung imaw gida inà ang kabubut-on ng Dios, kaysa sa magtiis kamo sa pasakit tungod sa paghuman ning malain. ¹⁸ Kay si Kristo ngani gingpatay bisan wayà siya nakahaman ning malain. Kag kaisa lang gid siya namatay agud mapatawad ang aton mga salà. Siya nga wayà ning salà hay gingpatay para sa aton nga makasasalà, agud madaya niya kita sa Dios. Gingpatay siya sa lawas, pero gingbanhaw siya sa espiritu. ¹⁹ Sa iya espiritu, nagkadto si Kristo kag may gingbalitá* siya sa mga espiritu nga nakakulong†, ²⁰ kung sa diin sinda ang dati nga wayà nagsunod sa Dios sa tyempo ni Noe. Nagahuyat ang Dios sa mga tawo nga maghinuysoy mintras ginahaman ni Noe ang arka. Pero pila lang ka tawo: wayo lang ang nagtuo kag nagsuyod sa arka kag naluwas paagi sa tubì. ²¹ Ang tubì ang ihimplo ng pagbawtismo sa aton niyan. Kag ini nga bawtismo imaw ang nakaluwas sa aton paagi sa pagkabanhaw ni Hesu-Kristo. Bukon ini paghugas ng higkò sa aton lawas,

* **3:19** 3:19 Hambay ng iban nga iskolar sa Biblia, gingdiklara ni Kristo ang iya pagdaog kontra sa tanan nga pwera ng kaduyom. † **3:19** 3:19 Hambay ng iban nga iskolar sa Biblia, ang mga espiritu nga nakakulong hay ang mga anghel nga nag-ubay sa mga kababayihan bago ang bahà. Basaha sa Gintunaan 6:1-3.

kundi nagapromisa kita sa Dios nga indì na maghuman ning mga butang nga nasayuran ta nga indì niya gusto. ²² Si Hesu-Kristo yadto na niyan sa langit, sa tuo hampig[‡] ng Dios kag gingpasakop sa iya ang tanan nga anghel kag ang tanan nga espiritu nga may otoridad kag gahom.

4

Ang Bag-o nga Kabuhi

¹ Tungod si Kristo hay nagpakasakit sa iya lawas, dapat maging preparado da kamo nga magtiis sa kahugaan. Kay ang tawo nga nagpakasakit sa iya lawas hay wayà na nagapadayon sa pagpakasalà. ² Wayà na siya nagasunod sa malain nga handom ng iya lawas kundi nagasunod na siya sa kabubut-on ng Dios mintras buhì pa siya. ³ Kay tamà na ang indo ginghuman nga mga malain nga butang nang una. Adto nga mga butang ang gusto humanon ng mga tawo nga wayà relasyon sa Dios. Dati, nagpagusto lang kamo sa pag-inuyag, pagsunod sa mga malain nga handom ng lawas, pagbinayong kag pagkahilig sa kalibutanon nga kalipay. Nagtipon-tipon kamo para mag-ininom agud maghuman ning makahuhuyà nga mga butang kag nagsamba kamo sa mga dios-diosan agud maghuman ning malain nga mga butang. ⁴ Ngani niyan ang mga tawo nga wayà relasyon sa Dios hay natitingaya sa indo kung basi wayà na kamo nagalakot sa inda malain nga pagkabuhì. Imaw inà nga nagahambay sinda ning malain kontra sa indo. ⁵ Pero manabat sinda sa Dios sa mga butang nga inda ginahuman, kay ang Dios hay magahusga sa tanan nga tawo, buhì man o patay na. ⁶ Imaw ini ang kabangdanan kung basi gingpasayod ang Maayong Balità sa mga tawo nga niyan hay patay na, agud aber patay na sinda niyan sa inda lawas, (kay imaw ini ang husga ng Dios sa tanan nga tawo),[†] mabubuhì gihapon sinda pareho ng Dios nga espiritu.

Gamita ang Abilidad nga Gingtao ng Dios

⁷ Malapit na ang katapusan ng kalibutan. Ngani magkabuhì kamo ning tamà kag disiplinaha nindo ang indo isip agud makapangamuyò kamo. ⁸ Kag labaw sa tanan, maghigugmaan kamo ning hugot sa indo tagipusuon. Kay kung may paghigugmà kamo sa indo isigkatawo, mapapatawad gid nindo siya bisan madamò ang iya nahuman nga salà. ⁹ Batuna nindo ang isa kag isa sa indo bayay nga wayà ning reklamo. ¹⁰ Kada isa sa aton hay gingtaw-an ng Dios ning abilidad. Gamiton ta ini para sa kaayuhan ng isa kag isa bilang maayo nga mga gingsaligan ng ining iba-iba nga mga abilidad halin sa Dios. ¹¹ Ang gingtaw-an ning abilidad nga magwali, kahinangyan iwali niya ang hambay ng Dios! Kag ang gingtaw-an ning abilidad nga magbulig sa iban, dapat siya magbulig sunò sa iya makakaya nga gingtao ng Dios, agud madayaw ang Dios sa tanan nga indo ginahuman paagi kay Hesu-Kristo. Makagagahom siya kag angay nga dayawon hasta sa wayà katapusan. Kabay pa!

Ang Pag-antos sa mga Kahugaan bilang Kristyano

¹² Mga pinalangà, ayaw kamo matingaya sa grabi nga mga pagtilaw nga indo naagihan. Kung ginatilawan ang indo pagtuo, ayaw kamo

[‡] 3:22 3:22 Kung ang tawo hay ginapapungkò sa tuo hampig, ang gusto hambayon siya hay may pinakamataas nga otoridad, gahom kag dungog. [†] 4:6 4:6 Hebreo 9:27

maghunahunà kung ano na gid ang matatabò sa indo. ¹³ Kundi, magkalipay kamo kay nagapakig-isa kamo sa mga kahugaan ni Kristo. Kag magiging kumplito gid ang indo kalipay kung maipakità niya sa tanan nga siya hay makagagahom kag makatitingaya. ¹⁴ Kung ginainsulto kamo tungod kamo hay mga tagasunod ni Kristo, magkalipay kamo kay yarà sa indo ang makagagahom nga Espiritu nga imaw ang Espiritu ng Dios. ¹⁵ Kung ginaparusahan kamo, dapat hay bukon kay nakapatay kamo ning tawo, o nagpangawat, o naghuman ning malain, o nagpasinlabot sa kabuhì ng iban. ¹⁶ Pero kung parusahan kamo kay kamo hay Kristyano, indì kamo dapat magkahuyà, kundi magpasalamat pa nganì kamo sa Dios tungod nga ginatawag kamo sa inà nga pangayan.

¹⁷ Kay nag-abot na ang tyemago nga ang Dios magatunà sa iya mga ungà sa paghusga. Kag kung ini magatunà sa aton nga iya mga ungà, ano pa gid ang dadangatan ng mga wayà nagasunod sa Maayong Balità halin sa Dios?

¹⁸ Pareho ng ginahambay ng Kasulatan, “Kung ang mga matarong hay hayos nganì indì maluwas, ano pa ang dadangatan ng mga wayà nagasunod sa Dios kag makasasalà?” ¹⁹ Nganì kamo nga mga nagatiis sa kahugaan niyan tungod imaw ini ang kabubut-on ng Dios para sa indo, magpadayon kamo sa paghuman ning maayo. Isalig nindo ang indo kaugalingon sa Dios nga nagtuga sa indo kay indì gid niya kamo pagpabay-an.

5

Ang mga Bilin sa mga Miyugdumaya ng Iglesya

¹ Nganì niyan, bilang ako hay isa ka miyugdumaya ng iglesya, may ibibilin ako sa indo nga mga miyugdumaya da. Nakità ko mismo ang mga kahugaan ni Kristo kag makakaparte da ako ng iya gahom kag kahimayaan sa iya pag-abot. Nagapangabay ako sa indo, ² diparaha ning maayo ang mga gingpili ng Dios nga yarà sa indo pudir. Pareho sinda sa mga karnero kag kamo ang mga pastor*. Dapat halin sa tagipusuon ang indo pagdipara sa inda kay imaw ini ang kabubut-on ng Dios, bukon nga napipilitan lang kamo o may ginapaabot kamo nga suhoy, kundi kay gusto gid nindo nga makabulig sa inda. ³ Ayaw kamo maghari-hari sa mga nagatuo nga gingtugyan sa indo para diparahon, kundi maging ihimplo kamo sa inda. ⁴ Kag pag-abot ni Kristo nga Pinakapunò nga Pastor, mababaton nindo ang premyo nga makatitingaya gid kag wayà gid nagakupas.*

Ang mga Bilin sa mga Nagatuo nga Kabataan

⁵ Kag kamo naman nga mga kabataan, magpasakop kamo sa mga maguyang. Kag kamo tanan nga mga nagatuo, magpakababà kamo kag magserbisyo sa isa kag isa kay ginahambay ng Kasulatan, “Ginakontra ng Dios ang hambugon,

pero ginakaluy-an niya ang mapainubuson.”†

⁶ Nganì magpasakop kamo sa gahom ng Dios kay magaabot ang adlaw nga padunggan* niya kamo. ⁷ Isalig nindo sa iya ang tanan nindo nga kabayak-on kay nababayaka siya sa indo.

* **5:4** 5:4 Sa literal: korona ng kahimayaan. Nang una ini nga korona hay himò sa dahon nga ginakorona ng hari sa nagdaog sa kanam o gira bilang pagpadungog. † **5:5** 5:5 Hambayanon 3:34

⁸ Magpreparar kamo ng indo kaugalingon kag magbantay! Kay ang indo kaaway nga diyablo hay nagalibot-libot pareho ng leon nga nagangurob kag nagapangitâ ning matutukob. ⁹ Palig-una nindo ang indo pagtuo sa Dios kag batuî nindo si Satanas. Dumduma nindo nga ang tanan nga mga kauturan nindo kay Kristo sa bilog nga kalibutan hay naagihan da ang kahugaan nga pareho sa indo. ¹⁰ Matag-od na lang nga tyempo ang indo pag-antos. Pagkatapos inâ, ang Dios imaw ang magabulig sa indo agud wayâ na ning kuyang ang indo pagkabuhi kag siya ang magapalig-on kag magapakusog sa indo, agud ang indo pagtuo hay indi magpangluya. Kay siya ang ginahalinan ng tanan nga pagpakamaayo kag gingpili niya kamo agud makaparte da ng iya wayâ katapusan nga gahom kag dungog paagi sa indo pagpakig-isa kay Kristo. ¹¹ Dayawon ang Dios nga nagagahom hasta sa wayâ katapusan. Kabay pa!

Ang Katapusan nga Pagpangamusta

¹² Gingsulat ko sa indo ining matag-od nga sulat sa bulig ni Silvanus. Siya hay utod naton kay Kristo kag masasaligan gid. Kabay pa nga paagi sa ini nga sulat, napakusog ko kamo kag napamatuuran ko ang kaayo ng Dios sa aton. Maghuman kamo ning maayo sa iban pareho ng Dios nga nagahuman ning maayo sa aton.

¹³ Ang mga nagatuo sa Roma[†] hay nagapangamusta sa indo. Sinda hay pareho da sa indo nga gingpili ng Dios nga maging iya mga ungâ. Si Marcos nga ginakabig ko nga ungâ hay nagapangamusta da sa indo. ¹⁴ Magkamustahan kamo nga may matuod nga paghigugmâ.[‡]

Sa indo tanan nga nagpakig-isa kay Kristo, kabay pa nga ang katawhayan hay yarâ sa indo.

[†] **5:13** 5:13 Sa literal: Babilonia. [‡] **5:14** 5:14 Sa literal: harò ng paghigugmâ.

Ang Pangaduha nga Sulat ni **PEDRO** **Pasayod**

Ini ang pangaduha nga sulat ni Apostol Pedro para sa madamò nga grupo ng nagatuo kay Kristo sa iba-iba nga lugar. Gingsulat niya ini para padayon nga pakusugon ang mga nagatuo kay sayod niya nga malapit na siya patyon (1:14).

Ginglaygayan sinda nga magpadayon nga magtiis kag magsalig sa gingtudlò sa inda. Gingtaw-an gid niya ning importansya ang paandam kontra sa mga bukon matuod nga manunudlò nga ang gusto hay dayaoon ang mga nagatuo. Nababayaka gid siya sa pagpanudlò ninda nga si Hesu-Kristo hay indi na magbalik.

Sa ini nga sulat, madamò ang magkakapareho sa mga gingsulat ni Judas, sa kapitulo dos hayos kapareho ini sa Judas bersikulo 4-18.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Simon Pedro nga ulipon kag apostol* ni Hesu-Kristo. Naga-pangamusta ako sa indo nga nagatuo kay Hesu-Kristo nga aton Dios kag Manluluwas. Kag tungod matarong siya, ang iya gingtao sa indo nga pribilihiyo tungod sa indo pagtuo hay pareho da sa gingtao sa amon.

² Kabay pa nga mabaton nindo ang dugang pa gid nga grasya kag katawhayan* tungod sa indo pagkakilaya sa Dios kag kay Hesus nga aton Ginoo.

Ang mga Bilin sa mga Gingtawag kag Gingpili ng Dios

³ Paagi sa gahom ng Dios, gingtao niya ang tanan naton nga kahi-nanganon nga makabulig sa aton para magkabuhi kita sa iya kabubut-on. Ini hay tungod sa aton pagkakilaya sa iya nga nagtawag sa aton paagi sa iya kahimayaan kag maayo nga pamatasan. ⁴ Tungod diri, gingtaw-an niya kita ning kaayo-ayo kag importante gid nga mga promisa, agud paagi sa ini nga mga promisa malikawan ta ang makakasirà sa aton halin sa malain nga handom ng mga tawo nga wayà relasyon sa Dios kag agud makaparte kita sa iya diosnanon nga kinaugali. ⁵ Para matuman ini, tinguhaa gid nga idugang sa indo pagtuo ang maayo nga pamatasan; sa maayo nga pamatasan, ang kamayad; ⁶ sa kamayad, ang pagpugong sa kaugalingon; sa pagpugong sa kaugalingon, ang pagkamainantuson; sa pagkamainantuson, ang pagsunod sa kabubut-on ng Dios; ⁷ sa pagsunod sa kabubut-on ng Dios, ang paghigugmà sa mga kauturan kay Kristo*; kag sa paghigugmà sa mga kauturan, ang matuod nga paghigugmà sa tanan. ⁸ Kung idugang pa gid ini nga mga kinaugali sa indo kabuhi, nagapakità ini ng indo pagkakilaya sa aton Ginoong Hesu-Kristo. Kag magiging mapinuslanon kag mabinungahon ang indo kabuhi. ⁹ Pero ang aber sin-o nga wayà ng ini nga mga kinaugali hay pareho sa buta kag wayà ning pang-intindi sa kamatuuran. Nakalimutan niya nga gingpatawad na ng Dios ang iya nahimò nga mga salà.

¹⁰ Ngani mga kauturan ko kay Kristo, tinguhaa gid nga masiguro nindo nga kamo hay matuod nga gingtawag kag gingpili ng Dios. Kay kung humanon nindo ini tanan, indi gid kamo mahuyog sa kasal-anan, ¹¹ kundi

kamo hay batunon gid nga may kalipay ng Dios sa wayà katapusan nga paghahari ng aton Ginoo kag Manluluwas nga si Hesu-Kristo.

¹² Ngani padayon ko nga ipadumdom sa indo ang parti sa ini nga mga butang, aber nasayuran na nindo ini kag malig-on na kamo sa kamatuuran nga gingtudlò sa indo. ¹³ Kung sa akon, tamà gida nga magpadumdom ako sa indo mintras buhì pa ako. ¹⁴ Kay nasayuran ko nga indì na gid ako magdugay sa ini nga kalibutan, tungod gingpasayod na ini sa akon ng aton Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁵ Ngani nagatinguhà gid ako nga aber wayà na ako, madumduman pa gihapon nindo ining akon mga ginatudlò.

Ang Kamatuuran sa Kasulatan parti kay Kristo

¹⁶ Ang amon gingpasayod sa indo parti sa gahom ng aton Ginoong Hesu-Kristo kag sa iya pagbalik hay bukon human-human lang nga mga istorya nga suwenitik, kundi nakità gid namon ang iya gahom. ¹⁷⁻¹⁸ Kami hay kaibahan ni Hesus didto sa bukid ng Dios* nang gingpadunggan kag ginghimayà siya ng Dios nga Amay. Nang adto nga tyempo, nabatian namon ang boses ng Dios nga Pinakamakagagahom nga àng hambay, “Imaw ini ang akon pinalanggà nga Ungà. Nalilipay gid ako sa iya.” Ini nga boses nga halin sa langit hay nabatian namon. ¹⁹ Ngani naglig-on pa gid ang amon pagpati sa gingsulat ng mga propeta*. Mas makakaayo sa indo kung pamatian gid nindo ini, kay ini nga mga mensahe hay pareho sa iwagan nga nagahayag sa maduyom nga lugar hasta sa adlaw nga si Kristo mag-abot. Pareho da siya ng bituon sa aga-aga nga magahayag sa indo hunahunà.† ²⁰ Labaw sa tanan, tandai gid nindo ini: ang tanan nga ginahambay ng Kasulatan hay bukon halin sa kaugalingon nga pang-intindi ng mga propeta. ²¹ Kay wayà sinda naghambay halin sa inda kaugalingon nga hunahunà, kundi halin sa Dios kag naghambay sinda paagi sa gingpasayod sa inda ng Espiritu Santo.

2

Ang bukon Matuod nga mga Manunudlò

¹ Nang una, igwa da ning bukon matuod nga mga propeta sa Israel. Imaw da sa indo, may magaluwas halin sa indo nga bukon matuod nga mga manunudlò ng hambay ng Dios. Magapakunukuno sinda ning maayo nga pagpanudlò, pero imaw ini ang makakasirà ng indo pagtuo kay Kristo. Wayà ngani ninda ginakilay-a ang Ginoo nga nagtubos sa inda. Ngani sinda da ang magadaya nga daan ning pagparusa sa inda kaugalingon halin sa Dios. ² Kag madamò ang magapatuyad ng inda pag-inuyag. Kag tungod diri, ang mga tawo hay magahambay ning malain sa kamatuuran nga aton ginasunod. ³ Ining bukon matuod nga mga manunudlò hay magahaman ning mga isto-istorya agud makwartahan ninda kamo. Pero madugay na sinda nga ginghusgahan kag ang magaparusang sa inda hay preparado na.

⁴ Gingparusahan ngani ng Dios ang mga anghel nga nagpakasalà dati kag gingpriso sinda sa kaduyom-duyom kag kadayom-dayom gid nga buhò kag didto ginatagana sinda hasta sa adlaw ng Paghusga. ⁵ Gingparusahan da ng Dios ang mga tawo nang una nga wayà nagasunod sa iya, ngani gingpabahà niya sa kalibutan kag nagkamatay sinda tanan. Pero ginguwas niya si Noe nga miyugwali parti sa pagkamatarong kag ang

* **1:17-18** 1:17-18 Sa literal: sa balaan nga bukid. † **1:19** 1:19 Sa literal: tagipusuon.

pito niya nga kaibahan. ⁶ Ang mga banwa ng Sodom kag Gomora hay gingsunog ng Dios hasta maging abo bilang husga sa makasasalà nga mga tawo didto. Ginghuman niya ini agud ipakità kung ano ang matatabò sa mga wayà nagasunod sa Dios. ⁷ Pero gingtabangan niya si Lot tungod matarong siya nga tawo kag naliliso gid sa mga nagaistar didto kay puro na lang inuyag ang inda pagkabuhi. ⁸ Nakikità kag nababatian ni Lot ang inda malain nga mga ginahuman nang nagaistar siya kaibahan ninda. Adlaw-adlaw hay nakakapalain gid ini ng iya pamatyag kay matarong siya nga tawo. ⁹ Ngani sayod ng Ginoo kung pauno luwason ang mga nagasunod sa iya kung mag-abot sa inda ang pagtilaw kag sayod da niya kung pauno parusahan ang mga malain hasta mag-abot ang adlaw ng Paghusga, ¹⁰ lalò na gid ang mga tawo nga nagakabuhi lang sa inda malaw-ay nga ginahandom ng lawas kag wayà nagapasakop sa otoridad.

Ang Kasal-anan ng bukon Matuod nga mga Manunudlò

Ining bukon matuod nga mga manunudlò nga akon ginasambit hay maisog kag hambugon. Wayà sinda nahahadlok manglibak sa mga mahimayaon nga tinuga sa langit. ¹¹ Aber ngani ang mga anghel nga mas makusog kag makagagahom kaysa sa bukon matuod nga mga manunudlò hay wayà naggamit ning malain nga mga hambay kontra sa adtong mga mahimayaon nga tinuga sa atubangan ng Ginoo. ¹² Pero ini nga mga tawo nagahambay ning malain sa mga butang nga wayà ninda maintindihi, pareho sinda sa mga sapat nga wayà ning isip pag ginahuman ninda ang inda gusto. Gingpito sinda para lang dakpon kag patyon. Ngani papatyon gid ini nga mga tawo pareho sa ilahas nga hayop. ¹³ Kasiraan ang bayos sa inda ginahuman nga malain sa iban. Kay ang inda ginakabig nga kalipay, hay imaw ang paghuman ng aber ano nga malain nga handom ng lawas bisan adlaw. Pareho sinda sa mga buling kag tubag nga nagatao ning kahuy-anan sa indo kung makità sinda sa indo pagtipon-tipon! Sa matuod lang, ginakalipay gid ninda kamo nga dayao, mintras nagakaon sinda sa indo. ¹⁴ Kung sinda magsirò sa mga babayi, ang hunahunà ninda hay puro pagpinangbabayi. Wayà sinda ginasubhi sa pagpakasalà kag ginatintar pa ninda ang mga tawo nga maluya sa pagtuo agud magpakasalà da. Batasan na ninda ang paghinakog. Tungod sa ini nga mga malain nga butang, ginasumpà gid sinda ng Dios! ¹⁵ Gingbayaan ninda ang tamà nga mga pagpanudlò, ngani nagtayang sinda. Gingpatuyaran ninda ang ginghuman ni Balaam nga ungà ni Beor, nga gingpalabi ang kwarta nga suhoy sa paghuman ning malain. ¹⁶ Kag tungod gingsuway niya ang sugò ng Dios, gingsabyaw siya ng iya asno aber indi makahambay. Pero naghambay ini sa boses ng tawo, para pugungon ang propeta sa kabuangan nga iya kuntà pagahumanon.†

¹⁷ Ining bukon matuod nga mga manunudlò hay pareho sa mga tuburan nga nahubas na kag daw sa mga panganod nga ginapadpad ng makusog nga hangin.* Ngani gingtagana na ng Dios para sa inda ang lugar nga sobra gid kaduyom. ¹⁸ Daw kaayo-ayo kag nakakaingganyo gid ang inda hambay pag nagatudlò sinda, pero wayà gid ini ning puyos. Ginagamit ninda ang mga malaw-ay nga ginahandom ng lawas, agud matintar ninda liwat ang mga tawo nga bag-o pa lang nakalikaw sa mga nagakabuhi sa salà. ¹⁹ Ginapangakò ninda ang kahilwayan sa inda mga nakukumbinsi, pero

† 2:16 2:16 Mga Bilang 22:21-35

* 2:17 2:17 Ang gusto hambayon hay wayà sinda puyos.

sinda mismo hay mga ulipon ng salà nga imaw ang makakasirà sa inda kay ang tawo hay ulipon ng aber ano nga nagagahom sa iya. ²⁰ Nahilway na sa kalainan nga nagagahom sa mga tawo sa kalibutan ang aber sin-o nga nakakilaya na kay Ginoong Hesu-Kristo nga aton Manluluwas. Pero kung sa ulihi magbalik naman sinda sa inda malain nga mga hinimuan kag maging ulipon naman sinda ng inda mga salà, mas magiging malain pa gid ang inda kamutangan kaysa sa wayà pa sinda nagtuo kay Kristo. ²¹ Maayo pa nga wayà na lang sinda nakasayod ng tamà nga paagi nga gusto ng Dios sa inda pagkabuhì kaysa sa pagkatapos nga nakasayod, magtalikod sinda sa mga sugò ng Dios nga inda gingbaton. ²² Ang inda ginahuman hay pareho sa mga hambayanon nga nagahambay,

“Ang ayam, sa kaugalingon nga suka ginakaon naman,”[†]

kag

“Ang baboy nga bag-o lang gingpaligusan, nagabalik sa lup-ugan.”

3

Ang Pangakò nga Pagbalik ng Ginoo

¹ Mga pinalanggà, ini ang akon ikaduha nga sulat sa indo. Sa pareho nga mga sulat, ginatinguhà ko nga pukawon ang indo malimpyo nga panghunahunà paagi sa pagpadumdom sa indo sa pila ka mga butang.

² Gusto ko nga dumumon nindo permi ang ginghambay ng mga propeta ng Dios nang una kag ang sugò ng aton Ginoo kag Manluluwas nga iya gingtao sa indo paagi sa mga apostoles nga gingsugò sa indo.

³ Una sa tanan, dapat nindo masayuran nga sa ulihi nga mga adlaw, ma-gabot ang mga tawo nga nagakabuhì sunò sa malaw-ay nga ginahandom ng inda lawas kag insultuhon kag ngitlan ninda kamo. ⁴ Magahambay sinda, “Di ba nagpangakò si Kristo nga mabalik liwat? Diin na siya niyan? Ang amon mga kalulo-lulohan hay nagkamatay na, pero imaw da gihapon ang kamutangan ng tanan tunà pa gid nang pagtuga ng kalibutan.” ⁵ Kay ginghungod ninda nga kalimutan nga paagi sa hambay ng Dios natuga ang kalangitan nang una. Kag paagi da sa iya hambay natuga ang kalibutan halin sa tubi kag paagi sa tubi. ⁶ Pagkatapos paagi da sa tubi, ginggunaw niya kag gingsirà ang kalibutan nang adto nga tyempo. ⁷ Kag paagi da sa hambay ng Dios, ang kalangitan kag ang kalibutan nga aton nakikità niyan hay ginatagana para sunugon. Ginatagana niya ini sa adlaw ng Paghusga kag sa adto nga adlaw parusahan ang mga tawo nga wayà nagasunod sa Dios.

⁸ Pero mga pinalanggà, ayaw nindo pagkalimuti ining isa ka butang. Sa Ginoo, ang isa ka adlaw hay pareho sa 1,000 ka tuig kag ang 1,000 ka tuig hay pareho lang sa isa ka adlaw. ⁹ Sunò sa ginahunahunà ng iban, nagapaungan-ungan ang Ginoo sa pagtuman ng iya promisa. Pero wayà siya nagapaungan-ungan, kundì nagahuyat siya nga may pagkamapinasensyahan para magtalikod ang tanan nga tawo sa inda mga salà, kag indì niya gusto nga ang aber sin-o hay mamatay[†].

[†] 2:22 2:22 Hambayanon 26:11 * 3:5 3:5 Ang gusto hambayon, ang kalibutan hay nagluwas nang gingtipon ng Dios ang tubi sa isa ka lugar. Basaha sa Gingtunaan 1:9-10. [†] 3:9 3:9 Mamatay: ang gusto hambayon, parusahan sa impyerno sa wayà katapusan.

¹⁰ Pero ang adlaw ng pagbalik ng Ginoo hay pareho sa pag-abot ng miyugpangawat nga indi nindo masayuran kung san-o. Sa adto nga adlaw, ang kalangitan hay gulpi na lang maduduyà kag may mababatian nga makusog nga tunog. Masusunog kag masisirà ang tanan nga yari sa dutà. Ang dutà kag ang tanan nga nahuman diri hay maduduyà. ¹¹ Tungod sa tiyad ini nga paagi masisirà ang tanan nga butang, dapat magpakabalaan kita kag magsunod sa kabubut-on ng Dios. ¹² Kag mintras ginahuyat naton ang adlaw nga gingpili ng Dios sa pag-abot ni Kristo, tinguhaon ta maayo ang aton mahuhuman agud mapadali ang iya pagbalik. Sa adto nga adlaw, susunugon ang kalangitan kag masisirà ini kag magakatunaw sa kainit ang tanan nga yari sa dutà. ¹³ Pero ginahuyat naton ang bag-o nga kalangitan kag bag-o nga kalibutan nga gingpromisa ng Dios, kung sa diin magaiatar ang mga gingkabig nga matarong.

¹⁴ Ngani mga pinalanggà, mintras nagahuyat kamo sa inà nga mga butang, tinguhaa nindo nga magkabuhi ning malimpyo kag wayà ning kasawayan sa atubangan ng Dios kag dapat maayo ang indo relasyon sa iya. ¹⁵ Tandai nindo nga ang aton Ginoo hay nagapasensya kay ang gusto niya hay maluwas ang mga tawo. Pareho da ini sa gingsulat sa indo ng aton palanggà nga utod nga si Pablo, sunò sa kamayad nga gingtao ng Dios sa iya. ¹⁶ Imaw da ini ang iya ginasambit sa tanan niya nga mga sulat, kung sa diin may mga pila siya nga gingsulat nga mahugà intindihon. Ngani may mga tawo nga maluya ang pagtuo kag wayà makasayod ng kamatuuran kag nagatao ning salà nga pagkaintindi sa ini nga mga gingsulat ni Pablo. Imaw da inà ang inda ginahuman sa iban nga parte ng Kasulatan. Ngani sinda mismo ang nagadaya ng inda kaugalingon sa kasiraan.

¹⁷ Pero mga pinalanggà, nasayuran na ini nindo. Ngani magbantay kamo, basi kung kamo hay mapatayang sa salà nga mga pagpanudlò ng ini nga mga tawo nga malain. Kay kung magsunod kamo sa inda, maduduyà ang indo matibay nga ginapatihan niyan. ¹⁸ Pero kahinangyan magpadayon kamo sa pagpakamaayo kag pagkakilaya sa aton Ginoo kag Manluluwas nga si Hesu-Kristo. Siya ang dapat naton dayawon niyan kag hasta sa wayà katapusan. Kabay pa!

Ang Una nga Sulat ni JUAN Pasayod

Ini ang primero sa tuyo ka sulat ni Apostol Juan nga kaibahan sa Bag-o nga Kasugtanan. Igwa ini ning tuyo ka katuyuan.

Una, ginalaygayan niya ang mga miyugbasa nga dapat magkabuhi nga nagapakig-isa sa Dios kag sa iya Ungà nga si Hesu-Kristo.

Ang pangaduha, ginapaandaman niya ang mga nagatuo nga indi sinda magpati sa salà nga pagpanudlò. Ngani gingdipinsahan ni Juan si Hesu-Kristo nga siya hay Dios nga naging tawo (4:3, 5:20). Sa ini nga sulat, ginasisiguro ni Juan sa mga kauturan nga patawaron sinda kung akuon ninda ang inda salà sa Dios (1:9). Ging-isplikar da niya ang mga tandà parti sa bukon matuod nga kristo.

Ang pangtuyo, gingpakità ng Dios ang matuod nga paghigugmà nang gingpadaya niya ang iya Bugtong nga Ungà agud isakripisyo ang iya kabuhi para sa mga tawo. Ngani kahinangyan da ang mga kauturan hay maghigugmaan sa isa kag isa pareho ng ginghuman ni Kristo (3:16).

Si Hesus ang Hambay nga Ginahalinan ng Kabuhi

¹ Nagasulat kami sa indo parti sa iya nga ginatawag ang Hambay*, nga ginahalinan ng kabuhi nga wayà katapusan. Bago pa nagtunà ang tanan, ini nga Hambay hay yarà na, pero niyan nagpakità siya bilang tawo. Nakità ng amon mga mata kag nabatian namon ang iya mga ginghambay. Wayà lang namon siya naobserbahi kundì nahawiran pa ng amon mga kamot. ² Matuod gid, nagpakità siya bilang tawo kag siya ang nagatao ning kabuhi nga wayà katapusan. Nakità namon siya kag ginapamatuuran namon sa indo. Kag ginapasayod sa indo ang parti sa iya nga imaw ang kabuhi nga wayà katapusan. Bago nagtunà ang tanan, kaibahan na siya ng Dios nga Amay pero niyan nagpakità bilang tawo sa amon. ³ Ngani ginapasayod namon sa indo ang parti kay Hesus nga amon nakità kag nabatian para magpakig-isa kamo sa amon kag sa Dios nga Amay kag sa iya Ungà nga si Hesu-Kristo*. ⁴ Ginasulat namon ini nga mga butang agud ang aton kalipay hay makumplito.

Ang Nagakabuhi sa Kahayag

⁵ Imaw ini ang mensahe nga amon nabatian kay Hesus kag ginapasayod namon sa indo, nga ang Dios hay kahayag kag wayà gid ning kaduyom sa iya. ⁶ Ngani kung maghambay kita nga nagapakig-isa kita sa Dios pero nagakabuhi gihapon kita sa kaduyom, nagapinusong kita kay nagapadayon kita sa kasal-anan. Kag wayà kita nagakabuhì sunò sa kamatuuran. ⁷ Pero kung nagakabuhì kita ning maayo kag malimpyo hay nagapanaw kita sa kahayag, pareho ng Dios nga yarà sa kahayag, kita hay nagakaisa kag ang dugò ni Hesus nga Ungà ng Dios ang nagalimpyo sa tanan naton nga kasal-anan.

---

* **1:1** 1:1 Hambay: sa Griego, ini hay si Hesus kag ang gusto hambayon siya hay ang kabilugan nga mensahe ng Dios. Basaha sa Juan 1:14, Pahayag 19:13.

⁸ Kung maghambay kita nga wayà kita ning kasal-anan, ginadayà naton ang aton kaugalingon kag wayà gid naton naiintindihi ang kamatuuran parti sa kasal-anan nga ginapasayod ng Dios. ⁹ Pero kung mag-akò kita sa aton mga kasal-anan, patawaron niya ang aton mga salà kag limpyuhon niya kita sa tanan nga nahuman naton nga bukon matarong kay siya hay masaligan sa iya gingpromisa kag tamà ang iya ginahuman. ¹⁰ Kung kita nagahambay nga wayà kita nagakasalà, ginahuman naton nga pusong ang Dios. Kung tiyad ini, wayà gid naton ginabatuna ang iya hambay.

2

Ang may Relasyon sa Dios dapat Magtuman sa Iya

¹ Mga ungà ko sa pagtuo, ginasulat ko ini nga mga butang sa indo agud indi kamo magkasalà. Pero kung magkasalà ang aber sin-o, may nagabulig sa aton sa atubangan ng Dios nga Amay. Ini hay si Hesu-Kristo, ang matarong. ² Kay siya mismo ang ginghalad sa Dios para sa kapatawaran ng aton mga kasal-anan kag bukon lang ng aton mga kasal-anan kundi imaw da sa salà ng tanan nga tawo. ³ Sigurado gid kita nga may relasyon sa Dios, kung ginatuman naton ang iya mga sugò. ⁴ Ang nagahambay nga siya hay may relasyon sa Dios pero wayà naman nagatuman sa iya mga sugò, bakakon kag wayà gid niya naiintindihi ang kamatuuran nga ginapasayod ng Dios. ⁵ Pero ang aber sin-o nga nagatuman sa hambay ng Dios, matuod gid nga perpikto ang iya paghigugmà sa Dios. Diri naton masasayuran nga nagapakig-isa kita sa Dios: ⁶ ang aber sin-o nga nagahambay nga siya hay padayon nga nagapakig-isa sa Dios, dapat magkabuhì pareho da sa pagkabuhì ni Hesu-Kristo.

Ang Sugò ni Kristo

⁷ Mga pinalanggà ko, ginasulat ko sa indo ang parti sa sugò ni Kristo*. Ini hay bukon bag-o, kundi ang dati nga sugò nga yarà na sa indo tunà pa nang nagtuo kamo kay Kristo. Ining dati nga sugò nga indo nabatian hay ang maghinigugmaan kamo. ⁸ Pero mahahambay ko nga bag-o da ini kay nakità ang paghigugmà sa kabuhì ni Kristo nang una kag niyan nakikità patì sa indo kung sa diin naduduyà na ang kaduyom nga imaw ang mga kalainan kag nagahayag na ang maayo nga kabuhì. ⁹ Ang nagahambay nga siya hay nagakabuhì sa kahayag, pero nagatanom ning kahangit sa iya utod kay Kristo, siya hay nagapadayon gihapon sa kasal-anan pareho ng nagakabuhì sa kaduyom. ¹⁰ Ang nagahigugmà sa iya utod kay Kristo, siya hay nagapadayon sa pagkabuhì sa kahayag kag wayà ning bisan ano nga maging kabangdanan nga siya makasalà. ¹¹ Pero ang nagatanom ning kahangit sa iya utod kay Kristo, siya hay nagakabuhì sa kasal-anan. Ini hay pareho ng tawo nga nagapanaw sa kaduyom kag wayà kasayod kung sa diin siya makadto kay ang iya mata indi makakità sa kaduyom.

¹² Mga ungà ko sa pagtuo, nagasulat ako sa indo kay gingpatawad na ang indo mga salà paagi sa ginghuman ni Hesu-Kristo*.

¹³ Mga maguyang sa pagtuo, nagasulat ako sa indo kay may relasyon kamo kay Hesus nga yarà na bago pa nagtunà ang tanan. Mga kabataan, nagasulat ako sa indo

* 2:12 2:12 Sa literal: sa iya pangayan.

kay gingperdi na nindo si Satanas.

¹⁴ Mga ungà ko sa pagtuo, nagsulat ako sa indo

kay may relasyon kamo sa Dios nga Amay.

Mga maguyang sa pagtuo, nagsulat ako sa indo

kay may relasyon kamo kay Hesus nga yarà na bago pa nagtunà ang tanan.

Mga kabataan, nagsulat ako sa indo

kay makusog ang indo pagtuo kag ginatanom gid nindo sa indo tagipusuon ang hambay ng Dios

kag gingperdi nindo si Satanas.

Ayaw Pagpalabiha ang mga Butang sa Kalibutan

¹⁵ Ayaw nindo pagpalabiha ang mga paagi nga kontra sa kabubut-on ng Dios kag ang mga butang nga yari sa kalibutan. Kay kung ginahigugmà nindo ang kalibutan, wayà kamo nagahigugmà sa Dios nga Amay. ¹⁶ Kay ang tanan nga malain nga mga paagi nga yari diri hay bukon halin sa Dios nga Amay, kundi sa kalibutan lang. Ini hay ang malaw-ay nga ginahandom ng lawas, ang ginakawilihan nga nakikità ng mata kag ang ginapahambog nga manggad sa kabuhì ng mga tawo. ¹⁷ Maduduyà ang kalibutan kag ang tanan nga malain nga handom nga ginakawilihan diri, pero ang nagasunod sa kabubut-on ng Dios hay mabubuhì sa wayà katapusan.

Ang Nagakontra kay Kristo

¹⁸ Mga ungà ko sa pagtuo, malapit na ang katapusan ng kalibutan. Gingtudluan kamo nga maabot ang nagakontra kay Kristo kag sa matuod lang, aber arinyan hay madamò na ang aton nakikità nga mga nagakontra kay Kristo, ngani sayod naton nga malapit na ang katapusan. ¹⁹ Aber sinda hay dati naton nga kaibahan, bukon naton sinda kapareho sa pagtuo. Kay kung pareho ang inda pagtuo sa aton, wayà kuntà sinda maghalin sa aton. Pero naghalin sinda kag ini hay nagapamatuod nga sinda tanan wayà relasyon sa aton. ²⁰ Pero kamo hay gingtaw-an na ng balaan nga Dios ning Espiritu Santo, ngani kamo tanan hay nakakaintindi ng kamatuuran nga gingtudlò sa indo. ²¹ Nagasulat ako sa indo pero indì mahambay nga wayà kamo nakakasayod ng kamatuuran nga gingtudlò sa indo. Sayod gid nindo ini kag sayod da nindo nga wayà ning pinusong nga nagahalin sa kamatuuran. ²² Sin-o ang nagapinusong? Wayà ning iban kundi ang aber sin-o nga wayà nagakilaya nga si Hesus ang Kristo nga gingpromisa ng Dios. Imaw ini ang nagakontra kay Kristo, ang wayà nagakilaya sa Dios nga Amay kag sa iya Ungà nga si Hesus. ²³ Ang aber sin-o nga wayà nagakilaya sa Ungà ng Dios hay wayà da relasyon sa Dios nga Amay. Ang aber sin-o nga nagakilaya sa Ungà ng Dios sa atubangan ng mga tawo hay may relasyon da sa Dios nga Amay. ²⁴ Ngani kamo, itanom gid nindo sa tagipusuon ang mga gingtudlò sa indo tunà pa nang magtuo kamo. Kung tumanon nindo ini, magapabilin kamo sa pagpakig-isa sa Ungà ng Dios kag sa iya Amay. ²⁵ Kag ang kabuhì nga wayà katapusan, imaw gid ang gingpangakò ni Kristo sa aton.

²⁶ Ginasulat ko ini sa indo para paandaman kamo parti sa mga gusto magpatayang sa indo. ²⁷ Pero kamo hay gingtaw-an na ning Espiritu Santo halin sa Dios kag mintras nagapabilin siya sa pagpakig-isa sa indo, indì na kahinangyan na ang iban nga magtudlò sa indo ning tamà nga pagpanudlò. Kay ang Espiritu Santo imaw ang magatudlò sa indo ng tanan nga kamatuuran nga kahinangyan nindo masayuran kag ang iya ginatudlò

hay matuod, bukon pinusong. Ngani pareho ng iya ginatudlò, magpabilin kamo sa pagpakig-isa kay Kristo.

Ang mga Ungà ng Dios

²⁸ Niyan, mga ungà ko sa pagtuo, magpabilin kamo sa pagpakig-isa kay Kristo agud indì kita mahadlok kag mahuyà kung siya magbalik na sa kalibutan. ²⁹ Kung sayod nindo nga siya hay matarong, dapat da nindo masayuran nga ang aber sin-o nga nagahuman ning matarong hay gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios.

3

¹ Isipon nindo kung mauno kadakò ang paghigugmà sa aton ng Dios nga Amay! Ginabaton niya kita nga mga ungà niya kag imaw gid inà ang matuod. Pero wayà kita ginakilay-a ng mga tawo nga wayà relasyon sa Dios, kay wayà ninda nakilaya kung sin-o ang Dios. ² Mga pinalangga ko, niyan hay mga ungà na kita ng Dios, pero wayà pa gingpasayod sa aton kung maging ano kita sa ulihi. Pero sayod naton sa pagbalik liwat ni Kristo, kita hay maging kapareho niya kay makikità naton kung sin-o gid siya. ³ Ngani ang aber sin-o nga may paglaom nga maging kapareho kay Kristo hay nagapadayon nga limpyo paagi sa pagpalayò sa salà, pareho ni Kristo nga malimpyo.

⁴ Ang bisan sin-o nga nagapakasalà hay nagakontra sa sugò ng Dios, kay ang salà imaw ang pagkontra sa sugò ng Dios. ⁵ Pero nasayuran nindo nga nagkari si Hesus sa kalibutan agud buy-on ang aton mga salà kay siya wayà gid salà. ⁶ Ngani ang bisan sin-o nga nagapabilin sa pagpakig-isa sa iya, dapat indì magpinakasalà. Ang aber sin-o nga nagapinakasalà hay wayà makaintindi kung sin-o si Hesus o wayà ning relasyon sa iya.

⁷ Mga ungà ko sa pagtuo, indì kamo magpaluko aber kanin-o! Kay ang aber sin-o nga nagahuman ning matarong hay ginakabig ng Dios nga matarong, pareho ni Kristo nga matarong. ⁸ Pero ang aber sin-o nga nagapakasalà hay sa Diyablo* kay tunà pa nang una, nagpakasalà na siya. Kag nagkari sa kalibutan ang Ungà ng Dios para mawayà na ang mga ginahuman ng Diyablo. ⁹ Ang aber sin-o nga gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios hay wayà nagapadayon sa salà, kay igwa siya ning kinaugali nga pareho sa Dios. Imposible nga magapadayon pa siya sa salà, kay gingtaw-an siya ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios. ¹⁰ Diri naton makikilaya kung sin-o ang mga ungà ng Dios kag kung sin-o ang mga ungà ng Diyablo: ang aber sin-o nga wayà nagahuman ning matarong kag wayà nagahigugmà sa iya utod kay Kristo hay bukon ungà ng Dios.

Maghinigugmaan sa Isa kag isa

¹¹ Imaw ini ang sugò nga nabatian nindo tunà pa nang nagtuo kamo: maghinigugmaan kita. ¹² Indì naton dapat patuyaran si Cain nga ging-ulipon ni Satanas. Ang resulta gingpatay niya ang iya manghod. Kag basì niya gingpatay? Kay malain ang iya nahuman pero matarong ang nahuman ni Abel.† ¹³ Ngani, mga kauturan ko kay Kristo, indì kamo matingaya kung nagatanom da ning kahangit sa indo ang mga tawo nga wayà relasyon sa Dios. ¹⁴ Nasayuran naton nga gingsaylo na kita halin sa

* **3:8** 3:8 Diyablo: Ini hay titulo ni Satanas. Ang gusto hambayon hay miyugpanglibak, siya ang pinakapunò ng tanan nga malain nga espiritu. † **3:12** 3:12 Gingtunaan 4:1-16

kamatayon† pakadto sa bag-o nga kabuhi halin sa Dios, kay ginahigugmà naton ang mga kauturan. Ang wayà nagahigugmà hay nagapabilin sa kamatayon. ¹⁵ Ang aber sin-o nga nagatanom ning kahangit sa iya utod kay Kristo hay ginakabig ng Dios nga miyugpatay. Kag nasayuran nindo nga wayà ning miyugpatay nga may kabuhi nga wayà katapusan. ¹⁶ Diri naton makikilaya ang matuod nga paghigugmà: gingsakripisyo ni Hesus ang iya kabuhi para sa aton. Ngani indi da kita maglikaw sa kahugaan aber pa isakripisyo naton ang aton kabuhi para magbulig sa mga kauturan. ¹⁷ Halimbawà, igwa sa indo ning may kaya kag nakità niya ang iya utod kay Kristo nga nagakahinangyan, pero wayà niya ini buligi, pauno niya mahambay nga nagahigugmà siya sa Dios? ¹⁸ Mga ungà ko sa pagtuo, indi lang kita maghigugmà paagi sa hambay o sa babà, kundi ipakità naton ang matuod nga paghigugmà paagi sa aton ginahuman.

Ang Katawhayan nga Yari sa aton Tagipusuon

¹⁹⁻²⁰ Kung humanon naton ini, masasayuran naton nga nagasunod kita sa kamatuoran nga halin sa Dios. Aber husgahan man kita ng aton konsensya, magiging matawhay ini pag magpalapit kita sa Dios. Dapat naton dumdumon nga mas sayod ng Dios ang aton konsensya kay sayod niya ang tanan. ²¹ Mga pinalanggà ko, kung wayà na kita ginahusgahi ng aton konsensya, indi kita mahadlok nga magpalapit sa Dios. ²² Mababaton naton ang bisan ano nga ginapangayò naton sa iya, kay ginatuman naton ang iya mga sugò kag ginahuman ang makapalipay sa iya. ²³ Ini ang iya mga sugò: dapat magtuo kita sa iya Ungà‡ nga si Hesu-Kristo kag maghinigugmaan kita, pareho ng ginasugò ni Hesus sa aton. ²⁴ Ang aber sin-o nga nagasunod sa mga sugò ng Dios hay nagapabilin sa pagpakig-isa sa Dios kag imaw da ang Dios sa iya. Kay gingtao niya sa aton ang Espiritu Santo, nasayuran naton nga nagapabilin sa pagpakig-isa ang Dios sa aton.

4

Ang Espiritu ng Dios kag Espiritu ng Nagakontra kay Kristo

¹ Mga pinalanggà ko, ayaw nindo pagpatihi nga daan ang aber sin-o nga nagahambay nga ang iya ginatudlò hay paagi sa Espiritu Santo, kundi tistingon gid anay ang pagpanudlò kung halin sa Dios o bukon. Kay kadamò na ang bukon matuod nga mga propeta* nga makikità aber diin sa kalibutan. ² Paagi sa iya pagpanudlò masasayuran naton kung sin-o ang igwa ning Espiritu ng Dios. Ang aber sin-o nga nagadiklara nga si Hesu-Kristo nagkari sa kalibutan bilang tawo, ang iya pagpanudlò hay halin sa Dios. ³ Ang aber sin-o nga nagahambay nga si Hesus wayà nagkari sa kalibutan bilang tawo, ang iya pagpanudlò bukon halin sa Dios, kundi halin sa espiritu nga nagakontra kay Kristo. Nabatian nindo nga maabot ini kag niyan hay yari na sa kalibutan. ⁴ Mga ungà ko sa pagtuo, kamo hay sa Dios. Nagdaog na kamo laban sa mga bukon matuod nga mga propeta, kay ang Espiritu Santo nga yarà sa indo hay mas makagagahom kaysa kay Satanas nga yarà sa mga tawo nga nagakontra sa kabubut-on ng Dios. ⁵ Sinda hay kaibahan sa ini nga kalibutan nga wayà nagabaton sa Dios,

† **3:14** 3:14 Kamatayon: Ang gusto hambayon hay wayà na sa gahom ni Satanas. Basaha sa Juan 5:24. ‡ **3:23** 3:23 Sa Griego, magtuo kita sa pangayan ng iya Ungà. Ang gusto hambayon magtuo kita sa iya otoridad kag tanan niya nga kinaugali bilang Ungà ng Dios.

ngani ang inda ginatudlò hay parti sa kalibutanon nga mga butang kag nagapati sa inda ang mga tawo nga wayà relasyon sa Dios. ⁶ Pero kita hay sa Dios, ngani ang aber sin-o nga may relasyon sa Dios hay nagapati sa aton. Pero ang wayà relasyon sa Dios, wayà nagapati sa aton. Sa ini nga paagi, makikilaya naton ang Espiritu Santo nga nagatudlò ning kamatuuran kag ang espiritu nga nagatudlò ning salà.

Ang Dios hay Paghigugmà

⁷ Mga pinalanggà ko, maghinigugmaan kita kay ang paghigugmà hay halin sa Dios. Ang aber sin-o nga nagahigugmà gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios kag may relasyon sa Dios. ⁸ Ang wayà nagahigugmà wayà relasyon sa Dios, kay ang kinaugali ng Dios hay mahigugmaon.

⁹ Ginpakità ng Dios ang iya paghigugmà sa aton nang gingsugò niya ang iya bugtong nga Ungà diri sa kalibutan para paagi sa iya pagkamatay sa krus, magkaigwa kita ning kabuhì nga wayà katapusan. ¹⁰ Imaw ini ang matuod nga paghigugmà: bukun ang paghigugmà naton sa Dios kundì ang iya paghigugmà sa aton kung sa diin gingtao niya ang iya Ungà agud maging halad* para sa kapatawaran ng aton mga kasal-anan.

¹¹ Mga pinalanggà ko, kay ginhigugmà kita ng Dios ning tiyad ini kadakò, dapat da nga maghinigugmaan kita. ¹² Wayà ning tawo nga nakakità sa Dios, pero kung kita hay nagahinigugmaan, siya hay nagapabilin nga nagapakig-isa sa aton kag naging perpikto ang aton paghigugmà sa iya paagi sa aton paghinigugmaan.

¹³ Nasayuran naton nga kita hay nagapabilin nga nagapakig-isa sa Dios kag siya sa aton, kay gingtao ng Dios ang iya Espiritu sa aton. ¹⁴ Amon gid nakità ang Ungà ng Dios kag niyan amon ginapamatuuran nga gingsugò siya ng Dios nga Amay bilang Manluluwas ng tanan nga tawo sa kalibutan. ¹⁵ Ang nagadiklara nga si Hesus Ungà ng Dios, hay nagapabilin nga nagapakig-isa sa Dios kag ang Dios sa iya. ¹⁶ Nasayuran naton kag gingpatihan nga ginahigugmà gid kita ng Dios.

Ang kinaugali ng Dios hay mahigugmaon. Kag ang aber sin-o nga nagahigugmà pareho ng Dios hay nagapabilin nga nagapakig-isa sa Dios kag ang Dios sa iya. ¹⁷ Mintras kita nagapabilin nga nagapakig-isa sa Dios, naging perpikto ang aton paghigugmà sa iya, ngani makakaatubang kita sa adlaw ng paghusga nga wayà ning kahadlok kay ginapatuyaran naton si Hesu-Kristo mintras yari kita sa kalibutan. ¹⁸ Wayà ning kaibahan nga kahadlok ang matuod nga paghigugmà kay ginaduyà ng ini nga paghigugmà ang kahadlok. Bukun pa gid perpikto ang paghigugmà ng tawo nga nahahadlok, kay ang kahadlok hay may kaibahan nga parusa.

¹⁹ Nagahigugmà kita kay ang Dios ang una nga naghigugmà sa aton. ²⁰ Kung may nagahambay, “Ginahigugmà ko ang Dios,” pero nagatanom ning kahangit sa iya utod kay Kristo, siya hay bakakon. Kay kung ang iya utod kay Kristo nga nakikità indi niya mahigugmà, ang Dios pa arà nga indi niya makità? ²¹ Imaw ini ang sugò nga gingtao niya: ang nagahigugmà sa Dios kahinangyan da nga maghigugmà sa iya utod kay Kristo.

¹ Ang aber sin-o nga nagatuo nga si Hesus ang Kristo hay gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios kag ang aber sin-o nga nagahigugmà sa Dios nga Amay nga nagtao ning bag-o nga kabuhì, hay nagahigugmà da sa mga gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios. ² Kung ginahigugmà naton ang Dios kag ginasonod ang iya mga sugò, nasasayuran naton nga ginahigugmà ta ang mga ungà ng Dios. ³ Kay ang paghigugmà sa Dios hay ang pagsunod naton sa iya mga sugò. Kag ang iya mga sugò hay bukon gid masyado mahugà sundon. ⁴ Kay ang tanan nga gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios hay nakakadaog sa mga paagi ng kalibutan nga kontra sa kabubut-on ng Dios. Kag gingperdi naton ini paagi lang gid sa aton pagtuo kay Kristo. ⁵ Sin-o ang makakadaog sa mga paagi ng kalibutan nga kontra sa kabubut-on ng Dios? Wayà ning iban kundi ang nagatuo nga si Hesus hay Ungà ng Dios.

Ang Pamatuod parti sa Ungà ng Dios

⁶ Si Hesu-Kristo hay nag-abot sa kalibutan, gingbawtismuhan sa tubi kag nag-ilig ang iya dugò nang siya namatay. Bukon lang paagi sa tubi kundi sa dugò kag ini hay nagpamatuod nga siya gid ang Ungà ng Dios. Ang Espiritu Santo nagpamatuod da parti diri kag sayod naton nga matuod ini kay ang Espiritu hay nagahambay ning matuod. ⁷ Ngani, igwa gida ning tuyo nga nagapamatuod parti kay Hesus: ⁸ ang Espiritu Santo, ang tubi kag ang dugò. Kag ining tuyo hay nagakaisa sa pagpamatuod. ⁹ Ginapatihan naton ang pamatuod ng mga tawo, pero mas masaligan gid ang pamatuod ng Dios kag siya mismo ang nagpamatuod parti sa iya Ungà. ¹⁰ Ang aber sin-o nga nagatuo sa Ungà ng Dios hay nagapati sa pamatuod ning hugot sa iya tagipusuon. Pero ang wayà nagapati sa hambay ng Dios hay ginahuman nga pusong ang Dios, kay indi siya magpati sa ini nga pamatuod parti sa Ungà ng Dios. ¹¹ Imaw ini ang pamatuod: gingtao sa aton ng Dios ang kabuhì nga wayà katapusan kag ini nga kabuhì hay halin sa iya Ungà. ¹² Ang igwa relasyon sa Ungà ng Dios hay igwa ning kabuhì nga wayà katapusan. Pero ang wayà relasyon sa iya Ungà hay wayà ning tiyad ini nga kabuhì.

Ang Kasiguruhan sa Kabuhì nga wayà Katapusan

¹³ Ginasulat ko ini sa indo agud masigurado nindo nga kamo nga nagatuo sa Ungà ng Dios* hay igwa ning kabuhì nga wayà katapusan. ¹⁴ Kag sigurado gid nga kada kita magpalapit kag magpangayò ning aber ano nga butang sunò sa kabubut-on ng Dios, nagapamati siya sa aton. ¹⁵ Kag kung sigurado kita nga siya hay nagapamati sa aton pag kita nagapangabay, sigurado gid nga itatao niya ang aber ano nga aton ginapangayò.

¹⁶ Niyan ang aber sin-o nga makakità sa iya utod kay Kristo nga nagahuman ning kasal-anan nga indi ikamatay espiritwal, kahinangyan ipangamuyò niya sa Dios para adto nga tawo hay pagataw-an ning kabuhì. Ini hay para lang sa mga nakahaman ning salà nga indi ikamatay espiritwal. Pero parti sa salà nga ikamatay espiritwal, wayà ako nagahambay nga ipangamuyò nindo ang tawo nga nakahaman ning tiyad ini nga salà. ¹⁷ Ang tanan nga ginahuman nga bukon matarong hay kasal-anan, pero puydi pa mapatawad, puyra sa salà nga ikamatay espiritwal.

* **5:13** 5:13 Sa Ungà ng Dios: sa Griego, hay sa pangayan ng Ungà ng Dios.

¹⁸ Sayod naton nga ang aber sin-o nga gingtaw-an ning bag-o nga kabuhì halin sa Dios hay wayà nagapadayon sa pagpakasalà kay ginabantayan siya ng Ungà ng Dios kag wayà ning malain nga mahuhuman si Satanas sa iya. ¹⁹ Sayod da naton nga kita hay mga ungà ng Dios pero ang tanan nga tawo nga wayà relasyon sa Dios hay sa idayom ng gahom ni Satanas. ²⁰ Sayod naton nagkari ang Ungà ng Dios sa kalibutan kag gingtaw-an kita ning pang-intindi agud may relasyon kita sa matuod nga Dios. Kag kita hay nagapakig-isa sa iya, kay kita hay nagapakig-isa sa iya Ungà nga si Hesu-Kristo. Siya imaw ang matuod nga Dios kag siya ang ginahalinan ng kabuhì nga wayà katapusan.

²¹ Mga ungà ko sa pagtuo, palayò kamo sa mga butang nga puydi makabaylo sa Dios[†] sa indo tagipusuon.

[†] **5:21** 5:21 Sa mga butang nga puydi makabaylo sa Dios, sa Griego, sa mga imahen o dios-diosan. Pero ang isa sa gusto hambayon, ini hay kasal-anan.

Ang Pangaduha nga Sulat ni JUAN Pasayod

Ini ang pangaduha nga sulat ni Juan. Ang pakilaya niya hay halin sa 'maguyang' nga ang gusto hambayon may edad na nga miyugdumaya kag ginatahod sa Iglesya.

Gingsulat niya ini para sa 'gingpili nga Ginang' kag 'sa iya mga ungà'. Sunò sa pagpati ng mga iskolar, naggamit si Juan ning sikreto nga hambay agud indì siya makilaya, ang iglesya kag ang mga miyembro kay nang adto nga tyempo, ang mga nagatuo hay nakakaagi ning mga paghingabot tungod sa inda pagtuo kay Hesu-Kristo.

Ining matag-od nga sulat hay para ipadumdom sa inda ang sugò nga maghigugmaan sa isa kag isa kag paandaman sinda nga indì pagbatunon ang mga miyugpangluko nga nagatudlò ning salà.

Ang Pagpangamusta

¹ Palanggà nga Ginang* nga gingpili ng Dios kag sa iya mga ungà,†

Bilang maguyang,‡ nagasulat ako sa indo nga nagahigugmà gid ning matuod kag bukon lang ako kundì imaw da ang tanan nga nakakasayod ng kamatuuran. ² Ginahigugmà namon kamo kay natanom sa aton tagipuson ang kamatuuran nga halin sa Dios kag magapabilin sa aton hasta sa wayà katapusan.

³ Mababaton naton ang grasya*, kaluoy kag ang katawhayan* halin sa Dios nga Amay kag kay Hesu-Kristo nga iya ungà, kung nagasunod kita sa kamatuuran kag nagahinigugmaan.

Ang Paghinigugmaan

⁴ Nagakalipay ning dakò ang akon tagipuson kay nabatian ko nga may pila dirà sa imo mga ungà ang nagapadayon nga nagasunod sa kamatuuran sunò sa sugò nga nabaton naton halin sa Dios nga Amay.

⁵ Niyan, Ginang, gusto ko nga ipadumdom sa imo ang sugò nga dapat kita maghinigugmaan. Ini hay bukon bag-o nga sugò nga ginasulat sa indo, kundì sayod na naton tunà pa nang nagtuo kamo kay Kristo*. ⁶ Ang paghigugmà sa Dios hay ang pagsunod naton sa iya mga sugò. Kag ang sugò niya sa indo hay maghinigugmaan sa isa kag isa, pareho nang nabatian nindo tunà pa nang una nang nagtuo kamo kay Kristo.

Ang Pagbantay kontra sa mga Miyugpangluko

⁷ Kadamò ang manunudlò nga miyugpangluko aber diin sa kalibutan. Sinda hay wayà nagakilaya nga si Hesu-Kristo hay naging tawo. Imaw ini ang mga miyugpangluko kag ang kapareho ng nagakontra kay Kristo.

⁸ Ngani, bantayi ang indo kaugalingon para ang bunga ng aton mga gingpangabudlayan indì masayang, kundì makabaton kamo ning kumplito nga premyo halin sa Dios.

---

* **1:1** 1:1 Ginang: Ang gusto hambayon hay ang Iglesya. † **1:1** 1:1 Iya mga ungà: Ang gusto hambayon hay ang mga miyembro sa Iglesya. ‡ **1:1** 1:1 Maguyang: Ang gusto hambayon hay may edad na nga miyugdumaya kag ginatahod sa Iglesya.

⁹ Ang aber sin-o nga iba ang ginatudlò sa gingtudlò ni Kristo kag nagadugang ng kaugalingon nga pagpanudlò, hay wayà relasyon sa Dios. Pero ang aber sin-o nga nagapabilin sa gingtudlò ni Kristo, imaw ang may relasyon sa Dios nga Amay kag kay Hesus nga Ungà ng Dios. ¹⁰ Aber sin-o nga nagakarà sa indo kag labot ang pagpanudlò nga indo nabatian parti kay Kristo, ayaw siya pagbatuna sa indo bayay kag ayaw magpangabay ning pagpakamaayo para sa iya. ¹¹ Kay ang nagapangabay para sa iya hay nagapakig-isa sa iya malain nga hinimuan.

Ang Pagpangamusta

¹² Madamò pa kuntà ako ning ihambay sa indo, pero indì ko na gusto isulat, kay nagalaom ako nga makaibahan ko kamo kag makahambay ako sa indo atubangan, agud ang aton kalipay hay makumplito.

¹³ Nagapangamusta diri ang mga ungà§ ng maguyáng mo nga babayi* nga gingpili ng Dios.

---

§ **1:13** 1:13 Mga ungà: Ang gusto hambayon hay ang mga miyembro sa Iglesya. * **1:13** 1:13 Maguyáng mo nga babayi: Ang gusto hambayon hay ang Iglesya sa lugar ng nagsulat.

Ang Pangtuyo nga Sulat ni JUAN Pasayod

Ini ang pangtuyo nga sulat ni Juan, kag pareho ini sa pangaduha niya nga sulat nga ang pagpakilaya niya hay halin sa 'maguyang' nga ang gusto hambayon may edad na nga miyugdumaya kag ginatahod sa Iglesia.

Gingsulat niya ini para kay Gaius nga iya ginahigugmà nga utod sa Ginoo. Gingdayaw niya si Gaius tungod sa iya pagbaton kag pagbulig sa mga miyugserbisyo ni Hesu-Kristo nga halin pa sa iba nga mga lugar (1:5). Kag gingpaandaman da niya si Gaius nga indi pagpatuyaran ang malain nga batasan ni Diotrefes. Ging-abiabi da niya si Demetrius, isa pa niya nga utod sa Ginoo kay maayo ang pamatuod ng tanan sa iya (1:12).

Ang Pagtunà

¹ Palanggà ko nga Gaius,

Bilang maguyang, nagasulat ako sa imo nga nagahigugmà gid ning matuod. ² Palanggà ko, kabay pa nga maayo ang tanan sa imo kabuhi kag ang imo lawas, pareho sa imo pagtuo, nga makusog. ³ Nagakalipay ning dakò ang akon tagipusuon nang mag-abot diri ang mga kauturan kay Kristo* kag may maayo nga gingbalità nga ikaw hay matutom sa matuod nga pagpanudlò kag nagakabuhì sunò diri. ⁴ Wayà na ning mas makapalipay sa akon kundi ang masayuran ko nga ang akon mga ungà sa pagtuo hay nagakabuhì sunò sa matuod nga pagpanudlò.

Ang Maayo nga Ginghaman ni Gaius

⁵ Palanggà ko nga Gaius, ginapakità mo ang pagkamatutom kay Hesu-Kristo kay permi mo ginabuligan ang mga kauturan aber bukon mo kakilaya. ⁶ Nagpamatuod sinda sa kongregasyon ng mga nagatuo diri parti sa imo paghigugmà sa inda. Maayo gid kung mabuligan mo ang tiyad ini nga mga tawo sa inda pagbyahe, ini nga mga bulig hay angay gid sa mga nagaserbisyo sa Dios. ⁷ Pag sinda nagapanaw para magwali parti kay Hesu-Kristo,* wayà sinda nagapangayò ning bulig sa mga tawo nga wayà nagatuo sa Dios.† ⁸ Ngani kita nga nagatuo ang dapat magbulig sa inda agud maging kaparte da kita sa pagpasayod ng matuod nga pagpanudlò.

Ang Malain nga Ginghaman ni Diotrefes

⁹ Igwa ako ning gingsulat dati sa mga nagatuo dirà, pero wayà ginapangananuha ni Diotrefes ang akon otoridad nga ang gusto siya lang ang kilayahon nga pinunò. ¹⁰ Ngani kung ako makakarà dirà, ihambay ko sa indo ang iya mga ginghaman kag ang mga malain nga iya ginghambay nga bukon matuod parti sa amon. Wayà pa siya makuntinto, indi pa niya pagbatunon ang mga nagaabot nga mga miyugwali ng kamatuuran kag ang gusto magbaton hay iya pa ginabawalan kag ginaitsapuyra sa kongregasyon ng mga nagatuo.

Ang Maayo nga Pamatuod ni Demetrius

* 1:7 1:7 Sa Griego: sa pangayan. † 1:7 1:7 Sa Griego: sa mga bukon Judio.

¹¹ Palanggà ko, ayaw pagpatuyari ang malain nga ihimplo kundì ang maayo. Ang nagahuman ning maayo hay ungà ng Dios, ang nagahuman ning malain hay wayà nakakakilaya sa Dios. ¹² Parti naman kay Demetrius,[‡] kaayo-ayo ang pamatuod ng tanan sa iya. Ang iya mismo maayo nga pagkabuhì hay sunò sa matuod nga pagpanudlò. Kag kami da hay makapamatuod sa iya kag sayod mo nga ang amon ginahambay hay matuod.

Ang Katapusan

¹³ Kadamò pa kuntà ako ning gusto nga ihambay sa imo pero bukon na sa sulat. ¹⁴ Kay nagalaom ako nga magakità kita nga daan kag makaistorya gid kita ning maayo.

¹⁵ Kabay pa nga ang katawhayan* ng Dios yarà sa imo. Ang mga amigo mo diri hay nagapangamusta sa imo. Ikamusta mo da ako sa kada isa dirà nga akon mga amigo.

[‡] **1:12** 1:12 Kadamò ang nagapati nga si Demetrius ang nagdaya ng ini nga sulat para kay Gaius.

Ang Sulat ni JUDAS Pasayod

Ini hay gingsulat ni Judas nga manghod ni Santiago; sinda hay mga manghod ni Hesus (Mateo 13:55). Gingsulat niya ini para sa mga nagatuo kay Hesu-Kristo tungod may pila ka tawo nga pasikreto nga nakahalò sa inda grupo nga salà ang pagpanudlò. Madamò ning ginghambay si Judas parti sa ini nga mga tawo. Sinda hay mga malain, ngani parusahan gid sinda ng Dios. Gingpaandaman niya ang mga nagatuo nga dapat indi sinda magpatuyad sa klasi ng inda pagkabuhi.

Ginglaygayan da niya ang mga miyugbasa nga mas kahinangyan gid nga proteksyunan ninda ang matuod nga pagtuo, nga gingtao ng Dios paagi sa iya mga apostoles kag miyugpanudlò. Nagtapos ang sulat ni Judas sa isa ka kaayo-ayo nga pangamuyò.

Ang Pagpangamusta

¹ Ako si Judas nga ulipon ni Hesu-Kristo kag manghod ni Santiago* ang nagsulat ini. Nagapangamusta ako sa indo nga mga gingpili ng Dios agud magtuo sa iya, kamo nga ginahigumà ng Dios nga Amay kag ginaproteksyunan para kay Hesu-Kristo.

² Kabay pa nga mabaton nindo ang dugang pa gid nga kaluoy, katawhayan* kag paghigumà ng Dios.

Ang bukon Matuod nga mga Manunudlò

³ Mga pinalanggà, gusto ko gid kuntà nga ang isulat sa indo hay parti sa kaluwasan nga pareho naton nga nabaton, ugaling naisip ko nga mas kahinangyan gid nga sulatan ko kamo para matinguhà nindo nga masunod kag maproteksyunan ang aton pagtuo, agud indi mailisan ang pagtuo nga gingtao ng Dios kaisa lang gid sa iya mga balaan nga tawo. ⁴ Ginasulat ko ini sa indo kay may mga tawo nga pasikreto nga nakahalò dirà sa indo. Bukon sinda diosnanon kag ginabayluhan ninda ang matuod nga mga pagpanudlò parti sa pagpakamaayo ng aton Dios agud makapagusto sinda sa paghuman ng kalainan. Ginabaliwayà ninda ang isa lang gid nga tag-iya ng kabuhi, nga imaw ang aton Ginoong Hesu-Kristo. Nasulat na nang una pa nga ini sinda hay magabaton ning parusa.

⁵ Aber nasayuran na nindo ini, gusto ko pa gid nga ipadumdom sa indo nga gingluwas ng Ginoo ang mga Israelita sa Egipto, pero nang ulihi gingpamatay niya ang mga wayà nagtuo sa iya. ⁶ Dumduma da nindo ang mga anghel nga wayà nagpabilin sa inda katungdanan dati, kundì gingbayaan ninda ang inda ginaistaran. Imaw adto nga gingpagapos sinda ng Dios ning mga kadina nga indì mabugtò kag gingbutang sa madayom nga lugar nga kaduyom-duyom gid hasta sa pag-abot ng adlaw nga husgahan sinda ng Dios. ⁷ Dumduma da nindo ang mga tawo sa Sodom kag Gomora kag sa mga banwa sa palibot ninda. Naghuman sinda ning mga imoral sa bukon ninda kaparehas,* pareho ng adto nga mga anghel.

* **1:7** 1:7 Naghuman sinda ning mga imoral sa bukon ninda kaparehas, isa sa mga gusto hambayon hay pag-ubay sa duha ka klasi ng tinuga; kung sa diin ini hay nagatukoy sa pag-ubay ng mga anghel sa mga tawo.

Ang parusa sa inda sa kalayo hay nagapaandam sa tanan nga sa ulihi nga mga adlaw may parusa nga wayà ning katapusan sa kalayo nga indi gid mamatay.

⁸ Imaw da sa ini nga mga tawo nga akon ginasambit nga nakahalò na dirà sa indo. May mga pananamgo sinda nga lawa nagatuyod sa inda agud magpakasalà kontra sa inda kaugalingon nga lawas. Kag tungod da sa inda mga pananamgo nga ini, indi sinda magpasakop sa Ginoo kag ginapakalain ninda aber ang mga mahimayaon nga tinuga. ⁹ Aber pa ngani si Micael nga pinunò ng mga anghel hay wayà naghuman ng tiyad inà. Kay nang pagdiskusyon ninda ng diyablo kung sin-o sa inda ang magbuoy ng patay nga lawas ni Moises, wayà siya nagpangahas nga sentensyahan si Satanas ning may pagpakamalain. Ang ginghambay lang niya, “Sabyawon ka ng Ginoo!” ¹⁰ Pero inà nga mga tawo hay nagapakamalain sa mga butang nga wayà ninda masasayuri. Pareho sinda sa mga sapat nga wayà ning isip pag ginahuman ninda ang inda gusto, kay sinda hay wayà ning pang-intindi, kundi ginasunod lang ninda ang inda mga nababatyagan, nga imaw da ang nagasirà sa inda. ¹¹ Makaluluoy sinda! Kay ginasunod ninda ang pamatasan ni Cain.† Kag ginasunod da ninda si Balaam,† kay aber nasayuran ninda nga malain ang inda ginahuman, imaw da gihapon ang inda ginahuman tungod sa inda sobra nga handom sa kwarta. Pareho da sinda kay Kora† nga nagbatò sa Dios, ngani parusahan da sinda pareho niya. ¹² Inà nga mga tawo hay nagasirà sa indo mga punsyon bilang mga utod kay Kristo*. Kay nagapagusto lang sinda kaon kag inom kag wayà sinda nahuhuyà. Ang inda lang kaugalingon ang inda ginadipara. Pareho sinda sa panganod nga ginapadpad ng hangin kag wayà nagadaya ning uyan. Pareho da sinda ng kahoy nga wayà nagapamunga bisan sa tyempo nga inugpamunga, kay ginggabat sinda kag patay na gid.† ¹³ Pareho sinda sa madagkò nga humbak sa dagat kag kung pauno nga nakikità ang buyà nga nagaluwas sa mga humbak, nakikità da ang inda mga hinimuan nga makahuhuyà. Pareho sinda sa mga bituon nga nagtayang. Ngani may lugar nga kaduyom-duyom nga ginatagana ang Dios para sa inda. Kag didto na sinda hasta sa wayà ning katapusan.

¹⁴ Si Enoc nga ikaunom ka henerasyon halin kay Adan hay nagpropesiya na parti sa inda. Naghambay siya, “Magaabot ang Ginoo kaibahan ng iya libo-libo nga mga anghel, ¹⁵ agud husgahan ang tanan kag parusahan ang aber sin-o nga bukon diosnanon, tungod ang tanan nga hinimuan ninda bukon makadios kag tungod malain gid ang tanan nga ginahambay kontra sa iya ng mga makasasalà nga bukon diosnanon.”

¹⁶ Ini nga mga tawo nga nagakontra sa kamatuuran hay permi lang nagareklamo. Bukon sinda kontento sa inda kamutangan, ginasunod lang ninda ang inda kaugalingon nga malain nga mga handom kag hambugon sinda maghambay agud mabuoy ninda ang inda gusto.

Ang Padumdom kag Bilin

¹⁷ Pero mga pinalanggà, dumduma nindo ang ginghambay sa indo dati ng mga apostoles ng aton Ginoong Hesu-Kristo. ¹⁸ Naghambay sinda, “Sa ulihi nga tyempo, magaabot ang mga tawo nga magpang-insulto kag ang sundon lang ninda hay ang inda kaugalingon nga mga handom nga bukon diosnanon.” ¹⁹ Imaw ini nga mga tawo ang nagahuman ning mga paagi

† 1:11 1:11 Gingtunaan 4:2-16 † 1:11 1:11 Mga Bilang 22 † 1:11 1:11 Mga Bilang 16 † 1:12 1:12 Sa literal: patay na ning pangaduha.

agud kamo nga mga nagatuo hay mag-iyaiya. Ginagamhan sinda ng inda lawasnon nga kinaugali. Wayà sa inda ang Espiritu Santo.

Ang Katapusan nga Laygay

²⁰ Pero kamo, mga pinalanggà, palig-una nindo ang indo balaan nga pagtuo. Magpangamuyò kamo paagi sa gahom ng Espiritu Santo. ²¹ Ayaw nindo paglimuti ang paghigugmà ng Dios mintras nagahuyat kamo ng kabuhì nga wayà katapusan nga itatao ng aton Ginoong Hesu-Kristo tungod sa iya kaluoy. ²² Kaluy-i nindo ang mga nagapangduha-duha sa pagtuo. ²³ Buligi nindo ang iban agud maluwas sinda sa parusa, pareho sa nagaluwas ng isa ka butang nga masusunog na. Kaluy-i da nindo ang iban, pero mag-andam kamo sa inda mga ginahuman. Likawi nindo ang inda malain nga mga hinimuan kay pareho ini ng mga barò nga mahigkò.

Ang Pagdayaw kag Pagpasalamat sa Dios

²⁴ Siya ang Dios nga makakabantay sa indo agud indì kamo mahuyog sa salà kag madadaya niya kamo sa iya presensya agud wayà kamo ning kasawayan kag malipayon gid. ²⁵ Dayawon gid siya! Siya lang gid ang Dios kag aton Manluluwas paagi kay Hesu-Kristo nga aton Ginoo. Sa iya ang kahimayaan, pagkahalangdon, pagkamakagagahom kag otoridad tunà pa nang una, hasta niyan kag sa wayà katapusan. Kabay pa!

PAHAYAG (Ang Gingpakità ng Dios kay Juan) Pasayod

Ini nga libro hay gingsulat ni Apostol Juan para ang mga nagatuo kay nakakaagi sinda ning mga kahugaan tungod sa inda pagtuo nga si Hesus ang Ginoo kag Manluluwas nga gingpangakò ng Dios. Si Juan hay isa sa dose nga gingpili ni Hesus nga iya naging apostol. Kag tungod sa iya pagsunod kay Hesus, gingpatapok siya sa isla ng Patmos.

Gingsulat niya ini para taw-an ning paglaom kag patibayon ang pagtuo ng mga miyugbasa. Ginglaygayan da niya sinda nga magtinguhà gid nga maging matutom sa Dios sa tanan nga oras, aber pa sa kahugaan kag kamatayon paagi sa inda pagtuo.

Ini nga libro hay ginatawag nga Pahayag kay ang kadamuan sa ini nga libro hay pagpasayod parti sa mga butang nga matatabò sa ulihi nga mga adlaw paagi sa mga panan-awon kag sa mga simbulo nga gingpakità ng Dios kay Juan. Sa mga nagatuo, ini hay nagatao ning paglaom kag kalipay; pero sa mga wayà nagatuo, ini hay nagatao ning kahadlok.

Aber bukon pare-pareho ang pang-intindi ng mga nagabasa kung ano ang gusto hambayon ng mga nakasulat diri, ang gusto ipasayod ng Dios hay klaro gid: paagi kay Hesu-Kristo, peperdihon ng Dios ang tanan niya nga kaaway kaibahan si Satanas. Kag madamò nga premyo ang mababaton ng iya mga ungà nga matutom kag matiniison nga nagahuyat sa pagbalik ni Hesu-Kristo nga Ginoo.

Ang Primero nga Hambay

¹ Ini hay pahayag ni Hesu-Kristo nga gingtao ng Dios sa iya, agud ipasayod naman niya sa iya mga miyugserbisyo ang mga butang nga malapit na gid matabò. Gingpasayod ini ni Kristo* sa iya miyugserbisyo nga si Juan paagi sa anghel nga iya gingsugò. ² Ako, si Juan, hay nagapamatuod sa tanan nga gingpakità sa akon parti sa ginghambay ng Dios kag sa gingpamatuuran ni Hesu-Kristo.

³ Bulahan ang nagabasa sa mga mensahe sa ini nga propesiya kag ang mga nagapamati kag nagatuman sa mga nakasulat diri. Kay ini tanan hay malapit na matabò.

Ang Pagpangamusta sa Pito nga Iglesia

⁴⁻⁵ Nagpangamusta ako sa indo nga yarà sa pito nga iglesia sa probinsya ng Asia*.

Kabay pa nga mabaton nindo ang grasya* kag katawhayan* halin sa Dios, sa Espiritu Santo kag kay Hesu-Kristo. Sa Dios, nga imaw siya niyan, nang una kag ang magaabot. Sa pito nga Espiritu†, nga yadto sa atubangan ng iya trono. Kag kay Hesu-Kristo nga siya ang matutom nga testigo, ang panganay nga nabanhaw sa mga patay kag siya ang pinunò ng mga hari sa dutà. Ginahigugmà niya kita kag ginghilway sa aton mga kasal-anan paagi

* **1:4-5** 1:4-5 Nang una ang Asia hay isa sa mga probinsya ng Imperyo ng Roma. Niyan ini nga lugar hay parte ng nasyon nga Turkey. † **1:4-5** 1:4-5 Pito nga Espiritu: ang isa nga posible nga gusto hambayon hay ang kabilugan ng Espiritu, kay ang numero nga pito sa kultura ng mga Judio hay kabilugan o kumpleto.

sa iya dugò. ⁶ Gingsakop niya kita sa iya paghahari kag ginghuman niya kita nga mga pari para magserbisyo sa Dios nga iya Amay. Kay Hesu-Kristo ang kahimayaan kag gahom hasta sa wayà katapusan. Kabay pa!

⁷ Tandai nindo! Magaabot si Hesus sa ibabaw ng mga panganod kag makikità siya ng tanan, pati ang mga nagpapatay sa iya kag ang tanan nga lahi sa dutà hay magatangis tungod sa iya. Matuod gid ini. Kabay pa!

⁸ “Ako ang Alpha kag ang Omega,”^{††} hambay ng Ginoo nga Dios nga imaw ang makagagahom sa tanan, nga imaw niyan, nang una kag ang magaabot.

Ang Panan-awon ni Juan

⁹ Ako si Juan nga indo utod sa Ginoo kag kaibahan sa kahugaan, sa paghahari ng Dios kag sa pag-antos tungod sa pagtuo kay Hesus. Gingtapok ako bilang isa ka priso sa isla nga ginatawag nga Patmos tungod gingwali ko ang hambay ng Dios kag gingpamatuuran ko ang parti kay Hesus. ¹⁰ Sa adlaw ng pagsamba sa Ginoo[§], naggahom sa akon ang Espiritu ng Dios kag nabatian ko sa akon likod hampig ang makusog nga tunog nga daw trumpeta, ¹¹ nga nagahambay, “Isulat* mo ang imo nakità kag ipadaya mo sa pito nga iglesya: sa Efeso, Smirna, Pergamum, Tiatira, Sardis, Filadelfia kag Laodicea.”

¹² Naglisò ako agud tan-awon kung sin-o ang nagahambay sa akon kag nakità ko ang pito ka iwagan nga bulawan. ¹³ Sa tungà ng ini nga iwagan, hay may nagatindog nga daw sa tawo, nga nakabarò nga abot hasta sa siki kag may hagkos nga bulawan nga nakapalibot sa iya dughan. ¹⁴ Ang iya buhok hay sobra gid kaputi kag ang iya mata hay nagadayab nga daw pareho sa kalayo. ¹⁵ Kag ang iya siki hay nagakintab nga daw sa bronsi nga gingtunaw sa hurnuhan kag ang iya boses hay makusog gid pareho sa tunog ng mabahoy nga busay. ¹⁶ Ang iya tuo nga kamot hay may ginahawiran nga pito nga bituon kag sa iya bàbà hay nagaluwas ang espada nga magkabuak ang duyot. Ang iya uyahon hay pareho sa adlaw nga kasilaw-silaw gid.

¹⁷ Pagkakità ko sa iya, natumba ako sa iya atubangan nga daw patay. Gingtungtong niya ang iya tuo nga kamot sa akon kag naghambay, “Ayaw mahadlok! Ako ang Una kag ang Ulihi. ¹⁸ Ako ang may kabuhi nga wayà katapusan. Namatay ako, pero sirua, nabanhaw ako kag indi na mamatay hasta san-o. Igwa ako gahom[†] sa kamatayon kag sa Hades nga lugar ng mga patay. ¹⁹ Ngani isulat mo ang mga butang nga imo nakità, ang mga butang nga natatabò niyan kag ang mga matatabò sa ulihi. ²⁰ Parti sa pito ka bituon nga nakità mo sa akon tuo nga kamot kag sa pito ka iwagan nga bulawan, imaw ini ang gusto hambayon nga ginapasayod ko sa imo: ang pito nga bituon hay ang mga anghel ng pito nga iglesya kag ang pito nga iwagan hay ang pito nga iglesya.”

‡ **1:8** 1:8 Imaw ini ang una kag ang katapusan nga mga letra sa alphabet ng Griego. Ngani ang gusto hambayon diri ni Hesus hay siya ang gingtunaan kag ang katapusan ng tanan. † **1:8** 1:8

21:6, 22:13 § **1:10** 1:10 Sa adlaw ng pagsamba sa Ginoo: gusto hambayon Adlaw ng Ginoo, ini ang Una nga Adlaw ng semana kung sa diin nagasamba ang mga nagatuo sa Dios. * **1:11** 1:11 Nang una, wayà sinda libro nga pareho niyan. Ang inda papel hay ginatawag nga papirus nga himò sa nagatubò nga daw sa tigbaw. Ginasulatan ng mga tawo ang mahabà nga papirus kag puydi ini malukot. † **1:18** 1:18 Sa literal: lyabi.

2

Ang Sulat para sa Iglesia sa Efeso

¹ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesia sa Efeso. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay ng nagahawid sa pito nga bituon sa iya tuo nga kamot, nga nagapanaw sa tungà ng pito ka iwagan nga bulawan:

² Sayod ko ang indo mga ginahuman, ang indo pagpangabudlay kag ang indo pag-antos. Sayod ko da nga wayà nindo ginakunsintiha ang malain nga mga tawo. Gingtistingan nindo ang nagahambay nga sinda kuno hay mga apostoles kag indo nasayuran nga sinda hay nagapinusong. ³ Kamo hay nag-antos kag nagpadayon sa pagtuo sa akon kag wayà kamo nagpangluya.

⁴ Pero imaw ini ang wayà ko nagustuhi sa indo: ang paghigugmà nindo sa akon niyan hay bukon na pareho nang dati. ⁵ Ngani dumduma kung mauno kadakò ang indo paghigugmà nang una sa akon, hinuysuyi kag talikuri ang indo salà kag himua liwat ang dati nindo nga ginahuman. Kung indi, makarà ako kag buy-on ko ang indo iwagan. Ngani talikuri nindo ang indo salà. ⁶ Pero imaw naman ini ang kaayo sa indo: ginakaugutan nindo ang mga ginahuman ng mga Nicolaita*, nga imaw da ang akon ginakaugutan.

⁷ Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesia. Ang aber sin-o nga magdaog hay tugutan ko nga magkaon ning bunga ng kahoy nga nagatao ning kabuhi nga yadto sa Paraiso ng Dios.”

Ang Sulat para sa Iglesia sa Smirna

⁸ “Isulat mo para sa anghel nga nagabantay sa iglesia sa Smirna. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay niya nga imaw ang Una kag ang Ulihi, nga namatay pero nabanhaw:

⁹ Sayod ko ang indo pag-antos kag ang indo kapobre, pero ang matuod kamo hay manggaranon sa espirital nga mga butang. Nasayuran ko da ang malain nga ginahambay sa indo ng nagahambay nga mga Judio kuno sinda pero ang matuod sakop sinda ni Satanas. ¹⁰ Ayaw kamo mahadlok sa indo pagaantuson nga malapit na mag-abot. Tandai ini! Ang iban sa indo hay ipapriso ng diyablo agud tistingon kamo, pero napuyò ka adlaw lang ang indo kahugaan nga maagihan. Pero maging matutom kamo sa akon aber patyon pa kamo, kay taw-an ko kamo ning kabuhi nga wayà katapusan bilang premyo*.

¹¹ Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesia. Ang aber sin-o nga magdaog hay indi na makaagi ng ikaduha nga kamatayon†.”

Ang Sulat para sa Iglesia sa Pergamum

¹² “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesia sa Pergamum. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay ng may espada nga magkabuak ang duyt:

¹³ Sayod ko nga aber nagaistar kamo sa lugar nga didto nagagahom si Satanas, matutom gihapon kamo sa akon. Kag wayà nindo ginatalikuri ang indo pagtuo, aber pa nang si Antipas, ang akon matutom nga testigo hay gingpatay dirà sa indo lugar nga ginaistaran ni Satanas.

* **2:10** 2:10 Sa literal: korona ng kabuhi. † **2:11** 2:11 Ikaduha nga kamatayon: ang gusto hambayon espirital nga kamatayon o parusa nga wayà katapusan sa impyerno.

14 Pero may pila ako ka mga butang nga wayà nagustuhi sa indo. Kay igwa dirà sa indo ning mga nagasunod sa pagpanudlò ni Balaam. Nagtudlò siya kay Balak kung pauno makumbinsi ang mga Israelita nga makasalà paagi sa pagkaon nga ginghalad sa mga dios-diosan kag paghuman ning imoral.† 15 Igwa da mga tawo dirà sa indo nga nagasunod sa pagpanudlò pareho ng mga Nicolaita. 16 Ngani talikuri ang indo mga salà. Kung indì, makarà ako nga daan kag batuan ko sinda paagi sa espada nga nagaluwas sa akon bàbà.

17 Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesya. Ang aber sin-o nga magdaog hay tawan ko ning manna* nga akon ginatagana sa langit kag puti nga bato nga may nakasulat nga bag-o nga ngayan nga wayà may makasayod kundi adto lang ang makakabaton.”

Ang Sulat para sa Iglesya sa Tiatira

18 “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Tiatira. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay ng Ungà ng Dios nga ang iya mata hay nagasiga pareho sa kalayo kag ang iya siki hay nagakintab pareho sa bronsi:

19 Sayod ko ang indo mga hinimuan. Sayod ko nga kamo mahigug-maon, matutom, mahugod sa pagserbisyo kag mainantuson. Sayod ko da nga mas madamò ang indo mga ginahuman niyan kaysa nang una.

20 Pero imaw ini ang wayà ko nagustuhi sa indo: gingtugutan nindo ang babayi nga si Jezebel nga nagahambay nga propeta* kuno siya. Ginatudluan niya kag ginapatayang ang mga nagaserbisyo sa akon. Kay nagahambay siya nga bukon malain ang maghuman ning imoral kag magkaon ning mga pagkaon nga ginghalad sa mga dios-diosan.

21 Gingtaw-an ko siya ning tamà nga oras agud talikuran niya ang iya mga salà, pero indì niya gusto magtalikod sa iya ginahuman nga imoral.

22 Tandai ini! Taw-an ko siya ning sakit hasta indì na siya makabangon sa iya higdaan kag patì ang iya mga kawatan. Kakastiguhon ko gid sinda ning tudo kung indì ninda talikuran ang inda mga salà nga ginahuman. 23 Pamasyon ko da ang mga nagasunod‡ sa iya pagpanudlò agud masayuran ng tanan nga iglesya nga ako ang nakakasayod ng hunahunà kag tagipusuan ng mga tawo. Kag bayusan ko ang kada isa sunò sa indo mga ginghuman.

24 Pero ang iban sa indo nga mga taga-Tiatira wayà gid nagsunod sa malain nga pagpanudlò ni Jezebel. Wayà nindo natun-i ang inda ginahambay nga madayom nga mga pagpanudlò ni Satanas. Ngani wayà na ako iban nga ipahuman sa indo kundi ang importante lang nga sugò. 25 Basta padayuna lang nindo nga maging matibay ang indo pagtuo sa akon hasta ako mag-abot. 26 Ang aber sin-o nga magdaog kag magpadayon sa pagtuman ng akon mga sugò hasta sa katapusan, itatao ko sa iya ang otoridad sa pagdumaya sa mga nasyon. 27 Magadumaya siya nga wayà gid may makakontra kundi peperdihon gid niya adtong wayà nagakilaya ng iya pudir nga daw nagabasag lang siya ning kuyon gamit ang sungkod nga saysayon.†

† 2:14 2:14 Mga Bilang 22:1-25:9, 31:16 ‡ 2:23 2:23 Sa literal: mga ungà. † 2:27 2:27 Salmo 2:9

28 Pareho ng otoridad sa pagdumaya nga akon nabaton sa akon Amay, itatao ko da sa iya ang bituon sa aga-aga. §

29 Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesya.”

3

Ang Sulat para sa Iglesya sa Sardis

1 “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Sardis. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay ng may pito nga Espiritu ng Dios kag may pito nga bituon:

Sayod ko ang indo mga ginahuman; ginabantog kamo nga matutom sa akon pero ang matuod bukon gali. * 2 Ngani magbati kamo kag pakusuga ang nabilin nindo nga pagtuo, nga hayos malapit na mamatay. Kay nasayuran ko nga ang indo mga ginghuman hay bukon pa kumplito sa panirò ng akon Dios. 3 Ngani dumduma ang gingtudlò sa indo nga indo gingbaton. Tumana nindo inà kag talikuri ang indo mga salà. Kay kung indi kamo magbati, makarà ako sa indo pareho ng isa ka miyugpangawat kay indi nindo masayuran kung ano nga oras ang akon pag-abot.

4 Pero may pila sa indo nga taga-Sardis nga wayà pagmantsahi ang inda barò†. Magapanaw sinda kaibahan ko nga nakabarò ning puti kay angay gid sinda nga magbarò ini. 5 Ang magadaog hay pagabaruan da ning puti kag indi ko pagpayaon ang iya pangayan sa Libro ng Kabuhì. Ipakilaya ko siya sa atubangan ng akon Amay kag sa iya mga anghel nga siya hay nagasunod sa akon.

6 Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesya.”

Ang Sulat para sa Iglesya sa Filadelfia

7 “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Filadelfia. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay ng balaan kag masasaligan. Siya ang nagahari pareho ng paghari ni David nang una kag siya lang ang nagadaya ning lyabi sa iya gingharian. Kag kung abrihan niya agud makasuyod ang tawo, wayà gid may makasara kag kung sarhan niya wayà gid may makaabri:

8 Sayod ko ang indo mga ginahuman. Sirua! May ging-abrihan ako nga pwertahan para sa indo, nga wayà may makasara kay nasayuran ko nga ginasanod nindo ang akon pagpanudlò kag permi kamo matutom sa akon aber maluya kamo. 9 Pamati kamo! Pakaraon ko kag paluhuron sa atubangan nindo ang mga tawo nga nagahambay nga sinda kuno hay Judio pero mga bakakon kag kaibahan ni Satanas, agud masayuran ninda nga ginahigugmà ko kamo.

10 Tungod gingtuman nindo ang akon sugò nga may pag-antos, bantayan ko kamo sa pagtilaw nga magaabot sa bilog nga kalibutan, kung tistingon ko na ang tanan nga tawo sa dutà. 11 Maabot na ako nga daan, ngani padayuna gid maayo ang pagtuman sa matuod nga

§ 2:28 2:28 Nang tyempo ng Imperyo ng Roma, ang gusto hambayon ng bituon sa aga-aga hay simbolo ng pagdaog. * 3:1 3:1 Sa literal: kamo hay daw buhì pero patay na. † 3:4 3:4 Wayà pagmantsahi ang inda barò: ang gusto hambayon ang inda pagkabuhì hay malimpyo nga wayà nagakasalà sa Dios.

pagpanudlò, para wayà aber sin-o nga makaagaw ng indo premyo‡. ¹² Ang aber sin-o nga magdaog hay humanon ko nga daw haligi ng templo ng akon Dios kag magiging permanenti na gid siya didto. Isulat ko sa iya ang pangayan ng akon Dios kag magiging pumuluyò siya ng syudad ng akon Dios. (Imaw ini nga syudad ang bag-o nga Jerusalem nga nagababà halin sa akon Dios sa langit.) Isulat ko da sa iya ang akon bag-o nga pangayan§.

¹³ Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesya.”

Ang Sulat para sa Iglesya sa Laodicea

¹⁴ “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Laodicea. Imaw ini ang mensahe nga ginahambay niya, nga ang pangayan hay ‘Amen’, ang matutom kag matuod nga testigo, ang ginghalinan ng tanan nga gingtuga ng Dios:

¹⁵ Sayod ko ang indo mga hinimuan. Sayod ko nga bukun kamo pareho sa malamig o mainit nga tubi*. Gusto ko kuntà nga kung malamig kamo, malamig na lang o kung mainit, mainit na lang. ¹⁶ Tungod kamo hay maayabaab, bukun mainit kag bukun da malamig, ngani ibugwak ko kamo. ¹⁷ Kay ginahambay nindo, ‘Manggaranon kami, asensado kag wayà na ning kahinangyan pa’. Pero wayà kamo kasayod nga kamo hay misirabli, makaluluoy, pobre sa pagtuo, buta sa kamatuuran kag wayà barò sa panirò ng Dios. ¹⁸ Ngani ginalaygayan ko kamo nga magbakay sa akon ning bulawan nga gingpaagi sa kalayo nga imaw ang matuod nga pagtuo, agud magmanggaranon kamo. Magbakay da kamo ning puti nga barò nga indo isuksok para matabunan ang indo makahuhuyà nga lawas nga nakauba. Kag magbakay da kamo ning buyong nga pangpahid sa indo mata para makakità kamo. ¹⁹ Ginasabyaw ko kag ginadisiplina ang tanan nga akon ginahigugmà. Ngani maghinuysoy kamo kag talikuran nindo ang indo mga salà.

²⁰ Tan-awa nindo! Nagatindog ako sa luwas ng pwertahan kag nagapanuktok. Ang aber sin-o nga makabati ng akon boses kag mag-abri ng pwertahan, masuyod ako sa iya bayay kag magakaon ako kaibahan niya. ²¹ Ang aber sin-o nga magdaog hay taw-an ko ning pribilihiyo nga makapungkò katupad ko sa akon trono. Pareho da sa akon nga nagdaog kag niyan nagapungkò katupad ng akon Amay sa iya trono.

²² Kamo nga nagapamati, dapat intindihon gid nindo ang ginahambay ng Espiritu ng Dios sa mga iglesya.”

4

Ang Pagsamba sa Langit

¹ Pagkatapos ko nga makità adto nga mga butang, nagtan-aw ako kag nakità ko ang bukas nga pwertahan sa langit kag nabatian ko liwat ang boses nga daw tunog ng trumpeta nga nagahambay sa akon, “Sakà diri kay ipakità ko sa imo ang dapat nga matabò sa paabuton.” ² Adto nga daan naggahom sa akon ang Espiritu ng Dios kag nakità ko sa langit

‡ 3:11 3:11 Sa literal: korona. § 3:12 3:12 Bag-o nga pangayan: Ang gusto hambayon siya hay may espisyal nga relasyon sa akon. * 3:15 3:15 Bukun kamo pareho sa malamig o mainit nga tubi: ang gusto hambayon hay wayà kamo puyos.

ang isa ka trono kag ang nagapungkò didto. ³ Ang nagapungkò didto hay makintab pareho ng mamahayon nga mga bato, ng haspi nga berdi kag ng kornalina nga puya. Kag sa palibot ng trono hay may bayangaw nga makintab pareho ng esmeralda nga berdi kag silag. ⁴ Sa palibot ng trono may baynti kwatro ka trono kag may nagapungkò didto nga baynti kwatro nga miyugdumaya* nga nakabarò ning puti kag may korona nga bulawan. ⁵ Halin sa trono hay nagapinangilat, may makusog nga nagatinunog kag nagadinayugdog. Kag sa atubangan ng trono may pito ka iwagan nga nagadayab nga imaw ang pito nga Espiritu ng Dios. ⁶ Didto da sa atubangan ng trono daw may dagat nga matin-aw pareho ng kristal.

Sa palibot ng trono, may upat ka buhi nga tinuga nga punò ning mga mata sa atubangan kag sa likod. ⁷ Ang una nga buhi nga hayop hay daw sa leon, ang ikaduha hay daw sa baka, ang ikatuyo hay daw sa tawo ang iya uyahon kag ang ikaupat hay daw sa banog nga nagalupad. ⁸ May tig-unom nga pakpak ang upat ka buhi nga tinuga kag ang kada isa sa inda hay punò ning mga mata ang lawas, pati sa idayom ng mga pakpak. Wayà sinda nagaduyog adlaw kag gab-i ng kahahambay, “Balaan! Balaan! Balaan ang aton Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan.

Ang Dios nang una, niyan kag ang magaabot.”

⁹ Ining upat ka buhi nga tinuga hay padayon nga nagatao ng pagdayaw, pagtahod kag pagpasalamat sa iya nga nagapungkò didto sa trono, nga buhi hasta sa wayà katapusan. ¹⁰ Mintras ginahimò ninda ini, ang baynti kwatro nga miyugdumaya hay nagaluhod kag nagahapà nga nagasamba sa iya nga nagapungkò didto sa trono nga buhi hasta sa wayà katapusan. Kag ginabutang ninda ang inda mga korona† sa atubangan ng trono kag nagahambay,

¹¹ “O Ginoo nga amon Dios, angay gid ikaw nga amon himayaon kag tahuron kay ikaw hay makagagahom.

Kay ikaw ang nagtuga ng tanan nga butang

kag sunò sa imo kabubut-on, sinda hay gingtuga mo kag gingtaw-an ning kabuhi.”

5

Ang Kasulatan kag ang Kordero

¹ Pagkatapos adto, may nakità ako nga nakalukot nga kasulatan sa tuo nga kamot ng nagapungkò sa trono kag may nakasulat sa magkabuak nga naselyuhan ning pito nga selyo.

² Kag may nakità ako nga isa ka makagagahom nga anghel nga nagapasayod sa makusog nga boses. “Sin-o ang angay nga makasirà ng mga selyo kag makabukas ng adto nga kasulatan?” ³ Pero wayà gid ning aber isa sa langit o sa dutà o sa idayom man ng dutà nga angay makabukas o makabasa ng adto nga kasulatan. ⁴ Ngani nagtangis gid ako kay wayà ning aber isa nga angay makabukas o magtan-aw ng adto nga kasulatan. ⁵ Niyan ang isa sa miyugdumaya hay naghambay sa akon, “Ayaw magtangis! Tan-awa, ang ginatawag nga Leon sa tribo ni Juda,

* **4:4** 4:4 Sa literal: maguyang. Ang gusto nga hambayon, may otoridad sinda kag ginatahod ng mga tawo. † **4:10** 4:10 Ang gusto hambayon ng korona hay ang inda gahom kag otoridad sa pagdumaya bilang mga hari. Diri hay ginasukò ninda ang inda gahom sa Dios.

inapo ni David. Siya ang Mandadaog. Siya ang makakasirà ng pito nga selyo kag makakabukas ng kasulatan nga nakalukot.”

⁶ Pagkatapos nakità ko ang isa ka Kordero nga nagatindog sa atubangan ng iya trono nga ginapalibutan ng upat ka buhì nga tinuga kag ng mga miyugdumaya. Kung tan-awon, daw pinatay na siya. May pito siya nga sungay kag pito nga mata nga imaw ang pito nga Espiritu ng Dios nga gingpadaya sa bilog nga kalibutan. ⁷ Nagpalapit siya kag iya gingbuoy ang kasulatan sa tuo nga kamot ng nagapungkò sa trono. ⁸ Pagkabuoy niya ng kasulatan nga nakalukot, ang upat ka buhì nga tinuga kag ang baynti kwatro nga miyugdumaya hay nagluhod sa atubangan ng Kordero. Ang kada isa sa inda hay may alpa* kag hambawan nga bulawan nga punò ning insenso nga imaw ang mga pangamuyò ng mga balaan nga tawo ng Dios. ⁹ Kag nagakanta sinda ning bag-o nga kanta: “Ikaw ang angay nga magbuoy ng kasulatan nga nakalukot kag magbukas ng mga selyo.

Kay gingpatay ka kag tungod sa imo dugò gingtubos mo para sa Dios ang mga tawo halin sa tanan nga tribo, iba-iba nga linggwahe, lahi kag nasyon.

¹⁰ Ginglakot mo sinda sa imo paghahari kag ginghuman mo sinda nga mga pari para magserbisyo sa Dios.”

¹¹ Pagkatapos nakità ko kag nabatian ang boses ng kadamò-damò nga anghel nga nagapalibot sa trono, sa mga buhì nga hayop kag sa mga miyugdumaya. Ang bilang ng mga anghel hay libo-libo kag milyon-milyon.

¹² Kag nagakanta sinda sa makusog nga boses:

“Ang Kordero nga gingpatay hay angay nga tahuron, himayaon kag dayawon, kay siya hay makagagahom, manggaranon, mayad kag makusog.”

¹³ Kag nabatian ko ang tanan nga may kabuhì sa langit, sa dutà, sa idayom ng dutà kag sa dagat. Ang tanan nga gingtuga ng Dios hay nagakanta:

“Aton dayawon, tahuron kag himayaon ang nagapungkò sa trono kag ang Kordero,

kag dapat kilayahon nga nagadumaya sa tanan hasta sa wayà katapusan!”

¹⁴ Ang upat ka buhì nga tinuga hay nagsabat, “Kabay pa!” Kag ang mga miyugdumaya hay nagluhod kag nagsamba.

6

Ang Pagsirà sa mga Selyo

¹ Niyan nakità ko ang Kordero nang gingsirà niya ang primero sa pito nga selyo. Kag nabatian ko ang isa sa upat ka buhì nga tinuga nga ang boses hay daw tunog ng dayugdog nga nagahambay, “Kari!” ² Nagtan-aw ako kag nakità ko ang isa ka putì nga kabayò kag ang nagasakay didto hay may daya nga indian panà kag gingtaw-an siya ning korona. Nagbabà siya sa kalibutan halin sa langit para magdaog kag padayon pa nga magpandaog.

³ Nang gingsirà ng Kordero ang pangaduha nga selyo, nabatian ko ang pangaduha ka buhì nga hayop nga nagahambay, “Kari!” ⁴ Kag nag-abot ang isa ka puya nga kabayò kag ang nagasakay didto hay gingtaw-an ning

* 5:8 5:8 Alpa: sa English hay harp, isa ka klasi nga instrumento.

mabahoy nga espada kag gingtaw-an da ning gahom para magtunà ning gira sa kalibutan, agud ang mga tawo hay magpinatyanan.

⁵ Nang gingsirà ng Kordero ang pangtuyo nga selyo, nabatian ko ang pangtuyo ka buhì nga hayop nga nagahambay, “Kari!” Nagtan-aw ako kag nakità ko ang isa ka itom nga kabayò kag ang nagasakay didto nga may daya nga kiluhan sa iya kamot. ⁶ Nabatian ko ang daw boses halin sa upat ka buhì nga tinuga nga nagahambay, “Pamahaya ang inda pagkaon. Isa lang ka takos* ng trigo nga arina ang mababakay ng isa ka adlaw nga sweldo kag tuyo ka takos nga barley* nga arina ang mababakay ng adto da nga presyo. Ayaw pag-uyaki ang lana ng olibo* kag ilimnon.”

⁷ Nang gingsirà ng Kordero ang pang-upat nga selyo, nabatian ko ang boses ng pang-upat ka buhì nga tinuga nga nagahambay, “Kari!” ⁸ Nagtan-aw ako kag nakità ko ang isa ka kabayò nga mapus-aw ang kolor kag ang nagasakay didto nga ang pangayan hay Kamatayon kag nagasunod sa iya ang Hades†. Gingtaw-an sinda ning otoridad agud mangpatay ng mga tawo sa upat ka parte ng kalibutan paagi sa gira, gutom, sakit kag sa mapintas nga mga hayop.

⁹ Nang gingsirà ng Kordero ang panglima nga selyo, nakità ko sa ubos ng altar* ang mga espiritu ng tawo nga gingpatay tungod sa inda pagwali sa Hambay ng Dios kag sa inda padayon nga pagpamatuod. ¹⁰ Kag nagsinggit sinda ning makusog, “Ginoo nga makagagahom, balaan kag masaligan, san-o mo pa pagahusgahan kag pagabayusan ang mga tawo sa kalibutan nga nagpamatay sa amon?” ¹¹ Kag ang kada isa sa inda hay gingtaw-an ning puti nga barò nga mahabà. Ang hambay sa inda hay magpahuway anay sinda ning matag-od nga tyempo hasta nga makumplito ang bilang ng mga kapareho ninda nga ulipon ni Kristo kag ng inda mga kauturan, nga pagapatyon da pareho ninda.

¹² Pagkakità ko nga gingsirà ng Kordero ang pang-unom nga selyo, naglinog ning sobra ka kusog kag nagduyom ang adlaw pareho sa itom nga barò kag ang bulan hay nagpuya pareho ng dugò. ¹³ Nagkahuyog sa dutà ang mga bituon sa langit, pareho ng hilaw pa nga igos* nga nagakalarag kung huyupon ng makusog nga hangin. ¹⁴ Ang langit hay naduyà pareho ng ginalukot nga papel. Ang mga bukid kag mga isla hay nahalin sa inda nga pwesto. ¹⁵ Pagkatapos nagpanagò sa mga kuyba kag sa madagkò nga mga bato sa mga bukid ang mga hari sa dutà, mga miyugdumaya, mga pinunò ng mga sundalo, mga manggaranon, mga maimpluwensya nga tawo kag ang mga ulipon kag bukon. ¹⁶ Naghambay sinda sa mga bukid kag mga bato, “Tumpagi kami kag tabuni agud indi kami makità ng nagapungkò sa trono kag agud indi namon mabatyagan ang parusa ng Kordero. ¹⁷ Kay nag-abot na ang makahiyadlok nga adlaw ng pagparusa ng Dios kag ng Kordero! Sin-o ang makaantos ini?”

7

Ang 144,000 nga Ulipon ng Dios nga Gingmarkahan

¹ Pagkatapos adto, may nakità ako nga upat ka anghel nga nagatindog sa upat nga kanto ng kalibutan. Ginapunggan ninda ang upat nga hangin sa kalibutan agud wayà ning magahuyop sa dutà, sa dagat kag sa aber ano nga kahoy. ² Kag nakità ko ang isa pa ka anghel nga nagapaibabaw halin

* **6:6** 6:6 Takos: Sa Griego hay choenix, mga isa ka litro. † **6:8** 6:8 Hades: sa Griego, ang gusto hambayon hay lugar ng mga espiritu ng patay.

sa este nga may pangmarka ng Dios nga buhì. Kag gingsinggitan niya ning makusog ang upat ka anghel nga gingtaw-an ng Dios ning gahom para magsirà sa dutà kag sa dagat. ³ Hambay niya, “Ayaw anay pagsiraa ang dutà, ang dagat kag imaw da ang mga kahoy hasta nga mamarkahan namon ang agtang ng mga ulipon nga nagaserbisyo sa aton Dios.”

⁴ Kag nabatian ko ang bilang ng gingpangmarkahan hay 144,000 halin sa dose ka tribo ng Israel.

⁵ Sa tribo ni Juda 12,000;

sa tribo ni Reuben 12,000;

sa tribo ni Gad 12,000;

⁶ sa tribo ni Asher 12,000;

sa tribo ni Naftali 12,000;

sa tribo ni Manase 12,000;

⁷ sa tribo ni Simeon 12,000;

sa tribo ni Levi 12,000;

sa tribo ni Isacar 12,000;

⁸ sa tribo ni Zebulun 12,000;

sa tribo ni Jose 12,000;

sa tribo ni Benjamin 12,000.

Ang Pagtao ng Premyo sa mga Nagdaog

⁹ Pagkatapos adto, nagtan-aw ako kag nakità ko ang kadamò-damò gid nga mga tawo nga wayà ning makabilang. Halin sinda sa tanan nga nasyon, tribo, lahi, iba-iba nga linggwahe kag nagatindog sa atubangan ng trono kag ng Kordero. Nakabarò sinda ning puti nga mahabà kag may bitbit nga mga dahon ng palmera. ¹⁰ Kag nagasinggit sinda ning makusog, “Ang kaluwasan halin sa aton Dios nga nagapungkò sa trono kag halin sa Kordero!” ¹¹ Ang tanan nga anghel hay nagtindog palibot sa trono, sa mga miyugdumaya kag sa upat ka buhì nga tinuga. Pagkatapos naghapà ang mga anghel sa atubangan ng trono kag nagsamba sa Dios nga ¹² nagahambay,

“Kabay pa! Dayawon naton kag himayaon ang aton Dios. Nasasayuran niya ang tanan.

Aton siya pasalamaton kag tahuron hasta sa wayà katapusan kay siya hay makagagahom kag makusog sa tanan. Kabay pa!”

¹³ Nagpangutana sa akon ang isa sa mga miyugdumaya, “Sin-o inang mga tawo nga nakabarò ning puti nga mahabà kag diin baya sinda halin?” ¹⁴ Nagsabat ako sa iya, “Ikaw ang nakakasayod.” Naghambay siya sa akon, “Imaw inà ang mga tawo nga nakaantos sa grabi nga mga pagpahugà tungod sa inda pagtuo. Ginglimpyuhan ninda ang inda barò kag gingpaputi sa dugò ng Kordero.*† ¹⁵ Ngani yarà sinda sa atubangan ng trono ng Dios kag nagaserbisyo sa iya adlaw kag gab-i sa templo niya. Kag ang Dios nga nagapungkò sa trono hay ginabaton sinda nga mag-istar kaibahan niya. ¹⁶ Ngani indì na gid sinda magugutom o mauuhaw. Indì da sinda mapasò o mainitan ng adlaw. ¹⁷ Kay ang Kordero nga yadto sa trono, imaw ang pastor* ninda. Kag siya ang magadaya sa inda pakadto sa mga tuburan nga nagatao ning kabuhì. Kag pagapahiron ng Dios ang kada luhà sa inda mga mata.”

* **7:14** 7:14 Ang gusto hambayon ginglimpyo ang inda mga kasal-anan paagi sa kamatayon ni Kristo. † **7:14** 7:14 Hebreo 9:14; 1 Juan 1:7

8

Ang Pagsirà sa Pangpito nga Selyo

¹ Nang gingsirà ng Kordero ang pangpito nga selyo, nagsilensyo sa langit ning mga tungà sa oras. ² Nakità ko ang pito ka anghel nga nagatindog sa atubangan ng Dios kag ang kada isa hay gingtaw-an ning trumpeta.

³ Isa pa nga anghel ang nagpalapit. May daya siya nga bulawan nga butangan ning insenso kag nagtindog sa atubangan ng altar. Gingtaw-an siya ning madamò nga insenso agud ihalad sa altar nga bulawan nga yadto sa atubangan ng trono, kaibahan ang mga pangamuyò ng tanan nga balaan nga tawo ng Dios. ⁴ Ang aso ng insenso hay nagpaibabaw sa atubangan ng Dios, kaibahan ang mga pangamuyò ng mga balaan nga tawo ng Dios nga ginghalad halin sa kamot ng anghel. ⁵ Pagkatapos gingbuoy ng anghel ang butangan ng insenso kag gingpunò niya ini ning kalayo halin sa altar kag gingpilak sa dutà kag adto nga daan nagpinangdayugdog, naghinagubhob, nagpinangilat kag naglinog.

Ang mga Trumpeta

⁶ Niyan, ang pito ka anghel nga may pito nga trumpeta hay nag-alisto na para huyupon ang inda trumpeta.

⁷ Nang ginghuyop ng primero nga anghel ang iya trumpeta, nag-uyan ning yelo kag kalayo nga may halò nga dugò. Kag nasunog ang ikatuyo ka parte ng dutà, ang ikatuyo ka parte ng mga kahoy kag ang tanan nga gunahan.

⁸ Ginghuyop ng pangaduha nga anghel ang iya trumpeta kag nahuyog sa dagat ang daw kabahoy-bahoy nga bukid nga nagadayab. ⁹ Kag ang ikatuyo ka parte ng dagat hay naging dugò, ang ikatuyo ka parte ng mga gingtuga nga may kabuhì sa dagat hay nagkamatay kag ang ikatuyo ka parte ng mga salakyan sa dagat hay nagkasirà.

¹⁰ Ginghuyop ng pangtuyo nga anghel ang iya trumpeta kag may nahuyog halin sa langit nga kabahoy-bahoy nga bituon nga nagadayab nga daw baybag. Nagtupà ini sa ikatuyo ka parte ng mga subà kag mga tuburan. ¹¹ Ang pangayan ng bituon hay 'Kapait'. Ang ikatuyo ka parte ng tubi hay nagpait kag madamò nga tawo ang nagkamatay pagkainom ng ini nga tubi.

¹² Pagkatapos ginghuyop ng pang-upat nga anghel ang iya trumpeta kag tinamaan ang ikatuyo ka parte ng adlaw, ng bulan kag ng mga bituon kag nagduyom ang mga ini. Ngani nagduyom ang ikatuyo ka parte ng adlaw kag gab-i.

¹³ Pagkatapos adto may nakità ako nga banog nga nagalupad sa ibabaw kag nabatian ko ini nga nagasinggit ning makusog, "Makaluluoy! Makaluluoy! Makaluluoy ang matatabò sa tanan nga nagaistar sa dutà kung patunugon pa gid ng tuyo ka anghel ang inda trumpeta!"

9

Ang Panglima nga Trumpeta

¹ Pagkatapos adto ginghuyop ng panglima nga anghel ang iya trumpeta kag nakità ko ang isa ka bituon nga nahuyog sa dutà halin sa langit kag gingtao sa iya ang lyabi sa pwertahan ng pinakamayom nga buhò*.

* **9:1** 9:1 Pinakamayom nga buhò: sa Griego hay Abussos. Ini hay prisuhan ng malain nga mga espiritu.

² Ging-abrihan niya ang pwertahan kag nagluwas paibabaw ang aso nga pareho sa aso nga halin sa kabahoy-bahoy nga hurnuhan. Nagduyom ang adlaw kag ang langit tungod sa aso nga halin sa adto nga pinakamadayom nga buhò.

³ Pagkatapos halin sa aso hay may nagluwas nga mga apan[†] kag nagtugpò sa dutà kag gingtaw-an sinda ning abilidad para manakit pareho ng mga iwi. ⁴ Gingsugò sinda nga indì ninda pagasiraon ang mga gunahon o ang aber ano nga nagatubò sa dutà o ang mga kahoy, kundì adtong mga tawo lang nga wayà mamarkahi ng Dios sa inda agtang ang inda sakiton. ⁵ Gingbilingan sinda ng Dios nga indì patyon ini nga mga tawo kundì pahugaan ning tudo sa suyod ng lima ka bulan nga ang kasakit nga inda mababatyagan hay pareho sa kalaya ng sugod ng iwi. ⁶ Kag sa suyod ng adto nga mga adlaw, pangitaon ninda ang kamatayon pero indì ninda ini makità. Aber gusto na gid ninda mamatay indì sinda mamatay.

⁷ Ang hitsura ng adtong mga apan hay daw sa mga kabayò nga preparado na sa gira. Sa inda mga uyo hay daw may mga korona nga bulawan kag ang inda mga uyahon hay pareho ng uyahon ng mga tawo. ⁸ Mahabà ang inda buhok pareho sa buhok ng mga babayi kag ang inda mga ngipon hay daw sa ngipon ng mga leon. ⁹ Kag ang inda mga dughan hay daw may panagang nga saysayon kag ang tunog ng inda mga pakpak hay pareho sa kalingaw ng madamò nga karwahe nga ginaguyod ng mga kabayò pakadto sa inaway. ¹⁰ May mga ikog sinda pareho ng mga iwi nga nagapangsugod kag ang inda ikog hay may abilidad nga manakit ng mga tawo sa suyod ng lima ka bulan. ¹¹ May hari nga nagadumaya sa inda, ini hay ang anghel nga nagabantay sa pinakamadayom nga buhò. Ang iya pangayan sa Hebreo hay 'Abadon' kag sa Griego hay 'Apolyon'.[‡]

¹² Natapos na ang primero nga makahiyadlok. Tandai pagkatapos ini, may duhá pa ka makahiyadlok nga magaabot.

Ang Pang-unom nga Trumpeta

¹³ Pagkatapos adto, ginghuyop ng pang-unom nga anghel ang iya trumpeta kag nabatian ko nga may naghambay halin sa upat ka kanto ng bulawan nga altar nga yadto sa atubangan ng Dios. ¹⁴ Ang hambay niya sa pang-unom nga anghel nga may trumpeta, "Buhii ang upat ka anghel nga nakagapos sa mabahoy nga subà ng Eufrates." ¹⁵ Ngani gingbuhian ang upat nga anghel, agud pamatyon ninda ang ikatuyo ka parte ng mga tawo sa dutà. Gingpreparar na nga daan sinda para sa adto nga oras, adlaw, bulan kag tuig agud magpamatay. ¹⁶ Gingbalità sa akon nga ang kadamò ng mga sundalo nga nagasakay sa kabayò hay duha ka gatos ka milyon.

¹⁷ Kag nakità ko ang mga kabayò sa akon panan-awon kag ang mga nagasakay didto nga may panagang sa inda dughan nga mapuya pareho ng kalayo, asul pareho ng sapiro[§] kag duyaw pareho ng asupre. Ang uyo ng mga kabayò hay daw sa uyo ng mga leon. Kag ang nagaluwas sa inda mga bàbà hay kalayo, aso kag asupre. ¹⁸ Namatay ang ikatuyo ka parte ng mga tawo paagi sa ini nga tuyo ka makahiyadlok nga mga butang: ang kalayo, aso kag asupre nga nagluwas sa inda mga bàbà. ¹⁹ Ang gahom ng

[†] **9:3** 9:3 Apan: Ini hay mabahoy nga tibakya nga ginatawag nga peste kay nagapangkaon ini ng mga tanom. [‡] **9:11** 9:11 'Abadon' kag 'Apolyon': ang gusto hambayon Miyugpangsirà. [§] **9:17** 9:17 Sapiro: Ini hay kamahay nga bato. Ang kolor hay makutom nga asul.

mga kabayò hay halin sa inda bàbà kag sa inda ikog nga pareho sa sawa nga imaw ang ginagamit sa pagpanakit ng mga tawo.

²⁰ Ang nabilin nga mga tawo nga wayà mapatay ng adtong tuyo ka makahiyadlok nga butang hay wayà magtalikod sa mga malain nga hinimuan ng inda mga kamot. Nagpadayon pa sinda sa pagsamba sa mga demonyo kag sa mga dios-diosan nga bulawan, pilak, bronsi, bato kag kahoy nga indi makakità, makabati o makapanaw. ²¹ Ini nga mga tawo hay wayà magtalikod sa inda pagpamatay, pagpangbarang, pagpakig-relasyon ning imoral kag pagpangawat.

10

Ang Anghel kag ang Maisot nga Kasulatan

¹ Pagkatapos adto, nakità ko sa akon panan-awon ang isa pa ka makagagahom nga anghel nga nagababà halin sa langit nga napapalibutan ning panganod kag may bayangaw sa iya uyo. Ang iya uyahon hay masilaw pareho sa adlaw kag ang iya siki hay daw sa haligi nga kalayo.

² May bitbit siya nga maisot nga kasulatan nga nakabukas. Pag-abot niya sa kalibutan, gingtimak niya ang iya tuo nga siki sa dagat kag ang waya hay sa dutà. ³ Nagsinggit siya ning makusog gid pareho sa nagangurob nga leon. Pagkasinggit niya, nagsabat ning pito ka beses ang dayugdog.

⁴ Nang magsabat ning pito ka beses ang dayugdog, masulat na kuntà ako. Pero may nabatian ako nga boses halin sa langit nga nagahambay, “Ayaw magpasayuran aber kanin-o ang gingsabat ng dayugdog nga pito ka beses kag ayaw ini pagsulata.”

⁵ Kag ang anghel nga nakità ko nga nagatindog sa dagat kag sa dutà hay gingtaas ang iya tuo nga kamot sa langit, ⁶ kag nagpanumpà sa pangayan ng Dios nga wayà kamatayon, nga naghuman ng langit, dutà, dagat kag tanan nga butang nga yari diri. Ang hambay ng anghel, “Indi na gid padugayon ng Dios ang iya plano! ⁷ Pag huyupon ng pangpito nga anghel ang iya trumpeta, ang wayà gingpasayod nang una nga plano ng Dios hay matutuman na gid sunò sa gingbalità niya sa iya mga ulipon nga mga propeta.”

⁸ Kag ang boses nga akon nabatian halin sa langit hay naghambay liwat sa akon, “Kadto sa anghel nga nagatindog sa dagat kag sa dutà kag buy-a ang iya ginahawiran nga kasulatan nga nakabukas.” ⁹ Ngani nagkadto ako sa anghel kag naghambay sa iya nga itao sa akon ang maisot nga kasulatan. Nagsabat siya, “Buy-a kag kauna. Matam-is ini sa imo bàbà pareho ng dugos pero mapait ini sa imo tiyan.” ¹⁰ Gingbuoy ko ang kasulatan sa kamot ng anghel kag gingkaon. Matam-is matuod ini sa akon bàbà pareho ng dugos pero nang natuyon ko na, mapait ini sa akon tiyan.

¹¹ Pagkatapos may naghambay sa akon, “Dapat magpropesiya ka liwat ng gingplano ng Dios parti sa mga lahi, mga nasyon, mga tawo nga iba-iba ang linggwahe kag mga hari.”

11

Ang Duha nga Propeta

¹ Niyan may nagtao sa akon ning pangsukoy nga daw sungkod kag hambay niya sa akon, “Kadto na! Sukuya ang templo ng Dios kag ang altar kag bilanga da ang mga nagasamba didto. ² Pero ayaw na magsukuya ang dyaag sa luwas ng templo kay gingtao na ini sa mga bukon Judio.

Sinda ang magasirà ng balaan nga syudad ng Jerusalem sa suyod ng 42 ka bulan. ³ Adto nga mga adlaw, mapadaya ako ning duha ka propeta* nga magapamatuod parte sa akon. Magasuksok sinda ning kustal kag magawali ng mensahe ng Dios sa suyod ng 1,260 ka adlaw.”

⁴ Ining duha ka tawo hay magatindog sa atubangan ng Ginoo nga nagagahom sa bilog nga kalibutan. Sinda hay ginatawag nga duha ka kahoy nga olibo† kag duha ka iwagan. ⁵ Kung igwa may magsakit sa inda, magaluwas ang kalayo sa inda bàbà agud sunugon ang inda mga kaaway. Tiyad ini ang pagpatay ninda sa kung sin-o ang gusto magsakit sa inda. ⁶ Gingtaw-an sinda ng Dios ning otoridad nga indi pauyanon sa mga adlaw nang inda pagwali ng mensahe ng Dios. Gingtaw-an da sinda ning gahom agud ang tubi sa mga subà kag tuburan hay humanon nga dugò. May gahom da sinda sa paghuman ning iba-iba nga makahiyadlok nga butang agud siraon ang dutà sa aber ano nga oras nga gusto ninda.

⁷ Pagkatapos ninda magpamatuod, labanan sinda ng makahiyadlok nga sapat nga magaluwas halin sa pinakamadayom nga buhò. Mapeperdi sinda kag mapapatay ng makahiyadlok nga sapat. ⁸ Kag ang inda patay nga lawas hay magahayang sa tungà ng karsada ng mabahoy nga syudad kung sa diin didto da ginglangang sa krus ang inda Ginoo. Ini nga syudad hay ginakumpara sa Sodom o Egipto*. ⁹ Sa suyod ng tuyo ka adlaw kag tungà, ang inda lawas hay pagasiruon ng mga tawo halin sa iba-iba nga lahi, tribo, iba-iba nga linggwahe kag nasyon. Kag indi magsugot ang mga tawo nga ipalubong ang inda lawas. ¹⁰ Kag ang mga tawo sa kalibutan hay magakalipay, magasilibrar kag magtinaw-anan sinda ning regalo kay ining duha nga propeta hay nagpasakit ning tudo sa inda.

¹¹ Pero pagkalipas nang tuyo ka adlaw kag tungà, pagabanhawon sinda ng Dios kag magatindog sinda. Tudo gid ang kahadlok ng mga tawo nga nakakità sa inda. ¹² Pagkatapos nabatian ng duha ka propeta ang makusog nga boses halin sa langit nga nagahambay sa inda, “Sakà kamo diri!” Kag nagpalangit sinda paagi sa isa ka panganod mintras nagatan-aw ang inda mga kaaway.

¹³ Adto da nga oras, nagkaigwa ning kakusog-kusog gid nga linog kag nagkagubà ang ikanapuyò ka parte ng syudad. Ang namatay sa linog hay 7,000 ka tawo kag ang nabilin hay hinadlukan gid kag nagtao ning kahimayaan sa Dios sa langit.

¹⁴ Nagligad na ang pangaduha nga makahiyadlok. Tandai, ang pangtuyo nga makahiyadlok hay magaabot nga daan.

Ang Pangpito nga Trumpeta

¹⁵ Pagkatapos adto, ginghuyop ng pangpito nga anghel ang iya trumpeta kag igwa ning makusog nga mga boses halin sa langit nga nagahambay, “Niyang ang bilog nga kalibutan hay naging gingharian ng aton Ginoo kag ng iya gingpili nga Kristo. Magahari siya hasta sa wayà katapusan.”

¹⁶ Kag ang baynti kwatro nga miyugdumaya nga nagapungkò sa inda mga trono sa atubangan ng Dios hay naghapà kag nagsamba sa Dios, ¹⁷ nga nagahambay,

“Ginoong Dios, makagagahom sa tanan,
ikaw ang Dios niyan kag ikaw da ang Dios nang una.

† 11:4 11:4 Zacarias 4:1-14 * 11:8 11:8 Ini nga syudad hay ginakumpara sa Sodom o Egipto kay ang pagkabuhì ng mga tawo didto hay pareho kalain sa pagkabuhì ng mga tawo sa Sodom kag Egipto nang una.

Nagapasalamat gid kami sa imo kay gingpakità mo ang imo pambihirà nga gahom

kag nagtunà ka na nga maghari sa kalibutan.

¹⁸ Dakò gid ang kahangit ng mga tawo nga wayà nagakilaya sa Dios, pero nag-abot na ang oras nga parusahan mo sinda.

Kag nag-abot na ang tyempo ng imo paghusga sa mga patay, kag pagtao ning premyo sa imo mga ulipon nga propeta,

sa imo mga balaan nga tawo,

kag sa mga nagarespito sa imo, mga kilaya man o bukon.

Nag-abot na ang oras para patyon mo ang mga miyugpamatay ning mga tawo sa kalibutan.”

¹⁹ Pagkatapos adto, may nagbukas ng templo ng Dios sa langit kag nakità ang kaban ng iya kasugtanan sa suyod ng templo. Pagkatapos nagpinangilat, naghinagubhob, nagpinangdayugdog, naglinog kag nag-uyan ning yelo nga kadagkò.

12

Ang Babayi kag ang Dragon

¹ Pagkatapos adto, may makatitingaya nga tandà ang nakità sa langit. Nakità ko ang isa ka babayi nga nakabarò ning adlaw kag ang bulan yadto sa idayom ng iya siki kag sa iya uyo hay may korona nga dose ka bituon.

² Paungaon na siya ngani nagasinggit siya sa sobra nga kasakit nga iya nababatyagan.

³ May isa pa nga tandà ang nakità sa langit. Nakità ko ang isa ka kabahoy-bahoy nga dragon nga mapuya kag may pito nga uyo. Napuyò ang iya sungay kag may korona sa kada uyo.

⁴ Gingkahig ng iya ikog paubos ang ikatuyo ka parte ng mga bituon sa langit kag gingpilak sa dutà. Nagtindog ang dragon sa atubangan ng babayi nga paungaon na agud kaunon ang lapsag pagluwas.

⁵ Niyan nag-ungà siya ning lyaki nga imaw ang magadumaya nga may kumplito nga otoridad sa tanan nga nasyon sa kalibutan. Adto nga daan, gulpi nga may nag-agaw sa iya ungà kag gingdaya sa Dios didto sa iya trono.

⁶ Pagkatapos, ang babayi hay nagdyagan sa tiwag nga lugar nga gingpreparar ng Dios para sa iya agud diparahon siya didto sa suyod ng 1,260 ka adlaw.

⁷ Pagkatapos adto, nagtunà ang gira sa langit. Si Micael kag ang iya mga kaibahan nga anghel hay nagpakig-away sa dragon. Nagbatò da ang dragon kag ang iya sakop nga mga anghel.

⁸ Pero naperdi ang dragon kag ang iya mga anghel ngani gingpalayas sinda sa langit.

⁹ Kag gingpilak paluwas ang kabahoy-bahoy nga dragon. Siya ang sawa nang una nga tyempo nga ginatawag nga Diyablo o Satanas nga nagapatayang sa mga tawo sa bilog nga kalibutan. Ginghuyog siya sa dutà pati ang iya sakop nga mga anghel.

¹⁰ Pagkatapos nabatian ko ang makusog nga boses halin sa langit nga nagahambay, “Niyan, nag-abot na ang oras nga luwason ng aton Dios ang mga tawo nga sakop niya! Ginapakità na niya ang iya gahom sa pagdumaya bilang hari kag ang otoridad ni Kristo nga iya gingpili! Kay gingpalayas na halin sa langit ang miyug-akusar sa aton mga kauturan. Siya hay nagaakusar sa inda adlaw kag gab-i sa atubangan ng aton Dios.

¹¹ Nagdaog sinda laban sa iya tungod sa dugò* ng Kordero kag paagi sa

* 12:11 12:11 Paagi sa dugò: gusto hambayon paagi sa iya pagkamatay sa krus.

inda pagpamatuod. Kag wayà sinda nahadlok nga mamatay tungod sa inda pagtuo. ¹² Ngani magkalipay kamo, kamo nga nagaistar sa langit! Pero makaluluoy gid kamo nga mga nagaistar sa dutà kag sa dagat kay nagpanaog na si Satanas dirà sa indo. Tudo gid ang kahangit niya kay sayod niya nga matag-od na lang gid ang oras nga nabibilin sa iya agud mahuman ang iya gusto.”

¹³ Kag nang masayuran ng dragon nga gingpilak na siya sa dutà, ginghingabot niya ang babayi nga nag-ungà ning lyaki. ¹⁴ Pero gingtaw-an ang babayi ning duha nga pakpak pareho sa mabahoy nga banog agud makalupad siya palayò sa sawa pakadto sa tiway nga lugar kag didto siya diparahon nang tuyo ka tuig kag tungà. ¹⁵ Pagkatapos nagbugwak ang sawa ning kadakò nga tubì nga daw sa bahà pakadto sa babayi agud maanod siya. ¹⁶ Pero gingtabangan ng dutà ang babayi. Nag-abri ang dutà kag gingsuyop ang tubì nga gingbugwak ng dragon. ¹⁷ Sa kahangit ng dragon sa babayi, gingpaumpukan niya ang mga nabilin sa iya inapo para girahon sinda. Ini nga mga inapo hay ang tanan nga nagasunod sa mga sugò ng Dios kag nagatuman sa kamatuuran nga gingtudlò ni Hesus. ¹⁸ Kag nagtindog ang dragon sa alihid ng dagat.

13

Ang Makahiyadlok nga Sapat halin sa Dagat

¹ Pagkatapos adto, nakità ko ang makahiyadlok nga sapat nga nagahawas halin sa dagat nga may napuyò nga sungay kag pito nga uyo. May korona sa kada sungay kag sa kada uyo hay may pangayan ng pagpang-insulto sa Dios. ² Adto nga sapat nga akon nakità hay pareho sa leopardo. Ang iya siki hay daw sa oso kag ang iya bàbà hay pareho sa bàbà ng leon. Gingtaw ng dragon sa sapat ang iya kaugalingon nga gahom kag ang iya dakò nga otoridad sa pagdumaya bilang hari.

³ Ang isa sa mga uyo ng makahiyadlok nga sapat hay daw napilas nga hayos ikamatay niya pero nag-ayo ini nga pilas. Kag ang tanan nga tawo sa kalibutan hay natingaya gid, ngani nagsunod sinda sa iya. ⁴ Gingsamba ng mga tawo ang dragon kay siya ang nagtao ning gahom sa adto nga sapat. Gingsamba da ninda ang sapat kag hambay ninda, “Sin-o ang makapareho sa makahiyadlok nga sapat kag sin-o ang puydi makalaban sa iya? Wayà gid!”

⁵ Kag gingtugutan ng Dios ang makahiyadlok nga sapat nga magpina-hambog kag maghinambay ning malain kontra sa iya kag magdumaya sa suyod ng 42 ka bulan. ⁶ Kag naghambay siya ning malain kontra sa Dios, sa pangayan ng Dios, sa ginaistaran ng Dios kag sa tanan nga nagaistar sa langit. ⁷ Gingtugutan da ang sapat nga girahon kag perdition ang mga balaan nga tawo ng Dios. Kag gingtaw-an da siya ning otoridad nga maghari sa mga tawo sa tanan nga tribo, lahi, iba-iba nga linggwahe kag nasyon. ⁸ Ang tanan nga tawo sa kalibutan hay magasamba sa iya, puyra lang sa mga tawo nga ang pangayan hay nakasulat na sa Libro ng Kabuhì magtunà pa nang gingtuga ang kalibutan. Ini nga Libro hay hawid ng Kordero nga gingpatay.

⁹ Kamo nga nagapamati dapat intindihon gid nindo ang indo nabatian. ¹⁰ Ang aber sin-o nga nakatakda nga mabihag hay mabibihag gid. Ang aber sin-o nga nakatakda nga mamatay sa espada, hay mamamatay gid sa espada.

Ngani kahinangyan gid nga ang mga balaan nga tawo ng Dios hay magpadayon nga magtuo sa iya aber pa sa mga kahugaan kag paghingabot.

Ang Makahiyadlok nga Sapat halin sa Dutà

¹¹ Pagkatapos nakità ko ang isa pa ka makahiyadlok nga sapat nga nagaluwas halin sa dutà. Igwa ini ning duha nga sungay pareho ng sungay ng karnero pero ang iya boses hay pareho sa boses ng dragon.

¹² Ginagamit niya ang tanan nga otoridad ng una nga sapat sa pagserbisyo sa iya. Ginapilit niya ang tanan nga tawo sa kalibutan nga magsamba sa una nga sapat nga napilas nga hayos ikamatay niya pero nag-ayo.

¹³ Nakahaman ning mga milagro ining pangaduha nga sapat. Nahuhuman niya aber magbababà sa dutà ning kalayo halin sa langit nga nakikità ng mga tawo.

¹⁴ Gingtugutan siya nga maghuman ning mga milagro sa pagserbisyo sa una nga sapat. Kag paagi sa mga ini, naluko niya ang mga tawo sa kalibutan. Gingsugò niya sinda nga maghuman ning rebulto ng una nga sapat agud sambahon. Ining una nga sapat hay adtong napilas ng espada pero wayà mamatay.

¹⁵ Kag gingtugutan da ang pangaduha nga makahiyadlok nga sapat para taw-an ning kabuhì ang rebulto ng primero nga sapat. Ngani nakahambay ang rebulto kag ginapapatay niya ang tanan nga indì magsamba sa iya.

¹⁶ Kag gingpwersa ng pangaduha nga sapat nga markahan sa tuo nga kamot o agtang ang tanan nga tawo: dungganon o bukon, manggaranon o pobre, ulipon o bukon.

¹⁷ Kag wayà gid ning may makabakay o makabaligya puyra lang sa mga tawo nga may marka ng pangayan ng primero nga makahiyadlok nga sapat o ng numero ng iya pangayan.

¹⁸ Kahinangyan diri ng kamayad para maintindihan ini. Puydi masayuran ang numero ng sapat ng aber sin-o nga mayad kung sumahon ini. Kag ini hay numero ng tawo. Ang numero hay 666.

14

Ang Kordero kag ang Kanta ng mga Gingtubos

¹ Pagkatapos adto, nakità ko ang Kordero nga nagatindog sa Bukid ng Zion. Kaibahan niya ang 144,000 nga tawo nga may pangayan ng Kordero kag ng iya Amay nga nakasulat sa inda agtang.

² Kag nabatian ko ang tunog halin sa langit nga daw tunog ng busay kag pareho sa makusog nga tunog ng dayugdog. Kag pareho da ini sa tunog ng madamò nga miyug-alpa nga nagakaysa ng inda alpa.

³ Ang 144,000 nga tawo hay nagakanta ning bag-o nga kanta sa atubangan ng trono kag ng upat ka buhi nga tinuga kag ng mga miyugdumaya. Wayà ning aber sin-o nga makaantigo ng adto nga kanta kundi adto lang ang 144,000 nga gingtubos sa kalibutan.

⁴ Imaw ini sinda ang mga lyaki nga wayà mahigkui ang inda mga kaugalingon ng mga babayi kay wayà sinda nag-asawa. Nagasunod sinda sa Kordero aber diin siya magkadto. Sinda hay gingtubos sa kalibutan nga maging primero nga halad* sa Dios kag sa Kordero.

⁵ Wayà gid sinda naghambay ning pinusong kag wayà gid may maihambay nga kontra sa inda.

Ang Mensahe ng Tuyo nga Anghel

⁶ Nakità ko ang isa pa ka anghel nga nagalupad sa ibabaw. Daya niya ang wayà nagabag-o nga Maayong Balità*. Ipasayod niya ini sa mga tawo sa bilog nga kalibutan: sa tanan nga nasyon, tribo, iba-iba nga linggwahe

kag lahi. ⁷ Nagasinggit siya ning makusog, “Kahadluki nindo ang Dios kag dayawa siya! Kay nag-abot na ang oras nga husgahan niya ang mga tawo. Sambahon nindo ang Dios nga nagtuga ng langit, dutà, dagat kag mga tuburan.”

⁸ Pagkatapos, ang pangaduha naman nga anghel ang nagsunod nga nagahambay, “Nagubà na! Nagubà na ang bantog nga syudad ng Babilonia! Kay daw gingpainom niya ang tanan nga nasyon ng maisog nga ilimnon nga imaw ang pagsunod sa malain kag pagpakig-relasyon ning imoral nga ginakaugutan gid ng Dios.”

⁹ Ang pangtuyo naman nga anghel ang nagsunod nga nagahambay ning makusog, “Ang bisan sin-o nga nagasamba sa primero nga makahiyadlok nga sapat kag sa iya rebulto kag nakabaton ning marka sa iya agtang o sa iya kamot, ¹⁰ hay imaw ang makakabaton ng tudo gid nga kaugot ng Dios. Pagaparusan siya sa kalayo nga may asupre mintras nagasirò ang balaan nga mga anghel kag ang Kordero. ¹¹ Ang aso ng kalayo nga magaparusa sa inda hay magapaibabaw hasta sa wayà katapusan. Adlaw kag gab-i hay wayà gid ning pahuway ang mababatyagan nga kasakit ng adtong mga nagasamba sa makahiyadlok nga sapat kag sa iya rebulto, sinda nga nagpamarka ng iya pangayan.”

¹² Ngani kamo nga mga balaan nga tawo ng Dios nga nagasunod sa iya mga sugò kag nagatuo kay Hesus kahinangyan gid magpadayon aber pa sa kahugaan kag paghingabot.

¹³ Pagkatapos, may nabatian ako nga boses halin sa langit nga nagahambay, “Isulat mo ini: Tunà niyan bulahan ang mga nagasunod sa Ginoo hasta sa kamatayon.” Kag nagsabat ang Espiritu Santo, “Huo, matuod gid! Makapahuway na sinda sa inda mga pagpangabudlay kay taw-an sinda ning premyo tungod sa inda mga pagserbisyo.”

Ang Pag-ani sa Bilog nga Kalibutan

¹⁴ Pagkatapos adto, nakità ko ang puti nga panganod kag sa ibabaw ng panganod hay may nagapungkò nga daw sa tawo nga may korona nga bulawan kag may bitbit nga maduyot nga karit. ¹⁵ Niyan, may isa pa ka anghel ang nagluwas sa templo nga nagasinggit ning makusog sa nagapungkò sa panganod, “Gamita ang imo karit kag mag-ani kay nag-abot na ang oras kag hinog na ang anihon sa kalibutan!” ¹⁶ Ngani gingkumpas ng nagapungkò sa panganod ang iya karit kag naani ang anihon sa kalibutan.

¹⁷ Pagkatapos may isa pa nga anghel ang nagluwas halin sa templo sa langit nga may bitbit da nga maduyot nga karit.

¹⁸ Kag may isa pa ka anghel ang nagluwas halin sa altar*. Siya hay may otoridad nga mamahayà sa kalayo. Ginghambay niya sa anghel nga may bitbit nga maduyot nga karit, “Gamita na ang imo karit kag imo na anihon ang mga ubas* sa tanan nga ubasan sa kalibutan kay hinog na!”

¹⁹ Ngani gingkumpas ng anghel ang iya karit kag ging-ani ang mga ubas sa bilog nga kalibutan. Gingpunto niya ini sa pugaan ning ubas*. Ang ihimplo ng pagpugà hay ang tudo nga kaugot ng Dios. ²⁰ Ang mga ubas hay gingpugà sa ginapugaan sa luwas ng syudad kag nagbahà ang dugò halin sa ginapugaan nga ang kalayò hay tuyò ka gatos ka kilometro* kag mga isa ka dupa ang kadayom.

* **14:20** 14:20 Sa Griego hay 1,600 ka istadia. 1 ka istadia hay bali 185 ka metros.

15

Ang Pito nga Peste

¹ Pagkatapos adto, nakità ko ang isa pa ka makatitingaya kag pambihira nga tandà sa langit. May pito ka anghel nga nagadaya ng pito nga peste. Nang matapos na ng Dios ang pagparusa sa mga tawo paagi sa ini nga mga peste, naduyà na ang iya kaugot kontra sa mga tawo sa kalibutan.

Ang Kanta ni Moises kag ng Kordero

² Nakità ko ang daw dagat nga matin-aw kag daw nahaluan ning kalayo nga nagadayab. Kag nakità ko ang mga nagdaog kontra sa makahiyadlok nga sapat kag sa iya rebulto kay wayà sinda nagsamba sa iya kag wayà nagpamarka ng numero ng iya pangayan. Ini sinda hay nagatindog sa daw dagat nga matin-aw kag may ginahawiran nga mga alpa nga gingtao sa inda ng Dios. ³ Ginakanta ninda ang kanta ni Moises nga ulipon ng Dios kag ang kanta ng Kordero. Imaw ini ang inda kanta:

“Ginoong Dios, makagagahom sa tanan, kaayo-ayo kag pambihira ang imo mga hinimuan!

Hari ng tanan nga nasyon, matarong kag matuod gid ang imo mga paagi!

⁴ Ang kada isa hay nagarespito sa imo bilang Ginoo, kag ang tanan hay nagadayaw sa imo pangayan!

Ikaw lang gid ang Dios nga balaan!

Ang mga tawo sa tanan nga nasyon hay magapalapit kag magasamba sa imo,

kay nakità ninda ang mga matarong nga imo hinimuan.”

Ang Pito nga Anghel nga Nagadaya ng Pito nga Peste

⁵ Pagkatapos ninda magkanta, nakità ko nga nagbukas ang templo sa langit nga imaw ang Tolda nga sambahan nga didto nakabutang ang mga malapad nga bato nga gingsulatan ng mga sugò ng Dios. ⁶ Kag nagluwas sa templo ang pito ka anghel nga may pito nga peste. Nakasuksok sinda ning malimpyo kag makintab nga barò kag may hagkos nga bulawan nga nakapalibot sa inda dughan. ⁷ Kag ang isa sa upat ka buhi nga tinuga hay nagtao sa pito ka anghel ning pito nga hambawan nga bulawan. Ini hay punò gid ning kaugot ng Dios nga buhi hasta sa wayà katapusan. ⁸ Napunò ning aso ang templo tungod sa kahimayaan kag gahom ng Dios. Kag wayà ning may makasuyod sa templo mintras wayà pa matapos ang pito ka peste nga halin sa pito nga anghel.

16

Ang Ulihi nga Kaugot ng Dios

¹ Pagkatapos adto, nabatian ko ang makusog nga boses halin sa templo nga nagahambay sa pito ka anghel, “Kadto na kag ibubò sa kalibutan ang suyod ng pito nga hambawan ng kaugot ng Dios!”

² Ngani nagkadto ang primero nga anghel kag gingbubò ang suyod ng iya hambawan sa kalibutan. Nang gingbubò niya, nagkaigwa ning hubag nga kahilas-hilas kag makaluluad ang mga tawo nga may marka ng makahiyadlok nga sapat kag nagasamba sa iya rebulto.

³ Gingbubò ng pangaduha nga anghel ang suyod ng iya hambawan sa dagat kag ang dagat hay naging pareho ng dugò ng patay nga tawo. Kag ang tanan nga buhi sa dagat hay namatay.

4 Pagkatapos gingbubò ng pangtuyo nga anghel ang suyod ng iya hambawan sa mga subà kag mga tuburan, kag ang tanan nga tubi naging dugò. 5 Nabatian ko ang anghel nga nagapamahayà sa tubi nga nagahambay,

“Ikaw lang ang balaan nga Dios. Ikaw ang Dios nang una kag hasta niyan! Ini nga mga pagparusa nga imo ginahuman sa kalibutan hay tamà gid!

6 Gingbubò ng malain nga mga tawo ang dugò ng mga balaan nga tawo ng Dios kag mga propeta.

Ngani niyan dugò da ang imo ipainom sa inda kay angay ini nga bayos sa inda ginghuman!”

7 Kag nabatian ko ang boses halin sa altar nga nagahambay,

“Huo, Ginoo! Dios nga makagagahom sa tanan, matarong kag tamà ang imo mga pagparusa!”

8 Pagkatapos gingbubò ng pang-upat nga anghel ang suyod ng iya hambawan sa adlaw kag nag-init pa gid ini, ngani ang mga tawo hay nagkapasò sa sobra nga kainit. 9 Aber nagkapasò ang mga tawo, naghambay pa gid sinda ning mga kalain-lain kontra sa Dios nga imaw ang nagpadaya ng ini nga mga peste. Kag wayà sinda nagtalikod sa salà kag wayà da sinda nagdayaw sa Dios.

10 Pagkatapos adto, gingbubò ng panglima nga anghel ang suyod ng iya hambawan sa trono ng makahiyadlok nga sapat kag nagduyom ang lugar kung sa diin siya ang nagahari. Tungod sa kasakit ng mga peste, gingkagat na lang ng mga tawo ang inda dilà. 11 Pero wayà sinda nagtalikod sa inda malain nga mga hinimuan kundi naghambay pa gid sinda ning mga kalain-lain kontra sa Dios nga yarà sa langit kay kasakit-sakit gid ang inda nababatyagan tungod sa inda mga hubag.

12 Pagkatapos gingbubò ng pang-unom nga anghel ang suyod ng iya hambawan sa mabahoy nga Subà ng Eufrates. Nahubas ang tubi sa subà agud makaagi ang mga hari nga halin sa este. 13 Niyan nakità ko ang tuyo ka malain nga espiritu nga pareho sa pakà. Nagaluwas sinda sa bàbà ng dragon, sa bàbà ng makahiyadlok nga sapat kag sa bàbà ng bukong matuod nga propeta. 14 Ini ang mga demonyo nga nagahuman ning mga makatitingaya nga milagro. Nagakadto sinda sa mga hari sa bilog nga kalibutan agud tipunon sinda para magpakiggira kontra sa Dios sa Adlaw ng Paghusga nga gingtakdà na ng Dios nga makagagahom.

15-16 Kag gingtipon ng malain nga mga espiritu ang mga hari kaibahan ang inda mga sundalo sa lugar nga ginatawag sa Hebreo nga Armagedon.

Pero naghambay ang Ginoo, “Pamati kamo maayo! Ako hay maabot pareho ng isa ka miyugpangawat kay indi nindo masayuran kung ano ang oras nang akon pag-abot. Bulahan ang tawo nga nagabantay kag nagasuksok permi ng iya barò agud indi siya magpanaw nga nakauba kag indi siya mahuy-an kung makità ng mga tawo!”

17 Pagkatapos adto, gingbubò ng pangpito nga anghel ang suyod ng iya hambawan sa hangin. Kag nabatian ko ang makusog nga boses halin sa trono didto sa suyod ng templo nga nagahambay, “Tapos na ang tanan!”

18 Kag nagpinangilat, naghinagubhob, nagpinangdayugdog kag naglinog ning makusog gid. Imaw gid ini ang pinakamakusog nga linog nga natabò tunà pa nang gingtuga ang mga tawo sa kalibutan. Sobra gid ini kakusog!

19 Natungà ang mabahoy nga syudad sa tuyo ka parte kag nagkagubà ang mga syudad ng tanan nga nasyon. Wayà gid nalimuti ng Dios ang

malain nga ginghuman ng bantog nga Babilonia, ngani daw gingpainom niya ini ning ilimnon nga imaw ang tudo niya nga kaugot. ²⁰ Pagkatapos ng makusog nga linog, nagpanglugdang ang tanan nga isla kag wayà na ning bukid nga makità. ²¹ Nag-uyan halin sa langit ng madagkò nga mga yelo nga ang kada isa hay 50 ka kilo kag natamaan ang mga tawo. Tungod sa makahiyadlok nga parusa sa inda ng Dios, naghambay sinda ning mga kalain-lain kontra sa Dios.

17

Ang Babayi nga Nagapabayad

¹ Pagkatapos adto, ang isa sa pito nga anghel nga may hambawan hay nagpalapit sa akon kag naghambay, “Kari diri kay ipakità ko sa imo kung pauno pagaparusahan ang bantog nga babayi nga nagapabayad nga imaw ang mabahoy nga syudad nga daw nagapungkò malapit sa madamò nga subà. ² Nagpakig-relasyon ning imoral ang mga hari sa kalibutan sa ini nga babayi kag ang mga tawo da sa kalibutan hay daw nabayong ng iya ilimnon nga imaw ang pagsunod sa iya pagpakig-relasyon ning imoral.”

³ Pagkatapos adto, naggahom sa akon ang Espiritu ng Dios kag gingdaya ako sa tiway nga lugar. Nakità ko didto ang babayi nga nakasakay sa makahiyadlok nga sapat nga mapuya. Ini nga sapat hay may pito nga uyo kag napuyò nga sungay. Kag nakasulat sa iya bilog nga lawas ang tanan nga hambay nga kalain-lain kontra sa Dios. ⁴ Ang babayi hay nakabarò ning kolor maron kag puya nga may dikurasyon nga bulawan, kamahay-mahay nga mga bato kag mga perlas, pareho ng ginasuksok ng rayna. May ginahawiran siya nga tasa nga bulawan nga punò ning kalain-lain kag kahigkò-higkò nga mga butang nga imaw ang iya pagpakig-relasyon ning imoral. ⁵ Kag sa iya agtang hay igwa ning nakasulat nga pangayan nga nakatagò ang gusto hambayon. Imaw ini ang nakasulat, “Ang bantog nga Babilonia, ang nanay ng tanan nga babayi nga nagapabayad* kag ang ginahalinan ng tanan nga kalainan sa bilog nga kalibutan.” ⁶ Kag nakità ko ang babayi nga daw nabayong sa dugò ng mga balaan nga tawo ng Dios nga gingpapatay niya kay sinda hay nagpamatuod parti kay Hesus.

Pagkakità ko sa iya, tudo gid ang akon katingaya. ⁷ Pero naghambay ang anghel sa akon, “Ayaw matingaya. Balitaan ta ikaw kung ano ang gusto hambayon ng babayi kag ng makahiyadlok nga sapat nga iya ginasakyan nga may pito nga uyo kag napuyò nga sungay. ⁸ Ang makahiyadlok nga sapat nga imo nakità hay buhì nang una, pero niyan patay na. Kag magaluwas naman siya liwat halin sa pinakamadayom nga buhò, pero pagaparusahan siya hasta sa wayà katapusan. Ang mga tawo sa kalibutan nga ang inda pangayan hay wayà nakasulat sa Libro ng Kabuhì, tunà pa nang gingtuga ang kalibutan, hay matitingaya gid pag nakità ninda ang makahiyadlok nga sapat kay buhì siya nang una kag namatay, pero mababanhaw.

⁹ “Kahinangyan diri ng kamayad para maintindihan ini. Ang pito nga uyo hay ang pito ka bukid nga ginapungkuan ng babayi. Ang gusto da hambayon ini hay ang pito nga hari. ¹⁰ Patay na ang lima sa inda, ang isa hay nagahari pa gihapon kag ang isa naman hay wayà pa nagaabot. Kung mag-abot siya kag maghari, indi siya magdugay. ¹¹ Ang makahiyadlok nga

* **17:5** 17:5 Nanay ng tanan nga babayi nga nagapabayad: Ang gusto hambayon hay nanay ng tanan nga nagasamba sa mga dios-diosan.

sapat nga buhi nang una pero arinyan patay na hay ang pangwayo nga hari. Kaibahan da siya sa pito nga hari. Pero siya da hay pagaparusahan hasta sa wayà katapusan.

¹² “Ang napuyò ka sungay nga imo nakità hay ang napuyò nga hari nga wayà pa nakatunà ng inda pagdumaya. Taw-an sinda ning otoridad nga maghari kaibahan ng makahiyadlok nga sapat pero sa matag-od lang nga tyempo. ¹³ Isa lang ang plano ng ining napuyò ka hari. Ngani itatao ninda ang inda gahom kag otoridad sa makahiyadlok nga sapat. ¹⁴ Gigirahon ninda ang Kordero pero mapeperdi sinda kay siya ang Ginoo nga mas labaw sa tanan nga ginoo kag Hari nga mas labaw sa tanan nga hari. Kaibahan niya sa pagdaog ang mga gingtawag, gingpili kag matutom nga tagasunod niya.”

¹⁵ Ginghambay sa akon ng anghel, “Ang mga tubi nga imo nakità nga ginapungkuan ng babayi nga nagapabayad hay ang mga tawo halin sa tanan nga mga lahi, mga nasyon kag iba-iba nga linggwahe. ¹⁶ Ang imo nakità nga napuyò nga sungay kag ang makahiyadlok nga sapat, hay mauugot gid sa babayi nga nagapabayad. Kag aagawon ninda ang tanan niya nga pagkabutang kag pati ang iya barò kag wayà gid may mabibilin sa iya. Pagkatapos kaunon ninda ang iya lawas kag sunugon ang mabibilin. ¹⁷ Kay gingbutang ng Dios ang iya plano sa inda isip kay imaw ini ang iya pagbuot. Ngani sinda hay nagkaisa nga gingpasakop sa makahiyadlok nga sapat ang inda gahom sa pagdumaya bilang hari hasta matabò ang tanan nga ginghambay ng Dios.

¹⁸ “Ang babayi nga imo nakità hay wayà ning iban kundi ang bantog nga syudad nga nagadumaya sa mga hari sa bilog nga kalibutan.”

18

Ang Pagkagubà ng Babilonia

¹ Pagkatapos adto, nakità ko ang isa pa ka anghel nga nagababà halin sa langit. Siya hay may madakò nga otoridad kag nahayagan ng iya kasilaw ang kalibutan. ² Nagsinggit siya ning makusog, “Nagubà na! Nagubà na ang bantog nga Babilonia! Istaran na lang ini ng mga demonyo kag tanan nga klasi ng mahigkò nga espiritu kag panaguan na lang ng tanan nga klasi ng mahigkò nga pispis kag makangingil-ad nga sapat. ³ Natabò ini sa Babilonia kay daw gingpainom niya ang tanan nga nasyon ning ilimnon ng iya malain nga pagpakig-relasyon ning imoral nga ginakaugutan gid ng Dios. Nag-ubay sa iya ang mga hari sa kalibutan kag ang mga negosyante da hay nagmanggaranon tungod sa iya pagpasuba-suba sa manggad halin sa mga negosyo.”

⁴ May nabatian pa gid ako nga boses halin sa langit nga nagahambay, “Magpalayò kamo sa iya, mga gingpili ko! Agud indì kamo makalakot sa iya ginahuman nga mga salà kag indì kamo maumid sa pagparusa sa iya! ⁵ Kay ang iya mga salà, pag luntod-lunturon hay daw abot na hasta sa langit. Kag wayà gid nalimuti ng Dios ang iya mga kalainan. ⁶ Himua nindo sa iya ang ginghuman niya sa indo. Bayusi nindo ning doble ang iya ginghuman. Preparahan nindo ang iya tasa ning ilimnon nga doble ang kaisog kaysa iya gingpreparar sa indo. ⁷ Kung pauno siya nagpahambog kag nagpasuba-suba sa iya manggad, ipatyang da nindo sa iya ang sobra nga pagpasakit kag pagkalisod. Kay hambay niya sa iya kaugalingon, ‘Ako hay rayna nga nagadumaya nga may otoridad! Wayà gid ako kabatyag

ning kalisod pareho ng bayo.’⁸ Tungod diri, sa suyod ng isa ka adlaw dungan nga magaabot sa iya ang mga peste: ang mga sakit, kalisod kag kagutom. Kag pagasunugon siya kay makagagahom ang Ginoo nga Dios nga magahusga sa iya.”

⁹ “Magatangis kag magadanguyngoy ang mga hari sa kalibutan nga nagpakig-relasyon ning imoral sa iya kag nagpasuba-suba sa iya manggad, pag makità ninda ang aso ng syudad nga nasusunog. ¹⁰ Sa malayò lang sinda magalantaw kay nahadlok sinda nga maumid sa iya sobra gid nga pagpasakit. Magahambay sinda, ‘Kanugon! Kanugon ang bantog kag gamhanan nga syudad ng Babilonia! Kay sa suyod lang nang matag-od nga tyempo hay naparusahaan siya!’

¹¹ “Sa matatabò sa iya, magatangis kag magakalisod ang mga negosyante sa kalibutan kay wayà na gid ning may mabakay sa inda mga baligvã. ¹² Wayà may mabakay ng inda mga bulawan, pilak, bato nga kamahay-mahay kag perlas; kag inda mga tela nga linen, seda kag ng tela nga maron kag puya. Wayà da may mabakay ng tanan ninda nga tabla nga mahumot kag tanan nga gamit nga himò sa bangkil ng elepanti, mga gamit nga himò sa kahoy nga kamahay-mahay, bronsi, saysayon kag marmol. ¹³ Wayà na ning mabakay ng inda sinamon, pahumot nga kamahay-mahay, insenso, mahumot nga mira* kag kamangyan nga mamahayon. Imaw da ang ilimnon, lana, arina kag trigo; kag ang inda mga baka, karnero, kabayò kag kalisa kag pati ang inda mga ulipon kag mga tawo. ¹⁴ Magahambay sa iya ang mga negosyante, ‘Wayà na ang tanan nga maayo nga mga butang nga imo ginahandom. Ang tanan nga mga manggad kag kaayo-ayo nga mga butang hay naduyà na. Indi mo na makikità liwat ini tanan.’ ¹⁵ Ang mga negosyante nga nagmanggaranon paagi sa iya hay magatindog sa malayò kay nahadlok sinda nga maumid sa iya sobra nga pagpasakit. Magatangis sinda kag magakalisod, ¹⁶ kag magahambay, ‘Kanugon! Kanugon ang bantog nga syudad! Dati siya hay nakabarò ning tela nga linen, maron kag puya nga may dikurasyon nga bulawan, mga kamahay-mahay nga bato kag mga perlas, pareho ng ginasuksok ng rayna! ¹⁷ Pero sa suyod lang nang matag-od nga tyempo, adto tanan nga manggad hay maduduyà!’

“Ang mga piluto ng mga bapor, mga pasahero, mga tripulante kag ang tanan nga may pangabuhì sa dagat hay magatan-aw sa malayò. ¹⁸ Mintras ginalantaw ninda sa malayò nga nagapaibabaw ang aso ng nasusunog nga syudad, nagasinggit sinda, ‘Wayà gid ning may makapareho sa inà nga bantog nga syudad!’ ¹⁹ Kag tungod sa inda kalisod sabwagan ninda ning abo ang inda mga uyo. Magatangis sinda kag magakalisod, kag magahambay, ‘Kanugon! Kanugon ang bantog nga syudad! Tungod sa iya manggad, nagmanggaranon ang tanan nga may mga salakyan sa dagat nga may negosyo sa iya! Pero sa suyod lang nang matag-od nga tyempo, maduduyà ang tanan!’

²⁰ “Magkalipay kamo nga yarà sa langit sa natabò sa iya! Magkalipay da kamo nga mga balaan nga tawo ng Dios, mga apostoles kag mga propeta kay gingsentensyahan na siya ng Dios sa iya mga gingpanghuman sa indo!”

²¹ Niyan, may isa ka makagagahom nga anghel ang nagbuoy ning bato pareho sa kabahoy ng galingan. Gingtagbong niya ini sa dagat kag naghambay, “Tiyad gid ini itagbong ang bantog nga syudad ng Babilonia kag indi na gid ini makità liwat. ²² Indi na gid mabatian liwat sa syudad ang mga sunata ng mga alpa, plawta kag trumpeta kag ang boses ng mga miyugkanta. Indi na da makità didto ang mga trabahador sa aber ano nga

patrabahuan kag bisan ang tunog ng galingan hay indì na gid mabatian.
²³ Wayà na gid ning may makikità nga iwag didto. Wayà na ning may mababatian pa nga mga kinalipay ng mga bag-ong kasay*. Pagaparusahan ang Babilonìa kay ang mga negosyante didto hay masyado kamatinaas-taason kag tungod ang mga miyugbarang didto hay nagpangluko ng mga tawo sa bilog nga kalibutan.”

²⁴ Gingparusahan ang Babilonia kay salabton niya ang pagpatay sa mga propeta, sa mga balaan nga tawo ng Dios kag sa tanan nga gingpatay sa bilog nga kalibutan.

19

¹ Pagkatapos adto, nabatian ko ang daw sa boses ng kadamò-damò nga tawo sa langit nga nagahambay ning makusog,

“Haleluya!* Ang kaluwasan hay halin lang gid sa aton Dios. Sa iya ang kahimayaan kag gahom.

² Kay matarong kag tamà ang iya paghusga!

Ginghusgahan ng Dios ang bantog nga babayi nga nagapabayad tungod gingluko niya ang mga tawo sa kalibutan sa iya pagpakig-relasyon ning imoral.

Gingbayusan siya ng Dios kay gingpamatay niya ang mga ulipon ng Dios.”

³ Naghambay sinda liwat,

“Haleluya! Ang aso ng nasusunog nga syudad hay nagapaibabaw hasta sa wayà katapusan!”

⁴ Ang baynti kwatro nga miyugdumaya kag ang upat ka buhi nga tinuga hay naghapà kag nagsamba sa Dios nga nagapungkò sa trono. Hambay ninda,

“Kabay pa! Haleluya!”

Ang Punsyon sa Kasay ng Kordero

⁵ Pagkatapos may boses halin sa trono nga nagahambay,

“Dayawa nindo ang aton Dios,

kamo tanan nga mga ulipon nga nagaserbisyo kag nagarespito sa iya, bantog man o bukon.”

⁶ Pagkatapos adto, nabatian ko naman ang daw sa boses ng kadamò-damò nga tawo, pareho ng haganas ng mabahoy nga busay kag daw sa makusog nga tunog ng mga dayugdog nga nagahambay,

“Haleluya! Kay ang Ginoo nga aton Dios nga makagagahom hay nagahari na sa tanan.

⁷ Magkalipay kag magsilibrar kita!

Himayaon naton siya kay nag-abot na ang oras ng kasay ng Kordero, kag preparado na ang iya nobya.

⁸ Gingpasuksok sa iya ng Dios ang maayo nga barò nga linen nga makintab kag malimpyo.”

(Ang maayo nga barò nga linen hay ang matarong nga mga hinimuan ng mga balaan nga tawo ng Dios.)

⁹ Naghambay ang anghel sa akon, “Isulat mo ini: Bulahan ang mga ging-imbatar sa punsyon sa kasay ng Kordero.” Kag hambay pa gid niya, “Matuod ining mga hambay ng Dios.” ¹⁰ Pagkatapos adto, naghapà ako sa iya atubangan agud sambahon siya, pero naghambay siya sa akon, “Ayaw inà paghumana! Ang Dios lang gid ang dapat mo nga sambahon kay ako hay ulipon da ng Dios pareho mo kag ng imo nga kauturan

* **19:1** 19:1 Haleluya: Ang gusto hambayon dayawon ang Ginoo.

nga nagapamatuod ng inda pagtuo kay Hesus.” (Kay ang kamatuuran nga gingpanudlò ni Hesus hay imaw ang gingpasayod kag gingsulat ng propeta.)

Ang Nagasakay sa Puti nga Kabayo

¹¹ Pagkatapos adto, nakità ko nga nagbukas ang langit, kag didto may isa ka puti nga kabayo kag igwa may nagasakay. Ginatawag siya, Ang Matutom kag Matuod, kay matarong ang iya paghusga kag pagpakiggira sa mga kaaway. ¹² Ang iya mata hay daw pareho sa kalayo nga nagadayab kag sa iya uyo hay may madamò nga korona. May pangayan nga nakasulat sa iya, pero wayà ning may nakasayod kung ano adto, kundi siya lang gid. ¹³ Nakasuksok siya ning barò nga ginglus-og sa dugò. Kag ang pangayan nga ginatawag sa iya, Ang Hambay ng Dios. ¹⁴ Kag nagasunod sa iya ang mga sundalo ng langit nga nagasakay sa puti nga mga kabayo kag nakabarò ning linen nga maputi kag malimpyo. ¹⁵ May nagaluwas nga maduyot nga espada sa iya bàbà. Ini ang iya gamiton sa pagperdi sa mga nasyon. Kag pagadumayahan niya sinda nga may kumplito nga otoridad kag daw gingpugà niya sa pugaan ng ubas*. Tiyad ini ang tudo nga kaugot ng Dios nga makagagahom sa tanan. ¹⁶ Sa iya barò kag giba hay may nakasulat nga pangayan, ‘Hari nga mas labaw sa tanan nga hari kag Ginoo nga mas labaw sa tanan nga ginoo.’

¹⁷ Pagkatapos adto, nakità ko naman ang isa ka anghel nga nagatindog sa adlaw. Gingsingitan niya ning makusog ang tanan nga pispis nga nagalupad sa ibabaw. Ang hambay niya, “Kari kamo kag magtipon para sa ingrandi nga punsyon ng Dios! ¹⁸ Kari kag kauna ang unod ng mga hari, mga pinunò, mga sundalo, mga kabayo kag mga nagasakay sa inda. Kauna nindo ang unod ng tanan nga tawo, ulipon o bukon, bantog o bukon!”

¹⁹ Pagkatapos nakità ko ang makahiyadlok nga sapat, ang mga hari sa kalibutan kag ang inda mga sundalo nga nagtipon-tipon agud girahon ang nakasakay sa kabayo nga puti kag ang kaibahan niya nga mga sundalo. ²⁰ Nadakop ang makahiyadlok nga sapat, pati da ang bukon matuod nga propeta nga naghuman ning mga makatitingaya sa atubangan ng sapat. Paagi sa iya mga ginghuman, gingluko niya ang mga tawo nga may marka ng sapat kag nagasamba sa iya rebulto. Sinda nga duha hay gingpilak nga buhi sa kalapad-lapad nga dagat ng nagadabadaba nga kalayo nga may asupre. ²¹ Kag ang iban nga nagkabilin hay gingpamatay ng nagasakay sa kabayo nga puti paagi sa espada nga nagaluwas sa iya bàbà. Kag ang tanan nga pispis hay sinubhan sa pagkaon ng inda mga unod.

20

Ang Isa ka Libo ka Tuig

¹ Pagkatapos adto, nakità ko ang isa ka anghel nga nagababà halin sa langit, bitbit niya ang mabahoy nga kadina kag lyabi ng pinakamadayom nga buhò. ² Kag gingdakop niya ang dragon nga imaw ang sawa nang una nga tyempo nga siya da ang Diyablo o Satanas kag ginggapos siya sa suyod ng isa ka libo ka tuig. ³ Gingpilak siya ng anghel sa pinakamadayom nga buhò kag gingkandaduhan kag gingsilyuhan ini. Gingpriso siya agud indì na siya makapangluko sa mga nasyon hasta nga matapos ang isa ka libo ka tuig. Pagkatapos adto, kahinangyan buhian siya sa suyod ng matag-od lang nga tyempo.

⁴ Pagkatapos may nakità ako nga mga trono. Kag ang mga nagapungkò didto hay gingtaw-an ning otoridad sa paghusga. Nakità ko da ang espiritu ng adtong mga tawo nga gingpangpugutan tungod sa inda pagpamatuod parti kay Hesus kag sa Hambay ng Dios. Sinda hay ang mga wayà nagsamba sa makahiyadlok nga sapat o sa iya rebulto kag wayà nagbaton ning marka ng sapat sa inda mga agtang o mga kamot. Nabanhaw sinda agud maghari kaibahan ni Kristo sa suyod ng isa ka libo ka tuig. ⁵ Imaw ini ang primero nga pagkabanhaw ng mga patay. (Wayà pa mabanhaw ang iban pa nga mga patay hasta wayà pa matapos ang isa ka libo ka tuig.) ⁶ Bulahan ang iya mga balaan nga tawo nga makaibahan sa primero nga pagkabanhaw ng mga patay. Wayà na ning gahom sa inda ang pangaduha nga kamatayon. Sinda hay maging mga pari nga magaserbisyo sa Dios kag kay Kristo. Magahari sinda kaibahan ni Kristo sa suyod ng isa ka libo ka tuig.

Ang Pagkaperdi ni Satanas

⁷ Pagkaligad ng isa ka libo ka tuig, buhian si Satanas sa iya kulungan. ⁸ Magaluwas siya para lukuhon ang mga nasyon sa bilog nga kalibutan nga kung tawagon hay Gog kag Magog. Pagatipunon sinda ni Satanas para girahon ang mga nagatuo. Ang inda kadamo hay pareho ng baybay sa dagat. ⁹ Magakadto sinda sa bilog nga kalibutan kag inda palibutan ang kampo ng mga balaan nga tawo ng Dios kag ang syudad nga iya ginapalangga. Pero paayanan sinda ng Dios ning kalayo halin sa langit kag magakamatay sinda tanan. ¹⁰ Kag ang diyablo nga nagluko sa inda hay ipilak sa kalapad-lapad nga dagat ng nagadabadaba nga kalayo nga may asupre nga gingpilakan da ng makahiyadlok nga sapat kag ng bukong matuod nga propeta*. Sinda hay parusahan kag pahugaan didto adlaw kag gab-i hasta sa wayà katapusan.

Ang Katapusan nga Paghuga

¹¹ Pagkatapos adto, may nakità ako nga mabahoy kag maputi nga trono kag ang nagapungkò didto. Ang langit kag ang dutà hay naduyà sa iya atubangan kag wayà na gid makità. ¹² Kag nakità ko ang mga namatay na, mga kilaya kag bukong, nga nagatindog sa atubangan ng trono. Niyan gingpangbukon ang mga libro kag ang isa pa gid nga libro nga imaw ang Libro ng Kabuhi. Kag ang mga patay hay ginghusgahan sunò sa inda mga hinimuan nga nakasulat sa mga libro. ¹³ Gingpaluwas ng dagat ang mga patay nga yadto sa iya. Gingpaluwas da ng Kamatayon kag Hades ang mga patay nga yadto sa inda. Kag ang tanan hay ginghusgahan sunò sa inda mga hinimuan. ¹⁴ Pagkatapos ang Kamatayon kag Hades hay gingpilak sa kalapad-lapad nga dagat ng nagadabadaba nga kalayo kag imaw ini ang pangaduha nga kamatayon. ¹⁵ Ang bisan sin-o nga wayà nakasulat ang iya pangayan sa Libro ng Kabuhi hay gingpilak da didto sa kalapad-lapad nga dagat ng nagadabadaba nga kalayo.

21

Ang Bag-o nga Langit kag Bag-o nga Dutà

¹ Pagkatapos adto, nakità ko ang bag-o nga langit kag ang bag-o nga dutà kay wayà na ang dati nga langit kag dutà, wayà na da ang dagat. ² Kag nakità ko ang balaan nga syudad, ang bag-o nga Jerusalem, nga nagababà sa langit halin sa Dios nga preparado pareho ng kyasayon nga babayi nga

nagpagwapa na para sugaton ang iya mapapangasawa. ³ Niyan nabatian ko ang makusog nga boses halin sa trono nga nagahambay, “Tan-awa! Niyan ang ginaistaran ng Dios hay yarà na sa mga tawo! Magatinir ang Dios sa inda. Sinda hay maging mga tawo nga sakop niya kag ang Dios mismo hay makaibahan ninda kag kilayahon ninda siya nga inda Dios. ⁴ Pagapahiron ng Dios ang kada luhà sa inda mga mata. Wayà na ning kamatayon kag wayà na ning kalisod, pagtangis o kasakit kay ang dati nga mga butang hay nagligad na.”

⁵ Kag ang nagapungkò sa trono naghambay, “Tan-awa! Ginabag-o ko na niyan ang tanan nga mga butang.” Hambay pa gid niya, “Isulat mo ang ginahambay ko kay ini hay matuod kag masaligan.” ⁶ Naghambay pa gid siya sa akon, “Ang tanan nga butang hay natapos na! Ako ang Alpha kag ang Omega,^f nga ang gusto hambayon, ang gingtunaan kag ang katapusan ng tanan. Ang aber sin-o nga ginauhaw hay akon painumon nga wayà ning bayad sa tuburan nga nagatao ning kabuhi nga wayà katapusan. ⁷ Ang magadaog kontra sa malain, makabaton siya ning panublion. Kag ako ang maging Dios niya kag siya naman ang maging ungà ko. ⁸ Pero makahiyadlok ang pagadangatan ng mga tawo nga nahadlok magsunod sa akon, indi magtuo, nagahaman ning malaw-ay nga mga butang, nagapamatay, nagahaman ning imoral, nagapangbarang, nagasamba sa dios-diosan kag tanan nga nagapinusong. Ang lugar nga dapat sa inda hay sa kalapad-lapad nga dagat ng nagadabadaba nga kalayo nga may asupre nga imaw ang pangaduha nga kamatayon.”

Ang Bag-o nga Jerusalem

⁹ Ang isa sa pito ka anghel nga may pito ka hambawan nga imaw ang pito nga katapusan nga mga peste hay nagpalapit kag naghambay sa akon, “Kari diri, kay ipakità ko sa imo ang kyasayon nga babayi, nga imaw ang mapapangasawa ng Kordero.” ¹⁰ Pagkatapos naggahom sa akon ang Espiritu ng Dios kag gingdaya ako sa ibabaw ng kabahoy-bahoy kag kataas-taas nga bukid. Gingpakità niya sa akon ang Jerusalem, ang balaan nga syudad nga nagababà sa langit halin sa Dios. ¹¹ Kahayag-hayag gid ini tungod sa kahimayaan ng Dios. Nagakintab ini pareho ng kamahay-mahay nga bato nga jasper, matin-aw pareho ng kristal. ¹² Napapalibutan ang syudad ning katibay-tibay kag mataas nga pader kag may dose ka pwertahan. Ang kada isa hay may bantay nga anghel. Kag nakasulat sa mga pwertahan ang mga pangayan ng dose nga tribo ng Israel. ¹³ May tuyo nga pwertahan sa kada kilid: tuyo sa este, tuyo sa norte, tuyo sa sur kag tuyo sa weste. ¹⁴ Ang pader ng syudad hay may pundasyon nga dose ka bato kag nakasulat diri ang pangayan ng dose nga apostoles ng Kordero.

¹⁵ Ang anghel nga nagahambay sa akon hay may daya nga bulawan nga pangsukoy agud sukuyon ang syudad, ang mga pwertahan kag ang pader. ¹⁶ Ang syudad hay kwadrado, pareho ang kahabà kag kalapad. Gingsukoy ng anghel ang syudad kag ang kahabà hay bali dose ka libo ka *istadia*^{*}, imaw da ang kalapad kag ang kataas. ¹⁷ Gingsukoy da ng anghel ang pader kag ang kataas ini hay bali 144 ka *pechus*^f. (Ang pangsukoy nga ginggamit ng anghel hay pareho da sa ginagamit ng tawo). ¹⁸ Ang pader hay himò sa bato nga jasper. Ang syudad hay himò sa puro nga bulawan, matin-aw pareho ng kristal. ¹⁹ Nadikurasyunan

[†] **21:6** 21:6 1:8, 22:13   ^{*} **21:16** 21:16 Isa ka istadia hay bali 185 ka metros.   [†] **21:17** 21:17 Isa ka pechus hay bali 45 centimetros.

ng tanan nga klasi ng kamahay-mahay nga mga bato ang pundasyon ng pader. Ang primero jasper, ang pangaduha sapiro, ang pangtuyo kalsedonia, ang pang-upat esmeralda. ²⁰ Ang panglima sardonix, ang pang-unom kornalina, ang pangpito krisolito, ang pangwayo beril, ang pangsiyam topaz, ang pangnapuyò krisopraso, ang pang-onse hasinto kag ang pangdose ametista. ²¹ Ang dose ka pwertahan hay perlas, ang karsada ng syudad hay himò sa puro nga bulawan, matin-aw pareho ng kristal.

²² Wayà ako ning makità nga templo sa syudad kay ang Ginoong Dios, ang makagagahom sa tanan kag ang Kordero, imaw ang templo. ²³ Ang syudad hay indi na kahinangyan ning adlaw o bulan agud mahayagan ini, kay ang kahimayaan ng Dios ang nagatao ning kahayag didto kag ang iwag hay imaw ang Kordero. ²⁴ Ang tanan nga tawo sa kalibutan hay magakabuhì paagi sa kahayag ng syudad kag ang mga hari hay magadaya ng inda mga manggad didto. ²⁵ Ang mga pwertahan ng syudad hay wayà na ginasarahi kay wayà na ning gab-i didto. ²⁶ Pagaday-on ng mga tawo halin sa iba-iba nga lugar ang inda mga manggad kag mamahayon nga mga butang sa iya. ²⁷ Pero indi gid makasuyod didto ang aber ano nga mahigkò nga butang sa panirò ng Dios. Indi makasuyod ang mga nagahuman ning mga kalaw-ay-law-ay kag ang mga nagabinakak. Ang makakasuyod lang didto hay ang mga tawo nga ang inda mga pangayan hay nakasulat sa Libro ng Kabuhì. Ini hay libro ng Kordero.

22

¹ Niyan, gingpakità naman sa akon ng anghel ang subà nga nagatao ning kabuhì nga wayà katapusan. Ang tubi hay matin-aw pareho ng kristal kag nagahalin ini sa trono ng Dios kag ng Kordero, ² kag nagailig sa tungà ng karsada ng syudad. Sa kada luyo ng subà hay may kahoy nga nagatao ning kabuhì. Nagabunga ini ning isa ka klasi kada bulan, dose ka klasi sa isa ka tuig. Ang dahon ng ini nga kahoy hay buyong sa sakit ng mga tawo.

³ Wayà na ning makikità sa syudad nga aber ano nga mga gingsumpà ng Dios kay yadto didto ang trono ng Dios kag ng Kordero kag ang iya mga ulipon hay magasamba sa iya. ⁴ Makikità ninda ang iya hitsura kag ang iya pangayan hay isulat sa inda mga agtang. ⁵ Wayà na ning gab-i didto ngani indi na sinda magkahinangyan pa ning iwag o ng hayag ng adlaw. Kay ang Ginoong Dios imaw ang magaiwag sa inda. Kag sinda hay magahari hasta sa wayà katapusan.

Ang Pagbalik ni Hesus

⁶ Pagkatapos naghambay ang anghel sa akon, “Ini nga mga hambay hay matuod kag masaligan. Ang Ginoong Dios nga nagtao ng iya Espiritu sa mga propeta, ang nagsugò sa iya anghel agud ipasayod sa iya mga miyugserbisyo kung ano ang mga butang nga madali na lang matabò.”

⁷ “Pamati kamo!” hambay ni Hesus. “Madali na ako magbalik! Bulahan ang nagatuman sa mga mensahe nga gingpropesiya sa ini nga libro!”

⁸ Ako si Juan, ang nakabatì kag nakakità ng ini nga mga butang. Nang akon ini mabatian kag makità, naghapà ako agud sambahon ang anghel nga nagpakità sa akon ini nga mga butang. ⁹ Pero naghambay siya, “Ayaw inà paghumana! Ako hay miyugserbisyo da ng Dios pareho mo, ng imo mga kauturan nga propeta kag ng tanan nga nagatuman ng mga hambay sa ini nga libro. Ang Dios lang gid ang dapat mo nga sambahon!” ¹⁰ Kag ginghambay pa niya sa akon, “Ayaw pagtagua ang mga

propesiya nga yari diri sa ini nga libro kay madali na lang gid ini tanan matuman. ¹¹ Ang mga tawo nga malain hay magapakalain pa gid kag ang nagahuman ning mahigkò hay magapakahigkò pa gid. Pero ang matarong hay magapakamatarong pa gid kag ang balaan hay magapakabalaan pa gid.

¹² “Pamatì kamo!” hambay ni Hesus. “Madali na ako magbalik! Daya ko ang akon premyo para sa kada isa sunò sa mga hinimuan niya! ¹³ Ako ang Alpha kag Omega,† nga ang gusto hambayon, ang Primero kag ang Katapusan, ang gingtunaan kag ang katapusan ng tanan.”

¹⁴ Bulahan ang nagalimpyo ng inda mga barò† kay tutugutan sinda nga makasuyod sa syudad kag makakaon ning bunga ng kahoy nga nagatao ning kabuhì. ¹⁵ Pero mabibilin sa luwas ng syudad ang mga nagahuman ning malain*, nagapangbarang, nagahuman ning imoral, nagapamatay, nagasamba sa mga dios-diosan kag nagakabuhì sa pagbinakak.

¹⁶ “Ako si Hesus ang nagsugò sa akon anghel agud ipasayod sa indo ini nga mga butang nga para sa mga nagatuo sa iba-iba nga mga lugar. Ako ang ginghalinan kag inapo ni Haring David kag ako da ang mahayag nga bituon sa kaagahon.”

¹⁷ Nagapangagda ang Espiritu Santo kag ang babayi nga kyasayon, “Kari na kamo!” Kag ang aber sin-o nga nakakabatì ini hay maghambay da, “Kari na kamo!”

Magpalapit ang aber sin-o nga ginauhaw, magbuoy ang aber sin-o nga gusto ng tubì nga nagatao ning kabuhì nga wayà katapusan. Ini hay wayà ning bayad.

Ang Katapusan nga Hambay ni Juan

¹⁸ Ako mismo hay nagapaandam gid sa aber sin-o nga nakakapamatì sa gingpahayag ng Dios sa ini nga libro. Ang bisan sin-o nga magdugang sa mga gingpahayag sa ini nga libro hay idugang da ng Dios sa iya ang mga peste nga nakasulat diri. ¹⁹ Kag ang bisan sin-o nga mag-iban ng aber ano sa gingpahayag sa ini nga libro hay buy-on da ng Dios ang iya parte sa bunga ng kahoy nga nagatao ning kabuhì. Kag indì da siya pasudlon sa balaan nga syudad nga nakasulat sa ini nga libro.

²⁰ Si Hesus mismo ang nagapamatuod sa tanan nga nakasulat diri. Hambay niya, “Matuod gid, malapit na ako magbalik!” Hambay ko, “Kabay pa! Kari na, Ginoong Hesus!”

²¹ Kabay pa nga ang grasya ni Hesus nga aton Ginoo hay mabaton nindo tanan. Kabay pa!

---

† 22:13 22:13 1:8, 21:6 † 22:14 22:14 7:14 * 22:15 22:15 Sa literal: mga ayam. Basaha sa Filipos 3:2.